God Reri Teiktem Tuma Ager

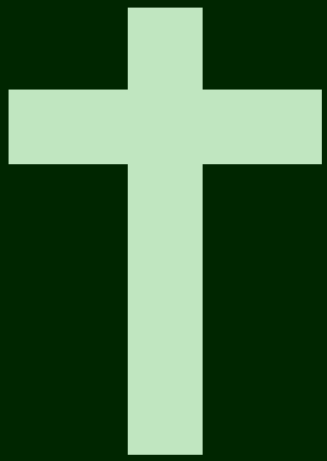

The New Testament in the Yamano Dialect of the Yessan-Mayo Language of Papua New Guinea

God Reri Teiktem Tuma Ager
The New Testament in the Yamano Dialect of the Yessan-Mayo Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Yssan-Mayo Yamano long Niugini

copyright © 1980, 2004 Lutheran Bible Translators

Language: Yessan-Mayo (Yamano) (Yessan-Mayo)

Dialect: Yamano

Translation by: Lutheran Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:
You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-01-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020
61a6ffd9-3aa5-58b7-982d-b5ada9490557

Contents

Matyu 1
Mak 63
Luk 99
Jon 160
Aposel 205
ROM 262
1 Korin 290
2 Korin 315
Galesia 332
Efesus 342
Filipai 351
Kolosi 358
1 Tesalonaika 365
2 Tesalonaika 371
1 Timoti 375
2 Timoti 383
Taitus 389
Filemon 393
Hibru 395
Jems 417
1 Pita 424
2 Pita 432
1 Jon 437
2 Jon 444
3 Jon 445
Jut 447
Revelesen 450

Matyu
Matyu Re Basrasem Tuma Yenbo.

Kiyi late tuma.

Siglow eis rem Jisas re nowselke temenen nenbem wos tuma basrastene. Matyu Re Basrasem Tuma Yenbo et temnas yi siglow.

Matyu Re Basrasem Tuma Yenbo et God re nowselri tatame remne heyar nenbo tuma. Jisas Krais, God Reri Yen, re God reri kwom mesegenen nowselke yam, re more tame tem. Aboyei tatame rem God eterri Wule nenlaweyem, eker Jisas re Juda tatamekene agerbo tatamekene remne kwobo late yam. Matyu re etop basrasem.

Kiyisape God re Eterri Tuma wesowbem tame remne op wem. Yuri an tame wuri weraste, re kemne kwobo late. Re kemri keryen yen tete, re kemne heyar lakerete. Tuma wesow tame rem op metem, rem etop basrasem. Yuri Jisas re yam, re God Eterri Tuma heyar wesowbem, re God eterri wule heyar peterabem. Etop nenbem, Matyu re lam, re gwor siglow basrasem.

Juda tatame rem Israel nowselke tetane. Remri yeiwarege et Abrahamkene Moseskene nugwape agerbo tame mere. Jisas re God eterri kwom mesegenen Israel nowselke yam. Re Juda tame tem. Jisas rene nawo te wurem tuma, tame wuri re rene okke tirmunem tuma, re God Eterri Tuma wesowbem tuma, re sikanuma tatame remne heyarbem tuma, tatame rem rene pen sam tuma, re sele mei mesegenen sene wayen sim tuma, yuri tete wos tuma gwor siglowke basrastene.

Gwor siglow basrasem tame re reri sig be wem. Tame rem habom, Jisas reri anepoi tame, Matyu, re basrasem, etopkap gwor siglow reri sig et Matyu Re Basrasem Tuma.

Jisas re nowselke yam.

(Sapta 1:1—4:16)

Jisas Krais eterri yeiwarege sig. (Luk 3:23-38)

1 Jisas Krais eterri yeiwarege sig gwor. Jisas re Devit eterri beig. Devit re Abraham eterri beig.

2 Abraham re Aisak eterri ha.
Aisak re Jekop eterri ha.
Jekop re Juda eterri lake masekene remri ha.
3 Juda re Pereskene Serakene etepri ha. Nawot teri sig Tamar.
Peres re Hesron eterri ha.
Hesron re Ram eterri ha.
4 Ram re Aminadap eterri ha.
Aminadap re Nason eterri ha.
Nason re Salmon eterri ha.
5 Salmon re Boas eterri ha. Nawot teri sig Rahap.
Boas re Obet eterri ha. Nawot teri sig Rut.
Obet re Jesi eterri ha.
6 Jesi re Keryen Yen Devit eterri ha.
Devit re Solomon eterri ha. Nawo te kiyi Uria eterri ta.
7 Solomon re Rehoboam eterri ha.
Rehoboam re Abiya eterri ha.
Abiya re Asa eterri ha.
8 Asa re Jehosafat eterri ha.
Jehosafat re Jehoram eterri ha.
Jehoram re Usia eterri ha.
9 Usia re Jotam eterri ha.
Jotam re Ahas eterri ha.
Ahas re Hesekia eterri ha.
10 Hesekia re Manase eterri ha.
Manase re Emon eterri ha.
Emon re Josaia eterri ha.
11 Josaia re Jehoiakin eterri lakemasekene etemri ha. Er yabel Babilon nowselri tame rem Israel tatame remkene nayem. Babilon tatame rem Israel tatame remne panen yin rem Babilonke yin temenem.
12 Babilonke temenem,
Jehoiakin re Sealtiel eterri ha.

Sealtiel re Serubabel eterri ha.
13 Serubabel re Abiut eterri ha.
Abiut re Eliakim eterri ha.
Eliakim re Asor eterri ha.
14 Asor re Sadok eterri ha.
Sadok re Akim eterri ha.
Akim re Eliut eterri ha.
15 Eliut re Eleasar eterri ha.
Eleasar re Matan eterri ha.
Matan re Jekop eterri ha.
16 Jekop re Josep eterri ha.
Josep re Maria etetri tame.

17 Abraham eterri beig rem letpeis tewo eis kerem, Devit re ek tem. Devit eterri beig rem letpeis tewo eis kerem, rem Babilon nowselke yin tem. Rem beig letpeis tewo eis kerem, Krais re ek tem.

Maria te Jisas Krais rene wurem. (Luk 2:1-7)

18 Jisas Krais rene nawo te wuremkap tuma re gwopkap. Reri nawo Maria tene rem Josep rene get wemenem. Rep be wuri net wuri akemenem, Maria te yen se lam. Yen re God Eterri Wowri yen. 19 Teri get wemenem tame, Josep, re tame yenbo. Re metem, te yenkene temenem, re agerbo tatame remne be wesowem. Eterri wuribaike re op habom. An tene be panete, opkap an tene pelebitete. Sene re op habom. An tatame remri lek etop nente, te sebera yate. Sene re habolaweyem, re opkap be nente. 20 Josep re som habobem, re nugsi tuknalam. God reri kwomri tame wuri re rene lasyam. Re op wem. Josep, ne Devit eterri beig. Maria tene ne panete. Ne kap akte. Ne met. Teri sek tetane yen, re God Eterri Wowri yen. 21 Te tauryen wurte tetane. Ne reri sig Jisas wete. Re tatame remri wule yaper poten septin re remne potte. Op wem.

22 Er tem wos er Keryen Yen God Reri Tuma wesowbem tame re kiyi bupo me wem. Reri op wem tuma, et tuma re yuri sekenek tem. Tuma wesowbem tame re op wem. 23 Muyensi yen ta wuri, tame be yitene ta, te yen panete, te tauryen wurte. Rene tete sig et Emanuel. Er sig reri tobo et God re neremkene tetane. Re etop wen basrasem. Reri basrasemkap, Maria te Jisas rene etop wurem.

24 Josep re nugsi tuknalamke, re sene wayen sin God reri kwomri tame re rene wem tuma re etop nenem. Re et ta tene panem. 25 Rep be wuri net wuri akemenem, te er yen ek wurem. Te tauryen wurem, rem rene sig tem. Tem sig et Jisas.

2

Agerbo kwomri purerekene tame rem Jisas rene late yam.

1 Maria te Jisas rene Betlehem kwomke wurem. Betlehem kwom et Judia yokwok tetane. Herot eter re keryen yen temenem yabelke te ek wurem. Yuri yabel wayebo emiri purerekene tame, rem Jerusalemke yam. Rem op wemetem. 2 Yen geibile wuri warwiyem, re Juda tatame remri keryen yen. Re mak tetane? Nem reri sow yale yokwok laye. Nem rene lom yokwote yawo. Op wem. 3 Keryen Yen Herot re er tuma op metem, re danekene seken kenakem habom. Nugwape Jerusalemri tatame etem mere, rem danekene seken kenakem habom. 4 Herot re God Reri Kwoborri keryen yenkene, Moses Reri Wule peikbem tamekene remne wepotem, re remne op wemetem. God reri lebam tame, Krais, re be kwomke tete? 5 Rem rene op wem. Re Betlehem kwomke tete. Betlehem kwom et Judia yokwori kwom. God re kiyi temenem tuma wesowbem tame rene wem. Tuma wesowbem tame re reri tuma op basrasem. 6 Betlehem kwom et Judia yokwori kwom, et kwom eisow bo, et kwom bukre. Agerbo kwom bukre rem Betlehem kwom be teitkwuntene. Betlehem kwomri tame wuri re keryen yen tete, re kwom panen

si tame tete. Re ari Israel tatame remne panen site. *(Maika 5:2)*

7 Rem Herot rene etop wemke, re yabel wayebo yokwori purerekene tame remne wepotem, remne tuma elen me wemetem. Makapke er sow kem ek lam? 8 Rem rene tuma sein wemke, re remne werasen Betlehemke yim. Re remne op wem. Kem rene heyar sopen yin late, kem anne tuma yate. Aren mere, an yin rene lom yokwote. Re remne yikokon op wem.

9 Rem keryen yen reri tuma meten rem yim. Remri kiyi lam sow rem yabel wayebo yokwok lam, er sow re kiyi temnas yim, yen temenem ake meknik yin tem. 10 Rem sow lam, rem okbop bukre ten boteyatem.

11 Rem akek yin wuren lam, er yenkene nawot Mariakene rep etek temenem. Rem gulke pan rene lom yokwom, sene rem remri ayerri wos poten rene newom. Rem rene kel, boskene wos, boskene kwar rene etop newom. 12 Sene rem nugsi tuknalam, God re remne suwayen op wem. Kem Herot rene kap sene lasyite. Op wemke, rem agerbo kelowke sene amekwunen remri kwomke yim.

Josep re yenta panen Isip nowselke yim.

13 Purerekene tame rem yimke, God reri kwomri tame re yan Josep rene nugsik terekwunen op wem. Herot re yen pen sate webo. Ne yenkene nawokene repne panen amen Isip nowselke yite. Ne etek yin temente. Yuri an nene sene wetek, kem sene ek yate. 14 Op wem, Josep re wayen re yenta panen neirke berasen Isipke yim. 15 Josep re Isipke temenem, Herot re ek samke, rem sene yam. Opkap, kiyi Keryen Yen God Reri Tuma wesowbem tame reri tuma re sekenek tem. God re rene wem, re God reri wem tuma op basrasem. Ari tauryen re Isipke temente, an rene sene ten yate. Op basrasem.

Keryen Yen Herot re ei nai tame remne werasemke, rem yen nugwape pen sam.

16 Herot re purere potem, yabel wayebo yokwori purerekene tame rem rene sene be lasyam. Re op habom. Rem sene be yawo. Rem anne yikokom. Re pap yokem, re tame werasen Betlehem kwomke Betlehem kwomke meknik tetane kwomke werasem. Rem nabe peswe tauryenkene geibile yenkene remne rem pen saiwom. Purerekene tame rem Herot rene kiyi op wem. Kiyi nem sow lan yam, nabe pes nem kelowke yam. Op wem. Eker rem nabe peswe yen remne pen saiwom. 17 Kiyi God Reri Tuma wesowbem tame, Jeremaia, re er wos tete wem, reri wem tuma re sekene tem. Re op wem. 18 Rem kira taye Rama kwomke metbo. Rem nugwape kera taye metbo. Resel te teri yen remne kirabo. Teri yen rem aboyei sakeipem, tatame rem tene pap meten heyar nenlaweibo, te pap yaper som tetane. *(Jer 31:15)*

Josep re yentakene rem sene yam.

19 Yuri Herot re samke, Josep re re yentakene rem Isipke temenem, re nugsi sene tuknalam, God reri kwomri tame re rene op wem. 20 Ne wayen tete. Ne yenta panen Israel yokwok sene yite. Yen pen sabem tame re sam. 21 Op wem, Josep re yenta panen Israel nowselke sene yim. 22 Arkelaus re har Herot reri wolbaye potem, re Judiari keryen yen tem. Josep re etop metem, re Judia yokwok temente akem. God re Josep rene terekwunemke, re Galili yokwok yim. 23 Re Nasaret kwomke yin tem. Op nenem, tuma wesowbem tame remri kiyi wem tuma re

sekene tem. Rem op wem. Tatame rem Jisas rene Nasaret tame wete.

3

Tatame Remne Okke Tirmunbem Tame, Jon, re tuma wesowbem.
(Mak 1:2-8; Luk 3:1-18; Jon 1:19-28)

1 Rem Nasaret kwomke yin tem, tatame remne okke tirmunbem tame, Jon, re yam, re Judia yokwok yam, tamekene bo emik yan temenem. Tatame rem yabem, re remne tuma wesowbem. 2 Re op wem. God reri kwom panen site yabel matnaye. Eker kem yaper nen wos magel taite. 3 God Reri Tuma wesowbem tame, Aisaia, re Jon rene kiyi wesowem. Re op wem. Tame wuri re tamekene bo emik yaye tete. Re op tete. Kem Haneyen reri yate kelow heyar nen. Reri yate kelow kem sagwunate. *(Aisaia 40:3)*

4 Jon re kelkene bo tame, re kerap yaper, por weske nenem tame oub wubem, re somo kep sibem. Re boulri awos yaper abem, muskene owur owur yenkene re abem. 5 Jerusalem kwomri tatame, Judia yokwori tatame, Jordan peik meknik temenem tatame rem Jon rene lasyam. 6 Rem remri nenbem wule yaper rene wesowemke, Jon re remne Jordan peikke panen waren ok tirmunem.

7 Jon re lam, nugwape Juda tatame remri keryen yen, Farisi tamekene Sadyusi tamekene rem kirkir okke tirmunte yam. Re remne op wem. Kem sopo yaperri yenkap tame, kem berke anne lasyawo? Yuri God re kemne pap yokte. God re tatame remne paku pete, re kemne kirkir pete. Kemne yike weyek, kem amete habobo. 8 Kem yaper wos mesegenen wule yenbowou nente, agerbo tatame rem late, rem op wete. Kem yaper wos mesegenen wule yenbowou nenbo. 9 Kem mane op habote. Abraham re nemri warege. An kemne webo. God re selte, re gwor pa poten tame nente, sene rem Abraham reri yen tete. Kem kap op wete. Nem Abraham eterri guryen. 10 Yuri yate tame re wer sete tamekap. Re me teite, re somok teite. Nugwape me rem supa yenbo be yatene, re er me remne teyen kerke liste.

11 Kem aboyei wuribai yaper mesegente, wuribai yenbo potte, an kemne okke panen waren tirmunte. Anne tiptuwu yate tame re kemne God Eterri Wow kemne newote. Kemri sebera ya nen wos re kerke liste. Er tame re tame bukre, re tame yenbowai. Aren, an tame eisow. An tame yenbo bo, nes wolbaye wurik be site. An eisow yen, an selke site. 12 Kopi wes tame rem poten septibokap, er tame re tatame yaper remne kerke pete warte tetane. Er ker re som lebet tetane. Tame rem kopi om poten akek rasbokap, re tatame yenbo remne reri akek panen yite tetane. Jon re op wem.

Jon re Jisas rene okke panen waren tirmunem.
(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22)

13 Jon re etek temenem, Jisas re Galili mesegenen Jordan peikke yim. Re Jon rene lasyim, Jon re rene okke panen waren tirmunte. 14 Jon re rene suwayen op wem. Mapurke an nene okke tirmunte? Neren arenne okke tirmunte, et yenbo.

15 Jisas re rene tuma sein op wem. Yehow. Ne anne okke tirmunte. Ne op nente, God reri wem tuma sekenek tete. Op wemke, Jon re kirkir tem. 16 Re rene okke panen waren tirmunen Jisas re ok mesegenen wayebem, God reri kwomri eru tagwom, rem lam, God Reri Wow re nelke bour apkap yan yeren eterke sim. 17 Tuma wuri nelke op wem. Gwor Areri Yen

yenbo. An rene okbop bukre tebo. Op wem.

4

Satan re Jisas rene seilam.
(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

1 God Reri Wow re Jisas rene tamekene bo emik panen yim. Satan re Jisas rene etek seilam. 2 Neir tame pesri ok, yabel tame pesri ok Jisas re awos be am, re sekwoi sam. 3 Satan re yan Jisas rene op wem. Ne God Eterri Yen sekene, ne wetek, gwor pa rem nakwuk tete, ne poten ate. Ne etop nente, an late, ne God Reri Yen. Op wem. 4 Jisas re tuma sein op wem. God Reri Siglowri Tuma op webo.

Tatame rem awoswou habote, rem heyar be tete. Tame rem God Reri Tuma mette, rem heyar tete.
(Lo 8:3)

Op wemke, re Satan reri wem tuma be metem.

5 Sene Satan re Jisas rene panen kwom sag Jerusalemke yim. Re rene God Eterri Kwobor magelke panen yawum. 6 Re Jisas rene op wem. Ne God Eterri Yen temente, ne opu kirpen war. God Reri Siglowri Tuma op webo.

God re reri kwomri tame remne weraste, rem nene kwobo late.
Neri tewo pa be pete, rem nene letke potte, ne heyar waren tetete. Op wem.
(Buk Song 91:11-12)

7 Jisas re rene sein op wem. God Reri Siglowri Tuma kirkir op webo.

God re nereri Keryen Yen, ne rene kap seilate. Op webo.
(Lo 6:16)

8 Satan re rene sene panen kwow bukrek yawum, re rene aboyei kwom peteram, kwomke tetane nugwape wosbas kirkir peteram. 9 Re Jisas rene op wem. Ne gulke pan anne lom yokwotek, an nene gwor nugwape wos newote. 10 Jisas re sein op wem. Satan, ne anne pelebiten yite. God Reri Siglowri Tuma op webo.

Ne Keryen Yen God eternewou lom yokwote, eternewou yaku nenbet. Op webo.
(Lo 6:13)

11 Op wemke, Satan re rene seilaweyem, re rene pelebiten yim, God reri kwomri tame rem yan Jisas rene kwobo lam.

Jisas re Galilike yaku tobotam.
(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)

12 Jisas re metem, tame rem Jon rene ake yaperke panen yim. Op metemke, re Galilike yim. 13 Re reri maime kwom Nasaret be yin tem. Re Kaperneam kwom etek yin tem. Kaperneam kwom et wamebarke tetane, Sebulunkene Naptalikene yokwok tetane. 14 Re etek yin tem, kiyiri tuma wesowbem tame, Aisaia, reri wem tuma re sekene tem. Re op wem.

15 Sebulun yokwo, Naptali yokwo rep kersepkap okke yibo kelowke tetane.
Jordan peik kelarek tetane.
Er sel et Juda tatame, agerbo tatame remri sel wule.
Nugwape Juda tatamekene nugwape yatamekene rem etek tetane.
16 Wule yaper sebo tatame rem kerneirke simenbo tatamekap.
Yuri rem tuw bukre lam.
Er tuw bukre re kerneirke sin sabo tatame etemne tobkun rem kwom geike tem.
(Aisaia 9:1-2)

Jisas re God re nowsel panen sibo tuma wesowben re sikanuma tatame remne heyarbem.

(Sapta 4:17—9:34)

Jisas re omyen potbem tame eis remne wepotem.
(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11)

17 Etek yin temenemke, re tuma tobotan wesowem. Re op

wem. Kem kemri wuribai yaper mesegente. God re kemne kwom panen site yabel matnaye. 18 Jisas re Galili wame barke sewurbem, re lakemase per, Saimonkene Andrukene repne lam. Saimon reri agerbo sig et Pita. Rep omyen potbem tame, rep wuli wamek rasen omyen potbem. 19 Re repne op wem. Kep arenkene yate. Kep omyen potbo tame. Kepri omyen potbokap, an kepne peterate, kep tatame remne etopkap potte.

20 Agetage rep repri wuli mesegenen rekene yim. 21 Re sene yibem, re agerbo lakemase per Jemskene Jonkene repne lam. Rep Sebedi reri yen. Rep har Sebedikene perek simenem, wuli let mate nabem. Jisas re repne yate wem. 22 Agetage rep repri har rene perek mesegenen Jisas eterkene yim.

Jisas re tuma wesowbem, re nugwape tatame remne heyarem.
(Luk 6:17-19)

23 Jisas re yin Galili kwomke kwomke sewurbem. Re God reri akek tuma peikbem, re God Reri Tuma Yenbo remne wesowbem, re sikanumakene tatame remne heyarbem. 24 Siriari nowselri tatame rem op metemke, rem agerbo agerbo sikanumakene tatame remne panen yam. Gambo gureremenem tatamekene sabem tatamekene kuw let tewo negel met tatamekene Jisas re remne aboyei heyarbem. 25 Nugwape tatame rem rene semowbem. Galiliri tatame, Dekapolisri tatame, Jerusalemri tatame, Judiari tatame, Jordan peik kelarek temenem tatame rem rene semowbem.

5

Jisas re kwowke yawun tuma etek wesowbem.

1 Jisas re nugwape tatame remne lam, re kwowke yawun sim. Reri anepoi tame rem rene lasyam.

Jisas re tatame remne metekwaste tuma wem.
(Luk 6:20-23)

2 Jisas re remne tuma tobotan peikem. 3 Re remne op wem. Tatame rem God rene wete. An nene heyar be mettene. An neri tuma mette selye. Etop wete tame rem metekwaste. God re er tatame remne kwom panen site.

4 Tatame rem kirabo, et yenbo. Er tatame rem metekwaste. God re remri pap ok pete, rem pap sene kwuye mette.

5 Tatame rem remri sig kworer bukre be webo, tumakene takkene be tete, rem metekwaste. Rem God reri wem wos nugwape potte.

6 Tatame rem God reri wule yenbo nente pap tetete, rem metekwaste. Tatame rem awos an seketen sikwoisene be sabokap, tatame remri wemetbo wos God re remne newote, rem sene be wemette.

7 Tatame rem agerbo tatame remne pap metbo, rem metekwaste. God re remne pap kirkir mette.

8 Tatame rem wuribai yenbowai tetane, er tatame rem metekwaste. Yuri rem God rene late tetane.

9 Tatame rem ei naibo, rem kelmenabo, rem metekwaste. God re remne op wete. Kem ari yen.

10 God reri webo tuma, tatame rem etop nente, sene agerbo tame rem remne yaper nente, rem mus bukre mette, er tame yenbo rem metekwaste. God reri kwom et remri kwom mere.

11 Kem anne sumowte, agerbo tatame rem kemne tuma wusburte, kemne yaper nente, kemne agerbo agerbo tuma yikokote. 12 Op nente, kem metekwasen boteyatete. Kemri tokwo bukre God reri kwomke tetane. Kiyi temenem tuma wesowbem tame remne yaper nenbemkap, rem kemne etop nente.

Tame rem wiyakekap, rem tuwkap.
(Mak 9:50; Luk 14:34-35)
13 Tame rem wiyake kiti kerebo, kiti re kupa be tebo. Kem ari anepoi tame, kem wiyakekap. Kem tatame remne kwobo late, rem wule yaper sene be nente. Wiyake re tuma be kuteye, et wiyake yaper. Rem wiyake yaper septibokap, kem yaku yenbo be nente, God re kemne magel taite tetane.
14 Kerem, kem tatame etemne tuw kerebokap. Kwowke sitene kwom, er kwom tatame rem kebese late. 15 Tame rem lam yarbo, rem tukna tiy kulke be tukbo. Yehow. Rem tiyke tukbo, ake leletalbo, tatame rem kebese labo. 16 Tatame rem lam yaren kwom geike tukbokap, kem yenbo wos tegek nente. Tatame rem kemri yenbo nenbo wos late, kemri Hevenke tetane Ha rene rem tuma yenbo wete.

God reri Wuleri tuma.
17 Kem mane op wete. Jisas re yam, re God re Moses rene newom Wule, tuma wesowbem tame remri wem tuma re yaper nente yam. Yehow. An yam, er wulekene tumakene an heyar setene, tuma tobo an wete. 18 An kemne sekenewai webo. Nelkene selkene rep temente, aboyei Moses Reri Wule re kirkir som temente tetane. Yuri nelkene selkene rep legete tetane, Moses Reri Wule kirkir re legete tetane. 19 Tame wuri re Moses Reri Wule wuri nasweite, re agerbo tame remne etopkap wule peterate. Er tame rene God reri kwomke rem reri sig bukre be wete. Tame re Moses Reri Wule heyar meten tobote, re tatame remne er Wule peikte, er tame rene God reri kwomke rem reri sig bukre wete. 20 An kemne webo. Wule peikbo tame, Farisi tame rem God reri kwomke yite habobo, rem God re Moses rene newom Wule sete, rem yaku bukre kerete. Rem kebese be yite. Farisi remri yenbo nenbokap, et eisow. Kerem, kem wuribai yenbo potte, kem yenbo wos nugwape nente, kem God reri kwomke yite. Farisi remri nenbokap, kem etopwou nente, kem God reri kwomke be yite.

Kem pap kap yokte.
(Luk 12:57-59)
21 Yeiwarege remri kiyi webem tuma kem metem. Rem op webem. Kem alwo pi mane pete. Alwo pi pete, et tuma nente wos. Op webem. 22 Aren, an kemne agerbo tuma webo. Tame re lakemase pap yokte, God re rene tuma nente. Tame re reri lakemase tuma yaper wete, God re rene tuma nente. Tame re agerbo tamene ragiy ein op wete. Ne wor be tokwo. Ne tame yaper. Ne ker kwomke yite tetane. Op webet, eter re ker kwomke yite tetane.
23 Ne God rene wos newote nenbetke, ne haboye, neri lakemase rem nekene gwule tetane. 24 Op tetane, neri God rene newote wos ne tiy tare yokwok rasruwte. Ne yin neri lakemasekene ne gwule kelmenate. Gule kelmenate, ne sene yan God rene wos ek newote.
25 Tame re nene tuma nente yibet, kep kelowke yibet, kep agetage kelmenate. Er tame re nene tuma met tame rene kiyi kap wete, re nene nause yen remne kiyi kap wete, rem nene ake yaperke kap wen wurte. 26 An kemne sekeneker webo. Ne ake yaperke yite, ne etek temente. Remri wete liyp legete, ne ake yaper mesegenen akwulke sene yite.

Tamekene takene rem kep opkap tete.
27 Kiyi temenem tatame remri webem tuma kem mettene. Rem op webem. Tamekene takene rem kep opkap tete. 28 Aren, an kemne agerbo tuma webo. Yike tame re ta tene laye, reri pap teteye, re ta tene

reri wuribaike tene kep teye, er tame re wule yapersekene nenye.
29 Neri mame yokwo le wule yaper lan nente, ne er le pukpoten septite. Ne le wuriwou temente, et bukre wos bo. Bukre wos et ne ker kwomke kap yite. 30 Neri let mame wule yaper nente, ne gerekwon poten septite. Let wuriwou temente, et bukre wos bo. Bukre wos et ne ker kwomke kap yite.

Tame rem ta remne kap pelebitete.
(Matyu 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)
31 Kiyi temenem tatame rem op webem. Tame re reri ta tene pelebitete wete, re tene siglow wuri basrasen newon re tene ek pelebitete. 32 Aren, an kemne agerbo tuma op webo. Ta te agerbo tame rene bisi be yite, teri tame re tene bupo me pelebitete, et yaper. Re tene pelebitete, sene et ta te agerbo tame yite, te tame yibo wule biragiyebo. Teri op nenbo wule et etetri kiyi yim tame eterri wor. Re tene bupo me mesegenem, teri yuri yite tame eter mere, re ta panebo wule biragiyebo.

Warege puromobo tuma.
33 Kiyi temenem tatame rem tatame remne op webem. Kem bupo warege kap puromote. Ne Apiy God rene puromoye, ne eter puromoye tumawou nente. Rem op webem. 34 Aren, an kemne agerbo tuma webo. Ne agerbo tamekene tuma natebote, ne warege kap puromote. Ne agerbo wosri sig kap puromote. Nel et God reri sitene wolbaye, eker kem nel kap puromote. 35 Kem sel kap puromote. Sel et God reri eisow wolbaye. Re tewo etek rasbo. Kem Jerusalem kwom kap puromote. Jerusalem et kwom panen si tame bukre reri kwomsag. 36 Kemri wule kem tare puromobo. Neri tare kworer ne kap puromote. Ne kebese be nenen kersepkap tare take re gei sene be tete, o ker tame re kebese be nenen reri tare take re kersepkap sene be tete. God eterwou re kebese nente. 37 Tatame rem kemne wos wemette, kem op wete. Ekeya. An nente. O kem op wete. Yehow. An be nente. Op wete, et yow. Kem sene kap namren warege kap puromote. Kem warege puromote, et Satan eter kemne webok, kem warege ek puromobo.

Kem yaper sein kap nente.
(Luk 6:29-30)
38 Kem metem, kiyi temenem tatame rem op webem. Tame re agerbo tame rene pete, er tame re rene sein pete. Er tame re agerbo tame rene pen nep late, er tame re rene sein pen nep sein late. Op webem. 39 Aren, an kemne agerbo tuma op webo. Tame re kemne yaper nente, kem tame rene yaper sein kap nente. Tame re nene op yokwo powyek puwburowte, ne pelkeren op yokwo powye taite, re op yokwok sene puwburowte. 40 Tame re nene tuma nente, re neri tame oub wuri potte wete, ne rene tame oub wuriwou kap newote. Ne rene pes newote. 41 Tame re nene wos meknik sen yite kwobke wen yak rite, ne rene pap meten gene kere sen yite. 42 Tame re nene wen rene wos bupo me newote wete, ne rene eger kap tete. Ne rene bupo me newote. Tame re neri wos potte wete, re nene yuri sein newote wete, ne gesa kap tete. Ne rene newote.

Peiktame remne pap yewobo wule.
(Luk 6:27-28,32-36)
43 Kem metem, kiyi temenem tatame rem kiyi op webem. Ne neri tametiy rene pap yewote, peiktame ne remne yaper nente. 44 Aren, an kemne agerbo tuma op webo. Peiktame remne kem

pap yewote. Tame rem nene yaper nenbo, ne God rene wemette, re remne kwobo late. 45 Ne peiktame remne yenbo nente, kem Hevenke tetane Ha reri yen tete. God re webo, yabel re ek pasbo. Tame yaperkene tame yenbokene remri now awos bukre ten yabo. God re webo, mou tibo. Yenbo nenbo tamekene yaper nenbo tamekene remri nowri awos bukre ten yabo. Eker nem nugwape tatame remne yenbo nente. 46 Kem op webo. Kel potbo tame rem tame yaper. Tame rem kel potbo tame remne yenbo nenbo, kel potbo tame rem remnewou yenbo sein nenbo. Rem agerbo tame remne yenbo be nenbo. Etop kem kap nente. Kem aboyei tatame remne pap yewote. Kemne yenbo nenbo tatamekene kemne yaper nenbo tatamekene kem remne aboyei pap yewote. Kemne heyar nenbo tame etemnewou kem pap yewote, God re kemne tokwo be newote. 47 God rene be habobo tame rem remri tametiy etemnewou pir webo. Kem kemri tametiy etemnewou pir wete, et yaper. Kem aboyei tatame remne pir wete. 48 Kem heyarsubu tete. Kemri Hevenke tetane Ha re tetanekap, kem etop tete. Re heyarsubuwai.

6

Tame kwobo labo wule.

1 Yenbo kanbo wule kem tame remri bitmik kap nente, tame rem kap late, rem kemri sig bukre kap wete. Kem op nente, kemri Hevenke tetane Ha yuri re kemne tokwo be wuri be newote.

2 Kem woskene bo tame remne wos newote wete, kem agerbo tame remne kiyi kap wesowte, rem er neri newoye wos kap yan late, rem neri sig bukre kap wete. Kem etop nente, et yenbo. Kworer sig bukre webo tame rem God reri akek wurbo o kelowke tetebo, rem agerbo tatame remne kiyi wesowen God rene wos ek newobo. Agerbo tatame rem op labo, rem remri sig bukre webo. Kem opkap kap nente. An kemne sekeneker webo. Op nenbo tame gwopte rem remri tokwo potye. Yuri rem God reri kwomke yite, God re remne tokwo sene be newote. 3 Kem woskene bo tame remne kwobo late, agerbo tame rem kemri wule kap late, rem kemri kwobo late tuma kap mette. 4 Kem me berasen nente. Kemri Hevenke tetane Ha re kemri berasen nenbo wos yenbo labo, yuri re kemne tokwo sein newote tetane.

God rekene tuma namrebo wule. (Luk 11:2-4)

5 Kem God rekene tuma namrete, kem tuma ok sirbo tame rem nenbokap kap nente. Rem God rekene namrebo, rem reri akek wuren teten ek namrebo. Yi yabo tatame rem remne labo, rem remri sig bukre webo. An kemne sekeneker webo. Rem op nenbo, et rem tokwo ab potkeipye, yuri rem sene be potte.

6 Etopkap kem kap nente. Kem God rekene tuma namrete, kem ake purik wurten eru kite. Kem kemri lek be latene Apiy rekene namrete. Kemri Apiy God re kemri berasen wemetbo wos metbo, yuri re kemne tokwo sein newote tetane.

7 Kem God rekene tuma namrete, kem tuma bop sou kap namrete. God rene be habobo tame rem op habobo. Nem tuma bukre sou sou namrete, God re nemri tuma mette. 8 Kem remri nenbokap kap nente. Be wos kem merinbo, Apiy God re latene. Kemri yuri rene wemette wos God re mettene. 9 Kem God rekene tuma namrete, kem op wete.

Nemri Hevenke tetane Apiy, nem selbo, neri sig yenbowai tete.

10 Nem selbo, ne kwom panen site.

Neri kwom tame rem neri webo tuma etop nenbo.

Opkap nem selbo, nem nowselri
tatame nem kirkir etop
nente.
11 Ne nemne gwotepteri awos
newote.
12 Tatame rem nemne yaper
nenbo, nem remkene kel-
menabo.
Opkap neren mere, nemri yaper
nenbokap ne serte.
Ne sene kap habote.
13 Ne nemne sou mane seilate. Sa-
tan re nemne kap keikerete.
Neren kwom panen sibo.
Neren kitimena bukrewai tetane.
Neren hadebaswai. Et sekene.
Kem Apiy God rekene tuma nam-
rete, kem etop wete.
14 Kem agerbo tatame rem kemne
nenbo gwule kelmenate,
keremri Hevenke tetane Ha eter
mere, re kemri nenbo gwule
serte.
15 Kem agerbo tatame remri
kemne nenbo gwule be
kelmenate,
kemri Hevenke tetane Ha eter
mere, re keremri nenbo
gwule be serte.
Re som habobet.

Awos pelebitebo wule.

16 Kem God rekene tuma namren kem ok tuknate, kem bitmi kap girbuste. Agerbo tatame rem kap mette, kem awos pelebiteye. Yikokobo tame rem opkap bitmi tebo. Tatame rem remri bitmi labo, rem sanebo, rem awos pelebitebo. Opkap rem remri sig bukre webo. Opkap nenbo tame rem remri tokwo ab potkeipye. Yuri God re remne sene be newote. 17 Kem awos pelebitete yabel kem kemri tare take wuran kem ok wiyen pi late. Et yenbo. 18 Op nente, agerbo tatame rem be sanen op be wete. Kem awos pelebiteye. Nemri lek be latene Ha, eterwou re sanete. Nemri Apiy God re nemri berasen nenbo yenbo wos labo, yuri re nemne tokwo sein newote tetane.

God reri kwomke tetane wos.
(Luk 12:33-34)

19 Nugwape nowselri wos kem gwor selke poten raste kap habote. Er wos et bukre wos bo. Ke-sewule rem wos regbo, sesegware nugwape wos kerebo, wosbas bisi a tame rem ake gwan bisi abo. 20 Kem God reri wule sete. Kem etop nente, et God reri kwomke wos rasbokap. Er wos et nowselri woskap bo. Kesewule rem er wos be regte, sesegware be kerete, bisi a tame rem ake be gwan bisi be ate. 21 Neri wos rastene emi neri pap etek temente.

Tame reri le et tuwkap.
(Luk 11:34-36)

22 Le et wesomri tuwkap. Kem heyar tuwke sewurbokap, kem etop nente, kemri wesom yenbo tete. 23 Kemri le et yaper tete, kemri wesom et kerneirkap tete. Kem kerneirke bupo me sewur-bokap, kemri wesom etopkap yaperwai tete.

Tame re temnas yi tame pes repne yaku kebese be nente.
(Luk 16:13)

24 Tame re temnas yi tame pes repne yaku kebese be nente. Wuri rene re pap yokte tetane, wuri rene re metekwaste. Wuri reri yaku re heyar nente, wuri reri yaku re yaper nente. Opkap, God reri yakukene kel yakukene kem pe-spes kebese be nente.

Kem kap op habo op habote.
(Luk 12:22-31)

25 Eker an kemne webo. Kem awoskene kerap wole woskene mane op habo op habote. Awos et bukre wos bo. Kemri tetanekap et bukre wos. Kerap wole wos et bukre wos bo. Kemri wesom et bukre wos. 26 Kem ap remne habote. Rem kwoi be berbo, kwoi be perbo, kwayekek be rasbo. Yehow. Kemri Hevenke tetane Ha re ap remne heyar lakerebo, remne awos peterabo. Ap rem

eisow wos. Kem tame, kem bukre wos. Eker God re kemne kirkir heyar lakerete tetane. 27 Tame re op habo op habote, kap re som temente? Yehow. Re sou sou be temente.
28 Berke kem kerap wole wos habobo? Kerapo walku kem habote. Rem kerap wole wos be habobo. God re remne heyar lakerebo, rem kerap yenbo wolebo. God re kemne kirkir heyar lakerete tetane. 29 Keryen Yen Solomon re kiyi temenem wosbaskene tame. Re kerap wolebem, reri kerap yenbo. Me walku ame walku remri kerap et yenbosubu sekenewaikem, rem Solomon reri kerap teitkwunbo. 30 Kerapo walku nem labo, gwopte rem tetane, wore o yuwu rem sok tete. Rem sou sou be temente. Opkap eisow wos God re remne kerap yenbo woleruwbo. Kem tatame, kem bukre wos. God re kerapo remne kerap woleruwbokap, re kemne kerap wole wos kirkir newote. Kem op habobo. God re anne be newote. Kem etopkap kap habote. Kem God rene wemette, re kemne newote. 31 Opkap kem mane op habo op habote, op mane wete. Nem berke ate? Nem be ok ate? Nem be kerap wolete? Kem etop kap wete. 32 God rene be habobo tatame rem etopkap habobo. Kemri Hevenke tetane Ha re kemne latene. Kem be wos merintene, re mettene. 33 Eker kem kap op habo op habote. Kem God rene habotek, reri wem tumakap kem nentek, re kemne wos ek newote. 34 Wore tete wos kem kap op habo op habote. Gwopte tete woswou habote, et yow. Woreri wos kap sou habote.

7

Tatame remri wuribai kap se pete.
(Luk 6:37-38,41-42)

1 Kem agerbo tatame remri wuribai, remri nenbokap kap se pen op wete. Rem tame yaper. Kem op nente, God re kemne sein se pen op wete. Kem tatame yaper. 2 Kem tame remri wuribai, remri nenbokap se pen wetekap, God re kemne etop sein se pen wete. Eker kem agerbo tatame remne kap se pete. 3 Mapurke kem agerbo tatame remri yaper nenbo wos eisow se pebo. Kemri wule yaper bukre kem be labo. 4 Kemri wule yaper et bukrewai. Sene kem agerbo tatame rene op webo. Neri wule yaper eisow an nene peterate, God re heyarte. Op webo, et yaperwai. 5 Kem agerbo tatame remri wule yaper lan namrebo, kem yikokobo tatamekap. Kem kemri wule yaper kiyi magel taite. Sene kem agerbo tatame remri wule yaper remne yin peterate, God re heyarte. 6 God Reri Tuma mette muwebo tatame remne kem God Reri Tuma remne kap wesowte. Kem remne wesowtek, rem kemne tame tabo walekap nente. Tame rem God Reri Tuma op webo. Et tuma yaper. Op webo tatame remne kem God Reri Tuma kap wesowte. Rem meten magel taibo. Yenbo wos tame rem por remne kap raspitite, por rem tewoter eilik kap teite. Opkap, God Reri Tuma mette muwebo tatame remne kem God Reri Tuma remne kap wesowte, rem kemri weye tuma kap magelke rasen rem kemne yaper kap nente.

Kem God rene som wemetbet.
(Luk 11:9-13)

7 Kem God rene som wemetbet, kemri wemetbokap God re nente. Kem som sopbet, kemri sopbo wos kem late. Kem eru som pe metbet, God re kemne eru tagwote. 8 Tame re tewok tewok wemette, reri wemetbokap God re nente. Tame re wos tewok tewok sopte, reri sopbo wos re late. Tame re eru tewok tewok pe mette, God re rene eru tagwote. 9 Kemri

nenbokap et etopkap. Kem ha, yen rem kemne awos wemetbo, kem remne pa newobo? Yehow. Kem remne awos newobo. 10 Rem kemne omyen wemetbo, kap kem remne sopo newobo? Yehow. Kem remne omyen newobo. 11 Kem tame yaper, kem kemri yen remne yenbo wos newobo. Nemri Hevenke tetane Apiy re tame yaper bo, re yenbo. Eker tatame rem rene wemette, re remne yenbo woswou newote tetane.

12 Kem selye, tatame rem kemne yenbo nentekap, kem agerbo tatame remne etopwou nente. Moses reri wem tuma, God Reri Tuma wesowbem tame remri webem tuma, er tuma re etopkapwou.

Nem eru eisowke wurte.
(Luk 13:24)

13 Kem kelow eisowke yite. Ker kwomke yibo kelow et bukre, kelow barena. Nugwape tatame rem er kelowke yibo. 14 Hevenke yibo kelow et kelow eisow. Yike tatame rem er kelowke yite, rem yaku bukre keren rem ek yite. Er kelow wulare wulare tatamek rem lan ek yibo.

Nem yikoko tuma wesow tame remri nenbokap heyar la.
(Luk 6:43-44; 13:25-27)

15 Kem heyar la. Rane tame rem yikokobo tame. Rem yikokon op webo. Nem God reri tuma wesowbo. Tatame rem er tame remne labo, rem op habobo. Rem tame yenbo. Op habobo, remri wuribai yaper rem be labo. 16 Kem remri nenbokap late, kem remne sanete, rem tame yenbo o tame yaper. Keibi supa rem lagkene kupunibor be yabo. Mane supa rem esekwaye supa be yabo. Yehow. 17 Me yenbo rem supa yenbo yabo. Me yaper rem supa yaper yabo. 18 Me yenbo supa yaper be yabo. Me yaper supa yenbo be yabo. 19 Nugwape me rem supa yenbo be yabo, tame rem er me teyen kerke lisbo. 20 Etopkap, tuma yikoko tame remri nenbokap kem late, kem remne sanete.

21 Nugwape tatame rem anne late, rem anne bupo me yikokon op wete. Haneyen. Haneyen. Ne nemne pap mette. Op wete, rem God reri panen site kwomke be yite. Yehow. Tame rem ari Hevenke tetane Apiy reri webo tuma meten nenbo, er tame etemwou rem God reri panen site kwomke yite. 22 Tuma nente yabel, nugwape tatame rem anne late, rem anne bupo me yikokon op wete. Haneyen. Haneyen. Neri kitimenak nem neri tuma wesowbem. Neri kitimenak nem gambo lelepitibem, nem yaku bukre nenbem. 23 Op wetek, an remne op wete. Kem areri yen bo. Kem wule yaper nenbo tame, kem anne mesegente. An remne op wete.

Ake nenbo wule pes.
(Luk 6:47-49)

24 Tame re ari tuma mette, o re tobote, re wuribai yenbo tamekap. Re ake pa luwke nenem. 25 Pa luwke nenem, mou marye yam, er ake rene tiyairem. Ake re pa luwke tetemenem, ake be teram. Ake re heyar tetemenem. 26 Tame re ari tuma be mette, re be tobote, re wor tamekap. 27 Re reri ake senke nenem. Mou marye yam, er ake rene tiyairem, re terarasem.

28 Jisas re er tuma wekeipem, nugwape tatame rem reri tuma metem, rem danekene sekem. 29 Moses Reri Wule tuma peikbem tame rem wesowbemkap, re etop be wesowbem. Yehow. Keryen yen rem wesowbemkap, re remne tuma etop wesowbem, eker rem danekene sekem.

8

Jisas re noma pe tame rene heyarem.
(Mak 1:40-44; Luk 5:12-14)

1 Jisas re kwow mesegenen sene warem, nugwape tatame rem rene sumowen yim. 2 Numa pe tame re yan Jisas reri tewo tobok gulke pan gurowmen op wem. Haneyen, ne selte, ne anne heyar nente. 3 Op wemke, Jisas re rene let keren op wem. An selye. Ne heyar sene tete. Op wemke, agetage rene temenem numa sok ten re heyar tem. 4 Jisas re rene op wem. An nene heyar nenye, ne yike tamene kap wesowte. Agetage ne yin neri wes God reri akek yaku nen tame rene peterate. Moses reri kiyi wem tuma ne etop nente, ne God rene kwar pete. Op nentek, tatame rem late, rem habote, nene pemenem numa sok tem, ne heyar tem. Op wem.

Jisas re ei nai tame keryen yen reri yen heyarem.
(Luk 7:1-10)

5 Jisas re Kaperneam kwomke yin wurem, agerbo nowselri ei nai tame remri keryen yen re yan Jisas rene op wemetbem. 6 Haneyen, ari yaku nen tame re yaper metbo, re akek tuknatene. Reri kuwya negel metem, re mus bukre metbo. 7 Op wemke, Jisas re rene op wem. An yan rene heyarte, re kwuye mette. 8 Ei nai tame remri keryen yen re reri sig teitkwunen rene op wem. Ne mane yate. An tame yenbo bo. Ne ari ake kap yin wurte. An sebera yate. Ne tumak wetek, ari yaku nen tame re kwuye mette. 9 An agerbo keryen yen reri kulke tetane. Ari ei nai tame rem ari kulke tetane. An ei nai tame remne yite wetek, rem ek yite. An agerbo tame remne yate wetek, rem ek yate. An ari yaku nen tame remne yaku nente wetek, rem ek nente. Etopkap an mettene, ne Keryen Yen, ne wete, ari yaku nen yen re heyar sene tete. 10 Jisas re op metem, re danekene seken rene sumowem tame remne op wem. An kemne sekeneker webo. Juda tame rem gwor tame eter omuteke habobokap be tetane. Re remne teitkwunye. Re mettene. An sikanuma tame remne kebese heyarte. 11 An kemne webo. Juda tatame rem God reri panen si kwomke yite. Etemwou be yite. Nugwape nowselri tatame rem kirkir yite. Yale yokwori tatame, yow yokwori tatame rem kirkir wurte. Rem wurte, rem Juda tatame remri yeiwarege Abraham, Aisak, Jekop etemkene etek sin awos ate. 12 Nugwape Juda tatame rem be wurte. God re remne wekrokte, remne kerneirkene kwomke wekroken yite. Op nente, rem mus bukre mette, rem kenakem kirate tetane. Rem mus bukre meten rem ker webet tetane. Re op wem. 13 Sene Jisas re ei nai tame remri keryen yen rene op wem. Ne akwulke sene yite. Neri omuteke haboye wos ne late tetane. Op wemke, agetage er tame reri yaku nen yen re kwuye metem.

Jisas re Pita reri owyi tene heyarem.
(Mak 1:29-31; Luk 4:38-39)

14 Jisas re Pita reri akek wuren lam, Pita reri owyi te yaper meten te tiyke tuknamenem. 15 Re tene let kerem, teri yaper boyen te wayen sin Jisas rene awos nenen newon am.

Jisas re nugwape tatame remne heyar nenem.
(Mak 1:32-34; Luk 4:40-41)

16 Perpe temke, tatame rem gambo gureremenem tatame nugwape remne Jisas eterke panen yam. Jisas reri tumak er gureremenem gambo remne re wekrokem. Re sikanuma nenbem tatame remne heyar nenem, rem kwuye meten heyar tem. 17 Jisas re op nenem, God reri kiyi wem tuma, tuma wesowbem tame, Aisaia,

re kiyi wesowem tuma, er yabel er tuma re sekenek tem. Aisaia re kiyi op wem. Eter re neremri sikanuma poten septim. Re neremri agerbo agerbo sikanuma heyar nenem. Op wem.

Tame wuri re Jisas rene anepoi yite wem.
(Luk 9:57-60)

18 Jisas re lam, nugwape tatame rem eterne kur rasem, eker re reri anepoi tame remne op wem. Nem er wame kelaruwke kuran wute. 19 Op wemke, Moses Reri Wule tuma peikbem tame re yan rene op wem. Tuma Peikbo Tame, ne mak yi mak yite, an nerenkene kirkir yite. 20 Jisas re rene op wem. Boulke sewurbo porwale rem sel purik tuknabo. Ap rem neyske tuknabo. Aren, an More Tame Tem Tame, an tukna emikene bo. Eker ne wosbas habote, ne ankene kap yite. 21 Agerbo tame, re Jisas reri anepoi tame remri wuri, re Jisas rene wem. Haneyen, ne kirkir wetek, an apiy rene kiyi yin pertaitek, yuri an nerenkene yite. 22 Jisas re sein op wem. Ne rene kap pertaite. Ne yan anne semowte. Yike anne be habobo tatame rem sabo tamekap. Etopkap tame rem saye tame remne pertaite. Re op wem.

Jisas re mou marye bukre weragerem.
(Mak 4:36-41; Luk 8:22-25)

23 Jisas re perek waremke, reri anepoi tame rem eter warem perek kirkir warem. 24 Waren yim, mou marye bukre yam, ok burow bukre yam, pere gergerte nenem, Jisas re tuknamenem. 25 Anepoi tame rem yin rene teren sin op wem. Haneyen, ne nemne kwobo la. Nem sate nenbo. Pere re gergerte nenbo. 26 Re sein op wem. Berke kem akbo? Kem anne nugwape omuteke be habobo. Op wemke, re wayen teten maryekene ok burowkene tuma kobke wemke, maryekene ok burowkene rep tebeyem. 27 Op temke, rem danekene seken op wem. Re mapkap tame? Maryekene ok burowkene reri tuma meten tebaywo. Rem op wem.

Jisas re tame pesne gureremenem gambo wekrokem.
(Mak 5:1-17; Luk 8:26-37)

28 Jisas re pere poten Galili peik kelaruwke wun Gadara yokwok yim. Tame pes rep tame sele emi mesegenen rene lasyam. Repne gambo gureremenem, rep tame tabo wale yaperkap, tatame rem repne akbem. Repri temenem emi tatame rem etek be yibem. 29 Rep yaye ten op wem. Ne God Eterri Yen. Ne kap nesne berke nente? Ne kap nesne yaper nente? Gwopte et tuma nente yabel bo. Ne nesne yaper kap nente. Op wem. 30 Por nugwape rem etek meknik an sewurbem. 31 Gambo rem Jisas rene op wem. Ne nemne wekrokte, ne nemne werasen nem er por remne yin gurerete. 32 Re remne op wem. Kem opu yi. Op wemke, rem er tame repne mesegenen yin por remne yin gurerem. Er por rem agetage amekiren yin emi yaperke warkwuten rem wamek kirpen ok an sayewom.

33 Por remne lakerebem tame rem op lam, rem me amen kwomke yim, tatame remri lam wos rem yin wesowem. Gambo gureremenem tame pes repne nenemkap rem etop wesowem. 34 Er kwomri tatame rem aboyei Jisas rene sopen yin lan rene op wem. Ne nemri sel mesegenen yite. Rem akemke, rem etop rene wem.

9

Jisas re let tewo negel metem tame rene heyarem.
(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

1 Rem rene wekrokemke, Jisas re perek waren wame kelaruke sene yim, re reri mayeme kwomke

yim. 2 Ku let tewo negel metem
tame rene tatame rem rene tame
wopke yewon sen yam. Jisas re
rene heyarte sen yam, rem Jisas
re temenem akek sen yam. Jisas
re lam, rem reri kitimena omuteke
habobem, eker re er kuw let tewo
negel metem tame rene op wem.
Ari yen, neri pap kwuye mette. An
neri wule yaper poten septibo. Re
op wem.

3 Moses Reri Wule peikbem tame
rem op metem, rem remri wurib-
aike op habom. Er tame re God
eterne tuma yaper weye. God eter-
wou re wule yaper poten septibo.

4 Jisas re remri wuribai lam,
re remne wemetem. Berke kem
kemri wuribaike yaper wos op
habobo? 5 An be wos wete, et
kebese tete? An er tame rene op
wete. An neri wule yaper poten
septite. O an rene op wete. Ne
wayen teten yite. 6 An More Tame
Tem Tame, an gwor nowselke
tetane. An kitimenakene an
tatame remri wule yaper kebese
poten septite. Ari kitimena an
kemne peterate. Kem la. Op
wemke, re kuw let tewo negel
metem tame rene op wem. Ne
wayen teten tame wop poten sen
neri akwulke sene yite. 7 Op
wemke, tame re wayen teten reri
akek yim. 8 Tatame rem op lamke,
rem aken God reri sig bukre wem.
Rem op wem. God re er tame Jisas
rene kitimena newom, re wule
yaper poten septibo. Eker rem God
reri sig bukre wem.

Jisas re Matyu rene wepotem.
(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

9 Jisas re er emi mesegenen
yibem, re lam, tame wuri re kel
potbem akek simenem. Reri sig
Matyu. Re rene lan op wem. Ne
arenkene yite. Op wem, re teten
Jisas eterkene yim. 10 Sene Jisas
re Matyu reri akek awos abem,
nugwape kel potbem tame, agerbo
yaper wos nenbem tame rem
yan Jisas rekene reri anepoi tame
remkene sin awos abem. 11 Farisi
tame rem etop lam, rem reri
anepoi tame remne op wemetem.
Berke kemri tuma peikbo tame re
kel potbo tame remkene agerbo
yaper wos nenbo tame remkene
awos sin abo? 12 Jisas re remri
wem tuma metem, re sein op
wem. Tatame rem bupo me
tetane, rem yaper be metbo, rem
dokta rene be lasyibo. Sikanuma
nen tatame etemwou rem dokta
rene lasyibo. Rane tatame rem
kworer op habobo. An tame
yenbo. Opkap tatame an remne
kwobo be late yatene. Rane tatame
rem kworer op habobo. An tame
yaper. Opkap tatame an remne
kwobo late yatene. 13 God reri
basrasem siglow op webo. Tatame
rem anne kwar kap pete. An
selye, tatame rem agerbo tatame
remne pap mette. Er tuma tobo
kem be mettene. An yatene, an
tame yenbo remne heyarte be
yatene. An wule yaper nenbo
tatame remne heyarte yatene. Re
op wem.

Awos pelebitete yabel.
(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39)

14 Ok termunbo tame, Jon reri
anepoi tame rem Jisas rene yan lan
op wem. Nem Farisi tame remkene
nugwape yabel nem wule yenbo
sebo, nem awos pelebitebo. Ma-
purke nugwape yabel neri anepoi
tame rem wule yenbo be sebo, rem
awos abo? 15 Jisas re sein op wem.
Tame re ta panete, re reri tametiy
remne ten yate, rem ta pane kisen
awos ate. Rem okbop tebo, rem
awos be pelebitete. Yuri ta panete
tame re sene yite, reri tametiy rem
pap yaper tete, rem awos be ate,
rem awos pelebitete. Gwopte an
ari anepoi tame remkene tetane,
rem okbop tebo, rem awos abo.

16 Tame rem weyartene mate
suba tetane, rem mate meg ager
be poten etek kambo. Op nentek,

weyartene mate re bukrewai sene weyarte. 17 Tame rem yuri nenem wain ok kiyiri ok tibo girbuw subak be yewobo. Op nentek, yuri nenem wain ok re wayen pulaubo, girbuw suba re ek pekan ok re selke sirpitibo. Op tebo, girbuw re yaper tebo. Yuri nenem wain ok rem girbuw agerke yewote, wain okkene girbuwkene rep heyar temente. Op wem.

Jisas re ta pes repne heyarem.
(Mak 5:22-43; Luk 8:41-56)

18 Jisas re remne tuma som webem, Juda remri temnas yi tame wuri re yan Jisas reri bitmik gulke pan op wem. Ari yen te saye. Ne yan tene let kerete, te sene terbo terbon yate. 19 Op wemke, Jisas re keryen yen rene sumowen yim, reri anepoi tame rem rekene yim.

20 Re yibem, ta wuri te yan Jisas reri kin yokwok yan reri tame oub tuma kupa kerelam. Er ta te wuta suwbem, nabe letpeis tewopes kerem te wuta suwbem. 21 Reri tame oub tumakupa kerelam, teri wuribaike te op habom. An reri tame oub let kerelatek, an kwuye mette. 22 Op habomke, Jisas re petkwo lan tene op wem. Yen, neri pap kwuye mette. Ne anne omuteke habobo, an nene heyar nente. Opkap ne kwuye mette nenbo. Jisas reri webem tuma agegekene teri suwbem wuta tebeyem.

23 Jisas re op nenem, re temnas yi tame reri akek yin wuren lam, tame rem puw tebem, nugwape tatame rem kiraterbem. 24 Jisas re op wem. Kem sekiy. Yen te be satene. Te me tuknatene. Op wemke, rem rene kenakem keyaterem. 25 Re tatame remne wekroken kwom geike wurem, re ake purik wuren tene letke keremke, te wayen sim. 26 Reri nenem wos tatame rem op lam, rem kwomke kwomke wesowen sewurem.

Jisas re le sim tame pes repne heyarem.

27 Jisas re er ake mesegenen yibem, le simenem tame pes rep rene lelakeren yin op wem. Ne Devit reri tame beig. Ne nesne pap met. 28 Op wem, Jisas re akek yin wurem, le simenem tame rep rene yan lam. Re repne op wemetem. Kep map habobo? An kepri le kebese heyar nente? Rep sein op wem. Ekeya. Ne
kebese nente. 29 Re repri le letke keren op wem. Kepri wuribai an laye, kep anne omuteke habobo, eker an kepne heyar nente. 30 Op wemke, repri le sene heyar tem. Op tem, Jisas re repne kwobke op wem. An kepne nenye wos kep yikene kap wesowte. 31 Op wem, rep sene wuran yim, Jisas reri nenem woskap rep kwomri kwomri tatame remne wesowbem.

Jisas re tuma tibe tame rene heyarem.

32 Rep sene yibem, tatame rem tuma tibe tame rene Jisas eterke panen yam. Gambo re er tame rene gureremenem, re tuma tibe temenem. 33 Jisas re rene gambo wekrokem, tame re tuma sene namrem. Tatame rem danekene seken op wem. Kiyi nem opkap wos gwor Israel nowselke be lamenem. Et yenbowai. 34 Farisi tame rem etop be wem. Rem op webem. Gambo remri keryen yen, Satan eter, re Jisas rene kitimena newobo, re gambo remne wekrokbo. Rem op webem.

Jisas re reri anepoi tame remne yaku nente werasem.

(Sapta 9:35—10:42)

Jisas re tatame remne pap metem.

35 Jisas re yin kwomke kwomke sewurbem. Re God reri akek wuren tuma peikbem, God re kwom panen site tuma remne wesowbem. Re agerbo agerbo sikanuma nenbem tame remne heyarbem. 36 Re nugwape tatame remne lam, re remne pap metem. Rem porwalekap, remne awos newon a tamekene bo. Opkap rem kitimenakene bo. Remri wuribai yaper temenem. Opkap re remne pap metem. 37 Op temke, re reri anepoi tame remne op wem. Nugwape nowri awos okwoye. Awos yin potte yaku nen tatame rem nugwape bo. Etopkap, nugwape tatame rem God Reri Tuma mette selbo. Remne tuma wesowte tame rem nugwape bo. 38 Kem now mutame rene wemete, re yaku nen tame werasen yin wesowte, nugwape tatame rem reri tuma omuteke habote. Jisas re op wem.

10

Jisas reri werasem tame etemri sig.

(Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

1 Jisas re reri anepoi tame remne ten yan wuriwouke wurem. Reri anepoi tame rem tame letpeis tewopes kerem tame. Re remne op wem. An kemne kitimena newote, kem gambo remne kebese wekrokte, sikanuma tatame remne kebese heyarte.

2 Reri werasem tame rem letpeis tewopes kerem. Remri sig gwor. Temnas yi tame re Saimon. Reri agerbo sig Pita. Agerbo re Andru, Saimon eterri mase. Agerbo pes rep Jemskene reri mase Jonkene, rep Sebedi eterri yen. 3 Agerbo rem Filip, Bartolomyu, Tomas, Matyu. Kiyi Matyu re kel potbem tame. Agerbo re Tadius. Agerbo re Jems, Alfius eterri yen. 4 Agerbo re Saimon Selot. Kiyi re kwomke kwomke sewurbem, tatame remne op webem. Agerbo nowselri tame rem nemne lakerebo, et yaper. Nerem, nem nemri nowsel lakerete. Kiyi re op webem. Agerbo re Judas Iskariot. Yuri Judas re Jisas rene yena tem.

Jisas re letpeis tewo pes kerem tame remne yaku newom.

(Mak 6:7-13; Luk 9:1-5)

5 Jisas re er tame remne werasen yim, re remne tuma weiwon op wem. Juda tame bo, remri kwom kem kap yite. Samaria remri kwom kem kirkir kap yite. 6 Kem Juda tatame remri nugwape kwomke yite. Juda tatame rem mow yibo porkap. Keryen Yen re remne sopbo. 7 Kem remne tuma op wesowte. God reri kwom panen site yabel et matnaye. 8 Op wetek, kem sikanuma tame remne heyarte, sa tame remne wow sene newote. Kem noma pe tame remne heyar nente, gambo remne wekrokte. An kemne kitimena bupo me newobo. Kem be tupate. Eker kem sikanuma tame remne heyar nente, kem bupo me nente. Kem tokwo kap wemette. 9 Kem kel kap sen yite. 10 Kem yite, kemri wutene tame oubwou sein yite. Agerbo ayer, tame oub, tewobus, kwokul kap sete. Kem tatame remne kwobo latek, rem kemne kwobo sein late, kemne er wos newote. 11 Kem kwomke yin wurte, kem tame yenbo late. Tame yenbo re kemne pap yewote, kem reri akewouke yin tete. Kem agerbo agerbo akek kap yin tete. 12 Kem akek wurtek, kem remne pir wen op wete. Kem pap yenbo me temente. 13 Op wetek, rem kemne pap yewote, rem yenbo temente. Rem kemne pap be yewote, rem kemne magel taite, rem pap yenbo be tete. 14 Rane kwomri tatame rem kemne pap be yewote, rem kemri tuma be mette, kem er kwom mesegenen yite. Ne tewosuwbuw nubtipitite. Kwomri tatame rem op lan habote. O nem

remne yaper wos nenye, yuri God re nemne yaper sein nente tetane.
15 An kemne sekeneker webo. Kiyi temenem Sodom kwomri tatame, Gomora kwomri tatame rem yaper wos nenbem. Tatame rem kemne pap be yewote, et yaperwai sekene. Yuri, tatame remne tuma nente yabel, God re er tame remne sein kenakem pete tetane. Sodomkene Gomorakene kwomri tatame re remne pap mette, re remne nugwape be pete tetane.

Tatame rem Jisas rene omuteke habobo tatame remne yaper nente.

16 Kem met. An kemne kwomke kwomke weraste nenbo. Wale rem sipsip por remne tabokap, tatame yaper rem kemne yaper nente tetane. Nokwa rem purere tetanekap, kerem mere, kem purerekene tete. Tatame rem kemne kap yikokote. Ap bour rem elen me sibokap, kem elen me site, kem tatame yaper remkene kap naite. 17 Kem heyar la. Rane tame rem kemne poten tuma nenbo akek panen yin tuma meten sene rem kemne God reri akek panen yin kemne ek pete. 18 Kem arenkene anepoi tame yibo, eker kwom lakere tamekene kwom panen si tamekene rem kemne tuma nente. Op nentek, kem God Reri Tuma Yenbo remne wesowte. Juda bo tatame remne kem kirkir wesowte. 19 Rem kemne tuma nentek, kem kap op habote. Nem be tumaker wete? Nem mapurke sein wete? Er yabel God re kemne tuma peterate, kem etopkap tuma wesowte. 20 Kem wesowte tuma, et kemri tuma bo. Apiy God Reri Wow re kemne gurerete, kem tuma ek kebese wesowte.
21 Er yabel nugwape yaper wos tete. Tame rem remri lakemase agerbo tame remne weraste, rem remne tuma nenen pen sate. Hanem rem remri yen etopwou nente. Yen rem nawoha remne magel taite, remne agerbo tame remne weraste, rem remne pen sate. 22 Kem anne omuteke habobo, eker nugwape tatame rem kemne gwule tete tetane. Er yaper nente yabel legete, anne som habobo tatame rem heyar som temente. 23 Kwom wuriri tatame rem kemne yaper nente, kem amen agerbo kwomke yin tete. An kemne sekeneker webo. Kem nugwape Israel kwomke yin yaku nente, er yaku re be legete. More Tame Tem Tame, re sene yate, er yaku re ek legete.
24 Saiwur yen rem remri tuma peikbo tame remne be teitkwunbo. Yaku nen tame rem remri yaku lakere tame remne be teitkwunbo.
25 Saiwur yen rem tuma peikbo tame remkap temente, et yenbo. Yaku nen tame rem remri haneyen etemkap temente, et yenbo. An kemri Haneyen. Rane tame rem anne yikokon op webo. Jisas re Belsebul. Re Satan, re gambo remri keryen yen. Rem etop webo. Kem anne habobo, eker rem kemne tuma yaper kirkir wete.

Tame rem God eternewou akte. (Luk 12:2-7)

26 Tatame rem kemne yaper nente, kem kap akte. Kemri berasen nenbo wos, yuri nugwape tatame rem late tetane. Kemri berasen webo tuma yuri nugwape tatame rem mette tetane.
27 Gwopte an kemne tuma elen me webo. Nugwape tatame rem ari tuma be metbo. An keremnewou wesowbo. Ari weye tuma kem mettene, kem kwomke kwomke yin nugwape tatame remne ari weye tuma wesowte. 28 Tatame rem kemne pen sate wete, kem remne kap akte. Tame remri wesomwou rem pen sabo. Wow rem kirkir be pen sabo. God eterne kem rene akte. Eterwou re wesomkene wowkene pen sate, re ker kwomke seite tetane.
29 Kem latene, tatame rem ap eisow tupabo, rem kel wuriketwou

rasen rem pes potbo. Et ap rep sabet, Apiy God re wete, rep be sate. 30 Re kemne kirkir labo. Re kemri nugwape tare take wulare wulare aboyei karkeipem. Re kemne aboyei lan mettene. 31 Opkap kem kap akte. Apiy God re kemne heyar nenbo. God re ap eisow remne habon heyar nenbokap, kem tatame, re kemne habon heyarwai nente tetane.

Nem Jisas eterri sukuw, eker nem sebera kap yate.
(Luk 12:8-9)

32 Tame rem agerbo tatame remne op wete. An Jisas reri tamebeig. Op wete, yuri an ari Hevenke tetane Apiy rene op wete. Er tame rem ari ari tame beig. 33 Tame rem agerbo tatame remne op wete. An Jisas reri tame beig bo. Op wetek, yuri an ari Hevenke tetane Apiy rene op wete. Er tame rem ari tame beig bo.

Jisas re yam, tatame rem pekam.
(Luk 12:51-53; 14:26-27)

34 Kem mane op habote. An yam, sene nowselri tatame rem heyar site. Yehow. Rem heyar be site. Rem pekate, rem gwule nente. 35 An yam, rane tatame rem anne omuteke habote, rane rem anne muwai wete. Opkap, yenem rem nawoha remkene gwule nente. Hanem rem yenem remkene gwule nente. 36 Ake wurik tetane tatame rem etemwou etemwou gwule nente. Peiktame rem gwule nenbokap, rem etopwou gwule nente.

37 Tame rem remri nawohawou kenakem metekwasbet, rem anne sou be metekwasbet, er tame rem ari tame be tete. O rem remri yenem etemnewou kenakem metekwasbet, rem anne sou be metekwasbet, er tame rem ari tame be tete. 38 Ari mette muskap, tame rem mette muwete, rem ari tuma be mette, er tame rem ari tame sekene bo. 39 Tame rem kworer wesomwou habote, yuri rem yaper tete tetane. Tame rem anne omuteke habote, rem remri wesom be habote, yuri er tame rem heyar som temente tetane.

Tokwo yenbo potte wule.
(Mak 9:41)

40 Tame rem kemne pap yewobo, rem arenne mere pap yewobo. Anne pap yewobo tame rem anne werasem tame God eterne mere pap yewobo. 41 Tame rem God Reri Tuma wesow tame lan op habote. Re God Reri Tuma wesow tame. An rene ari akek panen yite. Op nente, yuri er tame rem tuma wesow tame remri potte tokwokap kirkir potte. Tame rem tame yenbowai lan op habote. Re tame yenbowai. An rene ari akek panen yite. Op nentek, yuri er tame rem tame yenbowai remri pottetokwokap kirkir potte. 42 Kem gwor habote, kap serte. Tame rem ari tame rene, sigkene bo tame rene lan op wete. Re Jisas rene omuteke habobo tame. An rene ok newon ate. Op nente, God re reri yaku eisow be serte. Yuri re rene tokwo newote tetane. Jisas re op wem.

Jisas re yike?

(Sapta 11:1—16:20)

11

Jon re reri anepoi tame remne werasen rem Jisas rene lasyim.
(Luk 7:18-35)

1 Jisas re reri letpeis tewopes kerem anepoi tame remne tuma wesowemke, re er kwom mesegenen kwomke kwomke yin tatame remne tuma wesowem.

2 Okke Tirmunbem Tame, Jon, re ake yaperke temenem, re Krais reri nenbem yaku metem. Op metem, re reri anepoi tame remne werasen Jisas rene lasyin rem op wem. 3 Jon re kiyi op wem. Tame wuri, Krais, re yate tetane. Ne nemne wesowte. Ne Jon reri

kiyi wem tame o ne agerbo tame? 4 Jisas re tuma sein op wem. Kem sene yin kemri laye woskap kem Jon rene wesowte. Kemri metyekap kem rene wesowte. 5 Le si tame an remne heyarbo, rem sene kebese labo. Tewo yaper te tame an remne heyarbo, rem sene kebese yibo. Nomape tame an remne heyarbo, rem sene heyar tebo. Wan tekte tame an remne heyarbo, rem tuma kebese metbo. Sa tame an remne webo, rem sene terbo terbon yabo. Wosbas bo tame remne an God Reri Tuma yenbo wesowbo. 6 Tame rem ari nenbokap lan op habote. Gwor tame God re rene werasen yam. Op habote tame remri wuribai yenbo. Rem wuribai pes bo, opkap rem metekwaste. Jisas re op wem.

7 Jon reri anepoi tame rem sene yibem, Jisas re tatame remne Jon rene op wem. Kiyi kem Jon rene tamekene bo emik lasyim, kem be wos late yim? Kap kem op habobem. Jon re polik sen yibo me takekap. Re kitimenakene bo. An kemne webo. Re etopkap bo. Re kitimenakene tame. 8 Kap kem op habobem. Yenbo kanbo tame oub wolebo tame nem late. An kemne webo. Jon re tame oub yenbo be wumenem. Yenbo kanbo tame oub wolebo tame rem tame be tetane emik be yin sewurbo. Rem ake yenbok temenbo. 9 Kap kem op habobem. Nem God Reri Tuma wesow tame late. Ekeya. Jon re God reri tuma wesow tame. Re aboyei tuma wesow tame remne teitkwuntene. Re tame bukre. 10 God Reri Basrasem Tuma re Jon eterne op webo. Gwor tame re ari tuma wesowbo tame. An rene weraste, re temnas yin ari tuma wesowte. Re neri yate kelow heyarte. God re Krais eterne etop wem, rem op basrasem. 11 An kemne tuma sekeneker webo. Ok Panen Warbem Tame, Jon, re nugwape nowselri tame remne teitkwunem. God reri kwom panen site kwomri tatame remri sig et eisow, rem Jon reri sig teitkwuntene.

12 Jon re tatame remne tuma wesowen yam, gwopte mere nugwape tatame yaper rem God rene omuteke habobo tatame remne yaper nenbo. Er tame yaper rem selbo, nugwape tatame rem God rene omuteke be habote. Rem selbo, God re tatame remne kap kwom panen site. 13 God re kwom panen site, kiyi tuma wesowbem tame nugwape rem etop wesowbem. Moses re etop wesowbem. Jon eter mere, re etop wesowbem. 14 Kem remri tuma mette, et yenbo. Kiyiri tame, Elaija, reri tuma wesowbem tumakap Jon re kirkir wesowbem. Kiyiri tame rem op basrasem. Elaija re yuri yate tetane. Op basrasem, an kemne webo. Elaija re kiyi yam. Re Jon. 15 Kem wan tetane, kem wan heyar met.

16 Jisas re remne sene op wem. Gwopte tetane tatame rem mapkap tatame? An kemne wesowte. Rem akwul makelek sin sewurbem yenkap. Rem agerbo yen remne ten op webem. 17 Nem sekwo lombo, me pebo, kem sekwo kirkir be lombo. Nem kerawe basewe tuma webo, kem kirkir be kirabo. Nemri nenbokap, kem etop be nenbo. Op webem, be wos yen rem nenbem, agerbo yen rem op webem. Et yaper. Op webem. 18 Jon re yam, nugwape yabel re awos pelebiten awos be abem, re wain ok be abem. Tatame rem aren weye yenkap, rem Jon eter nenbem wule lan op webem. Er tame re op nenbo, gambo ren rene gureretene. Op webem. 19 An More Tame Tem Tame, an yan awos abem, ok abem, aren weye yenkap, tatame rem anne op webem. Ekla. Re a nugwape abo tame, re wain ok nugwape abo tame. Re kel pot tamekene agerbo yaper wos nenbo tamekene etemkene gerabo. Rem

op webem. Be wos an nenbo, rem op webo, et yaper. Yuri ari nente wos kem late, kem sanen op wete. God re purerekene. Re arenkene tetane, an yaku yenbo nenbo. Kem etop sanete.

Kwom pesri tatame rem Jisas rene magel tayem.
(Luk 10:13-15)

20 Kiyi Jisas re nugwape kwomke wuren yaku bukre nenbem. Tatame rem etop lam, rem remri yaper nenbem wos be mesegenbem. Eker Jisas re remne tuma op wem. 21 Korasin kwomri tatame, yuri kem mus bukre mette. Betsaida kwomri tatame, yuri kem mus bukre mette. An keremri kwomke temenem, an kemne God reri kitimena peteram. Kem etop lam, kem God rene omuteke be habobem. Tair kwomri kiyiri tatame, Saidon kwomri kiyiri tatame rem God reri nenem wos rem be lam. An God reri kitimena er kwomri tatame remne peterate wem, rem remri wule yaper mesegente wem. Remri kiyi nenem yaper wos rem sebera yate wem, rem mate suba peiken ker subuke site wem. 22 Kem met. Yuri God re tatame remne tuma nente yabel Tair kwomri tatame Saidon kwomri tatame rem mus bukre be mette. Kem Korasin Betsaida tatame kem mette tetane. 23 Kem Kaperneam kwomri tatame kem keremri kworer sig bukre Hevenke wete wem. Kem be wete. Yuri kem ker kwomke yite tetane. An kemne yaku bukre nenem, kemne God reri kitimena peteram. An Sodom kwomke op nente wem, Sodom kwomri tatame rem remri sebera ya nen wos mesegente wem, God re remne yaper be nente wem. 24 Kem met. Yuri tete yabel, God re tatame remne tuma nente yabel, Sodom kwomri tatame remne God re remne pap mette, rem mus bukre be mette. Kerem, kem mus bukre mette tetane. Jisas re op wem.

Tatame rem Jisas rene lasyin rem ege site.
(Luk 10:21-22)

25 Er yabel Jisas re God rene op wem. Apiy, ne nelkene selkeneri Keryen Yen. Neri nenbokap, neri tuma tobokap ne purerekene tatame remne berasem, remne be peteram. Eisow yenkap tatame etemne, purerekene bo tatame etemnewou ne neri tuma tobo remne heyar wem. Et yenbo. Opkap an okbop tebo, an nene wese abo. 26 Apiy, et neri wuribaike ne nenem. 27 Jisas rene sene op wem. Apiy re nugwape wos ari letke rasem. An Eterri Yen, tatame rem anne etop be mettene. Apiy eterwou re anne mettene. Tatame rem rene be mettene. Arenwou an rene mettene. Aren kenem tatame an Apiy rene, remne wesowem. Etem mere, rem rene mettene.

28 Yaku bukre nenbo tamekap o pap yaper tebo tamekap, kem arenke yatek, an kemne ege wun site, kem pap kwuye mette. 29 Kem ari nenbo yakukap nente wete, an kemne peterate, nem etop nente. An tumakene takkene bo tame. An elen me tete wule nenbo tame. An kemne yaper be nente. Kem yaku aren nenbokap nentek, kem pap kwuye mette, kem heyar site. 30 Yaku an kemne newote, et bukre bo. Kem kebese nente. Et yaku yenbo. Kem ari yaku nentek, kemri wuribai yenbo temente. Jisas re op wem.

12

Rem ege si yabel tuma namrem.
(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)

1 Yuri ege si yabelke Jisas re reri anepoi tamekene rem wit now borke yibemke, reri anepoi tame rem sikwoi samke, rem wit supa kelowke as yim. 2 Farisi tame rem etop lam, rem op wem. Neri anepoi tame rem ege si yabelke wit supa kwosen abo, rem neremri Moses Reri Wule biragiyebo. Et

yaper. 3 Jisas re sein op wem. Kiyi Devit reri nenem wos rem basrasem. Kem kap er siglow be latene? Kiyi Devitkene reri anepoi tamekene rem kwoi sam, rem kap be awos am? 4 Kwoi samke, rem God reri akek wuren God eterne newon rasem geil rem poten am. Nemri Wule rem biragiyen am. Nemri Wule gwopkap. God reri akeri yaku nen tame etemwou rem God rene newobo geil abo. Nugwape tame be abo. Devit eter, reri anepoi tame rem am, rem tuma be wem. 5 Ege si yabel God reri Kwoborri yaku nen tame rem God reri Kwoborke wuren reri yaku nenbo. Moses reri wem tuma kem metem. Re op wem. Ege si yabel kem yaku kap nente. Op wem. God reri Kwoborri yaku nen tame rem er wule biragiyebo, rem yaku nenbo. Op nenbo, God re remne tuma be nenbo. Yehow. Rem reri yaku ege si yabelke nenbo, et yenbo. Tumakene bo. 6 An kemne webo. Agerbo tuma re bukrewai. Re Moses reri kiyi wem tuma teitkwuntene.

7 Kiyi temenem tame wuri, Hosea, re tuma basrasem. Kap reri tuma kem be mettene? Re op basrasem. God re wem. Kem anne kwar kap pete. An selbo, kem agerbo tatame remne pap mette. Op wem. Opkap kem er tuma heyar metmente weye, kem yenbo nenbo tatame remne tuma yaper be wete weye. 8 Aren, an More Tame Tem Tame. Aren, an ege si yabelri Keryen Yen. Aren, an tatame remne wete, be wos ege si yabelke nente wete, remkene nente. Jisas re op wem.

Jisas re ya yaper tame rene heyarem.

(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

9 Jisas re wemke, re er emi mesegenen yim, re God reri akek yin wurem. 10 Ya yaper tame re etek temenem. Agerbo tame rem kirkir etek temenem, rem Jisas rene tuma nente selem, rem rene op wemetem. Tatame rem sikanuma tame remne ege si yabelke heyarte, rem nemri Wule biragiyebo o bo? 11 Jisas re remne sein op wem. Kemri tame wuri reri sipsip por re ege si yabelke okmeike warte, er tame re mapurke nente? Kap re sipsip por rene sene potte o bo? Ekeya. Re sene potte. Et tuma bo. Et neremri wule. 12 Sipsip por rem bukre wos bo. Tatame etem rem bukre wos. Kem anne op webo. Ege si yabel an sikanuma nen tame heyarte, et yaper. Op webo. Neremri wule et op be webo. Wule re op webo. Ege si yabel tame rem yenbo wos nente, et tuma bo. 13 Op wemke, re ya yaper tame rene op wem. Ne let tai. Re let tayemke, reri ya heyar tem, op yokwo agerbo yakap heyar tem. 14 Op tem, Farisi tame rem etop lam, rem yin wurwouke wurem, etemwou etemwou rem tuma natobom. Rem Jisas rene pen sate tuma natobom.

Jisas re God reri yaku nen tame.

15 Rem rene pen sate wem, Jisas re etop metemke, re er kwom mesegenen yim. Nugwape tatame rem rene sumowem. Rane tame rem sikanuma nenbem, re remne heyarem, rem heyar tebem. 16 Op tem, re remne wuragerem. Ari nenyekap kem kap wesowte. 17 Re er tuma bupo me be wem. Reri wem tuma kiyiri tuma wesow tame, Aisaia, reri basrasem tuma et sekene tem. 18 Re op basrasem. God re op wem. Er tame re ari yaku nen tame. An rene lebam. An rene metekwasbo. Ari Wow re rene gurerete, re ari Tuma Yenbo nugwape nowselri tatame remne wesowte. 19 Re ei be negwote. Re gwule tuma be wete. Re kelowke be teten tuma yaye be wete. 20 Yam pus raste nenbet, re etop late, re yam sene nenewayen tumo

pen heyar tetete. Ker re sate nenbet, re op late, re be mesegenen sawaite. Re sene liste, ker re sene ein wayete. Op nente, tatame rem som habobet. Op nente wule yenbo re wule yaper teitkwunte. 21 Nugwape tatame rem rene late, rem op wete. Re nemne kwobo labo. God reri op wem tuma Aisaia re basrasem.

Rem Jisas eterne op webem. Reri yaku re Belsebul reri kitimenak nenbo.
(Mak 3:20-30; Luk 11:14-23; 12:10)

22 Tatame rem tame wuri Jisas eterne panen yam. Rem op wem. Gwor tame gambo rene gureretene, re le sitene, tuma tibob tetane. Rem op wem, Jisas re rene heyarem, re tuma sene namrem, re le nowsin niri nere yam. 23 Etek temenem tatame rem etop lam, rem danekene sekem. Rem op wem. Re kap Devit eterri nan? Re kap God eter lebam tame? 24 Op wem, Farisi tame rem tatame remri webem tuma metem, rem op wem. Kemri webo tuma et sekene bo. Gambo remri keryen yen, Belsebul, re rene kitimena newobo, re gambo remne wekrokbo.

25 Jisas re remri wuribai lan remne op wem. Keryen yen wuri reri anepoi tame rem pes pekan etemwou etemwou naite, rem sou be tete, rem heyar be tete. Kwom wuriri o ake wuriri tatame rem etemwou etemwou naite, rem heyar be tete. 26 Satankene arkwugambokene rem pekan etemwou etemwou naite, rem heyar sou be tete. 27 Kem anne op webo. Gambo remri keryen yen, Belsebul, re rene kitimena newobo, re gambo remne wekrokbo. Et tuma et sekene bo. Kemri rane tame rem kirkir gambo wekrokbo. Yike remne er kitimena newobo? Belsebul? Kerem mere, kem op be webo. Eker kemri tame rem gambo wekrokbo, nem op labo, nem mettene, kemri webo tuma et yaper. An gambo wekrokbo, an Satan reri kitimenak be wekrokbo. 28 God Reri Wow re anne kitimena newobo, an er gambo wekrokbo. Kem op latek, kem habote. Gwopte God re tatame remne panen sibo. Re op wem.

29 Jisas re remne sikur sakur tuma op wem. Tame re kitimenakene tame yaper reri akek wurte wete, reri wosbas potte wete, kiyi re er tame rene kepke bograste. Bograstek, re kebese wuren wosbas ek potte. Opkap, an Satan rene teitkwuntene, Satan reri kiyi potem tatame an remne sene potbo.

30 Yike tame rem ari anepoi tame be tetane, rem ari peiktame. Yike tame rem arenkene yaku be nenbo, rem ari yaku yaper nenbo. 31 Eker an kemne op webo. Tame rem wule yaper nente, o rem tuma yaper God rene wete, God re er wule yaper poten septite, tuma be wete. Tame rem God Reri Wow rene tuma yaper wete, God re er wule yaper be poten septite, re er tame remne tuma wete. 32 An More Tame Tem Tame. Tame rem anne tuma yaper wete, God re er tame remri wule yaper poten septite, re tuma be wete. Tame rem God Reri Wow rene tuma yaper wete, God re er tame remri wule yaper be poten septite. Re er tame remne tuma wete. Gwopte re be poten septite, yuri kirkir re be poten septite.

Me yaper rem supa yaper yabo.
(Luk 6:43-45)

33 Me supa rem yenbo, me re kirkir yenbo. Me supa rem yaper, me re kirkir yaper. Nem tame, nem me supa labo, nem sanebo, me yenbo o me yaper. 34 Rane me rem yenbo, rane rem yaper. Tatame etem mere, rane rem yenbo, rane rem yaper. Kem Farisi tame, kem arkwu waleri yenkap.

Kem wuribai yaper tetane, eker kem tuma yaper webo. Kem tuma yenbo be webo. Tame remri wuribai tetanekap, remri webo tuma rem etopkapwou webo. 35 Tame yenbo rem wuribai yenbo tetane, rem yenbo wos nenbo, rem tuma yenbo webo. Tame yaper rem wuribai yaper tetane, rem wos yaperwou nenbo, tuma yaperwou webo.

36 Metye, an kemne webo. Yuri tete yabel God re tatame remne tumak nente, tatame remri kiyi bupo me webem tuma re remne yurik wemette. 37 Yuri re kemri tuma se pen op wete. Ne tame yenbo. O re op wete. Ne tame yaper.

Rane tame rem Jisas rene op wem. Ne kitimenakene bukre wos nentek, nem late.
(Mak 8:12; Luk 11:29-32)

38 Jisas re op wemke, Moses Reri Wule peikbem tamekene Farisi tamekene rem rene op wem. Nem selye, ne kitimenakene bukre wos nente. Nem late, nem sanete, ne God reri kitimenak er wos nenbo. 39 Re remne tuma sein op wem. Gwopte tetane tatame rem tatame yaperwai. God reri wule rem be metbo. Kem anne wos bukre nente weye. Kemri weye wos an be nente. God reri kiyi temenem tuma wesowbem tame, Jona, eter nenbemkap, etopwou an nente. 40 Kiyi Jona re neir mur yabel mur omyen bukre reri kiybuk temenem, re sene wuramkap, an More Tame Tem Tame, an neir mur yabel mur sele meike ten an sene wayen site. 41 Kiyi Ninive kwomri tatame rem Jona reri tuma metem, rem remri yaper nenbem wos mesegenem. Gwopte tetane tame wuri re Jona rene teitkwuntene. Kem ari tuma metem, kem yaper wos be mesegenbo. Eker yuri God re tatame remne tuma nente yabel, Ninive kwomri tatame rem wayen teten kemne ker wete tetane. 42 Kiyi temenem keryen ta, weiwar yokwori ta, te genek yam, purerekene tame, kwom panen sibem tame, Solomon, reri akek yan reri tuma yenbo mette yam. Gwopte an keremkene tetane, an Solomon rene teitkwuntene. Kem ari tuma mettene, kem yaper wos be mesegenbo. Eker yuri God re tatame remne tuma nente yabel et keryen ta te wayen teten kemne ker wete tetane. Jisas re op wem.

Yim gambo re sene yam.
(Luk 11:24-26)

43 Jisas re remne sene sikur sakur tuma wem. Gwopte tetane tatame rem gambo gureretene tamekap. Gambo re tame rene mesegenen yim, re boulke yin site emi soplaweyem. 44 Re op wem. An ari kiyi gureremenem tame rene sene lasyite. Yin lam, tame reri wuribai et yenbo tem, agerbo gambo be wuri be gureremenem. 45 Eker re sene yin agerbo gambo, kelare pes kerem gambo, remne panen yam. Gambo remri yaper nen wos et gambo wuri reri yaper nen wos teitkwunmenem. Panen yam, rem tame rene gurerem. Gureremenem tame, kiyi gambo wuriketwou rene gureremenem, tame re yaper temenem. Sene gambo nugwape rene gureremenem, tame re yaperwai sene tem. Tame re yaperwai temenemkap, gwopte tetane tatame yaper rem etopkap temente. Rem bupo me temente, rem anne omuteke be habote, rem yaperwai sene tete.

Yike Jisas reri nawokene masekene?
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)

46 Jisas re tatame remne tuma som webemke, nawot etet, Jisas reri mase etem rem yan kwom geike tetpete wuramenem. Rem rekene tuma namrete wem. 47 Tame wuri re Jisas rene op wem. Neri nawokene masekene

rem yawo, tetpete wuratene. Rem nerenkene tuma namrete. 48 Jisas re tuma sein op wem. An kemne peterate, yike ari nawo, yike ari mase. 49 Op wemke, re anepoi tame remne letke peteran op wem. Ekla. Gwor tatame rem ari nawo, ari mase. 50 Tatame rem ari kwomke tetane Apiy reri tuma meten nente, etem rem ari nawokene gesmasekenekap. Re op wem.

13

Tame re awos supa nowke seiten sewurem.
(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

1 Er yabel Jisas re ake mesegenen peik barke yin sin tatame remne tuma peikbem. 2 Tatame nugwapewai rem yan peik barke rene tetkukwunyewom, re sene perek waren sim. 3 Re remne tuma nugwape wesowem, re sikur sakur tuma op wem. Tame wuri re awos supa nowke yin seiten sewurem. 4 Rane supa kelowke yerem, ap rem yan akeipem. 5 Rane supa rem pa luwke yerem. Sel om bo, pakerwou temenem. Op temke, agetage supa rem rekwan wayem. 6 Somori nen eisow, yabel pasem, aiyo rem sok ten saiwom. 7 Rane supa rem negir esekwaye somok yeren rekwan sim, negiri esekwaye rem punen borgeyem, rem sok tem. 8 Rane supa rem sel yenbok yeren rekwan bukre tem, supa nugwape yam. Rane rem supa tame letpeisri ok yam, rane rem supa tame letrane kelare wuriri ok yam, rane rem supa tame murri ok etop yam. 9 Sikur sakur tuma wem, re remne sene op wem. Tame re wan tetane, re wan wurik mette.

Sikur sakur tuma wule.
(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)

10 Jisas reri anepoi tame rem yan rene op wem. Berke ne nugwape tatame remne sikur sakur tumawebo? 11 Re tuma sein op wem. God re kwom panen site tuma, kiyi berasmenem tuma, an kemne heyar wesowbo, keremwou metbo. An agerbo tame remne wesowbo, rem heyar be metbo. 12 Wuribai yenbo tetane tatame rem ari tuma metbo, rem tuma tobo kirkir sanebo. Er tatame an remne nugwape tuma som wesowte. Wuribai yaper tetane tame rem ari tuma metbo, rem tuma tobo be sanebo. Er tatame remri metyekap, rem serte, an remne tuma sene be wesowte. 13 Opkap, an sikur sakur tuma remne webo. Rem wos labo, wos tobo rem be sanebo. Tuma rem wanke metbo, remri wanke metbo tuma tobo rem be sanebo. 14 Remri nenbokap, kiyiri tuma wesowbem tame, Aisaia, re op basrasem. Kem tuma wanwouke mette, kem tuma tobo be sanete. Kem wos lewouke late, tobo kem be late. 15 Er tatame remri wuribai kiyi yaper temenem. Remri wanke er tuma mette rem muwem, rem wan gerowkap tem. Rem remri le birkeremenem. Rem etop be nente wem, rem heyar late wem, rem heyar mette wem, rem wuribai habote wem. Rem anne omuteke habote wem, an remne heyar nente wem. *(Aisaia 41:1-4)*

16 Kem ari anepoi tame, kem metekwaste. Kemri le kem ari nenbo wos tobo heyar labo. Kemri wan kem tuma heyar metbo. 17 An kemne sekeneker webo. Ari nenbokap kem labo, kiyi nugwape tuma wesowbem tame, nugwape tame yenbo rem etop late selem, rem be lam. Ari weye tuma kem metbo, rem mette selem, rem be metem.

Awos supa sikur sakur tuma tobo.
(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

18 Kem met. Awos supa nowke panbilen sewurem tuma tobo an kemne wesowte nenbo. 19 God re tatame remne kwom panen site tuma, rane tatame rem er tuma

metbo, rem kelowke yerbo awos supakap. Rem tuma bupo me metbo, sene Satan re yabo, agetage re er tuma poten septibo. 20 Rane tatame rem tuma metbo, rem pa luwke yerbo awos supakap, rem tuma meten agetage poten pap yewon metekwasbo. 21 Er tatame rem tuma heyar be sebo. Rem keraket tebo, sene agerbo tame rem God reri tuma ragerkwunte selye, rem God Reri Tuma metbo tatame remne tuma yaper webo o remne yaper nenbo. Op nenbo, tatame rem God Reri Tuma mesegenbo. 22 Rane tatame rem tuma metbo, rem negiri esekwaye somok yerbo awos supakap, rem tuma metbo, rem nowselri woskene kelkene etopwou habobo, er wos remne rager pagerbo. Op tetane, rem God reri yaku be nenbo, rem yenbo wos be nenbo. 23 Rane tatame rem tuma metbo, rem sel yenbok yerbo awos supakap, rem tuma meten habobo, rem God reri yaku nenbo, rem yenbo nenbo. Supa rem tame letpeisri ok (100) supa sene yabokap, rane tatame rem God reri yaku yenbo nugwape nenbo. Supa rem tame letrane kelare wuri (60) supa sene yabokap, rane tatame rem God reri yaku nugwape kera yenbo nenbo. Supa rem tame murri ok (30) supa sene yabokap, rane tatame rem God reri yaku yenbo keraket nenbo. Jisas re op wem. Top yaper nowke wayem sikur sakur tuma.

24 Jisas re agerbo sikur sakur tuma remne op wem. God reri tatame remne kwom panen site wule re gwopkap. Tame re awos supa reri nowke seten rekwam. 25 Yuri tatame rem tuknamenemke, er tame reri peiktame re yan top supa yaper awos supa etemri borke seiten ek yim. 26 Yuri awos supa rekwan bukre tem, supa yate nenbemke, rem lam, top yaper awos borke kirkir temenem. 27 Yaku nen tame rem yin now mutame rene op wem. Haneyen, kiyi ne awos supa yenbo nowke seitem, sene nem laye, top yaper kirkir rekwatene. Opkap top yaper nem be seitem. Et supa re mak yamke, re gwok rekwam?

28 Re remne sein op wem. Peiktamek kap yan seitem. Rem rene op wem. Ne map habobo? Nem yin er top yaper sete? 29 Re remne suwayen op wem. Kem top yaper kap sete. Kem yin top yaper sete, kem kap awos yenbo kirkir topkene kap sete. Et yaper. Kem etop mesegente. 30 Rep peske rekwate. Yuri supa yate yabelke an yaku nen tame remne op wete. Kem top yaper kiyi sen me butyewon ek liste. Sene kem awos supa yenbo kuten ari kwayekek raste.

Mastet supa sikur sakur tuma.
(Mak 4:30-32; Luk 13:18-19)

31 Jisas re remne agerbo sikur sakur tuma op wem. God re tatame remne kwom panen sibo wule re gwopkap. Et nar mekap. Mastet et me sig. Tame wuri re er supa poten reri nowke rasem. 32 Reri supa et agerbo me supa sikabekap bo. Yehow. Et supa eisowwai. Rasemke, rekwan sin yuri re bukre tem. Agerbo me rem eisow, er me re bukrewai. Ap rem yan eter me tewo tawok sin neis kutebem.

Yis reri sikur sakur tuma
(Luk 13:20-21)

33 Jisas re remne agerbo sikur sakur tuma sene op wem. God re tatame remne kwom panen site wule et gwopkap. Et yiskap. Ta te geil nenbo, te plaua keraket potbo. Sene te yis poten plauakene lumbo, er plaua re pelen wayen bukre tebo.

Jisas re sikur sakur tumawou webem.
(Mak 4:33-34)

34 Jisas re nugwape tatame remne agerbo agerbo sikur sakur tuma webem. Re tege tuma be

webem. Yehow. Re sikur sakur tumawou webem. Re tuma tobo be webem. 35 Re etop bupo be nenem. Reri nenemkap et kiyiri tuma wesowbem tame eter basrasemkap. Re op basrasem.

An remne wete, an remne sikur
sakur tumak wete.
Kiyisape God re nowsel nenen
yam, yam,
gwopte mere nugwape tuma
re berastene.
Er tuma an tegek wesowte.
(Buk Song 78:2)

Top yaper sikur sakur tuma tobo.

36 Jisas re tatame remne mesegenen akek wurem, reri anepoi tame rem yan rene op wem. Top yaper sikur sakur tuma reri tobo ne nemne wesowte. 37 Jisas re tuma sein op wem. Supa yenbo rasem tame et More Tame Tem Tame eter. 38 Now et aboyei nowsel. Awos supa et God reri tatame yenbo sekene. Top yaper et Satan reri tatame yaper. 39 Areri peiktame, top yaper supa rasem tame, re Satan. Awos potte yabel et yuri yate yabel, gwor nowsel legete yabel. Awos kutete yen, rem God reri kwomri tame. 40 Rem top yaper sen buten lisemkap, yuri tete yabel rem tatame yaper remne etop nente tetane. 41 More Tame Tem Tame re God reri kwomri tame remne weraste, rem God reri panen sitene nowselke yin tatame yaper remne poten wuriwouke wurte. 42 Sene rem remne ker bukrek seite. Tatame rem agerbo tatame remne yaper nente webo, er tatame etemne mere rem remne ker bukrek seite. Rem mus bukre mette tetane, rem kenakem kirate tetane. Rem mus bukre mette, rem ker webet tetane. 43 Er yabel God reri tatame rem God eterkene temente, rem heyar tete. Rem God eterkap tete. Ari weye tuma kem heyar meten habote.

Tame re kel mate selke potem sikur sakur tuma.

44 God re tatame remne panen si wule re gwopkap. Tame re sel mei perbem, re kelmate ek lam. Re okbop ten sel sene yenen re ek yim. Reri nugwape wosbas re agerbo tame remne kelke natokwo tupam. Er kel re poten yin reri lam kel matekene sel tupam. Jisas re op wem. God re nemne kwom panen site, et yenbowai.

Gaituk yenbowai sikur sakur tuma.

45 God re tatame remne panen sibo wule et gwopkap. Tame re gaituk yaku nen tame. Re gaituk yenbo tupate selem. 46 Re gaituk wuri yenbosubu lam, re yin reri nugwape wosbas re agerbo tame remne kelke natokwo tupam, eter kelke re sene er gaituk wuri ek tupam. Jisas re op wem. God re nemne kwom panen site, et yenbowai. Eker nem nugwape wos mesegente, nem God eternewou omuteke habote.

Wuli sikur sakur tuma.

47 Jisas re sene op wem. Keryen Yen God re tatame remne panen si wule re gwopkap. Tatame rem wuli peikke rasbem, agerbo agerbo omyen wurbem. 48 Wuli pulawem, rem liyten wayen barke rasen se pen rem omyen yenbo rewo nubke kena yewom. Omyen yaper rem septim. 49 Yuri nowsel yaper tete yabel, rem etopkap nente tetane. God reri kwomri tame rem yerte, tame yaper rem tame yenbo etemkene temente, rem tame yaper remne wekrokte. 50 Sene rem remne ker bukrek seite. Op nente, rem mus mette, rem kiraterte, rem ker webet tetane. Jisas re op wem.

51 Jisas re remne op wemetem. An kemne weye tuma, kem mettene? Rem rene sein op wem. Nem mettene. 52 Re op wem. Moses Reri Wule tuma peikbo tame, sene rem God reri wule sebo, rem ake bukre mutamekap. Rem

kwayekek wuren wos agerkene subakene poten sen ek yabo. Jisas re etop wem.

Nasaret kwomri tatame rem Jisas rene magel tayem.
(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

53 Jisas re er sikur sakur tuma wen mesegenen re er kwom mesegenen ek yim. 54 Re reri maime kwom Nasaretke yim, God reri akek wuren remne tuma wesowem. Tatame rem metem, rem danekene seken op wem. Wuribai purere lei yike rene newom? Re bukre wos nenbo, kitimena re mak potem? 55 Nem tamesip tamesip. Re ake nenbo tame. Re Maria etetri yen. Jems, Josep, Saimon, Judas rem eterri mase. 56 Reri gesi rem neremkene tetane. Wuribai purere re mak potem? 57 Op wemke, rem rene magel tayem. Jisas re remne op wem. God Reri Tuma wesow tame remne kwomri kwomri tatame rem remne op webo. Rem tame yenbo. Op webo. Remri maime kwomri tatame rem remne magel taibo. Op wem. 58 Rem rene omuteke be habom, eker re kitimenakene bukre wos nugwape ek be nenem.

14

Tatame Remne Okke Tirmunbem Tame, Jon, re sam.
(Mak 6:14-29; Luk 3:19-20; 9:7-9)

1 Er yabel Galili nowselri keryen yen, Herot, re Jisas reri nenbemkap metem. 2 Re reri yaku nen tame remne op wem. Er tame re tatame remne okke tirmunbem. Reri sig Jon. Kiyi an rene wak regem, re selek sene wayen sin kitimena poten re bukre wos ek nenbo. Op wem.

3 Jon reri sam tuma gwopkap. Kiyi Herot eter re Jon rene keikeren kepke bogen ake yaperke wen wurem. Bupo bo. Reri mase, Filip reri ta, Herodias etetri kwobo. 4 Kiyi Jon re Herot rene op webem. Ne neri mase reri ta panem, et yaperwai. 5 Op webem, Herot re pap yoken Jon rene pen sate wem. Nugwape tatame rem webem. Jon re God Reri Tuma wesowbo tame, re tame yenbo. Op webem. Herot re remri tuma metem, re rene pen sate akem.

6 Yabel wuri rane tame rem yan Herot eterkene wurem, rem Herot rene nawo te wurem yabel habobem, rem awos nenem. Herodias teri yenten yen te remri borke teten yage taibemke, Herot re okbopsubu tem. 7 Re tene op wem. Nem nene okbop tebo. Opkap ne anne be wos nene newote wete, an nene newote. An be yikokobo. An sekenewai webo. An nene newote tetane. 8 Op wemke, yen te teri nawo tene yin tuma wemeten op wem. Re anne wos newote weye. An berke wemette? Nawo te tene wemke, te sene wuram, te Herot rene nawo teri wem tuma rene op wem. Tatame remne Okke Tirmunbo Tame, Jon, ne rene wak regte, reri tare kawoke yewote, an ek potte. 9 Op wemke, Herot re pap yaper tem. Re Jon rene wak regte muwem, re habolaweyem. Re op habom. Nugwape tatame rem arenkene awos abo, rem ari tene weye tuma metye. An tene kap yikokote. Op habom, re op wem. Teri weye wos kem etop nente. 10 Op wem, re yaku nen tame werasen ake yaperke yin rem Jon reri wak regem. 11 Rem reri tare sen yan kawoke yewon et muyensi yen ta tene newom. Yen te poten sen yin nawot tene peteram. 12 Op temke, Jon reri anepoi tame rem yan reri kupa poten pertayen rem sene yin Jisas rene wesowem.

Jisas re ok yen ok tame (5,000) remne awos newon am.
(Mak 6:31-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-13)

13 Jisas re er tuma metemke, re
er kwom mesegenen pere poten
agerbo emik yim. Re wiysage
tamekene bo emik yim. Tatame
rem etop metem, rem remri ake
mesegenen rene selke lasyim.
14 Yuri Jisas re yin gayen re
nugwape tatame remne lam. Re
remne pap tem, re remri sikanuma
nenbem tatame remne heyarem.
15 Perpe reri anepoi tame rem
yan rene op wem. Yabel warbo.
Gwor emi et tamekene bo, tatame
rem awos mak potte? Ne remne
weraste, rem kwomke yin awos
tupate. 16 Jisas re sein op wem.
Rem kap yite. Kerem, kem remne
awos newon ate. 17 Rem rene op
wem. Nem awos nugwape bo. Geil
letrane, omyen sauk pesketwou
tetane. 18 Re remne op wem.
Ne anne sen yate. 19 Re tatame
remne op wem. Kem selke site.
Re geil letrane, omyen sauk pes
poten re le nelke niruw lan re
God rene wese an mesegenem,
re geil belokteyewon omyen
pekayewom. Re reri anepoi tame
remne newom, rem poten tatame
remne newopiti pete yam, rem am.
20 Aboyei an seketemke, awos tep
tem, rem poten eip letpeis tewo
pes kerem etop yewon pulawen
sim. 21 Siteren awos am tame
etemwou rem karem, rem ok yen
ok tame (5,000). Yenta remne rem
be karem.

Jisas re wame ok luwke yim.
(Mak 6:45-52; Jon 6:15-21)

22 Jisas re anepoi tame remne
op wem. Kem perek waren peik
kelaruwke kiyi temnan yibet. Re
tatame remne remri akwulke
sene werasen yim. 23 Re wiysage
kwowke yawum, re Apiy God
rekene tuma namrete yawum.
Yabel warbem, re etek wiysage
temenem. 24 Tektemke, pere
yen wuri, anepoi tame rem
etek warmenem, rem peik mei
borke temenemke, marye ek
yam, ok burow pere tare yokwok
tegilmubem. 25 Sene ei berate
nenbemke, Jisas re ok luwke yin
reri anepoi tame remne bowgte
yibem. 26 Rem etop lam, rem
kenakem aken taye piten op wem.
Er peikri arkwu. 27 Jisas re remne
op wem. Kem mane akte. Gwor
aren. Kem kap akte. 28 Pita re
rene sein op wem. Haneyen, neren
sekene temente, ne anne wetek, an
ok luwke nene lasyate. 29 Jisas re
op wem. Ne opu ya. Pita re pere
mesegenen re ok luwke Jisas rene
lasyim. 30 Sene re marye lan akem.
Re ok an abubem, re agetage Jisas
rene op tem. Haneyen, ne anne
kwobo lan nenewayete.

31 Agetage Jisas re rene let
tayemke, rene keikeren rene op
wem. Ne anne omuteke be haboye.
Ne beberke wuribai pes ten me
akye? 32 Op wemke, rep perek yin
waremke, marye re ek tebeyem.
33 Perek temenem tame rem reri
kitimena op lam, rem rene lom
yokwon rene op wem. Sekenewai.
Ne Keryen Yen God Eterri Yen.

Jisas re sikanuma tame remne
Genesaret kwomke heyarem.
(Mak 6:53-56)

34 Rem wame kwuren kelaruwke
yin Genesaret kwomke gayem.
35 Er kwomri tatame rem rene lam,
rem op wem. Et Jisas. Op wemke,
rem mekni kwomri tatame remne
tuma weptimke, rem remri
sikanuma nenmenem tatame
remne panen yam. 36 Sikanuma
nentene tatame rem rene op
wemetem. Nem neri wetene
tame oub tumakupak kerete, nem
kwuye mette. Op wem, tatame
rem reri wumenem tame oub
tumakupak kerem, rem aboyei
heyar kwuye metem.

15

God reri wule et yeiwarege remri
tuma teitkwuntene.
(Mak 7:1-13)

1 Rane tame, Farisi tamekene
Moses Reri Wule peikbem
tamekene rem Jerusalem kwom
mesegenen Jisas rene lasyam. Rem
rene op wem. 2 Yeiwarege rem
op webem. Nem awos ate, nem
let ok kiyi keyate. Nem op nente,
God re nemri wule yaper poten
septite, nem tame yenbo tete.
Mapurke neri anepoi tame rem op
be nenbo? Rem awos abo, rem let
ok be keyan ek abo. Rem nemri
wule biragiyebo. 3 Jisas re sein op
wem. Mapurke kem yeiwarege
remri wulewou setene, God reri
wule kem mesegentene? 4 Kiyi God
re op wem. Kem nawoha etepne
heyar nente. Tame rem nawo o ha
repne tuma yaper wete, er tame
kem remne pen sate. 5 Kerem,
kem agerbo tuma webo. Kem op
webo. Tame rem nawoha repne
wos newote weye. Sene rem er wos
God rene newote, rem nawoha
repne be newote. 6 An kemne
webo. Tame rem etop nenbo, rem
nawoha repne yaper nenbo. Re
God rene newote, nawoha rep
wosbas bo, etopkap et yaper. Kem
op nenbo, kem God reri wule
mesegenbo, kem kemri wuribaike
nenbo. 7 Kem tuma ok sirbo tame.
Kiyiri tuma wesow tame, Aisaia, re
yeiwarege etemne basrasem. Re
keremne kirkir basrasem. Re tuma
sekene op wem. 8 Gwor tatame
rem op webo. God re yenbo. Op
webo, rem rene pap be yewobo,
rene be habobo. 9 Rem tame rem
nenbo wulewou wesowte habobo,
rem op webo. Gwor wule et God
reri wule. Op webo, opkap rem
God rene bupo me lom yokwobo.
(Aisaia 29:13)

Wuribai re yaper tete wule.
(Mak 7:14-23)

10 Jisas re tatame remne we-
poten remne op wem. Kem wan
tai. Kem ari tuma met. 11 Tame
abo awos et tame remri wuribai
yaper be nenbo. Yehow. Be
wos tame rem wuribaike habon
etop nenbo o webo, er wos et
tame remri wuribai yaper nenbo.
12 Op wemke, reri anepoi tame
rem yan op wem. Farisi tame
rem neri weye tuma rem muw-
eye. 13 Re sein op wem. Ari Apiy
re Hevenke tetane, re now nenbo
tamekap. Be wos re be nanekwom,
nowke bupo me rekwam, eteker
re nenkene wuriri yese poten sep-
tite tetane. 14 Kem Farisi tame
remne kap habote. Remri tuma
kap mette. Rem le si tamekap. Le
si tame re agerbo le si tame rene
kelow peterate, rep pespes belen
yin emi yaperke warte. 15 Pita re
Jisas rene tuma sein op wem. Nem
be mettene. Neri weye tuma to-
bokap ne nemne wesowte. 16 Re
remne op wem. Kerem mere, kem
purerekene bo. 17 Metye. Tame
re awos abo, er awos re sigowk
warbo. Sene er sigowk tetane awos
me kwokrak yibo. 18 Tame reri
namrebo tuma, re reri wuribaike
kiyi habon ek namrebo. Reri nam-
rebo tuma re yaper tebo. 19 Tatame
remri wuribai yaper tetane, rem
yaper wos nenbo, rem yaper wos
habobo. Rem alwo pi pebo. Tame
rem ta panen mesegenen agerbo
takene kep tebo. Rem ta remne
bisi yibo. Tatame rem bisi abo.
Rem tuma yikokobo. Rem agerbo
tatame remne tuma yaper webo.
20 Er wos tatame rem nente, rem
tatame yaper. Farisi tame rem
kemne wesowbo, kem let ok kiyi
be keyan awos ek ate, kem tatame
yaper. Remri opkap webo tuma et
yaper. Jisas re op wem.

Kenan nowselri ta te Jisas rene omuteke habom.
(Mak 7:24-30)

21 Jisas re reri anepoi tamekene
rem er kwom mesegenen Tairkene
Saidonkene yokwok yim. 22 Kenan
nowselri ta wuri te etek temenem,
te yan op wem. Haneyen, Devit
reri yen, ne anne pap met. Gambo
re ari yen tene gureretene, tene

yaperwai nenbo. 23 Jisas re tuma sein be wem. Reri anepoi tame rem yan rene op wem. Et ta te nemne tiptuwu lelekeren yabo. Ne tene werasen te sene yi. 24 Jisas re tene op wem. Juda tatame rem sipsipkap, rem mow yim. God re anne werasem, an etemnewou late yam. An agerbo nowselri tatame remne kwobo be late. Op wem.

25 Ta te op metemke, te yan gulke pan sene op wem. Haneyen, ne anne kwobo late. 26 Re tene tuma sein op wem, tene sikur sakur tumak op wem. Nem yen remri awos kap poten wale remne kap newote. 27 Te sein op wem. Neri weye tuma et sekene. Aren, an op webo. Yen remri abo awos selke yerbo, wale rem kirkir nugen abo. 28 Re tene op wem. Ne omutekewai habobo. Eker neri wemetye wos an etop nente. Op webemke, eter webem tuma agegekene et ta teri yen te kwuye metem.

Jisas re nugwape sikanumakene tatame remne heyarem.

29 Jisas re er kwom mesegenen yim, re Galili wame meknik yim. Re kwowke yawun sim. 30 Nugwape tatame rem sikanumakene tatame remne Jisas rene panen yam. Tewo yaper tatame, le sibem tatame, kwuya yaper tatame, tuma tibo tatame, agerbo agerbo sikanuma temenem tatame remne rem panen ek yam. Rem Jisas reri tewo tobok yan remne etek rasruwem, re remne heyar nenem. 31 Nugwape tatame rem op lam. Tuma tibo tatame rem tuma sene namrem. Kwuya yaper tatame rem yenbo sene tem. Tewo yaper rem kebese sene sewurem. Le yaper rem heyar sene lam. Etop lam, rem danekene seken op wem. Juda tatame remri Keryen Yen God eter re remne heyar nenye. Rem op wem.

Jisas re nugwape okyen oktame tatame (4,000) remne awos newon am.

(Mak 8:1-10)

32 Jisas re reri anepoi tame remne ten yan remne op wem. An gwor tatame remne pap metye. Yabel mur rem arenkene tem, remri kerene yam awos rem ab akeipem. An remne sene werasen akwulke yite, an awos remne be newon an ek yite, rem kap kelowke kwoi wureg san kermus yan lekene parerete. 33 Rem rene op wem. Gwor emi tatamekene bo. Awos nem mak pottek, nugwape tatame remne ek newon ate? 34 Jisas re remne wemetem. Kem geil mapsen tetane? Rem sein op wem. Nem geil letrane kelare pes kere op tetane. Nem omyen sauk wulare wulare tetane.

35 Jisas re tatame remne wen rem selke siterem. 36 Re geil letrane kelare pes kere poten omyen poten God rene wese am. Re reri anepoi tame remne newon rem er tatame remne newopiti pete yam. 37 Rem aboyei an si ketem. Sene anepoi tame rem awos tep poten eip letrane kelare pes kere etek yewon pulawen sim. 38 Am tame rem nugwapewai (4,000) Rem yenta kirkir be karem. Rem tameyenwou karem. 39 Sene Jisas re tatame remne werasen yim, re pere poten Magadan yokwok sene yin tem.

16

Rem Jisas rene op wem. Ne kitimenakene bukre wos nentek, nem late.

(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

1 Farisi tamekene Sadyusi tamekene rem Jisas rene lasyan rene seilate habom. Rem rene op wem. Ne kitimenakene bukre wos nentek, nem late, nem op wete. Ne God reri kwomke yam. 2 Re remne tuma sein op wem. Perpe yabel yenbo warbo, nel gwan

kupkap labo, kem op webo. Wore yabel yenbo yate tetane. 3 Kerwu yabel wayebo, kem nel kersepkap mou ker pebo labo, kem op webo. Gwopte mou marye yate tetane. Op webo. Kem nelke labo, kem ek sanebo. Gwopte tetane wos, God reri werasem yen reri nenbokap kem labo, kem rene kirkir kebese be sanebo. 4 Gwopte tetane tatame rem tatame yaper, rem God reri wule be mettene. Kem anne wos bukre nente weye. Kemri weye wos an be nente. Kiyi temenem tame Jona reri nenemkapwou an nentek, kem etopwou late. Kiyi Jona re neir mur yabel mur omyen bukre reri kiybuk temenem. Op wen re remne mesegenen yim.

Farisi tamekene Sadyusi tamekene remri peikbem tuma yaper et geil pelbo yiskap.
(Mak 8:14-21)

5 Anepoi tame rem wame kelaruwke wete nenem, rem wuribai seremke, rem geil be poten sen yim. Rem bupo me yim. 6 Jisas re remne op wem. Kem heyar met. Farisikene Sadyusikene remri geil pelbo wos, yis, kem kap potte. Et wos yaper. 7 Rem etemwou etemwou op wem. Nem geil be sen yawo, re eker webo. 8 Jisas re meten remne op wem. Mapurke kem geilwou habobo? Kem anne omuteke be habobo. 9 Kap kem be mettene. Kiyi an geil letrane poten nugwape tame (5,000) remne newon am. Kem kap som habobo? Awos tep eip mapsen kem sene poten yewom? 10 Agerbo yabel an geil letrane kelare pes kere poten nugwape tame (4,000) remne newon am. Awos tep eip mapsen kem sene yewom? 11 Kiyi an kemne weye, kem Farisi tamekene Sadyusi tamekene remri geil pelbo wos, yis, kem kap potte. Ari weye tuma, an geil boker weye. Yehow. Remri yis kem kap potte. 12 Op wemke, remri wuribai rem op habom. Re nemne yis boker weye. Yehow. Farisikene Sadyusikene remri tuma yaper nem kap mette. Remri tuma yaper bukre kap tete. Re nemne etop weye.

Pita re Jisas rene op wem. Ne Krais, God eter lebam tame.
(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)

13 Jisas re Sisaria Filipai kwomke yimke, re reri anepoi tame remne op wemetem. An More tame Tem Tame. Tatame rem anne map webo, an yike? 14 Rem sein op wem. Rane rem nene op webo. Ne tatame remne panen Ok Waren Tirmunbo Tame, Jon. Rane rem nene op webo. Ne kiyi temenem tuma wesowbem tame, Elaija. Rane rem nene op webo. Ne kiyi temenem tuma wesowbem tame, Jeremaia. Rane rem nene op webo. Ne kap tuma wesowbem tame remri wuri. Rem op webo. 15 Jisas re remne wemetem. Kerem, kem anne mapurke webo, an yike? 16 Saimon Pita re tuma sein op wem. Ne Krais, God Eter Lebam Tame. Ne God Eterri Yen. 17 Jisas re tuma sein wem. Saimon, Jon reri yen, ne metekwaste. Tame rem nene er tuma be wesowye. Yehow. Neri weye tuma, ari Hevenke tetane Apiy re nene wesowye. 18 Pita, neri tetane sig tobo et Pa. Neri weye tuma et sekene. Tatame rem neri weye tuma omuteke mette, rem ari anepoi tame tete. Ari anepoi tame rem sate, rem yaper be tete, rem heyar somsom temente. 19 God reri kwomke yibo kelow et eru tetane. Er ake eruri ki an nene newote. Ne tame remne op wete. Ne be wurte, rem be wurte. Ne tame remne op wete. Ne wurte, rem ek wurte. 20 Op wemke, Jisas re reri anepoi tame remne op wem. Kem tame remne kap wesowte, an Krais, God Eter Lebam Tame.

Jisas re sate nenbem, re reri anepoi tame remne reri wule sebo tuma peikem.

(Sapta 16:21—20:34)

Jisas re wem. An sate, an sene wayen site.

(Mak 8:31—9:1; Luk 9:22-27)

21 Er yabel Jisas re reri sate wule reri anepoi tame remne tuma me wem. Re op wem. An Jerusalemke yite. Juda taresi tame, God Reri Kwoborke yaku nen tame remri keryen yen, Moses Reri Wule peikbo tame rem anne yaper nente, an mus bukre mette. Rem anne pen sate. Yabel pes tete, wuriwuk God re anne wetek, an wow sene poten sene wayen site tetane. 22 Op wemke, Pita re metem, re rene oprekene panen yin rene tuma elen op wem. Haneyen, God re nene pap mette. Rem nene kap pen sate. 23 Jisas re petkwo lan Pita rene tuma op wem. Neri weye tuma an kap mette. Et God eterri wuribai bo. Et Satan eterri tame etemri wuribaikap. Satan, neri webo tuma an kap mette. Ne anne mesegenen yite. Op wem.

24 Jisas re reri anepoi tame remne sene op wem. Tame rem ari tame beigke tete, rem gwopkap nente. Rem remri wesom kworer be habote. Ari mette muskap, rem mu be wete, rem etop kirkir mette. Tame rem etop nentek, rem arenkene anepoi tame yite. 25 Tame rem remri wesom kworer habote, er tame rem yaper tete tetane. Tame rem anne habote, rem remri wesom kworer sig be habote, er tame rem heyar som temente tetane. 26 Tame re nowselri wosbas aboyei potkeipen sene re yaper tete. Er reri potte wosbas rem rene mapurke kwobo late? Tame rem God reri kwomke yite selte, rem be woske natokwo tupate? 27 An More tame Tem Tame, ari sene yate yabel matnaye. An yate, an Apiy reri hadebaswaikene yate, God reri kwomri tame remne panen yate. An yate, an tatame remri nenbo yaku remne tokwo newote. 28 Metye. Kem gwok tetane tame, rane kem be samente, kem late, an keryen yen ten ek yate tetane. An More Tame Tem Tame, an yate, kem late. Jisas re op wem.

17

Jisas reri wesom re agerbo legem.

(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

1 Yabel letrane kelare wuri kere yimke, Jisas re Pita, Jems reri mase Jon remne panen kwow bukrek yawum. Etemwou rem etek yawun temenem. 2 Etek temenem, rem lam, Jisas reri wesom re agerbo legem. Reri bitmi re oknelkap malebem. Reri wumenem tame oub wulkapwai malebem. 3 Sene rem lam, kiyi temenem tame pes, Moseskene Elaijakene, rep God reri kwom mesegenen yeren rep Jisas rekene tuma namrebem. 4 Op lam, Pita re Jisas rene op wem. Haneyen, nem gwok tetane, et yenbowai. Ne wete, nem yabeleke mur nente, nem gwotek tete. Wuri nereri, wuri Moses eterri, wuri Elaija eterri nem etop nente. 5 Webemke, nel gwan re wulkapwai, re yeren remne pesoppitim, rem tuma wuri metem. Er webem tuma re op wem. Er ari meseke mogul Yen. An rene okbop tebo. Reri tuma kem mette. 6 Op wem, reri anepoi tame rem er tuma metemke, rem aken rem gulke pan waren gumen yam. 7 Jisas re remne meknik yan remne letke keren op wem. Kem kap akte. Kem opu wayen tete. 8 Rem teten lam, Jisas eterwou re sene temenem.

9 Rem kwow mesegenen yerbemke, Jisas re remne omuteke wem.

Kemri laye wos kem gwoteptek kap wesowte. An More Tame Tem Tame. An sate, sene wayen site yabelke kemri laye wos kem wesowte. Gwopte kem kap wesowte. 10 Anepoi tame rem rene op wemetem. Moses Reri Wule tuma peikbo tame rem op webo. Krais re kiyi be yate. God Reri Tuma wesowbem tame, Elaija eter, re kiyi temnan yate tetane, Krais re yurik yate tetane. Mapurke rem opkap webo? 11 Re tuma sein op wem. Rem sekene webo. Elaija re kiyi temnan yam. Re Krais reri yate kelow nowbem. 12 Tatame rem be metmenem, er tame rene God re rene werasen yam. Rem rene remri wuribaike yaper habom, rene yaperwai nenem. More Tame Tem Tame rene Elaija rene yaper nenbemkap, rem rene yaper kirkir nente. 13 Op wemke, rem sanen op habom. Re tatame remne okke tirmunbo tame rene webo. Jon re Elaija eterkap. Rem etop habom.

Gambo re yen rene gureremenem, Jisas re gambo rene wekrokem.
(Mak 9:14-29; Luk 9:37-43)

14 Rem kwowke yeremke, rem nugwape tatame remne yin lam. Tame wuri re Jisas rene yan gulke pan op wem. 15 Haneyen, ne ari tauryen rene pap met. Ne rene heyar nente. Rene gambok gureretene, opkap rane yabel re kerke san warbo, rane yabel re okke san warbo. 16 An rene kiyi neri anepoi tame remne panen yawo, rem rene kebese heyar be nenye. 17 Jisas re op wem. Kem anne omuteke be habobo. Kemri wuribaikene kemri wulekene yenbo bo. Yabel nugwape an keremkene tetane, kem anne omuteke be habobo. Ne yen rene gwotek anne panen ya. 18 Jisas re gambo rene tuma kwobke wemke, gambo re er yen rene mesegenen yim. Agetage yen re kwuye metem.

19 Yuri anepoi tame rem lam, nugwape tatame rem sene yimke, rem Jisas rene wemetem. Mapurke nem gambo rene wekrokte nenlaweyem? 20 Re remne sein op wem. Kem op omuteke be habom. God re kitimenakene, re kebese nente. Eker kem er gambo wekroklaweiwo. An kemne sekeneker webo. Kem God rene keraket omuteke habotek, kem er kwow rene op wete. Ne er emi pelebiten agerbo emik yite. Kem keraket habon op wete, kwow re yite. Kem keraket omuteke habon kem God rene wemette, kem bukre wos nente. Kwow rene wen yitekap, kem etopkap kitimenakene bukre wos nente. 21 (Kem gambo wekrokte, kem gwop nente. Kem ok tuknan God rene wemette. Etopwou nentek, kem gambo ek kebese wekrokte. Jisas re etop wem.)

Jisas re tewo peswe sene op wem. An sate, an sene wayen site.
(Mak 9:30-32; Luk 9:43-45)

22 Rem Galilike yan sewurbem, Jisas re reri anepoi tame remne op wem. More Tame Tem Tame yuri rem rene keikerete tetane. 23 Rem rene pen sate. Neir pes tete, murwek re sene wayen site. Anepoi tame rem op metem, rem pap yaper tem.

Jisas re God Reri Kwoborke kel rasem.
24 Yuri rem Kaperneam kwomke yim, God Reri Kwobor Bukrek kel potbem tame rem yan Pita rene wemeten op wem. Kemri haneyen re God Reri Kwobor kel rasbo o bo? 25 Pita re op wem. Ekeya. Re rasbo.

Op wem, re akek wuremke, Pita re tuma be wemke, Jisas rene kiyi wem, rene op wemetem. Saimon ne map habobo? Gwor nowselri keryen yen rem yikene wemettek, kel ek raste? Rem remri

yenta, nawoha remne wemette, o rem agerbo tame remne wemette?
26 Pita re sein op wem. Rem agerbo tame remne wemette. Jisas re rene op wem. Et sekene. Yenta, nawoha rem kel be rasbo. An God Eterri Yen, eker an be raste, God re anne tuma be nente. 27 An be raste, tame rem anne tuma nente tetane, eker an kirkir raste. Ne peikke yin pus seitte. Kiyi temnas yi takte omyen ne poten ne reri tak powen kel etek late. Er kel ne poten sen yin remne newote. Et nesesri kel. Jisas re op wem.

18

Yike re keryen yen?
(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

1 Er yabel anepoi tame rem Jisas rene yin lan op wem. God re tatame remne kwom panen site, yike nemri keryen yen bukre tete? 2 Op wem, Jisas re yen wuri wepoten yan remri bitmi tobok teteruwem. 3 Re op wem. Kem habote. Kemri wuribai yaper kem mesegente, yen rem yenbo woswou habobokap, kem etop habote. Kem etop nente, kem God reri kwomke yin eterkene temente. 4 Tame rem remri sig teitkwunte, rem eisow yenkap tete, er tame rem God reri panen si kwomke yite, God re er tame remri sig bukre wete.

5 Tame rem anne habon, rem gwopkap yen rene kwobo labo, opkap rem anne kirkir kwobo labo.

Wule yaper re nemri habobokap yaper nenbo.
(Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)

6 Tame wuri re anne habobo yen wuri rene yaper nenen re anne magel taite, er tame rene pa wakke tenen okke sokwunen sate.

7 Tame rem agerbo tatame remne yaper nenbo, rem God rene magel taibo. Et wos te tete tetane. Pap metbo. Opkap tame rem yaper tete tetane.

8 Neri let o neri tewo re wule yaper nenen God rene serte, opkap ne neri let o tewo gerekwo poten septite. Ne let wuriwou temente, God reri kwomke yin etek temente, et yenbo. Ne let o tewo pespes temente, ne kerkene kwomke yin temente, et yaperwai. 9 Neri le wule yaper lan God rene serte, opkap ne er le gwor poten septite. Ne le wuriwou temente, ne God reri kwomke yin tete, et yenbo. Ne le pespes temente, ne ker kwomke yin tete, et yaperwai.

10 Kem yen remne late, kem remne yaper kap nente, remne kap teitkwunen kwuspa yekelate. God reri kwomri tame rem yen remne lakerebo. God reri kwom tame rem God rekene tetane, eker God eter mere re yen remne lakerebo. 11 (Bupo bo. More Tame Tem Tame re yam, re tatame, yaper nenbo tatame, remne pen potte yam, remri wule yaper poten septite yam.)

Sipsip por mow yim sikur sakur tuma.
(Luk 15:3-7)

12 Jisas re sene op wem. Tame wuri reri sipsip por tame letpeisri ok (100) temente, sipsip por wuri mow yite, mutame re berke nente? Re sopte o re me mesegente, sipsip por re mow yite? Nugwape sipsip por (99) rem awos kwowke som abetke, re remne etek mesegenen sipsip por wuri sopen yite. 13 Yin lan re sene potte, re okbop tete tetane. Sipsip por nugwape (99) rem heyar tetane, re remne okbop sou be tete. Eter sopen sene potem sipsip por eterne re okbopwai tete. 14 Tame re sipsip por remne lakerebokap, kemri Hevenke tetane Ha re tatame remne etop lakerebo. Tatame rem sipsipkap mow yite, yuri rem kwom yaperke yite tetane. Opkap et God re muwebo.

Yaper nen tame rene sein nente wule.

15 God rene omuteke habobo mase re nene yaper nente, ne yin rene op wete. Ne anne yaper nenye. Ne eternewou ne yin wete. Ne agerbo tatame remne kap wesowte. Ne rene yin wete, re neri tuma mette, et yenbo. Ne rene heyar nente, kep pespes kirkir heyar temente. 16 Re neri tuma be mette, ne yin tame pes o mur panen kem rene sene ek lasyite. Kem etop yin rekene sene namrete. Kiyi temenem tame rem God Reri Tuma op basrasem. Kem tame pes o mur kem kirkir tuma wetek, kemri wete tuma et sekene. Remri basrasem tumakap kem etop nente. 17 Op nente, re kemri tuma be mette, reri nene yaper nenemkap ne God rene omuteke habobo tatame nugwape remne etop wesowte. Re kemri tuma be mette, agerbo nowselri tame rene nentekap, kem rene etopwou nente. Kem rene wekrokte.

18 An kemne webo. Tame re yaper nente, kem kebese be kelmenate, Hevenke tetane Ha eter mere, re kirkir be kelmenate. Kem tame remri yaper nenbokap kelmenatek, Hevenke tetane Ha eter mere, re kelmenate.

19 An kemne tuma wuri sene wete nenbo. Kemri tame pes rep be wos potte wete o nente wete, rep wuribai wuriwou ten ek wemette, ari Apiy re Hevenke tetane, re er wos etop nente. 20 Tame pes o mur rem wurik sin anne habote, an kirkir etem tetane emik temente. Jisas re op wem.

Yaku nen tame re agerbo tame reri yaper nen wos som habobem.

21 Sene Pita re Jisas rene yan op wemetem. Haneyen, ari mase re anne yaper wos tewok tewok nente, an rene tewo mapsen kelmenate? Kap tewo letrane kelare pes kere? 22 Jisas re rene sein op wem. Letrane kelare pes kere an nene op be wete. Yehow. Tatame rem nene tewok tewok yaper nente, ne remne tewok tewok kelmenate, et yenbo.

23 Pita re rene etop wemetemke, Jisas re sikur sakur tuma op wem. God re tatame remne kwom panen sin remri yaper nen wos poten septite wule re gwopkap. Kiyi keryen yen wuri temenem. Re op wem. Ari yaku nen yen nugwape remne an ari kel newom, rem anne sein be newotene. An webo, rem anne kel sein newote. 24 Re kel sein newote yaku tobotamke, rem yaku nen tame wuri rene panen yam, re kel bukre kiyi potem. 25 Er tame re kelkene bo, re kel sein mapurke newote? Eker keryen yen re op wem. Agerbo tame rem er tame rene, reri yentakene wosbaskene aboyei tupatek, er kel an sein ek potte. 26 Op wemke, er tame re keryen yen reri tewo tobok gulke pan op wem. Ne anne pap met. Yuri an nene kel sein newote tetane. 27 Keryen yen re rene pap meten rene op wem. Ne kel sein kap newote. Op wem, re rene werasen yim.

28 Er tame re sene yibem, re reri yaku nen tamesip rene lam. Kiyi re kel nugwape kera potem, re sein be newom. Rene lan re rene wakke lubat keren op wem. Neri potem kel ne anne sein newote. 29 Op wemke, tame re gulke pan rene op wem. Ne anne pap met. Wai, ne anne kowte. An nene neri kel sein newote tetane. 30 Tame re kowte muwem, re rene panen yin ake yaperke wen wuren tem. Re op wem. Ne ari kel sein newotek, ne ake yaper mesegenen sene wurate. 31 Op nenem, reri yaku nen tamesip rem opkap wule yaper lamke, rem pap yaper tem, rem yin keryen yen rene er tuma wesowem. 32 Keryen yen re etop metem, re yaku nen tame rene wepoten yan rene op wem. Ne yaku nen tame yaper. Kiyi

ne anne wemetem, an nene pap meten ari kel bukre an sein be potem. 33 An nene pap metemkap, mapurke ne agerbo tame rene etop pap be metem? Opkap ne tame yaperwai. Re op wem. 34 Keryen yen re rene pap yokem, re rene ake yaperke wen wurem, rene op wem. Ne kel sein newotek, ne ake yaper mesegenen ek wurate.

35 Jisas re sene op wem. Ari weye sikur sakur tuma tobo kem habote. Tatame remri kemne nente yaper nen wos kem be serte o kem be kelmenate, ari Hevenke tetane Apiy re kemri yaper nen wos kirkir be kelmenate.

19

Tame re ta panete, re tene sene kap pelebitete.

(Mak 10:1-12; Luk 16:18)

1 Jisas re tuma aboyei wekeipen re Galili yokwo mesegenen Judia yokwoke yim. Re Jordan peik kelaruwke wum. 2 Nugwape tatame rem rene sumowen yim, Jisas re remri sikanuma nen tame remne heyarem.

3 Farisi tame rem rene yan rene tuma wemetem. Rem habom. Nem rene wemette, re kap yaper sein wete. Rem rene op wemetem. Moses Reri Wule berke webo? Tame re ta tene sene pelebitete, et yenbo? 4 Jisas re sein op wem. God Reri Tuma, rem kiyi basrasem tuma, kap kem be lam? Rem op basrasem. Kiyisape God re nugwape wos nenem, re takene tamekene kirkir nenem. 5 Rem sene basrasem. Tame re reri nawoha repne mesegenen yin re takene rep etop tete. Rep wesom wuriketwou tete. 6 God re wem, tame re ta panete, etop rep sene wesom pes bo. Rep wesom wuriketwou. God re wemkap, tame re ta tene kap pelebitete. Jisas re op wem. 7 Farisi rem rene op wem. Neri weye tuma et sekene bo. Kiyi Moses re siglowke basrasen op wem. Tame re ta pelebitete selte, re siglow basrasen ta tene newotek, re tene ek pelebitete. Berke re op basrasem? 8 Jisas re remne op wem. Kiyi Moses re lam, kem Juda tatame kem wanbas tem. Re op wem. Kem siglow newotek, kem ta tene pelebitete. Kiyisape God re takene tamekene nenem, rem opkap wule be nenbem. 9 An kemne webo. Tame reri ta te tame rene bisi be yibet, tame re tene bupo me pelebitete, re sene agerbo ta panete, er tame re ta tene bisi yi wulekap nenbo. Re yaper nenbo. Reri ta te tame rene bisi yite, opkap re tene pelebitete, et tumakene bo. Re op wem.

10 Reri anepoi tame rem opkap metem, rem rene op wem. Tame re ta panete, yuri re tene pelebitete. Et neremri wule. Neren ne op webo. Tame re ta bupo me kap pelebitete. Opkap nem habobo, tame re ta be panete, re bupo me temente, et yenbo. 11 Re remne op wem. Tame ta be panebo wule, nugwape tame rem er wule be sebo. God re rane tame remne kitimena newobo, rem er wule kebese sebo. 12 Rane tame rem op webo. An ta be panete. Rane tame remri nawo rem remne wurem, rem ta panete be habobo. Rane tame remne rem yomo potbo, rem ta be panebo. Rane rem God reri yakuwou habobo, rem ta be panebo. Ta be panete tame keremwou er tuma mette. Re op wem.

Jisas re eisow yen remne tuma yenbo wem.

(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

13 Sene rane tatame rem eisow yen panen Jisas rene lasyam. Rem selem, re yen remne tarek let keren God rene wemette, re yen remne heyar nente. Rem eker panen yam. Jisas reri anepoi tame rem tatame remne lam, rem remne suwayem. 14 Jisas re op

metem, re op wem. Kem remne kap sewaite. Eisow yen rem hame ya. Yike God rene omuteke habote, eisow yenkap rem tete, rem God reri panen si kwomke yite. 15 Op wemke, re remne let tarek keren God rene wemetem, re remne heyar nente. Op nenem, re er emi mesegenen ek yim.

Muyensi yen tame re nugwape wos temenem.
(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)

16 Sene tame re yan Jisas rene op wem. Tuma Peikbo Tame, be wule yenbo an nentek, an heyar som temente? 17 Jisas re wem. Berke ne anne wule yenbo wemetbo? Gwor nowselri tatame rem yike yenbo be wuri tetane? God eterwou re yenbo. Ne heyar som temente selbet, ne God reri kiyi basrasem tuma meten ne etop nenbet. 18 Op wem, tame re wemetem. Be tuma? Jisas re sein wem. Ne alwo mane pen sate. Agerbo tameri ta ne muye bisi mane yite. Ne bisi mane ate. Ne agerbo tame rene tuma mane yikokote. 19 Ne nawoha repri tuma mette. Ne kworer heyar nenbokap, ne agerbo tame rene etopwou nente. Kiyi God re etop wem, rem basrasem. 20 Op wemke, tame re op wem. Neri weye wule an ab setene. Be wos an sene nente? 21 Jisas re rene op wem. Wos wuri ne sene nente. Ne op nentek, ne God reri wem wos nente, ne okbop tete. Ne yin neri nugwape wosbas agerbo tatame remne wen rem tupate. Kel ne poten woskene bo tame remne newote. Ne sene yan arenkene sewurte. Yuri ne God reri kwomke yite, nugwape wos yenbo ne potte tetane. 22 Op wemke, muyensi yen tame re etop metem, re pap yaper ten ek yim. Bupo bokem. Reri nugwape wosbas agerbo tatame remne newote, re muwem, eker re bupo me yim. Jisas reri wemkap re be nenem.

23 Jisas re reri anepoi tame remne op wem. An kemne webo. Woskene tatame rem remri nugwape wosbaswou habobo, rem God reri panen si kwomke yite selte, rem yaku bukre keren ek yite. 24 An kemne sene webo. Kamel por et por bukrekap. Kamel re mate lag taukke wurte wete, re yaku bukre keren wurlaweite. Etopkap, nugwape wosbaskene tatame rem God reri kwomke yite wete, rem yaku bukrewai keretek, rem ek wurte. 25 Reri anepoi tame rem er tuma metem, rem danekene seken op wem. Opkap tetane, yike yenbo ten somsom temente?

26 Jisas re remne leklek ten op wem. Tatame etem rem kebese be nente. God eterwou re hekna habana wos kebese nente.

27 Pita re Jisas rene op wem. Metye. Nem nugwape wos mesegenen neri anepoi tame tem. Nem etop nenem, nem sene be wos potte? 28 Jisas re remne op wem. An kemne webo. An More Tame Tem Tame. Yuri nugwape ager wos tete, an yate, an keryen yen tete. An ari wolbaye bukrek sin tatame remri tuma meten se pete. Kerem mere, kem wolbayek site, kem Israel tatame remri tame beig letpeis tewo pes kere remri tuma meten remne se pete. 29 Anne habobo tatame rem ake, lakemase, naregesi, nawoha, yen, wosbas mesegenen ari yaku nente, God re remne heyar sein nente, rem heyar som temente. 30 Gwopte rane tame rem sig bukre tetane. Yuri er tame rem sigkene bo tame sene tete. Rem bupo me tete. Bupo me tetane sigkene bo tame, yuri rem sene sig bukre potte tetane. Jisas re op wem.

20

Now yaku nen tame sikwur sakwr tuma.

1 Jisas re op wem. Keryen Yen
God re kwom panen site wule re
gwopkap. Tame re now bukre
temenem. Kerwu kwobke re yin
re now yaku nente tame sopte yim.
2 Yin lam, re remne op wem. Kem
yabel wuri yaku nente, an kemne
kel wuri newote. Op wemke, rem
kirkir wem, re remne now yaku
werasem. 3 Kerwu yabelke re
kwomke yin lam, rane tame rem
bupo me temenem, rem yakukene
bo. 4 Re remne op wem. Kem ari
now yaku nente, an kemne tokwo
yenbo newote. Op wemke, rem
reri wem yaku yim. 5 Yabel me
pebem, re kwomke sene yim. Ya-
bel warbem, re sene yin yaku nen
tame rane sene potem.
6 Perpe re sene yin lam, rane
tame rem bupo me tetemenem. Re
remne op wem. Mapurke kem
bupo me tetetene? 7 Rem sein op
wem. Nemne yike tame yaku be
wuri newotene. Re op wem. Kem
ari now yaku nente.
8 Tektebem, now mutame reri
yaku lakere tame rene re op
wem. Ne yaku nen tame remne
wepoten tokwo newote. Tiptuwu
yawo tame remne ne tokwo kiyi
newote. Kiyi yawo tame remne
ne tokwo tiptuwu newote. Op
wem. 9 Tiptuwu yam tame rem
kel wuri wulare wulare potem.
10 Yaku kiyi temnan nenem tame
rem yan etop lam, rem op habom.
Nem kel nugwape potte nenbo.
Op habom, rem kirkir kel wuri
wulare wulare potem. 11 Rem now
mutame rene tuma kwobke op
wem. 12 Er tame rem yuri yawo,
rem yaku nugwape be nenye. Rem
keraket nenye. Nem kerwuk yawo,
yabel bukre nemri weske gereye,
nem nugwape yaku bukre nenye.
Mapurke ne nemne remne newoye
tokwokap newoye? Et yaper.
13 Now mutame re remri tame
wuri rene sein op wem. Metye.
An nene yaper be nenye. An nene
kiyi weye. Ne anne yaku nente, an
nene kel wuri newote. An op weye,
ne kirkir teye. Ari weyekap an etop
newoye. 14 Nene newoye tokwo ne
opu poten sen yi. Nene newoye
tokwokap an selye, an yuri yawo
tame remne etop kirkir newote.
15 Et ari wos. Nugwape kel et ari
kel. An newote wete, kem kap
wete. An yenbo nenye, an remne
bupo me newoye, mapurke kem
sewaibo? Re op wem. 16 Jisas re
sene op wem. Yike tatame rem tip-
tuwu yam, rem sene temnas yite.
Yike tatame rem kiyi temnas yam,
rem tiptuwu sene yate.

Jisas re tewo murwe sene op wem. An sate, an sene wayen site.
(Mak 10:32-34; Luk 18:31-33)

17 Jisas re Jerusalem kwomke
yibem, re nugwape tatame remne
mesegenen reri letpeis tewo pes
kere tame remne op wem. 18 Kem
met. Gwopte nem Jerusalemke
yaute. An More Tame Tem Tame,
rem anne keikeren rem anne pa-
nen yite. God Reri Kwoborke yaku
nenbo tame remri keryen yenkene
Moses Reri Wule peikbo tamekene
rem anne remne panen yite. Rem
anne tuma natebon pen sate wete
tetane. 19 Sene agerbo tame, Juda
tame bo, rem anne poten anne
tuma yaper wen paku pete, anne
mek kwuren peikkeren an sate.
Neir pes tete, murwek an sene
wayen site. Jisas re op wem.

Jemskene Jonkene rep keryen yen tete wem.
(Mak 10:35-45)

20 Sebeti reri yen pes repri na-
wot te yen repne Jisas rene panen
yam, te gulke pan Jisas rene wos
wemetem. 21 Jisas re tene weme-
tem. Ne be wos selye? Te sein
op wem. Yuri ne Keryen Yen tete,
ne wolbaye bukrek site, an selye,
ari yen pes rep nerenkene meknik
site. Wuri re neri let giriyke site,
wuri re neri let mamek site, rep

nerenkene kwom panen site. 22 Op wemke, Jisas re tene sein op wem. Neri wemetye tuma ne heyar be mettene. Op wem, re repne wemetem. Rem anne yaper nente, an mus mette, kap kep kirkir kebese mette, o kep anne mesegente. Rep sein op wem. Yehow. Nes nene be mesegente. 23 Jisas re wem. Rem anne yaper nentekap, rem kepne kirkir nente. Aren, an be wete, yike ari let giriy o ari let mamek site. Et ari yaku bo. Apiy eterwou re wete, yike etek site. Jisas re op wem.

24 Jisas reri agerbo anepoi tame letpeis rem er tuma metemke, rem tame pes repne gwule tuma wem. 25 Jisas re remne wen yan op wem. Nowselri keryen yen rem remri kulke tetane tatame remne yaku bukre newobo. Rem yaku be nente, keryen yen rem remne paku pete. 26 Remri nenbokap, kem kap nente. Kem keryen yen tete selte, kem yaku nenbo tamekap tete. 27 Kem keryen yen tete selte, kem nugwape tatame remne yaku nente. 28 More Tame Tem Tame, re etopwou nenbo. Re yam, re be wem, tatame rem rene yaku nente. Yehow. Re remne yaku nente yam. Re tatame remne kwobo late yam. Rem rene pen sate, re remne tupan remri wule yaper poten septite. Jisas re op wem.

Jisas re le si tame pes heyarem.
(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

29 Rem Jeriko kwom mesegenen yibem, nugwape tatame rem Jisas rene sumowen yim. 30 Yibemke, le si tame pes rep kelow kelarek simenem, rep metem, Jisas re er kelowke yabem. Etop metem, rep yaye op tem. Jisas, ne Devit eterri tame beig, ne nesne pap met. 31 Tatame rem repne suwayen op wem. Kep elen me te. Op wemke, rep sene nobke op tem. Jisas, ne Devit reri tame beig, ne nesne pap met. Op wem.

32 Jisas re repri tuma metem, re repne wemetem. Kep selye, an kepne berke nente? 33 Rep sene op wem. Haneyen, nes selye, nesri le ne sene heyar nente. 34 Jisas re repne pap metem, re repri le let keren repri le heyar tem. Rep le heyar sene lan rep rene sumowen rem etop yim.

Jisas re Jerusalemke yam, re tatame remne tuma peikem.

(Sapta 21—25)

21

Jisas re Jerusalem kwomke keryen yenkap yin wurem.
(Mak 11:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)

1 Rem Jerusalemke yibem, rem Oliv Kwowke tetane kwomke yam. Kwom sig Betfagi. Et Jerusalem meknik tetane. Jisas re yen pes repne werasen op wem. Kep temnas yin 2 er kwomke wurte. Kep late, donki por pes, nawokene yenkene repne etek tentene. Kep tentene kep sauk poten er donki pes anne panen yate. 3 Kep saukbet, tame rem kepne wemette, kep remne sein op wete. Haneyen re nesne werasye, donki rene panen yite weye. Kep op wesowte, rem kepne kirkir weraste.

4 Jisas re etop bupo be wem. Kiyi temenem tuma wesowbem tame reri basrasem tuma re etop temenem. 5 Re op basrasem.

Ne Jerusalem kwomri tatame remne yin op wete.
Kemri Haneyen re yabo. Re keryen yen remri kerap be woletene.
Re donki yen reri magelke sin yabo.

Kiyiri tuma wesowbem tame re etop basrasem.

6 Werasem tame pes rep temnas yin Jisas reri wemkap rep etop nenem. 7 Donki yenkene

nawokene rep panen yam, repri wumenem tame oub luwgen donki pes repri magelke rasen Jisas re etek yawun sin ek yim. 8 Yibem, nugwape tatame rem Jisas reri yibem kelowke tetemenem, rem remri wumenem tame oub luwgen kelowke petakelayem. Rane tame rem me tewo tan kelowke petam. Rem habom. Jisas re Keryen Yen. Eker rem etop nenem. 9 Rekene temnamenem tatamekene rekene tiptuwumenem tatamekene rem yaye op tebem.

Nemri yeiwarege remri Keryen Yen Devit reri tame beig re nemne lasyabo, et yenbowai.

Re God reri sigke yabo. God re rene heyar nente.

Nem God reri sig bukre wete.

10 Jisas re Jerusalem kwom sagke wuremke, kwomri tatame rem rene lan rem danekene seken op wem. Er yike yabo? 11 Rekene yabem tatame rem sein op wem. Re tuma wesow tame. Reri sig Jisas. Reri kwom et Nasaret, Galili yokwok tetane kwom.

Jisas re God Reri Kwobor wurem, tokwo tupabem tame remne wekrokem.
(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)

12 Jisas re God Reri Kwobor wuren lam, tatame rem kel pot yaku etek nenbem. Re remne wekrokem. Rane tame rem kel natokwo tupabem yaku nenbem, re remri kel rasbem tiy poten legalepitim. Ap tupabem tame remri ap rasbem tiy re kirkir poten legalepitim. 13 Re remne op wem. Kiyi temenem tame rem God Reri Tuma op basrasem. Areri ake et arenkene tuma namrebo ake. Rem op basrasem. Kem op be nenbo. Eterri akek kem kel potte yaku nenbo, kem tatame remri kel potbo. Op nenbo, reri ake et bisi abo tame rem berasen sibo akekap.

14 Jisas re God Reri Kwoborke temenem, le simenem tame, gulware yaper temenem tame rem rene lasyam, re remne heyar nenem. 15 Op nenem, God reri Kwoborke yaku nenbem tame remri keryen yen, Moses Reri Wule peikbem tame rem reri nenemkap lam, rem rene eike tem. Nugwape yen rem wuren Jisas eterne yaye tebem, reri sig bukre webem, op webem. Ne Devit reri tame beig. Keryen yen rem yen remri tebem tuma metem, rem remne eike tem. 16 Rem rene op wem. Yen remri tebokap ne metye? Et yaper. Re sein op wem. An metye. Remri tuma et yenbo. Kiyi temenem tame rem God Reri Tuma basrasemkap, kem er tuma metem? Rem op basrasem. Eisow yenkene geibile yenkene rem ari sig bukre wete. 17 Op wemke, Jisas re er kwom mesegenen yim, re Betani kwomke yin ten etek tuknam.

Jisas re yipige me wen sam.
(Mak 11:12-14,20-24)

18 Kwokwos kerwu Jisas re Jerusalem kwomke sene yibem, re sikwoi sam. 19 Re yipige me kelow kelarek lam, re supa kuten ate yim. Yin lam, er me et supakene bo. Takewou temenem. Re op lam, re op wem. Gwor me re supa sene be yate. Op wemke, Jisas reri tuma agegekene me re sauk ten sam. 20 Reri anepoi tame rem op lam, rem danekene seken op wem. Neri tuma agegekene me re saye. Kap mapurke me re saye? 21 Jisas re remne sein op wem. Kem met. Kem God eternewou omuteke habote, kem wuribai pes be tetek, ari nenbokap kem kirkir nente. Kem me rene wetek, re ek sate. Kemri nentekap et bukre. Ari nenbokap et eisow. Gwor kwow rene kem op wete.

Kwow, ne teten okke warte. Op wete, kwow re kemri webokap etop nente. 22 Kem omutekewai habon God rene metke rake wos rene wemette, re kemne kebese ek newote.

Rem Jisas rene op wemetbem. Yike nene er yaku werasem?
(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

23 Jisas re God Reri Kwoborke wuren tatame remne tuma wesowem. God Reri Kwobor yaku nen tame remri keryen yenkene Juda tatame remri taresi tamekene rem yan rene op wemetem. Yike wemke, ne neri nenbo yaku ek nenbo? 24 Re remne sein op wem. An kemne wos wuri wemette. Kem anne sein wetek, kemri anne wemetye tuma an kirkir sein ek wete. 25 Jon re yam, re nugwape tatame remne okke tirmunem. Yike rene er yaku werasem? Kap tame rem rene werasem, o God re rene werasem, re yan tatame remne okke tirmunem?

Op wemke, rem etemwou etemwou tuma namren op wem. Nem kap op wete. God re rene werasem. Op wetek, re nemne sein op wemete. God eter rene werasen yam, mapurke kem reri tuma be metem? 26 Nem kap op wete. Tame rem rene werasem. Nem op wetek, nugwape tatame rem etop meten rem eike tete. Rem habobo, Jon re God Reri Tuma wesow tame, eker rem nemne eike tete. 27 Rem etemwou etemwou namren rem Jisas rene tuma sein op wem. Nem be mettene, yike rene werasen yam. Re remne op wem. Aren mere, an kemne be wesowte, yike anne werasen yam.

Tame re yen pes temenem sikur sakur tuma.

28 Jisas re remne sikur sakur tuma remne op wem. Tame wuri re yen pes temenem. Re masetebo yen rene op wem. Gwopte ne now yaku yin nente. 29 Yener re op wem. An muweye. Yuri re sene habom, re yin now yaku nenem. 30 Sene ha re mase rene yin op wem. Ne ari now yaku nente. Yen re ha rene sein op wem. An nente. Op wen re be yim, re akwulke tem. 31 Kem map habobo? Yike yen re ha reri wem tuma meten yin nenem? Rem sein op wem. Laker eter. Jisas re remne op wem. God reri kwom panen site tatame rem etopkap nente. Tatame yaper, kel potbem tamekene mare bisi yibem takene rem God reri kwom kiyi temnas yite. 32 Tatame remne Okke Tirmunbem Tame, Jon, re yan kemne God eterne yibo kelow peteram. Reri tuma kem omuteke be metem. Tatame yaper, kel potbo tamekene mare bisi yibo takene rem reri tuma omuteke habom. Kem etop lam, kem agerbo wuribai be poten rene omuteke be habom.

Tame yaper rem wain now lakerebem sikur sakur tuma.
(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

33 Jisas re remne op wem. An sikur sakur tuma sene wete nenbo. Kem met. Kiyi tame wuri reri nowsel nugwape temenem, re wain now nenbem. Re wain supa nanekwom, re pisi ab peikem. Sene re wain supa ok wulte sel mei perem. Sene re ake mitinak nenem, tame rem etek sin now heyar lakerebet. Op nenem, re rane kel yaku nenbo tame remne er now lakerete op wem. An agerbo kwomke yite nenbo. Kem ari wain supa now yaku nenen heyar lakerebet. Op wemke, re gene emik yim. 34 Wain supa okwomenemke, now mutame re reri yaku nen tame remne werasem, now lakerebem tame remne nowke late yim. Rem now mutame reri wain supa kutete yim. 35 Nowke yim, now lakerebem tame rem yaku nen tame wuri rene paku pem, tame wuri rene botkum, tame wuri rene pa seitem. 36 Now mutame re agerbo tame

nugwape remne sene werasen yim, now lakerebem tame rem remne etopwou sene nenem. 37 Yuri now mutame re reri yen sekene rene werasen yim. Har re op wem. Ari yen sekene reri tuma rem kap map mette. Eker re rene werasen yim. 38 Now lakerebem tame rem yener rene lam, rem etemwou etemwou op namrem. Gwor yen re now mutame reri yen sekene. Nem rene pen satek, nem gwor nowsel potte. 39 Op wemke, rem rene keikeren now kwopok rene panen wuren rene etek pen sam.

40 Jisas re sikur sakur tuma wekeipen remne op wemetem. Now mutame re sene yate, re now lakerebo tame remne berke nente? 41 Rem sein wem. Re tame yaper remne pen sate, re agerbo tame remne er yaku newote. Supa kutebo yabel tebet, er tame rem now mutame rene wain supa rane newote.

42 Jisas re op wem. Ari weye tuma et kiyi temenem tame remri basrasem tumakap. Kap er tuma kem lam o kem be lam? Rem op basrasem.

Tame rem ake nenbem, rem kiyi septim seg sene poten ake etek nenem.

Er seg et nawo seg, seg yenbowai.

Keryen Yen God re remne er seg peteran rem sene poten yewom.

Nem etop lam, nem wem. Et yenbowai.

(Buk Song 118:22-23)

Kiyi rem etop basrasem. 43 Jisas re Juda tatame remne sene op wem. An kemne webo. God reri panen site kwom, God re kemne wekrokte, kemri tetane ake re God reri yaku nenbo tame remne newote. 44 (Tame rem ari weye segke rene waren ragerte, er tame remri wesom yaper tete. Er seg re tame remne beleskerete, tame rem sate. Jisas re op wem.)

45 God Reri Kwoborke yaku nenbem tame remri keryen yenkene Farisi tamekene rem Jisas reri wem sikur sakur tuma metem, rem op habom. Re neremne webo. Re neremne pete webo. 46 Op habom, rem rene keikeren rene tuma nente wem. Nugwape tatame rem habom. Jisas re God Reri Tuma wesow yen, eker rem aken rene be keikerem.

22

Tame re ta pane kisen awos abo sikur sakur tuma.
(Luk 14:15-24)

1 Jisas re remne sikur sakur tuma sene op wem. 2 God re tatame remne panen sibo wule re gwopkap. Kiyi keryen yen bukre re temenem. Reri yen re ta panete nenbem, re awos bukre nente wem. 3 Awos ate yabel temke, re reri yaku nenbo tame remne op wem. Kem kwomke kwomke yin ari kiyi wem tatame remne awos yan ate etop wete. Rem yin wem, tatame rem muwem. 4 Re agerbo yaku nen yen remne werasen remne op wem. Metye. An kiyi wem tame remne yin op wete. Metye. Kem opu ya. Awos rem kiyi nenye. Bulmakau por taurekene agerbo kitikene rem pen lisbo. Kem yan ta pane kisbo awos ate.

5 Yaku nen tame rem etop wemke, tatame rem er tuma metem, rem yin a ate muwem. Rem remri yakuwou habom. Tame wuri re nowke yite habom, wuri re reri kel yaku yite habom. 6 Rane rem keryen yen reri yaku nen tame remne keikeren remne pakuk pen sam. 7 Keryen yen re etop metem, re pap yokem, re reri ei nai tame remne werasen er tame remne pik pen rem saiwom, rem remri ake ab kerke lisem.

8 Sene keryen yen re reri yaku nen tame remne op wem. Ta pane kiste awos nem kiyi heyarye.

Ari kiyi wemetem tame rem be yam, rem muwem. Eker rem er awos be ate. 9 Kem yin kelowke tetete. Kem tatame late, kem remne op wete. Kem yan ta pane kisbo awos ate. 10 Op wemke, rem yin kelowke teten lam, nugwape tatame, yenbokene yaperkene, remne wen yam, rem ta pane kiste akek yan wuren ake re ab pulawem.

11 Keryen yen re wuren lam, tame wuri re kerap yenbo be wolen simenem. 12 Re rene op wem. Ne awos ate yawo. Mapurke ne kerap yenbo be woleye? Op wem, tame re rene sein be wem. 13 Op temke, keryen yen re yaku nen tame remne wem, rem er tame rene keikeren reri let tewo bogen rene kwom geike raspiti wurem. Re op wem. Re kerneirke temente, re mus bukre mette. Re taye piten kiran ker webet tetane.

14 Gwor sikur sakur tuma tobo re gwop. God re nugwape tatame remne wen yate, nugwape rem be meten yate. God reri kenem tatame wulare wularewou rem yate. Jisas re op wem.

Rem Jisas rene takis kel raste wemetem.
(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

15 Farisi tame rem op habom. Nem Jisas rene tuma wemette, re kap nemne tuma yaper sein wete? Re nemne tuma yaper sein wete, nem rene keikeren ake yaperke wen wurte. 16 Op habomke, rem remri tame ranekene Herot reri tame ranekene remne werasen Jisas eterne yim. Rem Jisas rene op wemetem. Tuma Peikbo Tame, ne tuma be yikokobo. God reri tuma ne tatame remne wesowbo, ne heyar wesowbo. Rane tuma ne be berasbo. Ne tatame remne be akbo. Aboyei tatame remne ne wule wuriketwou nenbo. 17 Ne nemne wesowte. Keryen Yen Sisar re agerbo nowselri tame, re Rom tame. Re nemne kwom panen sitene. Sisar re nemne kel raste webo. Kiyi Moses re wem, nem God rene wos newote. Nem mapurke nente? Nem Sisar rene kel newote, o nem God eternewou newote? Ne map habobo? Ne nemne er tuma sein wete. 18 Op wem, Jisas re remri wuribai kiyi lam, re remne op wem. Kem tuma yikokobo tame. Mapurke kem anne seilabo? 19 Kel wuri kem anne peterate. Rem rene er kel peteram. 20 Re kel lan op wem. Gwor kel re tame reri bitmikene reri sigkene tetane. Kap et yikeri bitmi, yikeri sig? 21 Rem sein op wem. Et Romri Keryen Yen Sisar eterri bitmi, eterri sig. Jisas re remne op wem. Kem yenbo weye. Sisar reri wos kem Sisar rene newote. God reri wos kem God eterne newote. 22 Rem reri tuma metem, rem danekene seken rene tuma sene be wem, rem wayen teten sene yikwutem.

Sa tame rem sene wayen site tuma.
(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

23 Sadyusi tame rem op webem. Sa tame rem yuri sene be wayen site. Op webem, remri tame rane rem Jisas rene yan rene op wemetem. 24 Tuma Peikbo Tame, kiyi Moses re op basrasem. Tame re ta panete, re tekene yenbo simentek, re ek sate, maser re reri wane tene sene panen yen sete. Er yen et laker eterri yen. Moses re etop basrasem. 25 Kiyi gwor kwomke temenem tame reri yenem rem letrane kelare pes kere temenem. Masetebo yen re ta panem, rep yenkene bo, re bupo me sam. Samke, mase re reri wane tene panem. 26 Rep yenkene bo, re sam. Masem rem etopwou etopwou nenbem. Rem wane tene panem, yenkene bo, rem bupo me sayewom. 27 Yuri ta etet mere te sam. 28 Ne webo. Yuri sa tame rem sene wayen site. Er yabel kiyi aboyei lakemase rem tene panem, kap et ta te yikeri ta

sekene tete? Sadyusi rem rene etop wemetem. 29 Jisas re sein op wem. Kem wuribai yenbo bo. God reri basrasem tuma, reri kitimena kem heyar be latene, opkap kem wuribai yenbo bo. 30 Yuri sam tame rem sene wayen site, tatame rem sene be nar panete. Rem God reri kwomke tetane tamekap tete, rem ta sene be panete.

31 Sam tame rem sene wayen site tuma an sene wete nenbo. God re keremne wen basrasem tuma kem kap lam o kem be lam? God re Moses rene wen op basrasem. 32 An warege Abrahamkene Aisakkene Jekopkene remri Keryen Yen. Kiyi God re etop wem, Moses re etop basrasem. Er tame rem kiyi sam, sene remri wow eterkene tetane, God re etop wem. Eker nem mettene. Tatame rem san God rekene temente, God re er tatame remri Keryen Yen. Tatame rem san God eterkene be temente, God re er tatame remri keryen yen bo. 33 Op wemke, tatame rem metem, rem danekene sekem. Reri tuma et yenbowai.

God reri wule bukre.
(Mak 12:28-34; Luk 10:25-28)

34 Sadyusi tame rem Jisas reri wem tuma sein be wem. Farisi tame rem etop metem, rem yan etemkene wuriwouke wurem. 35 Remri tame wuri, re Moses reri basrasem wule tuma peikbem tame, rem rene op wem. Ne yin Jisas rene tuma wemette. Re kap tuma yaper sein wete? Op wem, re yin Jisas rene op wemetem. 36 Tuma Peikbo Tame, Moses reri basrasem wule rem nugwapewai. Be wule re bukretamewai. Ne anne wesowte. 37 Jisas re sein op wem. Wule bukre re gwor. God re keremri Keryen Yen. Kem rene metekwaste. Kemri wesom, purere, wuribai aboyei kem rene newote. 38 Er wule re bukrewai. Agerbo wule rem eisow. 39 Tuma peswe wule re etopwou. Re gwopkap. Kem kemri kworer wesom heyar nenbokap, kem agerbo tatame remne etopkap heyar nente. 40 Kiyi Moses re nugwape tuma basrasem. Kiyi temenem tuma wesowbetem tame etem mere rem nugwape tuma basrasem. Ari weye tuma pes et kiyi basrasem tuma eterri tobo. Jisas re op wem.

Jisas re Farisi tame remne tuma wuri wemetem.
(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

41 Farisi tame rem som wurmenemke, Jisas re remne ek wemetem. 42 God reri lebam tame, Juda tatame remne kwobo late tame, Krais eter, kem rene map habobo? Re yikeri beig tete? Rem sein op wem. Re Devit eterri beig tete. 43 Jisas re wem. Kiyi Krais re nowselke be yamenem, God Reri Wow re Devit rene gurerem, Devit re Krais eterne Keryen Yen wen op basrasem.

44 Keryen Yen God re ari Keryen
Yen rene op wem.
Ne Keryen Yen, ne ari let mame
yokwok site.
Yuri an wete, ne neri peiktame
remne teitkwunte.
Ne remne panen site tetane.
(Buk Song 110:1)

45 Devit eter re Krais rene Keryen Yen wem. Kem webo. Krais re kiyi be temenem. Re Devit reri beig tete. An webo, et sekene bo. Kiyisape Krais re temenem. Sene re nowselke yam, re Devit reri beig tem. 46 Op wemke, reri wemetem tuma rem sein kebese be wem. Er yabel rem rene sene wemette akem, yuri rem rene tuma wuri sene be wemetem.

23

Farisi tame remri yaper nenbem wule.
(Mak 12:38-39; Luk 11:43,46; 20:45-46)

1 Jisas re reri anepoi tamekene nugwape agerbo tatamekene

remne tuma wesowem. 2 Re op wem. Farisi tame, Moses Reri Wule peikbo tame rem Moses reri wem tuma tobo mettene. Eker remri tuma kem mette. 3 Remri webo tumakap kem etop nente. Remri nenbo wulekap kem kap nente. Remri wule kem mane potte. Remri webo tuma et yenbo. Remri nenbokap et yaper. 4 Rem tatame remne op webo. Nemri nenbokap kem etopwou nente. Op webo, tatame rem etem nenbokap nenbo, rem yaku bukre kerebo. Farisi tame rem etop labo, rem remne pap be metbo, remne kwobo be labo. 5 Remri nenbokap rem op habobo. Tatame rem nemri nenbokap late. Etop habobo, eker rem tegek nenbo. God reri basrasem tuma rem meswakke yewon wakerbo. Tatame rem lan op habobo. Rem tame yenbo. Farisi rem sene op habobo. Tatame rem nemne late. Etop habobo, eker rem kerap yenbowai wolebo. 6 Rem God reri akek wurbo, rem selbo, rem keryen yen remri tekerke site. Rem awos bukre abo emiri tekerke sin ate selbo. 7 Rem kwom geike tetebo, rem selbo, tatame rem remne pir wete, remne tame yenbo wete. Rem selbo, tatame rem remne tuma peikbo tame wete. 8 Kem ari anepoi tame, kem etopkap kap nente. Kem aboyei lakemasewou, eker kemri tame wuri eterne Tuma Peikbo tame kap wete. Yen wuriwou re kemri tuma peikbo tame sekene. 9 Gwor nowselri tame remne apiy sekene kap wete. Kem Apiy wuriketwou tetane. Re Hevenke tetane. 10 Kemri tame wuri rene kem keryen yen kap wete. Kemri Keryen Yen wuriketwou tetane. Re Krais. 11 Kemri tame rem sig bukre potte selte, rem agerbo tatame remri yaku nente. 12 Tame rem remri sig kworer bukre wete, God re er tame remri sig eisow wete. Tame rem remri sig kworer teitkwunte, er tame God re remri sig bukre wete tetane.

Farisi remri yikokobo wule.
(Mak 12:40; Luk 11:39-42,44,52; 20:47)

13 Moses Reri Wule peikbo tamekene Farisi tamekene, yuri kem yaper tete tetane. Kem yikokobo tame. Nugwape tatame rem God reri kwomke yite selbo, rem er kelow kap yite, eker kem remri kelow tukbo. Kerem, kem yite be selbo.

14 (Moses Reri Wule peikbo tamekene Farisi tamekene, yuri kem yaper tete tetane. Kem yikokobo tame. Kem wane ta etemne yikokon remri wos kem bisik potbo. Sene kem kemri yaper nen wos beraste selbo, kem God reri akek wuren God rekene tuma bukre namrebo. Kem op nenbo, kem habobo. Tatame rem nemne tame yenbo wete. Opkap kem nenbo, God re kemne yaperwai nente tetane.) 15 Moses Reri Wule peikbo tamekene Farisi tamekene, yuri kem yaper tete tetane. Kem yikokobo tame. Kem nugwape gene emi, nugwape okke sewurbo, kem kemri wule sete tame remne sopbo. Lan potbo, er tame rem kemri wule sebo, remri yaper nenbokap et kemri yaper nenbokap teitkwunbo. Keremkene etemkene kem ker kwomke yite tetane.

16 Moses Reri Wule peikbo tamekene Farisi tamekene kem yikokobo tame. Yuri kem yaper tete tetane. Le si tame rem agerbo le si tame remne kelow kebese be peterabokap, kem etopkap nenbo. Yuri kem yaper tete tetane. Kem God reri Kwobor puromon op habobo. Nem bupo me puromobo. Nem God Reri Kwoborke tetane golke nenem wos yenbowai reri sig puromote, et sekene. Nemri weye wos nem nente. Kem etop habobo. 17 Kem wor tamekap, le si tamekap. God Reri Kwobor et bukre wos, o reri Kwoborke

rastene golke nenem wos et bukre wos? Golke nenem wos et God Reri Kwoborke tetane, eker re bukre. 18 Kem op webo. Nem warege puromobo, nem God eterne kwar pebo tiy reri sig nem puromobo. Etop puromobo, nem bupo me puromobo. God rene newon kwar pebo tiyke rastene wos, nem rene puromote, et yenbo. 19 Kem etop webo, kem purerekene bo. Kem le si tamekap. Be wos et bukre? God rene kwar pebo tiy, o kwar pebo tiyke rastene wos? Etop pespes rep kirkir. 20 Tame rem God rene kwar pebo tiy reri sig puromobo, rem er tiyke rastene wos reri sig kirkir puromobo. 21 Tame rem God Reri Kwobor reri sig puromobo, God re er Kwoborke tetane, rem reri sig kirkir puromobo. 22 God re Hevenke tetane wolbaye bukrek etek sitene, eker tame rem Heven reri sig puromobo, rem God reri wolbayeri sigkene God reri sig etop kirkir puromobo.

23 Moses Reri Wule peikbo tamekene Farisi tamekene, kem yikokobo tame. Yuri kem yaper tete tetane. God reri wem tuma kem aboyei be nenbo. Kemri potbo wos kem giri letpeiske pekabo, giri wuri kem God rene newobo. Op nenbo, wule bukre kem be nenbo. Kem tatame remne pap be metbo, remne pap be yewobo, remne heyar be nenbo. Kemri potbo wos kem aboyei pekan God rene wuri newote, et yenbo. Er wule kem kap mesegente. Ari weye kitimenakene bukre wos kem kirkir nente. Kem tatame remne pap yewote. 24 Le si tame rem agerbo le si tame rene kelow kebese be peterabokap, kem etopkap tetane. Wule eisow kem nenbo, wule bukre kem be nenbo. Kemri nenbokap, et gwopkap. Kem ok abo, kem keskes eisow etek laye, kem poten septibo. Kwayebagu bukre kirkir etek tetane, kem be labo, kem okkene kirkir abo.

25 Moses Reri Wule peikbo tamekene Farisi tamekene, kem yikokobo tame. Yuri kem yaper tete tetane. Kem ware ok keyabo, kem ware eiliwouke keyabo. Warek yewotene wos et kem kemri wesomwou habon eike nayen ek potbo. 26 Farisi tame, kem le si tamekap. Kem ware mei kiyi keyate, ware eili re kirkir yenbo tete. 27 Moses Reri Wule peikbo tamekene Farisi tamekene, yuri kem yaper tete tetane. Kem tuma yikokobo tame. Kem sele meikap. Sele mei eili kem wolebo, tatame rem le kwuye labo. Sele mei puri sam tame remri kupa etek tetane. 28 Kem etopkap tetane. Tatame rem kemri nenbokap labo, rem op webo. Rem tame yenbo. Rem be labo, kemri wuribai et yaper. Kem tuma yikokobo, kem wule yaper nenbo. Rem etop be labo.

29 Moses Reri Wule peikbo tamekene Farisi tamekene, yuri kem yaper tete tetane. Kem tuma yikokobo tame. Kiyi temenem tuma wesowbem tame remne pertayem emi kem heyarbo. Kiyi temenem tame yenbo remne pertayem emi kem remne habobo, kem sele som wolebetbo. 30 Kem op webo. Nemri yeiwarege temenem yabel er yabel nem kirkir temente wem, rem God Reri Tuma wesowbem tame remne nenbemkap nem be nente wem, nem tame yenbo remne be pete wem. 31 God reri kiyi temenem tuma wesowbem tame remne tatame rem remne pen sabem. Er tatame rem kemri yeiwarege. Kem webo. Yeiwarege rem tuma wesowbem tame remne pen sam. Op webo. Kerem, kem kemri yeiwarege etemkap. 32 Kem opu yi. Yeiwarenge remri yaper nenbemkap, kem etop som nente. 33 Kem arkwu walekap. Yuri God re

kemne keikeren ker kwomke seite tetane. Kem amete nenlaweite tetane. Re kemne keikerete tetane.
34 An kemne webo. An wetek, ari tuma wesow tame etem, purerekene tame etem, tuma peikbo tame etem rem kemne lasyate. Remri rane kem remne pen sate. Rane kem remne me kwuren etek peikkerete. Rane kem remne God reri akek panen yin remne etek pakuk pete. Rane kem remne yin kwomke kwomke lelete. 35 Etop kem nente, God re kemne yaper sein nente. Kiyi Kein re reri mase, Abel, rene pen sam. Sene kemri yeiwarege rem God Reri Tuma wesowbem tame remne pen sam. Yuri rem Berekia reri yen, Sekaraia, rene pen sam. Er tame re God reri Kwoborke wuren temenemke, rem rene etek pen sam. Er sam tame rem tame yenbo, eker God re kemne yaper sein nente tetane. 36 An kemne webo. Gwopte tetane tame God re remne yaper sein nente tetane.

Jisas re Jerusalem kwom lam, re me kiram.
(Luk 13:34-35)

37 Jisas re op wemke, re Jerusalem kwomke lan op wem. Jerusalem kwomri tatame, kem God reri kiyi temenem tuma wesowbem tame remne pen sam. God reri werasem tame remne kem remne pen sate wem, kem remne pa seitem. Nugwape yabel an kemne pap yewote webo. Kwokwo nawo te teri yen wepoten tipe kulke wurbokap, an kemne heyar nente wem. Kem muwem. 38 Metye. Yuri tatame rem Jerusalem kwomri ake ab berayewote, tatame rem etek sene be temente tetane. Er kwom et kwom bop tete tetane. 39 Gwopte kem anne sene be late tetane. Yuri kem op wete. God reri sigke yam tame God re rene yenbo nente. Kem op wetek, kem anne sene late.

24

Jisas re op wem. God Reri Kwobor re yaper tete tetane.
(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

1 Jisas re God Reri Kwoborke wurabem, reri anepoi tame rem rene yan rene Kwobor peteran op wem. Gwor Kwobor, God Reri Kwobor, et Kwobor yenbo. 2 Jisas re sein op wem. Ekeya, et Kwobor yenbo. An kemne webo. Gwor Kwobor rem nenem, rem pa poten ek tiren yawum. Yuri er pa rem agerbo pa luwke be tete. Rem aboyei beran pete warte tetane. Jisas re op wem.

Jisas re op wem. Yabel yaper yate tetane.
(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

3 Jisas re Oliv Kwowke yawun etek simenemke, reri anepoi tame etemwou rem yan rene op wemetem. Ne weye, tame rem God Reri Kwobor berate. Be yabel rem etop nente? Be wos nem kiyi lan sanete, neri yate yabel, nowsel re yaper tete yabel matnaye? Rem rene etop wemetem. 4 Jisas re remne sein op wem. Kem heyar la. Tame rem kemne kap yikokote. 5 Yuri nugwape tame rem yate, rem ari sig wete. Rem tuma yikokon op wete. An Krais, an God re lebam tame. Nugwape tatame rem remri yikoko tuma omuteke mette tetane. 6 Kiyi kem late, tatame nugwape rem ei naite. Meknik tetane tatame, genek tetane tatame, rem ei naite. Kem mette, rem ei naibo, kem kap op habo op habote. Et nowsel yaper tete yabel bo. Nowsel re yaper tete yabel re yuri tete. 7 Kwom wuri reri tatame rem agerbo kwomri tatame remkene naite. Keryen yen wuri reri anepoi tamekene rem agerbo keryen yen reri anepoi tame remkene ei naite. Nugwape kwom rem a sikwoi site, rem ab saiwote. Nugwape nugwape kwomke nina yate tetane. 8 Ari

weye wos et ta te yen wurte nenbo kin sipyabo muskap. Te seikaibokap, yuri nugwape yaper wos etop tete tetane.

9 Sene tatame rem mette, kem anne omuteke habobo, eker rem kemne gwule tete tetane. Rem kemne keikerete, rem kemne agerbo tame remne newote, rem kemne paku pete, kemne pen sate tetane. 10 Er yabel anne omuteke habobo tatame nugwape rem anne mesegenen magel taite tetane. Tatame rem remri anepoi tame rane remne muwai wete, remne tuma nente tetane. 11 Er yabel nugwape tame rem yan yikoko tuma op wete. An God Reri Tuma wesowbo tame. Op wete, nugwape tatame rem remri yikoko tuma omuteke mette tetane. 12 Er yabel tatame rem nugwape wule yaper nente tetane. Etop nente, rem pap yewobo wule mesegente. 13 Er yaper nente yabel anne som habobo tatame rem heyar somsom temente tetane. 14 God Reri Tuma yenbo, er yabel rem er tuma kwomke kwomke wesowen sewurte. Aboyei kwomri tatame rem metmentek, nowsel re yaper tete yabel yuri ek tete.

Yaper wos rem God Reri Kwoborke nente.
(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

15 God reri kiyi temenem tuma wesowbem tame, reri sig Daniel, re tuma op basrasem. Tame wuri re wos yaperwai God reri Kwoborke raste, er ake re yaper tete tetane. Re etop basrasem. Kem gwor siglow labo, tuma tobo kem heyar habote. 16 Kem reri basrasem wos latek, kem Judia tatame, kem amen kwowke yin tete. 17 Tame re ake maklek ege simente wule re er wos late, re agetage amen yite. Re reri akek tetane wosbas re kap wuren potte. Re epyetage kebese be potte, eker re kap wuren potte, re yaper kap tete. 18 Tame re nowke temente wete, re er wos late, re agetage amen yite. Re reri akek kap wuren reri wosbas re kap potte. Reri wosbas re epyetage kebese be potte, eker re kap wuren potte, re yaper kap tete. 19 Er yabel an yenkene ta o yen muk newon abo ta remne pap mette tetane. Rem kebese agetage be amete tetane. 20 Mou tite yabelke er yaper wos re tete wete, kem mapurke amete? Kem Juda, kem op webo. Egesi yabel nem agerbo kwom be yiti. Er egesi yabelke er yaper wos tete, kem mapurke amete? Kem God rene op wemette, er wos re mou tite yabelke kap tete, egesi yabelke kap tete. Kem rene etop wemette. 21 Er yabel nugwape yaper wos tete tetane. Kiyi opkap yaper wos be temenem. Kiyisape God re nowsel nenen yan gwopte mere, opkap yaper wos kiyi op be tem. Er yaper wos legete, sene opkap be tete. 22 Er yabel God re be teregte wem, aboyei tatame rem saiwote wem. God re reri tatame remne habom, eker yuri re er yabel teregte tetane.

23 Er yabel tatame rem kemne op wete. Ekla. Gwor Krais eter. Rem op wete, remri tuma kem kap omuteke mette. Remri wete tuma et yikoko tuma. 24 Nugwape tame rem yan kemne yikokon op wete. An Krais. An God Reri Tuma wesowbo tame. Op wete. Er yikoko tame rem kitimenakene bukre wos nente, rem op habote. An kitimenakene bukre wos nente, God reri omuteke habobo tatame rem ari yikoko tuma omuteke mette. Etop habote, God reri omuteke habobo tatame rem remri wete tuma omuteke be mette. God rene omuteke be habobo tatame rem remri tuma omuteke mette. 25 Yuri tete wos an kemne kiyi wesowye, eker yuri er wos tete, kem sanete, kem kap omuteke mette.

26 Tatame rem kemne yikoko tuma op wete. Krais re tamekene

bo emik tetane. Rem op wete, kem kap yin late. Rane rem op wete. Krais re er ake purik berastene. Op wete, kem remri tuma kap mette. 27 An More Tame Tem Tame. Yuri an sene yate yabel kerem, aboyei nowselri tatamekene kem late. Kem anne pilale abokap etop late. Op wem.

28 Jisas re remne sikur sakur tuma sene op wem. Tame kupa rastene emi kware rem eipye yan etek sibo. Jisas re op wem. Etopkap, Krais re eipye yan tatame yaper remne tuma nente tetane.

Krais re yuri sene yate tetane.
(Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)

29 Er yabelri yaper nente wos re legetek, agetagewai yabel re neirkap tektete, liyp te wula be pete, sow rem nelke yesen yerkwutete. Nina yate, nelri wos rem aboyei yesen kirkena yakena yite. 30 Etop tetek, kem nelke pul ek late, aboyei nowselri tatame rem aken me kirate. Sene an More Tame Tem Tame, an sene ek yate. An nelri gwanke yate. An kitimena bukrekene yate, hadebaswaikene yate. 31 Sene God reri kwomri tame re puw tetek, an God reri kwom tame remne kwomke kwomke werasen yite. Weiwar yokwo, yeiwar yokwo, yale yokwo, yow yokwo rem etek yite, rem God reri lebam tatame remne panen yan wuriwouke wurte.

Guwb elbu tuma.
(Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)

32 Kem guwb elbu habote. Guwb elbu walku yerbo, kem op webo. Nabe berabo. 33 Ari kiyi wem tuma et etopkap. Ari weye tumakap etop tete, kem habote. Ari yate yabel matnaye. 34 An kemne sekeneker webo. Gwopte tetane tatame rane rem be samente tetane, ari weye wos rem ek late tetane. 35 An kemne webo. Nelkene selkene legete tetane. Ari tuma re som temente tetane.

Jisas reri yate yabel tatame rem be mettene.
(Mak 13:32-37; Luk 17:26-30,34-36)

36 Ari yate yabel tatame be wuri mettene. God reri kwom tame rem be mettene. Aren, an God Reri Yen, an be mettene. Ari Apiy God eterwou re mettene. 37 Kiyi Noa reri temenem yabel tatame remri nenbemkap ari sene yate yabel tatame rem etop sene nente. 38 Kiyi ok bukre be yamenemke, er yabel tatame rem God rene omuteke be habobem. Rem nowselri woswou habobem, rem awos abem, rem ta panebem, etopwou habobem. Rem God rene be habobem. Rem etop nenbem, sene Noa re pere bukre wuri teyen ek warem. 39 Er tatame rem ok bukre yate be habobem. Yuri ok bukre yan kwusyewom, rem ab saiyewom. An More Tame Tem Tame, ari sene yate yabel tatame rem nowselri woswou habobet, rem awos ate, ta panete, etopwou habobet. 40 Er yabel tame pes rep now yaku nenbet tetane, an yate, wuri an panen yite, wuri an etek mesegente. 41 Ta pes rep awos nenbet, wuri an panen yite, wuri an mesegente. 42 Etopkap, kem heyar la. Kap be yabel Haneyen re yate? Nem be mettene. 43 Kem habote. Ake mutame re mette, bisi a tame re yate, re be tuknate. Bisi a tame re yate, ake mutame re rene keikerete, er tame re reri wosbas bisi be potte. Opkap, ari sene yate yabel kem be mettene. Eker kem heyar kowen lakerebet. 44 Etopkap kem anne omuteke som habobet. An More Tame Tem Tame. Kem kap op habote. Gwopte re be yate. Etop habote yabel er yabel an yate.

45 Purerekene yaku yenbo nenbo tame rem gwopkap nente. Tame reri keryen yen re rene op wete. Ne ari yaku nen tame remne lakerete. Ne awoskene tokwokene remne newote. 46 Lakere tame re op nente, keryen yen re yin sene

yan lan op wete. Ne ari wem yaku yenbo nenye. Op wete, yaku lakere tame re metekwaste. 47 Keryen yen re lakere tame reri yaku yenbo late, re rene op wete. Ari sene yate yabel ne etop habon yaku yenbo nenem, eker an nene yaku yenbo newote, ari nugwape wosbas ne lakerete. 48 Yaku yaper nen tame rem gwopkap nente. Tame re op habote. Ari keryen yen re yin sene epye be yate tetane. 49 Op habote, re reri yaku nen tamesip remne paku pebet. Sene re yin ok yaper abo tame remkene sin okkene awoskene etop abet. 50 Er tame re reri keryen yen re yate yabel be habobet, keryen yen re ek yate. 51 Sene yate, re rene yaper nente tetane. Re rene werasen yin yikoko tame etemkene tete tetane. Rem etek tete, rem mus mette, rem kenakem kirabet, rem ker webet tetane.

25

Muyensi yen ta letpeis etemne sikur sakur tuma.

1 Jisas re wem. God re kwom panen site yabel re gwopkap. Ta letpeis rem remri lam poten sen ek yim. Tame wuri re ta panete nenem, rem rene lan panen yate yim. 2 Ta letrane rem wuribaikene temenem, agerbo ta letrane rem wuribai purerekene bo. 3 Wuribaikene bo ta rem lamwou sen yim. Rem lam ok kirkir be sen yim. 4 Wuribaikene ta rem lamkene okkene sen ek yim. 5 Ta panete tame re agetage be yamenemke, ta rem kowen le gwus yan tuknam.

6 Neir borke tame wuri re op tem. Ta panete tame re yabo. Kem rene yin panen yate. 7 Op metemke, ta rem wayen sin remri lam yarem. 8 Wuribaikene bo ta rem wuribaikene ta remne op wem. Kem keremri lam ok tep nemne newote. Nemri lam okkene bo, lam saye. 9 Rem sein op wem. Yehow. Gwor ok nemne kebese be tebo. Kem yin kena tupate. 10 Rem ok tupate yimenemke, ta panete tame re ek yam. Rene kowmenem ta rem rene panen rem ta pane kisbo awos ate akek wurem, rem eru kitkerem.

11 Yuri ok tupate yim ta rem sene yan op wem. Haneyen, ne nemne eru late. 12 Re remne wemetem. Kem yike? An kemne be latene. 13 Op wemke, Jisas re reri anepoi tame remne lan op wem. Ari sene yate yabel kem be mettene, eker kem heyar kowte.

Yaku nen tame mur sikur sakur tuma.
(Luk 19:11-27)

14 God re kwom panen site yabel re gwopkap. Keryen yen wuri re reri kwom mesegenen genek yim. Yite nenbem, re reri yaku nen tame remne wen yan remne yaku newom. 15 Re remri nenbokap kiyi habon remne yaku ek newom. Tame wuri rene re 5,000 kel newon op wem. Gwor kel ne yaku yenbo nente. Tame wuri rene re 2,000 kel newon etopwou wem. Agerbo tame rene re 1,000 kel newon etopwou wem. Op nenen re ek yim. 16 5,000 kel potem tame re yin kel pot yaku nenem, re sene degerbekene kel poten bowgem, reri semenem kel et 10,000 kel. 17 2,000 kel potem tame eter mere re kel pot yaku nenen sene re degerbekene kel poten sene bowgen et 4,000. 18 1,000 kel potem tame re kel pot yaku be nenem. Re sel mei peren kel etek berasem.

19 Nugwape nabe potemke, yuri keryen yen re sene yamke, re yaku nen tame remri yaku late wem. 20 5,000 kel potem tame re yan op wem. Keryenyen, kiyi ne anne 5,000 kel newom. An kel pot yaku nenem, an degerbekene 5,000 kel poten bowgem. Op wemke, re keryen yen rene reri semenem

10,000 kel etop newom. 21 Keryen yen re rene op wem. Ne yaku yenbo nenem. Ne yaku nen tame yenbo. An nene newom kel ne yaku heyar nenem, yuri an nene nugwape wos lakerete tame wen tete. Ne ari akek tete, nem metekwaste. 22 2,000 kel potem tame re yan op wem. Keryen yen, kiyi ne anne 2,000 kel newom, an kel pot yaku nenem, an degerbekene 2,000 kel ek poten bowgem. Gwor 4,000 kel et neri. Ne opu pot. 23 Op wemke, keryen yen re op wem. Ne yaku yenbo nenem. Ne yaku nenem tame yenbo. Kel eisow ne yaku heyar nenem, opkap yuri an nene nugwape wos newon lakerete. Ne ari akek temente, nem okbop tete.

24 1,000 kel potem tame re yan op wem. Keryen yen, ne beratake tetane, eker an nene akbo. Now agerbo tamek awos nanekwobo, ne ermetke yin poten abo. Sel agerbo tamek awos supa rasbo, ne ermetke poten abo. 25 An nene akem, neri newom kel an sel meike peren rasem. Neri 1,000 kel gwor. Ne sene potte. 26 Keryen yen re sein op wem. Ne yaku nen tame yaper. Ne yaku pwoibo tame. Ari nenbokap ne lam. Ne kiyi weye. An agerbo tameri nowri awos poten abo. An agerbo tame reri rasbo awos poten abo. 27 Ari kel ne kel akek raste wem, kel re sene nugwape tete wem. Op nente wem, an sene yan ari kel degerbekene sene potte wem. 28 Rene newom kel kem sene poten 10,000 kel setene tame rene newote. 29 Woskene tame, purerekene tame remne an kupakene sene newote, rem nugwape sete. Tame rem be wos, be purere wuri be temente, remri temente eisow wos o eisow purere an sene potte. 30 Er yaku nen tame yaper rene kem lelepitite, re op yokwo wuren kerneirke yin tete. Re mus mette, re kirabet, kerwebete tetane. Keryen yen re op wem.

More Tame Tem Tame re tatame remne se pete.

31 Jisas re remne wem. An More Tame Tem Tame. Yuri an keryen yenkap sene yate, God eter, reri kwom tame etem, rem ari sig bukre wete. An God reri kwom tame remne panen yate, an keryen yen reri wolbayek site, tatame remri tuma mette. 32 Aboyei nowselri tatame rem yan wuriwouke wurte, an remne se pete, remne giri pes pekate. Sipsip por lakerebo tame rem sipsip por remne kena yite webo, meme remne kena yite webokap, an tatame remne etopwou nente tetane. 33 An sipsip por remne ari let mame yokwok wen tetete, meme remne ari let giriy yokwok wen tetete. 34 Op nente, let mame yokwo tetemente tame remne an op wete. An Keryen Yen. Kem tatame yenbo. Ari Apiy re kemne yenbo nenem, eker kem anne yate. God re kemne newote wos yenbo kem yan potte. Kiyisape God re nowsel nenmenem, re er wos reri yen kerkun er wos reri kwomke mesegenem. 35 Bupo boker. Kem anne yenbo nenem. Kiyi an sikwoi sabem, kem anne awos newon abem. An ok segebem, kem anne ok newon abem. An yatamekap temenem, kem anne kemri akek panen yibem. 36 An matekene bo, kem anne mate newobem. An yaper metbem, kem anne heyar nenbem. An ake yaperke temenem, kem anne lasyabem. 37 An remne op wete. Tatame yenbo rem tuma sein op wete. Haneyen, nem nene awoskene okkene be newon abem. 38 Nem nene neremri akek be panen yibem, nene mate be newobem. 39 Nem nene heyar be nenbem, nene be lasyibem. 40 Rem op wete. An Keryen Yen, an remne sein op wete. An kemne webo,

ari weyekap ari gesmase remne kem etop nenbem. Anne omuteke habobo sigkene bo tame eisow kem remne etop nenbem. Kem remne heyar nenbem, kem anne kirkir heyar nenbem. An remne etop wete.

41 Sene an ari let giriy yokwok tetemente tatame remne op wete. Kem anne mesegenen yite. God re kemne magel taibo. Kem ker kwomke yite. Et kemri kwom. Er ker re be sabo. Kiyisape God re er kwom nenen op wem. Satan eter, reri anepoi tame etem, rem etek tete tetane. 42 Bupo boker. Kiyi an sikwoi sabem, kem anne awos be newobem. An ok segebem, kem anne ok be newobem. 43 An yatamekap temenem, kem anne kemri akek be panen yibem. An matekene bo, kem anne mate be newobem. An yaper metem, kem anne be labem. An ake yaperke temenem, kem anne be lasyabem. 44 Rem sein op wete. Haneyen, makapke nem nene lam, ne sikwoi sam, o ok segem? Nem nene be lamenem. Makapke nem lam, ne yatamekap. Nem be lamenem. Makapke nem lam, ne matekene bo? Makapke nem lam, ne yaper metem? Makapke nem lam, ne ake yaperke temenem? Nem nene be lamenem. 45 Op wetek, an Keryen Yen, an remne sein op wete. Kem ari eisow yen, gesmase remne kwobo be labem, kem arenne mere kwobo be labem. 46 Op wetek, er tatame rem yin kwom yaperke yin temente, rem mus som metbet tetane. Tatame yenbo rem kwom yenbok som heyar temente tetane. Jisas re etop wem.

Jisas re mus meten sam, re sene wayen sim.

(Sapta 26—28)

26

Taresi tame rem Jisas rene pen sate tuma natobom.

(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)

1 Jisas re er tuma ab wekeipen re reri anepoi tame remne op wem. 2 Kem met. Yabel pesketwou tete, awos bukre ate yabel tete tetane. Er awos abo yabel nem op webo, God Re Israel Remne Isip Peiktame Remri Letke Sene Potem Yabel. An More Tame Tem Tame, er yabel rem anne keikeren me kwuren peikkeren an sate. Op wem.

3 God Reri Kwoborri yaku nen tame remri keryen yenkene Juda remri keryen tamekene rem wuriwouke sin tuma namrem. God Reri Kwoborri yaku nen tame remri keryen yen reri sig Kaiafas. Rem reri akek wurem. 4 Remri namrem tuma gwor. Rem Jisas rene elen berasen yin keikeren rene pen sate. 5 Rem op wem. Awos ate yabel nem rene kap keikerete. Nugwape tatame rem awos ate yam. Nem rene keikerete, rem kap late, rem kap muwete, rem kap eike ten naite.

Ta wuri te Jisas reri tarek kwar sirem.

(Mak 14:3-9; Jon 12:1-8)

6 Jisas re Betani kwomke temenem, re kiyi numa pe tame, Saimon, reri akek temenem. 7 Etek temenem, ta wuri te pak nenem gin sen yam. Gin et kwar yenbo, tokwo bukrek tupabem kwar yewomenem. Jisas re awos tiyke sin abem, te yan kwar Jisas reri tarek sirem. 8 Reri anepoi tame rem etop lam, rem pap yoken op wem. Berke er kwar te bupo me sirye? 9 Er kwar et tokwo bukre. Er kwar te kelke natokwo tupate weye, kel te wosbaskene bo tatame remne newote weye.

10 Jisas re remri tuma meten re remne op wem. Kem berke et ta tene opkap tuma bukre webo? Te anne yenbo wos nenye. 11 Wosbaskene bo tame rem keremkene som temente, kem

remne tewok tewok kebese yenbo nente. Aren, an kemkene sou be temente tetane, eker te anne yenbo wos nenye. 12 Tame sabo wule, kem tame kupa kwar peruwbo. An be satene, gwor ta te er kwar ari weske sirye. Yuri an sate, rem ari kupa pertaite. Te etop eker mukuwtekye. 13 God Reri Tuma Yenbo tatame rem nugwape nowselke yin wesowtek, gwor ta teri nenyekap rem kirkir wesowte.

Judas re Jisas reri peiktame remkene tuma natobon op wem. An kemne Jisas rene peterate.
(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

14 Er yabel Jisas reri anepoi tame remri wuri, reri sig Judas Iskariot, re yin God reri Kwoborke yaku nen tame remri keyen yen remkene tuma natebom. 15 Re remne op wem. Kem Jisas rene keikerete wem, an kemne Jisas rene keikerete kelow peterate, kem anne be wos newote? Op wemke, rem rene kel tame wuriri ok letpeis newom. 16 Re yin Jisas rene keikerete kelow sopem.

Jisas re reri anepoi tamekene God re Israel Tatame Remne Isip Remri Letke Sene Potem Yabelri awos am.
(Mak 14:12-21; Luk 22:7-14,21-23; Jon 13:21-30)

17 Juda tatame rem Yiskene Bo Geil Abo Yabelke Jisas reri anepoi tame rem yan rene op wem. God Re Israel Tatame Remne Isip Remri Letke Sene Potem Yabelri awos nem mak nerete? 18 Re remne wem. Kem yin kwom sagke wuren ari kiyi wem tame rene lasyite. Kem rene op wete. Tuma Peikbo Tame re op weye. Ari yabel et matnaye. An ari anepoi tame remkene nem God Re Israel Tatame Remne Isip Remri Letke Sene Potem Yabelri awos ate, nem neri akek ate. 19 Anepoi tame rem reri wem tumakap rem etop yin nenem, rem God Re Israel Tatame Remne Isip Tame Remri Letke Sene Potem Yabelri awos nerem.

20 Perpe Jisas re yan anepoi tame remkene sin abem. 21 Jisas re remne op wem. Kemri tame wuri re anne yena tete. 22 Op wem, anepoi tame rem pap yaper ten op habo op habom. Rem wulare wulare rene op wemetem. Haneyen, kap aren? 23 Jisas re sein op wem. Nes tame wuri rekene nes ware let wurik pete warte, er tame re anne yena tete tetane. 24 God reri basrasem siglow et anne op wem. More Tame Tem Tame rene rem pen sate tetane. Op wem. Tame wuri re anne yena tete, re mus bukre mette. Nawo te rene be wurte wem, et yenbo. 25 Judas re Jisas rene, remne peterate, re rene op wem. Tuma Peikbo Tame, kap ne anne webo? Jisas re sein op wem. Neri weye tuma et sekene.

Jisas re geilkene wain okkene anepoi tame remne newon am.
(Mak 14:22-26; Luk 22:14-20; 1 Ko 11:23-25)

26 Rem abemke, Jisas re geil poten God rene wese an belokteyewon re anepoi tame remne newopiti pete yan op wem. Gwor geil et ari om. 27 Sene re ok ware wuri poten God rene wese an remne newon op wem. Kem aboyei, kem gwor ok ate. 28 Gwor ok et ari nep. Rem anne pen sate, ari nep yerte, et tatame remne peteran mukuwtekte, God reri natobom tuma et sekene tete. God re nugwape tatame remri wule yaper poten septite. Op nente, re er tatame remne wete. Kem ari tatame. 29 An kemne webo. Gwor wain ok an nowselke temente, an sene be ate. Yuri an Apiy God reri panen si kwomke temente, an agerbo ok yenbo keremkene etek ate. 30 Op wemke, rem sekwo wuri lomun rem wurakwuten Oliv Kwowke yin yaukwutem.

Jisas re Pita rene op wem. Keraket tete, ne anne magel taite.
(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)

31 Jisas re remne wem. Kiyiri tame rem God Reri Siglowke basrastene tuma op wem. God re sipsip por lakerebo tame rene pete, sipsip por rem amekiren yikwute yakwutete. Op basrasem, gwopte neir kem etop nente. Kem aboyei, kem anne magel tayen amen yikwutete. 32 An sate, an sene wayen site, an Galili yokwok kiyi temnan yite. Yuri kem anne tiptuwu lasyate. 33 Pita re op metem, re rene op wem. Aren, an nene magel be tayen amen yite. Nugwape tame rem etop nente, aren an op be nente. 34 Jisas re rene op wem. Pita, an nene sekene webo. Gwopte neir kwokwo be wemente, tewo mur ne ari sig neste. 35 Pita re sein op wem. An neri sig be neste. An nerenkene sate, et yenbo. An be akte. Op wemke, anepoi tame aboyei rem etopwou kirkir wem.

Jisas re Getsemani nowke yin God rekene tuma namrem.
(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

36 Jisas re reri anepoi tamekene rem Getsemanike yin re remne op wem. Kem gwotek simen. An up yokwok yin God rekene tuma namrete. 37 Op wemke, re Sebedi reri yen peskene Pitakene remne panen rem etop yim, re pap yaperwai meten remne op wem. 38 Ari pap yaperwai teye. Wuribai ari an nenewayelaweiwo. Kem gwotek temente. Kem kap tuknate. 39 Op wemke, re opre kera yin selke keipe keipe waren tuknan Apiy God rene op wem. Apiy, an nene wemetbo. Et neri wos. An selbo, anne yaper nente wos et anne be yate, an mus bukre be mette, et yenbo. Ari selbokap ne kap nente. Neri selbokap ne etopwou nente.

40 Re wayen yan lam, anepoi tame rem tuknamenem. Re remne teren Pita rene op wem. Mapurke kem tuknatene? An kerakap yin teye, kem anne be sin lakereye. 41 Kem kap tuknate. Kem God rene wemette, Satan re kemne be keikerete, kem heyar temente. An mettene, kem tuknate muweye. Kemri wuribai kem God rekene tuma namrete selbo. Sene kem wesom teselye, kem tuknaye.

42 Re reri kiyi temenem emi sene etek yin Apiy God rekene tuma sene namrem. Re op wem. Anne yaper nente wos anne be yate, et yenbo. Nereri wos. Neri selbokap ne etop nente. 43 Op wemke, re sene yan lam, rem sene legus yan rem tuknamenem. 44 Re remne sene mesegenen yin har rekene sene tuma namrem. Tewo murwe kiyi wem tumakap re etopwou har rene sene wem. 45 Sene wem, re tame mur remne sene yin remne op wemetem. Kem som tuknatene? Metye. An More Tame Tem Tame, anne keikeren panen yite tame yaper rem yan meknik teye. 46 Kem opu wayen si. Nem remne yin late. Anne yena ten peterate tame re meknik yan teye.

Rem Jisas rene keikeren panen yim.
(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)

47 Jisas re som webemke, reri anepoi tame remri wuri, Judas eter, re nugwape tamekene yam. Rem wor paku kirkir setermenem. God Reri Kwoborri yaku nen tame remri keryen yenkene Juda remri keryen tamekene rem er tame remne werasem, rem Jisas rene keikerete yam. 48 Kiyi Judas re er tame remne op wem. An tame wuri rene ragiy boite. Er tame rene kem keikerete. 49 Judas re Jisas rene pir wen ragiy boyem. 50 Jisas re rene op wem. Tametiy, neri nente yawo wos ne agetage

nente. Op wemke, tame rem yan rene keikerem.
51 Tame wuri re Jisas rekene temenem, re reri arep poten God reri Kwoborke yaku nen tame remri keryen yen reri yaku nen tame rene reri wan arepke bokekwunem. 52 Jisas re lan op wem. Arep ne arep yewobo buske sene yewo. Wor paku naibo tame remne agerbo tame rem remne wor pakuk pen sate. 53 An Apiy rene wemettek, ari tuma agegekene re reri kwomri tame nugwapewai remne weraste, rem anne ei werate. An op be wemette. 54 Rem anne keikeren panen yin pen sate nenbokap, kiyiri tame rem kiyi etop basrasem. An Apiy rene ei wura tame wemette, remri kiyi basrasem tuma et sekene be tete. Eker an rene be wemette, rem anne ei be werate.
55 Jisas re rene keikerem tame nugwape remne op wem. Kem anne potte yawo, kem bisi a tame potbokap yawo. Kem wor paku kirkir sen ek yawo. Mapurke kem etop yawo? An bisi a tame bo. Aboyei yabel an God reri Kworborke wuren sin kemne tuma wesowbem. Opkap kem anne etek kiyi be keikerem? 56 Kemri nenbokap kem bupo boker nenbo. Kiyiri tame remri basrasemkap, kem etopwou nenbo. Op wemke, reri anepoi tame rem rene mesegenen amen yim.

Saberawiykene Tame rem Jisas rene tuma nenem.
(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55,63-71; Jon 18:13-14,19-24)

57 Jisas rene keikerem tame rem rene panen yim. God Reri Kwoborri yaku nen tame remri keryen yen, Kaiafas, reri akek panen yim. Moses Reri Wule peikbem tame etem, Juda remri keryen tame etem rem etek wuriwouke simenem. 58 Rene panen yibem, Pita re remne kaike tiptuwumenem, Kaiafas reri akek yam. Re makelek sin nause yen remkene etek simenem. Rem Jisas rene nente wos late kowen simenem.
59 God Reri Kwoborri yaku nen tame remri keryen yenkene Saberawiykene Tamekene rem tame wuri sopem. Yike tame re Jisas rene tuma yikokote, rem Jisas rene ek pen sate. Etopkap tame rem sopem. 60 Nugwape tame rem yan rene tuma yikokom, rem tuma wuriwou be wem. Rem agerbo agerbo tuma wem. Eker keryen yen rem rene pen sate tuma tobo be wuri metem. Sene tame pes rep yan op wem. 61 Er tame re kiyi op wem. An God Reri Kwobor berayewon sene yabel murke an sene kebese nente. Kiyi re op wem.
62 God reri Kwoborke yaku nen tame remri keryen yen re teten Jisas rene op wem. Berke repri weye tuma ne tuma sein be webo? 63 Jisas re tuma be wuri wem. Re tuma ribo tem. Keryen yen re rene sene yaye op wem. Ne nemne wete. Ne kap yikokote. Ne yikokote, Hevenke tetane God re etop mette. Ne kap God eter lebam tame? Kap ne God Eterri Yen o bo? Ne opu sein we. 64 Jisas re sein op wem. Ne tuma sekene weye. More Tame Tem Tame, re gwor nowsel mesegente, kem rene be late. Yuri an Hevenke yaute, an keryen yen ten kitimenakene God reri let mame yokwok sitek, kem anne late. Yuri an nelke sene yate, kem anne late. Op wem.
65 Rem op metemke, keryen yen re pap yokem, re reri tame oub keren pekan op wem. Re God rene tuma yaper webo. Reri weye tuma yaper kem metye. Nem agerbo tame remne reri yaper nenbokap sene be wemette, rem nemne be wesowte. 66 Kem map habobo? Nem rene berke nente? Rem rene sein op wem. Re yaper

weye. Ne rene pen sate, et tuma bo. 67 Op wemke, rem reri bitmi sablokwo soboyewon rene letke powyek puwburowem. 68 Rane rem reri bitmi subkeren mesegenen rem rene powyek puwburowpiti pete yan op wem. Ne webo, ne Krais, God re nene lebam. Kap et tuma et sekene, ne nemne wete, yike nene peye? Rem rene tame kwuyen etop wem.

Pita re Jisas reri sig yikokon nesem.
(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18,25-27)

69 Pita re makelek simenem, God reri Kwoborke yaku nen tame remri keryen yen reri yaku nen ta te yan lan Pita rene op wem. Kiyi ne Galili tame, Jisas, eterkene sewurbem. 70 Op wemke, nugwape tatame rem rene leklek temenem, re tuma nesen op wem. Aren bo. Neri webo tame an be mettene. 71 Op wem, Pita re wayen opre yin tetemenem, agerbo ta te rene lam, te etek simenem tame remne op wem. Er tame re Nasaret kwomri tame, Jisas, eterkene sewurbem. 72 Pita re op metem, re warege puromon op wem. Neri weye tame an rene be mettene. 73 Op wem, kerakap ten etek temenem tame rem rene op wem. Et sekene. Ne Jisas reri anepoi tame remri wuri. Jisas re Galiliri tame. Neri namrebo tuma et Galili tatame remri namrebo tumakap. 74 Op wemke, Pita re tuma nowbke op wem. Re warege puromon op wem. An kemne sekenewai webo. An kemne sekenek be wete, God re anne pete. Kemri webo tame an rene be mettene. Op webemke, kwokwo ek wem. 75 Wemke, Pita re Jisas reri wem tuma sene ek habom. Jisas re kiyi op wem. Kwokwo be wementek, tewo mur ne ari sig neste. Op sene habomke, re sebera yam, re wuran kenakem kiram.

27

Rem Jisas rene Pailat reri akek panen yim.
(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jon 18:28-32)

1 Ei berabem, God Reri Kwoborri yaku nen tame remri keryen yen, Juda remri keryen tame rem wuriwouke sin Jisas rene pen sate tuma namrem. 2 Rem rene kepke bogen rene Keryen Yen Pailat reri akek panen yim. Pailat re agerbo nowselri tame, sene re Juda tatame remri keryen yen temenem.

Judas re sam.
(Aposel 1:18-19)

3 Jisas rene reri peiktame remne peteram tame, Judas, re metem, rem Jisas rene panen yim, rene tuma nenem. Etop metemke, re wuribai sene habom. Sene habolaweyemke, rem rene newom kel re poten God Reri Kwoborri yaku nen tame remri keryen yen remne, Juda tatame remri keryen tame remne sene yin op wem. 4 Jisas re yaper be nenem. An kemne, rene peteram, an yaper nenye. Kem rene pen sate, kem tame yenbo rene pen sate. Rem sein op wem. Et nemri wos bo. Et neri wos. 5 Judas re kel God reri Kwoborke septi wurem, sene re yin kep poten wakke tenen kirpen sam.

6 God reri Kwoborke yaku nen tame remri keryen yen rem God reri akek septi wurem kel poten op wem. Gwor kel et tame pen sate newom kel. Gwor kel nem God reri Kwoborke tetane kel nem etek kirkir sirte, et yaper. Nem etop nente, nem Moses Reri Wule biragiyete. 7 Tuma etop namrem, er kel rem poten ou rasbem tame remri sel tupan op wem. Ya tame rem gwor Jerusalem kwomke sate, nem remne er selke pertaite. 8 Er sel et gwopte som tetane. Rem sel sig op webo. Nep Yerem Sel. 9 Kiyi temenem tuma wesowbem tame, Jeremaia, reri basrasem tuma et

sekene tem. Er sel rem bupo boker be tupam. Jeremaia reri basrasemkap rem etop tupam. Re op basrasem. Juda tame rem op wem. Nem rene tupate. Nem tame wuriri ok letpeis (30) kel poten rene tupate. 10 Er kel rem poten ou rasbo tame remri sel tupate. Haneyen re anne etop nente wem. Jeremaia re op basrasem.

Pailat re Jisas rene tuma wemetem.
(Mak 15:2-5; Luk 23:3-5; Jon 18:33-38)

11 Rem Jisas rene Keryen Yen Pailat reri bitmik wen tetem, Pailat re Jisas rene wemeten op wem. Ne Juda remri kwom panen si keryen yen? Jisas re sein op wem. Neren ne etop weye. 12 Sene God Reri Kwoborri yaku nen tame remri keryen yen etem, Juda remri keryen tame etem rem Jisas rene tuma yaper wem. Jisas re remri tuma yaper metem, re tuma ribo tem, re sein be wem. 13 Pailat re etop lam, re rene op wem. Kap remri nene nenbo tuma ne be mettene? Berke neri nenem woskap ne remne tuma sein be weye? 14 Jisas re Pailat reri wem tuma sein be wem. Re wanwouke metem. Op nenem, Pailat re danekene sekem.

Pailat re op wem. Kem Jisas rene pen sate.
(Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Jon 18:39—19:16)

15 Aboyei nabe Juda tatame rem God Re Israel Tatame Remne Isip Remri Letke Sene Potem Yabel, keryen yen re pap met wule nenbem, re kwomri tatame remne op wemetbem. Ake yaperke tetane tame wuri rene akwulke wen yite. Kap an yikene wen yite? Kem anne wesowte. Op wemetbemke, rem rene sig wesowbem, re er tame rene akwulke sene wen yibem. Etop nenbem. 16 Er yabel tame yaperwai re ake yaperke temenem, reri sig Barabas. 17 Nugwape tatame rem wuriwouke simenem, Pailat re remne op wemetem. An yikene wen akwulke yite? An Barabas rene wen yite, o Jisas, rem rene Krais webo, an rene wen yite? Kap. Kem anne wesowte. 18 Pailat re etop bupo boker wem. Re metem, Jisas re yaper be nenem, rem rene bupo me pap yokem, rem rene tuma nenem. Eker re Jisas rene werasen akwulke yite selem. Pailat re op habom. Kap rem sene habolaweite, rene sene werasen akwulke yite? Eker re remne etop wemetem. 19 Pailat re tuma sin metbo wolbayek simenemke, reri ta te rene tuma sewaipitin op wem. Ne er tame yenbo rene be wos kap nente. Re yaper wos wuri be nenem. Ne rene werasen yite. Neirke an etop nugsi tuknalaye, an pap yaperwai teye. Te rene op sewaipitim.

20 God Reri Kwoborri yaku nen tame remri keryen yen etem, Juda remri keryen tame etem rem nugwape tatame remne tuma wen sewurem. Rem op wem. Kem Pailat rene op wete. Ne Barabas rene werasen akwulke yite, Jisas rene pen sate. Kem rene etop wete. Rem etop wem. 21 Sene keryen yen re remne sene wemetem. An yikene werasen re akwulke yite? Rem sein op wem. Barabas eterne. 22 Pailat re remne wemetem. Jisas, rem rene Krais webo, eterne an berke nente? Rem sein op wem. Ne me kwuren peiken rene etek peikkerete. 23 Pailat re op wem. An reri yaper nenem wos be wuri laye. Kem anne wesowte, re be gwule nenem? Op wemke, rem yaye sein op wem. Rene me kwuren peiken pen sate.

24 Pailat re op habom. Ari tuma rem be metbo. Remri weye tuma an be nente, rem eike ten naite. Op habomke, re reri let

nugwape tatame remri bitmik ok keyan op wem. An rene pen sate muweye. Kem rene pen sate, et keremri woskem. Et ari wos bo. Kem anne ker kap raste. Eker re remri bitmik let ok keyam. 25 Etek temenem nugwape tatame rem op wem. Neri weye tuma nem metye. Nerem, nemri yennankene nem op wete. Nem rene pen sam. 26 Op wemke, Pailat re Barabas rene akwulke yite werasem. Re ei nai tame remne op wem. Kem Jisas rene kep sekenak wurbote. Sene rem rene mek kwuren peikerete panen yim.

Ei nai tame rem Jisas rene tuma yaper wem.
(Mak 15:16-20; Jon 19:2-3)

27 Keryen Yen Pailat reri ei nai tame rem Jisas rene keryen yen reri akek panen wurem, nugwape ei nai tame rem yan tetkukwuryewon rene leklek tem. 28 Rem rene yikokon rem reri tame oub lug potem, sene rem keryen yen remri kerap, kupkap tame oub rene woleruwen rem rene wukeyebem. 29 Sene rem kwokwolobu poten keryen yen remri tare gurere nenen reri tarek gurereruwem. Rem rene sene yikokon sebo pakukap rene wuri newom, rem rene gulke pan rene tame kwuyen op wem. Ne Juda tatame remri keryen yen. Ne heyar temente. 30 Op wemke, rem rene sablokwo kwuspan rene newom paku rem sene poten rene tarek pem. 31 Rem rene tuma yaper wen mesegenen rem kupkap tame oub sene lug poten reri tame oub sekene rene sene wuruwem. Rem rene panen yin rene me kwuren peikeren pen sate panen yim.

Rem Jisas rene me kwuren peikkerem.
(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

32 Rem Jisas rene panen yibem, rene peikkerete me mutame eter re semenem, rem tame wuri, reri sig Saimon, rene lam. Re Sairini kwomri tame. Rem rene neluwen yak rin op wem. Ne Jisas rene kwobo lan rene peikkerete me sen yite. 33 Rem kwow eisowke yawum. Kwow sig Golgota. Et sig reri tobo et Tame Tare Bai. 34 Rem wain okkene sowkaye okkene luwben rene newom, re alaweyem, re be am. 35 Ei nai tame rem rene mek peikkeren rem reri tame oub wesate, teya lite, yike tame re reri tame oub potte. 36 Etop nenemke, rem rene peikkerem emik sin leklek tebem. 37 Rem me wulale wuri poten tuma etek basrasen reri tare ya yokwok peikkerem. Remri rene nenem tuma rem op basrasem.

GWOR JISAS. RE JUDA ETEMRI KERYEN YEN.

Op basrasem.

38 Sene rem bisi abem tame pes repne me kwuren peiken peikerem. Wuri rene rem Jisas reri let mame yokwok teteruwem, wuri rene reri let giriy yokwok teteruwem. 39 Jisas re etek peikkeremenem, tatame rem er kelowke yi yabem, rem rene lan tame kwuyebem, tare kwarbem. 40 Rem op webem. Ne kiyi op wem. An God Reri Kwobor berayewon yabel murke sene nente. Op wem. Rem rene op wem. Ne God Eterri Yen, ne kworer kwobo late, ne me mesegenen sene yerte. Rem rene tame kwuyen etop webem. 41 God Reri Kwoborke yaku nenbem tame remri keryen yen, Moses Reri Wule peikbem tame etem, Juda remri keryen tame etem mere, rem tame kwuyen op wem. 42 Kiyi re tatame remne kwobo labem, gwopte re kworer kebese be late. Re kiyi wem. An Juda remri keryen yen. Re me mesegenen yertek, nem lan op wete. Et sekene, re Keryen Yen. 43 Kiyi re wem. An God Eterri Yen, God re anne kwobo

late. Op webem, gwopte nem late. Kap God re rene kwobo late o bo? Rem op webem. 44 Bisi abem tame pes, repne me kwuren peiken peikkerem tame pes, etop mere rep rene etopwou tame kwuyebem.

Jisas re sam.
(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

45 Yabel nina let kere temen-emke, nowsel neir tektekwunem, yabel sene ek pasem. 46 Yabel sene ek paste nenbem, Jisas re remri tumak yaye op tem. Eli, eli, lema sabaktani. Er tuma tobo re gwop. Ari Apiy God, ne berke anne mesegenye? 47 Op wemke, rane tame rem etek meknik temenem, rem reri wemkap kebese be metem, rem op wem. Metye. Re kiyi temenem tuma wesowbem tame, Elaija, eterne kap tebo. 48 Remri tame wuri re amen yan yam owb poten sen yan kwole yabem wain okke sokwunen keyen gwonik leyen Jisas rene ate sen tetem. Jisas re ate muwem. 49 Rane tame rem op wem. Wai. Nem late. Kap God reri kiyi temenem tuma wesowbem tame, Elaija, re rene kwobo late yerte o bo? 50 Jisas re tewo wuriwou taye yaye piten reri wow kworer werasen yin re ek sam.

51 God Reri Kwobor eismenem mate re ya yokwok pekan yeren kelare kelare tem. Nina bukre yam, pa bukre rem borke pekam. 52 Sele mei nugwape rem tagwoye-wom, God reri kiyi sam tatame nugwape rem wow sene poten rem sele mei mesegenen yim. 53 Yuri Jisas re sele mesegenen sene wayen sim yabel, sele meike wayem tame rem Jerusalem kwomke yim, nugwape tatame rem remne etek lam.

54 Ei nai tamekene remri keryen yenkene rem Jisas rene leklek temenem, rem ninakene agerbo woskene lam. Rem kenakem aken op wem. Sekenewai. Er tame re God Eterri Yen. 55 Rane ta rem kaike kera teten labem. Kiyi Jisas re Galili mesegenen yam, er ta rem rene sumowen yan rene kwobo labem. 56 Er ta remri wuri te Makdala kwomri Maria. Wuri te agerbo Maria, Jemskene Josepkene etepri nawo. Wuri te Sebedi reri yen pes repri nawo.

Jisas reri kupa rem pa purik rasem.
(Mak 15:42-47; Luk 23:50-55; Jon 19:38-42)

57 Perpe Arimatea kwomri tame, kelkene tame, re yam. Reri sig Josep. Re Jisas reri tuma omuteke habobem tame. 58 Re Pailat rene yin Jisas reri kupa potte rene wemetem. Pailat re kirkir tem, rem Jisas reri kupa Josep rene newom. 59 Josep re poten wulkap mate agerke leirasem. 60 Leirasen sen yim, Josep reri yeki nenem pa puri rem kupa etek rasem. Rem pa bukre gelkwun yan pa puri eru rageren rem akwulke sene yim. 61 Makdala kwomri Maria te agerbo Mariakene rep etek pa puri meknik sin lakerebem.

Ei nai tame rem sele lakerebem.

62 Jisas re samke, kwokwos God reri Kwoborke yaku nen tame remri keryen yenkene Farisi tamekene rem Pailat rene lasyin op wem. 63 Haneyen, nem tuma wuri haboye. Kiyi er yikoko tame, Jisas, re temenem, re op wem. An sate, yabel mur tetek, an sene wayen site. Re op wem. 64 Ne kirkir wete, ei nai tame rem yin yabel mur sele lakerebet. Jisas reri anepoi tame rem kap yan reri kupa bisi kap poten tatame remne kap op yikokote. Jisas re selek sene wayen sim. Rem op yikokote, et kiyi yokokom tuma teitkwunte tetane. 65 Op wemke, Pailat re op wem. Kem ei nai tame remne panen yite, rem sele heyar lakerebet. 66 Rem remne panen yin

sele rem heyar ragerem. Rem yop lekten etek rasruwem, rem ei nai tame remne wen lakerebem.

28

Jisas re sene wayen sim.
(Mak 16:1-10; Luk 24:1-12; Jon 20:1-18)

1 Juda tatame remri Egesi Yabel kiyi temke, ei berabemke, Makdala kwomri Maria, agerbo Maria tekene rep sele late yim. 2 Yibemke, nina ek yam, God reri kwomri tame wuri re nelke yan yerem. Re pa puri eru ragermenem pa gelkwunen re pa luwke simenem. 3 Er tame reri bitmi oknelkap malebem. Reri tame oub et wulkapwai. 4 Er sele lakerebem nause tame rem rene lam, rem aken polpolen selke waren tuknateren sa tamekap tem.

5 Ta rep yam, God reri kwomri tame re repne op wem. Kep mane akte. An metye. Mek kwuren peiken peikkerem Jisas rene kep late yawo. 6 Re gwor be tetane. Re sene wayen siye. Kiyi re op wem. An sate, an sene wayen site. Reri wem tumakap re etop nenem. Re wayen siye. Kep opu yan la. Reri kupa rasem emi kep late. 7 Kep agetage sene yin reri anepoi tame remne op wete. Re selek sene wayen sim. Re Galili yokwok kemne temnas yim. Kem rene etek yin late. Kep etop wesowte.

8 Op wemke, ta pes rep akem, rep sele mesegenen amen yim. Rep akem, rep okbop kirkir tem. Op temke, rep anepoi tame remne wesowte yim. 9 Yibem, Jisas re repne kelowke lan repne pir wem. Rep op metem, rep gulke pan reri tewo keren rene lom yokwom. 10 Jisas re repne op wem. Kep mane akte. Kep yin ari mase remne op wete. Kem Galilike yite, kem anne etek late. Op wete.

Ei nai tame remri wem tuma.

11 Ta pes rep yibemke, sele lakere ei nai tame rem kwomke sene yim. Rem God reri Kwoborke yaku nen tame remri keryen yen remne remri lam wos wesowem. 12 God Reri Kwoborri yaku nen tame remri keryen yenkene Judari keryen tamekene rem er tuma namrem. Rem ei nai tame remne kel nugwape newon op wem. 13 Kem tatame remne tuma yikokon op wete. Neir nem tuknamenye, Jisas reri anepoi tame rem yan reri kupa bisik potye. Tatame remne kem etop wesowte. 14 Kemri keryen yen re etop mette, re eike tetek, nem rekene namrete, re kemne be pete. Rem op wem. 15 Nause tame rem kel poten keryen tame remri wem tuma rem tatame remne etop yikokom. Juda tatame rem er tuma omuteke habom. Gwopte mere rem som omuteke metbo.

Jisas re reri anepoi tame remne yaku newom.
(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23; Aposel 1:6-8)

16 Jisas reri anepoi tame, letpeis wuri kere tame, rem Galilike yim, rem Jisas reri wem kwowke yin yawum. 17 Rem Jisas rene lam, rem rene lom yokwom. Rane rem wuribai pes ten op habom. Kap gwor tame re Jisas o re agerbo tame? 18 Jisas re mekni yan remne op wem. God re anne kitimena newom, an nowselkene nelkene kwom panen site. 19 Eker kem yin nugwape nowselri tatame remne ari tuma remne wesowte. Rem ari tame tete, kem remne okke tirmunte, kem Apiy reri sig, ari sig, God Reri Wow reri sigkene wen remne okke tirmunte. 20 Ari kemne wesowem tuma kem tatame remne wete, rem er tuma meten nente. Tuma wuri kem kap serte. An kemne be mesegente. An keremkene som temente tetane. Nowselkene nelkene yaper tete

yabel an keremkene som temente
tetane.

Mak
Mak Re Basrasem Tuma Yenbo

Kiyi late tuma.

Gwor tuma et Jisas Krais, God Reri Yen, re nenbemkap tuma. Gwor Tuma Yenbo tame wuri, reri sig Mak, re basrasem. Jisas re temenem, Mak re muyensi yen temenem, re Jisas rene omuteke habobem. Be wos re metem o re lam, yuri re etop basrasem.

Jisas re nowselke temenem, re bukre wos nenbem, re God Reri Tuma wesowbem, re omugambo wekrokbem, re sikanuma nenbem tatame remne heyarbem. Re tatame remri wule yaper poten septibem, re wule yenbo newobem. Re keryen yen bukre. Re sam, re wow sene poten selek sene wayen sim. Re reri anepoi tame remkene tuma namren op wem. Ari tuma kem nugwape tatame remne wesowte. Sene re God reri kwomke sene yawum. Mak re etop basrasem.

Jisas re yam, re aboyei tatame remne God re kwom panen site tuma wesowem.

(Sapta 1:1—3:6)

Tatame Remne Okke Panen Waren Tirmunbem Tame, Jon, re tuma wesowbem.
(Matyu 3:1-12; Luk 3:1-18; Jon 1:19-28)

1 Jisas Krais re God Reri Yen. Reri
Tuma Yenbo gwotek basrastene.
2 Aisaia re God reri kiyi temenem
tuma wesowbem tame, re tuma
kiyi siglowke op basrasem.
Kem wan tai. Gwor tame re ari
tuma wesowte tame.
An rene weraste, re temnas yin ari
tuma wesowte, re neri yate
kelow heyar nente.
(Malakai 3:1)
3 Tame wuri re tamekene bo emik
temente, re yaye op tete.
Haneyen re yate. Kem reri yate
kelow heyar nen.
(Aisaia 40:3)
4 Opkap Jon re etek yam. Re
tamekene bo emik yin temenem,
re tatame remne tuma op we-
sowbem. Kem keremri yaper
nen wos mesegente, an kemne
okke panen waren tirmunen
nenewayete. God re keremri
yaper nen wos poten ek septite,
re kemne tuma sene be wete.
5 Judia nowselri tatame, Jerusalem
kwomri tatame rem aboyei Jon
rene lasyim. Rem remri yaper
nenbem wos wesowemke, Jon re
remne Jordan Peikke panen waren
okke tirmunem.
6 Jon re kamel por weske nenem
tame oub wubem, re somokep bor-
borke simenem. Re boulri awos,
muskene wiyi yenkene abem. 7 Re
tuma wesowbem, re op wem. An
temnas yam, tame wuri re tiptuwu
yate tetane. Re tame bukre, re
tame yenbowai. An tame eisow.
An tame yenbo bo, nes wolbaye
wurik be site. An eisow yen, an
selke site. 8 An kemne okke waren
tirmunte. Yuri yate tame re God
Reri Wow kemne newote.

Jon re Jisas rene okke waren tirmunem.
(Matyu 3:13-17; Luk 3:21-22)

9 Yuri Jisas re Nasaret kwom
mesegenen yim. Nasaret kwom
et Galili yokwok tetane. Re Jor-
dan Peikke yin tem, Jon re rene
Jordan Peikke waren tirmunem.
10 Jisas re ok mesegenen wayen
niruw labem. Gwan berabem, God
Reri Wow re nelke ap bourkap
yan yeren Jisas rene yeren sim.
11 Tuma wuskiy wuri nelke op
wem. Ne areri meseke mogul Yen.
An nene okbop tebo.

Satan re Jisas rene seilam.
(Matyu 4:1-11; Luk 4:1-13)

12 God Reri Wow re Jisas rene
werasem, re tamekene bo emik
yim. 13 Re neir tame pesri ok, ya-
bel tame pesri ok etek temenemke,
gambo remri keryen yen, Satan,
re rene seilabem. Re temenem
emi hekna habona tame tabo por
tob rem etek temenem. God reri
kwomri tame rem yan rene he-
yarbem.

*Jisas re Galili yokwok yaku to-
botem.*
(Matyu 4:12-17; Luk 4:14-15)

14 Yuri Jon re ake yaperke
temenem, Jisas re Galili yokwok
yin God Reri Tuma Yenbo etek we-
sowen op wem. 15 God re Keryen
Yen, re kwom panen site yabel
matnaye. Kem wuribai yaper
mesegente, sene kem wuribai
yenbo pot. Kem God Reri Tuma
Yenbo meten omuteke habote.

*Jisas re tame eis remne we-
potem, rem rene semowen yim.*
(Matyu 4:18-22; Luk 5:1-11)

16 Jisas re Galili wame barke
sewurbem, re lakemase per
Saimonkene Andrukene repne
lam. Rep omyen potbem tame,
rep wuli wamek rasen omyen
potbem. 17 Jisas re repne op
wem. Kep arenkene yite. Kep
omyen potbokap sene an kepne
muwkuwteken peterate, kem
tatame etopkap potte. 18 Op
wemke, agetage rep etepri wuli
mesegenen rekene yim.

19 Re kera sene yibem, re agerbo
lakemase per, Jemskene Jonkene,
repne lam. Rep Sebedi reri yen.
Rep perek sin wuli let mate nabem.
20 Jisas re repne yate wem. Hak-
ene reri yaku nenbem tamekene
rem perek temenem, rep remne
mesegenen Jisas rekene yim.

*Gambo re tame wuri gur-
eremenem, Jisas re er gambo rene
wekrokem.*
(Luk 4:31-37)

21 Rem yim, rem Kaperneam
kwomke yan tem, Egesi Yabel
ten Jisas re God reri akek wuren
tatame remne tuma wesowem.
22 Rem reri tuma metem, rem
danekene sekem. Re remne Moses
Reri Wule peikbem tame remri
wesowbemkap be wesowem.
Keryen yen remri wesowbemkap
re remne etop wesowem. Opkap
rem danekene sekem.

23 Et yabel gambo gureremenem
tame wuri re God reri akek
temenem, re yan wuram. 24 Re
yaye op wem. Jisas, ne Nasaret
kwomri tame. Ne kap nesne berke
nente? Kap, ne nesne botkute
yawo? An nene latene. Ne God
reri tame yenbo. Re nene werasen
yam. 25 Jisas re rene tuma op
wem. Ne elen me te. Ne tame
rene pelebiten yi. 26 Gambo re
tame rene selke terem, tame reri
let tewo negnegem. Gambo re
taye piten tame rene mesegenen
yim. 27 Nugwape tatame rem op
lam, rem danekene sekem, rem
etemwou etemwou op wemetem.
Et mapkap tuma? Jisas re kiti-
menakene keryen yenkap webo.
Gambo rem reri tuma metbo, rem
tame mesegenen yibo. 28 Agetage
Galili yokwori tatame aboyei rem
Jisas reri nenem wos metkeipem.

*Jisas re Pita reri owyit tene he-
yarem.*
(Matyu 8:14-15; Luk 4:38-39)

29 Jisas re reri anepoi tamekene
rem God reri ake mesegenen
yim, Saimonkene Andrukene
repri akek yin wurem. Jonkene
Jemskene rep kirkir yin wurem.
30 Saimon reri owyit te yaper
metem, te tiyke tuknamenem.
Jisas re akek wuram, egegekene
rem rene op wem. Gwot ta te yaper
metbo. 31 Jisas re yin tene let keren
nenewayen siruwem. Op nenem,
teri yaper boyem, te wayen remne
awos nenem.

Jisas re nugwape tatame remne heyarem.
(Matyu 8:16-17; Luk 4:40-41)

32 Yabel warbem, tatame rem sikanuma nenbem tatame, gambo gureremenem tatame remne panen Jisas rene lasyam. 33 Nugwape kwomri tatame rem ake eruk yan teteyewom. 34 Jisas re hekna habona sikanuma nen tatame remne heyarbem, re gambo remne wekroken yim. Gambo rem Jisas rene sanem, eker Jisas re remne sewayem, rem tuma kap namrete.

Jisas re Galili yokwori kwomke kwomke sewurbem.
(Luk 4:42-44)

35 Neir tepke Jisas re wayen ek yim. Re tatame be temenem emik yim, re Apiy God rekene tuma namrem. 36 Saimon, rekene temenem tamekene rem Jisas rene sopen yim. 37 Rem rene lam, rem rene op wem. Nugwape tatame rem nene late yawo. 38 Jisas re remne op wem. Etop mesegente. Nem agerbo agerbo kwomke yite. An remne tuma kirkir wesowte. An er yaku nente yam. 39 Jisas re Galili yokwok yin sewurbem, re kwomri kwomri God reri akek wuren tuma wesowbem, gambo remne wekrokbem.

Jisas re numape tame wuri rene heyarem.
(Matyu 8:1-4; Luk 5:12-16)

40 Numape tame wuri re yan gulke pan Jisas rene op wem. Ne selte, ne anne heyarte, an yenbo sene tete. 41 Jisas re rene pap metem, re rene let kerelan op wem. An nente selbo. Ne heyar sene te. 42 Tuma egegekene rene temenem pemenem numa re sok tem, re heyar tem. 43 Jisas re rene werasen omuteke op wem. 44 Metye. An nene heyar nenye. Ne yike tamene etop kap wesowte. Ne sagunan yin neri wes God reri Kwoborke yaku nenbo tame rene peterate. Re nene lakeipte, ne Moses re kiyi wemkap, ne etop nente, ne God rene kwar pete. Op nentek, sage tatame rem mette, ne heyar tetane.

45 Er tame re yin nugwape tatame remne Jisas re nenemkap wesowem. Op tem, tatame nugwape rem Jisas rene late wem, Jisas re kwomke mapurke yim. Tame be temenem emik re etek yin temenem. Kwomri kwomri tatame nugwape rem rene etek lasyam.

2

Jisas re kuw let tewo negel metem tame rene heyarem.
(Matyu 9:1-8; Luk 5:17-26)

1 Yuri Jisas re Kaperneam kwomke sene yim, tatame rem lam, re akek temenem. 2 Etop lam, nugwape tatame rem wurik wurem, ake aboyei pulawem. Tatame rem yan ake eru tetlaweyem. Jisas re ake purik temenem, re tuma etek wesowbem. 3 Tame eis rem yam, rem kuw let tewo negel met tame wuri rene sen yam. 4 Tatame nugwape yan temenem, ake pulaumenem, rem er tame rene mapurke etek sen wurte wem. Sen wurlaweyen rem rene ake magelke sen yawum, ake ropo okmei wuri regen tamewopkene newokwunem. Rem Jisas reri gwai ganke newokwunen rasem. 5 Jisas re lam, rem reri kitimena omuteke habobem, eker re kuw let tewo negel met tame rene op wem. Areri yen, an neri wule yaper poten septiye.

6 Op wemke, Moses Reri Wule peikbem tame rem op metem, rem remri wuribaike op habom. 7 Er tame re mapurke etop webo. Re God rene tuma yaper webo. Tame rem wule yaper be poten septibo. God eterwou re poten septibo. Rem op habom. 8 Jisas re remri wuribai lam, re remne wemetem. Kem berke opkap wuribai teye? 9 Be yaku et yaku bukre? An

er kuw let tewo negel met tame rene wete, neri yaper nen wos an poten septiye. O an rene wete, ne wayen teten neri tukna wos poten sen yi? 10 An More Tame Tem Tame, an kemne peterate, God re anne kitimena newon an nowselri tatame remri yaper nen wos kebese poten septite. Kem la. Op wemke, re kuw let tewo negel met tame rene op wem. 11 An nene webo. Ne wayen teten neri tukna wos poten sen akwulke yi. 12 Tatame rem leklek temenem, tame re wayen teten reri tukna wos poten sen ek yim. Rem etop lam, rem danekene seken God rerne tuma yenbo op webem. Opkap wos nem kiyi be lam.

Jisas re Livai rene yate wem.
(Matyu 9:9-13; Luk 5:27-32)

13 Jisas re kwom mesegenen Galili wame barke sene yim. Nugwape tatame rem yan wuriwouke wurem, re remne tuma wesowem. 14 Re sene yibem, re Livai rene lam. Livai re Alfius reri yen, re takis kel potbem akek sin tatame remri kel potbem. Jisas re rene op wem. Ne arenkene yite. Re wayen Jisas rekene yim.

15 Nugwape takis kel potbem tame, yaper wos nenbem tame rem Jisas reri tuma metem, rem rene semowbem. Jisas re Livai reri akek yin sin awos abem, rene semowbem rane tame rem Jisas rekene reri anepoi tamekene kirkir sin abem. 16 Moses Reri Wule tuma peikbem tamekene Farisi tamekene rem lam, Jisas re takis kel potbem tamekene yaper wos nenbem tame remkene sin abem, rem Jisas reri anepoi remne op wemetem. Mapurke Jisas re takis kel potbo tame remkene yaper wos nenbo tame remkene awos sin abo. 17 Jisas re remri wem tuma metem, re remne sein op wem. Heyar tetane tatame rem dokta rene be lasyibo. Sikanuma nen tatame etemwou rem dokta rene lasyibo. Rane tatame rem kworer op habobo. An tame yenbo. Opkap tatame an remne kwobo be late yam. Rane tatame rem kworer op habobo. An tame yaper. Opkap tatame an remne kwobo late yam. Jisas re op wem.

Ok tuknabo tuma Jisas re wesowem.
(Matyu 9:14-17; Luk 5:33-39)

18 Tewo wuri tatame remne Okke Waren Tirmunbo Tame, Jon, reri anepoi tamekene Farisi tamekene rem ok tuknaben God rene habobem. Rane tatame rem yan Jisas rene op wemetem. Berke Jon reri anepoi tamekene Farisi tamekene rem wule yenbo sebo, rem ok tuknabo, neri anepoi tame rem wule yenbo be sebo, rem ok be tuknabo? 19 Jisas re remne sein op wem. Tame re ta panete, re reri tametiy remne ta pane kisen awos ate ten yate. Kap, rem ok tuknabo? Yehow. Ta panete tame re remkene temente, rem ok be tuknate. 20 Yuri tete yabel wuri rem ta panete tame rene poten panen yite, rem ok ek tuknate tetane.

21 Tame rem weyartene mate suba tetane, rem mate meg ager be poten etek kambo. Etop nente, weyartene mate suba re bukrewai sene weyarte. 22 Re tuma sene op wem. Yuri nenem wain ok, tatame rem kiyiri ok tibo girbuw subak be yewobo. Op nentek, yuri nenem wain ok re wayen pulaubo wule, girbuw suba re pekan ok re selke sirpitibo. Op tebo, girbuw re yaper tebo. Yuri nenem wain ok rem girbuw agerke yewobo.

Egesi Yabel yaku be nenbo wule Jisas re et tuma wesowem.
(Matyu 12:1-8; Luk 6:1-5)

23 Yuri Egesi Yabel tem, Jisas reri anepoi tamekene rem wit nowke yibem, reri anepoi tame rem yin wit supa kwosbem. 24 Farisi tame rem etop lam, rem Jisas rene op

wem. Ekla. Neri anepoi tame rem Egesi Yabelke wit supa kwosen abo, rem nemri wule biragiyebo. Et yaper.

25 Jisas re remne sein op wem. Devit re kiyi temenem keryen yen. Re kiyi nenem wos rem basrasem, kem kap er tuma be latene. Devit reri anepoi tamekene rem sikwoi sam, rem kap be awos am? 26 Sikwoi samke, rem God reri akek wurem. Er yabel Abiatar re temenem, re God reri akek yaku nen tame remri keryen yen. Devit re God rene newon rasem geil poten am. Re rekene temenem tame remne newon am. Nemri wule rem biragiyen am. Nemri wule gwopkap. God rene newobo geil God reri akek yaku nen tame remwou rem abo. Agerbo tame rem be abo. Devit reri anepoi tamekene rem am, God reri akeri tame rem remne tuma be wem.

27 Jisas re remne sene op wem. God re tatame remne kwobo late habom, eker re Egesi Yabel nenem. Tatame rem Egesi Yabel kwobo late, re be wem. 28 Egesi Yabel re More Tame Tem Tame reri kulke tetane. Jisas re op wem.

3

Jisas re ya yaper tame rene heyarem.
(Matyu 12:9-14; Luk 6:6-11)

1 Jisas re God reri akek sene wuren lam, ya yaper tame re etek temenem. 2 Rane tame rem Jisas rene tuma nente kelow sopte wem. Op tem, rem rene leklek temenem, rem op habobem. Gwopte et Egesi Yabel. Re kap ya yaper tame rene heyar nente o bo? Re op nente, nem rene tuma wete. 3 Jisas re ya yaper tame rene op wem. Ne gwok ya. 4 Jisas re tatame remne op wemetem. Moses Reri Wule re nemne map webo? Egesi Yabel nem berke nente? Egesi Yabel nem tatame remne yenbo wos nente, o nem remne yaper wos nente? Egesi Yabel nem tame rene kwobo lan heyarte, o rene pen sate? Op wem, rem tuma sein be wem. 5 Jisas re remne lan kwuren re remne pap yokem. Rem purerekene bo, rem mangure tem, eker re remne pap kirkir metem. Re ya yaper tame rene op wem. Ne let tai. Tame re let tayem, reri let heyar tem. 6 Farisi tame rem God reri ake mesegenen yim, rem Herot reri sukuw remkene namrem. Rem op wem. Nem Jisas rene pen sate.

Jisas re reri kitimena tatame remne peteram, maime kwomri tatame rem rene omuteke be habom.

(Sapta 3:7—6:6)

Tatame nugwape rem wame bar meknik wuriwouke wurem.
(Luk 6:17-19)

7 Jisas re reri anepoi tame remkene wamek yim. Nugwape Galili yokwori tatame rem rekene yim. 8 Judia yokwori tatame, Jerusalem kwomri tatame, Idumea yokwori tatame, Jordan Peik yabel waibo yokwok temenem tatame, Tairkene Saidonkene kwom sag pes meknik temenem tatame rem aboyei yam. Jisas reri nenbem wos rem metem, eker rem rene lasyim. 9 Jisas re reri anepoi tame remne op wem. Nugwape tatame rem anne kap yan teitkukwur yewote. Eker kem anne pere wuri poten meknik tete. 10 Jisas re nugwape tatame remne heyar nenbem, eker nugwape sikanuma tatame rem rene kerelate natginbem. 11 Gambo gureremenem tatame rem rene lamke, rem gulke pan rene yaye op tem. Ne God Reri Yen. 12 Op temke, Jisas re gambo remne werageren op wem. An God Reri Yen. Kem tatame remne etop mane wesowte.

Jisas re letpeis tewo pes kerem tame remne yaku nente lebam.
(Matyu 10:1-4; Luk 6:12-16)

13 Sene Jisas re kwowke yawun re rane tame remne wen yam. 14 Jisas re letpeis tewo pes kerem tame remne lebam. Re remne op wem. Kem arenkene tete. An kemne weraste, kem kwomke kwomke yin ari tuma wesowte. 15 An kemne kitimena newote, kem omugambo remne ari kitimenak kebese wekrokte. 16 Letpeis tewo pes kerem tame remri sig gwor. Wuri re Saimon, Jisas re rene agerbo sig Pita tem. 17 Agerbo pes rep Jemskene reri mase Jon rekene. Rep Sebedi reri yen. Jisas re agerbo sig repne tem. Sig et Boanerges. Sig tobo gwopkap. Wakte kwute tame. 18 Agerbo rem Andru, Filip, Bartolomyu, Matyu, Tomas, Jems. Jems re Alfius reri yen. Agerbo rep Tadiuskene Saimon Selotkene. 19 Agerbo re Judas Iskariot. Yuri re Jisas rene yena tem.

Tatame rem wem, Jisas re Belsebul rekene yaku nenbem.
(Matyu 12:24-32; Luk 11:14-23; 12:10)

20 Jisas re akek yim, nugwape tatame rem etek sene duwem. Jisas re reri anepoi tamekene, rem yaku bukre nenem, rem awos be am. 21 Tatame rem Jisas rene op wem. Re me beleye. Op wem, eker Jisas reri nawo, reri mase rem reri nenem yaku tuma metem, rem rene panen yite yam.

22 Moses Reri Wule peikbem tame rem Jerusalem kwomke mesegenen yam, rem op wem. Satan re gambo remri keryen yen. Reri agerbo sig Belsebul. Re Jisas rene gureren rene kitimena newobo, eker re gambo remne wekrokbo. 23 Op wem, Jisas re tatame remne wen yam, re sikur sakur tuma remne op wem. Re remne wemetem. Satan re mapurke kworer werokbo? 24 Keryen yen wuri reri anepoi tame rem pekan etemwou etemwou naite, rem sou be tete. Rem yikwute yakwutete tetane. 25 Ha wuri reri yen rem etemwou etemwou naite, rem sou be tete. Rem yikwute yakwutete tetane. 26 Satankene arkwu gambokene rem opkap tete. Satan re reri anepoi tamekene naitek, rem sou be tete. Rem yikwute yakwutete, rem heyar sou be tete.

27 Jisas re sikur sakur tuma sene op wem. Tame yaper re kitimenakene tame reri akek wuren wos potte wete, kiyi re yin er kitimenakene tame rene kepke poten bograste. Bograstek, re kebese wuren wos ek potte.

28 An kemne sekeneker webo. Tatame rem wule yaper nentek, rem tuma yaper wete, God re er yaper nen woskene tuma yaperkene poten septite, re remne tuma sene be wete. 29 Tatame rem God Reri Wow rene tuma yaper wete, God re remri wule yaper be poten septite. Gwopte, yuri mere, re remri yaper wos be poten septite. 30 Rane tatame rem op wem. Gambo re Jisas rene gurereteneke, eker re gambo remne wekrokbo. Op wemke, Jisas re remne er tuma eker wem.

Yike Jisas reri nawokene masekene?
(Matyu 12:46-50; Luk 8:19-21)

31 Jisas reri nawokene masekene rem yan kwom geike tetpete wuramenem. Rem Jisas rene tuma wepoten op wem. Nem nekene tuma namrete. 32 Op wemke, nugwape tatame rem Jisas rekene meknik simenem, rem rene op wem. Metye. Neri nawokene masekene rem nene kwom geike kowen tebo. 33 Jisas re sein op wem. Ari nawo, ari mase, an kemne peterate. 34 Rekene meknik simenem tatame Jisas re

remne lan kwuren op wem. Ekla. Gwor tatame rem ari nawokene gesmasekene. 35 Tatame rem God Reri Tuma meten sete, er tatame etem rem ari nawokap ari gesmasekap. Re remne op wem.

4

Tame re wit supa seitbo sikur sakur tuma.
(Matyu 13:1-9; Luk 8:4-8)

1 Yuri Jisas re Galili wame barke yin temenem, re tatame remne tuma etek sene wesowbem. Tatame nugwapewai rem yan tetkukwur yewom, eker re perek waren simenem. Pere re wamek temenem, nugwape tatame rem wame barke tetyewomenem. 2 Re nugwape sikur sakur tuma remne wesowbem, remne op wem.

3 Metye. Tame re wit supa nowke yin seiten sewurem. 4 Rane supa rem kelowke yerem, ap rem yan akeipem. 5 Rane supa rem pa luwke yerem, sel om bo, pawou temenem. Op temke, agetage wit supa rekwan bupo me wayem. 6 Supa remri nen eisow temenem, yabel pasem, rem sok ten sayewom. 7 Rane supa rem negiri esekwaye somok yeren rekwan sim, negiri esekwaye rem punen borgeyem, rem supa be yam. 8 Rane supa rem sel yenbok yeren rem rekwan bukre tem, supa nugwape yam. Rane rem supa tame wuriri ok letpeis (30) yam. Rane rem supa tame murri ok (60) yam. Rane rem supa nugwapewai (100) yam. 9 Re sene op wem. Wan tetane tatame kem wan wurik mette.

Jisas re sikur sakur tuma wesowbem wule.
(Matyu 13:10-17; Luk 8:9-10)

10 Nugwape tatame rem sene yim. Jisas re, letpeis tewo pes kere anepoi tame remkene agerbo tamekene rem temenem, rem Jisas rene sikur sakur tuma tobo wemetem. 11 Jisas re remne op wem. God re kwom panen site tuma, et berastene tuma. An wesowbo, keremwou kem tuma tobo heyar sanebo. Agerbo tatame an remne sikur sakur tumawouke webo.

12 Rem wos labo, rem wos tobo be labo.
Tuma rem wanwouke metbo, rem tuma tobo be sanebo.
Rem heyar sanete wem, rem God rene omuteke habote wem.
God re remri yaper nen wos poten septite wem.

Wit supa seitem sikur sakur tuma tobo.
(Matyu 13:18-23; Luk 8:11-15)

13 Jisas re remne op wemetem. Ari weye sikur sakur tuma kem metye o kem be metye? Kem be metbo, yuri wete sikur sakur tuma kem mapurke mette? 14 God Reri Tuma wesowbo tame re wit supa seiten sewurem tamekap. 15 Tatame rem tuma bupo me metbo, rem kelowke yerbo wit supakap. Rem metbo, sene Satan re yabo, re er tuma poten septibo. 16 Rane tatame rem tuma metbo, rem pa luwke yerbo supakap. Rem tuma agetage poten okbop tebo. 17 Sene rem tuma heyar be sebo. Yaper wos remne tebo, o tame rem remne tame kwuyen yaper nenbo, rem God Reri Tuma mesegenbo. 18 Rane tatame rem tuma metbo, rem negirikene esekwayekene somok yerbo wit supakap. Rem God Reri Tuma metbo, 19 rem nowselri woskene kelkene metkereke woskene habobo, er wos remne penen borgeibo. Rem God Reri Tuma sene be habobo, reri yaku be nenbo. 20 Rane tatame rem tuma metbo, rem sel yenbok yerbo supakap. Rem tuma meten pap yewobo, rem God reri yaku op nenbo. Supa rem 30 supa yabokap, rem God reri yaku yenbo kera nenbo. Supa rem 60 supa yabokap, rem God reri yaku

nugwape kera nenbo. Supa rem 100 supa yabokap, rem God reri yaku nugwapewai nenbo.

Tatame rem lam ouke be gumkerebo.
(Luk 8:16-18)

21 Jisas re remne op wemetem. Tatame rem lam yaren sen wurbo, rem mak tukbo? Rem ouke gumkerebo? Rem tukna tiy kulke tukbo? Yehow. Rem op be nenbo. Rem tiyke tukbo. 22 Gwopte berastene wos yuri nugwape tatame rem heyar late tetane. Gwopte nugwape wos subtene, yuri rem mette tetane. 23 Kem wan tetane, kem wan wurik mette.
24 Be tuma kem mette, kem heyar meten habote. Be tuma o be wos kem tatame remne se petekap, God re kemne sene etopkap se pete tetane. Re kemne kenakem se pete. 25 Wuribai yenbo tetane tame rem ari tuma metbo, rem tuma tobo kirkir metbo. Er tame an remne tuma nugwape som wesowte. Wuribai yaper tetane tame rem ari tuma kera metbo, tuma tobo rem be metbo, er tame remri kera metbokap, an sene potte tetane.

Awos supa rekwatene sikur sakur tuma.
26 Jisas re tuma som op wesowem. God reri panen si kwom re gwopkap. Tame re awos supa seitbo. 27 Neirke er tame re tuknabo, yabel re sewuren yaku nenbo. Op nenbo, awos supa rem rekwan wayebo. Tame re be labo, awos supa mapurke rekwan wayebo. 28 Awos supa selke rekwan sibo. Kiyi yig pam temenbo, yuri take senen sibo, kworekwore tebo, ge senen supa yabo. 29 Awos okwobo wule, now mutame re kita sen yin awos peren sen yan ek abo.

Mastet supa sikur sakur tuma.
(Matyu 13:31-32; Luk 13:18-19)

30 Jisas re remne wemetem. God reri panen si kwom kem mapkap late? An kemne sikur sakur tuma wuri wesowte. 31 God reri pane si kwom et mastet awoskap. Reri supa et agerbo supa sikabekap bo. Et supa eisowsubuwai. Tame re er supa poten reri nowke rasbo. 32 Sene supa rem rekwan sibo, yuri rem bukre tebo. Agerbo me rem eisow, er me re bukrewai. Er me re tewo bukre, ap rem yan reri tewok tawek sibo, reri take kulke nes etek kwutebem.

Jisas re sikur sakur tumawou wesowbem.
(Matyu 13:34-35)

33 Jisas re tatame remne agerbo agerbo sikur sakur tuma wesowbem. Rem reri tuma habobem, re remne agerbo sene wesowbem. Rem kebese be habobem, re remne agerbo sene be wesowbem. 34 Jisas re remne sikur sakur tumawou wesowbem. Yuri Jisas re anepoi tamekene rem wiysage temenem, re remne sikur sakur tuma tobo ek heyar wesowbem.

Jisas re mou marye bukre weragerem.
(Matyu 8:23-27; Luk 8:22-25)

35 Yabel warbem, Jisas re reri anepoi tame remne op wem. Nem peik kelaruwke kwuren wute. 36 Op wemke, rem nugwape tatame remne mesegenen yim. Jisas re simenem perek anepoi tame rem etek waren rene panen yim. Agerbo pere rem kirkir etek yim. 37 Yibem, marye bukre yam, ok burow perek teyen yewobem, pere ok pulaute nenbem. 38 Jisas re pere berai yokwok mate tare suwk putuwen tuknamenem. Anepoi tame rem rene teren sin rene op wem. Nem sate nenbo. Ne nemne pap be metye. 39 Jisas re wayen tetem, re maryekene ok burowkene sewayen op wem. Kep tebei. Op wem, maryekene okburowkene tebeyem. 40 Jisas re reri anepoi tame remne op wem. Kem berke akbo? Kem anne

omuteke be habobo. Ari kitimena kem be habobo. 41 Rem kenakem akem, rem etemwou etemwou namren op wem. Gwor yike tame? Maryekene ok burowkene rep reri tuma meten tebeiwo.

5

Jisas re belebem tame rene heyarem.

(Matyu 8:28-34; Luk 8:26-39)

1 Rem sene yibem, rem Galili wame kelaruwke wun Gerasa remri yokwok yim. 2 Rem pere gairuwen yan tame wuri re tame sele emik sewurbem, re Jisas rene lasyam. Er tame rene gambo gureremenem. 3 Er tame re sele emik temenem. Re kitimena bukre, tatame rem rene keikeren bograslaweyem. Rem kitimenakene kep mere rem bograslaweyem. 4 Tewo nugwape rem rene let tewo kitimenakene kepke rene bogbem, re let kep roberasbem. Re pa poten tewo bogbem kep etek regrasbem. Re kitimena bukre, rem rene heyar be keikerebem. 5 Aboyei yabel re sele kelowke yibem, kwowke yibem, re taye yaper pitbem, re pa poten reri wes retebem.

6 Op tem, Jisas re kaike temenem, er tame re rene lam, re amen yan gulke pam. 7 Re Jisas rene yaye op wem. Jisas, ne Ikya Tetane Keryen Yen God Reri Yen. Ne anne berke nente? God reri sigke ne anne pap met. Ne anne kap pete. Re op wem. 8 Kiyi Jisas re gambo rene op wem. Ne tame rene mesegen. Opkap, tame re er tuma Jisas rene etop wem. 9 Jisas re rene wemetem. Neri sig be? Re sein op wem. Ari sig Nugwape Ei Nai Tame. Nem gambo nugwape, opkap ari sig Nugwape Ei Nai Tame. 10 Op wem, re Jisas rene tewok tewok webem. Setate. Hadebas. Ne nemne agerbo emik mane wekroken yite. Op wem.

11 Por nugwape rem meknik temenem, rem kwowke an sewurbem. 12 Gambo rem Jisas rene op wem. Ne nemne wekrokte, ne nemne wen por remne yin gurerete. 13 Jisas re remne op wem. Kem opu yi. Op wemke, gambo rem tame rene mesegenen yin por remne yin gurerem. Er por rem agetage amekiren yin emi yaperke warkwuten peikke kirpen rem ok an sayewom. Por rem nugwapewai (2,000).

14 Por lakerebem tame rem etop lam, rem amekiren yin kwom sagri tatamekene boul kwomri tatamekene remne remri lam wos wesowbem. Tatame rem metem, rem er wos late yim. 15 Jisas rene, kiyi gambo gureremenem tame rene rem repne late yim. Er tame kiyi reri sig rem op webem. Nugwape Ei Nai Tame. Yin lam, tame re tame oub wun etek simenem. Reri wuribai heyar sene tem. Tatame rem rene lam, rem akem. 16 Er wos remri lek lam tatame rem agerbo tatame remne etop wesowem. Gambo re tame rene gurerem tumakene por tumakene rem remne wesowem. 17 Tatame rem etop tuma metem, rem Jisas rene op wem. Ne nemri sel mesegenen yi. Rem akem, rem etop rene wem.

18 Jisas re perek waren yite nenem, kiyi gambo gureremenem tame re rene kwobke op wem. An nerenkene yite. 19 Jisas re rene sewayen op wem. Ne neri akwulke sene yi. Ne neri tame tep remne lasyite. Keryen Yen re nene pap metye, nene yenbo wos nenye tuma ne remne etop wesowte. 20 Op wem, tame re yin Dekapolis yokwori tatame remne wen sewurbem. Re op wem. Jisas re anne heyar nenem. Tatame rem op metem, rem danekene sekem.

Jisas re sam yen wuri tene wen te sene wayen sim. Ta wuri te

reri tame oub let kerem, re tene heyarem.

(Matyu 9:18-26; Luk 8:40-56)

21 Jisas re perek waren Galili wame kelaruwke sene yim, tatame nugwape rem rene lasyam. 22 God reri akek yaku lakerebo tame wuri, reri sig Jairus, re yam. Re Jisas rene lam, re yan re Jisas reri tewo tobok waren rene op wem. 23 Areri yen te sate nenbo. Ne yan tene let kerete, te be sate. Te heyar tete. 24 Op wemke, Jisas re rekene yim.

Nugwape tatame rem rekene naleren yibem, Jisas re borborke tem. 25 Op tem, ta wuri te wuta suwbem, nabe letpeis tewo pes kerem, te wuta suwbem. 26 Te mus bukre metbem, te dokta nugwape remne lasyibem, te teri tokwo remne ab newobem. Op tebem, wuta be tebeibem, te wuta bukrewai som suwbem. 27 Op tem, te Jisas reri nenbemkap metem, te nugwape tatame remkene yan reri kin yokwok yan tetem. 28 Te op habom. An reri tame oub let keretek, anne suwbo wuta tebeite. 29 Te let kerem, teri suwbem wuta tebeyem, te metem, teri wesom kwuye metem. 30 Agetage Jisas re metem, te reri kitimena potem. Re petkwo lan nugwape tatame remne op wemetem. Yike ari tame oub let kereye? 31 Jisas reri anepoi tame rem rene sein op wem. Ekla. Nugwape tatame rem nekene nalaren yibo. Berke ne op weye, yike anne let kereye? 32 Jisas re lan kwuren reri oub let kerem ta som sopem. 33 Ta te habom. Anne suwbo wuta tebeiwo, an kwuye metye. Reri kitimena anne heyarye. Te etop metem, te aken polpolen Jisas reri tewo tobok gulke pan te op wem. Aren, an nene let kereye. 34 Jisas re tene op wem. Ari yen, ne anne omuteke op haboye. Re anne heyar nente. Opkap neri suwbo wuta tebeiwo. Ne pap yenbo ten yin site.

35 Jisas re tekene som namrebem, tame rem Jairus reri ake mesegenen yan Jairus rene op wem. Neri yen te saye. Ne Tuma Peikbo Tame rene kap panen yate. 36 Jisas re er tuma metem, re Jairus rene op wem. Ne mane akte. Ne anne omuteke habote. 37 Op wem, re rene bogen yibem tatame remne op wem. Kem gwotek temen. Pita, Jems, reri mase Jon, remwou rem ankene yite. 38 Op wem, rem God reri akek yaku nenbem tame reri akek yan Jisas re lam, nugwape tatame rem kiraterbem. 39 Jisas re akek wuren op wem. Kem berke opkap kiraterbo? Er yen te be satene. Te bupo me tuknatene. 40 Op wem, rem rene sak keyeterem. Jisas re nugwape tatame remne wekrokem, re et yen teri nawoha etop, rekene temenem tame, rem yen teri tukna emik yin wurem. 41 Jisas re yen teri let keren Hibru tumak op wem. Talita, kum. Er tuma tobo re gwop. An nene webo. Yen, ne opu wayen si. 42 Op wemke, agetage yen te wayen teten sewurem. Yen teri nabe letpeis tewo pes kere temenem. Tatame rem op lam, rem danekene sekem. 43 Jisas re remne op sewayem. Kem mane wesowte. Re remne sene op wem. Kem et yen tene awos newon ate.

6

Nasaret kwomri tatame rem Jisas rene magel tayem.

(Matyu 13:53-58; Luk 4:16-30)

1 Jisas re er emi mesegenen re reri maime kwom Nasaretke yim. Reri anepoi tame rem rekene yim. 2 Egesi Yabel tem, Jisas re God reri akek wuren remne tuma wesowem. Nugwape tatame rem reri tuma metem, rem danekene seken op wem. Nugwape tuma yenbowai re wesowbo. Purere lei yike rene newom? Yike rene opkap tuma peikem? Re bukre

wos nenbo, kitimena re mak potem? 3 Re ake nenbo tame. Re Maria teri yen. Re Jems, Josep, Judas, Saimon remri lake. Reri gesi rem nemkene tetane. Op wemke, rem rene magel tayem. 4 Jisas re remne op wem. God Reri Tuma wesowbo tame remne agerbo kwomri tatame rem op webo. Rem tame yenbo. Reri tame beigkene reri kwomri tatamekene rem remne magel taibo. Jisas re op wem. 5 Opkap Jisas re nugwape bukre wos reri maime kwomke be nenem. Re sikanuma nen tame pesketwou repne let kerem, rep kwuye metem. 6 Tatame rem rene omuteke be habobem, Jisas re etop metem, re danekene sekem.

Jisas re reri kitimena peteram, tatame rem rene heyar be sanem.

(Sapta 6:6—8:21)

Jisas re reri letpeis tewo pes kerem tame remne yaku newom.

(Matyu 10:5-15; Luk 9:1-6)

Jisas re et yokwori kwomke kwomke sewurbem, tatame remne God Reri Tuma wesowbem. 7 Jisas re reri anepoi tame, letpeis tewo pes kere tame, remne wen yam. Re remne pesri pesri kwomke kwomke werasen yite op wem. An kemne kitimena newote, kem gambo kebese wekrokte. 8 Kem kwomke kwomke yite, kem nugwape wos mane sete. Kwokulwou kem sete. Awos, ayer, kel kem mane sete. 9 Kem tewo bus wute. Tame oub pes kap sen yite. Wuriketwou wute, et yow. 10 Re remne sene op wem. Kem ma kwomke yite, kemne pap yewobo tame reri akewouke ten yin sene ek yite. 11 Kwomri tatame rem kemne pap be yewote o kemri tuma be mette, kem remri kwom mesegenen yite. Kem tewo sibuw nubtite. Rem op latek, rem op wete. Nem repne yaper nenye, yuri God re nemne yaper sein nente tetane. 12 Op wemke, letpeis tewo pes kerem tame rem kwomke kwomke yin tuma wesowbem. Rem op webem. Kem wuribai yaper mesegente, kem wuribai yenbo potte. 13 Rem gambo nugwape remne wekrokbem, nugwape sikanuma nenbem tatame remri tarek kwar kerebem, tatame rem kwuye metbem.

Herot re habom, Jisas re tatame remne Okke Waren Tirmunbem Tame, Jon.

(Matyu 14:1-12; Luk 3:19-20; 9:7-9)

14 Nugwape tatame rem Jisas reri nenbem wos namrebem, Keryen Yen Herot re op metem. Rane tame rem op webem. Tatame remne Okke Waren Tirmunbem Tame, Jon, re sam, re selek sene wayen yim, opkap re kitimenakene re bukre wos nenbo. Op webem. 15 Rane tatame rem op webem. Re Elaija. Re God reri kiyi temenem tuma wesowbem tame. Rem op webem. 16 Herot re Jisas reri nenbem wos metem, re habon op wem. Re tatame remne Okke Waren Tirmunbem Tame, Jon. Kiyi an rene wak regen re ek sam, re selek sene wayen yim.

17 Jon reri sam tuma gwopkap. Kiyi Herot re Jon rene keikeren kepke bogen ake yaperke wen wurem. Bupo bokem. Herot re reri mase Filip reri ta, Herodias, tene kerepoten panem. 18 Kiyi Jon re Herot rene op webem. Neri mase reri ta ne tene kerepoten panem, et yaperwai. Ne etop nenem, ne wule biragiyem. Herot re etop metem, re pap yoken re tame werasen yin Jon rene keikeren ake yaperke wen wurem. 19 Herot reri ta, Herodias, te Jon rene pap kirkir yokem. Te habom. An tame rene werasen Jon rene pen sate. Te rene pen sate selem, Herot re tene sewayem, te

op be nenem. 20 Herot re habom. Jon re tame yenbowai. Op habom, Herot re Jon rene ake yaperke berasem, tame wuri re rene kap pete. Herot re Jon reri tuma mette selbem. Re tewok tewok metbem, re pap yaper meten wuribai pes tebem.

21 Yabel wuri nugwape tatame rem yan Herot rekene wurem, rem Herot rene nawo wurem yabel habon awos nenem. Yam tame rem gwop. Rem gavman tame, ei nai taresi tame, Galili yokwori keryen tame. Awos nenem, Herodias te habom. Gwopte yabel an Jon rene pen sate. 22 Op temenem, Herodias teri yen, te muyensi yen ta, te wuran teten yage taibem. Herot re agerbo tamekene sin awos abem, rem teri taibem yage lam, rem okbop tem. Herot re tene op wem. Nem nene okbop tebo. Ne be wos potte selbo, ne anne wete, an nene newote. 23 Re warege puromon op wem. An nene sekeneker webo. An nene newote tetane. Ne ari tetkeren sitene susag potte wete, an borke kwosen nene newote, ne potte.

24 Op wemke, muyensi yen ta te wuren nawot Herotias tene op wemetem. An rene be wos wemette? Nawo te sein op wem. Tatame Remne Okke Waren Tirmunbo Tame, Jon, reri tare ne wemette. 25 Op wemke, agetage te wuran Keryen Yen Herot rene op wem. Ne Tatame Remne Okke Waren Tirmunbo Tame, Jon, rene wak regen reri tare ne warek yewon anne newote. 26 Op wemke, Herot re pap yaper tem. Re Jon rene wak regte muwem. Re sene habom. Nugwape tatame rem arenkene awos abo, rem ari tene weye puromon tuma metye. Teri weye tuma an etop nente. 27 Herot re reri ei nai tame wuri werasen yim, rene op wem. Jon reri tare ne sen yate. Ei nai tame re ake yaperke yin Jon rene wak regem. 28 Re reri tare warek yewon sen yin muyensi yen ta tene newom. Te poten sen yin nawo tene newom.

29 Jon reri anepoi tame rem etop metem, rem yan reri kupa poten pertayem.

Jisas re nugwape tame (5,000) remne awos newon am.
(Matyu 14:13-21; Luk 9:10-17; Jon 6:1-14)

30 Jisas reri werasen yi tame rem sene Jisas rekene wuriwouke wurem. Remri nenbem yaku, remri peikbem tuma rem Jisas rene wesowem. 31 Nugwape tatame rem etek yi yabem, Jisas re reri anepoi tamekene rem yaku bukre nenbem, rem awos be am. Jisas re remne op wem. Kem arenkene yite. Nem tamekene bo emik yin egesite. 32 Op wemke, rem pere poten tamekene bo emik yin tem.

33 Nugwape tatame rem etop lan op wem. Jisas re yibo. Op wem, nugwape tatame rem aboyei kwom mesegenen selke amekiren yim. Tatame rem kiyi temnan kelowke yim, yuri Jisas re perek yam. 34 Jisas re yan gayen re nugwape tatame remne lam, re remne pap meten op habom. Rem sipsipkap. Remne lakere tamekene bo. Opkap re remne nugwape tuma peikbem. 35 Kweikwei webem, Jisas reri anepoi tame rem rene yan op wem. Yabel warbo. Gwo emi et tamekene bo emi. 36 Ne tatame remne meknik tetane kwomke remne werasen yite, rem awos tupate. 37 Jisas re remne sein op wem. Kerem, kem remne awos newon ate. Rem rene sein wemetem. Ne map habobo, nem 200 kel rasen awos ek tupate? 38 Jisas re remne op wem. Kem geil mapsen tetane? Kem opu yin la. Rem yin lan op wem. Nem geil letrane, omyen sok peswou tetane.

39 Jisas re nugwape tatame remne op wem. Kem girik girik

topke site. 40 Rem girik girik sim, tatame tame letraneri ok (100) rem girik girik sim. Rane rem tame pesri ok letpeis (50) girik girik sim. 41 Jisas re geil letrane, omyen sok pes poten nelke neruwen God rene wese an mesegenem, re geil belokteyewon reri anepoi tame remne newom. Rem poten tatame remne newopiti pete yam. Sene re omyen sok pes poten pekayewon reri anepoi tame remne newom. Rem poten tatame remne newopiti pete yam. 42 Rem ab an si ketem. 43 Geil tep, omyen tep temenem, anepoi tame rem eip poten yewon sewuren eip letpeis tewo pes kerem etop pulawem. 44 Awos am tame rem nugwapewai (5,000).

Jisas re wame ok luwke sewurem.
(Matyu 14:22-23; Jon 6:15-21)

45 Sene Jisas re reri anepoi tame remne op wem. Kem pere agetege waren peik kelaruwke kiyi temnan yite. Kem Betsaida kwomke yi. Re etek ten nugwape tatame remne remri akwulke sene werasen yim. 46 Remne pir wen mesegenen re kwowke God rekene tuma namrete yawum. 47 Neir tektebem, Jisas reri anepoi tame rem perek yibem, rem peik mei borke temenem. Jisas re wiysage wame barke temenem. 48 Jisas re remne lam, remri piyabem pere tewo be liyesebem. Poli marye me natbanebem. Ei berate nenbemke, Jisas re ok luwke remne lasyim. Re remne pelebitete nenbem, 49 reri anepoi tame rem lam, Jisas re ok luwke yabem, rem taye piten op wem. Ekla, er gambo. 50 Rem aboyei rene lan kenakem akem, Jisas re remne op wem. Kem mane akte. Gwor aren. Kem mol tete. 51 Op wemke, re perek yin waren sim, marye tebeyem. Rem danekene seken op habo op habom. 52 Kiyi Jisas re nugwape tatame remne awos newon am, reri anepoi tame rem etop lam, rem heyar be sanen wor tem. Eker rem danekene sekem.

Jisas re Genesaret kwomri sikanuma nenbem tatame remne heyarem.
(Matyu 14:34-36)

53 Rem wame kelaruwke kwuren wun Genesaret kwomke yin gayen pere etek tenem. 54 Rem barke yaukwutem, tatame rem yan Jisas rene agetage lan sanem. 55 Sene rem er yokwori kwomke kwomke yin tatame remne etop wesowem. Rem metem, rem sikanuma nenem tame remne tamewopke poten sen yam, Jisas re temenem emik etek yan rasbem. 56 Jisas re mak sewurbem, eisow kwomkene kwom sagkene, tatame rem sikanuma nenem tatame remne poten sen yam, kwom genek sen yan rasbem. Rem Jisas rene omuteke op webem. Sikanuma nenbo tatame rem neri wutene tame oub tumakupa nem kerete, rem kwuye mette. Tame oub kerem tatame rem aboyei kwuye metem.

7

God reri wule et yeiwarege remri wule teitkwuntene.
(Matyu 15:1-9)

1 Moses Reri Wule peikbem tame rem Jerusalemke yan temenem, Farisi rem remkene ten rem Jisas rene lasyim. 2 Rem lam, Jisas reri rane anepoi tame rem awos abem, rem Farisi etemri wulekap let ok be keyabem. 3 Farisi tamekene Juda tatamekene rem yeiwarenge remri wule ab sebo, rem let ok keyabo wule sen awos ek abo. 4 Rem get yin awos tupan sen yabo, rem awos ok kiyi keyan remri let ok kiyi kirkir heyar keyan ek abem. Rem kwusi, ou, weti ware, tukna tiy, aboyei ok keyabo. Yeiwarege wule rem nugwape sebem. 5 Opkap Farisi tame, Moses Reri

Wule peikbem tame rem Jisas rene wemetem. Neri anepoi tame rem yeiwarege wule be setene. Rem awos abo, rem let ok be keyabo. Mapurke rem opkap nenbo? 6 Jisas re remne op wem. Aisaia re kemne habon tuma sekene basrasem. Kem tuma yikokobo tame. Re op basrasem.

Gwor tatame rem anne tuma
yenbo bupo me webo.
Rem anne pap be yewobo.
7 Rem tamek nenbo wulewou
peiken op webo.
Gwor wule et God reri wule.
Eker rem anne bupo me lom yok-
wobo.
(Aisaia 29:13)

8 Jisas re sene op wem. Kem God reri wule mesegenem, kem tame remri wulewou setene.

9 Kem kemri wule setene, kem op habobo. Nem God reri wule setene. Nem heyarke nenbo. An kemne sekeneker webo. Kem God reri wule be setene. 10 Moses re kiyi op wem. Kem nawoha repne heyar nente. Re sene op wem. Tame re nawoha repne tuma yaper wetek, er tame rene kem pen sate. 11 Kerem, kem agerbo tuma op webo. Tame re nawoha repne wos newote weye, sene er wos re God rene newote weye. Etop weye, yuri nawoha rep yan yen rene, remne newote wos wemette, re repne be newote. 12 Er tame re op nenbo, re nawoha repne yaper nenbo. 13 Kem opkap tuma peikbo, kem God reri wule biragiyebo. Nugwape yaper wos kem etop nenbo. Jisas re op wem.

Tatame remne yaper nente wos Jisas re wesowem.
(Matyu 15:10-20)

14 Jisas re nugwape tatame remne sene wen yam, re remne op wem. Kem aboyei wan tai. Kem purere pot. 15 Tame abo awos et tame remne yaper be nenbo. Yehow. Tame remri wuribaike wurabo wos, et rene yaper nenbo. 16 Wan tetane tatame kem heyar met.

17 Op we mesegenen Jisas re tatame remne mesegenen akek wurem. Reri anepoi tame rem er sikur sakur tuma tobo rene wemetem. 18 Jisas re remne op wem. Kerem mere, kem purerekene bo. Kem be sanetene. Tame rem awos abo, rem yaper be tebo. 19 Awos et tame remri wuribaike be wurbo? Yehow. Tame rem awos abo, er awos re sigowkke warbo. Sene er sigowkke tetane awos et mekwokrek yibo. Jisas reri wem tuma tobo re gwo. Aboyei awos tatame remkene ate. 20 Jisas re op wem. Tame rem be wos nente o be tuma wete, er woske tame rem yaper tete. 21 Tame remri wuribai yaper tetane, rem yaper wos nenbo, rem yaper wos habobo. Rem takene kep pebo, rem bisi abo. Rem alwo pi pebo. 22 Rem remri ta pelebiten agerbo takene kep pebo. Rem wos nugwape potte habobo. Rem agerbo agerbo wos yaper nenbo. Rem yikokobo. Rem wule yenbo be nenbo. Rem ayekutebo. Rem tatame remne yaper webo, rem kworer sig bukre webo. Rem purerekene bo. 23 Er yaper wos, tame rem remri wuribaike habobo, er woske tame rem yaper tebo. Jisas re op wem.

Fonisia kwomri ta te Jisas rene omutekewai habom.
(Matyu 15:21-28)

24 Jisas re wayen teten re er kwom mesegenen Taia kwomri yokwok yim. Re ake wurik wurem. Tatame rem reri temenem emi mette, re muwem. Re kworer beraslaweyem. Tatame rem metem, re yan temenem. 25 Ta wuri te metem, Jisas re gambo wekrobo. Et ta te yentenyen wuri akwulke mesegenem. Gambo re er yen tene gureremenem. Et ta te agetage yan Jisas reri tewo tobok warem. 26 Ta te Juda ta bo, te Fonisia yokwo, Siria nowselri

ta. Te Jisas rene omuteke op wemetem. Setate. Ne ari yen teri gambo wekrokte. 27 Jisas re tene sein op wem. Nem yen remne awos kiyi newon ate. Nem yen remri awos kap poten wale remne kap newote.

28 Te sein op wem. Haneyen, yen rem awos abo, awos tep selke yerbo, wale rem yan poten abo.

29 Jisas re tene sein wem. Ne heyar sein weye, an neri yen heyar nenye. Ne tene lasyite. Gambo re neri yen tene mesegenye. 30 Op wemke, ta te akwulke sene yin lam, yen te tiyke heyar me tuknamenem. Gambo re kiyi yim.

Wan tektemenem tuma tibo temenem tame rene Jisas re heyarem.

31 Jisas re Taia kwomri yokwo mesegenen re Saidon kwomri yokwok yim. Sene re Dekapolis yokwo yin mesegenen Galili wamek yim. 32 Tatame rem tame wuri panen yam. Er tame re wan tektemenem, tuma tibo temenem. Rem Jisas rene omuteke op wem. Ne rene let raste, re heyar tete. 33 Jisas re er tame rene panen nugwape tatame remne mesegenen yin etepwou temenem. Jisas re tame reri wan tauk let bor etek rasen sablokwo kwuspan re let bor tame reri taulek kerem. 34 Re nel niruwen yumu apowem, er tame rene Hibru tumak op wem. Efata. Tuma tobo et neri wan puyekete. 35 Op wemke, reri wan puyekem, taule yenbo tem, re tuma welepem. 36 Jisas re er tame rekene rep tatame rem temenem emik sene yim, re tatame remne op wem. Kem agerbo tatame remne ari nenye wos bukre kap wesowte. Jisas re remne sewayem, rem be berasbem, rem me wesowbem. 37 Tatame rem er tuma metem, rem danekene seken op webem. Re aboyei wos yenbo nenbo. Wan tektemenem tatame rem tuma sene metbo. Tuma tibo temenem tatame rem tuma sene namrebo. Jisas re remne kebese heyarbo. Tatame rem op webem.

8

Jisas re nugwape tame (4,000) remne awos newon am.
(Matyu 15:32-39)

1 Rane yabel tem, nugwape tatame rem sene wuriwouke wurem. Remri kereneyam awos rem ab akeipem, Jisas re reri anepoi tame remne wen yam. Re remne op wem. 2 An tatame remne pap metye. Yabel mur rem arenkene tetane, remri kereneyam awos rem ab akeipem. 3 Rem kai kwomke yam. An remne sene akwulke werasen yite, an remne awos be newon an ek yite, rem kap kwoiwurig san kelowke le parerete. 4 Op wemke, reri anepoi tame rem rene wemeten sein wem. Nem geil mak poten newon ate? Gwor tamekene bo emi. 5 Jisas re remne sein wemetem. Kem geil mapsen tetane? Rem op wem. Nem letrane kelare pes kere tetane.

6 Jisas re tatame remne op wem. Kem selke site. Sene re geil letrane kelare pes kere poten God rene wese am, re geil belokteyewon reri anepoi tame remne newom. Rem nugwape tatame remne newopiti pete yam. 7 Rem omyen pes eisow temenem, Jisas re poten God rene wese an reri anepoi tame remne newon op wem. Kem tatame remne newopiti pete yate. 8 Rem wesan newopiti pete yam, tatame rem an si ketem. Reri anepoi tame rem awos tep poten eip letrane kelare pes kere etek yewon pulawen sim. 9 Awos am tame rem nugwapewai, 4,000. 10 Jisas re tatame remne werasen yim, sene re, reri anepoi tamekene rem yin pere poten Dalmanuta yokwok yim.

Tatame rem Jisas rene op wem. Ne bukre wos nente.
(Matyu 16:1-4)

11 Rem Dalmanuta yokwok yam, Farisi tame rem yan Jisas rekene nauram. Rem Jisas rene op wemetem. Ne God reri yaku nen tame, ne nemne kitimena bukre wos peterate, nem op wete. God re nene werasen yam. Op wem, rem Jisas rene seilam. 12 Jisas re etop metem, re pap yaper tem, re yumu apowen op wem. Gwopte tetane tatame mapurke rem anne kitimena bukre wos nente webo? An kemne sekene webo. Gwopte tetane tatame rem kitimena bukre wos be late. 13 Jisas re Farisi tame remne mesegenen yim, re reri anepoi tamekene rem pere waren peik kelaruwke sene wum.

Farisi tamekene Herotkene remri peikbem tuma et geil pelbo yiskap sikur sakur tuma.
(Matyu 16:5-12)

14 Anepoi tame rem wuribai seremke, rem geil be poten sen yam. Geil wuriketwou perek yewomenem. 15 Jisas re remne ei me pen op wem. Kem heyar met. Kem Farisi tamekene Herotkene remri geil pelbo wos, yis, kem kap potte. Et wos yaper. 16 Anepoi tame rem op metem, rem etemwou etemwou op namrem. Nem geil be sen yawo, re eker weye. 17 Jisas re remri tuma metem, re op wem. Kem mapurke op webo, nem geil bo? Kap, ari kitimena kem be habobo? Kap, kem wor teye? 18 Kem le tetane, kem be latene. Kem wan tetane, kem be mettene. Kiyi nem awoskene bo. Kap, an nenem wos kem me serem? 19 Kiyi an geil letrane belokteyewom, nugwape tame (5,000) remne newon am. Tep kem eip mapsen poten yewon pulawem? Rem sein op wem. Nem eip letpeis tewo pes kerem yewon pulawem. 20 Jisas re sene wemetem. Kiyi an geil letrane kelare pes kerem poten belokteyewom, nugwape tame (4,000) remne newon am, tep kem eip mapsen poten yewon pulawem? Rem sein op wem. Nem eip letrane kelare pes kerem op yewon pulawem. 21 Jisas re remne op wem. Kem etop lam, sene kem ari kitimena be habobo. Kem wor teye. Jisas re etop wem.

Jisas re reri anepoi tame remne tuma weiwebem.

(Sapta 8:22—10:52)

Jisas re Betsaida kwomri le si tame rene heyarem.

22 Rem yin Betsaida kwomke gayem. Kwomri tatame rem le si tame rene panen yan Jisas rene op wem. Ne gwor le si tame rene let rastek, re heyar tete. 23 Jisas re le si tame rene let keren panen yin kwom mesegenen opre kera yin re tame reri le sablokwo kwuspan re reri let tame reri lek rasen rene op wemetem. Ne wos labo? 24 Le si tame re op wem. Ekeya. An tatame remne labo, an remne me yi yabokap labo. 25 Jisas re let reri lek sene rasen le si tame re le welepe lam. 26 Jisas re tame rene akwulke werasen yin rene op wem. Ne kwomke mane wurte.

Pita re op wem. Jisas, ne God re Lebam Tame.
(Matyu 16:13-20; Luk 9:18-21)

27 Jisas re reri anepoi tamekene rem Betsaida kwom mesegenem, rem Sisaria Filipai kwom sagri meknik tetame kwomke kwomke yim. Rem kelowke sewurmenem, Jisas re reri anepoi tame remne op wemetem. Tatame rem map webo, an yike? 28 Rem rene sein op wem. Rane rem op webo. Ne Jon, kiyi tatame remne Okke Warben Tirmunbem Tame. Rane rem op webo. Ne Elaija, God reri kiyi temenem tuma wesowbem tame. Rane rem op webo. Ne God Reri Tuma wesowbem tame remri

tame wuri. 29 Jisas re anepoi tame remne sene wemetem. Kerem, kem anne map webo, an yike? Pita re sein op wem. Ne Krais, God Re Lebam Tame. 30 Jisas re remne op wem. Et sekene. Kem agerbo tatame remne kap wesowte, an Krais.

Jisas re remne op wem. An sate, an sene wayen site tetane.

(Matyu 16:21-28; Luk 9:22-27)

31 Jisas re remne tuma op weiwem. An More Tame Tem Tame, an nugwape mus mette tetane. Juda etemri keryen tame, God Reri Kwoborke yaku nenbo tame etemri keryen yen, Moses Reri Wule peikbo tame rem anne magel tayen pen sate. Yabel pes tete, murwek God re anne wetek, an wow sene poten sene ek wayen site tetane. 32 Re remne tegek tuma etop wem, Pita re Jisas rene opre kera panen yin rene tuma op wem. Jisas ne etop mane wete. 33 Jisas re agerbo anepoi tame remne petkwo lan Pita rene tuma wem. Satan, ne sekiy. Neri weye tuma an kap mette. Et God reri wuribai bo. Et tame remri wuribai.

34 Op tem, Jisas re reri anepoi tamekene nugwape tatamekene remne wen yan op wem. Kem anne anepoi yite, kem gwopkap nente. Kem kworer teitkwunte. Kem kemri kwurtene me sete. Kem anne semowte. 35 Kem kworer wesomwou habote, yuri kem yaper tete tetane. Kem anne omuteke habon ari tuma yenbo kirkir omuteke habote, rem kemne pen sate, kem somsom heyar temente tetane. 36 Kem map habobo? Tatame rem nugwape nowselri wosbas potte, sene rem ker kwomke yite, et wos yenbo remne kwobo late? Yehow. Rem yaper tete tetane. 37 Tatame rem yenbo sene mapurke tete. Rem kel mapurke rasen sene yenbo tete. 38 Gwopte nugwape tatame rem God rene be habobo, rem wos yaper nenbo. Etop tetane, kem remri bitmik anne sebera yan ari tuma remne wesowte akte, More Tame Tem Tame re God reri kwomri tame yenbowai remkene reri Ha reri yabel rik pasrasbo wulek sene yate yabelke yate, re kemne sebera sein yate.

9

1 Jisas re remne sene op wem. An kemne webo, rane gwotek tetane tatame rem be samentek, rem late, God reri panen sibo kwom re kiti-menakene yate. Rem etop late. Jisas re op wem.

Jisas reri wesom ligen agerbo tem.

(Matyu 17:1-13; Luk 9:28-36)

2 Yabel letrane kelare wuri kere yimke, Jisas re Pita, Jems, Jon remne panen kwow bukrek yawum. Rem etemwou yawun etek temenem, rem op lam. Jisas reri wesom ligen agerbo tem. 3 Reri wumenem tame oub wulkapwai malebem. Selri tame rem opkap wulkap wos be nenem. 4 Jisas reri anepoi tame mur rem lam, kiyi temenem tame pes, Elaijakene Moseskene rep God reri kwomke yan yeren etek temenem, rep Jisas rekene tuma namrebem. 5 Rem etop lam, Pita re Jisas rene op wem. Tuma Peikbo Tame, nem gwotek tetane, et yenbo. Nem yabelake mur mauken nem etek tete. Neri wuri, Moses reri wuri, Elaija reri wuri nem etop maukte. 6 Rem aken be tuma wete habolaweyen Pita re eker etop wem. 7 Op wemke, nel gwan yan remne yan wusopetem. Gwanke yam tuma wuskiy rem metem. Er webem tuma re op wem. Er ari meseke mogul Yen. Kem reri tuma met. 8 Jisas reri anepoi tame rem petkwolam, Jisas eterwou re temenem. Rem agerbo tame be lam.

9 Rem kwow mesegenen yerbem, Jisas re remne sewayen

op wem. Kemri laye wos kem gwopte kap wete. An More Tame Tem Tame, an sate, sene an wayen site yabel kemri laye wos kem ek wesowte. 10 Remri lam wos rem be wesowem, rem etemwou etemwou namren op wem. Jisas re op weye. An selek sene wayen site. Mapurke re selek sene wayen site? 11 Rem Jisas rene op wemetem. Moses Reri Wule peikbo tame rem op webo. God reri tuma wesowbem tame, Elaija, re kiyi temnan yate, Krais re tiptuwu yate. Rem mapurke etopkap webo? 12 Jisas re remne sein wem. Rem sekeneker webo. Elaija re kiyi temnan yam, re Krais reri yate kelow nowbem. Kiyi rem tuma op basrasem. More Tame Tete Tame re nugwape mus mette tetane. Rem rene tuma yaper wete tetane. Mapurke rem etop basrasem? 13 An kemne webo. Elaija re kiyi yam. God Reri Siglowri Tuma webokap, tatame rem rene yaper nenem.

Gambo re yen rene gureremenem, Jisas re gambo rene wekrokem.
(Matyu 17:14-21; Luk 9:37-43)

14 Rem kwowke yeren yam, Jisas reri anepoi tame tep temenem emik yam. Rem yan lam, nugwape tatame rem yan wuriwouke wurem. Moses Reri Wule peikbem tame rane rem Jisas reri anepoikene rem naurabem. 15 Tatame rem Jisas rene lam, rem danekene sekem. Agetage rem yin rene pir wem. 16 Jisas re anepoi tame remne op wemetem. Kem berke remkene naurabo? 17 Nugwape tatame remri tame wuri re Jisas rene tuma sein op wem. Tuma Peikbo Tame. Gambo re ari yen rene gureretene. Re tuma tibo tetane. Eker an ari yen rene nene panen yawo. 18 Gambo re rene gurerebo, re selke waren san tuknabo. Reri temas bulbal etek wurabo, poguwkene me borkekebo, re let kiki, tewo kiki tabo. An neri anepoi tame remne wemetye, rem gambo wekroklaweiwo.

19 Jisas re remne op wem. Kem anne omuteke be habobo. Kap, an kemkene yabel mapsen teten kem anne omuteke habote? Kem yen rene gwotek anne panen yate. 20 Op wemke, rem gambo gureremenem yen rene panen yam. Gambo re Jisas rene lam, re yen rene selke terem, yen re gelkwun bulbal me gaibem.

21 Jisas re yenri ha rene op wemetem. Yen re yabel mapsen etopkap temenem? Re sein op wem. Kiyi re eisow yen temenemke, re ek tem. 22 Nugwape yabel gambo re rene kerke remapiti warbem, o okke remapiti warbem. Re kerke ein sate, o okke yin sate, re etop habon rene seilabem. Ne nemne pap mette, nemne kwobo late. Kap, ne gambo rene kebese wekrokte? 23 Jisas re rene op wem. Ne berke opkap tuma wemetbo? Tame re God rene omuteke habote, God rekene nente. 24 Agetage yen reri ha re op wem. An omuteke habobo. Ari omuteke habobokap et eisow. Ne anne latek, an omuteke sekenewai habote. 25 Jisas re lam, nugwape tatame rem mekni meknik tetkukwur yewobem. Eker re gambo rene tuma kwobke wem. Ne tuma tibo gambo. Ne wan sitene gambo. Ne opu sekiy. Ne rene sene mane gurerete. 26 Gambo re taye piten yen rene selke teren mesegenen amen yim. Yen re kuw let tewok bop tem, re sa yenkap temenem. Tatame rem op lam, rem op wem. Re saye. 27 Op wemke, Jisas re yen reri let keren rene nenewayen teteruwem.

28 Op tem, Jisas re reri anepoi tamekene rem akek yin wurem. Etemwou temenem, anepoi tame rem Jisas rene op wemetem. Berke nem gambo wekroklaweiwo?

29 Jisas re remne op wem. God rekene tuma namrebo wule-wouke, kem opkap gambo kebese wekrokte.

Tewo peswe Jisas re op wem. An sate, an sene wayen site tetane.
(Matyu 17:22-23; Luk 9:43-45)

30 Rem er kwom mesegenen Galili yokwok yim. Jisas re op habom. Nem Galilike tetane, tatame rem etop kap mette. 31 Re reri anepoi tame remne tuma peikbem, eker re habom, tatame rem kap mette, ian gwok tetane. Re remne gwor tuma peiken op wem. An More Tame Tem Tame. Rem anne keikeren panen yin anne pen sate. Yabel pes tetek, murwek an sene wayen site. 32 Reri anepoi tame rem er tuma tobo be metem, rem Jisas rene wemette akem.

Anepoi tame rem op wemetem. Yike re keryen yen?
(Matyu 18:1-5; Luk 9:46-48)

33 Rem Kaperneam kwomke yam, rem akek wuren tem, Jisas re remne op wemetem. Kem kelowke yabem, kem be tumaker nauraye? 34 Rem tuma ribo tem. Rem kelowke yabem, rem etemwou etemwou nasweibem. Nemri wuri yike re keryen yen? Eker rem tuma ribo tem. 35 Jisas re sin reri letpeis tewo pes kerem tame remne wen yan remne op wem. Tame wuri re keryen yen tete selte, re gwop nente. Re habote, an tame bukre bo. Op habote, re nugwape tatame remri yaku nente. 36 Jisas re eisow yen wuri remri borke panen yam. Re yen poten tetemenem, re rene let keren remne op wem. 37 Tame re anne omuteke habobo, re gwopkap yen rene pap yewobo, re anne mere pap yewobo. Anne pap yewobo, re annewou pap be yewobo. Yehow. Re anne werasem Tame rene mere kirkir pap yewobo. Jisas re remne op wem.

Tatame rem nemri peiktame bo, rem nemri tametiy.
(Luk 9:49-50)

38 Jon re Jisas rene op wem. Tuma Peikbo Tame. Nem lam, tame wuri re neri sig wem, re neri kitimenak gambo wekrokem. Er tame re nemri sukuw bo, eker nem rene sewayem. 39 Jisas re op wem. Kem rene mane sewaite. Tame rem ari sig wen wos bukre ari kitimenak nentek, rem anne tuma yaper be wete. 40 Tame rem nemkene gwule be nenbo, er tame rem nemri tametiy. 41 An kemne sekeneker webo. Tatame rem kemne lan op habote. Nem Jisas reri anepoi remne kwobo late. Rem etop habotek, rem kemne ok newon ate, God re er tatame remne yenbo sein nente tetane.

Wule yaper re omuteke habobo wule yaper nenbo.
(Matyu 18:6-9; Luk 17:1-2)

42 Tame wuri re yenkap anne omuteke habobo, sene agerbo tame wuri re rene sewaite, sene anne omuteke habobo yen re anne magel taite, et yaperwai. Yen rene sewaibo tame rene rem pa bukre wakke tenen okke sokwunte, re ek sate, et yenbowai. 43-44 Neri letke ne omuteke habobo wule mesegente, neri let ne gerekwon poten septite. Ne let wuriwou tementek, opkap ne God reri kwomke yin etek temente, et yenbo. Ne let pespes temente, ne ker kwomke yin temente, et yaperwai. 45-46 Neri tewoke ne omuteke habobo wule mesegente, ne neri tewo gerekwon poten septite. Ne tewo wuriwou temente, opkap ne God reri kwomke yin temente, et yenbo. Ne tewo pespes temente, ne kerkene kwomke yin temente, et yaperwai. 47 Neri leke ne omuteke habobo wule mesegente, ne le gwopoten septite. Ne le wuriwou temente, ne God reri panen si kwomke yin temente, et yenbo. Ne

le pespes temente, ne ker kwomke yin temente, et yaperwai. 48 Er ker kwom muyow rem tatame remri wesom abo. Muyow rem be sate. Et ker tetane kwom, ker be sate. Tame rem mus bukrewai metbet tetane.
49 Tame rem wiyake God rene kwar pebokap, God re aboyei tatame remne kerke seilate, rem mus meten rem sene tatame yenbo tete.
50 Tuma kwute wiyake et yenbo wos. Wiyake re tuma be kwutete, et wiyake sega. Tuma kwutebo wiyakekap, kem yenbo wos nente. Kem gwule be tete, kem keremwou keremwou heyar me site.

10

Ta pelebitebo tuma Jisas re wesowem.
(Matyu 19:1-12; Luk 16:18)

1 Jisas re Kaperneam kwom mesegenen Judia yokwok yim, re Jordan peik kelaruwke wum. Nugwape tatame rem yan wuriwouke sim, re reri nenbem wule sene nenem, re remne tuma wesowem.
2 Farisi tame rem yan Jisas rene seilam. Rem op wemetem. Tame re ta tene pelebitete o bo? Moses Reri Wule map webo? 3 Jisas re remne tuma sein op wemetem. Kiyi Moses re kemne be tumake wem? 4 Rem rene sein op wem. Moses re op wem. Tame re ta tene pelebitete habobo, re siglow wuri basrasen ta tene newon re tene ek pelebitete. Moses re kiyi etop wem. 5 Jisas re tuma sein op wem. Kiyi Moses re lam, kem Juda tatame kem mangure tem, etopkap re er wule siglowke eker basrasem.
6 Kiyisapewai God re aboyei wosbas nenmenem, God Reri Siglowri Tuma op webo.
God re takene tamekene nenem.
(Stat 1:27, 5:2)
7 Etopkap, ta te teri nawoha repne mesegenen te yin tamer rekene rep etop tete.
8 Repri wesom wuriketwou.
(Stat 2:24)
Rep sene kena kena bo. Yehow. Repri wesom wuriketwou. 9 Be wos God re kiyi wemkap, tatame rem kap biragiyete. Tame re ta panete, ta te tame yite, et yenbo. Tame re ta tene kap pelebitete. Ta te agerbo tame kap yite.
10 Jisas re tuma wekeipen rem sene akek wurem. Ta pelebite tuma anepoi tame rem Jisas rene sene wemetem. 11 Jisas re remne op wem. Tame re kiyi panem ta pelebiten re agerbo ta sene panete, re muye bisi yibo wule nenbo. 12 Ta te teri tame rene pelebiten agerbo tame yite, te mare bisi yibo wule nenbo. Jisas re op wem.

Yen rem rene lan yate, Jisas re etop wem.
(Matyu 19:13-15; Luk 18:15-17)

13 Rane tatame rem eisow yen remne panen yam. Rem selem, Jisas re yen remne let rasen God rene wemette, re yen remne heyar nente. Rem remne eker panen yam, Jisas reri anepoi tame rem etop lan rem tatame remne tuma putuwem. 14 Jisas re remri tuma meten re gwule ten anepoi tame remne op wem. Kem yen remne kap sewaite. Yen rem hameya. Tatame rem God rene yenkap omuteke habote, rem God reri panen si kwomke yite. 15 An kemne tuma sekeneker webo. Yen rem God eteri panen si kwomke yite selbo. Yike tame re yen etemkap be tete, re God reri panen si kwomke be yite. 16 Jisas re yen remne wulare wulare poten reri kwuluwke sen sin let rasen op wem. God re kemne heyar nente.

Wosbaskene tame re Jisas rekene tuma namrem.
(Matyu 19:16-30; Luk 18:18-30)

17 Jisas re kelowke sene yite nenbem, tame wuri re yan gulke pan Jisas rene op wemetem. Tuma

Peikbo Tame. Ne tame yenbo. Mapkap wule yenbo an nentek, an heyar somsom ek temente? 18 Jisas re rene sein wemetem. Berke ne anne tame yenbo webo? Gwor nowselri tatame rem yike yenbo be wuri tetane. God eterwou re yenbo. 19 Ne God reri wule kiyi metem. Reri wule op webo. Kem alwo mane pen sate. Kem muye bisi mare bisi mane yite. Kem bisi mane ate. Kem mane yikokon agerbo tatame remne tuma nente. Kem tuma mane yikokote. Kem mane ayekutete. Kem nawoha remri tuma heyar mette. 20 Tame re sein op wem. Tuma Peikbo Tame, an eisow yen temenen yan gwopte an haneyen tem, an God reri wule heyar setene. 21 Jisas re rene leklek ten pap metem, re rene op wem. Wos wurinab ne nente. Ne yin neri nugwape wosbas getke rasen agerbo tatame rem tupate. Ne tokwo poten ne sen yin woskene bo tatame remne newote. Opkap ne yenbo wos God reri kwomke temente. Op ten ne yan arenkene sewurte. 22 Tame re er tuma meten re bitmi yaper tem, re pap yaper tem. Bupo boker. Reri nugwape wosbas newote, re muwem. Eker re bupo me yim.

23 Jisas re anepoi tame remne lan kwuren remne op wem. Woskene tame rem remri wosbas habobo, rem God reri panen si kwomke yite selbo, rem yaku bukre kerebo. 24 Jisas reri anepoi tame rem reri tuma metem, rem danekene sekem. Jisas re remne sene op wem. Ari yen. Tatame rem God reri panen si kwomke yite, rem yaku bukre kerete tetane. 25 Kamel por re mate kambo lag taukke wurte, re yaku bukre nente. Opkap, wosbaskene tame rem God reri kwomke yite wete, rem yaku bukrewai keren ek yite. 26 Rem op meten rem danekene seken etemwou etemwou op wem. Opkap tete, yike tame be wuri re heyar som temente? Bokem. 27 Jisas re remne leklek ten op wem. Tame rem kebese be nente. God eterwou re kebese nente. Hekna habona wos God re kebese nente.

28 Pita re op wem. Metye. Nem nugwape wos mesegenen nene anepoi yim. 29 Jisas re op wem. An kemne sekeneker webo. Anne habobo tatame rem ari Tuma Yenbo kirkir habobo, rem ake, lakemase, naregesi, nawoha, yen, now mesegente, 30 gwopte rem nugwape sein potte. Rem ake, lakemase, naregesi, nawoha, yen, now nugwapawai potte tetane. Rem mus kirkir mette. Agerbo tame rem remne yaper nente tetane. Yuri rem God reri kwomke etek heyar somsom temente tetane. 31 Gwopte rane tatame rem temnas yibo. Yuri rem tiptuwute tetane. Gwopte tiptuwubo tatame rem temnas yite tetane. Jisas re op wem.

Jisas re tewo murwe sene op wem. An san sene wayen site tetane.
(Matyu 20:17-19; Luk 18:31-34)

32 Jisas re reri anepoi tamekene rem Jeruselemke yibem, Jisas re temnas yim. Anepoi tame rem op habo op habom. Remne semowebem tatame rem akem. Jisas re reri anepoi tame let pes tewo pes remnewou kena panen yim, re remne tatame rem rene yurik nentekap tuma sene wesowem. 33 Re op wem. Metye. Gwopte nem Jeruselemke yaute. Rem More Tame Tem Tame rene God Reri Kwoborke yaku nen tame remri keryen yenkene Moses Reri Wule peikbo tamekene remri letke raste, rem rene tuma nenen pen sate wete. Sene rem rene Juda bo tame remri letke raste. 34 Er tame rem rene tuma yaper wete, rene sablokwo kwuspate, rene paku pete. Rem rene pen sate. Yabel pes tetek, murwek re sene wayen yite tetane.

Jemskene Jonkene rep temnas yi tame tete wem.
(Matyu 20:20-28)

35 Jemskene Jonkene rep Sebedi reri yen, rep Jisas rene yan op wem. Tuma Peikbo Tame. Ne nesne wos wuri nente. 36 Jisas re repne op wemetem. An kepne be wos nente? 37 Rep rene sein op wem. Yuri ne keryen yen ten ne wolbaye bukrek site, nes habobo, nes nerenkene site. Wuri let mamek site, wuri let giriyke site.

38 Jisas re repne op wem. Kepri wemetye tuma kep heyar be mettene. Rem anne yaper nente, an mus mette. Kap, kep ari mette muskap kep kirkir kebese mette? Kap, an okke wartekap kep kebese kirkir warte? 39 Rep sein op wem. Nes kebese.

Jisas re repne op wem. Sekene. Yuri ari ate ok yaperkap kep kirkir ate. Yuri an ok wartekap kep kirkir warte. 40 Yike ari let giriyke site, yike ari let mamek site et ari wos bo. God re lebam tame remne re et wolbaye newon rem ek site.

41 Agerbo anepoi tame letpeis rem er tuma metem, rem Jemskene Jonkene repne gwule tuma wem. 42 Jisas re remne aboyei wen yan remne op wem. Kem sanetene. Nowselri tatame rem etemri keryen yen remri kulke tetane. Rem remri keryen yen remri webokap etopwou nenbo. Keryen yen rem remne kwobke nenbo, remne paku pebo. 43 Remri nenbokap, kem etopkap mane nente. 44 Yike re keryen tame tete habobo, re yaku nen tamekap tete. 45 An More Tame Tem Tame. Tatame rem anne yaku nente an be yam. Yehow. An yan an remri yaku nente yam. An nugwape tatame remne kwobo late yam. Rem anne pen sate, an nugwape tatame remne tupan remri wule yaper poten septite yam.

Jisas re le simenem tame wuri rene heyar nenem.
(Matyu 20:29-34; Luk 18:35-43)

46 Jisas re reri anepoi tamekene rem Jeriko kwomke yam. Re Jeriko kwom mesegenen yibem, reri anepoi tamekene nugwape tatamekene rem remkene yim. Le si tame, re kelwur wemetbem tame, re kelow kelarek simenem. Reri sig Bartimeus, re Timeus reri yen. 47 Er tame re metem, Nasaret kwomri tame, Jisas, re yabem. Re Jisas rene yaye ten op wem. Jisas. Ne Devit Reri Yen. Ne anne pap met. 48 Nugwape tatame rem rene sewayen op wem. Ne elen me te. Re sene yaye ten op wem. Ne Devit Reri Yen. Ne anne pap met. 49 Jisas re teten op wem. Er tame rene ten hare ya. Rem le si tame rene op wem. Ne okbop te. Ne opu wayen tete. Jisas re nene teye. 50 Op ten le si tame eilik wumenem tame oub re agetage lugen septin re tetepoten re Jisas rene lasyim. 51 Jisas re rene wemetem. Ne map habobo, an nene berke nente? Le si tame re sein op wem. Tuma Peikbo Tame, an habobo, an le sene heyar late. 52 Jisas re rene op wem. Ne opu sene yi. Ne anne omuteke haboyek, neri le sene heyar teye. Agetagewai reri le heyar ten re welepe sene lam. Re Jisas rene kelowke semowen yim.

Jisas re mus meten san sene wayen sim.

(Sapta 11—16)

11

Jisas re Jerusalem kwomke keryen yenkap wurem.
(Matyu 21:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)

1 Jisas re reri anepoi tamekene rem Jerusalem meknik yabem, rem Oliv Kwowke tetane kwom Betfasikene Betanikene potem. Jisas re reri anepoi tame pes repne

werasen yim. 2 Re repne op wem. Kep er meknik tetane kwomke yin wurte. Kep late, rem donki yen rene etek tentene. Er donki yen tame rem yike kiyi be sim. Kep yin kep sauken donki yen rene panen gwotek ya. 3 Kepne yike wemette. Kep donki yen berke saukbo? Kep rene sein op we. Haneyen re yaku tetane, re donki yen agetage sene panen yate tetane. Kep sein etop wete. 4 Rep kwomke yin wuren rep donki yen lam. Donki yen re kelow kelarek tetemenem, ake eruk tenmenem. Op ten rep donki yen ek saukem. 5 Etopkene meknik teteyewomenem tame rem repne op wemetem. Kep be woske nente, kep donki yen saukbo? 6 Jisas re repne wem tumakap, rep remne sein etop wem. Rem kirkir ten rep donki yen ek sauken panen yim. 7 Rep donki yen Jisas rene panen yam. Rep repri wumenem tame oub lagu lugen donki yen reri magel luwke petan Jisas re yawun etek sim. 8 Nugwape tatame rem remri wumenem tame oub lagu lugen kelowke petan yam. Agerbo tatame rem nowke yin me take tan sen yan kelowke petam. 9 Jisas rene panemenem tatame, rane rem temnamenem, rane rem tiptuwumenem, rem yaye op tebem. Nem God rene okbop tebo. God re gwor tame rene heyar nente. Re Keryen Yen reri sigke yawo. 10 God re gwor keryen yen rene heyar nente. Re nemne kwom panen site. Gwor keryen yen re nemri yeiwarege remne kiyi kwom panen simenem tame Devit eterkap. Nem God reri sig bukre wete.

11 Op ten Jisas re Jerusalemke yin wuren re God Reri Kwobor ukrek wuren nugwape wos lan kwurem. Yabel warte nenbem, re reri anepoi tame letpeis tewo pes kere tame remkene Betani kwomke sene yim.

Jisas re yipige me rene wem, re supa be yate.

(Matyu 21:18-19)

12 Kwokwos rem Betani kwom mesegenen yibem, Jisas re sikwoi sam. 13 Re lam, yipige me wuri re kai kerake tetemenem, er me re take nugwape temenem. Re supa kutete habom, re meknik yin laweyem, re supa wuri be lam. Re takewou lam. Et geil ame supa yate yabel bo. 14 Jisas re yipige me rene op wem. Yuri ne supa sene kap yate. Tatame rem neri supa sene be ate. Reri anepoi tame rem reri wem tuma metem.

Jisas re God Reri Kwoborke natokwo tupabem tame remne wekrokem.

(Matyu 21:12-17; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)

15 Jisas re reri anepoi tamekene rem Jerusalemke yim. Jisas re God Reri Kwoborke wuren lam, tatame rem kel pot yaku etek nenem, re remne wekrokem. Tame rem kel natokwo tupa yaku nenbem, re remri kel rasbem tiy legalepitim. Ap bour tupabem tame remri wolebaye re kirkir poten legalepitim. 16 Jisas re remne tuma sewayen op wem. Tatame rem God Reri Kwoborke wosbas kap sen yi yate. 17 Sene re tatame remne tuma op wem. God Reri Siglowri Tuma op basrastene.

Ari Kwobor et nugwape nowselri tatame remri ankene tuma namrebo ake.
Kerem etop be nenbo. Kem bisi a tame remne gwotek berasbo.
(Aisaia 56:7)

18 God Reri Kwoborri keryen yenkene Moses Reri Wule peikbem tamekene rem etop metem, rem rene pen sate kelow tobotan sopbem. Rem Jisas rene akbem kwobo gwor. Nugwape tatame rem Jisas reri peikbem tuma meten danekene sekem, eker rem Jisas rene akem. 19 Perpe tebem,

Jisas re reri anepoi tame remkene rem Jerusalem mesegenen yim.

Tame rem God rene omuteke habon wemette, God re rene newote.
(Matyu 21:20-22)

20 Kwokwos kerwu Jisas re reri anepoi tame remkene kelowke sene yibem, rem lam, yipige me re san tetemenem. Reri takekene nenkene aboyei sok tem. 21 Pita re Jisas reri wem tuma sene habon re Jisas rene op wem. Tuma Peikbo Tame. Ne ekla. Yere ne er yipige me rene wem, re yaper tete. Gwopte re sok teye. 22 Jisas re remne sein op wem. Kem God rene omuteke habote. 23 Tame wuri re etop habote, re gwor kwow rene op wete. Kwow, ne yesen okke war. Er tame re wuribai pes be tete, re ometekewai habote, reri wete tuma etopkap tete. An kemne sekeneker webo, er wos re wemkap re etop tete. 24 Kem God rekene tuma namren rene wos wuri wemette, kem rene omuteke habon op wete. Ari wemette wos an potte tetane. An kemne webo, kemri wete woskap kem etop potte.

25-26 Kem teten God rekene tuma namremenbo, agerbo tame reri kemne nenemkap wule yaper kem habotek, kem rekene yin kelmenate. Kem etop nentek, kemri Hevenke tetane Ha re kemri nenem wule yaper sene be habote.

Tatame rem Jisas rene op wemetem. Yike nene sig bukre newom?
(Matyu 21:23-27; Luk 20:1-8)

27 Rem Jerusalemke sene yam, Jisas re God Reri Kwoborke wuren sewurbem. Kwoborke yaku nen tame remri keryen yen, Moses Reri Wule peikbem tame, Juda remri keryen tame rem Jisas rene yam. 28 Rem rene op wemetem. Neri sig bukre, neri nugwape wos nenbo kitimena ne mak potem? Yike nene sig newon nene et yaku nente wem.

29 Jisas re remne sein op wem. An kemne tuma wuri wemette. Ari kemne wemetbo tuma kem anne sein wetek, an kemne ek wesowte, yike anne sig bukre newom, yike anne et yaku nente wem. 30 Jon re tatame remne ok waren tirmunbem. Yike rene er yaku newom? Kap, God re Jon rene newom, o tame rem rene newom?

31 Rem etop metem, rem etemwou etemwou nauram. Nem map wete? Nem kap op wete. God re Jon rene yaku newom. Nem etop wete, Jisas re nemne kap op wemette. Mapurke kem Jon reri tuma be habom? 32 Nem kap op wete. Tame rem Jon rene yaku newom. Nem etop wete, yuri nugwape tatame rem nemne tuma wete tetane. Tatame nugwapa rem webo. Jon re God Reri Tuma wesowbem tame. Eker rem remne akbo. 33 Rem Jisas rene op wem. Nem be mettene, yike rene yaku newom. Jisas re remne sein wem. Kem anne be wesowye, yike Jon rene yaku newom. Aren mere, an kemne be wesowte, yike anne yaku newon an er yaku nenbo. Jisas re op wem.

12

Wain now yaku nenbem tame yaper remne sikur sakur tuma.
(Matyu 21:33-46; Luk 20:9-19)

1 Jisas re Juda remri keryen tame remne sikur sakur tuma op wem. Tame wuri re wain now nenem, re pisi ek peikem. Sene re wain supa ok wulte sel mei perem. Wulbo ok et wain ok. Re now mitiy ake wuri nenem. Tame rem etek sin now heyar lakerete. Sene re yaku nen tame remne er now lakerete op wem. An agerbo kwomke yite. Kem ari wain now yaku nenen heyar lakeretek, yuri an kemne wain supa ek newote. Op wemke, now mutame re now mesegenen gene kwomke yim. 2 Yuri supa okwomenem, now mutame re reri yaku

bop nen tame wuri rene werasen now yaku nenbem tame remne lasyim. Re now mutame reri wain supa potte yim. 3 Now yaku nenbem tame rem yaku bop nen tame rene narsukem, rene paku pen werasen sene yim. Re let bop sene yim, re mutame reri supa be semenem. 4 Now mutame re agerbo yaku bop nen tame wuri rene werasen yim, rem reri tare geyen rene yaper nenem. 5 Now mutame re yaku bop nen tame wuri sene murwe werasem, er tame rene rem pen sam. Now mutame re nugwape yaku nen tame remne sene werasem, rane rem remne paku pebem, rane remne rem pen sabem. 6 Tame wuriwou som temenem, et now mutame reri meseke mogul yen sekene. Re reri yen wuriketwou, rekene temenem. Re op wem. Ari yen sekene reri tuma rem mette. Op wen re yener rene nowke werasen yim. 7 Now yaku nenbem tame rem yener rene lam, rem etemwou etemwou op wem. Yuri gwo yen re ha reri wos potte. Nem rene pen satek, reri now nem ek potte. 8 Op wemke, rem yen rene keikeren pen sam, reri kupa rem now kwopok septi wurem.

9 Jisas re sikur sakur tuma wekeipemke, re remne wemetem. Now mutame re now yaku nen tame remne berke nente? An kemne wete. Re yan er now yaku nen tame remne pen sate, re agerbo tame remne er now yaku newote.

10 Kap, God Reri Siglow basrastene Tuma kem lam? Siglowri Tuma op basrasem.

Ake nenbem tame rem kiyi yaper
wen septim seg, et nawo seg
bukre tem.

11 Keryen Yen God re etop nenem.

Nem etop lam, nem op wem. Et
yenbowai.
(Buk Song 118:22-23)

12 Juda tame remri keryen tame rem Jisas reri wem sikur sakur tuma metem, rem op habom. Jisas re nemne weye. Nem now yaku nenbem tamekap. Op habomke, rem rene keikerete wem. Rem nugwape tatame remne akem, eker rem rene be keikerem.

Tatame rem Keryen Yen Sisar rene kel newote o bo?
(Matyu 22:15-22; Luk 20:20-26)

13 Keryen tame rem Farisi tamekene Keryen Yen Herot reri sukuwkene remne werasen Jisas rene lasyim, rene tuma yikokon wemette yim. 14 Rem yan Jisas rene op wem. Tuma Peikbo Tame. Nem metbo, ne tuma be yikokobo. Ne tuma sekene wesowbo, ne tame wuri be akbo. Aboyei tatame remne ne tuma wuriketwou wesowbo. Sigkene tame sigkene bo tame ne remne tuma wuriwou wesowbo. Ne tatame remne God reri wuribaike habobokap wesowbo. Op tetane, ne nemne wesowte. Keryen Yen Sisar re agerbo nowselri tame, re Rom tame. Re nemne kwom panen sitene, re nemne takis kel raste webo. Kap, nem Sisar rene kel newote, o bo?

15 Op wemke, Jisas re remri yikokobo wuribai lam, re remne op sein wemetem. Kem anne berke seilabo? Kem kel wuri sen yan anne peterate. 16 Rem kel wuri sen yan peteram, Jisas re lan remne op wemetem. Gwor kel et tame wowkene basras sigkene. Kap, et yikeri wow, yikeri sig? Rem sein op wem. Et Romri Keryen Yen Sisar reri wow, reri sig. 17 Jisas re remne op wem. Sisar reri wos kem Sisar rene newote. God reri wos kem God rene newote. Rem reri tuma metem, rem danekene sekem.

Sadyusi tame rem sam tatame rem sene wayen site tuma wemetem.
(Matyu 22:23-33; Luk 20:27-40)

18 Sadyusi tame rem webem,
sam tatame yuri rem sene be
wayen site. Rem yam, Jisas rene op
wemetem. 19 Tuma Peikbo Tame.
Kiyi Moses re nemne gwor Wule op
basrasem. Tame re ta panete, sene
re yenkene bo, re bupo me sate,
reri mase re reri wane tene panen
yen sete. Yen sete, er yen remne
rem op webo. Rem laker reri yen.
Moses re etop basrasem. 20 Op
tetane, nem nene op wemetbo.
Kiyi lakemase letrane kelare pes
kerem rem temenem. Masetobo
yen re ta panem. Yuri rep yenkene
bo, re bupo me sam. 21 Mase re
wane tene panem, rep yenkene
bo, re bupo me sam. Bor tame
re etopwou nenem. 22 Sene et
mase letrane kelare pes kere rem
etopwou etopwou nenbem, rem
wane tene panebem, rem yenkene
bo, rem bupo me sam. Yuri ta
te etet mere te sam. 23 Aboyei
lakemase letrane kelare pes kerem
rem tene panemenem. Kap, et ta
yuri te sele meike sene wayen site,
te yikeri ta sekene tete? Rem rene
etop wemetem.

24 Jisas re remne sein op wem.
Kem tuma sekene be weye. Kem
God Reri Siglowri Tumakene reri
kitimenakene kem be latene, eker
kem tuma sekene be webo. 25 Yuri
sam tatame rem sene wayen site,
rem God reri kwomri tamekap
tete, rem sene be narpanete.

26 Sabo tame rem sene wayen
site tuma, Moses re etop kiyi bas-
rasem. Kap, kem be latene? Moses
re ker eibem me eisow meknik
tetemenem, God re Moses rene op
wem. An yeiwarege Abraham,
Aisak, Jekop remri Keryen Yen
God. 27 God re sam tatame remri
God bo. Re kelpe tetane tatame
remri God. Eker kemri weye tuma
et sekene bo. Jisas re op wem.

God reri Wule Bukre.
(Matyu 22:34-40; Luk 10:25-28)

28 Jisas re Sadyusi tame remkene
tuma namrebem, Moses Reri
Wule peikbem tame wuri re yan
remri tuma metem. Jisas re
tuma sein yenbo wem, re metem.
Eker re Jisas rene op wemetem.
Be wule et bukrewai? 29 Jisas
re remne sein op wem. Israel
tatame, kem met. Wule bukrewai
re gwopkap. Neremnri Keryen
Yen God eterwou re Keryen Yen.
30 Kem keremri Keryen Yen God
rene pap yewote, kemri wuribai,
purere, wesom, kitimenak kem
rene pap yewo. Er wule et
bukrewai. 31 Wule bukre peswe
re gwor. Ne neri kworer wesom
heyar nenbokap, ne agerbo tatame
remne etopkap heyar nen. Er wule
pes rep wule bukre, agerbo wule
rem eisow.

32 God reri wule peikbem tame
re Jisas rene op wem. Tuma
Peikbo Tame. Ne tuma sekene
weye. Keryen Yen eterwou re
God. Agerbo god be tetane.
Eterwou re tetane. 33 Nem God
rene omuteke pap yewote, nemri
wuribai purere, wesom, kitime-
nake nem rene pap yewote. Nem
kworer yenbo nenbokap, nem
agerbo tatame remne etopkap
nente. Er wule bukrewai pes et
sipsipkene agerbo woskene God
rene kwar pebo wule teitkwunbo.

34 Jisas re habom. Er tame re
purere yenbokene. Op habom, re
rene op wem. Ne God reri panen si
kwom meknik teye.

Jisas re etop wem, tatame rem
rene tuma wuri sene be wemetem,
rem me akem.

Jisas re tatame remne God re
lebam tame wemetem.
(Matyu 22:41-46; Luk 20:41-44)

35 Jisas re God Reri Kwoborke
temenem, re tatame remne tuma
wesowem, re op wem. Moses Reri
Wule peikbo tame rem op webo.
God reri Lebam Tame, Krais, re
Devit reri beigke tete. Mapurke

rem opkap webo? 36 Kiyi Krais re
nowselke be yamenem, God Reri
Wow re Devit rene purere newom,
Devit re op wem.
Keryen Yen re ari Keryen Yen
rene op wem. Ne ari let
mame yokwok sin yin an
neri peiktame remne neri
kulke rasen temente.
(Buk Song 110:1)
37 Devit re Krais rene Keryen Yen
wem. Opkap, Krais re mapurke
Devit reri yen.

Moses Reri Wule peikbem tame rem wule yaper nenbem.
(Matyu 23:1-36; Luk 11:37-54; 20:45-47)

Nugwape tatame rem etek temenem, rem Jisas reri tuma metem, rem metekwasem. 38 Jisas re tatame remne tuma wesowen op wem. An kemne ei me pebo. Moses Reri Wule peikbo tame remri yaper nen wos kem heyar la. Rem selbo, tatame rem remne late, eker rem tame oub lagu wun ek sewurbo. Rem selbo, tatame rem remne pir wete, remne tame yenbo wete, eker rem get yin sewurbo. 39 Rem God reri akek wuren sigkene tame remri wolbayek site selbo. Awos bukre abo yabelke, rem emi yenbok sin awos ek ate. 40 Rem wane ta remne yikokon remri ake bisi potbo. Sene rem God Reri Kwoborke yin wurbo, rem yikokon God rekene tuma bukre namrebo. Op nenbo, rem habobo. Tatame rem etop labo, rem nemne tame yenbo wete. An webo, God re er tame remne yaperwai nente tetane. Jisas re op wem.

Wane ta te God rene kel newom.
(Luk 21:1-4)

41 Jisas re God Reri Kwoborri kel yewobem ou meknik simenem, re lam, tatame rem kel sen yan ouke yewobem. Kelwurkene tame nugwape rem nugwape kel yewobem. 42 Wane ta wuri te kelkene bo, te kel eisow pesket sen yan yewom. 43 Op lam, Jisas re reri anepoi tame remne wen yan remne op wem. An kemne tuma sekeneker webo. Kelkene tatame rem kel nugwape yewoye. Kelkene bo wane ta te kel eisow pesket yewoye, teri yewoye kel pes et nugwape tame remri kel teitkwunye. 44 Kel nugwape tetane tame rem kel ranewou yewoye. Wane ta te kel nugwape bo, teri awos tupabo kel te aboyei yewokeipye. Jisas re op wem.

13

Jisas re op wem. God Reri Kwobor re yaper tete tetane.
(Matyu 24:1-2; Luk 21:5-6)

1 Jisas re God Reri Kwobor mesegenem, reri anepoi tame wuri re rene op wem. Tuma Peikbo Tame. Gwor kwoborkene akek nenem pakene rem yenbowai. 2 Jisas re rene sein op wem. Kem gwor ake bukre remne laye. Yuri er pa rem agerbo pa luwke be tete tetane. Rem aboyei beran pete warte tetane. Jisas re op wem.

Jisas re op wem. Nugwape yaper wos tete tetane.
(Matyu 24:3-14; Luk 21:7-19)

3 Jisas re Oliv Kwowke yawun sim, God Reri Kwobor op yokwok tetemenen re lam. Pita, Jems, Jon, Andru etemwou rem rekene yan temenem. Rem rene wemetem. 4 Ne nemne weye, tame rem God Reri Kwobor berate. Be yabel rem etop nente? Be wos nem kiyi lan sanete, rem God Reri Kwobor ek berate yabel et matnaye? Ne nemne wesowte.

5 Jisas re remne sein op wem. Kem heyar la. Tame wuri re kemne kap yikokote. 6 Nugwape tame rem yuri yan ari sig wete. Rem yikokon op wete. An Krais, an God re Lebam Tame. Nugwape tatame rem remri yikoko tuma omuteke mette tetane.

7 Yuri kem ei nai ken mette. Kem ei nai tuma mette, genek tetane tatame rem ei naibo. Kem etop mette, kem kap akte. Et wos re tete. Et nowsel yaper tete yabel bo. Er yabel re yuri tete. 8 Yuri kwom wuriri tatame rem agerbo kwomri tatame remkene naite. Keryen yen wuri reri sukuw rem agerbo keryen yen reri sukuw remkene naite. Nina bukre nugwape nowselke yate tetane. Tatame rem akwoi site tetane. Er wos et ta te yen wurte nenbo kin germebokap.

9 An kemne ei me pebo. Kem heyar la. Rane tame rem kemne keikeren tuma nente tetane. God reri akek rem kemne etek paku pete tetane. Areri sigke kem nowselri keryen yenkene saberawiykene tame remri bitmik teten ari Tuma Yenbo remne etek wesowte. 10 Ari Tuma Yenbo, tatame rem wesowte, aboyei kwomri kwomri tatame rem kiyi metkeiptek, yuri nowsel yaper tete yabel ek tete. 11 Yuri rem kemne tuma nente panen yite, kem mane akte. Kem mane op habote. Nem be tuma sein berke wete? Er yabel God re kemne tuma peterate, kem etop tuma sein wete. Kem wete tuma et kemri tuma bo. God Reri Wow re kemne gurerete, kem tuma sein kebese wete. 12 Tame rem remri lakemase remne agerbo tame remne weraste, rem lakemase remne tuma nenen pen sate tetane. Hanem rem remri yenem remne etopwou nente. Yen rem nawoha remne magel taite, remne agerbo tamene weraste, rem remne pen sate tetane. 13 Kem anne omuteke habobo, eker nugwape tatame rem kemne gwule tete tetane. Nowsel yaper tete yabel legete, anne som habobo tatame rem heyar somsom temente tetane.

Wos yaperwai tete tetane.
(Matyu 24:15-28; Luk 21:20-24)

14 Jisas re tuma som op webem. Yuri kem late, wos yaperwai et rene sewayem emik tetete. (Kem gwor siglow labo tatame, tuma tobo kem heyar habote.) Kem etop latek, kem Judia yokwok tetane tatame, kem kwowke amen yin tete. 15 Tame re akwul makele egesimente, re er yaper wos late, re ake kap wuren reri wos wuri kap potte. Yehow. Re agetage amen yite. 16 Tame re nowke temente, re er yaper wos late, re reri akek kap wuren reri tame oub kap potte. 17 Er yabel an yenkene ta yen muk newobo takene remne pap mette. Rem kebese agetage be amete tetane. 18 Kem Keryen Yen God rene wemette, er yaper wos re nigel yabo yabelke kap tete. 19 Er yabel nugwape yaper wos tete tetane. Kiyi opkap yaper wos be temenem. Kiyisape God re nowsel nenen yam, gwopte mere, opkap yaper wos kiyi op be tem. Er yaper wos legete, sene opkap be tete. 20 Er yabel God re borke be teregte wem, aboyei tatame rem saiwokeipte wem. God re reri kenem tatame remne habom, eker yuri re er yabel borke teregte.

21 Er yabel tatame rem kemne op wete. Ekla. Gwor Krais. O rem wete. Ekla. Re gwop yokwok tetane. Etop wetek, remri tuma kem kap omuteke mette. 22 Rane tame rem yan kemne yikokon op wete. An Krais, God Reri Lebam Tame. Rane rem yikokon op wete. An God Reri Tuma wesow tame. Er yikoko tame rem kitimenakene bukre wos nente, rem tatame remne yikokolate. Rem God reri kenem tatame remne yikokolaweite. 23 Kem ei si. Yuri tete wos an kemne kiyi aboyei wesowem.

More Tame Tem Tame re yuri sene yate tetane.
(Matyu 24:29-31; Luk 21:25-28)

24 Er yabel reri yaper wos re legetek, agetagewai yabel re neirkap tektete, liyp te be paste. 25 Sow

rem nel pelebiten yerkwutete. Nina te nelke yate, nelri wos rem negnegen kena kena yite tetane. 26 Op tete, More Tame Tem Tame re yate. Re nel gwanke yate. Re kitimena bukrekene yate, re hadebaswaikene yate. 27 Re God reri kwomri tame remne werasen yite. Rem weiwar yawar yokwori kwom, yale yokwo, yow yokwori kwom rem etek yite, rem God reri kiyi kenem tatame remne panen wuriwouke yan wurte.

Guwb metka remri tetanekap kem purere potte.
(Matyu 24:32-35; Luk 21:29-33)

28 Kem guwb metka habote. Guwb elbu buyabo, metka supa yabo, kem op webo. Nabe berabo. 29 Ari kiyi weye tuma et etopkap, kem etop habote. Kem er wos late, kem sanete, ari yate yabel matnaye. 30 An kemne sekeneker webo. Gwopte tetane tame rem ab be sate tetane, ari weye wos rem late tetane. 31 Nelkene selkene ab legete tetane. Ari tuma re som temente tetane.

Wos yaper tete yabel tame rem etop be mettene.
(Matyu 24:36-44)

32 Jisas re som webem. Wos yaper tete yabel tame rem be mettene. God reri kwomri tame rem be mettene. Aren, an God Reri Yen, aren mere, an be mettene. God eterwou re mettene.

33 Kem be mettene, be yabelke et wos re tete. Eker kem ei si. 34 Er yabel re gwopkap. Tame wuri re reri kwom mesegenen kai kwomke yim. Yite nenbem, re yaku nen tame wulare wulare remne yaku peteran remne op wem. Kem er yaku nen. Ake eru lakere tame rene re op wem. Ne ake eru heyar lakerete. Op wen re ek mesegenen yim. 35 Kem heyar la. Makapke ake mutame re sene yate? Kem be mettene. Yabel warbet ek yate, o neir bor ek yate, o kwokwo webet ek yate, o ei berabet ek yate? Opkap kem heyar lakerete. 36 Re agetage sene yate, kemne tuknamente kap late. 37 Ari kemne webo tuma an aboyei tatame remne kirkir op webo. Kem heyar lakerebet!

14

Keryen tame rem Jisas rene pen sate tuma natobom.
(Matyu 26:1-5; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)

1 Yabel pes tete, Egesi Yabel pes tete nenbem. Yabel wuri reri sig gwor. God Re Israel Remne Isip Remri Letke Sene Potem Yabel. Agerbo wuri reri sig gwor, Be Peltene Geil Abo Yabel. Er Egesi Yabel peske temente, God Reri Kwoborke yaku nen tame remri keryen yen, Moses Reri Wule peikbem tamekene rem op wem. Nem berasen Jisas rene keikeren pen sate. 2 Rem op wem. Awos bukre ate yabel nem rene kap keikerete. Nem rene er yabelke keikerete, tatame rem kap late, rem kap muwen eike kap ten naite. Rem op wem.

Ta wuri te Jisas reri tarek kwar sirem.
(Matyu 26:6-13; Jon 12:1-8)

3 Jisas re Betani kwomke temenem, re kiyi numa pemenem tame, Saimon, reri akek yin temenem. Jisas re awos abem, ta wuri te etek yam, te alabasta pak nenem gin sen yam. Gin et bes yenbokene kwar, tokwo bukrek tupabem kwar yewomenem. Te gin bursan kwar te Jisas reri tarek sirem. 4 Rane tame rem etop lam, rem pap yoken etemwou etemwou op wem. Berke er kwar te bupo me sirpitiye? 5 Er kwar et tokwo bukrek tupam. Er kwar nem kel natokwo tupate weye, nem kel nugwape, 300 kel silva, poten woskene bo tatame remne newote weye. Rem ta

tene tuma kwobke wem. 6 Jisas re op wem. Kem berke tene etopkap tuma weye? Kem tene tuma mane wete. Te anne yenbo wosker nenye. 7 Woskene bo tame rem kemkene som temente, kem remne tewok tewok kebese heyar nente. Aren, an kemkene sou be temente. 8 Teri kebese nentekap te nenye. Te er bes yenbokene kwar ari weske sirye, te ari wesom per taibo wulek nenye. Yuri an sate, rem anne sele meike raste. Te etop muwkuwtekye. 9 An kemne sekenewai webo. Rem ari Tuma Yenbo nugwape nowselke yin wesowte tetane. Gwor ta teri nenyekap rem kirkir habon wesowte tetane.

Judas re Jisas rene keryen tame remri letke raste tuma teiktem.
(Matyu 26:14-16; Luk 22:3-6)

10 Letpeis tewo pes kerem anepoi tame remri wuri, Judas Iskariot, re God Reri Kwoborke yaku nen tame remri keryen yen remne lasyim. Rem Jisas rene keikerete selem, Judas re remne op wem. An kemne Jisas rene peterate. 11 Rem etop metem, rem okbop ten Judas rene op wem. Nem nene kel newote. Op wem, re Jisas rene remri letke raste kelow sopte yim.

Jisas eter, re reri anepoi tamekene awos am.
(Matyu 26:17-25; Luk 22:7-14,21-23; Jon 13:21-30)

12 Be Peltene Geil Abo Yabel reri temnas yi yabel tem. Er yabel rem sipsip yen pebo, tatame rem God Re Israel Remne Isip Remri Letke Sene Potem Yabelke ate. Er yabel Jisas reri anepoi tame rem yan Jisas rene op wem. Awos nem mak nerete? 13 Re reri anepoi tame pes repne werasen op wem. Kep kwom sagke yin wurte. Kep tame wuri late. Re okkene gin wuri semente. Kep rene late, kep rene semowte. 14 Re ake wuri wurtek, kep ake mutame rene op wemette. Tuma Peikbo Tame re op weye. Ari awos ate emi ma? An God Re Israel Remne Isip Remri Letke Sene Potem awos ari anepoi tame remkene ate selbo. 15 Op wete, ake mutame re ake puri bukre, ya yokwok tetane ake puri, kepne peterate. Tame rem er ake puri kiyi heyarem, awos abo tiykene awos nerebo woskene etek tetane. Kep nemri awos etek nerete. 16 Reri anepoi tame pes rep kwom sagke yim, Jisas re wemkap rep etop lam, rep God Re Israel Remne Isip Remri Letke Sene Potem awos etek nerem.

17 Yabel warbem, Jisas reri anepoi tamekene rem etek yam. 18 Rem tiyke simenen awos abem, Jisas re op wem. An kemne tuma sekeneker webo. Kemri tame wuri, nemkene awos abo tame, re anne yena tete tetane. 19 Anepoi tame rem et tuma metem, rem pap yaper metem. Rem wulare wulare rene wemetem. Kap, ne anne webo? 20 Jisas re remne op wem. Kem tame letpeis tewo pes kereye. Kemri tame wuri re geil poten ankene let ware wurik warbo, er tame re anne yena tete tetane. 21 Tuma sekene. More Tame Tem Tame re sate. God Reri Siglowri Tuma wemkap re ek sate tetane. Anne yena tete tame, yuri re nugwape mus mette tetane. Nawo te rene be wurte wem, et yenbo.

Jisas re reri anepoi tame remne geilkene wain okkene newon am.
(Matyu 26:26-30; Luk 22:14-20; 1 Ko 11:23-25)

22 Rem abem, Jisas re geil wuri poten re God rene wese an belokteyewom, anepoi tame remne newopiti pete yan op wem. Kem poten a. Gwor ari om. 23 Rem am, re ok ware wuri poten God rene wese an remne newom, aboyei rem wain ok am. 24 Re remne op wem. Gwor ari nep. Rem anne pen sate, ari nep yerte. Et

nugwape tatame remne peteran muwkuwtekte, God reri teiktem tuma et sekene. 25 An kemne sekeneker webo. An nowselke temente, an wain ok sene be ate. Yuri an God reri panen si kwomke temente, an wain ok ager etek ate.

26 Op wemke, rem God rene sekwo wuri lomun wurakwuten rem Oliv Kwowke yin yaukwutem.

Jisas re op wem. Pita re anne magel taite tetane.

(Matyu 26:31-35; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)

27 Jisas re reri anepoi tame remne op wem. God Reri Siglowke basrasen Tuma op wem.

God re sipsip lakerebo tame rene
pete, sipsip rem amekiren
yikwute yakwutete tetane.
(Sakaraia 13:7)

Kem etopker nente tetane. Kem aboyei kem anne mesegenen amen yite tetane. 28 An sele meike wayen site, an kemne Galili yokwok temnas yite. 29 Pita re Jisas rene op wem. Aren, an nene be mesegen amen yite. Rem etop nente, an op be nente. 30 Jisas re rene op wem. An nene sekene webo. Gwopte neir kwokwo re tewo pes be wementek, tewo mur ne ari sig nesen op wete. An Jisas rene be latene. 31 Pita re Jisas rene kwobke op wem. An nekene sate, et yenbo. Neri sig an be neste. Op wemke, anepoi tame rem aboyei etop kirkir wem.

Jisas re Getsemani nowke yin temenem, re God rekene tuma namrem.

(Matyu 26:36-46; Luk 22:39-46)

32 Rem Getsemani nowke yim, Jisas re anepoi tame remne op wem. Kem gwotek simente. An God rekene tuma namrete yibo. 33 Op wen re Pita, Jems, Jon remne panen yim. Jisas re pap yaperwai tem. 34 Re remne op wem. An pap yaperwai teye, an sate keraket tetane. Kem gwotek ten lakere. 35 Op wem, re opre kera yin selke waren tuknan re God rene op wem. Kwobo la kelow temente, anne yaper nente wos kap tete. 36 Apiy, ari Apiy. Ne aboyei wos kebese nenbo. An selbo, anne yaper nente wos et anne be tete, an mus bukre be mette. Et neri wos. Ari selbokap ne kap nente. Neri habobokap, ne etop nente. Re op wem.

37 Re sene yin lam, anepoi tame mur rem me tuknamenem, re remne teren Pita rene op wem. Saimon, ne berke tuknatene? Ne kera be lakereye. 38 Kem ei si. Kem God rekene tuma namrete, yaper seilabo wos kemne kap tete. Kemri wuribai kem God rekene tuma namrete selbo. Sene kem wesom teselye, le metye, kem tuknaye. Wuribai re kitimenakene, wesom re kitimenakene bo.

39 Re sene yin God rekene tuma sene namrem. Kiyi wem tumakap re sene etop wem. 40 Re sene yan lam, rem le meten tuknamenem. Re remne yan terem, rem rene tuma namrete habolaweyem.

41 Tewo murwe re sene yan remne op wem. Kem som tuknatene, ege som sitene? Yow. Ekla. Tame yaper rem More Tame Tem Tame rene potte yawo. 42 Kem opu wayen tete. Nem yite. Ekla. Anne yena tebo tame re yawo.

Judas re Jisas rene ei nai tame remne peteran rem rene keikerem.

(Matyu 26:47-56; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)

43 Jisas re som webem, reri anepoi tame remri wuri, Judas, re yam. Nugwape tame rem rekene yam. Rem arepkene pakukene kirkir setermenem. God Reri Kwoborke yaku nen tame remri keryen yen, Moses Reri Wule peikbem tame, Juda remri keryen tame rem er tame remne werasen Jisas rene keikerete yam. 44 Kiyi Judas re er tame remne op wem. An tame wuri rene ragiy

boite, er tame re Jisas. Kem rene keikeresuken rene heyar lakeren rene panen yite.

45 Judas re yam, agetage re Jisas rene yin op wem. Tuma Peikbo Tame. Op wemke, re rene ragiy boyem. 46 Tatame rem etop lan rem Jisas rene narsukem.

47 Tame wuri re etek tetemenem, re reri arep poten God Reri Kwoborke yaku nen tame remri keryen yen reri yaku bop nen tame reri wan arepke bokekwunem. 48 Jisas re remne op wem. Kem anne potte yawo, berke kem arep pakukene kirkir sen yawo? Berke kem anne wule biragiyebo tame remne potbokapke yawo? 49 Nugwape yabel an God Reri Kwoborke temenem, an kemne tuma peikbem, kem anne etek be keikerem. Kemri nenbokap kem bupo boker nenbo. God reri Siglowri Tuma et sekene tete tetane. 50 Op wemke, anepoi tame aboyei rem rene mesegenen amen yim.

Muyensi yen tame re amen yim.

51 Muyensi yen tame wuri re wulkap matewou peikmenem, re Jisas rene semowmenem. Rem rene keikerete habom. 52 Keikerelaweyem, rem reri matewou keikeren beraren potem, re sogwul bop wayen amen yim.

Rem Jisas rene Saberawiykene Tame remri bitmik tuma nenem.

(Matyu 26:57-68; Luk 22:54-55,63-71; Jon 18:13-14,19-24)

53 Rem Jisas rene God Reri Kwoborke yaku nen tame remri keryen yen reri akek panen yim. God Reri Kwoborri keryen yen, Juda remri keryen tame, Moses Reri Wule peikbem tame rem etek wuriwouke wurmenem. 54 Rem Jisas rene panen yim, Pita re remne kai kera tiptuwu semowem. Rem God Reri Kwoborke yaku nen tame remri keryen yen reri akek yam, re makelek yin sim. Re nause yen remkene etek simenem. Reri wes negel yam, re ker ganke simenem.

55 God Reri Kwoborri keryen yen, Juda etermri Saberawiykene Tame aboyei, rem Jisas rene pen sate selem, rem eterne yaper nenem tuma soplaweyem. 56 Nugwape tame rem yan Jisas rene tuma yikokom, rem tuma wuriwou be wem. Rem agerbo agerbo tuma wem, eker keryen yen rem rene pen sate tuma tobo be wuri metem. 57 Sene rane tame rem teten rene yikokon op wem. 58 Nem metem, Jisas re op wem. An gwor tamek nenem Kwobor berayewote. Sene yabel murke an tamek be nente Kwobor sene nente. 59 Remri wem tuma er agerbo agerbo tumawou rem wem. Rem tuma wuriwou be wem.

60 God Reri Kwoborri Keryen Yen re wayen teten Jisas rene op wem. Berke remri weye tuma ne tuma sein be webo? 61 Jisas re elen me tem, re tuma sein be wem.

Keryen Yen re rene sene wemetem. Kap, God re nene lebam, ne tatame remne potte? Kap, ne God Reri Yen? Ne nemne wesow. 62 Jisas re op wem. Et aren. Yuri kem late, More Tame Tem Tame re Keryen Yen tete, re kitimenakene God reri mame yokwok site. Sene re nel gwanke sene yate. 63 Keryen Yen re meten re pap yoken reri tame oub pekan op wem. Re God rene tuma yaperker weye. Nem agerbo tame remne reri yaper nenbokap sene be wemette. 64 Reri weye tuma yaper kem metye. Kem map habobo? Nem rene berke nente? Rem aboyei op wem. Re yaper nenye, rene pen sate.

65 Rane tame rem Jisas rene sablokwo kwuspayewom, rem rene mate bitmik opokwun rene ek pem. Rem rene tame kwuyen op wem. Ne nemne wesowte. Yike

nene peye? Ei nai tame rem rene let papke powyek puwburowem.

Pita re Jisas reri sig nesem.
(Matyu 26:69-75; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18,25-27)

66 Pita re ake makelek temenem, God Reri Kwobor Keryen Yen reri yaku nen ta te etek yam. 67 Te lam, Pita re ker ganke simenem. Te rene heyar lan rene op wem. Neren mere, ne Nasaret kwomri Jisas rekene sewurbem. 68 Pita re op wem. Yehow. Aren bokem. Neri webo tuma an be sanetene. Op wen re ake makele mesegenen yim, kwokwo wem. 69 Yaku nen ta te Pita rene lam, te meknik tetemenem tame remne op wem. Gwor tame re Jisas reri anepoi tame remri tame wuri. 70 Pita re tuma sene nesen op wem. Yehow. An remri wuri bo.

Keraket tem, meknik tetemenem tame rem Pita rene op wem. Sekenekem. Ne remri tame wuri. Ne Galili yokwori tame. 71 Pita re op wem. An kemne sekenewai webo. An kemne sekene be wete, God re anne pete. Kemri webo tame an be latene. 72 Op wemke, kwokwo re tewo peswe wem. Pita re op metem, re sene habom. Jisas re anne kiyi wem. Kwokwo re tewo pes be wementek, tewo murwe ne ari sig nesen op wete. An rene be latene. Op sene habom, re sebera yan kenakem kiram.

15

Rem Jisas rene Keryen Yen Pailat rene panen yim.
(Matyu 27:1-2,11-14; Luk 23:1-5; Jon 18:28-38)

1 Ei berabem, God Reri Kwoborri keryen yen, Juda tame remri keryen tame, Moses Reri Wule peikbem tame, Juda etemri Saberawiykene Tame, aboyei rem wuriwouke wuren Jisas rene nente tuma agetage namrem. Rem Jisas rene kepke bogen Keryen Yen Pailat rene rem rene panen yin reri letke rasem. 2 Pailat re Jisas rene op wemetem. Kap, ne Juda tatame remri keryen yen o bo? Jisas re sein op wem. Neren ne etop weye. 3 God Reri Kwoborri keryen yen rem Jisas rene nugwape tuma wem. 4 Opkap, Pailat re Jisas rene sene wem. Rem nene nugwape tumaker weye. Berke ne remne tuma sein be webo? 5 Jisas re tuma sein be wem, Pailat re eker danekene sekem.

Pailat re Jisas rene mek kwuren peikkerete wem.
(Matyu 27:15-26; Luk 23:13-25; Jon 18:39—19:16)

6 Nabek nabek God Re Israel Remne Isip Remri Letke Sene Potem Yabel tetbo, Pailat re ake yaperke temenem tame wuri akwulke werasen yibem. Nugwape tatame remri webem tame, Pailat re rene werasen yibem. 7 Er yabel nugwape tame rem ake yaperke temenem. Rem gavman remkene nayen rane tame remne pen sam. Etemri tame wuri re Barabas. 8 Nugwape tatame rem yan duwem, Pailat rene op wemetem. Ne kiyi nenbemkap sene nente. Ne ake yaperke tetane tame wuri rene akwulke wen yite. 9 Pailat re sein op wem. Kem map habobo? An kemri Judari keryen yen rene werasen yite? 10 Pailat re etop bupo boker wem. Re heyar sanem, God Reri Kwoborri keryen yen rem Jisas rene wuribai yaper temenem, eker rem rene tuma nente panen yam. 11 God Reri Kwoborri keryen yen rem nugwape tatame remne op wem. Kem Pailat rene wete, re Jisas rene be werasen yite, re Barabas rene werasen yite. 12 Pailat re tatame remne sene op wemetem. Kem tame wuri webo re Juda remri keryen yen, an rene berke nente? 13 Rem sein yaye op wem. Rene me kwuren peikkerete. 14 Pailat

re remne wemetem. Re be yaper wos nenem? Rem sene yaye op wem. Rene me kwuren peikkerete.
15 Pailat re op habom. An remri wem tuma nente, rem okbop tete. Opkap re Barabas rene werasen akwulke yim. Re ei nai tame remne op wem. Kem Jisas rene kepke wurbete. Sene kem rene panen yin me kwuren peikkerete.

Ei nai tame rem Jisas rene tame kwuyem.
(Matyu 27:27-31; Jon 19:2-3)

16 Ei nai tame rem Jisas rene keryen yen reri ake makelek panen yim. Rem nugwape ei nai tame remne etek yate wem.
17 Keryen yen remri kupkap tame oub wubokap ei nai tame rem Jisas rene tame kwuyen rene kupkap tame oub wuri wuruwem. Sene rem kwokwolobu poten keryen yen remri tare gurerekap kwuren reri tare gurereruwem. 18 Rem rene pir op wem. Arkwu re eteke. Ne Juda tame remri keryen yen, ne heyar me temen. 19 Rem pakuk reri tarek pen rene sablokwo kwuspayewom. Rem gulke pan rene wekwuyen makwuyen tame kwuyem. 20 Rem tame kwuye mesegenem, rem kupkap tame oub sene lugpoten reri tame oub sekene poten rene sene wuruwem. Sene rem rene mek peikkerete panen yim.

Rem me kwuren Jisas rene etek peikkerem.
(Matyu 27:32-44; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

21 Rem Jisas rene panen yibem, rem nowke yabem tame wuri rene kelowke lam. Reri sig Saimon, re Aleksanderkene Rufuskene etepri ha. Re Sairini kwomri tame. Op lan ei nai tame rem rene yak keikeren re Jisas rene kwobo lan Jisas rene peikkerete me re sen yim.

22 Rem Jisas rene panen kwow eisowke yin yawum. Kwow sig Golgota. Er sig reri tuma tobo et Tame Tare Bairi Emi. 23 Rem Jisas rene wain okkene saukaye okkene luwben rene newote selem, re ate muwem, re be am. 24 Ei nai tame rem rene kwurmenem mek etek peikkerem. Rem satu barow ten reri tame oub wesam.

25 Kerwu yabel borke simen-emke, rem rene mek peikkerem.
26 Rem me wulale wuri poten tuma etek basrasen reri tare ya yokwok etek peikkerem. Remri rene nenem tuma rem op basrasem.

JUDA TATAME ETEMRI KERYEN YEN.

27 Rem etop nenem, rem bisi a tame pes repne kirkir me kwuren peiken etek keikerem. Wuri rem Jisas reri let mame yokwok teteruwem, wuri rem reri let giriy yokwok teteruwem. 28 God Reri Siglowke basrasem Tuma er yabel sekene tem. Siglow Tuma op wem. Rem rene tame yaper remri wuri lam.
(Aisaia 53:12; Luk 22:37)

29 Jisas rene peikkeremenem emi tatame rem eter kelowke yi yabem, rem rene tame kwuyebem, tare kwarbem, rene op webem. Kiyi ne op wem. An God Reri Kwobor berayewon sene yabel murweke an sene nente. Ne etop nente wem. 30 Ne kworer kwobo la. Ne me mesegenen sene yerte. Rem rene op webem. 31 God Reri Kwoborri keryen yen etem, Moses Reri Wule peikbem tame etem mere, rem tame kwuyen op webem. Kiyi re agerbo tatame remne kwobo labem, gwopte re kworer kwobo kebese be late. 32 Re wem, re God re Lebam Tame, re Juda tame remri keryen yen. Re me mesegenen yertek, nem etop late, nem op wete. Et sekene. Re Krais, re Juda tame remri keryen yen. Op wem. Tame pes rep Jisas rekene me kwuren peiken peikkerem tame, etep mere rep rene kirkir tame kwuyem.

Jisas re sam.
(Matyu 27:45-56; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

33 Yabel nina let kere temenem, nowsel neirkap tektekwunen yin perpe yabel sene pasem. 34 Yabel warte nenbemke, Jisas re remri tumak yaye op wem. Eloi. Eloi, lama sabaktani. Op wem tuma tobo re gwop. Ari Apiy God. Ari Apiy God, ne berke anne mesegenye? 35 Op wemke, rane tatame rem etek meknik temenem, rem reri wem tuma heyar be metem, rem op wem. Metye. Re kiyi temenem tuma wesowbem tame, Elaija, rene tebo. 36 Remri tame wuri re amen yan yamoub poten sen yan kwole yabem wain okke sokwunen keyen me tewok leyen rene ate sen tetem. Re op wem. Wai. Nem late. Kap, Elaija re yan rene kwobo late o bo? Re op wem. 37 Jisas re taye yaye piten re ek sam.

38 Re samke, God Reri Kwoborke eismenem mate re ya yokwok pekan yeren kelare kelare tem. 39 Ei nai taresi tame wuri re Jisas reri bitmi yokwok tetemenem, re lam, Jisas re yaye ten ek sam. Etop lam, re op wem. Sekenewai. Er tame re God Reri Yen.

40 Rane ta rem kaike kera teten leklek temenem. Remri wuri te Makdala kwomri ta. Teri sig Maria. Wuri teri sig Salome. Agerbo ta wuri teri sig Maria. Te Jemskene Josepkene repri nawo. Jems pes temenem. Gwot ta teri yen Jems, re muyensi yen tame. 41 Kiyi Jisas re Galilike temenem, er ta rem rekene sewurbem, rene kwobo labem. Nugwape ta rem rekene Jeruselemke yam, rem etek temenem.

Rem Jisas reri kupa pa purik rasem.
(Matyu 27:57-61; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42)

42 Perpe tem, Arimatea kwomri tame, Josep, re yam. Re Saberawiykene Tame etemri wuri. Tatame rem lam, re tame yenbo. God re kwom panen site, re etop kowmenem. 43 Re habom. Wore et Egesi Yabel, nem yaku be nente. Gwopte nem wos heyarte. Op habom, re be akem, re molkene ten Pailat rene yin Jisas reri kupa potte wemetem. 44 Pailat re danekene seken op habom. Kap, Jisas re saye? Op habom, re ei nai taresi tame rene wen yan rene op wemetem. Jisas re saye o re be satene? 45 Ei nai taresi tame re Pailat rene op wem. Jisas re saye. Pailat re etop metem, re Josep rene op wem. Ne Jisas reri kupa poten sen yite. 46 Josep re yin wulkap mate tupan sen yin Jisas reri kupa neneyeren matek leirasem. Sene re tame kupa sen yin pa purik rasen pa bukre gelkwun yan sele ragerkerem. 47 Makdala kwomri Maria, Josep reri nawo Mariakene rep leklek temenem, Jisas reri kupa rasem emi rep lam.

16

Jisas re selek sene wayen sim.
(Matyu 28:1-8; Luk 24:1-12; Jon 20:1-10)

1 Juda tatame remri Egesi Yabel legemke, Makdala kwomri Maria etet, Jems reri nawo Maria etet, Salome etet, rem yin bosmame kwar tupam. Kwar rem Jisas reri kupa etek kereraste selem. 2 Sande kerwu ei berabem, ta rem sele late yim. 3 Rem etemwou etemwou tuma namren op wem. Yike eru ragertene pa gelkwute? 4 Op namren rem yin lam, pa bukre gelkwun yin kena tuknamenem. Er pa re bukrewai. 5 Rem pa purik wuren lam, muyensi yen tame re mame yokwo etek simenem. Re wulkap tame oub lagu wun simenem. Rem etop lan danekene sekem.

6 Re remne op wem. Kem danekene kap sekete. Kem Nasaret kwomri Jisas rene sopbo. Rem me kwuren peiken rene etek

peikkerem, re sam. Re sene wayen yiwo. Re gwor be tetane. Reri kupa rasem emi gwo, kem la. 7 Kem opu yi. Pitakene Jisas reri agerbo anepoi tamekene remne op wete. Jisas re Galili yokwok kemne temnan kowte yiwo. Kem Galilike yin rene etek late. Re kemne etop kiyi wem. Kem remne etop wete.

8 Rem pa puri wuran amen yim. Rem habolaweyen let tewo morapkap bulam. Rem kenakem akem, eker tame wurikene tuma be namrem.

Rane kiyiri siglow et gwor tuma kirkir tetane.

Makdala kwomri Maria te Jisas rene lam.
(Matyu 28:9-10; Jon 20:11-18)

9 [Sande ei berabem, Jisas re sene wayen sim, re Makdala kwomri Maria tene kiyi yin lam. Kiyi gambo letrane kelare pes kere rem Maria tene gureremenem, Jisas re gambo wekrokem. 10 Jisas reri anepoi tame rem pap yaper tem, rem kiraterbem. Maria te yin remne op wesowem. 11 Jisas re tetane. An rene laye. Rem metem, rem teri tuma ometeke be habom.

Anepoi tame pes rep Jisas rene kelowke lam.
(Luk 24:13-35)

12 Yuri reri anepoi tame pes rep kwom mesegenen kelowke yibem, rep Jisas rene lam. Rep rene kiyi temenemkap be lam. 13 Rep sene yim, Jisas reri agerbo anepoi tame remne etop wesowem, rep Jisas rene laye. Rem etop metem, rem op wem. Kep me yikokobo.

Jisas re anepoi tame remne yaku nente wem.
(Matyu 28:16-20; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23; Aposel 1:6-8)

14 Yuri anepoi tame rem letpeis tewo wuri kerem, rem sin abemke, Jisas re remne lasyam, re remne tuma wem. Rem omuteke habobo wule be sem. Kiyi rane tatame rem Jisas rene lam, rem anepoi tame remne op wem. Jisas re sene wayen yiwo. Nem rene laye. Anepoi tame rem remri tuma omuteke be metem, eker Jisas re remne tuma wem. 15 Re remne op wem. Kem aboyei nowselke yin God reri Tuma Yenbo nugwape nugwape tatame remne wesowen sewurte. 16 Tatame rem anne omuteke habote, kem remne okke tirmunen nenewaite, God re remne potte, rem pow tete tetane. Tatame rem anne omuteke be habote, God re remne tuma nenen pete tetane. 17 Anne omuteke habobo tatame rem bukre wos nente. Rem ari sig wete, rem ari kitimenak omugambo remne wekrokte. Rem agerbo agerbo tumak namrete. 18 Rem sopo letke potte, sopo remne be tan sate. Rem tame sabo ok ate, rem be sate. Rem sikanuma nen tame remne let raste, rem heyar sene tete. Jisas re etop wem.

God re Jisas rene reri kwomke panen yawum.
(Luk 24:50-53; Aposel 1:9-11)

19 Haneyen Jisas re remne wen mesegenen God re rene wemke, re God reri kwomke sene yawum, re God reri mame yokwok sim. 20 Jisas reri anepoi tame rem kwomke kwomke tuma wesowen sewurbem. Haneyen Jisas re remne kwobo labem, rem yaku yenbo etop nenbem. Tatame rem anepoi tame remri nenem bukre wos lam, rem op wem. Remri webo tuma et sekene.]

Luk
Luk Re Basrasem Tuma Yenbo

Kiyi late tuma.

Kiyi temenem tame, reri sig Luk, re gwor tuma basrasem. Jisas rene nawo te wuremkap, God rekene tuma namrebo wule, Luk re etop basrasem. Jisas re Juda tatamekene agerbo nowselri tatamekene remne heyar nenbem wule, re woskene bo tatame remne pap metbem wule, Luk re etop basrasem. God Reri Wow re God rene omuteke habobem tatame remne kwobo labo wulekene God reri kelmenabo wulekene re etop basrasem. Jisas re nenbem wule nugwape Luk re okbop tem, eker re gwor siglow basrasem.

Luk, re agerbo siglow kirkir basrasem. Jisas Re Werasen Yim Tame Remri Yuri Nenbem yakukap, re etop kirkir basrasem.

Luk re gwor tuma basrasen Tiofilus rene newopitim.

1 Keryen yen Tiofilus, kiyi nugwape tame rem God reri nenbemkap rem basrasem. 2 Tame rem Jisas rene lam, rem reri tobotan yam yaku lam, rem nemne etop wesowem. Remri lan wesowemkap rane tame rem etop basrasem. 3 Aren mere, an er tuma basrasen nene newopitite selbo. Remri basrasem tumakap an etop heyar lam, an etop heyar basrasbo. 4 Er tuma rem nene kiyi wesowem, ne metem. Er tuma an basrasen nene newopitite, ne op mette, neri kiyi metem tuma et sekene.

Elisabet te tatame remne Okke Tirmunbem Tame, Jon, rene sek tememem tuma. Maria te Jisas rene sek tememem tuma.

(Sapta 1:5—2:52)

God reri kwomri tame re Sekaraia rene op wem. Jon re tete.

5 Kiyi Herot re Juda tatame remri keryen yen temenem, God Reri Kwoborke yaku nen tame wuri re temenem. Reri sig Sekaraia. Re Abiya reri sukuw. Ta te Aron reri sukuw. Ta teri sig Elisabet. 6 God re lam, rep tatame yenbo. Keryen Yen reri tumakene reri wulekene rep meten nenbem. 7 Rep yenkene bo. Elisabet te yen game am ta. Rep ker tem.

8 Yabel wuri Sekaraia re agerbo tamekene rem God reri yaku God Reri Kwoborke nenbem. 9 Reri yaku nen tamesip rem rene op wem. Gwopte ne God rene bos yenbo yabo wos liste. Op wem, re Kwobor purik yin wurem. 10 Re boskene wos lisbem, nugwape tatame rem kwom geike wuri-wouke wuren God rekene tuma namrebem. 11 Re lam, God reri kwomri tame re bos yenbo yabo wos lisbem emi mame yokwok tetemenem. 12 Etop lam, Sekaraia re danekene seken kenakem akem. 13 God reri kwomri tame re rene op wem. Sekaraia, ne mane akte. God re neri rekene namrebem tuma metem, neri ta Elisabet te tauryen wurte, ne reri sig Jon wete. 14 Rene wurte, neri pap kwuye mette, ne okbop tete. Nugwape tatame rem yen late, rem kirkir okbop tete. 15 Yuri er yen re God reri yaku yenbo nente. Keryen Yen re etop late, re rene tame yenbo wete. Er yen re ok yaper kap ate. Rene nawo te wurte, God Reri Wow re rekene som temente. 16 Re Israel tatame remne God Reri Tuma wesowte, nugwape tatame rem meten Keryen Yen God rene omuteke habote. 17 God re rene weraste, re God reri kiyi temenem tuma wesowbem tame, Elaija, eterkap tete. Re kitimenakene tete.

Yenha rem gwule tete, re remne tuma wesowte, rem sene heyar site. God rene be habobo tatame re remne tuma wesowte, rem wuribai yenbo potte. Re tatame remne op wete. Kem kemri yaper nenbo wos mesegente. Haneyen re yate tetane. God reri kwom tame re Sekaraia rene etop wem.

18 Sekaraia re God reri kwom tame rene op wem. Neri weye tuma et sekene o bo? An mapurke mette? An ari takene nes ker tem. 19 God reri kwom tame re sein op wem. An Gebriel. An God reri bitmik tetebo. Re anne werasen yawo, an nene tuma yenbo weye. 20 Ari weye tuma ne omuteke be metye, opkap ne tuma tibe tete tetane, ne tuma be namrete. Tuma tibe ten yin an nene weye tuma re sekene tete, neri ta te yen wurtek, ne tuma sene ek namrete tetane.

21 Sekaraia re God Reri Kwobor purik wurmenem, nugwape tatame rem rene sene wurate kowmenem. Rem op wem. Sekaraia re be wuratene. Re kap berke nenyek, re God Reri Kwobor purik som tetane? 22 Op wem, re sene yan wuram, re tuma tibo tem, re remne tuma letwouke peterabem. Rem op wem. Re wurmenye, re kap nugsikap laye, re tuma tibo teye? 23 Sekaraia re God Reri Kwoborke nenbem yaku legem, re reri akwulke sene yim.

24 Yuri Elisabet te yen panebem, liyp letrane te akek berasen sim. 25 Te op wem. Keryen Yen God re anne pap metem, an yen panebo. An tatame remri bitmik yite, an sebera sene be yate.

God reri kwom tame re Maria tene op wem. Ne yen wurte tetane.

26 Elisabet te yen panebem liyp letrane kelare wuri kere yim, God re reri kwom tame Gebriel rene werasen Galili yokwok tetane kwom Nasaretke yim. 27 Re muyensi yen ta wuri tene tuma wesowte yim. Er ta rem tene tame get wemenem. Tame reri sig Josep. Re kiyi temenem Keryen Yen Devit reri beig. Muyensi yen ta teri sig Maria. 28 God reri kwom tame re tene pir op wem. Keryen Yen God re nene heyar nenem. Re nerenkene tetane. 29 Maria te etop meten te habolaweyen op habom. Er mapkap tuma? 30 God reri kwom tame re tene op wem. Maria ne kap akte. God re nene heyar nenem. 31 Yuri ne yen panete. Ne tauryen wurte, ne rene sig Jisas wete. 32 Yuri re keryen ken tete, tatame rem rene op wete. Re Hevenke tetane God Eterri Yen. Op wete. Kiyi Devit re keryen yen temenemkap, yuri Jisas re reri yaku potte, re keryen yen tete. 33 Re warege Jekop reri beig remne som panen site. Re keryen yen som temente.

34 Maria te God reri kwom tame rene op wem. An yen mapurke panete? An tame be yitene. 35 God reri kwom tame re tene sein op wem.

God Reri Wow re nerenke yate tetane.

God reri kitimena bukrewai re nene newote tetane. Opkap ne yen wurte, rem op wete.

Er yen re yenbosubuwai.

Er yen re God Eterri yen.

36 Metye. Neri lake Elisabet kiyi rem tene op webem. Te yen be panete. Te yen game am. Rem op webem, gwopte te ker teye, te yen panebo. Te liyp letrane kelare wuri keretene. 37 Aboyei wos God re kebese nenbo. Op wem.

38 Maria te op wem. An God reri yaku nen ta. Neri weyekap re anne etop nente, et yenbo. Op wemke, God reri kwom tame re tene mesegenen ek yim.

Maria te Elisabet tene lasyim.

39 Keraket tem, Maria te wos teren agetage te kwowke yim, te Judia yokwori kwom etek yim. 40 Te Sekaraia reri akek wuren Elisabet tene pir wem. 41 Elisabet

teri sek temenem yen re kirpem.
God Reri Wow re Elisabet tene
gureremenem. 42 Te Maria tene
yaye op wem. God re nene he-
yar nenem. Re agerbo ta remne
etop be nenem. Neri sek tetane
yen God re rene kirkir heyar nente.
43 Ari Keryen Yen reri nawo te anne
lasyawo, an okbop teye. 44 Neri
weye pir an metye, agetage ari sek
tetane yen re okbop ten re kirp-
eye. 45 God re reri wem tuma nente
tetane. Ne etop omuteke habobo,
ne okbop teye. Elisabet te etop
wem.

Maria te sekwo wuri lomum.

46 Maria te op wem.
An Keryen Yen rene boteyatebo,
an reri sig bukre webo.
47 Ari wow God rene okbop tebo.
God re anne Kwobo Labo Tame,
re anne yenbo nenbo, an heyar
tetane.
48 An reri yaku nen ta eisow.
Re anne habom, an boteyatebo.
Gwopte tetane tatame, yuri
temente tatame rem wete,
God re anne yenbo nenem, an
metekwasbo.
49 God re kitimenakene, re anne
bukre wos nenye,
gwopte tetane tatame, yuri tete
tatame
rem anne tuma yenbo wete.
God reri sig et yenbosubuwai.
50 Kiyiri tatame, gwopteri tatame,
yuri tete tatame rem God reri sig
bukre wete,
God re remne pap mette tetane.
51 God re kitimenakene tame,
yike tatame rem remri sig kworer
bukre webem,
re remne wekroken rem yikwete
yakwetebo.
52 Re sig bukre temenem kwom pa-
nen
si keryen yen remne teitkwunem.
Sig bukre be temenem tame remne
wepoten
remri sig bukre wem.
53 Sikwoi sam tatame re
remne awos newom, rem seketem.
Wosbaskene tatame re remne wos
be newom.
Re remne bupo me werasen yik-
wetem.
54 Kiyi re nemri yei warege
remkene tuma natobom.
Er tuma re etop nenem.
Re reri yaku nen tame Israel remne
kwobo lam.
55 Re nemri warege Abraham rene
be serem.
Re rene pap metbem.
Abraham reri nanem
remne re kirkir pap som metbem.
56 Op wem, Maria te Elisabet
tekene liyp mur ten te akwulke
sene ek yim.

Elisabet te yen wurem.

57 Elisabet te yen wurte yabel
tem, te tauryen wurem. 58 Teri
kwomri tatame, teri lakemase rem
metem, Keryen Yen re tene he-
yar nenem, rem okbop bukre ten
boteyatem.

59 Yabel letrane kelare mur kere
tem, tame rem yam. Rem yen
reri mare tumas kutem reri sig,
har Sekaraia eterri sig tapene yate
wem. 60 Nawo te me sewayen op
wem. Yehow. Nem reri sig Jon
wete. 61 Rem tene sein op wem.
Er sig et neri tame beigri sig bo.
62 Op wem, rem har rene letke
mukuteken rene op wemetem.
Yen reri sig ne berke wete? 63 Op
wem, ha re siglow wemetem, rem
poten sen yan rene newom, re yen
sig Jon etek basrasem. Rem etop
lan danekene sekem. 64 Sekaraia
re tumakene sene tem, re God
rene tuma yenbo wem. 65 Kwomri
tatame rem lam, re tumakene tem,
rem weskene akem. Nugwape
Judia nowselke tetane kwowke
temenem tatame rem er tuma
metem, 66 rem op lam, God reri
kitimena er yen rekene temenem.
Etop lam, rem kenakem habon op
wem. Yuri er yen re haneyen tete,
re be yaku potte?

Sekaraia re sekwo wuri lomum.

67 God Reri Wow re Jon reri ha
Sekaraia rene gureren re yuri tete
wos wesowem. 68 Re op wem.
Nem Israel tame, nem
Keryen Yen rene tuma yenbo wete.
Re reri tatame remne kwobo lan
remne potem.
69 Re reri yaku nenbem yen
Devit reri beig wuri potem.
Er tame re kitimenakene,
re nemne poten nem pow tete.
70 Kiyi God re reri tuma wesow
tame yenbo remne tuma we-
sowem.
Sene er tame rem tatame remne er
tuma etop wesowem.
71 God re op wem. Kemri peik-
tamekene kemne
wuribai yaper tetane tame remne
an teitkwunte tetane.
72 Re sene op wem. An yeiwarege
remne pap
meten kiyi natobom tuma yenbo
an be serbo.
An som habobo.
73 Re nemri warege Abraham
rekene tuma natobom.
Kiyi wemkap gwopte re etop
nente.
74 Re nemne peiktame remri letke
potte, nem reri yaku nente,
nem kap akte.
75 Opkap nem kwokwos kwokwos
pow temente,
God re late, nem reri wule yenbo
nenbo,
re selbo wule aboyei nem potem.
76 Sekaraia re op wem,
Ari yen, yuri ne Keryen Yen rene
temnas yin reri kelow he-
yarte.
Tatame rem nene op wete.
Re Hevenke Tetane God Reri Tuma
wesowbo tame.
(Malakai 3:1)
77-78 Ne tatame remne op wete.
Kemri yaper nenbo wos kem
mesegente,
God re kemne potte.
Nemri God re pap meten elen me
nenbo Tame.
Malebo tuw re nemne werasen re
tatame remri
yaper nenbo wos poten septin
nemne potte.
79 Opkap kerneirke sitene tatame
rem yabel geike tete.
Re nemne kelmenabo kelow peter-
ate, nem pap
kwuye mette tetane.
(Aisaia 9:2)
80 Op wemke, yuri Jon re haneyen
tem, re God rene habom. Re
tamekene bo emik yin Israel
tatame remne tuma wesowte
yabel kowmenem.

2

Maria te yen wurem.
(Matyu 1:18-25)

1 Yuri Romri Keryen Yen Ogastus
re wule wuri nenem. Re op wem.
Nugwape kwomri tatame remri sig
nem potte. 2 Kiyi rem tatame remri
sig be potbem. Sene re etop nenem.
Er nabe Kwirinius re Siria yokwori
keryen yen temenem. 3 Nugwape
tatame rem remri maime kwomke
yim. Rem remri sig newote yim.
4 Josep re Devit reri beig. Kiyi De-
vit reri nawot te rene Betlehemke
wurem, eker Josep re Galili yok-
wori kwom Nasaret mesegenen
Judia yokwori kwom Betlehemke
yim. 5 Re reri ta Maria tekene rep
etop repri sig newote yim. Maria
tene Josep rene get wemenem, ayi
ayabem, te yen panebem, rep etep
yim. 6 Yin Betlehemke temenem,
Maria teri yen wurte yabel ek
tem. 7 Te masetebo yen, tauryen
wurem. Te rene matek leyen bul-
makau remri awos abem yibuk
yewon rasem. Tatame tuknabo
ake bukre tatamek pulaumenem,
eker rep bulmakau remri akek yin
temenemke, te yen etek wurem.

God reri kwom tame rem sipsip
lakerebem tame remne lasyerem.

8 Sipsip lakerebem tame rem
Betlehem kwom sag meknik
temenem. Neirke rem remri sipsip
etek lakerebem. 9 God reri kwomri
tame wuri re yan Keryen Yen God
reri yabel rik pasrasem. Sipsip
lakerebem tame rem kenakem

akem. 10 God reri kwom tame re
remne op wem. Kem mane akte.
Metye. An kemne tuma yenbo
wesowte yawo. Ari wete tuma,
nugwape tatame rem okbop ten
boteyatete tetane. 11 Gwopte neir
ta wuri te Devit reri kwomke yen
wurye. Yuri er yen re kemne
potte tetane. Reri sig Krais, re
Haneyen. 12 Kem ari tuma metbo,
kem op webo. Reri tuma et sekene
o sekene bo? Kem yin rene late.
Nawo te rene matek leyen rastene.
Re bulmakau awos abo yibuk
tuknatene. Kem etop late, kem ari
webo tuma sene habon op wete.
Reri weye tuma et sekene. 13 Op
wemke, agetage God reri kwom
tame nugwapewai rem rekene
yan wuren rem God rene tuma
yenbo wem, rem reri sig bukre op
wem. 14 Ukyawai Hevenke tetane
God, nem rene yenbowai webo.
Re metekwasbo nowselke tetane
tatame remne pap pultete, rem
pap yenbo temente.

Sipsip lakere tame rem Jisas rene lasyim.

15 God reri kwom tame rem
sipsip lakere tame remne mesege-
nen God reri kwom Hevenke sene
yawum. Sipsip lakere tame rem op
wem. Nem ayi. Keryen Yen reri
nemne weye tuma nem Betlehem
kwomke yin late. 16 Op wemke,
rem agetage yin lam, Mariakene
Josepkene rep etek temenem.
Yen re bulmakau remri awos
abo yibuk tuknamenem. 17 Rem
etop lan wuran God reri kwomri
tame reri wem tuma rem tatame
remne etop wesowem. 18 Nugwape
tatame rem sipsip lakerebo tame
remri tuma metem, rem danekene
sekem. 19 Maria te remri wem
tuma som habobem, te be serem.
20 Sipsip lakerebo tame rem sene
yim. Yibem, God reri kwom tame
reri wem tuma, remri lam wos rem
habom, rem God reri sig bukre
wem.

Rem Jisas rene sig tem.

21 Yabel letrane kelare mur kera
yim, rem yen reri mare tumas
kuten reri sig wem. Rem reri sig
Jisas wem. Kiyi nawo te yen rene
be panemenem, God reri kwom
tame re er sig weruwem.

Simeonkene Anakene rep Jisas rene lam.

22 Liyp wuri tem, Mariak-
ene Josepkene rep yen sen
Jerusalemke yim. Rep Moses Reri
Wule nenen Keryen Yen God rene
yen newote yim. 23 God reri wule
op wem. Kemri masetebo yen
tauryen, kem poten Keryen Yen
God rene newon op wete. Gwor
yen et nereri. 24 God reri agerbo
wule op wem. Kem apbour pes o
mur poten lisen anne newote. Op
wemke, Mariakene Josepkene rep
God rene ap pes newote yim.

25 Tame wuri re Jerusalemke
temenem. Reri sig Simeon. Re
tame yenbo, re God rekene tuma
namrebem, sekwo lombem tame.
Israel tatame remne potte tame
rene re kowmenem. God Reri Wow
re eterkene temenem. 26 Kiyi God
Reri Wow re rene op wem. Ne
kiyi be sate. Ne Keryen Yen reri
lebam yen, Krais, rene latek, ne ek
sate. 27 Op wem, God Reri Wow re
rene wem, re God Reri Kwoborke
wurem. Kiyi wem wulekap, na-
woha rep Jisas rene etop nente sen
yam. 28 Simeon re yen rene letke
poten semenem, re God rene wese
an op wem.

29 Keryen Yen, an neri yaku nen
tame.
Neri kiyi wem wos an laye,
ari wuribai kwuye metye,
eker an sate, et yenbo.
30 Nemne Potte Tame an rene areri
lek laye.
31 Neren, ne rene werasen re
nugwape tatame remne heyar
nente.
Re yawo, an etop laye.
32 Re tuwkap. Re agerbo kwomri
tatame remne

kelow yenbo peterate yawo.
Israel tatame nugwape remri sig re
bukre wete tetane.
33 Jisas reri nawoha rep Simeon
reri wem tuma op metem, rep
danekene sekem. 34 Simeon re
remne tuma yenbo wem. Re
yen reri nawo Maria tene op
wem. Metye. God re gwor Yen
rene lebam. Rane Israel tatame
rem rene magel taite, rem sene
yaper tete tetane. Rane rem rene
pap yewote, rem sene heyar tete
tetane. God re rene werasem,
tatame rem rene tuma yaper wete
tetane. 35 Agerbo tatame rem etop
late, tuma yaper wete tame remri
berastene wuribai et tegek tete.
Yuri ne pap yaper tete tetane.
Opkap metbo mus et pik pebo
muskap. Simeon re Maria tene
etop wem.

36 Tuma wesow ta wuri, teri sig
Ana, te Fanuel eterri yen, te Aser
reri tame beigke temenem. Kiyi
te tame yimenem, nabe letrane
kelare pes kere tem, tame re ek
sam. 37 Nabe nugwape (84) te
wane ta simenem, te keryen ta
temenem. Te God Reri Kwobor be
mesegenbem. Neirkene yabelkene
te God rene lom yokwobem, te
awos lek labem, te God rekene
tuma namrebem. 38 Er yabel na-
woha rep Jisas rene sen yim, et ta
te yan yen rene lam. Te God rene
wese an te tatame remne er yen
rene God rene kowmenem tatame
nugwape remne wesowem.

Josep re yentakene rem Nasaret kwomke sene yim.

39 Keryen Yen reri wem wule
rem etop nenem, Josepkene Mari-
akene rep repri kwom Nasaretke
sene yim. Nasaret et Galili yokwok
tetane. 40 Yen re haneyen tem,
re kitimenakene nugwape pur-
erekene temenem. Etop temenem,
God re rene pap meten rene heyar
nenem.

Jisas re muyensi yen temenem, re God Reri Kwoborke yin wurem.

41 Nabe wulare wulare Jisas
reri nawoha rep God Re Israel
Remne Isip Remri Letke Sene
Potem Yabel habon awos ate
Jerusalemke yaubem. 42 Jisas reri
nabe letpeis tewo pes kere tem,
remri kiyi nenbemkap, rem etop
sene nenem. Rem God Re Israel
Remne Isip Remri Letke Sene
Potem Yabelke habon Jerusalem
kwomke yawum. 43 Er egesi yabel
bukre legem, rem akwulke sene
yim. Muyensi yen tame, Jisas, re
Jerusalemke som temenem. Na-
woha rep etop be sanem. 44 Rene
be lam, rep op habom. Re agerbo
tatamekene yibem. Rep yabel wuri
yimke, rep repri tame beig remri
borke rene sopen yim. 45 Rep
rene be lamke, rep Jerusalemke
rene sopte yim. 46 Yabel pes
rep rene soplaweyem. Yabel
murwek rep rene lam, re God
Reri Kwoborke wuren simenem.
Re tuma peikbem tame remri
borborke sin remri tuma metbem.
Re remne tuma sein wemetbem.
47 Tame rem reri purere, reri
sein webem tuma metem, rem
danekene sekem. 48 Nawoha
rep rene op lam, rep danekene
sekem. Nawo te rene op wem. Yen,
berke ne nesne opkap nenye? Nes
nene soplaweiwo, nes ha rekene
wuribai yaper teye. 49 Re repne
sein op wem. Berke kep anne
sopye? An ari Apiy reri akek sitene.
Kep etop be mettene? 50 Reri op
wem tuma tobo rep be sanem.

51 Re repkene Nasaret kwomke
sene yin tem, re kwokwos kwok-
wos repri tuma meten tobobem.
Reri webem tuma nawo te poten
etetri wuribaike tebem. 52 Jisas
re haneyen tem, re purere yenbo
potem. Tatame rem rene okbop
tem, God eter mere, re rene okbop
tem.

Jisas reri yaku nente

kelow heyarbem tuma.
(Sapta 3:1—4:13)

3

Tatame remne Okke Panen Waren Tirmunem Tame, Jon, re tuma wesowbem.
(Matyu 3:1-12; Mak 1:1-8; Jon 1:19-28)

1 Taiberius re Rom tatame remri keryen yen temenem. Nabe letpeis tewo letrane (15), re keryen yen som temenem. Pontius Pailat re Judia yokwori tatame remri keryen yen. Herot re Galili yokwori tatame remri keryen yen. Reri maser, Filip, re Ituria yokwo, Trakonitis yokwori tatame remri keryen yen temenem, Lisanias re Abilene yokwori tatame remri keryen yen temenem. 2 Anaskene Kaiafaskene rep God reri Kwoborke yaku nen tame remri keryen yen temenem. Er yabel Jon, Sekaraia reri yen, re tamekene bo emik temenem, God re rene tuma wepeteyam. 3 Jon re Jordan Peik yokwori kwomke kwomke yin tatame remne tuma wesowbem. Re op webem. Kem kemri yaper nenbo wos mesegente, an kemne okke panen waren tirmunte. God re kemri yaper nenbo wos poten septite, re kemne tuma be wete. Re op webem. 4 Kiyi temenem tuma wesowbem tame, Aisaia, re er tuma siglowke op basrasem.

Tame wuri re tamekene bo emik temente,
re tuma yaye op wete.
Kem Keryen Yen reri kelow nowbte.
Kem reri kelow heyar nente.
5 Wau temente, kem sel yewote.
Kwow bukre temente, kem sel tan heyarte.
Kwur kwartene kelow kem heyar sene rasen sagwunate.
Pa temente kelow kem heyar sene nente.
6 Op nente, nemne potte Tame rene God re werasen yate. Nem etop late.

7 Nugwape tatame rem Jon rene lasyam, Jon re remne okke panen waren tirmunte. Re remne op wem. Kem sopo yaperkap, kem wuribai yaperkene tatame. Yuri God re pap yoken tatame remne paku pete, re kemne kirkir pete tetane. Yike kemne amete wem? 8 Kiyi kem wule yenbo nente. Kem op nente, nem sanete, kem yaper nenbo wos mesegenye. Kem mane op wete. Abraham re neremri warege. Re tame yenbo, eker nerem mere, nem tame yenbo. Kemri op webo tuma et tuma sekene bo. Kem Abraham reri nan, kem tame yenbo bo. Reri nenbemkap, kem etop be nenbo. Kemri wuribai yaper kem mesegente, kem tame yenbo ek tete. God re selte, re gwor pa poten tatame nente, sene rem Abraham reri yen tete. Kem bupo kap op wete. Nem Abraham eterri yen. 9 Yuri yate tame re wer sete tamekap. Re me teite, re somok teite. Nugwape me rem supa yenbo be yabo, re er me remne teyen kerke liste tetane.

10 Re op wemke, nugwape tatame rem rene op wemetem. Nem berke nente? 11 Re remne sein op wem. Tame re tame oub pes temente, wuri re tame oubkene bo tame rene newote. Awos tetane tame re etopwou nente. Re awoskene bo tame remne awos newote. Re op wem. 12 Kel potbem tame rem Jon rene lasyam, Jon re remne okke tirmunte wem, rem rene op wem. Tuma Peikbo Tame, nem berke nente? 13 Re remne sein op wem. Kem kel potte, kem keremri keryen yen eter webokapwou potte. Kem kel tep bisi kap ate. Re remne op wem. 14 Ei nai tame rem rene yan op wemetem. Nerem, nem mapurke nente? Re remne sein op wem.

Kem tame remne kap pen remri kel ek potte. Kem tame remne tuma kap yikokon nenen remri kel ek potte. Kem kemri yaku nenbo tokwowou kem poten okbop tete.

15 Tatame rem Jon reri tuma metem, rem rene op habom. Kap Jon re Krais, God eter lebam tame? 16 Jon re remne op wem. An kemne okke panen waren tirmunte. Yuri tame wuri re yate tetane, re tame bukre, tame yenbo. An tame eisow. An tame yenbo bo, nes wolbaye wurik be site. An eisow yen, an selke site. Er tame re God Reri Wow kemne newote tetane. Kemri yaper nenbo wos re kerke liste tetane. 17 Rais wes tame rem poten ker petewarbokap, er tame re tatame yaper remne kerke petewarte tetane. Er ker re som eibet tetane. Tame rem rais om poten akek rasbokap, re tatame yenbo remne reri akek panen yite tetane.

18 Op wem, Jon re God Reri Tuma Yenbo remne weiwebem, agerbo agerbo tuma re remne kirkir wesowbem.

Herot re Jon rene ake yaperke wen wurem.

19 Yuri Jon re Keryen Yen Herot rene tuma op wem. Ne neri mase reri ta, Herodias, tene kerepoten panem. Et yaper. Agerbo yaper wos nugwape ne kirkir nenbem. 20 Op wemke, Herot re yaper sene nenem, re Jon rene ake yaperke wen wurem.

Jon re Jisas rene okke tirmunem. (Matyu 3:13-17; Mak 1:9-11)

21 Jon re nugwape tatame remne kiyi okke panen waren tirmunem, yuri re Jisas rene kirkir panen okke waren tirmunem. Waren wayem, Jisas re God rekene tuma namrebem, rem lam, gwan beram. 22 God Reri Wow re nelke bour apkap rene yeren sim. Tuma wuskiy nelke op wem. Ne ari meseke mogul Yen. An nene okbop tebo.

Jisas reri yeiwarege sig. (Matyu 1:1-17)

23 Kiyi Jisas re yaku tobotam, reri nabe et tame wuriri ok agerbo tameri letpeis (30). Tatame rem rene op habom. Re Josep eterri yen.
Josep re Heli eterri yen.
24 Heli re Matat eterri yen.
Matat re Livai eterri yen.
Livai re Melki eterri yen.
Melki re Janai eterri yen.
Janai re Josep eterri yen.
25 Josep re Matatias eterri yen.
Matatias re Amos eterri yen.
Amos re Nahum eterri yen.
Nahum re Esli eterri yen.
Esli re Nagai eterri yen.
26 Nagai re Mat eterri yen.
Mat re Matatias eterri yen.
Matatias re Semen eterri yen.
Semen re Josek eterri yen.
Josek re Joda eterri yen.
27 Joda re Joanan eterri yen.
Joanan re Resa eterri yen.
Resa re Serubabel eterri yen.
Serubabel re Sealtiel eterri yen.
Sealtiel re Neri eterri yen.
28 Neri re Melki eterri yen.
Melki re Adi eterri yen.
Adi re Kosam eterri yen.
Kosam re Elmadam eterri yen.
Elmadam re Er eterri yen.
29 Er re Josua eterri yen.
Josua re Elieser eterri yen.
Elieser re Jorim eterri yen.
Jorim re Matat eterri yen.
Matat re Livai eterri yen.
30 Livai re Simeon eterri yen.
Simeon re Juda eterri yen.
Juda re Josep eterri yen.
Josep re Jonam eterri yen.
Jonam re Eliakim eterri yen.
31 Eliakim re Melea eterri yen.
Melea re Mena eterri yen.
Mena re Matata eterri yen.
Matata re Natan eterri yen.
Natan re Devit eterri yen.
32 Devit re Jesi eterri yen.
Jesi re Obet eterri yen.

Obet re Boas eterri yen.
Boas re Salmon eterri yen.
Salmon re Nason eterri yen.
33 Nason re Aminadap eterri yen.
Aminadap re Atmin eterri yen.
Atmin re Arni eterri yen.
Arni re Hesron eterri yen.
Hesron re Peres eterri yen.
Peres re Juda eterri yen.
34 Juda re Jekop eterri yen.
Jekop re Aisak eterri yen.
Aisak re Abraham eterri yen.
Abraham re Tera eterri yen.
Tera re Nahor eterri yen.
35 Nahor re Seruk eterri yen.
Seruk re Reu eterri yen.
Reu re Pelek eterri yen.
Pelek re Eber eterri yen.
36 Eber re Sela eterri yen.
Sela re Kainan eterri yen.
Kainan re Arpaksat eterri yen.
Arpaksat re Siem eterri yen.
Siem re Noa eterri yen.
Noa re Lamek eterri yen.
37 Lamek re Metusela eterri yen.
Metusela re Enok eterri yen.
Enok re Jaret eterri yen.
Jaret re Mahalalel eterri yen.
Mahalalel re Kenan eterri yen.
38 Kenan re Enos eterri yen.
Enos re Set eterri yen.
Set re Adam eterri yen.
Adam re God eterri yen.

4

Satan re Jisas rene seilam.
(Matyu 4:1-11; Mak 1:12-13)

1 Jisas re Jordan Peik mesegenen yim, God Reri Wow re eterkene temenem, re Jisas rene panen re tamekene bo emik yin temenem. 2 Neir tame pesri ok, yabel tame pesri ok (40), re etek temenem. Jisas re awos be abem, re bupo me temenem. Yuri er yabel aboyei legem, re kwoi sam, gambo remri keryen yen, Satan, re yan rene seilam. 3 Satan re rene op wem. Ne God reri yen sekene temente, ne wetek, gwor pa rem nakwu tete, ne poten ate. Ne etop nente, an lan op wete. Ne God Eterri yen. 4 Jisas re rene sein op wem. God reri siglow re op webo. Tatame rem awoswou ate habote, rem heyar be temente.

5 Sene Satan re Jisas rene panen kwowke yawun Jisas rene agetage aboyei nowselri kwom peteram. 6 Re Jisas rene op wem. An nene er kwom newote, ne er kwom panen site. Aboyei nugwape yenbo kanbo wos er kwomke tetane, an nene ab newokeipte. Et wos aboyei et areri. An yike tamene newote wete, ankene newote. 7 Ne gulke pan anne lom yokwote, aboyei wos an nene newote. 8 Jisas re rene sein op wem. God reri siglow op webo. Kem Keryen Yen God eternewou lom yokwobet, eternewou yaku nenbet.

9 Sene Satan re Jisas rene Jerusalem kwomke panen yim. Re rene God Reri Kwobor magelke panen yawun tetem, re rene op wem. Ne God Reri Yen temente, ne opu kirpen war. 10 God reri siglow op webo. God re reri kwomri tame remne werasen yate, rem nene kwobo late. 11 Tuma sene op webo. Neri tewo pak be pete, rem nene letke poten ne heyar waren tetete. 12 Op wem, Jisas re rene sein op wem. God reri siglow op webo. God re neri Keryen Yen, ne rene kap seilate. 13 Satan re rene seilaweyem, re rene mesegenen yim, re agerbo yabelke rene sene seilate kowem.

Jisas re Galilike yim, God Reri Wow re rene kitimena newom, re yaku tasen nenem.

(Sapta 4:14—9:50)

Jisas re Galili yokwok yaku tobotam.
(Matyu 4:12-17; Mak 1:14-15)

14 God Reri Wow re Jisas eterkene temenem, re Galili yokwok sene yim. Jisas reri nenem

wos kwomri kwomri tatame rem metem. 15 Jisas re God reri akek wuren tatame remne tuma yenbo wesowbem, rem reri sig bukre webem.

Nasaret kwomri tatame rem Jisas rene magel tayem.
(Matyu 13:53-58; Mak 6:1-6)

16 Yuri Jisas re Nasaret kwomke yim. Kiyi re eisow yen temenem, re Nasaret kwomke temenem. Re kiyi nenbemkap, egesi yabelke re God reri akek wurem. Re God Reri Siglowke basrasmenem tuma late tetem. 17 Rem Aisaia reri basrasem siglow rene newom, re tuma wuri sopen lan re op wem.

18 Keryen Yen Reri Wow re arenke tetane.
Re anne lebam, an woskene bo tatame remne tuma yenbo wesowte.
Re anne werasen yan tuma wesowte, ake
yaperke tetane tame rem
ake yaper mesegenen sene yite.
Le si tame rem heyar sene late.
Re anne werasen yam, an pap yaper metbo
tatame remne tuma yenbo
wesowte, rem pap kwuye mette.
19 Re anne werasen yam, God re reri tatame remne
potte yabelri tuma an remne etop wesowte.

20 Op wem, Jisas re siglow sene gwolbekerem, re ake lakere tame rene sene newon re sene ek sim. Nugwape tatame rem God reri akek simenem, rem eternewou leklek temenem.

21 Re remne op wem. God reri basrasem tuma kem gwopte metye, er tuma re gwopte sekene teye. 22 Op wem, tatame rem reri sig bukre wem. Re remne tuma yenbo heyar wemke, rem op habo op habon op wem. Er tame re Josep eterri yen. Mapurke re er tuma webo? 23 Jisas re remne sein op wem. Kem tuma anne op wete. Ne tatame remne heyar nenbo tame, ne kworer heyar nente. Kem anne sene op wete. Neri Kaperneamke nenem wos nemri metemkap, ne neri maime kwomke sene nente. 24 An kemne sekeneker webo. Tuma wesow tame reri kwomri tatame rem rene pap be yewobo, rem rene magel taibo. 25 Metye. An kemne sekeneker webo. Kiyi Elaija re temenem, nugwape wane ta rem Israelke temenem. Nabe mur, liyp letrane kelare wuri kerem, mou be tibem. Nugwape tatame kwomke kwomke rem akwoi sim. 26 God re Elaija rene Israelri wane ta etemne be werasen yim. Yehow. Re rene werasen Sarefat kwomri wane ta etetnewou lasyim. Sarefat kwom et Saidon yokwok tetane. 27 Sene God Reri Tuma wesowbem tame, Elaija, re temenem, nugwape nomape tame rem Israelke temenem. God re remne heyar be nenem. Yehow. Siria yokwori tame, Naman, eternewou God re rene heyar nenem.

28 Tatame rem God reri akek temenem, rem Jisas reri wem tuma etop metem, rem kenakem pap bukre yokem. 29 Rem teten Jisas rene keikeren rene ya yokwo keren kwom geike liyten wurem. Rem remri kwom sitene kwowke rene panen yawum. Rem rene etek sokwunte nenem. 30 Re etemri borke yin remne mesegenem.

Jisas re gambo wekrokem.
(Mak 1:21-28)

31 Jisas re Kaperneam kwomke yim. Kaperneam kwom et Galili yokwok tetane. Egesi Yabel re God reri akek wuren remne tuma peikem. 32 Rem reri tuma metem, rem danekene sekem. Keryen yen remri wesowbemkap re remne etopkap wesowbem, eker rem danekene sekem. 33 God reri akek temenem tame rene gambo gureremenem, re tuma yaye op wem. 34 Jisas, ne Nasaret kwomri tame. Ne kap nemne berke nente? Ne nemne kap botkute yawo? Nem nene latene. Ne God eterri tame yenbo. Re nene werasen yam.

35 Jisas re rene tuma sein op wem. Ne elen me te. Ne er tame rene mesegenen yite. Op wem, gambo re tame rene etemri bitmik selke teren rene mesegenen ek yim. Gambo re rene yaper be nenem, re bupo me yim. 36 Nugwape tatame rem etop lam, rem danekene sekem, rem etemwou etemwou op wem. Reri weye tuma et mapkap tuma? Re kitimenakene tamekap webo, gambo rem reri tuma metbo, rem tame remne mesegenen yibo. 37 Nugwape kwom rem Jisas reri nenem wos aboyei metkeipem.

Jisas re Pita reri owyi tene heyarem.
(Matyu 8:14-15; Mak 1:29-31)

38 Jisas re God reri ake mesegenen yin Saimon eterri akek wurem. Saimon reri owyit te yaper metbem, wesom kirkir nignigbem, rem Jisas rene tene kwobo late wem. 39 Re yin tukna tiy meknik tetem, teri yaper kwuye mette wem. Op tem, teri yaper boyem, agetage te wayen teten remne awos nenem.

Jisas re nugwape tatame remne heyarem.
(Matyu 8:16-17; Mak 1:32-34)

40 Yabel warbem, tatame rem hekna habana sikanuma nenbem tametiy remne Jisas eterne panen yam. Jisas re reri let nugwape tatame remne wulare wulare keren yin rem kwuye metem. 41 Gambo yaper rem nugwape tatame remne mesegenen yim. Rem yaye op wem. Ne God Eterri yen. Jisas re remne sewayen op wem. Kem etop mane wete.

Jisas re kwomke kwomke yin tuma wesowbem.
(Mak 1:35-39)

42 Ei berabemke, Jisas re er kwom mesegenen tamekene bo emik yim. Tatame rem rene sopen yin lam, rem rene keikerete wem. Rem op habom. Re nemne kap mesegenen yite. 43 Re remne op wem. God re anne werasen yam, an God reri kwom panen site tuma yenbo agerbo kwomke wesowen sewurte. 44 Op wemke, re Judia nowselke sewurbem, re God reri akek wuren tatame remne God Reri Tuma yenbo wesowbem.

5

Jisas re wemke, Pita re omyen nugwape potem.
(Matyu 4:18-22; Mak 1:16-20)

1 Yuri Jisas re Genesaret peik kupa barke temenem, nugwape tatame rem meknik yan teten kur rasem. Rem God eterri tuma mette yam. 2 Jisas re lam, pere pes peik barke liyten yawun rasmenem. Omyen potbem tame rem pere mesegenen remri wuli ok keyate yim. 3 Jisas re perek waren sim, re pere mutame, Saimon, rene op wem. Ne pere puwkwunem opre wur. Op nenem, Jisas re perek sin re tatame remne tuma peikbem. 4 Tuma peiken legem, re Saimon rene op wem. Ne ik piyan yi. Ne, nerenkene yaku nenbo tamekene kem wuli okke sene rasen omyen pot. 5 Saimon re rene sein op wem. Haneyen. Neir nem yaku bukre keren yan nemne eikene beraye. Nem omyen be wuri potye. Neren weyek, an neri tuma meten wuli ek raste nenbo. 6 Op wen rem yin wuli rasen omyen nugwape wuren wulikene weyarte nenem. 7 Rem remri yaku nen tamesip remne yate tem. Rem agerbo perek temenem, rem yan omyen poten pere peske yewon pulawem. Pere rep gergerte nenem. 8 Saimon Pita re op lam, re yin Jisas eterri tewo tobok gulke pan op wem. Haneyen, an yaper wos nenbo tame. Ne anne mesegenen yite. 9 Pita eter, eterkene temenem tame rem remri potem omyen lam, rem danekene sekem. 10 Saimon eterri anepoi Jemskene Jonkene etop

mere rep danekene sekem. Rep Sebedi eterri yen. Jisas re Saimon rene op wem. Ne mane akte. Kiyi ne omyen potbem. Ne omyen potbokap, yuri ne tatame remne etopkap potte. Ne tatame remne ari tuma yenbo wesowtek, rem ari anepoi tete. 11 Op wemke, rem pere liyten yawun peik barke rasen rem remri wosbas aboyei mesegenen rene semowwen yim.

Jisas re nomape tame rene heyarem.
(Matyu 8:1-4; Mak 1:40-45)

12 Yuri Jisas re agerbo kwomke yin temenem, nomape tame re eter kwomke kirkir temenem. Re Jisas rene lam, re gulke pan gwuromen rene op wem. Haneyen, ne selte, ne anne heyar nente. 13 Jisas re rene let keren op wem. An selye. Ne heyar me tete. Op wemke, eter webem tuma egegekene rene temenem numa sok tem. 14 Jisas re rene op wem. An nene heyar nenye. Ne yikene kap wesowte. Agetage ne yin God reri Kwoborke yaku nenbo tame rene neri wesom peterate. Moses reri kiyi wem tuma ne etop nente. Ne God rene kwar pete. Ne op nente, tatame rem lan sanete, neri numa sok tem, ne heyar tetane. 15 Tatame rem reri nenbemkap wesowem, nugwape kwomri tatame rem er tuma meten rem Jisas rene lasyabem. Rem remri hekna habana sikanuma nenbem tatame re remne heyar nente kirkir panen yabem. 16 Rane yabel re tatame remne mesegenen tamekene bo emik yin God rekene tuma ek namrebem.

Jisas re let tewo negel metbem tame rene heyarem.
(Matyu 9:1-8; Mak 2:1-12)

17 Yuri Jisas re tatame remne tuma peikbem, Farisi tame, Moses Reri Wule peikbem tame rem yan etek kirkir simenem. Rem Galili yokwokene Judia yokwokeneri kwomke kwomke yam. Rane rem Jerusalem kwomke yam. Keryen Yen God re Jisas rene kitimena newom, re hekna habana sikanuma nenbem tatame remne heyarem. 18 Rane tame rem kuw let tewo negel met tame rene tamewopke yewon sen yan akek wuren Jisas eterne meknik raste nenem. 19 Rem rene sen wurlaweyem, emi natkelbesem. Rem rene ake magelke sen yawun rope okmei wuri regen tame wopkene rene newokwunen nugwape tatame etemri borke Jisas eterri bitmi tobok rasem. 20 Jisas re lam, rem reri kitimena omuteke habom, eker re kuw let tewo negel met tame rene op wem. Ari tametiy, an neri sebera ya wos poten septiye. 21 Moses Reri Wule peikbem tamekene Farisi tamekene rem etemwou etemwou op webem. Er tame re yike? Reri op weye tuma, re God rene tuma yaper weye. Tame rem agerbo tame remri sebera ya wos kebese be poten septibo. Yehow. God eterwou re etop nenbo. 22 Jisas re remri wuribai lam, re remne op wemetem. Kem berke opkap wuribai potye?

23 Be tuma an kebese be wete? An op wete. An neri sebera ya wos poten septiye. Et bukre wos, o an rene op wete. Ne heyar teten sene wayen yite, et bukre wos? 24 An More Tame Tem Tame, an gwor nowselke tetane. An kitimenakene tame, eker an yaper nenbo wos kebese poten septite. Ari kitimena an kemne peterate. Kem la. Op wemke, re kuw let tewo negel met tame rene op wem. An nene webo. Ne wayen teten neri tamewop poten sen neri akwulke yi. 25 Agetage er tame re tatame etemri bitmik teten reri tamewop poten eterri akek sen yim. Yibem, re God reri sig bukre webem. 26 Tatame rem danekene

sekem, rem God rene tuma yenbo op wem. Gwopte nem kiyi be lamenem wos laye.

Jisas re Livai tame rene wepotem.
(Matyu 9:9-13; Mak 2:13-17)

27 Yuri Jisas re weran yin lam, kel potbem tame re kel rasbem akek simenem. Tame reri sig Livai. Jisas re rene op wem. Ne arenkene yate. 28 Op wemke, re teten nugwape wos mesegenen Jisas eterkene yim. 29 Sene Livai re Jisas rene nugwape awos eterri akek nenem. Kel potbem tamekene agerbo tame nugwapekene rem wuriwouke sin repkene awos abem. 30 Farisikene Moses Reri Wule peikbem tamekene rem op lam, rem Jisas reri anepoi tame remne op wemetem. Kem berke kel potbo tamekene agerbo wule yaper nenbo tame remkene awos etop abo? Et yaper. 31 Jisas re remri wem tuma metem, re remne tuma sein op wem. Yaper be metbo tame rem dokta remne be lasyibo. Sikanuma nen tame etemwou rem dokta remne lasyibo. 32 Opkap an tatame yenbo etemne be potte yatene. Yehow. An yaper wos nenbo tatame etemne potte yatene.

Awos pelebitete wule.
(Matyu 9:14-17; Mak 2:18-22)

33 Re op wemke, rane tatame rem Jisas rene op wem. Nugwape yabel tatame remne Okke Panen Waren Tirmunbo tame, Jon, reri anepoi tame rem wule yenbo sebo. Rem awos pelebiten God rekene tuma namrebo. Farisi remri anepoi tame rem etopkap kirkir nenbo. Neri anepoi tame rem op be nenbo. Nugwape yabel rem awos abo, rem awos be pelebitebo. 34 Re remne sein op wem. Tame re ta panete nenbo, re reri tametiy remne ta pane kisen awos ate ten yate. Ta panete tame re temente, rem kap awos pelebitete? Yehow. Rem awos som abet. 35 Yuri ta panete tame re sene yite, reri tametiy rem awos pelebitete. Gwopte an ari anepoi remkene tetane, eker rem awos abo. 36 Re remne sikur sakur tuma op wem. Tame rem weyartene tame oub suba tetane, rem tame oub ager kera be poten weyartene tame oub subak rasen kambo. Rem op nente, tame oub ager re weyarte, subakene ager kerakene repne kwuye be late. 37 Yuri nenem wain ok tame rem kiyiri ok tibo girbuw subak be yewobo. Op nente, yuri nenem wain ok re wayen pulaubo, girbuw suba re pekan yuri nenem wain ok re selke sirpitibo. Op nenbo, girbuw re yaper tebo. 38 Yuri nenem wain ok rem girbuw agerke yewobo, girbuw re be pekabo. 39 Tame rem kiyiri wain okwou abo. Rem yuri nenem wain ok abo, rem okbop be tebo. Rem op webo. Kiyiri wain ok et yenbo. Jisas re etop wem.

6

Rem Egesi Yabel tuma namrem.
(Matyu 12:1-8; Mak 2:23-28)

1 Yuri agerbo Egesi Yabelke, Jisas re reri anepoi tamekene rem wit now borborke yibem. Anepoi tame rem wit supa kwosen yin etemri letke semenen am. 2 Farisi tame rem lan op wem. Neri anepoi tame rem egesi yabelke wit supa kwosen abo, rem nemri wule biragiyebo. Et yaper. 3 Jisas re remne sein op wem. Devit re kiyi temenem keryen yen. Reri nenem wos rem basrasem. Kem kap er siglow be latene. Kiyi Devit re eterri sukuwkene rem kwoisam, rem kap be awos am? 4 Devit re God reri akek wuren God rene rasem geil poten am. Re reri sukuw remne kirkir newon am. Nemri wule gwop. God rene newobo geil God eterri akek yaku

nenbo tame etemwou abo. Nugwape tatame rem be abo. Devit re reri sukuwkene rem er wule beragiyen God rene newom geil poten am. Rem op nenem, rem tuma be wem. 5 An More Tame Tem Tame. Aren, an egesi yabelri Keryen Yen. Be wos an egesi yabelke nente wete, remkene nente. Jisas re op wem.

Jisas re ya yaper tame rene heyarem.
(Matyu 12:9-14; Mak 3:1-6)

6 Agerbo Egesi Yabel, Jisas re God reri akek yin wuren tatame remne tuma peikbem, ya yaper tame reri mame yokwo ya telmenem, re etek simenem. 7 Moses Reri Wule peikbem tamekene Farisikene rem Jisas rene tuma nente kelow tobo sopbem. Opkap, rem rene leklek heyar temenem. Re kap tame rene Egesi Yabelke heyarte o be heyarte? Re heyarte, nem rene tuma nente. 8 Jisas re remri wuribai lan re ya yaper tame rene op wem. Ne wayen remri bitmik tete. Op wem, re wayen etek tetem. 9 Jisas re tatame remne op wem. An kemne wemetbo. Nemri wule Egesi Yabel map webo? Egesi yabelke nem yenbo wos nente, o nem yaper wos nente? Egesi Yabel tame re sate nenbet, nem rene kwobo lan heyar nente, o nem rene yaper nenen re sate? 10 Re remne lan kwuren sene re ya yaper tame rene op wem. Ne neri let sigil. Re let sigilpitimke, reri let heyar tem. 11 Farisi tamekene Moses Reri Wule peikbem tamekene rem op lam, rem pap yoken etemwou etemwou op wem. Nem Jisas rene pen sate.

Jisas re tame letpeis tewo pes kere remne lebam.
(Matyu 10:1-4; Mak 3:13-19)

12 Jisas re kwowke yawun God rekene tuma namren yin eikene beram. 13 Re reri anepoi tame remne wen yan wuriwouke wuren re letpeis tewo pes kere tame etemnewou lebam. Lebam tame remri sig gwor. 14 Wuri re Saimon. Jisas re rene agerbo sig Pita wem. Wuri re Andru, Saimon eterri mase. Agerbo rem Jems, Jon, Filip, Bartolomyu, 15 Matyu, Tomas. Wuri re Alfius eterri yen Jems. Wuri re Saimon, reri agerbo sig Selot. 16 Wuri re Judas, Jems eterri yen. Wuri re Judas Iskariot. Yuri Judas re Jisas rene yena tem.

Jisas re nugwape tatame remne heyarem.
(Matyu 4:23-25)

17 Jisas re reri anepoi tamekene rem kwow mesegenen waren selwawke tetem. Nugwape tatame rem yam. Judia yokwori tatame, Jerusalem kwomri tatame, peik barke tetane kwom pes Tairkene Saidonkeneri tatame rem yan etekwou temenem. 18 Rem Jisas reri tuma mette, remri temenem sikanuma re remne kirkir heyarte yam. Gambo yaper gureremenem tatame etem mere rem yam, Jisas re gambo remne wekrokem. 19 Nugwape tatame rem lam, Jisas reri kitimenak tatame remne heyar tebem. Op lamke, rem kirkir heyar tete selem, eker rem Jisas rene let kerelate yam.

Tatame rem metekwaste tuma.
(Matyu 5:1-12)

20 Jisas re reri anepoi tame remne lan op wem.

Kem woskene bo tame, kem metekwaste. God reri panen sitene kwom et keremri.

21 Gwopte kwoi sabo tame kem metekwaste. Kem awos an sekete tetane.

Kirabo tame kem metekwaste. Yuri kem sak keyete tetane.

22 An More Tame Tem Tame, kem anne omuteke habobo. Opkap, tatame rem kemne be metekwaste, rem kemne magel taite, rem kemne tuma yaper wete, rem kemne op wete. Kem tatame

yaper. Rem op nente, kem okbop tete. 23 Kemri tokwo bukre et God eterri kwomke tetane, eker kem okbop ten metekwaste. Gwopte tetane tatame remri yeiwarege rem God Reri Tuma wesowbem tame remne etop yaper nenbem.

24 Wosbaskene tame, kem pap yaper tete tetane. Gwopte kem wosbaskene tetane, kem okbop tebo. Yuri kem okbop be tete tetane.

25 Gwopte awos an seketbo tatame, yuri kem pap yaper tete, kem kwoi sate tetane.

Gwopte sak keyebo tatame, yuri kem pap yaper tete, kem kirate tetane. 26 Nugwape tatame rem kemri sig yenbowai webo. Remri yeiwarege kiyi rem yikoko tuma wesowbem tame remri sig etop kirkir yenbo webem. Opkap tatame kem ei etop habo. Yuri kem yaper tete tetane.

Peiktame remne pap yewobo wule.

(Matyu 5:38-48; 7:12)

27 Ari tuma metbo tatame, an kemne webo. Kem kemri peiktame remne pap yewote. Tatame rem kemne be metekwasbo, kem remne heyar nente. 28 Tatame rem kemne tuma yaper webo, kem remne tuma yenbo sein wete. Tatame rem kemne yaper wos nenbo, kem remne God rekene tuma namrete. 29 Tame rem kemne op yokwo powyek puwburowte, kem pelkeren op yokwo powyek sene taite, rem sene puwburowte. Tame rem kemri tame oub potte wete, kem remne tame oub wuriwou kap newote. Kem remne pes newote. 30 Tame rem kemri wos bupo me potte wete, kem remne eger kap tete. Kem remne bupo me newote, yuri kem remne mane op wete. Ne nemne sein newote. 31 Kem selye, tatame rem kemne yenbo nente. Kem etop selbokap, kem agerbo tatame remne etopwou nente.

32 Tame rem yaper nenbo tame remne pap yewobo, yaper nenbo tame rem remne pap sein yewobo. Rem agerbo tame remne pap be yewobo. Kerem, kem aboyei tatame remne pap yewote. Kemne pap yewobo tame etemnewou kem pap yewote, God re kemne heyar be nente tetane. 33 Tame rem yaper nenbo tame remne yenbo nenbo, yaper nenbo tame rem remne yenbo sein nenbo. Rem agerbo tame remne yenbo be nenbo. Kerem, kem aboyei tatame remne yenbo nente. Kemne yenbo nenbo tame etemnewou kem yenbo nente, God re kemne heyar be nente tetane. 34 Yaper nenbo tame rem agerbo yaper nenbo tame remne wos newobo. Newobo wos rem yuri sein potbo. Kerem, kem wos newote, kem sein potte kap habote. Wos sein newote tame etemnewou kem newote, God re kemne heyar be nente. 35 Kem kemri peiktame remne pap yewote, remne wule yenbo nente. Kem tame remne wos newote, kem sein potte kap habote. Kem op nente, yuri kem sein tokwo bukre potte tetane. Kem Hevenke tetane God eterri yen sekene tete tetane. God rene pir be webo tatame, yaper nenbo tatame God re remne pap metbo. Kem etop remne kirkir nente. 36 God re kemne pap metbokap, kem agerbo tatame remne etop kirkir pap mette.

Tatame remri wuribai kap se pete.

(Matyu 7:1-5)

37 Kem agerbo tame remri wuribai, remri nenbokap kap se pen kap op wete. Re tame yaper. Kem op nente, God re kemne sein se pen op wete. Ne tame yaper. Kem tatame remne tuma kap wete. Kem op nente, God re kemne tuma wete. Tame rem kemne yaper wos nente, kem remne tuma kap wete. Kem remkene

kelmenate. Kem op nente, kemri yaper nenbokap, God re serte, re sene be habote. 38 Kem agerbo tame remne wos newote, God re kemne sein newote, nugwape wos neri let pulaute tetane. Kem tatame remne wos newobokap, re kemne sein etop newote tetane. Jisas re remne op wem.

39 Sene re remne sikur sakur tuma remne op wesowem. Le si tame rem agerbo le si tame remne kelow kebese be peterate. Rem remne kelow peterate, rem me belen yin emi yaperke warte tetane. 40 Purere potbo yen rem remri tuma peikbo tame remne be teitkwunte. Rem purere potkeipte, rem etemri tuma peikbo tame etemkap tete.

41 Mapurke kem agerbo tame reri yaper nenbo wos eisow se pebo, kemri nenbo yaper kem be labo. 42 Kemri yaper nenbo wos et bukrewai, kem agerbo tame rene op webo. Neri yaper nenbo wos eisow an nene wesowte, God re heyarte. Kem op webo, et yaperwai. Kem yikokobo tame. Kemri yaper nenbo wos kem kiyi magel taite, sene kem agerbo tameri yaper nenbo wos rene yin wesowte, God re heyarte. Et yenbo.

Me yaper rem supa yaper yabo.
(Matyu 7:16-20; 12:33-35)

43 Me yaper rem supa yenbo be yabo. Me yenbo rem supa yaper be yabo. 44 Tame rem me supa labo, rem sanebo, et me yenbo o me yaper. Tame rem mane supa berate wete, rem esekwayek be berate. Rem keibi supa kutete wete, rem lagkene kupuniburke be kutebo. 45 Tame yenbo rem wuribai yenbo tetane, rem yenbo wos nenbo, rem tuma yenbo webo. Tame yaper rem wuribai yaper tetane, rem yaper wos nenbo, rem tuma yaper webo. Tame remri wuribai tetanekap, remri webo tuma rem etopkap webo.

Ake nenbo yen pes.
(Matyu 7:24-27)

46 Berke kem anne Keryen Yen webo? Kem ari tuma heyar be tobobo. 47 Anne lasyabo tame, areri tuma heyar tobobo tame rene an kemne peterate. 48 Er tame re ake nenbo tamekap. Re mei bukre kiyi peren waren yuri re seg yewobo wule pa kirkir sokwunen sel ek pebo. Yuri ok re wayen kwusyewon ake tiyairebo, ake re be terebo. Tame re ake heyar nenem, eker ake re be terem. 49 Ari tuma meten be tobobo tame re ake nenbo tamekap. Re mei bukre kiyi be peren waren yuri re seg yewobo wule pa kirkir be sokwunen sel ek pebo. Yuri ok re wayen kwusyewon ake tiyairebo, agetage er ake re teren yaperwai tebo. Jisas re op wem.

7

Jisas re ei nai tame reri yaku nen tame rene heyarem.
(Matyu 8:5-13)

1 Jisas re er tuma tatame remne wen legem, re Kaperneam kwomke yim. 2 Romri ei nai taresi tame re etek temenem. Reri metekwasbem yaku tame wuri re yaper meten sate keraket temenem. 3 Ei nai tarese tame re op metem, Jisas re yam. Re Juda remri keryen tame rane remne Jisas rene werasen yim, rem Jisas rene wen re yan ei nai tarese tame reri yaku nen tame rene heyar nente. 4 Jisas rene yin lam, rem rene omuteke op wem. Ei nai tare si tame re tame yenbo. Ne rene kwobo late. Ne reri yaku nen tame rene heyarte. 5 Re agerbo nowselri tame, re nemne metekwasbo. God eterri ake wuri re nemne nenem. Opkap ne reri yaku nen tame rene heyarte. Re kap sate. Op wem. 6 Jisas re remkene yin re

ake meknik yan tebem, ei nai tare si tame re tametiy remne werasen yan Jisas rene tuma op wesowem. Keryen Yen. Ne kap yate. An tame yenbo bo, eker ne ari akek kap yan werate. 7 An tame yenbo bo, an nene be yan late. Ne tumawouke wetek, ari yaku nen tame re kwuye mette. 8 An tare si tame, an agerbo keryen yen etemri kulke tetane. Rane ei nai tame rem ari kulke tetane. An tame wuri rene yite wete, re ek yite. An agerbo rene yate wete, re ek yate. An ari yaku nen tame rene yaku nente wete, re ek nente. Eker an mettene, ne keryen yen, ne wetek, ari yaku nen tame re heyar ek tete. 9 Jisas re er tuma metem, re danekene seken pelkeren rene tiptewumenem tatame nugwape remne op wem. An kemne webo. Er tame re omuteke nugwapewai habobo. Juda tatame rem opkap omuteke be habobo. Re remne teitkwuntene. Re mettene, an sikanuma tame remne kebese heyarte. 10 Ei nai taresi tame reri werasen yam tame rem taresi tame reri akek sene yin lam, yaku nen tame re kwuye metem.

Jisas re muyensi yen tame rene heyarem.

11 Kwokwos Jisas re Nain kwomke yim, reri anepoi tame, nugwape tatamekene rem eterkene yim. 12 Re kwom ser eru meknik temenem, kwomri tatame rem sam tame wuri sen yan wuram. Sam tame reri nawot te wane ta. Teri yen wuriketwou temenem, er yen re sam. Nugwape tatame rem etetkene yen kupa sen yan wuram. 13 Jisas re ta tene lam, re tene pap meten tene op wem. Ne mane kirate. 14 Op wemke, re yin tame kupa rasmenem tamewop let kerem. Tamewop sen yibem tame rem tame kupa sen tetem. Jisas re op wem. Muyen siyen tame, an nene webo. Ne opu wayen si. 15 Op wem, sam yen re sene wayen sin tuma namrem. Jisas re yen nawo tene sene newom. 16 Nugwape tatame rem etop lam, rem aken God reri sig bukre op wem. Tuma wesow tame re yan neremkene tetane. Rem sene op wem. God re reri tatame remne potte yam. 17 Jisas reri nenem wos Judia yokwo kwomri tatame, meknik temenem kwomri tatame rem aboyei metem.

Jon re reri anepoi tame remne werasen Jisas rene lasyim.
(Matyu 11:2-19)

18 Tatame remne Okke Panen Waren Tirmunbem tame, Jon, reri anepoi tame rem Jon rene Jisas reri nenbem wos aboyei wesowkeipem. 19 Jon re reri anepoi yen pes repne wen yim. Re repne op wem. Kiyi an wem. Tame wuri, Krais, re yate tetane. Kep yin Jisas rene tuma op wemette. Ne Jon reri kiyi wem tame, o nem agerbo tame rene kowte? 20 Op wen re repne werasen Jisas rene lasyim. Rep yin Jisas rene op wem. Tatame remne Okke Waren Tirmunbem tame, Jon, re nesne werasye, nes nene tuma wuri wemette yawo. Ne kap Jon reri kiyi wem tame, o nem agerbo tame rene kowte?

21 Repri yin Jisas rene lam yabel, re hekna habona sikanuma nenem tatame remne heyarbem. Gambo yaper re wekrokbem. Le si tatame nugwape re remne heyar nenbem, rem kebese labem. 22 Op nenbem, re Jon reri anepoi tame repne tuma sein op wem. Kep sene yin Jon rene kepri laye wos, kepri metyekap rene op wesowte. Le si tame an remne heyarbo, rem sene kebese labo. Let tewo yaper tetane tame an remne heyarbo, rem sene kebese yibo. Numape tame an remne heyarbo, rem heyar sene tebo. Wan tekte tame an remne heyarbo, rem tuma kebese metbo.

Sam tame an remne webo, rem wow sene potbo. Wosbas bo tame an remne God Reri Tuma Yenbo remne wesowbo. 23 Tatame rem ari nenbokap lan op habobo. Gwor tame God re rene werasen yam. Op habobo tatame remri wuribai et yenbo. Rem wuribai pes bo, opkap rem metekwasbo.

24 Jon reri anepoi tame rep sene yimke, Jisas re tatame remne Jon eterne op wem. Kiyi kem tamekene bo emik Jon rene lasyim, kem be wos late yim? Kem kap op habobem. Jon re polik sen yibo me takekap, re kitimenakene bo. An kemne webo. Re etopkap bo. Re kitimenakene tame. 25 Kap kem op habobem. Yenbo kanbo tame oub wubo tame rene nem late. An kemne webo. Jon re tame oub yenbo be wumenem. Yenbo kanbo tame oub wubo tame, woskene tame rem tamekene bo emik be yin sewurbo. Rem ake yenbok temenbo. 26 Kap kem op habobem. Nem God Reri Tuma wesow tame rene late. Ekeya. An kemne webo. Jon re God eterri tuma wesow tame. Re aboyei tuma wesow tame remne teitkwuntene. Re tame bukre. 27 God reri basrasem tuma Jon eterne op webo.

Gwor tame re ari tuma wesow tame.
An rene weraste, re temnan yin ari tuma wesowte.
Re neri yate kelow heyar raste.

28 Jisas re sene op wem.

An kemne webo. Jon re aboyei nowselri tatame remne teitkwunem.
God reri panen si kwomri tatame eisow rem Jon rene teitkwunte tetane.
Jisas re op wem.

29 Tatamekene kel potbem tamekene rem reri tuma metem, rem op wem. God reri wule yenbo. Kiyi er tatame rem remri yaper nenbo wos mesegenen Jon re remne okke panen waren tirmunem. 30 Farisikene Moses Reri Wule peikbem tamekene rem God Reri Tuma magel tayem, rem okke tirmunte muwem.

31 Jisas re op wem. Gwopte tetane tatame rem mapkap tamekap? An kemne wesowte. 32 Rem akwul makelek barow ten sewurbo yenkap. Rem agerbo yen remne tuma ten op webem. Nem sekwo lombo, me pebo, kem sekwo kirkir be lombo. Nem kirawe baswe tuma webo, kem nemkene kirkir be kirabo. Nemri nenbokap kem etop be nenbo. Yen etem rem etop webem. Be wos yen rem nenbem, agerbo yen rem yaper webem, rem be nenbem. 33 Tatame remne Okke Waren Tirmunem tame, Jon, re yan nugwape yabel re awoskene wain okkene be abem. Kem ari weye yenkap, kem rene lam, kem op wem. Er tame re op nenbo, gambo rene gureretene. 34 An More Tame Tem Tame, an yam, an awoskene okkene abem, kem anne op webem. Ekla. Re a nugwape abo tame. Re wain ok nugwape abo tame. Re kel potbo tamekene agerbo yaper nenbo tamekene etemri tametiy. Kem etop webem. Be wos an nenbo, kem op webo. Et yaper. 35 God reri purere potem tatame rem mettene, God reri purere et sekene.

Wule yaper nenbem ta te kwar sen yan Jisas eterri tewok sirem.

36 Farisi tame re Jisas rene eterkene awos ate wepotem, Jisas re Farisi tame eterri akek yin sin awos abem. 37 Ta wuri te yaper wos nenbem ta te eter kwomke temenem. Te op metem, Jisas re Farisi tame eterri akwulke awos abem. Op metem, te pak nenem gin poten sen ek yim. Gin et kwar yenbo yewomenem. 38 Te yin reri magel yokwok teten eterri meknik kirabem, lerok Jisas eterri tewok bitkwunbem. Te Jisas reri tewo etetri tare takek bantebem, reri tewo ragiy boyen tewo kwar parbem. 39 Jisas rene awos ate

wem Farisi tame re op lam, re eter kworer op wem. Re God Reri Tuma wesow tame sekene bo. Re sekene temente, rene let kereye ta tene re metmente, te yaper wos nenbo ta. An labo, re etop tene be mettene.

40 Jisas re rene op wem. Saimon, an tuma wuri nene wete. Saimon re op wem. Tuma Peikbo Tame, ne opu anne wesow. 41 Re op wem. Kel newobo tame re tame pes repne kel newom. Tame wuri rene re tame letraneri ok (K100) kel newom, tame wuri rene re kel letpeis (K10) newom. 42 Yuri rep kelkene bo, rep kebese sein be newom. Kel newom tame re repne op wem. Opu mesegen. Kep sein mane newote. Re op
wemke, yike okbop bukrewai tem? Yike okbop kera tem? 43 Saimon re tuma sein op wem. Kel nugwape poten sein be newom tame eter, re okbop bukrewai tem. Jisas re op wem. Ne tuma sekene weye. 44 Re ta tene petkwo lan Saimon rene op wem. Gwot ta ne tene laye. An neri akek yan wuraye, ne anne tewo ok keyate ok be newoye. Et ta te ari tewo etetri lerokke bikwunye, etetri tare takek te lerok sene banteye. 45 Ne anne okbop be teye, anne ragiy be boiwo. An yan wuraye, er ta te anne ragi tewok tewok boibo. 46 Ari tare ne kwar be kereye. Etet te ari tewo kwar peye. 47 An nene webo. Te anne metekwasye, anne pap yewoye, an teri yaper nenbo wos nugwape aboyei poten septiye. Tame reri yaper nenbo wos nugwape bo, er tame re anne pap keraket yewote. 48 Jisas re ta tene op wem. Neri yaper nenbo wos an poten septiye. 49 Rekene sin awos abem tame rem etemwou etemwou op namrem. Er tame re yike? Re yaper wos poten septibo. 50 Jisas re ta tene op wem. Ne anne haboye, opkap an neri sebera ya wos poten septiye, God re nene potye. Ne pap kwuye meten yite.

8

Rane ta rem Jisas rem Jisas rene semowem yim.

1 Yuri Jisas re kwomke kwomke yin sewuren re tatame remne God reri kwom panen site tuma wesowbem. Reri letpeis tewo pes kerem tame (12) rem eterkene sewurbem. 2 Rane ta, remne kiyi gambo gureremenem, Jisas re gambo rene wekroken re remri sikanuma heyarem. Er ta etem mere rem eterkene sewurbem. Ta wuri rekene sewurbem, teri sig Maria. Te Makdala kwomri ta. Kiyi gambo letrane kelare pes kere tene gureremenem, Jisas re er gambo remne wekrokem. 3 Joanakene Susanakene rep agerbo takene rem Jisas eterkene sewurbem. Joana te Kusa eterri ta, Kusa re Herot reri ake lakerebem tame. Nugwape ta rem Jisas eterkene
sewurbem, er ta rem Jisas rene, reri anepoi tame remne kirkir kwobo lan remne kel, awoskene newobem.

Jisas eter wem sikur sakur tuma, tame wuri re awos supa nowke panbilen sewurem.
(Matyu 13:1-9; Mak 4:1-9)

4 Nugwape tatame, kwomri kwomri, rem Jisas rene lasyan rem Jisas rene kur rasemke, Jisas re remne sikur sakur tuma op wem. 5 Tame wuri re awos supa poten nowke yin panbilen sewurem. Rane supa rem kelowke yerem, er supa tame rem yan tewok tetem, rane supa ap rem yan am. 6 Rane supa pa luke yeren rekwan sim. Er sel re okkene bo, eker supa rem sok tekeipen ab saiwom. 7 Rane supa rem negiri esekwaye somok yeren rekwan sim, negiri esekwaye awos supakene rem kirkir wayen negiri esekwaye rem punen borgeyem, er awos supa rem yaper tem. 8 Rane awos supa rem sel yenbok yeren rekwan sin

bukre tem, rem supa nugwape yam. Wulare wulare rem supa nugwape (100) yam. Jisas re sene ek wem. Metye. Tame rem wan temente, rem wan wurik matte.

Sikur sakur tuma wule.
(Matyu 13:10-17; Mak 4:10-12)

9 Jisas reri anepoi tame rem rene reri wem sikur sakur tuma tobo wemetem. 10 Jisas re sein op wem. God re kwom panen site, kiyi berasmenem tuma an kemne wesowbo. Keremwou kem heyar metbo. Agerbo tatame remne an sikur sakur tumawou webo, eker rem heyar be metbo. Rem remri lek labo wosri tobo rem be labo. Rem tuma metbo, rem tuma tobo rem be sanebo.

Awos supa sikur sakur tuma tobo.
(Matyu 13:18-23; Mak 4:13-20)

11 Ari kiyi weye sikur sakur tuma tobo re gwopkap tetane. God Reri Tuma re awos supakap. 12 Rane tatame rem God Reri Tuma metbo, rem kelowke yerbo awos supakap. Rem tuma metbo, sene Satan re yan er tuma poten septibo. Re op habobo. Rem kap omuteke meten God re remne kap potte. 13 Rane tatame rem tuma metbo, rem pa luke yerbo awos supakap, rem God Reri Tuma meten agetage poten pap yewon metekwasbo. Rem God rene keraket habobo, sene agerbo wos remne seilabo, rem God rene mesegenbo. 14 Rane tatame rem tuma metbo, rem negiri esekwaye somok yerbo awos supakap. Rem God Reri Tuma metbo, sene rem nowselri woskene kelkene etopwou habobo, er wos rem remne rager pagerbo. Op nenbo, rem God reri yaku heyar be nenbo. 15 Rane tatame rem tuma metbo, rem sel yenbok yerbo awos supakap. Rem tuma metbo, rem heyar keikerebo, rem God reri yaku nenbo, rem heyar yenbo nenbo.

Tame rem tuw ouke be gumbo.
(Mak 4:21-25)

16 Tatame rem lam yarbo, rem ouke be gumbo, o rem tiy kulke be rasbo. Yehow. Rem tiyke tukbo, ake leletalbo, tatame rem akek wurabo, rem kebese labo. 17 Gwopte berastene wos, yuri er wos nugwape tatame rem late tetane. Nugwape wos gwopte subtene, yuri rem late tetane. 18 Kem tuma heyar met. Wuribai yenbo tetane tatame rem tuma metbo, tuma tobo rem kirkir metbo. Tame re wos rane tetane, God re rene sene newote tetane. Tame re wos bo, God re reri setene wos potte.

Yike Jisas reri nawokene reri masekene?
(Matyu 12:46-50; Mak 3:31-35)

19 Jisas re webemke, reri nawokene masekene rem yam. Nugwape tatame rem wuriwouke wurmenem, rem kwom geike tetyewomenem. 20 Tame wuri re Jisas rene op wem. Neri nawokene masekene rem makelek tetyewotene. Rem nene late yawo. 21 Jisas re remne sein op wem. Yike tatame rem God Reri Tuma meten sete, er tatame rem areri nawokene gesmasekenekap. Jisas re etop wem.

Jisas re mou marye bukre weragerem.
(Matyu 8:23-27; Mak 4:35-41)

22 Yuri Jisas re eterri anepoi tamekene rem pere warbemke, re remne op wem. Nem peik kelareke kuran wute. Re op wen rem me wum. 23 Yibem, Jisas re perek tuknamenem, marye bukre yam, ok burow perek teyen waren pulaute nenbem, rem sate nenem. 24 Anepoi tame rem Jisas rene yan teren sin op wem. Haneyen, nem sate nenbo. Op wemke, Jisas re wayen teten maryekene ok burowkene tuma wem, rep tebeyem. 25 Re remne op wem.

Mapurke kem anne omuteke be haboye? Rem danekene seken aken etemwou etemwou namren op wem. Er tame re yike? Re maryekene ok burowkene repne tuma weye, rep reri tuma meten agetage tebeiwo.

Jisas re tame rene gureremenem gambo wekrokem.
(Matyu 8:28-34; Mak 5:1-20)

26 Rem sene yibem, rem Galili wame kelareke yin Gerasa yokwok yin gayem. 27 Jisas re barke yaumenem, kwom sagri tame wuri re rene yan etek lam. Gambo rem er tame rene gureremenem. Re mate be peikbem, re ake be tebem. Re tame sele emik temenem. 28 Re Jisas rene lan re taye pitin eterri tewo tobok waren tuknan rene yaye op wem. Jisas, ne Keryen Yen God Eterri Yen. Ne kap anne berke nente nenbo? An nene webo. Ne anne kap pete. 29 Kiyi Jisas re gambo rene op wem. Ne tame rene mesegente. Op wem, eker tame re etop wem. Kiyi tewo nugwape gambo re tame rene keikerebem, tatame rem rene poten rene let tewo kitimenakene kep roborasem, rem rene akek wen yibem. Akek yin tebem, re kep roberasbem, gambo rem tame rene tame bo emik panen yibem. 30 Jisas re tame rene op wemetem. Neri sig be? Re sein op wem. Areri sig et Nugwape Tame. Gambo nugwape rem rene gureremenem, opkap reri sig et Nugwape Tame. 31 Gambo rem Jisas rene op wem. Ne nemne mane wekroken ker kwomke yite.

32 Nugwape por rem meknik temenem, rem kwowke an sewurbem. Gambo rem Jisas rene op wem. Ne nemne er por etemke werasen yite. Jisas re sein op wem. Kem opu yi. 33 Gambo rem tame rene mesegenen yin rem por etemke yin gurerem. Por rem agetage amekiren yin emi yaperke warkwuten peikke kirpen ok an saiwom.

34 Por lakerebem tame rem op lan rem amekiren yin kwom sagri tatamekene kwomri kwomri tatamekene remne remri lam wos wesowem. 35 Tatame rem metem, rem er wos late yim. Yin lam, gambo gureren mesegenem tame re tame oub wun Jisas reri tewo tobok simenem. Re wuribai yenbo potem. Tatame rem op lan rem me akem. 36 Jisas re gambo gureremenem tame rene heyarem, kiyi yan lam tatame rem yuri yan late tatame remne remri lam woskap wesowem. 37 Gerasa kwomri tatame rem op metem, rem kenakem aken Jisas rene op wem. Ne nemne mesegenen yite. Jisas re perek waren sin re sene yite nenbem. 38 Gambo mesegenem tame re Jisas rene op wem. Setate. Nes etep yite. Jisas re rene sewayen rene sene werasen rene op wem. 39 Ne nereri kwomke sene yite. God re nene nenemkap, ne kwomri tatame remne etop wesowte. Op wem, tame re eterri kwomke sene yin Jisas re rene nenemkap re tatame remne etop wesowem.

Jisas re yen wurikene ta wurikene repne heyarem.
(Matyu 9:18-26; Mak 5:21-43)

40 Jisas re peik kelareke sene yim, nugwape tatame rem rene etek kowmenem. Rem rene lam, rem okbop tem. 41 God eterri akek yaku nen tame, reri sig Jairus, re yan Jisas eterri tewo tobok waren rene noubke op wem. Ne areri akek ya. 42 Ari yentenyen te sate nenbo. Ne tene heyar nente. Reri yen wuriwou. Teri nabe letpeis tewo pes kere.

Rem kelowke yibem, nugwape tatame rem Jisas eterkene parpar peiken yibem. 43 Remri ta wuri te wuta suwbem, nabe letpeis tewo pes kerem te wuta suwbem. Te dokta nugwape remne lasyibem,

rem tene be heyarbem. 44 Te yan Jisas reri kin yokwok yan tetem, te reri tame oub let kerelam, teri suwbem wuta tebeyem. 45 Jisas re op wem. Yike anne let kereye? Nugwape tatame rem op wem. An bo. Pita re op wem. Haneyen, ne laye. Nugwape tatame rem nene bogen yibo, rane rem nene weske tesburye. 46 Jisas re op wem. Areri kitimena rane yiwo. Ta o tame anne let kereye, ari kitimena rane yiwo, an etop metye. 47 Ta te habom. Re anne laye. Op habom, te aken polpolen yan Jisas eterri tewo tobok warem. Te nugwape tatame etemri bitmik teri let kerem tuma tobo Jisas rene wesowem. Te op wem. An wuta suwbo. Gwopte an nene let kereye, agetage anne suwbo wuta tebeyen an kwuye metye. 48 Jisas re tene op wem. Ari yen, ne anne omuteke op haboye. Re anne heyar nente. Op haboye, eker ne kwuye metye. Ne wayen teten heyar me yin site.

49 Re som webem, tame wuri re Jairus reri ake mesegenen yam, Jairus rene op wem. Ne Tuma Peikbo Tame rene kap panen yate. Neri yen te saye. 50 Jisas re op metem, re Jairus rene op wem. Ne mane akte. Ne anne omuteke habotek, neri yen te sene heyar tete. 51 Rem sene yin Jairus reri akek yam. Nugwape tatame rem akek kirkir wurte wem, Jisas re remne sewayem. Pita, Jon, Jems, nawoha etemwou rem eterkene wurem. 52 Nugwape tatame rem etek simenen yen tene kiraterbem. Jisas re remne op wem. Kem mane kirate. Te be satene. Te bupo me tuknatene. 53 Rem rene sak keyeterem. Rem op habom. Te saye. 54 Jisas re yen teri let keren tene op wem. Yen, ne opu wayen si. 55 Yen teri wow sene yam, te agetage wayen sene sim. Jisas re remne op wem. Kem tene awos newon ate. 56 Nawoha rep danekene sekem. Jisas re repne op wem. Ari nenye wos kep tame remne kap wesowte.

9

Jisas re letpeis tewo pes kerem tame remne yaku newom.
(Matyu 10:5-15; Mak 6:7-13)

1 Jisas re reri letpeis tewo pes kerem anepoi tame remne wen yam, re remne op wem. An kemne kitimena newote, kem nugwape gambo kebese wekrokte, sikanumakene tatame remne kebese heyarte. 2 Re remne God reri kwom panen si tuma wesowte werasem, sikanuma nen tame remne kirkir heyarte nente werasem. 3 Yite nenbem, re remne op wem. Kem wos mane sen yite. Kem kwokul kap sete. Ayer kap poten sen yite. Awoskene kelkene kap kirkir poten sen yite. Tame oub wularewou sen yite. 4 Ma kwomke kem yite, rem kemne remri akek panen yite, kem eter ake wuriwouke yin temente. Kem agerbo agerbo akek kap yite. 5 Ma kwom kem yite, rem kemne yaper nente, kem er kwom mesegente. Kem tewo suwbuw nubtipitite. Kwomri tatame rem etop late, rem op habote. O nem remne yaper nenye, yuri God re nemne yaper sein nente tetane. 6 Reri anepoi tame rem kwomke kwomke yin God Reri Tuma Yenbo wesowen sewurbem, sikanumakene tatame remne rem heyar nenen sewurbem.

Herot re habolaweyem. Jisas re yike.
(Matyu 14:1-2; Mak 6:14-29)

7 Keryen Yen Herot re Jisas reri nenbemkap metem, re op habon op habobem. Rane tame rem op webem. Okke Panen Waren Tirmunbo Tame, Jon, re selek sene wayen sim, opkap re kitimenakene, re bukre wos nenbo. 8 Rane rem op webem. Elaija re selek sene wayen sim, re

er bukre wos nenbo. Rane rem op webem. Kiyi temenem tuma wesowbem tame etemri wuri re sene wayen sim, re er bukre wos nenbo. 9 Herot re op wem. An metbo, tame wuri re bukre wos nenbo. Re kap yike? Re Jon bo. Jon rene an kiyi wak regem. Op wem, re Jisas rene late habom.

Jisas re nugwape tame (5,000) remne awos newon am.
(Matyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Jon 6:1-14)

10 Jisas reri werasem tame rem sene yan remri nenbem nugwape woskap rem Jisas rene wesowem. Re remne panen rem agerbo tame remne mesegenen rem etemwou Betsaida kwomke yim. 11 Tatame rem etop metem, rem rene semowen rene lasyam. Jisas re etop lam, re remne okbop tem, re remne God reri kwom panen si tuma yenbo wesowbem, re sikanuma nenem tame remne heyarbem. 12 Perpe yabel warbem, Jisas reri letpeis tewo pes kerem anepoi tame rem yan rene op wem. Nemri tetane emi et tame bo. Ne tatame remne weraste, rem kwomke kwomke yin awos sopen tuknate emi kirkir late.

13 Jisas re sein of wem. Kem remne awos newon a. Op wemke, rem rene sein op wem. Nem awoskene bo. Nem geil letrane omyen sok peswou setene. Ne map habobo? Nem yin nugwape tatame remne awos tupate o bo?

14 Tame nugwapewai (5,000) rem temenem, Jisas re reri anepoi tame remne op wem. Kem remne wete, rem hame girik girik sin yite. Tame pesri ok letpeis (50) rem etop girik sin yite. 15 Reri anepoi tame rem nugwape tatame remne etop wen sim. 16 Jisas re geil letrane, omyen sok peskene poten sen re nelke niruw lan God rene wese am. Geil re belokteyewon omyen sok peikayewon reri anepoi tame remne newom, rem poten nugwape tatame remne newopiti pete yam. 17 Rem an seketem, awos tep anepoi tame rem poten eip letpeis tewo pes kere yewon pulawem.

Pita re Jisas rene op wem. Ne Krais, God eter lebam tame.
(Matyu 16:13-19; Mak 8:27-29)

18 Yuri Jisas re wiysage re God rekene tuma namrebem, reri anepoi tame rem yan eterkene temenem, re remne op wemetem. Nugwape tatame rem anne mapurke webo, an yike? 19 Rem rene sein op wem. Rane rem op webo. Ne Tatame remne Okke Waren Tirmunbo Tame, Jon, webo. Ne kiyi temenem tuma wesowbem tame Elaija. Rane rem op webo. Ne God reri kiyi tuma wesowbem tame etemri wuri. Rem op webo. Ne selek sene wayen sim. 20 Re remne op wem. Kerem, kem anne map webo, an yike? Pita re sein op wem. Ne Krais, God eter lebam tame.

Jisas re wem. An san an sene wayen site.
(Matyu 16:20-28; Mak 8:30 — 9:1)

21 Jisas re remne omuteke sewayen op wem. Pita reri weye tuma kem tatame remne kap wesowte. 22 Re remne sene op wem. An More Tame Tem Tame an nugwape mus bukre mette tetane. Juda keryen tame, God Reri Kwoborke yaku nenbo tame remri keryen yen, Moses Reri Wule peikbo tame rem anne magel taite, rem anne pen sate tetane. Yabel pes tete, murwek God re anne wete, an wow sene poten sene wayen site tetane. 23 Re anepoi tame remne aboyei op wem. Yike tame rem anepoi yite, rem gwopkap nente. Rem kworer kap habote. Ari mette muskap rem kirkir kwokwos kwokwos etop mette. Rem etop nente, rem arenkene yite. 24 Tame rem

remri kworer wesomwou habote, rem yaper tete tetane. Tame rem arennewou omuteke habote, rem kworer wesom be habote, yuri rem heyar temente tetane. 25 Tame rem nugwape nowselri woswou potte selbo, yuri rem yaper tete tetane, et yenbo o bo? Er wos re remne kwobo mapurke late. 26 Rane tame rem anne sebera yabo, rem op webo. Re areri Keryen Yen bo. Rane rem ari tuma sebera yabo, rem ari tuma agerbo tatame remne be wesowbo. An More Tame Tem Tame, yuri an hadebaswaikene sene yate, an remne sein sebera yate. An yate, an ari Apiy eterri kitimenakene God reri kwom tame etemri kitimenakene yate tetane. 27 An kemne sekeneker webo. Gwopte tetane tatame rane kem be samentek, kem late, God re kwom panen site. Jisas re op wem.

Jisas reri wesom re legen agerbokap tem.
(Matyu 17:1-13; Mak 9:2-13)

28 Sande wuri wemke, Jisas re Pita eter, Jon eter, Jems eter remne panen God rekene tuma namrete kwowke yawum. 29 Re God rekene tuma namrebemke, reri bitmi agerbo bitmi legem. Reri wumenem tame oub wulkapwai me malebem. 30 Kiyi temenem tame pes, Moseskene Elaijakene, rep agetage yan Jisas rekene tuma namrebem. 31 Rep God reri hadebaswaikene tem, rep Jisas rekene God reri kiyi wem tuma namrebem. Kiyi God re op wem. Jisas re Jerusalem kwomke sate tetane. 32 Pitanage rem tuknamenem, rem sene wayen sin lam, Jisas reri wesom ligen hadebaswaikene tem, tame pes rep eterkene yan temenem. 33 Rep sene mesegenen yite nenbem, Pita re Jisas rene op wem. Haneyen, nem nerenkene gwotek tetane, et yenbowai. Nem yabelake mur maukte. Wuri nereri, wuri Moses eterri, wuri Elaija eterri. Reri webem tuma tobo re be habom, re etop wem. 34 Op webemke, nelri gwan remne yan leipitim, rem me akem. 35 Tuma wuri gwanke op wem. Re Areri Yen. An rene lebam. Kem reri tuma mette. 36 Rem lam, Jisas eterwou sene tetemenem. Jisas reri anepoi tame rem tuma ribo tem, remri lam wos er yabel rem agerbo tame remne be wesowem.

Gambo re yen rene gurerem, Jisas re gambo rene wekrokem.
(Matyu 17:14-21; Mak 9:14-29)

37 Kwokwos rem kwow mesegenen warem, nugwape tatame rem yan Jisas rene kelowke yan lam. 38 Nugwape tatame etemri tame wuri re yaye op wem. Tuma Peikbo Tame, an nene omuteke webo. Ne ari tauryen late. Ari yen wuriketwou. 39 Gambo re rene keikeren re tayekene pitbo, rene tiypatpitin san tuknabo. Re temas sablokwo bulbalkene gepbo. Gambo re reri wesom yaper nenbo, re rene be mesegenbo. 40 An neri anepoi tame remne wemetem, rem wekroklaweyem. 41 Jisas re rene sein op wem. Kem anne omuteke be habobo. Kem wuribai yaper tetane. Yabel nugwape an keremkene tetane, kem anne omuteke be habobo. Sene re har rene op wem. Neri yen opu panen ya. 42 Yabemke, gambo re yen rene tiypatpitim. Jisas re gambo rene wekrokem, re yen rene mesegenen yim. Jisas re yan rene heyar nenen op wem. Ne har rene sene lasyite. 43 Op tem, nugwape tatame rem God reri kitimena etop lan rem danekene sekem.

Jisas re tewo peswe sene wem. An san an sene wayen site.
(Matyu 17:22-23; Mak 9:30-32)

Rem Jisas reri nenbem wos som danekene sekebem, Jisas re reri

anepoi tame remne op wem. 44 Ari wete nenbo tuma kem kap serte, kem wan heyar tai. An More Tame Tem Tame, tame rem anne keikerete nenbo. 45 Tuma reri tobo rem be sanem, rem rene tuma tobo wemette wem, rem me akem. Rem tuma tobo kap mette, eker God re remri wuribai weragerem.

Yike re keryen yen?
(Matyu 18:1-5; Mak 9:33-37)

46 Jisas reri anepoi tame rem tuma nauran op wem. Neremri wuri yike re keryen yen? 47 Jisas re remri wuribai lam, eker re eisow yen wuri poten eterri ganke teteruwem. 48 Re reri anepoi tame remne op wem. Tatame rem anne habon gwor tetane yenkap rene pap yewobo, rem arenne mere pap yewobo. Anne pap yewobo tame rem anne werasen yam tame, God eterne mere pap yewobo. Keremri sig eisowkene tatame etem rem sig bukre tete tetane. Jisas re op wem.

Yike tame rem nemri peiktame bo, rem nemri tametiy.
(Mak 9:38-40)

49 Jon re Jisas rene op wem. Haneyen, nem lam, tame wuri re neri sig wem, re nereri kitimenak gambo wekrokem. Re neremri tame bo, eker nem rene sewayem. 50 Jisas re rene sein op wem. Kem rene mane sewaite. Tame rem kemne gwule be tebo, rem kemri tametiy.

Jisas re reri anepoi tamekene rem Jerusalem kwomke sewuren yim.

(Sapta 9:51—19:28)

Samaria kwomri tatame rem Jisas rene magel tayem.

51 Jisas re Hevenke yaute yabel matnam, re wuribai wuriwou tem, re Jerusalemke yite wem. 52 Re tame remne werasen yim, rem Samaria yokwori kwomke yin wurem, rem rene wos heyarte wurem. 53 Samaria tatame rem Juda tatame etemri peiktame temenem. Rem metem, re Juda tatame etemri kwom sag Jerusalemke yibem, rem rene pap be yewom, rem rene sewayem. 54 Anepoi tame pes, Jemskene Jonkene, rep etop lam, rep Jisas rene op wem. Haneyen, ne map habobo? Nes ker wen yeren tame remne eikeipte. 55 Jisas re petkwo lan repne tuma wem. 56 Sene rem agerbo kwomke yim.

Jisas re tatame remne rene semowte wule wem.
(Matyu 8:19-22)

57 Rem kelowke yibom, tame wuri re Jisas rene op wem. Ne mak kwomke yite, an nerenkene kirkir yite. 58 Jisas re rene op wem. Boulke sewurbo mow wale rem etemri sel purik tuknabo. Ap rem neske tuknabo. An More Tame Tem Tame, an tukna akekene bo, opkap ne wosbas habote, ne ankene be yite. 59 Op wen re agerbo tame rene op wem. Ne arenkene yite. Tame re sein op wem. Wai. Ne kirkir wete, an apiy rene kiyi pertayen an nerenkene ek yite. 60 Jisas re rene sein op wem. Ne rene kap pertaite. Anne omuteke be habobo tatame rem sabo tamekap. Er tame etem rem saye tame remne pertaite. Ne yin God reri kwom panen si tuma wesowte.

61 Agerbo tame re rene op wem. Haneyen, an nerenkene yite. Ne kirkir wete, an temnan yin kwom tame remne pir wen remne let keren an nerenkene ek yite. 62 Jisas re rene op wem. Tame re pere berai kerete, re lek kin yokwok petwo late, re God eter panen si kwom yaku kebese be nente.

10

Jisas re tame nugwape (72) remne yaku werasen yim.

1 Yuri Haneyen re tame murri
ok letpeis tewo pes kerem tame
(72) remne sene leban werasem.
Re remne pesri pesri kwomke
kwomke werasen temnan yim.
Eter yuri yite kwomke rem etek
temnan yim. 2 Re remne weraste
nenbem, re remne op wem.
Nugwape nowri awos okwoye.
Awos yin potte yaku nen tame rem
nugwape bo. Kem now mutame
rene wemette, re yaku nen tame
werasen yin reri tuma wesowte,
nugwape tatame rem reri tuma
omuteke mette.
3 Kem opu yi. Metye. An
kemne werasen yibo. Kem sipsip
yenkap mow wale etemri borke
yibo. 4 Kem kel yewobo bus, awos
yewobo ayer kap pilekte, kem tewo
bus kap sete. Kem tatame remne
kelowke late, kem remne pir kap
wete. 5 Kem akek yin wurte,
kiyi kem remne op wete. Gwor
akek tetane tatame kem heyar me
temente. 6 Pap yenbokene tame re
akek temente, kerem wete pir et
rene temente. Pap yenbokene bo
tame re temente, kemri pir wete
tuma et kemne sene yate. 7 Rem
kemne ake newote, kem etekwou
temente. Etem newote awoswou
kem ate. Rem kemne newote awos
et kerem nenbo yakuri tokwo.
Kem agerbo akek kap yite.
8 Kem kwom sag wurik yin
wuren rem kemne etemri akek
panen yite, rem kemne newote
awos kem poten ate. 9 Kem er
kwomri sikanuma nen tatame
remne heyar nente. Kem tatame
remne op wete. God reri kwom
panen site yabel matnaye. 10 Kem
kwom sagke yin wurte, rem kemne
pap be yewote, kemne akek be
panen yite, kem kwom geike teten
op wete. 11 Kemri kwom sagri sel
nemri tewo papke tetane, nem
nubtikwunbo. Kem op labo, kem
op habote. Kem nemne yaper wos
nenye, yuri God re kemne yaper
sein nente tetane. Kem etop heyar
habote. God re kwom panen site
yabel matnaye. Kem remne etop
wete. 12 An kemne webo. Yuri
God re tatame remne tuma nente
yabel er kwom sagri tatame rem
mus bukre mette tetane. Remri
mette mus et kiyi Sodom kwomke
temenem tatame remri mus bukre
teitkwunte.

Jisas rene omuteke be habote tatame rem mus bukre mette tetane. (Matyu 11:20-24)

13 Jisas re op wem. Korasin
kwomri tatame, an kemne pap
metbo. Yuri kem mus bukre
mette tetane. Betsaida kwomri
tatame keremne mere an kemne
pap metbo. Yuri kem mus bukre
mette tetane. An keremri kwomke
temenem, God reri kitimena
an kemne peteram. Kem etop
lam, kem God rene omuteke be
habom. Tair kwomri tatame,
Saidon kwomri tatame rem God
reri nenem wos rem be lam. An
God reri kitimena er kwomri
tatame remne peterate wem, rem
remri yaper nenbo wos mesegente
wem. Remri kiyi nenem yaper
wos rem sebera yate wem, rem
mate suba peiken subuk site wem.
14 Yuri God re tatame remne tuma
nente yabel Tair kwomri tatame,
Saidon kwomri tatame rem mus
bukre be mette tetane. Kem
Korasin kwomri tatame, Betsaida
kwomri tatame kem mus bukre
mette tetane. 15 Kem Kaperneamri
tatame, tatame rem kemri sig
bukre Hevenke wete wem. Rem be
wete tetane. Yehow. Kem sa tame
tetane emik warte tetane.
16 Jisas reri anepoi tame remne
re op wem. Yike tame rem kemri
tuma mette, rem ari tuma kirkir
mette. Yike tame rem kemne
magel taite, rem anne kirkir magel
taite. Anne magel taite tatame rem
God rene kirkir magel taite. Jisas
re op wem.

Jisas reri werasen yi tame nugwape (72) rem yaku nenen sene yam.

17 Yuri Jisas reri werasen yi tame nugwape (72) rem sene yam, rem okbop ten op wem. Haneyen, nem neri sig wem, tatame remne gureremenem gambo rem nemri tuma metem, rem sene wuran yim. 18 Jisas re op wem. An lam, Satan re nelke yerem. Re agetage pilalerik an yerem. 19 Metye. An kemne kitimena newom, kem sopokene wargelkene tewok teite, rem kemne be tate. An kemne kitimena newom, kem Satan eterri kitimena teitkwunte. Be wos yaper kemne be wuri nente. 20 Kem gambo remne wekrokbo, kem okbop kap tete. God re kemri sig eterri kwomke tetane siglowke kiyi basrasem, etopwou kem okbop tete. Jisas re op wem.

Jisas re okbop ten God rene pir wem.
(Matyu 11:25-27; 13:16-17)

21 Er yabel God Reri Wow re Jisas eterkene temenem, Jisas re okbop ten boteyaten op wem. Apiy, ne nelkene selkeneri Keryen Yen. Neri nenbokap, neri tuma tobokap ne purerekene tame remne berasem, remne be peteram. Eisow yenkap tatame etemne, purerekene bo tatame etemnewou ne neri tuma tobo remne heyar wem. Op tetane, ne neri wuribaike etop nenem. Et yenbo. Opkap an okbop ten an nene wese abo. 22 Apiy re nugwape wos areri letke rasem. Tame wuri re be mettene, an God Eterri Yen. Apiy eterwou re reri yen rene mettene. Tatame rem Har rene be mettene. Yen eterwou re rene mettene. Areri wen yan tame, Apiy rene, remne peteram tatame etem mere, rem Apiy rene mettene.

23 Jisas re petkwo lan reri anepoi tame etemnewou op wem. Tatame rem kemri labo wos late, rem okbop tete. 24 An kemne kiyi wem. Ari nenbokap kem labo, kiyi God Reri Tuma wesowbem tame etem, nugwape kwom panen sibem Keryen Yenkene rem late habom, rem be lam. Ari weye tuma kem metbo, rem er tuma mette habom, rem be metem.

Samaria kwomri tame re reri peiktame rene pap metem.

25 Moses Reri Wule peikbem tame re yan Jisas rene seilan rene op wemetem. Tuma Peikbo Tame, an mapurke nentek, an heyar som temente? 26 Jisas re rene sein op wem. God reri basrasem tuma berke webo? Ne map lam? 27 Re tuma sein op wem. God Reri Tuma op webo. Ne Keryen Yen God rene metekwaste. Neri wesom, kitimena, wuribai purere ne God eternewou newote. God Reri Tuma re sene webo. Ne neri kworer wesom heyar nenbokap, ne agerbo tatame remne etopwou heyar nente. 28 Jisas re rene op wem. Ekeya. Ne tuma sekene sein weye. Ne etop nentek, ne som temente.

29 Wule peikbem tame re op habom. Jisas re kap habote, an purere bo, eker re Jisas rene tuma wuri sene wemetem. God Reri Tuma op webo. Tatame rem agerbo tame remne yenbo nente. Op webo, agerbo tame rem yike? 30 Jisas re rene sein op wem. An nene sike wuri wesowte. Ne met.

Tame wuri re Jerusalem kwom mesegenem, re Jeriko kwomke warem. Warbem, tame yaper rem rene kelowke lam, rem reri wosbas aboyei potkeipen rene paku yaper pen rem ek yim. Tame re kelowke tuknamenem, re sate keraket tem. 31 God eterri akeri tame re kelowke yibem, re er tame rene lan re rene amekwunen kelow kelarek yim. 32 Sene Livai tame, re God eterri ake lakerebem tame, re eter kelowke yibem, re kelowke tuknamenem tame rene lan re rene amekwunen kelow kelarek yim.

33 Agerbo kwomri tame, Samari-ari tame, re eter kelowke yabem,

re rene etop lan re rene pap metem. 34 Re rene meknik yin teten kwarkene wain okkene poten reri tewok siren tewo gwane tam. Re rene nenewayen donki magel luke siruwen rene yi yabem tatame etem tuknabo akek yin rasen rene etek heyar nenem. 35 Heyar nenen tuknam, kwokwos re ake mutame rene kel pes rene newon op wem. Ne er tame rene heyar nente. Ne neri kel poten rene heyarte, yuri an sene yate, an nene kel sein newote.

36 Jisas re etop wem, re wule peikbem tame rene op wemetem. Tame rem agerbo tame rene paku pen reri wos ab potkeipem. Tame mur rem rene lam. Ne map habobo? Tame mur etemri wuri yike rene heyar nenem? 37 Re tuma sein op wem. Tame re rene pap meten rene kwobo lam, er tame re rene heyar nenem. Jisas re rene op wem. Ne opu yin etopwou nente.

Jisas re Martakene Mariakene repne lasyim.

38 Jisas eterri anepoi tamekene rem sene yibem, rem kwom wurik yin wurem. Ta wuri teri sig Marta te Jisas rene panen etetri akek yim. 39 Marta teri maset, Maria, te yan Haneyen eterri tewo tobok sin reri tuma metbem. 40 Op tem, Marta etetwou te nugwape yaku nenbem, te mase tene ragiy eim. Opkap, te yin Jisas rene op wem. Haneyen, ari mase te anne mesegenye, arenwou an yaku nenbo. Te anne be haboye. Ne tene wete, te anne yaku kwobo late. 41 Haneyen re tene sein op wem. Marta, ne nugwape wos habon pap yaper metye. 42 Ne wos wuriwou habote. Maria te habon potte wos yenbo nem tene kap sewaite. Teri nenyekap tatame rem tene sene be potte tetane. Jisas re op wem.

11

God rekene tuma namrete wule. (Matyu 6:9-15; 7:7-11)

1 Yabel wuri Jisas re emi wurik yin God rekene tuma namrebem. Reri anepoi tame wuri re rene op wem. Haneyen, kiyi Jon re reri anepoi tame remne tuma peikbem. Re God rekene tuma namrete tuma remne peikbem. Ne nemne etopkap tuma wesowte.
2 Jisas re remne op wem. Kem God rekene tuma namrete, kem op wete.
Apiy, neri sig yenbowai tete.
Neri kwom panen site yabel yate.
3 Kwokwos kwokwos ne nemne awos newote.
4 Tatame rem nemne yaper nenbo, nem remkene kelmenabo.
Opkap nemri yaper nenbokap ne poten septite.
Ne nemne kwobo late, nemne seilabo wos kap tete.
5 Jisas re remne agerbo tuma wuri sene op wem. Tame wuri re neir borke tametiy reri akek yin rene op wete. Tametiy, ne anne geil mur newote. 6 Ari tametiy wuri re kelow genek re anne lasyawo. An rene newote awos bo. 7 Op wetek, kap akek temente tame re sein op wete. Ne opu sene yi. An ake eru kiyi kitkereye. An yentakene nem kiyi tuknaye. An nene awos be newote.
8 Awos wemetem tame re rene som wemetbemke, tame re wuran rene awos ek newom. 9 An kemne webo. Kem som wemetbet, kemri wemetbokap God re nente. Kem wos som sopbet, kemri sopbo wos kem late. Kem eru som pebet, God re eru tagwote. 10 Tame re tewok tewok wemetbet, reri wemetbokap God re nente. Tame re wos tewok tewok sopbet, reri sopbo wos re late. Tame re tewok tewok eru pebet, God re rene eru tagwote.
11 Kemri nenbokap et gwopkap. Kem ha, kemri yen rem kemne

omyen wemette, kap kem remne sopo yaper newote? Yehow. Kem remne omyen newote. 12 Yen re ha rene ap yen wuri wemette, ha re rene wargel newote? Yehow. Re rene ap yen newote. 13 Kem tame yaper, kem keremri yen remne wos yenbo newobo. Kemri Hevenke tetane Apiy re yaper bo. Re yenbo. Eker yike God rene Reri Wow potte wemetbo, re remne Reri Wow newote tetane. Jisas re op wem.

Rem Jisas rene op wem. Ne yaku Belsebul reri kitimenak nenbo.
(Matyu 12:22-30; Mak 3:20-27)

14 Gambo re tame wuri rene gureremenem, tame re tuma tibe temenem. Jisas re gambo rene wekroken yim, tuma tibe temenem tame re tuma sene namrem. Nugwape tatame rem etop lam, rem danekene sekem. 15 Rane tame rem op wem. Satan re gambo etemri keryen yen. Reri agerbo sig Belsebul. Re Jisas rene kitimena newobok, re gambo remne wekrokbo. 16 Rane tame rem rene seilate habom, rem rene op wem. Ne agerbo bukre wos kirkir nenen nemne God reri kitimena peterate. Nem etop lan wete. God re nerenkene tetane, ne etop nenye. 17 Jisas re remri wuribai lan remne op wem. Nowsel wuriri tame rem pekan etemwou etemwou nayen rem sou be tete. Ake wuriri tatame rem etemwou etemwou nayen kena kena yin tete, rem heyar be tete. 18 Satan reri tame beig rem pekan etemwou etemwou naite, rem heyar be temente. Kem anne op webo. Gambo remri keryen yen Belsebul re anne kitimena newobok, an gambo remne wekrokbo. Et tuma sekene bo. 19 Kemri anepoi tame rane rem kirkir gambo wekrokbo. Yike remne er kitimena newobo? Belsebul o yike? Kem etop webo. Eker keremri tame rem gambo wekrokbo, nem op lan nem mettene, kemri webo tuma et yaper. An gambo wekrokbo, an Satan eterri kitimenak be wekrokbo. 20 God re eterri kitimena anne newobo, an gambo remne wekrokbo. Kem op labo, kem habote. Gwopte God re tatame remne panen sitene.

21 Kitimenakene tame re nau, amre, pi sen reri ake heyar lakerebet, reri wos heyar temente. 22 Yuri kitimena bukrewai tetane tame re yan er tame rekene nayen reri kitimena teitkwunte. Re er tame reri pi, nau, amre potte, er tame reri wosbas re poten agerbo tatame remne wesan newote.

23 Tatame rem ari nowu be tete, rem ari peiktame. Tatame rem anne kwobo be lan tatame remne sene be potte, rem ab yikwete yakwete, rem ari yaku yaper nenbo.

Gambo re sene yam.
(Matyu 12:43-45)

24 Jisas re remne sikur sakur tuma remne sene op wem. Gambo re tame wuri rene mesegenen boulke yim. Re site emi yenbo soplaweyen re op wem. Kiyi gureremenem tame eterkene sene yin gurerete. 25 Re sene yin lam, er ake rem ab hakwun welen simenem. 26 Op tem, re sene yin agerbo gambo letrane kelare pes kerem gambo lam. Remri yaper nenbem wos gambo wuri reri yaper nenbem wos teitkwunmenem. Gambo rem er tame rene gurerem. Kiyi gambo wuriketwou re tame rene gureremenem, tame re heyar kera temenem. Sene gambo nugwapewai rene gureremenem, tame re yaperwai tem.

Yike tatame rem boteyatete?

27 Jisas re nugwape tatame remne etopkap tuma wesowemke, etemri wuri te yaye rene op wem. Nene wuren muk newobem nawo etet te boteyatete. 28 Jisas re op

wem. Yehow. Tatame rem God Reri Tuma meten tobote, rem boteyatete.

Rane tame rem Jisas rene op wem. Ne bukre wos nenen nem late.
(Matyu 12:38-42; Mak 8:11-13)

29 Nugwape tatame rem yan Jisas rene kur rasem, re remne op wem. Gwopte tetane tatame rem yapersubuwai. Rem bukre wos late webo. Etem weye wos an be nente. God reri kiyi tuma wesowbem tame, Jona, eter kiyi nenbemkap, etopwou an nente, rem late. Kiyi Jona re neir mur yabel mur omyen bukreri kiybuk temenem. 30 Kiyisape Ninive kwomri tatame rem Jona reri yaku lan God rene omuteke habomkap, an More Tame Tem Tame gwopte tetane tatame rem ari yaku lan God rene omuteke habote. 31 Kiyi temenem yewar yokwori keryenta te genek yam, purerekene tame Solomon reri akek yan reri tuma yenbo mette yam. Gwopte an keremkene tetane, an Solomon rene teitkwuntene. Kem ari tuma metbo, kem yaper wos be mesegenbo. Opkap, yuri God re tatame remne tuma nente yabel, er keryenta te wayen teten kemne ker wete tetane. 32 Kiyi Ninive kwomri tatame rem Jona reri tuma omuteke metem, rem remri yaper nenbo wos mesegenem. Gwopte an keremkene tetane, an Jona rene teitkwuntene. Kem ari tuma metbo, kem yaper wos be mesegenbo. Opkap, yuri God re tatame remne tuma nente yabel, Ninive kwomri tatame rem wayen teten kemne ker wete tetane.

Wesomri tuw.
(Matyu 5:15; 6:22-23)

33 Tame rem lam yarbo, rem tiy kulke be tukbo, o rem ouke be gumkerebo. Yehow. Rem tiyke tuken ake leletalbo. Yike tatame rem yan wurte, rem kebese late. 34 Kemri le et kemri wesomri tuwkap. Kemri le yenbo temente, kemri wesom et tuwkap tete. Kemri le yaper temente, kemri wesom et kerneirkap temente. 35 Opkap, kem heyar late. Kemri wurbaike tetane tuw re kap tektete. 36 Kemri wesom re tuwkap keremente, kera be tektemente, kemri wesom re tuwkap keremente. Tuw re kemri wesomke heyar leletalbokap, kem etopkap tete.

Farisi tamekene wule peikbem tamekene rem wule yaper nenbem.
(Matyu 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 20:45-47)

37 Jisas re tuma wen mesegenen Farisi tame wuri re Jisas rene ten yan awos eterkene ate wem. Ate wem, re yin akek wuren sin awos abem. 38 Farisi tame re op lam, Jisas re awos am, re let ok kiyi be keyam. Op lam, re danekene seken op habo op habom. 39 Haneyen re rene op wem. Kem Farisi tame, kem ok abo ware eiliwou ok keyabokap, op yokwo wur kem bisi abo woskene heknabona woskene pulautene. 40 Kem wor tetane tame. God re tame remne gwop yokwo wura wesom nenem, re op yokwo wur wuribai kirkir nenem. 41 Kem woskene bo tatame remne kemri wos newotek, kemri wesomkene wuribaikene heyar tete.

42 Kem Farisi tame, kem heyar la. Yuri kem yaper tete tetane. Kemri potbo awos kem letpeis pekan giriy wuri kem poten God rene newobo. Wos eisowwai kem etopwou kirkir nenbo. Kem God rene pekan newobo. God reri wule bukre kem be nenbo. Kem tatame remne yenbo be nenbo. Kem God rene pap be yewobo. Kemri potbo wos kem som pekabet, God rene wuri newote, et yenbo. Er wule kem kap mesegente. Ari weye bukre wos kem kirkir nente. Kem Godkene tatamekene remne pap yewo.

43 Kem Farisi tame, kem heyar late. Yuri kem yaper tete tetane. Kem God eterri akek wurbo, kem habobo, kem keryen yen etemri wolbayek tatame etemri bitmik site. Kem habobo, tatame rem kemne pir wen kemne tame yenbo wete.

44 Kem wan met. Yuri kem yaper tete tetane. Kem berastene tame sele meikap. Tatame rem be latene, rem sele eilik sewurbo. Opkap, God re remne labo, rem tame yaper.

45 Moses Reri Wule peikbem tame etemri wuri re rene op wem. Tuma Peikbo Tame, ne Farisi tame remne etop webo, ne nemne kirkir tuma yaper webo. 46 Jisas re op wem. Kem wule peikbo tame, kem heyar wan met. Kerem mere, yuri kem yaper tete tetane. Kem tatame remne op webo. Nemri nenbokap, kem etopwou nente. Tatame rem kemri nenbokap nenbo, rem yaku bukre kerebo. Kem etop labo, kem let wuri be rasen remne kwobo be labo.

47 Kem wan heyar met. Yuri kem heyar be tete tetane. Kemri yeiwarege rem God Reri Tuma wesowbem tame remne pen sabem. Kem remne pertayem emi heyar nenbo. 48 Rem remne pen sabem, kem remne pertayem emi heyar nenbo. Op nenbo, tatame rem op labo, rem yeiwarege remri yaper nenbem wos kirkir op webo. Remri nenbemkap et yenbo.

49 God reri wuribai yenbo re op wem. An tuma wesowbo tamekene tuma wen sewurbo tamekene remne werasen etemne lasyite. Rane tame rem remne yaper nenen pen sate tetane. God re etop wem. 50 Kiyisapewai God re nelkene selkene nenem, tatame rem God Reri Tuma wesowbem tame remne pen saiwom. Gwopte tetane tatame rem etop som nenbo, yuri rem mus bukre mette tetane. 51 Kiyisape Kein re reri maser Abel rene pen sam. Sene keremri yeiwarege rem God Reri Tuma wesowbem tame nugwape remne pen san yabem, yuri rem Sekaraia rene pen sam. Re God Reri Kwoborke wuren temenem, rem rene etek pen sam. Eker gwopte tetane tatame remne God re yaper sein nente tetane.

52 Moses Reri Wule peikbo tame, yuri kem yaper tete tetane. Ari tuma sekene kem berasbo. Tuma sekene kem be pottene. Agerbo tatame rem mette webo, kem remne sewayen weragerbo.

53 Jisas re er ake mesegenen wuram, Farisi tame, Moses Reri Wule peikbem tame rem pap yoken rem rene agerbo agerbo tuma seilate wem. 54 Rem rene tuma yikokote, rem op habom. Re tuma yaper sein wetek, nem rene tuma nente.

12

Farisi tame remri yikokobo wule kem heyar late.
(Matyu 10:26-27)

1 Jisas re tuma webem, tatame nugwape nugwapewai rem yan wuriwouke wuren natkelbese, rem awosein awosein tewok tetem. Jisas re reri anepoi tame remne kiyi op wem. Farisi remri geil pelbo yiskap wos kem heyar la. An kemne remri yikokobo tuma kemne wesowbo. 2 Remri berasen nente wos, yuri nugwape tatame rem late tetane. Remri berasen webo tuma yuri nugwape tatame rem mette tetane. 3 Gwopte nugwape tuma rem neirke namrebo, nugwape tatame rem be metbo, er tuma yuri nugwape tatame rem yabelke mette tetane. Nugwape tuma kem ake purik wuren elen me namrebo, yuri er tuma rem ake magelke teten ek wesowte, tatame rem mette tetane.

Tatame rem God eternewou akte.
(Matyu 10:28-31)

4 Jisas re sene op wem. Ari
nowu, an kemne webo. Tame
rem kemne pen sate wete, kem
remne kap akte. Kem satek, rem
kemne agerbo yaper wos kebese
be nente. 5 An kemne webo. Kem
God eternewou akte. Re kemri
wesom pen sate, sene re kemne
ker kwomke werasen yite. An
kemne sekeneker webo. Kem God
eternewou akte. 6 Kem mettene.
Tame rem ap eisow tupabo, rem
kel wuriketwou rasbo, rem ap le-
trane potbo. Ap rem eisow wos,
God re aboyei ap remne habobo,
re wuri be serbo. 7 God re kemne
kirkir habobo, re kemne aboyei lan
mettene. Re kemri nugwape tare
take wulare wulare ab karkeipem.
Opkap, kem mane akte. Kem ap
eisow remne teitkwuntene.

Nem wete, nem Jisas eterri tame beig, nem sebera kap yate.

(Matyu 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 Jisas re sene op wem. An kemne
webo. Tame re agerbo tatame
remne op wete. An Jisas eterri
tame beig. Op tete, an More Tame
Tem Tame, an God reri kwomri
tame remne er tame eterne op we-
sowte. Re areri tame beig. 9 Tame
re agerbo tatame remne op wete.
An Jisas eterri tame beig bo. Op
wete, an More Tame Tem Tame, an
God reri kwomri tame remne er
tame rene op wete. Re ari tame
beig bo.

10 Tame rem More Tame Tem
Tame rene tuma yaper wete, God
re reri yaper nenbo wos poten sep-
tite tetane. Tame re God eterri
Wow eterne tuma yaper wetek,
God re reri yaper wos be poten
septite.

11 Yuri rem kemne tuma nen
akek panen yin keryen yen eterri
bitmik tuma nente, kem kap aken
op habote. Nem mapurke sein
wete? Nem be tumaker wete? 12 Er
yabelke God Reri Wow re kemne
kemri wesowte tuma wete, kem er
tumawou sein wete.

Kelwurkene tameri sikur sakur tuma.

13 Jisas re etop wem, nugwape
tatame etemri wuri re rene op
wem. Tuma Peikbo Tame, apiy
re sam, ari lake re apiy reri wos
potkeipem. Ne rene wete, re
anne wos pekan op yokwo newote.
14 Jisas re rene op wem. An
tuma metbo tame bo. Mapurke
an rene wete, re wos pekan nene
op yokwo newote? 15 Re remne
sene op wem. Kem heyar la. Kem
wos kap ayekutete. Tame rem
wos ayekutete, yuri rem heyar be
temente tetane.

16 Jisas re remne sikur sakur
tuma sene op wem. Wosbaskene
tame reri nowri awos nugwape
tem. 17 Re eterri wuribaike kworer
habom. An mapurke nente? Awos
nugwape tetane, an kwayeke
bukre bo. 18 An haboye. An ari
kwayeke eisow aboyei regyewon
kwayeke bukre sene nente, an ari
awoskene wosbaskene ake bukrek
raste. 19 An aren kworer op wete.
An tame yenbo. Ari wos nugwape.
Nugwape nabe an now yaku sene
be nente. An egesin awos an
boteyatebet. 20 God re rene op
wem. Ne wor tetane tame. Gwopte
neir ne sate tetane. Nugwape wos
ne potyewom, yike potte? 21 Eker,
Jisas re op wem. Tame rem wosbas
nugwape pitiwuren sitene, rem
aren weye tamekap. Rem nowselri
woswou potte habobo, God reri
wos rem be potbo. God reri le rem
woskene bo.

Kem kap pap yaper meten op habo op habote.

(Matyu 6:25-34)

22 Sene Jisas re reri anepoi
tame remne op wem. An kemne
webo. Kem awoskene kerap wole
woskene mane op habo op habote.
23 Awos et bukre wos bo. Kemri
nenbokap et bukre wos. Kerap

wole wos et bukre wos bo. Yehow. Kemri wesom et bukre wos. 24 Kem ap remne habote. Rem awos be nanekwon rem awos sene be wuriwouke be wurbo. Yehow. God eter re remne awos peterabo. Ap rem eisow wos. Kem tame, kem bukre wos. Eker God re kemne kirkir heyar lakerete. 25 Keremri tame wuri re kworer kenakem habobo. Op habote tame re som temente o bo? Yehow. Re som be temente. 26 Kem eisow wos kebese be nente, mapurke kem agerbo agerbo bukre wos op habo op habobo. 27 Kem kerapo walku habote. Kem latene. Rem kerap wole wos be habobo. God re remne heyar lakerebo, rem kerap yenbo tetane. God re kemne kirkir heyar lakerete. An kemne webo. Kiyi Keryen Yen Solomon, re temenem, re wosbaskene tame. Re kerap yenbo wolebem. Aboyei kerapo walku remri kerap yenbosubu sekenewai, rem Solomon reri kerap teitkwunem. 28 Kerapo walku nem labo, gwopte rem tetane, wore o yuwu rem sok tete. Rem sou be temenbo. Et wos et eisow wos, God re remne kerap yenbo woleruwbo. Kem tatame, kem bukre wos. God re kerapo walku remne kerap woleruwbokap, re kemne kerap wole wos kirkir newote. Kap kem op habobo. Re nemne be newote. Kem etop kap habote. Kem rene wemette, re kemne newote. 29 Kem mane op habo op habote. Nem be wos ate? Kem op kap habote. 30 God rene omuteke be habobo tatame rem opkap habobo. Keremri Ha re kemne latene. Be wos kem merinte, re mettene. 31 Opkap kem God rene habote, re kwom panen site. Rene op habote, re kemne awoskene kerap wole woskene newote tetane.

Wos yenbo wurbo wule.
(Matyu 6:19-21)

32 Kem areri sipsip yenkap. Kem mane akte. God re kemne kwom panen site okbop tebo. 33 Kem keremri aboyei wos poten sen yin agerbo tame rem tupakeipen kem kel poten wosbaskene bo tame remne newote. Kem op nente, kemri tokwo yenbo God eterri kwomke tetane. God reri kwomke tetane wos et yaper be tebo, kesewule rem wos be regbo. Bisi a tame rem bisi be abo. Wos heyar som temenbo. 34 Kemri yenbo wos tetane emi kemri pap kirkir etekwou temente.

Yaku nen tame yenbo rem Haneyen rene kowtene.

35 Jisas re sene op wem. Kem yaku nen tamekap wos heyarte. Kem somokep sin tame oub wun tuw yaren kowte. 36 Yaku nen tame remri haneyen re ta pane kisbo sukwiye yiwo, yaku nen tame rem rene sene yate kowmenbokap kem etop kowte. Re yan ake eru pe mette, rem eru agetage tag-wote. Kem etop heyar kowmente. 37 Haneyen re sene yan late, yaku nen tame rem be tuknamente, rem rene kowen wos heyarbet, yaku nen tame rem okbop tete. An kemne tuma sekeneker webo. Haneyen re remne yaku nenen remne awos newon ate. 38 Re kap neir borke yate, o re kap kwokwo webetke re yate? Re yate, yike rene kowmente, er tame rem boteyatete.

39 Kem gwor habote. Ake mu-tame re mette, bisi a tame re akek wuren bisi ate, re be tuknamente. Bisi a tame re yate, ake mutame re rene keikerete, bisi a tame re ake be regen wuren wos be potte. 40 Opkap kem heyar lakerete. More Tame Tem Tame rene kem kap op habote. Gwopte re be yate. Etop habote yabel, er yabel re yate tetane.

Yaku yenbo nenbo tamekene yaku yaper nenbo tamekene repri sikur sakur tuma.
(Matyu 24:45-51)

41 Pita re op wem. Haneyen, ne
er sikur sakur tuma neremnewou
weye, o ne nugwape tatame remne
kirkir weye? 42 Haneyen re sein
op wem. Purerekene yaku lakere
tame yenbo re gwopkap nente. Er
tame reri keryen yen re rene op
wete. Ne ari yaku nen tame remne
lakerete. Ne awoskene tokwokene
remne newote. 43 Yaku lakere
tame re op nente, keryen yen re
sene yan lan op wete. Ne ari wem
yaku yenbo nenem. Op wete, tame
re metekwaste. 44 An sekene webo.
Sene keryen yen re yaku lakere
tame rene op wete. Aren sene yate
yabel ne etop heyar habon yaku
yenbo nenem, eker an nene yaku
yenbo sene newote. Ari nugwape
wos ne lakerete. 45 Yaku lakere
tame yaper re gwopkap nente. Re
reri wuribaike op habote. Keryen
yen re eipye sene be yate tetane.
Op habote, re reri yaku nensip tak-
ene tamekene remne paku pebet.
Sene re awoskene ok yaperkene
abet, re sisi pen belebet. 46 Keryen
yen re yate yabel, yaku er lakere
tame re etop be habobet, er ya-
bel keryen yen re sene yate tetane.
Yate, re rene yaper nente. Re rene
werasen yin re tuma biragiyebo
tame etemkene temente tetane.
47 Yaku nen tame re keryen yen
eterri tuma meten yin reri wem
tuma re be nenem. Keryen yen
re er yen rene paku nugwape pete
tetane. 48 Yaku nen yen re keryen
yen reri tuma heyar be meten re
yin yaku yaper nente, keryen yen
re rene paku keraket pete. Tame
re wos nugwape potte, re wos nug-
wape sein newote. Tame re wos
nugwapewai potte, re wos nug-
wapewai sein newote. Jisas re op
wem.

Jisas re yam, re tatame remne pekam.
(Matyu 10:34-36)

49 Jisas re sene op wem. An
yam, an nowsel kerke liste yam.
An habobo, et ker re agetage ein
bukre tete. 50 Okke waren tir-
munte wule an wuri potte. An be
pottene, opkap ari pap yaperwai
metye. 51 Kem map habobo? An
yam, nowselri tatame rem heyar
site? Yehow. An kemne webo. Rem
heyar be site, rem pekan kena kena
yin site. 52 Yuri tatame letrane rem
ake wuriwouke tete, rem wuribai
pes tete, rem pekan pes tetetene.
Tame mur rem tame pes etepri
peiktame tete. Tame pes rep tame
mur etemri peiktame tete. 53 Yener
re har rekene gwule tete, har re
yener rekene gwule tete. Yen tet
nawot tekene gwule tete, nawot te
yen tet tekene gwule tete. Nan tet
yei tekene gwule tete, yei tet nan
tekene gwule tete.

Tame rem gwopte tetane wosri tobo be mettene.
(Matyu 16:2-3)

54 Jisas re agerbo tuma remne op
wem. Kem labo, mou ker peye,
kem op webo. Mou tite nenbo. Op
webo, mou tibo. 55 Kem op labo,
kerwuk yabel neir tepke yabo, kem
op webo. Gwopte yabel yenbo
paste nenbo. Op webo, re etop
pasbo. 56 Kem yikokobo tame, kem
nowselri wos o nelri wos labo, kem
sanen op webo. Gwopte mou tite,
o gwopte yabel paste. Er kem
sanebo. Gwopte tetane wos, God
reri werasem Yen reri nenbokap
kem labo, kem rene etop kebese be
sanebo.

Tame re nene tuma nente, ne rekene kelmenate.
(Matyu 5:25-26)

57 Jisas re op wem. Mapurke
kem heyar be habon wule yenbo
se pebo? 58 Tame re tame wuri
rene tuma nente, rep kelowke
etop yibet, rep tuma sene heyar
namrete. Re rene tuma metbo
tame eterke kiyi kap panen yite.
Tuma met tame re rene nause
yen reri letke kap raste, nause
yen re rene ake yaperke kap wen
wurte. 59 An nene sekeneker webo.

Ne ake yaperke temente. Remri wete kel ne newote, ne ake yaper ek mesegenen akwulke sene yite. Jisas re op wem.

13

Tatame rem yaper nenbo wos be mesegente, rem sate tetane.

1 Er yabel rane tame rem yan Jisas rene op wem. Galili tame rem sipsipkene apkene pen God rene kwar pebem, Pailat reri werasem tame rem Galili tame remne pen sam. 2 Jisas re remne sein op wem. Kem map habobo? Er Galili tame rem wule yaper bukre nenemke, agerbo Galili tame rem yaper nenbo wos eisow nenemke, op temke. Pailet re remne ekerke pen sam? 3 Yehow. Kemri yaper nenbo wos kemkene kirkir tetane. An kemne sekeneker webo. Kem kemri yaper nenbo wos be mesegenen magel be tayen wuribai yenbo potte, kem aboyei sate tetane. 4 Letpeis tewo letrane kelare mur kerem tame (18) rem kiyi Siloam kwomri ake lagu re teran tame remne ab botkun sam. Kem map habobo? Rem yaper nenbo wos bukre nenemke, agerbo Jerusalemke tetane tatame rem yaper nenbo wos eisow nenemke, rem ek sam? 5 Yehow. Remri yaper nenbo wos kirkir tetane. Yaper nenbo wos kem be mesegenen purere yenbo kem be potte, kem kirkir aboyei sakeipte tetane. Jisas re op wem.

Me supa be yam sikur sakur tuma.

6 Jisas re remne sikur sakur tuma op wem. Tame re yipige me wuri reri nowke rasem. Yuri re yin lam, yipige me re supa be yamenem. 7 Re now lakere tame rene op wem. Nabe mur an yipige me reri supa kutete yan laweyem. Eker me re bupo me tetetene, ne rene teipitite. 8 Now lakere tame re rene sein op wem. Haneyen, me tetane. Nem nabe wurinab lakerete. An sel peren por se poten tobo yewote. 9 Kap agerbo nabe re supa yate, et yenbo. Supa be yate, nem ek teite.

Jisas re ta tene Egesi Yabelke heyar nenem.

10 Agerbo Egesi Yabel Jisas re God eterri akek wuren tatame remne tuma wesowbem. 11 Gambo gureremenem ta wuri te etek temenem, te sikanuma bukre nenem, nabe letpeis tewo letrane kelare mur kerem (18), te etop temenem. Te kin tepusbem, te kebese heyar be tetebem. 12 Jisas re tene lan re tene op wem. Ta, an nene sikanuma heyarye. 13 Re tene let kerem, agetage teri magel re sigilen te heyar tetem, te God reri sig bukre wem. 14 Op nenem, God reri ake lakere tame re lam, Jisas re ta tene Egesi Yabelke heyar nenem. Eker re Jisas rene gwule ten re tatame remne op wem. Yabel letrane kelare wuri kere nem yaku nenbo. Kem sikanuma nen tame, kem habobo, er tame re kemne heyarte, kem yaku nen yabelke yate. Egesi Yabelke kem mane yate. 15 Jisas re rene sein op wem. Kem yikokobo tame. Egesi Yabel ker yaku nenbo. Kem bulmakau remri ake etek yin kep sauken bulmakaukene donkikene remne panen yin rem ok abo. Kem etop nenbo. 16 Er ta te Abraham eterri yen. Satan re tene yaper nenem, teri kin tepusem. Nabe letpeis tewo letrane kelare mur kerem (18). Satan re tene kepke peikbokap temenem. Egesi Yabel an tene heyar nente, et yenbo. 17 Reri peiktame rem etop meten rem sebera yam. Nugwape tatame rem Jisas reri nenem wos yenbo lan rem okbop tem.

Mastet me supa sikur sakur tuma.

(Matyu 13:31-33; Mak 4:30-32)

18 Jisas re sene op wem. God reri panen site kwom re mapkap? An

kemne sikur sakur tuma wuri wesowte. 19 God reri panen si kwom re mastet supakap. Mastet et me sig. Reri supa et agerbo me supa sikabekap bo. Et eisowsubuwai. Tame re mastet supa lei poten reri nowke rasen rekwan yuri re bukre tem, ap rem yan er me tewok sin neis etek kutebem.

Geil pelbo wos, yis, reri sikur sakur tuma.

20 Jisas re remne sene op wemetem. God reri kwom panen sibo wule re be woskap? 21 Et geil pelbo yiskap. Ta te geil bulen te witmil poten sene te yis poten witmilkene lubem, er witmil re pelen wayen bukre tem.

Kem eru eisowke wurte.
(Matyu 7:13-14,21-23)

22 Sene Jisas re Jerusalemke yibem, re kwomke kwomke yin tatame remne tuma wesowbem. 23 Tame wuri re rene op wemetem. Haneyen, kap God re wulare wulare tamewou potte, o re nugwape tatame remne potte? Jisas re rene sein op wem. 24 Kem yaku bukre nenen eru eisowke wurte. An kemne webo. Nugwape tatame rem wurlaweite tetane.

25 Yuri ake mutame re ake eru kitkeretek, kem yan kwom geike teten eru pe meten op wete. Haneyen, ne nemne ake eru tagwo. Op wete, re kemne tuma sein op wete. Kem mari tame? An kemne be latene. 26 Kem rene sein op wete. Kiyi nem nerenkene awos abem. Ne neremri kwomke purere peikbem. 27 Re kemne wete. Kem mari? An kemne be latene. Kem wule yaper nenbo tame kem aboyei anne sekiyte. 28 Kem late, Abraham, Aisak, Jekop, nugwape tuma wesowbem tamekene rem God reri panen si kwomke temente. Kerem, God re kemne wekrokte, kem kwom geike tete. Kem kiraterbet tetane, kem ker eibet emik temente tetane. 29 Kem mette. Nowselri tatame rem yale yokwo, yow yokwo, weiwar yokwo yewar yokwo yate, rem God reri panen si kwomke sin awos abet tetane. 30 Gwopte rane tatame rem sigkene bo. Yuri er tatame rem sig bukre potte tetane. Gwopte rane tatame rem sig bukre tetane. Yuri er tame rem sigkene bo tame tete. Rem bupo me temente tetane.

Jisas re Jerusalem kwom lam, re me kiram.
(Matyu 23:37-39)

31 Jisas re op wemke, er yabel rane Farisi tame rem yan rene op wem. Ne gwor kwom mesegenen agerbo kwomke yite. Herot re nene pen sate weye. 32 Jisas re remne sein op wem. Herot re mow yibo walekap. Kem yin rene op wete. Metye. Gwopte Jisas re gambo wekrokbo, re sikanuma nenbo tatame remne heyarbo. Wore an er yaku som nenbet. Yuwu ari yaku legete. 33 Gwopte, wore, yuwu an ari kelowke yin sewurbet. God Reri Tuma wesowbem tame rene rem Jerusalem kwomwouke pen sate. Rem rene agerbo kwomke kap pen sate, et yaper.

34 Jerusalem. Jerusalem kwomri tatame. Kem God reri kiyi temenem tuma wesowbem tame remne pen sabem. God reri werasem tame kem remne pen sabem, kem remne pa seitbem. Nugwape yabel an kemne pap yewote wem. Kwokwo nawo te yen poten etetri tipe kulke pete wuren tebokap, an kemne etop heyar nente wem, kem muwem. 35 Kem met. Yuri tatame rem Jerusalem kwomri ake ab berayewote, tatame rem etek sene be temente. Et kwom bop temente. An kemne webo. Gwopte kem anne sene be late. Yuri kem op wete. Er tame God re rene werasen yam. God re rene yenbo nenem, re eker yam. Kem etop wetek, kem anne sene late. Jisas re op wem.

14

Jisas re wesom pelmenem tame rene heyarem.

1 Egesi Yabel wuri Jisas re Farisi keryen yen reri akek awos ate wurem, tatame rem rene heyar leklek temenem. Re kap egesi yabelke tame heyarte o bo? Rem eker rene leklek temenem. 2 Tame wuri, reri let tewo pelyewomenem, re yan temenem. 3 Jisas re rene lan re Farisi tamekene Moses Reri Wule peikbem tamekene remne op wemetem. Moses Reri Wule map webo? Egesi Yabel nem tame heyar nente o bo? 4 Rem tuma ribo tem, Jisas re er tame rene let keren rene heyaren rene werasen yim. 5 Jisas re remne op wem. Kemri tame wuri reri yen o bulmakau re Egesi Yabelke ok meike warte, tame re kap Egesi Yabelke kebese sene nenewayete, o re be nenewayete? Ekeya. Tame re rene nenewayete. 6 Rem tuma sein be wem.

Jisas re wem. Tame re eterri sig kworer teitkwunte.

7 Jisas re lam, rane tame rem awos ate yam, rem wolbaye yenbowouke site wem. Op lam, re sikur sakur tuma op wem. 8 Tame wuri re nene tete, ne ta pane kisbo awos yin ate, ne temnas yi wolbaye yenbok mane site. Mutame re kap sig bukre tetane tame rene er wolbayek site wete. Er sig bukre tetane tame reri sig re neri sig teitkwuntene. 9 Ne kiyi yin wolbaye yenbok simente, awos mutame re yan nene op wete. Er wolbaye yenbo ne er sigkene tame rene newon re etek site. Op wete, ne sebera yan ne kin yokwok yin site. 10 Tame re nene awos ate ten yate, ne yan kin yokwok site. Nene tem tame re yan nene op wete. Tamenowu, ne gwok yan wolbaye yenbok site. Op wete, ne sig bukre potte. Nugwape tatame, nerenkene awos abo tatame, rem etop late. 11 Tame re eterri sig kworer bukre wete, God re er tame reri sig eisow wete tetane. Tame re eterri sig kworer teitkwunte, God re er tame reri sig bukre wete tetane.

Tame rem nene wos sein kebese be newote, ne remne heyar nente.

12 Jisas rene awos ate tem tame re rene op wem. Ne awos nente, ne neri tametiy, lakemase, ha yei, mem wopu, wosbaskene tetane kwom tame remne awos ate kap ten yate. Ne remne ten yate, yuri rem nene awosein sein kap nente tetane, et yaper. 13 Ne awos bukre nente, ne woskene bo tame etemne wen yate. Ne let yaper tewo yaper tame, le si tame etemne wen yate. 14 Yuri er tame rem nene awos sein kebese be nente tetane. Opkap ne okbop tete. Yuri tame yenbo rem selek sene wayen site, God re nene awos sein newote tetane. Jisas re op wem.

Awos bukre sikur sakur tuma. (Matyu 22:1-10)

15 Eterkene awos abem tame etemri wuri re er tuma metem, re Jisas rene op wem. Tame rem God reri panen si kwomke sin awos ate, rem boteyatete. 16 Jisas re op wem. Tame wuri re awos bukre nenem, re nugwape tatame remne awos ate tem. 17 Awos ate yabel temke, re reri yaku nen tame rene werasen yin kiyi tem tame remne op wem. Kem opu ya. Awos rem kiyi heyarye. 18 Rem wulare wulare be yate wem. Tame wuri re op wem. An now wuri tupaye, an yin late. Setate, an be yate. 19 Agerbo tame re op wem. An yaku nente bulmakau letpeis tupam. An bulmakau sailan yaku nente. Setate, an be yate. 20 Agerbo tame re op wem. Gwopte an ta paneye. Setate, an be yate.

21 Yaku nen tame re sene yin reri haneyen rene remri wem tumakap wesowem. Haneyen re op

meten re pap yoken yaku nen tame rene op wem. Ne kwomke age-tage yi. Kelow bukrekene kelow eisowkenek ne yin la. Woskene bo tame, let nai tewo nai tame, le si tame, tewo yaper te tame remne ne ari akek panen yate. 22 Tame re yin remne lam, yuri re sene yan op wem. An neri weye tumakap weye. Nugwape tame rem yawo, rane wolbaye bupo me som tetane. 23 Haneyen re yaku nen tame rene op wem. Ne opu sene yi. Ne kwom mesegenen yin kelow bukrekene kelow eisowkenek yin lan tatame remne yak rin yate, rem ari akek yate. Rem yan ari ake re pulaute. 24 An kemne webo. Nugwape tame an remne kiyi tem, rem ari ake awos kera be wuri potte tetane. Jisas re sikur sakur tuma op wem.

Tame re kiyi heyar habote, re anne semowte.
(Matyu 10:37-38)

25 Yuri Jisas re yibem, nugwape tatame rem rekene yibem, re petkwo lan remne op wem. 26 Tame re arenkene yite webo, re eterri nawoha, yenta, lakemase, gesmase, eterri kworer wesom be habote, re anne be semowte. 27 Ari mette muskap, tame re kirkir meten arenkene yite. Tame re mus mette muwete, re ari anepoi tame kebese be tete.

28 Tame re ake bukre nente, kiyi re sin ake reri tokwo kiyi habote. Reri kel re ake kebese nenen legete o kebese be nenen legete, re etop kiyi habote. 29 Re kiyi be sin habon re seg ek tem yewom. Sene re habolaweyem. Re tokwokene bo, re kebese be nenkeipte. Nugwape tatame rem etop lan tame rene sak keyen rem rene sebera ya tuma wem. 30 Rem op wete. Tame re ake seg temyewom, re ake be nenkeipem.

31 Keryen yen re eterri nugwape tameri ok (10,000) ei nai tame remne panen agerbo keryen yenkene eterri nugwape ta ok tame ok (20,000) ei nai tamekene yin naite, re kiyi sin heyar habote. Re agerbo keryen yenkene kebese naite o kebese be naite? 32 Re habolaweite, re kebese be naite, reri peiktame rem kaike temente, re remne tuma wepitin op wete. Nem sene kelmenate. Nem ei be naite. 33 Jisas re sene op wem. Rem kiyi sin habobokap, kem etop kiyi sin habote. Tame re reri nugwape wos magel be taite, re ari anepoi yen be tete.

Tuma be kwutobo wiyake sikur sakur tuma
(Matyu 5:13; Mak 9:50)

34 Jisas re tuma sene op wem. Wiyake re yenbo wos. Sene re tuma be kwutote, nem mapurke nente, wiyake re tuma sene kwutote. 35 Tuma be kwutobo wiyake, nem wos tobo be yewobo. Nem bulmakau etemri se be rasen wos tobo be yewobo. Yehow. Nem bupo me kelpe emik septibo. Kem wan temente, kem tuma tobo met. Jisas re op wem.

15

Sipsip re mow yim sikur sakur tuma.
(Matyu 18:12-14)

1 Agerbo yabel kel potbem tamekene yaper wos nenbem tamekene rem Jisas reri tuma mette wuriwouke wurem. 2 Farisi tamekene Moses Reri Wule peikbem tamekene rem Jisas reri tuma gwule ten op wem. Er tame re yaper wos nenbo tame etemkene tuma namrebo, etemkene sin awos abo. Et yaper.

3 Jisas re remne sikur sakur tumak op wem. 4 Kemri wuri re sipsip nugwape (100) temenem. Sipsip wuri re nugwape sipsip remne mesegenen mow yim, mutame re berke nenem? Sipsip nugwape (99) rem awos emi wurik abemke, re remne mesegenen sipsip wuri rene sopen yin re

sipsip rene sene lam. 5 Re lan
okbop tem, re poten telak sen
ek yam. 6 Re reri akek yin re
reri nowur, reri kwom tame
remne wen yan wuren re remne
op wem. Kem arenkene okbop
tete. Ari sipsip wuri mow yim,
an sopen sene potye. 7 Jisas re
sene op wem. Nugwape tatame
(99) rem wuribai yenbo tetane,
God reri kwomri tame rem remne
boteyatete. Tame yaper re reri
yaper wos mesegenen wuribai
yenbo potte, God reri kwomri tame
rem rene late, rem okbop nugwape
ten boteyatete tetane.

Kel wuri sopen sikur sakur tuma.
8 Jisas re tuma wuri sene op
wem. Ta wuri te kel letpeis
semente. Wuri yersiyate, te
berke nente? Te tuw yaren ake
heyar hakwun sopen yin te sene
potte. 9 Te potte, te teri nowukene
kwom tatamekene remne wen
wuriwouke wurte. Te remne op
wete. Kem arenkene okbop tete.
Ari kel wuri yersiyawo, an sene
lan potye. 10 Jisas re sene op wem.
An kemne webo. Yaper wos nenbo
tame wuri re reri yaper nenbo wos
mesegenen wuribai yenbo potte,
God reri kwomri tame rem okbop
ten boteyatete.

Ha wuri re yen pes tetane sikur sakur tuma.
11 Jisas re agerbo tuma sene op
wem. Tame wuri reri tauryen pes
temenem. 12 Maser re har rene op
wem. Apiy, ne anne kiyik wem wos
an potte. Op wemke, har re yen pes
repne wos ab wusan newopiti pete
yam. 13 Op nenemke, maser reri
wos agerbo tame rem tupan re kel
potem. Keraket ten maser re wos
teren reri har reri ake mesegenen
kai kwomke yin temenem. Etek
temenem, re wule yaper nenen
reri kel bupo me pete warem.

14 Re kel ab pete warem, yuri er
kwomri tatame rem a kwoi sim, re
kirkir a kwoi sim. 15 Re er kwomri
tame rene yaku wemetem, tame re
rene werasen yin reri por lakeren
awos newon abem. 16 Por rem
me supa abem, re kirkir ate pap
tetebem. Rene yike tame be wuri
awos be newobem. 17 Op temke,
re reri wuribai sene habopitin re
op wem. Ari Apiy reri nugwape
yaku nen tame rem nugwape awos
tetane. Tep rem mesegenbo. Aren
an gwotek tetane, an sekwoi ke-
nakem sabo. 18 An sene wayen apiy
rene lasyin op wete. Apiy, an God
eterkene nerenkene kepne yaper
wos nenem. 19 Gwopte an tame
yenbo bo, ne anne neri yen kap
wete. Ne anne neri yaku nen tame
wete. 20 Op wemke, re teten har
rene lasyim. Re kaike yabem, har
re rene lam. Re rene pap meten
re amen yin yener rene nar poten
rene ragiy boyem. 21 Yen re har
rene op wem. Apiy, an God rene
nerenne kepne yaper wos nenem.
Eker an tame yenbo bo, eker ne
anne neri yen kap wete. 22 Har
re reri yaku nen tame remne op
wem. Kem ari tame oub yenbowai
poten agetage sen yan ari yen rene
woleruwte. Let bor gurere wuri
kem poten reri letke gurereruwte.
Rene tewo bus wuruwte. 23 Op
nentek, kem wes me gergerbo bul-
makau yen wuri poten sen yan pen
nem an boteyatete. 24 An habom.
Ari yen re kiyi sam. Gwopte re sene
yawo. Re kiyik yim, gwopte nem
rene sene laye. Op wem, rem awos
bukre an okbop ten boteyatem.

25 Masetobo yen re nowke
temenem, re sene yabem, re ake
meknik temenem, re sekwo taye
metesiyam. 26 Re yan yaku nen
tame rene tepoten op wemetem.
Rem berke nenbo? 27 Yaku nen
tame re rene sein op wem. Neri
mase re sene yawo, re heyar
tetane. Eker ha re bulmakau yen
wes me gergerbo wuri peye. 28 Op
metem, laker re pap yokem, re ake

puri be wurem. Ha re yan wuran rene op wem. Ne wurte. 29 Re har rene tuma sein op wem. Metye. Nugwape nabe an neri yaku bop nenbem. Yabel wuri an neri wule be biragiyem. Ne anne meme yen be wuri newon an ari tametiykene awos be abem. 30 Neri kumoi yen re neri nugwape wos muye bisi yibem ta remne ab newon legem. Re sene yawo, ne bulmakau yen wes me gergerbo peye. Et yaper.

31 Har re rene tuma sein op wem. Yen, ne arenkene tetane. Nes etop tetane, ari nugwape wosbas et nereriwou. 32 Neri mase, an rene op wem. Re kap me sam. Gwopte re sene yawo. Kiyik re yim, gwopte nem rene sene laye. Opkap, nem okbop ten boteyatete. Jisas re sikur sakur tuma etop wem.

16

Temnas yi tame re yaku nen tame remne kel sein newobo sikur sakur tuma.

1 Jisas re reri anepoi tame remne sikur sakur tumak op wem. Kel werkene tame wuri re reri yaku lakere tame wuri lebam. Rane tame rem kelkene tame rene lasyan rene op wem. Neri yaku lakere tame re neri kel bupo me septibo. Re yaku yenbo be nenbo. 2 Re yaku lakere tame rene wen yan re rene op wem. Tatame rem nene tuma nenye. Ne anne wesowte. Ari kel ne berke nenem? Sene ne ari yaku lakere tame be tete.

3 Yaku lakere tame re eterri wuribaike op habom. Haneyen re anne wekrokte nenbo. An mapurke nente? Sene an be yaku nente? An kitimenakene bo, an now yaku kebese be nenen kel potte. An agerbo tatame remne awos nasegerete, opkap an sebera yate. 4 An wos wuri haboye. Haneyen re anne wekroktek, ari haboye wos an nente, tatame rem okbop ten rem anne poten an etemri akek yite. 5 Op habom, haneyen rene tokwo sein be newobem tatame nugwape remne yaku lakere tame re remne ten yam. Re remkene wulare wulare tuma namrem. Re kiyi yam tame rene op wemetem. Ne ari haneyen rene tokwo mapsen newote? 6 Re op wem. An kwar yewobo gin nugwape (100) rene newote. Yaku lakere tame re rene op wem. Gwor siglow et neren sein newote siglow. Ne er siglow pot. Ne sein newote tokwo eisow (50) etek basrasen ek newote. Ne haneyen rene nugwape kap newote. 7 Re agerbo tame rene op wemetem. Ne haneyen rene tokwo mapsen sein newote? Re op wem. An rene awos nugwape (100) sein newote. Yaku lakere tame re rene op wem. Ne tokwo sein newote siglow poten tokwo eisow (80) basraste. Ne haneyen rene nugwape sein kap newote. 8 Yuri haneyen re agerbo tatame remne yaku lakere tame rene op wem. Yaku lakere tame re opkap nenem, re purerekene tame. Jisas re sene op wem. Now selri wos habobo tame rem etemri tamesip remkene yaku nenbo, rem purerekene wule nenbo. God reri yaku habobo tatame rem etop be nenbo. Opkap, haneyen re op wem. Yaku lakere tame re purerekene yen.

9 An kemne webo. Gwor nowselri kel yaper kem poten tatame remne yenbo nentek, tatame rem neri tametiy tete. Yuri kel sete yabel legete, rem kemne somsom heyar temente akek panen yite.

10 Tame re yaku eisow heyar nente, sene re yaku bukre kirkir heyar nente. Tame re yaper wos nenen yaku eisow heyar be nente, sene re yaper nenen yaku bukre kirkir heyar be nente. 11 Kem gwor nowselri kel heyar be lakerete, yike kemne wos sekene newon

kem lakerete. 12 Kem agerbo tameri wos heyar be lakerebo, yike kemne kemri wos newote? 13 Yaku nen tame re yaku lakerebo tame pes repri yaku kebese be nente. Wuri rene re pap yokte, wuri rene re metekwaste. Haneyen wuri reri yaku re heyar nente, haneyen wuri reri yaku re yaper nente. Opkap kem God reri yakukene kel pot yakukene kem peske kebese be nente.

Jisas re Moses Reri Wulekene God re kwom panen site tumakene wesowem.
(Matyu 11:12-13)

14 Farisi tame rem Jisas reri tuma metem, rem Jisas rene wekuye makuyem. Rem kel okbop tebem tame, eker rem etop nenem. 15 Jisas re remne op wem. Yenbo wos kem tatame etemri bitmik nenbo. Op nenbo, God re keremri wuribaikene purerekene labo. Be wos tame rem kemne op webo. Et yenbo. Er wos God re lan op webo. Et yaper.

16 Moses Reri Wulekene God Reri Tuma wesowbem tame remri tumakene rem wesowen yam. Sene Jon re yan nugwape kwomke op wem. God re kwom panen site. Op wem, nugwape kwomri tatame rem God re kwom panen site tuma metem, rem eter kwomke yite kenakem habom.

17 Nelkene selkene rep legete tetane. God reri Tuma wuri re yaper be tete tetane.

Jisas re wem. Tame re ta tene kap pelebete.
(Matyu 5:31-32; 19:9; Mak 10:11-12)

18 Tame re ta tene pelebiten agerbo ta panete, re muye bisi mare bisi yibo wulekap nenbo. Tame re ta tene pelebiten agerbo tame re tene panete, re muye bisi mare bisi yibo wulekap nenbo.

Kel wurkene tamekene Lasaruskene sikur sakur tuma.

19 Jisas re sikur sakur tuma sene op wem. Kiyi kel wurkene tame re temenem, re tame oub yenbo-subuwai wubem. Kwokwos kwokwos re awos yenbo poten abem. 20 Agerbo tame wuri re kelkene bo, reri sig Lasarus. Reri wesom obop ten yamenem. Tame rem rene kel wurkene tame eterri ake eruk sen yin siruwen re etek sibem. 21 Re op habobem. Kel wurkene tame reri awos nibu tiy kulke yertek, an poten ate. Op habobem, re etek sibem, wale rem yan reri obop taulek pokobem.

22 Yuri re sam, God reri kwom tame rem rene poten sen yin neremri warege Abraham eterkene kwom yenbok temenem. Yuri kel wurkene tame re kirkir san rem rene pertayem. 23 Re ker kwomke yin temenem, re mus bukre metbem. Re niruw lam, Abraham re genek temenem, Lasarus re eterkene etek temenem. 24 Kelkene tame re rene ten op wem. Apiy Abraham, ne anne pap met. Ne Lasarus rene werasen yan reri letbor okke keipoten ari taulek rasen ari taule negel mette. An mus bukre metbo. 25 Abraham re op wem. Yen. Ne sene habote. Kiyi ne selke temenem, ne nugwape wos yenbo potbem. Lasarus re yaper potbem. Gwopte Lasarus re pap kwuye meten tetane, ne mus yaper metbo. 26 An nene agerbo tuma wete. Pale bukrewai neremri borborke tetane. Gwop yokwokri tame rem op yokwo kebese be wute, o op yokwori tame rem gwop yekwo kebese be yerte.

27 Kel wurkene tame re op wem. Apiy, an nene webo. Ne Lasarus rene werasen re ari apiy eterri akek yite. 28 Ari mase letrane rem etek tetane. Lasarus re remne tuma wesowte. Rem gwok kap yan mus bukre kap mette. 29 Abraham re op wem. Moseskene kiyiri tuma wesowbem tamekene rem tuma

kiyi basrasem. Mase rem er tuma mette. 30 Kel wurkene tame re sein op wem. Apiy Abraham, yehow. Rem kebese be mette. Sabo tame re selek sene wayen sin remne yin wetek, rem meten remri yaper nenbo wos mesegenen magel tayen rem wuribai yenbo potte.

31 Abraham re op wem. Rem Moseskene tuma wesowbem tamekene remri tuma be mette tetane, eker rem selek sene wayen site tame wuri reri tuma kirkir be mette tetane.

17

Wule yaper re God reri tuma yenbo biragiyebo.
(Matyu 18:6-7,21-22; Mak 9:42)

1 Jisas re reri anepoi tame remne op wem. Tatame remne wule yaper sailate wos tetane. Yike agerbo tatame remne yaper nen wos sailate, rem yaper tete tetane. 2 Yike ari omuteke habobo yen remne yaper sailate, rem yaperwai tete tetane. Tame re anne yenkap omuteke habobo, agerbo tame re rene sailan rene yaper wos nenen yen re yaper wos nente. Etop tete, sailabo tame re yaper sene kap nente, eker rem rene pa bukre wakke tenen rene kersepkap okke sokwunen sate. Kem kworer heyar lakere.

3 Kem kworer heyar lakerete. Kemri lake o mase re yaper wos nente, kem rekene kelmenate tuma namrete. Reri yaper nen wos re mesegenen magel taite, ne rene heyar nente. 4 Yabel wuri re nene yaper wos tewo letrane kelare pes kere nente, sene er yabel wuri re tewo letrane kelare pes kere re kemne lasyan op wete. An yaper wos mesegente. Op wetek, kem rene tuma kap wete, kem reri nenem yaper wos mane habote. Jisas re op wem.

Jisas re omuteke habobo wule wem.

5 Jisas reri werasem tame rem Haneyen rene op wem. Nem nene sou be habobo. Ne wetek, nem nene nugwape habote. 6 Haneyen re remne op wem. Mastet supa et supa eisowsubuwai. Kemri God rene omuteke habobo wule re mastet supakap eisowsubuwai, kem God rene kerawou habote, kem gwor me kebese op wete. Ne somokene yesen yin peikke yin tetete. Kem kerawou habon op wetek, kemri wete tumakap re etop nente.

Jisas re yaku nen tame etemri wule wem.

7 Kemri tame wuri re reri yaku nen tame rene werasen re now yaku nente o re sipsip lakerete. Etop nente, yuri re akek sene yate, haneyen re op be wete. Ne agetage yin neri awos ate. 8 Re op be wete. Re rene op wete. Ne ari awos ninaninate. Sene ne mate peiken ari awos sen yate. An kiyi ate, yuri ne yin neri awos ek ate. Op wete. 9 Yaku nenbo tame re haneyen reri tuma tobote, haneyen re rene wese be ate. Bokem. 10 Kerem mere. God re kemne wem yaku nugwape kem nenkeipte, kem op wete. Nem yaku nen tamewou. Nemri nenbo yaku et God re nemne wem yaku. Jisas re etop wem.

Jisas re numa pemenem tame letpeis (10) remne heyar nenem.

11 Jisas re Jerusalemke yibo kelowke yibem, re Samaria yokwo Galili yokwo borborke yim. 12 Re kwom wurik wurmenem, numa pe tame letpeis rem yan rene kelowke lam. Rem kaike teten 13 yaye op wem. Jisas, Haneyen, ne nemne pap mette. 14 Re remne lan op wem. Kem opu yi. Kem kemri wes God reri Kwoborke yaku nenbo tame remne yin peterate. Rem kelow yibem, remri wes heyar sene tem. 15 Etemri yen wuri re reri wes lan reri wes yenbo tem, re puboten sene yan re God reri sig

bukre webem. 16 Re yan Jisas reri
tewo tobok gulke pan rene wese
am. Er tame re Juda tame bo. Re
Samariari tame. 17 Jisas re rene
lan op wem. Tame letpeis remri
wes heyar teye. Letrane kelare eis
kere tame rem mak yiwo? 18 Rem
sene be yan God rene wese be aye.
Samaria tame eterwou re sene yan
God rene wese aye. 19 Jisas re rene
op wem. Ne opu wayen yi. Ne anne
omuteke haboye, eker ne heyar
teye.

More Tame Tem Tame re tegek tete tetane.
(Matyu 24:23-28,37-41)

20 Farisi tame rem Jisas rene op
wemetem. Makapke God re kwom
panen site? Jisas re remne tuma
sein op wem. God re kwom panen
site, tatame rem lek be late. 21 Rem
op be wete. Ekla. Re gwok tetane.
O rem op be wete. Re kelarek
tetane. Metye. God re keremri
borborke kwom panen sim.

22 Sene Jisas re reri anepoi tame
remne op wem. Yuri kem habote,
kem More Tame Tem Tame reri
yabel wuri late habote. Kem be
late. 23 Tatame rem kemne op
wete. Ukla. Re etek tetane. O rem
op wete. Ekla. Re gwok tetane.
Op wetek, remri tuma kem kap
meten mane sopen yite. 24 Pelale
abo, nugwape emi tuwkap kere-
bokap, an More Tame Tem Tame,
an yatek, an etopkap yate tetane.
Nugwape tatame rem anne etop
late tetane. 25 Kiyi an mus bukre
mette. Gwopte tetane tatame rem
anne magel taite.

26 Kiyi Noa re temenem yabel
tatame remri nenbemkap, an
More Tame Tem Tame, an sene
yate yabel tatame rem etopkap
nente tetane. 27 Noa re temenem
yabel tatame rem nowselri wos-
wou habobem. Rem awos abem,
ta panebem, etopwou habobem.
Rem God rene be habobem. Etop
nenbem, sene Noa re sip bukre ne-
nen etek temenem, rem etop som
nenbem. Ok wayen kusyewom,
nugwape tatame rem aboyei ok an
saiwom. 28 Yuri Lot re temenem,
rem etopwou nenbem. Rem awos
abem, tokwo natokwo tupabem,
rem now yaku nenbem, rem ake
nenbem. 29 Op temke, Lot re
Sodom kwom mesegenen yibem,
kerkene pa nelke yeren tatame
rem eter kerke ein ab saiwom.
30 An More Tame Tem Tame, an yan
kwom geike tete yabel, tatame rem
etopkap som nenbet tetane.

31 An yate yabel tame wuri re
eterri ake magelke simente, reri
wosbas ake purik temente, re kap
wuren potte. Re yaper tete tetane.
Tame re nowke temente, re akek
sene kap yite. Re yaper tete tetane.
32 Kem Lot reri ta tene habote. Rem
amen yibem, te teri wos potte sene
pubotem, God re tene pen sam.
33 Tame rem etemri kworer we-
somwou habote, rem yaper tete
tetane. Tame rem etemri kworer
wesomwou be habote, rem heyar
som temente tetane.

34 An kemne webo. An More
Tame Tem Tame an yatek, er
neir tame pes rep tiy wurik
tuknamente, wuri rene an panen
yite, wuri an rene etek mesegente.
35 Ta pes rep awos etop nenbet,
an yatek, wuri tene an panen
yite, wuri tene an etek mesegente.
36 (Tame pes rep etop nowke
temente, an yatek, wuri rene an
panen yite, wuri rene an etek
mesegente). 37 Jisas reri anepoi
tame rem rene op wemetem.
Haneyen, et wos et mak tete? Jisas
re remne sikur sakur tuma op
wem. Tame kupa rasbo emi kware
rem yan wuriwouke sibo.

18

Tuma met tame re wane ta wuri tene kwobo lam sikwur sawkur.

1 Jisas re habom, reri anepoi
tame rem God rekene kwokwos

kwokwos namrete, rem kap pwoite. Eker re remne sikur sakur tumak op wem. 2 Tuma met tame re kwom wurik temenem, re God rene be aken re nugwape tatame remne be habobem. 3 Wane ta wuri te kwom sag kirkir temenem. Kwokwos kwokwos te tuma met tame rene lasyibem, rene op webem. Tame rem anne tuma nenbo. Ne anne kwobo lan tuma nente. 4 Tuma met tame re tene kwobo late muwem. Yuri re eterri wuribaike op wem. An God rene be akbo. An tatame remne be habobo. 5 Wane ta te anne som wemetbet, wemetbet. Etopkap an muweye. Eker an tene tuma kwobo lan nente. An tene kwobo be late, te kwokwos kwokwos te yabet tetane, an tiselte tetane. Eker an muweye.

6 Haneyen re sene op wem. Er tuma met tame yaper reri tuma kem mette. 7 Eter nenemkap, God eterri kenem tatame rem rekene kwokwos kwokwos neirkene yabelkene som namrebet, God re remne kwobo be late? Re kap kowen agetage be kwobo late? Yehow. 8 An kemne webo. Re agetage remne kwobo late tetane. An More Tame Tem Tame, yuri an map late? Tatame rem kap anne omuteke habon God rekene tuma namrete, o rem omuteke be habon God rekene tuma be namrete?

Tame pes rep God rekene tuma namrem sikur sakur tuma.

9 Rane tame rem kworer yenbo habobem, rem agerbo tatame remne muwebem. Er tame remne Jisas re sikur sakur tuma op wem. 10 Tame pes rep God Reri Kwoborke wurem, rep God rekene tuma namrete. Wuri re Farisi tame, wuri re kel potbem tame. 11 Farisi tame re yin teten eterri wuribaike God rekene tuma namren op wem. God, setate. An agerbo tame etemkap bo. Rem bisi abo, rem tuma yikokobo, rem bisi yibo. An etemkap bo. An gwor kel potbo tame eterkap bo. 12 Sande wurik yabel pes an nene habobo, an awos pelebitebo. Nugwape wos an potbo, an letpeis pekarasen wuri an nene newobo. 13 Kel potbem tame re kaike teten selwouke lan reri merguw pen op wem. God, an yaper wos nenbo tame. Ne anne pap mette.

14 Jisas re anepoi tame remne op wem. An kemne webo. Kel potbem tame re reri akek sene yim, God re rene tame yenbo wem. Farisi tame reri yaper nenbo wos eterkene som tetane. Tame re reri sig kworer bukre wete, God re reri sig teitkwunte tetane. Tame re reri sig kworer teitkwunte, God re reri sig bukre wete tetane.

Jisas re wem, yen rem anne lasyate.

(Matyu 19:13-15; Mak 10:13-16)

15 Tatame rem yen remne Jisas rene panen yam, rem geibile yen kirkir sen yam. Rem habom, Jisas re remne let keren God rene wemette, re remne heyar nente. Rem eker sen yam. Jisas eterri anepoi tame rem etop lan remne sewayem. 16 Jisas re yen remne wepoten meknik yan tem. Re anepoi tame remne op wem. Kem remne kap sewaite. Yike tatame rem yen etemkap tete, God rene omuteke habote, rem God eterri panen si kwomke yite. Eter yen rem hame ya. 17 An kemne sekeneker webo. Yen rem God reri panen sibo kwomke yibokap, kem etop be habote, kem God reri panen si kwomke wurte tetane.

Kel wurkene keryen tame re Jisas eterkene tuma namrem.

(Matyu 19:16-30; Mak 10:17-31)

18 Juda etemri keryen tame re yin Jisas rene op wemetem. Tuma Peikbo Tame, ne tame yenbo. Be wule an nentek, an heyar somsom temente? 19 Jisas re rene sein op wem. Berke ne anne yenbo weye? Gwor nowselri tatame rem yike yenbo be wuri tetane. God

eterwou re yenbo. 20 Ne wule
mettene. Wule re op webo. Ne
agerbo tameri ta tene bisi mane
yite. Ne alwo pi mane pete. Ne
bisi mane ate. Ne tuma mane
yikokote. Ne nawoha etepri tuma
mette. 21 Op wemke, keryen tame
re rene op wem. Kiyi an eisow yen
ten yan gwopte an haneyen tem,
an er wule heyar setene. 22 Jisas
re er tuma metem, re rene sein
op wem. Wos wuri ne be nen-
tene. Neri nugwape wos agerbo
tame hame tupate. Er potte tokwo
ne wosbaskene bo tatame remne
newon ne yan arenkene temente.
Op nente, yuri ne God reri kwomke
yin temente, ne wos yenbo potte
tetane. 23 Tame re etop metem, re
pap yaperwai tem. Bupo bokem.
Reri nugwape wosbas tame rem
tupate wemker re muwem. Eker
Jisas reri wemkap re be nenem.

24 Jisas re etop lam, tame re
pap yaper tem, re rene op wem.
Woskene tame rem remri nug-
wape wosbas habobet, rem God
reri panen si kwomke yite habobo,
God re remne op webo. Kem
yaku bukre keretek, kem ek yite.
25 Kamel por re mate lag taukke
wurte wete, re wurlaweite. Etop-
kap, wosbaskene tame re God reri
panen si kwomke yite habobo, re
yaku bukrewai keretek, re ek yite.
26 Tatame rem reri tuma metem,
rem op wem. Etopkap temente,
yike tatame rem heyar somsom
temente? 27 Jisas re sein op wem.
Be wos tame rem kebese be nente,
God eter re kebese nente tetane.

28 Pita re op wem. Metye. Nerem,
nem nemri kwomkene woskene
mesegenem, nem nerenkene
anepoi tame yibo. 29 Jisas re
op wem. Ekeya. An kemne
sekeneker webo. Tame rem God
reri yaku nente, rem remri ake,
yenta, lakemase, nawoha remne
mesegenen yaku nente. 30 Er tame
gwopte God re remne heyar sein
nente tetane. Yuri rem heyar som
temente tetane. Jisas re op wem.

Jisas re tewo murwe op wem. An sate, an sene wayen site.
(Matyu 20:17-19; Mak 10:32-34)

31 Jisas re letpeis tewo pes kere
tame remne panen yin op wem.
Kem met. Nem Jerusalemke
yite. God reri kiyi temenem tuma
wesowbem tame rem nugwape
tuma basrasem. More Tame Tem
Tame rene basrasem tuma re
gwotepte sekene teye. 32 Rem
anne keikerete, sene agerbo tame
rem Juda tame bo, rem anne
potte. Rem anne tame wekeye
makeyete, tuma yaper wete,
sablokwo kwuspate. 33 Sene rem
anne paku pete, anne pen sate.
Yabel pes tetek, murwek an sene
wayen site. 34 Reri anepoi tame
rem tuma tobo be metem. Tuma
tobo re me berasem, Jisas reri wem
tuma rem wor tem.

Jisas re le si tame rene heyarem.
(Matyu 20:29-34; Mak 10:46-52)

35 Jisas re Jeriko kwom meknik
yabem, le si tame re kelow kelarek
simenem. Re tatame remne kel
wos nasegerebem. 36 Re metem,
nugwape tatame rem tuma kuk-
wonen yabem, re rane remne op
wemetem. Kem berke nenbo?
37 Rem rene sein op wem. Nasaret
kwomri Jisas re yabo. 38 Re yaye
op wem. Jisas, ne Devit eterri tame
beig. Ne anne pap mette. 39 Kiyi
temnam tame rem rene sewayen
op wem. Ne elen me te. Op
wemke, re sene yaye tem. Ne De-
vit eterri tame beig. Ne anne pap
mette. 40 Jisas re yan teten remne
op wem. Kem rene arenne panen
yate. Rem rene panen yamke, Jisas
re rene op wemetem. 41 Ne selye,
an nene berke nente? Re sein op
wem. Haneyen, an selye, an le
sene heyar late. 42 Jisas re rene op
wem. Neri le heyar tete. Ne anne
omuteke habobo, an nene heyar
nente. Eker ne heyar teye. 43 Reri

wem tuma egegekene reri le yenbo tem, re welepe sene lam. Re Jisas rene semowen yibem, re God reri sig bukre webem. Tatame rem op lam, rem God reri sig bukre kirkir webem.

19

Jisas re Sakius reri akek yim.

1 Jisas re Jeriko kwomke yin wurem, kwom mesegenen yibo kelowke re yite habom. 2 Tame wuri, reri sig Sakius, re Jerikoke temenem. Re kel potbem tame remri keryen yen. Re kel wurkene tame. 3 Sakius re Jisas rene late wem. Nugwape tatame rem etek temenem, Sakius re selkware tame, re Jisas rene kebese be lam. 4 Re kiyi temnan amen yin re yipige mek yawun sin op habom. Jisas re gwotre kelowke yate tetane. 5 Jisas re yan niruwen rene op wem. Sakius, ne agetage yer. Gwopte an neri akek yin tete. 6 Op wem, re agetage yeren Jisas rene panen eterri akek yim, re okbop bukre tem. 7 Nugwape tatame rem op lam, rem Jisas rene gwule ten op wem. Re wule yaper nenbo tame reri akek yibo, et yaper.

8 Sakius re teten Haneyen rene op wem. Haneyen, ne met. Gwopte an ari wos pekan giriy pes raste. Giri wuri an woskene bo tame remne newote. An tame remne yikokon remri wos bisik am, gwopte an remne wos tewo eis an sein newote. 9 Jisas re rene op wem. Gwopte gwor akek tetane tatame God re remne potye. Gwor tame eter mere, re Abraham eterri nan. 10 An More Tame Tem Tame, an yam, an yaper wos nenbo tatame remne sopen potte yam, remri yaper nenbo wos an poten septite yam.

Yaku nen tame letpeis rem tokwo potem sikur sakur tuma.
(Matyu 25:14-30)

11 Tatame rem metem, Jisas re Jerusalem meknik yan tem, tatame rem op webem. God re kwom panen site yabel matnaye. Remri wem tuma Jisas re metmenem, re tatame remne sikur sakur tuma eker wem. 12 Keryen yen wuri re kai kwomke yin remri keryen yen tete wem, re etek yin sene yate wem. 13 Yite nenbem, re reri yaku nen tame letpeis remne ten yam. Re remne tame wuri ok kel (K20) remne wulare wulare newon remne op wem. Kem gwor kel poten tokwo potbo yaku nenbet. An sene yate, an ari kel sene potte. 14 Reri kwom tame rem rene muwem, eker re yimke, rem rane tame remne werasen rene semowen kai kwomri tame remne op wem. Er tame nem rene muweye, re neremri kwom panen si tame kap tete.

15 Re kwom panen si tame tem, yuri re sene yam, kiyi kel newom yaku nen tame remne re ten yam, rem degerbokene mapsen potem, re remne etop wemetem. 16 Tame wuri re kiyi temnas yan re op wem. Haneyen, an neri newom tokwo, tame wuri ok kel (K20), poten tokwo pot yaku nenem, an sene degerbokene, 200 kel potem. 17 Re rene sein op wem. Ne yaku nen tame yenbo. Ne yaku yenbo nenem. Ne wos eisow heyar lakerem, opkap an nene yaku yenbo newote. Ne kwom sag letpeis lakerete.

18 Yuri tiptuwu yam tame re op wem. Haneyen, an neri tame wuri ok kel (K20) poten tokwo pot yaku nenem, sene an degerbokene kel, 100, an sene potem. 19 Etop wemke, re rene op wem. Ne kwom sag letrane lakerete.

20 Agerbo yaku nen tame re yan op wem. Haneyen, neri tame wuri ok kel (K20) an som setene. Er kel an mate megke peiken berasem. 21 An neri wule lam. Ne molkene tame. Agerbo tame remri wos

ne ermetke yin potbo. Agerbo tamek awos nanekwobo, awos ne ermetke yin potbo. Opkap an nene akbo. 22 Haneyen re rene op wem. Ne yaku nen tame yaper. Ne lam, an molkene tame, agerbo tame remri wos an ermetke potbo. Awos agerbo tamek nanekwobo, an ermetke yin potbo. Ne etop lam, berke ne ari kel bupo me berasem? 23 Ari kel ne kel rasbo akek rasruwte wem, kel re sene nugwape tete wem. Etop nente wem, an sene yan kel degerbokene sene potte wem. 24 Op wemke, re meknik tetemenem tatame remne op wem. Kem eterri kel poten kel nugwape setene tame rene newote. 25 Rem rene op wem. Haneyen, re 200 kel poten tetane.

26 Re op wem. An kemne webo. Woskene tame o purerekene tame an rene kupakene sene newote tetane. Tame re be wos o be purere wuri be temente, reri temente eisow woskene o eisow purerekene an sene potte. 27 Ari peiktame, an kwom panen site muwem tame remne kem panen yan remne ari bitmik pen sate. Jisas re er sikur sakur tuma etop wem. 28 Re etop wen re Jerusalem kwomke yibem kelowke sene yim.

Jisas re Jerusalem kwomke yin tatame remne God Eterri Kwoborke tuma wesowbem.

(Sapta 19:29—21:38)

Jisas re Jerusalem kwomke keryen tamekap wurem.

(Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Jon 12:12-19)

29 Jisas re Oliv Kwowke tetane kwom peske yam. Kwom pes et Betfagekene Betanikene. Re reri anepoi tame pes repne werasen temnas yim. 30 Re repne op wem. Kep er kwomke yin wurte, kep late, donki yen wuri etek tentene. Er donki tame rem eterri magel lu kiyi be sim, kep er donki kep sauken panen yate. 31 Op nente, tame re kepne op wemette. Kep berke donki yen kep saukbo? Op wemette, kep sein op wete. Haneyen re nesne werasye, nes donki eterne panen yite.

32 Rep yim, Jisas reri repne wem tuma sekene tem. 33 Rep donki yen kep saukbemke, donki yen mutame re repne op wemetem. Kep berke nente, kep donki yen kep eker saukbo? 34 Rep sein op wem. Haneyen re er donki yaku tetane, nes eker saukpotbo.

35 Rep donki yen Jisas rene panen yim. Repri wumenem tame oub lagu rep poten donki reri magel luke petamke, Jisas re ek yawun sim. 36 Re yibem, tatame rem remri wumenem tame oub lugen kelowke petan yimke, Jisas re eter luwke yim. Rem habom. Jisas re Keryen Yen. Eker rem etop nenem. 37 Re Jerusalem meknik yan tem, re Oliv Kwowke warbem kelow etek warbem. Reri nugwape anepoi tatame rem okbop tem. Jisas reri kiyi nenbem wos rem lam, rem God rene tuma yenbo yaye op wem. 38 God re reri werasen yam kwom panen si Keryen Yen rene heyar nente. God re tatame remne heyar nente. Nem God reri sig bukrewai webo. 39 Rane Farisi tame rem nugwape tatame etemkene temenem, rem Jisas rene op wem. Tuma Peikbo Tame, ne neri anepoi tatame remne sewaite. Rem elen me tete. Rem etopkap tuma kap wete. 40 Jisas re sein op wem. An kemne webo. Etem rem tuma ribo tete, pa etem rem yaye tete.

Jisas re Jerusalem kwom kiram.

41 Re Jerusalem meknik yan temenem, re kwom lam, re kwom kiram. 42 Re op wem. Heyar site wule kem late, et yenbo. Gwopte

me berastene, kem kebese be late.
43 Kem met. Yuri agerbo yabel tete,
neri peiktame rem yan ei naite.
Rem luw tayen yawun waren
kwomri tatame remne lelete. Kem
kebese be werate. 44 Rem yan ei
naite, neri kwomke tetane tatame
remne rem ab pekeipte tetane.
Rem nereri ake aboyei berayewote
tetane. Ake nenbem pa rem ab
berayewon pete warte tetane. God
re kemne potte yam, kem op be
habom, eker kemri peiktame rem
kemne etop nente tetane.

Jisas re God Reri Kwoborke wuren wos natokwo tupabem tame remne wekrokem.
(Matyu 21:12-17; Mak 11:15-19; Jon 2:13-22)

45 Jisas re God Reri Kwoborke
yin wuren lam, tatame rem kel
pot yaku etek nenbem. Re remne
wekrokem. 46 Re remne op wem.
Kiyi temenem tame rem God Reri
Tuma op basrasem. Ari ake et
arenkene tuma namrebo ake. Rem
op basrasem, kem op be nenbo.
Eterri akek kem kel potbo yaku
nenbo, tatame remri kel ek potbo.
Etop nenbo, eterri ake et bisi a
tame etemri berasen sibo akekap.
47 Op wem, nugwape yabel re
tatame remne God eterri Kwobor
tuma wesowbem. God eterri
Kwobor yaku nen tame etemri
keryen yen, Moses Reri Wule
peikbem tame, Juda tatame remri
keryen yen rem Jisas rene pen
sate habom. 48 Nugwape tatame
rem reri tuma mette habom, eker
keryen tame rem rene pen sate
kelow be wuri lam.

20

Rem Jisas rene op wemetem. Yike nene yaku newom?
(Matyu 21:23-27; Mak 11:27-33)

1 Agerbo yabel Jisas re God eterri
Kwoborke wuren tatame remne
God Reri Tuma Yenbo remne
wesowbem, God eterri Kwoborke
yaku nen tame etemri keryen yen,
Moses Reri Wule peikbem tame,
Juda tatame remri keryen tame
rem rene lasyam. 2 Rem rene op
wem. Ne nemne wesowte. Nereri
nenbo yaku, yike nene newom,
ne er yaku nenbo? Yike nene
kitimena newom? 3 Re remne sein
op wem. An kemne tuma wuri
wemette. Kem anne wesowte.
4 Jon re yam, re tatame remne
okke panen waren tirmunem. Yike
rene er yaku werasem? God re
rene werasem o tame rem rene
werasem? Kem anne wesowte.
5 Rem etemwou etemwou namren
op wem. Nem map wete? Nem kap
op wete. God re rene werasem.
Nem op wetek, re nemne sein op
wete. Mapurke kem Jon reri tuma
be habom? 6 Nem kap op wete.
Tame rem rene werasem. Nem
op wetek, gwotek tetane tatame
nugwape rem pa poten nemne
seite tetane. Tatame rem op webo.
Jon re God eterri tuma wesowbem
tame. Opkap, rem pa poten nemne
seite tetane. 7 Etemwou etemwou
namremke, rem Jisas rene tuma
sein op wem. Nem be mettene,
yike rene werasen yam. 8 Jisas re
remne sein op wem. Kem anne be
wesowye, aren mere, an kemne be
wesowte, yike anne werasen yam.

Tame yaper rem wain now lakerebem sikur sakur tuma.
(Matyu 21:33-46; Mak 12:1-12)

9 Jisas re sikur sakur tuma
tatame remne op wem. Tame
wuri re wain now nenem. Re
er now re rane yaku nen tame
etemri letke rasen rem kel yaku
nente. Op nenemke, re gene
kwom wurik yin nugwape yabel
re etek temenem. 10 Wain supa
okwomenem, now mutame re
reri yaku nen tame wuri werasen
now yaku lakerebem tame remne
lasyim. Re now mutame reri wain
supa potte yim. Now lakerebem
tame rem rene paku pen rene
werasen bupo sene yim, re wain
supa be sen yim. 11 Sene now

mutame re agerbo yaku nen tame werasen yim, rem rene paku pen werasen re bupo me sene yim, re wain supa be sen yim. 12 Tewo murwe re yaku nen tame rene werasen yim. Rem rene pen rene rem botkun kwom geike septi wurem. 13 Now mutame re op wem. An mapurke nente? Ari yen sekene, yen yenbo, an rene werasen yite. Rem kap reri tuma mette tetane. 14 Now yaku lakerebem tame rem yen rene lam, rem etemwou etemwou op wem. Now mutame reri yen sekene re yabo. Yuri yener re ha reri wos potte tetane. Nem rene pen satek, gwor now nem potte. 15 Rem yen rene keikeren now kwopok yokwo liyten wuren rene etek pen sam.

Jisas re sikur sakur tuma wekeipem, re tatame remne op wemetem. Now mutame re now yaku lakerebem tame remne mapurke nente? 16 Re yin now yaku nen tame remne pen sate wem, re agerbo tame remne er yaku newote tetane. Tame rem op metem, rem op wem. Re etop mane nente.

17 Jisas re remne lan op wem. Ari weye tuma et sekene. Kiyi temenem tame rem God Reri Tuma etop basrasem. Rem op basrasem.

Tame rem seg wuri habom,
et seg yaper, rem poten septim.
Er seg et nawo seg tem, et seg yen-
bosubuwai.
(Buk Song 118:22)

18 Aboyei tame rem ari weye segke rene waren ragerte, er tame remri wesom yaper tete tetane. Er seg tame wuri ragerte, tame re sate tetane. 19 Moses Reri Wule peikbem tame etem, God reri yaku nen tame etemri keryen yen rem Jisas reri wem sikur sakur tuma metem, rem op habom. Jisas re nemne weye. Op habomke, rem rene eipye keikerete wem. Rem nugwape tatame remne lam, rem remne akem, rem rene be keikerem.

Tatame rem kel Sisar rene newote, o bo.
(Matyu 22:15-22; Mak 12:13-17)

20 Rem rene pelebiten rem rene leklek tem. Rem habom. Nem Jisas rene tuma wuri wemette, re tuma yaper sein wete o bo? Re tuma yaper sein wete, nem rene keikeren Romri keryen yen rene panen yin rene tuma nente. Op habom, eker rem yikoko tame remne tupan remne werasen Jisas rene tuma wemette yim. 21 Rem Jisas rene op wemetem. Tuma Peikbo Tame, nem mettene. Neri webo tuma et yenbo, et tuma sekene. Tatame remri webo tuma ne be habobo. God Reri Tuma yenbo, reri tuma sekene ne wesowbo. 22 Ne map habobo? Nem Keryen Yen Sisar rene kel newote o bo? 23 Remri yikokom tuma Jisas re sanem, re remne op wem. 24 Kem anne kel wuri peterate. Rem rene peteramke, re remne op wemetem. Gwor kel et basrastene sigkene wowkene, et yikeri? Rem op wem. Et Sisar eterri. 25 Jisas re op wem. Sisar eterri wos kem eterne newote. God reri wos kem God eterne newote. 26 Op wemke, re tuma yenbo tatame remri bitmik wem, rem danekene seken tuma ribo tem, rem rene be keikerem.

Sadyusi tame rem Jisas rene op wemetem. Sabo tame rem sene wayen site?
(Matyu 22:23-33; Mak 12:18-27)

27 Sadyusi tame rem op webem. Sabo tame rem sene be wayen site. Opkap remri rane tame rem yan Jisas rene op wemetem. 28 Tuma Peikbo Tame, warege Moses re tuma basrasen nemne op wem. Masetebo yen re ta panete, yuri re sate, re yenkene bo, reri mase re sene reri wane tene panen tekene yen sete. Er yen et laker eterri yen.

Moses re etop basrasem. 29 Kiyi letrane kelare pes kere lakemase rem temenem, masetebo yen re ta panem, rep yenkene bo, re bupo me sam. 30 Mase re wane tene panem, rep yenkene bo, re bupo me sam. 31 Bor tame re etopwou nenem. Masem rem etopwou etopwou nenem. Rem wane etetnewou panebem, rem yenkene bo, rem bupo me sakeipem. 32 Yuri ta te etet mere sam. 33 Kem webo. Yuri sabo tame rem sene wayen site tetane. Kiyi aboyei lakemase letrane kelare pes kerem tame rem ta tene panem. Yuri yike sekene teri tame tete.

34 Jisas re remne sein op wem. Gwopte tetane tatame rem narpanebo. 35 God re remne yenbo wete tatame yuri rem sene wayen God reri kwom yenbok yin temente, rem be narpanete tetane. 36 Rem God eterri kwomri tamekap temente. Rem be sate, rem som temente. God re remne wetek, rem sene wayen site, God re remne eterri yen wete. 37 Sabo tatame rem sene wayen site tetane, Moses re nemne kiyi etop peteram. Kiyi Moses re kerke eibem me eisow meknik yin tetemenem, God re rene op wem. An yeiwarege Abraham, Aisak, Jekop etemri Keryen Yen God. 38 Opkap God re nemne peteram, kiyi sam tatame re etemri God bo. Yehow. Re kelpe tetane tatame etemri God. Reri tatame rem kelpe som tetane.

39 Moses Reri Wule peikbem tame rem tuma sein op wem. Tuma Peikbo Tame, ne sein tuma yenbo weye. 40 Rene sene wemette rem me akem.

Jisas re Farisi tame remne tuma wuri wemetem.
(Matyu 22:41-46; Mak 12:35-37)

41 Jisas re tatame remne op wemetem. Moses Reri Wule peikbo tame rem op webo. Krais re Devit reri tame beig. Mapurke rem op webo? 42 Devit re Buk Song basrasen op wem.

Keryen Yen God re ari Keryen Yen
rene op wem.
Ne haneyen, ne areri let mame
yokwok site.
43 Yuri an wete, ne neri peiktame
remne
teitkwunen ne remne kwom pa-
nen site tetane.
(Buk Song 110:1)

44 Kem late. Devit re Krais rene Keryen Yen wem. Mapurke er tame re Devit reri beig tem? Jisas re op wem.

Moses Reri Wule peikbem tame rem wule yaper nenbem.
(Matyu 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 11:37-54)

45 Tatame rem etek som temenem, rem Jisas reri tuma metbem. Jisas re reri anepoi tame remne op wem. 46 Wule peikbo tame remri nenbokap kem etop lan kap nente. Rem selbo, tatame rem remne late, eker rem tame oub laguna wun sewurbo. Rem kwom geike sewurbek, rem selbo, tatame rem remne pir wen remne tame yenbo wete. Rem God eterri akek wurbo, rem selbo, rem keryen yen etemri wolbayeke site. Rem awos bukre abo, rem selbo, rem keryen yen etemri wolbayeke sin awos ate. 47 Rem wane ta remne yikokon remri wos bisik potbo. Sene rem God reri akek wurbo, rem rekene tuma nugwape namrebo. Op nenbo, rem op habobo. Tatame rem nemne yenbo wete. Opkap rem nenbo, yuri God re remne yaperwai sein nente tetan, rem mus bukre mette.

21

Wosbaskene bo ta te God rene kel newom.
(Mak 12:41-44)

1 Jisas re God Reri Kwoborke temenem, re lam, kelkene tatame rem kel sen yan kel yewobo ouke yewobem. 2 Re lam, kelkene bo

wane ta te kel eisow pes ouke yeworuwye. 3 Re etop lam, re op wem. An kemne sekeneker webo. Kelkene tatame rem kel nugwape yewoye. Kelkene bo wane ta te kel eisowwou pes yewoye. Teri yewoye kel et nugwape tatame remri kel teitkwunye. 4 Nugwape kel tetane tatame rem kel ranewou God rene newoye, nugwape kel rem som keikeretene. Et ta te kel nugwape bo, teri kel te aboyei newoye. Teri awos tupabo kel te newokeipye. Jisas re op wem.

Jisas re op wem. God Reri Kwobor re yaper tete tetane.
(Matyu 24:1-2; Mak 13:1-2)

5 Jisas reri anepoi tame rane rem God Reri Kwoborke tuma namren op wem. Gwor ake nem le kwuye labo. Rem pa yenbok nenem. Tatame rem God rene newom wos nem kirkir labo, et yenbo wos. Jisas re op wem. Gwor ake rem nenem, rem pa poten tiren yawem. 6 Gwor wos gwopte kem labo, et yenbo. Yuri er pa rem agerbo pa luwke sene be tete tetane. Rem aboyei beran repkan pete warte tetane. Jisas re op wem.

Jisas re op wem. Yabel yaper yate tetane.
(Matyu 24:3-14; Mak 13:3-13)

7 Re op wemke, rem rene op wemetem. Tuma Peikbo Tame, ne weye, rem God Reri Kwobor berate. Be yabelke rem etop nente? Be wos nem kiyi lan sanete, rem eipye berate? 8 Jisas re op wem. Kem heyar la. Rem kemne kap yikokote. Nugwape tame rem yate tetane, rem ari sig wete tetane. Rem yikokon op wete. Aren, an Krais, God eter lebam tame. Rane rem sene op wete tetane. Yabel matnaye. Op wete. Remri tuma kem kap meten remne kap semowte. 9 Yuri kem mette, kwom wuriri tatame rem agerbo kwomri tamekene ei bukre naite tetane, sene kem mette, kwom wuriri tatame rem etemwou etemwou naite tetane. Kem etop mette, kem mane akte. Et nowsel yaper tete yabel bo. Nowsel yaper tete yabel re yuri tete tetane.

10 Re remne sene op wem. Kwom wuriri tame rem agerbo kwomri tamekene ei naite tetane, keryen yen wuri reri sukuw rem agerbo keryen yen reri sukuwkene naite tetane. 11 Nina bukre yate tetane, agerbo agerbo kwomri tatame rem a kwoi site tetane. Nugwape tatame rem agerbo agerbo sikanuma nente tetane. Nelke agerbo bukre wos yaper kem late tetane.

12 Ari weye wos et yuri tete tetane. Kiyi rem kemne keikeren kemne yaper nente tetane. Rem kemne etemri tuma wen akek panen yite tetane, kemne ake yaperke wen wurte tetane. Kem ari yaku nenbet, eker rem kemne kwom panen si keryen yen rene panen yin kemne tuma nente tetane. 13 Tuma nente, kem ari tuma yenbo remne wesowte. 14 Yuri rem kemne tuma nente. Gwopte kem yuri sene wete tuma kap habote. 15 Yuri an kemri sein wete tuma yenbo kemne wesowte, kemne purere yenbo newote. Ari kemne wete tuma kemri peiktame rem be nasweyen teitkwunte tetane. 16 Nawoha, lakemase, hayei, mem wopu, tametiy rem kemne peiktame remne wesowte tetane. Peiktame rem keremri rane tame remne pen sate tetane. 17 Kem anne omuteke habote, opkap nugwape tame rem kemne gwule tete. 18 Kem mane habote. God re kemne lakerete tetane. 19 Kem yaku heyar sete, kem kap mesegente. Kem etop nentek, kem heyar som temente tetane. Jisas re op wem.

Jisas re wem. Rem Jerusalem kwomri ake ab berayewote tetane.
(Matyu 24:15-21; Mak 13:14-19)

20 Yuri kem late, ei nai tame rem Jerusalem kwomke yan

wekuraste tetane. Kem op late, kem sanete, rem kwom ake ab berayewote yabel matnaye. 21 Er yabel kem Judiak tetane tatame, kem kwowke sene amen yin tete. Jerusalemke tetane tatame rem kwom mesegenen yite. Tatame rem nowke temente, rem kwom sene kap wurte. 22 Er yabel, God re tatame remne pete tetane. God eterri kiyi siglowke basrasmenem tuma re sekene tete tetane. 23 Er yabel an yenkene ta, yen muk newon abo ta remne pap metbo. Rem kebese agetage be amete, eker an remne pap metbo. God re selke tetane tatame remne gwule tete, rem nugwape mus bukre mette tetane. 24 Agerbo nowselri tame rem rane remne pik pen sate tetane. Rane rem remne keikeren panen yin agerbo nowselke yin tete tetane. Agerbo nowselri tatame rem Jerusalem kwom panen site tetane. Yuri God re op wete. Et yow. Rem kwom sene be panen site. Op wete, rem kwom sene mesegenen yite.

More Tame Tem Tame re yuri yate tetane.
(Matyu 24:29-31; Mak 13:24-27)

25 Er yabel agerbo agerbo wos tete tetane, liyp, yabel, sowkene tete tetane. Tatame rem kenakem akte tetane. Rem kersepkap ok burow bukrekene ken meten lan rem ek akte tetane. 26 Nugwape tatame rem agerbo wos selke yate habote, rem kenakem akte. Kitimenakene nelri wos rem nignigen kena kena yite tetane, eker rem kenakem akte. 27 Opkap tete, rem late, an More Tame Tem Tame, an nel gwanke sene yate tetane. An kitimena bukrekene yate, an hadebaswaikene yate. 28 Yuri ari weye wos tetek, kem mette. God re kemne potte yabel matnaye. Kem teten nelke niruwte. Jisas re op wem.

Gub metka tuma.
(Matyu 24:32-35; Mak 13:28-31)

29 Jisas re remne sikur sakur tumak op wem. Kem guwb metka habote. 30 Guwb metka rem walku yerbo, kem op webo. Nabe berabo. 31 Eker ari kemne kiyi weye tuma et etopkap. Ari weye tumakap etop tete, kem etop sene habote. God re kwom panen site nenbo. 32 An kemne sekeneker webo. Gwopte tetane tatame rem be samentek, ari weye wos rem ek late tetane. 33 Nelkene selkene rep legete tetane. Ari tumawou re som temente tetane.

Re anepoi tame remne ei me pem.

34 Kem heyar la. Kem ok yaper sou mane an sisi kap pete. Kem nowselri wos mane habote. Kem er woswou nenbet, ari yate yabel et agetage yate tetane. 35 Man et portob omap remne potbokap, ari yate yabel aboyei nowselri tatame rem aboyei late tetane. 36 Kwokwos kwokwos kem heyar late, God
rekene tuma namrete, re kemne kitimena newote. Ari weye wos tete, kem kebese sete. An More Tame Tem Tame, yuri an yate, kem areri bitmik heyar tetete.

37 Nugwape yabel Jisas re tatame remne God Reri Kwoborke tuma peikbem. Yabel waren neir tektebem, re Oliv Kwowke yawun etek tuknabem. 38 Ei berekwunem, re sene yerem, nugwape tatame rem God Eterri Kwoborke reri tuma mette wurkwutem.

Jisas re mus meten sam, re sene wayen sim.

(Sapta 22—24)

22

Judas re keryen tame remkene tuma natebom, re Jisas rene etemri letke raste.
(Matyu 26:1-5,14-16; Mak 14:1-2,10-11; Jon 11:45-53)

1 Awos ate yabel tete nenbem.
Awos ate yabelri sig et Yiskene
Bo Geil Abo Yabel. Agerbo sig et
God Re Israel Remne Isip Remri
Letke Sene Poten Habom Yabel.
Er yabel Juda tame rem yiskene
bo geil abem. 2 Er yabel God Reri
Kwoborke yaku nen tame remri
keryen yen, Moses Reri Wule
peikbem tame rem tatame remne
akem, rem Jisas rene pen sate
kelow sopem.

3 Jisas reri anepoi tame letpeis
tewo pes kerem etemri tame wuri
re Judas. Reri agerbo sig Iskar-
iot. Satan re rene gurerem. 4 Re
yin God Eterri Kwoborke yaku nen
tame remri keryen yen, God Eterri
Kwobor lakere tame remri keryen
tame remkene namrem. Re Jisas
rene, remne newote kelow sopen
tuma teiktem. 5 Rem okbop tem,
rem rene kel newote wem. 6 Judas
re kirkir wem, re yin Jisas rene
keikerete kelow sopte yim. Re
habom. Nugwape tatame rem Jisas
eterkene be temente, aren etop
nente, re et kowmenem.

Anepoi yen pes rep awos nerem.
(Matyu 26:17-25; Mak 14:12-21; Jon 13:21-30)

7 Yiskene Bo Geil Abem yabel
tem. Et yabel tame rem sipsip
yen pen God Re Israel Tatame
Remne Isip Tatame Remri Letke
Sene Potem yabel habon awos
abem. 8 Rem op habobem. Kiyi
God re nemri yeiwarege remne be
pem, re remne heyar nenem. Op
habobem, eker rem et awos abem.
Er yabel Jisas re Pitakene Jonkene
repne werasen yin op wem. Kep er
awos yin nerete, nem yin ate. 9 Rep
rene op wem. Nes mak nerete?
10 Re repne op wem. Metye. Kem
kwom sagke yin wuren kep tame
wuri late, re okkene ou semente.
Kep eterne semowte. Eter wurte
ake kep kirkir etek wurte. 11 Kep
ake mutame rene op wete. Tuma
Peikbo Tame re nene wemetbo.
Awos ate emi ma? An ari anepoi
tamekene nem God Re Israel
Tatame Remne Isip Tatame Remri
Letke Sene Potem habon awos ate.
12 Op wetek, re kepne ake puri
bukre, ya
yokwok tetane ake puri, kepne pe-
terate. Tiykene wolbayekene etek
temente. Kep awos etek nerete.
13 Op wemke, rep yin Jisas re
wemkap, rep etop lam, rep awos
etek nerem.

Jisas re reri anepoi tame remne geilkene wain okkene newon am.
(Matyu 26:26-30; Mak 14:22-26; 1 Ko 11:23-25)

14 Awos ate yabel tem, Jisas re
awos ate yin sim. Reri anepoi tame
rem eterkene kirkir yin sim. 15 Re
remne op wem. An God Re Is-
rael Remne Isip Etermri Letke Sene
Potem Yabelri awos keremkene a
pap teye. Nem kiyi ate, yuri
an mus bukre ek mette tetane.
16 An kemne webo. An God Re Is-
rael Remne Isip Etemri Letke Sene
Potem Yababelri wos sene be ate.
Yuri God re kwom panen sitek,
awos reri wuleri tobo re tegek tete,
an sene ek ate.

17 Op wemke, Jisas re ok ware
wuri poten God rene wese an
remne op wem. Kem aboyei, kem
gwor ok poten ate. 18 An kemne
webo. Wain ok, an nowselke
temente, an sene be ate. Yuri
an Apiy reri panen si kwom etek
temente, an sene ek ate tetane.
19 Op wemke, re geil poten God
rene wese an belokteyewon remne
newopiti pete yan op wem. Gwor
areri om, an kemne newobo. Kem
atek, kem anne habote. Jisas re op
wem. 20 Akeipen sene re ok ware
wuri poten op wem. Gwor wain ok
et areri nep. Rem anne pen sate,
ari nep yerte. Et kemne peteran
mukuwtekte, God re keremkene
agerbo tuma natebote, re keremri
yaper nenbo wos poten septite.
21 Metye. Anne yena tete tame

re arenkene sin awos etep abo. 22 An More Tame Tem Tame, an God eterri wemkap sate tetane. Anne yena tete tame re mus bukre mette tetane. 23 Op wemke, rem etemwou etemwou op wem. Yike opkap nente?

Anepoi tame rem tuma nauran op wem. Yike neremri keryen yen tete?

24 Anepoi tame rem tuma nauran op wem. Yike nemri keryen yen tete? 25 Jisas re remne op wem. Agerbo kwomri keryen yen rem tatame remne kwom panen sibo, tatame rem remne op webo. Rem nemne heyar nenbo tamekap. 26 Keremri tame wuri re op wete. Gwopte an haneyen tete. An rene op wete. Ne eisow yenkap tete, yuri ne haneyen tete. Ne agerbo tatame remne yaku nentek, ne keryen yen ek tete. 27 Yike re keryen yen? Kap awos sin abo tame eter, o awos sen yan newobo tame eter? Nowselri tatame rem op webo. Awos sin abo tame, eter re keryen yen. Aren, an kemne webo. Agerbo tatame remne awos yaku nenbo, eter re keryen tame. An keremkene tetane, an awos sen yan newobo tamekap, an yaku nenen kemne kwobo labo.

28 Tatame rem anne seilan anne yaper wos nenem, kem arenkene som temenem, kem anne be mesegenem. 29 Ari Apiy re anne wem, eker an kwom panen sibo. Opkap an kemne webo, kem tatame remne kwom panen site. 30 An kwom panen site yabel kem arenkene sin awoskene okkene ate. Kem keryen yen etemri wolbayek sin Israel tatame remri tame beig letpeis tewo pes kere etemri tuma mette, remne se pete.

Jisas re Pita rene op wem. Ne anne magel taite tetane.

(Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Jon 13:36-38)

31 Jisas re op wem. Saimon, ne met. Satan re God rene wemetem, re kemne seilate. Kem anne omuteke som habote o bo? Tame rem wit supa poten segegin supa kena rasbo, sagw septibokap, Satan re kemne etopkap nente tetane. 32 Saimon, an God rekene tuma namreye, re nene kwobo late, ne anne omuteke som habote. Ne wule yaper nentek, sene ne wuribai yenbo potte, ne neri lakemase remne kwobo late. 33 Pita re rene op wem. Haneyen, an nerenkene ake yaperke kirkir yite. An nerenkene kirkir sate. 34 Jisas re sein op wem. Pita, an nene webo. Gwopte neir kwokwo be wementek, tewo mur ne ari sig berasen op wete tetane. An Jisas rene be latene.

Jisas re reri anepoi tame remne wem, rem kel yewobo bus, ayer, akiy poten sen yite.

35 Jisas re anepoi tame remne op wem. Kiyi an kemne werasen yim, kem kel yewobem bus, letke sebem ayer, tewo bus kem be sen yim. Er yabel kem wos merinem? Rem sein op wem. Yehow. 36 Re remne op wem. Gwopte tame re kel yewobo bus tetane, o ayer tetane, re poten sete. Tame re akiy bo, re reri tame oub poten tamekene natokwo tupate, re kel poten akiy yin tupate. 37 An kemne webo. God reri siglowke rem op basrasem. Tatame rem op wete. Re tame yaper etemri wuri. An kemne webo. God reri siglow re be tuma webo, er tuma re sekene tete nenbo. Kiyi basrasem tuma re sekene tete nenbo. 38 Anepoi tame rem rene op wem. Haneyen, ekla. Akiy pes gwor. Re remne op wem. Yow. Ari tuma te ab eteke.

Jisas re Oliv Kwowke yawun God rekene tuma namrem.

(Matyu 26:36-46; Mak 14:32-42)

39 Jisas re kwom mesegenen
yim, re kwokwos kwokwos nenbe-
mkap, re etop sene nenem, re Oliv
Kwowke yawum. Reri anepoi tame
rem eterkene kirkir yim. 40 Yin
rem er emik potem, re remne
op wem. Kem God rekene tuma
namren rene op wemette. Satan re
kemne kap keikerete. 41 Op wen
re remne mesegenen opre yim.
Re gulke pan God rekene tuma
namrem. 42 Apiy, an selbo, anne
yaper nente wos et anne be yate,
an mus bukre be mette. Et nereri
wos. Ari selbokap ne kap nente.
Neri selbokap, ne etopwou nente.
43 God reri kwomri tame wuri re
God eterri kwom mesegenen rene
kitimena newom. 44 Jisas re pap
yaperwai metbem, re God rene
som wemetbem, reri kermuskene
nepkene yan selke bitibem.
45 Re sene wayen yin lam,
reri anepoi tame rem pap yaper
temenem, rem tuknamenem. 46 Re
remne teren op wemetem. Kem
berke tuknatene? Kem wayen sin
God rekene tuma namrete. Satan
re kemne sailate nenbo. Kem kap
warte.

*Judas re Jisas rene eterri peik-
tame remri letke rasem.*
*(Matyu 26:47-56; Mak 14:43-50;
Jon 18:3-11)*

47 Jisas re som webemke, nug-
wape tame rem ek yam. Jisas
reri letpeis tewo pes kere anepoi
tame remri wuri, Judas, re temnas
yan Jisas rene meknik yan teten
rene ragiy boite. 48 Ragiy boite
nenem, Jisas re rene op wem. Ju-
das, an More Tame Tem Tame, ne
anne ragiy boyen ne anne peik-
tame etemri letke raste.
49 Anepoi tame rem Jisas rekene
temenem, rem lam, rem rene
keikerete nenem, rem rene op
wemetem. Haneyen, ne map
habobo? Nem remne pete? 50 Jisas
reri anepoi tame wuri re arep
potem. Re God Eterri Kwoborke
yaku nenbem tame etemri keryen
yen reri yaku nen tame reri
mame yokwo wan arepke boken
yersiyam. 51 Jisas re op wem. Yow.
Ne mesegente. Op temke, re er
tame reri wan bokem yokwo let
kerem, reri wan heyar sene tem.

52 Jisas rene keikerete yam
tame rem God Eterri Kwoborke
yaku nen tame etemri keryen
yen, Kwobor lakere tame remri
taresi tame, Juda etemri keryen.
Jisas re remne op wem. Kem
anne keikerete yawo, kem bisi a
tame rene pottekap yawo. Kem
arep, wer pakukene setene. An
bisi a tame bo. 53 Aboyei yabel
an keremkene nem God Eterri
Kwoborke temenem, kem anne
etek be keikerem. Gwopte yabel
et keremri yabel. Kem wule yaper
nente.

*Pita re wem. An Jisas rene be
latene.*
*(Matyu 26:57-58,69-75; Mak
14:53-54,66-72; Jon 18:12-18,25-27)*

54 Re op wemke, rem rene
keikeren rene God Eterri Kwoborri
keryen yen reri akek panen
wurem. Pita re tiptuwu semowen
yim. 55 Tame rem ker ake makele
borborke lisen simenem, Pita re
kirkir etek yin simenem. 56 Yaku
nen ta wuri te rene lam, te rene
sene heyar lan op wem. Er tame
re Jisas eterkene sewurbem tame.
57 Pita re op wem. Aren bo.
An rene be latene. 58 Yuri sene
agerbo tame re rene lan op wem.
Neren mere, ne etemri tame wuri.
Pita re op wem. Yehow. An bo.
59 Kerakap tem, agerbo tame re
me gwungwunen op wem. Er
tame re Galili tame. Re Jisas eterri
anepoi tame etemri wuri. 60 Pita
re op wem. Yehow. Neri webo
tuma an be mettene. Op webemke,
agetage kwokwo ek wem. 61 Jisas
re Pita rene petkwo lamke, Pita
re Jisas reri kiyi wem tuma sene
ek habopitim. Kiyi re rene op
wem. Gwopte neir kwokwo be

wementek, tewo mur ne ari sig berasen op wete tetane. An Jisas rene be latene. 62 Pita re sebera yan re kwom geike wuren kenakem kiram.

Rem Jisas rene sak keyen paku pem.

(Matyu 26:67-68; Mak 14:65)

63 Jisas rene lakerebem tame rem rene sak keyen rene paku pebem. 64 Rem reri le matek subkeren rene op wemetem. Ne nemne wesowte. Yike nene pebo? 65 Op wem, rem rene agerbo agerbo tuma yaper sene webem.

Rem Jisas rene Juda etemri Saberawiykene Tame etemri bitmik tuma nenem.

(Matyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Jon 18:19-24)

66 Ei beram, Juda keryen tame, God Reri Kwoborri keryen yen, Moses Reri Wule peikbem tame rem wuriwowke wurem, rem Jisas rene panen yan Juda Saberawiykene Tame remri bitmik teten rem rene tuma nente nenem. 67 Rem op wem. Ne nemne wesowte. God re nene lebam? Re sein op wem. An kemne wesowte, kem be habote tetane. 68 An kemne tuma wemetek, kem anne sein be wete tetane. 69 Gwopte yabelkene yuri tete yabelkene An More Tame Tem Tame an kitimenakene God eterri let mame yokwok site tetane. 70 Op wemke, aboyei tame rem op wemetem. Ne God Eterri Yen o bo? Re sein op wem. Kem kebese weye. An God Eterri Yen. 71 Rem op wem. Nem agerbo tame remne be wemette, rem yan gwor tame reri wule wesowte. Reri weye tuma sekene, nem etop metye.

23

Rem Jisas rene Pailat reri bitmik tuma nenem.

(Matyu 27:1-2,11-14; Mak 15:1-5; Jon 18:28-38)

1 Keryen tame rem aboyei tetyewon Jisas rene Pailat rene panen yim. 2 Rem rene tuma nenen op wem. Nem lam, gwor tame re nemri tatame remne purere yaper newom. Re Romri Keryen Yen, Sisar, rene kel newote weragerem. Sene re op webem. An Juda tatame etemri keryen yen. An Krais, God eter lebam tame. An God reri tatame remne potte. 3 Pailat re Jisas rene op wemetem. Ne Juda etemri kwom panen si keryen yen o bo? Re sein op wem. Ekeya. Neren ne etop weye. 4 Pailat re God Eterri Kwoborri yaku nen tame remri keryen yenkene nugwape tatamekene remne op wem. Gwor tame re yaper be nenem. 5 Rem tuma me gwungwunen op wem. Re Judia yokwori tatame remne tuma wesowen sewurbem. Re Galili yokwok tobotan yin sene gwotek yan tatame remne tuma peiken remri wuribai lisokobem.

Rem Jisas rene Herot eterri bitmik tuma nenem.

6 Pailat re remri tuma metem, re remne op wemetem. Er tame re Galili tame? 7 Rem op wem. Ekeya. Pailat re op metem, Jisas re Keryen Yen Herot reri yokwori tame, etopkap re Jisas rene werasem, Herot re rene tuma nente. Er yabel Herot eter re Jerusalemke temenem. 8 Herot re Jisas rene lam, re okbopsubuwai tem. Kiyi re Jisas reri nenbemkap metem, re rene late wem, Jisas re nente bukre wos late wem. 9 Herot re rene nugwape tuma wemetem, Jisas re rene sein be wem. 10 God Eterri Kwoborke yaku nen tame remri keryen yen etem, Moses Reri Wule peikbem tame etem, rem teten rene nugwape tuma nenem. 11 Herot, eterri ei nai tamekene rem rene wekwuye makwuyen rem rene tuma yaper wem. Rem tame oub yenbosubuwai poten rene wuruwen rene werasen Pailat rene sene lasyim. 12 Kiyi Herot re Pailat rekene peiktame

temenem, er yabel rep kelmenam, rep tametiy tem.

Pailat re Jisas rene me kwuren peikkerete wem.

(Matyu 27:15-26; Mak 15:6-15; Jon 18:39—19:16)

13 God Eterri Kwoborke yaku nen tame remri keryen yen etemne, Juda etemri keryen yen etemne, tatame etemne Pailat re remne wen yan wuriwowke wurem. 14 Re remne op wem. Kem er tame rene panen anne lasyawo. Kem op weye. Re tatame remne purere yaper newom. An rene keremri bitmik tuma wuri wemetweiwo. Kerem rene weye tuma an be wuri laye. 15 Herot eter mere, re reri gwule be wuri laye, re rene werasen nemne sene lasyawo. Kem met. Er tame re be wos be wuri nenem, nem rene kap pen sate. Et yaper. 16 Opkap an rene pakuwou pen mesegenen yite. 17 (Nabek nabek God re Israel Tatame Remne Isip Tatame Remri Letke Poten Habom Yabel, Pailat re ake yaperke temenem tame wuri werasen akwulke sene yibem. Et etemri wule, rem etop nenbem.)

18 Pailat re rene weraste wem, nugwape tatame rem yaye ten op wem. Jisas rene pen sate. Barabas eterne werasen sene akwulke yite. Rem op wem. 19 Kiyi Barabas re nugwape tamekene rem kwom panen si tame etemkene kwom sagke ei nayem, re tame wuri pen sam. Eker rem rene ake yaperke wen wurem. 20 Pailat re remne sene op wem. An Jisas rene sene werasen yite. 21 Rem op wem. Yehow. Rene mek kwuren peikkerete. Rene mek kwuren peikkerete. 22 Op wemke, Pailat re tewo murwe remne sene op wemetem. Gwor tame re be yaper wos nenem? An reri gwule be wuri laye, nem rene kap pen sate. Opkap an rene pakuwou pen sene werasen yite. 23 Tatame rem yaye som op tebem. Rene me kwuren peikkerete. Remri taye Pailat reri tuma teitkwunbem. 24 Pailat re Jisas rene mek kwuren peikkerete kirkir tem. 25 Pailat re tatame remri wem tame, Barabas, rene werasen sene akwulke yim. Er tame re kiyi kwom panen si tame etemkene ei nayem, re tame wuri pen sam, rem rene ake yaperke eker wen wurem. Pailat re rene werasen sene yim, re Jisas rene poten tatame remne newon op wem. Kem keremri wuribaike rene nente.

Rem Jisas rene mek kwuren peikkerem.

(Matyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Jon 19:17-27)

26 Ei nai tame rem Jisas rene panen yibem, rem lam, Sairini tame wuri, reri sig Saimon, re yan kwom sagke wurte yabem. Rem rene keikeren me eterri gwarek towruwen sen re Jisas rene semowem.

27 Nugwape tatame rem rene semowem, ta rem rene kiran yabem, rem rene simarkwun yabem. 28 Jisas re remne petkwo lan remne op wem. Jerusalemri ta, kem anne mane kirate. Kem kerem kworer kirate, keremri yen etemne kirate. Yuri tatame rem remne yaper nente tetane. 29 Metye. Yuri agerbo yabel tete, tatame rem op wete. Yen game a ta, yenkene bo ta, yen muk be newobo ta rem okbop tete. 30 Et yabel tatame rem mus bukre mette, rem kwow bukre rene op wete. Ne nemne ragerkerete. Rem eisow kwow remne op wete. Kem nemne ragerkerete. Op wete tetane. 31 Gwopte rem er okkene me rene opkap wule nente, rem mapkap wule me sauk me nente?

32 Nause yen rem agerbo tame pes etepne mere panen yim. Rep bisi abem tame. Rem repne Jisas eterkene pen sate wem. 33 Rem kwow eisowke yan yawum. Kwow

sig Tame Tare Bai. Kwowke yawun rem rene mek kwuren peikkerem. Rem bisi abem tame pes etepne mere etek kirkir mek kwuren peikkerem. Rem tame wuri rene Jisas reri let mame yokwok teteruwem, tame wuri rene rem let giriy yokwok teteruwem. 34 Jisas re op wem. Apiy, ne remri yaper nenbo wos poten septite. Remri nenbo wos rem be sanetene. Op wem, Romri nause yen rem etemwou etemwou satu barow tem, rem reri tame oub wusam. 35 Tatame rem teten leklek temenemke, Juda etemri keryen yen rem Jisas rene wekwuye makwuyen op wem. Kiyi re agerbo tatame remne kwobo labem. Re wem, re God eter lebam tame. Et sekene wete, re eter kworer kwobo late. 36 Nause yen etem mere, rem rene wekwuye makwuyem. Rem yan meknik teten rene kwole ya ok newote op wem. 37 Ne Juda etemri kwom panen si keryen yen, ne neren kworer kwobo late. 38 Basrasem tuma wuri rem reri tare ya yokwo etek peikkerem. Rem op basrasem.

GWOR TAME RE JUDA TATAME ETEMRI KERYEN YEN.

39 Bisi abem tame wuri re Jisas rene tuma yaper op wem. Ne wem, ne Krais, God eter lebam tame. Etopkap ne neren kworer kwobo late, nesne kirkir kwobo late. 40 Agerbo bisi a tame re rene tuma sein op wem. Ne God rene be akbo. Rem nemne murmur pen sate weye. 41 Kiyi nes yaper wos nenem, sene nes mus metbo, et yenbo. Gwor tame re be gwule be wuri nenem, re mus bupo metbo. 42 Re Jisas rene op wem. Jisas, yuri ne kwom panen site sene yatek, ne anne habote. 43 Jisas re rene op wem. An nene sekeneker webo. Gwopte ne arenkene kwom yenbok tete tetane.

Jisas re sam.
(Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Jon 19:28-30)

44 Yabel nina let kere temenem, yabel sene be pasem, nowsel neir tektekwunen sene yabel warbemke, yabel sene ek pasem. 45 Yabel sene pasem, mate bukre, God Eterri Kwobor eismenem mate, re ya yokwok pekan yeren kelare kelare tem. 46 Jisas re yaye op tem. Apiy, ari wow an neri letke rasye. Op wen re ek sam. 47 Nause yen etemri keryen yen re er wos lam, re God reri sig bukre wen re op wem. Er tame re tame yenbo sekenewai. 48 Nugwape tatame rem etek rene late yam, rem lam, re sam. Rem etop lam, rem pap yaper ten rem sene yikwetem. 49 Jisas reri tametiykene Galilike yan rene semowem takene rem yan kaike kera teten rem er wos lam.

Rem Jisas reri kupa poten pa purik rasem.
(Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42)

50 Tame wuri, reri sig Josep, re temenem. Juda etemri kwom wuri, Arimatea, re er kwomri tame. Re tame yenbowai. Re Juda keryen tame etemri wuri. 51 Kiyi Juda keryen tame rem Jisas rene pen sate wem, re kirkir be wem. God re kwom panen site, re etop kowmenem. 52 Re Pailet rene lasyin Jisas reri kupa potte rene wemetem. 53 Pailat re kirkir wem, Josep re yin kupa neneyeren poten sen yin wulkap matek leirasen selek rasem. Er sele rem pa purik nenem, kiyi rem tame kupa be wuri etek be rasmenem. 54 Rene rasem yabel et awos heyarbem yabel. Egesi Yabel tete nenbem.

55 Galilike yam ta, kiyi Jisas rekene yam ta, rem Josep eterkene yin sele lam. Jisas reri kupa rasem emi rem lam. 56 Rem remri akek sene yin bos yenbo yabo kwarkene agerbo bos yabo woskene Jisas reri kupak kerete rem heyarem. Egesi

Yabel rem God eterri wule habom, rem bupo me sim, rem yaku be nenem.

24

Jisas re selek sene wayen sim.
(Matyu 28:1-10; Mak 16:1-8; Jon 20:1-10)

1 Kwokwos ei berabemke, ta rem remri kiyi heyarem boskene kwar poten sen selek yim. 2 Yin lam, pa puri ragerem pa sene gelkwun yin op yokwok temenem. 3 Rem yin wuren rem Haneyen Jisas reri kupa laweyem. 4 Rem op habo op habom, rem wor tem. Agetage rem lam, tame pes, repri tame oub me malebem, rep meknik yan tetemenem. 5 Ta rem etop lan aken rem selke warem. Tame pes rep remne op wem. Mapurke kem kelpe tame rene sa tame etemri emik sopte yawo? 6 Re gwor be tetane. Re sene wayen siye. Re kemne wem tuma kem sene habo. Kiyi re kemkene Galilike temenem, re kemne op wem. 7 An More Tame Tem Tame, rem anne yaper nenbo tame remri letke raste, rem anne me kwuren peikkerete, an sate. Yabel murwe an sene wayen site.

8 Rem Jisas reri kiyi wem tuma sene habopitim. 9 Rem sele mesegenen sene yan letpeis tewo wuri kerem tame remne agerbo tame remne remri lam wos remne wesowem. 10 Ta rem Makdala kwomri ta, Maria, etet, Joana etet, Jems eterri nawo, Maria, etet. Etem, agerbo takene rem etop tetemenem, rem Jisas Eterri Werasen Yi Tame remne tuma wesowem. 11 Jisas eterri Werasen Yi Tame rem op habom. Ta rem tuma bupo me yikokobo. Rem remri tuma omuteke be metem. 12 Pita re teten amen selek yim. Re gurowmen niruw wurem, re lam, matewou temenem. Re akek sene yim, reri lam wos, reri metem tuma re op habo op habom.

Tame pes rep Jisas rene Emeus kelowke lam.
(Mak 16:12-13)

13 Er yabelke tame pes rep etemri tame tep rep Jerusalem meknik tetane kwom eisowke yibem. Kwom sig et Emeus. 14 Yibem, Jisas eterne nenem tuma rep etopwou namren yibem. 15 Jisas re yan repne bogen etepkene yibem. 16 Rep rene lam, rep rene heyar be lam.

17 Re repne op wem. Kep yibo, kep be tuma kerepwou namrebo? Op wemke, rep elen me teten pap yaper ten bitmi girbus potem. 18 Tame wuri, reri sig Kliopes, re tuma sein op wem. Agerbo agerbo kwom tame nugwape rem yan Jerusalemke tetane, yeki tem wos rem lam. Nerenwou yeki tem wos ne be latene o be mettene. 19 Jisas re op wemetem. Be wos?

Rep sein op wem. Nasaretri Jisas rene nenem wos. Re yaku bukre nenbem, nemne tuma yenbo wesowbem. God eter, tatame etem rem rene tame yenbo wem. 20 God Reri Kwoborri keryen yen, nemri keryen tame rem rene Pailet eterne panen yin tuma nenem, rem rene pen sate natobom, rem rene me kwuren ek peikkerem. 21 Er tame, kiyi nem op habom. Kap eter tame re kap Israel tatame remri peiktame remne teitkwunte. Op habom. Rem rene yekik pem, gwopte yabel mur weye. 22 Gwopte nem nemri rane ta remri tuma metye, nem danekene sekeye. Ei beraye, rem selek yiwo. 23 Rem Jisas reri kupa laweiwo. Rem sene yan nemne op weye. Nem God reri kwom tame pes laye. Rep nemne op weye. Jisas re wow sene potye. 24 Nemri tame tep rem selek yiwo, rem ta remri weye wos laye. Eterne rem be laye. Op wem.

25 Jisas re repne op wem. Kep purerekene bo. Kiyiri tuma wesowbem tame remri tuma kep sene

be habobo. 26 Kap kep be mettene, Krais, God Eterri Lebam Tame, re mus kiyi mette, yuri re hadebaswai tete. Opkap er tuma re sekene tem. 27 Jisas re repne God reri eterne basrasem tuma repne wesowem. Moses reri basrasem tuma re kiyi wen yim, sene tuma wesowbem tame remri basrasem tuma sene wesowem.

28 Rem yin tame pes repri temenem kwom meknik yabem, Jisas re kerakap sene yite habom. 29 Rep rene keikeren op wem. Ne neskene gwotek tete. Yabel warbo, neir tekten yabo. Re wuren etepkene tem. 30 Rem awos ate nenbem, Jisas re etepkene sin re geil poten God rene pir wen belokteyewon repne newom. 31 Op nenem, repri le welepen rep rene heyar lam, re agetage yim, rep rene be lam. 32 Rep etopwou etopwou op wem. Nem kelowke yawo, re nesne God reri basrasem tuma tobo nesne wesowye, nesri pap teteye. Rep op wem.

33 Rep agetage Jerusalemke sene yim. Yin lam, letpeis tewo wuri kere anepoi tame, agerbo tamekene rem wuriwouke wuren temenem. 34 Rem op wem. Sekenewai. Haneyen re selek sene wayewo. Saimon re rene laye. 35 Op wemke, rep remne tuma wesowem. Rep Jisas rene kelowke lan akek panen yim, re geil poten belokteyewom, rep rene heyar ek lam. Rep remne etop wesowem.

Anepoi tame rem Jisas rene lam.
(Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Jon 20:19-23; Aposel 1:6-8)

36 Rep tuma wesowbem, rem lam, Jisas re etemri borborke mepen re remne pir wem. 37 Rem danekene seken rem aken op habom. Kap nem gambo wuri laye. 38 Re remne op wem. Berke kem op habo op haboye? Berke kem wuribai pes teye? 39 Kem la. Ari let tewo kem la. Gwor aren. Kem anne let kerelate. Ekla. An wesomkene. Gambo etem rem wesomkene bo, rem tamekap bo. 40 Re reri let tewo remne peteram. 41 Peteram, rem okbopsubu tem, rem rene omuteke be habobem, rem op habo op habobem. Kap Jisas eter? Opkap re remne wemetem. Kem kap awos tetane o awos bo? 42 Rem rene remri lisem omyen tep newom. 43 Re poten etemri bitmik am.

44 Re remne op wem. Kiyi an keremkene temenem, an kemne er tuma op wem. Nugwape tuma rem kiyi anne basrasem, re sekene tete tetane. Moses eterri siglowri tuma, tuma wesowbem tame etemri siglowri tuma, Devit eterri siglowri tuma sekene tete tetane. 45 Op wemke, rem meten God reri basrasem tuma heyar metem. 46 Re remne op wem. Siglowri tuma op webo. Krais, God eter lebam tame, re mus bukre mette, yabel murwe re sene wayen site tetane. 47 Tatame rem Krais eterri kitimenak tuma wesowte tetane. Rem Jerusalemke kiyi wetek, yuri rem agerbo agerbo kwomke yin op wete. Kem keremri sebera ya wos mesegente, God re keremkene kelmenate. 48 Kem er wos lam, kem yin wesowte. 49 Metye. Apiy re kiyi wem, re Eterri Wow kemne newote. An rene, kemne weraste nenbo. Kem gwor kwom sagke sin kowen God reri kitimena potte. Jisas re op wem.

God re Jisas rene wemke, re eterri kwom Hevenke yawum.
(Mak 16:19-20; Aposel 1:9-12)

50 Jisas re op wemke, re remne Betani kwomke panen yim, re reri let nenewayen God rene wemetem, re remne heyar nente. 51 God re remne heyar nente wemke, God re rene potem, re God reri kwom Hevenke yawum. 52 Yawum, rem reri sig bukre wem, rem okbopsubu ten Jerusalemke sene yim.

53 Kwokwos kwokwos rem God Eterri Kwoborke yin God rene pir wen rene tuma yenbo webem.

Jon

Jon Reri Basrasem Tuma Yenbo

Kiyi late tuma.

Gwor siglow Jisas reri anepoi tame wuri, Jon, eter basrasem.

Jon re op basrasem, God Reri Tuma re tame tem, re neremkene tetane. Jisas re God Reri Yen. Re tatame remne pap yewon kwobo lan sam. Tatame rem rene omuteke habote, reri tuma meten nente, rem heyar temente, rem God reri kwom Hevenke yin heyar som temente tetane. Jon re etop selem, re gwor siglow basrasem.

Jisas reri nenbem kitimenakene bukre wos Jon re basrasem. Jisas reri anepoi tame remne wesowbem tuma Jon re basrasem. Jisas re tuw bukrekap, re sipsip lakerebo tamekap, re neremri awoskap, Jon re etop basrasem. Nerem nenbem yaper woske Jisas re mus nugwape meten nemne kwobo lan sam. Sene re sele mei mesegenen God reri kwomke yawum. Yuri re sene yan nemne potte tetane. Jon re etop basrasem.

Gwor tuma et kik tetane tuma, kem heyar lan mette. Kem Haneyen Jisas rene heyar mette.

Tuma re tame tem, re yan tatame etemkene temenem.

(Sapta 1)

Tuwkap kerebo tuma tegek tem.

1 Kiyisapewai nelkene nowselkene be temenem, Tuma re temenem. Tuma re God eterkene temenem. 2 Kiyisapewai Tuma re God rekene temenem. 3 Eterke God re aboyei wos ek nenem. Be wos bupo be wuri tem. Krais eterke re aboyei ek nenem. 4 Heyar somsom temenbo wule eterke tetane. Heyar somsom temenbo wule re tatame remne tuwkap kerem. Tatame remri wuribai yenbo potte wule ek tem. 5 Er tuw re kerneirke temenem tatame remne keremenem. Kerneirke temenem tatame rem rene be sanem.

6 God re tame wuri rene werasen yam, reri sig Jon. 7 Tuwkap kerebo Tame rene re tatame remne wesowte yam. Reri tuma mette tatame rem Jisas rene omuteke habote. 8 Jon eter re tuwkap kerebo Tame bo. Re tuwkap kerebo Tame eterne wesowte yam. 9 Jisas eter re kerebo tuw sekenewai. Re aboyei tatame remne wuribai yenbo newobo tame. Eter re nowselke yam.

10 Kiyi God re Krais eterke nowselkene tatamekene nenem. Yuri re yan tatame etemkene temenem, rem rene be metmenem. 11 Re reri maime Juda nowselke yam, er nowselri tatame rem rene pap be yewom. 12 Rane rem rene pap
yewom, er tatame rem rene omuteke habobem, eker God re remne op wem. Kem areri yen. 13 Er tatame rem God reri yen bupo be tem. Nowselri wulek rem God reri yen be tem. Mare bisi yibo wulek rem God reri yen be tem. Nawoha etepri wuribaike rem God reri yen be tem. Yehow. God eterri purere wuribaike rem God reri yen sekene tem.

14 Tuma re tame tem, re neremkene temenem. Nem reri kitimena bukre, reri sig bukre lam. Et sig et Apiy God eter werasem Yen. Re God Eterri Wuriwou Yen. Pap meten kwobo labo wulekene wule sekenekene et eterkene temenem. 15 Jon re Jisas rene habon re tatame nugwape remne ten op wesowem. Er tame rene an kemne kiyi wesowem. An kemne op wem. Ari nawiy te anne kiyi wurem. Agerbo tame wuri reri nawot te rene yuri wurem. Er tame re anne teitkwuntene. An be yamenem, er tame re temenem.

16 Jisas re pap bukre meten kwobo labo tame. Eker re nemne kwokwos kwokwos heyarwai nenbo. 17 God reri wule letpeis re Moses rene newom, Moses re er wule tatame remne newom. God reri pap meten kwobo labo wule, reri tuma sekene, Jisas Krais eter re nemne newom. 18 Yike God rene be latene. Yehow. God Eterri Yen wuriwou re God, eter re eterkene tetane. Eterwou re Har rene nemne heyar peterabem.

Tatame remne Okke Waren Tirmunbem Tame, Jon, re tuma wesowbem.

(Matyu 3:1-12; Mak 1:1-8; Luk 3:1-18)

19 Juda tame rem wuribai pasupem, rem God reri akek yaku nenbem tamekene rane Livai tamekene remne werasem. Rem Jerusalem kwom pelebiten Jon rene lasyin op wemetem. Jon, ne yike sekene? 20 Op wemetem, re tuma ribo be tem, re tuma tegek wesowem, re remne sein op wem. God eter lebam tame, Krais, re Keryen Yen bukre. An eterkap bokem. 21 Rem rene sene wemetem. Ne yike? Ne Elaija, God reri kiyi temenem tuma wesowbem tame? Jon re sein op wem. Yehow. An eter bo. Rem rene sene wemetem. Nem God Reri Tuma wesow tame rene kowtene. Ne eter o bo? Re sein op wem. Yehow. An agerbo tame. 22 Rem rene sene wemetem. Ne yike? Nemne werasye tame remne nem tuma sein mapurke wete? Opkap ne neri nenbokap nemne wesowte. 23 Jon re remne sein op wem. God reri kiyiri temenem tuma wesowbem tame, Aisaia, eter wemkap, an etop nenbo. Aisaia re kiyi op wem. An tamekene bo emik yaye op webo. Kem Haneyen reri yate kelow heyarte. Jon re etop wem.

24 Farisi tame rem er tame remne werasen yam. 25 Rem Jon rene sene wemetem. Ne weye, ne God eter lebam tame bo, ne Elaija bo, ne God Reri Tuma wesowbo tame bo. Opkap, berke ne tatame remne okke waren tirmunbo? 26 Jon re remne sein op wem. An tatame remne okke waren tirmunbo. Ari nenbo yaku et bukre bo. Tame wuri re keremkene tetane, kem rene be latene. 27 Re reri yaku tobotate nenbo. Re tame bukre, re tame yenbo. An tame eisow. An tame yenbo bo, nes wolbaye wurik be site. An eisow yen, an selke site. 28 Jon re er tuma Betani kwomke wesowem. Betani kwom et Jordan peik kelaruwke tetane. Jon re tatame remne etek okke waren tirmunbem.

Jisas re God eterri Sipsip Yen.

29 Kwokwos Jisas re kelowke yabem, Jon re rene lan op wem. Ekla. Er tame re God Eterri Sipsip Yen. Jisas re nowselri tatame aboyei remne kwobo lan remri yaper nen wos poten septite. 30 Er tame kiyi an kemne op wem. Ari nawiy te anne kiyi wurem, agerbo tame wuri reri nawot te rene yuri wurem. Kiyisapewai re God eterri kwomke temenem, opkap an rene areri Haneyen webo. An etop kiyi webem. 31 Kiyi an rene be metmenem, re yike. Tatame rem er tame rene heyar mette, eker an yan Juda tatame remne okke waren tirmunbem.

32 Jon re sene op wem. An op lam, God Reri Wow re Heven mesegenen bour apkap re yan yeren Jisas eterke sim. 33 An rene be metmenem. God re anne werasen tatame remne okke waren tirmunte werasem. God re anne op wem. Ari Wow re ari kwom mesegenen yeren tame wuri rene yin site. Er tame re God Reri Wow tatame remne newote. Re anne etop wem. 34 An etop lam, eker an kemne webo. Er tame re God Eterri Yen sekene.

Tame mur rem Jisas reri anepoi yen tem.

35 Kwokwos Jon re reri anepoi
tame peskene rem etek sene
temenem. 36 Jisas re yibem, Jon
re rene lan op wem. Ekla. God
Sipsip Yes re gwor. 37 Jon reri
anepoi tame pes rep op metem,
rep Jisas rene semowen yim.
38 Jisas re repne petkwolam, rep
rene semowmenem, re repne op
wemetem. Kep berke yabo? Rep
rene sein op wem. Rabai, ne mar
akek tetane? Rabai reri tobo et
Tuma Peikbo Tame. 39 Jisas re
repne op wem. Kep yan late. Op
wemke, rep yin Jisas reri temenem
ake lam. Rep perpek yin lan
eterkene sin tektem.
40 Tame pes, rep Jon reri wem
tuma meten Jisas rene semowen
yim tame pes, wuri reri sig An-
dru. Re Saimon Pita eterri mase.
41 Andru re Jisas rene mesegenen
agetage re Saimon rene yin lan op
wem. Nem agerbo tamekene nem
Mesaia rene laye. Mesaia reri tobo
et Krais, God Eter Lebam Tame.
42 Op wem, Andru re Saimon rene
panen Jisas rene lasyim. Jisas re
Saimon rene lan op wem. Ne Sai-
mon, Jon eterri yen. Yuri rem neri
sig Sifas wete. Op wem. Juda tame
remri tumak rem Sifas webo. Grik
tumak op webo. Pita. Sig tobo et
pa.

Jisas re Filipkene Natanielkene repne wepotem.

43 Kwokwos Jisas re Galili yok-
wok yite wem, re Filip rene lan op
wem. Ne arenkene yite. 44 Filip
re Betsaida kwomri tame. Re
Andrukene Pitakene etepri kwom
tame. 45 Sene Filip re Nataniel rene
sopen yin lan rene op wem. Moses
re Juda nemne wule siglowke
basrasem, re God reri lebam
tame rene kirkir basbasem. Kiyi
temenem tuma wesowbem tame
etem mere basrasem. Er tame
rene nem laye. Re Nasaret kwomri
tame. Re Jisas, Josep eterri yen.
46 Nataniel re rene op wem.
Nasaret et kwom yaper. God reri
lebam tame, Krais, re er kwomke
be tete. Filip re rene sein op wem.
Ne opu yan la.
47 Jisas re lam, Nataniel re
yabem, re rene op wem. Ekla.
Israel tame yenbo re yabo. Re
tuma be wuri yikokobo. 48 Nataniel
re rene op wemetem. Ne anne
mapurke laye? Jisas re rene
sein op wem. Kiyi Filip re
nene be wemenye, ne yipige me
somok simenye, an nene ek laye.
49 Nataniel re rene tuma sein op
wem. Tuma Peikbo Tame, ne God
Eterri Yen. Ne Israel kwom panen
si Keryen Yen. 50 Jisas re rene tuma
sein op wem. An nene op weye.
Ne yipige me somok simenye, an
nene ek laye. Op weye, ne anne
agetage omuteke haboye. An nene
etop weye, et eisow wos. Yuri ne
ari kitimena bukre late tetane.
51 An kemne tuma sekene webo.
Yuri kem late, God reri kwomri
eru tagworaste, reri kwomri tame
rem More Tame Tem Tame eterke
wuyerbet tetane.

Jisas re reri kitimenakene yaku bukre tobotem. Re reri sigkene kitimenakene tatame remne peteram.

(Sapta 2—4)

2

Tame wuri re Kana kwomri ta panem.

1 Yabel pes tem, murwuk tame
wuri re ta panem. Galili yokwori
kwom, Kana, etek panem. Jisas
reri nawo te ta pane kisbem
akek temenem. 2 Rem Jisas rene
kirkir wemetem, re reri anepoi
tamekene rem ta pane kisbem
awos ate yam. 3 Tatame nugwape
rem sin abem, wain ok legem. Jisas
reri nawo te rene op wem. Rem
wain ok bo. 4 Jisas re tene sewayen
op wem. Nawiy, et nereri wos.
Yurik an kitimenakene bukre wos

ek nente. Gwopte bo. 5 Te awos nenbem tame remne op wem. Jisas re kemne be wos wuri nente wete, kem meten etop nente.

6 Juda tatame remri wule rem let ok keyan awos ek abem. Eker, rem er ake ou bukre letrane kelare wuri kere etek tukmenem. Er ou bukre wulare wulare rem ok nugwape, 100 lita, yewon pulaubem. 7 Jisas re awos nenbem tame remne op wem. Kem er ou letrane kelare wuri kere ok etek tin pulaute. Op wem, rem ok tin pulawen tukruwem. 8 Re remne sene op wem. Ware wuri kem poten sen yin awos lakere tame rene newon alate. Op wem, rem ware wuri poten tin sen yin newom. 9 Awos lakere tame re er ok alam, er ok re wain ok sekene tem. Remri ok tim emi re be lam. Re ta panem tame rene wepotem. 10 Re rene op wem. Neren yuri newoye wain ok et yenbowai. Nugwape tatame rem gesa tebo, rem tokwo bukrek tupabo wain ok kiyi newopiti pete yabo. Tatame rem nugwape wain ok an sisi pebo, yuri rem tokwo eisowke tupabo wain ok remne sene ek newon abo. Neri nemne nenbo wule yenbowai. Neri tokwo bukrek tupam wain ok ne yuri sen yan nemne newoye.

11 Jisas re temnas yi kitimenakene yaku bukre tobotan nenem. Re Galili yokwok temenem kwom, Kana, etek nenem. Re reri sigkene kitimenakene tatame remne etek peteram. Reri anepoi tame rem reri kitimena lam, rem rene omuteke habobem.

12 Jisas re Kana kwom mesegenen Kaperneam kwomke warem. Reri nawo, mase, reri anepoi tame rem kirkir etop warem. Rane yabel rem eter kwom sagke temenem.

God Reri Kwoborke tame rem wos tupabem. Er tame remne Jisas re wukrokem.

(Matyu 21:12-13; Mak 11:15-17; Luk 19:45-46)

13 God Re Israel Tatame Remne Isip Tatame Remri Letke Sene Potem Habom Yabel matnamke, Jisas re Jerusalemke yim. 14 Re God Reri Kwoborke wuren lam, tame nugwape rem kel pot yaku etek nenbem. Rem kwar pete bulmakau, sipsip, ap sen yan tatame rem tupabem. Rane rem tiyke sin agerbo nowselri kel natokwo tupabem. 15 Jisas re rewo guli poten remne wurbeten wukroken yim. Sipsipkene bulmakaukene remne kirkir wukrokem. Re natokwe tupabem tame remri kel rasbem tiy poten legalen petem, kel rem aboyei panbilen pitim. 16 Ap tupabem kel potbem tame remne re op wem.

Kem poten yikute. Gwor kwobor et areri Apiy Eterri Kwobor. Kem kel gwok mane natokwo tupate. 17 Op wemke, reri anepoi tame rem God reri basrasem tuma wuri sene habom. Basrasem tuma op webo. Apiy God, neri kwobor an metekwasbo, eker an yaku bukre nenen heyar lakerebo, kwobor re heyar temente. Er tuma rem etop habom.

18 Sene Juda tame rem Jisas reri gwule lan rene op wemetem. Nene yike wemke, ne remne wukrokye? Ne nemne kitimenakene bukre wos peterate, nem nene tuma be wete. 19 Jisas re remne sein op wem. Kem God Reri Kwobor berayewote, yabel murwu, an sene nente. 20 Juda rem op wem. Gwor kwobor rem nenem, nabe nugwape (46) rem yaku nenen legem. Yabel murwu ne kebese sene be nente.

21 Jisas re God Reri Kwobor wem, re eterri kworer wesom habon eker wem. Yuri re sate, yabel mur tete, re sene wow poten wayen site.

22 Yuri God re Jisas rene wow sene newom, Jisas reri anepoi tame rem Jisas reri wem tuma sene habopitim, rem God reri siglowke basrasem tuma omuteke habom,

rem Jisas reri wem tuma kirkir omuteke habom.

Jisas re aboyei tatame remri wuribai latene.
23 God re Israel Tatame Remne Isip Tame Remri Letke Sene Potem Yabel, Jisas re Jerusalemke temenem, re kitimenakene bukre wos nugwape nenbem. Nugwape tatame rem etop lam, rem Jisas rene omuteke habom. 24 Jisas re remri tuma omuteke be habom. 25 Re aboyei tatame remri wulekene wuribaikene lamenem. Rene agerbo yenke be wesowte.

3

Jisas re Nikodemus rekene tuma namrem.
1 Tame wuri reri sig Nikodemus, re Farisi tame. Re Juda remri temnas tame wuri. 2 Er tame re Jisas rene neirke lasyin op wem. Tuma Peikbo Tame, nem mettene, God re nene werasen yam, ne nemne tuma peikbo. Ne wos kitimenakene bukre nenbo, opkap nem mettene, God re nerenkene tetane.
3 Jisas re rene tuma sein op wem. An nene sekeneker webo. Tame rem wuribai ager be potte, rem God reri kwomke be yite tetane. 4 Nikodemus re rene sein op wem. Tame re ker tebo, mapurke re wuribai ager potte. 5 Jisas re rene tuma sein op wem. An nene sekeneker webo. Tatame rem okke be tirmunte, rem God Reri Wow be potte, rem agerbo wuribai be potte, rem God reri kwomke be yite.
6 Ta te yen rene warwite, re nowselri tame tete. God Reri Wow re tatame remne gurerete, rem God reri yen tete. 7 Ari nene weye tuma ne danekene kap sekete. Ne agerbo purere potte, ne God reri kwomke yite. 8 Poli re reri purerek agerbo agerbo emik yibo. Poli reri ken ne metbo, ne be labo, re mak yibo o mak yabo. Etopkap God Reri Wow re agerbo agerbo tatame remne gurerebo, rem wuribai yenbo potbo.
9 Nikodemus re Jisas rene sein op wem. Er tuma tobo re mapkap? 10 Jisas re rene sein op wem. Ne Israel remri tuma peikbo tame. Mapurke ne tuma tobo be mettene? 11 An nene sekeneker webo. Nemri metbo wos, nemri labo wos nem etop wesowbo. Nemri wesowbo tuma kem omuteke be habobo. 12 Nemri nowselke labo wos an kemne etop wesowbo, kem omuteke be metbo. Eker Hevenke tetane wos an kemne wesowte, kem mapurke omuteke mette? 13 Yike tatame rem God reri kwomke be wuri yautene. Yehow. An More Tame Tem Tame, arenwou an God reri kwomke temenem. Er kwom an mesegenen ek yerem.
14 Kiyi Moses re tamekene bo emik temenem, re selke nenem sopo mek peiken nenewayen paruwem. Sikenuma nenbem tatame rem etop labem, rem be sabem, rem sene kwuye metbem. Etop nenbemkap, an More Tame Tem Tame, rem anne etop nente, rem anne mek nenewayen parute tetane. 15 Op nente, tatame rem anne omuteke habote, rem yaper be tete, rem heyar somsom temente tetane. Jisas re etop wem.
16 God re aboyei nowselri tatame remne pap yewom, re Reri Yen wuriwou rene werasen yam, re nowselri tatame remne kwobo lan sam. Tatame rem rene omuteke habote, rem yaper be tete, rem heyar somsom temente tetane. 17 God re reri yen rene werasen yam, re tatame etemne tuma nente boker yam. Re remne potte, rem pow tete tetane. 18 Tatame rem rene omuteke habote, God re remne tuma be nente. Tatame rem God Reri wuriwou Yen rene omuteke be habote, God re remne tuma bukre kiyi nenem. 19 Tuma nenbo tobo gwor. Tuwkap kerebo tame re nowselke yam. Nugwape tatame

rem yaper nenbo, rem kerneirke tete habobo. Rem wule yaper nenbo, rem tuwkap kerebo tame rene muwebo. 20 Yaper wos nenbo tatame rem op habobo. Yaper nen wos nem kwom genike kap nenen tatame rem kap late. Eker rem tuwkap kerebo tame rene muwen rene amekwunbo. 21 Wule yenbo sekene nenbo tatame rem tuwkap kerebo tame rene omuteke habobo. Eker agerbo tatame rem labo, remri nenbokap et God eterri wemkap.

Tatame remne Okke Panen Waren Tirmunbo Tame, Jon, re heyar wesowem, Jisas re yike.

22 Yuri Jisas re reri anepoi tamekene rem Judia yokwok yim, rane yabel re etemkene etek temenem, re tatame remne okke waren tirmunbem. 23 Jon eter mere, re tatame remne Ainon kwomke okke waren tirmunbem. Ainon kwom et Salim kwom meknik tetane, nugwape ok etek tetane. Eker re remne etek okke waren tirmunbem. Tatame rem etek yan re remne okke waren tirmunbem. 24 Er yabel Keryen Yen Herot re Jon rene ake yaperke be wen wurmenem.

25 Juda tame wuri re Jon reri anepoi tame remkene naurem. Rem okke warbo tirmunbo wuleke naurem. 26 Sene Jon reri anepoi tame rem Jon rene lasyin op wemetem. Tuma Peikbo Tame, kiyi ne nemne Jisas rene wesowbem. Re kiyi nerenkene Jordan peik kelaruwke temenem. Eter mere, re tatame remne okke waren tirmunbo. Nugwape tatame rem eterkene yibo. 27 Jon re tuma sein op wem. Hevenke tetane God re tame wuri rene wos be wuri newote, er tame re wos be potte. 28 An kemne kiyi wem tuma kem metem. An op wem. An God eter lebam tame bo. God re anne werasen an kiyi temnas yam. 29 Metye. Tame re ta panebo, et ta te reri akek yin tebo, te rekene tuma etop namrebo. Ta panebo tame reri nowur re ta panebo tame rene labo, reri tuma metbo, re okbopsubuwai tebo. Nowu re okbop tebokap, an kirkir etop okbop tebo. Nugwape tatame rem Jisas rene lasyin eterkene temenbo, an okbop tebo. 30 Jisas reri sig bukre tete. Areri sig eisow tete, an etop selbo. Jon re etop wem.

31 God reri kwomke yam tame re keryen yen bukre. Agerbo keryen yen rem eisow. Nem nowselri tatame, nem nowselri wos habon wesowbo. More Tame Tem Tame re tame bukrewai. Re nowselri tame remne teitkwuntene. 32 God reri kwomke lan metem wos re wesowbo, tatame rem reri tuma omuteke be metbo. 33 Yike tatame rem Jisas reri tuma omuteke metbo, rem op webo. God re tetane. 34 God reri werasen yam tame re God Reri Tuma wesowbo. God re gesa be tebo, re reri Wow reri kitimena bukre aboyei rene newon re God reri kitimenak heyar wesowbo. 35 Apiy God re Reri Yen rene pap yewotene, re aboyei wos reri letke rasem. 36 Tatame rem God Reri Yen rene omuteke habote, rem heyar som temente tetane. Tatame rem reri tuma omuteke be mette, rem heyar somsom be temente tetane. God re remne pap som yokbet tetane.

4

Jisas re Samaria yokwori ta tekene tuma namrem.

1 Farisi tame rem metem, nugwape tatame rem Jon reri tuma omuteke meten re remne okke waren tirmunbem. Sene rem metem, tatame nugwapewai rem Jisas reri tuma omuteke meten okke waren tirmunbem. 2 Jisas eter re tatame remne okke be waren tirmunem. Reri anepoi tame rem tatame remne okke waren tirmunbem. 3 Jisas re metem, Farisi tame rem er tuma

metem, eker re Judia yokwok pelebiten Galili yokwok sene yim. 4 Reri yibem kelow et Samaria yokwo borborke yibem.

5 Re Samaria yokwori kwom wurik yam. Kwom sig et Sikar. Kiyi temenem tame, Jekop, re reri yen Josep rene newom sel et eter kwom meknik tetane. 6 Jekop reri kiyi perem ok tibem okmei eter emik tetane. Yabel nina let kere temenem, Jisas re genek yam, re wos teselen re yan er okmei barke etek sim.

7 Jisas re simenem, Samaria ta wuri te ok tite yam. Jisas re tene op wem. Ne ok sen yan an ok ate. 8 Reri anepoi tame rem kiyi kwom sagke awos tupate yim. 9 Samaria ta te rene sein op wem. Ne Juda tame. An Samaria ta. Mapurke ne anne ok wemetbo? Juda remri wule gwopkap. Juda tatame rem Samariari tatame remkene awos wurik be sin abo. Eker te rene etop wemetem. 10 Jisas re ta tene tuma sein op wem. God re nene newote wos ne mette, nene ok wemetye tame ne anne mette, eker ne arenne ok wemette, an nene ok newon ate, ne heyar som temente tetane. 11 Ta te rene op wem. Haneyen, ne ok tite warekene bo. Gwor okmei ok re ukweiwai tetane. Tatame rem heyar som temente okmei ok ne mak tite? 12 Nemri warege, Jekop, re gwor okmei peren nemne mesegenem. Eter, reri yen etem, reri bulmakau etem rem gwor ok abem. Kap ne tame bukre, ne warege Jekop rene teitkwuntene. 13 Jisas re tene tuma sein op wem. Tatame rem gwor ok ate, yuri rem sene ok segete tetane. 14 Metye. Tatame rem ari newote ok ate, yuri rem ok sene be segete. An remne newote ok et som sekbo sekokkap. Rem ate, rem heyar somsom temente tetane. 15 Op wemke, ta te rene op wem. Haneyen, ne anne er ok newote. Yuri an ok sene be segete, an gwor okmeike ok sene be yan tite.

16 Jisas re tene op wem. Ne yin neri tame rene panen ya. 17 Ta te sein op wem. An tamekene bo. Jisas re tene op wem. Neri webo tuma et sekene. Ne tamekene bo. 18 Neri kiyi situkwem tame rem letrane. Sene nekene tetane tame re nereri tame sekene bo. Ne weye. An tamekene bo. Et sekenewai. 19 Ta te sebera yan rene op wem. Haneyen, an haboye, ne God Reri Tuma wesowbo tame. An nene tuma wuri wemette. 20 Nem Samariari tatame, nemri yeiwarege rem gwotek tetane kwowke yawun God rene lom yokwobem. Kem Juda, kem webo. Tatame rem Jerusalem kwomke yin God rene etek lom yokwote. Berke kem etop webo?

21 Jisas re tene sene op wem. Ta, ne ari tuma omuteke mette. Yuri tatame rem gwor kwowke be yawun Apiy God rene sene be lom yokwote. Rem Jerusalem kwomke be yin lom yokwote. 22 Kem Samariari tatame, kemri lom yokwobo tame rene kem be mettene. Kem bupo me lom yokwobo. Nem Juda, nem nemri lom yokwobo God rene heyar mettene, eker nem rene lom yokwobo. Aren an Juda tame. God re anne werasem, an nowselri tatame remne potte, rem pow tete tetane. 23 Apiy God re selbo, tatame rem wuribai yenbokene wule sekenekene rene lom yokwote. Re opkap tatame remne sopbo. Ekeya. Opkap tatame rem God rene welepe lom yokwote yabel matnaye. Gwopte rem etop nente. 24 God re wow. Eker, rene lom yokwobo tatame rem rene God Reri Wowkene wule sekenekene rene lom yokwote. 25 Ta te rene op wem. God reri lebam tame, nem rene Krais webo, re yate tetane, an etop mettene. Re yate, re nemne nugwape wos peterate

tetane. 26 Jisas re tene op wem. Nekene tuma namrebo tame, aren, an Krais. Op wem.

27 Reri webem tuma agegekene, reri anepoi tame rem sene yam. Yan lan Jisas re ta tekene tuma namrebem, rem op habo op habom. Remri yike be wuri tene op be wemetem. Ne be wos wemetbo? O remri yike be wuri rene op wemetem. Berke ne tekene tuma namrebo? 28 Op tem, ta te teri ok tibem gin etek mesegenen kwom sagke sene yin kwomri tatame remne op wem. 29 Kem opu yan la. Tame wuri re ari kiyi nenbem anne ab wesowye. Re kap yike? Kap re God eter lebam tame? 30 Op wem, kwomri tatame rem etop metem, rem kwom sag mesegenen Jisas rene late yim.

31 Ta te tatame remne wete yimenem, Jisas reri anepoi tame rem rene op wem. Tuma Peikbo Tame, ne awos ate. 32 Re remne op wem. Ari tetane awos kem be latene. 33 Reri anepoi tame rem etemwou etemwou namrelan op wem. Kap tame wuri re awos sen yan newoye o bo? 34 Jisas re remne op wem. Ari Apiy re anne werasen yaku nente wem. Ari awos gwopkap. Anne werasen yam tame eter selbokap an etop nente, re anne newom yaku an nenen legete.

35 Kem op webo. Liyp eis legete, nem kwoi ek perte. An kemne op webo. Kem yin aboyei now lan sewurte. Kwoi rem okwon sitene. 36 God rene omuteke habobo wule wesowbo tatame remne God re heyar sein nenbo. Er omuteke habobo tatame rem heyar som temente. Etopkap, kwoi berbo tamekene kwoi perbo tamekene rem kirkir etop okbop tebo. 37 Sange tame rem op webo. Tame wuri re kwoi berbo, agerbo tame re kwoi perbo. Er tuma et sekene. 38 An kemne werasen yim, kem agerbo tame reri berem kwoi kem yin perte. Agerbo tame rem yaku bukre nenen rem kwoi berem. Sene kem yin remri berem kwoi perbo. Jisas re op wem.

39 Samaria kwom sagri tatame nugwape rem ta teri tuma metem. Te remne op wem. Jisas re ari kiyi nenbem wos anne wesowkeiye. Op wemke, tatame rem Jisas rene omuteke habom. 40 Op tem, Samaria tatame rem yan tewok tewok wemetem, Jisas re etemkene temente. Eker, yabel pes re eter kwomke temenem. 41 Sene nugwape tatame rem reri tuma sekene metem, rem rene omuteke habom. 42 Rem ta tene op wem. Nem neren wem tumawou boker omuteke meten nem er tame rene omuteke haboye. Yehow. Nem reri tuma neremri wanke metem, eker nem webo, er tame re nowselri tatame remne potbo, rem pow tebo.

Jisas re keryen tame wuri reri yaku nen tame reri yen rene heyarem.

43 Yabel pes tem, Jisas re Samaria yokwo pelebiten Galili yokwok yim. 44 Jisas re kiyi op wem. Tuma wesow tame remri maime kwomri tatame rem remne yenbo be webo, rem remne magel taibo.

45 Galili yokwok yim, Galiliri tatame rem rene pap yewom. Kiyi er tatame rem God Re Israel Tatame Remne Isip Tatame Remri Letke Sene Potem Habon Awos Abo Yabel awos Jerusalemke ate yim. Jisas re awos abem yabelke nenemkap rem aboyei lam, rem okbop tem. Eker, Jisas re remri kwomke yam, rem rene pap yewom.

46 Re Galili yokwok tetane kwom Kana etek yim. Kiyi re etek temenem, re wemke, kelpok re sene wain ok yenbo tem. Er kwomri keryen yen reri yaku nen tame reri yen re yaper bukre meten Kaperneam kwomke temenem.

47 Er keryen tame re metem,
Jisas re Judia yokwo pelebiten
Galilike yam. Op metem, re Jisas
rene lasyin rene tewok tewok op
wemetem. Ari yen re sate nenbo.
Ne Kaperneamke yin rene heyarte.
48 Jisas re rene sein op wem.
An agerbo agerbo kitimenakene
bukre wos be nente, kem anne
omuteke be habote. 49 Keryen
tame re rene op wem. Haneyen,
ne arenkene yite. Ari yen kap sate.
50 Jisas re rene op wem. Ne opu yi.
Neri yen re be sate. Tame re Jisas
reri tuma omuteke meten ek yim.
51 Re kelowke som yibemke, reri
yaku nen tame rem rene kelowke
lasyan op wem. Neri yen reri
yaper boiwo. Re kwoye metye.
52 Re remne op wemetem. Re
makapke kwuye metem? Rem
rene sein op wem. Yere re yaper
metmenem, yabel me pen wuri
temenemke, re ek kwuye metem.
53 Op wemke, har re habopitim.
Yere gwotepkap yabelke Jisas re op
wem. Neri yen re be sate. Eker
re reri yentakene rem Jisas rene
omuteke habom. 54 Jisas re Judia
yokwok pelebiten Galili yokwok
yan temenemke, re er yen rene he-
yarem, et eter tewo peswe nenem
kitimenakene bukre wos.

Jisas re reri yaku nenbem, re tatame remne God rene lom yokwote yabel bukre tuma peikbem.

(Sapta 5—10)

5

Betesda okmei barke simenem tame rene Jisas re heyarem.

1 Yuri Juda remri Egesi Yabel
bukre tete nenbemke, Jisas re
Jerusalemke yin yawum.

2 Jerusalem kwom ser bukre
peikmenem. Er ser reri eru wuri
rem op webo. Sipsip Eru. Okmei
wuri eter eru meknik temenem.
Okmei sig rem Hibru tumak op
webo. Betesda. Okmei barke
egesibem ake tiytare letrane etek
temenem. 3 Nugwape sikanuma
nen tame rem etek tuknamenem.
Rane rem lesi tame, rane tewo
yaper te tame, rane tewo negel
met tame, rem er ake tiy tarek
tuknan ok leklek tebem. (Leklek
tebem, rem ok nina kowmenem.
4 Rane yabel God reri kwomri tame
wuri re okmeike yeren ok nina
saberbem, kiyi temnas warbem
tame remri sikanuma agetage
legebem.)

5 Tame wuri re etek tuk-
nan kowmenem, rene nenbem
sikanuma nabe et nugwape (38).
6 Nabe nugwape re etek tuknan
kowmenem. Jisas re op lam, re
rene op wemetem. Ne sene yenbo
tete selye o bo?

7 Sikenuma nen tame re rene
sein op wem. Haneyen, ok nina
yate, anne yike tamek poten okke
panen warte? An warte seilabo,
agerbo tame rem kiyi agetage
warbo, anne gwotek mesegenbo.
8 Jisas re rene op wem. Ne
opu wayen teten neri tukna wos
poten sen yi. 9 Agetage re kwuye
metem, re reri tukna wos poten
sen akwulke yim.

Op tem yabel et Juda etemri
Egesi Yabel. 10 Juda tame rem
op lam, rem gwule tem, rem
kwuye metem tame rene sewayen
op wem. Gwopte Egesi Yabel.
Ne tukna wos mane poten sen
yite. Ne op nente, ne nemri wule
biragiyebo. 11 Re remne sein op
wem. Anne heyarye tame eter
anne werasye. 12 Rem rene op
wemetem. Yike nene weye, ne
neri tukna wos poten sen yite?
13 Kwuye metem tame re Jisas
rene heyar be lam. Re rene
soplaweyem. Nugwape tatame
rem temenem, Jisas re yim, eker
re Jisas rene soplaweyem.

14 Yuri Jisas re God Reri

Kwoborke wuren re kwuye metem tame rene etek lan rene op wem. Gwopte ne kwuye meten heyar teye. Ne kiyi nenem wule yaper sene kap nente. Ne yaper wos sene nente, nugwape yaper wos bukre nene sene tete tetane. 15 Op wem, kwuye metem tame re yin Juda tame remne op wesowem. Anne heyar nenye tame re Jisas.

16 Jisas re er tame rene Egesi Yabelke heyar nenem, eker Juda rem saberen Jisas rene yaper nenbem.

17 Jisas re Juda remne sein op wem. Ari Apiy re yaku kwokwos kwokwos nenbo. Opkap aren mere, an etop nenbo. 18 Juda rem Jisas rene pen sate pap tem. Eker rem op wem. Re wos pes yaper nenye. Wuri re Egesi Yabel wule biragiyeye. Peswe re op weye. God re Areri Apiy. Opkap Juda tame rem rene pap yokem. Rem op wem. Jisas re kap op wete. An God eterkap.

God Re Reri Yen rene yaku werasem.

19 Jisas re remne op wem. An God Eterri Yen. An ari wuribaike be nenbo. Apiy eter nenbokap an labo, an etopwou nenbo. Be wos be wos ari Apiy re nenbo, an etop kirkir nenbo. 20 Ari Apiy re anne pap metbo, eker be wos be wos re nenbo, re anne peterabo. Kiyi re anne peteram, an bukre wos nenem. Yuri re anne sene peterate, an wos bukrewai nente, kem danekene sekete tetane. 21 Ari Apiy re sabo tatame remne wow sene newobokap, an God Eterri Yen, areri wuribaike an tatame remne wete, rem heyar som temente tetane. 22 Apiy God re tatame remne tuma be nente. An Eterri Yen, re anne op wem. Neren, ne tatame remne se pen tuma nente tetane. 23 Opkap aboyei tatame rem Apiy rene lom yokwobokap, rem anne etop lom yokwote. Apiy eter anne werasen yam, opkap, tatame rem anne be lom yokwobo, rem anne werasem Apiy rene kirkir be lom yokwote.

24 An kemne sekeneker webo. Tatame rem ari tuma meten anne werasem tame rene omuteke habote, rem som heyar temente tetane. Er tame an remne tuma be nente. Rem sate, rem wow sene potte, rem heyar som temente tetane.

25 An kemne sekeneker webo. An God Eterri Yen, sabo tame rem ari taye mette, rem heyar som temente. Remri mette yabel et matnaye. An sene op wete. Et yabel gwopte teye. 26 Apiy reri kitimena bukrewai. Re wow kebese sene newobo. Re reri kitimena anne newom, aren mere, an wow kebese newobo. Anne omuteke habobo tatame rem heyar som temente tetane. 27 An More Tame Tem Tame, eker ari Apiy re anne op wem. Ne tatame remne se pen tuma nente tetane. 28 Kem danekene kap sekete. Sele meike tetane tatame rem areri taye yuri mette tetane. 29 Mette, rem sele meike sene wayekwutete. Yenbo nenbem tatame rem God reri kwomke yin etek heyar som temente tetane. Yaper nenbem tatame remne an tuma nenen yaper sein nente tetane. Jisas re op wem.

Agerbo tatame etem mere rem wesowem, Jisas re yike.

30 Jisas re sene op wem. Be wos wuri an ari wuribaike be nenbo. An tatame remne se pen tuma nente, an areri wuribaike be nente tetane. God eter anne webokap, an remne etop nente. Eter anne werasem, an eterri wuribaiwouke nenbo. Opkap, an tatame remne se pen tuma nente, ari nente tuma et sekene.

31 Ari nenbo yaku an arenwou wesowte, tatame rem omuteke be mette. 32 Agerbo tame re ari yaku, ari wule wesowbo. An mettene, reri wesowbo tuma et tuma sekene.

33 Kem tame remne werasem, rem Jon rene yin wemetem. Aren nenbo wos re remne wesowem. Re tuma sekene wesowem. 34 Aren nenbo wos, tame re wesowte, an etop sou be habobo. Yehow. An kemne potte, kem pow tete, an etop selbo. Eker ari nenbo wos Jon re kemne wesowte, kem anne omuteke habote, et yenbo. 35 Jon re kerkap kukumenem. Kem reri kukumenem kerke keraket sin okbop tem, sene kem rene mesegenem.

36 Jon re yan kemne anne op wesowem. Apiy God re rene werasem, re Keryen Yen bukre. Re kemne etop wesowem. Sene God re anne newom yaku an nenbo, an tatame remne peterabo, God re anne werasen yam. 37 Apiy eter re anne werasen yam. Eter re op wem. Re Arri Yen. Eter webem tuma kem be mettene. Reri bitmi kem be latene. 38 Apiy reri werasem tame reri tuma kem omuteke be habobo, eker reri tuma et keremkene be tetane.

39 Kem God reri siglow heyar lan op habobo. Nem God reri siglow late, nem heyar som temente. Kem etop habobo. Metye. Er siglow re arenne webo. 40 Kem anne omuteke habote, kem heyar som temente. Kem op be nenbo. Kem anne omuteke habote muwebo.

41 Tatame rem ari sig gabote, an etop be webo. 42 An kemri wuribai latene. Kem God rene be habobo. 43 God re areri Apiy, re anne werasen yam. Kem ari tuma omuteke be metbo. Agerbo tame re ermetke yate, kem reri tuma omuteke mette. 44 Kem awosein awosein sig yenbo potbo, kem etopwou selbo. God eter wuriwou, re tatame remne sig bukre newote, kem etop be selbo. Eker kem mapurke omuteke mette.

45 Kemri nenbo yaper wos an ari Apiy God rene be wesowte. Kem habobo, Moses re kemne kwobo late tetane. Yehow. An kemne webo, Moses eter re kemne tuma nente. Reri kemne newom wule letpeis kem biragiyebem, eker re kemne tuma nente tetane. 46 Kem Moses reri tuma omuteke mette wem, kem ari tuma kirkir omuteke mette wem. Moses re arenne habon siglow basrasem. 47 Moses reri basrasem tuma kem omuteke be metbo, opkap kem mapurke ari tuma omuteke mette? Jisas re op wem.

6

Jisas re tame nugwape (5,000) remne awos newon am.
(Matyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)

1 Jisas re Galili wame kelaruwke wem. Wane reri sig wuri rem Taiberias webo. 2 Nugwape tatame rem rene semowbem. Kiyi rem lam, Jisas re sikanuma nen tame remne heyarem, eker rem rene semowem. 3 Jisas re reri anepoi tamekene rem kwowke yawun simenem. 4 God Re Israel Tatame Remne Isip Tame Remri Letke Sene Potem Yabel matnam. 5 Jisas re lam, nugwape tatame rem rene lasyabem. Op lam, re Filip rene op wemetem. Nem awos mak tupan er nugwape tatame remne newon ate? 6 Be awos er tatame remne newon atekap, Jisas re kiyi habom. Re Filip reri purere seilake eker re rene garetin wemetem.

7 Filip re Jisas rene sein op wem. Nem 200 kelwou tetane, eker nem er nugwape tatame remne awos kebese be tupate. Rem si kebese be kete. 8 Jisas reri anepoi yen wuri, Saimon Pita reri mase Andru, re Jisas rene op wem. 9 Muyen siyen tame wuri re gwotek tetane. Re geil letrane, omyen sauk peskene op tetane. Opkap nugwape tatame rem si kebese be kete. 10 Jisas re op wem. Kem tatame remne wen rem yan site. Op wem. Nugwape top eter emi temenem, rem etek siterem. Tame rem okyen oktame

(5,000). Rem tame etemnewou karem. Yenta rem be karem.
11 Rem simke, Jisas re geil letrane poten God rene wese an etek simenem tatame remne newopiti pete yam. Re omyen kirkir etopwou nenem. Aboyei tatame rem kebese an si ketem. 12 Jisas re anepoi tame remne werasen op wem. Geil tepkene omyen tepkene kem sene potkeip. Awos tep yaper kap tete. 13 Remri am geil tep tare rem eip letpeis tewo pes kere yewon pulawem.
14 Tatame rem Jisas reri nenem wos lam, rem op wem. Sekenewai. Kiyi God re reri tuma wesow tame gwor nowselke werasen yate wem. Er tame et Jisas eter re yam. 15 Jisas re lam, rem rene keikeren rene keryen yen tete wem. Op lam, re remne pelebiten kwow bukrek wiysage yawum.

Jisas re wame ok luwke yam. (Matyu 14:22-33; Mak 6:45-52)

16 Yabel warbemke, reri anepoi tame rem wame barke warem. 17 Neir taktebem, Jisas re remne be lasyamenem, rem pere waren Kaperneam kwomke kwurebem. 18 Marye bukre yam, ok burow me seplabem. Sene ok burow re bukre ten me yito yatowen yabem. 19 Rem piyan yin genek temenem, kilomita letrane o letrane kelare wuri kere rem op temenem. Rem lam, Jisas re ok luwke op yokwo yan pere meknimenem. Op lam, rem kenakem akem. 20 Re remne op wem. Kem kap akte. Gwor aren. 21 Op wemke, rem pap kwuye meten rene perek yewom. Agetage pere re etem yite tegek yin gayem.

Nugwape tatame rem Jisas rene sopbem.

22 Kwokwos wame kelaruwke temenem tatame rem etek som temenem, rem lan op wem. Pere wuriketwou gwok tetane. Yere Jisas re anepoi tame remkene be yim. Reri anepoi tame etemwou rem perek waren yim. 23 Rane pere Taiberias kwom pelebiten yam. Haneyen re God rene wese an tatame remne awos newon am emik rem etek yan gayem. 24 Nugwape tatame rem lam, Jisas re reri anepoi tamekene rem be temenem. Op laweyem, rem gayen yamenem perek waren Kaperneam kwom kelaruwke kwuren Jisas rene sopte yim.

Jisas re God eterri kwomri awoskap.

25 Er tatame rem peik kelaruwke yin Jisas rene lam, rem rene op wemetem. Tuma Peikbo Tame, ne makapke yawo? Ne mapurke yawo? 26 Jisas re remne sein op wem. An kemne sekene webo. An kitimenakene bukre wos nenbem, kem bupo me lam, kem anne be habom. Yere kem geil an si ketem, eker kem anne habon sopbo. 27 Nowri awos et kupa tebo awos. Agerbo a yaku kem nente. Agerbo awos kem poten ate, kem heyar som temente. An More Tame Tem Tame, Apiy God re anne wem, an kemne er awos newon ate.
28 Rem rene sein op wem. Nem berke nentek, nem God reri agerbo agerbo yaku nente? 29 Jisas re remne sein op wem. God re selbo, reri werasen yam tame arenne kem omuteke habote.
30 Rem rene op wem. Neren nemne kitimenakene bukre wos nentek, nem nene omuteke op habote. Ne God Eterri Yen. Ne be wos bukre nente? 31 Nemri yeiwarege rem tamekene bo emik temenem, rem awoskene bo, Moses re remne awos newon am. Er awos reri sig et mana. God reri siglow op webo. Re remne reri kwomke yerem awos remne newon am. Kap ne awos nemne kebese newote o bo? 32 Jisas re remne op wem. An kemne sekeneker webo. Moses reri newom awos et God eterri kwomke yam awos sekene bo.

Awos sekene ari Apiy eterwou re kemne newobo. Er awos et Hevenke yam. 33 Et awos et aren. An Heven mesegenen yan yerem. Nowselri tatame rem er awos ate, rem heyar som temente. 34 Rem rene op wem. Haneyen, ne nemne er awos kwokwos kwokwos newon ate. 35 Jisas re remne sein op wem. Aren, an awoskap. Tatame rem arenne yate, rem sene kwoi be sate. Tatame rem ane omuteke habote, rem ok be segete.

36 An kemne kiyi weye. Kem anne laye, kem anne omuteke be haboye. 37 Apiy God reri anne newom tatame rem arenne lasyate tetane. Tatame rem anne lasyate, an remne sene be wekroken yite. 38 An God reri kwom pelebiten yerem. Anne werasem tame God reri wuribai purere an etop nente yerem. An ari wuribaike be nente. 39 Anne werasem tame re anne op wem. Ari nene newom tatame rem nene be pelebitete. Nowsel yaper tete yabel tete, ne remne aboyei wow sene newote, rem heyar som temente. Re anne etop wem. 40 Ari Apiy re op wem. Tatame rem Ari Yen rene omuteke habote, rem heyar som temente. Nowsel yaper tete yabel tete, an er tatame remne wow sene newote, rem heyar som temente. Jisas re op wem.

41 Kiyi Jisas re op wem. Aren, an God eterri kwomke yerem awos. Op wemke, Juda tame rem op metem, rem gwule ten kerebo tuma webem. 42 Rem op wem. Er tame re mane op wete. An God reri kwom pelebiten yerem. Op wete, re remne yikokobo. Re Jisas, Josep eterri yen. Reri nawoha repne nem latene.

43 Jisas re remne sein op wem. Kem anne keremwou keremwou kerebo tuma kap wete. 44 Apiy re anne werasem. Eter tatame remne weraste, rem anne omuteke ek habote. Re remne be werastek, rem anne omuteke be habote. Yuri nowsel yaper tete yabel tete, er tatame an remne wow sene newote, rem heyar som temente tetane. 45 God reri kiyi temenem tuma wesowbem tame rem siglow op basrasem. God re tatame remne purere newote. Op basrasem. Tatame rem Apiy reri tuma mette, rem reri purere potte, rem anne omuteke habote.

46 Tatame rem Apiy rene be latene. Eter tetane kwomke yam tame, arenwou an rene latene. 47 An kemne sekeneker webo. Tatame rem anne omuteke habobo, rem heyar som temente. 48 Aren, an awoskap. Tatame rem anne omuteke habote, rem heyar som temente. 49 Kiyi kemri yeiwarege rem tamekene bo emik temenem, rem mana awos abem, rem sabem. 50 An God eterri kwomke yerem awoskap, tatame rem er awos ate, rem anne omuteke habote, yuri rem yaper be tete. 51 An God reri kwom pelebiten yan yerem. Aren, an awoskap. Tatame rem er awos ate, rem anne omuteke habote, rem heyar som temente. Ari remne newote awos et areri wesom. An sate, nowselri tatame rem heyar som temente tetane. Jisas re op wem.

52 Juda rem er tuma metem, rem etemwou etemwou tuma nayem. Rem op wem. Gwor tame re reri wesom mapurke nemne newon ate?

53 Jisas re remne op wem. An More Tame Tem Tame, an kemne sekeneker webo. Kem ari wesom be ate, ari nep be ate, kem som heyar be temente. 54 Tatame rem ari wesomkene nepkene abet, rem som heyar me temente. Yuri nowsel yaper tete yabel tete, an remne wow sene newote, rem heyar som temente tetane. 55 Ok sekene et areri nep. Awos sekene et areri wesom. 56 Tatame rem ari wesomkene nepkene abo, opkap rem arenkene tetane, an etemkene

tetane. 57 Som temente God re anne werasen yam. Eterri kitimenak aren mere, an heyar som temente. Opkap, tatame rem anne omuteke habote, rem heyar som temente. Rem ari kitimenak som temente. 58 Yeiwarege rem awos abem, rem sabem. God reri kwom pelebiten yerem awos, et kena. Er awos et aren. Tatame rem ate, rem anne omuteke habote, rem heyar som temente. Op wem. 59 Jisas re Kaperneam kwomri God reri akek temenemke, re remne er tuma ek wesowem.

Tatame rem Jisas reri tuma omuteke mette, rem heyar som temente.

60 Jisas re er tuma wesowemke, reri sukuw nugwape rem meten op wem. Er tuma et kik tetane tuma. Yike be wuri omuteke kebese be mete? Op wem. 61 Reri sukuw rem etemwou etemwou kerebo tuma namrebemke, Jisas re remri wuribai lan remne op wem. Kap gwor tuma et kemri omuteke habobokap yaper nenbo? 62 An More Tame Tem Tame, an kiyi temenem kwomke sene yaute, kem map habote. 63 God Reri Wow re wuribai yenbo newobo, kem heyar som temente. Wesom et nemne kwobo be labo. Ari kemne webo tuma et God Eterri Wowri tuma. Kem er tuma omuteke mette, kem heyar som temente. 64 Kemri rane kem ari tuma omuteke be metbo. Jisas re kiyiwai metmenem, yike reri tuma omuteke metbo, yike reri tuma omuteke be metbo. Rene yena tete tame eterne mere re rene kiyiwai lam. 65 Jisas re sene op wem. Rem omuteke be habobo, eker an kemne kiyi weye. Ari Apiy re weraste tatame rem anne omuteke habote. Re be wete, rem ari tuma omuteke be mette.

66 Jisas re op wemke, reri sukuw nugwape rem rene mesegenen yim. Sene rem eterkene be sewurbem. 67 Op temke, Jisas re reri anepoi tame letpeis tewo pes kerem remne op wemetem. Kerem mere, kem anne kirkir pelebiten yite?

68 Saimon Pita re rene sein op wem. Haneyen, nem yikene yite? Neri webo tuma tatame rem nene omuteke mette, rem heyar som temente. 69 Nem neri tuma omuteke metbo. Nem mettene, ne God eter werasen yam tame yenbowai. Nem etop welepe mettene.

70 Jisas re remne tuma sein op wem. An kemne letpeis tewo pes kere tame kenem. Kemri wuri re tame yaper. 71 Reri wem tame re Judas, Saimon Iskariot eterri yener eterne habon op eker wem. Judas re tame letpeis tewo pes kerem etemri wuri. Yuri Judas re Jisas rene yena ten Jisas eterri peiktame etemri letke rasem.

7

Jisas re Juda tatame remri Egesibo Yabelake Yabel late yim.

1 Yuri Jisas re Galili yokwok yaku nenen sewurbem. Judia yokwori Juda tatame remri taresi tame rem rene pen sate selem, opkap re Judia yokwok sewurte muwem. 2 Juda remri Egesi Yabel wuri matnamenem. Er yabel et Egesibo Yabelake Yabel. 3 Jisas reri mase rem Jisas rene op wem. Ne gwor kwom pelebiten Judia yokwok yite. Nugwape tatame rem etek tetane. Neren nenbo yaku ne etek sene nente, rem late. 4 Tame re sig bukre potte selte, re yaku be berasen nenbo. Re kwom geike nenbo. Ne bukre wos nente, ne kwom geike nentek, tatame nugwape rem nene late. 5 Reri mase rem rene omuteke be habom, eker rem rene etop wem. 6 Jisas re remne sein op wem. Gwopte an Jerusalem be yite. God eter anne wetek, an ek yite. Kem be yabel yite, et tumakene bo. Et keremri wos. 7 God Reri Tuma

be metbo tatame rem kemne mu be webo. Arenne rem muwebo. Remri nenbo wule yaperri wos an kwom geike wesowbo, eker rem anne muwebo. 8 Kem Jerusalem kwomke yin God Reri Kwoborke wuren sukwiye wurate. Kem opu yi. Gwopte an be yite. God eter wetek, an ek yite. 9 Re remne etop wen re Galilike som temenem.

10 Jisas reri mase rem yimke, Jisas re tiptuwu yim. Tatame rem rene kap late, re beras kelowke yim. 11 Juda remri temnas yi tame rem Jisas rene er Egesibo Yabel bukrek me sopbem. Rem rene wemet kameten op wem. Er tame re mak tetane? 12 Tatame nugwape rem Jisas rene etemwou etemwou elen me namrebem. Rane rem op webem. Re tame yenbo. Rane rem op webem. Yehow. Re tatame remne tuma yikokobo tame. 13 Rem Juda temnas yi tame etemne akem, eker rem Jisas rene kerebo tuma tegek be namrebem.

14 Er yabel bukre legete nenem, Jisas re God Reri Kwoborke yawun wuren tatame remne tuma wesowem. 15 Juda rem reri tuma metem, rem danekene seken op wem. Jisas re purere potbo akek be sim. Re purere bukre mak potem? 16 Jisas re remne sein op wem. Ari kemne wesowbo tuma et areri tuma bo. Et God eterri tuma. Eter anne werasen yam. 17 God reri wuribaike nente selbo tatame rem sanete, ari webo tuma re God eterri tuma, o areri wuribaike webo tuma. Rem etop mette. 18 Tame re reri wuribairi tuma wesowte, re selbo, agerbo tatame rem reri sig bukre wete. Tame re rene werasem tame rene sig bukre newote selbo, er tame re yenbowai, re yikokobo tame bo.

19 Kiyi Moses re God reri Wule basrasen kemne newom. Kemri tame wuri re er wule be meten nenbo. Kem webo, an er wule biragiyebo, eker kem anne pen sate selbo. 20 Tatame rem sein op wem. Nene gambok gurereye, ne opkap tuma eker webo. Nene yike tamek nene pen sate? 21 Jisas re remne sein op wem. An yaku wuri nenem, kem etop lam, kem anne kenakem habom. 22 Kem habote. Kemri yeiwarege rem mare tumas kutete wule kemne newom. Yuri warege Moses re er wule kirkir wem. Nawo te tauryen wurbo, yabel letrane kelare mur kerebo, kem yen reri mare tumas kutebo. Letrane kelare mur kere yabel et Egesi Yabel, kem mare tumas ek kutebo. 23 Moses reri mare tumas kutebo wule kem heyar nente habobo, eker Egesi Yabelke kem tauryen remri mare tumas kutebo. Kiyi an sikanuma nen tame wuri reri wesom Egesi Yabelke heyarem. Op nenem, berke kem anne pap yokem? 24 Kem wos sin late, kem keremri lewouke mane late. Kem wule yenbowai sen wos sin late.

Tatame rem sanete. Jisas re yike?

25 Jerusalemri rane tatame rem Jisas rene lan op wem. Kwom lakerebo tame rem tame wuri pen sate wem. Kap, rem Jisas eterne webo, o rem agerbo tamene webo? 26 Ekla. Jisas re kwom geike teten tatame remne tuma wesowbo. Kwom lakerebo rem rene be sewaiwo. Kap, rem omuteke op metbo. Re God reri kiyi wem tame. God re rene werasen reri tatame remne potte tame. 27 Nem Jisas reri kwom sig mettene. Re Nasaret kwomri tame. God reri weraste tame re yate, tatame rem reri yate kwom be mette.

28 Jisas re God Reri Kwoborke temenem, re tatame remne yaye op wemetem. Kem anne heyar nowb mettene? Ari yam kwom kem heyar nowb mettene? Metye. An areri wuribaike bokem yam. Apiy re anne werasen an yam. Reri wule et sekene. Kem rene be mettene. 29 Aren, an rene mettene.

An eterkene temenemke, re anne werasen kemne lasyam. Op wem.

30 Rem reri tuma metem, rem gwule ten rem rene ake yaperke wen wurte nenem. God re kirkir be wem, opkap tame wuri rene be keikerem. 31 Nugwape tatame rem Jisas rene omuteke habobem. Rem op wem. Jisas re nugwape kitimenakene wos bukre nenbo. God reri weraste tame re kitimenakene bukre wos nenen Jisas rene teitkwunte?

Rem nause yen remne werasen Jisas rene ake yaperke wen wurte wem.

32 Farisi tame rem metem, sange tame rem Jisas reri nenem wos namrebem. God reri akek yaku nen tame remri keryen yenkene Farisi tamekene rem nause yen remne op wem. Kem yin Jisas rene keikerete. 33 Jisas re tatame remne op wem. An keraket kemkene temente. Sene an anne werasen yam Apiy rene lasyite. 34 Kem anne soplaweite tetane. Ari temente emi kem kebese be yite. Jisas re op wem. 35 Juda tame rem op metem, rem etemwou etemwou namren op wem. Re map yokwo kwomke yite, nem rene be late? Kap re neremri tame beig etem tetane emi Grik nowselke yite o bo? Re Grik tame remne yin reri tuma remne wesowte o bo? 36 Re nemne op weye. Kem anne soplaweite. Ari tetane emi kem kebese be yite. Op weye, reri opkap weye tuma reri tobo be? Op wem.

Jisas re ok. Tatame rem ate, rem heyar som temente wem.

37 Sukwiye wuran yam yabel bukrewai, Jisas re teten tatame remne tuma yaye op wem. Kem yike ok segete, kem arenke yan a. 38 God reri siglow op webo. Tatame rem anne omuteke habobo, er ok re etemri wuribaike sekbo okkap tete. 39 Jisas reri tuma tobo gwo. Tatame rem Jisas rene omuteke habote, God Reri Wow re remkene temente. Er yabel Jisas re sig bukre be potmenem, eker God Reri Wow re be yamenem.

Tatame rem pekan giri pes tem.

40 Nugwape tatame rem Jisas reri tuma metem, rane rem op wem. Sekenwai, gwor tame re God eter nowselke werasen yan tuma wesowbo tame. 41 Rane rem op wem. Re God eter wen yan reri tatame remne potte. Rane rem op wem. Bokem. Re Galili tame. God reri wem tame re Galili yokwok be yate. 42 God reri siglow op webo. God reri wem tame re Devit eterri tame beig. Devit reri kiyi temenem kwom et Betlehem, eker God eter wem tame re Devit reri kwom Betlehemke yate. God reri siglow etop webo. 43 Tatame rem Jisas rene kena kena habobem, eker rem pekan pes tem. 44 Rane rem rene ake yaperke wen wurte selem. Op tem, rem rene be keikerem.

Juda remri taresi tame rem Jisas rene omuteke be habobem.

45 Kiyi Farisi tamekene God reri akek yaku nen tame remri keryen yenkene rem nause yen remne Jisas rene keikerete werasem. Rem bupo me sene yam, rem remne op wemetem. Berke kem Jisas rene be panen yawo? 46 Nause yen rem tuma sein op wem. Jisas reri tuma wesowbokap, kiyi temenem tame rem opkap be wesowem. Opkap nem rene be keikereye. 47 Farisi tame rem nause yen remne op wem. Kerem mere, kem Jisas reri yikoko tuma omuteke metye. 48 Nem Farisi tame, nem keryen yen, nemri wuri Jisas reri tuma omuteke be metbo. 49 Jisas rene habobo tatame rem Moses Reri Wule heyar be mettene. Eker God re remne yaper nente tetane. Farisi rem etop wem.

50 Kiyi Jisas rene lasyim tame, Nikodemus, eter mere re Farisi

tame remri wuri, re etek temenem. Re agerbo Farisi tame remne op wem. 51 Nemri wule nem tame remne bupo be pete. Nem tame reri tuma heyar kiyi mette. Eter yaper wos re nenmenem, nem rene ek pete. Et neremri wule. 52 Rem rene sein op wem. Ne kap Galiliri tame. Ne God reri siglow heyar lan sane. God Reri Tuma wesow tame rem Galili yokwori tame bo.

Rem yaper wos nenbem ta tene poten Jisas rene panen yim.

53 Aboyei tame rem wulare wulare tame etemri akek yim.

8

1 Tatame rem remri akek yikwutem, Jisas eter re Oliv Kwowke yawum. 2 Ei berabem, Jisas re God Reri Kwoborke sene yim. Nugwape tatame rem rene lasyam, re sin remne tuma wesowbem. 3 Moses Reri Wule peikbem tamekene Farisi tamekene rem ta wuri panen yam, nugwape tatame etemri borke yan tetruwem. Er ta te tame yim ta, rem lam, te mare bisi yim. 4 Rem Jisas rene op wem. Tuma Peikbo Tame, gwor tame yim ta te mare bisi yibemke, rem tene ek lam. 5 Moses reri basrasem Wule nemne op webo. Mare bisi yibo ta tene pa seiten botkuraste. Moses re etop wem. Neren, ne map webo? 6 Remri op wem tuma rem eterne seilam. Rem rene tuma nente kelow sopbem. Op wem, Jisas re sein be wem, re gurowmen sin let bor subuk basrasbem.

7 Rem rene pipikupaye wemetbemke, Jisas re wayen teten remne op wem. Kemri yike yaper wos be nenbo tame eter hare temnas yin tene pa kiyi seitte. 8 Op wemke, Jisas re sene gurowkwunen subuke sene basrasbem. 9 Rem reri tuma etop metem, rem remri nenbem yaper wos sebera yam, rem wulare wulare yikwute yakwutem. Ker tatame rem kiyi temnas yim, sene agerbo tatame rem remne semowen yim. Yikeipem, Jisas re eterwou guromen temenem, ta te reri bitmik tetemenem.

10 Jisas re teten ta tene op wem. Rem mak yiwo? Rem nene pa be seitye. 11 Te sein op wem. Ekeya. Yike tame anne tuma be nentene. Jisas re tene op wem. Aren mere, an nene tuma be nente. Ne yite. Sene ne yaper wos sene mane nente. Op wemke, te ek yim.

Jisas re tatame remne kerebo tuwkap.

12 Yuri Jisas re tatame remne sene op wem. Arenwou an nowselri tatame etemne kerebo tuwkap. Tatame rem anne semowen ari tuma meten nente, rem kerneirke be sewurte. Rem wuribai yenbo poten heyar temente. 13 Farisi tame rem rene op wem. Ne neren kworer tuma wesowbo. Neri wesowbo tuma tatame rem kap omuteke habote. 14 Jisas re remne sein op wem. Et sekene. An kemne ari kworer tuma webo, ari webo tuma et sekene. Ari yam emi an lam. Ari yite emi an lam. Eker an tuma sekene webo. Ari yam emi, ari sene yite tetane emi kem be mettene. 15 Nowselri wulek kem tatame remri wuribai, remri nenbokap se pebo. An tatame remne se be pebo. 16 An tatame remne se pete wete, an wiysage be nente. Anne werasem tame re arenkene tetane, nes tatame remne kirkirke se pete. Eker nesri se pete wule et wule yenbo. 17 Kemri basrasem wule op webo. Tame pes rep wos wuri kirkir lan tuma kirkir webo, repri tuma et tuma sekene. 18 An aren kworer tuma wesowbo, anne werasen yam Apiy eter mere, re ari yakukene ari wulekene kemne wesowbo. Jisas re op wem.

19 Rem rene op wemetem. Neri webo ha re mak tetane?

Jisas re remne sein op wem. Kem anne be mettene, kem ari Apiy rene kirkir be mettene. Kem anne metmente, kem Apiy rene kirkir metmente.
20 Jisas re tatame nugwape remne God Reri Kwoborke tuma etek wesowbem. Kel newobem emik re remne etek wesowbem, rem rene be keikerem. God re be wemenem, opkap rem rene ake yaperke be wen wurem.

Jisas re remne op wem. Aboyei tatame rem ari yite kwom kebese be yite.

21 Jisas re Farisi tame remne sene op wem. An yite tetane. An yite, kem anne sopte. Sopbet tetanek, kem ek sate. Kemri nenbem yaper wos be kelmenatek, kem ek sate tetane. Eker ari yite kwom kem etek kebese be yite. 22 Juda tame rem habolaweyen op wem. Mapurke re op webo. Rem yite kwom nem be yin late. Kap re eter kworer pen sate o? 23 Jisas re remne sein op wem. Kem nowselri tatame. An God reri kwomke temenem, an nowselke yan yerem. Kem nowselri tatamekap nenbo. An etop be nenbo. 24 An kemne kiyi weye. Kemri nenbem yaper wos be kelmenamentek, kem ek sate. An kemne kiyi op webem. An God Eterri Yen. Kem etop omuteke be habote, kemri nenbem wule yaper be kelmenamentek, kem ek sate tetane.
25 Rem rene sein op wem. Ne yike? Jisas re remne sein op wem. An kemne kiyi webem tame, et aren. 26 Kemri nenbo wule yaper an nugwape tuma tetane. An kemne tuma nugwape nente. Anne werasem tame reri tuma et sekene. Reri tuma an metem, an nowselri tatame remne reri tuma wesowbo.
27 Jisas re reri Apiy rene, remne wesowem, rem er tuma tobo be metem. 28 Jisas re remne op wem. An More Tame Tem Tame. Yuri kem anne me kwuren peikkeren nenewayete. Op nente, kem mette, an God Eterri Yen. An areri wuribaike be nenbo. Apiy eter anne wem tumakap, an etopwou wesowbo. Yuri kem etop mette. 29 Anne werasem tame eter selbokap, kwokwos kwokwos an etopwou nenbo. Eker re arenkene tetane. An wiysage be tetane. 30 Jisas re op wemke, nugwape tatame rem rene omuteke habobem.

Tatame rem tuma sekene mette, rem heyar me temente.

31 Sene Jisas rene omuteke habobem Juda tatame remne re op wem. Kem ari tuma omuteke som meten nenbet, kem areri sukuw sekene. 32 Op nente, kem tuma sekene metmente. Er tuma sekene re nowselri wule yaper kemne saukraste, kemne be wos sene be keikerete. 33 Op wemke, rem habolaweyem, rem Jisas rene sein op wem. Nemne be wos be keikeretene. Nem Abraham eterri yennan. Kiyi agerbo tame rem nemne be keikeren nem remne yaku bop be nenem. Mapurke ne op weye. Nem tuma sekene omuteke mette, be wos nemne sene be keikerete?

34 Jisas re remne sein op wem. An kemne sekeneker webo. Yike tatame rem yaper wos nenbo, yaper nenbo wule et remne keikeretene. 35 Keikeretene tatame rem mutame reri nowselke som be temente. Mutame re remne sewayen sene werasen yite. Mutame reri yen re etek som temente. 36 An God Eterri Yen. An wule yaper saukraste, yaper nenbo wule re kemne sene be keikerete. Kem yaper wos sene be nente.

37 An mettene, kem Abraham reri nan. Kem ari tuma be metbo, opkap kem anne pen sate selbo. 38 Apiy re anne peterabo wos an kemne wesowbo. Kerem mere, kemri ha eterri nenbokap, kem etopwou nenbo. Op wem.

39 Rem Jisas rene tuma sein op wem. Nemri warege re Abraham. Jisas re op wem. Kem webo, kem Abraham eterri nan. Aren, an webo. Abraham reri nenbemkap, kem etop be nenbo. 40 God reri anne webem tuma sekene, an kemne wesowbo, kem anne pen sate selbo. Et Abraham reri wule bo. 41 Kemri ha reri nenbemkap, kem etopwou nenbo. Rem rene op wem. Nem kelow yen bo. Nemri apiy wuriketwou, re God. 42 Jisas re remne op wem. God re kemri ha temente wete, kem anne pap yewote. Kem anne pap be yewobo. An areri wuribaike be yam. Kiyi an God eterkene temenem, re anne werasem, eker an rene pelebiten yam.

43 Berke kem ari tuma be metbo? Kem muwebo, eker kem be mettene. 44 Kem keremri ha Satan eterri yen. Reri webokap, kem kirkir nenbo. Kiyi re tame pen sabem, gwopte re etopwou nenbo. Tuma sekene re magel taibo, eker re tuma sekene mapurke wete? Yikoko tumawou reri wuribaike tetane, eker re yikoko tumawou webo. Re yikokobo tame. Yikoko tuma wesowbo keryen yen re Satan. 45 An kemne tuma sekene wesowbo, eker er tuma kem omuteke be metbo. 46 An be wos yaper nenem? Yike re anne wesowte? An yaper wos be nenem. An kemne tuma sekene wesowbo. Berke kem ari tuma omuteke be metbo? 47 God reri yen rem God Reri Tuma omuteke metbo. Kem God reri yen bo, eker kem reri tuma omuteke be metbo. Op wem.

Jisas re wem. Kiyi Abraham re kugene yagenek temenem, an temenem.

48 Juda tame rem Jisas rene tuma sein op wem. Nem sekeneker webo. Ne Samariari tame. Samaria yokwori tame rem God rene be habobo. Ne etemkap. Gambo wuri nerene gureretene. 49 Jisas re sein op wem. Gambo re anne be gureretene. An ari Apiy reri sig bukre webo. Kem ari sig yaper webo. 50 An ari sig bukre kworer be webo. Tame wuri re ari sig bukre wete selbo. Re tatame remne se pebo tame. 51 Sekenewai an kemne webo. Kem ari tuma meten nente, kem heyar som temente.

52 Juda tame rem rene op wem. Ne etop webo, nem mettene, gambo nerene gureretene. Abraham re kiyi sam. God Reri Tuma wesowbem tame rem aboyei saiwokeipem. Ne op webo. Tame rem neri tuma meten nente, rem heyar som temente. Mapurke ne etop webo? 53 Nemri kiyi sam warege Abraham re keryen yen bukre temenem. Ne rene mapurke tosikwunte? God Reri Tuma wesowbem tame rem kiyi sam. Ne remne mapurke tosikwunte? Ne kworer map habobo, ne mapkap tame?

54 Jisas re sein op wem. An ari sig bukre kworer wete, an bupo me wete. Ari Apiy eter re ari sig bukre webo. Ari Apiy kem rene op webo. Re neremri God. 55 Metye. Kerem, kem God rene be mettene. Aren, an rene mettene. An op be wete. An rene be mettene. An etop wete, an keremkap tuma yikoko tame tete. An rene mettene, eter webokap, an etop nenbo.

56 Keremri warege, Abraham, re Hevenke tetane. An nowselke yerte wem, re op metem, re okbop tem. Re etop lam, re okbopwai tem. 57 Juda tame rem rene op wem. Ne nabe tame pesri ok letpeis (50) be tetane. Ne ker tame bo. Ne Abraham rene mapurke lam? 58 Jisas re remne op wem. An kemne sekeneker webo. Kiyi Abraham re be temenem, re kugene yagenek temenem, aren, an temenem.

59 Juda rem etop metem, rem Jisas rene pa poten seitte selem.

Etop selem, Jisas re berasen God Reri Kwobar pelebiten yim.

9

Lesim tame reri sike.

1 Jisas re yibemke, re lam, tame wuri re lesimenem tame. Nawo te rene warwiyem, te lam, re lesimenem. 2 Jisas reri anepoi tame rem Jisas rene op wemetem. Tuma Peikbo Tame, yike yaper wos nenem? Lesimenem tame eter re yaper wos nenemke, reri le ek sim, o eterri nawoha rep yaper wos nenemke, reri le ek sim?

3 Jisas re sein op wem. Lesi tame re yaper wos be nenem. Reri nawoha rep kirkir yaper wos be nenem. God eter reri kitimena bukre peterateker re op eker nenem.

4 Anne werasen yam tame reri yaku nem nenbet. Yabel pastene, nem yaku etek nenbet. Yuri neir-taktete, nem yaku mapurke nente? Eker nem reri yaku gwopte som nenbet. 5 An nowselri tatame remkene tetane, an remne tuwkap keretene.

6 Re etop wemke, re sablokwo selke kwuspan re sablokwo selkene bulen poten lesi tame reri lek kerem. 7 Jisas re rene op wem. Ne yin Siloam okmeike yin ok wiyte. Siloam sig rem tuma tobo op webo. Werasen yim. Op wem, er tame re yin ok wiyen sene yam, reri le heyar ten re kebese lam.

8 Er le simenem tame, kiyi re tatame remne kel o awos wemetbem. Reri akwul tamekene rene kiyi labem tamekene rem op wemetem. Kap er tame re nemne kiyi kelowke sin kel nasegerebem tame o? 9 Rane rem op wem. Ekeya. Eterker. Rane rem op wem. Yehow. Eter bokem. Agerbo tamek. Eterri tame yopkap labo. Op wemke, er le heyar tem tame re op wem. Yehow. Agerbo tame bo. Gwor aren.

10 Rem rene op wemetem. Mapurke nenyek, neri le yenbo sene teye? 11 Re remne sein op wem. Tame wuri, reri sig Jisas, re sablokwo selke kwuspan bulen poten areri lek keren re anne op weye. Ne Siloam okmeike yin ok etek wiyte. Op weye, an yin wiywo, an le kebese sene laye. 12 Rem rene op wemetem. Er tame re mak tetane? Re sein op wem. Kapkene.

13 Rem le sene yenbo tem tame rene Farisi tame etemne panen yim. 14 Jisas re sablokwo selke kwuspan bulen poten tame reri le heyarem yabel et Juda etemri Egesi Yabel. 15 Farisi tame etem mere rem le sene yenbo tem tame rene wemeten op wem. Neri le re mapurke yenbo sene teye? Re remne sein op wem. Re sablokwo selke kwuspan bulen poten ari lek keren an ok yin wiywok, ari le sene welepeye. 16 Rane Farisi tame rem op wem. Rene heyarye tame re Egesi Yabelri wule biragiyeye. Op-kap re God eter werasen yam tame bo. Rane rem op wem. Yaper wos nenbo tame re Jisas reri nenbokap mapurke nente? Op wem, Farisi tame rem pes pekan rane rem Jisas rene omuteke habom, rane rem rene omuteke be habom.

17 Rem pes pekamke, rem le sene yenbo tem tame rene sene op wem. Tame re neri le heyarye, ne rene mapurke habobo? Re sein op wem. Er tame re God Reri Tuma we-sowbo tame.

18 Le sene yenbo tem tame re kiyi op wem. Kiyi an le simenem, sene an heyar labo. Op wemke, Farisi tame rem reri tuma omuteke be metem, eker rem le sene yenbo tem tame reri nawoha repne we-poten yam. 19 Rem repne op wemetem. Gwor yen re kerepri yen? Nawo te rene wurem, re le simenem? Mapurke nenyek, reri le heyar sene teye? 20 Nawoha rep sein op wem. Gwor nesesri

yen sekene. Nawo te rene wurem, re le simenem. 21 Berke nenyek, reri le heyar teye, nes be latene. Yike reri le heyar nenye, nes be latene. Nesesri yen re haneyen tem. Kem rene wemette. Eter re kemne wesowte. 22 Rep Juda remri temnas yi tame remne akem, eker rep op wem. Juda rem op wem. Yike tatame op wete, Jisas re God eter werasen yam tame, re tatame remne potte tame. Op wete, er tatame rem God reri akek sene be wurte. Nem remne sewaite. Juda remri temnas yi tamene rem op wem. 23 Eker rep aken op wem. Re haneyen tem. Kem rene wemette.

24 Farisi tame rem le sene yenbo tem tame rene tewo peswe sene wepoten yam. Rem rene op wem. Ne nemne kap yikokote. Ne tuma sekene wete. Neri le heyarye tame re yaper wos nenbo tame. Re God Reri Tuma wesowbo tame bo. Nem etop mettene. 25 Le sene yenbo tem tame re sein op wem. Re tame yenbo o re tame yaper, an be mettene. Yeki an le simenem, sene ari le heyar teye. An etopwou mettene.

26 Rem rene op wemetem. Re nene berke nenye? Re neri le mapurke heyarye? 27 Re remne tuma sein op wem. An kemne kiyi wesowye. Kem mette muweye. Berke kem kupakene sene mette webo? Kap kem reri anepoi tame tete selye o?

28 Rem rene tuma yaper op wem. Neren, ne reri tuma metbo tame. Nem warege Moses reri tuma metbo tame. 29 God re Moses rene tuma peikbem, rene yaku nente werasem. Er tame Jisas, yike rene werasen yam? Re mak yam? Nem be latene. 30 Tame re danekene seken remne sein op wem. Nawiy apiy. Er tame re bukre wos nenye, re ari le heyarye. Kem webo, kem be mettene, re mak yawo. 31 Metye. God re yaper wos nenbo tame remri tuma be metbo. Tame re God rene lom yokwobo, reri wule sebo, God re etopkap tame etemri tumawou metbo. Nem etop mettene. 32 Gwopkap kiyi be temenem. Nawo te yen rene wurbem, re le simenem, sene agerbo tame re reri le be heyarbem. Kiyi etopkap wule be temenem. 33 God re er tame be werasen yate wem, er tame re ari le be heyarte wem.

34 Op wemke, rem rene sein op wem. Ne kelow tame yen. Mapurke ne nemne tuma peikte webo. Ne opu sekiy. Op wemke, rem rene keren tiypat taipaten yim.

Tatame rem Jisas rene omuteke be habobo, rem le si tamekap.

35 Jisas re metem, rem le sene yenbo tem tame rene tiypat taipaten yim. Op metem, re le sene yenbo tem tame rene sopen lan op wem. Ne More Tame Tem Tame rene omuteke habobo o? 36 Re rene sein op wem. Haneyen, re yike? Ne anne wesowte, an rene omuteke habote. 37 Jisas re op wem. Ne rene kiyi laye. Re nerenkene tuma namrebo. An eter. 38 Re op wem. Haneyen, an nene omuteke habobo. Op wem, re gulke pan Jisas rene lom yokwom.

39 Jisas re op wem. An nowselke yam, an aboyei tatame remri wule se pete yam. Lesi tatame rem sene late tetane. Tatame rem wos labo, rem lesi tatame tete. 40 Rane Farisi tame rem mekni temenem, rem reri tuma meten rene op wem. Ne weye, nem lesi tame tete. 41 Jisas re remne op wem. Kem lesi tame tete, kem yaper wos be nente. Kem op webo. Nem wos labo. Eker kemri yaper nenbo wule som tetane.

10

Jisas re sipsip remne heyar lakerebo tame.

1 Jisas re op wem. An kemne sekeneker webo. Sipsip rem pisi

peikem emik tetane. Tame rem eru be wurbo, rem bupo emik yawun ek warbo, er tame rem bisi abo tame. 2 Eruke wurbo tame re sipsip remne lakerebo tame. 3 Eru lakerebo tame re eru tagwote. Eter re reri sipsip remri sig wulare wulare remne tebo. Reri tuma wuskiy sipsip rem metbo, re remne panen kwom geike wurakwutebo. 4 Remne panen wurakwutebo, re temnas yibo. Sipsip rem reri tuma wuskiy meten rem rene semowen yibo. 5 Sipsip rem agerbo tame rene be semowen yite. Rem agerbo tame reri tuma wuskiy metbo, rem rene lan me amebo. 6 Jisas re remne er sikur sakur tuma wesowem, rem tuma tobo heyar be meten sanem. 7 Rem welepe be sanemke, Jisas re sene op wem. An kemne sekeneker webo. Anne omuteke habobo tatame rem sipsipkap. Aren, an remri wur wurabo erukap. 8 Anne kiyi temnan yabem tame rem op webem. Nem sipsip lakere tame. God re nemne werasen yam. Er tame rem tuma yikokobem tame. Sipsip rem tuma yikokon webem tame remri tuma be meten nenbem. 9 Aren an eru. Tame re anne yan er eruke wurte, God re rene potte. Sipsip rem wur wuran top yenbo abokap, an remne etop heyar lakerebo.

10 Bisi potbo tame re yate, re sipsip bisi an remne yaper nenen pen sate yate. An etopkap bo. An sipsip remne heyar lakerete yam. Rem heyarwai som temente. 11 An sipsip lakere tame yenbo. Sipsip lakere tame yenbo re sipsip remne kwobo lan sate. An etop nente. 12 Rane tame rem sipsip lakeren tokwo potbo. Er tame rem sipsip mutame bo. Mow wale rem sipsip remne tate yate, er tame rem lan aken sipsip mesegenen amen yite. Op nente, mow wale rem sipsip remne lelen rem amekirte. Rane rem remne tate. 13 Er tame rem tokwowou habobo, rem sipsip remne be habobo, opkap rem amen yibo.

14 An opkap be nente. An sipsip lakerebo tame yenbo. An ari sipsip remne latene, ari sipsip rem anne sein latene. 15 Apiy re anne latene, an rene sein latene. An sipsip remne kwobo lan sate. 16 Agerbo sipsip rem agerbo agerbo nowselke tetane. Etem mere rem areri. An yin remne panen yate. Rem ari tuma mette, rem wurikap tete, lakera tane wuri re remne lakerate. 17 An Apiy God rene op wem. An sipsip remne kwobo lan sate. Sate, an Wow sene poten wayen site tetane. Op wem, Apiy re anne metekwasbo. 18 Tame rem anne pen sate, rem remri wuribaike anne be pen sate. An kirkir wetek, rem anne ek pen sate. An kitimena bukre tetane. An sate wete, an sate. An wow sene poten wayen site wete, an wow sene poten wayen site. Apiy God re anne etop werasen nente wem. Jisas re op wem.

19 Juda rem etop metem, rem giri pes pekam. 20 Nugwape tame rem op wem. Rene gambok gureretene. Re me belebo. Reri tuma nem kap mette. 21 Agerbo tame rem op wem. Yehow. Rene gambo be gureretene. Gambo gureretene tame re Jisas eterri webo tumakap be wete. Gambo gureretene tame re lesi tame mapurke heyarte? Rem etop wen giri pes pekam.

Juda tatame rem Jisas reri peiktame tem.

22 Juda tatame remri yabel bukre Jerusalem kwomke tem. Kiyisape rem God Reri Kwobor sene nenen wolem. Nabek nabek rem er yaku habon God rene sukwiye wurabem. Worwu tebem yabel er yabel tebem. 23 Jisas re God Reri Kwoborke wuren Solomon eterri tiytarek sewurbem. 24 Juda tame rem rene yan kur rasen rene op

wem. Ne nemne tuma heyar wete. God re nene werasem o bo? Ne Krais, God eter lebam tame, o bo? Ne nemne wete. Rem rene etop wemetem.
25 Jisas re remne sein op wem. An kemne kiyi op wem. An Krais. Op wem, kem etop omuteke be metem. Ari Apiy re anne wem yaku an etop nenbo. Aren nenbo yaku et tatame remne peterabo, an Krais, God eter lebam tame. 26 Kerem, kem areri sipsip bo, opkap kem anne omuteke be habobo. 27 Ari sipsip rem ari tuma wuskiy metbo. An remri sig wulare wulare mettene, rem ari tuma meten anne semowbo. 28 An remne wete, rem heyar som temente. Yuri rem yaper be tete. An remne heyar lakerebo, agerbo tame rem remne be peskar potte. 29 Er tatame rem areri sipsip. Ari Apiy re remne anne newom. Reri kitimena bukrewai. Agerbo tame rem opkap kitimena bo. Eker, ari Apiy re sipsip remne heyar lakerebo, agerbo tame rem remne mapurke peskar potte? 30 Nes Apiy rekene wuriketwou. Jisas re op wem.
31 Juda tame rem etop metem, rem pa poten Jisas rene seiten botkute nenbem. 32 Jisas re remne op wem. God reri yaku yenbo an kemne peterabem. Be yaku an nenemke, kem anne pa poten seiten botkute webo?
33 Juda rem rene sein op wem. Neren nenem yaku yenbo boker nene pa seitbo. Ne God reri emi potte webo, eker nem nene pa seiten botkute weya. Ne nowselri tame, ne op webo. An God.
34 Jisas re remne sein op wem. Kemri Wulek rem op basrasem. Kem wulare wulare kem god. 35 Kiyi God re aboyei tame remne er tuma wesowem, rem god. Er tuma et God reri siglowke tetane. God reri siglowke basrasem tuma et sekene, et som temente. Re remne wem tatame, re remne wem, rem god. 36 Aren, God re anne lebam, re anne werasen yam. Eker an webo. An God Eterri Yen. Mapurke kem anne webo. Ne webo, an God Reri Yen. Op webo, kem rene yaper webo.
37 God reri anne wem yaku an etop nenbo. An reri yaku be nente wete, kem ari tuma omuteke kap mette. 38 An kemne webo. An ari Apiy reri yaku nenbo, kem anne omuteke be habobo, kem er yaku omuteke late. Late, kem op habote. Apiy God re arenkene tetane, an Apiy eterkene tetane.
39 Op wemke, rem rene sene keikerelaweyem. Re remne pelebiten yim.
40 Jisas re Jordan Peik kelaruwke sene yim. Jon re tatame remne kiyi okke tirmunbem emik re etek yin temenem. 41 Nugwape tatame rem rene lasyim, rem op wem. Kiyi Jon re kitimenakene wos bukre be nenbem. Re gwor tame rene wem tuma et tuma sekene. 42 Etek temenem tatame nugwape rem Jisas rene omuteke habobem.

Jisas re Judiakene Jerusalemkene etek yim, keryen yen rem rene pen sate habom.

(Sapta 11—12)

11

Lasarus re sam.
1 Tame wuri, reri sig Lasarus, re yaper meten tuknamenem. Eter, reri geisi pes, Martakene Mariakene, rem Betani kwomke temenem. 2 Kiyi er ta Maria te kwar poten Haneyen Jisas reri tewo luske sirem. Sene te teri tare take reri tewo lus bantem. Er ta teri nare Lasarus re yaper meten tuknamenem. 3 Etopkap tem, geisip rep Jisas rene tuma op wepotem. Haneyen, neri tametiy yenbo re yaper bukre meten tuknatene. 4 Jisas re er tuma meten

op wem. Reri metbo yaper re be sate. Re yaper meten tuknatene, tatame rem God reri kitimena late. Late, rem God reri sig bukre wete, rem God Reri Yen reri sig bukre kirkir wete.

5 Jisas re Marta, teri mase Maria, repri nare Lasarus remne habon tekatekabem. 6 Re metem, Lasarus re yaper bukre meten tuknamenem, re yabel pes eter temenem emik som temenem. 7 Re reri anepoi tame remne op wem. Nem Judia yokwok sene yite. 8 Reri anepoi tame rem aken rene op wem. Tuma Peikbo Tame, yeki Juda tame rem nene pa seiten botkute nenem. Ne berke eter emik sene yite webo? 9 Jisas re sein op wem. Yabel pasbo, tame rem heyar lan sewurbo. Remri tewo be tubanebo. An keremkene temente, kem yaper be tete. 10 Tame rem neirke bupo me sewurbo, remri tewo tubanebo. Rem tuwkene bo, eker remri tewo tubanebo. Neir be tektetene, ari yaku be legetene, eker nem yin God reri yaku nenbet.

11 Op wemke, re remne sene op wem. Nemri tametiy Lasarus re bupo me tuknatene. An yin rene terete. 12 Anepoi tame rem rene op wem. Haneyen, re bupo me tuknamente, re kwuye meten wayen site. Berke ne rene yin terete? 13 Jisas re reri wuribaike lam, Lasarus re sam, eker re sikur sakur tuma op wem. Lasarus re me tuknatene. Op wem, anepoi tame rem sikur sakur tuma tobo be metem. Eker rem habom. Lasarus re bupo me tuknatene. 14 Opkap, sene Jisas re remne tuma keyare op wem. Lasarus re saye. 15 An kemne habobo, an eterkene be temenem, an okbop tebo. Sene an bukre wos nente, kem anne omutekewai habote. Eker an okbop tebo. Nem rene lasyite.

16 Op wemke, Tomas, reri agerbo sig Didimus, re agerbo anepoi tame remne op wem. Nem aboyei nema yi. Juda rem Jisas rene pen sate, nem eterkene sate. Op wen rem ek yim.

Jisas re op wem. An sene wayen site. An wow sene potte.

17 Rem Betani kwomke yim, Jisas re metem, Lasarus re yabel eis sele meike temenem. 18 Betani kwom et Jerusalem mekni tetane. Kelow gene kera, kilomita mur. 19 Jerusalem kwomri Juda tatame nugwape rem Martakene Mariakene repne kiyi lasyan repri nare re sam, rem repne kwobo lan mokwo sibem.

20 Marta te metem, Jisas re yabem, te rene kelow op yokwo yim. Maria te be yim, te akek som simenem. 21 Marta te yin lam, te Jisas rene op wem. Haneyen, ne gwotek temente wem, ari nare re be sate wem. 22 An nene omuteke habobo. Be wos ne Apiy God rene wemette, re etop nente tetane.

23 Jisas re tene op wem. Neri nare re sam, re wow sene poten wayen site. 24 Marta te rene op wem. Ekeya. Yuri nowsel yaper tete yabelke re wow sene poten wayen site. Er yabel aboyei tatame rem wow sene potte tetane. 25 Jisas re tene op wem. Aren, an sabo tatame remne sele meike sene wen wayekwutete. Aren, an remne wete, rem heyar som temente. Anne omuteke habobo tatame rem sate, an remne wow sene newote. 26 Tatame rem anne omuteke habobo, rem heyar som temente. Rem sene be sate. Marta, ne ari tuma omuteke metbo o bo?

27 Marta te Jisas rene op wem. Ekeya. Haneyen, an omuteke habobo, ne God Eterri Yen. Kiyi God re wem, nowselke yate tame re reri tatame remne potte. An omuteke habobo, ne eter tame. Te op wem.

Lasarus re sam, Jisas re kiram.

28 Marta te op wemke, te Jisas
rene pelebiten sene yin mase tene
tuma elen me op wem. Tuma
Peikbo Tame re yawo. Re nene
webo, ne yite. 29 Maria te etop
metem, te agetage wayen tetpoten
rene lasyim. 30 Jisas re Betani
kwom be wurmenem. Re Marta
etet rene kiyi yin lam emik etek
som temenem. 31 Juda tatame
rem Maria etetkene akek mokwo
simenem, rem lam, Maria te age-
tage wayen tetpoten kwom geike
yin wurem. Op lam, rem op
habom. Te sele ganke kirate yibo.
Opkap rem tene semowen yim.

32 Maria te Jisas eter temenem
emik yin te rene lam, te reri tewo
tobok gulke pan tare tesiren kiran
rene op wem. Haneyen, ne gwotek
temente wem, ari nare re be sate
wem.

33 Jisas re lam, te kirabem,
tene panen yam Juda tatame rem
kirkir kirabem. Op lam, re pap
yaper tem, re remne pap metem.
34 Re remne op wemetem. Kem
rene mak pertayem? Rem rene
op wem. Haneyen, ne yan late.
35 Rem kelow yibem, Jisas re kiram.
36 Juda tame rem lan op wem. Ekla.
Jisas re Lasarus rene kenakem
okbop tebo. 37 Rane rem op wem.
Kiyi re lesim tame reri le heyarem.
Berke re Lasarus rene kwobo be
lam.

Jisas re Lasarus rene wow sene newom.

38 Jisas re pap yaper tem, re
sele meike yam. Er sele et pa
puri. Kiyi rem pa bukre poten
sele meike ragerkerem. 39 Jisas
re op wem. Kem pa bukre sene
poten gelkwun ganke yin raste. Op
wem, sam tame reri gesi, Marta,
te op wem. Haneyen, re sam,
yabel eis tem. Opkap, kupa kap
wayete tetane. Rem pa kap pot
raste. 40 Jisas re tene sewayen op
wem. An nene kiyi weye. Ne anne
omuteke habote, ne God reri kiti-
mena bukre late. 41 Rem pa gelk-
wun yim, Jisas re nelke niruwen
op wem. Apiy, ne ari tuma metbo,
an nene wese abo. 42 Ne ari tuma
kwokwos kwokwos metbo. An
gwor tetyewotene tatame remne
habobok, an nene op eker webo.
Opkap rem omuteke meten wete.
Ne anne werasen yam.

43 Re er tuma we mesegenen re
yaye ten op wem. Lasarus, ne
sele mesegenen yan wurate. 44 Op
wemke, sam tame re wayen ek yan
wuram. Rene matek leimenem.
Reri wesom let tewokene bitmi
kirkir matek leimenem. Jisas re
remne op wem. Rene leitene mate
saukrasen re hari yi. Jisas re op
wem.

Keryen yen rem Jisas rene pen sate tuma namrem.
(Matyu 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)

45 Nugwape Juda tatame rem
Maria tekene temenem, rem lam,
Jisas re Lasarus rene wow sene
newom. Op lam, rem Jisas rene
omuteke habobem. 46 Rane tame
rem rene omuteke be habobem,
rem yin Farisi tame remne Jisas
reri nenemkap wesowem. 47 God
Reri Kwoborke yaku nenbo tame
remri keryen yenkene Farisi
tamekene rem kwom lakere
tamekene remne wepoten wuri-
wouke sin tuma namrem. Rem op
wem. Er tame, Jisas, re nugwape
kitimenakene bukre wos nenbo.
Nem rene berke nente? 48 Nem
rene sewaite. Nugwape tatame
rem rene kap semowte. Jisas re
keryen yen kap tete. Rom tame
rem nemne panen sitene. Rem
neremri keryen yen. Nugwape
tatame rem Jisas rene semowte,
Romri keryen yen rem pap yoken
ei nai tame gwotek werasen yan
rem nemne pen sate, rem God Reri
Kwobor berate.

49 Tame wuri, Kaiafas, er nabe re
God Reri Kwoborri yaku nen tame
remri keryen yen temenem. Re

kwom lakere tame remne op wem. Kem wor tetane tame. 50 Metye. Tame wuri re sate, nugwape Juda tatame rem pow tete. Re sate, nem heyar temente. Op wem. Re habom. Jisas re sate, Rom tame rem Juda tatame remne be yan pete. Op habom.

51 Kaiafas reri op wem tuma, re reri wuribaike be wem. Er nabe re God reri yaku nen tame remri keryen yen temenem, re God reri wuribaike wem. Reri wem tuma reri tobo gwo. Jisas re Juda tatame remri gwulek sate tetane. 52 Re Juda tatame etemnewou be sate. Re agerbo yikwute yakwutem tatame remri gwule mere kirkir sate. Judakene agerbo tatamekene rem God reri sukuw tete. Kaiafas re tuma bupo me wem. Re tuma tobo be metmenem.

53 Er yabel rem Jisas rene pen sate tuma natebom. 54 Opkap, Jisas re Juda remri kwomke kwomke sene be sewurbem. Re Betani kwom mesegenen Efraim kwomke yim. Er kwom et boulke temenem. Re reri anepoi tamekene rem etek temenem.

55 Juda remri God Re Israel Tatame Remne Isip Tatame Remri Letke Sene Potem Yabel tete nenbem, nugwape tatame kairi kairi rem Jerusalemke yam. Et yabel pes temenem, rem yakwutebem. Kiyi rem God rene kwar pebem, God re remri wule yaper poten septibem. God Re Israel Tatame Remne Isip Tatame Remri Letke Sene Potem Yabelri wule rem etop nenbem. Sene rem awos ek abem. 56 Rem Jisas rene sopbem. Rem God Reri Kwoborke tetyewon etemwou etemwou op namrebem. Kem map habobo? Kap Jisas re God Re Tatame Remne Isip Tatame Remri Letke Sene Potem Yabel kirkir yate, o re be yate? Rem op webem. 57 Kiyi God Reri Kwobarke yaku nen tame remri keryen yenkene Farisi tamekene rem tatame remne op wem. Yike tame rem Jisas rene metmente o lamente, rem nemne yan wesowte. Nem rene ake yaperke wen wurte.

12

Maria te bos yenbokene kwar poten Jisas reri tewo luske sirem.
(Matyu 26:6-13; Mak 14:3-9)

1 God Re Israel Remne Isip Remri Letke Sene Potem Yabel matnamenem. Yabel letrane kelare wuri kere som temenemke, Jisas re Betani kwomke yim. Betani et Lasarus eterri kwom. Kiyi re sam, Jisas re rene wow sene newom, re sene wayen sim. 2 Etek yimke, rem rene awos nenem. Marta te awos tiywom. Teri nare Lasarus re Jisas eterkene tiyke sin awos abem. 3 Maria te ginkene kwar poten Jisas reri tewo luske siryewom. Er kwar rem tokwo bukrek tupam. Siryewom, te etetri tare take laguk te reri tewo lus bantem. Akek temenem tatame aboyei rem er kwar bos yenbo metem. 4 Jisas reri anepoi tame wuri, reri sig Judas Iskariot, yuri re Jisas rene yena tem tame, re op wem. 5 Berke te op nenye? Er kwar tame rem tupate weye, te 300 kel poten woskene bo tatame remne newote weye. Te op be nenye. 6 Judas reri op wem tuma re woskene bo tatame etemne boker habon op eker wem. Yehow. Re bisi abem tame. Re kel yewobem bus lakere tame, opkap re kel yewobem bus sen sewurbem, re er kel bisi abem. Re kel bisi ate habom, eker re etop wem.

7 Jisas re rene op wem. Ne tene tuma kap wete. Te er kwar som lakeren yim, ari yuri sate yabel tete. 8 Jisas re sene op wem. Woskene bo tatame rem keremkene som temente. Kem remne kebese tewok tewok yenbo nente. An keremkene sou be temente, eker te anne yenbo nenye.

God Reri Kwoborke yaku nen tame remri keryen yen rem Lasarus rene pen sate wem.

9 Nugwape Juda tatame rem metem, Jisas re Betani kwomke temenem, rem rene lasyim. Rem Jisas eternewou be late yam. Jisas reri wow sene newom tame, Lasarus, eterne mere rem late yim. 10 God Reri Kwoborke yaku nen tame remri keryen yen rem Lasarus rene kirkir pen sate wem. 11 Nugwape Juda tatame rem metem, Lasarus re wow sene poten pow tem. Opkap rem God Reri Kwoborke yaku nen tame remri keryen yen remne pelebiten Jisas rene omuteke habom.

Jisas re keryen yenkap Jerusalem kwomke yin wurem.

(Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40)

12 Kwokwos nugwape tatame rem metem, Jisas re Jerusalemke yate. Er tame rem kiyi God Re Israel Remne Isip Remri Letke Sene Potem Yabelke nenen awos ate yam. 13 Op metem, rem yewo take sen yin Jisas rene kelowke late yim. Rem tewok tewok op tebem. Yenbowai. Israel tatame remri Keryen Yen re yabo. God re rene werasen yam, et yenbowai. God re rene heyar nente. Rem etop yaye tebem.

14 Jisas re donki por wuri lan poten reri magel luwke yawun sin yabem. God reri kiyi temenem tuma wesowbem tame rem God reri siglow op basrasem.

15 Jerusalem kwomri tatame, kem kap akte.
Ekela. Kemri Keryen Yen re yabo.
Re donki yen reri magel luwke sin re ek yabo.
Op basrasem tuma er yabel et sekene tem.

16 Reri anepoi tame rem er tuma tobo be metmenem. Yuri God re Jisas rene sig bukre newom, rem God reri siglowke webo tuma sene habopitim, rem metem, God reri siglowke webo tuma et Jisas eterne wem. Tame remri rene nenemkap rem sene habom.

17 Kiyi Lasarus re sam, re sele meike temenem, Jisas re rene wepoten rene wow sene newom. Tatame rem Jisas eterkene temenem, rem etop lam, rem agerbo tatame remne wesowen sewurbem. 18 Nugwape tatame rem etop metem, eker rem Jisas rene kelowke lasyim. 19 Farisi tame rem etemwou etemwou op wem. Ekla. Nem Jisas rene mapurke teitkwunte? Nugwape tatame rem Jisas rene semowbo. Et yaper.

Rane Grik nowselri tame rem Jisas rene late habom.

20 Rane Grik nowselri tame rem Jerusalemke temenem. Er egesi yabel bukreke rem God rene lom yokwote yam. 21 Er Grik tame rem Jisas reri anepoi tame Filip rene op wemetem. Metye. Nem Jisas rekene tuma namrete habobo. Filip re Betsaida kwomri tame. Betsaida et Galili yokwok tetane kwom. 22 Filip re Andru rene yin wesowem. Sene Andrukene Filipkene rep Jisas rene wesowem. 23 Jisas re repne tuma sein op wem. An More Tame Tem Tame. Matnaye, God re ari sig bukre wete. Rem anne pen sate, an sig bukre potte. 24 An kepne sekeneker webo. Kwoi owyi wuri selke bupo me rasmente, yen be yate. Ete kwoi owyi selke beren te kupoite, yen nugwape tete. 25 Tame rem kworer wesomwou habote, yuri rem yaper tete tetane. Tame rem kworer be habote, rem nowselri wos be habote, yuri er tame rem heyar som temente tetane. 26 Yike rem ari yaku nenbo, rem anne semowte. Ari tetane emi ari yaku nen tatame rem etek temente. Tame rem ari yaku nente, ari Apiy re remne tame yenbo wete. Jisas re op wem.

More Tame Tem Tame rene rem mek kwuren peikkeren sate.

27 Jisas re op wem. An pap yaper teye. An op habo op habobo. An mapurke wete? Kap, an op wete. Apiy, ne anne kwobo la. Rem anne kap pen sate. Yehow. An etop be wete. An eter wosker yam. 28 Apiy, neri sig bukre tete, et yenbo. Op wemke, tuma Hevenke yan op wem. Kiyi ari sig bukre tem. Sene etop temente. 29 Op wemke, etek tetyewomenem tatame rem kirkir metem, rane rem op wem. Et mou tobo pebo kenkap. Rane rem op wem. God reri kwomri tame re Jisas rekene tuma namreye.

30 Jisas re sein op wem. Er Hevenke yawo tuma arenne boker webo. Re keremne webo. Eker kem wuribai yenbo potte. 31 Matnaye, God re tatame remne se pete. Matnaye, God re nowselri tatame remri keryen yen, Satan, rene teitkwunte. 32 Gwopte an nowselke tetane. Yuri tame rem anne nenewayete. Yuri aren an aboyei tatame remne wepotte tetane. Jisas re op wem. 33 Rem Jisas rene pen sate wule Jisas re etop habon remne etop wem.

34 Tame nugwape rem rene sein op wem. Nem metem, Moses Reri Wule op webo. God eter lebam tame, Krais, re som temente. Re be sate. Op webo, berke ne op webo? Rem More Tame Tem Tame rene nenewayete. Er tame re yike?

35 Jisas re remne op wem. An keremkene tetane, an kerebo tuwkap. An keremkene keraket temente. Gwopte tuw re som kukutene, kem eter tuwke sewurte. Kerneirke kap sewurte, kerneirke sewurbo tatame rem kelow me belebo. 36 Kerebo tuw re gwok som tetane. Kem er kerebo tuw omuteke habote, kem kerebo tuw reri yen tete.

Nugwape Juda tatame rem Jisas rene omuteke be habom.

Jisas re we mesegenem, re yin berasem. 37 Kiyi re nugwape bukre wos nenbem, nugwape tatame rem op lam, rem rene omuteke be habom. 38 Kiyisape God Reri Tuma wesowbem tame wuri, Aisaia, re op basrasem.

Haneyen, neri tuma nem tatame remne
wesowbo, rem omuteke be metbo.
Rem neri kitimena bukre labo,
rem nene be habobo.

39 Tatame rem Jisas rene kebese omuteke be habote. Er tuma reri tobo Aisaia re sene op basrasem.

40 God re wem, remri le yaper tem,
remri wuribai yaper tem.
Op temenem, rem welepe be
labem.
Remri wuribai rem kebese welepe
be habom.
Opkap, rem God Reri Tuma
omuteke be metem,
eker God re remne heyar be
nenem.

41 Aisaia re Jisas rene lam, re Keryen Yen bukre tete, re kitimenakene tete. Eker re etop basrasem.

42 Rane Juda temnas yi tame rem Jisas rene wuribaike omuteke habobem. Farisi tame rem kiyi wem, yike tatame rem Jisas rene omuteke habote, rem God reri akek be wuren agerbo Juda tatame remkene God reri sig bukre be wete. Eker rem aken Jisas rene wuribaike omuteke habobem. 43 Rem wuribaike habon op wem. Farisi rem nemri sig yaper kap wete, eker nem Jisas reri sig tegek be wete. God re remri sig yenbo wete, rem be habom. Tame rem remri sig yenbo wete, rem etopwou habobem.

Jisas re wem tuma re tatame remne se pete tetane.

44 Jisas re yaye op wem. Tame rem anne omuteke habobo, rem arennewou boker omuteke habobo. Rem anne werasen yam Apiy rene kirkir omuteke habobo. 45 Tame rem anne latene, anne

werasen yam Apiy rene rem kirkir latene. 46 An kukumenbo tuwkap. Tatame rem anne omuteke habote, rem kerneirke be temente. 47 Tame rem ari tuma meten be nente, an remne tuma be nente. An nowselri tatame remne tuma nente be yam. Yehow. An remri nenbem yaper wos poten septite yam. 48 Yike rem anne magel tayen ari tuma nasweite, tame re remri nenbokap se pete. Yuri tete yabel, ari wesowbem tuma et remne se pete. 49 Areri wuribaike an kemne be webo. Yehow. Anne werasen yam Apiy reri anne wem be tuma an wete. An kemne etop webo. 50 An mettene, Apiy reri tuma tatame rem heyar meten nente, rem heyar som temente. Ari wesowbem tuma Apiy eter anne wemkap an etop webo. Jisas re op wem.

Jisas re reri anepoi tame remne wem, re remne mesegenen Apiy rene sene lasyite.

(Sapta 13—17)

13

Jisas re anepoi tame remri tewo ok keyaruwem.

1 God Re Israel Tatame Remne Isip Tatame Remri Letke Sene Potem Yabel tete nenem, Jisas re op habom. Ari peiktame rem anne pen sate yabel matnaye. Rem anne pen sate, an nowsel mesegenen Apiy rene sene lasyin eterkene temente. Re rene omuteke habobem tatame remne pap meten heyar som nenen yin re ek sam.

2 Jisas re reri anepoi tamekene rem perpe awos sin abem. Kiyi Satan re Judas Iskariot, Saimon reri yen, rene purere yaper newon re Jisas reri peiktame remne kwobo lan rem Jisas rene pen sate. 3 Awos sin abem, Jisas re op habom. God re aboyei wos ari letke rasem. Re anne werasen yam, an rene sene lasyin eterkene temente. 4 Op habomke, re awos an pelebiten wayen tetem. Re reri tame oub lugrasen mate laguna poten somokep sim. 5 Re yibu bukrek ok siren re reri anepoi tame remri tewo saberen keyabem. Sene re reri somokep simenem matek remri tewo etek bantebem.

6 Jisas re yan Saimon Pita reri tewo ok keyate nenbem. Pita re habolaweyen rene op wem. Haneyen, ne tame bukre, ne ari tewo ok kap keyate. 7 Jisas re rene sein op wem. Ari nenbokap ne tobo be mettene. Yurik ne mette tetane. 8 Pita re rene omuteke sewayen op wem. Ne ari tewo mane keya. Jisas re rene sein op wem. An neri tewo be keyate, ne ari anepoi be tete. 9 Saimon Pita re op wem. Haneyen, opkap ne ari tewowou kap ok keyate. Ne ari wesom kirkir wiyruwte. 10 Jisas re rene op wem. Tame re ok kiyi wiywo, reri wes yenbo teye, re sene be wiyte. Reri tewowou kersepkap teye, re tewowou keyate. Kem aboyei kem heyar tetane. Kemri wuri re heyar be tetane. 11 Jisas re op habom. Ari anepoi tame wuri re anne yaper nente. Opkap re op wem. Kemri wuri re heyar be tetane. Jisas re op wem.

12 Jisas re remri tewo ab ok keyakeipen re reri tame oub sene wum, re wolbayek sene yin sin remne op wemetem. Aren kemne nenyekap, kem haboye? 13 Kem anne Tuma Peikbo Tame webo, kem anne Haneyen webo. Kem opkap webo, et yenbo. 14 An kemri Haneyen. An kemri Tuma Peikbo Tame. An yaku nen tamekap ten kemri tewo ok keyaye. Kerem mere, kem yin keremwou kerem-wou tewo ok etop keyate. 15 An kemne wule yenbo peteraye. Yaku bukre nenbo wulekap, yaku eisow nenbo wulekap an kemne

etop peteraye. Aren keremne nenyekap, kem etop tewok tewok yin nente. 16 An kemne sekeneker webo. Yaku nen tame re keryen yen rene be teitkwunte. Tame re rene werasem tame rene re be teitkwunte. 17 Kem ari tuma sekene metye. Kem etop nenbet, kem metekwasbet.

18 An kemne aboyei be webo. Keremri wuri re ari tuma be metbo. An rene be kenem. God reri siglow tuma op webo. Arenkene awos am tame wuri re anne yaper nenem. Op webo, er tame re etop nente tetane. 19 Yuri kemri wuri re anne yaper nente. Gwopte an kemne etop wesowbo. Er tame re etop yuri nente, kem omuteke habote. Aren an Krais, God eter lebam tame. 20 An kemne sekeneker webo. Kem heyar mette. Tame rem ari werasen yibo tame remne pap yewobo, rem anne kirkir pap yewobo. Anne pap yewobo tame rem anne werasen yam Apiy rene kirkir pap yewobo.

Judas re Jisas rene reri peiktame remri letke raste.

(Matyu 26:20-25; Mak 14:17-21; Luk 22:21-33)

21 Jisas re etop wen re pap yaper meten sene re remne op wem. An sekeneker webo. Kemri wuri re anne yena tete tetane. 22 Reri anepoi tame rem etemwou etemwou niri nere yan op wemetem. Yike etop nente? Jisas re yikene kap webo? 23 Jisas rene metekwasbem tame re reri ganke yaimenem. 24 Pita re rene op wem. Ne rene op wemette. Re yikene webo? 25 Tame re Jisas eterri gwarek reri tak etek tewon op wemetem. Haneyen, yike nene yena tete? 26 Jisas re sein op wem. An geil poten mak sokwenen tame wuri rene newon ate. Er tame re anne yena tete. Op wemke, re geil poten mak sokwunen Judas, Saimon Iskariot reri yener, rene newom.

27 Judas re er geil potemke, Satan re rene gurerem. Jisas re Judas rene op wem. Neri nente nenbo wos, ne agetage yin nen. 28 Awos abem tiyke simenem tame rem Jisas re Judas rene wem tuma tobo rem be sanem. 29 Rane rem op habom. Judas re nemri kel yewobo ayersabe lakerebo tame. Kap Jisas re rene werasen re nemne awos tupate webo. Rane rem op habom. Kap Jisas re rene werasen re woskene bo tame etemne kel newote webo. Rem etop habom. 30 Judas re geil poten agetage kwom geike wurem. Re lam, neir tektemenem.

Jisas re anepoi tame remne wule ager newom.

31 Judas re yimke, Jisas re op wem. More Tame Tem Tame re sig bukre potem. God re rene sig bukre newom, tatame rem etop lan God reri sig yenbo wete. 32 God re sig bukre potte, God eter re sig bukre More Tame Tem Tame rene newote. Re agetage etop nente. 33 Ari yen, kem met. An keraket kemkene temente. An yite, kem anne soplaweite. An Juda remne kiyi wemkap, an kemne kirkir webo. Aren yite emi kem etek kebese be yite. 34 An kemne wule ager newobo. An kemne pap meten heyar nenbokap, kem etop keremwou keremwou awosein awosein pap meten heyar nenbet. 35 Kem keremwou keremwou etop pap meten heyar nenbet, agerbo tatame rem lan op wete. Rem Jisas eterri anepoi tame.

Jisas re Pita rene op wem. Keraket tete, ne anne magel taite.

(Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)

36 Jisas re op wemke, Saimon Pita re rene op wemetem. Haneyen, ne mak yite? Jisas re sein op wem. Aren yite emi gwopte ne be yite. Yuri ne ek yite. 37 Pita re rene op wemetem. Berke an nerenkene be yite? An nene kwobo lan sate, ankene sate. An be akte.

38 Jisas re sein op wem. Ne habobo, ne anne kwobo lan sate? An nene sekeneker webo. Kwokwo be wemente, tewo mur ne anne op wete. An rene be latene.

14

Jisas eter re kelow, tatame rem Apiy rene lasyibo kelow.

1 Jisas re reri anepoi tame remne op wem. An yite, kem pap yaper kap mette. Kem God rene omuteke habobet, kem anne kirkir omuteke habobet. 2 Ari Apiy reri kwom, nugwape ake etek tetane. An etek yin kemne ake heyarte. Opkap be temente, an gwor tuma kemne be wete. 3 An kemne ake kiyi yin heyarte, an sene yan kemne panen ek yite tetane. Aren temente kwom kem kirkir arenkene etek temente tetane. 4 Aren yite habobo kwom kem kelow latene.

5 Op wemke, Tomas re rene op wemetem. Haneyen, neri yite kwom nem be latene. Opkap nem kelow kirkir be latene. 6 Jisas re rene op wem. Aren, an kelow. Aren, an God Reri Tuma sekene. Aren, an wete, tatame rem heyar som temente. Tatame rem agerbo kelowke be yin God rene late. Yehow. Arenwou an kelow. 7 Kem anne heyar late, kem ari Apiy rene kirkir heyar late. Gwopte kem rene latene.

8 Filip re rene sein op wem. Haneyen, ne nemne Apiy God rene peterate. Nem rene late, nem pap kwuye mette. 9 Jisas re rene sein op wem. Filip, nugwape yabel an keremkene temenem, ne anne be habobo. Tatame rem anne omuteke habobo, rem Apiy rene kirkir omuteke habobo. Mapurke ne anne Apiy rene kemne peterate weye? 10 An Apiy eterkene tetane. Apiy re arenkene tetane. Ne etop be mettene? Ari kemne webo tuma et areri wuribairi tuma bo. God re arenkene tetane, eker an reri tuma wesowbo, reri yaku nenbo. 11 An Apiy eterkene tetane, Apiy re arenkene tetane. Kem etop omuteke mette. Kem etop omuteke be mette, kem aren nenbo kitimenakene bukre wos lan kem omuteke ek mette.

12 An kemne sekeneker webo. Kem met. Tame rem anne omuteke habobet, aren nenbo bukre woskap rem kirkir etop nente. An Apiy rene sene lasyite tetane, opkap rem bukre wos nente tetane. Ari nenbo wos et bukrewai bo. Rem nente wos et peritamewai. 13 Be wos kem Apiy God rene wemette, kem arenne kirkir omuteke habon ek wemette. Wemette, an etop nente tetane. Opkap, areri kitimenak Apiy re sig yenbo potte. 14 Kem be wos areri sigke wemette, ankene nente tetane. Op wem.

Jisas re op wem. An God Reri Wow rene werasen yate.

15 Jisas re op wem. Kem anne pap yewobet, kem ari tuma heyar meten nenbet. 16 An Apiy rene wemette, re agerbo Kwobo Labo Tame werasen yate. Er tame re keremkene som temente, re kemne kwobo late. 17 Er tame re God Eterri Wow. Nowselri tatame rem rene kebese be potte. Rem rene be latene, rene be mettene. Kerem kem rene latene, rene mettene. Re keremkene tetane. Yuri re keremri wuribaike temente.

18 An kemne be pelebiten kem kowoneyenkap be tete. An yite, an kemne sene lasyate tetane. 19 Kerakap tete, nowselri tatame rem anne sene be late. Kerem, kem anne sene late. An heyar som temente, etopkap kerem mere, kem heyar som temente tetane. 20 Er yabel tete, kem omuteke op habote. An Apiy eterkene tetane, kem arenkene tetane, an keremkene tetane. 21 Ari wule poten heyar sebo tatame rem anne pap yewobo. Anne pap yewobo tatame remne ari Apiy re remne pap yewote. Aren mere, an remne

pap yewon ari wule an remne peterate. Rem anne heyar mette.

22 Agerbo Judas, Judas Iskariot eter bo, re Jisas rene op wemetem. Haneyen, mapurke neremwou nem nene heyar mette, agerbo nowselri tatame rem nene heyar be mette? 23 Jisas re rene sein op wem. Yike tatame rem anne pap yewote, rem ari tuma meten nente. Op nente, ari Apiy re remne pap yewote, nes Apiykene etemkene yan somsom temente tetane. 24 Yike tatame rem anne pap be yewobo, rem ari tuma be meten nenbo. Opkap, rem anne heyar be mette. Metye. An kemne webo tuma et areri tuma bo. Et Apiy eterri tuma. Eter anne werasen an ek yam.

25 Gwopte an keremkene tetane, an kemne er tuma wesowbo. 26 Kwobo Labo Wow re God Eterri Wow. Areri sigke Apiy re rene werasen yate. Aboyei wos re kemne wesowbet. Re kemri wuribai lisokote, kem ari kiyi wesowbem tuma sene habote.

27 An kemne mesegente, an kemne pap kwuye metbo wule newote. Ari pap kwuye metbo wule, an kemne newote. Nowselri tatame remri wule an kemne etopkap be newobo. An kemne pap kwuye met wule sekene newote. Eker kem mane op habo op habote. Kem mane akte. 28 An yite, an kemne sene lasyate tetane. An kemne etop kiyi wesowem, kem metem. Berke kem op habo op habobo? Apiy re ari Keryen Yen, an rene lasyite. Kem anne pap yewote weye, kem okbop tete weye. 29 An yite, an kemne etop kiyi wesowye. Yuri an yite, kem omuteke op habote, reri nemne wemkap re etop nenye. Re nemne kiyi wemkap, re etop nenye.

30 An kemkene sou be namrete. Nowselri tatame remri keryen yen, Satan, re yabo. Re kitimenakene bo, re anne be wos wuri be nente. 31 An habobo, nowselri tatame rem late, an Apiy rene sekene habobo, be wos Apiy re anne nente wem, an etop heyar nenbo. Yow, nem yite. Jisas re op wem.

15

Jisas re wain nawobe sekene.

1 Jisas re reri anepoi tame remne op wem. An wain nawobe sekene. Ari Apiy re wain now mutame. 2 Supa be yabo tewo tawo Apiy re yan tan pete warbo. Supa yabo tewo tawo Apiy re tewo yaperwou takwunen heyarbo. Sene rem supa nugwape yabo. 3 Tewo yaper ab takwunen heyarbokap, ari kemne webem tuma et kemri wuribai heyarbem. Opkap, kem heyar tetane. 4 Kem arenkene temente, an keremkene temente. Nawobekene bo tewo tawo rem supa be yabo. Kem etopkap kap tete. Kem ankene be temente, kem nugwape yenbo wos be nente.

5 An wain mekap. Kem tewo tawokap. Tatame rem arenkene temente, an etemkene temente, rem supa nugwape yate. Rem nugwape yenbo wos nente. Kem anne mesegente, kem wiysage temente, kem yenbo wos kebese be nente. 6 Tatame rem anne mesegente, rem takwunbo tewo tawokap. Takwunbo tewo rem sok tebo. Sene rem remne wulare wulare nugun kerke lisen eibo.

7 Kem anne be mesegente, ari tuma et keremkene temente, be wos be wos kem selte, kem anne wemette. An kemne habon etop nente tetane. 8 Kem nugwape yenbo wos nente, kem ari anepoi tete, ari Apiy re sig bukre potte. 9 Apiy re anne pap yewobokap, an kemne etop pap yewobo. An kemne pap yewobo, kem anne kap mesegente. 10 An Apiy reri webem tuma meten kesekese tebem, opkap re anne som pap yewobo. Kem ari wete wulekene tumakene meten kesekese tebet,

opkap an kemne som pap yewobet. 11 An kemne etop wesowye, opkap kem okbop tete. Aren okbop tebokap, kem okbop tete. Kem okbop nugwape tete, an etop selbo. 12 Ari wule et gwopkap. An kemne habon pap yewobokap, kem keremwou keremwou etop habon pap yewote. Kem etop nente. 13 Tame wuri re reri tametiy habon kwobo lan sate, reri pap yewobo wule et bukrewai. Agerbo pap yewobo wule etopkap bukre bo. 14 Kem ari weye tuma meten kesekese tete, kem ari tametiy tete. 15 Sene an kemne yaku nen tame be wete. Yaku nen tame rem remri haneyen reri wuribai be mettene. Sene an kemne yaku nen tame be wete. Apiy reri anne wem tuma an kemne ab wesowkeipem, opkap an kemne tametiy webo.

16 Metye. Kem anne be kenem. Aren, an kemne kenem, kem ari sukuw tem. An kemne kenem, opkap kem yin yenbo wos nente. Be wos be wos kem Apiy rene wemette, kem anne kirkir omuteke habon ek wemette. Opkap re kemne newote tetane. 17 An kemne op webo. Kem keremwou keremwou som pap yewobet.

Nowselri tame rem Jisas reri sukuw remne peiktame tete.

18 Jisas re remne sene op wem. Nowselri tatame rem anne muwebo. Yuri rem kemne kirkir muwete tetane. Rem kemne muwete, kem habote. Rem Jisas rene kiyi muwem. 19 Kem nowselri tatamekap temente wem, rem kemne habon heyar nente wem. An kemne kenem, an wem, kem nowselri wule mesegente. Eker, rem kemne muwen gwule tebo. 20 Ari kemne kiyi wem tuma, kem sene habote. Kiyi an op wem. Yaku nen tame re yaku lakere tame reri kulke tetane. An kemne kiyi etop wem. Kem ari yaku nenbo, opkap nowselri tame rem anne muwen yaper nenemkap, rem kemne kirkir muwen yaper nente tetane. Rane rem ari tuma meten nenbemkap, rem kemri tuma kirkir meten nente tetane. 21 Anne werasen yam tame, Apiy God, nowselri tatame rem rene be mettene. Kem ari sukuw, opkap rem kemne metkereke yaper wos nente tetane.

22 An remne tuma be yan wesowte wem, rem anne mu be wete wem, rem yaper be nente wem. Remri yaper nenbo wos rem anne mapurke beraste. 23 Tatame rem anne muwebo, rem ari Apiy rene kirkir muwebo. 24 Agerbo tame rem be nenbem wos bukre an remri borke be nente wem, rem remri nenbem yaper wos be sanete wem. An bukre wos nenbem, eker nowselri tatame rem etop lam, rem nesne ari Apiykene muwebo. 25 Remri basrastene wule op webo. Bupo rem anne muwebo. Op basrasem tuma re sekene teye. Gwopte rem etop nenbo, rem anne bupo me muwebo.

26 God Reri Wow re Apiy eterkene tetane. An yin rene werasen yate. Re Kwobo Labo Tame, re kemne kwobo late. Re kemne tuma sekene wesowte, re kemne anne heyar wesowte, kem anne heyar mette. 27 Kerem mere, kem anne tatame remne wesowte. Ari yaku tasen nenem yabel kem arenkene temenem. Opkap kem remne anne wesowte. Jisas re etop wem.

16

1 Jisas re reri anepoi tame remne sene op wem. An kemne kiyi weye. Kem ari wule kap mesegente, opkap an kemne er tuma wesowye. 2 Yuri rem kemne sewayen op wete. Kem God reri akek mane sene wurte. Sene rem kemne pen sate, rem op habote. Nem God reri yaku yenbo nenbo. 3 Er tatame

rem Apiy rene be mettene, rem anne kirkir be mettene, opkap rem kemne yaper nente tetane. 4 Ari kemne wesowbo tuma et yuri tete tetane. Yuri opkap tete, kem sene op habote. Haneyen, re nemne etop kiyi wem.

God Reri Wow reri nente yaku Jisas re wesowem.

An keremkene temenem, opkap an kemne er tuma kiyi be wesowem. 5 Gwopte anne werasen yam tame rene an sene lasyite nenbo. Yike be wuri anne op wemetbo. Ne mak yibo? 6 An kemne op weye. An Apiy rene lasyite. Op weye, kem metye, kem pap yaper teye. 7 An kemne sekeneker webo. An kemne habobo, an eker yite nenbo. An be yite, God Reri Wow re kemne be lasyate. An yitek, an rene ek werasen yate. Re keremri Kwobo La Tame. 8 Re yate, re nowselri tatame remne tuma sekene heyar wesowte. Remri nenbo wule yaper re remne peterate, sene re wule yenbo remne peterate. God rene omuteke be habobo tatame remne tuma wete wule re remne peterate. 9 Yaper nenbo wule re gwopkap. Nowselri tatame rem anne omuteke be habobo, eker rem yaper nenbo. 10 Yenbo nenbo wule re gwopkap. An Apiy rene lasyite, kem anne sene be late. 11 Tuma nente wule re gwopkap. Nowselke panen sitene tame, Satan, rene God re kiyi tuma nenem.

12 Nugwape tuma an kemne wesowte selye. Gwopte kem er tuma kebese be mette, eker an kemne be wesowte. 13 God Reri Wow sekene re yate, re kemne aboyei tuma sekene heyar wesowte. Re reri wuribaike be wete. God reri rene wesowbem tuma re kemne etop wesowte. Yuri tete wos re kemne kirkir wesowte. 14 Areri tuma re kemne sene wesowte, kem ari kitimenakene ari sig bukrekene ek wete. 15 Apiy reri tetane aboyei wos et areri wos. Opkap, an kemne weye. God Reri Wow re ari tuma kemne wesowte tetane. Jisas re op wem.

Kiyi kem pap yaper tete, sene kem okbop tete.

16 Jisas re remne sene wem. Kera tete, kem anne sene be late. Sene kerakap tete, kem anne sene ek late. 17 Rane anepoi tame rem etemwou etemwou namren op wem. Berke Jisas re op webo, kera tete, nem rene sene be late. Sene kerakap tete, nem rene sene ek late. Mapurke re op webo, re Apiy rene lasyite? 18 Berke re op webo, kerakap tete? Nem reri webo tuma tobo be mettene. Op wem.

19 Rem Jisas rene tuma tobo wemette selem. Jisas re remri wuribai lan remne op wem. An weye. Kera tete, kem anne sene be late. Sene kerakap tete, kem anne sene ek late. Er tuma tobo kem be mettene, eker kem keremwou keremwou wemetbo. 20 An kemne sekeneker webo. An yite, kem nugwape kiran mokwo site tetane. Kem mokwo site, nowselri tatame rem okbop tete tetane. Kem pap yaperwai mette, sene kem okbopwai tete tetane. 21 Ta te yen wurte nenbo, te mus bukre meten pap yaper tebo. Te yen wurye, sene te pap kwuye metbo. Te teri yen okbop tebo, eker te teri metem mus sene te be habobo. 22 Kerem mere, kem pap yaper tete tetane. An kemne sene late, kem pap kwuye meten okbop tete tetane. Yike kemri tebo okbop be sewaite. 23 Er yabel tete, kem anne be wos be wos sene be wemette. An sekeneker webo. Sene kem Apiy rene wemette. Kem areri sigke rene wemette, re kemne ek newote tetane. 24 Kiyi kem God rene wos wemetbem, kem ari sigke be wemetbem. Sene kem ari sigke wemette, kem ek potte. Opkap,

kem okbopwai tete tetane. Jisas re etop wem.

Jisas re nowselri kitimena teitkwunem.

25 Jisas re reri anepoi tame remne op wem. An kemne sikur sakur tuma weye. Yuri an kemne sikur sakur tuma be wesowte. An Apiy rene, kemne tegek wesowte. 26 Er yabel kem Apne wemette, kem areri sigke ek wemette. An kemne kwobo be lan rene wemette. Kerem kem rene wemette. 27 Apiy eter kemne pap yewobo. Kem anne pap yewobo, God re anne werasen yam, kem etop omuteke metbo, eker Apiy re kemne habon pap yewobo. 28 Kiyi an Apiy eterkene temenem, an rene mesegenen nowselke yan yerem. An nowsel mesegenen Apiy rene sene lasyite nenbo. Jisas re op wem.

29 Reri anepoi tame rem rene op wem. Ekeya. Gwopte ne nemne tuma tobo tegek wesowbo. Ne sikur sakur tuma boker webo. Et yenbo. 30 Ne aboyei wos metkeiptene. Gwopte nem etop mettene. Nem neri tuma omuteke metbo, nem nene tuma sene be wemette. Ne God rekene temenem, ne ek yam, nem etop heyar mettene.

31 Jisas re remne op wemetem. Gwopte kem etop omuteke metbo? 32 Metye. Yabel matnaye. Et yabel teye. Rem kemne lelen kem amen wulare wulare kem kemri akwulke yite tetane. Kem anne mesegenen yite, arenwou temente, an wiysage be temente. Apiy re arenkene som tetane. 33 An selbo, kem arenkene temente, kem pap kwuye mete. Eker an kemne etop weye. Kem gwor nowselke temente, kem lim bukre sete. An nowselri wule teitkwunem, eker kem kap akte, kem molkene tete. Jisas re op wem.

17

Jisas re Apiy God rekene tuma namrem, re reri anepoi tame remne kwobo late.

1 Jisas re reri anepoi tame remne we mesegenen re nelke niruwun op wem. Apiy, ne wem yabel teye. Ne Neri Yen rene sig bukre wete. Re sein nene sig bukre wete. 2 Ne wem, re keryen yen bukre tem. Ne rene kenem, re aboyei nowselri tatame remri Keryen Yen. Rene newom tatame rem heyar somsom temente. 3 Remri heyar somsom temente wule et gwopkap. Et somsom temente tatame rem nene mette, nerenwou ne Keryen Yen God sekene. Rem mette, ne Jisas Krais rene werasen yam. Tatame rem etop mette, rem heyar somsom temente.

4 An gwor nowselke temenem, neri wem yaku an aboyei nenen legem. Opkap neri sig bukre tem. 5 Apiy, kiyi ne nowsel be nenmenem, an nerenkene temenem. Nes hadebaswai emi yenbok temenem, nes heyarsubuwai temenem. An nene wemetbo, nesri kiyi temenemkap, nes etop sene temente.

6 Rane nowselri tatame rem nereri tatame. Er tatame ne remne anne newom, an nene remne wesowem, rem neri tuma heyar sebo. 7 Sene rem mettene, aboyei wos ne anne newom, et nerenke yam. 8 Ne anne wem tuma an remne etop aboyei wesowkeipem, rem er tuma omuteke metbo. Kiyi an nerenkene temenem, ne anne werasen yam. Rem etop omuteke metbo.

9 Er tatame remne an habon nekene namrebo, ne remne kwobo late. An nowselri tatame etemne be habon nekene namrebo. Neri anne newom tatame etemnewou an habon nekene namrebo. Rem nereri tatame, eker an remne habon nekene namrebo. 10 Ari tatame rem nereri. Neri tatame rem areri. Agerbo tatame rem ari

tatame remne labo, rem ari sig bukre webo.

11 An nene lasyabo. An gwor nowselke be temente. Rem nowselke som temente. Apiy, ne yenbowai. Neri kitimenakene sigke ne remne heyar lakerete. Et sig neren anne newom. Rem nene kap mesegente. Eker nesri tetane wuribai purere wuriwoukap, rem etopwou temente. 12 Neri anne newom tame an remkene temenem, an remne neri sigke heyar lakerebem. Et sig neren anne newom. An remne heyar lakerebem, remri wuri nene be mesegenem. Tame wuriwou re nene mesegenem. Eterwou re emi yaperke yin temente. Neri siglowke kiyi wem tuma etopkap tete. 13 Gwopte an nene lasyabo. An nowselke tetane, yeki an remne aboyei wesowem. Opkap ari tebo okbopkap rem kirkir etopkap tebet.

14 Neri tuma an remne wesowkeipem. Gwor nowselri tatame rem remne peiktame temenem. An nowselri tame bo. Etem mere, rem nowselri tame bo. Opkap, nowselri tame rem remne muwem. 15 An nene be wemetbo, ne remne poten rem nowsel mesegente. Yehow. An wemetbo, ne remne heyar lakerete, rem Tame Yaper rene kebese teitkwunte. Rem neri wule kap mesegente, an etop wemetbo. 16 An nowselri tame bo. Rem nowselri wule mesegenem, etem mere rem nowselri tame bo. 17 Neri tuma et sekenewai. An selbo, neri tuma sekene et remri wuribaike yaku yenbo nenen rem neri tatame yenbo tete. 18 Kiyi ne anne werasen yam, an nowselri tatame remri borke temenem. Opkap neri anne newom tame rem yin tatame etemri borke temente. 19 An remne kwobo lan aren kworer nene newote. Opkap rem neri tatame sekenewai tete.

20 An areri anepoi tame etemnewou boker kwobo late wemetbo. Tatame rem remri wete tuma meten anne yuri omuteke habote, er tatame an nene wemetbo, ne remne kirkir kwobo late. 21 An selbo, rem purere wuribai wuriketwou tete. Apiy, neses tetanekap, rem etop tete, ne arenke tetane, an nerenke tetane. Etopkap rem neseske temente. Op tete, nowselri tatame rem etop late, rem omuteke habote, ne anne werasen yam. 22 Neri anne newom kitimenakene sig bukrekene an remne newom. Nes wuriwou tetanekap, rem etopwou wuriwou tete. 23 An etemkene tetane, ne arenkene tetane. Opkap, rem wuribai wuriwou heyar tete. Opkap tete, nowselri tatame rem lan op habote. Ne anne werasen yam. Ne anne nugwape pap yewobokap, ne remne kirkir pap yewobet.

24 Apiy, neri anne newom tatame rem aren temente emik kirkir temente, an etop selbo. An selbo, neri anne newom sig bukre rem late. Kiyi ne nowselkene nelkene be nenmenem, ne anne pap yewom. 25 Apiy Yenbosubuwai, ne wule yenbo nenbo tame. Nowselri tatame rem nene be mettene. Aren, an nene mettene. Neri anne newom tatame rem omuteke metem, ne anne werasen yam. 26 Nene an remne wesowbem. An remne som wesowbet. Op nente, neri anne heyar pap yewobokap, rem agerbo tatame remne etopwou heyar pap yewote. Opkap, an etemke temente. Jisas re Apiy rene etop wem.

Jisas re mus meten san sene wayen sim.

(Sapta 18—20)

18

Judas re Jisas eterri peiktame etemri letke rasem.

(Matyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)

1 Jisas re er tuma we mesegenen
re reri anepoi tamekene rem yin
Kidron wame kelaruwke wem.
Er emi now wuri etek temenem,
rem etek yin wurem. 2 Kiyi
Jisas re reri anepoi tamekene
rem tewok tewok er nowke yin
wuriwouke wurbem, opkap Jisas
rene yena tem tame, Judas, re er
now temenem emi lamenem. 3 God
Reri Kwoborri keryen yenkene
Farisi tamekene rem remri nause
yenkene ei nai tamekene remne
werasen rem Judas eterkene yin
Jisas rene keikerete wem. Judas
re er tame remne panen nowke
yim. Kukumenem tuw, ei nai
wos rem seteren ek yim. 4 Jisas
re eter nowke temenem, re kiyi
metmenem, rem rene keikerete
yam. Etop metem, re remne yin
op wemetem. Kem yikene sopbo?

5 Rem sein op wem. Nem Nasaret
kwomri Jisas rene sopen yawo.
Jisas
re remne sein op wem. An
gwoteke. Jisas rene yena tem tame,
Judas, re ei nai tame remkene etek
tetemenem. 6 Jisas re op wem. An
gwoteke. Op wem, rem kinkin yin
selke warkwuten tuknaterem.

7 Re remne tewo wurinab sene
op wemetem. Kem yikene sopbo?
Rem sein op wem. Nem Nasaret
kwomri tame, Jisas, eterne sopbo.
8 Re sein op wem. An kemne kiyi
weye. An gwoteke. Kem anne
sopen yamente, kem ari anepoi
tame remne pelebiten yite. 9 Jisas
re God rekene namrebem tuma re
sekene tem. Kiyi re op wem. Ne
anne newom tame remne an he-
yar lakerebem. Rem nene be wuri
mesegenem. Er tuma re sekene
tem.

10 Sene Saimon Pita reri
semenem arep re poten yaku nen
tame wuri rene arepke reri mame
yokwo wan me bokekwunem. Er
tame reri sig Malkus. Re God reri
akek yaku nenbem tame etemri
keryen yen eterri yaku nen tame.
11 Jisas re Pita rene op wem. Ne
arep yewobo buske sene yewo. Ne
remne eike kap tete. Apiy re wem,
rem anne keikeren pen sate. Rem
etop nente.

Rem Jisas rene Anas rene panen yim.

12 Ei nai tame etem, remri keryen
yenkene Juda tame remri nause
yenkene rem Jisas rene keikeren
kep poten reri let kin yokwok bogk-
erem. 13 Sene rem rene Anas rene
panen yim. Anas re Kaiafas eterri
owyi. Er nabe Kaiafas re God Reri
Kwoborke yaku nen tame remri
keryen yen temenem. 14 Er tame,
Kaiafas, re Juda tame remne kiyi
op wem. Tame wuri re sate, nug-
wape Israelri tatame rem pow tete.
Re sate, nem heyar temente.

Pita re op wem. An Jisas rene be mettene.
(Matyu 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

15 Rem Jisas rene keikeren panen
yibem, reri anepoi tame pes,
Saimon Pitakene agerbo tamekene
rep Jisas rene semowen yim. Rem
God Reri Kwobori keryen yen reri
akek yim. Rem Jisas rene akeri
pisi eruk panen wuremke, agerbo
anepoi tame re rene semowen
wurem. God Reri Kwoborri keryen
yen re reri sig kiyi metem, eker
re wurem, rem rene be sewayem.
16 Pita re be wurem. Re pisi eru
gwop yokwo wurak tetemenem.
God Reri Kwoborri keryen yen reri
metmenem anepoi tame re sene
yan eru lakere ta tene wemke, re
Pita rene panen wurem. 17 Lakere
ta te Pita rene op wem. Ne Jisas
eterri anepoi tame wuri? Pita re
sein op wem. An eterri anepoi
tame bo.

18 Er neir negel yabem, eker
rane yaku nen tamekene nause
yenkene rem ker lisen kerke tetye-
won wesom laibem. Pita re kirkir
etemkene tetemenem.

God Reri Kwoborke yaku nen tame remri keryen yen re Jisas rene tuma nenem.
(Matyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71)

19 God Reri Kwoborke yaku nen tame remri keryen yen re Jisas rene reri anepoi tame remne wemetem. Be tuma ne tatame remne wesowbem? 20 Jisas re rene tuma sein op wem. Tuma an kwom geike wesowbem. An be berasen wesowbem. God Reri Kwoborkene God reri ake eisowkene Juda tatame rem etek yan wurbo. Eter emik ab tuma etek wesowbem. 21 Berke ne anne sene wemetbo? Ne ari webem tuma metbem tame etemne wemette. Ari webem tuma rem mettene.

22 Re op wemke, nause yen re mekni tetemenem, re Jisas rene powyek puwburowen Jisas rene op wem. Ne berke keryen yen rene opkap webo? Et yaper. 23 Jisas re rene sein op wem. Be tuma an yaper weye, ne anne wesowte. An tuma sekene weye, ne anne berke powyek puwburowye.

24 Anas re op wem. Kem rene keryen yen, Kaiafas, eterne panen yi. Jisas reri let kep som peikmenem, rem rene panen yim.

Pita re sene op wem. An Jisas rene be mettene.
(Matyu 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62)

25 Saimon Pita re kerke som tetemenem, wes laimenem, rem rene op wem. Ne Jisas eterri anepoi tame etemri wuri? Pita re yikokon op wem. An eterri anepoi tame bo.

26 God Reri Kwoborke yaku nen tame remri keryen yen reri yaku bupo nen tame wuri re etek kirkir temenem. Re Pita reri wan bokem tame eterri akwulri tame. Re Pita rene op wem. Sekenewai, an nene laye. Ne Jisas eterkene nowke temenye. 27 Pita re sene yikokon op wem. Yehow. Aren bo. Op wemke, agetage kwokwo wem.

Rem Jisas rene Keryen Yen Pailat rene panen yim.
(Matyu 27:1-2,11-14; Mak 15:1-5; Luk 23:1-5)

28 Ei berabemke, rem Kaiafas reri ake pelebiten Jisas rene Rom kwomri keryen yen reri ake bukrek panen yim. Jisas rene panen yim Juda tame rem Romri ake wurte muwem. Bupo bo. Juda remri wule op webo. Juda tame rem God Re Israel Tatame Remne Isip Tatame Remri Letke Sene Potem Yabel, rem Juda bo tame remri akek kap wurte. Et awos ate yabel matnamenem, eker rem Rom tameri ake be wurem. 29 Op tem, Juda rem gwop yokwo wurak tetyewomenem, Pailat re remne laswuran remne wemetem. Be tumake kem gwor tame, Jisas, rene panen yawo? 30 Rem rene tuma sein op wem. Re yaper wos be nente weye, nem rene be panen yate weye.

31 Pailat re remne op wem. Kem rene panen yin kemri wulek rene tuma opu nen. Juda tame rem rene op wem. Kem webo, nem Juda tame nem tame remne be werasen pen sate. 32 Kiyi Jisas re satekap reri wem tuma re sekene tete.

33 Pailat re ake bukrek sene yin wuren Jisas rene wepoten rene op wemetem. Ne Juda etemri kwom panen si keryen yen o bo? 34 Jisas re sein op wem. Er tuma, neren ne etop habon wemetbo, o agerbo tamek anne nene wesowyek, ne anne wemetbo? 35 Pailat re sein op wemetem. Ne Juda etemri keryen yen o ne etemri keryen yen bo? An be mettene. An Juda tame bo. Neri nowselri tamekene keryen yenkene rem nene anne panen yan op weye. Ne rene pen sate. Ne be wos yaper nenem?

36 Jisas re sein op wem. An nowselri keryen yen bo. Ari panen sitene kwom et agerbo emik tetane. Gwor nowselke be tetane. Ari panen simente kwom gwor

nowselke temente weye, ari sukuw rem Juda tame remkene naite weye. Juda rem anne be keikerete weye. Metye. Ari panen sitene kwom et gwor nowselke be tetane. 37 Pailat re rene op wemetem. Et sekene, ne keryen yen? Jisas re sein op wem. Neren, ne etop webo. An tatame remne tuma sekene wesowbem. An gwor nowselke yam, ari nawo te anne wurem. An tuma sekene wesowbem. Yike tatame rem ari wesowbo tuma sekene metbo, rem areri tatame. 38 Pailat re rene op wemetem. Tuma sekene et be tuma?

Pailat re Jisas rene me kwuren peikkeren sate wem.

(Matyu 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25)

Pailat re er tuma we mesegenen Juda tame rem tetemenem emi re etek sene yin remne op wem. Jisas re yaper wos be wuri be nenem. 39 Kem God Re Israel Tatame Remne Isip Tatame Remri Letke Sene Potem Yabel. Nabek nabek er yabel tebo, ake yaperke tetane tame wuri rene an pelebiten re akwulke sene yibo. Kem map habobo? An Juda remri keryen yen Jisas rene akwulke sene werasen yite o bo? 40 Rem yaye op tem. Yehow. Eter bo. Ne Barabas eterne werasen yite. Rem op wem. Barabas re ei nayen bisi abem tame.

19

1 Sene Pailat re wemke, rem Jisas rene kepke wurbetem. 2 Sene ei nai tame rem kwokwolobu poten tare gurere nenen Jisas reri tarek gurereruwem. Sene rem keryen yen remri kerap kilapunen kwoi weskap tame oub poten Jisas rene woleruwem. 3 Sene rem wulare wulare yan Jisas rene bupo me op wem. Setate. Ne Juda remri kwom pane si keryen yen. Ne heyar me temen. Op wen rem rene powyek puwburowem.

4 Pailat re sene wuran Juda tame remne op wem. Metye. An rene wemetlaweiwo. Re yaper wos be wuri nenem. Opkap an rene panen wurate nenbo. 5 Jisas re yan wuram, re kwokwolobuk nenem tare gurere gureremenem, kelapunen kwoi weskap tame oub wumenem. Pailat re op wem. Ekela. Tame re gwor.

6 God Reri Kwoborke yaku nen tame remri keryen yenkene nause yenkene rem Jisas rene lan rem yaye op tebem. Rene mek kwuren peikkeren sate. Rene mek kwuren peikkeren sate. Pailat re remne op wem. Kerem, kem rene mek peikkeren sate. An laye, re yaper wos be nenem. 7 Juda tame rem sein op wem. Kiyi re op webem. An God Eterri Yen. Nemri wule op webo. Yike tame re opkap wete, kem rene pen sate.

8 Pailat re op metem, re wuribai pes tem, re kenakem akem. 9 Re ake bukrek sene wuren Jisas rene wemetem. Ne map yokwok yam? Jisas re rene sein be wem. 10 Pailat re rene op wem. Ne anne tuma sein be weye. Metye. An Romri keryen yen. An kirkir wete, rem nene mek kwuren peikkeren sate. An sewaite, rem nene pelebiten ne akwulke yite. Ne etop mettene?

11 Jisas re sein op wem. Metye. God re be wete wem, an neri kulke be temente. Anne panen yan neri letke rasye tame, eter re yaper wos bukre nenye.

12 Pailat re Jisas rene akwulke werasen yite kelow sopem. Juda tame rem Pailat rene yaye op wem. Ne Jisas rene akwulke werasen yite, ne Keryen Yen Sisar reri sukuw be tete. Tame re kworer wete, re keryen yen, re Sisar reri peiktame tete.

13 Pailat re Jisas rene panen wuran re tuma nenbo tameri wolbayek sim. Er sibo emi rem op webo. Pak Nenem Emi. Hibru

tuma op webo. Gabata. 14 God Re Israel Tatame Remne Isip Tatame Remri Letke Potem Yabel yuwu tete, Pailat re Juda tame remne op wem. Ekela. Kemri keryen yen re gwor. 15 Sene Juda rem yaye op tem. Rene pen sa. Rene pen sa. Rene mek kwuren peikkeren re sate. Pailat re remne op wemetem. Kemri keryen yen rene an mek kwuren peikkeren sate o bo? God Reri Kwoborke yaku nen tame remri keryen yen rem sene op wem. Sisar eterwou re nemri keryen yen. Nem agerbo keryen yen bo. 16 Op wemke, Pailat re Jisas rene Juda tame remne newom, rem rene mek kwuren peikkeren sate.

Rem Jisas rene mek kwuren peikkerem.

(Matyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

17 Rem rene panen yin rene peikkerete me newon re sen yim. Rem kwom mesegenen yin rem emi wurik yam. Hibru tuma er emi op webo. Golgota. Nem op webo. Tame Tare Bai. 18 Eter emik rem Jisas rene me kwuren peikkeren teteruwem. Rem tame pes kirkir mek peikeren teteruwem. Wuri let mame yokwo wuri let giriy yokwok teteruwem. Jisas rene rem borborke teteruwem.

19 Pailat re me wulale wuri poten tuma etek basrasem, rem poten sen yin kwuremenem me ya yokwok peikkerem. Re tuma op basrasem. Gwor Jisas, Nasaret kwomri tame, re Juda etemri Keryen Yen. 20 Pailat re er tuma kwom murri tumak basrasem, Hibru tuma, Rom tuma, Grik tuma re etek basrasem. Jisas rene mek kwuren peikkeren sam emi et Jerusalem kwom sag meknik temenem. Opkap nugwape Juda tatame rem etek yi yabem, rem er tuma lan yi yabem.

21 God Reri Kwoborke yaku nen tame remri keryen yen rem Pailat rene op wem. Ne basrasye, re Juda etemri keryen yen. Ne etop mane basraste. Ne op basraste. Re wem, re Juda etemri keryen yen.

22 Pailat re sein op wem. Ari basrasyekap et me tetane.

23 Ei nai tame rem Jisas rene me kwuren peikkeren teteruwem yaku legem, rem Jisas reri wumenem tame oub giri eiske rasem, rem giri wulare wulare potem. Jisas reri wumenem tame oub yenbo, op yokwo op yokwo be kammenem. 24 Rem op lam, ei nai tame rem etemwou etemwou namren op wem. Gwor tame oub nem kap pekayewote. Nem teya lite, nem late, kap yike potte. Opkap nenemke, God reri kiyi basrasem tuma sekene tem. God Reri Tuma op webo. Ari tame oub aboyei rem wesan wulare wulare potte. Rem teya lite, tame wuri re ari tame oub potte. Op wem tuma et sekene tem. Ei nai tame rem etop nenem.

25 Jisas rene mek kwuren peikkeremenem, ta eis rem rene meknik tetemenem. Eterri nawot, eterri namoi etet, Klopas reri ta Maria, Makdala kwomri ta Maria rem etek tetemenem. 26 Jisas re reri nawokene reri anepoi tame wurikene repne lam. Er anepoi tame rene Jisas re metekwasbem. Re nawo tene op wem. Nawiy, gwor tetane tame re nereri yen. 27 Sene re anepoi tame rene op wem. Gwor tetane ta te nereri nawo. Op wem, er yabel anepoi tame re Maria tene reri akek panen yin lakerebem.

Jisas re sam.

(Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49)

28 Jisas rene mek kwuren peikkeremenem, re op habom. God reri anne newom yaku legeye. Op habon re op wem. An ok segeye.

Op wem tuma et God reri siglowke kiyi basrasem. Tuma sekene tem. 29 Gin wuri etek temenem. Kwole yabo wain ok eter ginke yewomenem. Yamowb rem poten er okke keipoten me tewok leyen Jisas rene ate sen tetem. 30 Jisas re kwole yabo kupunibur ok an mesegenen re op wem. Ari yaku legeye. Op wen re tare teiseren reri wow kworer werasen yin re ek sam.

Ei nai tame re Jisas rene pi merke pem.

31 Rane Juda tame rem Pailat rene lasyin op wem. Wore et God Re Israel Remne Isip Remri Letke Sene Potem Yabel. Et neremri Egesite Yabel bukre. Er yabel nem yaku be nenbo, nem tame kupa be pertaibo. Tame kupa rem kwuretene me kap etek som peikkeremente. Juda Egesi Yabel wule nem kap biragiyete. Opkap, ne kirkir wete, nem yin er tame mur remri tewo kwosen rem agetage sate, tatame rem remri kupa poten pertaite. 32 Op wemke, ei nai tame rem yin Jisas eterkene op yokwo op yokwo peikkeremenem tame pes repri tewo yin kwosem. 33 Rem yan Jisas rene lam, re kiyi sam. Opkap rem reri tewo be kwosem. 34 Ei nai tame wuri re Jisas rene pi merke pemke, nepgili ok pi taukke yerem. 35 An Jon, an etop lam, an kemne wesowbo. Ari tuma sekene. An kemne wesowbo, opkap kem etop omuteke mette. 36 Rem etop bupo boker nenem. God reri siglowke kiyi wem tuma et sekene tem. Er tuma op webo. Rem reri let tewo be wuri kwoste. Op wem tuma et sekene tem. Ei nai tame rem Jisas reri tewo be kwosem. 37 God reri siglow tuma sene op webo. Rene pik pete tame rem rene leklek tete.

Jisas reri kupa rem pa puri agerke rasem.

(Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)

38 Arimatea kwomri tame Josep re Jisas rene omuteke habobem. Re Juda tame remne akem, eker re Jisas rene berasen omuteke habobem. Re Pailat rene lasyin Jisas reri kupa potte wemetem. Pailat re kirkir wemke, Josep re yin Jisas reri kupa poten sen yim. 39 Nikodemus re kiyi Jisas rene neirke lasyim tame, eter mere, re kirkir yim. Re bos yabo me ner et me pesri ner etop anelesen ek sen yim. Er me ner repri lim nugwape, tame wuriri ok tame wuri letpeis (30 kilogram), re etop sen yim. 40 Rep yin Juda remri tame pertaibo wule rep nenem, rep reri kupa poten kwar kere mesegenen mate poten etek leyem.

41 Jisas rene mek kwuren peikkerem emi now wuri etek mekni temenem. Pa puri ager etek temenem, kiyi rem tame kupa etek be wuri rasmenem. 42 God Re Israel Remne Isip Remri Letke Sene Potem Yabel matnamenemke, er pa puri re mekni temenem, opkap Josepkene Nikodemuskene rep Jisas reri kupa etek rasem. Sene rep pa bukre gelkwun yin eruk ragerkerem.

20

Jisas re wow sene potem.

(Matyu 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-12)

1 Sande ei berabemke, Makdala kwomri ta Maria te Jisas reri sele late yim. Te lam, eru ragermenem pa re gelkwun yin ganke tuknamenem. 2 Etop lam, te amen Saimon Pitakene agerbo anepoi tame, Jisas re rene metekwasbem tamekene repne lasyin op wem. Haneyen reri kupa rem sele meike potye. Nem be mettene, reri kupa rem kap mak rasye.

3 Pitakene agerbo anepoi tamekene rep repri temenem emi pelebiten Jisas reri sele late yim.

4 Rep kirkir amen yibem, agerbo
anepoi tame re Pita rene pelebiten
kiyi temnan selek yim. 5 Re
gurowmen pa purik niri wuren
lam, matewou etek temenem.
Op lam, re pa puri be wurem.
6 Saimon Pita re rene semowen
yan re yin wuren lam, matewou
etek temenem. 7 Jisas reri tarek
peikmenem mate gwolben op
yokwo ganke rasmenem. Er mate
re agerbo matekene be temenem.
8 Kiyi temnan yam anepoi tame re
pa purik wuren lam, Jisas re etek
be temenem. Re wow sene poten
wayen yim. Op lam, re omuteke
habom. 9 God reri siglow rep be
metmenem. Siglow re op webo.
Haneyen re wow sene potte. Rep
etop be metmenem. 10 Op tem,
anepoi tame pes rep akwulke sene
yim.

Makdala kwomri ta, Maria, te Jisas rene lam.
(Matyu 28:9-10; Mak 16:9-11)

11 Maria te Jisas reri kupa rasem
pa puri ganke yan teten kirabem.
Kirabemke, te gurowmen pa purik
niri wurem. 12 Te lam, God reri
kwomri tame pes rep wulkap
tame oub wemenem, rep Jisas
reri kupa rasem emik simenem.
Rep tewo sugwe tare suwkke
sipiti pete yamenem. 13 God reri
kwomri tame pes rep Maria tene
op wemetem. Ta, ne berke kirabo?
Te repne sein op wem. Rem ari
Haneyen reri kupa potye. An
be latene, reri kupa rem kap
mak rasye? 14 Te we mesegenen
te petkwo lam, tame wuri re
tetemenem. Er tame re Jisas.
Maria te op be habom, er Jisas eter.

15 Jisas re tene op wem. Ne berke
kirabo? Ne yikene sopbo? Maria
te op habom. Re kap now lak-
erebo tame. Op habom, te rene
op wemetem. Haneyen, ne kap
Jisas reri kupa sen yin mak rasye?
Neri rasye emi ne anne wesowtek,
an yin reri kupa ek potte. 16 Jisas
re tene op wem. Maria. Maria
te rene lan Hibru tumak op wem.
Rabonai. Tuma tobo et, Tuma
Peikbo Tame. 17 Jisas re tene op
wem. Ne anne kap kerelate. An
ari Apiy rene be lasyitene. Ne yin
ari sukuw remne op wete. Ari Apiy
re keremri Apiy. Ari Keryen Yen
re keremri Keryen Yen. An rene
lasyite. Ne yin remne etop wete.

18 Makdala kwomri Maria te yin
Jisas reri sukuw remne op wem.
An Haneyen rene laye. Op wem,
sene Jisas re tene wem tumakap te
remne etop wesowem.

Anepoi tame rem Jisas rene lam.
(Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49)

19 Er Sande perpe Jisas reri
anepoi tame rem op wem. Juda
tame rem nemne kirkir kap pen
sate. Rem eker aken eru ab
kiten ek sitirmenem. Jisas re
remri borborke me mepen remne
op wem. Setate. Kem heyar
me temen. 20 Re er tuma we
mesegenen re reri letkene merke
pik pem taukkene remne peteram.
Anepoi tame rem Haneyen rene
lam, rem okbop tem. 21 Jisas re
sene op wem. Kem heyar me
tete. Apiy re anne yaku nente
werasen yamkap, an kemne yaku
nente werasen yibo. 22 Op we
mesegenen re remne yumu awle
pitin remne op wem. Kem God
Reri Wow Yenbowai pot. 23 Kem
tatame remri wule yaper poten
septite wete, God re remri wule
yaper poten septite. Kem tatame
remri wule yaper poten septite be
wete, opkap remri wule yaper som
temente tetane. Jisas re op wem.

Tomas re Jisas rene lam.

24 Jisas reri anepoi tame letpeis
tewo pes kere tame remri wuri re
Tomas. Reri agerbo sig et Didimus.
Er tame re agerbo anepoi tame
remkene be temenemke, Jisas re

ek yam. Eker re Jisas rene be lam. 25 Re sene yam, agerbo anepoi tame rem Tomas rene op wem. Nem Haneyen rene laye. Tomas re remne op wem. Jisas re sele meike sene wayem tuma an omuteke be metbo. An lek late, an omuteke ek habote. An reri lag pem burpu lan let bor etek raslate, an pi tauk let bor etek raslatek, an rene omuteke habote. Op wem.

26 Sene yabel letrane kelare mur kere tem, anepoi tame rem akek simenem, Tomas re kirkir etemkene simenem. Rem eru kiten rem ek simenem, Jisas re remri borborke me mepen remne pir op wem. Setate. Kem heyar me temen. 27 Sene Jisas re Tomas rene op wem. Ne yan neri let bor ari let pap lag taukke raslate. Neri let anne pik pem taukke raslate. Ne kap op habo op habote. Ne omuteke habote. 28 Tomas re sein op wem. Ne ari Haneyen. Ne ari God.

29 Jisas re rene op wem. Ne anne laye, eker ne omuteke habobo, an sele mesegenen sene wayen sim. Tatame rem anne be latene, rem anne etop omuteke habote, God re remne heyar nente, rem okbopwai tete.

Gwor siglowri tuma tobo gwor.

30 Jisas reri anepoi tame rem reri nenbem agerbo agerbo wos nugwape lam. Reri nenbem kitimenakene bukre wos aboyei gwor siglowke be basrasem. 31 Jisas reri nenbem kitimenakene bukre wos rane an gwor siglowke basrasbo, an selbo, kem late, kem omuteke habote. Jisas re God Eterri Yen, re God eter lebam tame. Kem etop omuteke habote, kem heyar som temente. Eker an gwor siglow basrasbo.

Jisas re anepoi tame remne sene lasyam.

(Sapta 21)

21

Letrane kelare pes kere anepoi tame rem Jisas rene lam.

1 Galili Wamo, agerbo sig Taiberias, anepoi tame rem etek temenemke, Jisas re remri bitmik yan tetem. Re gwop nenem. 2 Etek temenem anepoi tame rem gwor. Wuri re Saimon Pita. Agerbo re Tomas. Reri agerbo sig et Peske Warwiyem Yen. Agerbo re Nataniel. Re Galili yokwok tetane Kana kwomri tame. Agerbo rep Sebedi reri yen pes. Jisas reri agerbo anepoi tame pes rep kirkir temenem. 3 Saimon Pita re remne op wem. An wuli raste yibo. Rem rene op wem. Nem kirkir nerenkene yite. Rem yin pere waren wuli rasem. Er neir rem wuli rasen eikene beram, omyen be wurem.

4 Ei beram, Jisas re peik suwke tetemenem. Anepoi tame rem rene be lam, rem reri tame yop kebese be lam. 5 Rene kebese be lamenem, Jisas re remne ten op wem. Gwom yen, kem omyen potye? Rem sein op wem. Yehow. Omyen be wuri potye. 6 Jisas re remne op wem. Kem wuli pere gan let mame yokwok sokwun kem omyen ek potte. Op wem, rem wuli sokwunen omyen nugwape wurem, rem wuli kebese mapurke nenewayete wem.

7 Jisas reri metekwasbem tame re Pita rene op wem. Er barke tetetene tame re Haneyen Jisas. Op wem. Kiyi Saimon Pita re yaku nenbem, re tame oub lugrasem. Sene re metem, Jisas re peik barke tetemenem, agetage re tame oub sene wun okke kirpen warem. Re agetage payen wuren Jisas rene lasyim. 8 Perek temenem anepoi tame rem bar mekni temenem, rem piyan omyenkene wuli liten yin barke wurem.

9 Rem lam, omyen kerke lismenem, geil kirkir etek rasmenem.

10 Jisas re remne op wem. Kemri potye omyen kem rane sen ya. 11 Op wem, Saimon Pita re perek waren wuli saukwen barke liten yawum. Omyen sikabewou wuli me pulaumenem, omyen nugwape (153) temenem, wuli be negtem.

12 Jisas re remne op wem. Kem yan awos a. Anepoi tame rem Jisas rene lam, remri yike rene op be wemetem. Ne yike? Rem habom, re Haneyen. 13 Jisas re yan kerke meknik tem, re omyenkene geilkene poten remne newopiti pete yam.

14 Jisas re sele meike wayen sim, tewo murwe re sene yin peik suwke tetemenemke reri anepoi tame rem rene ek lam.

Jisas re Pita rene op wem. Ne ari sipsip por remne lakerete.

15 Rem awos a mesegenen Jisas re Saimon Pita rene op wemetem. Saimon, Jon reri yen, ari agerbo anepoi tame rem anne pap yewobo. Ne anne nugwape pap yewobo? Pita re sein op wem. Haneyen, an nene nugwape pap yewobo. Ne etop mettene. Jisas re rene op wem. Sipsip lakere tame rem sipsip yen remne awos newon abokap, ne ari sukuw remne ari tuma som wesowbet.

16 Jisas re rene tewo peswe sene op wemetem. Saimon, Jon reri yen, ne anne pap yewobo? Pita re sein op wem. Ekeya. Haneyen, an nene pap yewobo, ne etop mettene. Jisas re rene op wem. Sipsip lakerebo tame rem sipsip lakerebokap, ne ari sukuw remne etop lakerete.

17 Jisas re rene tewo murwe sene op wemetem. Saimon, Jon reri yen, ne anne pap yewobo? Jisas re Pita rene tewo mur wemetem, eker Pita re pap yaper ten rene op wem. Haneyen, nugwape wos ne aboyei mettene. An nene pap yewobo, ne etop mettene. Jisas re rene op wem. Sipsip lakerebo tame rem sipsip awos newon abokap, ne ari sukuw remne ari tuma wesowbet.

18 An nene sekeneker webo. Kiyi ne muyen siyen tame temenem, ne neri tame oub wun neri wuribaike sewurbem. Yuri ne ker tete, ne neri let taite, agerbo tame etem rem nene tame oub wuruwte, neri muwen akbo emi rem nene etek panen yite. 19 Jisas reri op wem tuma re Pita eter yuri satekap tuma wuleker re eker wem. Reri satekap God re sig bukre potte tetane. Jisas re Pita rene sene op wem. Ne anne semowte.

Jisas reri metekwasbem anepoi tame rene wem tuma.

20 Pita re Jisas rene semowen yibem, re petkwolam, anepoi tame wuri re rene semowmenem. Er anepoi tame Jisas re rene metekwasbem. Kiyi rem sin awos abemke, er anepoi tame re Jisas rene mekni sin op wemetem. Haneyen, nene yike yena tete? 21 Pita re rene lam, re Jisas rene wemetem. Haneyen, gwor tame re kirkir sate? 22 Jisas re sein op wem. An selte, an op wete. Gwor tame re be samente, an yuri sene yate. An etop selte, et areri wos. Et nereri wos bo. An nene wetekap, ne etopwou habon nente. Ne metkereke wos kap habote. Op wem. 23 Jisas rene omuteke habobem tatame rem er tuma bowgu bowgu tewon op wem. Er anepoi tame re be sate. Jisas re etop be wem. Re op wem. An selte, an op wete. Gwor anepoi tame re be samentek, an yuri sene ek yate. An etop selte, et ari wos. Et nereri wos bo.

24 Er anepoi tame re aren. An Jon, be wos be wos an lam, an gwor siglowke basrasbo. Ari tuma et sekene. Kem etop mettene.

25 Jisas re agerbo agerbo wos nugwape kirkir nenbem. Wos nugwape an be basrasye. Nugwape wos an wulare wulare basraste, an habobo, gwor nowsel rem aboyei

siglow raste emi laweite. Eker, an aboyei tuma be basrasye.

Aposel
Jisas Reri Werasen Yi Tame Remri Nenbem Yaku

Kiyi late tuma.

Luk re God Reri Tuma siglow pes basrasem. Reri kiyi basrasem siglowri sig et Luk Reri Basrasem Tuma Yenbo. Sene re gwor siglow, Jisas Reri Werasen Yi Tame Remri Nenbem Yaku, re etop basrasem.

God Reri Wow re Jisas reri werasen yi tame (aposel tame) remne nente wemkap gwor siglow nemne peterabo. Rem Jisas reri Tuma Yenbo Jerusalem kwomri, Samaria kwomri, nugwape nowselri kwomri tatame remne wesowbem.

Kiyi rane Juda tatame rem Jisas rene habobo tatame tebem, sene Juda bo tatame rem Jisas rene habobo tatame tebem. Opkap Haneyen reri sios bukre tebem. Jisas rene habobo tatame rem Romri gavman remne yaper be nenem. Jisas rene be mettene tatame, rem Jisas rene habobo tatame remne yaper nenbem.

Gwor siglow nemne bukre wos peterabo. Er bukre wos et God Reri Wow re nenbem yaku. Pentikos yabelke, God Reri Wow re Jisas rene habobo tatame remne gureren kitimena newom. Haneyen Jisas reri sios er yabelke tem. Sene rene omuteke habobo tatame rem reri yaku kebese nenbem. Pentikos Yabel nem webo, et God Reri Wow Yerem Yabel.

Gwor siglow et Krais Jisas reri werasen yi tame etem wesowbem tuma nugwape nemne kirkir peterabo. Tatame rem et tuma metem, rem Jisas rene omuteke habobo tatame tem. Jisas rene samsam habobo tatame rem sespe tebem.

Tame letpeis tewo pes kerem tame, etemwou rem Jisas reri werasen yi tame (aposel). Rem Jisas eterkene kiyi sewurbem. Jisas re selek sene wayen simenem, rem rene kirkir lam. Rem nenbem yaku nem gwor siglowke labem. Pol reri kiyiri sig et Sol. Re Jisas rene Damaskusri kelowke lamke, Jisas re rene eterri werasen yi yaku etek newom. Kiyi Pol re Jisas rene habobem tatame remne yaperwai nenbem, sene re Haneyen reri yaku bukrewai nenbem. Pol reri nenbem yakukene Pita reri nenbem yakukene gwor siglow nemne nugwape peterabo.

Kem gwor siglow heyar lan purere potte. Kem Pol reri tewo eis sewurbem kelow, kin yokwok tetane nowselri piksake (mep) late.

Jisas reri werasen yi tame rem Jisas reri tuma Jerusalemke wesowbem.

(Sapta 1:1—8:3)

Jisas re op wem. An God Reri Wow rene werasen yate.

1 Tiofilus. An nene kiyi basrasem siglowke, an nene op basrasem. Jisas re nenbem woskap, reri tuma, re reri yaku tasen nenen yin legem, re God eterri kwomke sene yawum. An nene etop kiyi basrasem. 2 Re be yaumenem, re reri kiyi leban werasen yi tame, remne lasyan tuma wesowbem. God Reri Wow re Jisas eterkene temenemke, re reri werasen yi tame remne remri yuri nente yaku tuma wesowbem. Op tem, God re rene poten re Hevenke yawum. 3 Jisas re sam, re wow sene potem, yabel tame pesri ok (40) re nowselke temenem. Re reri werasen yi tame remne tewok tewok lasyim. Re remne God eter kwom panen site tuma nugwape wesowbem. Rem rene heyar lan

rem op webem. Jisas re le kelpe som tetane et sekenewai. 4 Re etemkene temenem, re remne op wem. Kem Jerusalem eipye mane mesegente. Kem etek kowte. Ari Apiy re kemne kitimena newote wem. An kemne kiyi wesowemkap, re etop nente nenbo. Kem etek kowte. 5 Kiyi Jon re tatame remne okke panen waren tirmunen sene nenewayebem. Kerakap tete, God re Reri Wow kemne newote tetane. Jisas re op wem.

6 Krais Jisas reri werasen yi tame rem Jisas eterkene sene duwem, rem rene op wemetem. Haneyen, God re Reri Wow nemne newote yabel, nem Israel tatame, nem neremri kwom panen sene site o bo? 7 Jisas re tuma sein op wem. Ari Apiy re webo, nugwape wos ek tebo. Yuri tete wosri yabel kem be mette. Et keremri wos bo. 8 God Reri Wow re keremkene yan temente, kem kitimena ek potte. Sene kem ari tuma Jerusalem kwomri tatame remne wesowte, Judia yokwori tatame remne wesowte, Samaria yokwori tatame remne wesowte. Sene kem aboyei nowselri kwomke kwomke yin wesowte.

Jisas re God reri kwomke sene yawum.
(Mak 16:19-20; Luk 24:50-53)

9 Jisas re wekeipem, reri werasen yi tame rem op lam, Jisas re Hevenke yawum. Gwan rene yan wusopetem, reri werasen yi tame rem rene sene be lam. 10 Rem leklek tetemenemke, agetage tame pes rep yan remri ganke yan tetem. Rep wulkap tame oub wumenem. 11 Rep remne op wem. Kem Galiliri tame, kem berke tetyewon nelke leklek tetane? Jisas re God reri kwomke yaubokap, yuri re etopkap sene yerte tetane.

Rem tame wuri lebam, re Judas reri yaku potem.

12 Jisas reri werasen yi tame rem lam, Jisas re Hevenke yawum, sene rem Oliv kwow mesegenen yeren rem Jerusalem kwomke sene yim. Jerusalem kwom et Oliv kwow meknik tetane. 13 Jerusalemke yim, rem kiyi temenem tiy pes petamenem akek sene yawun etek temenem. Ek temenem tame rem gwor. Pita, Jon, Jems, Andru, Filip, Tomas, Bartolomyu, Matyu, Alfius eterri yen Jems, Saimon Selot. Kiyi Saimon Selot re kwomke kwomke sewurbem, tatame remne op webem. Agerbo nowselri tame rem nemne lakerebo, et yaper. Nerem, nem nemri nowsel lakerete, et yenbo. Kiyi re op webem. Agerbo tame wuri re Jems eterri yen, Judas. Rem etek temenem. 14 Rem kirkir wem, rem tewok tewok wurik yan duwen God rekene tuma namrebem. Rane ta etem, Jisas eterri nawo Mariakene Jisas eterri masekene rem kirkir etek yin etemkene God rekene tuma namrebem.

15 Rane yabel yimke, Jisas rene omuteke habobem tatame rem wuriwouke yan duwem. Rem tatame nugwape (120). Pita re teten remne tuma op wesowem. 16 Ari gesmase, God Reri Tuma et tuma sekene. Kiyi God Reri Wow re Devit rene yuri tete wos wesowem, Devit re ek basrasem. Re Judas eterne basrasem. Jisas rene pete yam tame remne Judas re kelow peteram. Opkap, Devit reri kiyi basrasem tuma et sekene tem. 17 Kiyi Judas re Jisas eterri anepoi tame temenem. Jisas re rene lebam, re neremkene yaku nenbem.

18 Sene Judas re Jisas rene pem tame remne kwobo lam, re tokwo poten eter tokwo re sel wuri tupam. Sene re etek waren resboren reri kiybu buwen re ek sam. 19 Yuri Jerusalemri tatame rem Judas reri sam tuma metkeipem, eker rem er sel sig Akeldama webo. Sel sigri

tobo et Nepkene Sel.

20 Sene Pita re op wem. Er tuma et Buk Songke tetane. Buk Song op webo.
Reri ake bupo me tete.
Tame wuri etek be tete.
(Buk Song 69:25)
Er siglow kirkir op webo.
Agerbo tame re reri yaku potte.
(Buk Song 109:8)

21 Opkap nem agerbo tame rene lebate, re Judas eterri emi potte. Jisas eterkene neremkene sewurbem tame wuri, rene nem lebate. 22 Jon re tatame remne okke panen waren tirmunen nenewayebem yabelkene Jisas re reri yaku tobotam yabelkene etop lan neremkene sewurben yin Jisas re Hevenke yawum, opkap tame wuri nem rene lebate, re neremkene yaku nente. Jisas re sene wayen sim tuma er tame re kirkir wesowbet. 23 Op wemke, rem tame pes kiyi wem. Tame wuri reri sig mur et Josep Basabas Jastus. Agerbo tame eterri sig et Matias. 24-25 Sene aboyei rem God rekene tuma namren op wem. Apiy God, ne aboyei tame etemri wuribai latene. Judas re neri yaku mesegenem, re ker kwomke yim. Sene nem gwor tame pes repne lebaye. Neren lebabo tame ne rene nemne peterate. Peterate, ne rene weraste, re neri yaku nente. 26 Op wem, rem pak tame lebabo wule nenem, Matias rene lebam. Re letpeis tewo wuri kerem tame remkene tem.

2

God Reri Wow re yan yerem.

1 Pentikos yabel tem, Jisas rene habobem tatame rem yan wuriwouke duwmenem. 2 Agetage rem metem, marye bukre kenkap nelke yam. Etem simenem akek nugwape ken bukrewai rem metem. 3 Rem lam, ker taulekap wos temenem. Sitermenem tatame remne er ker taulekap wos etemne wulare wulare etek ten yam. 4 God Reri Wow re remne yan etemne gurerem. Wow re remne kitimena newom, rem agerbo agerbo kwomri tumak welepe ek namrebem.

5 Er yabel nugwape Juda tatame rem kiyi agerbo nowsel mesegenen Jerusalem kwomke sene yan temenem. Er tatame rem God rene lom yokwobo tatame. 6 Rem nelke yam ken bukre kirkir metem, rem yan duwem. Rem metem, God Reri Wow gurerem tatame rem agerbo agerbo kwom tumak namrebem. Etop metem, rem remri kwom tuma kirkir etop metemke, rem danekene sekem. 7 Rem op habo op habon op wem. Nemri kwom tuma namrebo tatame rem Galiliri tatame. Rem nemri kwomri tatame bo. 8 Rem mapurke neremri agerbo agerbo kwom tumak namrebo? 9 Nem agerbo agerbo nowselke yam. Nem Partia nowselke, Midia nowselke, Elam nowselke yam. Rane nem Mesopotemia yokwok, Judia yokwok, Kapadosia yokwok yam. Rane nem Pontus yokwok, Esia yokwok yam. 10 Rane nem Frigia yokwok, Pamfilia yokwok, Isip nowselke yam. Rane nem Sairini kwom meknik tetane yokwo Libiak yam. Rane nem Rom nowselke yam. 11 Nem Romke yam tame, rane nem Juda tame. Rane nem Juda tame bo, nem Juda tame etemri wule setene tame. Nem rane Krit tame, rane Arebia tame. Nem aboyei, nem God eter nenbo yaku bukre neremri kwom tumak metbo. 12 Op wem, rem danekene seken habolaweyem. Rem etemwou etemwou op wemetbem. Berke rem opkap tuma namrebo? 13 Op wem, rane rem wekeyen op wem. Neremri tumak namrebo tame rem nugwape ok yaper an sisi pebo.

Pita re tuma wesowem.

14 Sene Pita re Jisas reri werasen
yi tame letpeis tewo wuri kere
tamekene rem teten Pita re tatame
remne tuma yaye op wem. Juda
tatame. Jerusalemke yam tatame.
Kem wan tai. Kem meten labo
wos an kemne tuma tobo wesowte.
15 Agerbo agerbo kwom tumak
namrebo tatame rem sisi be pebo.
Et kerwukem. Kerwu nem ok
yaper be abo. 16 Kem metbo
wos, God reri kiyi temenem tuma
wesowbem tame, Joel, re op
wesowem.
17 God re op wem. Nowsel yaper
tete yabel matnatek,
an ari Wow rene aboyei tatame
remne newote tetane.
Kemri yentenyen, tauryen rem
yuri tete wos wesowte.
Kemri muyensi yen tame rem
nugsikap labo wos late.
Kemri kar tame rem nugsi tukna
late.
18 Ari Wow an rene areri yaku nen
tatame remne newote.
Newote, rem yuri tete wos we-
sowte.
19 An kitimenakene bukre wos
nelke nente tetane.
Kem lan danekene sekete.
Kem nepkene kerkene ker bow
nugwapekene late tetane.
20 Yabel re be paste. Liyp te kupkap
tete.
Etop kiyi tetek, Keryen Yen re ek
yate tetane.
21 Tatame rem Kwobo La God rene
wemete,
re remne sene poten rem pow tete
tetane.
(Joel 2:28-32)

22 Pita re sene op wem. Juda
tame. Kem ari tuma heyar met.
An kemne Nasaret kwomri Jisas
eterne kemne wesowte. God
re Jisas eterne werasen yam, re
nugwape yenbo wos nenbem, re
kitimenakene bukre wos nenbem,
re yaku bukre nenbem. God re
rene kitimena bukre newon re
er wos nenbem. Kem etop lan
sanetene. 23 Kiyi God re eterri
wuribai purerek habon re Jisas
rene keremri letke rasem. Wule
yaper nenbem tame rem rene mek
kwuren peikkeren ek sam, kem
lewouke me lam. Kem remne be
sewayem. Opkap, kerem, kem
rene pen sam. 24 God re Jisas
reri sam mus poten septim, re
rene wow sene newom, re selek
mesegenem. Tame sabo wule et
Jisas rene keikerelaweyem. 25 Kiyi
Devit re Jisas eterne habon op
wem.
An labo, God re anne temnas yi
tetane.
Re arenkene meknik som tetane.
Re anne kitimena newobo,
eker be wos wuri anne tete, an be
aken polpolte.
An be op habo op habote.
26 An metekwasbo, an webo tuma
an okbop tebo.
An more tame temente,
an ege sin yuri tete wos heyar
kowbo.
27 Ne ari wow be mesegente tetane,
an gambo kwomke som be
temente.
Ne anne be mesegente, neri yaku
omuteke nenbo
tame re sele meike be kupoite.
28 An heyar somsom temente wule,
ne anne peteram.
Ne arenkene temente, an okbop
tete tetane.
(Buk Song 16:8-11)

29 Pita re remne sene wem.
Ari gesmase, nemri warege Devit
eterne an kemne wesowte. Re er
tuma basrasem, re eter kworer
be basrasem. Devit re sam, rem
rene pertayem, reri sele som
tetane. 30 Devit re God Reri Tuma
wesowbem tame, eker re God
reri puromon teiktem tuma op
sanem. Yuri Devit reri gurnan
re reri wolbaye poten re kwom
panen site tetane. 31 God re yuri
nente wos Devit re etop metem.
Re metem, Krais re sate, God re
rene wow sene newote. Devit re
etop metem, re op wem. God re
Krais rene sou be mesegente, re
gambo kwomke sou be tete, re be
kupoite. Op wem. 32 Nem lam, God
re Jisas rene wow sene newom.

Nem etop lam, nem kemne etop wesowbo. 33 God re rene wow sene newom, re yawun re God eterri let mame yokwori wolbaye yenbok sitene. God re kiyi wemkap, re etop nenem, re Eterri Wow Jisas rene newom. Gwotepte re Eterri Wow rene, nemne werasen nemne gurereye. Kem etop meten laye. 34 Devit eter re God reri kwom be yawum. Devit re Krais eterne habon re op basrasem.

Keryen Yen God re areri Keryen Yen rene op wem.
Ne yan ari let mame yokwok site.
35 Yuri an wete, ne nereri
peiktame remne teitkwunte.
Ne remne panen site tetane.
(Buk Song 110:1)

36 Pita re sene op wem. Kem Israel tatame, kem heyar met. Kem Jisas rene mek kwuren peiken sam. Eter, God Re Lebam Tame, eter, re Haneyen.

Wule yaper mesegenem tatame nugwape remne, rem okke panen waren tirmunen ek nenewayem.

37 Tatame rem Pita reri tuma metem, rem wuribai lisokon pap yaper metem. Rem Pita eterkene Jisas reri werasen yi tamekene remne op wemetem. Lakemase, nem berke nente, God re nemne pap mette? 38 Pita re sein op wem. Kem wulare wulare kemri nenbem wule yaper kem mesegenkeipte, opkap wule yaper sene mane nente. Sene nem Jisas Krais eterri sigke kemne wulare wulare okke tirmunte. Kem etop nente, God re kemri wule yaper poten septite, re Reri Wow kemne newote. 39 Kiyisape God re wem, re Reri Wow keremne, keremri yenkene remne newote wem. Re genek tetane tatame remne kirkir newote wem. Keryen Yen God re kenem tatame etemne re Reri Wow newote tetane. Pita re op wem.

40 Pita re agerbo tuma nugwape remne wesowem. Re kwobke op wem. An kemne ei me pebo. God re wule yaper nenbo tatame remne yaper sein nente tetane. Re kemne etemkene yaper kap nente. 41 Op wemke, nugwape tatame rem reri tuma omuteke metem, remne okke tirmunen nenewayem. Er yabel nugwape ta ok tame ok (3,000) tatame rem Jisas rene omuteke habom.

Jisas rene habobo tatame rem wuribai wuriwou tem.

42 Kwokwos kwokwos Jisas rene habobo tatame rem pap teten Jisas eterri werasen yi tame remri tuma metbem. Rem Jisas eterri sigke awosein awosein kwobo labem, wuriwouke sin awos abem, God rekene tuma namrebem. 43 Jisas reri werasen yi tame rem nugwape kitimenakene bukre wos nenbem, nugwape tatame rem lan danekene sekebem. 44 Jisas rene omuteke habobem tatame rem kirkir tem, awosein awosein kwobo lan newobem. 45 Rem etemri selkene wosbaskene getke rasen rem tokwo potbem. Tokwo potbem, rem woskene bo tatame remne newobem. 46 Kwokwos kwokwos rem God Reri Kwoborke duwbem. Rem akek akek yin wuriwouke duwen awos an wuribai yenbo ten boteyatebem. 47 Kwokwos kwokwos rem God eterri sig yenbo webem. Nugwape tatame rem remri wule labem, rem remne pap yenbo tebem. Kwokwos kwokwos Keryen Yen God re reri kiyi kenem tatame, rem Jisas rene omuteke habobem. Eker Jisas rene omoteke habobem tatame rem nugwape tebem.

3

Tewo yaper tame re heyar tem.

1 Perpe yabel Juda tatame rem God rekene tuma namrebem. Et yabel wuri Pitakene Jonkene rep God Reri Kwoborke yim. 2 Rep tame wuri etek lam. Er tame rene kiyi nawo te rene wurem, re

tewo yaper temenem. Kwokwos kwokwos rem er tewo yaper tame rene sen yan God Reri Kwobor eru tumak siruwbem. Eru teri sig et Kwuye Labo Eru. Siruwbem, er tame re sin God Reri Kwoborke wurbem tatame remne kel nasegerebem. 3 Pitakene Jonkene rep wurte nenbem, re repne kel wemetem. 4 Rep eternewou le me pen kwanem, Pita re rene op wem. Ne nesne la. 5 Re repne lan op habom. Rep anne wos newote. 6 Pita re rene op wem. An kelkene bo, an tetane wos an nene newote. Nasaret kwomri Jisas eterri kitimenak an nene webo. Ne opu wayen teten sewur. 7 Op wem, Pita re rene mame yokwo yak keren nenewayen teteruwem, agetage tame reri tewokene gulwarkene heyar tem. 8 Re tetepoten re kirpen eterri tewok sewurem. Op tem, re etepkene God Reri Kwoborke wuren re me kirpen boteyaten God reri sig bukre webem. 9 Nugwape tatame rem rene op lam, re sewuren God rene tuma yenbo webem. 10 Rem op wem. Er tame kiyi re Kwuye Labo Eruke etek sibem, tatame remne kel wemetbem. Sene re heyar teye. Etop lam, rem danekene sekem.

Pita re God Eterri Kwoborke tuma wesowem.

11 Kiyi tewo yaper tem tame re Pitakene Jonkene repne let kerebem, nugwape tatame rem danekene seken rem amen yan etem temenem emik yan duwem. Remri temenem emi reri sig et Solomon Eterri Makele Tiy. 12 Pita re tatame remne lan re remne op wem. Israelri tatame. Kem berke danekene seken le sou labo? Kem map habobo? Nesesri kitimenak nes er tame rene heyar nenye, re sewurbo? Yehow. Kap, kem habobo, nes tame yenbo, nes rene heyar nenye, re sewurbo? Yehow. Neses, nes etop kebese be nente. 13 Abraham, Aisak, Jekop etemri God, nemri yeiwarege etemri God, re Reri Yaku Nen Tame, Jisas, rene sig bukre wem. Kerem, kem Jisas rene kwom lakere tame remri letke rasem. Pailat eter, re Jisas rene pen sate sewayem, re rene werasen yite selem. Kerem, kem Pailat eterri bitmik temenem, kem op wem. Jisas re tame yaper. Op wem. 14 Jisas re yaper wos be wuri nenbem, re tame yenbowaikem. Kem rene magel tayen kem Pailat rene op wem. Ne Jisas rene mane werasen yite. Alwo pi pem tame wuri, re ake yaperke tetane, ne rene werasen akwulke yite. Kem op wem. 15 Jisas rene omuteke habobo tatame, rem heyar somsom temente. Er Jisas, kem rene pen sam. God re rene heyaren wow sene newom, re sene wayen sim. Nes etop neremri lek lam, nes kemne wesowbo. 16 Jisas reri kitimenakene sigke, gwor tewo yaper temenem tame re heyar teye. Nes Jisas rene omuteke habon reri kitimenakene sig weye, er tame re sene heyar teye. Kem etop lan saneye.

17 Gesmase, an mettene, kerem, keremri kwomri keryen yenkene kem wor temenem, kem Jisas rene pen sam. 18 Kiyisape God Reri Tuma wesowbem tame rem tatame remne tuma op wem. God reri Lebam Tame re mus bukre mette tetane. God re wem, er wos etopkap tem. 19 Opkap, kem kemri wule yaperkene wuribai yaperkene mesegente. Kem God rene wemete, re keremri wule yaper poten septite. 20 Kem etop nente, Keryen Yen God re kemne kitimena newote, kem pap yenbo tete. Re Reri Lebam Tame, Jisas rene werasen re keremkene tete. 21 Jisas re God reri kwomke ten yin aboyei wos ager nente yabel ek tete. Kiyisape God Reri Tuma wesowbem tame rem etop wem. 22 Kiyi Moses re op wem. Kemri

Keryen Yen God re anne kemne werasemkap, re kemne Tuma Wesow Tame wuri weraste. Er tame re keremri tame wuri. Reri wete tuma kem heyar meten nente. *(Lo 18:15,18)* 23 Tatame rem er Tuma Wesow Tame reri tuma be mette, rem God reri tatame etemkene be temente. Rem yaper tete tetane. *(Lo 18:19)* 24 Kiyi temenem God Reri Tuma wesow tame Samuelkene yuri temenem God Reri Tuma wesowbem tamekene, rem gwopte tetane wos kiyi wesowem. 25 Er tuma wesowbem tame rem keremri warege. Kiyi God re nemri warege remkene tuma namren teiktem, remne heyar nente wem. God re neremne mere nemne heyar nente tetane. Kiyi God re nemri warege Abraham rene op wem. Neri gurnan sokonan etemke an nowselri tatame aboyei remne heyar nente tetane. 26 Opkap, God re reri Yaku Nenbo Tame rene werasen re Juda tatame kemne temnas yam, re kemne heyar nente yam. Re kemne kwobo late, kem wulare wulare kem wule yaper mesegente. Etop nente, re kemne heyar nente. Re eker yam. Pita re etop wem.

4

Rem Pitakene Jonkene repne ake yaperke wen wurem.

1 Pitakene Jonkene rep tatame remne som webemke, rane tame rem repne lasyam. God Reri Kwoborke yaku nen tame etemri keryen yen etem, Kwobor lakere nause tame etemri temnas yi tame eter, Sadyusi tame etemkene rem repne lasyam. 2 Rem repne gwule op tem. Rep tatame remne op wesowbem. Jisas re wow sene poten selek sene wayen sim, opkap sabo tatame rem yuri selek sene wayen site tetane. Rep etop wesowbem, eker er tame rem repne gwule tem. 3 Rem repne tuma nente keikeren ake yaperke rasem. Neir tektemke eker rem repne neir wuri ake yaperke tuknate wem. 4 Nugwape tatame rem repri tuma er yabelke metem, rem Jisas rene omuteke habom. Opkap Jisas rene omuteke habom tatame rem nugwape tem. Rem nugwape ta ok tame ok (5,000) tem.

Rem repne Saberawiykene Tame etemri bitmik tuma nenem.

5 Kwokwos, Juda etemri taresi tame, Juda etemri keryen tame, Moses Reri Wule peikbem tame, rem Jerusalem kwomke yin duwem. 6 God Reri Kwoborke yaku nen tame etemri keryen yen Anas eter, Kaiafas eter, Jon eter, Aleksander eter, Keryen Yen Anas eterri sukuw nugwape rem kirkir yan etemkene wurik duwem. 7 Rem Jisas reri werasen yi tame pes repne etemri bitmik wen teten rem repne op wemetem. Kep tewo yaper temenem tame rene mapurke heyar nenem? Yikeri kitimenak, yikeri sigke kep er wos nenem? 8 God Reri Wow re Pita rene gureremenem, Pita re remne sein op wem. Kem Israelri taresi tamekene keryen tamekene an kemne webo. 9 Tewo yaper temenem tame rene kwobo lamke, kem etop wemetbo. Berke nenem, er tame re heyar tem? 10 Kem aboyei kem op sanetene. Aboyei Israelri tatame mere, rem op sanetene. Nasaret kwomri Jisas Krais eterri kitimenak, eterri sigke er tame reri tewo heyar tem. Er tame re kemri bitmik tetetene. Jisas eterne kem rene mek kwuren peiken pen sam, sene God re rene wow sene newom, re selek sene wayen sim. 11 Jisas re ake nawo segkap, God Reri Siglow Tuma etop webo.

Kem ake yaku nen tame, kem seg
wuri septim.
Er seg re ake nawo seg tem.
(Buk Song 118:22)

12 Eterwou re nemne kwobo lan nemne potte tetane. God re Jisas eternewou werasen yam, re nemne nemri wule yaper poten septite. Re agerbo tame rene er yaku nente be wem.

13 Saberawiykene Tame rem Pitakene Jonkene repne lam, rep molkene ten rep tuma heyar wesowbem. Rem metem, repne kiyi purere be peikem. Eker rem danekene sekem. Sene rem habopitin op wem. Rep Jisas eterri anepoi tame, opkap rep tuma yenbo heyar wesowbo. Op wem. 14 Rem lam, tewo yaper temenem tame re sene yenbo tem, re Pitakene Jonkene etopkene tetemenem. Etop lam, rem repne tuma mapurke nente. 15 Rem repne op wem. Kep nemri Saberawiykene Tame duwbo emi mesengete, kwom geike wur. Rep wuremke, rem etemwou etemwou namrem. 16 Rem op wem. Nem repne mapurke nente. Rep kitimenakene bukre wos nenem. Rep tewo yaper temenem tame rene heyar nenem. Jerusalemri tatame nugwape rem etop kirkir lam. Nem mapurke neste. 17 Nugwape tatame rem er tuma kap mette, opkap nem repne sewaite, rep Jisas reri sig sene kap wete. Rep sene wete, nem repne tuma nente. 18 Op wemke, rem repne sene wepoten wuran repne kwobke op wem. Kep Jisas reri tuma sene mane peikte, sene mane wesowte. Jisas reri sig kep mane sene wete.

19 Rep remne tuma sein op wem. Kem map habote? Nes God Reri Tuma meten nente o nes keremri tuma meten nente? 20 Jisas re nenbemkap nes labem, reri webemkap nes metbem. Etopkap nes ab wesowte. Nes tuma ribo be tete. Rep op wem.

21 Saberawiykene Tame rem repne tuma omuteke sene wen rem repne sene werasen yim. Kwomri tatame rem repri nenem kitimenkene bukre wos lam, rem okbop ten God rene wese am. Opkap, Saberawiykene Tame rem akem, rem repne ake yaperke mapurke wen wurte. 22 Er tewo yaper sene heyar tem tame, reri nabe et tame pesri ok (40).

Rem God rene op wemetem. Ne nemne kwobo late, nem molkene teten Jisas reri tuma wesowte.

23 Saberawiykene Tame rem Pitakene Jonkene rene werasen yim, rep repri sukuw remne lasyim. Rep God Reri Kwoborke yaku nen tame etemri keryen yenri tuma, Juda keryen tame etemri tuma rep remne wesowem. 24 Rem repri tuma metem, rem God rekene tuma namren op wem. Keryen Yen. Ne nelkene selkene kersepkap okkene ab nenem. Nelke tetane wos, selke tetane wos, okke tetane wos ne ab nenem. 25 Kiyi Neri Wow re nemri warege Devit rene tuma wuri wesowem. Devit re neri yaku nen tame, re op wem.

Berke Juda bo tatame rem pap yokem?
Berke nowselri tatame nugwape rem ei naite
tuma namren teiktelaweyem?
26 Aboyei nowselri keryen yen rem ei naite teren kowem.
Aboyei taresi tame rem wuri-wouke duwem,
rem Keryen Yen Godkene reri Lebam
Tamekene repne teitkwunte wem.
(Buk Song 2:1-2)

27 Er tuma et sekene tem. Herot eter, Pontius Pailat eter, Romri tame etem, Israelri tatame etem, rem gwor kwomke duwem, rem Jisas, nereri Yaku Nen Yen Yenbowai, nereri Lebam Tame, eterne rem rene teitkwunte wem. 28 Apiy God, ne kitimenakene, ne wuribai yenbokene, kiyi ne yuri tete wos wemkap, rem etop nenem. Rem Jisas rene pen sam. 29 Apiy God. Rem nemne yaper wos nente

weye. Rem nemne gwule tetane. Ne etop mettene. Nem neri yaku nen tame, nem nene wemetbo. Ne nemne kwobo late, nem mol pan teten Neri Tuma heyar wesowte. 30 Ne kirkir tete, nem nereri Yaku Nen Yen Yenbowai eterri sigke nem kitimenakene bukre wos op nente. Ne sikanuma nen tatame remne let keren rem heyar tete.

31 Rem God rekene tuma namren mesegenem, rem simenem ake me negnegem. God Reri Wow re etemne gurerem, rem mol pan teten God Reri Tuma tasen wesowbem.

Aboyei tatame rem agerbo tatame remne kwobo labem.

32 Jisas rene habobem tatame rem wuribai purere wuriwouke tem, rem wulare wulare op wem. Ari wos et areri woswou bo. Et nugwape tame etemri wos mere. 33 Jisas reri werasen yi tame rem nugwape kitimenakene temenem, rem tuma wesowbem. Jisas re wow sene poten selek sene wayen yim tuma rem etop wesowbem. Jisas rene omuteke habobem tatame remne God re heyar nenem. 34 Remri tame wuri wos be merinbem. Sel temenem o ake temenem tame, rem agerbo tame remne natokwo tupan kel potbem. 35 Remri potbem tokwo rem Jisas reri werasen yi tame etemne newobem, rem poten wosbaskene bo tatame etemne newopiti pete yabem.

36 Livai tame beigri tame wuri, nawo te rene Saiprus kwowyenke warwiyem, re etemkene temenem. Reri sig Josep. Jisas eterri werasen yi tame rem rene agerbo sig wem. Wem sig et Barnabas. Er sig reri tobo et pap kwuye metbo tuma webo tame. 37 Er tame re eterri sel agerbo tamekene natokwo tupan kel re poten Jisas eterri werasen yi tame remne newom.

5

Ananaiaskene Safairakene rep God rene yikokom.

1 Tame wuri, reri sig Ananaias, re takene, ta teri sig Safaira. Tame re repri sel agerbo tamekene natokwo tupan kel potem. 2 Potem, ta te kirkir wem, rane kel re keikerem, rane re Jisas eterri werasen yi tame remne newon op wem. An potye tokwo te ab eteke. 3 Pita re Ananaias rene op wem. Ananaias, berke ne tame yaper, Satan, rene be sewayem? Re nene gurereye, ne op yikokoye, an potye tokwo te ab eteke. Ne opkap nenye, ne God Reri Wow rene yikokobo. 4 Ne be sel natokwomenem, er sel et nereri. Rem tupam, er kel et nereri som temenem. Opkap, ne berke wuribai yaper poten tuma yikokoye? Ne tamenewou be yikokoye. Ne God eterne yikokoye. 5 Ananaias re er tuma metem, re yersiyan me sam. Tatame rem etop metem, rem kenakem akem. 6 Op ten rane muyensi yen tame rem reri kupa poten matek leyen sen yin pertayem.

7 Kerakap tem, Safaira te ek yan wuram, te be metmenem, teri tame re sam. 8 Pita re tene op wemetem. Gwor tokwo kep nemne newoye, kep kiyi selke potem tokwo, tokwo te ab etek o? Te sein wem. Ekeya, ab eteke, kem potye. 9 Pita re tene sene wemetem. Berke kep kirkir ten God Reri Wow rene seilaye? Metye. Muyensi yen tame rem neri tame rene sen yin pertaiwo, rem sene yabo. Rem ake eruke tetetane. Rem nerenne mere kirkir sen yin pertaite. 10 Op wemke, agetage te Pita eterri tewo tobok san yersiyam. Muyensi yen tame rem wuran lam, ta te san tuknamenem, rem tene poten sen yin tame rene pertayem emik tene etek kirkir pertayem. 11 Jisas rene habobem tatamekene agerbo tatamekene

rem etop metem, rem kenakem akem.

Jisas reri werasen yi tame rem agerbo agerbo kitimenakene bukre wos nenbem.

12 Jisas reri werasen yi tame rem kitimenakene bukre wos tatame remne nenbem. Jisas rene habobem tatame rem God Reri Kwoborke yin makelek kwokwos wuri kwokwos wuri duwbem. Remri duwbem emi reri sig et Solomon Eterri Makele Tiy. 13 Agerbo tatame nugwape rem Jisas rene habobem tatame remne sig yenbo webem. Rem remne akbem, eker rem remkene be duwbem. 14 Nugwape agerbo tatame rem be akem, rem Jisas rene omuteke habom. Eker Jisas rene habobo tatame rem nugwapewai tem.

15 Nugwape tatame rem Jisas reri werasen yi tame remri nenbem kitimenakene bukre wos rem ab metem. Eker rem sikanuma nen tatame remne sen yin kelowke yin tukna rewo petan remne etek tuknaruwbem. Rem op wem. Pita re gwor kelowke yate, reri wow kelow kelarek yate tetane. Pita reri wow sikanuma nen tatame remne yan potek, rem kwuye mette. 16 Nugwape tatame rem Jerusalem kwom sag meknik temenem, rem Jerusalemke yam. Rem sikanuma nen tatamekene gambok gureremenem tatamekene remne kirkir panen yam. Jisas eterri werasen yi tame rem remne heyar nenem, rem aboyei yenbo tekeipem.

Jisas reri werasen yi tame rem ake yaperke temenem, God reri kwomri tame re yan ake eru tagwon remne werasen yim.

17 God Reri Kwoborke yaku nen tame etemri keryen yen eter, eterri anepoi etem, Sadyusi tamekene, rem Jisas reri werasen yi tame remri yaku lam. Rem remne wuribai yaper ten yaper nente tuma namrem. 18 Rem Jisas reri werasen yi tame remne keikeren ake yaperke wen wurem. 19 Ete neirke, God reri kwomri tame re yan ake yaper reri eru tagwon re Jisas eterri werasen yi tame remne sene werasen wuram. Re remne op wem. 20 Kem yin God Reri Kwoborke yin teten tatame remne tuma wesowte. Kem remne Jisas eterri Wule Yenbo wesowte. 21 Ei berakwunem, Jisas reri werasen yi tame rem yin God Reri Kwoborke wuren tatame remne tuma saberen wesowem.

God Reri Kwobor reri keryen yen eter, eterri anepoikene rem Juda etemri Saberawiykene Tame remne aboyei wen yan remkene wuriwouke duwen tuma namrebem. Rem ake yaperke tuma weptin op wem. Kem Jisas eterri werasen yi tame remne panen ya. 22 Nause tame rem ake yaperke yin rem remne soplaweyem. Jisas eterri werasen yi tame rem er be temenem. Op lam, nause tame rem Saberawiykene Tame remne sene yan op wem. 23 Nem ake yaperke yin laye, ake yaper eru heyarker kittene, tame lakerebo nause yen rem eruke tetyewomenye. Nem eru tagwon wuren nem laweywo. Er tame be tetane.

24 God Reri Kwoborri keryen yen etem, Kwobor lakerebo nause yen remri temnas yi tame etem, rem etop meten rem op habo op habom. Rem op wem. Mapurke opkap teye. 25 Rem sin webemke, tame wuri re yan wuran op wem. Kem ake yaperke wen wurem tame rem sene God Reri Kwoborke wuren teten tatame remne tuma wesowbo. 26 Op wemke, Kwobor lakerebo nause yenkene remri temnas yi tamekene rem God Reri Kwoborke yin er tame remne poten sene panen yam. Rem op habom. Kwomri tatame rem nemne pa kap seitte, eker nem

Jisas reri werasen yi tame remne kap pete.

Jisas eterri werasen yi tame rem Juda etemri Saberawiykene Tame remne tuma wesowte be akem.

27 Rem Jisas reri werasen yi tame remne panen wuren Saberawiykene Tame etemri bitmik tetem. God Reri Kwoborri keryen yen re remne op wemetem. 28 Kiyi nem kemne kwobke wem, kem tatame remne tuma kap wesowte. Jisas reri sig mane wete. Kem nemri wemkap be nenem. Jerusalemri tatame nugwape rem kemri tuma metbo. Kem remne op webo. Nerem Jisas rene pen sam, eker kem nemne ker rasbo. 29 Pita re Jisas reri werasen yi tamekene rem sein op wem. Nem God eterri tumawou heyar meten nente. Tame remri tuma nem etop be meten nente. 30 Kem Jisas rene me kwuren peikkeren pen sam. Nemri yeiwarege remri God, re Jisas rene heyar nenen re selek sene wayen yim. 31 God re rene poten rene eterri let mame yokwok siruwem. Jisas re neremri Kelow Peterabo Tame, re nemne Potbo Tame. Re Israelri tatame nemne wuribai yenbo newote selbo. Re nemri yaper nen wos poten septite selbo. 32 Nem God eter nenbem wos lam, nem etop wesowbo. God Reri Wow eter mere re tatame remne etop wesowbo. Tatame rem God Reri Tuma heyar meten nente, God re Reri Wow remne newote.

Gamaliel re Saberawiykene Tame remne op wem. Kem Jisas reri werasen yi tame remne yaper kap nente.

33 Saberawiykene Tame rem Pita reri tuma metem, rem gwule kenakem tem, rem Jisas reri werasen yi tame remne pen sate wem. 34 Saberawiykene Tame wuri, reri sig Gamaliel, re Farisi tame, re etemkene temenem. Re Moses Reri Wule peikbem tame. Nugwape tatame rem rene sig yenbo webem. Re wayen teten op wem. Kem Jisas reri werasen yi tame remne panen wur. Rem nemri namrete tuma kap mette. Op wemke, rem remne panen wurem. 35 Gamaliel re Saberawiykene Tame remne op wem. Kem Israelri tame. Kem ari tuma met. Kem er tame remne be wos nente, kem kiyi habolate. 36 Kiyiri tame wuri, Teudas, re yan op wem. An Israelri keryen yen. Op wemke, tame nugwape (400) rem eterri yokwok tem. Yuri ei nai tame rem Teudas rene pen sam, reri anepoi rem aboyei yikwute yakwutem. Reri nenbem yaku et kelpe emik yim. 37 Yuri gavman rem aboyei tatame remri sig poten siglowke basrasem. Er yabel tem, tame wuri, Galili yokwori tame, Judas, re op wem. An Israelri keryen yen. Op wem, nugwape tatame rem eterri yokwok tem. Yuri ei nai tame rem Judas rene pen sam, reri sukuw rem aboyei yikeip yakeipem. 38 An kemne webo. Kem er Jisas reri werasen yi tame remne pelebiten rem hame yi. Jisas reri werasen yi tame rem etemri wuribaike yaku nente wete, er yaku re yaper tete tetane. 39 God re etemri yaku tobotate, kem er yaku kebese be sewaite. Opkap, kem God rekene kap naite. Re op wem. Saberawiykene Tame rem Gamaliel reri tuma metem, rem kirkir tem.

40 Rem Jisas reri werasen yi tame remne sene panen wuran paku poten remne pen op wem. Jisas reri sig kem sene tatame remne mane wesowte. Op wen rem remne sene werasen yim. 41 Jisas reri werasen yi tame rem remne mesegenem, rem ok bop ten op wem. Nem Jisas reri yaku nenbo, eker nem mus metbo. God re nemne labo, nem Jisas eterri sigke mus yaper kebese metbo. Op wem. 42 Kwokwos kwokwos

rem God Reri Kwoborke wurbem, rem tatame etemri akek kirkir wurbem. Rem Jisas reri Tuma Yenbo tatame remne wesowbem yaku be pelebitem. Rem op webem. Jisas re Krais, God eter Lebam Tame. Re tatame remne Potbo Tame.

6

Rem letrane kelare pes kerem tame lebam, rem Jisas reri werasen yi tame remne yaku kwobo lam.

1 Yuri Jisas rene habobem tatame rem nugwapewai tem. Grik tumak narembo Judari Jisas rene habobo tatame rem Hibru (Aram) tumak namrebo Judari Jisas rene habobo tatame remkene naurabem. Grik tumak namrebem tame rem gwule ten op wem. Kwokwos kwokwos awos newobo wule, kemri wane ta rem awos kebese potbo. Nemri wane ta rem kebese be potbo. 2 Sene letpeis tewo pes kerem Jisas reri werasen yi tame rem Jisas rene habobem tatame remkene duwen tuma namrem. Rem op wem. Nem Jisas eterri werasen yi tame, nem awos wesabo, et yaper. Nem er yaku nenbo, mapurke nem God Reri Tuma tatame remne wesowte. 3 Gesmase, kem tame letrane kelare pes kere tame remne lebate. Gwopkap tame kem lebate. God Reri Wow re remkene tetane, rem purerekene tame, agerbo tame rem remri sig yenbo webo. Kem etopkap tame remne lebate, nem remne awos wesabo yaku newote. 4 Op nente, nem Jisas reri werasen yi tame, nem kwokwos kwokwos God rekene tuma namrebet, tatame remne God Reri Tuma wesowbet.

5 Jisas rene habobem tatame rem kirkir tem, rem Stiven eterne lebam. Stiven reri omuteke habobem wule re bukretame, God Reri Wow re eterkene temenem. Rem agerbo tame kirkir lebam. Rem Filip, Prokorus, Nikanor, Timon, Parmenas, Nikolas remne lebam. Nikolas re Juda bo, re Antiok kwomri tame. Re Juda etemri wule yuri poten semenem. 6 Rem lebam tame remne Jisas reri werasen yi tame remne panen yam. Jisas eterri werasen yi tame rem God rekene tuma namren rem letrane kelare pes kerem tame remne tare let rasem. Rem op nenem, rem remne er yaku newom.

7 Nugwape tatame rem God Reri Tuma metbem. Opkap Jerusalemke temenem Jisas rene habobem tatame, rem nugwape-wai tebem. God Reri Kwoborke yaku nen tame nugwape etem mere, rem Jisas rene omuteke habobem.

Juda tame rem Stiven rene tuma nenem.

8 God re Stiven rene heyar nenen rene kitimena newobem, eker Stiven re nugwape kitimenakene bukre woskene danekene sekebo woskene tatame remne nenbem. 9 Rane Juda tame rem Stiven rene eike ten rene teitkwunte selem. Juda remri God reri ake wuriri sig Friman, rem etek wurbem. Kiyi rem yaku bop nenbem tame, sene bo. Rane rem Aleksandria kwomke yam, rane rem Sairini kwomke yam. Etemkene agerbo Silisia yokwok yam Juda tamekene Esia yokwok yam Juda tamekene rem Stiven rekene naurabem. 10 God Reri Wow re Stiven rene purere yenbo newon re tuma yenbo remne sein webem, rem Stiven reri tuma teitkwunlaweyem. 11 Op tem, rem agerbo tame remne kel newom, rem tuma yikokon op wem. Nem metem, Stiven re tuma yaper Moses rene God rekene repne wem. Rem etop yikokom. 12 Op wem, nugwape tatame, kwomri keryen tamekene Moses Reri Wule peikbem tamekene, rem er yikoko tuma metem, rem Stiven rene pap yokem. Rem Stiven rene

keikeren Saberawiykene Tame etemri akek panen yim. 13 Rem rane tame remne panen wuran tuma yikokote wem. Rem op wem. Gwor tame Stiven, re God Reri Kwobor tewok tewok yaper webem. Moses Reri Wule re tewok tewok tuma yaper kirkir webem. 14 Nem op metem, Stiven re op wem. Nasaret kwomri Jisas, re God Reri Kwobor berayewote tetane. Re Moses Reri Wule natowsite. Rem etop me yikokom. 15 Etek simenem Saberawiykene Tame rem Stiven rene leklek temenem, reri bitmi et God eterri kwomri tameri bitmikap tem.

7

Stiven re Saberawiykene Tame remne tuma wesowem.

1 God Reri Kwoborri keryen yen re Stiven rene op wemetem. Rem nene putuwbo tuma re sekene o me yikokobo? 2 Stiven re sein op wem. Ari hakene lake masekene, kem wan tai. Kiyi nemri warege Abraham re Mesopotemia selke temenem, re Haran kwomke be yimenem, Hevenke tetane God re hadebaswai, re Abraham rene lasyim. 3 Re rene op wem. Ne neri maime kwom, neri kwom tame remne mesegenen yite, an nene agerbo sel wuri peterate. 4 Op wemke, Abraham re Kaldia tatame remri nowsel mesegenen yin Haran kwomke sim. Etek temenem, Abraham reri ha re sam. Sene God re Abraham rene wem, re Haran mesegenen nerem tetane selke yan sim. 5 Er yabelke, God re Abraham rene gwor sel be newotene. Kerawai be newom. Bupo sekene. Re etek bupo me yan temenem. God re rekene tuma namren op teiktem, Abraham eterri gurnan sokonan yen rem er sel yuri potte tetane. Er yabel, God re Abraham rekene tuma natebom yabel, Abraham re yenkene bo. 6 God re Abraham rene op wem. Yuri neri gurnan rem agerbo selke yite tetane. Rem agerbo tameri yaku nente tetane. Rem tokwo be potte, rem yaku bupo me nenbet tetane. Agerbo nowselri tame rem nereri yuriri gurnan remne paku pebet tetane, rem mus bukre metbet tetane. Nabe nugwape (400) rem er nowselke temente tetane. 7 Remne pebo tame, remne an tuma nente tetane. Neri gurnan rem er nowsel mesegente, rem yan gwor nowselke sin arenne lom yokwobet. 8 Op wemke, God re Abraham rekene tuma natobom, rene wule wuri newon op wem. Kem keremri tauryen remne mare tumas kutete. Op nente, kem op habobet, an kemkene tuma natobom. Yuri Abraham re kar temenem, reri ta te repri yen, Aisak, rene wurem. Yen re yabel letrane kelare mur kere temke, Abraham re yen rene mare tumas kutem. Yuri Aisak re reri yen Jekop rene etop kirkir nenem. Yuri Jekop re reri letpeis tewo pes kerem tauryen remne etopwou nenem. Er yen rem neremri warege tame beigri taresi tame.

9 Er tame rem etemri mase Josep rene pap yokem, rem rene agerbo selri tame remne newom, rem tokwo potem. Tupam tame rem Josep rene Isip etemri nowselke panen yin tem, re agerbo tameri yaku bupo me nenbem. God re Josep eterkene temenem. 10 Be wos yaper rene tebem, God re rene kwobo labem, re heyar me temenem. Josep re Isipri keryen yen eterri bitmik tetem, God re Josep rene wuribai, purere, tuma yenbo newom. Isipri keryen yen re lam, Josep re tame yenbo, eker re Josep rene op wem. Ne ari ake bukre lakerete, Isip nowsel ne kirkir lakerete. Re rene etop wem.

11 Yuri Isip nowselri, Kenan nowselri awos yabel kerke ab ein saiwokeipem. Aboyei tatame rem

kwoike satukbem. Nemri warege mere rem awoskene bo. 12 Op tem, Jekop re tuma op metem, awos nugwape Isip nowselke temenem. Re nemri warege remne tewo wuri werasen rem Isip nowselke yin awos tupan sen yam. 13 Yuri tewo peswe rem sene yim, Josep re reri sig remne wesowem. Isipri keryen yen re Josep reri lakemase remne kirkir lam. 14 Sene Josep re reri ha, Jekop, rene tuma weptim, re op wem. Kem aboyei, kem Isip nowselke yate. Jekop reri yenta, yaku nen tamekene rem nugwape (75) tame temenem. 15 Op ten Jekop nage rem Isip nowselke yim. Jekop re Isip nowselke temenemke re etek sam. Reri yen, nemri warege etem mere rem etek sam. 16 Yuri rem Jekop reri, neremri warege remri ya tare poten Sekem kwomke sen yin etek pertayem. Er pertaibem sel, kiyi Abraham re Hamor reri yen remne kel newon remri sel tupam.

17 God re Abraham rekene natebom tuma re nente nenbem, nemri warege rem Isip nowselke temenem, rem nugwapewai tem. 18 Yuri agerbo keryen yen re Isip nowsel panen simenem, re Josep rene be sanem. 19 Re nemri warege remne yikokon yaper nenbem. Re remne yak rin op wem. Kemri geibele yen remne kem kelpe emik rasruwen sate. 20 Op wen temenem, Moses reri nawo te Moses rene wurem, God re rene yenbo lam. Nawoha rep Moses rene liyp mur heyar lakerem. 21 Sene rem Moses rene kwom geike rasmenem, Isipri keryen yen reri yentenyen te rene lan potem, re etetri yen sekenekap tem. 22 Moses re Isipri tatame remri wuribai purere potem, re yaku yenbowai nenbem. Re tuma heyar wesowen yaku yenbo nenbo tame tem. 23 Moses reri nabe tame pesri ok (40) temke, re op habom. An ari tame beig Israel remne lasyite. Rem agerbo tameri yaku bop nenbo, rem tokwo be potbo. 24 Op ten re yin lam, Isip tame wuri re Israelri tame wuri rene pebem. Moses re Israelri tame rene pap meten ei wuran Isip tame rene pen sam. 25 Moses re op habom. Ari tame beig Israel, rem mettene, God re anne werasen remne kwobo late. Israel tame rem opkap be habobem. 26 Kwokwos Moses re lam, Israelri tame pes rep naibem. Etop lam, re repne wuren sewayen op wem. Kep lakemase. Kep kap naite. 27 Ei ker kutem tame re Moses rene keren tiypatpitim, rene op wemetem. Yike wemke, ne nemri taresi tame ten nemne se pete? 28 Yere ne Isipri tame wuri pen samkap, kap, ne anne etop pen sate nenbo? 29 Op wemke, Moses re aken amen yim. Re Isip nowsel mesegenen Midian nowselke amen yin etek tem. Midian nowselke re temenem, re ta panen rep tauryen pes sem.

30 Nabe tame pesri ok (40) Moses re Midian nowselke temenem, re Sainai kwow meknik tetane tamekene bo emik yin temenem, re lam, me eisow ker etek meipem. Er ker tauleke God reri kwomri tame wuri re Moses rene lasyam. 31 Moses re danekene sekemke, re ker heyar late habon re meknik yin teten re God reri tuma wuskiy op metem. 32 An God. An neri yeiwarege etemri Keryen Yen God. Abraham, Aisak, Jekop an etemri Keryen Yen God. Op wem, Moses re let tewokene polpolem, re late me akem. 33 God re op wem. Ne nereri tewo bus lugras. Gwot sel yenbowai, et areri. 34 An lam, ari Isip nowselke tetane tatame rem nugwape mus bukre metbo. An remri kira taye metbo. An remne kwobo late yerye. Opkap, an nene Isip selke werasen yite. God re rene op wem.

35 Israelri tatame rem Moses

rene kiyi magel tayen rene op wem. Yike nene nemri taresi tame wen tem, ne nemne se pete? Er tame, Moses, eterne God re rene werasen re remri taresi tame tem. God reri kwomri tame re er kerke eibem mek tegek tem, re Moses rene kwobo lan Moses re Israelri tatame remne Isip remri letke sene potem. 36 Moses re Israel tatame remne Isip sel mesegenen remne panen yam, re metkereke kitimenakene bukre wos Isip nowselke, Kupkap Ok peik kupak nenbem. Sene rem nabe tame pesri ok (40) tamekene bo emik sewurbem, re metkereke kitimenakene bukre wos etek kirkir nenbem. 37 Er tame Moses, re Israelri tatame remne op wem. Yuri God re keremri tame wuri rene lebate. Re arenkap kemne God Reri Tuma wesow tame tete. 38 Moses eter, re Israel tatame remkene tamekene bo emik temenem. Re Sainai kwowke yawun God reri kwomri tame re God Reri Tuma rene etek newom. Er pow tetane tuma, re nemri warege remne newom, sene rem nenem newom.

39 Nemri warege rem Moses reri tuma nasweyen reri wem tuma rem selke rasruwem. Rem Isip selke sene yite tekatekabem. 40 Moses re Sainai kwowke yawun temenem, Israelri tatame rem Moses reri lake, Aron, rene op wem. Nemne Isip selke panen yam tame, Moses rene, nem be latene be wos rene tebem. Opkap, ne nemne sukwiye tare nente. Nem Isip selke sene yite, sukwiye tare re temnan yite, nemne kelow peterate. 41 Op wemke, rem bulmakau yenkap sukwiye tare nenen rene kwar pen sukwiye wuram. Remri letke nenem bulmakau yenkap sukwiye tare rene rem okbop ten awos bukre am. 42 Rem etop nenem, God re remne lewouke lan magel tayem, rem sow, liyp, yabel lom yokwobem. God Reri Tuma wesowbem tame rem God reri siglowke kiyi op basrasem.

God re wem.

Israelri tatame. Kem nabe nugwape (40) tamekene bo emik temenem,

kem bulmakaukene sipsipkene botkun kwar pebemke, kem arenne kwar be pebem.

Yehow. Kem sukwiye tare etemne kwar pebem.

43 Kem sipsip weske nenem ake sen sewurbem,

re areri ake bo, re sukwiye tare Molek, eterri ake.

Sukwiye tare sow eterri wurya Refan,

rene kem kirkir sen sewurbem.

Kem er sukwiye tare rasen lom yokwobem.

Kem op nenem, eker an kemne gwor nowsel wekrokte.

Babilon nowsel yale yokwok an kemne etek

werasen yite, kem etek temente.

(Amos 5:25-27)

44 Nemri warege rem tamekene bo emik temenem, God reri sipsip weske nenem ake etemkene temenem. Er akek God re etemkene temenem. Rem er ake nenem, God re Moses rene peteramkap, rem etop nenem. 45 Yuri nemri warege rem er sipsip weske nenem ake etemri hanem etemri letke poten sen yibem. Josua re remne panen yin rem agerbo tatame etemri sel potem. God re sel mutame remne wekroken yim, Israel tatame rem er sel poten God eterri sipsip weske nenem ake etek sen yin temenem. Yuri Devit re keryen yen tem, er ake re som temenem. 46 Devit re wule yenbo sem, God re rene heyar nenem. Re God rene op wemetem. Ne Jekop reri God. Ne kirkir tete, an nene more ake wuri kerete, ne etek temente. 47 God re rene sewayem. Yuri Devit eterri yen, Solomon, re God Reri Kwobor nenem.

48 God re Ikyawaike Tetane Keryen Yen, re tamek nenbo akek be temenbo. God Reri Tuma

wesowbem tame re etop basrasen God reri tuma op wem.
49 God re op wem. Heven et areri wolbaye yenbo.
Sel et areri tewo rasbo wolbaye.
Kem anne ake mapurke nente.
Kem ari ege site emi map yokwok raste?
50 Aren an er wos aboyei nenem.
(Aisaia 66:1-2)
51 Stiven re Saberawiy tame remne sene op wem. Kem mangure teye. Kemri pap et God rene be habobo tatame etemri papkap. Kem wan si tamekap. Kem God Reri Tuma be metbo. Kem kemri yeiwarege etem temenemkap. Kerem mere, kem God Reri Wowri tuma nasweibo. 52 Kemri warege rem aboyei God Reri Tuma wesowbem tame remne yaper nenbem. Rane rem tuma wen pepbem. Yuri God Reri Yaku Yenbowai Nenbo Tame re yate tetane. Rem etop wemke, kemri warege rem remne pen sam. Gwopte kerem, kem er Tame rene yena ten alwo pen sam. 53 Kem God reri wule eterri kwomri tameri letke potem. Er wule kem be sebo. Stiven re etop wem.

Rem Stiven rene pak botkun sam.

54 Saberawiykene Tame rem Stiven reri tuma metem, rem pap bukre yoken rene poguw taborerem. 55 God Reri Wow re Stiven eterkene temenem, Stiven re Hevenke niruw lam, God reri wes yabel rik pasmenem. Re lam, Jisas re God eterri let mame yokwok tetemenem. 56 Stiven re op wem. Ikya la. Heven re tagwoye. An labo, More Tame Tem Tame re God reri let mame yokwok tetetane.
57 Saberawiykene Tame rem op metem, rem wan tegerowen tuma yaye wem. Sene rem wayen agetage amen yan Stiven rene keikerem. 58 Rem rene liyten yin kwom sag mesegenen kerakap yim. Stiven rene tuma putuwem tame rem remri eilik temenem tame oub lugen Sol eterne newon semenem. 59 Rem pa poten seiten Stiven rene pebemke, Stiven re Haneyen rene op wem. Haneyen Jisas, ne ari wow pot. 60 Sene re gulke pan yaye op wem. Haneyen. Ne remne yaper sein kap nente. Op we mesegenen re ek sam.

8

1 Rem Stiven rene pen sam, Sol re op habom. Et yenbo.

Sol re Jisas rene habobo tatame remne yaper nenbem.

Rem Stiven rene pak botkun sam yabelke, rem Jisas rene habobem tatame remne saberen yaper nenbem. Op tem, nugwape Jisas rene omuteke habobem tatame rem Jerusalem kwom mesegenem, rem Judia yokwok, Samaria yokwok yikwute yakwutem. Jisas eterri werasen yi tame etemwou rem Jerusalemke temenem. 2 Rane God reri wule semenem tame, rem yan Stiven rene yaye kiran reri kupa poten pertayem. 3 Sol re Jisas rene habobem tatame remne yaper nenbem. Re etemri akek akek yin wuren takene tamekene remne keikeren me liyten yin ake yaperke rasbem.

Jisas reri werasen yi tame rem Jisas reri Tuma Yenbo Judia yokwokene Samaria yokwokene wesowbem.

(Sapta 8:4—12:25)

Rem Tuma Yenbo Judiakene Samariakene yin wesowbem.

4 Amekirem Jisas rene habobo tatame rem mak mak yim, rem Jisas reri Tuma Yenbo agerbo tatame remne wesowbem. 5 Filip, re Samaria yokwori kwom sag bukrek yim, re tatame remne op wem. Jisas eter re Krais. Re God Eter Lebam Tame. 6 Op

wem, nugwape tatame rem Filip reri tuma meten reri nenbem kitimenakene bukre wos rem kirkir lam. Opkap, rem reri tuma wan welepe tayem. 7 Rem lam, gambo rem taye yaye piten nugwape gambo gurerem tatame remne mesegenem. Nugwape let tewo negel metem tatame, nugwape tewo yaper tatame rem heyar sene tem. 8 Etop tebem, er kwomri tatame rem okbop ten boteyatem.

9 Er kwomri tame wuri, reri sig Saimon, re nuba labem tame. Samaria tatame rem reri nenbemkap labem, rem danekene sekebem. Saimon re reri sig kworer gabon op webem. Aren, an sig bukrekene tame. 10 Eter kwomri nugwape tatame, sig bukrekene sig eisowkene tatame etem, rem reri tuma mette selem, rem op webem. God reri kitimena bukrewai Saimon eterke tetane. Rem etop webem. 11 Nabe nugwape, Saimon re nuba labem, danekene sekebo wos nenbemke, kwomri tatame rem etop labem. Rem reri tuma wan welepe taibem. 12 Op tem, Filip re remne God re kwom panen site tumakene Jisas Krais reri tumakene remne wesowem. Nugwape tatame rem er tuma omuteke metem, re remne okke panen waren tirmunen nenewayem. 13 Saimon, nuba labem tame, eter mere re Jisas rene omuteke habom, Filip re rene okke tirmunem. Re Filip rekene yin sewuren Filip re kitimenakene bukre wos nenbem, re etop labem, re danekene sekebem.

14 Jerusalemke temenem Jisas reri werasen yi tame, rem op metem. Samaria tatame rem God Reri Tuma omuteke metem. Op metem, rem Pitakene Jonkene repne werasen Samariak yim. 15 Rep yam, rep God rekene tuma namren rene wemetem, re Samaria tatame remne Reri Wow newote wemetem. 16 Kiyi rem Haneyen Jisas reri sigke okke tirmunbo wule nenbem, God Reri Wow re remkene be yan temenem. 17 Pitakene Jonkene rep tatame remne let tarek rasen rem God Reri Wow ek potem.

18 Saimon re lam, Jisas reri werasen yi tame rep tatame remne let tarek rasen sewurbem, rem God Reri Wow potbem. Op lam, re repne er kitimena kelke tupate habom. 19 Re repne op wem. Kep ari kel pot. Kep er kitimena anne newote, an tatame remne let tarek raste, rem God Reri Wow potte. 20 Pita re rene sein op wem. Neren, neri kelkene ker kwomke yi. God reri bupo me newobo wos ne kelke mapurke tupate. 21 God re labo, neri wuribai et yaper tetane. Opkap nesri nenbo yaku ne kirkir be nente. 22 Ne neri wuribai yaper mesegen. Ne God rene wemete, re neri wuribai yaper poten septite. 23 An labo, ne neseske tetane kitimena ayekutebo. Nene wule yaper som me keikeretene. 24 Saimon re sein op wem. Setate. Kep God rene wemete, re anne pap mette. Kep anne weye tuma kap tete.

25 God re repne nenbem woskene Haneyen reri tumakene rep tatame remne etek wesowbem. Sene rep Jerusalemke sene yim. Rep yimenemke, rep Haneyen reri Tuma Yenbo nugwape Samaria kwomke wesowen yibem.

Filip re Afrika nowselri tame rene Tuma Yenbo wesowem.

26 God reri kwomri tame wuri re yan Filip rene op wem. Ne wos teren ne yawar yokwok yite, Jerusalem mesegenen Gasak yibo kelow ne etek yite. Er kelow et tamekene bo emik tetane. 27 Filip re yin re Afrika nowselri tame rene etek kelowke lam. Er tame re Itiopia nowselri, re Jerusalem

kwomke yin God rene lom yokwon re sene yabem. Re Itiopia nowsel panen si keryen ta teri kelkene teri yenbo woskene lakerebo tame. Keryen ta teri sig Kandasi. Rem er tame rene yomo potem. 28 Re hoske liyten yibo tiyke sin yibem, re tuma wesowbem tame, Aisaia, reri basrasem siglow re lan yibem. 29 God Reri Wow re Filip rene op wem. Ne yin hoske liyten yibo tiy meknik tete. 30 Filip re meknik yan wan tayen re metem, tiyke simenem tame re Aisaia reri basrasem siglow lan webem. Filip re rene op wemetem. Siglowri tuma tobo ne heyar mettene o bo? 31 Re sein op wem. Mapurke an mette. Anne tuma tobo wesowte tame bo. Ne opu wayen arenkene tiyke si. Ne anne tuma tobo wesow. Op wem. 32 Reri labem siglowri tuma re gwopkap.

Re tuma wuri be wem.
Rem rene sipsip botkute panen yibo wulekap
nenem, re tuma ribo tem.
Rem rene sipsip yen wes take kerbo wulekap
nenem, re be kiram, re tuma be wem.
33 Rem rene tame kwuyem.
Rem rene tuma yaper nenem.
Rem rene pen sam, re selke sene be tem.
Reri gurnan remne reri nenbemkap wos,
yike wesowte? Bokem!
(Aisaia 53:7-8)

34 Wos lakerebo tame re Filip rene op wemetem. Tuma wesowbem tame, Aisaia, re yikene wem? Eter kworer o agerbo tamene? 35 Filip re God Reri Siglowri Tuma rene tuma tobo kiyi wesowen sene re Jisas reri Tuma Yenbo rene wesowem. 36 Rep kelowke yibem, rep wasipeik ok wuri yin lam. Wos lakerebo tame re op wem. Ek la. Ok tetane. Mapurke nenye, ne anne okke be tirmunye. 37 (Filip re op wem. Ne Jisas rene omuteke habote, an nene okke panen waren tirmunen nenewayete. Itiopia tame re sein op wem. An rene omuteke habobo. Jisas Krais re God Reri Yen sekene.) 38 Wos lakerebo tame re hos rene wen tetemke, rep waren Filip re rene okke tirmunen nenewayem. 39 Ok mesegenen wayemke, God Reri Wow re Filip rene panen agerbo emik yim. Itiopia tame re Filip rene sene be lam. Re okbop bukre ten kelowke yim. 40 Filip re lam, re kwom Asdotke yam, re er kwom mesegenen yin re nugwape kwomke yin tatame remne God eterri Tuma Yenbo wesowen sene re Sisaria kwomke yim.

9

Sol re wuribai yaper mesegenen wuribai yenbo potem.
(Aposel 22:4-16; 26:9-18)

1 Er yabel Sol re Jisas rene habobem tatame remne yaper nenen remne pen sate kwobke webem. Re God Reri Kwoborke yaku nen tame etemri keryen yen rene yin op wem. 2 Ne siglow basrasen anne newote. Er siglow an Damaskus kwomke sen yin God reri akeri taresi tame remne newote. Op wemke, re rane siglow op basrasem. Jisas rene habobo tatame remne Sol re sopen ake yaperke wen wuren panen Jerusalemke yate. Op basrasem.

3 Sol re Jerusalem mesegenen re Damaskus kelowke yibem. Re Damaskus matnamenem, agetage Hevenke yerem pelale rene tuwkap keren re kwom geike tem. 4 Re selke waren tame wuriri tuma wuskiy metem. Er tuma et rene op wem. Sol. Sol. Berke ne anne yaper nenbo? 5 Sol re op wemetem. Haneyen, ne yike? Re sein op wem. Gwor aren, Jisas, ne arenne yaper nenbo. 6 Ne opu wayen teten kwom sagke wurte. Tame wuri re nene mapkap wos nente wete, ne

etop nen. 7 Sol rekene sewurbem tame rem danekene sekem, rem tuma ribo tem. Webem tumawou rem metbem. Rem tame wuri be lam. 8 Sol re wayen teten re le simenem, re wos kebese be labem. Reri panen yam tame rem rene let tobo keren panen Damaskus kwomke yin tem. 9 Yabel mur re le simenem, re awos be abem, ok be abem.

10 Jisas rene habobem tame wuri re Damaskuske temenem, reri sig Ananaias. Re nugsikap lamke, Haneyen Jisas re rene lasyan op wem. Ananaias. Re sein op wem. Haneyen, an gwor. 11 Haneyen re rene op wem. Ne wayen teten kelow wurik yi. Kelow sig et Saguna Kelow. Ne etek yite, ne Judas eterri akek yin wurte. Tarsus kwomri tame wuri re etek tetane. Reri sig Sol. Re God rekene tuma namrebo. 12 Eter mere, re nugsikap lan re lam, tame wuri, reri sig Ananaias, re yan wuran reri let Sol eterri tarek rasem, reri le welepem. Re etop nugsikap tuknalam. Jisas re rene etop wem.

13 Ananaias re sein op wem. Haneyen. Nugwape tame rem anne wesowem, er tame, Sol, re Jerusalemke temenem, re nene habobo tatame remne yaperwai nenbem. 14 God Reri Kwoborri keryen yen, re Sol rene kirkir wen re Damaskuske yan nene lom yokwobo tatame remne ake yaperke wen wurte tetane. 15 Haneyen re op wem. Ne opu yi. An Sol rene lebam, re ari yaku nente. Ari sig re Juda bo tatame, kwom panen si keryen yen, Israelri tatame remne wesowte. 16 Aren an rene op peterate. Re ari sig wesowte, re mus nugwape kirkir mette.

17 Ananaias re yin Sol eter simenem akek wuren let eterri tarek rasen rene op wem. Mase Sol. Haneyen Jisas rene ne kelowke lam, eter re anne werasen yawo. Ne le sene welepe late, God Reri Wow re nene gurerete, an eker yawo. Op wem. 18 Tuma egegekene Sol reri lek temenem omyen garkap wos yerem, reri le welepem. Re teten Ananaias re rene okke waren tirmunen nenewayem. 19 Sene Sol re awos an re kitimena sene potem.

Sol re Jisas reri Tuma Yenbo Damaskusri tatame remne wesowem.

Jisas rene habobem tatame rem Damaskuske temenem, Sol re remkene yabel pes tem. 20 Sene re God reri akek sagunan yin Jisas reri tuma Juda tatame remne wesowem. Re op wem. Jisas re God Reri Yen sekene. 21 Reri tuma metem tatame rem danekene sekem. Rem op wem. Kap, er tame re Jisas rene lom yokwobo tatame remne yaper nenbem? Re Jerusalemke temenem, re etop nenbem. Sene re gwok yan remne ake yaperke wen wuren God Reri Kwoborri keryen yen etemne panen yite yam. Kap, er tame eter? Rem op wem.

22 Sol re tuma kitimenakene op wesowem. Sekenewai. Jisas re Krais, re God Eter Lebam Tame. Eter re Tatame Remne Potbo Tame. Op wem, Damaskuske temenem Juda tatame, rem reri tuma metem, rem habolaweyem, rem tuma ribo tem.

Juda rem Sol rene pen sate nenem, re amen yim.

23 Nugwape yabel tem, Juda tame rem sin Sol rene pen sate tuma teiktem. 24 Tame wuri re remri tuma Sol rene wesowem. Sene Juda tame rem neirkene yabelkene Damaskus kwomri kelowke ei sim. 25 Neir wurik Sol reri anepoi rem rene panen kwomri pak nenem serke yim. Rem eip bukre poten Sol re eipke waren simenemke, rem rene kepke nenewaren ser op yokwok selke teteruwen re Damaskus heyar mesegenen yim.

Sol re Jerusalemke yin tem.

26 Sol re Jerusalemke yim, re Jisas rene habobem tame etemkene tete yin laweyem. Rem rene akem, rem op habom. Sol re Jisas rene be habobo. 27 Op tem, Barnabas re Sol rene kwobo lan re rene panen Jisas eterri werasen yi tame etemne lasyim. Re remne op wem. Sol re Haneyen Jisas rene kelowke lam, Jisas re rekene tuma namrem. Sene Sol re mol pan Jisas reri sigke Damaskusri tatame remne tuma wesowem. Barnabas re etop wem. 28 Op ten Sol re etemkene temenem, re Jerusalem kwomke sewuren tatame remne Jisas reri tuma wesowbem. Re be akem, re mol pan tuma wesowbem. 29 Rane Juda tame rem Grik tumak meten namrebem tame. Sol re etemkene Grik tumak namrem, rem rekene ei negwom. Sene rem Sol rene pen sate wem. 30 Jisas rene habobo tame, rem etop metem, rem Sol rene Sisaria kwomke panen yin rem rene Tarsus kwomke werasen yim.

31 Er yabel Judiari, Galiliri, Samariari Jisas rene habobem tatame rem heyar me temenem. Remri peiktame rem remne yaper be nenem. Rem God eterri kulke temenem. God Reri Wow re remne kwobo lan nugwape tatame rem Jisas rene omuteke habom.

Pita re Ainias rene heyarem.

32 Pita re nugwape kwomke sewurbem. God reri tatame Lida kwomke temenem, re remne lasyim. 33 Re tame wuri, Ainias, rene etek lam. Reri kuw gwai negel metem, re tiyke tuknamenem. Re nabe letrane kelare mur kere sim. 34 Pita re rene op wem. Ainias. Jisas Krais re nene heyar nenye. Ne teten neri tukna rewo poten gwolbe. Agetage Ainias re wayen tetem. 35 Lida kwomri tatame, Saron yokwori tatame rem lam Ainias re heyar tem, rem Haneyen Jisas rene omuteke habom.

Tabita te sam, Pita re tene wem, te wow sene potem.

36 Jisas rene habobem ta wuri te Jopa kwomke temenem, teri sig Tabita. Grik tuma rem teri sig op webo, Dorkas. Kwokwos kwokwos te wos yenbo nenbem, te woskene bo tatame remne kwobo labem. 37 Er yabel te yaper meten sam. Rem teri kupa poten ok keyan nak purutiyke sen yawun rasem. 38 Lida kwom et Jopa kwom meknik tetane. Jisas rene habobem tame rem metem, Pita re Lida kwomke temenem. Etop metem, rem tame pes werasen rep Pita rene tuma sen yin op wem. Setate. Ne agetage nemne lasyate. 39 Pita re wos teren repkene yim. Jopa kwom potem, rep rene nak purutiyke panen yawum. Wane ta rem aboyei Pita rene kur rasen kirabem. Rem rene nugwape mate, tame oub, Dorkas te temenemke nenbem wos, rem rene peteram. 40 Pita re remne kwom geike wen wuren re gulke pan God rekene tuma namrem. Sene re pelkeren ta teri kupa lan op wem. Tabita. Ne opu wayen si. Ta te le sene nowsin Pita rene lan te ek wayen sim. 41 Pita re teri yak keren nenewayen teteruwem. Jisas rene habobem tatamekene wane takene, re remne sene wen wurem. Pita re tene remne sene newom. 42 Jopa kwomri tatame rem etop metem, nugwape rem Haneyen Jisas rene omuteke habom. 43 Nugwape yabel Pita re Jopak temenem. Re bulmakau wes yaku nen tame wuri rekene temenem. Reri sig Saimon.

10

God reri kwomri tame re yan Kornilius rene tuma wesowem.

1 Tame wuri re Sisaria kwomke temenem, reri sig Kornilius. Re nugwape (100) Romri ei nai tame

etemri taresi tame. Remri sig Itali Nowselri Ei Nai Tame. 2 Er tame re God reri wule semenem tame. Re yen takene rem aboyei rem God rene lom yokwobem. Kornilius re wosbaskene bo Juda tatame remne kwobo lan kelkene wosbaskene newobem. Re God rekene kwokwos kwokwos tuma namrebem. 3 Yabel wuri be warmenem, ok mur tete nenbem, re nugsikap lam. Re heyar lam, God reri kwomri tame wuri re yan wuran rene lan op wem. Kornilius. 4 Kornilius re rene leklek ten aken op wem. Haneyen, ne berke yawo?

God reri kwomri tame re rene sein op wem. God re neri wule okbop tebo. Ne woskene bo tame remne kwobo labo, ne eterkene tuma namrebo. Eker re neri tuma metbo. 5 Gwopte ne rane tame remne Jopa kwomke werasen yi. Rem tame wuri rene sopen late. Reri sig Saimon, reri agerbo sig Pita, rem rene wen hare ya. 6 Er tame re bulmakau wes yaku nenbo tame, Saimon, eterri akek tetane. Reri ake et kersepkap ok peik barke tetane.

7 God reri kwomri tame re sene yimke, Kornilius re yaku nen tame pes, ei nai tame wuri remne wen yam. Er ei nai tame re God rene habobem tame, kwokwos kwokwos re Kornilius rene kwobo labem. 8 Reri nugsi lamkap, Kornilius re etop remne wesowen remne werasen Jopak yim.

Pita re nugsikap lam.

9 Kwokwos er tame mur, rem yan kwom sag Jopa meknik yan temenem. Yabel me pemke, Juda etemri tiykap petamenem ake magelke Pita re etek yawun God rekene tuma namrebem. 10 Re sikwoi san awos ate selem. Rem awos nenbemke, Pita re nugsikap lam. 11 Re lam, nel gwan beran wos wuri, sepatebiy bukrekap yan yerem. Sepatebiy tumakupa eiske keren ek selke pelebitekwunem. 12 Sepatebiy mei nugwape hekna habona por tob, sopo logwo, om ap, rem etek yewomenem. 13 Tuma wuskiy op wem. Pita. Ne wayen sin pen a. 14 Pita re sein op wem. Haneyen, an muweye. An be pen ate. Opkap wos an be abo. Nemri Juda wule et op webo. Er wos et yaper, tatame kap ate. 15 Tuma wuskiy sene op wem. Be wos God re webo, et yenbo, ne yaper kap wete. 16 Er wos Pita re tewo mur nugsikap lamke, er sepatebiy rene nelke sene nenewayen yawum.

17 Pita re reri lamkap, re op habo op habom. Re op wem. Er ari laye nugsi re tobo mapkap? Re etop habobemke, Kornilius reri werasem tame, rem Saimon eterri ake sopen wemeten yan rem ake eruk teteyewom. 18 Rem op wemetem. Tame wuri, reri sig Saimon Pita, kap, re gwotek tetane o bo? 19 Pita re nugsi som habobem, God Reri Wow re rene op wem. Metye. Tame mur rem nene sopbo. 20 Ne opu wayen waren remkene yi. Ne mane op habo op habote. Aren remne werasen yawo. 21 Op wemke, Pita re waren tame remne op wem. Kemri sopbo tame aren. Kem berke yawo? 22 Rem sein op wem. Ei nai tame etemri taresi tame, Kornilius, re nemne werasen yawo. Re tame yenbo, re God rene lom yokwobo tame. Nugwape Juda tatame rem reri sig yenbo webo. Yeki God reri kwomri tame re yan Kornilius rene op wem. Ne Saimon Pita rene wen yan ne reri tuma mette. 23 Pita re remne wepoten rem eterri akek tuknam. Kwokwos re wos teren re etemkene yim. Rane Jopa kwomri tame rem Jisas rene habobem, rem Pita eterkene yim.

Pita re Kornilius eterri akek yim.

24 Rem yin kwokwos rem Sisaria kwom yin potem. Kornilius re reri yentakene tametiykene reri tame

beig remne wen yan rem wuri-
wouke sin Pita rene kowmenem.
25 Pita re akek wurte nenbem, Ko-
rnilius re yan reri tewo tobok gulke
pam. Re habom. Pita re tame
yenbo. Eker re etop nenem. 26 Pita
re rene op wem. Ne wayen tete. Ne
etopkap mane nente. Aren mere,
an more tame, an God bo. 27 Pita
re rekene tuma namren rep akek
wuren lam, nugwape tatame rem
wuriwouke sitermenem.

28 Pita re remne op wem. Kem ab
mettene, an Juda tame, kem Juda
tatame bo. Nem Juda tame, nemri
wulek nem Juda bo tame remne be
lasyite, remkene be gerate. God
re anne peteram, an sene Juda
tatame etemnewou yenbo kap
wete, Juda bo tatame remne yaper
kap wete. 29 An etop metem, kem
anne yate wem, an mangure be
tem. Kem anne berke wen yawo?
30 Kornilius re op wem. Yeki yabel
mur yim, an ari akek temenem,
an God rekene tuma namrebem.
Gwotepkap wule yabel ok mur
tebem, an lam, tame wuri, re areri
bitmik tetem. Reri wumenem
tame oub re me malebem. Re
anne op wem. 31 Kornilius. God
re neri tuma metem. Ne woskene
bo tatame remne kwobo labo, God
re etop labo. 32 Ne tame werasen
Jopa kwomke yin Saimon Pita rene
wen hare ya. Re bulmakau wes
yaku nenbo tame Saimon, eterri
akek tetane. Eterri ake kersepkap
ok peik barke tetane. Re anne
etop wem. 33 Op ten an tame mur
werasen agetage nene lasyim. Ne
yawo, et yenbo. Nem aboyei yan
gwotek kowtene. Haneyen re nene
newom tuma ne nemne wesowte,
nem mette kowtene.

Pita re Kornilius eterri akek tuma wesowem.

34 Pita re op wem. Sekenewai.
Gwopte an gwor purere potye.
God re Juda tatamekene Juda bo
tatamekene remne wule wuriwou
peteran nenbo. Re remri tame
beig be habobo. 35 Tatame rem
God rene habobo, rem eterri kulke
ten wule yenbo nenbet, opkap
tatame remne re poten lakerebo.
Re remri tame beig be habobo.
36 God re Israel tatame nemne
newopitim tuma, kem mettene.
Er Tuma Yenbo et Jisas Krais re
nugwape tatame etemri Keryen
Yen. Eterke nem God rekene
wuribai wuriwou potte. 37 Kem ab
metem, kiyi Jon re tatame remne
okke tirmunen nenewayen tuma
wesowem, er yabel God eterri
Tuma Yenbo rem Galili yokwok
tobotan, rem Israel nowselri
kwomke kwomke yin wesowen
sewurbem. 38 Kem metem, God
re Nasaret kwomri tame, Jisas,
rene leban re rene Reri Wowkene
kitimena bukrekene newom. God
re eterkene temenem. Eker
re nugwape kwomke kwomke
sewuren yenbo wos nenbem. Re
Satan reri kulke temenem tatame
aboyei remne sene heyarbem.
39 Nem Jisas reri werasen yi tame,
nem reri tuma wesowbo. Jisas
reri Israel nowselke nenbem
woskene Jerusalem kwomke
nenbem woskene, nem lam, nem
tatame remne wesowbo. Sene
rem rene me kwuren peikkeren
pen sam. 40 Yabel mur tem, God
re rene wow sene newon rene
selek nenewayen sim. Tatame
rem rene sene lam. 41 Nugwape
Juda tatame rem rene be lam. God
eter lebam tatame neremwou nem
rene lam. Re selek sene wayen
sim, neremwou nem rekene sin
awos abem. 42 Re nemne op
wem. Kem tatame remne ari
Tuma Yenbo heyar wesowte. Kem
remne op wete. God re anne
lebam, an kelpe tetane tatamekene
sam tatamekene remne aboyei
se pete tetane. 43 Kiyi aboyei
God Reri Tuma wesow tame, rem
op wesowem. Tatame rem er
Tame rene omuteke habote. Eteri
kitemenakene sigke, God re remri
wule yaper poten septin sene be

habote.

Juda bo tatame rem God Reri Wow potem.

44 Pita re remne wesowbem, tuma egegekene God Reri Wow re Pita reri tuma metbem tatame etemke yerem. 45 Pita eterkene yam Juda tame, rem Jisas rene omuteke habobo tame, rem lam, God re Reri Wow Juda bo tatame remne newom. Rem etop lan rem danekene sekem. 46 Rem metem, Juda bo tatame rem agerbo agerbo tumak namren God rene wese an reri sig nenuwbem. Pita re op wem. 47 God Reri Wow nerem potemkap, rem kirkir etop potye. Tame rem nemne mapurke sewaite, nem remne okke tirmunen nenewayete. 48 Pita re remne op wem. Kem remne Jisas Krais eterri sigke okke waren tirmunen nenewayete. Etop nenem, rem Pita rene op wem. Ne rane yabel neremkene gwotek tete.

11

Pita re God reri nenbem wos Jerusalemke yin wesowem.

1 Jisas reri werasen yi tamekene Judiak temenem tatamekene rem Jisas rene omuteke habobo, rem tuma op metem. Juda bo tatame rem God Reri Tuma kirkir poten sem. 2 Op metem, Pita re Jerusalemke sene yamke, mare tumas kutebo wule sebo tame rem Pita rene gwule ten op wem. 3 Pita, ne mare tumas be kutem tame etemri akek yin remkene sin awos am. Et yaperwai. 4 Sene Pita re remne God reri nenemkap wos remne ab wesowen op wem. 5 An Jopa kwomke temenem, an God rekene tuma namrebemke, an nugsikap lam. Tuma kupa eiske kerem sepatebiy re nel mesegenen neneyeren arenke yam. 6 An heyar lam, hekna habona por tob, sopo logwo, om ap rem er sepatebiyke yewomenem. 7 An tuma wuskiy op metem. Pita, ne wayen sin pen a. 8 An op wem. Haneyen, an muweye. An be pen ate. Opkap wos an be abo. Nemri Juda wule et op webo. Er wos et yaper. 9 Hevenke yerem tuma wuskiy re anne sene wem. Be wos God re webo et yenbo, ne yaper kap wete. 10 Er wos an tewo mur lan er sepatebiy re nelke sene yawum.

11 Etop tebemke, tame mur rem aren temenem akek yam. Sisaria kwomri tame re remne werasen anne lasyam. 12 God Reri Wow re anne op wem. Ne remkene yi. Ne mane op habo op habote. Gwor letrane kelare wuri kere lakemase nage, rem arenkene Sisaria kwomke yin Kornilius eterri akek yin wurem. 13 Re nemne op wem. God reri kwomri tame wuri re yan ari ake purik tetemenem, re anne op wem. Ne rane tame werasen Jopa kwomke yin Saimon Pita rene wen hare ya. 14 Re nene tuma wesowte. Er tumake, God re nene potte, neri akeri tatame remne kirkir potte, kem pow tete tetane. 15 Sene an remne tuma tobotan webemke, God Reri Wow re remne ek yerem. God Reri Wow re neremne kiyi temnas yik yeremkap, re remne kirkir etop yerem. 16 Op tem, an Haneyen reri kiyik wem tuma sene habom. Re op wem. Jon re tatame remne okke tirmunbo wule nenem, kemkene God Reri Wow potte tetane. 17 Kiyi nem Jisas Krais rene omuteke habom, God Reri Wow re nemne gurerem. Sene God re Juda bo tatame remne etopkap kirkir gurerem. Nem etop ab sanetene. Eker an yike, an God reri yaku sewaite. Pita re op wem.

18 Rem Pita reri tuma metem, rem remri webem gwule tuma mesegenen, rem God rene reri sig nenuwen op wem. Gwopte nem meteye. God re Juda bo tatame remne kirkir pap metbo. Rem remri wule yaper mesegente, re

remne potek, rem heyar somsom temente.

Antiok kwomri tatame rem Jisas rene habobo tatame tem.

19 Rem Stiven rene pen sam yabel, rem Jisas rene habobem tatame remne kirkir yaper nenbem. Op tem, nugwape rem amekiren yikwute yakwutem. Rem genek yin rane rem Fonisia yokwok yim, rane rem Saiprus kwowyenke yim, rane rem Antiok kwomke yim. Rem mak yim rem God Reri Tuma Juda tatame etemnewou wesowem. Rem Juda bo tatame remne be wesowem. 20 Agerbo Jisas rene omuteke habobem tame, rane rem Saiprus kwowyenri, rane rem Sairini kwomri tame, rem Antiok kwomke kirkir yin Grik tumak namrebo Juda bo tatame remne Haneyen Jisas reri Tuma Yenbo kirkir wesowem. 21 Haneyen reri kitimena re etemkene temke, nugwape tatame rem wuribai yaper mesegenen Haneyen rene omuteke habom.

22 Jisas rene habobem tatame rem Jerusalemke temenem, rem etop metem, rem Barnabas rene werasen Antiokke yim. 23 Re yin lam, God re er tatame remne heyar nenbem, re okbop ten remne op wem. Kem Haneyen Jisas eterri wulewou omuteke sen rene kap mesegente. 24 Barnabas re tame yenbo. God Reri Wow re eterkene temenem, re Jisas rene nugwapewai habobem. Opkap, nugwape Antiok tatame rem reri tuma heyar meten rem Jisas rene omuteke habom.

25 Sene Barnabas re Tarsus kwomke Sol rene sopen yim. 26 Re Sol rene lan re rene panen Antiok kwomke yam. Nabe wuri rep Jisas rene habobem tatame etemkene etek temenem. Rep nugwape tatame remne God Reri Tuma peikbem. Jisas rene habobem tatame rem Kristen sig Antiok kwomke potem.

27 Er yabel rane God Reri Tuma wesowbem tame rem Jerusalem mesegenen Antiokke yim. 28 Remri wuri reri sig Agabus. Re teten God Reri Wowri kitimenake, re op wem. Nowselri tatame rem akwoi site tetane. Etop wem, Sisar Klodius re Romri keryen yen temenem yabelke, rem a kwoi sim. 29 Antiokri Jisas rene habobo tatame rem Agabus reri tuma metem, rem Judiari Jisas rene habobo gesmase remne kwobo late op wem. Nem wulare wulare remne kel newopitite. Kelkene tame rem nugwape newote, kel eisow tetane tame rem eisow newote. 30 Rem op nenem, rem er kel Barnabaskene Solkene etepne newon repne werasen sen yim. Rep yin Jerusalemri Jisas rene habobo tatame etemri keryen tame etemne newom.

12

Herot re Jems rene pen san re Pita rene ake yaperke wen rasem.

1 Er yabel keryen yen Herot Agrippa re rane Jisas rene habobo tatame remne yaper nente tobotam. 2 Re reri ei nai tame remne werasen rem Jon eterri laker Jems, rene arepke wak regen sam. 3 Juda tatame rem Herod reri nenemkap ok bop tem. Re etop meten re Juda etem Be Peltene Geil Abo Yabelke, Pita rene kirkir keikeren bograsem. 4 Sene rem rene ake yaperke panen wuren ei nai tame eisri eisri rem Pita rene lakerebem. Herot re habom. God Re Israel Remne Isip Remri Letke Sene Potem Yabel legetek, an Pita rene Juda tatame etemri bitmik panen yin tuma ek nente. 5 Pita re ake yaperke temenem, Jisas rene habobo tatame rem God rene omuteke wemetbem, re Pita rene kwobo late.

God reri kwomri tame re Pita rene kwobo lan ake yaper mesegenem.

6 Kwokwos yabel Herot re Pita
rene tuma nente wemke, neir tek-
tem, Pita re ei nai tame pes etepri
borborke tuknam. Rem rene ainke
nenem kep peske bogen agerbo ei
nai tame rem ake yaper eru lak-
erebem. 7 God reri kwomri tame re
agetage yan tetem, ake puri eikap
beram. Re Pita rene let gwarke
keren rene teren op wem. Ne age-
tage wayen si. Etop wemke, reri
letke peikmenem kep pes pes rep
robokwunem. 8 God reri kwomri
tame re rene op wem. Ne neri
somokep sin tewo bus wu. Pita
re etop nenemke, God reri kwomri
tame re sene op wem. Ne neri tame
oub lagu wun ne anne semow.
9 Pita re rene semowen rep ake
yaper mesegenen yibemke, Pita
re op habom. Kap, God eterri
kwomri tamek anne panen yibo
o an kap nugsikap labo? 10 Rep
ake yaper lakerebem tame remne
seikiy wur seikiy wuran yim. Rep
ainke nenem eruke yan lam, eru
re kiyi tagwomke, rep ek wuren
yim. Rep kwomke yibo kelowke
yibemke, God reri kwomri tame re
Pita rene agetage mesegenen yim.

11 Pita re habopitin re op wem.
Sekenewai. Keryen Yen God re reri
kwomri tame werasen yan re anne
Herotkene Juda tamekene remri
letri sene potye. Rem anne yaper
nente nenlaweiwo. 12 Re etop
habon re Jon Mak reri nawo Maria,
etetri akek yim. Nugwape tatame
rem tekene teri akek simenem,
rem God rekene tuma namrebem.
13 Pita re ake eru yin pe metemke,
yaku nen ta, teri sig Roda, te yan
eru tagwote yam. 14 Te Pita reri
tuma wuskiy meten te okbop tem,
te eru be tagwom. Te sene amen
wuren remne op wem. Pita re yan
ake eru tumak tetetene. 15 Rem
tene sein op wem. Ne me belebo.
Te remne kwobke sein op wem.
Yehow. Sekenewai. Re yawo. Rem
op wem. Kap, Pita eterri God reri
kwomri tamek yawo?

16 Pita re ake eru som pebemke,
rem eru tagwon rene lan rem
danekene sekem. 17 Pita re remne
letke werageren rem tuma ribo
tem. Pita rene Haneyen re ake
yaperke sene potem tuma re
remne wesowem. Re remne op
wem. Kem Jems rene nugwape
gesmasekene remne er tuma
kirkir wesow. Op ten re remne
mesegenen re agerbo emik yim.

18 Ei beramke, ake yaper lak-
erebem ei nai tame, rem Pita rene
soplaweyen op habo op habobem.
Rem me wemet kametbem. Pita
re mak tetane? 19 Herot re etop
meten remne op wem. Kem Pita
rene heyar me sop. Rem rene
soplaweyemke, Herot re er ei nai
tame remne tuma nenen pen sate
wem. Op ten Herot re Judia yokwo
mesegenen re Sisaria kwomke
waren etek tem.

Herot re sam.

20 Keryen Yen Herot re Tairkene
Saidonkene kwomri tatame remne
gwule bukre tem. Rem op habom.
Nem gwule tetane, nem Keryen
Yen Herot reri kwom panen sibo
tatame remri awos mapurke tu-
pate. Op habom, rem Blastus,
Keryen Yen Herot eterri ake lakere
tame, rekene tuma kiyi namren
teikten re remne kwobo late wem.
Op ten rem kirkirke yin Herot rene
lan rekene kelmenate wem.

21 Herot re get newom, er yabel
tem, Keryen Yen Herot re keryen
yen etemri kerap yenbo wolen
wolbaye yenbok sin tatame remne
tuma weiwem. 22 Tatame rem rene
lan reri tuma meten yaye op wem.
Er tame re more tame boker, re
God. 23 Op wemke, Herot re remri
tuma meten re God Sekene reri
sig nenuwte muwem. Op ten age-
tage God re reri kwomri tame rene
werasen yan re Herot rene pen
sopoyow rem rene tan sam.

24 Er yabel nugwape kwomri tatame rem God Reri Tuma meten omuteke habom.
25 Barnabaskene Solkene rep kel Jerusalemke sen yin newon mesegenen rep Jon Mak rene panen Antiok kwomke sene yim.

Pol re nugwape nowselke yin Jisas reri Tuma Yenbo wesowbem.

(Sapta 13:1—21:14)

13

Rem Barnabaskene Solkene repne God eterri yaku nente lebam.

1 Antiok kwomri Jisas rene habobo tatame, rane rem God reri berastene tuma wesowbo tame, rane rem God reri wule peikbo tame. Remri sig gwop. Wuri re Barnabas, agerbo re Simeon, reri agerbo sig Niger. Agerbo re Lusius, re Sairini kwomri tame. Agerbo re Manain, rene Keryen Yen Herot Antipas eterri nawo ha etep rene yen
ou tewom. Agerbo re Sol. 2 Yabel wuri, Jisas rene habobo tatame rem ok tuknan God rene lom yokwobemke, God Reri Wow re remne op wem. Kem Barnabaskene Solkene repne lebate, rep ari wem yaku nente. 3 Op tem, rem ok sene tuknan God rekene tuma namren rem repne let rasen ek werasen yim.

Barnabaskene Solkene rep Tuma Yenbo Saipruske yin wesowbem.

4 God Reri Wow re Barnabaskene Solkene repne werasen rep Selusia kwomke yim. Rep sip Selusiak poten Saiprus kwowyenke yim. 5 Rep Salamis kwomke gayen Juda etemri God reri akek wuren rep God Reri Tuma remne wesowbem. Jon Mak re repkene ten repne yaku kwobo labem.
6 Rep Salamis kwom mesegenen rep genek sewuren op yokwo kersepkap ok barke waren Pafos kwomke yin tem. Rem Juda tame wuri lam, reri sig Barjisas. Re nuba piyaruw nenbem tame. Re yikokon op wem. An God Reri Tuma wesowbo tame. 7 Barjisas re Keryen Yen Sergius Paulus eterri tametiy. Er keryen yen re purerekene tame, re God Reri Tuma mette selem, re Barnabaskene Solkene repne wen yam. 8 Er nuba piyaruw nenbem tame, Barjisas, reri Grik tumak webem sig Elimas. Re Solkene Barnabaskene repri yaku sewayem. Re op habom, Keryen Yen Sergius Paulus re Jisas rene omuteke kap habote.
9 Sol reri agerbo sig Pol. God Reri Wow re Sol eterkene temenem, re nuba piyaruw nenbem tame, Elimas, eterne le me pen kwanen teten op wem. 10 Ne Satan eterri yen. Ne nugwape wule yenbo etemri peiktame. Yikoko tumakene wule yaperkene rep nerenke tetane. Ne God reri wule yenbo kelow tukbo tame. 11 God re nene yaper nente tetane. Yabel nugwape ne le site tetane. Op ten Elimas re le agetage sin re op wem. Le ari kerneir wuraye. Op ten re belen sewuren kerela kalen re let tobo keren rene kelow peterate tame sopem. 12 Keryen Yen Sergius Paulus re er wos lan re God rene omuteke habom. Re Haneyen reri tuma meten pap tetem.

Barnabaskene Solkene rep Pisidia yokwok tetane Antiok kwomke tuma wesowbem.

13 Pol re anepoi tamekene rem sip poten rem Pafos mesegenen Perga kwomke yim. Perga et Pamfilia yokwok tetane. Er kwomke temenem, Jon Mak re remne etek mesegenen re Jerusalemke sene yim. 14 Sene rem Perga kwom mesegenen rem genek sewurem, agerbo Antiok kwomke yin tem. Er Antiok re Pisidia yokwok tetane. Juda etemri Egesi Yabel tem, rem

etemri God reri akek wuren sim.
15 God reri akeri taresi tame rem
Moses Reri Wuleri siglow lan wem.
Kiyiri God Reri Tuma wesowbem
tame remri basrasem siglow rem
kirkir lan wemke, rem remne op
wem. Lakemase. Kem tatame
remne kwobo labo tuma temente,
kem yan nemne wesowte.

16 Pol re teten ya nenewayen
sen re tuma tobotan op wem.
Kem Israelri tatamekene God rene
lom yokwobo Juda bo tatamekene
kem ari tuma met. 17 God re
Israelri tatame etemri God, re
nemri warege remne leban rem
eterri tatame tem. Rem Isip selke
yatamekap yin temenem, rem
nugwapewai tem. God re eterri
kitimena bukrek re remne panen
rem Isip nowsel mesegenem.
18 Nabe tame pesri ok (40), rem
nowsel yaperke sewurbem, rem
yaper wos nenbem, God re remne
eipye sein be pem. 19 Re Kenan
nowselke temenem tatame remne
ab pen saiwom. Er tatame rem
letrane kelare pes kere nowselri
tatame, remne re pen saiwon
remri nowsel God re nemri warege
remne newom. 20 Er wos tem
nabe, rem nugwape (450). Sene
God re lakerebo tame leban
rem Israel tatame remne panen
sibem, negwon negwon yuri tuma
wesowbo tame, Samuel, re tem.

21 Samuel re temenem yabel, Is-
rael tatame rem nowsel panen site
keryen yen wuri God rene weme-
tem. God re Kis eterri yen, Sol,
rene lebam. Re Benjamin reri
tame beigri tame. Sol re keryen
yen ten nabe tame pesri ok (40)
Israel remne panen sibem. 22 Sene
God re Sol rene wekroken Devit
rene keryen yen tete wem. God
re tatame remne Devit eterne op
wem. Jesi reri yen, Devit, rene
an lan metekwasbo. An rene wete
tuma re etop nente tetane. God re
op wem. 23 God re Israel tatame
remne teiktem tuma re nenem. Re
Devit eterri gurnan, Jisas eter, rene
lebam, re Israel tatame remne
Potbo Tame tem.

24 Kiyi Jisas re reri yaku be to-
botamenem, Jon re Israel tatame
remne op webem. Kem kemri
wule yaper mesegente, kem okke
waren tirmunte. 25 Jon re reri
yaku legete matnamke, re tatame
remne op wem. Kem map habobo,
an Krais? An bo. Krais re anne
tiptuwu yate. Re tame yenbowai.
An tame yenbo bo. Re wolbayek
site, an selke site. Opkap, Jon re
reri sig teitkwunen Jisas reri sig
nenuwem.

26 Ari lakemase, kem Abraham
eterri gurnan. An kemne webo.
God reri kulke tetane Juda bo
tame kemne mere, an kemne
webo. God re tatame remne
potte tuma, re neremne newopiti
yam. 27 Jisas eter re nemne Potbo
Tame. Jerusalemri tatamekene
etemri keryen yenkene rem er
tuma heyar be metem. Kwokwos
kwokwos Egesi Yabelke, rem God
Reri Tuma wesowbem tame remri
basrasem siglow lan webem, rem
er tuma tobo welepe be sanebem.
Rem Krais rene tuma nenen pen
sam. Opkap, God Reri Tuma
wesowbem tame rem kiyi wemkap
sekene tem. 28 Rem rene pen sate
gwule soplaweyen rem Keryen Yen
Pailat rene kwobke wen Jisas rene
bupo me pen sam. 29 Nugwape
tumaker tuma wesowbem tame
rem rene nente basrasemkap, rem
etop nenkeipem. Sene rem reri
kupa neneyeren poten sen yin
sele meike rasem. 30 Sene God re
rene wow sene newom, re sele
meike sene wayen sim. 31 Rekene
kiyi Galili mesegenen Jerusalemke
yim tame, rem Jisas rene nugwape
yabel labem. Gwopte er tame rem
Jisas reri tuma Juda tatame remne
wesowbo.

32 Er Tuma Yenbo nem gwok yan
kemne wesowbo. God re nemri
warege remne op teiktem. Re
Tame wuri rene wen yan er Tame

re etemri gurnan potte. 33 God re warege remne teiktem tuma nemne nenem. Re Jisas rene wow sene newom, re sele meike sene wayen yim. Nem warege etemri gurnan, nem etop lam. Er tuma re God Reri Siglow, Buk Songri sekwo peswe, et op webo.

Ne areri Yen. Gwopte an nereri Apiy.

(Buk Song 2:7)

34 God re Jisas rene wow sene newom, re sele meike sene wayen yim, re sele meike sene be yin kupoite tetane. Re etop reri siglowke op webo.

Tuma sekene. An nene heyar nente tetane.
An er tuma Devit rene teiktem.

(Aisaia 55:3)

35 God reri siglowke tuma sene op webo.

Neri yaku omuteke nenbo tame rene ne sele meike
be mesegenen kupoite.

(Buk Song 16:10)

36 Kem sanetene, Devit re temenem, re God reri wuribaikap nenbem. Sene Devit re sam, rem rene waregem etemri sele ganke pertayem, reri kupa kupoyem. 37 God re wow sene newom Tame, re sele meike sene wayen yim, re be kupoyem. 38 Ari gesmase, kem heyar met. Nem kemne wesowbo tuma gwor. Er Tame re kemri nenbo wule yaper poten septite yam. 39 Moses Reri Wule re kemri nenbo wule yaper be poten septibo, eker kem tame yenbo be tem. Jisas rene omuteke habobo tatame etemnewou re remri nenbo wule yaper poten pete waren rem tatame yenbo tete. 40 Kem heyar la. Kiyi tuma wesowbem tame remri wem tuma keremke kap tete. Kiyi rem op wem.

41 Kem tame kwuyebo tame,
kem lan danekene seken sate.
An agerbo wos wuri nenbo.
Kem etop late, kem omuteke be habote.
Tame rem kemne er wos tege tuma wete,
kem etop omuteke kebese be habote.

42 Pol re tuma wesowkeipem, re Barnabaskene rep God reri akek wurate nenbem, tatame rem repne op wem. Egesi Yabel sene tete, kep sene yan nemne er tuma sene wesowte. 43 Rem God reri ake mesegenen nugwape Juda tatame, nugwape Juda bo tatame, rem Juda etemri wule semenem tatame, rem Polkene Barnabaskene repkene yim. Rep remne pap yenbo tebo tuma op wem. Kem God reri pap meten kwobo labo wule som sebet.

44 Egesi Yabel sene temke, kwomri tatame aboyei rem wuriwouke sin God Reri Tuma mette yam. 45 Juda tame rem lam, nugwape tatame rem wuriwouke simke, rem pap yoken Pol rene tuma nenen rene tame kwuyem. 46 Polkene Barnabaskene rep mol pan teten remne op wem. God re wemke, nes kemne Juda tatame, kemne God Eterri Tuma Yenbo kiyi wesowte. Kem reri tuma muwen magel tayem. Opkap kerem kem webo, kem heyar somsom kebese be temente. Sene nes kemne mesegente, nes Juda bo tatame remne yin wesowte. 47 Keryen Yen re nesne gwor tuma weiwen op wem.

An nene webo, ne Juda bo tatame remne tuwkap kerete.
Ne nugwape nowselri tatame remne kwobo lan op wesowte.
An remne potte.

(Aisaia 42:6; 49:6)

48 Juda bo tatame rem op metem, rem okbop ten Keryen Yen reri tuma rem boteyatem. God re kenem tatame, rem yuri heyar somsom temente, er tatame rem Jisas rene omuteke habom.

49 Sene Keryen Yen God Reri Tuma er yokwok tetane tatame nugwape rem metbem. 50 Op ten Juda tame rem wuribai yaper ten

er kwomri keryen tamekene God rene lom yokwobo kel wurkene ta remne wesarpom, rem Polkene Barnabaskene repne yaper nenete tobotam, rem er nowsel repne wekrokem. 51 Rep tewo sibuw nubtikwunen op wem. God re kemri yaper nen wos laye. Op wen rep Antiok kwom mesegenen Aikoniam kwomke yim. 52 God Reri Wow re Antiokri Jisas rene habobo tatame etemkene temenen rem okbop tebem.

14

Barnabaskene Solkene rep Aikoniamke yin tuma wesowem.

1 Polkene Barnabaskene rep Aikoniam kwomke yin rep kiyi nenbemkap sene nenem. Rep Juda etemri God reri akek wuren God Reri Tuma etek wesowem. Rep heyar wesowen nugwape Juda tatame, Juda bo tatamekene rem omuteke habom. 2 Rane Juda rem omuteke be habom, rem Juda bo tatame remne wesarpom, rem Jisas rene habobo tatame remne pap yokem. 3 Op ten nugwape yabel rep Aikoniamke temenem. Rep be aken Keryen Yen reri pap meten kwobo labo wule som me wen negwobem, Keryen Yen re repne kitimena newon rep agerbo agerbo kitimenakene bukre wos kirkir nenbem. Tatame rem etop lan op wem. Rep tuma sekeneker webo. 4 Aikoniamri tatame rem giriy pes pekan rane rem Juda etemkene tem, rane rem Jisas eterri werasen yi tame repkene tem. 5 Sene rane Juda tamekene Juda bo tamekene rem remri taresi tame etemkene tuma natobon op wem. Nem Jisas reri werasen yi tame repne yaper nenen repne pa seiten botkun sate.

Barnabaskene Solkene rep Likonia yokwok yin tuma wesowem.

6 Rep metem, rem repne botkun sate, eker rep amen Likonia yokwok yim. Rep Listra kwom, Derbe kwomke yim. Er kwom sag pes meknik temenem kwomke rep etek kirkir yin sewurbem. 7 Rep Tuma Yenbo etek wesowbem.

8 Tewo yaper tame, re Listra kwomke temenem. Nawo te rene warwiyem yabel, re tewo yaper temenem, re be sewurbem. 9 Er tame re Pol reri tuma heyar meten simenem, Pol re rene leklek ten op habom. Er tame re omuteke haboye, eker God re rene kebese heyar nente. 10 Op habom, Pol re rene lek lan yaye op wem. Ne opu wayen te. Re wayen tetepoten sewurem.

11 Nugwape tatame rem Pol reri nenem wos lam, rem etemri Likonia tumak yaye op wem. Arkwu pes rep more tamekap teye. Rep neremne lasyerye. 12 Rem repne etemri arkwuri sig newom. Barnabas rene rem Sus wem. Pol re tuma wesowbem tame, eker rem rene Hermes wem. 13 Sus reri kwobor et kwom tarek temenem. Sus reri kwoborke yaku nenbem tame re bulmakau taure panen yan kwomri ser eruke tetem. Re kwowsaike walku wusen kirkir sen yam. Sus reri kwobor yaku nenbem tame, kwomri tatame rem repne bulmakau kwar pete nenem.

14 Jisas reri werasen yi tame pes Polkene Barnabaskene rep etop metem, rep danekene seken repri tame oub weyaryewon amen yin tatame etemri borborke teten remne sewayem. 15 Rep remne op wem. Tametiy. Kem berke op nenbo? Nes more tame. Nes keremkap. Nes kemne God Eterri Tuma Yenbo wesowen op webo. Kem er wos bop remne magel tai. Kem kelpe tetane God rene omuteke habo. Eter re nel, sel, kersepkap ok, nugwape woskene nenem. 16 Kiyi God re lek laben nowselri tatame rem etemri purere wuribaiwouke nenbem. 17 Etop temke re reri

kworer kemne opkap peterabo. Re kemne yenbo nenen mou werasen tibo, nowri awos heyar tebo. Re awos kemne newobo, kem pap yenbo meten ok bop tebo. 18 Op wemke, tatame rem repne kwar pete keraket tem. Rep tewok tewok remne me sewaibem, rem be nenem.

19 Rane Juda tame, Antiokri tamekene Aikoniamri tamekene, rem yan Listra kwomri tatame remne wesarpom, rem pa poten Pol rene seitbem. Rem rene lan op wem. Re saye. Eker rem rene liyten kwom mesegen yin etek rasruwem. 20 Op nenem, Jisas rene habobo tatame rem yan rene kur rasemke, re wayen teten kwomke sene yin wurem. Kwokwos re Barnabaskene rep Derbe kwomke yim.

Barnabaskene Polkene rep Jisas rene habobo tatame remne pap kwuye met tuma wesowem.

21 Rep Derbe kwomke yim, rep God reri Tuma Yenbo etek wesowbem. Nugwape tatame rem metem, rem Jisas rene omuteke habobem. Rep Derbe mesegenen rep Listra, Aikoniam, Antiokke sene yim. 22 Rep Jisas rene habobo tatame remne sene lasyin remne pap kwuye met tuma wesowem. Rep op wem. Kem God rene omutekewai habo. Kem rene magel kap taite. Rep remne tuma op peikem. Nem gwor selke tetane, nemne agerbo agerbo wos yaper tebo, nem mus metbo. Etop tete, nem God eterri panen si kwomke yite tetane, nem heyar temente tetane. 23 Rep wulare wulare kwomke yin rep Jisas rene habobo tatame remri keryen tame remne lebam. Rep awos ok tuknan God rekene tuma op namrem. Gwor tame rem nene omuteke habobo, rem neri tatame remne lakerete. Nes remne neri letke rasbo.

Rep Siria yokwok tetane Antiok kwomke sene yim.

24 Sene rep Pisidia yokwok yeren mesegenen yin rep Pamfilia yokwok yam. 25 Rep God Reri Tuma Yenbo Perga kwomri tatame remne wesowen rep sene waren Atalia kwomke yim. 26 Rep sip etek poten Siria yokwok tetane Antiok kwomke sene yam. Kiyi Antiokri Jisas rene habobo tatame rem God rekene tuma namren rem repne yaku nente werasen yim. Rem God rene wemetem, re repne pap meten kwobo late, rep yaku heyar nente. Rep er yaku nenkeipem, sene rep er kwomke sene yam. 27 Etek yam, rep nugwape Jisas rene habobo tatame remne wuri-wouke site wem. Repri nenen sewurbem yakukap rep remne ab etop wesowem. Rep remne op wem. God re neskene temenem, re nugwape yaku yenbo nenbem. Re nesne kelow peteram, nugwape Juda bo tatame rem Jisas rene omuteke habom. 28 Yabel nugwape rep Antiokri Jisas rene habobo tatame etemkene temenem.

15

Nugwape Jisas rene habobo tatame rem Jerusalemke wuri-wouke sin tuma namrebem.

1 Rane tame rem Judia yokwo mesegenen Antiok kwomke yan rem Jisas rene habobo lakemase remne tuma op peikem. Warege Moses Reri Wule kem be sete, kem mare tumas be kutete, opkap God re kemne be potte. 2 Op wemke, Polkene Barnabaskene rep etop metem, rep nugwape gwule bukre Judia yokwok yam tame remkene negwon nauram. Sene Jisas rene habobo tame rem tuma namren op wem. Polkene Barnabaskene agerbo Antiokri Jisas rene habobo tamekene remne nem Jerusalemke werasen yite. Rem negwon nauram

tuma, rem Jisas reri werasen yi tame etemkene Jisas rene habobo tatame etemri keryen tame etemkene er tuma namren kelmenate.

3 Antiokri Jisas rene omuteke habobo tame rem remne werasen rem Fonisia yokwok, Samaria yokwok yibemke, rem Jisas rene habobo tatame remne op wem. Nugwape Juda bo tatame, rem Jisas rene habobo. Op metem, rem aboyei okbop tem.

4 Rem Jerusalemke yam, Jisas rene habobo tatame, etemri keryen tamekene Jisas reri werasen yi tamekene, rem remne pap yewom. Sene Pol nager rem remne God eter nenem woskap wesowem. 5 Rane Jisas rene habobo tame rem Farisi tame beigri, rem teten op wem. Juda bo tame rem Jisas rene omuteke habote, kem remri mare tumas kutete. Kem remne wete, rem Moses Reri Wule kirkir sete.

6 Sene Jisas reri werasen yi tamekene Jisas rene habobo tatame etemri keryen tamekene rem wuriwouke sin er tuma etemwou namrem. 7 Rem tuma nugwape namren Pita re teten op wem. Ari lakemase. Kem mettene, kiyi God re nemne yaku newopiti pete yamke, re arenne leban op wem. Areri Tuma Yenbo ne Juda bo tatame etemne wesowte, rem kirkir meten omuteke habote. 8 God re aboyei tatame remri wuribai latene. Re Reri Wow nemne newomkap, re Juda bo tatame etemne kirkir newom. Opkap re nemne peteram, re remne potbo. 9 God re remne, nemne wule kena kena be nenem. Re nemne nenem wule re etemne kirkir nenem. Rem God rene omuteke habom, eker re remri yaper nen wos poten septim, re remne tatame yenbo wem. 10 Nemri yeiwarege rem Moses Reri Wule kebese be sebem. Nerem mere nem er Wule kebese be setene. Berke kem Juda bo Jisas rene omuteke habobo tatame remne webo, rem er wule sete? Op webo, kem God rene seilabo. 11 Nem omuteke op habobo. Haneyen Jisas re nemne pap meten kwobo lam, eker God re nemne potbo. Re Juda bo tatame remne kirkir etop nenbo.

12 Sene aboyei tame rem tuma ribo ten wan taimenem. Barnabaskene Polkene rep Juda bo tatame remkene temenen God re repri letke nenbem kitimena bukre woskene yenbo woskene rep etop remne wesowem. 13 Rep tuma legem, Jems re op wem. Lakemase, kem ari tuma met. 14 Saimon Pita re kemne op weiwo. God re nemne peteram, re Juda bo tatame remne kirkir pap metem, eker re rane remne potem, rem God eterri tatame tem. 15 Kiyi temenem tuma wesowbem tame, rem er tuma kirkir wem. God Reri Siglow Tuma op basrasem.

16 Keryen Yen God re op wem.
Devit eterri gurnan rem sipsip
weske nenem terem akekap.
An sene yate, an er terem ake sene
nente.
Er ake yaper tem, aren an er ake
ager sene nente.
Er ake kitimenakene tete.
17-18 Op tete, aboyei agerbo
nowselri tatame rem
Keryen Yen rene sopte tetane.
An kiyi kenem Juda bo tatame,
rem areri tatame tete.
Keryen Yen re er tuma wem, kiyi
sape re etop wem.
(Amos 9:11-12)

19 Jems re sene op wem. Ari wuribai gwop. Juda bo tatame rem wuribai yaper mesegenen God rene omuteke habobo. Opkap nem remne lim tobo tuma kap wete. Nem remne Juda tatame remri wule nente kap wete. 20 Nem remne siglow basrasen newopitite. Nem remne op wete. Sukwiye kwar pebo kiti kem mane ate. Kem muye bisi o mare bisi

mane yite. Wak pugusebo nepkene kiti kem mane ate. Nep kem mane ate. Nem remne etop basraste. 21 Nem mettene, nugwape tatame rem er tuma mettene. Kiyisape rem Moses Reri Wule nugwape kwomke som wesowbo. Nugwape Egesi Yabel rem er tuma God reri akek akek lan webo. Jems re op wem.

Rem Juda bo Jisas rene habobo tatame remne siglow basrasen newopitim.

22 Jisas reri werasen yi tame etem, Jisas rene habobo tatame etemri keryen tame etem, Jisas rene habobem tatame etem, rem sin tuma natobem. Rem sig yenbokene tame pes leban rep Polkene Barnabaskene Antiokke yite wem. Wuri re Judas, reri agerbo sig Barsabas. Agerbo re Sailas. 23 Sene rem siglow basrasen repne newon rep ek sen yim. Siglow re op wem.

Nem Krais Jisas reri werasen yi tamekene keryen tamekene, nem kemri lakemase. Kem nemri Juda bo Jisas rene habobo lakemase. Kem Antiok kwomri, Siria yokwori, Silisia yokwori tetane tatame. Nem kemne gwor siglow basrasen kemne pir webo. 24 Nem metem, nemri rane tame rem yin kemne kusuk yasuk tuma wem, kem wuribai pes tem. Nem remne be werasem, etem rem ermetke yim. 25 Op tem, nem tuma natoben nem Jisas rene habobo tame pes lebam, repne werasen rep nemri tame nowu Barnabaskene Polkene etepkene rem kemne lasyate. 26 Barnabaskene Polkene rep kwomke kwomke yin Haneyen Jisas Krais eterri tuma wesowbem, rep sate keraket ten rep be akem. 27 Nem Judaskene Sailaskene repne kirkir werasen yibo, rep gwor siglowri tuma kemne heyar wesowte. 28 God Reri Wow nemkene kirkir tem, nem kemne agerbo limkene wule sete be wete. Gwor wulewouri tuma kem sete. 29 Sukwiye kwar pebo kiti kem mane ate. Nep kem mane ate. Wak pugusbo nepkene kiti kem mane ate. Kem muye bisi o mare bisi mane yite. Kem er yaper nen wos amekwunte, et yenbo. Setate. Tuma ab eteke.

30 Rem remne werasen rem Antiok kwomke yim. Etek yam, rem Jisas rene habobem tatame remne wepoten wuriwouke sin er siglow newom. 31 Rem poten lan rem er pap kwuye metbo tuma lan okbop ten boteyatem. 32 Judaskene Sailaskene rep God Reri Berastene Tuma wesowbem tame, rep nugwape kwobo labo tuma Jisas rene habobo tatame remne wesowem. Rem metem, rem mol pan teten rem kitimenakene tem. 33-34 Nugwape yabel rep Antiokke tem. Sene Jisas rene habobo tatame rem repne pir wen repne werasen Jerusalem kwomke sene yim. Sailas re eterri wuribaike, re Antiok etek tem. 35 Polkene Barnabaskene rep Antiokke som temenem, rep nugwape Jisas rene habobo tamekene rem Haneyen Jisas reri Tuma Yenbo wesowen peikbem.

Polkene Barnabaskene rep wuribai kena kena tem.

36 Yuri Pol re Barnabas rene op wem. Kiyi nes sewuren kwomri kwomri gesmase remne Haneyen reri tuma wesowbem, rem kap heyar tetane o bo? Nes remne sene lasyite. 37 Barnabas re Jon Mak rene anepoi yite wem. 38 Pol re sewayen op wem. Jon Mak re kiyi neskene Pamfilia yokwok yin nesne etek mesegenen yaku be legem. 39 Op wem, rep mede kwobo nawen kena kena yim. Barnabas re Jon Mak rene panen rep sip poten Saiprus kwowyenke yim. 40 Pol re Sailas rene anepoi panen yite wem. Rep yite nenbem, Jisas rene habobo tatame rem

repne op wem. Haneyen Jisas re kepne pap meten kwobo labet. 41 Rep Siria yokwokene Silisia yokwokene yin sewuren Pol re etek temenem Jisas rene habobo tatame remne kitimenakene tuma wesowbem.

16

Pol re Timoti rene anepoi yen panen yim.

1 Pol re Derbe kwomke yin sene re Listra kwomke yim. Jisas rene habobo tame wuri, reri sig Timoti, re etek temenem. Reri nawo te Juda ta, te Jisas rene omuteke kirkir habom. Reri ha re Grik tame. 2 Listra kwomri Jisas rene habobo tamekene Aikoniam kwomri Jisas rene habobo tamekene rem op wem. Timoti re tame yenbo. 3 Pol re Timoti rene anepoi yite wem, re rene Juda wule nenen Timoti rene mare tumas kutem. Pol re op habom. Kwom meknik tetane Juda tame rem mettene, Timoti eterri ha re Juda bo, re Grik tame. Opkap re Timoti rene mare tumas kutem. 4 Rem kwomke kwomke yin rem Jisas rene habobo tatame remne op wem. Jisas reri werasen yi tamekene Jisas rene habobo keryen tamekene etem Jerusalemke natobon basrasem tuma kem mette. Gwor wule kem heyar se. 5 Op nenbem, Jisas rene habobo tatame remri omuteke habobo wule burkre tem. Kwokwos kwokwos tatame rem Jisas rene omuteke haboben rem nugwape tem.

Pol re Masedoniari tame rene lam.

6 God Reri Wow re Pol nage remne sewayen rem Esia yokwok kap yin God Reri Tuma etek kap wesowte. Opkap rem Frigia yokwok, Galesia yokwok yin sewurbem. 7 Rem Misia yokwok yim, rem Bitinia yokwori sel wule meknik yim, rem etek wurte wem, Jisas reri Wow re remne sene sewayem. 8 Opkap rem Misia yokwori tewo reksiyim yin rem Troas kwomke warem. 9 Neirke Pol re nugsikap lam, re op lam. Masedonia yokwori tame wuri re teten Pol rene op wem. Ne gwor Masedonia yokwok yan nemne kwobo late. 10 Pol re nugsikap lam, nem sanem, God re nemne Masedonia yokwok werasen nem Tuma Yenbo er tatame remne wesowte. Eker nem wos agetage teren Masedonia yokwok yim.

Lidia te Jisas rene omuteke habobem.

11 Nem sip Troas kwomke poten Samotres selke kurapitiwum. Kwokwos nem Neapolis kwomke yin gayem. 12 Nem Neapolis mesegenen nem Filipai kwomke wurem. Filipai kwom et Masedonia yokwori kwom sag. Rom tame rem er kwom panen simenem. Rane yabel nem etek temenem. 13 Egesi Yabelke nem kwomri ser eruke wuren peik barke yim. Nem Juda rem God rekene tuma namrebo emik sopem. Nem lam, rane ta rem etek simenem, nem etemkene sin remne tuma wesowem. 14 Ta wuri, teri sig Lidia, te er tuma sin metem. Te Taiataira kwomri ta, te kilapunen kwoi weskap mate yaku nenbem ta. Te God rene habobem ta. Keryen Yen re tene wuribai lisokon te Pol reri wem tuma heyar metem. 15 Etop ten nem Lidia etetne, etetri akeri tatame remne okke waren tirmunen nenewayem. Sene te nemne op wem. Kap, kem habobo an Haneyen rene omuteke habobo o kap bo? Kem etop habote, kem areri akek yan tete. Te nemri wuribai lisokon nem teri tuma meten etetri akek yin tem.

Polkene Sailaskene rep Filipai kwomri ake yaperke temenem.

16 Yabel wuri nem God rekene tuma namrebo emik yibemke,

nem yaku bop nenbo ta wuri tene etek lam. Er ta tene gambok gureremenemke, yuri tete wos te kebese wesowbem. Te er yaku nenbem, teri lakerebo tame rem kel nugwape potbem. 17 Te nemne tiptuwun yaye op tebem. Gwor tame rem Ikya Tetane God eterri yaku nen tame. God re kemne sene potbo wule, rem kemne heyar wesowbo. 18 Yabel nugwape te etopwou nenbemke, Pol re teri nenbokap muwem, re tene petkwo lan tene gureremenem gambo tene op wem. Jisas Krais eterri sigke an nene webo. Ne ta tene mesegenen yi. Reri webem tuma egegekene gambo te tene mesegenen yim.

19 Tene lakerebo tame rem op lam, rem op wem. Ta te teri yaku sene be nenen nem tokwo sene be potte. Sene rem Polkene Sailaskene repne keikeren liyten yin kwom sag makelek yim, kwomri taresi tame etemri bitmik tuma nente yim. 20 Ta tene lakerebo tame rem Romri tuma metbo tame remne op wem. Gwor tame rep Juda tame, rep nemri kwom gwule nenbo. 21 Rep nemne agerbo wule peikbo. Nem Rom tatame, nem agerbo wule sete muwebo. 22 Nugwape tatame rem yan er tuma metem, etem mere rem repne gwule tem. Op tem, tuma metbo tame rem repne paku pete habom, rem repri tame oub lugpoten rane tame remne op wem. Kem repne paku yaper pe. 23 Rem repne paku pen repne ake yaperke wen wurem. Rem ake yaper lakerebo tame rene kwobke op wem. Ne repne heyar lakere. Rep kap amen yite. 24 Ake yaper lakere tame re tuma meten re repne ake gaumeike rimapiti wuren limkene mewelale poten repri tewo etek ragerkerem.

25 Neir borke Polkene Sailaskene rep God rekene tuma namren sekwo lombem. Repkene ake yaperke temenem tame rem sin me metbem. 26 Agetage nina bukre yam, ake re negnegem, eru aboyei tagwoyewokeipem. Ake yaperke temenem tame remne bogyewomenem kep aboyei beiwekeipem. 27 Ake yaper lakere tame re tuknamenem, re wayen teten lam, ake eru ab tagwoyewomenem. Etop lam, re op habom. Ake yaperke tetane tame rem aboyei yikeipye. Opkap, re reri akiy sugwopoten kworer pen sate nenem. 28 Pol re etop lan re rene yaye op wem. Ne mane kworer pi newote. Nem aboyei, nem gwor tetane. 29 Ake yaper lakere tame re op tem. Tuw sen ya. Re tuw poten ake gaumeike amen wurem, re aken polpolen Polkene Sailaskene etepri tewo tobok aken yersiyam. 30 Re repne panen wuran op wem. Kep anne wesowte. An berke nente, God re anne potte?

31 Rep rene sein op wem. Ne Haneyen Jisas rene omuteke habote, God re nene potte. Neri yen takene re kirkir potte. 32 Sene rep eterne, er akek temenem tatamekene remne Haneyen reri tuma wesowem. 33 Neir som tektemenem, ake yaper lakere tame re repne panen yin repne wesom gwane tam. Sene rep rene, eterri yen takene remne okke waren tirmunen nenewayem. 34 Op ten Polkene Sailaskene repne re reri akek panen wuren awos newon am. Re yen takene rem God rene omuteke habom, eker rem boteyatebem.

35 Ei berakwunem, Romri tuma metbo tame rem nause tame werasen yan ake yaper lakere tame rene op wem. Ne repne akwulke werasen yite. 36 Ake yaper lakere tame re Pol rene op wem. Tuma met tame rem kepne yite weye. Kep yi, kep pap yenbo tete. 37 Pol re nause tame remne

op wem. Nes Rom nowselri tame. Romri taresi tame rem nesne yaper nenem. Rem nesri tuma be metem. Rem nesne nugwape tatame etemri bitmik bupo me pen ake yaperke wen rasem. Sene rem elen nesne werasen yite weye. Romri tare si tame etem rem yan nesne ake yaperke panen wurate.

38 Op wemke, nause tame rem yin Romri tuma metbo tame remne Pol reri wem tumakap wesowem. Polkene Sailaskene rep Rom tame, rem etop metem, rem akem. 39 Rem ake yaperke yin repne pap kerelabo tuma wen repne panen wuran repne elen op wematem. Setate. Kep nemri kwom pelebiten opu yite. 40 Polkene Sailaskene rep ake yaper pelebeten Lidia etetri akek yim. Rep Jisas rene habobo tatame remne lan pap kitimena newobo tuma remne wen rep Filipai kwom pelebeten yim.

17

Tesalonaika kwomri tatame rem Polkene Sailaskene repne pete wem.

1 Pol nage rem yim, Amfipolis kwomke yin mesegenem. Sene rem Apolonia kwomke yin mesegenen Tesalonaika kwomke yin tem. Juda tatame remri God reri ake er kwomke temenem. 2 Pol reri kiyi nenbemkap, re etop sene nenem, re Egesi Yabel God reri akek wurem. Ege si yabel murke Pol re wuren remkene God reri siglowke basrastene tuma narembem. 3 Re remne God Reri Siglowri Tuma tobo op wem. God Reri Lebam Tame re mus bukre meten sate. Re wow sene poten sene wayen yite tetane. An kemne webo, er tame re Jisas. Re God Eter Lebam Tame. Eter re Tatame Remne Potbo Tame. 4 Pol reri tuma rem metemke, rane rem Jisas rene omuteke habon rem Polkene Sailaskene etepkene tem. Rane Grik tatame rem God rene lom yokwobo tatame, etem, kwomri keryen ta nugwape etemkene, rem etopwou nenem.

5 Juda tame rem lam, tatame rem repkene nugwape tem, eker rem repne wuribai yaper tem. Rem kelowke bupo me tetebem tame yaper, remne wem, rem nugwape ei ker kuten naibem. Sene rem Jeson eterri akek yin talkuten rem Polkene Sailaskene repne sopen repne tatame remri bitmik teteruwte wem. 6 Rem repne soplaweyen rem ake mutame, Jeson eterne, agerbo Jisas rene habobo tatamekene remne keikeren kwomri taresi tame etemne liyten yin yaye op wem. Gwor tame rem kwomke kwomke yin pap ker lisbo tuma wesowen sewurbo. Rem nemri kwomke etop nente yawo. 7 Jeson re remne pap yewon rem eterri akek tetane. Rem Romri Keryen Yen Sisar reri tuma nasweibo, eterri wule biragiyebo. Rem webo agerbo keryen yen re tetane, reri sig Jisas. 8 Op wemke, nugwape tatame, kwomri taresi tamekene rem op metem, rem pap nugwape yokem, rem yaye ten sewurbem. 9 Sene kwomri taresi tame rem Jeson eterne, Jisas rene habobo tame etemne remne wen kel newom, rem remne sene werasen yim.

Polkene Sailaskene rep Beria kwomke yin yaku etek nenbem.

10 Neir tektemke, Jisas rene habobo tame rem Polkene Sailaskene repne Beria kwomke werasen yim. Beria kwom potem, rep God reri akek yin wurem. 11 Beria kwomri Juda tatame rem Tesalonaika tatamekap bo. Rem wule yenbo nenen rem agerbo tatameri tuma meten namrelabem. Rem Pol reri tuma meten pap tetem. Kwokwos kwokwos rem God reri siglowri tuma heyar lan Pol eterri tuma ek se pen labem. 12 Nugwape Juda tatame rem Haneyen rene

omuteke habobem. Nugwape Grik tamekene kelkene Grik takene etem mere rem Haneyen rene omuteke habobem.
13 Yuri Tesalonaika kwomri Juda tame rem metem, Pol re Beria kwomri tatame remne God Reri Tuma wesowbemke, rem yan Beria kwomri tatame remne wesarpon, er kwomri tame nugwape rem repne gwule tem. 14 Jisas rene habobo tatame rem etop metem, rem Pol rene agetage werasen kersepkap ok barke warem. Sailaskene Timotikene rep be yim, rep Beria kwomke temenem. 15 Jisas rene habobo tame rem Pol rene panen yim, rem Atens kwom potem, rem Pol rene etek mesegenem. Rem Beria sene yite nenbem, Pol re remne op wem. Sailaskene Timotikene repne wete, rep tewo lagu anne lasyate. Kem repne etop wete.

Pol re Atens kwomke tuma wesowbem.
16 Pol re repne Atens kwomke kowmenem, re lam, Atens kwomke hekna habona sukwiye tarekene wuryakene etek temenem. Op lam, re pap yaper metem. 17 Pol re Juda etemri God reri akek yin Juda tamekene God rene lom yokwobo Juda bo tamekene tuma namrebem. Kwokwos kwokwos re tame sibo makelek yin re yiyabem tatame etemkene sin tuma kirkir namrebem. 18 Rane purerekene tuma peikbem tame, rem yam. Rane rem Epikurian wule sebem tame, rane rem Stoik wule sebem tame, rem Pol rekene tuma nauram. Pol re remne Jisas reri nenbemkap, re selek sene wayen yimkap, re remne etop wesowbem. Opkap, rane tame rem op wem. Er ok serbo tame, re be tuma webo? Rane rem op wem. Re agerbo kwomri sikile arkwu tuma nemne wesowbo. 19 Op tem, rem Pol rene Areopagus kwowke panen yawun kwomri saberawiykene tame etemri bitmik panen yim. Rem Pol rene op wem. Ne tuma ager tatame remne peikbo, nem kirkir mette selbo. 20 Neri webo tuma nem welepe be metem. Tuma tobo nem heyar mette selbo. 21 Atens kwomri tatamekene, agerbo nowselri tatamekene rem Atens kwomke temenem, rem kwokwos kwokwos tuma ager meten namrebem. Rem etop nente selbem.

22 Pol re Areopagus kwow etemkene yawum, re saberawiykene tame etemri bitmik teten op wem. An labo kem Atens kwomri tatame, kem lom yokwobo wule heyarwai nenbo. 23 An kemri kwomke tewok sewurem, an kemri lom yokwobo ake nugwape lam. Sukwiye kwar pebo tiy wuri an lam, er tiy et basras tumakene, tuma op webo. Gwor tiy et nem be sanetene sukwiye eterri tiy. Er sukwiye rene kem be sanetene, kem rene bupo me lom yokwobo. Eker eterne an kemne wesowte.

24 Re sukwiye bo. Re Keryen Yen God. God re sel nenem, aboyei selke tetane wosbas eterwou nenem. Re nelri, nowselri Keryen Yen. Tamek nenbo kwobor o lom yokwobo akek re etek be sitane. 25 Re wos wuri be merinbo, tatame rem rene wos mapurke newote. Rem remri letke nenbo yaku rene mapurke kwobo late. Eter re aboyei tatame nemne yumu newobo, nem kelpe tatame tebo. Eter re nemne aboyei wos newobo, nem heyar tetane. 26 Kiyi re tame wuri nenem. Er tamek re nugwape agerbo agerbo tatame remne nenen re remne nugwape nowselke werasen yin ten yam. Etem temente yabel, etem site nowsel, God re kiyi lebam. 27 God re etop nenem, re selbo, nem tatame, nem rene sopen yin rane nem God rene lan sanete. Re nemne wulare wulare kaike be tetane, eker nem rene kebese lan

sanete. 28 Purerekene tame wuri
re op wem.
God eterwou re nemne wow
newobo.
Eterke nem tetane, nem sewurbo,
nem purere wuribaikene tetane.
Nemri tetane somo et eter.
Kemri purerekene tame rane rem
op wem.
Nerem mere, nem eterri yen.
29 Ekeya, nem God reri yen. Op ten
nem kap op habote, God re gol o
silva o wur pak nenem wos. Nem
kap habote, tame rem wuribai
habon letke nenem wurya o suk-
wiye tare et God. Yehow.
30 Kiyi tatame rem wor
temenem, rem wurya lom yok-
wobem, God re remne lek me
labem. Gwopte re aboyei nowselke
tetane tatame remne kwobke
op webo. Wurbai yaper kem
mesegen. 31 God re yabel wuri
lebam. Er yabel re aboyei nowselri
tatame remne heyar se pen lan
remne tuma nente tetane. God
Re Lebam Tame, re etop nente. Er
Tame re samke, God re rene wow
sene newon re sene wayen sim. Re
nowselri tatame remne heyar se
pen late tetane. Nem etop omuteke
habobo.
32 Sam tame rem sene wayen site
tuma, rem metemke, rane rem Pol
rene tame kwuyem, rane rem rene
op wem. Nem er tuma sene mette
selbo. 33 Op tem, Pol re remne
mesegenen yim. 34 Rane tame rem
Pol reri tuma potem, rem Jisas rene
omuteke habom. Wuri re Dioni-
sius, re Areopagus kwowke duwbo
saberawiykene tame etemri wuri.
Wuri te ta, teri sig Damaris. Agerbo
tatame etem mere, rem Jisas rene
omuteke habom.

18

*Pol re Korin kwomke tuma we-
sowem.*

1 Sene Pol re Atens kwom
mesegenen Korin kwomke yim.
2 Etek temenem, Pol re Juda tame
wuri, reri sig Akwila, rene lam.
Reri maime yokwo et Pontus. Yeki
re reri ta Prisilakene rep Itali
nowsel mesegenen yam. Rom
panen sibo keryen yen burkre,
Sisar Klodius, re Rom kwomke
temenem Juda tatame remne
wekrokem. Opkap, rep Korin
kwomke yam. 3 Pol eter, Akwila
eter, takene rem wuri yaku nen
tamesip. Rem sel ake nenen tokwo
pot yaku nenbem. Opkap Pol re
etepkene temenem, rem yaku etop
nenbem. 4 Egesi Yabel tembemke,
Pol re Juda etemri God reri akek
wuren remkene tuma namrebem.
Re op selbem, Juda tatamekene
Grik tatamekene, rem Jisas rene
omuteke habote.
5 Yuri Sailaskene Timotikene
rep Masedonia yokwo pelebeten
Pol rene Korin kwomke lasyam,
Pol re kel pot yaku mesegenen
re kwokwos kwokwos Jisas Reri
Tuma Yenbo Juda remne op
wesowbem. Pol re remne op
wem. Jisas re Krais, God Eter
Lebam Tame. 6 Etop wem, rem reri
tuma nasweyen rene tuma yaper
wem. Pol re remne sewayen op
nenem. Re reri tame oub sibuw
nubtipitin remne op wem. Kem
God reri kwom be yite, et keremri
wos. Kem anne ker mapurke raste.
An kemne Juda tame mesegente.
Gwopte an Juda bo tatame remne
yin God Reri Tuma wesowte.
7 Op wen re Juda etemri God reri
ake mesegenen re Titius Jastus
eterri akek yin temenem. Er
tame re God rene lom yokwobem
tame. Reri ake et God reri ake
wiykwonke temenem. 8 Juda
etemri God reri akeri taresi tame
reri sig Krispus. Re yen takene
rem Haneyen Jisas rene omuteke
habobem. Nugwape Korinri
tatame rem Pol reri webem tuma
omuteke haboben rem okke waren
tirmunen nenewayem.
9 Neir wuri Pol re nugsikap lam,
Haneyen Jisas re rene op wem.
Ne mane akte. Ne tuma som

wesowbet. Tuma kap tabote. 10 An nerenkene tetane. Ari nugwape tatame rem gwor kwomke tetane, eker agerbo tame rem nene yaper be nente. 11 Opkap Pol re nabe tep wuri wiywiy wuri Korin kwomke temenem, re remne God Reri Tuma peikbem.

12 Yuri Rom tame Galio re Akaia yokwori keryen yen temke, Juda tame rem wuribai wuriwouke ten rem Pol rene keikeren Keryen Yen Galio eterke panen yin rene tuma nente yim. 13 Rem op wem. Gwor tame, Pol, re nemne kusuk yasuk tuma webo, re God rene lom yokwobo wule ager peikbo. Nem reri webo wule nente, nem Juda wule biragiyete. 14 Pol re tuma sein wete nenem, Galio re remne kiyi op wem. Pol re Romri wule biragiyete weye o re yaper wos nente weye, an kemri tuma mette weye. 15 Kem kemri Juda wule o tuma o sigkene ei negwobo, kerem kem er tuma meten kelmenate. An bo. 16 Op wem, re remne tuma metbo akek wekroken yim. 17 Yin wuren rem Juda etemri God reri akeri taresi tame, Sostenes, rene keikeren paku pem. Rem rene tuma metbo ake makelek pem. Galio re lewouke me lam.

Pol re Siria yokwori Antiok kwomke sene yim.

18 Pol re nugwape yabel Korinke temenemke, yuri re Jisas rene omuteke tatame remne pir wen re ek yim. Prisilakene Akwilakene rep eterkene yim. Rem Senkria kwomke kiyi yin Pol re God rene puromon tuma nenkeipem, eker rem reri tare kerem. Sene rem sip etek poten Siria yokwok yim. 19 Rem Efesus kwomke gayem, re Prisilakene Akwilakene repne etek mesegenem. Sene Pol re Juda etemri God reri akek wuren Juda remkene tuma namrem. 20 Rem rene op wem. Ne neremkene yabel nugwape temente. Pol re kirkir be tem. 21 Re remne mesegente nenbem, re remne pir wen op wem. Yuri God eter anne wetek, an sene ek yate. Op wemke, re sip poten Efesus kwom mesegenen yim. 22 Re Sisaria kwomke yin gayen re Jerusalemke yin Jisas rene omuteke habobo tatame remne pir wem. Sene re remne mesegenen Antiok kwomke yim.

23 Yabel nugwape Pol re etek ten re Antiok mesegenen re Galesia yokwok, Frigia yokwok yin tuma wesowen sewurbem. Re Jisas rene omuteke habobo tatame remne kwobo lan remri God rene habobo wule kitimena newobem.

Apolos re Efesus kwomke tuma wesowbem.

24 Juda tame wuri re Aleksandria kwomri tame, re yan Efesus kwomke temenem. Reri sig Apolos. Re God Reri Siglowri Tuma heyar sanem, re tuma heyar me wesowbem. 25 Kiyi re Aleksandriak temenem, rem Haneyen reri wule rene peikbem, sene re pap teten Jisas eterri tuma tatame remne heyar wesowbem. Re Jon reri okke waren tirmunem wulewou lam. 26 Re mol pan teten Juda etemri God reri akek tuma wesowbem. Prisilakene Akwilakene rep reri wem tuma metemke, rep rene etepri akek panen yin God Reri Wule rep rene heyar weiwebem. 27 Yuri Apolos re Akaia yokwok yite wem, Efesusri Jisas rene omuteke habobo gesmase rem rene kwobo late wem. Rem Akaia yokwori lakemase remne siglow basrasen op wem. Kem Apolos rene pap yewote. Op barasem, re poten etek yim. Re er yokwok temenem Jisas rene omuteke habobo tatame remne kwobo burkre labem. Er tatame remne God re pap meten kwobo lam, rem rene omuteke habobem. 28 Nugwape tatame etemri bitmik Apolos re God Reri Tuma heyar wesowem. Re Juda tame etemkene

nauran teitkwunem. Re God Reri Siglow remne heyar peteran op wem. Jisas Krais, God Eter Lebam Tame, re gwor nowselke yeren tatame remne potte yam.

19

Pol re Efesus kwomke tuma wesowem.

1 Apolos re Korinke temenemke, Pol re Antiok mesegenen re selke yin Efesus kwomke yin tem. Re rane Jisas rene omuteke habobo tatame remne etek lam. 2 Re remne op wemetem. Kiyi kem Jisas rene omuteke habom, kem God Reri Wow potem o be potem? Rem sein op wem. Yehow. Nem be pottene. Nem op be mettene, God Reri Wow re tetane. 3 Pol re op wemetem. Kem yikeri sigke okke tirmunen nenewayem? Rem sein op wem. Jon reri tuma nem metemke sene nem eterri wulek nem okke waren tirmunem. 4 Pol re op wem. Jon re tatame remne wem, kem kemri wule yaper mesegen an kemne okke waren tirmunen nenewayete. Op tete, kem anne tiptuwu yate tame, Jisas, eterne omuteke habote. Jon re etop wem. 5 Rem etop metem, Pol re Haneyen Jisas eterri sigke remne okke waren tirmunen nenewayem. 6 Sene Pol re remne let rasem, God Reri Wow re etemkene yan tem. Rem agerbo agerbo tumak namrem, rem God Reri Tuma kirkir wesowem. 7 Er karem tame rem letpeis tewo pes kerem.

8 Pol re Juda etemri God reri akek wuren mol pan teten, tatame remne tuma wesowem. God re kwom panen site tuma re remkene namrebem. Liyp mur re etop nenbem. 9 Rane Juda rem mangure ten Jisas rene be habom. Rem tatame etemri bikmik ten Haneyen reri Wule tuma yaper wem. Op ten Polkene Jisas rene omuteke habobo tatamekene rem Juda remne mesegenem, rem tuma peikbo tame, Tiranus, reri akek kwokwos kwokwos wuren Pol re remne tuma etek wesowbem. 10 Nabe pes re etop nenbemke, aboyei Esia yokwori Juda tatamekene Juda bo tatamekene, rem Haneyen Jisas reri tuma ek metem.

Skeva eterri taureyen rem gambo wekrokte wem.

11 Pol eterri letke, God re kitimenakene bukre wos nenbem. 12 Pol re let kerebem mate meg, tatame rem poten sikanuma nenbem tame o gambo gureremenem tame etemne sen yin newobem. Rem er mate meg let kerebem, remri yaper boibem, gambo rem amekirbem.

13 Rane Juda tame rem kel pot yaku nenbem, rem kwomke kwomke sewurbem, gambo remne wekrokbem. Sene rem Haneyen Jisas reri sig wen gambo wekrokte seilam. Rem gambo remne op wem. Pol eter wesowbo tame, Jisas, nem eterri sigke kem sekiy yi. 14 God Reri Kwoborri yaku nenbem tame etemri keryen yen wuri, Skeva, reri yen rem letrane kelare pes kerem tame, rem etop nenem. 15 Yabel wuri rem Haneyen eterri sigke gambo rene wem, gambo re sein op wem. Jisas rene an latene. Pol rene an latene. Kemne an be latene. Kem yike? 16 Sene gambo gureremenem tame re remne pen remri wumenem tame oub ab weyaryewon remri wesom nepkene yam. Op nenem, rem bupo me amen er ake mesegenen yim. 17 Efesuske temenem Juda tatamekene Juda bo tatamekene rem op metem, rem kenakem akem. Rem op wem. Haneyen Jisas reri sig et bukrewai. 18 Op tem, Jisas rene habobem tatame nugwape rem remri kiyi nenbem wule yaper aboyei kwom geike wem. 19 Nugwape nuba nenbem tatame rem remri nuba nenbem

woskene siglowkene sen yan kwom geike kerke liskeipem. Siglowri tokwo rem karem, tokwo nugwape tameri ok (50,000) kel silva. 20 Op nenem, Haneyen eterri kitimena bukrek nugwape kwomri tatame rem reri tuma meten sespe tem.

Efesus kwomri tatame rem Pol rene tuma yaper wem.

21 Efesus kwomke temenem Jisas rene habobo tatame rem God reri kitimena potem. God Reri Wow re Pol reri wuribai lisokom, Pol re op wem. An selke sewuren Masedonia yokwokene Akaia yokwokene sene yin remne kwobo lakeipte, sene an Jerusalem kwomke yite. Etop nente, sene an Rom kwom yin late. 22 Op wem, re reri yaku nenbo tamesip pes, Timotikene Erastuskene, repne Masedonia yokwok kiyi werasen yim. Pol re rane yabel Esia yokwok som temenem.

23 Er yabel nugwape Efesus kwomri tatame rem Jisas reri Wule sebo tatame remne nugwape tuma webem. Er tuma et gwopkap. 24 Tame wuri reri sig Demitrius re kelkap pa (silva) yaku nenbem tame. Re reri yaku nen tamesipkene rem sukwiye Artemis, teri kwoborkap ake eisow kelkap pak nenbem. Tatame rem er kwobor eisow tupabem, yaku nenbem tame rem tokwo nugwape ek potbem. 25 Demitrius re reri yaku nen tame remne wen yan agerbo opkap yaku nenbem tame remne re kirkir wen yan rem wuriwouke sin tuma namrem. Re remne op wem. Yaku nen tamesip. Nemri nenbo yaku et tokwo yenbo potbo yaku. 26 Er tame, Pol, re nugwape tatame remne kusuk yasuk tuma webo. Kem etop lan metbo. Re remne op webo. Tamek letke nenbo god et God sekene bo. Gwor Efesus kwomri tatamekene nugwape Esia yokwori tatamekene rem reri tuma omuteke metbo. 27 Pol reri webo tuma re nemri yaku yaper kap nente. Etopwou bo. Sukwiye ta bukre, Artemis etetri kwobor bop kap tete. Nugwape Esia yokwori tatame, nugwape nowselri tatame rem sukwiye ta etetne lom yokwobo. Pol eter webo tuma re tene yaper nente nenbo.

28 Tame rem op metemke, rem pap yoken rem yaye op wem. Artemis te Efesus kwomri sukwiye ta. Te neremri keryen ta bukre. 29 Op wem, kwomri tatame nugwape etem mere, rem pap yoken ei tuma yaye webem. Rem Gaiuskene Aristarkuskene repne keikeren nugwape tatame wuriwouke sibo emik liyten wurkwutem. Er tame pes rep Masedoniari tame, rep Pol eterri anepoi yibo tame. 30 Pol re etemkene kirkir wurte wem, Jisas rene omuteke habobo tatame rem rene sewayem. 31 Esia yokwori taresi tame, rane rem Pol reri tame nowu, rem rene tuma weptin rene sewayen op wem. Ne kap wurte, rem nene kap pete. Op wem.

32 Wuriwouke simenem tatame nugwape remri wuribai nalgwomen rem agerbo agerbo tuma yaye kirkir webem. Nugwape rem habolaweyen op wemetem. Nem berke nente yan siye? 33 Rane Juda rem Aleksander rene tatame etemri bitmik remapitim. Tatame rem lan op habom. Aleksander eter re gwule nenye. Sene Aleksander re teten let nenewayen remne sewailaweyem. 34 Tatame rem lamke, Aleksander re Juda tame, eker rem yaye op webem. Efesusri Artemis, te sukwiye ta bukre. Rem etopwou tewok tewok yaye webem.

35 Sene kwom sagri siglow basrasbem yaku nen tame re remne elen me tete op wem. Efesusri tame. Aboyei tatame rem mettene, nem Efesus kwomri tame, nem

sukwiye ta bukre, Artemis etetri kwoborkene etetri nelke yerem pakene heyar lakerebo tame. 36 Tame wuri re er tuma kebese be teitkwunte. Opkap, kem tuma elen me te. Kem yaper wuri kap nen. 37 Kem gwor tame pes Gaiuskene Aristarkuskene repne panen yawo. Rep kwobori wos bisi be atene. Rep Artemis tene yaper be wetene. 38 Demitriuskene eterri yaku nen tame sipkene rem tame wuri rene tuma nente, rem kwomri tuma metbo tame etemne lasyite. Tuma nen yabelke rem etop kebese nente. 39 Kem agerbo tuma temente, kem kwom lakerebo tame etemkene wuriwouke sin tuma ek namrete. 40 Gwopte kem ei bupo me negwoye, komri taresi tame rem nemne tuma kebese nente. Rem ei tuma tobo wemete, nem sein mapurke wete. 41 Op wen mesegenen re tatame remne werasen yim.

20

Pol re Masedonia yokwokene Grik nowselkene yim.

1 Efesus tatame remri kukwon tebeyem, Pol re Jisas rene habobo tatame remne wen yan remne pap kwuye met tuma wem. Re remne pir wen mesegenen Masedonia yokwo tewok yim. 2 Re etek yin nugwape tatame remne pap kwuye met tuma wesowen sewurbem. Etop nenem, re Grik nowsel Akaia yokwok yim. 3 Liyp mur re etek temenem, sene re sip poten Siria yokwok yite nenbem, re op metem. Juda tame rem rene pen sate tuma namrem. Op metem, re agerbo wuribai poten re sene puwboten Masedonia yokwok sene yite wem. 4 Rane tame rem Pol rene anepoi yim. Tame wuri reri sig Sopater, re Beria kwomri tame, re Pires eterri yen. Agerbo repri sig Aristarkuskene Sekunduskene, rep Tesalonaika kwomri tame. Agerbo reri sig Gaius, re Derbe kwomri tame. Agerbo reri sig Timoti. Agerbo repri sig Tikikuskene Trofimuskene, rep Esia yokwori tame. 5 Er tame rem temnan yin nemne Troas kwomke kowem. 6 Be Peltene Geil Abo Yabel legemke, nem sip poten Filipai kwom mesegenen yim. Yabel letrane yim, nem Troas kwomke gayem. Yabel letrane kelare pes kere nem etemkene etek temenem.

Troas kwomke Yutikus re sam, Pol re rene sene nenewayen sim.

7 Ege Si Yabel perpe tem, nem Jisas rene habobo tatame remkene awos an wuriwouke simenem. Pol re kwokwos sene yite wem, eker re nemne tuma nugwape wesowen tekten neir bor tem. 8 Nem akeri ya yokwo tiy murwek simenem, nugwape lam etek kukumenem. 9 Muyensi yen tame, reri sig Yutikus, re poli yabo eruke sin Pol reri tuma metbem. Pol re tuma wen yibem, Yutikus re logus yam. Re tuknas yim, re tiybuwpitin selke yersiyam. Rem waren rene nenewayen poten lam, re sam. 10 Pol re waren rene nar poten luke tuknan op wem. Kem mane op habo op habote. Re yumu sene pini pene yabo. 11 Pol re sene yawun remkene awos poten am. An mesegenen Pol re remne tuma wesowen eikene beram. Ei beram, re ek yim. 12 Muyensi yen tame re heyar tem, rem pap kwuye meten rene akwulke panen yim.

Pol re Troas mesegenen Militus kwomke yim.

13 Nem temnas yin sip poten yin Asos kwomke gayen Pol rene etek kowem. Pol re kiyi nemne op wem. Kem temnan yi, an selke yite. 14 Pol re nemne Asos kwomke lam, nem rene sipke yewon Mitilini kwomke yin gayem. 15 Nem Mitilini kwom mesegenen yim. Kwokwos nem Kios kwowyen meknik yan yim. Kwokwos nem Samos kwomke

gayem. Kwokwos nem yin Militus kwomke gayem. 16 Pol re op wem. An selbo, God Reri Wow Yerem Yabel (Pentikos Yabel) tete, an Jerusalemke temente, eker an agetage yite. Opkap re Esia yokwok sou be ten Efesus kwom be yite wem.

Pol re Efesus kwomri Jisas rene habobo tatame remri keryen tame remne pir wen mesegenen yim.

17 Nem Miletus kwomke gayem, Pol re Efesus kwomri Jisas rene habobo tatame etemri keryen tame remne tuma weptin op wem. Kem anne lasyate. 18 Rem yam, Pol re remne op wem.

Kiyi an Esia yokwok yamke, an keremkene temenem, ari nenbemkap kem lam. 19 Kem sanetene, tewok tewok Juda tame rem anne teitkwunte webem. Eker an pap yaper ten kirabem. An ari sig teitkwunen Haneyen reri yaku nenbo tamekap an ari yaku som nenbem. 20 Kem sanetene, an kemne kwobo labo tuma be wuri berasbem. Yehow. An kwom geikene akek akek yin wuren an kemne tuma aboyei peikbem. 21 An Judakene Juda bo tatamekene remne kwobke op wem. Kem kemri wule yaper mesegenen God eterne yite. Kem neremri Haneyen Jisas eterne omuteke habobet. 22 God Reri Wow re anne Jerusalemke yite wem. An etek yite nenbo, an be mettene, be wos anne tete. 23 An sanetene, map yokwo map yokwo kwomke an yibem, God Reri Wow re anne op webem. Tatame rem nene gwule nente tetane, nene ake yaperke wen yite tetane. Op webem. 24 An ari wesom be habobo. An sate, ankene sate. Haneyen Jisas re anne yaku newon op wem. God re tatame remne pap meten kwobo labo Tuma Yenbo ne tatame remne etop wesowte. Op wem, er yaku nenkeipte, an etopwou habobo.

25 Kiyi an keremkene temenem, God re kwom panen site tuma an kemne ab wesowbem. Gwopte an mettene, kem anne sene be late tetane. 26 Eker an kemne omuteke webo. Yike ta o tame rem ker kwomke yite, et etemri wor. Et areri bo. 27 An mol pan teten God reri nente wos, kemne kiyi heyar ab wesowkeipem. 28 Kem kworer heyar lakere. God Reri Wow re kemri letke rasem tatame remne kem heyar kirkir lakere. Rem God eteri tatame. Reri Yen re er tatame remne eterri nepke tupam. Opkap, kem God reri tatame remne heyar lakerete. 29 An kemne mesegente, yuri tame yaper rem yan kemne yaper nente tetane. Wale rem por remne tarasbokap, rem God reri tatame remne yaper etop nente tetane. An etop sanetene. 30 Yuri kemri tame rane rem yikoko tuma wete tetane. Rane Jisas rene omuteke habobo tatame rem yikokobo tame remne semowen etemri yokwok kirkir tete tetane. 31 Kem ei sin heyar la. Kem op habopitite. Nabe mur an keremkene temenem, neirkene yabelkene an God Reri Tuma kemne wulare wulare peikbem, an kemne lerokkene kirkir bitibem.

32 Gwopte an kemne God reri let pap luwke rasbo. God reri pap meten kwobo labo Wule kem heyar sete. Er wulek re kemne kwobo late, kem kitimenakene tete. God re eter lebam tatame remne yenbo nenbokap, re kemne etop nente tetane.

33 Agerbo tatame remri kelkene wosbaskene an be ayekutebem. 34 Kem sanetene, an ari anepoi tamekene nem wos merinbem, an areri letke kel yaku nenen nem wos ek tupabem. 35 Mapkap mapkap wos an nenbem, an kemne peterabem, kem etopkapwou yaku somgwo tate. Op nente, kem kitimenakene bo tatame remne kwobo late. Haneyen Jisas reri

wem tuma kem kap serte. Re op wem. Wos potbo tame re okbop keraket tebo. Wos newobo tame re okbop bukrewai tebo.

36 Pol re tuma legemke, re etemkene gulke pan God rekene tuma namrem. 37 Sene Pol re sip poten yite nenbem, rem rene nar poten ragiy boyen rene kiraterbem. 38 Pol re remne wem. Kem anne sene be late. Rem etop metem, rem pap yaper nugwape tem. Sene rem rene sip gayem emik panen warem.

21

Pol re sip poten Jerusalemke yim.

1 Nem Jisas rene omuteke habobo tatame etemri keryen tame remne mesegenen nem sip poten yim, nem Kos kwowyenke sagunan kurapitiwun ek yim. Kwokwos nem Rodes kwowyenke yim. Rodes mesegenen nem Patara kwomke yin gayem. 2 Nem lam, sip wuri te Fonisia yokwok yite nenbem. Nem er sipke waren yim. 3 Nem Saiprus kwowyen lan nem let giriy yokwok mesegenen yim. Nem Siria yokwok yin Tair kwomke gayem. Sipke yaku nenbo tame rem er kwomri wos likte etek gayem. 4 Nem Jisas rene habobo tatame remne etek lam, yabel letrane kelare pes nem etemkene etek temenem. God Reri Wow re etemkene temenem, rem Pol rene op wem. Ne Jerusalemke mane yite.

5 Nem yite yabel tem, Jisas rene omuteke habobo tame rem yen takene rem neremkene kwom mesegenen kersepkap ok barke yim. Nem kersepkap ok barke gulke pan God rekene tuma namrem. 6 Nem remne pir wen sipke warem, rem sene akwulke yim.

Sisaria kwomke God Reri Berastene Tuma wesow tame Agabus, re Pol rene tuma wesowem.

7 Nem Tair mesegenen yin Tolemes kwomke yin gayem. Nem Jisas rene omuteke habobo tatame remne pir wen yabel wuri etemkene tem. 8 Kwokwos nem Tolemes mesegenen Sisaria kwomke yin gayem. Nem Filip eterri akek yin tem. Re Haneyen reri Tuma Yenbo wesowbo tame. Kiyi rem Jerusalemke temenem, rem letrane kelare pes kere tame remne lebam. Er tame rem Jisas reri werasen yi tame remne yaku kwobo labo tame, Filip re etemri wuri. 9 Filip reri yentenyen rem tame be yitene. God re remne purere newon rem reri berastene tuma kebese wesowbem.

10 Nem etek temenem, rane yabel yim, God Reri Berastene Tuma wesow tame, reri sig Agabus, re Judia yokwo mesegenen Sisaria kwomke warem. 11 Re nemne lasyan re Pol reri somokep poten re eter kworer let tewo bogen op wem. God Reri Wow re op wem. Gwor somokep mutame rene Jerusalemri Juda tame rem rene gwotopkap bogen Juda bo tame remri letke raste tetane.

12 Nem etop metem, nemkene agerbo etek temenem tatamekene nem Pol rene sewayen op wem. Ne Jerusalem mane yite. 13 Pol re nemne sein op wem. Kem berke kiran ari wuribai seilabo? Haneyen Jisas eterri yakuk rem anne let tewo bograsen pen sate, an tuma bo. An be akte. Op wem. 14 Nem Pol rene sewailaweyem, nem rene sene be wem. Nem op wem. Haneyen eter habobokap etop tete.

Pol re Judia yokwok ake yaperke temenemke, rem rene tuma nenem.

(Sapta 21:15—26:32)

Pol re Jerusalemke yim.

15 Rane yabel yim, nem wos teren Jerusalemke yim. 16 Sisaria kwomri rane Jisas rene omuteke

habobo tame, rem neremkene kirkir yin nemne Nason eterri akek panen yim. Nason re Saiprusri tame, re Jisas rene kiyi habobem tame. Nem eterri akek tem. 17 Nem Jerusalemke yam, Jisas rene omuteke habobo lakemase rem nemne boteyaten nemne poten pap yewom.

18 Kwokwos nem Pol rekene Jems rene lasyim. Jisas rene omuteke habobo tatame etemri keryen tame rem aboyei Jems eterri akek kirkir yan duwem. 19 Pol re remne pir wen sene re eterri letke God reri Juda bo tatame remne nenbem yakukap remne wesowkeipem.

Jisas rene omuteke habobo keryen tame rem Pol rene wem, ne God Reri Kwoborke yite.

20 Keryen tame rem etop metemke, rem God reri sig nenuwem. Sene rem Pol rene op wem. Mase. Ne sanetene, Juda tatame nugwape tame ok, rem Jisas rene omuteke habobo tatame tem, rem aboyei rem warege Moses Reri Wule heyar som setene. Rem er Wule mesegente muwem. 21 Rane tame rem neri wem tuma remne op wem. Juda tatame rem Juda bo tatame etemri nowselke sitene, remne Pol re op webo. Kem Moses Reri Wule mane sete. Kem kemri tauryen remri mare tumas mane kuten Juda remri metkereke wule kem kap sete. 22 Gwor kwomri Juda tame rem op mette, ne yam. Opkap, nem mapkap wulek remri pap kerelate? 23 Nem nene wetekap, ne etop nente. Tame eis rem gwotek tetane. Rem Juda remri wule wuri nente webo, rem God rene puromom. 24 Ne remne Kwoborke panen yi. Ne etemkene Juda etemri wesom heyarbo wule nente. Etemri wuleri tokwo ne raste. Opkap rem remri tare take kebese kerte. Ne etop nente, Juda tame rem etop lan op habote tetane. Nemri Pol rene kiyi webem tuma et sekene bo. Moses Reri Wule Pol re kirkir heyar setene. Rem etop habote. 25 Nem Juda bo Jisas rene omuteke habobo tatame, remne siglow kiyi newopitim. Nemri natobom tuma nem remne op basrasem. Sukwiye aurambo kiti kem mane ate. Nep kem mane ate, wak pugusbo nepkene kiti kem mane ate. Kem muye bisi mare bisi mane yite. Nem remne etop basrasem. 26 Op wemke, Pol re God rekene natobom tame eis remne panen yim. Kwokwos rem Juda etemri wesom heyarbo wule nenem. Sene Pol re God Reri Kwoborke yin wuren God Reri Kwoborke yaku nen tame remne op wem. Rane yabel tetek, nem tame heyarbo wule nenkeipte, nem wulare wulare nem God eterne kwar pete wos ek sen yate. Op wem.

Pol re God Reri Kwoborke wurem, Juda tatame rem rene keikerem.

27 Yabel letrane kelare pes kere tete nenbem, Esia yokwori Juda tame rem Pol rene God Reri Kwoborke lam. Rem nugwape tatame remne wesarpon rem pap yoken Pol rene keikerem. 28 Rem yaye op wem. Israelri tame. Kem nemne kwobo la. Gwor tame re kwomke kwomke yin tatame remne tuma yaper wesowbo. Re Juda tatamekene Moses Reri Wulekene teitkwunte webo. Re God Reri Kwobor kirkir teitkwunte webo. Gwopte re Grik tame panen yan God Reri Kwoborke wurye. Eker re Kwobor yaper nenbo. Rem op wem. 29 Kiyi rem lam, Pol re Efesusri tame, Trofimus, rekene Jerusalem kwom sagke temenem. Op lam, rem etemri wuribaike op habom. Pol re er Juda bo tame wuri rene God Reri Kwoborke panen wurem.

30 Nugwape Jerusalemri tatame
rem etop meten rem pap yoken
rem amekiren yan Pol rene yak
keren liyten God Reri Kwobor
mesegenen wuram. Agetage
Kwobor lakere nause yen rem God
Reri Kwobor eru kitkerem.

Romri ei nai tame rem Pol rene keikerem.

31 Gwule temenem tame rem Pol
rene pen sate nenbem. Tame
wuri re Romri ei nai tameri taresi
tame rene tuma weptin op wem.
Jerusalemri tatame nugwape rem
ei naibo. 32 Op metemke, ei nai
taresi re ei nai temnas yi tamekene
ei nai tamekene remne panen age-
tage amen Kwoborke yam. Tatame
rem remne op lam, rem Pol rene
paku pen pelebitem. 33 Ei nai taresi
tame re Pol rene keikeren tuma
nente wem. Re ei nai tame remne
op wem. Kem rene kep peske bog.
Sene re tatame remne op weme-
tem. Gwor tame re yike? Re
berke nenye? 34 Nugwape kukwon
metbem borke, rane tame rem
kena kena tuma wem. Opkap, ei
nai taresi tame re tuma tobo heyar
be metem. Re ei nai tame remne
op wem. Kem Pol rene nemri
akek panen wurte. 35 Rem ake
luw taimenem emi yaute nenbem,
tame rem Pol rene pete muresem.
Op tem, ei nai tame rem Pol rene
letke nenewayen poten akek sen
yawum. 36 Nugwape tatame rem
Pol rene pen sate lelekeren yan
yaye op webem. Rene pen sa.

Pol reri Jisas rene omuteke habobo wuleri somo, re Juda remne wesowem.

37 Rem Pol rene akek panen
wurte nenbem, Pol re ei nai
taresi tame rene Grik tumak op
wemetem. An nene tuma wuri
wemete? Taresi tame re sein op
wem. Kap, ne Grik tuma kirkir
namrebo? 38 An op haboye, ne
Isipri tame. Kiyi Isip tame wuri re
gavman remkene ei ker kutem. Re
ei nai tame nugwape remri tame
ok et 4,000, rem pi nau seterin
tamekene bo emik panen yim. Ne
kap eter tame bo? 39 Pol re op
wem. Yehow. An Juda tame. Ari
maime kwom et Tarsus, Silisia
yokwok tetane. An kwom sag
bukreri tame. Setate, an tatame
remne wete selbo. 40 Taresi tame
re kirkir wemke, Pol re ake luwke
teten let nenewayen sem. Tatame
rem tuma ribo ten wan tayemke,
Pol re remne Hibru tumak wem.

22

1 Pol re op wem. Kem hakene
lakemasekene, kem met. Kem
anne tuma nenye, an kemne tuma
heyar sein webo, an be wos yaper
be wuri nenem. 2 Rem metem, Pol
re etemri Hibru tumak wemke,
rem wan heyar tayem. Pol re
sene op wem. 3 An Juda tame.
Ari nawo te anne Silisia yokwok
Tarsus kwomke wurem. Yuri
an gwor kwom, Jerusalemke yan
temenem, an haneyen tem. Tuma
peikbem tame, Gamaliel eter,
re yeiwarege remri Wulle anne
heyarwai sipeikbem. An God reri
wule heyarwai semenemkap, kem
God reri wule gwopte etopkapwou
heyarwai kirkir setene. 4 Jisas
rene habobem tatame remne an
yaperwai nenbem. Nenbem, rane
rem sabem, rane rem ake yaperke
wurbem. 5 God Reri Kwoborri
keryen yenkene Saberawiykene
Tamekene rem kemne kebese etop
wesowte. Rem siglow basrasen
anne newon an Damaskus kwomri
Juda tame remne sen yim. Siglow
reri tuma op wem. Pol re Jisas rene
habobo tatame remne poten kep
letke bogen Jerusalemke panen
yate, nem remne paku pete. Op
basrasem. Er wos an nente yim.

Pol re Jisas rene omuteke habobo tame tem tuma, re wesowem.
(Aposel 9:1-19; 26:12-18)

6 Pol re som op wem. An yibem,
an Damaskus meknik temenem,
yabel me pem, agetage Hevenke

yam pelale am, anne tuwkap kerem, an yabel geike tetem. 7 An selke waren tuknam, sene an tuma wuskiy wuri op metem. Sol. Sol. Berke ne anne yaper nenbo? 8 An sein op wemetem. Haneyen, ne yike? Re sein op wem. Gwor aren. An Nasaret kwomri Jisas. Ne anne yaper nenbo. 9 Ankene temenem tame rem pelale lam, anne webem tuma rem be metem.

10 An op wemetem. Haneyen, an berke nente? Haneyen re anne sein op wem. Ne opu wayen teten Damaskus kwomke yi. An nene lebam yaku, tame wuri re nene wesowte tetane. 11 Er tuwkap wos re bukrewai, ari lekene sim. Opkap, ari anepoi rem anne let tobo keren Damaskuske panen yim.

12 Tame wuri re er kwomke temenem, reri sig Ananaias. Re God reri kulke ten Moses reri Wule heyar setene tame. Damaskusri Juda tame rem wem re tame yenbo. 13 Re anne yan meknik teten op wem. Ari mase, Sol. Ne le sene heyar la. Agetage ari le yenbo ten an rene kebese lam. 14 Re anne op wem. Neremri yeiwarege etemri God re nene lebam, ne reri wuribai mette. Ne reri Yaku Nen Tame Yenbo rene lam, reri tuma wuskiy ne metem. 15 Ne Reri Tuma poten aboyei tatame remne wesowte. Neri lam wos, neri metem tuma, ne remne etop wesowte. 16 Ne berke kowtene? Ne wayen teten an nene okke waren tirmunen nenewayete. Ne Jisas rene wemete, re neri wule yaper poten septite. Re anne op wem.

God re Pol rene werasem, God Reri Tuma re Juda bo tatame remne wesowte.

17 Pol re sene op wem. Yuri an Jerusalemke sene yam, an God Reri Kwoborke wuren rekene tuma namrebemke, an nugsikap lam. 18 An Haneyen rene lam, re anne op wem. Ne Jerusalem agetage mesegenen yi. Ne ari tuma gwor kwomri tatame remne wesowte, rem be mette tetane. 19 An rene sein op wem. Haneyen. Rem heyar mettene, an Juda etemri God reri akek akek yin wurbem, nene habobo tatame remne an paku pen ake yaperke wen yibem. 20 Kiyi rem neri tuma wesow tame, Stiven, rene pen sam, an etek temenem, an kirkir tem. Rene pen sam tame remri eili wumenem tame oub an poten lakerebem. 21 Haneyen re anne op wem. Ne opu yi. An nene werasbo, ne genek yin Juda bo tatame etemne yin wesowte.

Pol re ei nai tame remne wem re Romri tame.

22 Pol reri tuma wan taimenem tatame, rem Juda bo tatame remri sig metem, rem pap yoken yaye op wem. Er tame rene pen sa. Re le kelpe kap temente. Re sou mane temente. 23 Rem Pol rene muwai wen wak powen rem remri tame oub lug poten piben abenen sibuw kusen panbilebem. 24 Op nenem, ei nai taresi tame re ei nai tame remne op wem. Kem Pol rene akek panen wuren rene paku pete. Op nente, Juda remri rene wak powbo tuma tobo re nemne wesowte. 25 Rem rene bogen pete nenbemke, Pol re ei nai temnas yi tame rene op wem. An Romri tame. Kem ari tuma mak mettenek, anne kem paku bupo me pete nenbo. Opkap, et kem Romri gavman etemri wule biragiyete tetane.

26 Ei nai temnas yi tame re op metem, re yin ei nai tameri taresi tame rene op wem. Er tame re Romri tame. Berke ne nemne, rene paku pete weye? 27 Tare si tame re yin Pol rene op wemetem. Ne anne wesowte. Ne Romri tame o bo? Re sein op wem. Ekeya. An Romri tame. 28 Tare si tame re op wem. An nugwape tokwo newon an Romri tame tem. Pol re op wem. Ari nawo ha rep Romri tatame

temenemke, anne ek wurem. Eker an Romri tame tem. 29 Pol rene paku pete nenem tame, rem etop metem, rem aken agetage kin kin yim. Ei nai taresi tame re kirkir aken op habom, an Romri tameker kepke bogye.

Pol re Juda etemri Saberawiykene Tame remne tuma wesowem.

30 Ei nai taresi tame re Juda remri Pol rene webem tuma heyar tobo potte habom, eker kwokwos re Pol rene kep saukrasen God Reri Kwoborri keryen yenkene Juda Saberawiykene Tamekene remne wen yan wuriwouke duwem. Sene re Pol rene panen wuren etemri bitmik wen tetem.

23

1 Pol re Juda Saberawiykene Tame etemne leklek ten op wem. Ari lakemase. Mapkap mapkap wos an nenbem, God re kirkir labem. An habobo, an yaper be nenbem. Ari kiyi nenbem wulekap gwopte ari wuribai re heyar etopwou tetane. 2 Etop metemke, God Reri Kwoborri keryen yen, Ananaias, re Pol rekene meknik tetemenem tame remne op wem. Kem Pol rene tumas rente. 3 Pol re Ananaias rene op wem. Ne rag abo mekap, weswou nene kwuye labo. Nene God re pete tetane. Ne gwotek sitene, anne tuma op webo. An Wule biragiyebo tame. Ne remne anne pete weye, etopkap et neren, ne Wule biragiyeye.

4 Pol rene meknik temenem tame rem rene op wem. Ne God Reri Kwoborri keryen yen rene tame kwuyeye. 5 Pol re remne sein op wem. Lakemase. An op be mettene, re God Reri Kwoborri keryen yen. An metmente weye, an tuma yaper be wete weye. God Reri Siglow op basrastene. Ne neri kwom panen sibo keryen yen rene tuma yaper kap wete.

6 Pol re sanem, Juda Saberawiykene Tame rane rem Sadyusi tame, rane rem Farisi tame. Opkap, re kwom lakerebo tame remne yaye op wem. Ari lakemase. An Farisi tame. Ari yeiwarege rem Farisi tame. An omuteke habobo, sam tatame rem sene wayen site tetane. Er tuma kwobo, rem anne gwopte tuma nenbo.

7 Etop wemke, Farisi tamekene Sadyusi tamekene rem etemwou etemwou ei nauram, rem pekan kena kena tem. 8 Sadyusi tame rem tuma mur webo. Wuri et tame rem selek sene be wayen site. Peswe et God reri kwom et tamekene bo. Murwe et tame rem wowkene bo. Sadyusi tame rem etop webo. Farisi rem etop be webo. 9 Opkap rem nugwape tuma kukwonbem. Rane Moses Reri Wule peikbem tame rem Farisiri tamesip, rem kwobke op wem. Nem op laye, er tame, Pol, re yaper wos be nenem. Kap, reri weye tuma et sekene, God eterri kwomri tame wuri o sam tameri wowke rene etop wem?

10 Er gwule re bukre tem, ei nai tameri taresi tame re aken op wem. Rem Pol rene nakayen kap purkun kap pen sate. Opkap, re ei nai tame remne op wem. Kem waren Pol rene poten kemri akek panen yi.

11 Neir tektem, Haneyen re yan Pol rene meknik teten op wem. Ne mol pan te. Ne anne Jerusalemri tatame remne webemkap, sene ne Romri tatame remne etopwou wete.

Juda tame rem Pol rene pen sate tuma teiktem.

12 Ei berakwunem, rane Juda tame rem duwen tuma namren teiktem. Rem God rene puromon op wem. Nem ok be ate, a be ate. Nem Pol rene pen satek, nem awos ek ate. 13 Op wem tame, rem tame pesri ok. 14 Rem God Reri Kwoborri keryen yenkene kwomri keryen tamekene remne yin op wem. Nem God rene reri sigke puromon op

teikteye. Nem awos be ate. Nem Pol eterne pen satek, nem awos ek ate. 15 Keremkene Saberawiykene Tamekene, kem ei nai tameri taresi tame rene tuma yikokon op wete. Nem Pol reri tuma sene mette. Ne rene panen yate. Op wetek, Pol re kelowke yabetke, nem rene ek pen sate.

16 Pol reri gesi teri yen re remri wem tuma meten re yin ei nai tame remri akek wuren Pol rene wesowem. 17 Pol re ei temnas yi tame wuri rene wepoten op wem. Ne gwor muyensi yen tame rene panen kemri taresi tame rene yin late. Re rene tuma wuri wesowte. 18 Ei nai temnas yi tame re er yen rene panen yin re taresi tame rene op wem. Ake yaperke tetane tame, Pol, re anne wepoten op wemetye. Ne gwor yen rene panen yin neri taresi tame rene late. Er yen re rene tuma wuri wesowte.

19 Taresi tame re er yen rene let tobo keren ake wiykwonke panen yin etopwou temke, re rene ek wemetem. Ne anne be tuma wesowte? 20 Yen re op wem. Juda etemri taresi tame rem tuma teikten nene yikokon op wemete. Wore ne Pol rene panen Saberawiykene Tame remne lasyite. Rem Pol reri tuma heyar sene mette. 21 Remri tuma ne mane mette. Tame pesri ok tame rem Pol rene kelowke ei site tetane. Rem tuma puromon op wem. Nem akene okkene be ate. Nem Pol rene pen satek, nem awos ek ate. Rem op wem, rem neri wete tuma sein mette kowtene. 22 Ei nai taresi tame re er yen rene op wem. Ne anne wesowye tuma, ne agerbo tame remne mane wesowte. Op wen re rene ek werasen yim.

Rem Pol rene panen yin Keryen Yen Feliks rene lasyim.

23 Ei nai taresi tame re ei temnas yi tame pes repne wepoten repne op wem. Kep ei nai tame, nugwape, remri tame ok 200, hoske sibo tame nugwape, remri tame ok 70, pi sebo tame nugwape remri tame ok 200, remne wete, rem wos terete. Neir bor, 9 klok tebetke, kem Sisaria kwomke yite. 24 Kep Pol rene site hos wuri poten kem rene heyar panen Keryen Yen Feliks rene lasyite. 25 Op wemke, ei nai taresi tame re siglow basrasen op wem.

26 Kwom panen si tame yenbo, Keryen Yen Feliks. Setate. An Klodius Lisias, an nene siglow basrasbo. 27 Juda tame rem gwor tame, Pol, rene keikeren pen sate nenem. An metem, re Romri tame. Opkap an ari ei nai tame remne panen yin Pol rene sene piskar potem. 28 Juda tame rem rene tuma nente wem, an er tuma tobo heyar mette selem. Opkap, an Pol rene panen Juda etemri Saberawiykene Tame remne lasyim. 29 Juda tame rem wem, Pol re remri wule biragiyem. An metem, re yaper wos be nenem, nem rene ake yaperke kap wen yite, rene kap pen sate. 30 Sene an metye, Juda rem Pol rene pete tuma teikten berasem. Etop metye, agetage an Pol rene werasen nerenke yite weye. Pol rene tuma nenbo tame remne an op wem. Kem Pol rene nente tuma, Keryen Yen Feliks rene yin lan wesowte. Tuma ab eteke.

31 Ei nai tameri taresei tame re ei nai tame remne wemkap, rem etop nenem. Er neirke rem Pol rene panen Antipatris kwomke yim. 32 Kwokwos hoske simenem tame etemwou rem Pol rene panen Sisaria kwomke yim. Ei nai tame rem remri ake Jerusalemke sene yim. 33 Rem Sisariak yin siglow rem kwom panen si tame, Keryen Yen Feliks, rene newon rem Pol rene eterne mesegenem. 34 Keryen yen re siglow lam, re Pol rene op wemetem. Ne map yokwori? Pol re sein op wem. An Silisia yokwori

tame. 35 Feliks re op metem, re op wem. Nene tuma nente tame rem yatek, an neri tuma ek mette. Op wem, re nause yen remne op wem. Kem Pol rene Herot reri akek panen yin kem rene etek lakerete.

24

Juda etemri taresi tame rem Pol rene tuma nenem.

1 Yabel letrane yim, God Reri Kwoborri keryen yen, Ananaias, re rane keryen tamekene rem Sisaria kwomke yim. Romri wule purerekene tame, Tertulus, re kirkir yim. Rem Keryen Yen Feliks eterri bitmik teten Pol rene tuma nenem. 2 Rem Pol rene wen wuramke, Tertulus re remri tuma eter tobotan op wem. Keryen Yen Feliks, ne nemne heyar panen sitene, nem heyar tetane. Nabe nugwape yim, nem ei be naibo. Nereri purere wuribai yenbo nemri sukwom akwom heyar tetane. 3 Opkap, nemri pap kwuye mettene, nem nene wese bukre abo.

4 An nene tuma sou kap wete. An nene wemetbo, ne nemne pap meten nemri tuma eisow heyar mette. 5 Nem lam, gwor tame, Pol, re gwule ker kutebo tame. Re nugwape nowselke yin Juda etemri borke ei ker kutebo. Re Jisas rene omuteke habobo tatame etemri taresi tame. Remri agerbo sig Nasaret sukuw. Er tatame rem Juda wule mesegenem. 6-8 Re God Reri Kwobor yaper nente seilam. Op nenen nem rene keikerem. (Nem rene tuma neremri Juda wulek nente nenem, ei nai tameri taresi tame, Lisias, re yan er tame rene neremri letke piskar potem. Sene Lisias re Pol rene tuma nente tame remne wem. Rem nene yin rene tuma nente.) Neren gwor tame rene wemete, ne ek sanete, nemri tuma et sekene.

9 Ek simenem Juda tame rem Tertulus rene kwobo lan ei wuran op wem. Reri webo tuma et sekene.

Pol re Feliks rene tuma wesowem.

10 Keryen Yen Feliks re Pol rene tarek pirogen op wem. Ne tuma sein we. Pol re op wem. Nabe nugwape ne gwor selke sitene, ne tatame remri tuma metbo. Opkap, an nene tuma sein wete nenbo, an pap yenbo tetane. 11 Yabel letpeis tewo pes kiyi kerem yabel, an Jerusalemke God rene lom yokwote yim. Ne yike tame remne wemete, rem nene etop wesowte. 12 Juda tame, rem anne be lam, an God Reri Kwoborke wuren an Juda remkene tuma nauram. Juda rem anne be lam, an God reri agerbo ake o agerbo emik yin tatame remne ei naite wesarpom. 13 Remri anne tuma nenbokap, tatame rem anne etop be lam.

14 Tuma sekene gwor. An Jisas eterri Wulek nemri yeiwarege remri God rene lom yokwobo. An etop nenbo. Moses Reri Wulekene, God Reri Tuma wesowbem tame remri basrasem tumakene, an aboyei etop omuteke kirkir setene. 15 Yuri God re sam tatame remne wete, rem selek wayen site tetane. Tame yenbokene tame yaperkene rem sene wayen site tetane. An etop omuteke habobo. Gwor Juda tame etem mere, rem etop habobo. 16 Kwokwos kwokwos an yaku murese op nenbo, an God rene yaper wuri be nenbo, an tatame remne kirkir yaper be nenbo. Opkap ari wuribai kwuye metbo.

17 Rane nabe an agerbo kwomke temenem, yeki an Jerusalemke sene yam. An ari tame tep remne kel newote, God rene kwar pite yam. 18 An God Reri Kwoborke wuren an Juda etemri wesom heyarbo wule kiyi nenemke, rem anne ek lam. An nugwape tatamekene be temenem, an nugwape tuma kukwon be nenbem. 19 Rane Esia yokwori Juda rem etek kirkir temenem. Kap, rem anne tuma nente, an habobo, etem gwok

yan neri bitmik teten anne tuma kebese ek nente. 20 Op be tete, gwopte tetane tame rem nene op wete, yeki anne Saberawiykene Tame etemri bitmik tuma nenem, an be wos yaper nenem. 21 Tuma wuriket yeki an etemri borborke teten wem. An op wem. An omuteke habobo, God re sam tatame remne wete, rem selek sene wayen site tetane. Er tuma, rem anne tuma nenbo.

22 Keryen Yen Feliks re Jisas rene omuteke habobo tame remri wule kiyi metmenem, eker re op wem. Tuma yow. Ei nai tameri taresi tame, Lisias, eter yatek, an tuma ek mette. 23 Keryen Yen Feliks re ake yaperri temnas yi tame rene op wem. Ne Pol rene ake yaperke wen wuren rene lakerete. Ne rene yaperwai kap nente. Reri lakemase o kwom tame rem rene gerate, rene awos sen yate, et tuma bo.

Feliks re Pol rene ake yaperke wen wurem, nabe pes re etek temenem.

24 Rane yabel yimke, Feliks re takene yam. Ta teri sig Drusila, te Juda ta. Feliks re Pol rene wen yan reri tuma metem. Jisas Krais rene omuteke habobo tuma, Pol re repne wesowem. 25 Pol re repne wesowem tuma gwor. Tatame rem yenbo woswou nente. Tatame rem kworer lakeren yaper wos kap nente. Tatame remne tuma yuri nenen se pete yabel. Feliks re er tuma op metem, re aken op wem. Yow, ne opu sene yi. Yuri aren bupo me site yabelke nes tuma sene ek namrete. 26 Etopkap nenem, Feliks re op selem. Pol re rene kel newotek, re rene akwulke werasen yite. Opkap, tewo nugwape re Pol rene wen yan eterkene tuma namrebem.

27 Nabe pes yim, Porsius Festus re Feliks reri yaku potem. Feliks re op habom. An selbo, Juda rem anne okbop tete. Opkap, re Pol rene ake yaperke wen som temenem.

25

Pol re Romri Keryen Yen Sisar rene reri tuma mette wem.

1 Festus re Sisaria kwomke yam, re Judia yokwori keryen yen yaku ek potem. Yabel mur yim, re Sisaria kwom mesegenen Jerusalemke yawum. 2 God Reri Kwoborri keryen yenkene Juda etemri keryen tamekene rem Pol rekene nenem gwule tuma Festus rene yin wesowem. Rem rene tuma kwobke op wem. 3 Ne nemne kwobo lan Pol rene werasen Jerusalemke yate. Remri wuribai rem Pol rene kelowke pen sate habom. 4 Festus re tuma sein op wem. Pol re Sisariari ake yaperke som temente. An Sisariak sene yite nenbo. 5 Kemri taresi tame rem arenkene Sisariak kirkir yite. Pol re kap yaper wos nenmente, kem rene tuma etek nente.

6 Festus re yabel letrane kelare mur kere o letpeis etemkene ten re Sisariak sene yim. Kwokwos re tuma nen akek yin sin re op wem. Kem Pol rene panen ya. 7 Pol re wuram, Jerusalemke yam Juda tame, rem Pol rene tetkukwuryewon rene nugwape tuma bukre nenem. Remri wem tuma et tobokene bo. 8 Pol re remne sein op wem. An yaper wos be wuri nenem. Juda etemri Wule an yaper be nenem, God Reri Kwoborri wule an yaper be nenem, Romri Keryen Yen Sisar eterri wule an yaper be nenem.

9 Festus re selem, Juda rem rene okbop tete, eker re Pol rene op wem. Ne map habobo? Ne Jerusalemke yite, an neri tuma etek mette? 10 Pol re op wem. Gwor ari tetetene ake, et Sisar reri tuma nenen se pebo ake. Rem anne gwote akewouke tuma ek nente. Ne sanetene, an Juda remne be gwule be wuri nenem. Ne etop

heyar sanetene. 11 An be wule
wuri biragiyetek, rem anne ek pen
sate, an ek sate. An tumakene
bo. Remri anne wem tuma et
sekene bo, anne yike tame wuri
Juda tame etemri letke be raste.
An selbo, Sisar, re ari tuma mette.
12 Festus re reri purerekene tame
remkene namren re Pol rene sein
op wem. Sisar eter re neri tuma
mette, ne etop weye. An eterne
nene werasen yite.

Festus re Keryen Yen Agripa rene Pol reri tuma wemetem.

13 Rane yabel yim, Keryen Yen
Agripa re reri gesikene, teri sig
Bernaisi, rep Sisariak yin Festus
rene pir wete yim. 14 Rane yabel
yimke, Festus re Agripa rene Pol
eterne wesowen op wem. Feliks re
tame wuri rene ake yaperke wen
yim, re gwotek som tetane. 15 Kiyi
an Jerusalemke yin temenem, God
Reri Kwoborri keryen yenkene,
Juda keryen tamekene rem anne
lasyan op wem. Pol re yaper wos
nenem. Ne rene tuma nente, ne
rene pen sate. Rem anne op wem.
16 An remne sein op wem. Nem
Romri tame, nem tame remne
bupo be pebo. Tame re eterne
tuma nenbo tame etemri bitmik
teten re remne tuma sein wete, er
Romri wule. An remne etop wem.

17 An Sisariak sene yamke, rane
Juda rem kirkir yam. An sou be
kowem. Kwokwos an tuma nen
akek yin sin op wem. Kem Pol rene
panen yate. 18 Re wuram, rem yan
teten rem rene tuma nenem. An
op habom, rem reri nenem wule
yaper anne wesowte. Rem etop be
nenem. 19 Rem etem lom yokwobo
wulekene, kiyi sam tame wuriri
tumakene nenem. Tame reri sig
Jisas. Pol re op wem. Er tame re
sam, re wow sene poten re le kelpe
tetane. 20 Tuma tobo mette kelow
an wuribai pes tem. Opkap, an Pol
rene wemetem. Ne Jerusalemke
yite, an neri tuma etek mette?
21 Pol re sewayen op wem. An
ake yaperke som tementek, Romri
Sisar re ari tuma ek mette. Op ten
an ake yaperri nause yen remne
op wem. Kem Pol rene lakerebet.
An kelow late, an rene werasen
Romri keryen yen bukre eterne
lasyite. 22 Op wem, Agripa re Fes-
tus rene op wem. An er tame reri
tuma mette, selye. Festus re sein
op wem. Worek ne reri tuma ek
mette.

23 Kwokwos Agripa eterri gesi
Bernaisikene rep kerap yenbo
wolen tatame duwbo ake bukrek
wurem. Nugwape ei nai taresi
tamekene kwomri keryen yenkene
rem kirkir repkene wurem. Sene
Festus re wen rem Pol rene panen
wuram. 24 Festus re op wem.
Keryen Yen Agripakene akek yawo
tamekene kem gwor tame rene
latene. Nugwape Juda tatame,
Jerusalemrikene gwoterikene,
rem rene tuma areri bitmik
nenem. Rem anne yaye op webem,
rene pen sate. 25 An rene wem
yaper nenem wos soplaweyem. An
lam, er tame re be wos be wuri
nenem, opkap nem rene mapurke
bupo me pen sate. Re Romri
keryen yen bukre eterne lasyitek,
re reri tuma ek mette wem. Opkap,
an rene Romke werasen yite. 26 An
siglow basrasen Romri keryen yen
bukre rene tuma tobo basraste.
Be tuma tobo an basraste? An
tuma tobo heyar be mettene. An
er tame rene gwotek yate weye,
Keryen Yen Agripa, neren ne reri
tuma heyar meten anne wesowte.
Wesowtek, an tuma tobo siglowke
basraste. 27 Ake yaperke tetane
tame an rene bupo Romri keryen
yen bukre eterne kap werasen yite.
Et yaperwai. Tuma kirkir yite, et
yenbo. Op wem.

26

Pol re Agripa rene tuma we-sowem.

1 Agripa re Pol rene wem. Ne
neri tuma we. Pol re let rasem, re
tuma op wem.
2 Keryen Yen Agripa. An
okbop teye an neri bitmik teten
Juda remri anne wem tuma sein
wete. 3 Nemri Juda wulekene
nemri naurabo tumakap ne heyar
mettene. Ne anne pap meten ari
tuma heyar mette. 4 Juda rem
aboyei anne sanetene. An eisow
yen ten areri maime nowselke
temenemkap, an haneyen tem, an
Jerusalem kwomke yan temen-
emkap, ari nenbem wulekene
rem aboyei sanetene. 5 Rem kiyi
sanemenem, an Farisi tame etemri
wuri, an etemri wule bukre heyar
sebem. Etemri wos. Rem nene
wesowte, remkene wesowte. 6 An
gwotek tetetane, rem anne tuma
nenbo. Anne nenbo tuma tobo re
gwor. Kiyi God re nemri warege
etemkene teiktem tuma an etop
omuteke kowtene. 7 Juda etemri
tame beig letpeis tewo pes kerem,
rem er wos kirkir potte omuteke
kowtene, eker neirkene yabelkene
rem God rene lom yokwobo.
Keryen Yen Agripa. An nene webo.
Keryen Yen God re kiyi teiktem
tuma re nente tetane, an eteker
kowtene. Eker Juda rem anne
tuma eker nenbo. 8 Gwotek tetane
tame. Berke kem habobo, God
re sam tame remne wow sene be
newote, rem selek sene be wayen
site?
9 Kiyi an kworer op habobem.
An yaku bukrewai nentek, an
Nasaret kwomri Jisas reri sig
teitkwunte. 10 An Jerusalemke
temenem, an etop nenbem. God
Reri Kwoborri keryen yen rem
anne werasem, an God eterri
tatame remne ake yaperke wen
yibem. Juda rem remne pen sate
wem, an etop kirkir wem. 11 Tewok
tewok an Juda etemri God reri
akek akek wuren remne yak rin
op webem. Kem Jisas rene mane
omuteke habote. Kem rene neste.
An pap bukre yokbem, an gene
gene kwomke kirkir yin remne
yaper nenbem.

Pol re Jisas rene omuteke habobo tame tem tuma wesowem.
(Aposel 9:3-19; 22:6-16)

12 Pol re som op wem. An Jisas
rene omuteke habobo tatame
remne yaper nente habomke,
an God eterri Kwoborri keryen
yen remne wemetem, rem anne
werasen an Damaskus kwomke
yibem. 13 Keryen Yen Agripa. Yabel
me pem, an kelowke yibemke,
tuw bukrekap wos nelke yeren
ari yibem emi yabelkap pasem.
Aren, arenkene yibem tamekene
nem yabel geike tem. Tuw re
yabel rene teitkwunem. 14 Nem
aboyei, nem selke waren tuknan
an tuma wuskiy Hibru tumak op
metem. Sol, Sol. Berke ne anne
yaper nenbo? Ne anne pebo, ne
neren kworer pik pen mus ne
etop metbo. 15 An op wemetem.
Haneyen, ne yike? Re sein anne
op wem. An Jisas. Ne anne yaper
nenbo. 16 Ne opu wayen tete. An
nerenne lasyawo, an nene lebate,
ne ari yaku nen tame tete. Ne anne
layekapkene an nene yuri peterate
woskene, ne agerbo tatame remne
etop wesowte. 17 An nene werasen
yite Juda tatamekene, Juda bo
tatamekene rem nene be pen
sate. An nene remri letke sene
potte. 18 Ne remri le bandete, rem
puboten kerneir kitene emi magel
taite. Rem wuribai yenbo poten
yabel geike tete. Rem Satan reri
wule mesegenen God eterri wule
potte. Opkap rem anne omuteke
habote, an remri wule yaper poten
septite. Sene rem God reri kenem
tatame etemkene kirkir tete.

Pol re reri nenbem yaku Agripa rene wesowem.

19 Pol re som op wem. Keryen
Yen Agripa. Ari Hevenke
nugsikap lamenemke metem
tuma, an mangure be tem.

20 An Damaskusri tatamekene
Jerusalemri tatamekene remne
tuma kiyi wesowbem. Yuri an
Judia yokwori tatamekene, Juda bo
tatamekene remne op wesowbem.
Kem kemri wule yaper mesegente,
kem God eterne omuteke habote.
Sene kem wule yenbowou nente.
Etop nente, kemne labo tatame
rem kemne op wete. Tuma sekene,
kem wule yaper mesegenem. 21 Er
kwobo an God Reri Kwoborke
temenem, Juda rem anne keikeren
pen sate wem. 22 Kwokwos
kwokwos God re anne kwobo
labo, eker gwopte an gwotek teten
kemne tuma kebese wesowbo.
Keryenyen tamekene akwulri
tatamekene an kemne wesowbo.
An wesowbo tuma et Moses reri
wemkap. Et kiyi temenem God
Reri Tuma wesowbem tame remri
wemkap. Remri yuri tete wem
woskap an etop wesowbo. 23 Kiyi
rem op wem. God Reri Lebam
Tame, Krais, re mus bukre mette.
Re sate, re temnas yin wow sene
poten selek wayen site. Re etop
kiyi nente, yuri nugwape tatame
rem selek sene wayen site. Er
Tame re tatame remne op webem.
God re Juda tatamekene Juda bo
tatamekene remne potte, rem pow
tete. Pol re op wem.

Pol re Agripa rene op wem. Ne Krais rene omuteke habote.

24 Pol reri webem tuma
egegekene Festus re rene yaye
op wem. Pol ne me belebo. Ne
nugwape purere potem, eker ne
belebo tame tebo. 25 Pol re op
wem. Keryen Yen Festus. An
be belebo. Ari tuma et sekene.
An purere tetane, an eker webo.
26 Keryen Yen Agripa. Ne er tuma
heyar sanetene, opkap an mol pan
teten nene wesowbo. Er wos ne
ab sanetene. Er wos be berasen
tem. 27 Keryen Yen Agripa. Kap, ne
God Reri Tuma wesowbem tame
etemri tuma omuteke habobo o
omuteke be habobo? An sanetene,
ne omuteke habobo. Pol re op
wem.

28 Agripa re Pol rene op wem.
Ne map habobo? Neri webo
tuma an gwoteptek tobon meten
an Jisas rene omuteke habobo
tame agetage ek tete? 29 Pol re
tuma sein op wem. Ne agetage
omuteke habote o ne yuri omuteke
habote, an tuma bo. Tuma wuri
an God rene omuteke wemetbo.
Nerenkene ari tuma wan taitene
tamekene, kem aren tetane Jisas
rene omuteke habobo tamekap,
kem etopkap tete. Tuma wuri
an God rene kirkir wemetbo.
Kem aren kepke bogtenekap, kem
etopkap kap tete.

30 Keryen Yen Agripa re
wayen tetem. Keryen Yen Fes-
tus, Bernaisi, agerbo simenem
tamekene, rem kirkir wayen
tetem. 31 Rem wuren rem etem-
wou etemwou namren op wem.
Gwor tame re yaper wos be wuri
nentene, mapurke rem rene ake
yaperke wen tete. Mapurke rem
rene pen sate. 32 Agripa re Festus
rene op wem. Er tame, Pol, re
Romri Keryen Yen Sisar, rene reri
tuma be mette weye, nem rene
kebese werasen akwulke sene yite
weye.

Pol re Rom kwomke yim.

(Sapta 27—28)

27

Rem Pol rene poten Romke yibem sipke yeworuwem.

1 Rem nemne sip poten Itali
nowselke yite tuma teiktem.
Rem Polkene agerbo ake yaperke
temenem tamekene remne ei nai
temnas yi tame Julius, eterri letke
rasem. Re Romri Sisar eterri ei
nai tame etemri wuri. Re tame
letrane etemri okri (100) ei nai
tame etemne lakerebem tame.

2 Adramitium kwomke yam
sip re Esia yokwori kersepkap
ok barke tetane kwomke yite

nenbem. Nem er sipke waren yim. Tesalonaika kwomri tame, Aristarkus, re Masedonia yokwori tame, re kirkir yim. 3 Kwokwos nem Saidon kwomke gayem. Ei nai temnas yi tame, Julius, re Pol rene pap meten op wem. Pol, ne neri tametiy remne lasyite, neri merintene wos rem nene newote. 4 Pol re yin sene yam, nem Saidon mesegenen yibem, marye yabem, sip me natbanen yibem. Op tem, nem Saiprus kwowyen tibirmenem yokwok yim. 5 Yim, nem Silisia yokwokene Pamfilia yokwokene meknik yin nem kersepkap okke kuran wum. Nem yin Lisia yokwori kwom wuri, sig Maira, nem etek gayem.

6 Nem etek gaimenem, ei nai temnas yi tame re lam, sip wuri re Aleksandria kwomke yam, re Romke yite nenbem. Re nemne eter sipke wen warem. 7 Marye bukre yabemke, yabel nugwape sip re elen me yibem. Nem yaku bukre kerebem, nem Nidus kwom meknik yam. Nemne marye keikerem, nem kebese be yimke, nem Salmone kwow rer mesegenen nem Krit kwowyen tibirmenem yokwok yim. 8 Yim, nem yaku bukre sene kerem, nem Krit barwouke yin sip gaibo emi sig Tebasnat Yenbo. Er tebasnat re Lasea kwom meknik tetane.

9 Yabel nugwape nem etek bupo me temenem, Juda remri awos pelebite yabel (God Rene Kwar Pebo Yabel) kiyi tem, mou marye okburow ya yabel tem. Et yabel yenbo bo. *(Lo 16; 23:27-32)* Opkap, Pol re remne tuma op wem. 10 Kem met. An op habobo, nemri gwor yibo kelow yaper wos nemne tete tetane. Nemri wosbaskene sip-kene, rane tame mere, rem kirkir yaper tete tetane. 11 Op wem, ei nai temnas yi tame re Pol reri tuma be metem. Re sip berai kerebem tamekene sip mutamekene etepri tumawou omuteke metem. 12 Sip yaku nen tame nugwape rem op wem. Nemri tetane emi tebasnat, et emi yenbo bo. Nem gwor emi mesegenen yin Finiks kwomke tete. Yuri nabe berate, marye bukre tebeitek, nem ek yite. Finiks kwom et Krit kwowyenke tetane. Sip gaibo tebasnat emi yenbo etek tetane.

Maryekene okburowkene bukre pipekbem.

13 Yuri marye tebeikap tebem, rem lam rem kebese yite, opkap rem sip keikerebo pa nenewayen yewon rem Krit barwouke yim. 14 Yibem, kerakap tem, marye bukre re Krit yokwok yam. 15 Marye yan sip tarek woktem, rem sip berai puktelaweyem. Rem etop pelebetem, marye re sip rene sen poririn yibem. 16-17 Nem Kauda kwowyen tibirmenem, marye tistis yabem yokwok yim. Nem yaku bukre keren pere yen kebese nenewayen sip bukrek yewom. Sipke yaku nenbem tame rem kep poten sip borborke peikkerem. Rem akem, sip re Afrikari kersepkap okmeike wayebo san etek kap yaute. Rem etop akem, rem sipri sepatebiy neneyeren pere meike yewom, marye re sip ek sen poririn yibem. 18 Poli marye bukre som temenem, kwokwos rem sipri wosbas rane poten okke petewarem. 19 Yabel mur wem, rem pap yaper metem, rem sipri sepatebiy, kep, agerbo yaku nen woskene etemri letke keren poten okke petewarem. 20 Yabel nugwape, nem yabelkene sowkene be labem. Marye bukre som pipekbem, nem op habo op habobem. Nem kwom be potte, nem okke sate tetane. Nem etop habobem.

21 Yabel nugwape nem a be amke, Pol re etemri bitmik teten op wem. Kem met. Kem ari tuma meten Krit be mesegente wem, er

yaper wos nemne be potte weye. Nemri wosbas kirkir be petewarte weye. 22 Kem pap kwuye met. Nem be wuri okke sate. Sipwou re yaper tete tetane. 23 An God eterri tame, an rene lom yokwobo. Neir God reri kwomri tame wuri re anne lasyawo. 24 Re anne op weye. Pol ne mane akte. Yuri ne Romri keryen yen eterri bitmik tetete. God re neri wemetbo tuma metye, nerenkene yibo tame rem be sate. Re anne etop weye. 25 Opkap, kem pap kwuye met. An God rene omuteke habobo, re anne weyekap etop sekene tete tetane. 26 Marye re nemne som poten sen yin sip re kwowyen wuriri senke yawun pirte tetane. Re remne etop wem.

27 Neir letpeis tewo eis kere yim, marye nemne Mediterenian kersepkap okke sen poririn yibem. Neir bor tem, sip yaku nen tame rem op wem. Bar mekni mekniye. 28 Rem sel palan yibem, mei som temenem (40 mita). Kerakap yin rem sene palam, bar mat-namenem (30 mita). 29 Op lam, rem op wem. Nem kap kiyi eipye yin sip re pakene barke kap pirte. Op wen rem pakene kep eis sip beraike sokwunen keikerem. Rem God rene wemetem, ei eipye berate. 30 Sip yaku nen tame rem aken sip pelebette habon rem sipke temenem tame remne op yikokom. Nem pakene kep sip tare yokwok sokwunte. Op yikokom, rem pere yen sauken rem amen barke yite nenbem. 31 Pol re etop lan ei nai tame etemri temnas yi tamekene ei nai tamekene remne op wem. Sip yaku nen tame rem sipke be tete, kem okke san yite tetane. 32 Op metemke, ei nai tame rem pere yen kep regkwunen pere yen te okke waren poririn yim.

33 Ei berate nenbem, Pol re remne awos ate omuteke wem. Re remne op wem. Yabel letpeis tewo eis kerem, kem pap yaper meten awos be abem. 34 An kemne webo. Kem awos a. Ate, kem kitimena potte, kem be sate. Kem aboyei, kem heyar me temente. 35 Op wemke, Pol re etemri bitmik geil poten God rene wese an ek belokteyewon abem. 36 Tame rem etop lam, rem pap kwuye meten awos poten am. 37 Nem sipke temenem tame, nem nugwape (276). 38 An seketemke, wit supa awos rem poten okke septim. Etop nenem, sip re lim nugwape be yam.

Sip re yaper tem.

39 Ei berabemke, rem bar lam. Rem op wem. Kap, map yokwori bar? Op wem, rem tebasnatkapke wurem, rem sen lam, rem op wem. Nem etek wuren gailate. 40 Op wem, rem sip berai keikerebo pari kep regkwunen okke warem. Op nenem, rem berairi periy kep sauken piyan wurem. Sene rem sip tare yokwori sepatebiy nenewun poli remne poten sen barke wurbem. 41 Sip tare re senke yawun etek tektekem. Beraiwou okburow etek yan terbemke, sip re ek pekam. 42 Ei nai tame rem etemwou etemwou op namrem. Ake yaperri tame rem okke kap payen yin amete. Nem remne ab pen sate. 43 Ei nai tame remri temnas yi tame re Pol rene kap pen sate habomke, re ei nai tame remne sewayem. Re nugwape tame remne op wem. Ok paibo tamewou kem kiyi okke kirpen payen yin barke yin keite. 44 Ok be paibo tame, kem tiptuwu kirpen pekayewom sip wulale poten etek tuknan payen yin barke keite. Nem etop nenem, nem aboyei heyar barke keikeipem.

28

Pol re Malta kwowyenke temenem.

1 Nem heyar barke keyen yam, nem metem, kwowyen sig et Malta.

2 Er kwowyenri tatame rem nemne
heyar nenem, nemne poten pap
yewom. Mou tibem, nem negel
yam, rem ker bukre lisen nemne
wen kerke yin meknik teten wes
layem. 3 Op nenem, Pol re ker tewo
tarekene poten kerke lisem, sopo
wuri te kerke wurmenem, te ker
ei nayen wuran Pol reri letke tan
takerem. 4 Sopo te Pol reri letke
tan takeremenem, er kwowyenri
tatame rem lan op wem. Kap,
er tame re tame wuri pen sam?
Opkap, kiyi re okke be saye, sene
nemri sukwiye tare re sopo tene
werasen sopo te rene taye, re sate
tetane. Rem op wem. 5 Pol re sopo
tene kerke nibirakwunem, Pol re
heyar temenem. 6 Op tem, tatame
rem lan op wem. O, Pol reri let
pelte o re agetage san yerisyan
tuknate. Rem etop kowen lak-
ereweyem, rem agerbo wuribai
poten op wem. Pol re be satene. Re
tame bo, re arkwu wuri. Rem op
wem.

7 Er kwowyenri keryen yen,
Publius, reri sel meknik temenem.
Re nemne pap yewom, eterri
akek yabel mur nem eterkene
temenem. 8 Publius reri ha re
yaper metbem, se haukbem, re
tiyke tuknamenem. Pol re rene
wuren lan re God rekene tuma
namren Publius reri ha rene let
kerem, re kwuye metem. 9 Op
tem, er kwowyenri sikanuma
nenbem tatame nugwape rem yan
Pol re remne heyar nenem, rem
kwuye metem. 10 Sene rem nemne
metkereke wule yenbo nenbem.
Nem remne mesegente yabel
temke, rem nemne mirentene
woskene kelowke as yite awoskene
nemne newon sipke yewom.

Pol re yin Rom kwom potem.

11 Nem liyp mur Malta
kwowyenke temenem, nem Alek-
sandria kwomke yam sip potem.
Er sip re kiyi yam, worwu re
Maltak gaimenem. Sukwiye tare,
Sus, reri yen pesri wurya bitmi
er sipri tarek peikmenem. 12 Sip
poten yin nem Sirakyus kwom
poten yabel mur etek tem. 13 Sene
nem Sirakyus mesegenen yin
nem Regium kwom yan potem.
Kwokwos poli yenbo yam, nem
Regium mesegenen yabel pes
yin nem Puteoli kwomke gayem.
14 Nem rane Jisas rene omuteke
habobo lakemase remne etek lam.
Rem nemne wem, nem yabel
letrane kelare pes remkene etek
temenem. Sene nem Rom kwomke
tewok yim. 15 Romri Jisas rene
omuteke habobo tatame rem kiyi
metem nem kelowke yabemke,
rem Apius Reri Get namrebo,
tokwo tupabo emik yan Awos
An Tuknabo Ake Murke etek yan
nemne lam. Pol re remne lam, re
God rene pir wen re pap kitimena
potem.

16 Sene nem Romke yim, Romri
taresi tame rem Pol rene wem,
re ake wurik eterwou wiysage
temenem, ei nai yen wuri eterkene
temenem.

*Pol re Romke temenem, re Jisas
Reri Tuma Yenbo wesowbem.*

17 Yabel mur yim, Pol re meknik
temenem Juda tame remri taresi
tame, remne wen yan wuriwouke
duwem. Pol re remne op wem.
Kem metye. An Juda tamesip
remne yaper be nenem, yei
warege wule an be biragiyem.
Etop tem, rem anne Jerusalemke
keikeren bogen Romri tame etemri
letke rasem. 18 Romri tame rem
ari tuma metem, rem sanem,
an yaper wos be nenem. Rem
anne be pen sate wem, rem anne
sene werasen yite wem. 19 Op
wem, Juda rem sewayem. Op
sewayemke, an agerbo kelow bo,
eker an remne op wem. An selbo,
Romri keryen yen Sisar, re ari
tuma mette. Op an wem, an ari
Juda tamesip etemne tuma be
nente wem. 20 Eterke, an kemne

late, kemkene tuma namrete weye. Nem Israel tamesip, nem God eter Lebam Tame rene kowtene. Etopkapker rem anne gwor kepke eker bogtene.

21 Juda taresi tame rem Pol rene op wem. Judia yokwori tame rem nemne siglow be wuri newopite yam. Rem nemne nene be wetene. Juda tame rem gwok yabo, rem neri tuma yaper be wuri wesowem. 22 Nem mettene, nugwape kwomri tatame rem neri tame sukuw remne tuma yaper webo. Opkap, nem neri purere neri tumaske mette selye.

23 Rem yabel wuri sene duwte wem, er yabel tame nugwape rem yan Pol reri temenem akek yan duwem. Rem kerwuk namrem tuma me yin tektem. Pol re remne God reri kwom panen si tuma wesowem. Re Jisas eterne Moses reri basrasem Wulekene, kiyiri God Reri Tuma wesowbem tame remri basrasem tumakene remne etop wesowbem. 24 Op wem, rane rem reri tuma omuteke metem, rane rem omuteke be metem. 25 Rem agerbo agerbo purere poten tuma nauran yite nenbem. Pol re remne op wem. God Reri Wow re tuma wesowbem tame, Aisaia, eterri tumaske kemri warege remne tuma heyar op wem.

26 Ne yin er tatame remne op wete.
Kem tuma wanke metbet, kem tuma tobo be sanete.
Kem wos lek labet, kem welepe be late.
27 Er tatame remri wuribai kiyi serpitipeteyam.
Remri wan rem kiyi let borke rasem.
Rem remri le kiyi birkerem.
Rem op be nente wem, rem heyar late wem,
rem heyar mette wem, rem wuribai sanete wem.
Rem anne omuteke habote wem,
an remne heyar nente wem.
(Aisaia 6:9-10)

28-29 Pol re som op webem. Opkap kem mettene. God re tatame remne potte tuma, Juda bo tatame rem kirkir potbo. Rem er tuma heyar mette tetane. (Pol re tuma mesegenem, Juda rem yim, rem nugwape tuma nauran yibem.)

30 Nabe pes Pol re ake mutame rene tokwo newobem, re eter akek temenem. Pol rene lasyabem tame, re remne pap yewobem. 31 Re God reri kwom panen site tumakene Haneyen Jisas Krais reri tumakene tatame remne wesowbem. Re be akbem, re heyar wesowbem. Tame rem rene be sewaibem.

Rom
Pol re Rom kwomri tatame remne basrasem siglow.

Kiyi late tuma.

Rom kwomke temenem Jisas rene omuteke habobo tatame remne Pol re lasyite habom, eker re gwor siglow remne kiyi basrasen Jisas rene omuteke gesi, Fibi, teri letke newopitim. Re selem, re remkene kera temenen sene re Spen nowselke yin God Reri Tuma etek kirkir wesowte. Gwor siglowke Pol re Krais eterri Tuma Yenbori somokene reri wulekene heyar basrasem.

Pol re Rom tatame remne pir wem. Re remne habon Apiy God rekene namrebem tuma remne kirkir wesowem. Sene re remne op basrasem. Aboyei tatame rem wule yaper nenbo. Juda tatamekene Juda bo tatamekene rem God eterri wule biragiyem, sene rem God rene mapurke yite. God re remne mapurke pap mette, remne mapurke potte. (Sapta 1:1 —3:20 late) Wule wuriwou rem nente, God re remne pap meten potte. Rem Jisas Krais rene omuteke habobet. Etop nente, rem God eterri nowu tete, rem Jisas eterri gesmase tete. (Sapta 3:21—4:25 late)

God re remne potte, rem tatame ager tete. God re etemkene temente, re Reri Wow remne newote. Rem wule yaper kebese teitkwunte, rem God eterri wule kebese sete, eterri yaku kebese nente. Pol re etop basrasem. Kem Sapta 5—8 er tuma etek late.

Sapta 9—11 Pol re reri pap yaper tem tuma basrasem. Juda tatame nugwape rem Jisas rene omuteke be habobo, eker re pap yaper tem. Re habobem, yuri rem Jisas eterri tame beig tete.

Sapta 12—15 Jisas rene omuteke habobo tatame rem nente wule, re kirkir basrasem. Rem awosein awosein pap yewon kwobo labet. Rem God eterri yaku nenbet. Rem gavman remnri kulke tebet. Opkap nugwape tuma yenbo Pol re Rom kwomri Jisas rene habobem tatame remne basrasem. God re er tuma yenbo nemne kirkir newom.

Nem Jisas Krais rene omuteke habote, God re nemne tatame yenbo wete.

(Sapta 1—4)

Pol re reri nenbem yaku tuma wesowem.

1 An Pol. An Jisas Krais eterri yaku nen tame. God re anne wem, an reri werasen yi tame tem. Sene re anne lebam, an God Reri Tuma Yenbo wesowbo.

2 Kiyisape God re wemke, reri tuma wesowbem tame rem reri tuma yenbo basrasem. Er tuma God Eterri Siglowke tetane. 3 Er Tuma Yenbo re God Reri Yen rene webo. Reri Yen re more tame tem, re Keryen Yen Devit eterri nan. Re Jisas Krais,
neremri Haneyen. 4 Re sam, God reri kitimena bukrek re rene wow sene newon sele meike nenewayem. Op nenem, God re nemne peteram, Jisas re God Eterri Yen. Er Yen, re Jisas Krais, neremri Haneyen. 5 Jisas Krais eterke God re nemne wule yenbo nenem, nem reri werasen yi tame tem. Etop tem, agerbo agerbo nowselri tatame nugwape rem Jisas rene omuteke habon reri tuma heyar meten nenbet. 6 Keremne mere, kem Jisas eterri tatame tem. God re kemne wepotem, kem reri tuma meten tobobo.

7 Kem Romke tetane tatame. God re kemne pap yewon re kemne wepotem, Kem eterri tatame tem. Eker an kemne gwor siglow basrasbo.

Nemri Apiy Godkene nemri Haneyen Jisas Kraiskene rep kemne pap meten kwobo labet. Rep kemne pap pultete, kem pap heyar temente.

Pol re Romri Jisas rene omuteke habobo tatame remne lasyite selem.

8 Kiyi an kemne op wete. Nugwape kwomri tatame rem metbo, kem Jisas rene omuteke habobo tatame sespe tebo. Eker an Krais eterri sigke God rene wese abo. 9 God reri yaku an murese nenbo, reri Yener reri Tuma Yenbo an murese wesowbo. Re sanetene, an kemne habon rekene namrebo. 10 Tewok tewok an etop nenbo. An God rene omuteke wemetbo, re kirkir wetek, re anne kelow peterate, an kemne ek lasyate. 11 An kemne kwobo late, kem God Reri Wow reri newobo kitimena kem ek potte. Eker an kemne lasyate selbo. 12 Ari weye tuma reri tobo re gwor. Nem awosein awosein kwobo late. Kemri omuteke habobo wule, an kitimena potte. Ari setene omuteke habobo wule, kem kitimena kirkir potte.

13 Gesmase, kem mettene, tewok tewok an kemne lasyate habobem, ari kelow tukmenem. An Juda bo tatame remne God Reri Tuma wesowen rem God eterri tatame temkap, an kemri kwomke yan etopkap kirkir nente selbo. 14 God re anne er yaku newom, an reri tuma aboyei tatame remne wesowte tetane. Grik tatamekene Grik bo tatamekene remne an wesowte. An purerekene tatame purerekene bo tatame remne kirkir wesowte. God re anne newom yaku an be mesegente. 15 Opkap, God Reri Tuma Yenbo an kerem Romke tetane tatame kemne kirkir wesowte pap tetebo.

God Reri Tuma Yenbo re kitimenakene.

16 An God Reri Tuma Yenbo wesowbo, an sebera be yabo. Er kitimenakene Tuma Yenbo re omuteke habobo tatame remri nenbo wule yaper poten septin remne sene potbo. Juda tatame etemne kiyi potte, Juda bo tatame remne kirkir potte. 17 Er Tuma Yenbo, God re tatame remne tatame yenbo webokap, nemne peterabo. Reri tatame remne sene potbo wule re gwopkap. Rem Jisas eterne omuteke habote, God re remne potte. Omuteke habobo wulewouke, re remne potte. Reri siglow op webo.

Tatame rem God Reri Tuma
omuteke som habobet,
God re remne op wete.
Kem tatame yenbo,
kem heyar som temente.
(Habakuk 2:4)

Aboyei tatame rem God rene magel tayem.

18 Nowselke tetane tatame rem God rene magel taibo, rem wule yaper nenbo. Rem God eterri tuma sekene kelow tukbo. Op tetane, Hevenke tetane God, re remne pap yokbo, re remne yaper sein nenbo. 19 Rem God reri tetanekap kebese sanete. God re eter tetanekap remne welepe peterabo. Rem rene muwen magel som taibo, eker God re remne pap yoken paku pebo. 20 Kiyisape God re nelkene selkene nenem yabel yan gwopte tetane yabel ten tatame rem reri nenem wos aboyei latene. Opkap, God reri berastene wule rane rem kebese sanete. God reri somsom temente kitimenakene, reri wule yenbokene rem kebese kirkir sanete. Opkap, rem mapurke op wete, nem God rene be sanetene.

21 God re tetane, rem etop sanetene, rem reri sig bukre be webo. Rem rene wese be abo, Yehow. Rem wor tetane. Remri wuribai kerneir kitke tetane. 22 Rem op webo. Nem purerekene tame. Etop webo tame rem purerekene bo. Rem worbetokwo. 23 Somsom tetane God rene rem lom yokwote muwebo. Rem more tamekap wos, ap, por,

sopokene wurya regen etopwou lom yokwobo.

Tatame rem metkereke yaper wos nenbo.

24 Rem God rene magel taibo, eker re remne mesegenen lewouke lan rem remri pap tetebo yaper saper wos som nenbo. Rem remri weske awosein awosein sebera yabo wule nenbo. 25 Opkap tatame rem God rene webo tuma sekene magelke rasen rem yikoko tuma metbo. Rem hekena habona wos nenem, God rene magelke rasen eter nenem hekena habona woswou lom yokwon etemri kulke tetane. Rem God sekene rene be lom yokwobo. Nem rene pir som webet. Et sekene.

26 Rem God rene magel tayem, eker re remne mesegenen rem etemri sebera yabo wuleke som op nenbo. Ta rem tame yibo wule pelebiten rem agerbo takene kep tebo. 27 Tame etem mere, rem ta panebo wule pelebiten rem pap teten agerbo tamekene kep tebo. Rem sebera ya wos nenbo, opkap rem sebera ya tokwo yaper sein poten kworer newobo.

28 Er tatame rem God rene webo tuma sekene muwebo, eker God re remne pelebiten rem remri wuribai yaperke habobo wos ek nenbo. Rem metkereke wule yaperwai nenbo. 29 Rem agerbo agerbo yaper wos kirkir nenbo. Rem wos sene potbo, rem agerbo tame remne wuribai yaper tebo, remne yaper nenbo. Rem alwo pen sabo, rem ei naibo, rem yikokobo wule nenbo. Rem agerbo tatame remne tame kwuyebo, rem kerebo tuma wen sewurbo. Opkap kulkene eilikene wule yaper saper etemri sigowkke pulautene. 30 Rem awosein awosein piswayen hakparbo. Rem God rene peiktame tebo, rem mangure tebo, rem remri sig kworer bukre webo. Rem metkereke yaper wos ager etemri wuribaike habon nenbo. Rem nawoha remri tuma nasweibo. 31 Remri wuribai yaperwai. Rem teiktem tuma be nenbo. Rem yentakene nawohakene remne pap be yewobo, rem agerbo tatame remne pap be metbo. 32 God Reri Tuma op webo. Wule yaper nenbo tatame remne an pen sate. Er yaper nenbo tatame rem etop mettene, rem God reri wule som biragyen yaper wos som nenbo. Etopwou bo. Rem agerbo tatame remri nenbo yaper wos lan kirkir tebo.

2

God re tatame remne tuma nente wule et sagunate tetane.

1 Kem agerbo tatame remne tuma webo tatame, an kemne webo. Kem remne tuma kebese be wete. Kem kap op habote, kem wule yaper be nenbo. Metye. Kem agerbo tame remne tuma webo, kerem mere kem opkap wule yaper kirkir nenbo. Eker kem kworer tuma kirkir webo. 2 Nem mettene, wule yaper nenbo tatame remne God re tuma nenen yaper sein nenbo. 3 Kem agerbo tatame remne tuma nenbo, kerem, kem wule yaper kirkir nenbo. Kem map habobo, God re kemne tuma be nente? Re agerbo tatame etemnewou tuma nenen yaper sein nente? Yehow. Re kemne kirkir tuma nente tetane. 4 God re kemne pap meten kemne eipye sein be pete. Kap, kem rene piswayen hakparbo, rene sewayen sak keyebo? God re selbo, kem wuribai yaper mesegente, kemri nenbo yaper wos pelebitete, eker re kemne som kowen eipye sein be pete. Opkap kem sanete o be sanete? 5 Kem som eger ten wule yaper be pelebitene, eker yaper sein nente wule nugwape nugwape kem kworer putuwbo. God re pap yoken tatame remne se pete yabel tegek tetek, re kemne yaper sein nenen kem mus

bukrewai mette tetane. 6 Tatame remri nenbokap, God re remne aboyei wulare wulare sein etop nente tetane. 7 Rane tatame rem selbo, God re remne heyar nente, re remri sig yenbo wete. Rem selbo, rem heyar somsom temente. Etop selbo tatame rem wule yenbokene yaku yenbokene som nenbo. Op nenbo tatame remne God re potte, rem heyar somsom temente tetane. 8 Rane tatame rem kworerwou habobo, rem wule yenbo nasweyen yaper woswou nenbo. Opkap tatame, God re remne pap yoken paku yaper pete tetane. 9 God re Juda tatame yaperkene Juda bo tatame yaperkene remne yaper sein nente tetane. Opkap aboyei yaper nenbo tatame rem pap yaperwai meten mus bukre mette tetane. 10 God re yenbo nenbo Juda tatamekene Juda bo tatamekene remne yenbo sein nente tetane. Re remne heyar nente, remri sig yenbo wete. Re remne pap pultete, rem pap yenbo temente. 11 God reri wule wuriketwou re aboyei tatame remne se pebo.

12 Juda bo tatame rem Moses Reri Wule be potem, rem be metem. Rem wule yaper nenbo, Moses Reri Wule be habon re remne tuma nenen yaper sein nenbo. Juda tatame rem Moses Reri Wule potem, rem metem. Rem wule yaper nenbo, God re Moses Reri Wulek remne tuma nenen yaper sein nenbo. 13 Tatame rem Moses Reri Wule wanwouke bupo me mette, rem tatame yenbo be tete. Yehow. Tatame rem Moses Rri Wule meten nente, etemnewou God re tatame yenbo wete. 14 Juda bo tatame rem Moses Reri Wule be potem, rem be metmenem. Rane rem etemri wuribaike Moses Reri Wule habon ek tobobo. Opkap, remri nenbokapke rem nemne peterabo, remri wuribai et yenbo. 15-16 Remri opkap nenbo yenbo woske, et nemne peterabo, Moses Reri Wule et remri wuribaike tetane. Etemri wuribaike rem mettene, be wos et yenbo, be wos et yaper. Etemri wuribaike rem kworer op habobo. Ne yenbo wos nenye o ne yaper wos nenye. Etop tetane, nem mettene, Moses Reri Wule et etemri wuribaike tetane. Op tetane, yuri tete yabel wuri, God re Jisas Krais eterke aboyei tatame remri berasen nenbo wulekene berasen webo kerebo tumakene se pete tetane. Ari wesowbo Tuma Yenbo re etop webo.

Juda tatame rem op habobo. Moses Reri Wule et nemne kwobo kebese labo.

17 Sene an Juda keremne webo. Kem kemri sig nenuwen op webo, nem God eterri tatame. God re tatame remne tuma nente yabelke, Moses Reri Wule nemne kebese kwobo late. 18 Kem op kirkir webo. God reri webokap nem mettene. Moses rene newom Wule nem heyar sanetene. Eker nem wule yenbowou nenbo. 19-20 Kem op habobo. Moses Reri Wule nem purere yenbokene tuma tobo sekene potkeipem, eker God rene yibo kelow nem le si tame remne heyar peterabo. Kerneirke belebo tame remne nem tuw keren kelow heyar peterabo. Nem purerekene bo tatame remne purere peikbo tame. Nem wor tetane tatame etemne tuma weiwebo. Kem etop habobo. 21 Ekeya. Kem agerbo tatame remne God reri wule peikbo. Mapurke kem kworer kirkir be peikbo? Kem agerbo tatame remne op webo. Kem bisi kap ate. Opkap kem berke kirkir bisi abo. 22 Kem agerbo remne op webo. Nar panetene tatame kem muye bisi mare bisi kap yite. Opkap kem berke muye bisi mare bisi yibo. Kem agerbo remne op webo. Kem sukwiye kap wurate. Opkap kem berke berasen sukwiye kiti kirkir yin abo. 23 Kem kemri

sig nenuwen op webo. Nerem, nem God reri wule setene. Opkap, berke kem God reri wule biragiyen reri sig yaper webo. 24 God Reri Siglow tuma op webo.

Kemri nenbo wule yaper Juda bo
tatame rem labo,
rem God rene tame kwuyen reri sig
teitkwunbo.
(Aisaia 52:5)

Mare tumas kutebo wule sekene.

25 Metye. Mare tumas kutebo tame rem Moses Reri Wule heyar sebo, et yenbo. Mare tumas kutebo tame rem Moses Reri Wule biragiyebo, rem mare tumas kutebo tame sekene bo. 26 Juda bo tame remne mare tumas be kutem, rem God reri wule heyar meten nenbo, er tame rem mare tumas kutebo tame sekene tetane. 27 Kem Juda tame, kem Moses reri siglowke basrasem wule tetane. Kem mare tumas kutem tame. Opkap, kem God reri wule biragiyete, mare tumas be kutem tame rem God reri wule heyar semente, rem kemri nenbokap late, rem kemne tuma wete tetane. 28 Tuma tobo gwor. Aboyei mare tumas kutatene tame rem Juda tame sekene bo. 29 Wuribai yenbokene pap yenbokene tatame etemwou rem Juda tatame sekene. Mare tumas kutebo wule sekene et etemri wuribaikene papkene tetane. Moses Reri basrastene Wule remne wuribai yenbo be newobo. Yehow. God Reri Wow re remne wuribai yenbokene pap yenbokene newobo. Opkap tatame remne God re sig bukre webo. More tatame rem remne sig bukre be webo.

3

Wule yaper re wule yenbo be teitkwunte.

1 Kem map habobo? Juda tame rem be wos tetane, rem Juda bo tame remne teitkwunbo? Kem map habobo? Mare tumas kutebo tame, be wos yenbo remne tebo? 2 Aboyei rem yenbo wos nugwapewai tetane. God re reri wulekene reri tumakene Juda remne newon op wem. Kem ari wulekene ari tumakene poten heyar lakerete. 3 Sekenewai, rane Juda rem God Reri Tuma heyar be metbem, rem rene magel taibem. Kem map habobo? Kap, God re remne magel sein taite? Kap, re remkene natebom tuma be nente? 4 Bupo sekenewai. God reri wemkap re nente tetane. Aboyei tatame rem tuma yikokobo. God eterwou re sekene tumawou webo. God Reri Siglow tuma op webo.

God, ne anne tuma nenbo, neri
wulekene neri
tumakene et sagunatene.
Yike nene tuma nente, ne remne
teitkwunte tetane.
(Buk Song 51:4)

5-6 Rane tame rem op webo. Nem wule yaper nenbo, God reri wule yenbo tegek tebo. Eker God re nemne yaper sein nente, re nemne wule yaper ek nente. Sekene bo! Et nowselri tame remri habobokap. Et God eterri habobokap bo. Metye. God re sein nenbo wule sagu be nate wem, re aboyei nowselri tatame remne heyar be se pete wem. 7 Rane tame rem opkap kirkir webo. An tuma yikokobo, opkap God Reri Tuma sekene kwom geike tebo, God re sig bukre ek tebo. Berke God re anne tuma nenbo, anne tame yaper webo? 8 Etop webo tame rem wuribai yaper som op webo. Nem wule yaper nente, God reri wule yenbo tegek tete. Rane tame rem anne tame kwuyen op webo. Pol re etopkap tuma yaper kirkir webo. Opkap tuma yaper webo tame remne God re tuma nente, et yenbo.

Wule yenbowou nenbo tatame be wuri tetane.

9 Kem map habobo? Nem Juda, nem tatame yenbo, Juda bo tatame

rem tame yaper? Bupo sekenewai! An kemne kiyi wem. Nem aboyei, Juda tatamekene Juda bo tatamekene nem wule yaper kirkir nenbo. 10 God Reri Siglow tuma op webo.

Wule yenbowou nenbo tatame be wuri tetane.
Buposubuwai.

11 Yike tame wuri re purere yenbo bo.
Yike tame wuri re God rene be sopbo.

12 Rem aboyei rem God rene magel taikeipem.
Aboyei rem yaper woswou nenbem.
Remri yike be wos yenbo be wuri nenbo.
Buposubuwai.
(Buk Song 14:1-3)

13 Remri elemoike webo tuma et tame pen sabo tuma.
Biyir sopo rem tame tan sabokap,
remri taule rem yikoko tumakene tatame remne
yaper nenbo tumakene webo.
(Buk Song 5:9; 140:3)

14 Rem agerbo tatame remne pap yoken suyogu
wurabo, remne yaper nente webo.
(Buk Song 10:7)

15 Rem agetage yin tatame remne pen sabo.
(Aisaia 59:7-8)

16 Rem mak yibo, rem nugwape wosbas sowen
tatame remne yaper nenbo.

17 Agerbo tatamekene heyar me temente wule
rem be sanetene.
(Aisaia 59:7-8)

18 Rem God rene be habobo, rene be akbo.
(Buk Song 36:1)

God Reri Siglow tuma etop webo.

19 Nem mettene. Moses Rene Newom Wule re ete Wule kulke tetane tatame remne tuma nenbo. Opkap, yike tatame be wuri wete, an God reri wule be biragiyebo. Nem aboyei nowselri tatame nem God reri wule biragiyebo. God re nemne aboyei tuma nente tetane. 20 Tatame rem Moses Reri Wule nente, God re remne op be wete, kem tatame yenbo. Yehow. Moses Reri Wule nemne peterabo, nem aboyei nem Wule biragiyebo tatame. *(Buk Song 143:2)*

Tatame rem Krais rene omuteke habobo, etemwou rem tatame yenbo.

21 Gwopte God re tatame remne tatame yenbo webo wule tegek tem. Et agerbo wule, et Moses Reri Wule bo. Moses Reri Wulekene God Reri Tuma wesowbem tame, rem er yuriri wule siglowke kirkir basrasem. 22 God re tatame remne yenbo webo wule re gwopkap. Tatame rem Jisas Krais rene omuteke habobet, God re remne op wete. Kem ari tatame yenbo. Juda tatamekene Juda bo tatamekene God re remne etopwou nenbo. Eker agerbo kelow bo. 23 Nem aboyei tatame nem yaper wos nenbo. Eker nem yabel rik pastene God rene mapurke yin late. 24 Op tetane, God re nemne pap meten kwobo lam. Jisas Krais re nemri wule yaperke san teitkwunem. Eterke God re nemne tatame yenbo wen nemne sene potbo. Nem yaku wuri be nenem. Krais eterke God re nemne pap bupo me meten nemri wule yaper poten septim.

25 God re Jisas rene leban re tatame remri nenbo wule yaperke sam. Samke, re remri yaper nen wos eterri nepke God rene kwar pem. Opkap yike tatame rem etop omuteke habote, God re remri wule yaper magelke rasen remne tuma sene be nente. Re etop nenbo, re reri sagunatene wule nemne peterabo. Kiyi temenem tatame rem yaper wos nenbem, God re remne lewouke lan yaper sein agetage be nenbem. 26 Gwopte re remri wule yaper lewouke be labo. Re reri sagunatene wule

nemne op peterabo. Re Jisas rene omuteke habobo tatame etemnewou tuma sene be nente tetane.
27 Nem Moses Reri Wule nente wem, God re nemne tatame yenbo wete wem. Nem Jisas rene omuteke habobo, eker God re nemne tatame yenbo webo. Eker nem kworer mapurke gabote.
28 Nem sanetene. Jisas rene omuteke habobo tatame etemnewou God re wete, kem tatame yenbo. Moses Reri Wule sebo tatame remne God re be wete, kem tatame yenbo.
29 Kap, God re Juda tatame etemri Godwou o? Kap, re Juda bo tatame etemri Godwou o? Yehow. God re Juda tatamekene Juda bo tatamekene etemri God. 30 God re wuriwou tetane. Re Juda tatamekene Juda bo tatamekene remri Jisas rene omuteke habobokap late. Late, re remne op wete, kem ari tatame yenbo. 31 Kap, Jisas rene omuteke habobo wule re Moses Reri Wule teitkwunbo? Buposubuwai. Nem Moses Reri Wule sebo.

4

God re op wem. Abraham re tame yenbo.

1 Abraham re nemri warege. Re berke nenbem, re tame yenbo tem? 2 Abraham re wule yenbo nente wem, re reri sig kworer bukre wete wem. Abraham eter nenbem wule yenbo God re lamke, re rene tame yenbo be wem. 3 God Reri Tuma op webo.

Abraham re God rene omuteke habobem,
eker God re rene tame yenbo wem.
(Stat 15:6)

4 Tame rem yaku nenbo, rem tokwo potbo. Potbo tokwo nem op be webo, rem bupo me potbo. Yehow. Rem yaku nenbok rem tokwo ek potbo. 5 Kap, tatame rem be wos nente, God re remne tatame yenbo wete? Rem God rene omuteke habote. Rem yaku bukre nenen wule yenbowou nente be habote. Etop habobo tatame God re remri yaper nen wos magelke rasen sene be habote. Re opkap tatame remne tatame yenbo webo.
6 Devit re kiyi etopkap wem. Reri wem tobo gwor. Tatame rem God rene omuteke habote, God re remri nenbo wule yaperkene wule yenbokene be habote. Re remne tatame yenbo wete, tatame rem okbop ten metekwaste. 7 Devit re op wem.

Tatame remri yaper nen wos God re poten septin
remne tuma sene be nente,
er tatame remkene okbop ten boteyatete.

8 Tame wuri reri nenbem wule yaper,
Keryen Yen God re magelke rasen sene be habote,
er tame re okbop ten boteyatete.
(Buk Song 32:1-2)

9 Devit re okbop ten basrasem. Kap, mare tumas kutem tame etemwou rem opkap okbop ten boteyatete? Yehow. Mare tumas be kutem tame, etem mere rem opkap okbop ten boteyatete. God Reri Siglow tuma op webo.

Abraham re God rene omuteke habobem,
eker God re rene tame yenbo wem.
(Stat 15:6)

10 Er wos makapke tem? Abraham re mare tumas kutemenem o be kutemenem? Re mare tumas kiyi be kutemenemke, God re rene op wem, ne tame yenbo. 11 Kiyi Abraham re God rene omuteke habom, yuri re kworer mare tumas kutem. Er mare tumas kutebo wule et nemne op peterabo. Abraham re God rene omuteke habobem, God re rene wem re tame yenbo. Eker Abraham re aboyei God rene habobo tatame etemri warege. Mare tumas be kutem tame, rem God rene omuteke habobo, God re

remne tame yenbo webo. Abraham re etemri warege. 12 Etemwou bo. Mare tumas kutetene tame remne, God re webo, rem tame yenbo. Abraham re mare tumas be kutemenem, re God rene omuteke habobemkap, mare tumas kutetene tame rem etopkap kirkir habobo, etopkap tatame, Abraham re etemri warege mere.

God re rene omuteke habobo tatame remkene tuma teiktem.

13 God re Abraham rene tuma teikten op wem. An nene nereri gurnan sokonan yen kemne aboyei nowsel newote tetane. God re be habom, Abraham re be wule be semenem. Abraham re God rene omuteke habobemke, eker God re rene tame yenbo wen rene er tuma eker teiktem. 14 Wule sebo tatame etemwou rem God Reri Tuma teiktem wos potte wem, God rene omuteke habobo tatame remne teiktem tuma et sekene be tete wem. 15 Nem mettene. God re wule biragiyebo tatame remne pap yoken yaper sein nenbo. Wule be temente wem, tatame rem wule be biragiyete wem.

16 God rene omuteke habobo wule God re Abraham rene tuma ek teiktem. Opkap Abraham re neremri waregekap, nem eterri gurnankap tetane. God reri teiktem tuma re Abraham eterri gurnan sokonan aboyei remne nente tetane. Wule sebo tatame etemnewou bo. Abraham reri God rene omuteke habobem wulekap tobobo tatame remne God re kirkir tuma teiktem. 17 God Reri Siglow tuma op webo.

God re Abraham rene op wem.
Ne nugwape nowselri tatame remri warege tete.
(Stat 17:5)

Abraham reri omuteke habobem God, eter, re wem, Abraham re neremri warege. Re sam tatame remne wow sene newobo God. Re webo, be temente wos op tete. Reri teiktem tuma re nente tetane.

18 Abraham re wuribai pes tebo wule teitkwunbem, re God reri wem teiktem tuma omutekewai som habobem. Eker Abraham re nugwape nowselri tatame etemri warege tem. God Reri Siglow tuma op webo.

Abraham, neri gurnan sokonan yen rem
sowkap nugwapewai tete tetane.
(Stat 15:5)

Op wem tuma re sekene tem. 19 Abraham re kerwai temenem, reri nabe tame letpeisri ok (100) tete nenbem. Reri wesom et sabo tameri wesomkap, aboyei nige nagem. Reri ta, Sara te yen game a ta. Etop temenem, re pap yaper be tem, re God reri wem tuma omuteke som habon etop kowmenem. 20 Re wuribai pes be tem. Re God reri wem tuma omuteke som habobem, re kitimena poten God rene pir wen reri sig yenbo webem. 21 Re op habobem. God reri kitimena et sikabewai. Eker reri wemkap, re etop nente tetane. 22 Opkap God re Abraham reri rene omuteke habobem wule lan op wem. Re tame yenbo.

23 Et basrastene tuma, ‘re ari tame yenbo’, et tuma re Abraham eternewou be wem. Yehow. 24 Re neremne mere kirkir wem. Nem God rene omuteke op habobo. Re nemri Haneyen Jisas rene sele meike nenewayen wow sene newom. Eker re nemne reri tatame yenbo kirkir webo. 25 God re nemri wule yaper poten septite habomke, rem Jisas rene pen sam. God re remne be sewayem. God re nemne tatame yaper sene be wete habom. Re nemne eterri tatame yenbo wete habom. Eker re Jisas rene sele meike nenewayen wow sene newom.

Nem Krais eterke sam. Nem eterke pow tem.

(Sapta 5—8)

5

God re nemne op webo. Kem ari tatame yenbo.

1 Nem God rene omuteke habobo, eker re nemne tatame yaper sene be webo. Re nemne reri tatame yenbo webo. Etop tem, neremri Haneyen Jisas Krais eterke nem God rekene heyar tetane. 2 Jisas re nemne God rene omuteke habobo wule peteram, eker God reri pap meten kwobo labo wule nem sanetene. Opkap nem God eter tetane yabel rik pasrastene kwomke yin tete, nem okbop tebet. 3 Etopwou bo. Be wos yaper nemne tete, nem etop kikkir okbop tebet. Berke nem etop okbop tebet? Nem mettene, wos yaper nemne tete, nem kitimena poten taskurte. 4 Nem taskurte, God re nemne metekwaste. God re nemne metekwaste, nem rene omuteke som habon heyar kowbet. 5 Nem heyar kowte, nem pap yaper be tete. Yehow. Nem mettene, God re Eterri
Wow nemne newom. Eterri Wowke re nemne pap yewobo.

6 Nem kitimena be temenem, nem kworer kebese be kwobo lam, Krais re nemne kwobo lan sam. God eter wem yabelke, re aboyei wule yaper nenbo tatame nemne kwobo lan sam. 7 Tuma sekene. Yike tame be wuri re wule yaper be wuri nenbo tame rene kwobo lan sate. Kap, rane tame rem tame yenbo rene kebese kwobo lan sate. 8 Metye. Nem tatame yenbo bo. Nem wule yaper som nenbemke, Krais re nemne kwobo lan sam. Opkap God re nemne op peteram, re nemne pap sikabewai metem. 9 Krais eterri nepke God re nemne tatame yaper sene be wete. Etop tetane, nem sanetene, Krais re nemne kwobo som labo, God re nemne pap be yoken tuma be nente tetane. 10 Kiyi nem God reri peiktame temenem, reri Yen re samke, nem reri nowu tem. Gwopte nem reri nowu tetane, Krais re nemne kwobo som labo. Re pow tem, eker eterke nem pow tete tetane. 11 Etopwou bo. God re wemke, nemri Haneyen Jisas Krais re God rene kwar pem, eker God re nemne nowu webo. Etop tetane, nem God rene okbop ten boteyabo.

Adam eterke tame sabo wule tem. Jisas eterke tame pow tebo wule tem.

12 Kiyiri tame wuri re yaper wos nenbem wule tobotam. Re wule yaper nenem, eker re sam. Opkap, tame sabo wule kirkir tem. Etop tetane, aboyei tatame rem sabo. Rem wule yaper sebo, eker rem ek sabo. 13 God re Juda tatame remne reri Wule be newomenem, nowselri tatame rem wule yaper nenbem. Reri Wule be newomenem, eker re tatame remri nenbem yaper wos be basrasem. 14 Adam re temenem yabelke tobotan yin Moses re temenem yabelke tem, aboyei tatame rem sam. Adam re God Reri Tuma biragiyemkap, tame rem be biragiyem, rem kirkir sam.

Adam re wule wuri tobotamkap, yuri tem Tame, re agerbo wule wuri kirkir tobotam.

15 God reri pap meten kwobo labo wule, et kena. Adam reri tobotam wule yaper, et kena. Tame wuri, Adam, re wule yaper nenemke, aboyei tatame rem sabo. Op temenemke, God reri pap meten kwobo labo wule re tame sabo wule teitkwunbo. Jisas Krais re er wule nemne petetam. Eterke, God re nugwape tatame remne eterri tatame yenbo webo. 16 Adamkene Godkene repri wule kena kena. Adam re yaper wos wuri nenem, sene God re tatame remne tuma nenen yaper sein nente webo. Krais re tatame remne kwobo lan samke, God re tatame remri wule yaper nugwape poten septin remne tatame yenbo webo. 17 Et sekene. Tame wuri

re wule yaper nenemke, aboyei tatame rem tame sabo wuleri kulke tetane. Sene tame wuri, Jisas Krais, re tame sabo wule teitkwunem. Yike tatame rem God eterri pap meten kwobo labo wule omuteke habote, God re remne tatame yenbo wete. Krais eterke rem pow ten wule yaper kebese teitkwunte.

18 Opkap, tame wuri, Adam, re wule yaper wuri nenemke, God re aboyei tatame remne yaper sein nente wem. Sene tame wuri, Jisas Krais, re wule yenbo nenem, God re nemne tatame yenbo wete, nem pow tete. 19 Tame wuri, Adam, re God reri tuma nasweyemke, aboyei tatame rem wule yaper nenbo tatame tem. Etopkap, tame wuri, Jisas Krais, re God reri tuma heyar meten nenemke, aboyei tatame rem God reri tatame yenbo tete.

20 Yuri tatame rem God reri Wule potemke, rem wule yaper nugwape sene nenbem. Wule yaper nugwape tebemke, God reri pap meten kwobo labo wule re nugwapewai tebem. 21 Tame sabo wule et yaper nenbo wuleri kulke tetane. Etopkap, yenbo nenbo wule et God eterri pap meten kwobo labo wuleri kulke tetane. Etop tetane, Haneyen Jisas Krais eterke God re nemne pap meten kwobo labo, re nemne tatame yenbo webo, eker nem heyar somsom temente tetane.

6

Nem Krais eterkene sam.

1 Opkap tetane, nem berke nente? Kap, nem yaper wos som nenbet, opkap God re nemne pap som meten kwobo labet? Yehow! 2 Nem op be nente. Nem sam tamekap, nem wule yaper sene be nenbo. Nem wule yaper mapurke som nente. 3 Kem mettene. Nem Krais rekene temenen rem nemne okke tirmunen nenewayete. Opkap nem eterkene kirkir sam. 4 Rem nemne okke tirmunem, nem Krais eterkene san pertayem. Op nenem, Apiy God eterri kitimena sikabewaike re Krais rene sele meike nenewayem, re pow tem. Eker nem pow kirkir ten nem tatame ager tem.

Krais re pow tem, nem eterke kirkir pow tete.

5 Nem Krais eterke tetane, re sam, nem eterkene sam. Rene God re nenewayen wow sene newom, re sene wayen yim. Opkap nerem mere, God re nemne nenewayen wow sene newote, nem sene wayen yite. 6 Nem sanetene. Krais re kwuremenem mek sam, nemri kiyiri wuribai eterkene kirkir peikkeren sam. Opkap, nemri wuribaike temenem wule yaper kirkir sam. Eker, nem wule yaperri kulke sene be tetane. 7 Tatame rem sate, rem wule yaper sene be nente.

8 Sekene. Nem Krais eterkene sam. Eker nem omuteke op habobo, eterkene nem pow kirkir tete. 9 Nem sanetene. God re Krais rene sele meike nenewayen wow sene newom, eter re sene be sate. Tame sabo wule et rene sene be teitkwunte. 10 Re samke, eker wule yaper et rene mapurke teitkwunte. Gwopte re pow tetane, re God eterkene heyar sitene. 11 Etop tetane, kem op habote. Kem Krais eterkene sam, eker wule yaper et kemne mapurke teitkwunte. Sene kem op habote. Krais Jisas eterke, kem God rekene heyar temente.

12 Yaper nenbo wule et kemri wuribai sene mane teitkwunte. Kem keremri kiyiri wuribai yaper sewaite. 13 Kemri let tewokene wesomkene yaper wos mane nente. Kem sam tamekap sene pow tem, eker kemri wuribaikene wesomkene kem God rene newote. Opkap kem reri wule yenbo nenbet. 14 Kem God reri pap meten kwobo labo wuleri kulke tetane. Wule yaper et kemri keryen yen

be tetane. Kem tamek nenem wule reri kulke be tetane.

Nem wule yenbo nenbo tatame.

15 Nem tamek nenbo wuleri kulke be tetane, sene nem berke nente? Nem God eterri pap meten kwobo labo wule kulke tetane, kap, nem yaper wos nente o? Yehow. Nem yaper wos sene be nente. 16 Kap, kem op mettene? Kem kirkir wen tame wuri reri kulke tete, kem reri yaku bupo nenbo tame tete. Opkap, kem wule yaper reri kulke tete, kem sate. Kem God reri kulke ten reri tuma mette, kem reri tatame yenbo tete. 17 Sekene. Kiyi kem wule yaper reri kulke temenem. Sene rem kemne God Reri Tuma sekene peikbem, kem er tuma omuteke meten heyar nenbo. Op tetane, nem God rene wese nugwape abo! 18 Kiyi yaper nen wule kemne peikrasmenem. God re kemne saukrasem, kem reri wule yenbo nenbo tatame tem. 19 Kem wor tetane. Kem welepe be metbo, eker an nugwape tamek webo tumakap kemne webo. Kiyi kemri wesomkene wuribaikene yaper wuleri kulke wuren temenem, kem metkereke yaper saper wos nenen negwobem. Kem wule yaperwou nenen reri yaku bop nen tatame temenem. Gwopte kem kemri wesomkene wuribaikene yenbo wuleri kulke wuren tete. Kem etop nente, kem yenbo nen wuleri yaku nen tatame tete. Opkap kem God eterri yenbowai tatame temente.

20 Kiyi kem yaper nen wuleri kulke temenem, kem yenbo nen wuleri kulke be temenem. 21 Gwotepte kem kiyi nenbem wule yaper sene habote, kem sebera yabo. Er wule yaperke kem tokwo yenbo be potem. Wule yaper reri tokwo et tatame rem sabo. 22 Kiyi, yaper nen wule kemne peikrasmenem. God re kemne saukrasem, kem eterri wule yenbo yaku nen tatame tetane. Op tetane, kem tokwo yenbo pes potem. Wuri, et kem God eterri yenbowai tatame tetane. Peswe, et kem heyar somsom temente tetane. 23 Yaper nenbo wule reri newobo tokwo et tatame rem sabo. God re bupo newobo tokwo et tatame rem neremri Haneyen Krais Jisas eterkene heyar somsom temente tetane.

7

Gwopte nem wuribai ager ten yaku yenbo nenbo.

1 Ari gesmase. Kap, kem Moses Reri Wule op mettene? Tatame rem kelpe som temente, rem er wuleri kulke temente. Tatame rem sate, rem wuleri kulke be temente. 2 Opkap tetane. Moses Reri Wule op webo. Tame re le kelpe temente, reri ta te er tame rekene temente. Tame re satek, te er tame yibo wuleri kulke sene be temente. 3 Teri tame re le kelpe som temente, te agerbo tame rene yite, te yaper wos nenbo. Rem tene mare bisi yibo ta wete. Teri tame re satek, te er tame yibo wuleri kulke be temente. Te agerbo tame rene yite, rem tene mare bisi yibo ta be wete.

4 Ari gesmase, kem etopkap tetane. Kem Krais eterri wesom. Krais re sam, kem eterkene sam. Kem sam, kem Moses Reri Wule kulke be tetane. God re sele meike nenewayem Tame eter, kem eterri tatame. Sene kem God eterri yaku yenbo nenbo. 5 Kiyi nem wuribai yaper temenem, Moses Reri Wule nemne yaper nenbo wos seilabem. Nemne seilabem, nem wesomri metkereke yaper wos nenbem. Etop nenbo tatame rem sabo. 6 Kiyi nem Moses Reri Wuleri kulke peikrasmenem. Nem Krais eterkene sam, God re nemne saukrasem. Gwopte nem Moses Reri Wuleri kulke be tetane. Nem kiyi basrasmenem wuleri kulke be tetane. Yehow. Nem God Reri Wowri kulke tetane. Et wule ager.

Yaper wos nenbo wule nemne yaper nenbem.

7 Nem webo, Moses Reri Wulek yaper nenbo wos nemne seilabo. Etop tetane, rane tatame rem op webo. Moses Reri Wule et wule yaper. Yehow. Wule et yaper bo. Er Wule re anne yaper nen wos peteram. Er Wule reri tuma wuri op webo. Kem agerbo tameri wos mane ayekutete. Wule re etop be wem, an be habon ayekutete. 8 Wule re nemne webo tuma, wule yaper re kelow lan ari wuribaike tem. Eker an mekereke wos ayekutebem. Wule re be temente wem, yaper nen wos re kirkir be temente wem. 9 An God reri wule be metmenem, an habobem, an heyar temenem. Yuri an er wule reri tuma metemke, yaper nen wos re kitimena poten anne teitkwunem. 10 Anne teitkwunem, God re wem, an sam. Wule reri yaku et tatame remne kwobo lan rem pow tete. Wule re anne etop be nenem. Wule re anne pen sam. 11 Opkap yaper nen wule re anne pen sate kelow lam. Moses Reri Wuleri letke wule yaper re anne me yikokon pen sam. 12 Etop tetane, Moses Reri Wule et God eterri wule yenbowai. Wule re nemne nente webo tuma wulare wulare, et tuma yenbosubuwai, tuma yaper bo. 13 An berke wete? An sate, er Wule yenbo re anne etop nenem o? Yehow. Wule yaper re anne pen sam. Wule yenbori letke wule yaper re anne pen sam. Opkap, wule yaper reri nenbokap re tegek tem. Moses Reri Wuleri tumake nem op mettene. Yaper nenbo wule et wule yapersubuwai.

Nem wule yaper kulke tetane.

14 Nem sanetene, Moses Reri Wule et God eter wem wule. Aren, an more tame. An wule yaper reri kulke tetane. An reri yaku bop nenbo tame tetane. 15 Aren nenbokap an be sanetene. An wule yenbo nente selbo, an be nenbo. An wule yaper nente muwebo, an som nenbo. 16 Aren muwebo wos an etop nenbo. Op nenbo, an kirkir op webo. God reri wule et yenbo. 17 Opkap aren, an yaper wos be nenbo. Yehow. Arenke tetane wule yaper an eker nenbo. 18 An yenbo wos nente selbo, an kebese be nenbo. An more tame. Ari wesomkene wuribaikene yaper. An yenbo wos mapurke nente? 19 An yenbo wos nente selbo, an op be nenbo. An yaper wos be nente selbo, an yaper wos ek nenbo. 20 Aren muwebo wos an etop nenbo. Opkap, aren, an yaper wos be nenbo. Wule yaper re arenkene tetane, an yaper wos nenbo.

21 Aren nenbo wule gwopkap. An wule yenbo nente selbo, an wule yaperwou nenbo. 22 Metye. Ari wuribaike ari papke an God eterri Wule okbop ten boteyatebo. 23 An sanebo, agerbo wule re ari wesomkene tetane. God reri wule re arenkene tetane, re ari wesomke tetane wule rekene ei naibo. Ei naibo, ari wesomke tetane wule yaper re ari wuribai yenbo rene teitkwunbo. Eker an wule yaper nenbo. 24-25 An wiysage ten nenbo wule gwopkap. Ari wuribai an God eterri wule nente selbo. Ari wesom an wule yaper nenbo.

Pap metbo, an pap yaperwai metye! Ari wesom wule yaper som nenbo, an sate nenbo. Yike anne piskar potte, an pow tete? Apiy God. Setate! Neremri Haneyen Jisas Krais eter re etop nente tetane.

8

Jisas re neremri yaper nen wos poten septim, re God Reri Wow nemne newom.

1 Etop tetane, Krais Jisas eterkene tetane tatame, God re nemne tuma be nente. 2 Nem Krais Jisas eterkene tetane, nem God Reri Wowri wule kulke kirkir tetane. Etop tetane, nem

pow sekene tem, nem yaper wos nenbo wulekene tame sabo wulekene repri kulke sene be tete. 3 Nem kitimenakene bo more tatame, nem Moses Reri Wule nenlaweyem. Opkap Moses Reri Wule nemri wuribai yaperkene yaper nen woskene teitkwunlaweyem. Eker God eter re nemri wuribai yaperkene yaper wos nen wulekene op teitkwunem. Re reri maime Yen rene werasen yam, re neremkap more tame tem, re wule yaper teitkwunkeipem. 4 God re etop nenemke, sene nem wuribai yaper sene be nente. God Reri Wow eter webokap nem etop nenbo. Opkap nente, nem Moses Reri Wule webo tuma yenbo nem heyar sete.

5 Wule yaper nenbo tatame remri wuribai et wesomri kulke tetane. God Reri Wowri tuma meten nenbo tatame, remri wuribai et God Reri Wowri kulke tetane. 6 Wesomri kulke tetane tatame rem sate tetane. God Reri Wowri kulke tetane tatame rem pap yenbo ten heyar somsom temente tetane. 7 Wesomri kulke tetane tatame rem God eterri peiktame. Rem God eterri wule be nenbo. Rem kebese be nenbo. 8 Wesomri wule nenbo tatame remne God re be metekwasbo.

9 Kerem, kem wesomri wule sene be meten nenbo. Kem God Reri Wowri tuma meten nenbo. Reri Wow re kemne gureretene. Krais Reri Wow be gureretene tatame, rem Krais eterri tatame bo. 10 Kem Krais eterkene tetane tatame, kiyi kem yaper wos nenbem, opkap kemri wesom et sate tetane. Kem Krais eterkene tetane tatame, God re kemne tatame yenbo wem, opkap kemri wow heyar somsom temente tetane. 11 God Reri Wow re Jisas rene sele meike nenewayen rene wow sene newom. God Reri Wow re kemne gureretene, re Krais rene nenemkap kemne etop kirkir nente. Re keremkene temente, re kemri more wesom yemu sene newote tetane.

God Reri Wow re nemne gurerete, nem God reri yen tete.

12 Ari gesmase, nem yaku tetane. Nemri kiyiri wuribai yaper mane nente. 13 Kem wuribai yaper habon nente, kem sate, kem wow sene be potte. God Reri Wowke kem yaper nen wos pen sate, kem heyar somsom temente.

14 God Reri Wow reri tuma meten tobobo tatame, etem rem God reri yen. 15 God re Reri Wow nemne newom, nem be wos be wos be akbo, yaku bop nenbo tatame be tem. Yehow. God re Reri Wowke nem God reri yen tebo. Eterke nem God rene op tebo. Aba, Ari Apiy. 16 God Reri Wowkene nemri wuribaikene nem kirkir op webo. Nem God reri yen. 17 Nem God reri yen, opkap God re reri tatame remne yenbo nente teiktemkap, re nemne kirkir nente tetane. Re Krais eterne nenbemkap nem eterkene kirkir potte. Nem Krais eter metbem muskap mette, nem eter potem sig bukrekap, reri yabel rik pasrastenekap nem kirkir potte.

Yuri nem Hevenke heyarsubuwai temente tetane.

18 An omuteke op habobo. Yuri God re nemne heyarsubuwai nentekap et bukrewai. Gwopte nem mus metbo, yaper tebokap et eisow. Rep kena kena tetane. 19 Mena amena, om ap, aboyei wos God re nenem, rem pap teten kowbo. God re reri yen remne aboyei tegek tete wete, rem etop kowtene. 20 Gwopte God reri nenem wos aboyei rem san kupa tebo. Etemri wuribaike be san kupa tebo. Yehow. God re op wem. Aren nenem wos rem san kupa tete. Yuri an remne sene heyar nente. Op wem. 21 God re wete yabelke, reri nenem wos re remne re saukraste. Sabo wule et remne sene be keikerete. God re

reri yen remne saukraste, remne yenbosubuwai nentekap re remne etop kirkir nente.

22 Nem mettene, God eter kiyi nenen temenem wos, gwopte tetane wos mere, rem mus meten kirabo. Ta te yen warwiybo metbo muskap rem etop metbo. 23 Etemwou bo. Nerem mere nem mus meten kirabe. God Reri Wow nem potem, et God re nemne kiyi newote woskap. Re nemne reri yen sekene ten nem wesom yenbo potte. Opkap nem kirkir kowen kirabo. 24 Nem omuteke habobo, eker God re nemne sene potem. Nem omuteke habobo wos lek late, nem er wos omuteke sene be habote. Metye. Tame reri omuteke habobo wos re potem, re er wos sene mapurke taskuren kowte. 25 Nem lek be latene wos omuteke habote, nem som taskuren er wos heyar kowtene.

26 Nem kitimenakene bo, eker God Reri Wow re nemne kwobo labo. Nem be mettene, nem God rene be wos wemette. Opkap God Reri Wow re neremri mus metbo tuma God rekene omuteke wemetbo. 27 God re nemri wuribaikene papkene latene, eker re Reri Wowri wuribai kirkir sanetene. God Reri Wow re God reri wuribai tobon nemne kwobo late, omuteke ek wemetbo.

28 God re wepoten sene potbo tatame, rem God rene pap yewobo. Be wos yenbo o be wos yaper remne tete, God re eter woske remne heyar nenbo. Nem etop sanetene. 29 God re reri tatame remne kiyi kenen op wem. Kem Ari Yen eterkap tete. Opkap, Reri Yen re nugwape nugwape tatame reme naregesi webo. 30 God reri kenem tatame re remne tem. Re remne eterri tatame yenbo wem. Re remne tatame yenbo wen remne op wem. Kem arenkene heyarsubuwai temente.

God re Jisas Krais eterke nemne pap som yewobo.

31 God re nemne etop nenbo, sene nem berke wete? God eter re nemne kwobo labo, agerbo tame rem nemne mapurke teitkwunte. 32 God re Reri Yen wuriwou rene op be wem. Ne remne mane kwobo lan sate. Yehow. Re rene werasen yan nemne kwobo lan sam. Re Reri Yen nemne newom, opkap re nemne aboyei wos kirkir newote tetane.

33 God re reri kenem tatame remne tatame yenbo wem. Opkap, yike remne tuma kebese nente? Yehow. 34 Opkap, yike remne tatame yaper wete? Krais eter? Yehow. Krais Jisas re etemri yaper nen woske sam. God re rene sele meike nenewayen wow sene newom. Re God eterri let mame yokwok sitene. Re God rene omuteke wemetbo, God re nemne kwobo late.

35 Krais re nemne pap som yewobo. Be wos wuri rene kebese be sewaite. Wos yaper nemne tete, o nem mus bukre mette, o tame rem nemne yaper nente, o nem a kwoi site, o nem wos heiksete, o nem yaper tete, o nem sate, Krais re nemne pap som metbo. 36 Sekene. Opkap wos yaper nemne tebo. God Reri Siglow tuma op webo.

Nem nene omuteke habobo tatame,
opkap, agerbo tame rem nemne kwokwos
kwokwos pen sabo.
Por wale remne pen sate nen-bokap, rem nemne
etop nenbo.

(Buk Song 44:22)

37 Ekeya. Krais re nemne pap som yewotene, eker mapkap mapkap wos nemne tete, eterke nem er wos teitkwunkeipte tetane. 38 Re nemne pap som yewotene. Eker an omuteke op habobo, be wos wuri rene be sewaite. Nem temente o nem sate, reri kwomri tame, o kitimenakene omugambo, o gwopte tetane wos, o yuri temente

wos, o metkereke kitimenakene wos, rem rene mapurke sewaite. 39 Ikyewai tetane wos, o uweiwai tetane wos, o agerbo agerbo tetane wos, rem God rene be sewaite. God re neremri Haneyen Jisas Krais eterke nemne pap som yewobet tetane.

God re Israel remne nenbemkap Pol re wesowem.

(Sapta 9—11)

9

Pol re Israel tatame remne pap metem.

1 An Krais eterri. An tuma sekene webo. An tuma be yikokobo. An God Reri Wowri kulke tetane, eker ari wuribai re anne kirkir webo, an be yikokobo. 2 An pap yaperwai sekene teye. An ari tame beig remne som op habo op habobo. 3 An omuteke selbo, ari tame beig rem Krais rene omuteke habote. Opkap, Krais re anne kirkir wete wem, an reri tatame pelebeten ari tame beig rem ari emi potte wem. An God reri pap yokbo wuleri kulke tete wem, God re remne potte wem. An etop habobo. 4 Israel tatame rem God eterri tatame. Re remne reri yen webo. Reri yabel rik pasrastene kitimena, re remne peteram. Re remkene tuma natobobem. Re reri wule remne newom. Rem rene lom yokwote wule sekene re remne peteram. Re remne teiktebem tuma re remne newom. 5 Remri warege rem keryen yen bukre. Krais re more tame tem, eter mere re etemri wuri. Aboyei wos God eterri kulke tetane. Aboyei tatame rem reri sig yenbo bukre som webet. Et sekene.

God re Israel remne nenbemkap, Pol re wesowem.

6 Kiyi God re Israel tatame remne op wem. An kemne kenem, kem areri tatame. Gwopte nem labo, rane Israel rem God reri tatame be tem. Nem berke wete? God reri wemkap re be nenem o? Yehow. Nem etop be wete. Nem op webo. Aboyei Israel rem God eterri tatame sekene bo. 7 Abraham reri gurnan sokonan aboyei rem God reri yen bo. Kiyi God re Abraham rene tuma op teiktem.

Aisak eterke ne nugwape nugwape
gurnan sokote.
(Stat 21:12)

8 Tuma tobo re gwop. Aboi Abraham eterri yen rem God reri yen bo. Yehow. God re Abraham rekene tuma teiktem yen, etemwou rem God reri yen. 9 God re Abraham rene tuma op teiktem.

Aren weye yabel, an sene yate.
Sara te tauryen ek wurte.
(Stat 18:10)

10 Op tem, yuri Rebeka te taureyen pes warwiyem. Repri ha re neremri warege Aisak. 11 God eterri wuribaike re wete, tatame rem eterri tatame tete. Re be wete, rem reri tatame be tete. Opkap re reri wuribaiwou nenemke, re taureyen wuri kiyi kenem. Yen repne be warwiymenem, rep yenbo wos o yaper wos be wuri nenmenem. Yehow. God re eterri wos nenem, re taureyen wuriwou kenem. 12 Re nawot Rebeka tene op wem.

Lake re mase reri yaku nen tame
tete.
(Stat 25:23)

13 God Reri Siglow tuma op webo.

Jekop re mase, an eterne pap
yewote.
Iso re lake, an rene pap be yewote.
(Malakai 1:2-3)

14 Nem berke wete? God reri nenbo wule yaper o? Yehow. Yaper bo. 15 God re Moses rene op wem. An tame wuri rene pap mette, ankene mette. An ta wuri tene heyar nente, ankene nente. Et areri wos. 16 Nem op sanete. Tame re selbokap o re nenbokap God re rene be kenebo. Yehow. Eterri wuribaike re ta o tame wuri heyarte o be heyarte. 17 God Reri

Siglow op webo. God re Isipri keryen yen rene op wem.
Aren wemke, ne keryen yen bukre tem.
Nerenke an ari kitimena bukre tatame remne peterate.
Nerenke rem ari sig aboyei kwomke kwomke mette.
(Kisim Bek 9:16)
18 Op tem, nem mettene, God re tame wuri rene pap mette, rekene pap mette. Re tame wuri rene wuribai ager newote, rekene etop newote.
19 An habobo, kemri wuri re anne op wemette. Tame rem God reri wemkap etopwou nenbo, God re remne ker mapurke raste? Re Keryen Yen God, eker nem rene mapurke nasweite? 20 Ari tame nowu. Ne yike, ne Keryen Yen God rene sewaite, re opkap wule kap nente? Tame re ou rasbo, er ou re ou rasbo tame rene op be wemetbo.
Mapurke ne anne gwopkap nenye? Yehow.
Re op be wemetbo.
(Aisaia 29:16)
21 Ou rasbo tame re eterri purerek etop nenbo. Re ou sel poten ou pes nente, ou wuri et miktou, wuri et ou towbo ou. Et ou rasbo tame eterri wos.
22 God eter mere, re etopkap nenbo. Re pap yokbem tatame remne pik pete nenem. Re reri pap yokbo wulekene reri kitimena bukrekene remne peterate habom. Sene re remne pap meten eipye be pem. 23 Opkap, re reri yabel rik pasrastenekap tatame remne kirkir peterate selem. Eker re reri pap metbo tatame nemne kiyi heyarem, re reri yabel rik pasrastene wule yenbo nemne ek newobo. 24 Nerem, nem er tatame. God re nemne wepoten heyar nente wem. Rane nem Juda tatame. Rane nem Juda tatame bo. 25 God Reri Tuma wesow tame, Hosea, reri op basrasem siglowke God re op webo.
Tatame rem ari tatame be temenem,
sene an remne op wete.
Kem areri tatame.
An remne pap be yewom tame beig,
sene an remne op wete.
Kem areri meseke mogulri.
(Hosea 2:23)
26 Remri temenem emik an remne op wem.
Kem areri tatame bo.
Eter emik an remne sene op wete.
Agerbo tatame rem kemne wete,
kem somsom tetane Keryen Yen God reri yen.
(Hosea 1:10)
27 God Reri Tuma wesowbem tame, Aisaia, re Israel tatame remne habon op wem.
Israel tatame rem nugwapewai tete.
Rem kersepkap ok barri senkap nugwapewai temente,
Haneyen re etemri rane etem-newou sene poten heyar nente.
28 Ekeya. Haneyen re nowselri tatame remne
tuma nenkeipem.
Sene re remne agetage pen sate nenbo.
(Aisaia 10:22-23)
29 Aisaia re yuri tete wos kiyi op basrasem.
Kitimena Sikabewaikene
Haneyen re nemri yennan remne ab pete wem,
nem Sodomkene Gomorakene rem be
temenemkap wem.
(Aisaia 1:9)

Israel tatame rem God rene omuteke be habom, eker rem tatame yenbo be tem.

30 Sene nem op webo. Juda bo tatame, kiyi rem God reri tatame yenbo tete be habobem, sene rem omuteke habobo. Eker God re remne op webo. Kem areri tatame yenbo. 31 Israel tatame rem Moses Reri Wule muresen nenen tatame yenbo tete nenlaweyem, rem God reri tatame yenbo be tem. 32 Berke

rem God reri tatame yenbo be tem? Rem omuteke habobo wule be sem. Rem etemri murek sem. Opkap rem tame tubanebo pa etek tubanem.
33 God Reri Siglow tuma re er pa rene op webo.
Metye. An Pa wuri Saion kwowke rasbo.
Eter Pak tatame rem tewo tubanete,
rem selke waren tuknate.
Tatame rem er Pa rene omuteke habote,
rem tewo be tubanen rem be waren tuknate.
Rem be semarkute.
Rem pap yaper be tete.
(Aisaia 28:16)

10

Israel tatame rem God reri wule yenbo be sanetene.

1 Ari naregesi, an wuribaike kenakem habobo. God re Israel tatame remne sene potte, an etop selbo. Opkap an God rene tewok tewok etop wemetbo. 2 An op sanetene, Israel tatame rem God reri wule yenbo nente pap tetebo. Rem God reri wule welepe be mettene, eker rem welepe be nenbo. 3 God re tatame remne tatame yenbo webo wule rem welepe be sanebo. Eker rem remri wuribaike habobo wule etopwou nenbo. Opkap rem God re remne tatame yenbo webo wule kulke be tetane. 4 Krais eterke Moses Reri Wule et legem. Tatame rem Krais rene omuteke habote, God re remne op wete. Kem areri tatame yenbo.

5 Moses Reri Wule sen God re remne tatame yenbo webo tuma, Moses re op basrasem.
Juda etemri wule tatame rem heyarwai sete,
rem heyarwai sete,
rem yaper wos be wuri nente,
rem heyar somsom temente.
(Lo 18:5)
6 Omuteke habon God re tatame yenbo webo tumak God Reri Siglow tuma op webo.
Kem kworer mane op wemette.
Yike Hevenke yaute? (Tuma tobo gwor.
Yike Hevenke yawun Krais rene panen yerte?)
7 Kem mane op habote.
Yike gambo kwomke warte?
Tuma tobo gwor.
Yike gambo kwomke waren yin Krais rene panen wayete?
Yike nemne God Reri Tuma wesowte?
8 Omuteke habobo wule op webo.
God Reri Tuma et kemne meknik tetane.
Et keremri gwusi taulek tetane.
Et keremri wuribaike tetane.
(Lo 30:11-14)
Er omuteke habobo wuleri tuma nem kemne op wesowbo. 9 Kem kemri tumaske op wete. Jisas re Haneyen. Kem keremri wuribaike omuteke op habote. Jisas re sam, God re rene sele meike nenewayen wow sene newom. Kem etop wete, etop omuteke habote, God re kemne poten reri kwomke panen yite, kem pow tete tetane. 10 Tatame rem remri wuribaike omuteke habobo, God re remne op webo. Kem ari tatame yenbo. Tatame rem op webo. Jisas re Haneyen. Op webo tatame remne God re poten reri kwomke panen yite, rem pow tete tetane.

11 God Reri Siglow tuma op webo.
Aboi tatame rem Jisas rene omuteke habote,
rem pap yaper be tete.
(Aisaia 28:16)
12 Er tuma et Juda tatamekene Juda bo tatamekene remne kirkir webo. God re remne kena kena be nenbo. Haneyen re aboyei tatame etemri Haneyen. Rekene namrete tatame remne re heyarsubu nenbo. 13 God Reri Siglow tuma op webo.
Aboi tatame rem Haneyen Jisas rene op wete.
Haneyen, ne anne kwobo late.
Op wemetbo tatame, God re remne poten reri

kwomke panen yite, rem pow tete
tetane.
(Joel 2:32)

14 Kem op habote. Jisas rene
omuteke be habobo tatame rem
Jisas rene mapurke wemette, re
remne kwobo late? Jisas rene
be sanetene tatame rem rene ma-
purke omuteke habote? God Reri
Tuma remne be wesowtene, rem
mapurke mette? 15 God Reri Tuma
wesow tame remne be weraste,
rem mapurke yin tuma wesowte?
God Reri Siglow tuma op webo.
Tuma Yenbo wesowbo tame rem
nemne lasyabo,
et yenbosubuwai.
(Aisaia 52:7)

Israel rem God Reri Tuma Yenbo be potem.

16 Aboi tatame rem God Reri
Tuma Yenbo omuteke be metem.
Aisaia re etop habon op wem.
Haneyen, nemri wesowbem tuma
yike
tatame rem omuteke habobo?
(Aisaia 53:1)

17 Opkap tetane. Tatame rem
Krais reri sig wesowbo tame remri
tuma metbo, sene rem Krais rene
omuteke habobo.

18 An wemetbo. Tatame rem
God Reri Tuma metem o rem be
metem? Ekeya, rem metem. God
Reri Siglow tuma op webo.
Tuma wesow tame remri tuma
wuskiy kwomke kwomke
yim.
Remri tuma gene genewaike yim.
(Buk Song 19:4)

19 An sene wemetbo. Kap, Israel
tatame rem er tuma tobo heyar be
metem? Yehow. Rem tuma tobo op
metem. Rem omuteke be habote,
God re agerbo tatame remne poten
rem reri tatame tem. Israel rem
etop mettene. Kiyi Moses re God
reri wem tuma op wem.
An sigkene bo tame beig
remne potte, rem ari
tatame tete tetane.
Israel tatame rem etop
late, rem wuribai yaper
tete tetane.
Purerekene bo tatame an
remne heyar nente
tetane.
Israel rem etop late, rem
pap yokte tetane.
(Lo 32:21)

20 Aisaia re mol pan God reri wem
tuma op wem.
Anne be sopbo tame rem anne lam.
Anne be we sopbo tame an remne
op wem.
An gwok tegek tetane.
(Aisaia 65:1)

21 God re Israel remne op wem.
Kwokwos kwokwos an wan be
metbo tatame,
mangure tebo tatame remne nar
poten kowtene.
(Aisaia 65:2)

11

Rane Israel tatame God re remne pap metem.

1 An op wemetbo. God re Israel
tatame remne mesegenen magel
tayem o? Yehow. Re op be nenem.
Kem habote. An Israel tame. Abra-
ham re areri warege. An Benjamin
eterri tame beig. God re anne be
mesegenen be magel tayem. 2 God
re reri kiyisapek kenem tatame
remne be mesegenen magel be
tayem. Elaija reri nenemkap God
reri siglowke basrastene tuma kem
metem. Israel tatame rem nug-
wape yaper wos nenbem, Elaija re
Israel remne tuma wen God rene
neluwpelen op wem.

3 Haneyen. Rem nene kwar pebo
tiy aboyei berayewobem.
Rem neri tuma wesow tame remne
kirkir pen sabem.
Rem anne kirkir pen sate webo.
Arenwou an som tetane.

4 God re Elaija rene sein op wem.
Nerenwou bo.
Rane tame, 7,000, rem areri.
Rem Bal wurya rene be lom yok-
wobo.

5 Gwopte etopkap tetane. Rane
Israel remne God re pap meten
kwobo lan remne kenem. Rem
rene omuteke habobo. 6 Re remne

pap meten kwobo lam, re remne kenem. Re remri nenbem wos lan remne ek be kenem. Yehow. God re tatame remri nenbem wos lan remne kenete wem, re remne pap meten kwobo labo wule sekene be tete wem.

7 Op tem, nem berke wete? Israel tatame nugwape rem remri sopbem wos be lam. Rem God eterri tatame yenbo be tem. God re kenem tatame rem nugwape bo, etemwou rem er wos lam. Nugwape rem wan si tatamekap tem, rem God reri wem tuma be metem.
8 God Reri Siglow tuma op webo.
God re wemke, tatame rem purere
yaper tem.
Rem welepe be habobem.
Re remne weragerem, rem kebese
be lam,
rem God Reri Tuma kebese be
metem.
Kiyi op tem, gwopte rem etopkap
som tetane.
(Lo 29:4)
9 Devit eter mere, re etopkap op wem.
God, ne Israel remne gwop nente.
Rem awos bukre nenen abet,
wos yaper remne ek tete.
Ne remne manke yerbo awoskap
keikerete.
Ne remne pete, rem selke warte.
Ne remne yaper sein nente.
10 Ne remne wete, rem lesi tatame
tete,
rem kebese be late.
Kwokwos kwokwos ne remne lim
ya wos
magelke raste, rem guromen ek
yite.

God re Juda bo tatame remne poten rem eterri tatame tem.

11 An op wemetbo. Israel rem selke warem, rem yaperwai tem? God re remne magel tayem? Yehow. Israel rem wule yaper nenen God rene omuteke be habom, eker God re Juda bo tatame remne poten rem eterri tatame tem. Israel rem etop lan pap yaper meten remne ayekutete. 12 Israel rem God rene omuteke be habon rene magel tayem. Opkap God re nugwape nowselri tatame remne kwobo lan heyar nenbo. Israel rem God reri wule nenlaweibo, eker God re Juda bo tatame remne yenbo nenbo. Nem metbo, Israel rem aboyei God rene omuteke sene habote, God re Juda bo tatame nugwape remne heyarsubuwai nente tetane.

13 An Juda bo tatame kemne webo. God re anne werasen yin Juda bo tatame kemne eterri tuma wesowte wem. Eker an ari yaku okbop tebo. 14 An selbo, an ari tame beig remri wuribai lisokote, God re kemne yenbo nenbokap late, rem ayekutete. Opkap God re rane remne potte. 15 God re Israel remne magel tayem yabel, re aboyei nowselri tatame remne kelmenan remkene nowu tem. God re Israel remne sene potte, et sam tame wow sene potbokap!

16 Rem geil subo, temnas yi potte geil wuri rem God rene newote, agerbo geil mere rem God eterri. Me nen rem God rene newote, me tewo mere rem God eterri. 17 Israel rem nowri oliv me yenbokap. God re remri rane me tewo tan septim. Sene re boulri oliv me tewo poten sen yan natirem. Juda bo tatame kem er boulri oliv mekap. God re Juda bo tatame kemne Israel etemkene natirtene. Boulri oliv me tewo re nowri olivri kitimena potbokap, kem Israel tatame etemri kitimenakene God re remne yenbo nenbo wulekene kirkir potbo. 18 Op tetane, kem Israel remne kap op habote. Er tan septim oliv me tewokap tatame rem tame yaper. Yehow. Kem habola. Kem me tewowou, opkap kem me tobo rene kitimena be newobo. Yehow. Me somo eter kemne kitimena newobo.

19 Kap, kem sein op wete? God re nemne poten natirte habom, eker re nowri oliv me tewo tapoten septin nemne etemri emik ek natirem. 20 Etop weye tuma et

sekene. Israel rem Krais rene omuteke be habomke, God re remne tan septim. Kem Krais rene omuteke habobo, eker kem remri emi poten eker tetane. Etop tetane, kem mane kworer gabote. Kem God rene akte. 21 God re nowri oliv me tewo tan septim. Kem mangure tete, re kemne kirkir tan septite. 22 Kem habola. God re pap metbo tame, re tuma nenen yaper sein nenbo tame mere. Tame rem yaper wos nente, God re remne yaper sein nente. Kem rene omuteke som habobet, re kemne heyar som nenbet. Kem etop be nente, re kemne tan septite. 23 Kiyi tan septim Israel tatame, rem God rene omuteke sene habote, God re remne potte. Etem kiyi temenem emik rem sene ek tete. Re remne kebese sene natirte. 24 Kem Juda bo tatame, kem boulri oliv me tewokap. God re kemne tan sen yan nowri oliv me yenbok natirem. Juda tatame rem er nowri oliv mekap. God re nowri oliv me tewo sene poten er nowri olive me somok kebese sene natirte. Et yaku bukre bo.

God re aboyei tatame remne pap metbo.

25 Gesmase. Kem kap op habote, kem purere bukrewai tetane. Eker an kemne berastene tuma wesowte. Er berastene tuma re gwor. Israel tatame nugwape rem omuteke habote muwebo. Rem etopkap sou be tete. Yehow. God re reri kiyi kenem Juda bo tatame rem aboyei omuteke habotek, Israel rem God rene magel sene be taite. 26 God re Israel remne sene potte wule gwopkap. God Reri Siglow tuma op webo.

Tatame Sene Potbo Tame re
Jerusalem mesegenen yate.
Re Jekop reri gurnan sokonan
remri mangure tebo wule
teitkwunte.
(Aisaia 59:20-21)

27 An remkene tuma op natebote.
An remri yaper nen wos aboyei
poten septite.
(Jeremaia 31:33-34)

28 Israel tatame rem Jisas eterri Tuma Yenbo muwebo. Rem God reri peiktame tetane. Etop tem, et Juda bo tatame kemne kwobo lam. God re Israel tatame remne kiyi kenem, re etemri warege remkene tuma natobom. Eker re Israel remne pap som yewobo. 29 God re wuribai pes be tetane. Reri kenen tatame, re remne yenbo nente wem, re remne etop nente.

30 Kem Juda bo tatame, kiyi kem God rene mangure tebem. Gwopte God re kemne pap metbo. Israel etem rem mangure tebo, eker God re kemne pap metbo. 31 Etopwou sene tete. God re kemne pap metbo, eker Israel rem mangure tebo. Opkap God re Israel remne pap kirkir mette tetane. 32 God re wemke, aboyei tatame rem tuma biragiyebo wuleri kulke tem. Opkap, re remne aboyei pap mette.

Nem God rene pir webo.

33 God reri pap metbo wule et yenbosubuwai. Reri wuribai purere et bukrewai. Tame wuri re God reri wuribai mapurke sanetene! Tame wuri re God reri nenbokap kebese be mettene!
34 God Reri Siglow tuma op webo.

Yike rem Haneyen reri wuribai
latene?
Yike rene purere lei
kebese newote?
(Aisaia 40:13)

35 Yike rene wos newom,
opkap re wos sein sene newote?
Bupo sekenewai.
(Job 41:11)

36 God re aboyei wos nenbo. Eterke aboyei wos tetane. Re aboyei wosri mutame. Nem God rene tuma yenbowai som webet. Et sekenewai.

Krais rene omuteke habobo tatame etem nenbo wule, Pol re wesowem.

(Sapta 12:1—15:13)

12

Nem nemri wesomkene wuribaikene God rene newote.

1 Ari gesmase, God re nemne pap nugwape meten kwobo labo, eker an kemne op neluwpelebo. Kemri wuribai, purere, wesomkene kem God eternewou newote. Kem eterri wulewou murese nenbet, re kemne metekwaste. Kem etop nente, et God rene kwar pebo wule yenbokap. Kem etop nente, kem kworer God rene heyar lom yokwobet. 2 Nowselri tatame remri nenbo wulekap, kem etop mane nente. God re kemri wuribai heyarbokap, kem kirkir tete. Kem wuribai agerwai tete. Opkap kem God reri wuribai kebese sanete. Reri yenbo webokap, reri metekwasbokap, reri hadebaswai webokap, kem kebese sanete.

God re nemne newom kitimenak nem yaku murese ek nente.

3 God re anne pap meten yaku newom, eker an kemne wulare wulare op webo. Kem kworer mane gabote. Kem mane op habon wete. Nem tame bukre. Yehow. Kem kworer heyar op habote. God re kemne wulare wulare newom omuteke habobo wulekap, kem etop heyar habon kworer se pete. 4 Nem mettene. Wesom wuri re kena kena wos tetane. Let, tewo, bitmi ragi et kena kena. Wulare wulare wos rem kena kena yaku nenbo. 5 Etopkap, nem Krais rene habobo nugwape tatame, nem eterkene bogtene. Nem eterri wesom wuriwoukap. Nem wulare wulare, nem wuriwouke natir natirtene.

6 Opkap, God eter nemne pap meten newom kena kena kitimenakene purerekene nem reri yaku kebese ek nenbet. Yike rem God Reri Tuma wesowbo purere potem, rem etem omuteke habobokap, rem etop tuma heyar wesowbet. 7 Yike rem agerbo tatame remne kwobo labo purere potem, rem remne kwobo labet. Yike rem tuma peikbo purere potem, rem remne tuma peikbet. 8 Yike rem agerbo tatame remri pap kitimena newobo purere potem, rem etop nenbet. Yike rem kel o wos newobo purere potem, rem etop degerbokene nenbet. Yike rem temnas yibo purere potem, rem er yaku murese nenbet. Yike rem pap metbo purere potem, rem etop metekwaskene nenbet.

Nem gesmase remne pap yewobo wule.

9 Kem tatame remne pap yewobet, kem kap yikokote, kem remne omuteke pap yewobet. Kem wule yaper magel tai. Kem wule yenbo heyar se. 10 Lakemase rem awosein awosein pap meten pap yewobokap, kem Jisas rene habobo gesmase remne etop nenbet. Kem metekwaskene awosein awosein sig yenbo webet.

11 Kem yaku kap poite. Yaku kem murese nenbet. Kem Haneyen Jisas reri yaku pap teten metekwaskene nenbet.

12 Kem Haneyen rene omuteke habobo, eker kem metekwasbet. Be wos yaper kemne seilate, kem heyar kowen tetete. Kwokwos kwokwos kem God rekene som namrebet.

13 Jisas rene habobo gesmase rem wos merinte, kem remne kwobo lan newote. Kem agerbo tatame remne wepoten awos newon an, remne tukna emi kirkir newote.

14 Tatame rem kemne yaper nente, kem God rene wemette, re remne heyar nente. Ekeya. Kem rene wemette, re remne heyar nente. Kem God rene, remne yaper sein nente kap wemette.

15 Tatame rem okbop tete, kem etemkene kirkir okbop tete. Tatame rem pap yaper ten kirate,

kem etemkene kirkir kirate.
16 Kem agerbo tatame remkene
heyar temen. Kem kemri sig kap
nenuwte. Kem sigkene bo tatame
remkene kirkir sewurbet. Kem
mane op habo. Neremwou nem
purerekene tame.
17 Tatame rem kemne yaper
nente, kem remne yaper sein kap
nente. Sange tame remri webo
wule yenbo, kem etop habon
nenbet. 18 Kem ei kap negwote,
kem ei kap naite. Kem yaku
murese nente, kem remkene heyar
me site. 19 Ari gesmase. Kerem,
kem yaper sein mane nente. Tame
rem kemne yaper nente, kem
remne God eterri letke raste, eter
re remne pap yokte. God Reri
Siglow tuma op webo.
Aren an yaper sein nente.
Aren an paku sein pete.
(Lo 32:35)
20 Kemri peiktame rem si kwoi
sate,
kem remne awos newon ate.
Rem ok segete, kem remne ok
newon ate.
Kem remne op nente, rem kemne
yaper
nenemkap sene habote, rem se-
bera yate.
(Gutpela Sindaun 25:21-22)
21 Yaper nenbo wule re kemne
seilate nente, kem kirkir kap wete.
Kem wule yenbowou nente, eker
kem wule yaper ek teitkwunte.

13

Kem gavman etemri kulke temente.
1 Gavman rem bupo boker
tetane. God eter kirkir wemke,
agerbo agerbo nowselri gavman
rem eker tetane. God re remne
lebam, eker rem tetane. Opkap,
kem gavman etemri tuma heyar
meten nenbet. 2 Yike rem gavman
remri tuma nasweite, rem God
Reri Tuma kirkir nasweibo. Er
tuma nasweibo tatame remri wule
yaper rem sein mus mette tetane.
3 Wule yenbo nenbo tatame, rem
nause yen remne be akbo. Yaper
nenbo tatame etem rem nause yen
remne akte. Kem gavman remri
tuma heyar meten nenbet, kem
nause yen remne be akte. Rem
kemri nenbo wule yenbo late, rem
kemri sig yenbo wete. 4 Nause yen
rem God reri yaku nenbo tame,
rem kemne kwobo labo tame. Kem
yaper wos nente, kem remne akte.
Rem nau setene, rem bupo boker
setene. Rem God eterri yaku nen
tame, eker rem God eterri pap
yokbo wulek yaper nenbo tatame
remne yaper sein nenbo. 5 Eker
kem gavman remri tuma heyar
met. Kem God eterri pap yokbo
wule etopwou kap akte. Kem
wuribai yenbo kirkir habon etop
nenbet.
6 Opkap, kem gavman remme kel
raste. Gavman tame rem remri
yaku heyar nenbo, rem God reri
yaku nenbo. Eker kem remne
kel newote. 7 Rem kemne kel
wete, kem remne newote. Heikna
habona kel kem remne newote.
Kem aboyei gavman yaku nenbo
tatame remne tuma yenbo wete,
remne sig yenbo wete.

Nem agerbo tatame remne pap yewobet.
8 Be wos kem agerbo tatame
remri letke potem, kem remne sein
newote. Wule wuri kem remne
som nente. Kem agerbo tatame
remne pap meten heyar nenbet.
Kem etop nente, kem Moses Reri
Wule heyar sete. 9 Moses Reri
Wule nemne op webo. Kem muye
bisi mare bisi mane yite. Kem
alwo pi mane pen sate. Kem bisi
mane ate. Kem agerbo tatame
remri wosbas kap ayekutete. Er
wulekene agerbo wulekene rem
wule wuriwouri kulke tetane. Et
kerem kworer heyar nenbokap,
kem agerbo tatame remne etop he-
yar nenen pap yewobet. 10 Kem
agerbo tatame remne heyar nenen
pap yewobet, kem remne yaper be

wuri nente. Eker yike re agerbo tatame remne heyar nenen pap yewobo, re Moses Reri Wule ab heyar setene.

Nem heyar me sewurte.

11 Kem etop nen. Kiyi nem Jisas rene agerke habobem tatame temenem, nem op wem. Yuri God re nemne potte. Gwopte nem mettene, God re nemne potte yabel matnaye. Eker kem sou mane tuknate. Kem wayen site. 12 Tektetene neir legebo. Ei berate nenbo. Nem neirke nenbo wule yaper mesegente. Nem ei naibo wos poten sete, nem yabel geike naite. 13 Nem yabel geike tetane tatame etem nenbo wule yenbokap etop nenbet. Nem sisipebo wule kap nente. Nem muye bisi mare bisi kap yite. Nem metkereke wule yaper kap nente. Nem ei kap negwon naite. Nem agerbo tatame remne pap yaper kap mette. 14 Haneyen Jisas Krais re keremri ei naibo woskap. Kem reri wuribai potte. Kem keremri wesomkene wuribaikene habobo wule yaper kap nente.

14

Nem gesmase remri nenbokap mane se pete.

1 Jisas rene samsam habobo tatame rem keremkene God rene lom yokwote wete, kem remne pap yewote. Remri wuribai pes tetane tumak kem remkene ei kap negwote. 2 Jisas rene omuteke habobo sespe tatame rem aboyei awos kebese abo. Jisas rene samsam habobo tatame rem nowri awoswou abo. 3 Aboyei awos abo tame re nowri awoswou abo tame rene wuribai yaper kap potte. Nowri awoswou abo tame re aboyei awos abo tame rene tuma kap wete. God re er tame repne kirkir webo, rep areri. 4 Kem agerbo tame reri yaku nen tame rene se kap pete. Etemri Keryen Yen eterwou re reri yaku nen tatame remne se pete tetane, re remne wete, rem yaku yenbo nenbo o rem yaku yaper nenbo. Keryen Yen re remne kwobo late, eker rem yenbo nente tetane.

5 Rane tatame rem op webo. Yabel wuri re yabel bukre. Agerbo yabel rem eisow. Rane tatame rem op webo. Aboyei yabel rem kirkir. Nem wulare wulare nem mapkap nemri wuribaike habobokap, nem etop nente. 6 Rane tatame rem Keryen Yen reri sig habobo, rem yabel wuri op webo. Er yabel re bukre. Et God rene lom yokwobo yabel. Rane tatame rem Keryen Yen reri sig habobo, rem kiti abo. Rem er awoske God rene wese abo. Rane tatame rem Keryen Yen reri sig habobo, rem rane a noyi tebo. Rem kirkir God rene er awos wese abo.

7 Nem tetane, nem wiysage be tetane. Nem sate, nem wiysage be sate. 8 Nem Haneyen eterkene tetane. Re nemne temente wete, nem temente. Re nemne sate wete, nem sate. Nem temente o nem sate, nem Haneyen eterri tatame. 9 Krais re sam, re wow sene poten wayen sim. Opkap, re le kelpe tetane tatamekene sam tatamekene etemri Keryen Yen.

10 Opkap tetane, berke kem agerbo Jisas rene habobo gesmase remne tuma webo? Berke kem remne yaper habobo? Nem mettene, nem aboyei, nem God eterri bitmi tobok teten re nemne tuma nente tetane. 11 God Reri Siglow Tuma op webo.

An tetane. An tuma sekene webo.
Aboyei tatame rem areri bitmi tobok gulke pan anne lom yokwote.
Aboyei rem anne kwom geike op wete.
Ne Keryen Yen God sekene.
(Aisaia 45:23)

12 Nem aboyei, nem wulare wulare nemri nenbo wuleri tobokene nem God rene wesowkeipte tetane.

Nem wos wuri kap nente, gesmase rem late, remri wuribai yaper tete tetane.

13 Nem awosein awosein tuma mane wete. Nem wuribai heyar habon op nente. Nem wos wuri kap nente, gesmase rem late, remri wuribai yaper tete. 14 Haneyen Jisas re arenkene tetane, eker an op sanetene. Aboyei awos et awos yenbo. Awos et nemne yaper be nente. Rane tatame rem op habobo. Rane awos et nemne yaper nente, nem kap ate. Op habobo tatame rem er awos poten abo, remri wuribai rem sanetene, rem wule yaper nenbo. 15 Kem er awos ate, kem rane gesmase remri wuribai yaper nente. Etop nente, kem remne pap yewobo wule be nenbo. Krais re gesmase remne yenbo nente, re ek sam. Opkap kemri awos abo wulek, kem remne yaper kap nente. 16 Kem op webo, kem wule yenbo nenbo. Agerbo tatame rem kemri nenbo wule lan op webo. Kem wule yaper nenbo. Opkap, kemri nenbo wule yenbo re sig yaper potbo. Etop tete, kem er wule mesegente. Kem etop kap nente. Kem heyar la. Agerbo tatame rem kap op wete, ne wos yaper wuri nenbo. Neren habobo wos yenbok re sig yaper kap potte. Eker kem er wos sene kap nente. 17 Metye. God reri kwom panen sibo wule et awos abo o ok abo wule bo. God reri kwom panen sibo wule et yenbo nenbo wule, gwul e kelmenabo wule, metekwasbo wule. Opkap wule God Reri Wow re nemne newobo. 18 Kem er wule sebo, kem Krais reri yaku nenbo. God re kemne metekwasbo. Agerbo tatame rem kemne yenbo webo.

19 Nem murese op nente. Nem gwule kap tete. Nem agerbo tatame remne kwobo late, rem omuteke nugwape habobet. 20 Kemri abo awoske God reri yaku yaper kap tete. Metye. Aboyei awos nem kebese ate. Nemri ate awos re nenen agerbo tatame remri wuribai yaper ten rem yaper wos nente, et yaperwai. 21 Kem awos ate o wain ok ate o agerbo wule nentek, gesmase rem lan wuribai yaper tete, kem er wule me mesegente. Op nente, et wule yenbo. 22 Kerem er wule habobokap kemri wuribaike ten kem God eterkenewou namrete. Tatame rem remri nenbokap yenbo habobo, remri wuribai re kirkir tebo, er tatame rem metekwasbo. 23 Tatame rem awos ate wuribai pes tebo, rem omuteke be habobo. Rem wuribai pes ten awos ek ate, God re remne tuma wete tetane. Be wos tatame rem nenbo, rem omuteke be habobo, opkap rem yaper wos nenbo.

15

Krais eterri wuribaikap eterri wulekap nem etop nente.

1 Nem Jisas rene habobo tatame sespe, nem omuteke habobo samsam tatame remne kwobo late. Mapkap yaper wos remne tete, nem remne kwobo late. Nem neremwou kworer kap habote. 2 Nem aboyei nemri gesmase remne heyar habon kwobo late, rem yenbo ten Jisas rene habobo tatame rem sespe tete. 3 Krais re eter kworer kwobo late be habobem. God Reri Siglow tuma op webo.

Tatame rem nene tame kwuyebo.
Remri kwuyebo tuma rem anne
kirkir kwuyebo.
(Buk Song 69:9)

4 God Reri kiyri Siglowke basrasem tuma et nemne purere peikte tuma rem habon basrasem. Er basrasem tumake nemri pap re kitimena potbo. Eker nem omuteke som habon heyar kowte. 5 Taskurbo wulekene pap kitimena newobo wulekene repri tobo et God eterri. An rene wemetbo, re kemne kwobo late, kem Krais Jisas eter

nenbemkap kirkir nente, kem wuribai wuriwou tete. 6 Etop tete, kem aboyei, kem tuma wuskiy wuriwou God rene pir wete. Re neremri Haneyen Jisas Krais eterri God, eterri Ha mere.

Krais re Juda tatamekene Juda bo tatamekene remne kwobo labem.

7 Krais re kemne wepoten pap yewobokap, kem agerbo Jisas rene habobo tatame remne kirkir etop pap yewote. Kem op nente, God eterri sig bukre tete. 8 An kemne op webo. Kiyi God re Juda remri warege remkene tuma natobom. Er natobom tuma Krais re etop nenem. Re yaku bukre nenen Juda remne peteram, God reri kiyi natobom tuma sekene tem. 9 Re Juda bo tatame remne God reri pap metbo wule kirkir peteram, opkap rem God reri sig yenbo kebese webet. God Reri Siglowke basrastene tuma op webo.

An Juda bo tatame remkene temente,
an neri sig yenbo wete.
An sekwo lomun neri sig yenbo wete.
(Buk Song 18:49)

10 God Reri Siglow tuma sene op webo.

Kem Juda bo tatame, kem God eter kenem
tatame etemkene okbop ten metekwaste.
(Lo 32:43)

11 Sene God Reri Tuma op webo.

Juda bo tatame,
kem Keryen Yen reri sig yenbo we.
Kwomri kwomri nugwape tatame,
aboyei tame beig kem reri sig yenbo we.
(Buk Song 117:1)

12 Aisaia re kirkir op wem.

Warege Jesi reri nan re tete.
God re rene nenewayen re aboyei nowselri Juda
bo tatame remri keryen yen tete.
Rem rene omuteke op habobet.
Re nemne heyarwai nente tetane.
(Aisaia 11:10)

13 Nemne yenbo nente tuma teiktem God eterne an rene op wemetbo. Kem rene omuteke habobokap re kemne pap pulten kem nugwape metekwaste. Opkap, Reri Wow re kemne kitimena newon kem heyar kowen omuteke som op habobet. Re remne newote wem wos yenbo, nem potte tetane.

Pol re reri yaku Rom remne wesowen remne pir wem.

(Sapta 15:14—16:27)

Pol re God reri yaku nenbo, re metekwasebo.

14 Ari gesmase, aren an habobo, kerem kem wule yenbowai nenbo tatame. Kem nugwape purere tetane. Opkap, kem awosein awosein purere yenbo kebese weiwebet. 15 Gwor siglow an kemne basrasbo, an mol pan teten rane tuma an kemne wuribaike lisokon ek basrasbo. God re anne yenbo nenem, re anne lebam, eker an kemne gwor tuma
basrasbo. 16 Re anne Jisas Krais reri yaku nen tame wemke, re anne werasen an Juda bo tatame remne kwobo labo. An God Reri Kwobor yaku nen tamekap, an God Reri Tuma Yenbo remne wesowbo. Opkap Juda bo tatame rem God Reri Tuma omuteke meten God Reri Wowke rem God eterri tatame sekene tebo. Rem God rene kwar pebo kitikap, God re remne metekwasen ek potte.

17 Krais Jisas re arenkene tetane, eker God re anne newom yaku an gabobo. 18-19 An mol pan teten Krais re arenke nenbem yaku etopwou an kemne wesowte. Arenke, Juda bo tatame rem God Reri Tuma meten nenbo. Krais re anne kitimena newobem, an tuma wesowbem, an remne heyar nenbem. Re anne kitimena som newobem, an kitimenakene bukre wos nenbem, an danekene sekebo wos nenbem. God Reri Wow eterri

kitimenak er wos tem. Opkap, Krais rene webo Tuma Yenbo an Jerusalemke tasen kwomke kwomke yin heyar wesowen yim yim, Ilirikum yokwok kirkir yin wesowbem. 20 Kiyikene gwoptekene an op nente selbo. Tatame rem Krais reri sig be mettene emi, an reri Tuma Yenbo etopkap emiwouke yin wesowbet. Agerbo tame kiyi yin God reri yaku nenem kwom, an yaku ek be yin nente. 21 God eter wem siglowke basrasemkap, an etop nenbo. Reri siglow tuma op webo.

Remne be wem tatame rem late
tetane.
Tuma be mettene tatame rem he-
yar mette tetane.
(Aisaia 52:15)

Pol re Romri tatame remne lasyin sene re Spen nowselke yite selem.

22 An yaku bukre nenbemke, op-
kap tewok tewok an kemne kebese be lasyam. 23 Nabe nugwape an kemne late tekatekabem. Gwopte ari gwok nenbo yaku legem. 24 Eker an kemne lasyate selbo. An yate, an rane liyp kemkene okbop ten si gerate. Sene an kemne mesegenen an Spen nowselke yite. Kem anne kelowke ate awoskene kelkene kirkir kwobo late. An etop selbo.

25 Kiyi an Jerusalemke yin etek tetane God reri tatame remne kwobo late. 26 Masedoniakene Akaiakene yokwori Jisas rene omuteke habobo tatame, rem metekwasen tuma op natobom. Rem God reri Jerusalemke tetane kel heiksebo tatame remne kwobo lan kel rasen newopitibo. 27 Rem remri wuribaike kel newom. Opkap rem Jerusalemke tetane God reri tatame remne kwobo sein labo. Kiyi Juda tatame rem God reri wule yenbo Juda bo tatame remne wesowbem. Opkap Juda bo tatame rem etemri kelkene woskene Juda remne kwobo sein newote, et yenbo. 28 Eker rem newom kel an kiyi Jerusalemke sen yin remne ab newote. Er yaku an nenkeipte selbo. Sene an kemne kiyi yan lan sewuren an sene Spen nowselke ek yite. 29 An sanetene, an kemne lasyate, an Krais reri yenbo nenbo wulekene kirkir yate, kemne ab newote tetane.

30 Ari gesmase, an kemne op neluwpelebo. Haneyen Jisas Kraiskene God Reri Wowkene rep nemne pap yewobo wulek kem anne kwobo lan God rene omutekewai wemette, re anne kwobo late. 31 Kem rene op wemette. An Jerusalemke yite, Judia yokwori God rene magel taibo tame rem kap anne pen sate. Kem rene sene op wemette. God reri Jerusalemke tetane tatame an etemkene nente yaku rem metekwaste. 32 Op tete, God re kirkir wete, an metekwaste, kemne lasyan ege kemkene sin okbop tete.

33 Nemri pap pultebo God rene an op wemetbo. Re keremkene temente. Et sekenewai.

16

Pol re nugwape tatame remne pir wem.

1 An kemne webo, kem nemri gesi Fibi, tene pap yewote. Te Senkria kwomri Jisas rene habobo tatame remne kwobo labo ta. 2 Te nugwape tatame remne kwobo labo. Arenne mere, te kirkir kwobo labo. Opkap, kem Haneyen eterri sigke kem tene poten pap yewote. Be wos te merinte, kem tene newote. God reri tatame rem opkap wule yenbo nenbo.

3 Kem Prisilakene Akwilakene repne wete, an repne pir webo. Rep arenkene Krais Jisas eterri yaku nen tamesip. 4 Rep anne kwobo lan sate nenem. Eker an repne wese abo. Arenwou bo. Juda bo Jisas rene habobo tatame mere, rem repne wese abo. 5 Repri akek wuren sibo Jisas rene habobo

tatame mere, kem remne wesowte, an remne pir webo.

Ari tame nowu, Epainetus, kem rene wesowte, an rene pir kirkir webo. Esia yokwori tatame nugwape rem Jisas rene be habomenem, re Jisas rene kiyi omuteke habom.

6 Kem Maria tene wesowte, an tene pir webo. Te kemne nugwape yaku bukre kerebem.

7 Ari tame beig Andronikuskene Juniaskene, kem repne wesowte, an repne pir webo. Rep arenkene ake yaperke kiyi temenem. Jisas reri werasen yi tame rem repne heyar mettene. Rep Jisas rene kiyi omuteke habom. Yuri an Jisas rene omuteke habom.

8 Kem Ampliatus rene wesowte, an rene pir webo. Re Haneyen Jisas eterri tame, re ari tame nowu yenbo.

9 Kem Urbanus rene wesowte, an rene pir webo. Re nermri Krais reri yaku nen tamesip. Stakis eterne mere, kem rene wesowte, an rene pir webo. Re ari tame nowu yenbo.

10 Kem Apeles rene wesowte, an rene pir webo. Re Krais eterke taskurbo tame.

Aristobulus rekene reri akek tetane tatamekene kem remne wesowte, an remne pir webo.

11 Kem ari tame beigri tame, Herodion, rene wesowte, an rene pir webo.

Jisas rene habobo tatame rem Narsisus reri akek tetane, kem remne wesowte, an remne pir webo.

12 Kem Trifinakene Trifosakene repne wesowte, an repne pir webo. Rep Haneyen reri yaku bukre nenbo ta.

Persis etetne mere, kem tene wesowte, an tene pir webo. Te ari ta nowu yenbo. Te Haneyen reri yaku nugwape nenbo.

13 Kem Rufus rene wesowte, an rene pir webo. Re Haneyen reri yaku muresewai nenbo. Reri nawo tene kem wesowte, an tene pir webo. Te ari nawokap, an tene nawiy webo.

14 Asinkritus, Flegon, Hermes, Patrobas, Hermas etem, etemkene tetane Jisas rene habobo gesmase etemne mere, kem remne wesowte, an remne pir webo.

15 Kem Filologus, Julia, Nereus eter, eterri gesikene, Olimpas eter, etemkene tetane Jisas rene habobo tatame etemne mere, kem remne wesowte, an remne pir webo.

16 Jisas rene omuteke habobo tatame etem nenbo wulekap, kem awosein awosein pir wen tak keren ragi boite.

Agerbo agerbo kwomri Krais rene habobo tatame rem kemne pir webo.

Rane tame rem Jisas rene habobo tatame remri wuribai nalgwobo, rem pekan kena kena tete habobo.

17 Gesmase, an kemne kwobke webo. Kem heyar lan ei si. Rane tame rem kemne agerbo agerbo tuma wesowbo. Kemne kiyi peikbem tuma rem sewaibo. Rem Jisas rene habobo tatame remri wuribai nalgwobo, rem God reri wule welepe be habon pekan kena kena tebo. Opkap gwule ker kutebo tame, kem remne amekwunte. 18 Er tame rem nemri Haneyen Krais reri yaku be nenbo. Yehow. Rem etemri wesomwou habon ek nenbo. Remri weiyenbo kaiyenbo tumak rem wule yaper samsam tatame remne yikokobo, remri wuribai yaper tebo. 19 Nugwape tatame rem mettene, kem Jisas reri Tuma Yenbo heyar setene. Eker an kemne okbop tebo. An op selbo. Wule yenbo kem purere pot. Wule yaper kem mesegen. 20 Kerakap tete, neremri pap pulten nemne yenbo nenbo God, re kemne kwobo lan Satan rene kem tewok teitkwunte tetane.

Haneyen Jisas reri pap meten kwobo labo wule keremkene temente.

Rane Jisas rene habobo tame rem Romri tame remne pir wem.

21 Ari yaku nen tamesip, Timoti, re kemne pir webo. Ari tame beig rem Luksius, Jeson, Sosipater, etem mere, rem kemne pir webo.

22 An Tetius, an Pol reri webo tuma aboyei gwor siglowke basrasbo. An Haneyen eterri sigke kemne pir webo.

23-24 Anne lakerbo tame Gaius, re kemne pir webo. An eterri akek tetane. Gwor kwomri Jisas rene habobo tatame rem eterri akek wuren God rene lom yokwobo.

Gwor kwom kel lakerebo tame, Erastuskene nemri mase Kwartuskene, rep kemne pir webo.

An God rene op wemetbo. Nemri Haneyen Jisas Krais reri pap meten kwobo labo wule keremkene temente. Et sekene.

Nem God reri sig yenbo bukre webetbo.

25 Nem God reri sig bukre webo. Re kemne kebese kwobo labo, kem omuteke habobo wule heyar sen mol pan tetete. Er tuma an wesowbo, et Jisas Krais rene webo Tuma Yenbo. Er tuma tobo nugwape nugwape nabek berasmenem. 26 God Reri Tuma wesowbem tame rem er tuma kiyi basrasem, gwopte er tuma sekene kwom geike ten nugwape tatame rem welepe metbo. Somsom tetane God re wemke, aboyei nowselri tatame rem er tuma metbo. Opkap rem rene kebese omuteke habon reri wule kebese sete. 27 God eterwou re God. Eterwou re purere bukrewai tetane. Eterwou re aboyei wos sanetene. Jisas Krais eterke nem God reri sig bukre somsom webetbo. Et sekenewai.

1 Korin
Pol re Korin kwomri tatame remne kiyi basrasem siglow

Kiyi late tuma.

Gwor siglow Pol re basrasem, Korin kwomke temenem Jisas rene habobo tatame remne newopitim.

Korin kwom et kwom bukre, Akaia yokwok, Grik nowselke tetane. Nugwape kel yaku, nugwape lom yokwobo wule, nugwape tame yaper rem etek ten yamenem. Er kwomri tatame nugwape rem Juda tatame bo. Nugwape rem Grik tatame.

Pol re etek temnas yin Jisas rene omuteke habobo tuma remne wesowbem. Wesowbem, rane Korin tatame rem Jisas rene omuteke habobo tatame tem. Pol re remne mesegenen Jisas reri yaku agerbo kwomke yin wesowbem, rane Korinri tatame rem wule yaper nenbem, eker re remne gwor siglow basrasem.

Wuribai yenbo tebo tumakene wule yenbo nenbo tumakene Pol re remne basrasem. Gwule kap tete tuma, ta panenbo tuma, omuteke be habobo tatame remkene tebo tuma, re remne basrasem. God rene lom yokwobo wule tuma, sam tame rem sene waibo tuma re remne basrasem. God Reri Wow re Jisas rene habobo tatame remne metkereke kitimena newobo, re remne etop kirkir basrasem. Sapta 13 et nem agerbo tatame remne pap yewobo tuma yenbowai etek tetane. Jisas rene habobo tatame nugwape rem et tuma okbop tebo. Apiy God reri metekwasbo wule Pol re Korin remnekene neremne mere, etopkap tuma yenbo basrasem.

Jisas rene habobo tatame rem kap ei negwote, rem kworer kap gabote.

(Sapta 1—4)

1 An Pol. God re reri wuribaike habon anne leban an Krais Jisas reri werasen yi tame tem. Nemri mase Sostenes, re arenkene tetane.
2 Kem Korin kwomke tetane God reri tatame, nes gwop siglow kemne newopitibo. God re kemne wepoten Krais Jisas eterke kem God reri yenbowai tatame tem. Nugwape agerbo kwomri tatame etem mere, rem God reri tatame. Rem nemri Haneyen Jisas Krais rene lom yokwobo, rem rekene namrebo. Re etemri Haneyen, re neremri Haneyen mere. 3 An Apiy Godkene Haneyen Jisas Kraiskene repne op wemetbo. Rep kemne pap meten kwobo lan kemri pap pulten kem heyar temente.

Pol re God rene wese am.

4 Krais Jisas eterke God re kemne pap meten kwobo labem. Eker kwokwos kwokwos an keremne habon God rene wese abo. 5-6 Nem Krais reri tuma kemne wesowbem, kem er tuma omuteke heyar som habobo. Eker Krais eterke God re kemne heyarwai nenbetbo. Re kemne metkereke kitmena newobo. Reri tuma wesowbo wulekene Reri Wowri purerekene ab newobetbo. 7 Opkap kem nemri Haneyen Jisas Krais reri tegek tete yabel omuteke kowtene, kem God Reri Wow newobo kitimena kem wuri be merintene. 8 Jisas re kemne kwobo lan yin kem rene omuteke som habon yin tiptu yabel ek tete. Eker neremri Haneyen Jisas Krais reri sene yate yabel tete, re kemne yaper wos be wuri late. 9 God re kemne wepoten reri Yener Jisas Krais rekene gerate wem. Re neremri Haneyen. God reri teiktem tuma, kem omuteke kebese habobet.

Jisas rene habobo tatame rem wuribai kena kena tem.

10 Gesmase, neremri Haneyen Jisas Krais eterri sigke an kemne tuma neluwpelebo. Kem aboyei, kem tuma wuriwou webet. Kem gwule kap ten tuma kap naurate. Kem kap pekan kena kena kap tete. Kem wuribai wuriwou ten God reri yaku kirkir nenbet. 11 Ari gesmase. Kloe etetri akek tetane tatamekene rane rem anne wesowem, kem keremwou keremwou gwule tetane. 12 An metem, kem agerbo agerbo tuma webo. Rane kem op webo. An Pol reri sukuw. Kem rane op webo. An Apolos eterri sukuw. Rane kem op webo. An Pita eterri sukuw. Rane kem op webo. An Krais eterri sukuw. 13 Kem map habobo, Krais re pekan kena kena tem? Yehow. Kap, aren Pol, rem anne mek kwuren peikem, an kemne kwobo lan sam? Yehow. Kap, areri sigke rem kemne okke tirmunen kem areri tame beig tem? Yehow. Kem Krais eterri tame beigri tatame tem. 14 Kemri tame peswou Krispuskene Gaiuskene an repne okke tirmunem. Agerbo tatame bo. Eker, an God rene wese abo. 15 Opkap, tame wuri re op be wete. Pol re anne okke tirmunem, an eterri sukuw tem. 16 O, an sene haboye. An Stefanas rene eterri ake tetane tatame remne kirkir okke tirmunem. Kap, an agerbo wuri okke tirmunem? An wuribai serem. 17 Krais re anne tatame remne okke tirmunte be werasem. Re anne werasem, an God Reri Tuma Yenbo tatame remne etopwou heyar wesowbo. More tame etem weyenbo kayenbo tumakap an wesowte wem, Krais re kwuremenem mek sam tuma oksubu tete wem.

God reri purerekene kitimenakene et Krais eter.

18 Yaper som temente tatame rem op habobo. Krais re kwuremenem mek sam tuma et workene tuma. God re sene potbo tatame nem op sanetene. Krais re kwuremenem mek sam tumak, God re reri kitimena sikabe nemne peteram. 19 God Reri Siglow op webo.

An wete, purere bukrekene tame remri
purere yaper tete tetane.

An wete, tuma wule nugwape sanetene tame
remri purere an teitkwunte tetane.
(Aisaia 29:14)

20 Op tetane, nowselri purere bukrekene tame rem mapkap tetane? Nowselri tuma wule sanetene tame rem mapkap tetane? Moses Reri Wule peikbo tame rem mapkap tetane? Yenbo kanbo tuma kebese naurabo tame rem mapkap tetane? God re op peteram. Nowselri tame remri purere et aboyei wor tetane.

21 Eterri purerek God re habom. Nowselri tatame etemri purerek rem anne kebese be sanete. Nowselri tame rem workene tuma webo tumak an tatame remne sene ek potte. Nem er tuma wesowbo. Er tuma omuteke habote tatame remne God re potte tetane. 22 Nugwape Juda tatame rem kitimenakene bukre wos kirkir late selbo. Nugwape Juda bo tatame rem purere bukrekene tuma kirkir mette selbo. 23 Nerem wesowbo tuma gwop. Krais re kwuremenem mek sam. Er tuma Juda rem mette muwebo. Juda bo tatame rem habobo, er tuma et workene tuma. 24 God re kenem tatame, Judakene Juda bokene rem op sanetene. Er tuma et Krais. Eter re God reri kitimenakene reri purerekene tetane. 25 Nowselri tatame rem op habobo. God reri rane purere wuribai rem yaper. God reri workene purere et tameri purere teitkwuntene. Nowselri tatame rem op habobo. God reri wule rane nem labo, rem kitimenakene bo. God reri kitimena et tameri kitimena kirkir teitkwuntene.

26 Gesmase. Kem op habola. God
re kemne be wepotmenem yabel,
kem mapkap tatame temenem?
Tame habobokap, kemri nugwape
tatame rem purere nugwape bo.
Kemri nugwape rem kitimena
o sig bukrekene be temenem.
27 Nowselri tatame rem kworer
gabon op habobo. Rane tatame
rem wor tetane. Rane rem
kitimena bo. God re reri wuribaike
nenbo, re opkap workene kitime-
nakene bo tatame remne kenebo.
Kworer gabobo tatame rem etop
lan rem sebera yabo. 28 Ekeya.
Tame kwuyebo tatamekene
woskene bo tatamekene sigkene
bo tatamekene remne God re
kenebo. Opkap re nowselri tame
rem habobo wos teitkwunen yaper
nenbo. 29 Op nenbo, yike tame
wuri God reri bitmik reri sig
kworer bukre be wete. 30 God re
kemne kenem, eker kem Krais Jisas
eterkene tetane. Eterke God re
reri purere nemne newobo. Eterke
God re nemne tatame yenbo webo.
Eterke nem God reri yenbowai
tatame tetane. Eterke God re
nemne tupam, wule yaper nemne
sene be keikeretene. 31 Etop tetane,
eker God Reri Siglow webokap
nem etop nente.

Tatame rem gabote,
rem Haneyen reri nenbokap
gabote.

(Jeremaia 9:24)

2

Korinri tatame rem Jisas rene omuteke habobo wule Pol re etop wem.

1 Ari gesmase. Kiyi an kemne
lasyam, an God eterri beras-
menem tuma sekene kemne
wesowbem. Weyenbo kayenbo
tuma an kemne be wesowbem.
Purerekene tame etemri tuma
wesowbokap, an kemne etopkap
be wesowbem. 2 Ari wuribai
an kiyi op habom. An kemkene
temente, an kemne agerbo wos
be wesowte. Yehow. An Jisas
Krais eterri tumawou kemne wete.
Krais eterne rem mek kwuren
peikkeren sam tuma, etopwou an
kemne wesowte habom. 3 Kiyi
an yan keremkene temenem, an
kitimenakene be temenem. An
kenakem aken polpolbem. 4 An
kemne wesowen peikbem Tuma
Yenbo an tame etemri wuribai
purerek be webem. Yehow. God
Reri Wow reri kitimena an kemne
peteram. Kem lan op wem. Et
sekene. 5 Opkap kemri Krais rene
omuteke habobo wuleri somo et
tame purere bo. Kemri omuteke
habobo wuleri somo et God reri
kitimena.

God Reri Wow re nemne wuribai purere yenbo newobo.

6 Etop tetane, God reri sespe
tem tatame remne an purere
yenbokene tuma peikbo. Et
nowselri tame etemri wuribai
purerekap bo. Et nowselri kitime-
nakene keryen yen etemri wuribai
purerekap bo. Etemri kitimena
yaper tete tetane. 7 Nem wesowbo
purerekene tuma et God eterri
berasmenem purerekene tuma. Et
tuma nowselri tatame nugwape
rem be mettene. Kiyisapewai,
nowsel be nenmenem yabelke God
re wuribaike op habom. Anne
omuteke habote tatame remne
an yenbowai nente tetane. Et
God eterri purerekene tuma. 8 Et
tuma nowselri keryen yen rem be
sanemenem. Rem op sanemente
wem, rem nermri Hadebaswai
Haneyen rene be poten mek
kwuren peikkeren sate wem. 9 God
Reri Siglowri Tuma op webo.

Tame lek be lam, wanke be metem,
wuribaike kiyi be habom wos,
God rene pap yewobo tatame
remne re opkap
heyar nente tetane.

(Aisaia 64:4)

10 God Reri Wowke berasmenem
purere neremne peteram. God
Reri Wow re aboyei wos sopen
heyar labo. God reri kik tetane
wuribai purere re kirkir labo.

11 Nem more tatame, nemri wow
etemwou remri kworer heyarwai
sanetene. Etopkap, God Reri
Wow eterwou re God reri wuribai
purerekene kebese sanebo. 12 God
re Reri Wow nemne werasen
yam, re nemri wuribaike tetane.
Nowselri tame etemri wuribai
purerekap nem be tetane. Eker
God re nemne nenbokap nem
sanetene.
13 Nem reri tuma wepeikbo, nem
more tameri purerek be webo.
Yehow. God Reri Wow re nemne
wepeikbem tuma, nem Reri Wow
tetane tatame remne wepeikbo.
14 God Reri Wow be tetane
tatame, rem God Reri Wow
newobo wule be potem. Opkap
tame rem er wule welepe be sanen
op habobo. Er wule, et wule yaper.
God Reri Wow tetane tatame rem
er wule welepe sanen se pebo.
15 Tatame rem God Reri Wowkene
tetane, rem be wos yenbokene be
wos yaperkene, rem etop heyar se
pebo. Agerbo tatame rem God Reri
Wowkene tetane tatame remne
kebese se be pebo. 16 God reri
basrasem tuma op webo.

Tatame rem Haneyen reri wuribai
be sanebo.
Tatame rem rene wuribai purere
kebese be newobo.
(Aisaia 40:13)

Krais reri wuribai neremkene
tetane.

3

God reri tatame rem eterri yaku nen tatame.

1 Gesmase. Kiyi an keremkene
temenem, God Reri Wow tetane
tatame remne tuma wesowbokap,
an kemne etopkap be wesowbem.
Yehow, an kemne nowselri wule
kulke tetane tatame remne wesow-
bokap, an kemne etop wesowbem.
Kem samsam Jisas rene habobem,
kem geibile yenkap temenem.
2 Opkap an kemne mukwou newon
abem. Kem kiti nak kebese be ate.
Gwopte mere, kem kik tetane tuma
kebese be mette. 3 Kem nowselri
wule kulke som tetane, kem yaper
wos som nenbo. Kem lakemase
remkene pap yaper metbo, kem
awosein awosein tuma naurabo.
Kem op nenbo, nem sanetene,
kiyiri wuribai yaper kem som
tetane. Nowselri tatame etem
nenbokap kem som nenbo. 4 Kem
rane op webo. An Pol eterri sukuw,
an eterri tumawou mette. Rane
rem op webo. An Apolos eterri
sukuw, an eterri tumawou mette.
Opkap kem nenbo, et nowselri
tatame etem nenbokap.
5 Kem habola. Apoloskene
arenkene nes keryen yen bo.
Nes God reri yaku nen tamewou.
Haneyen re nesne wulare wulare
nente wem yaku, nes etop nenbo,
kem tasen Krais rene omuteke
habobo. 6 Nowri awos supa
seitbokap, an God Reri Tuma
kemne kiyi wesowbem. Now top
sebokap, Apolos re yuri yan kemne
God reri wule peikbem. Nowri
awos rekwabokap, God eter re
kemne kitimena newobo, kem
sespe tebo. 7 Awos supa seitbo
tame reri sig nem bukre be webo.
Now top sebo tame reri sig nem
bukre be webo. God eter re webo,
awos re rekwan nugwape tebo.
Opkap, eterwou re sig bukre potbo.
8 Awos supa seitbo tame, now top
sebo tame rep yaku kirkir nenbo.
Wulare wulare rep nenbemkap,
God re repne tokwo newote tetane.
9 Nes Apoloskene nes God eterri
yaku nen tamesip. Kem God eterri
nowkap, nes yaku etek nenbo.

God reri yaku nen tame rem ake yaku nenbo tamekap.

Kerem kem God reri akekap
kirkir tetane. Re yaku kemke
nenbo. 10 God re anne newom
kitimena, an ake yaku purere
bukre tetane tamekap tem. Ake
kwat yenbo yewobokap, an yan
kemne God Reri Tuma kiyi we-
sowbem. Sene agerbo tame re ari
yeworuwem kwat ake etek nenbo.

Ake er kwatke nenbo tame wulare wulare, kem er yaku heyar me nente. Kem yaku yaper kap nente. 11 God re nawo kwat wuriwou kiyi yewom. Jisas Krais eterwou re er nawo kwat. Tame wuri re agerbo nawo kwat be yewote. Bokem! 12 Rane ake nenbo tame rem pakap wos poten er kwatke eilik rasen yaute. Et gol, silva, kel bukre tupabo pak ake nenbokap. Rane rem me yaper poten er kwatke eilik rasen yaute. Et me, top, regerke nenbo akekap. 13 Krais re sene yan tuma nente Yabel tegek tetek, aboyei tatame remri nenbemkap kwom geike ek tete. Er Yabelke, ker re wulare wulare tatame remri nenbem yaku lisen seilate. Opkap, remri nenbem yaku et yenbo o et yaper, tatame rem etop late. 14 Tame re ker be eite woske ake kwat ek yewote, ker re yan er ake be eite, er ake nenem tame re tokwo potte. 15 Tame reri nenem ake kerke eikeipte, re tokwo be potte. Tame eternewou God re potte. Tame rene kerke piskar potbokap, God re rene etop potte tetane.

Kem God eterri kwobor.

16 Kem God eterri kwobor. Reri Wow re keremri wuribaike tetane. Kem etop sanetene. 17 God Reri Kwobor et eterriwou. Kerem kem God Reri Kwobor. Op tetane, ta o tame re God Reri Kwobor yaper nente, God re er tame rene sein yaper nente tetane.

Nem tatame remri sig bukre kap wete.

18 Kem kworer mane yikokote. Kemri wuri re op habote. An purere tetane tame. Er tame re nowselri tame remri wor tetane tamekap kiyi tete. Opkap re purerekene sene ek tete. 19 Nowselri tatame rem webo, et purere yenbo. God re webo, et wor tetane purere. God Reri Siglow tuma et op webo. Purerekene tame remne God re etemri purerek remne mankapke keikerebo.

(Jop 5:13)

20 God Reri Siglow op basrastene. Purerekene tame remri habobokap et oksubu tebo. Keryen Yen re etop sanetene.

(Buk Song 94:11)

21 Opkap, kem tame wuriri sig bukre kem mane wete. Sekenewai. Aboi wos et keremri. 22 Aren Pol, Apoloskene Pitakene nem keremri. Aboyei wos et keremri. Gwor nowselkene le kelpe som temente wulekene tame sabo wulekene et keremri. Gwopte tetane woskene yuri tete woskene aboyei et keremri. 23 Kem Krais eterri. Krais re God eterri.

4

Haneyen eter, re reri tatame remri yaku se pebo.

1 Kem arenkene agerbo Tuma Yenbo wesowbo tamekene nemne op habo. Nem Krais eterri yaku nen tame, nem God reri kiyi berasmenem tuma lakerebo. 2 Opkap yaku nen tame rem wos wuri op nenbet. Rem remri yaku lakere tame reri webo tuma omuteke meten nenbet. 3 Kerem o agerbo tame rem anne se pen tuma wete, an be habote. An kworer be se pebo. 4 Ari wuribaike an habobo, an yaper wos be wuri nenem. Kap, an yaper nenem o bo? Haneyen eter re wete, an tame yenbo o an tame yaper. Haneyen eter re anne se pebo. 5 Tuma nen yabel be yatene, eker kem tatame remri nenbokap eipye kap se pen tuma nente. Haneyen re sene yate yabel tete, kem etop kowte. Re yate, eter re aboyei tatame remri nenbem wos heyar se pete tetane. Re wetek, remri kerneirke berasmenem wos kwom geike tete tetane. Tatame remri wuribaike berastene wos, re aboyei tegek wesowkeipte. Tatame etem wulare wulare habobokap, remri nenbokap, re remne wete, et yenbo o et yaper.

Korin rem remri sig kworer yenbo wem.

6 Gesmase. Gwor tuma an kemne kwobo late habobo, eker Apolos arenkene nenbokap an kemne webo. Kem nesne habon gwop tuma tobo heyar op mette. Kem God reri siglowke tetane tuma heyar nen. Kem kap gabon op wete, tame wuri re yenbo, agerbo tame re yaper. 7 Yike kemne taresi tame wem? God re kemne kitimena be newote wem, kem kitimena be wuri temente wem. God re kemne aboyei wos newom, eker kem kworer kap gabon op wete. Ari delek an potbo.

8 Kap, kem wos wuri be mirentene? Kap, kem kel wo rkene tame tetane? Kap, kem keryen yen tetane, nes keryen yen be tetane? Ekeya, nes op selbo. Kem keryen yen tete, opkap nes keryen yen keremkene kirkir tete. 9 Bokem! An op habobo. God re wem, nem eterri werasen yi tame, nem tiptuwai tetane tame tem. Tuma nenen kwom geike pen sate tame, nem etemkap. Aboyei nowselri tatamekene God reri kwomri tamekene remri bitmik pen sate tame, nem etopkap tame. 10 Krais reri sigke nem yaku nenbo, tatame rem nemne wor tetane tame webo. Kem neremkap bo. Krais reri purere kem heyarwai mettene! Nem kitimenakene bo. Kem kitimena bukrekene tetane! Nem sigkene bo tame. Kem sig bukre tetane tame! 11 Kiyi nem God reri werasen yi tameri yaku tasen yin gwotepte mere, nem tewok tewok si kwoi san ok segebo. Nem kerap wole wos yaper wubo. Tewok tewok tame rem nemne paku pebo. Nem maime kwom bo, nem kwomke kwomke sewurbo. 12 Nem yaku bukre letke kirkir kerebo, nem wesom teselbo. Tatame rem nemne tuma yaper webo, nem God rene wemetbo, re remne heyar sein nente. Tatame rem nemne yaper nenbo, nem taskurbo. 13 Tatame rem nemne tame kwuyebo, nem remne tuma yenbo sein webo. Nowselri tatame rem nemne op habobo. Rem tamek septibo wos yaperkap. Rem nugwape tatame etemri tewo teitbo wos yaperkap. Gwopte mere, rem nemne etop som habobo.

Korin tatame rem reri nenbemkap nente, Pol re etop selbo.

14 An kemne gwor tuma basrasbo, kem sebera kap yate. Kem areri meseke mogulri yen, eker an kemne opkap tuma weiwebo. 15 Nugwape nugwape tatame ok (10,000) tame, God Reri Tuma peikbo tame, rem kemne lakerete wete, kem ha wuriwou tetane. An Tuma Yenbo kemne kiyi wesowbem, kem Krais Jisas rekene ek tem. Eker, an keremri apiykap tem. 16 Op tetane, an kemne op neluwpelebo. Aren nenbokap, kem etop nente. 17 An kemne kwobo late habobo, eker an Timoti rene werasen kemne lasyate. Krais eterke re ari meseke mogulri tuma heyar metbo yenkap. Aren tobobo Jisas Krais reri wule ager, re kemri wuribai lisokote. Er wule an kwomri kwomri Jisas rene omuteke habobo tatame remne peikbo.

18 Keremri rane rem op habobo, Pol re nemne be lasyate tetane. Etop habobo, rem kworer gabon mangure tebo. 19 Haneyen re kirkir wete, an kemne eipye lasyate. An yate, er sig kworer gabobo tame remri tumawou an be mette. An remri kitimena lek lan sanete. 20 God reri kwom panen sibo tatame, rem tumawou be webo, rem God reri kitimenak wule yenbo kirkir nenbo. 21 An kemne wemetbo. An kemne lasyate, an paku kirkir sen yate? O, an kemne pap yewon elen me temente?

Jisas rene habobo tatame rem yaper wos sene kap nente.

(Sapta 5—6)

5

Korin tame wuri re muye bisi yibem.

1 Sekenewai. An metem, kemri tame wuri reri nenbokap et yapersubuwai. An metem, re ha reri amewar ta tene panem. God sekene eterne be lom yokwobo tatame, etem mere rem etopkap wule yaper be nenbo. 2 Mapurke kem keremri sig kworer bukre som webo. Kem pap yaper ten kirate. Opkap nenbo tame rene kem wekrokte. Re keremkene kap tete.

3 An kaike tetane, ari wuribaike an kemkene tetane. An kemkene etopkap tetane, eker an nemri Haneyen Jisas eterri sigke er tame reri yaperwai nenbemkap an eker muwai webo. 4 Haneyen Jisas reri kitimena kemkene ari wuribaikene nem wuriwouke duwte. 5 Duwte, kem tuma kirkir ten er tame yaper rene Satan eterri letke rasen reri wesom yaper tete. Op nentek, Haneyen Jisas Re Sene Yan Tuma Nente Yabelke, God re er tame reri wow sene potte.

Pol re op wem. Korin tatame rem tame yaper rene wekrokte.

6 Kem kerem kworer sig yenbo webo, et yaperwai. Kem mettene. Geil pelbo wos kera temente, geil nugwape pelen bukre tete. 7 Kem kiyiri geil pelbo wos poten septite, et wos yaper septibokap. Op nente, kem aboyei kem yenbowai som temente. An mettene, kem etopkap heyar tetane. Krais, neremri Sipsip Yen, rene rem pen samke, re God rene kwar pem. Eker God Re Israel Remne Isip Etemri Letke Potem Yabel tete nenbo, nem okbop ten kowtene. 8 Nem er yabel okbop tete, nem kiyiri geil pelbo woskene geil be ate. Et wule yaperkene agerbo tatame remne pap yaperkene geilkap. Nem pelbo woskene bo geil etopwou ate. Et wule yenbokene tuma sekene geilkap an okbop tebo. 9 Kiyi an agerbo siglow kemne basrasen newopitim, an kemne op weiwem. Kem muye bisi mare bisi yibo tatame etemkene mane gerate. 10 An kemne be wem, kem God rene be habobo tatame aboyei kap mesengente. Muye bisi mare bisi yibo, wos ayekutebo, wos bisi abo, sukwiye wurabo tatame remkene mane gerate, an etop be webo. Yehow. Kem opkap tatame remne mesegente wete, kem gwor nowsel kirkir mesegente. 11 Ari kiyi basrasem tuma tobo re gwop. Yike tame rem op webo. An Jisas rene omuteke habobo, an kemri mase. Op webo tame rem gwopkap yaper wos nenbo, rem muye bisi yibo, o rem agerbo tameri wos ayekutebo, o rem sukwiye wurabo, o tame kwuyebo, o rem ok yaper an sisi pebo, o rem bisi abo, opkap nenbo tame kem remkene mane gerate. Kem remkene awos mane kirkir sin ate. 12-13 Tuma sekene. God rene be habobo tatame remne se pebo, et areri wos bo, et God eterri wos. Re remne se pebo. Keremri wos gwop. Kem kemri kwomri Jisas rene habobo tatame remne se pete. God Reri Siglow op webo.

Kemri borke tetane tatame yaper remne kem wekroken yite.

(Lo 13:5; 17:7)

6

Jisas rene omuteke habobo gesmase rem awosein awosein tuma mane nente.

1 Kemri wuri re God rene habobo tame remkene tuma nente, re God rene be habobo tame remri bitmik mane yin teten gesmase remne tuma nente. Kem op mane nente.

God rene habobo tame rem kemri tuma meten heyarte, et yenbo. 2 Kem kiyi metem, nem God eterri tatame, nem aboyei nowselri tatame remne se pen tuma nente tetane. Etop tetane, gesmase etemri gwule eisow kem kebese meten heyar kelmenate. 3 Kem kiyi metem, yuri nem God reri kwomri tame remne nem kirkir se pen tuma nente tetane. Eker, gwopte tetane gwule nem kebese heyar namren kelmenate. 4 Kem tuma temente, kem yikeri bitmik teten rem kemri tuma mette? Kap, kem God rene be habobo tame remne lebate, rem kemri tuma mette? 5 An kemne tuma wuri wemette, kem sebera yate. Kap, et tuma sekene? Kap, kemri tame wuri re purere wuribaikene bo, re keremri tame remri gwule re kebese be meten kelmenate? 6 Yehow! God rene habobo tame wuri re God rene habobo agerbo tame rene panen yin God rene be habobo tuma metbo tameri bitmik teten lake o mase rene tuma ek nenbo!

7 Kem God rene habobo tatame gesmase remne tuma nenbo, nem labo, kem Jisas eterri wule biragiyebo. Rem kemne yaper nenem, kem tuma be wete, et yenbo. Rem kemri wos potem, kem tuma be nente, et yenbo. 8 Kem op be nenbo. Kerem, kem gesmasekene awosein awosein yaper nenbo. Kem awosein awosein yikokon remri wos bupo me potbo.

9 Kem kiyi metem, tatame yaper rem God reri panen si kwom be yaute. Kem wor kap tete. Muye bisi mare bisi yibo tatame, sukwiye wurabo tatame, agerbo tatamekene kep tebo tatame, tame rem agerbo tamekene kep tebo tame, 10 bisi abo tatame, agerbo tameri wos ayekutebo tatame, ok yaper an sisi pebo tatame, tame kwuyebo tatame, tame remne yikokon remri wos potbo tatame, opkap tatame rem aboyei God reri panen si kwom be yaute. 11 Kiyi kemri rane tatame rem etopkap nenbem. Haneyen Jisas Kraiskene God Reri Wowkene rep kemne reri nepke wiykiyam, kemri nenbem wos yaper poten septim. Rep kemne God rene newon kem eterri tatame ten re kemne tatame yenbo labo.

Nemri wesom et God Reri Wowri ake.

12 Rane tame rem op webo. Be wos God eterkene gavman etemkene be sewaitene, nem er woskene nente. Op webo. Aren, an remne sein op webo. Rane wos kem nenbo, er wos et kemne kwobo be labo. An kebese kirkir wete, be wos God eterkene gavman etemkene be sewaitene, ankene nente. Op tete tetane, an wos wuriri kulke be tete tetane. 13 Rane tame rem op webo. Awos et sigowke
yewobo wos, sigowk et awos potbo wos. Et sekene. Op tete tetane, God re wete, awoskene sigowkkene legete tetane. Nemri wesom re muye bisi mare bisi kap yite. Nemri wesom et Haneyen eterri yaku nenbo wesom. Haneyen re nemri wesom lakerebo. 14 God re Haneyen rene selek nenewayen sim. Eterri kitimenak re nemne kirkir nenewaite tetane.

15 Kem kiyi metem, kemri wesom et Krais eterri wesom tep. Kap, an Krais eterri wesom tep poten mare bisi yi ta tekene yin tuknan wesom wuri tete? Bokem! Kem Krais eterri let tewo, le, wesom tep. 16 Tame re mare bisi yi ta tene yibo, rep wesom wuriwou tetane. Kap, kem gwor tuma be mettene? God Reri Siglow op basrasem.
Tamekene takene rep wesom wuri tete.
(Stat 2:24; Matyu 19:5; Efesus 5:31)
17 Haneyen eterkene bogtene tame re Haneyen eterkene wuribai pap wuriwousubu tetane. 18 Muye

bisi yibo wulekene mare bisi yibo wulekene kem amekwun. Tame rem agerbo wule yaper nenbo, rem wesom kworer yaper be nenbo. Muye bisi yibo tame rem wesom kworer yaper nenbo. 19 Kap, kem etop be mettene? God re Reri Wow kemne newom, re keremri wuribaike tetane. Kemri wesom et eterri ake. Kemri wesom et keremri bo. Et God eterri. 20 God re kemne tokwo bukrewaike tupam. Eker kemri wesom kem yenbo wulewou nenbet. Opkap God re sig bukre potbet.

Pol re tatame narpanebo tuma wesowem.

(Sapta 7)

7

Pol re tatame narpanebo tuma wesowem.

1 Sene an kemri siglowke basrasen wemetem tuma kemne sein basrasbo. Ekeya. Tame re ta be panete, et yenbo. 2 Op tete tetane, nugwape bupo me tebo tatame rem mare bisi muye bisi yibo. Et yaper. Eker wulare wulare tame rem ta panete, wulare wulare ta rem tame yite, et yenbo. 3 Ta te etetri tame rekene tuknate wete, re tene kap sewaite. Tame re eterri ta tekene tuknate wete, ta te rene kap sewaite. 4 Ta te kap op wete, ari wesom et areriwou. Yehow. Teri wesom et etetri tame eterri. Tame etopwou. Re kap op wete, ari wesom et areriwou. Yehow. Reri wesom et eterri ta etetri. 5 Tatame rep etep tuknate, rep awosein awosein kap sewaite. Rep kirkir ten rane yabel rep kena kena bupo me tete, God rekene tuma namrete, et tumakene bo. Yuri rep sene etep tuknate. Op nente, Satan re repne sailaweite. 6 An gwor tuma webo, an kemne me be sewaibo. Yehow. An keremne kwobo labo, eker an gwor tuma kemne webo. 7 An tame wori tame. An selbo, kerem mere kem etop temente. Op tete tetane, God re tatame remne wulare wulare kitimena kena kena newobo. Tame wuri re kena wuri potbo. Agerbo tame re agerbo potbo.

8 Muyensi yen tatamekene wane takene remne an op webo. Aren tetanekap kem etop temente, et yenbo. 9 Narpanete pap tetebo tatame, kem wuribaike etop kap som habobet. Kem tame yite, o ta panete. Kemri wuribaike kap ten kem muye bisi mare bisi kap yite.

10 Takene tame, tamekene ta remne an gwor wule wesowte nenbo. Et areri wule bo. Et Haneyen eterri wule. Re op wem. Ta te tame rene mane mesegente. 11 Ta te tame mesegente, te bupo me temente. Yuri te habolaweite, te teri tame rene sene yin bogte. Tame rem remri ta mane wekrokte.

12 Rane tuma aren an agerbo tatame kemne webo. Gwor tuma et Haneyen eterri tuma bo. An areri wuribaike haboye, an kemne op webo. Jisas rene omuteke habobo tame reri ta te Krais rene omuteke be habobo, te rekene temente webo, re er ta tene mane wekrokte. 13 Jisas rene habobo ta teri tame, re Krais rene omuteke be habobo, re tekene temente wete, reri ta te rene mane pelebitete. 14 Jisas rene omuteke be habobo tame, re omuteke habobo ta tene panetene, God re rene poten rene tame yenbo webo. Jisas rene omuteke be habobo ta, te omuteke habobo tame rene yin sitene, God re tene poten tene ta yenbo webo. Repri yen remne God re kirkir poten yenbowai webo. God re etop be nente wem, remri yen rem God rene be lom yokwobo tatame etemri yenkap tetane. 15 Omuteke be habobo ta o tame, rem remri omuteke habobo ta o tame remne mesegente selte, remkene mesegente. Op tete, Jisas rene omuteke habobo tatame rem remne kap nakeikerete. God re kemne webo, kem gwule kap tete,

kem heyar me temente. 16 Kem ta, kem habote. Tame re omuteke be habobo, re nerenkene som temente, re kap Jisas rene habobo tame tete o? Ne be sanetene. Tame, kem habote. Ta te omuteke be habobo, te nerenkene som temente, te kap Jisas rene habobo ta tete o? Ne be sanetene.

Nem God eter webokap nente.

17 Haneyen Jisas re kemne kitimena newobokap, kem etop som nenbet. God re kemne wepoten kem Jisas rene omuteke habobo tatame tem, er yabel kem temenemkap kem etopkap som temente. Opkap tuma an aboyei kwomri kwomri Jisas rene habobo tatame remne etop weiwebo. 18 God re mare tumas kutem tame wuri rene wepotem, er tame re mare tumas mane subte. God re mare tumas be kutetene tame wuri rene wepotye, er tame re mare tumas mane kutete. 19 Jisas rene habobo tame rem mare tumas kutem o be kutetene et bukre wos bo. Bukre wos et rem God reri wule heyar meten nenbet. 20 God re kemne wepoten kem Jisas rene habobo tatame tem, er yabel kem wulare wulare temenemkap, kem etop som temente. 21 God re kemne wepoten yabel kem yaku bop nenbo tatame temenem, kem kap op habo op habon er yaku kap mesegente. Yuri ne er yaku mesegente kelow late, ne etek yite. Et tuma bo. 22 God re wepotem yaku bop nenbo tatame, rem Krais reri tatame. Wos wuri remne be keikeretene. Etopkapwou som tetane. God re wepotem wos wuri be keikeretene tatame, rem Krais reri tatame mere. Op tetane, rem Krais eterri yaku bop nenbo tatame. 23 Krais re kemne tokwo bukrek tupan potem. Eker kem nowselri tatame etemri kulke kap tete. 24 Ari tatame nowu. God re kemne wepotem, kem wulare wulare mapkap temenem, kem etopkap som temente, kem eterkene gerabet.

Pol re muyensi yen tatamekene wane takene etemne wem tuma.

25 Kem anne siglow basrasen muyensi yen tatamekene wane takene remne wemetem. Haneyen re opkap tuma anne be wem. Kem sanetene, re anne pap meten an tuma sekene webo tame tem. Eker an ari wuribaike kemne op wete. 26 Gwopte et yabel yenbo bo, eker an habobo, kem tame, kemri tetanekap, kem etop temente, et yenbo. 27 Takene tame kem kemri ta kap mesegente. Tame wori tame, kem ta panete, kap habote. 28 Tame re ta panete, re wule yaper be nente. Muyensi yen ta te tame yite, te wule yaper be nente. Kwokwos kwokwos hekna habona wule yaper, narpanetene tatame remne potbo. Opkap wos kemne kap tete, an etop selbo.

29 Tatame nowu. Kem sanetene, nowsel legete nenbo. God reri yaku nenbo yabel nugwape be tetane. Eker, yentakene tame, kem tame wori tame etem tetanekap temente. 30 Mokwo sibo tatame, kem mokwo be sibo tatamekap site. Okbop ten sak keyebo tatame, kem okbop be tebo tatamekap tete. Wos tupabo tatame, kem woskene bo tatamekap temente. 31 Nowselri yaku nenbo tatame kem nowselri yaku be nenbo tatamekap temente. Gwopte tetane nowselkene nowselri woskene rem yabel nugwape be tete. Eker an etop webo.

32 Kem nowselri wos wuribai op habo op habote, an muweye. Tame wori tame rem nowselri wos be op habo op habobo. Rem God reri selbokap habobo. Eker rem God reri yakuwou nente habobo. 33 Takene tame rem nowselri wos op habo op habobo. Rem etemri ta etemri selbokap habobo. 34 Opkap, rem wuribai pes tetane. Rem God reri

yakukene yenta remri yakukene nente habobo. Tame wori ta etem, wane ta etem, rem wesomkene wuribaikene God rene newote habobo. Eker rem reri yakuwou nente habobo. Tamekene ta rem tame reri selbokap habobo, eker rem nowselri wos kirkir op habo op habobo. 35 An kemne kwobo late habobo, eker an er tuma webo. An kerem nenbokap boker be sewaibo. Yehow. An selbo, kem wule yenbo nenbet. Kem Haneyen reri yaku murese nenbet. Nowselri wos yaper wuri kemne kap keikerete.

36 Muyensi yen tame wuri re muyensi yen ta wuri tene get wete, re habote, re tene wule yaper nenem. Re tene pap bukre tetete, re agerbo kelow laweite, re tene me panete. Opkap tete, re tene wule yaper be nenem. 37 Muyensi yen tame wuri reri purere wuribai yaper be tete, re reri wuribai purere heyar lakerete, re rene get wetene muyensi yen ta tene be panete wete, eker rep pes pes bupo me temente. Et wule yenbo. 38 Tame rem ta panete wete, et yenbo. Tame rem ta be panete wete, et yenbowai.

39 Ta rem remri tame kap mesegente. Tame re sate, wane te agerbo tame sene yite habote, te rene yite. Te Jisas rene habobo tame rene yite. 40 Aren, an op habobo. Wane ta te tame sene be yite, te okbopwai tete. God Reri Wow re arenkene tetane, eker an etop webo.

Jisas rene habobo tatame rem sukwiye remne kwar pebem kiti ate o be ate?

(Sapta 8-10)

8

Pol re sukwiye kwar pebo kiti tuma wesowem.

1 Kiyi kem anne sukwiye kwar pebo kiti abo tuma wemetem. Rane tame rem op webo. Nem aboyei nem purere tetane. Et sekene. Opkap purere tetane tame rem kworer gabobo. Pap yewobo wule sebo tame rem agerbo Jisas rene habobo tatame remne kwobo labo. 2 Rane tame rem op habobo. Nem purere nugwape tetane. Op webo tame rem purere be sanekeiptene. 3 God rene pap yewobo tatame remne re heyar sanetene.

4 Etop tetane, an sukwiye kwar pebo kiti tuma kemne weiwete. Nem op sanetene. Sukwiyekene wuryakene rem wos sekene bo. Et tame letke nenbo wos. Nem op sanetene. God wuriketwou re tetane. Re God sekene. Agerbo god be wuri tetane 5 Rane tame rem op webo. Arkwu gambo nugwape rem nelkene selkene tetane. Rem neremri keryen yen. Rem neremri god. 6 Nerem, nem etop be webo. Nem op webo. God wuriketwou tetane. Re neremri Apiy God. Aboyei wos eter re nenem. Nem eterri tatame. Eterke nem tetane. Nemri Haneyen wuriwou tetane. Re Jisas Krais. Eterri letke God re aboyei wos nenem. Eterke nem tetane.

7 Jisas rene habobo tatame aboyei rem opkap sespe purere be tetane. Kiyi rem sukwiye a wurabem. Gwopte rem wor tetane. Rem habobo, rem sukwiye kwar pete kiti ate, remri wuribai yaper tete. 8 Be awos nem ate o nem be ate, God re op be wete. Et yenbo o et yaper. Yehow. Nem be atek, God re op be wete. Kem tatame yenbo. Nem ate, God re op be wete. Kem tatame yaper. 9 Heyar la. Kem samsam gesmase etemri wuribai yaper kap nente. Kemri wurbai kem aboyei awos kebese abo. Kem etop nente, samsam gesmase rem opkap awos kirkir ate, remri wuribai yaper ten

wule yaper nente. Et yaperwai.
10 Kem purerekene tame, kem
kwobor wuren sukwiye kwar
pebo kiti ate, samsam tame re
kemne late, re pap teten kirkir
ate habobo. 11 Samsam God rene
omuteke habobo tatame rem
kerem purerekene tame, kemri
wule tobote, rem yaper tete tetane.
Er tatame rem kemri gesmase.
Krais re etemri yaper nenbem
woske sam! 12 Opkap wuribai
kitimenakene bo Jisas rene habobo
tatame remri wuribai kem yaper
nente. Kem remne wule yaper
kirkir nente. Kem Krais eterne
mere yaper kirkir nente. 13 Rane
awos nem ate, gesmase remri
omuteke habobo wule yaper tete.
Etop tetane, an kiti noyi ten sene be
ate. An ari gesmase remri wuribai
yaper kap nente.

9

Pol re werasen yi tameri yaku nenbo re tokwo be potem, re metekwasem.

1 An God reri yaku nen tame,
eker an ari wuribaike an kel yaku
be nenbo. God re anne wem, an
Jisas reri werasen yi tame tetane.
An Haneyen Jisas rene areri lek
lam. An kemne God Reri Tuma
wesowbem, kem omuteke meten
God reri tatame tem. Kem etop
mettene o kem be mettene? 2 Rane
tatame rem op webo. Pol re Jisas
reri werasen yi tame bo. Mane
habote. Kerem, kem mettene, an
Jisas reri werasen yi tame. An
kemne God Reri Tuma wesowbem,
kem omuteke habobem. Eker kem
mettene, an Jisas reri werasen yi
tame tetane.
3 Rane tame rem anne ker we
tobo webo, an remne tuma sein op
webo. 4 Nem Jisas reri werasen yi
tame yaku nenen rem nemne awos
sein newote, kap, et yaper? 5 Jisas
reri werasen yi tame, Pita eterkene
Jisas reri mase etemkene, rem Jisas
rene habobo ta panem, etemkene
sewurbo. Kap, an etemkap nente,
et yaper? 6 Aren Barnabaskene
neseswou nes kel yaku kirkir nenen awos tupabo, kap, et yenbo?
7 Yike ei nai tame rem remri awos
tupabo? Yike now yaku nenbo
tame rem nowri awos be poten
abo? Yike por awos newon abo
tame, rem por pebo, rem kiti be
abo?
8 Tame remri purere wuribaike
an be webo. God reri wule kirkir
an etop webo. 9 God re Moses rene
newom Wule op webo.

Bulmakau rem wit supa teit sigabo,
kem remri tumas kep kap
peikkerete.

Rem wit supa kirkir ate, et yenbo.
(Lo 25:4)

Kap, God re bulmakauwou remne
habon etop wem? 10 Yehow. Er
basrastene tumak re neremne
mere kirkir webo. God re selbo,
now nenbo tatamekene now awos
kwoi perbo tatame rem now yaku
bupo boker nenbo. Rem awos
poten ate habobo, eker rem now
yaku nenbo. 11 Nes kemne God
Reri Tuma wesowbem, et wuribai
heyarbo yaku. Nes er yaku op
nenbem, kem nesne wesom heyar
nenbo wos, nesne sein newote.
Kap, kem etop kebese nente?
12 Kem kirkir ten agerbo tame
remne habon wesom lakerbo wos
newobem. Berke kem kirkir be ten
nesne nugwape be habon wesom
lakerete wos be newom?
Nes kemne be wem, kem nesne
nugwape habote. Yehow. Nes
Krais reri Tuma Yenbo yibo kelow
kap tukte, eker nes taskuren
kemne wesom lakerbo wos be
wemetbem. 13 Kem mettene, God
Reri Kwoborri yaku nenbo tame,
rem awos etek poten abo. God
rene kwar pebo tiyke yaku nenbo
tame, rem er tiyri awos poten abo.
14 Etopkapwou Haneyen re nemne
op nente webo. Tame rem reri
Tuma Yenbo wesowte, tatame rem
er tuma mette, rem tuma wesow
tame remne awoskene agerbo
woskene sein newote.

15 Eker an kemne awos kebese
wemette, an op be nenem. An
gwor tuma kemne basrasbo, an
kemne wos wemette muwebo.
An kiyi sate habobo, eker an
kemne wemette! An kemri wos
be potem, eker an ari sig kworer
kebese gabobo. Yike anne be
wuri sewaite. 16 An tatame remne
Jisas reri Tuma Yenbo wesow
yaku nenbo, an kworer kebese be
gabote. Haneyen re anne er yaku
nente wem. An reri Tuma Yenbo
be wesowte wem, an yaper tete
wem. 17 Ari purerek an er yaku
nente wem, an tokwo kirkir potte
wem. God eter, re anne yaku nente
werasem, eker an er yaku nenbo,
an mangure be tebo. 18 Op tebo,
be tokwo an potbo? Ari potbo
tokwo et gwopkap. An tatame
remne God reri tuma wesowbo,
an remne tokwo be wemetbo. An
remne tuma bupo me wesowen
sewurbo. An er yaku op nenbo,
an metekwasbo.

Pol re nugwape tatame remri yaku nenbem.

19 An yaku areri wurbaike
nenbo. An agerbo tameri kulke
be tetane. Opkap areri wuribaike
an aboyei tatame remri kulke
tetane. Eker nugwape tatame rem
Krais reri tame beig tete. 20 An
Juda tatame remkene temenbo, an
etem tetanekap kirkir tebo. Opkap
rane rem Haneyen rene omuteke
habobte. Aren an Moses Reri
Wuleri kulke be tetane. Opkap
an Moses Reri Wule sebo tatame
remkene temenbo, an er Wule
kirkir sebo. Eker rane rem Krais
rene omuteke habote. 21 Moses
Reri Wule be tetane Juda bo
tatame remkene an temenbo, rem
tetanekap an kirkir tebo. Eker
rane rem Krais rene omuteke
habote. An God reri wule be
mesegenbo. Yehow. An Krais
reri wule tobobo. 22 An Jisas rene
samsam habobo tatame remkene
temenbo, an samsam tamekap
tebo. Eker an remne kwobo
kebese labo. Aboyei tatame rem
tetanekap an kirkir tebo. Opkap
an metkereke kwobo labo kelow
yite, rane rem Krais rene omuteke
habote. 23 An opkap nenbo,
nugwape tatame rem Jisas reri
Tuma Yenbo metbo. Eker Haneyen
re remne heyar nenbokap re anne
kirkir heyar nenbo.

Tatame rem God reri yaku murese nente, God re remne tokwo newote.

24 Kem op mettene. Tatame
nugwape rem tewo gelas natetbo,
tame wuri kiyi temnas yite, eter-
wou re er tokwo potte. Opkap kem
murese ame. Eker kem temnas
yi tame reri potte tokwokap,
kem etopwou potte. 25 Tokwo
potte selbo tatame, rem wesom
teitkwunbo, tewo gelas tewok
tewok natebo. Remri potbo tokwo,
yuri yaper tebo. Nemri potte
tokwo, heyar somsom temente
tetane. 26 Tame re saguna kelowke
muresen amen yibokap, an etop
nenbo. An ei nai tamekap, ari
seitbo let kelpe emik be yibo.
27 An Haneyen reri Tuma Yenbo
wesowbo yaku nenen yin reri
newobo tokwo be potte, et yaper.
Eker an ari wesom heyar keikeren
ari wuribai yenbori kulke tebo.

10

Wule yaper nemne seilan kap teitkwunte.

1 Ari gesmase. Yei warege
remne tem wos, kem habo. Rem
Moses rene tobom, God re remne
aboyei gwan kitkerem, rem heyar
temenem. Aboyei rem sewuren
Retsi, kersepkap ok kelarek heyar
wum. *(Kisim Bek 13:21-22; 14:22-29)* 2 Gwankene Retsikene remne
tirmunem, rem Moses rene se-
mowbem tatame tem. 3 God Reri
Wow re remne newobem awos,
rem aboyei kirkir abem. 4 God Reri
Wow reri remne newobem ok, rem
aboyei kirkir abem. Wow reri pa

re remne panen yibem, rem ok etek tin abem. Er pa et Krais eter.
5 Op tem, God re nemri warege nugwape remri nenbem wule be metekwasem. Eker re remne pen sabem, remri kupa tamekene bo emik sarbem.

6 Et nemne ei me pebo tuma. Rem yaper wos pap tetebemkap, nem kap nente. 7 Rane rem sukwiye wurabemkap, nem kap wurate. God Reri Siglow tuma op webo.

Rem sin awos bukre abem, sene
rem ok yaper
an sisi pen yage taibem.
(Kisim Bek 32:6)

8 Nugwape rem muye bisi yibem.
Op tem,
yabelwuriwouke nugwape tatame
rem sam,
sam tame ok (23,000) rem etop
sam.
Nemri warege rem muye bisi yibemkap,
nem etop kap nente.

9 Nem Krais rene kap seilate. Rane warege rem op nenem, sopo biyir rem remne tan sam. 10 Kem God rene kap ker we tobo wete. Kiyi warege rane rem op nenem, God reri kwomri tame pen sabo tame re yan remne pen saiwom.

11 Warege remne tem wos, et tatame remne ei me pebo tuma. Gwopte nem er tuma basrastene siglow labo, nem purere potbo. Gwopte nemri tetane yabel nowsel legete nenbo. 12 Yike op habobo. An Jisas reri wule heyar sen murese tetetene. Op webo tatame kemne an ei me pebo. Kem heyar la. Kem wule yaper kap nente. 13 Be wos kemne seilate, et sange tame remne kirkir seilabo. God reri kiyi wemkap re nente tetane. Re kemne lakeren kwobo labo. Eker seila wos wuri re kemri tetane kitimena be teitkwunte. Seila wos wulare wulare kemne tete, God re kemne kitimena newote, kem kebese taskurte.

Nem Godkene suwkwiyekene repne peske kap lom yokwote.

14 Opkap, ari gesmase yenbo, kem sukwiye wurabo wule mesegenen magel tai. 15 Kem wuribai purere tetane. Eker an kemne webo. Kem ari webo tuma sin namrela. 16 Nem wuriwouke duwen Krais reri samkap habobo, nem ware poten God rene wese an ok ek abo. Nem ok kirkir an Jisas reri nep kirkir habobo. Nem geil kirkir belokteyewon abo, nem Krais reri wesom kirkir habobo.
17 Nem aboyei geil wuriketwou poten belokteyewon kirkir abo. Opkap nem nugwape, nem wesom wuriwou tetane.

18 Kem Israel remri nenbokap habo. God rene kwar pebo kiti abo tatame, rem kirkir duwen kwar pebo tiyri yaku kirkir nenbo.
19 An op be webo. Sukwiye tarekene wuryakene rem sekene. Sikele arkwu remne kwar pebo kiti et sekene. Yehow! 20 God rene omuteke be habobo tatame rem sukwiye kwar pebo, rem omugambo remne kwar kirkir pebo. Rem God rene kwar be pebo. Eker an webo. Kem sukwiyekene omugambokene etemkene duwbo, opkap an muwai webo. 21 Kem Haneyen reri warek yewotene okkene omugambo remri warek yewotene okkene kirkir mane ate. Kem Haneyen reri awos abo tiykene omugambo remri awos abo tiykene kirkir mane sin ate.
22 Kap, nem selbo, Haneyen re nemne pap yokte? Kap, nem habobo, nem reri kitimena kebese teitkwunte?

Kwokwos kwokwos nem God reri sig yenbo bukre webet.

23 Rane rem op webo. God re nemne wos wuri be sewaitene. An op wete. Rane wos et yenbo bo. Rane rem op webo. God re nemne wos wuri be sewaitene. An op wete. Rane wos et nemne kwobo be labo. 24 Kem keremwou kworer

kap habote. Kem agerbo tatame remne kirkir habon kwobo labet.
25 Kem get yin be kiti kem tupan ate habote, kem tupate. Kem wuribai pes kap tete. Kem kap op habo op habon wemet kamette. Et sukwiye kiti o? An ate o an be ate? Yehow. Kem bupo me tupan ate, et yenbo. 26 God Reri Siglow tuma op webo.

Gwor nowselkene nowselke tetane woskene,
et Haneyen eterriwou.
(Buk Song 24:1)

27 Jisas rene omuteke be habobo tatame, rem kemne wepoten awos newon ate wete, kem kirkir ten kemkene ate. Kem wuribai yaper kap ten kap op habo op habon op wemette. Gwor kiti et sukwiye kiti o? Yehow. Kem bupo me ate, kap wemette. 28 Kap, etek tetane tame wuri re kemne op wete. Gwor kiti et sukwiye kwar peye kite. Op mette, kem er tame rene habote, kem er kiti mane ate. Reri wuribai yaper kap tete. 29 An kemri wuribai yaper kap tete be webo. Agerbo tame eterri wuribai yaper kap tete. An op eker webo. Sene rane tame rem op webo. Berke agerbo tame re ari nenbo wos se pete? 30 An awos poten God rene wese an ek ate, berke agerbo tame rem anne yaper webo?
31 Opkap, kem awos o ok ate, o be wos kem nente, kem God rene habon rene sig bukre kirkir wete. 32 Juda tatame, Juda bo tatamekene, God reri tatamekene remne kem habon yaper be wuri nente. 33 An kirkir etop nenbo. Tatame nugwape rem ari nenbokap metekwaste, an etop selbo. An kworer be habobo. Agerbo tatame rem heyar temente, eker an remne kwobo labo. An selbo. God re remne potte.

11

1 An Krais reri wule tobon nenbokap kem ari wule tobon kirkir etop nente.

Pol re God Reri Wow newobo kitimenakene God rene lom yokwobo wulekene wesowem.

(Sapta 11—14)

Pol re tare gurerebo wuleri tuma wesowem.
2 Ari kemne peterabem wulekene kemne kiyi peikbem tumakene, kem som habobo, kem som sebo. Eker an kemne tuma yenbo webo. 3 An selbo, kem gwor tuma heyar sanete. Krais re God eterri kulke tetane. Tame rem Krais eterri kulke tetane. Ta rem tame etemri kulke tetane. 4 Op tetane, tame rem duwen tare bus gummen God rekene tuma namrete, o God reri tuma wesowte, rem Krais, etemri Tare Si Tame, rene yaper nenbo. 5 Ta rem keremkene duwen remri tare mate be mauken God rekene tuma namrete o God reri tuma wesowte, remri tame rem sebera yate. Rem tare kertene takap. 6 Ta rem tare mate be maukte, rem tare ker. Nemri wule op webo. Ta rem tare kerbo, rem sebera yabo. Etop tetane, rem tare mate maukte, et yenbo. 7 God re tame remne eterkap nenem, eker tame rem remri tare bus kap gumte. God Reri Wow remne yabelkap pasrastene. Eker tame rem God rene lom yokwote, rem reri tuma wesowte, rem remri tare bus kap gumte. Ta rem etemri tame remri yabel rik pasrastenekap nemne peterabo.
8 God re ta teri wesom tep be poten tame rene etek be nenem. Yehow. Re tame kiyi nenem, sene re tame reri wesom tep poten ta tene nenem. 9 Re ta tene be habon re tame ek nenem. Yehow. Re tame habon ta tene ek nenem, te tame rene kwobo late. 10 God reri kwomri tame rem leklek tetane, eker ta rem God Reri Tuma wesowbo, rem tare mate maukte. Er

mate et nemne peterabo, rem God reri yaku nenbo.

11 God reri kulke tetane tatame rem kena kena be tetane. Yehow. Rem yaku wuriwouke nenbo. 12 Kiyi God re tameri wesom tepke ta tene nenem. Sene ta rem tauryen remne wurbo, rem tame tebo. God eter re etop nenem. Re aboyei wosri somo.

13 Kem map habobo? Ta rem God reri akek wuren tare mate be mauken God rekene tuma namrete, et yenbo o? Nem habobo, et yaper. 14 Nugwape tatame remri wule re gwopkap tetane. Tame yen remri tare take laguna tete, et yaper. 15 Ta etemri tare take laguna tete, et remri kerap yenbo. God eter re remne tare take laguna newom, et remri tare etek maukbo. 16 Yike er tuma nasweite, rem op habo. Nem agerbo wule be nenbo. Kwomri kwomri Jisas rene habobo tatame etem mere, rem agerbo wule be nenbo. Er wule nem God rene kirkir lom yokwobo.

Korinri tatame rem Haneyen reri omkene nepkene abo wule yaper nenem.

17 Sene an kemne tuma weiwete. Kem wuriwouke duwen God rene lom yokwobo, kem wule yenbo be nenbo. Eker an kemri sig bukre be wete. 18 An metem, kem wuriwouke duwbo, kem kena kena ten tuma naurabo. An etop metem, an habobo, rane tuma et tuma sekene. 19 Kem pekan kena kena tem, eker God reri wule yenbo nenbo tatame rem kwom geike tete. An etop habobo. 20 Kem wuriwouke duwen awos abo, kem habobo, kem Haneyen reri omkene nepkene abo. Yehow. Kem etop be nenbo. 21 Kem wulare wulare kem awos temnas yin poten agetage akeipbo. Opkap, rane rem sikwoi sabo. Rane rem wain ok nugwape an sisipen belebo. 22 Kap, kem awoskene okkene sin abo ake bo? Kap, kem God reri tatame remne yaper nente habobo? Kap, kem awoskene bo tatame remne yaper nenen rem sebera yate? Kem map habobo? An kemne tuma yenbo wete? Yehow. An kemne tuma yenbo be wete.

Haneyen Jisas re reri anepoi tame remne geilkene wain okkene newon am.
(Matyu 26:26-29; Mak 14:22-25; Luk 22:14-20)

23 Haneyen reri anne peikem tuma, an kemne kiyi wesowem. Reri wem tuma gwop. Judas re Jisas rene yena tem yabelke, er neirke Haneyen Jisas re geil wuri potem. 24 Potem, re God rene wese an geil belokteyewon op wem. Gwor areri om. An kemne newobo, et keremne kwobo labo. Kem op abet, kem ari satekap sene habobet. 25 Rem awos an mesegenem, Jisas re wain ok yewotene ware poten re op wem. Gwor wain ok et God re ari nepke Teiktebo Tuma Ager. Kem op abet, kem anne habobet. 26 Wuleri somo gwop. Kem er geilkene wain okkene abet, kem tatame remne Haneyen reri sam tuma kirkir wesowbet. Kem etop som nenen yin Haneyen Jisas re sene yate yabel tete.

Nem kworer kiyi habolan se pete, Haneyen reri omkene nepkene ek ate.

27 Eker kemri wuri, re wule yaper nenen Haneyen reri geilkene wain okkene ate, re Haneyen reri omkene nepkene kirkir yaper nente. 28 Eker kem kworer kiyi habolan Haneyen reri geilkene okkene ek ate. 29 Kem geilkene okkene ate, kem Haneyen reri wesom heyar be habon bupo me poten ate, God re kemne yaper sein nente. 30 Eker kemri tatame nugwape rem kitimenakene bo, rem yaper metbo. Rane rem saiwom. 31 Nem kworer kiyi habon

ek ate, Haneyen re nemne yaper sein be nente. 32 God re nowselri tatame remne tuma nenen yaper nentekap re nemne etop kirkir be nente, eker Haneyen re nemne tuma webo, nemne papku pebo.

33 Ari gesmase, kem Haneyen reri omkene nepkene ate duwte, kem kiyi kap ate. Kem tatame remne kowte, rem yate, kem aboyei kirkir ate. 34 Tatame rem sikwoi sate, rem etemri akek kiyi se tumow pen ek yan duwte. Opkap kem yaper be nente, God re kemne yaper sein be nente.

An tuma tep tetane. Yuri an kemri kwomke yatek, an kemne ek wesowte.

12

God Reri Wow re agerbo agerbo kitimena newobo.

1 Gesmase. Sene an selbo, God Reri Wow reri newobo kitimena kem heyar sanete. Eker an kemne tuma weiwete. 2 Kem mettene, kiyi kem God rene be lom yokwomenem, rem kemne yikokon kem agerbo agerbo sukwiye remne yin lom yokwobem. Er sukwiye rem yumukene bo, rem tuma be namrebo. 3 An selbo, kem gwor tuma heyar sanete. God Reri Wow gureretene tatame rem op be wete. Jisas re yaper tete. God Reri Wow gureretene tatame etemwou rem kebese op webo. Jisas re Haneyen.

4 God Reri Wow re metkereke kitimena tetane. Eterwou re er kitimena newobo. 5 Tatame rem God reri yaku agerbo agerbo wulek nenbo, rem Haneyen wuriwou eterri yaku nenbo. 6 Tatame rem God reri yaku agerbo agerbo wulek nenbo. God eter re aboyei tatame remri nenbo yaku habon kitimena wulare wulare remne ek newobo. 7 God Reri Wow re wulare wulare tatame etemkene tetane, eker rem nugwape tatame remne kwobon labo. 8 God Reri Wow re tame wuri rene kitimena newobo, er tame re wuribai yenbo tuma kebese wesowbo. Eter Wow wuriwou, re agerbo tame wuri rene kitimena newobo, er tame re purerekene tuma kebese wesowbo. 9 God Reri Wow wuriwou re tame wuri rene omuteke habobo kitimena newobo, agerbo tame wuri re rene sikanuma nen tatame remne heyarbo kitimena newobo. 10 Re tame wuri rene kitimena newobo, re kitimenakene wos bukre kebese nenbo. Re agerbo tame wuri rene kitimena newobo, re God Reri Tuma heyar wesowbo. Re agerbo tame rene kitimena newobo, re God Reri Wowke potbo kitimenakene agerbo kitimenakene kebese se pebo. Re agerbo tame wuri rene kitimena newobo, re agerbo agerbo tumak kebese namrebo. Re agerbo tame rene kitimena newobo, re agerbo tumak namrebo tuma tobo kebese wesowbo. 11 God Reri Wow eterwou re opkap kitimena tatame remne wulare wulare newopiti pete yabo. Eter selbokap re etop nenbo.

Nem aboyei wulare wulare wesom wuriwourikap.

12 Tame wuri reri kuw ya, let tewo, bitmi ragiy rem kena kena tetane. Remne wuriowke bogtene, rem wesom wuriwou tetane. Krais reri wesom etop kirkir tetane. 13 Rane tame nem Juda tame, rane nem Juda bo. Rane nem yaku bop nenbo tame, rane nem neremri wuribaike sewuren yaku nenbo tame. Nemne aboyei okke tirmunem, nem God Eterri Wowke wesom wuriwou tem. God re nemne aboyei Reri Wow wuriwou newom, nem kitimena eterke potbo.

14 Wesom et wuriwou bo. Kerakera kerakera tep rem wesom wuriwouke tetane. 15 Tewo re op wete. An let bo, eker an wesomri tep bo. Tewo re op be wete. 16 Wan re op wete. An le bo, eker an wesomri tep bo. Wan re op be

wete. 17 Wesom re lewou temente, tame re tuma bek mette? Wesom re wanwou temente, awos bos re bek mette? 18 Nemri wesom re op be tetane. God eterri wuribaike re kena kena wesom tep nenen wesom wuriwouke natirem. 19 Wesom re tepwou temente, re wesom sekene bo. 20 Wesom re etop bo. Wesom kerakera kerakera rem wuriwouke natirtene, et rem wesom wuriwou.

21 Le re let rene op be wete. Ne seikiy. An heyar wiysage temente. Tare eter mere, re tewo rene op be wete. Ne seikiy. An heyar wiysage temente. 22 Yehow. Rane wesom tep nem op habobo. Rem kitimenakene bo. Er kitimena bo wesom tep rem be temente, wesom re yenbo be temente. 23 Wesom tep rane nem op webo. Rem sig yenbo bo. Opkap wesom tep nem heyar lakerebo. Rane wesom tep nem op webo. Et nem sebera yabo. Op webo, nem er wesom tep remne heyar subrasbo. 24 Kwuye labo wesom tep nem be subbo. God re wesom tep natirem. Sigkene bo wesom tep re remne sig yenbo webo. 25 Eker wesom re kena kena be tete. Wesom tep rem awosein awosein gwule be tete. Yehow. Kerakera wesom rem awosein awosein heyar lakerebet. 26 Wesom tep wuri re mus metbo, aboyei wesom re mus kirkir metbo. Wesom tep wuri re sig yenbo poten okbop tebo, aboyei wesom re okbop kirkir tebo.

27 Kem aboyei, kem Krais eterri wesom. Kem wulare wulare, kem eterri wesom tep. 28 God re reri tatame remne reri yaku nente lebam. Kiyi re reri werasen yi tame remne lebam. Peswe, re reri tuma wesow tatame remne lebam. Murwe, re purere peikbo tatame remne lebam. Sene re kitimenakene bukre wos nenbo tatame remne lebam. Sene re sikanuma heyarbo tatame remne lebam. Sene re kwobo labo tatame remne lebam. Sene re yaku lakerebo tatame remne lebam. Sene re agerbo agerbo tumak namrebo tatame remne lebam. 29 Aboyei rem werasen yi tame bo. Aboyei rem God Reri Tuma be wesowbo. Aboyei rem God reri purere be peikbo. Aboyei rem kitimenakene bukre wos be nenbo. 30 Aboyei rem sikanuma tatame remne heyar be nenbo. Aboyei rem agerbo agerbo tumak be namrebo. Aboyei rem er tuma tobo be wesowbo. 31 God Reri Wow newobo kitimena yenbo, kem etop potte tekatekate.

Nem agerbo tatame remne pap yewote.

Kitimena wuri re yenbowai, an kemne wesowte.

13

1 An agerbo agerbo kwomri tumakene God reri kwomri tame remri tumak kirkir namrete wete, an tatame remne pap be yewote, ari wete tuma et tuma bop. Et okkene bo gin pebokap. Et mesub be won pebo mekap. 2 An kap God Reri Tuma heyarwai wesowte, an kap aboyei purerekene berastene tuma tobokene sanete, an kap God rene omuteke nugwape habon an kwow weraste, kwow re kerakap yite, sene an tatame remne pap be yewote, opkap ari nenbo yaku yenbo bo. 3 An kap ari wosbas agerbo tatame remne ab newote, an kap ari wesom newon rem kerke lisen eite, sene an tatame remne pap be yewote, opkap et anne kwobo be late.

4 Tatame remne pap yewobo tame re remne pap agetage be yokbo. Re remne wule yenbo nenbo. Re remne pap yaper be metbo. Re kworer be gabobo. Re reri sig bukre be webo. 5 Pap yewobo tame re tatame remne yaper be nente. Re kworer be habote. Re remne gwule agetage be tete. Rem rene yaper nente,

re remne yaper sein be nente habobo. 6 Pap yewobo tame re wule yaper late o mette, re okbop be tete. Re tuma sekenewou okbop tete. 7 Be wos be wos tete, re pap yewobo wule be mesegente. Re God rene omuteke som habon heyar kowen God re rene kwobo late, eker re tatame remne kebese pap som yewobet.

8 Pap yewobo wule be legete. God Reri Tuma wesowbo yaku legete. Agerbo agerbo tumak namrebo wule legete. Tatame remri purere kirkir legete. 9 Nem purere kerakera tetane. God Reri Tuma nem kerakera wesowbo. 10 Yuri tete yabel, pap yewobo wule yenbowai tegek tete, gwopte kerakera tetane purerekene kitimenakene legete tetane. 11 Et yen muyen tebokap. An yen temenem, an yen etemri purere wuribaikap temenem. An haneyen tem, an yen remri purere wuribai mesegenem. 12 Gwopte nem welepe be labo. Nem oknelke labokap. Yuri nem God rene heyar late. Gwopte nem kerakera sanebo. Yuri nem sanekeipte tetane. God re nemne sanetenekap, nem rene heyar sanete tetane. 13 Wule mur tetane. God rene omuteke habobo et wule wuri. Re nemne potte, nem etop heyar kowbo, et wule wuri. Tatame remne pap yewobo, et wule wuri. Pap yewobo wule re wule bukrewai.

14

God Reri Tuma murese wesowte yaku, kem etop selte.

1 Kem heyar murese habon tatame remne pap yewote. God Reri Wow re agerbo agerbo kitimena newobo, kem er kitimena potte selte. Kitimena wuri kem potte tekatekate, et God Reri Tuma wesowte kitimena. 2 Nem sanetene, tame re agerbo agerbo tumak webo, re agerbo tatame remne be wesowbo. Yehow. Re God eternewou wesowbo. Eker agerbo tatame rem reri webo tuma be sanebo. God Reri Wow reri kitimenak re berasmenem tuma wesowbo. 3 Tame re God reri berastene tuma wesowbo, re tatame remnri wuribai lisokobo. Rem wule yenbo nente, remri pap yenbo tete. 4 Tame re agerbo agerbo tumak wesowbo, er tuma re eternewou kwobo labo. Tame rem God reri tuma wesowbo, nugwape tatame rem metbo, er tuma et nugwape Jisas rene habobo tatame remne kwobo labo. 5 An selbo, kem aboyei kem agerbo agerbo tumak wesowte. Opkkap, an nugwapewai selbo, kem aboyei, kem God reri tuma wesowte. Tame re agerbo tumak wesowte, agerbo tame re er tuma tobo wesowte, Jisas rene habobo tatame rem kitimena potte. Tame wuri re tuma tobo kebese be wesowte, opkap God reri berasmenem tuma wesowte tame re agerbo tumak wesowbo tame rene teitkwuntene. 6 Gesmase, kem heyar habo. An kemne lasyate, an agerbo agerbo tumak kemne wesowte, an kemne kwobo mapurke late? An kemne kwobo late, an rane purerekene tuma an kemne wesowte. O an God reri berasmenem tuma kemne wesowte. O an kemne tuma peikte.

7 Tame rem mesub yaper wobo, tatame rem welepe be metbo. Etopkap, nem agerbo agerbo tumak wesowte, tatame rem welepe be mette. Tame re mesub yenbo wobo, tatame rem heyar welepe metbokap, nemri tumak nem heyar wesowte, tatame rem heyar mette. 8 Tame rem kwom lisi welepe heyar be pete, tatame rem heyar be mette, rem ei be yan naite. Tame rem kwom lisi heyar pete, tatame rem ei yan naite. 9 Opkap, kem God Reri Tuma agerbo agerbo tumak wesowte, tatame rem mapurke er tuma heyar mette. Remri wesowbo tuma et kelpe emik yibo. 10 Agerbo

agerbo kwom tuma tetane. Aboyei tuma rem tobokene. Tame re eterri kwom tumak webo, re tuma tobo heyar metbo. Agerbo kwom tuma namrebo tatame rem be metbo. 11 Tame rem agerbo kwom tumak wesowte, kem habolan op wete. Rem agerbo tumak webo. Rem agerbo kwomri tame. Kem tuma be mette, etem mere, rem habolan op wete. Rem agerbo kwomri tame. Rem nemri tuma be metbo. 12 Kem God Reri Wowke newobo kitimena potte habobo. Opkap, Jisas rene habobo tatame remne kwobo late kitimena, kem etopkap kitimena potte tekatekate.

13 Tame rem agerbo agerbo tuma wesowte, tuma tobo rem be mette, rem God rene wemette. Re remne kitimena newote, rem tuma tobo heyar meten reri tuma wesowte, tatame rem heyar mette. 14 An Apiy God rekene agerbo agerbo tuma namrebo, ari wow re God rekene tuma namrebo. Ari wuribai re tuma tobo welepe be metbo. 15 Op tetane, an berke nente? An wule pes nente. An God rekene agerbo agerbo tumak namrete, an ari kwom tumak kirkir namrete. An God reri akek wuren sokwo lomte, an God Reri Wowke newom tumak lomte, sekwo tobo an ari kwom tumak kirkir lomte. 16 Tame rem op be nente, rem God Reri Wowke newom tumak rene wese atek, tatame rem mette, rem reri weye tuma op be wete. Et sekene. Op be wete. Rem op wete. Re berke webo? Re agerbo tumak webo. Rem etop wete. 17 Tuma sekene. Kem God rekene heyarwai wese ate, kem agerbo agerbo tumak rene wese ate, agerbo tatame rem wanwouke mette, rem heyar be sanete. Opkap kem remne kwobo be lam. 18 An God rene wese abo, an agerbo agerbo tuma nugwape namrebo. An kemne aboyei teitkwuntene. 19 God rene omuteke habobo tatame rem wuriwouke wurte, an selbo, an tuma letrane kerawou kwom tumak wesowte, rem heyar mette. Et yenbo. An op habobo, an agerbo agerbo tumak nugwapewai 10,000 tuma, remne wesowte, rem be mette, et yaper.

20 Gesmase, kem ari weye tuma heyar meten som habote. Kem geibile yen remri habobkap, kem opkap habote. Geibile yen rem yaper wos be habon nenbokap, kem etopkap temente. Kemri wuribai et keryen tame etemri wuribaikap temente. 21 God Reri Siglow tuma op basrastene.

Haneyen re op wem.

Juda tatame rem ari tuma be metbo,
eker an agerbo kwomri tame werasen ari tuma
remri kwom tumak remne wesowte,
Rem ari tuma omuteke be mette.
(Aisaia 28:11-12)

22 Agerbo agerbo tumak webo wule et God eter reri kitimena bukre rene be habobo tatame remne peterabo. God rene habobo tatame etemne be peterabo. God reri berastene tuma wesowbo wule et rene omuteke habobo tatame remne wesowte. God re rene be habobo tatame etemne be wesowte.

23 Kem wuriwouke duwen God rene lom yokwote, kem aboyei wulare wulare agerbo agerbo tumak wete, rane tatame rem God rene omuteke be habobo, rem keremkene wuriwouke duwen rem er tuma mette, rem op wete. Kem wor be tokwo. 24 Kem wuriwouke duwen lom yokwote, kem God reri berastene tuma keremri tumak wesowte. Rane tatamekene God rene omuteke be habobo tatamekene rem wuran, rem kemri tuma meten op wete. Kemri webo tuma et sekenewai. God reri wule yenbo nem be nenbo. Nem wule yaperwou nenbo. Rem etop wete. 25 Remri wuribai yaper tegek tete, rem

gulke pan God rene lom yokwon op wete. Sekenewai. God re keremkene tetane.

God rene heyar lom yokwote wule.

26 Gesmase, kem ari weye tuma habote. Kem wuriwouke duwen lom yokwote, kem gwor wule nente. Tame re sekwo lomte, tame wuri re God Reri Tuma tobo peikte, wuri re God reri berastene tuma wesowte, wuri re agerbo tumak namrete, wuri re agerbo tumak tobo wesowte. Aboyei wos kem nente, kem Jisas rene habobo tatame remne kitimena newon kwobo late. 27 Tame wuri re agerbo tumak namrete, tame pes o mur rem namrete, et yow. Rem kirkirke kap wesowte. Rem wulare wulare wesowte. Remri wesowte tuma, tame wuri re tuma tobo etem sanetene tumak wesowte, tatame rem er tuma heyar mette. 28 Agerbo tumak tobo wesowte tame be temente, agerbo tumak namrebo tame rem tuma ribo temente. Tame re eterwou God rekene elen me namrete. 29 Tame pes o mur rem God reri berastene tuma wesowte, agerbo tatame rem er wesowte tuma heyar se pete. 30 Etek sitene tame wuri rene God re tuma wuri peterate, tuma wesowbo tame re tuma ribo tete. 31 Kem aboyei kem God Reri Tuma wulare wulare wesowte, opkap tatame rem heyar welepe meten kitimenakene tete. 32 God reri berastene tuma wesowbo tame, rem remri wuribai kworer kebese lakerete. 33-34 God re reri yaku heyarwai nenbo. Re ber yaper be nenbo. Re selbo, nem aboyei wuribai wuriwou ten yaku yenbo kirkir nenbet.

God rene omuteke habobo tatame rem wuriwouke duwen lom yokwote, ta rem tuma ribo tete. Kwom nugwaperi Jisas rene habobo tatame rem etopwou nenbo. Moses Reri Wule op webo, ta rem kap temnas yite. 35 Ta rem tuma tobo heyar be sanemente, rem etemri akwulke yin remri tame remne wemette. Ta rem God reri akek teten tuma wete, et yaper. 36 Kap, God Reri Tuma keremke kiyi tasem a? Kap, keremwou kem God Reri Tuma potem, agerbo rem kap bo?

37 Yike re op habote, re God Reri Tuma wesowbo tame. Yike re op habote, re God Reri Wowri kitimena potem. Er tame rem op mette. Ari kemne basrasbo tuma, et Haneyen eter webo tuma. 38 Er tuma re omuteke be mette, opkap tame reri webo tuma kem kap mette. 39 Ari gesmase, kem God Reri Tuma keremri kwom tumak wesowte selte. Kem agerbo agerbo tumak namrebo tatame remne kap sewaite. 40 Kem God rene lom yokwobo wule heyar sete.

Sam tatame rem sene wayen site tetane.

(Sapta 15)

15

Krais re sam, re wow sene poten wayen sim.

1 Gesmase. An kemne wuribai lisokote. Kiyi an Jisas reri Tuma Yenbo kemne wesowbem. Kem er Tuma Yenbo omuteke metem, kemri wuribaike rasem. Sene kem er tuma heyar sen murese tetetene. 2 Ari kemne wesowem Tuma Yenbo, kem heyar som sebo, eker God re kemne potem. Kem er tuma bupo me mette wem, God re kemne be potte wem.

3 Ari kiyi metem tuma bukre an kemne op wesowem. Krais re neremri wule yaperke sam. God reri siglowke etop basrasem. 4 Rem rene selek rasem. Yabel murwek God re rene wow sene newon re wayen sim. God reri siglowke etop basrasem. 5 Pita re rene kiyi lam. Sene reri letpeis tewo pes kere werasen yi tame, rem rene lam. 6 Sene rene omuteke habobem tatame rem wuriwouke

duwmenem, rem rene lam. Er tatame remri tame ok et nugwapewai (500). Er tatame, gwopte nugwape rem som tetane. Rane rem sam. 7 Sene Jems re rene lam. Sene reri werasen yi tame rem aboyei rene lam.

8 An rene tipuwai lam. An be apelmenbo wurbo yenkap. 9 An reri werasen yi tame eisow. An Jisas rene omuteke habobo tatame remne lelen yaperwai nenbem, eker rem anne eterri werasen yi tame kap wete. 10 Op temenem, God re anne pap meten kwobo lam, an gwopte tetane tamekap tem. Reri anne pap meten kwobo lam wule kelpe emik be yim. An reri yaku murese nenbem, eker agerbo werasen yi tame remne an teitkwunem. An areri kitimenak be nenbo, God reri pap meten kwobo labo wule re arenke yaku som nenbo. 11 Kem Haneyen reri tuma arenke metem o kem agerbo werasen yi tame etemke metem, et bukre wos bo. Nem aboyei nem Jisas reri san sene wayen sim tuma wesowbo. Kem etop meten omuteke habobo.

Aboyei sam tatame rem yuri sene wayen site tetane.

12 Nem op wesowbem. Krais re sam, God re rene wow sene newon rene sele meike nenewayem. Kemri rane tame rem op webo. Sam tatame rem sene kebese be wayen site. Mapurke rem op webo. 13 Er tuma re sekene temente wem, opkap Krais re sam, re wow sene be poten sene be wayen site wem. 14 Krais re sam, God re rene wow be newon re selek sene be wayen site wem, nem reri tuma bupo me wesowbet wem. Op tete wem, kem omuteke bupo me habobet wem. 15 Etopwou bo. God re Krais rene selek be nenewayete wem, nem yikoko tuma wesowbet wem. Sam tatame rem wow sene be potte wem, God re Krais rene selek be nenewayete wem. 16 Sam tatame rem wow sene be poten God re remne selek be nenewayete wem, Krais eter mere, re wow sene be poten God re rene selek be nenewayete wem. 17 Krais re sam, re wow sene be poten wayen site wem, kem omuteke bupo me habobet wem. God re kemri wule yaper be poten septin kem heyar be tete wem. 18 Op tete wem, Jisas rene omuteke habobem sam tatame, rem God reri kwom be yite wem. 19 Krais re nemne gwor nowselwouke tementekap habon nemne heyar nente, nem etopkapwou kowmente wem, nugwape tatame rem nemne pap nugwapewai mette wem. Er nemne pap nugwapewai mettekap et agerbo pap mettekap teitkwunbo.

20 Er tuma sekene bo. Tuma sekene gwor. God re Krais rene temnas yin selek nenewayem, re wow sene potem. Eker re sam tatame remne selek kirkir nenewayete tetane. Re remne tuma etop teiktem. 21 Tatame sabo wule tame wurik tasem. Etopkapwou, sele mesegenen sene wayen sibo wule agerbo tame wurik tasem. 22 Aboyei tatame rem Adam eterri tame beig, eker rem sabo. Etopkap, Jisas rene omuteke habobo tatame rem eterri tame beig. Eker God re remne aboyei wow sene newon nenewayete tetane. 23 God re wemkap, nem sene wayen site. Krais re temnas yin sene wayen sim. Re sene yate yabelke, reri tatame rem ek wayen site.

24 Er yabelke, nowsel legete. Krais re aboyei omugambokene sikele arkwukene kitimenakene keryen yen remne teitkwunte. Sene re aboyei wos Apiy God eterri kulke pitiwurtek, re ek panen site tetane. 25 Krais re Keryen Yen ten yin God re aboyei peiktame remne teitkwunen rem reri tewo kulke

tete tetane. 26 Re remne ab teitkwunte, tiptuwai re tatame sabo wule kirkir teitkwunte tetane. 27 God reri siglowke basrasem tuma op webo.

God re aboyei wos Krais eterri
kulke pitiwurem.
(Buk Song 8:6)

Er tuma ‘aboyei wos’, et God rene kirkir be webo. God re Krais reri kulke be tetane. 28 God re aboyei wos Krais eterri kulke pitiwuren temente. Sene Krais, God Reri Yen, re kworer God reri kulke wuren temente. Sene God eterwou re Keryen Yen ten aboyei kwom panen site tetane.

29 Kiyi sam tatame rem sene be wayen site, berke rane tame rem sam tatame remri sigke okke tirmunbo? Etop nenbo, sene be wos tebo. Yehow. Rem webo, sam tame rem sene be wayen site. Er tuma re sekene tete wem, berke rane tame rem sam tame remne habon etemri sigke okke tirmunbo? 30 Nemri nenbokap kem habote. Kwokwos kwokwos nem Jisas reri werasen yi tame, nem kwomke kwomke God Reri Tuma wesowen sewurbo, nugwape tatame rem nemne pen sate webo. Sam tatame rem sene be wayen site, nem er yaku pelebitete. 31 Gesmase. An kemne tuma sekenewai webo. Kwokwos kwokwos an satekap metbo. Nem aboyei Krais eterkenewou tetane, an kemne okbopwai tebo. Eker an kemne gwor tuma be beraste. 32 Kem map habobo? An areri wuribaiwouke habon gwor yaku eker nenbo, kemne wesowte. An be wos potte habon an Efesuske tetane mou wale remkene naibo? Sam tatame rem sene be wayen site, opkap nem sin awoskene okkene ate, wore nem ek sate.

33 Kemne yike kap yikokote. Kem gwor tuma mettene. Nem tatame yaper remkene sewurte, nem yaper tete tetane. 34 Kem wor tebo wule mesegenen wuribai yenbo pot. Kem yaper wos mane sene nente. Kem met. Kemri rane rem God rene be sanetene. Eker an kemne gwor tuma wesowbo, kem sebera yate tetane.

Selek sene wayen yite tatame, rem agerbo wesom potte.

35 Kap, tame wuri re op wemette. Sam tame rem mapurke wow sene poten selek sene wayen site? Rem wow sene poten wayen site, remri wesom mapurke tete? 36 Er mapkap tuma? Kem now nenen kwoi berbo, owyi re kupoibok, yuri natek pam pen ek wayebo. 37 Kem kwoi berbo, kem leiwou berbo. Kem yurik perbo kwoi om be berbo. 38 God reri wuribaike habon re aboyei awos supa remne kenakena nenem. Wulare wulare supa remri wes nawobo kenakena. 39 Aboyei wesom rem wuriwou bo. Tatame, por tob, omyen omnak, omap, remri wesom kenakena. 40 Aboyei nelri wos remri wesom wuriwou. Nowselri wos rem agerbo wes. Nelri kerap rem agerbo. Nowselri kerap rem agerbo. 41 Yabel re agerbo kerap. Liyp te agerbo kerap. Sow rem agerbo kerap. Sow wulare wulare rem agerbo kerap.

42 Opkap tetane, sam tame rem wow poten sene wayen site, remri wesom legte tetane. Tatame rem sabo, tame kupa nem meike rasbo, remri wesom kupa tebo. Yuri rem selek sene wayen site, rem sene agerbo wesom potte. Er wesom, re yuri kupa sene be tete. 43 Tame kupa nem meike rasbo, et kitimenakene bo, et yenbo bo. Selek sene wayen yite wesom et yenbowai, kitimenakene tete. 44 Tame kupa nem pertaibo, et nowselri wesom. Wow sene poten wayen sibo, et agerbo wesom, God reri kwomri wesom.

Nowselri wesom tetane. God reri kwomri wesom kirkir tetane. 45 God Reri Siglow op webo.

God re temnas yi nenem tame,

Adam, re more tame tem.
Yuri tem Adam, re tatame remne poten
wow sene newobo.
(Stat 2:7)
46 God re nemne newobo wow nem kiyi be potbo. Yehow. Nowselri wow nem kiyi potbo, God re nemne newobo wow nem yuri potte. 47 Kiyi God re Adam rene selke nenem, re nowselri temnas yi tame tem. Tiptu tem Adam, re God reri kwomri. 48 Nowselri tatame rem selke nenem tame, Adam, eterkap. God Reri Wow potem tatame, rem God reri kwomke yam tame, Jisas, eterkap. 49 Gwopte nem Adam eterkap, nem gwor nowselke tetane. Yuri nem God reri kwomke tetane tame, Jisas, eterkap tete tetane.

50 Ari gesmase. An kemne sekeneker webo. Tatame rem nowselri wesomkene rem God reri panen sitene kwomke rem be yite. Nowselri wesom et sate, eker rem God reri newobo be sate wesom be potte. 51 Kem met. An kemne berastene tuma wuri wesowte. Nem aboyei be sate. Nemri wesom aboyei agerbo legte tetane. 52 Puw tete yabelke sam tatame rem agetage sene wayen sin remri wesom legte tetane. Rem sene be sate tetane. Le kelpe tetane tatame etem mere, rem kirkir legte tetane. 53 Nemri kupa tebo wesom nem pelebitete tetane. Kupa be tete wesom, heyar somsom temente wesom nem potte. Sabo wule nem mesegente, nem heyar somsom me temente. 54 Nemri kupa tebo wesom, nem pelebitete, sene nem agerbo kupa be tebo wesom potte. God reri kiyi basrasem tuma sekene tete. Er sigow op webo.

God re tatame sabo wule teitkwunem. Sabo wule
sene be tetane.
(Aisaia 25:8)
55 Sabo wule reri kitimena re mak tetane?
Neri tatame remne mus newobo wule mak tetane?
(Hosea 13:14)
56 Tatame rem mus meten sabo wule, re kitimena wule yaperke potbo. Wule yaper re kitimena Moses Reri Wulek potbo. 57 Nem God rene wese abo. Re nemne Haneyen Jisas Krais eterke kitimena newobo, nem wule yaper teitkwunbo.

58 Opkap, ari gesmase sekene, kem heyar mol pan som tetete. Kem mettene. Kemri Haneyen rene kerebo yaku, bupo be yite tetane. Eker kem kwokwos kwokwos Haneyen reri yaku nenbet.

Pol re reri nente habobo wos wesowem.

(Sapta 16)

16

Pol re Jerusalemke newopitite kelri tuma wem.

1 Kiyi kemri anne wemetem tuma an kemne sein wete nenbo. Krais reri Judia nowselke tetane tatame remne kem kwobo late selbo, kem kel wuriwouke bogte. Ari Galesia nowselke tetane God reri tatame remne wemkap, kem etop nente. An etop selbo. 2 Kem God rene lom yokwobo yabel wulare wulare, kem kel raste. Kem kel potbokap, kem habon kerakera kena rasbet. Opkap an yate yabel kem agerbo kel sene be raste. 3 An kemne lasyate, an kemri lebam tame remne webo tuma basrasem siglow newote, rem kemri rasem kelkene sen Jerusalemke yite. 4 Kap an Jerusalemke kirkir yite habote, rem arenkene etep yite.

Pol re Korin kwomri tatame remne late selem.

5 An Masedonia yokwok kiyi yite, yuri an kemne ek yan late. 6 Liyp rane an kemkene tete. Kap, an worwu keremkene temente. Opkap an map yokwok yite wete, kem anne kwobo late. 7 An yate,

an selbo, an agerbo kwom agetage be yite. Haneyen eterri wos. Re wete, rane liyp an keremkene temente. 8 An Efesuske ten yin God Reri Wow Yerem Yabel tete. 9 God re anne yaku bukre gwotek nente wem, eker an gwotek nenbo. Ari nenbo yaku nugwape tatame rem sewaibo, an remri webo tuma be metbo. An er yaku som nenbo.

10 Kap, Timoti re kemne lasyate, kem rene heyar poten pap yewote, re keremkene heyar temente. An God reri yaku nenbokap, Timoti re etopwou nenbo. 11 Re yate, kemri yike wuri rene kap op wete. Re tame bukre bo. Re muyensi yen tame. Re keremkene temente, kem rene heyar lakerete. Yuri re anne sene lasyate, kem reri kelow kwobo late. Jisas rene habobo gesmase rem yate, re kirkir etemkene yate. An etop kowtene.

12 An nemri mase, Apolos, rene wete nenbo. An rene tewok tewok op webem. Ne rane gesmase remkene Korin tatame remne lasyite. Op webem, re sein op webem. Gwopte an be yite. God re kirkir be wetene. Yuri, God re kirkir wetek, re kemne lasyate.

Rane tuma tep tetane.

13 Kem le kap sate, kem ei si. Kem murese omuteke habobet. Kem molkene te. Kem kitimenakene te. 14 Kem God rene pap yewobokap kem tatame remne kirkir heyar pap yewote. Be wos kem nente, kem pap yewobo wulek nente.

15 Kem Stefanes rene yentakene mettene. Rem Akaia yokwok temenem. Re reri yentakene rem Jisas rene kiyi omuteke habom. Rem etemri wuribaike rem God reri tatame remne kwobo labem. 16 Gesmase. An kemne omuteke webo. Kem aboyei etopkap tame etemri kulke tete. Etemkene yaku yenbo nenbo tame etemri kulke kirkir tete.

17 Stefanas, Fortunatus, Akaikus rem anne lasyam, an okbop bukre tem. Kem anne kwobo kebese be lam, etem rem anne kwobo lam. 18 Rem yam, an pap kwuye metem. Kerem mere, kem kirkir pap kwuye metem. Opkap tame yenbo kem remri sig bukre wete.

19 Esia yokwori Jisas rene habobo tatame rem kemne pir webo. Akwilakene Prisilakene repri akek duwen Jisas rene habobo tatame etem mere, rem kemne pir webo. 20 Gwok tetane gesmase rem aboyei kemne pir webo. Kem Jisas rene habobo tatame remne late, kem remne Haneyen Jisas eterri sigke remne let keren ragi boite.

21 An Pol, areri letke an kersep poten kemne pir webo tuma basrasbo.

22 Tatame rem Haneyen rene omuteke be habote, God re remne yaper nente. Haneyen, ne ya.

23 Haneyen Jisas re kemne pap meten kwobo late. 24 Krais Jisas eterke an kemne pap yewobo.

2 Korin

Pol re Korin kwomri tatame remne peswe basrasem siglow.

Kiyi late tuma.

Gwor siglow et Pol re Korin kwomke temenem Jisas rene omuteke habobem tatame remne yuri basrasen newopitim siglow.

Korinri Jisas rene omuteke habobo tatame rem God reri wule heyar be semenem, eker Pol re remne siglow basrasem. Rane rem Pol rene tuma yaper wem, Pol re er tuma kelmenate selem. Sene rem wule yaper mesegenen kelmenam, Pol re okbop tem.

Er yabel Judia yokwok temenem Jisas rene omuteke habobo tatame rem awos bo, rem kwoi meg simenem. Eker Pol re Korinri tatame remne wemetem, rem kel raste, Juda Jisas rene omuteke habobo tatame remne pap meten er kel newopitite.

Sene Pol re Korinri tatame remne op wesowem. An Jisas reri werasen yi tame sekene. God re anne tuma wesow yaku werasem. Pol re remne etop basrasem.

Jisas reri werasen yi tame etem nenbo yaku, Pol re Korin remne wesowem.

(Sapta 1—7)

1 An Pol. An Jisas reri werasem yi tame tetane. God re wemke, an er yaku nenbo. Nemri mase Timotikene nes kemne gwor siglow basrasbo. God reri Korin kwomke tetane tatamekene God eterri aboyei Akaia yokwok tetane tatamekene kemne nes gwor siglow basrasbo. 2 Neremri Apiy Godkene Haneyen Jisas Kraiskene rep kemne pap meten kwobo labet. Rep kemri pap pultebet, kem pap heyar temente. An God rene etop wemetbo.

God re Pol rene kwobo labem, Pol re God rene wese abem.

3 Nem God rene wese ate. Re neremri Haneyen Jisas Krais eterri Keryen Yen, re eterri Apiy. Re neremri pap metbo Apiy. Re nugwape kwobo labo Keryen Yen. 4 Mapkap mapkap wos nemne seilabo, God re nemne kwobo labo. Re nemne etop heyar nenbokap, opkap, nem agerbo tatame remne kebese kwobo lan heyar kirkir nenbo. 5 Krais re mus nugwape metbemkap, nerem mere, nem eterke nugwape mus metbo. Etop nenbo, Krais eterke God re nemne kwobo labo. 6 Nemri metbo muske God re kemne kwobo lan sene potbo. God re nemne kwobo labo, eker keremne mere, re kemne kwobo lan kitimena newobo. Opkap kem neremkap be sumarkwute. Kem mus meten taskurbo. 7 Nem omuteke habobo, mapkap wos yaper kemne tete, kem Jisas rene be mesegente. Nem mus metbo tamesip. Nem God reri kitimena poten pap kwuye mette tamesip mere.

8 Gesmase, nes selbo, nesri mus kem mette. Nem Esia yokwok temenem, rem nemne yaperwai nenbem, nem mus kenakem meten pap yaperwai metem. Op tem, nem op habom. Nem sate. 9 Tuma metbo tame re tame wuri rene webo, rem rene pen sate tetane. Nem opkap pap yaper metbem. Etop metem, nem op omuteke habom. Nem kworer mapurke kwobo labo. Sam tame remne wow sene newobo God eter re nemne kwobo labo. 10 Er wos yaperwai et nemne pen sate keraket tebem. God re nemne kwobo lan nem pow tebem. Nem omuteke op habobo. Re nemne kwobo som labet tetane. 11 Kem God rene wemetbem, re nemne kwobo labem. Nugwape tatame

rem nemne habon rene wemet-bokap, re meten nemne kwobo labet. Re nemne heyar nenbet. Op nente, nugwape tatame rem etop meten God rene wese abet.

Pol re Korin tatame remne be yikokobem.

12 Nemri nenbo wule nem metekwasebo. Nem nugwape tatame remne nenbem wule et God re nemne newom wule, wule yenbo, wule sekene. Nem kemne mere etopkap wule nenbem. Nowselri tame remri purerekap nem etop be nenbem. Yehow. God re nemne pap meten kwobo labem, nem opkap wule kemne nenbem, eker nem metekwasbo. 13-14 An gwor basrasbo siglow, kem labokap kem sanebokap an etop basrasbo. Opkap kem anne kerawou sanetene. An selbo, kem anne sanekeipte. Opkap Haneyen Jisas re sene yate yabel tete, an kemne okbop ten gabobokap kem anne etopkap okbop ten gabote. An etop selbo.

15 An etop omutekewai habobem, eker an kemne tewo pes lasyate, kem tewo pes okbop tete. An etop habom. 16 An kemne kiyi yan late, sene an Masedonia yokwok yite. Sene an er nowsel mesegenen yate, an kemne sene yan late. Op nente, kem tewo pes okbop tete. An kemne sene yan late, kem anne kelowri awos teren newote, an Judia yokwok sene yite. 17 Kiyi an yate wem, an be yam. Kem kap habote, an kemne bupo me tuma yikokom. Kap, an nowselri tame etem webokap, an yate wem, sene an be yam? Kem etop kap habote. Kap, an kirkir tete tumakene yehow tumakene pespes webo? An opkap tuma pes be webo. 18 God re tuma sekene webokap, an kemne etopkap tuma teiktem. An kemne tuma sekene yehow tumakene pespes be webo. 19 An Saileskene Timotikene nem God Reri Yen, Jisas Krais rene kemne wesowbem. Kem sanetene, Jisas re tuma sekene yehow tumakene pespes be webo. Re tuma sekenewou webo. 20 Nugwape tuma God re neremne teiktem, Jisas re kirkir ten re etop nenbo. Nem God Reri Tuma metbo, Jisas Krais eterke nem op webo. Et sekene. Op webo, nem God reri sig hadebaswai webo. 21 God eter re nemne, keremne mere kitimena newobo, nem Krais eterkene heyar tetane. Eter re nemne kenem, nem eterri. 22 Tatame rem yop rasbokap, eter re nemne kenem, nem eterri. Re Reri Wow nemne newom, re nemri wuribaike tetane. Etop tetane, nem op sanebo. Yuri re nemne agerbo wos aboyei newote tetane.

Pol re Korin tatame remne eipye be lasyim.

23 God re areri wuribai latene, an kemne tuma sekene webo. Kem pap yaper kap mette, eker an Korin epiye be yam, an kemne be lasyatene. 24 Kem God rene omuteke habobo tatame sespe tem, eker be wos kem omuteke habote, nem kemne etop be wete. Nem selbo, kem okbop tete, eker nem keremkene yaku nenbo.

2

1 An kemne sene lasyate wem, kem pap yaper kap tete, eker an wuribaike habom, an be yate. 2 An keremkene gwule tete, kem pap yaper tete. Etop tete, yike anne ari pap heyar nenen an okbop tete? Keremwou kem ari pap pulten an pap kwuye sene mette. 3 Keremkene an okbop tete selbo, opkap an kemne be lasyan an pap yaper be tem. Eker an siglow kiyi basrasen kemne newopitim. An op wem. Kem gwule kiyi kelmenate, yuri an kemne lasyate, an pap yaper be tete. Yaper nenem tame rem gwule kelmenate, an remne metekwaste. An op sanetene. An

okbop tete, kerem mere, kem okbop kirkir tete. 4 Kiyi an kemne er siglow basrasem, an pap yaper kenakem meten kirabem. Kerem pap yaper tete, an etop be basrasem. Kem sanete, an kemne pap yowen kwobo labo, etopkap an siglow eker basrasem.

Tame wuri re yaper wos nenem, Korin tame rem rekene kelmenate.

5 Tame wuri re yaper wos nenem, kem pap yaper tem. An bo. An rene kwobke wete muwebo, eker et tuma an sou be wete. 6 Kem rene yaper sein nenemkap, et yow. 7 Er tame re pap yaperwai kap ten Haneyen reri wule kap mesegente. Opkap, kem rene agerbo wule nente. Kem rekene kelmenan let kerete. Kem rene yenbo nente, re pap kwuye sene mette. 8 An kemne omuteke webo. Kem rene pap sene yewote. Kem rene etop heyar peterate. 9 An kemne kiyi siglow basrasen newopitim, an kemne seilam, kem ari tuma heyar meten etop nenbo, o kem be nenbo? An kemne etop seilam. 10 Kem tatame remne kelmenan let kerete, an etop mette, aren mere, an remkene let kerete. An remne tuma sene be wete. An gwule kelmenate wete, an kemne habon Krais eterri bitimik an etop nenbo. 11 Berke an etop nenbo? Satan re nemne kap teitkwunte. Reri nemne yaper nenbo habobokap nem sanetene. Eker nem gwule kelmenate. Nem etop nente, Satan re nemne mapurke teitkwunte.

Pol re Taitus rene late wem.

12 Kiyi an Troas kwomke yim, Krais eterri Tuma Yenbo an er kwomri tatame remne wesowte yim. Haneyen re anne kwobo lam, an yaku etek kebese nenem. 13 Ari mase, Taitus, re Troas be yamenem, an pap yaper meten habolaweyem. An Troas tatame remne pir wen mesegenen Masedonia yokwok yim, Taitus rene sopen yim.

God eterri kitimenak Jisas reri werasem yi tame rem Haneyen eterri peiktame remne teitkwunbem.

14 An God rene wese abo. Kwokwos kwokwos re Krais eterke nemne kwobo labo. Nem wule yaper eterke teitkwunbo. Re nemne wem, nem kwomke kwomke yin Jisas Krais rene remne wesowen sewurbo. Op nenbo, et bos yenbo kwomke kwomke metbokap. 15 Krais re neremri wuribaike tetane, et Krais re God rene bos yenbo aseneke newobokap. Hevenke yibo tatamekene ker kwomke yibo tatamekene rem er bos kirkir metbo. 16 Ker kwomke yibo tatame rem er bos metbo, rem kupa beles rik metbo. Rem sanebo, rem sate tetane. Hevenke yibo tatame rem er bos metbo, rem metekwasbo. Rem sanebo, rem heyar somsom temente tetane. Yike er yaku kebese nente. 17 Nugwape tame rem God Reri Tuma wesowbo, rem kel potte etopwou habobo. Nem opkap bo. God eter, re nemne er yaku nente wem, nem eterri tuma omuteke wesowbo. Nem Krais eteri yaku nen tame. God re labo, nem eterri tuma heyar wesowbo.

3

Jisas reri werasen yi tame rem God rekene agerke teiktem tuma wesowbem.

1 Kap, nem kworer sig yenbo webo? Yehow. Kap, nem agerbo tame rem nenbokap, nem kworer sig yenbo tuma basrastene siglow sen sewuren kemne peterabo? Yehow. Kap, kem opkap siglow basrasen nemne kwobo ek labo? Yehow. Nem op be nenbo. 2 Kerem, kem neremri kworer sig yenbo basrastene siglowkap. Er siglow reri tuma et nemri wuribaike tetane. Nugwape tame rem kemri nenbo wule yenbo labo, rem op webo. Pol nage remri nenbem

yaku et yenbo. Rem op webo. 3 Kem kebese peterabo, kem God rene omuteke habobo tatame, eker kem Krais eter basrasem siglowkap. Nemri nenbem yakuke re er siglow basrasem. Er siglow kersepke be basrasem. Yehow. Somsom tetane God re Eterri Wowke tatame remri wuribaike basrasem. Re pak be basrasem.

4 Krais eterke nem God rene omuteke habobo. Eker nem kemne opkap webo. 5 Neremri kitimenak nem God eterri yaku kebese be nenbo. Nem tame bop. Nem kworer kap op wete. Nem kitimenakene purerekene tame. Yehow. God eter, re nemne kitimenakene purerekene newobo. 6 Eter re nemne kwobo lam, nem reri yaku kebese nenen God reri agerke teiktem tuma wesowbem. Et kiyiri siglowke basrasem wule bo. Et God Reri Wow reri wulekene. Kiyiri siglowke basrasem wule, et tatame remne pen sabo wule. God Reri Wowri wule, et tatame remne kwobo labo wule, rem somsom temente tetane.

7 God re reri wule barene pak basrasem. Er wule re Moses rene newom, God reri hadebas re yabel rik etek pasmenem. Moses re er wule potem, reri bitmi oknel rik malebem, Israel tatame rem reri bitmi mapurke late wem. Remri le morbu pem. Sene Moses re bitmi kerkap piririn yibem. Moses rene newom Wule et tatame remne pen sabo wule, re yabel rik pasrasmenem. 8 God re Reri Wow tatame remne newobo, et wule hadebaswai. Et Moses rene newom wule rene teitkwunem. 9 Ekeya. Kiyiri wule et tatame remne tuma nenbo wule, re yabel kera rik pasrasmenem. Yuriri wule God re tatame remne potte. Er wule reri hadebas et bukrewai. Re yabel rik som pasrastene. 10 Gwopte tetane wule reri hadebas et bukrewai. Opkap kiyiri wule reri hadebas sene be tetane. 11 Kiyiri wuleri hadebas re pelebiten yim. Yuriri wule reri hadebas re somsom temente tetane.

12 Nem etop omuteke habobo, eker nem mol pan tetebo. 13 Moses re kiyiri wule potem, re reri bitmi mate subkerem. Israel tatame rem kiyiri wuleri pelebiten yibem yabel rik pasrasbo kap late. Nem eter nenemkap be nenbo. 14 Kiyi temenem Israel tatame rem wan be metbem. Gwopte tetane Israel tatame mere, remri wuribai mate subtenekap, rem kiyiri wule tobo welepe be metbo. Rem Krais eterne omuteke habote, re er mate tagwo raste. 15 Gwopte mere, rem God re Moses rene newom Wuleri siglow labo, rem tuma tobo heyar be metbo. Remri wuribai mate som subkeretenekap, rem tuma tobo heyar be sanebo. 16 Tatame rem wule yaper mesegenen pelkeren Haneyen eterne omuteke habote, Haneyen re subtene mate tagwo raste. 17 An Haneyen reri sig weye, et Reri Wow. Re tatame remri wuribaike tetane, rem kiyiri wuleri kulke be tetane. Rem Reri Wowri kulke tetane. Opkap, wos wuri remne be keikeretene. 18 Nem God rene omuteke habobo tatame, nem aboyei, nemri bitmi mate be subrastene. Haneyen reri hadebas wule nemne oknel rik malebo. Tatame rem etop labo, rem Haneyen eterri hadebas bukre kirkir labo. Er hadebas et Haneyen Reri Wow. Re nemne yenbo nenbo, nem Haneyen eterkap ten reri hadebas bukrewai tebo.

4

Jisas reri werasen y tame rem more oukap.

1 God re nemne pap metem, re nemne yaku yenbo newom. Eker nem pap yaper be tebo, nem reri yaku be mesegenbo. 2 Sebera yan berasen nenbo wulekene yikokobo wulekene nem muwen

magel taibo. Nem God Reri Tuma wesowbo, nem tuma yaper kirkir be wesowbo. God re nemne labo, nem tuma sekene heyar wesowbo. Nemri tuma metbo tatame rem wuribaike op habote, nem yenbo nenbo. 3 Nem God reri Tuma Yenbo wesowbo, rane tatame rem er tuma tobo welepe be metbo. Ker kwomke yibo tatame etemwou rem Tuma Yenbo welepe be metbo. 4 Nowselri sukwiye tare, Satan, re remri wuribai simragertene. Remri wuribai kerneir rik kitene, eker rem Krais rene omuteke be habobo. Krais re hadebas. Re God eterwaikap. Eterri Tuma Yenbo et tuwkap keretene, rem be labo. Eker rem Krais rene be habobo.

5 Metye. Nemri tuma, nem nenbokap nem kemne be wesowbo. Yehow. Nem kemne op wesowbo. Jisas Krais eter, re Keryen Yen. Nem Jisas rene habon keremri yaku nen tame tem. Nem kemne etop wesowbo. 6 Kiyi God re op wem. Neir tektetene emik yabel etek paste tetane. Eter re nemri wuribaike etek pasbo. Eker nem op sanetene. God reri hadebas et Krais eterkene tetane.

7 Etop mettene, et nugwape kel wur yenbo setenekap. Nem Jisas reri wesrasen yi tame, nem kitimenakene bo, nem more ou kupakap. Eker nem tatame remne peterabo, God eterri kitimena neremkene tetane. Tatame rem nemne lan op webo. Rem God eterri purerekene kitimenakenewou potbo. 8 Nugwape metkereke yaper wos nemne tebo, nem yaperwai be tebo. Rane yabel nem op habo op habobo, nem wuribai yaperwai be tebo, nem omuteke som habobo. 9 Tame rem nemne yaper nenbo, God re nemne be mesegenbo. Tame rem nemne pebo, nem mus bukre metbo, nem be sabo. 10 Tatame rem nemne labo, rem Krais eter samkap kirkir labo. Opkap rem Krais re tetanekap nemne kirkkir labo. 11 Nem kelpe tetane, nem Jisas eterri yaku nenbo, kwokwos kwokwos nem sate keraket tebo. Opkap, tatame rem labo, nem more wesom tame, Jisas re neremkene tetane. 12 Tuma tobo gwor. Sabo wule et neremkene tetane. Somsom temenbo wule et keremkene tetane.

13 Nem Jisas rene omuteke habobo, eker nem nugwape tatame remne er tuma wesowbo. God eterri siglowke basrasem tame rem omuteke habobokap nem etop kirkirk habobo. God Reri Siglow Tuma op webo.

An God rene omuteke habobo, an eker tuma wesowbo.
(Buk Song 116:10)

14 Haneyen Jisas re sam, God re rene wow sene newom, re sene wayen yim. Op nenem, nem mettene, nem Jisas rekene bogtene tatame, God re neremne mere, wow sene newote, nem sene wayen yite. Nem keremkene yin Jisas re nemne panen yin nem God eterkene temente. 15 Gwor tuma et kemne kwobo labo tuma. Opkap, God eterri pap meten kwobo labo wule, sene tatame nugwapewai rem er wule omuteke mette, nugwape rem God rene pir wen wese ate, reri sig bukre tete.

Jisas reri werasen yi tame rem omuteke habon kitimena potem.

16 God re yaku yenbo nenbo, nem etop habobo, eker nem pap yaper be tete tetane. Nemri wesom yaper kera kera tebo, kwokwos kwokwos God re nemri wuribai heyarbo. Eker nem pap yaper be tebo, nem reri yaku murese som nenbo. 17 Metye. Nem gwotepte metbo mus, et bukre bo, et sou be mette. Er mus et nemne kwobo late, nem hadebaswai Hevenke somsom temente. Opkap nemri gwopte metbo mus teitkwunbo. 18 Lek labo wos nem be habobo. Lek be latene wos nem etop habobo. Lek labo wos rem tobon

yaper tete. Lek be latene wos rem heyar somsom temente tetane.

5

1 Metye. Neremri wesom et yabel akekap, et agetage terebo. Nem sate, God re nemne ake ager newote. Tame rem er ake be nenem. Yehow. God eter, re nenem. Er Hevenke tetane ake nem potte, nem heyar somsom temente. Nem etop sanetene. 2 Nem gwor akek temente, nem kirabo. Nem neremri Hevenke tetane ake potte selbo. Potte, er ake nem kerap wole woskap wute. 3 Nem poten wute, nem wesomkene temente. 4 Nem nowselri wesomke temente, nem pap yaper ten kirabo. Nemri nowselri wesom nem lugraste be habobo. Yehow. Nem wesom yenbo potte tekatekabo, nem wesom yenbo kerap wole woskap wute. Nem etop nente, nem heyar somsom temente. Nem sene be sate. 5 God eter, re nemne nenem, re nemne wesom yenbo newote wem. Re Reri Wow nemne kiyi newom. Op newom, et nemne yop rasemkap. Reri Wow nem potem, nem sanetene, yuri re nemne heyarwai nente tetane.

6 Nem etop habobo, nem pap yenbo tetane. Nem mettene, nem nowselri wesomkene tetane, nem Haneyen eteri akek be tetane. 7 Nem gwotek tetane, nem rene lek be latene, nem rene omuteke habobo. 8 An kiyi weye. Nem pap yenbo tetane. Nem selbo, nem sate, et yenbo. Sate, nem gwor wesom mesegenen Haneyen Jisas eteri akek yin temente. 9 Haneyen Jisas re nemne webokap, nem etop nente omuteke selbo. Nem nowselke temente, o nem Hevenke yin temente, nem etopwou nente selbo. 10 Nem aboyei tatame, nem Krais eterri bitmi tobok teten re nemne se pete. Nerem nowselke ten nenbemkap, re nemne etop se pete. Tatame rem wule yenbo nenbem, re remne yenbo sein nente. Tatame rem wule yaper nenbem, re remne yaper sein nente.

Nem yaku keren tatame remne kwobo late, rem God eterkene wuribai wuriwou tete.

11 Haneyen re gwule ten yaper sein nenbo tame. Nem etop mettene, eker nem rene aken nugwape tatame remri wuribai lisokote, rem rene omuteke kirkir habote. God re nemri purere wuribai sanekeiptene. An habobo, kerem mere, kem ari purere wuribai heyar sanetene. 12 Nem kemne sene op be webo. Nem tame yenbo. Yehow. Nem selbo, kem nemne gabote. Opkap, rane tame remri nemne webo tuma, kem remne kebese heyar sein wete. Er tame rem tame remri sig bupo me gabobo. Rem tame remri wuribai purere be sanen ek gabobo. 13 Kap, nem belebo tame o nem be belebo tame? Nemne belebo tame wete, nem God reri yaku nenen re sig bukre potbo. Nemne be belebo tame wete, nem kemne habon kwobo som labet. 14 Tame wuriwou, Krais eter, re aboyei tatame remne pap meten remri yaper nen wos poten ek sam. Opkap, aboyei tatame rem eterkene sam. Nem etop meten omuteke habobo, nem Krais reri pap yewobo wuleri kulke tetane. 15 Re aboyei tatame remri yaper nen woske sam. Opkap rem remri wuribai sene kap nente. Krais re remne kwobo lan san sene wayen sim, eker rem Krais eterri wuribaiwou nente.

16 Sene nem nowselri wule be poten tatame remne se pebo. Kiyi nem nowselri wuribai temenem, nem Krais rene nowselri wuleke se pebem. Sene nem op be nenbo. 17 Tatame rem Krais eterke bogtene, rem agerbo wuribai purere yenbo potem. Remri kiyiri

wuribai be tetane. Rem tatame ager tem.
18 God re nemne Krais eterke etop nenem. Kiyi nem God eterri peiktame temenem. Sene Krais eterke nem God eterri nowu tem. Re nemne yaku werasem, nem nugwape tatame remne op webo. Kem God eterri peiktame kap temente. Kem eterri nowu tete. 19 Nem tatame remne op wesowbo. Krais eterke God re nugwape tatame remne heyarbo, rem eterri nowu tebo. Re remri yaper nen wos sene be habobo. Er tuma re nemne newom, nem tatame remne op wesowbo. Kem Krais rene omuteke habote, kem eterri nowu tete. 20 God re neremri tumak kemne wepotbo. Nem Krais eterri tuma kemne webo, kemne neluwpelen op webo. Kem wete, God re kemne heyarte. Opkap kem eterri peiktame sene be tete, kem eterri nowu tete. 21 Krais re yaper nen wos be wuri nenem. God re nemne habom, nerem nenbem yaper wos re poten Krais eterke rasem. Op nenem, sene nem Krais eterkene tetane, nem God eterri tatame yenbo tem. Krais re yaper tem, eker nem yenbo tem.

6

Jisas reri werasen yi tame rem yaku nenbem, rem nugwape mus metbem.

1 Nem God eterkene wuri yaku nen tame, nem kemne omuteke op webo. God re kemne pap meten kwobo labo, kem er wule yenbo bupo me kap potte. 2 God re op webo.

Kemne heyar nente yabel temke,
an kemri tuma metem.
Tatame remne kwobo sene lan
potte yabel temke, an kemne
heyar ek nenem.
(Aisaia 49:8)

Metye. Gwopte et God re tatame remne heyar nenbo yabel. Gwopte et God re tatame remne lan potbo yabel.

3 Agerbo tame rem nemri yaku lan yaper kap wete, eker nem yaper wos be wuri nenbo. 4 Be wos be wos nem nenbo, nem agerbo tatame remne peterabo, nem God eterri yaku nenbo tame. Be wos yaper nemne tebo, nem eterri wule be mesegenbo. Nem mus nugwape meten taskurbo, God eterri yaku heyar som nenbo. Tatame rem etop late, rem mette, nem God eterri yaku nen tame. 5 Tame rem nemne paku pebem, nemne ake yaperke wen wurbem. Rem nemne kur rasen karyewobem. Nem yaku nugwape nenen yin nem kuwbu be sim. Tewok tewok nem neir be tuknabem, awos be abem. 6 Nem God eterri yaku nen tame, nem gwop nenbo. Nem wule yenbowou nenbo. Nem purere tetane. Nem gwule ker be kutebo tame. Nem agerbo remne kwobo labo. God Reri Wow re neremkene tetane, nem tatame remne pap yewobo. 7 Nem tuma sekenewou wesowbo. Nem God eterri kitimena poten yaku ek nenbo. Ei nai tame rem pi wolkene sebokap, nem God eterri wule yenbo nem etop sebo.

8 Rane tatame rem nemri sig yenbo webo rane rem nemne tame kwuyebo. Rane rem nemne tuma yaper webo, rane rem nemne tuma yenbo webo. Nem tuma sekenewou webo, rane tame rem nemne op webo. Kem me yikokobo. 9 Nugwape tatame rem nemri sig be mettene. Nugwape rem nemne heyar mettene. Nem sate keraket tebo, kem labo, nem som tetane. Rem nemne paku pebo, rem nemne be pin sabo. 10 Nem pap yaper tebo, nem okbop som tebo. Nem wos heikse tamekap, nem nugwape tatame remne wos yenbo newobo. Nem woskene bo tamekap, nem aboyei wosri mutame.

11 Kem Korin tatame, kem nemri tametiy yenbo. Nem kemne tuma

sekene webo. Nem kemne pap yewobo. 12 Nem kemne pap yewobo, kem nemne etop be nenbo. 13 Kem areri yenkap, an kemne eker webo. Nem kemne pap yewobokap, kem nemne etop sein nenbet. Kem nemne pap nugwape yewobet.

Nem God Reri Kwobor.

14 Nem Jisas rene be habobo tatame remkene kep kap pete. Wule yenbo sebo tamekene wule yaper sebo tamekene rem mapurke kebese wuriwouke site. Neirkene yabelkene rep kebese wurik be tebo. 15 Kraiskene Satankene rep purere wuribai mapurke wuriwouke tete. Opkap, Jisas rene omuteke habobo tatamekene Jisas rene omuteke be habobo tatamekene rem purere wuribai kena kenake tetane. 16 Mapurke God Reri Kwobor yenbokene sukwiye wurabo kwoborkene kirkir temente. Nerem, nem Kelpe Tetane God Reri Kwobor. God Reri Siglow Tuma op wem.

An ari tatame remkene temente.
An remkene sewurte.
An remri God tete, rem areri tatame tete.
(Wok Pris 26:12)

17 Keryen Yen God re op wem.
Kem remne mesegen.
Kem remkene mane tete.
Kem wule yaper pelebitete, an kemne poten pap yewote.
(Aisaia 52:11)

18 An keremri Apiy tete, kem areri yen tete.
Kitimena Bukre Tetane Keryen Yen re etop webo.
(2Samuel 7:14; 1Stori 17:13; Aisaia 43:6)

7

1 Nowu yenbo. God reri teiktem tuma re nemne nenbo. Opkap nem nugwape yaper nenbo wule aboyei mesegente. Wesom yaper nenbo wulekene wuribai yaper nenbo wulekene nem aboyei kirkir mesegenen heyar tete. Nem God rene aken eterri kulke tete, nem tatame yenbowai tete.

Korin tatame rem wuribai yenbo potem, Pol re metekwasem.

2 Kem nemne pap yewo. Nem tame wuri rene yaper be nenem. Nem tame wuri rene yaper wos nente be habom. Nem tame wuri rene be yikokon reri wos wuri be potem. 3 An etop webo, an kemne ker be rasbo. Yehow. An kiyi weye, an kemne pap yewobo. Nem sate, o nem temente, nem kemne som pap yewobet. 4 An kemne heyar wesowbo. An kemne gabobo. Be wos yaper nemne tebo, an kemne som habobo. An okbop bukre tebo.

5 Kiyi nem yim Masedonia yokwok temenem, nem ege be sim. God rene omuteke be habobo tame rem nemne yaper nenbem. Rem nemkene ei negwon tuma naurabem. Nem remne akbem. 6 Op temenem, Pap Heyarbo Tame, God eter, re Taitus rene werasen nemne lasyam, nem pap kwuye metem. 7 Etopwou bo. Re kemne lasyin sene yan kem rene yenbo nenbemkap re pap yenbo tem. Re nemne op wesowem. Kem anne late tekatekabo. Keremri nenbem yaper wos kem mesegenen wuribai yenbo sene potem. Kem anne ei wurate wem. Re nemne etop wesowem, an okbopwai tem.

8 Kem areri kiyi basrasem siglow lam, kap, kem pap yaper tem? Aren, an pap yaper be tem. An metem, kem an basrasem siglow potem, kem pap yaper sou be tem, eker an pap yaper be tem. 9 Gwopte an okbop tebo. Kerem pap yaper tem, an etop boker okbop tebo. Kem pap yaper tem, kem yaper nen wos mesegenen God rene sene habobo, eker an okbop tebo. Et God eter nenem wos. Opkap nem kemne pap yaper te tuma basrasem, kem yaper be tem. Kem

heyar tem. 10 God re op nenbo. Tatame rem yaper wos nenen pap yaper tebo, sene rem yaper nen wos mesegente. Etop nente, God re remne wuribai purere yenbo newon remne sene potte, rem heyar somsom temente. Etop tete, nem okbop tete. God rene omuteke be habobo tatame rem pap yaper ten yaper nen wos som nente, rem sate tetane. 11 Kem heyar habo. God re wemke, kem pap yaper tem. Etop tem, et kemne kwobo lam. Sene kem wule yenbo nente pap tetem. Kem God rene aken gwule agetage kelmenam. Tame re yaper nenem, kem rene tuma wen paku pem. Sene kem nemne habon kem yaper nenem tame rene heyar nenem. Etop nenbo, kem nemne peteram, kem yenbo wos nenbo.

12 Kiyi an kemne siglow basrasem, an gwule tem tamekene gwule be tem tamekene repne be habon siglow ek basrasem. Yehow. An keremne aboyei habon siglow op basrasem. God re labo, kem nemne pap yewobokap, kem kirkir etop mette, eker an er siglow kemne basrasem. 13 Op tem, nem pap kwuye metem.

Etopwou bo. Taitus re keremri nenbem wule lam, re pap kwuye meten okbopwai tem. Nem etop lam, nem kirkir okbopwai tem. 14 An Taitus rene kiyi wem, kem wule yenbo nenbo tatame. An kemne gabobemkap, kem wule yenbo som nenbo, eker an kemne sebera be yabo. Nem kemne tuma sekenewou webokap, nem Taitus rene etop kirkir webo. Taitus re kemri nenbokap lam, re metem, nem kemne gabobo tuma et tuma sekene. 15 Taitus re kemne habon op webo. Kem mangure be tem. Kem rene akem, kem reri tuma heyar meten rene pap yewom. Op tem, re kemne nugwape som pap yewobo. 16 An op habobo. Yuri kem wule yenbo som nenbet tetane. Etop habobo, an kemne okbop tebo.

Korin tatame rem kelkene woskene terete, rem Judia yokwori tatame remne kwobo lan newote.

(Sapta 8-9)

8

Jisas rene omuteke habobo tatame rem kel teren Judia tatame remne kwobo lan newote.

1 Gesmase. God re Masedonia yokwori rene omuteke habobo tatame remne pap meten kwobo lamkap, nem kemne wesowte. 2 Rane yaper wos Masedoniari God rene omuteke habobo tatame remne seilabem, rem heiksem. Rem woskene bo, rem gesa be tebem. Yehow. God re remri wuribai lisokon rem okbop ten nugwape kel rasen agerbo omuteke habobo tatame remne newopite wem. 3 An kemne omuteke webo. Remri tetane kelkap rem God rene omuteke habobo agerbo tatame remne newom, rem degerbokene newom. Nem remne etop nente be wem. Yehow. Etemri wuribaike rem etop nenem. 4 Rem nemne neluwpelen op wem. Setate. Nem Judiari God rene omuteke habobo tatame remne pap kenakem metbo, nem remne kwobo kirkir late selbo. Kem kirkir wete, nem etop nente. Rem etop wem. 5 Rem kelwou be newom. Yehow. Kiyi rem etemri wuribaikene wesomkene Haneyen rene newom. God eter selbokap, rem remri wuribaikene wesomkene nemne kirkir newom. Nem kiyi op be habom, rem er wos nenem.

6 Kiyi Taitus re keremkene temenem, re kemne kel newote wule peteram, kem kel tobotan rasem. Etop nenem, nem Taitus rene neluwem, re kemne sene lasyate, er pap metbo yaku yenbo

re kemkene nenkeipte. 7 Kem nugwape wule yenbo nenbo tatame. Kem God rene omutekewai habobo, kem reri tuma heyar wesowbo. Kem purere nugwape tetane, kem agerbo tatame remne kwobo late pap tetebo. Kem nemne pap yewobo. Eker nem selbo, kem Judiari God rene habobo tatame, remne pap yewon nugwape kel newote.

8 An kemne be wete, kem kel newote. Yehow. Keremri wuribaike kem newote. Agerbo tatame rem kel nugwape metekwaskene newomkap, an kemne wesowbo, eker an kemne op seilabo. Kap, kem Judiari tatame remne pap sekene yewobo o bo? 9 Nemri Haneyen Jisas Krais re kemne pap nugwape meten kwobo lam. Kem etop sanetene. Re Keryen Yen bukre temenem, sene re kemne habon re woskene bo tame tem. Re woskene bo tame tem, kem wuribai yenbokene wule yenbokene tatame tem.

10 Ari wuribai an kemne wesowte. Kiyi nabe, kem remne kel newote yaku tobotam. Kerem, kem er yaku temnas yi nente selem. 11 An webo, kem er kel newobo yaku legete. Kiyi kem pap teten kel newote wem, sene keremri tetane kelkap kem pap teten etop newote. 12 Tame rem kel mapsin tetanekap rem etop newote pap tetebo, remri newobo kel God re metekwaskene potte. Kelkene bo tame rem kel be newote, God re remne tuma be wete.

13 An be webo, kem remne kel newote, sene rem heyar ten kem kelkene be temente. Yehow. Etemkene keremkene kem kirkir etopwou tete, an etop webo. 14 Gwopte kem kelkene woskene nugwape tetane, kem remne kebese kwobo lan newote. Yuri kem kelkene woskene merinte, rem nugwape temente, rem kemne sein kwobo lan newote. Etopwou nente, opkap kem aboyei kem heyar temente. 15 God Reri Siglow Tuma op webo.

> Tame rem awos nugwape kutebem, rem nugwapewai be potbem. Tame rem awos kerawai kutebem, rem kebese potbem.
>
> (Kisim Bek 16:18)

Pol re tame rane remne Korinke werasen yim.

16 Nem kemne kwobo late selbokap, Taitus re kemne etop kwobo late selbo. Eker an God rene wese abo. 17 Eterri wuribaike Taitus re kemne kwobo lan lasyate selem. Eker nem rene, kemne lasyite wemetem, re metekwasen kirkir wem. 18 Nem mase wuri weraste, re Taitus rekene yate. Nugwape God rene omuteke habobo tatame rem op webo. Er tame re God eterri Tuma Yenbo heyar wesowbo tame. 19 Etopwou bo. Rem rene lebam, re neremkene gwor pap metbo yaku nenen kel sen yin Judiari God rene omuteke habobo tatame remne newote wem. Etop nente, Haneyen re sig bukre potte. Opkap nugwape tatame rem late, nem Judiari tatame remne kwobo late pap tetebo. 20 Nem kel bukre sen yite, agerbo tame rem nemne tuma kap wete. Eker nem er tame rene kirkir panen yibo. 21 Nem wule yenbo nente selye. God eter, agerbo tatame etem mere, rem nemri nenbokap yenbo late, nem etop selbo.

22 Eker, nem mase wurinab rene werasen re repkene kemne lasyate. Nem rene tewok tewok seilam, nem lam, re kwobo la pap tetebo tame. Re sanetene, kem wule yenbo nenbo, eker re kemne lasyan kwobo late pap tetebo.

23 Taitus re ari yaku nen tamesip, nes kemne kwobo kirkir labo. Eterkene yite mase, rep gwok tetane God rene omuteke habobo tatame rem repne wen yate. Repke Krais re sig bukre potbo. 24 Kem

remne pap yewon heyar nente. God rene omuteke habobo tatame rem etop lan op wete. Pol re sekene wem. Korin rem wule yenbo nenbo tatame.

9

Korin kwomri tatame rem God reri tatame remne kwobo lan kel newote.

1 Judiari God rene omuteke habobo tatame remne kel newote tuma, kem aboyei metkeiptene. Eker an kemne er tuma sou be basraste. 2 An metem, kem remne kwobo late pap tebo. Opkap an kemne gabon Masedoniari tatame remne op webem. Kiyi yeki sim nabe, Akaia yokwori God rene omuteke habobo tatame rem kel saberen rasbem. Rem etop metem, nugwape rem Judiari tatame remne kel newote kirkir pap tetem. 3 Nem kemri sig yenbo bupo me kap wem. Eker, an ari weye mase mur remne keremri rasbo kel potte werasbo. An remne op wem. Korin rem kel rasen kemne kowtene. An wemkap, kem etop nente. 4 Nem omuteke habobo, kem newote tetane. Kap, rane Masedoniari tame rem arenkene kemne yan kel laweite, nem sebera yate. Nem kemri sig kiyi nenuwem, eker kem kirkir sebera yate. 5 Eker, an gwor God rene omuteke habobo mase mur remne werasen temnas yan kemne late. Kem newote wem kel rem lan heyarte. Sene an kemne lasyate tetane. Op nente, tatame rem late, er kel keremri wuribaike kem newoye. Nem kemne yak be rim.

6 Kem heyar op habo. Now nenbo tame rem kwoi nugwape be berte, rem nugwape be perte. Rem nugwape berte, rem nugwape perte. 7 Kem wulare wulare heyar habon kel etopkap newobet. Kem pap yaper kap meten newote. Kem okbop ten newote. Tame rem kemne yak kap rin newote. Metye. Metekwasen newobo tatame etemne God re metekwasbo. 8 God re kemne nugwape wos yenbo kebese newote, kem yow, kem nugwape temente. Opkap kem agerbo yaku yenbo kebese nenen nugwape temente. 9 God Reri Siglow Tuma op webo.

Awos supa seiten sewurbokap, re
wosbas bo tatame remne
etopkap newobo.

Reri pap metbo wule er somsom
temente tetane.
(Buk Song 112:9)

10 God re now nenbo tame remne kwoi lei newobo. Re tatame remne awos newon abo. Opkap, God re kemne nugwape wos kirkir newote, kem yow, kem nugwape ten yaku yenbo nugwape ek nente. Nowri awos nugwape tebokap, God re kemri letke etop nente. (Aisaia 55:10) 11 Kwokwos kwokwos God re kemne nugwape newobet, kem agerbo tatame remne kebese heyar newobet. Kem nemne newote kel nem poten sen yin agerbo tatame remne newote, opkap nugwape tatame rem God rene wese abet. 12 Kem remne kel newobo, et God reri tatame remne kwobo labo. Etopwou bo. Rem God rene wese nugwape kirkir abetbo. 13 Kem er kwobo labo yaku nente, tatame nugwape rem etop meten God rene wese an tuma yenbo op wete. Korin kwomri tatame rem let papkene ten nemne agerbo tatame kene kel newobo. Remri nenbokap, rem Krais eterri Tuma Yenbo heyar meten nenbo. Rem etop wete. 14 Rem sene op wete. God re Korin kwomri tatame remne pap meten kwobo labo wule bukre newobem, rem ek nenbem. Op wete, sene rem kemne nugwape habon God rene wemetbet, re kemne heyar nente. 15 God re nemne pap bukre meten kwobo labo. Et yenbosubuwai. Nem etop kebese mapurke wete. Nem rene wese abet.

Rane tame rem tuma yaper Pol rene wem, Korin tatame rem rene wuribai yaper tem. Eker Pol re Korin tatame remne tuma tobo heyar wesowem.

(Sapta 10-13)

10

Rene teitkwunem tuma, Pol re sein wem.

1 An Pol, an kemne wemetbo, kem gwor tuma heyar habote. Rane tame rem anne tuma putuwen op wem. Pol re nemkene temenbo, re kworer teitkwunen tuma elen me webo. Re kaike temenbo, re nemne tuma kwobke webo. Rem op webo. Metye. Krais re pap meten elen me webo Tame, kem eteri wule habote. 2 Eker an kemne neluwpelebo. An kemne lasyate, kem ari tuma heyar meten nente. An kemne kwobke kap wete. Rane tame rem op webo. Pol nage rem nowselri wule nenbo tame. Op webo tame etemnewou an kwobke kebese wete. 3 Et sekene, nem nowselke tetane. Nem gwotek tetane, nem nowselri tame etem habobokap, etem ei naibokap, nem etop be habon naibo. 4 Nowselri ei nai wos nem be sebo. Nem sebo ei nai wos, et God eterri kitimenakene ei nai wos. Nem etop sen peiktame remri kitimenakene yikoko tumakene kebese teitkwunbo. 5 God rene heyar sanete kelow tuwkbo wos, nem aboyei ragerkwunbo. Tatame etemri wuribaike habobo wos nem keikeren wulare wulare teitkwunbo, rem Krais eterri kulke ten tuma tobobo. 6 Nem kemne kowen op late, kap, kem nemri tuma heyar meten nente? Sene yike op be nente, nem er tuma biragiyebo tame remne yaper sein nente tetane.

7 Kem eilikwou labo. Rane tatame rem op webo. Nem Krais eterri tatame. Op webo tatame rem kworer heyar sene habo. Rem Krais reri tatame, nerem mere, nem Krais reri tame. 8 Haneyen re nemne lebam, nem kemne lakerebo tame tem. Nem kemne kwobo labo, kem God rene omuteke habobo sespe tebo. Nem kemne yaper be nenbo. An etop weye, an kworer nugwape kera gabobo, an sebera be yabo. 9 Kem kap op habote. An kemne siglowke basrasen tuma kwobke webo, kem ek akte. Yehow. An etop nente be habobo. 10 Rane tame rem op webo. Pol re nemne siglow basrasbo, re kitimenakene re tuma kwobke webo. Re gwotek yate, re kitimenakene bo, re tuma bupo me webo. 11 Etop webo tame, kem heyar met. Nem kaike ten siglowke basrasbo kwobke webo tumakap, yuri nem yate, nem etopwou wete tetane.

12 Rem etemri sig kworer yenbo webo. Nem etop meten habo-laweibo. Nem molkene bo, opkap nem etop be webo. Rem wor tetane. Etem wem wulek rem kworer se pen gabobo. 13 Nem nugwape wos be gabobo. Nem nemri kitimena purere be gabobo. God re nemne wem yakukene keremkene nem etopwou gabobo. 14 God re nemne wemkap, nem temnas yin kemne kwobo labem. Eter wemkap, nem etop nenen nem kemne lasyan Krais reri Tuma Yenbo kemne wesowem. 15 God re nemne yaku nenkap, agerbo tame rem teitkwunbo, nem etop be gabobo. Yehow. Kem God rene omuteke som habon sespewai tete, nem etop selbo. God eter webokap, nem keremke nenbo yaku re bukre tete. Nem etop selbo. 16 Op tete, nem keremri kin yokwok bupo me tetane kwomke kwomke yin Jisas reri Tuma Yenbo etek wesowte. God Reri Tuma be mettene tatame remne nem wesowte. Kiyi agerbo tame rem God Reri Tuma wesowen yim kwom, nem etek be yite. Eker

remri nenem yaku nem op be wete. Er yaku nem nenem. Nem agerbo tameri yaku be gabote.

17 God reri basrasem siglow tuma op webo.

Tatame rem gabote, rem Haneyen
eter nenem woswou gabote.
(Jerimaia 9:24)

18 Tame re reri sig kworer gabon yenbo wete, Haneyen re rene sig yenbo be wete. Haneyen eter, re tame reri sig gabon yenbo wete, er tame re sig yenbokene tetane.

11

Polkene Jisas eteri sigke yikoko tuma peikbem tamekene remri wule kirkir bo.

1 An yibele yabele tuma kera wete nenbo. Setate. Kem anne kap sewaite. 2 God re omuteke op selbo. Re kenebo tatame, rem eterri tatamewou. An kemne etop kirkir habobo. An kemne kenem, kem Krais eterne yim, kem eteriwouke tem. Tame be yitene muyensi yen ta te tame wuriwou yibokap, kem Krais eternewou habon pap yewote. 3 An akbo, kem yikoko tuma mette, kem Krais rene mesegente. Yikoko wule nenbo sopo, Satan, kiyi re Iv tene yikokon te yikoko tuma metemkap, kem tuma yaper omuteke meten Krais eternewou omuteke be habote. An etop akbo. 4 Berke an opkap webo? An metem, kem agerbo tuma omuteke agetage metbo. Agerbo tame rem kemne lasyabo, kem remri tuma metbo. Nem kemne webem Jisas, rem er Jisas rene, kemne be wesowbo. Rem agerbo Jisas rene, kemne wesowbo, kem remri tuma metbo. Nem kemne wem Tuma Yenbo, kemne wem Wow, kem mesegenen kem agerbo tuma, agerbo wow potbo. Kem remri tuma mette pap tetebo.

5 Kem op webo. Rem neremri Jisas reri werasen yi tame yenbo. Metye. Rem anne kebese be teitkwuntene. 6 Kap, tuma an samsam tamekap wesowbo? Kap habote. Purere an heyar welepe potem. Nemri wuribai purere, neremri wule nem kemne tewok tewok kiyi heyar peterabem.

7 Kiyi an kemne God reri Tuma Yenbo wesowbem, an kemne tokwo be wemetem. Opkap an ari sig teitkwunen kemri sig nenuwem. Kap, an etop nenem, an yaper nenem o bo? 8 An kemkene yaku nenmenem, agerbo kwomri God rene omuteke habobo tatame, rem anne kel newom, an etemri kelke kemne yaku ek nenbem. Eker an op webo. An remri kel bisik poten kemne kwobo labem. 9 An keremkene temenem, an awoskene kelkene merinbem, an kemne be wemetbem. Yehow. Masedoniari God rene omuteke habobo tatame rem yam, rem anne kelkene awoskene sen yan newobem. Metye. Kiyi an kemne wos boker wemetem. Yuri an sene kemne wos be wuri wemette. An kemne yaku wuri be newote. 10 Metye. Krais reri tuma sekene arenkene tetane, an kemne sekeneker webo. An kemri kel be potte tuma, an Akaia yokwok tetane tatame remne etop wesowte. Tame wuri re anne be sewaite. 11 Berke an etop weye? Kap, an kemne pap be yewon heyar be nenbo, eker an etop weye? Yehow. God re labo, an kemne heyar pap yewobo.

12 Jisas eteri sigke yikoko tuma peikbo tame rem gabon op webo. Pol nage etem nenbokap, nem etop kirkir nenbo. Rem etop webo. Metye. An gwopte nenbokap an som nente tetane. Opkap remri nenbokap rem mapurke gabote. 13 Er tame rem Jisas reri werasen yi tame sekene bo. Rem me yikokobo. Rem yaku yaper nenbo tame. Rem kemne yikokon op webo. Nem Krais eterri yaku nen

tame. Rem etopkap yikokobo. 14 Rem etop nenbo, an danekene be sekebo. Satan eter mere, re tatame remne kebese yikokobo. Re God reri kwomri tamekap re tuwkap kerebo. Re etopkap yikokobo. 15 Opkap, Satan reri yaku nen tame etem mere, rem tatame yenbo remne yikokobo. Tatame rem remne labo, rem op habobo. Rem yaku yenbo nenbo tame. Metye. Remri etop yaper nenbokap, yuri God re remne yaper sein etop nente tetane.

Pol re Jisas reri werasen yi tameri yaku nenbem, re mus bukre metbem.

16 An kemne sene webo. Kem kap habote, an wor be tokwo tame. Kap, kem etop habote, kem anne kap sewaite. Opkap, an ari nenbokap kera gabote. 17 Haneyen re anne be tuma be wem, an kemne wesowbo. An kworer gabobo, an wor be tokwo tamekap webo. 18 Nugwape tame rem nowselri wule sebo, rem remri sig kworer gabobo. Opkap, an remri wule tobobo, an ari sig kirkir kworer gabobo.

19 Kerem, kem purerekene tame, opkap kem wor be tokwo tame remri tuma be sewaibo, kem heyar metbo! 20 Tuma sekene. Tame rem kemne yaku bupo me nente webo, kem nenbo. Rem kemri wosbas bupo me potbo. Rem kemne tuma yikokobo. Rem kemne let paku powyek pebo. Rem kemri sig teitkwunbo. Kemne op nenbo tame remne kem remne be sewaibo. Kem remne tuma be webo. 21 Rem mol pan teten kemne etop nenbo. Setate. Nem mol be pan opkap be nenem, eker an sebera yabo.

Tame rem remri nenbo yaku gabobokap, aren mere, an kirkir etop gabobo. Setate, an wor be tokwo tamekap sene webo. 22 Rem Juda tame? Aren mere, an Juda tame. Rem Israel nowselri tame? Aren mere, an Israel nowselri tame. Rem Abraham eterri nan? Aren mere, an eterri nan. 23 Rem Krais reri yaku nen tame? Wor be tokwo tame webokap an etop sene webo. Remri yaku an teitkwunbo. An yaku peritame nenbem, an remne teitkwunem. God eterri tuma an wesowbemke, rem anne ake yaperke tewo nugwape wen wurbem. Opkap an remne teitkwunem. Tewo nugwape rem anne paku pebem, an remne teitkwunem. Tewok tewok an sate keraket tebem, an remne teitkwunem. 24 Tewo letrane Juda rem anne kwei sekenak pebem. Yabel wulare wulare rem anne tame wuriri ok letpeis letrane kelare eis kere (39), rem anne pebem. 25 Tewo mur Romri tame rem anne kwei sekenak pebem. Tewo wuri rem anne pak seiten pebem. Tewo mur an sipke yibem, sip rem yaper tem, neir wuri yabel wuri an kersepkap okke yabem, me ruwke an wakeren poriribem. 26 An kwomke kwomke sewurbem, tewok tewok me tobo anne pebem. Ok bukre wayebem, an sate keraket tem. Tame yaper rem ari wos bisi abem. Juda tamekene Juda bo tamekene rem anne yaper nenbem. An kwom sagke temenem, o boulke temenem, o kersepkap ok temenem, yaper wos anne tebem. Tuma yikoko tametiy rem anne yaper nenbem. 27 An tewok tewok yaku bukre nenbem, ari wesom mus yabem. Nugwape yabel an be tuknabem. An sikwoi sabem, ok segebem. Tewo nugwape an awoskene bo, an akekene bo. An kerap wole wos sou bo. An etop temenem. 28 Etopwou bo. An metkereke wuribai kirkir habobo. Kwokwos kwokwos an aboyei kwomri God rene omuteke habobo tatame remne lakerebo wule op habon op habobo. 29 Remri kitimena legebo,

aren mere, ari kitimena legebo. Rane rem yaper wos nenbo, an sebera yan pap yaper metbo.

30 An kworer be gabote. An kitimena be temenbo, an etopwou gabote. 31 God re sanetene, an tuma sekene webo. Re nemri Haneyen Jisas eterri Ha, eterri Keryen Yen. Nem reri sig yenbo som webo. 32 Kiyi an Damaskus kwomke temenem, Keryen Yen Aretas eterri temnas yi tame re nause yen remne anne keikerete werasen rem Damaskus kwom sag kelow eruke lakeremenem. Rem anne ake yaperke panen wurte selem. 33 Rem anne sopbem, God rene omuteke habobo mase rem anne eip bukrek yeworuwen kwomri ser soplek kepke tenen pelebitekwunem. An wayen amem, eker rem anne keikerelaweyem.

12

Pol re nugsikap lam, God re rene tuma nugwape wesowem.

1 An ari sig yenbo sene gabote, er tuma kelpe emik yite. Etop tetane, an kemne gwop wete. Haneyen re anne nugsikap terekwunem tumakene berasmenem tumakene an kemne wesowte. 2 Krais eterri tame wuri an rene sanetene, an kemne wesowte. Kiyi nabe letpeis tewo eis kere (14) yim, God re rene eterri ikya tetane kwom murwek panen yawum. Kapkene, re eterri wesomkene etop re yawum, o eterri wow re yawum. God eterwou re etop lam. 3-4 Er tame re God reri kwom yenbok yawum. Re kap wesomkene yawum, o reri wow ketwou yawum? God eterwou re lam. Re etek temenem, re tuma metem. Reri metem tuma mapurke welepe wesowte. Rem rene sewayem, er tuma re kap wesowte. 5 Er tame, an rene gabote. An kworer be gabote. An kitimena purerekene be tetanekap, an etopwou gabote.

6 An ari sig yenbo kworer wete, an wor be tokwo tame be tete. An ari sig yenbo kworer wete, an tuma sekene wete. An etop be nente. Tame rem ari sig bukre kap wete. Aren nenbo wule, aren webo tuma rem etop remri lek late, remri wanke mette, rem etopwou habon wete. Eker an ari sig yenbo kworer be wete.

Nak lagkap et Pol reri wes pem.

7 An kemne webo. God re anne terekwunem, re anne nugwape yenbo wos peteram. Etop tem, God re muwem, an ari sig yenbo kworer kap wete. Eker, re anne yaper nenem. Anne yaper wuri nenem wos et ari wes lagkap pebem. Er wos et Satan eterri werasbo tamekap. Re yan anne pen an mus metbem. Etop nenbo, an ari sig kworer yenbo be webo. 8 Tewo mur an Haneyen rene wemetbem, re anne kwobo lan er wos poten septite. 9 Re anne sewayen op wem. An nene pap meten kwobo labokap, et yow. Ne kitimenakene be temente, ari kitimena bukre ten nene kebese kwobo late. Op wem. Krais eterri kitimena arenke tetane. Opkap, an kitimenakene be temente, an okbop ten etopwou gabobo. 10 Opkap an Krais rene som habon reri yaku som nenbo. Tatame rem anne yaper nenbo, o an yaper metbo, o an kitimenakene be tebo, o an yaper temenbo, etop tetane, an pap yaper be metbo. Yehow. An pap kwuye meten metekwasbo. An kitimenakene be tebo, Haneyen eter re anne kitimena ek newobo.

Pol re Korinri tatame remne tuma weiwebem, rem God rene omuteke nugwape habobem.

11 An etop webo, an wor be tokwo tame teye. Kem anne sogwul sen an ari sig kworer yenbo weye. Metye. Kerem kem ari sig yenbo wete, et yenbo. Kem

etop be nenbo, eker aren an ari sig yenbo kworer webo. Kap, an tame bop tetane? An etop tetane, kemri Jisas eteri sigke yikoko tuma peikbem tame rem anne be teitkwuntene. 12 Kiyi an keremkene temenem, an kemne peteram, an Jisas eterri werasen yi tame sekene tetane. Yaper wos anne tem, an gwule be tem, an taskuren wule yenbo kemkene nenbem. God reri kitimenak an nugwape kitimenakene bukre woskene danekene sekebo woskene kemne nenbem. 13 An agerbo kwomri Jisas rene omuteke habobo tatame remkene temenem, an remne etopkap yaku nenen wule yenbo nenbem. Wos wuri an be nenem. An keremri awoskene kelkene be potem. An etopwou be nenem. Setate. An kemne etop yaper nenem, kem arenkene kelmenate. Sene an kemne be wos yaper nenem?

14 Tewo murwe an kemne lasyate nenbo. An yate, an kemri kelkene awoskene be wemette. An keremri wos be potte selbo. An kemri bitmi late selbo. Kem gwor tuma sanetene. Eisow yen rem nawoha remne a yaku kwobo be labo. Nawoha rem yen remne a yaku nenbo. 15 Metye. An kemne kwobo late selbo. An okbop tete, an ari tetane wos kemne newote. An kemne kwobo lan sate, ankene sate. An kemne pap bukre yewobo. An etop nenbo, kem kap, anne pap kera sein yewote?

16 Etopkap tetane, kemri rane tame rem ari nenbo wule op webo. Et sekene, Pol re nemri wos kwom gei be potem. Agerbo wos re nenem. Re nemne keye kayen yikoko wen nemri wos ek potem. Op webo. 17 An kemne be woske nenem? Kap, an kemne werasem tame rem kemne yikokon kemri wos potem? 18 Taitus eter God rene omuteke habobo mase wurikene an repne werasen kemne lasyim. Kap, Taitus re kemne yikokom? Kap, nes wuribai wuri be tetane? Nes wule wuri be nenbo?

19 Kem kap habote, nem kemne basrasbo tumak nem kemne gwule tuma webo. Yehow. God re labo, Krais re nemne webokap, nem etop webo. Nemri mase yenbo. Nem be wos nenbo, nem kemne habon kwobo labo. 20 An kemne lasyatek, an akbo, an kemne late selbokap, an be late. Kem mere, kem anne late selbokap, kem be late. An akbo, an kemne gworkap late. Kem gwule nenbo, kem awosein awosein wuribai yaper tebo, kem ei negwobo, kem kworerwou habobo, kem tame kwuyebo, kem kerebo tuma webo, kem kworer gabobo, kem wule yenbo nasweibo. 21 An akbo, an opkap yan late. Kemri tatame nugwape, kiyi rem yaper wos nenbem, rem er wos be mesegentene, rem wuribai yenbo be pottene. An late, rem muye bisi mare bisi som yibo, wule yaper rem som nenbo. An op late, God re wete, keremri bitmik, an kemne sebera yan me kirate. An etop akbo.

13

Korin tatame rem remri omuteke habobo wule heyar lakerete.

1 Kiyi an kemne tewo pes yan lam. Tewo murwe an kemne sene yan late nenbo. God eterri siglow op webo.

Tame re yaper wos nente, agerbo tame pes o mur rem etop late, kem yaper nenem tame rene tuma kebese nente.
(Lo 17:6; 19:15)

2 An kemne tewo peswe temenem, an wule yaper nenbo tatamekene agerbo tatamekene remne ei me pen op wem. Yaper wos nenbo tatame, remne an paku yaper pete tetane. An etop kiyi wem, gwopte an kaike tetane, an remne etop sene webo. An yate, an yaper som nenbo tatame remne paku yaper

pete tetane. 3 Krais re ari tumak kemne webo, kem etop late tetane. Krais re kitimenakene, re kemne elen be nente. Re reri kitimena kemne peterate. 4 An kemne webo. Tame rem Krais rene mek kwuren peikeren sam, re kitimena be temenem. Sene re God eterri kitimena bukre potem, re kelpe tetane. Nerem mere nem kitimenakene bo. Nem Krais eterkene tetane, eker nem God eterri kitimena potbo. Nem keremkene temente, nem er kitimena kemne peterate.

5 Kem kworer se pen late. Kap, kem Krais rene omuteke som habobo o bo? Kem kworer heyar se pen la. Kap, Jisas Krais re kemri wuribaike tetane o bo? Kem Jisas Krais rene omuteke be habobet, nem sanetene, re kemri wuribaike be tetane. 6 An habobo, kem sanete, nem Krais reri yaku kebese nenbo. 7 Nem God rene wemetbo, re kemne kwobo late, kem yaper wos sene be nente. Nem rene etop wemetbo, nem nemri keremkene nenbo yaku sig yenbo tete be habobo. Yehow. Kem wule yenbowou nente, nem etopwou selbo. 8 Metye. Nem tuma sekene mapurke sewaite. Nem tuma sekene heyar som sete, nem etopwou kebese nente. 9 Nem kitimenakene be temente, kem kitimenakene temente, et yenbo. Et wos nem okbop tete. Nem God rene wemetbo, kem God rene omuteke habobo tatame sespe tete. 10 An keremkene be tetane, eker an an gwor siglow kiyi basrasbo. Opkap, an kemne lasyate, Haneyen re anne newom kitimenak an kemne tuma kwobke be wen kemri nenbo wule yaper be wete. Eter anne newom kitimenak an kemne paku be pete. Yehow. An kemne kwobo late.

Pol re remne wese am.

11 Gesmase. Ari tuma an kemne ab wekeipte nenbo. Setate. Kem God rene omuteke habobo tatame sespe te. Kem ari tuma met. Kem tuma kirkir we. Kem gwule kap te. Kem pap yenbo ten elen me sibet. Kem etop nente, nemri pap yewon pap pultebo God eter, re keremkene temente.

12 Kem awosein awosein pir wen tak ne kere an kerete. God rene omuteke habobo tatame rem arenkene tetane rem aboyei kemne pir webo.

13 An God rene wemetbo, nemri Haneyen Jisas Krais re kemne pap meten kwobo labet. God re kemne pap yewote. Reri Wow re keremkene temente.

Galesia
Pol re Galesia yokwori tatame remne basrasem siglow.

Kiyi late tuma.

Gwor siglow Pol re basrasen Galesia yokwok temenem God rene omuteke habobem tatame remne newopitim. Galesia yokwo et Turki nowselke tetane.

Polkene agerbo tamekene rem God Reri Tuma wesowen sewurbem, nugwape agerbo agerbo tatame, rem God rene omuteke habobem. Juda tame etem mere, rem God rene omuteke habobem. Rane Juda tame, rem God rene omuteke habobem tame, rem op wem. Juda bo tame rem God rene omuteke habote, rem Moses Reri Wule kirkir sete, et yenbo. Op wem, rem Pol rekene ei negwobem. Opkap Pol re Galesiari God rene omuteke habobem tatame remne op basrasem. Yike tatame rem Jisas rene omuteke habote, God re remne sene poten rem pow tete. Rem Moses Rene Newom Wule sebo o rem be sebo, God re etop be habobo.

Rane tame rem Juda bo, God rene omuteke habobem tame rem remne op wem. Rem Juda remri wule sen mare tumas kutete. Pol re remne sewayen op wem. Nem Jisas rene omoteke habote, God re late, nem yenbo tete.

Pol re Jisas Reri Werasen Yim Tame, eker re tuma sekene webem. Re Galesia kwomri God rene omuteke habobem tatame remne op wem. Kem agerbo wule kap sete. Kem Juda remri wule o warege remri wule kap sete. Kem Jisas Krais eterri wulewou sete. Kem eterne omuteke habote, kem pap metbo wule kebese ek nenbet. Pol re remne etop basrasem.

God re Pol rene lebam, re reri yaku nente.

(Sapta 1:1—2:14)

1 An Pol, an Jisas reri werasen yi tame, eker an Jisas Krais Reri Tuma Yenbo wesowbo. Yike anne Jisas Reri Werasen Yim Tame be wem? Yike rem Jisas Reri Werasen Yim Tame remri yaku anne be nente werasem? Yehow. God re Jisas rene wow sene newom, re sele mei mesegenen sene wayen sim. Eker, Jisas Kraiskene Apiy Godkene, rep anne werasen yin repri yaku nente. 2 Aren, arenkene tetane God rene omuteke habobo mase nem kemne, Galesia yokwori God rene omuteke habobo tatame, nem kemne gwor siglow basrasbo.

3 Apiy Godkene nemri Haneyen Jisas Kraiskene rep kemne pap meten kwobo late, kem pap yenbo temente. 4 Krais re nemri Apiy God reri wem tuma heyar meten nenem, re neremri yaper nen woske sam. Nem wule yaperke sate nenbem, re nemne habon kwobo lan sam. Eker nem nowselri wule yaper kebese mesegenbo. 5 Nem God reri sig bukre kwokwos kwokwos som webet. Et sekenewai.

Tuma Yenbo wuriwou tetane.

6 An danekene sekem. God re kemne wepoten Krais eterke kemne pap meten kwobo lam. Sene kem rene agetage mesegenen agerbo tuma metbo. 7 Agerbo tuma yenbo be tetane. Bokem! Krais Eterri Tuma Yenbowou tetane. Rane tame rem kemri wuribai nalgwobo. Rem Krais Reri Tuma Yenbo teitkwunen agerbo tuma webo. 8 Metye. Kem agerbo tuma kap mette. Nemri kemne kiyi wesowbem tuma et Jisas Krais Eterri Tuma Yenbo. Kem etop meten omuteke habote. Nerem o God eterri kwomri tame etem, nem kemne agerbo tuma wesowte, er tuma re nerem kiyi wesowem

tumakap bo, an selbo, God re nemne ker kwomke seitte. An etop webo. 9 Kiyi nemri kemne wem tuma an kemne sene wete nenbo. Tame rem kemne agerbo tuma wesowte, er tuma et kerem kiyi omuteke metem tumakap bo. An selbo, er tame remne God re ker kwomke seitte tetane.

10 Kem map habobo? Ari kemne webo tuma, tame rem meten anne okbop tete, eker an etop webo? Yehow. God re ari webo tuma okbop tete, an etop selbo. Metye. Tatame rem anne okbop tete, an etop selte wem, an Krais reri yaku nen tame be tete wem.

Pol re Jisas reri werasen yi tame tem tuma.

11 Ari gesmase, an kemne webo. Ari kemne kiyi wesowbem Tuma Yenbo et tame etemri tuma bo. 12 Yike anne er tuma be wesowem, anne be peikem? Yehow. Jisas Krais eter, re anne er tuma wesowem.

13 Kem metem, kiyi an Juda etemri wule heyar semenem. Semenem, an God rene omuteke habobem tatame remne yapersubuwai nenbem. An remne pap be metbem. An yaku bukre keren remne yaper nenbem. Kem etop metem. 14 An Juda wule heyarwai meten semenem. An yeiwaregeri wule muresen nenbem. Eker, ari nowu nowu rem Moses Reri Wule poten nenenkap, remri purerekap an ab teitkwunmenem.

15 God re pap meten kwobo labo tame. An kugene yagenek temenem, re anne pap meten kenem. Re anne wepotem, an reri yaku nen tame tem. 16 Op tem, God eterri wuribaike re Reri Yen, Jisas, rene anne peteram. Op nenem, an Jisas Eterri Tuma Yenbo Juda bo tatame remne wesowte yaku potem. Er yaku an potem, an agerbo tame remne be lasyin remri wuribai purere be wemet kametem. Yehow. 17 An Jeruselem kwom be yin kiyi tem Jisas Reri Werasem Yi Tame remkene tuma be namrebem. An remne be lasyim. Yehow. Agetage an Arebia nowselke yin tem, sene an Damaskus kwomke yin tem.

18 Nabe mur yimke, an Jeruselemke ek yin Pita rene lasyim. An eterkene tuma namren yabel letpeis tewo eis kere (14) eterkene temenem. 19 Etek temenem, Haneyen Jisas reri mase Jems eternewou an lam. Agerbo Jisas Reri Werasen Yim Tame an remne be lam. 20 Ari kemne basrasbo tuma et tuma sekene. An be yikokobo. God re leklek tetane, re mettene, an kemne sekene webo.

21 Sene an Siria nowselri kwomkene Silisia nowselri kwomkene an etek yim. 22 Juda nowselke tetane God rene omuteke habobo tatame rem ari bitmi be lamenem. 23 Agerbo tame rem remne anne wesowbem, rem op metmenem. Pol, kiyi re God rene omuteke habobem tatame remne yaper subu nenbem, re Jisas rene omuteke habobo wule teitkwunte wem. Sene re er wule heyar meten wesowbo. Rem etopkap metmenem. 24 God re anne etopkap nenem, eker rem God reri sig yenbo webem.

2

Agerbo Jisas reri werasen yi tame rem Pol rekene wuribai wuriwou tem.

1 Nabe letpeis tewo eis kere (14) yim, nes Barnabas rekene Jerusalemke sene ek yim. An Taitus rene kirkir panen nem etep yim. 2 God re anne werasem, eker an yim. An Jerusalemke temenem, an God rene omuteke habobo tatame remri keryen tame etemwoukene sin namrebem. Sange tame rem nemri namrebem tuma be metem. Ari Juda bo tatame remne tuma wesowbemkap, an God rene omuteke habobo tatame remri keryen yen remne etop wesowem. Rem ari kiyi nenem

yaku, gwopte nenbo yaku rem kap nasweite, eker an remne heyar wesowem. Er kiyi nenem yaku bupo kap tete, an etop habom. 3 Ari anepoi tame, Taitus, re arenkene tetane. Re Grik tame, re Juda tame bo. Rem nemne op be wem, nem reri mare tumas kutete. Yehow. 4 Rane tame rem yikokon God rene omuteke habobo tamekap ten rem elen me yan wuran neremkene simenem. Nem Jisas Krais eterke bogtene, nem kiyiri wule, God re Moses Rene Newom wule, mesegenen nem wule ager setene, nem heyar tetane. Rem habom, kiyiri wule re nemne sene keikerete. Eker er tame rem Taitus rene mare tumas kutete wem. 5 Nem remri tuma kirkir be temke, rem Taitus rene mare tumas be kutem. Nem habom, God Reri Tuma Yenbo re agerbokap sene kap tete, kem wule yenbowou sete.

6 Sange tame rem rane God rene omuteke habobo tame remne keryen yen webo. An etop be habobo. God re tame remri sig be habobo. Re aboyei tame remne wule wuriwou nenbo. Er God rene omuteke habobo tatame remri keryen yen rem ari nenbo yakukap metem, rem anne be nasweyem. Yehow. Rem kirkir tem. 7 Rem ari nenbem yaku lam, rem op wem. God re Pita rene werasen re Tuma Yenbo Juda tatame remne wesowbo. Pol eter mere, God re rene werasen re Juda bo tatame remne Tuma Yenbo wesowbo. Op wem. 8 Ekeya. God re Pita rene kitimena newon rene werasem, re Juda tatame remne God Reri Tuma Yenbo wesowbo. Etopkap, God re anne kitimena newon werasem, an Juda bo tatame remne God Reri Tuma Yenbo wesowbo. 9 Jems, Pita, Jon remne tatame rem God rene omuteke habobo tatame etemri nawo seg webo. Er tame mur rem metem, God re anne er yaku bukre newom. Eker rem nesne Barnabaskene narpoten op wem. Nem wuri yaku nen tamesip. Kep Juda bo tatame remne Tuma Yenbo wesowte. Nem Juda tatame remne wesowte. Rem nesne etop wem. 10 Rem nesne tuma wuriket op wem. God rene omuteke habobo wosbaskene bo tatame remne kem pap meten kwobo late. Etop wem. Er wos an kiyi habon yaku bukre remne kerem. An etop som nente selbo.

Pol re Pita reri nenbemkap lam, re rene tuma putuwem.

11 Yuri an Antiok kwomke temenem, Pita re etek yam. Yam, an rene tuma putuwem. Reri nenem wule et yaperwai, eker an tatame etemri bitmik rene tuma putuwem.

12 Reri nenem yaper wos re gwopkap. Pita re Antiokke temenem, re Juda bo God rene omuteke habobem tatame etemkene heyar sin awos abem. Jems re Jeruselem kwomri God rene omuteke habobo Juda tame rane remne werasen rem Antiokke yam. Pita re God rene omuteke habobem Juda tame remri tuma akem, re Juda bo God rene omuteke habobem tatame remne mesegenen remkene awos sene be sin am. God rene omuteke habobo Juda tame rem op webo. Juda bo God rene omuteke habobo tame rem Moses Reri Wem Wule, mare tumas kutebo wule, rem be nenbo. Rem God Re Moses Rene Newom Wule nugwape be nenbo, et yaper. Eker Pita re op metem, re aken Juda bo God rene omuteke habobo tame remkene awos sene be sin am. 13 Re aken mesegenemkap, nugwape God rene omuteke habobem Juda tame rem kirkir etop nenem. Barnabas eter mere, re aken Juda bo God rene omuteke habobem tatame remne mesegenem. 14 An lam, rem Tuma Yenbori wule sekene heyar be semenem. Eker an nugwape tatame etemri bitmik Pita rene tuma putuwen op wem. Ne Juda

tame. Ne God rene omuteke habobo tame, ne God Re Moses Rene Newom Wule mesegenem, ne Juda bo tatame remri awos abo wule sem. Op nenem, mapurke ne op webo? Juda bo tatame rem God rene omuteke habote, rem Juda etem nenbokap kirkir nente. An rene etop wem.

Jisas Krais rene omuteke habobo tatame aboyei, etemwou God re labo, rem tatame yenbo.

(Sapta 2:15—4:31)

Tatame rem Jisas rene omuteke habobo, etem rem tatame yenbo.

15 Ari kemne webo tuma et sekene. Nemri nawo rem nemne wurem, nem Juda tame beig tem. Juda bo tatame rem wule yaper nenbo tame, nem etemri tame beig bo. 16 Nem mettene, Jisas Krais rene omuteke habobo tatame etemnewou God re remne tatame yenbo webo. Moses Reri Wule sebo tatame, er tatame God re remne tatame yenbo be webo. Nem Juda tame, nerem mere. God Reri Moses Rene Newom Wule, nem er wule heyar sete, God re nemne tatame yenbo be wete. Nem Krais Jisas rene omuteke habobo, eker God re nemne tatame yenbo webo. Moses Reri Wule sebo tatame rem yenbo be tete. 17 Opkap, nem Krais rene omuteke habon eterkene temente, God re nemne tatame yenbo wete. Nem late, nem yaper wos som nenbo, Juda bo tame etem nenbokap nem etop nenbo. Op late, nem kap op wete. Krais re nemne sogwul sen nem yaper wos nenbo. Nem etop kap wete. Buposubuwai. 18 Metye. Moses Reri Wule an teitkwunem. An er wule sene sete, an wule biragiyebo tame tete. 19 Kiyi Moses Reri Wule an nenlaweyem. Er wule re anne pen sam. Op tem, er wule re anne sene be keikeretene. An God rene omuteke habom, an heyar sene tem. Rem Krais rene me kwuren peikeren sam, aren mere, an kirkir etek sam. 20 Opkap, gwopte an tetane, ari kiyi temenemkap an etop sene be nenbo, Krais re ari wuribaike tetane. Sene be wos be wos an nenbo, an God Reri Yen eterne omuteke habon ek nenbo. Re anne pap yewon anne kwobo lan sam. 21 God re nemne pap meten kwobo labo wule an be nasweite. Tatame rem omuteke som be habobo, rem Moses Rene Newom Wulewou sebo, God re remne sene be potte. Metye. Tatame rem Moses Reri Wule sen yenbo tete wem, Krais re bupo me sate wem.

3

Moses Reri Wule sebokene omuteke habobo wulekene.

1 Kem Galesia yokwori tatame, kem wor tetane tatame. Jisas Krais rene rem mek peikeren samkap, kem etop heyar kiyi metem. Et kerem yin lek labokap lam. Mapurke kem sene agerbo wuribai potem? Kemri wuribai yike nalgwomem? 2 An kemne tuma wuri wemette. Kem Moses Reri Wule nenemke, God re Reri Wow kemne ek newom o? Yehow. Kem God Reri Tuma meten Jisas Krais rene omuteke habomke, God re Reri Wow kemne eker newom. 3 Berke nenem, kem wor ten wule yenbo mesegenem? Kiyi kem God rene omuteke habom, God re Reri Wow kemne newom. Sene kem rene mesegenen op webo. Nemri kitimenak nem God rene omuteke habobo tatame ek tetane. 4 Kiyi kem mus bukre metbem, kem bupo me metem o? Yehow. An op habobo. Et mus kem bupo be metbem. 5 Berke God re Reri Wow kemne newom? Berke God re kitimenakene bukre wos kemne nenbem? Kem Moses Reri Wule meten nenbemke, God re kitimenakene bukre wos kemne nenbem o? Yehow. Kem Krais

reri Tuma Yenbo meten omuteke habobemke, re kemne eker heyar nenbem.

6 Nemri warege Abraham, re etopwou nenbem. Eter mere, re God rene omuteke habobem tame. God reri siglow tuma op webo. Abraham re God Reri Tuma meten omuteke habom, God re etop lan op wem. Abraham re tame yenbowai. 7 Kem heyar met. God rene omuteke habobo tatame, etem rem Abraham eterri yennan sekene. 8 Kiyisape God re op wem. Juda bo tatame rem ari Tuma Yenbo omuteke mette, opkap an remne tatame yenbo wete. Op wem, re Abraham rene tuma yenbo op wem. Nerenke an aboyei nowselri tatame remne heyar nente tetane. God Reri Siglow tuma op webo. 9 Abraham re God Reri Tuma omuteke meten habobem, God re rene heyar nenbem. God rene omuteke habobo tatame aboyei God re remne heyar nenbo. God re Abraham rene heyar nenbemkap, re remne etop heyar nenbo.

10 Moses Reri Wule nente webo tatame, kem heyar met. Kem yaper tete tetane. God Reri Tuma op webo. Tame rem Moses Reri Wule sete, rem er wule aboyei kwokwos kwokwos sete. Rem tep kap mesegente. Tame rem er wule tep mesegente, rem ker kwomke yite tetane. 11 God Reri Tuma sene op webo. God rene omuteke habobo tatame God re remne tatame yenbo wete. Nem heyar op mettene. Moses Reri Wule nenbo tatame remne God re tatame yenbo be wete. 12 Moses Reri Wulekene omuteke habobo wulekene rep kena kena. God reri tuma op webo. Moses Reri Wule nenbo tatame rem aboyei wule heyar nentek, rem heyar somsom temente. Rem er wule tep mesegente, rem ker kwomke yite tetane.

13 Moses Reri Wule re op webo. Yike tatame rem wule wuri biragiyete, rem ker kwomke yite. Nem wule biragiyebo tatame, eker er wule re nemne ker kwomke yite wem. Krais re yan nemne kwobo lam, eker nem ker kwom be yite. God Reri Tuma op webo. Mek peikkerete tame rem ker kwomke yite. Jisas rene rem etop nenem. 14 God re Abraham rene tuma teiktem, re aboyei tatame remne heyar nente. Re Abraham rene wemkap, re etop nenbo. Jisas reri nenemkapke God re kiyi wemkap re etop nenbo. Juda bo tatame remne God re heyar nenbo. Eker, nem God rene omuteke habobo tatame nem God Reri Wow potbo. God re kiyi wemkap, nem etop potbo.

Moses Reri Wule re God reri teiktem tuma be wekrokte.

15 Ari gesmase, an kemne tame remri nenbo wule wuri wesowen kemri wuribai lisokwote. Tame pes rep tuma wuri natebon basrasbo, yike be yan er tuma be nasweyen agerbo kena sene be webo. Yehow. 16 Kiyi God re Abraham rene yuri heyar nente tuma natebom. Re Abraham reri nan rene yuri heyar nente wem. Reri Abraham rene op wem tuma re Abraham eterri nugwape nan etemne boker wem. Yehow. Re Abraham eterri wuriwou nan eterne heyar nente wem. Er nan re Krais. 17 An kemne er tuma tobo wesowte, God re Abraham rekene kiyi natebom. Sene nabe nugwape (430) yim, God re Moses rene wule ek newom. Er yuri newom wule re God reri Abraham rekene kiyi natebom tuma be teitkwunem. 18 Tame rem Moses Reri Wule nenen God re remne heyar nente wem, God reri natebom wos rem be potte wem. Etopkap bo. God reri Abraham rekene kiyi natebom tuma re etop nente tetane.

19 Berke God re Moses rene wule newom? God re selem, yaper nen wos kwom geike tete, eker re er wule newom. Er wule re som be temente. God reri Abraham

rekene natebom nan re yam, er wule re sene be tem. God re er wule reri kwomri tame remne newom, rem Moses rene newom. Sene Moses re nugwape tatame remne newom. Moses re borborke tem tame. 20 Tame wuri re yaku wiysage nente selte, re eterwou nente. Re borborke tetane tame rene yaku be newote. God re eterwou tetane. Eker, eterwou re Abraham rekene tuma natobom.

Moses Reri Wule re nemri hakmoikap, re nemne Krais rene panen yite.

21 Nem berke wete? Kap Moses Reri Wulekene God re kiyi natebom tumakene rep peiktame? Yehow. Wule wuri temente, tatame rem er wule sen God re remne potte wem, tatame rem er wule nenen rem yenbo tete wem. Etopkap wule be tetane. 22 God Reri Tuma op webo. Aboyei tatame rem yaper. Wule yaper re remne keikeretene. Etopkap tetane, tatame rem Jisas Krais rene omuteke habote, God re etemwoune heyar nente.

23 Kiyi Krais re be yamenem, nem Jisas rene omuteke be habomenem, Moses Reri Wule nem semenem, er wule re nemne keikeremenem. Sene Jisas rene omuteke habobo wule tegek tem, Moses Reri Wule re nemne sene be keikerem. 24 Kiyi Moses Reri Wule re nemne hakap lakeremenem. Sene Krais re yam, nem rene omuteke habobo, eker God re nemne tatame yenbo webo. 25 Gwopte nem Krais rene omuteke habobo, Moses Reri Wule re nemne sene be lakerebo.

Nem Jisas rene omuteke habote, nem God reri yen tete.

26 Kem Krais Jisas rene omuteke habobo, eker kem God reri yen tem. 27 Rem kemne okke waren tirmunem, kem Krais eterkene bogtene. Tatame rem tame oub wubokap, kem Krais rene wutene, kem eterkap tetane. 28 Kem Krais eterke bogtene, kem tamesip tamesip. God re kemne labo, re kemne op be labo. Rane kem Juda tatame, rane kem agerbo tatame. Rane kem yaku lakere tame, rane kem yaku nenbo tatame. Rane kem tame, rane kem ta. Re etop be labo. Yehow. Kem Krais Jisas eterke bogtene, kem aboyei, kem tamesip tamesip. Kem tame beig wuriwou tetane. 29 Kem Krais eterri tatame, eker kem Abraham eterri yennan. God re Abraham rekene natebom wos kem potte tetane.

4

Krais eterri yakuke nem God reri yaku nen yen tem.

1 Kem gwor tuma op meten habote. Tame re yen tetane, yuri ha re sate, yen re haneyen, re ha reri aboyei wos potte. Er wos et yen reri. Yen re eisow yen, re ha reri yaku nenbo tamekap. Re ha reri wos be potte. 2 Re eisow yen temenbo, hakmoi o agerbo tame rem er yen rene lakerebo. Maime ha re kiyi be samenemke wemkap, er yen re haneyen tebo, re ha reri wos potte. 3 Kiyi nem yenkap temenem. Yeiwaregeri wulek nemne rager pagerbem, nem er wuleri kwulke temenem. 4 Op temenem, God eter wem yabelke re Reri Yen rene werasen yam. Ta wuri te rene wurem, re Moses Reri Wuleri kulke temenem. 5 Nugwape tatame rem er wuleri kulke temenem. Op temenem, Jisas re remne sene poten rem God reri yen tete, re eker yam.

6 Kem God reri yen tem, eker God re Reri Yen reri Wow kemne werasen yam. Re neremri wuribaike tetane, re op webo. Aba. Apiy. 7 Sene kem yeiwaregeri wuleri kulke be tetane. Kem er wuleri yaku bupo me nenbo tatame bo. Kem God reri yen tem, opkap kem

God reri yenem remne newote wem wos, kem potte tetane.

Pol re Galesiari tatame remne pap kenakem metbem.

8 Kiyi kem God rene be metmenem, arkwu gambo rem god bo, kem etemri kulke temenem. 9 Sene kem God rene mettene, o an op wete, God re kemne mettene. Re kemne mettene, mapurke kem God reri wule yenbo mesegenen kem kiyiri wuleri kulke sene wurem? Kiyiri wule re yaper, re kitimenakene bo. Berke kem kiyiri wuleri yaku sene bupo me nente selbo? 10 Worwukene nabekene tebo wule, egesi yabelkene kem sene habon lom yokwobo. 11 Kemri nenbokap an labo, an me akbo. Ari kemne weiwebem Tuma Yenbo, kem bupo wanwouke metbem. Ari kemkene temenemke nenbem yaku kap kelpe emik yite.

12 Gesmase, an kemne omuteke webo. Kem arenkap tete. Kiyi an God reri Moses rene newom Wuleri kwulke temenem, sene an er wule mesegenen an keremkap tem. Kem anne yaper be nenem. 13 Kem habote. An yaper meten temenemke, an yan kemne Tuma Yenbo kiyi ek wesowem. 14 Ari wesom kitimena be temenem. Kem op labem, kem anne magel be taibem. Kem anne yaper be nenbem. Kem God reri kwomri tame remne pap yewobokap, o Krais Jisas eterne pap yewobokap, kem anne etop pap yewom. 15 Kiyi kem anne metekwasbem. Kiyi kemri anne metekwasbem wule gwopte re mak tetane? Kem anne opkap metekwasbet wem, kem anne kwobo lan kemri le kebese yesen anne newote wem. Mapurke kem anne sene be metekwasbo? 16 An kemne tuma sekene weye, kap kem ari peiktame teye o bo?

17 Metye! Yuri yan kemne yikokon weyenbo kayenbo tame, rem kemne kwobo late be habobo. Rem habobo, kem nemne mesegenen remne metekwasen kwobo late selbo. 18 Tatame rem agerbo tatame remne omuteke pap meten kwobo late selte, et yenbo. Opkap kem etopwou som nenbet. An be temente, kem etopwou nenbet, et tumakene bo. 19 Kem areri yenkap. Ta rem yen wurbo, rem mus metbokap, an kemne habobo, an etopkap mus metbo. Kem Krais eterkap tetek, an pap kwuye ek mette. 20 Setate. An kemne late tekatekabo. An keremkene temente, an keremkene tuma heyar namrete, an etop selbo. An siglowwou basrasbo, et yenbo bo. An kemne kenakem habobo, an kemne kwobo mapurke late, an habolaweibo.

Hagarkene Sarakene repri sikur sakur tuma.

21 Kem Moses Reri Wuleri kulke temente selbo tame, an kemne wemetbo. Kem er wuleri tobo heyar mettene? Tobo an kemne wesowte. 22 God Reri Siglow tuma op webo. Abraham re yen pes temenem. Yen wuri Sara teri yaku bupo me nenbem ta te rene wurem. Yen wuri Sara etet wurem. 23 Yaku bupo me nenbem ta teri wurem yen, nugwape ta etem yen wurbokap, te rene etop wurem. Sag ta teri yen, God eter wemkap, te rene etop wurem. 24 Sikur sakur tuma reri tobo gwor. Ta pes rep God eterri natobom tuma peskap. Hagar te Sainai Kwowke God reri natobom tuma mukutekem. Teri yenem rem yaku bupo me nenbet tetane. 25 Sainai Kwow et Arebia nowselke tetane. Hagar te eter kwowkap. Te gwopte tetane Jeruselem kwomkap. Er kwomkene er kwomri tatamekene rem Moses Reri Wuleri kulke tetane. Rem er wule setene, rem yaku bupo me nenbo. 26 Agerbo Jeruselem kwom et Hevenke tetane. Et kwom et neremri nawo. 27 God Reri Siglowke basrastene tuma op webo.

Yen game a ta, ne
metekwaste.
Yen be wuren mus be
metbo ta, ne okbopwai
ten yaye tete.
Bupo me tetane ta teri
yen rem nugwapewai
tete tetane.
Tamekene ta teri yen rem
nugwape be tete tetane.
(Aisaia 54:1)

28 Ari gesmase, God re Abraham rekene tuma natebon reri sag ta, Sara, te Aisak rene wuremkap, nem etopkap tetane. Nem God reri yen tete, God re etop kiyi wem. 29 Er yabel nowselri wulek wurem yen re God Reri Wow reri kitimenak wurem yen rene yaper nenbem. Gwopte etopkap som nenbo. 30 God Reri Siglow tuma re be tuma webo? Re op webo. Ne neri yaku bupo me nenbo ta tene teri yenkene repne wekroken rep agerbo emik yite. Teri yen re har reri wosbaskene nowselkene be potte. Sag ta etetri yener eterwou re har reri wosbaskene nowselkene potte. 31 Gesmase, nem yaku bupo me nenbo ta etetri yenkap bo. Nem bupo me tetane ta etetri yenkap.

Nem Krais rene omuteke habobo, God Reri Wow re nemne kwobo labo, nem agerbo tatame remne heyar nenbo.

(Sapta 5—6)

5

Krais re nemne saukrasem, nem agerbo wuleri kulke kap tete.

1 Krais re nemne saukrasem, nem agerbo wuleri kwulke kap tete. Eker kem kitimena poten mol pan tetete. Tame rem kemne yikokon kem yaku bupo me nenbo tamekap kap tete.

2 Metye. An Pol, an kemne sekene webo. Rem kemne mare tumas kutebo, Krais re kemne mapurke kwobo late. Bupowai! 3 Ari kemne weye tuma an sene webo. Tame rem kemne mare tumas kutete, kem nugwape agerbo wule wuri kap pelebitete. Moses Reri Wule kem aboyei nente. Kem etop be nente, kem yaper tete tetane. 4 Moses Reri Wule sebo tatame rem op habobo. Nem er wule sebo, God re nemne tatame yenbo webo. Yehow, re kemne etop be wete. Kem er wule sebo, kem Krais rene magel taitene. God re kemne pap mapurke mette. Re kemne mapurke kwobo late. 5 God Reri Wow eterri kitimenak nem God rene omuteke habobo. Nem rene kowtene, re nemne tatame yenbo wete. 6 Nem Krais eterkene bogtene tatame, rane nem mare tumas kutetene, rane bo. God re etop be habobo. Nem rene omuteke habon agerbo tatame remne pap meten heyar nenbo, etopkap wule re metekwasbo.

7 Kiyi kem Krais reri Tuma Yenbo heyar meten nenbem. Sene yike yan kemne sewayemke, kem er tuma sekene mesegenem? 8 Kemne wepotem God re kemne opkap wuribai yaper be newom. Yehow. 9 Kem habote. Kwayekek rastene kwoi wuri kupoite, nugwape kwoi rem kirkir kupoite. Kem agerbo tuma mette, kem etopkap yaper tete. 10 An omuteke habobo, Haneyen re kemne kwobo late, kem ari habobokap kap tobote. Kem agerbo tame remri habobokap be tobote. Kemri wuribai yaper nenbo tame reri sig an be mettene. God eter re rene yaper sein nente tetane.

11 Gesmase, rane tame rem anne op webo. Pol re op webo. Tame rem mare tumas kwutate, et yenbo. Metye. An mare tumas kwutate wete wem, rem anne yaper be nente wem. Krais re tatame remri gwulek sam tuma, mare tumas kwutabo tame rem

er tuma nasweibo, eker rem anne yaper som nenbo. 12 An habobo, mare tumas kutebo tame rem kemri pap rigelbo. Eker an habobo, rem etem kworer yomo potte.

13 Ari gesmase, God re kemne wepotem, re kemne saukrasem, kem kiyiri wuleri kulke sene be tetane. Opkap, kem kap habote, kem kiyi nenbemkap kem nente. Kem etopkap mane habote. Kem metkereke wuleri kulke sene kap tete. Kem awosein awosein pap meten yaku kwobo labet. 14 Moses Reri Wule aboyei remri tobo gwopkap. Kerem kworer wesom habon heyar nenbokap, kem agerbo tatame remne kirkir etop heyar nenbet. 15 Kem awosein awosein gwule kap ten kap naite. Et por wale rer rersip natakbokap. Kem op nente, kem heyar la. Kem awosein awosein yaper nente, kem aboyei sate tetane.

God Reri Wowri wulekene kiyiri wuribai yaperri wulekene.

16 An kemne webo. God Reri Wow reri webo wule kem heyar meten nenbet, kem kiyiri wuribai yaper kap nente. 17 Kiyiri wuribai yaper reri wule re God Reri Wow reri wule teitkwunte selbo. God Reri Wow reri wule re kiyiri wuribairi wule teitkwunte selbo. Rep peiktame. Eker, nemri selbokap nem be nenbo. 18 Kem God Reri Wow reri tuma meten etop nente, kem Moses Reri Wuleri kulke be temente.

19 Kiyiri wuribai yaper reri wule, aboyei tatame rem mettene. Er wule yaper rem gwopkap. Muye bisi mare bisi yibo wule, agerbo wule yaper saper, pap tetebo wule yaper, 20 sukwiye wurabo wule, nubakene piyaruwkene nenbo wule, ei naibo wule, gwule tebo wule, pap yokbo wule, wesom kworer habobo wule, tuma kukwonbo wule, kena kena tebo wule, 21 ayekwutebo wule, ok yaper an sisi pen belebo wule, sekwo lomun wos yaper nenbo wule. Metkereke wule yaper kem nenbo. Kemne kiyi wemkap, an kemne sene webo. Op nenbo tatame rem God reri kwomke be yite tetane.

22 God reri wule re kena. God Reri Wow re kemne gurerete, kem gwop nente. Kem tatame remne pap yewon heyar nenbet, kem metekwaskene temente, kem pap kwuye met temente. Tatame rem kemne yaper nente, kem remne yaper sein be nente. Kem agerbo tatame remne kwobo lan heyar nenbet. Kem wule yenbowou nenbet. 23 Kem tatame remne elen me nenbet. Kem wuribai yaper teitkwunen wuribai yenbowou nenbet. Tatame rem er wule yenbo nenbet, yike remne sewaite? Moses reri Wule re remne sewaite. 24 Jisas Krais rene omuteke habobo tatame rem remri kiyiri wuribai yaper poten me kwuren peikkeren sam. Remri pap tetebo wos yaper, pap yewobo wos yaper etek kirkir peikkeren sam.

25 God Reri Wow re nemne wuribai yenbo newom. Eker reri webokap, nem etopwou heyar meten nenbet. 26 Kem kemri sig bukre kworer kap habon wete. Kem agerbo tatame remne pap sebiye kap pen rem kap naite. Kem agerbo tatame remri wos kap ayekwutete.

6

Be awos supa ne raste, etopkap awos supawou ne potte.

1 Gesmase, God rene omuteke habobo tame wuri re yaper wos nente, kem op late, God Reri Wow reri tuma metbo tame kem rene heyar heyar tuma yenbo weiwete. Kem op nente, re wuribai yenbo sene potte. Metye. Kerem mere kem heyar la. Satan re kemne kirkir kap seilate. 2 Kem awosein

awosein limkene wos labet. Op nente, kem Krais reri pap metbo wule heyar sebet. 3 Sigkene bo tatame rem kworer sig bukre kap habote. Op habobo tatame rem remri wuribai kworer yikokobo. 4 Kem kerem nenbo yakuwou se pen labet. Kem yenbo late, kem okbop tete. Kem agerbo tameri yakukene keremri yakukene kap se pete. 5 Aboyei tatame rem etemri maime limkene wos sete.

6 God Reri Tuma metbo tatame rem God Reri Tuma remne wesowbo tame rene awoskene yenbo woskene newote.

7 Kem kworer kap yikokote. Tatame rem God rene mapurke yikokote. Tatame remri nenbokap, God re remne etop sein nente tetane. Tatame rem awos nanokwobo, yuri rem er awos sene poten abo. 8 Etopkap, tame rem remri wuribai yaper som nenbet, rem yaper tete tetane. Tame rem God Reri Wow reri webokap nenbet, rem heyar somsom temente tetane. 9 Nem wule yenbo nente kap poite. Nem wule yenbo be mesegenen murisi som nenbet, God re wete yabelke re nemne heyarwai nente tetane. 10 Opkap tetane, kelow temente, nem aboyei tatame remne heyar nenbet. God rene omuteke habobo gesmasekene, nem remne heyarsubu nenbet.

Pol re Krais rene me kwuren peiken sam tuma re okbop tebem.

11 Ekla. Ari letke an kemne basrasbo, an sikabe basrasbo. Gwor tuma kem heyar la. 12 Metye. An kemne sene webo. Kemne mare tumas kutete webo tame rem sig bukrewou potte habobo. Rem mettene, Krais re nemri yaper nen woske sam tuma rem wesowte, Juda tame rem remne yaper nente. Eker rem aken rem kemne Moses reri Wule nente webo. Rem kemne mare tumas kutete webo. 13 Mare tumas kutete wule sebo tatame rem Moses Reri Wule nugwape welepe be nenbo. Rem sig bukre potte habobo, eker rem kemne mare tumas kutete webo. Kem remri webokap nente, rem kworer gabote. 14 An metkereke wos be gabote. Yehow. Haneyen Jisas Krais rene me kwuren peiken sam wulewou an gabobo. An eterkene sam, opkap an nowselri tatame remri wule, remri nenbokap sene be habobo. An sa tamekap tetane, eker an nowselri wule sene be nenbo. 15 Metye. Rane nem mare tumas kutetene, rane nem mare tumas be kutetene. God re etop be habobo. Tatame rem wuribai ager poten wule yenbo nenbo, re etopwou habobo. Et wos bukrewai. 16 God reri wule heyar sebo tatame rem Israelri tatame sekene. Rem God eterri tatame. An selbo, God re remne pap som metbet, rem pap yenbo som temente.

17 An selbo, tame wuri re anne yaper sene be nente. An Jisas reri yaku nenbem, rem anne pebem, er burpu ari wesomke som tetane. Tatame rem etop late, rem habote, re Jisas reri yaku nenbo tame.

18 Gesmase, nemri Haneyen Jisas Krais re kemne pap meten kwobo labet. An etop selbo. Et sekenewai.

Efesus

Pol re Efesus kwomri tatame remne basrasem siglow.

Kiyi late tuma.

Gwor siglow Pol re basrasem, re Efesus kwomke temenem Jisas rene habobo tatame remne newopitim. Efesus kwom et Turki nowselke tetane. Agerbo kwomri tatame rem Jisas rene habobem, rem gwor siglow kirkir poten labem.

Gwor tuma yenbo Pol re remne basrasem. God re hekna habona wos nenem. Aboyei woskene tatamekene rem Haneyen Jisas eterri kulke tete tetane. (1:10) God re etop wem. Jisas rene habobo tatame rem gesmasekap. Remri Ha wuriketwou, et Apiy God eter. God re Jisas rene habobo tatame remne kenem, rem eterri tatame tem. Jisas re remri yaper nenbem wuleke san reri nepke God rekene kelmenam. Sene re God Reri Wow werasen yam, re rene omuteke habobo tatame remne kwokwos kwokwos kwobo labo, rem wule yenbo ek nenbo. (1:14)

Pol re God reri kik tetane tuma tobo heyar op wesowem. Krais re taresi tame, rene habobo tatame rem reri wesomkap. (4:1-16) Krais re nawo segkap, rene habobo tatame rem akekap. (2:19-22) Krais re tamekap, rene habobo tatame rem reri takap. (5:22-32) Rem reri kulke tetane. Jisas Krais eterke God re tatame remne pap kenakem meten kwobo labo, re remne heyarwai lakerebo. Pol re etop basrasem.

Krais eterke God re nemne tatame ager nenem.

(Sapta 1—3)

1 An Pol. God re wemke, an Krais Jisas reri werasen yi tame tetane. Kem God reri tatame Efesus kwomke tetane, an kemne gwor siglow basrasbo. Kem Krais Jisas rekene tetane tatame, kem rene omuteke habon reri wule heyar sebo. 2 Nemri Apiy Godkene Haneyen Jisas Kraiskene, rep kemne pap meten kwobo labet. Rep kemri pap pultebet, kem pap yenbo temente.

Krais eterke God re nemne Hevenri wos yenbo newobo.

3 Nem God rene wese abo. Re neremri Haneyen Jisas Krais eterri God, re eterri Ha mere. Krais eterke re nemne heyarwai nenbo. Eterke re nemne aboyei Hevenri wos yenbo newobo. 4 God re nowsel be nenmenem, re nemne kiyi kenen Krais eterkene tete wem. Opkap nem eterri tatame yenbowai tete. Re nemri wule yaper be wuri late. 5 Kiyisape God re nemne pap meten Jisas Krais eterke nem reri yen tete wem. Re eterri wuribaike metekwasen etop nente habom. 6 God re nemne pap hadebaswai meten kwobo labem, eterri meseke mogulri Yen eterke re nemne heyarwai nenem. Eker nem God rene pir bukre wete.

7 Krais re nemri wule yaperke sam. Reri nepke re God rene kwar pem. Op tem, God re nemri wule yaper poten septim. God reri pap meten kwobo labo wule re sikabe tamewai. 8 Re nemne pap bukrewai metbo. Re nemne purere yenbokene wuribai yenbokene kirkir newobo. 9 Kiyi God re reri wurbaike habomkap, re Krais eterke yaku nente wem, tatame rem be metmenem. Et me berasmenem. Gwopte re reri habomkap nemne heyar peteram. 10 Reri nente wem wos er gwopkap. Eter wete yabelke, Hevenke tetane wos, nowselke tetane wos, Krais reri kulke tete. Krais re aboyei wos taresi tame tete.

11 Kiyi tem wos, yuri tete wos, God eter habon webokap, er wos

rem etop tebo. Kiyisape God reri habon wemkap, re Juda tatame nemne kenem, nem Krais eterke God reri tatame tem. 12 Nem Juda, nem temnas yin Krais rene kiyi omuteke habobem. Eker nem God reri kitimenakene reri hadebas wulekene habon rene pir burkre webet.

13 Kem Juda bo tatame, kerem mere, kem God Reri Tuma sekene metem. Er Tuma Yenbo kem metem, kem pow tem. Kem Krais rene omuteke habom, eker God re nente wemkap, re Reri Wow kemne newom, kem reri tatame tem. 14 God Reri Wow re neremkene tetane, eker nem sanetene, God re reri tatame remne newote wem wos, nem potte tetane. God re nemne tupam, eker re nemne potte tetane. Nem etop heyar kowtene, opkap nem God reri kitimenakene reri hadebas wulekene habon rene pir bukre webet.

Pol re God rene wemetem, God re Efesusri tatame remne purere newote.

15 An metem, kem Haneyen Jisas rene omuteke habobo. Kem God reri tatame nugwape remne pap yewobo. 16 An etop metem, an God rene wese som abo. An kemne habon God rekene op namrebo. 17 Nemri Haneyen Jisas Krais eterri God, re Apiy hadebaswai. An rene wemetbo, reri Wow re kemne wuribai purere yenbo newote, opkap kem God reri tetanekap, kem sanete. 18 An wemetbo, re kemri wuribai lisokote. Op nente, re kemne peterabo wos kem heyar late. Re kemne wepoten heyar nente wemkap, re reri tatame remne yenbo wos newote wemkap, kem kirkir heyar sanen kowte. 19 Kem God reri kitimena bukre heyar kirkir sanete. Re reri kitimena bukrek rene omuteke habobo tatame nemne kwobo ek labo. Er kitimena bukrek re yaku sikabewai kiyi op nenem. 20 Re Krais rene wow sene newon rene Hevenke nenewun reri let mame yokwok siruwem. 21 Krais re etek sitene, re aboyei nelri keryen yen, saberawiy tetane tame, kitimenakene tame, taresi tame remne towsikwuntene. Re etemri Keryen Yen bukrewai. Gwopte re etop tetane, yuri mere, re etopwou temente tetane. 22 God re aboyei nugwape wos Krais reri tewo kulke piti wurem. Re Jisas rene lebam, re aboyei woskene rene habobo tatamekene etemri Tare Tame tem. 23 Jisas rene habobo tatame rem Krais eterri wesom. Rem eterke tetane. Rem eterkap tete. Krais eter re God eterkap tetane. Re aboyei woskene tatamekene remne gurerekeiptene.

2

God re wem, sam tatame rem Krais eterkene sene pow tem.

1 Kiyi kem mangure ten agerbo agerbo wule yaper nenbem, kem sa tatamekap temenem. 2 Op temenem, kem nowselri wule yaper sebem. Kem nelke tetane omugambo etemri keryen yen, Satan, reri tuma kem etop metbem. God Reri Tuma nasweibo tatame rem reri kulke tetane. 3 Kiyi nem aboyei, nem etopkap temenem. Nem nemri wuribai yaper etopwou nenbem. Nem kworer wesomri wuribai purerewou habon nenbem. Etop nenbo tatame God re remne pap yoken sein nente tetane, re nemne etop kirkir nente tetane.

4-5 Tuma sekene. Nem wule yaper nenbem, nem sa tamekap temenem. Op temenem, God re pap bukre metbo Tame, re nemne pap nugwape meten re nemne pap yewom. Krais eterke, re nemne heyaren nem pow tem. Ekeya. God re kemne pap meten kwobo lam, eker re kemne potem. 6 Nem Krais Jisas eterkene tetane. Opkap, God re Krais rene wen tetem,

re nemne kirkir nenewayen tetem. Nem eterkene Hevenke kirkir panen sibo. 7 Krais eterke God re nemne pap bukre yewobo. Opkap re reri pap bukre meten kwobo labo wulek, yuri tete tatame remne kebese som peterabet. 8 Kem Krais rene omuteke habobem, God re kemne pap meten kwobo lan kemne potem, eker kem pow tem. Et kerem nenem wos bo. Yehow. God re kemne bupo me pap meten potem, kem pow tem. 9 Kem yaku wuri be nenen kem pow tem. Op tem, tatame rem mapurke kworer sig bukre wete. 10 God re nemne tatame ager nenem. Opkap nem Krais Jisas eterkene tetane, nem wule yenbo nenbo. God re kiyi wem, nem etopkap wule yenbo nenbet.

Krais eterke Juda tamekene Juda bo tamekene rem tame beig wuriwou tem.

11 Kem mettene, Juda tame rem mare tumas kutebo wule sebo. Kem Juda bo tame, kem etop be nenbo. Juda tame rem kemne mare tumas be kutebo tame webo. Mare Tums kutebo wule et tame letke nenbo wos. Etop tetane, kem op heyar habo. Kiyi kem agerbo tame beig temenem. 12 Kiyi kem Krais eterkene genek temenem. Kem yatamekap temenem. Kem Juda etemri tame beig wuri be temenem. God re Juda etemkene teiktem tumakene remne heyar nente wem tumakene kem be metmenem. Kem nowselke temenem, kem bupo me temenem. Kem yuri yenbo temente wule be habon be kowbem. Kem God rene be sanemenem. 13 Kiyi kem God rene genewaike temenem. Gwopte bo. Krais re sam, reri nepke kem rene meknik yan tem. Opkap, kem God renekene meknik kirkir tetane. 14 Juda tatame, Juda bo tatame rem peiktame temenem. Pak nenem pisi etemri borborke temenem, rem kena kena temenem. Krais re remne kwobo lan san reri wesomke re er pisi ab beram. Krais eter, re Juda tatamekene Juda bo tatamekene nemne wuriwouke wurem, nem pap kwuye metbo. Nem tame beig wuriwouke tem. 15 Re Juda etemri hekna habona wulekene Moses Reri Wulekene aboyei sewayen teitkwunem. Etop nenem, re Juda bo etemri tame beigkene Juda etemri tame beigkene remne poten rem eterkene tetane. Eterkene tetane, rem tame beig ager wuriwou tem. Opkap nem etemkene wuribai wuriwouke tem. 16 Re kwuren peikkeremenem mek sam, re remri wule yaperkene eikene poten septim, sene be tem. Re er kwuren peikkeremenem mek samke, re tame beig pes remne wuriwouke wuren rem wesom wuriketwou tem. Opkap, rem God rekene meknik yan tem. 17 Krais re yan ei kelmenabo Tuma Yenbo wesowbem. God rene kaike temenem Juda bo tatamekene God rene meknik temenem Juda tatamekene remne re er tuma wesowbem. 18 Krais eterke nem Juda tatamekene kem Juda bo tatamekene nem God Reri Wow potem, nem God rekene meknik tetane.

Nem Jisas rene omuteke habobo tatame, nemri wesom et God Eterri Kwobor.

19 Sene kem Juda bo tatame, kem yatamekap bo. Kem God reri tame beig tem. Keremkene agerbo tatamekene kem God reri tatame tem. 20 God re Kwobor nenbo. Jisas reri werasen yi tamekene kiyi temenem tuma wesowbem tamekene rem lobo segkap. Jisas Krais re nawo seg. 21 Re er ake heyar keikeretene. Eterke, er ake re bukre ten Keryen Yen God eterri Kwobor tebo. 22 Kerem mere, kem Krais eterkene tetane. God re kemne, agerbo Jisas rene habobo tatame remne poten wuriwouke

wurbo, kem eterri Kwobor tebo. God eter, Reri Wowkene rep er Kwoborke tetane.

3

Pol re Juda bo tatame remne God Reri Tuma wesowen sewurbem.

1 Kem Juda bo tatame, kem God reri tame beigke tem, eker, aren Pol, an ake yaperke tetane. An Krais Jisas reri yaku nenbemke, rem anne ake yaperke raspite wurem. Er kwobo an God rekene namrebo. 2 God eterri pap meten kwobo labo wulek re anne gwor yaku newom, eker re kemne heyar nenbo. An habobo, kem aboyei etop mettene. 3 God re be wos nenem tuma et kiyi me berasmenem, re anne peteram. Er tuma kera an kemne basrasem. 4 Kem er tuma late, kem op sanete. Krais reri yaku berasmenem tuma, Pol re heyar mettene. 5 Er berasmenem tuma, God re kiyi temenem tatame remne be wesowem. Gwopte God Reri Wow re er tuma Jisas reri werasen yi tamekene reri berastene tuma wesow tamekene remne wesowem. Rem tame yenbowai. 6 Er kiyi berasmenem tuma re gwopkap. Juda bo tatame rem Jisas reri Tuma Yenbo omuteke mette, rem Juda tatame etemkene rem God reri tame beig tete. Rem Juda tatamekene wesom wuriwouke ten rem God reri wem wos Jisas Krais eterke kirkir potte tetane. 7 God re anne pap meten re reri kitimena anne newon an Tuma Yenbo wesowbo yaku nen tame tem. 8 An habobo, an tame yenbo bo. God reri tatame nugwape rem anne teitkwuntene. Sene God re anne kwobo lan Krais reri Tuma Yenbo wesowte lebam. Re anne Juda bo tatame remne wesowte yaku werasem. Er Tuma Yenbo re Krais eterri yenbo wos wesowbo. Er yenbo wos rem nugwapewai. Nem kebese be karte, nem kebese be seite. 9 Aboyei Wos Nenem God, re reri yuri nente habobokap berasem. Nabe nugwape nugwape re reri berasmenem tuma tame wuri be wem. Gwopte re anne werasem, er kiyi berasmenem tuma tobo an tatame remne heyar weiwobo. 10 Opkap, gwotepte Hevenke tetane lakere tamekene God reri kwomri taresi tamekene rem labo, God re Jisas rene omuteke habobo tatame remne potbo. Rem etop labo, rem God eterri metkereke purere yenbo heyar sanebo. 11 God re kiyi nente habomkap, er wos re Krais Jisas, neremri Haneyen, eterke nenem. 12 Nem Krais rene omuteke habobo, nem rekene tetane. Opkap nem be akte, nem God rene meknik kebese yibo. Re nemri tuma mette, nem etop sanetene. 13 An kemne webo. An kemne kwobo lan rem anne ake yaperke raspite wurem, kem pap yaper kap tete. Kem op habote. Krais re sig bukre som potbo, eker kem metekwaste.

Pol re God rene op wemetem. Efesus tatame rem God rene murese habobet.

14 Apiy God reri nenbokap an etop habobo, an rene gulke pan lom yokwobo. 15 Re aboyei Hevenke tetane tame beig, nowselke tetane tame beig etemri Apiy. Rem etemri sig sekene eterke potbo. 16 Reri wule hadebaswai tetane. Eker an gulke pan rene op wemetbo. Apiy God re reri Wowke re kemne kitimena bukre newobet, kem wuribai heyar temente, reri wule heyar sebet. 17 An rene wemetbo, kem Krais rene omuteke habobo, re keremri wuribaike temente. Sel re me nin rene keikeren me re kitimenakene tetetenekap, kem pap yewobo wule heyar keikeren sebet. 18-19 Opkap kerem, God reri nugwape tatame mere, kem kitimenakene purere poten kem Krais reri pap yewobo wule heyar sanete. Reri pap yewobo wule et

burkrewai, et laguwai, et ikyawai, et kik tetane. Ekeya. Krais re tatame remne pap yewobokap nemri wuribai teitkwuntene. Reri pap yewobo wule kem sanete. Opkap God re tetanekap kem kirkir poten wuribai pilaute.

20 God reri kitimena neremkene ten yaku nenbo. Nem rene wemetbokap, nem potte habobokap, re nemne etop kebese nenen nugwape nugwapa som nenbo. 21 God eterri tatamekene Krais Jisas eterkene rem God rene hadebas tuma webet. Rem rene hadebas tuma somsom webet. Et sekenewai.

Nem Krais eterri wesom, eker nem God reri wule heyar nenbet.

(Sapta 4—6)

4

Nem Krais rene omuteke habobo tatame, nem Krais reri wesom.

1 An Haneyen reri yaku nenbem, eker an ake yaperke tetane. Opkap an kemne eker omuteke op webo. God re kemne wepotem yabel, re kemne wule yenbowai nente wemkap, kem etopkapwou som nenbet. 2 Kem gwop som nenbet. Kem kworer teitkwunen agerbo tatame remne tuma elen me namren wule yenbowou nente. Kem remne pap yok tuma sein kap wete. Kem remne gwule kap tete. Opkap kem pap yewobo wule remne peterate. 3 God Reri Wow re wuribai wuriwou wule tatame remne newobo. Kem er wule heyar sete. Kem awosein awosein pap yenbo tete, opkap kem wuribai wuriwou sete. 4 Nem Jisas rene habobo tatame, nem wesom wuriketwou tetane. Nem Wow wuriketwou tetane. Et God Reri Wow. God re nemne wepotem, eker re nemne yuri yenbo nentekap, nem heyar kowmente. 5 Haneyen wuriwou tetane. God rene omuteke habobo wule wuriwou tetane. Okke tirmunbo wule wuriwou tetane. 6 God wuriwou tetane. Re aboyei tatame etemri Ha. Re Keryen Yen bukrewai. Aboyei wos reri kulke tetane. Re eterri yaku remkene wulare wulare nenbo. Re aboyei woske tetane.

7 Krais re wemkap, re nemne wulare wulare kitimena kena kena newom. 8 God Reri Tuma op webo. Re ikyawai yawumke,

> re reri keikerem tatame
> nugwape remne panen
> yawum. Re tatame remne
> nkitimena kena kena newom.
> (Buk Song 68:18)

9 Re yawum, er tuma tobo gwor. Kiyi Krais re sel kik warem, sene re wayen yawum. 10 Kiyi warem Tame, sene re yawum. Re Hevenke yawum, ikyawai som yawum. Opkap re aboyei emik tetane. 11 Eter re tatame remne kitimena newom. Rane re remne werasen yi tame yaku nente kitimena newom. Rane re remne God Reri Berastene Tuma wesowte kitimena newom. Rane re remne kwomke kwomke sewuren Jisas reri Tuma Yenbo wesowte kitimena newom. Rane re remne God Reri Tuma peikte kitimena newom. Rane re remne God reri purere peikte kitimena newom. 12 Krais re wem tatame aboyei, rem etemri yaku yin nenbo. Opkap, Jisas rene habobo tatame nugwape rem sespe ten Haneyen reri yaku rem kebese kirkir nenbo. 13 Nem etop nenen yite, nem aboyei, nem God reri wulewou omuteke habon wuribai wuriwou tete. Nem God Reri Yen rene heyar sanete, eker nem sespe tete. Krais re yenbosubuwai, nem eterkap tete. 14 Nem eisow yenkap be tete. Eisow yen rem polikene ok burowkene yan pere tenbula tanbulabokap. Rem tame yaper remri yikoko tuma omuteke metbo. Rem wuribai purere yaperkene tame remne semowbo. Opkap, rem wule yaper

nenbo. 15 Nem etop be nente. Nem agerbo tatame remne pap yewon tuma sekene webet. Opkap, nem sespe ten nem neremri tare si tame Krais, eterkap tete. 16 Nem eterri kulke tetane, nem eterri wesomri let tewokap. Wesom rem wuriwouke natirtenekap, nem eterkene bogtene. Nem awosein awosein pap yewon nemri wulare wulare yaku nenbo, opkap Krais eterri wesom re muyen kitimenakene tebo.

Jisas rene habobo tatame rem wule ager setene.

17 An Haneyen reri sigke kemne ei me pebo. God rene be habobo tatame etemri nenbokap kem sene mane nente. Remri wuribai et yaperwai. 18 Remri wuribai kerneir kitkapke tetane. Rem wor tebo, rem mangure tebo. Rem God reri tame beig be tetane. 19 Rem yaper wos nenbo, rem sebera be yabo. Rem yikokobo wule nenbo. Rem metkereke sebera yabo wos pap teten nenen yin kworer be sewaibo.

20-21 Krais reri yaku nen tame rem kemne etopkap wule yaper be peikem. Rem Krais eteri wule peikbem. An habobo, kem Krais rene metem. Kem reri anepoi tatame tem, rem kemne reri wule sekene peikbem. 22 Kiyi kem wuribai yaper nenbem. Kemri wuribai yaper re pap teten yaper wos kem etop nenbem. Er wuribai yaperke kem yaper tebo. Opkap, kem kemri kiyiri wuribai yaper me septete. 23 Kem papkene wuribaikene agerwai poten tete. 24 Kem tatame ager te. God re ager nenem tatame, rem God eterkap tebo. Rem wule yenbowai sekene nenbo.

25 Kem tuma mane yikokote. Nem Jisas rene habobo tatame, nem wulare wulare nem Krais eterri wesom tep tetane. Opkap, kem aboyei, kem tuma sekenewou gesmase remne webet. 26 Kem pap yokte, kem yaper wos kap nente. Kem pap yoken temente, yabel ek warte, et yaper. 27 Kem Satan rene eru kap tagwote. 28 Wos bisi abo tatame rem bisi sene mane ate. Rem yaku yenbo murese nenen etemri kel sekene potte. Op nente, rem woskene bo tatame remne kwobo lan wos kebese newote. 29 Kem tuma yaper kap wete. Kem tuma yenbowou webet. Kem tatame remne kwobo late habon etop webet. Kem etopkap webet, kem remne yenbo nenbet. 30 Kem wule yaper nente, God Reri Yenbowai Wow re pap yaper tete. Kem rene etopkap kap nente. Nowu re ayer reri nowu rene newobokap, God re Reri Wow kemne newom. Opkap, kem sanetene, kem God eterri tatame. Kem sanetene, yuri tete Yabel, God re kemne potte, kem yenbowai tete. 31 Kem agerbo tatame remne wuribai yaper kap tete. Kem remne gwule kap tete. Kem remne pap kap yokte. Kem remne tuma kwobke kap wete. Kem remne tame kap kwuyete. Opkap tuma yaper kem sene mane wete. 32 Kem keremwou keremwou pap meten heyar nente. Krais eterke God re kemri nenbem yaper wos poten septim, re kemne tuma be nenem. Opkap, kem keremwou keremwou etop nenbet.

5

Haneyen re tuwkap keretene, nem etek sewurbet.

1 Kem God eterri meseke mogulri yen, eker eter tetanekap, kem etop tebet. 2 Kem pap yewobo wule heyar sebet. Krais re nemne pap yewobo wule peteram. Re nemne pap yewon nemri kwobok sam, re God rene kwar pem. God re reri wule lam, re er bos yenbo meten metekwasem.

3 Kem God reri tatame, opkap
kem sebera yabo wule, yaper
nenbo wule, keremwou potbo
wulekene mane nente. Opkap
yaper wos kem wuri kap namrete.
4 Tuma yaper, yogu townebo tuma,
sou barou webo tuma, kem kap
wete. Kem gwop nente. Kem God
rene wese abet. 5 Kem heyar mette.
Muye bisi mare bisi yibo tatame,
sebera ya wos nenbo tatame,
etemwou potbo tatamekene rem
Kraiskene Godkene repri panen si
kwom be yite tetane. Metye. Etem-
wou potbo tatame rem sukwiye
wurabo tatamekap. Etem mere
rem repri kwom be yite tetane.

6 Tuma bop webo tatame rem
kemne kap yikokote. Remri
tuma kem omuteke kap mette.
An kemne webo. Etop nenbo
tatamekene God reri tuma be
metbo tatamekene etemne God
re pap yokte tetane. 7 Opkap
tatame remkene kem kap gerate.
8 Kiyi kem kerneirke temenem.
Sene kem Haneyen eterri yabel
geiri tatame tem. Wuribai yenbo
ten yabel geike tetane tatame
etem nenbokap, kem etopkapwou
nenbet. 9 Yabel geike tetane tatame
rem metkereke wule yenbokene
wule sekenekene nenbo. 10 Kem
yaku nenen kem Haneyen eter
metekwasbo wuleri purere potte.
11 Kerneir kitke tetane tatame
remri nenbo wos bop kem meknik
kap tete. Kem remri nenbo wule
yaper kwom geike raste. 12 Remri
berasen nenbo wule yaper et
sebera yabo wos. Nem etop
mapurke namrete. 13 Aboyei wos
kwom geike tete, be wos yenbo be
wos yaper nem kebese lan sanete.
14 Be wos kwom geike tete, er wos
re yabel geike kirkir tete. Opkap,
nem op webo.

Tuknatene tame, ne opu
wayen si.
Ne selek wayen site.
Krais re nene wuribai yenbo
newote, ne yabel geike tete.

15 Op tetane, kerem nenbokap
kem heyar habon la. Wor tetane
tatame etem nenbokap, kem etop
mane nente. Purere tetane tatame
etem nenbokap, kem etop nen-
bet. 16 Gwopte yabel et yabel
yaper. Opkap kem God re kemne
peterabokap etop nenbet. 17 Kem
wuribai yaper kap tete. Haneyen
reri wuribai kem wemetbet.

18 Kem ok yaper kap an sisipete.
Op nenbo tatame rem yaper tebo.
Kem God Reri Wow eterri kulke
wuren som temente. 19 Kem Jisas
rene habobo tatame remkene
namrete, kem Devit eter basrasem
sekwori tumake namrete. God
rene lom yokwobo sekwokene
God Reri Wow kemne newobo
sekwokene kem God rene habon
sekwo lomte. Kemri wurbaike kem
er sekwo kirkir lomte. 20 Be wos be
wos keremne tete, kem Apiy God
rene wese abet. Nemri Haneyen
Jisas Krais reri sigke kem God rene
kwokwos kwokwos wese abet.

Pol re nar panetene tatame remne weiwebo tuma.

21 Kem Krais reri kulke tetane,
opkap kem God reri tatame etemri
webo tuma awosein awosein
mette. 22 Kem tame yim ta, kem
Haneyen reri kulke tetanekap,
kem keremri tame remri kulke
temente. 23 Krais re reri tatame
etemri Temnas Yi Tame. Rem eteri
wesom, re remne potem. Etopkap,
tame rem remri ta etemri temnas
yi tame. 24 Krais reri tatame rem
reri kulke tetanekap, kem ta, kem
kemri tame etemri kulke temente.

25 Kem ta panetene tame. Kem
keremri ta remne pap yewon
metekwasbet. Krais re reri tatame
remne pap yewon remne kwobo
lan samkap, kem kemri ta remne
pap etopkap yewobet. 26 Krais
re reri tatame remne okkene
wiyruwem. Sene re wemke, rem
tatame yenbo tem. Opkap rem
God eterri tatame tem. 27 Krais re
remne potte, re remne monukap
late selbo. Re remri wuribai

yenbowai late. Re remne wule yaperkene sebera ya woskene be wuri late. Re remne etopkap potte.
28 Kem tame, kem kworer wesom pap yewobokap, kem kemri ta remne opkap pap yewobet. Tame re reri ta tene pap yewobo, re reri wesom kworer kirkir pap yewobo.
29 Yike tame re reri wesom re kworer yaper be nenbo. Yehow. Re reri wesom awos newon an heyar lakerebo. Krais re rene habobo tatame nemne etopkap lakerebo. 30 Nem Krais reri wesom tep. 31 God Reri Siglowri Tuma op webo.

Opkap, tame re nawoha
mesegenen ta panebo, rep
wesom wuriwou tebo.
(Stat 2:24)

32 Gwor berasmenem tuma tobo, et kik tetane. Aren, an habobo, er tuma tobo et Kraiskene eterri tatamekene etemne webo tuma.
33 Gwor tuma et keremne kirkir webo. Kem wulare wulare tame, kem keremri kworer pap yewobokap, kem keremri ta remne etopkap pap yewobet. Kem ta, kem kemri tame remri kulke ten remne wule yenbo nenbet.

6

Pol re yenkene nawohakene etemne weiwebo tuma.

1 Kem yen, kem kemri nawoha rem kemne webo tuma, kem heyar meten nenbet. Kem etop nente, et wule yenbo. 2 God re Moses rene newom Wule wuriwou re kemne yenbo wos kirkir nente wem. God Reri Tuma op webo.

Kem keremri nawoha remri
tuma heyar meten nenbet.
Reri teiktem tuma gwor.

3 Etop nenbet, kem yenbo temente,
kem nabe nugwape gwor
nowselke temente.

4 Kem nawoha, kem kemri yen remne yaper kap nenen rem kemne pap kap yokte. Yehow. Kem remne heyar nenen Haneyen reri wulekene tumakene remne heyar peiken peterabet.

Yaku nenbo tatamekene yaku lakerebo tamekene remne Pol re tuma weiwem.

5 Kem yaku bop nenbo tatame, kem keremri yaku lakerebo tame remri kulke tete. Kem remne aken polpolen remri tuma heyar meten nenbet. Kem wuribai wuriwou ten yaku yenbo nenbet. Kem Krais reri yaku heyar nenbokap, kem kemri yaku lakerebo tame etemri tuma kirkir etop meten heyar nenbet. 6 Kem sig yenbo potte, kemri yaku lakerebo tame remne kap yikokon remri bitmiwouke yaku yenbo ek nente. Yehow. Kem op habote. Kem Krais reri yaku bop nenbo tatame tetane. Opkap, God eter webokap, kem wuribai yenbo ten yaku etop nenbet. 7 Kem metekwasen yaku nenbet. Kem tameri yakuwou be nenbo. Yehow. Kem Haneyen reri yaku kirkir nenbo. 8 Nem habote. Yaku bop nenbo tatamekene kel yaku nenbo tatamekene rem yaku yenbo nente, Haneyen re remne tokwo yenbo wulare wulare sein newote tetane.
9 Kem yaku lakerebo tame, kem keremri yaku nen tatame remne wule yenbo kirkir nenbet. Kem remne akbo tuma kap wete. Kem mettene, Haneyen Jisas re Hevenke tetane, re keremri Haneyen. Re kemri yaku nen tatame etemri Haneyen mere. Wule wuriketwou re aboyei tatame remne nenbo. Re etem nenbo wos se pen remne etopkap sein nenbo.

Jisas rene habobo tatame rem ei nai tamekap.

10 Tuma tep tetane. Haneyen reri kitimena et bukrewai. Kem eterke kiytene, kem reri kitimena potte, kemri kitimena bukre ek tete.
11 God re kemne newobo ei nai wos kem pot. Opkap, kem muresen teten Satan re kemne yikokobo

wule re seilaweite. 12 Heyar habo. Nem more tatame etemkene be naibo. Yehow. Kitimenakene omugambokene etemri taresi tamekene nelri kerneirke tetane kitimenakene tame yaper, nem remkene naibo. 13 Gwopte kem God reri ei nai wos opu poten se. Opkap, yabel yaper wuri tete, er peiktame rem yan keremkene naite, kem kebese nayen yin legete, kem kitimenakene som mol pan tetete tetane.

14 Kem gwopkap ei sin kowte. Ei nai tame rem somokep sibokap, kem wule sekene poten site. Ei nai tame rem tame oub pakap wesom subrasbokap, kem yenbo nenbo wule poten etopkap nente. 15 Ei nai tame rem tewo bus wun sewurbokap, kem pap yenbo tebo Tuma Yenbo poten wesowen sewurte. 16 Ei nai tame rem wol sebokap, kwokwos kwokwos kem God rene omuteke habobo wule som sebet. Opkap, tame yaper, Satan, re kerkene amrek kemne kilen pete, er amre rem wolke pen yeren kerkene amre re sate. 17 Ei nai tame rem tare bus tarek gumbokap, God re kemne potbo wule kem sebet. God Reri Wow re kemne newobo pi, kem kirkir poten sebet. Gwor pi et God Reri Tuma. 18 Kem etop nenbo, kem God rekene tuma kirkir namrebet. Be wos be wos tete, kem God Reri Wow eterke God rekene tuma namrebet. Aboyei metkereke tuma kem rekene omuteke namren re kemne kwobo late. Kem heyar lakeren God rekene narembo wule kap mesegente. Kwokwos kwokwos kem aboyei Jisas rene habobo tatame remne habon God rekene namrebet. 19 Arenne mere, kem anne habon God rene op wemetbet. Re anne newon tuma, an mol pan teten remne wesowte. An berastene Tuma Yenbo remne heyar wesowbet. Kem rene etop wemetbet. 20 God re anne werasen an Krais reri tuma wesowen yaku nenbem, eker an ake yaperke tetane. Kem God rene wemette, an reri tuma kebese mol pan teten wesowbet.

Pol re God rene wemetem, re remne yenbo nente.

21 Aren tetanekap, aren nenbokap, Tikikus re kemne heyar wesowte. Re neremri mase yenbo. Re Haneyen reri yaku omuteke nenbo tame. 22 An rene werasen re kemne lasyate. Opkap, nem tetanekap, kem mette. Pap kitimena newobo tuma re kemne kirkir wesowte.

23 Apiy Godkene Haneyen Jisas Kraiskene rep keremkene aboyei gesmasekene kemne etop newote. Rep kemne pap yenbo tebo wule, pap yewobo wule, omuteke habobo wulekene newote. 24 Neremri Haneyen Jisas Krais rene pap som yewobo tatame remne God re pap meten kwobo labet.

Filipai
Pol re Filipai kwomri tatame remne basrasem siglow.

Kiyi late tuma.

Gwor siglow Pol re basrasem, re Filipai kwomke temenem Jisas rene habobo tatame remne newopitim. Kiyi Filipai kwom et Masedonia yokwo, Rom nowselke temenem. Er kwom som tetane, rem agerbo sig Kavala webo. Gwopte Kavala et Gris nowselke tetane.

Kiyi Pol re sip poten kersepkap ok kelaruke wum, Yurop yokwok yin re Filipaike yin God reri Tuma Yenbo etek wesowbem. (Aposel 16:8-40 etek late) Rane tatame rem reri tuma omuteke metem, rem Jisas rene habobo tatame tem. Yuri re agerbo kwomke yim, rem rene ake yaperke poten rasem. Etek temenem, re metem, rane tame rem Filipairi Jisas rene omuteke habobo tatame remne yikokon agerbo wule remne peikem. Eker re gwor siglow basrasen remne newopitim. Eter basrasem tuma re pap yaper be metem, re Haneyen Jisas rene metekwasen remne tuma basrasem.

Tewri Pol re Haneyen Jisas eterri yaku nenbem, re kel merinbem. Filipairi Jisas rene habobem tatame rem rene kel newopitim, re Haneyen eterri yaku welepe sene nenbem. Eker, Pol re gwor siglow basrasen remne wese am.

Re God Reri Tuma remne op basrasem. God re kemne bukre wos nenem. Krais eterke re kemri wule yaper poten septim. Krais eterke kem pow tem. Kem yaku wuri be nenem. Kem Jisas rene omuteke habom, etopwou nenem, kem pow ek tem. Kem Krais reri wule heyar sete. Eter nenbemkap kem etop nenbet. Kem kworer teitkwunen God reri yaku nenbet. Kem Krais eterkene temente, kem pap yenbo ten metekwaste. Pol re remne okbop ten etop basrasem.

1 An Pol, nes Timoti rekene nes Krais Jisas reri yaku nen tame. Kem Krais Jisas reri Filipai kwomke tetane tatame, kemri taresi tamekene yaku nen tamekene, nes kemne gwor siglow basrasbo. 2 Nemri Apiy God eter, nemri Haneyen Jisas Krais eter, rep kemne pap meten kwobo labet. Rep kemri pap pultebet, kem pap yenbo temente.

Pol re God rene wese am.

3 An kemne habobo wule an ari God rene wese abo. 4 An kemne aboyei habon God rene wemetbo, an metekwaskene rene wemetbo. 5 Gwopkap wule an metekwasbo. Kem God Reri Tuma omuteke meten yabelke, kem tobotan yin gwotepte mere, kem anne kwobo labo. Kem arenkene Krais reri Tuma Yenbo wesowbo yaku som kirkir nenbo. 6 An sanetene, God re kemne potbo yaku yenbo tobotan nenen yin yin Krais Jisas re sene yate yabelke re er yaku ek legete tetane. 7 Kem ari meseke mogulke tetane. An kemne etopkap habobo, et yenbo. God reri pap metbo wulek re anne yaku yenbo newon kem ari yaku nen tamesip tetane. Gwopte an ake yaperke tetane. Kiyi an kebese sewuren Krais eterri Tuma Yenbok ei wuran kwobo lan heyar wesowbem, an kemri kuwk teten yin kem anne kwobo som labo. An mak temenbo, kem anne kwobo som labo. 8 Krais Jisas eter re kemne metekwasen pap yewobokap, an kemne etopkap metekwasen tekatekabo. An kemne tuma sekene webo, God re etop sanetene.

9 An God rene op wemetbo. Kem pap yewobo wule som poten bukrewai tete. Er pap yewobo wule re purerekene ten kem wos

yenbo wos yaper heyar se pete.
10 Opkap kem heyar habon wos
yaper be nente, wos yenbowou
nente. Op nenen yin yuri Krais re
aboyei tatame remne se pete yabel
tete, re kemne tuma be nente, re
kemne tatame yenbo wete. 11 Jisas
Krais re keremkene tetane, re
kemne kwobo labo. Eker kem
yenbo woswou nenbet. Op nente,
tatame rem God rene pir wen reri
sig yenbo wete tetane.

*Pol re ake yaperke temenem,
nugwape tatame rem Tuma Yenbo
som metbem.*

12 Ari gesmase, kem met. An
ake yaperke tetane, God reri Tuma
Yenbo wesowbo yaku et yike be
keikeretene. Tatame rem God Reri
Tuma som metbo. 13 An gwor
ake yaperke tetane, opkap, Keryen
Yen Sisar reri akek tetane ei nai
tamekene agerbo gwotek tetane
tatamekene rem aboyei rem op
metem. An Krais reri yaku nen
tame, eker rem anne ake yaperke
poten rasem. 14 Etopwou bo. Nug-
wape gesmase rem mettene an
gwotek tetane, eker rem be akbo.
Rem Haneyen rene omutekewai
habon mol pan tetebo, rem God
Reri Tuma muresen wesowbo.
15 Etemri rane rem wuribai
yaper tetane, rem ari sig yenbo
teitkwunte selbo. Rem tuma
naurate selbo, eker rem Krais
reri tuma wesowbo. Rane rem
wuribai yenbo tetane, rem wule
yenbo sekene nente selbo, eker
rem Krais reri tuma wesowbo.
16 Er tame rem sanetene, an Krais
eterri Tuma Yenbo ei wurabo, eker
rem anne pap yewon Krais reri
Tuma Yenbo wesowbo. 17 Wuribai
yaper tetane tame rem sig bukre
potte habobo. Rem mettene, an
ake yaperke tetane, eker rem anne
wule yaper degerbokene nente
habobo. 18 An be habobo! Tatame
rem Krais reri tuma metbo, eker
an okbop tebo. Metkereke wuribai
tetane tame rem Krais reri tuma
wesowbo, an okbop som tebo.

*Pol re wem. An kelpe tementek,
an Filipai remne kwobo labet.*

19 An sanetene, kem God rene
anne wemetbo, Jisas Krais reri
Wow re anne kitimena newobo,
eker God re anne kwobo lan an ake
yaper mesegente. Opkap an ok-
bop tebo. 20 Wos wuri an omuteke
habon ari pap me tewo tewobo.
God re anne webokap an yaper
kap nente. Kwokwos kwokwos,
gwotepte mere, an selbo, an mol
pan teten reri yaku muresen nen-
bet. Opkap an le kelpe tete, o an
sate, ari wuribaikene wesomkene
Krais re sig bukre arennek potte.
21 An op habobo. An temente,
an Krais eterke reri yaku som
nente. An sate, an Krais eterke
yin an somsom temente. 22 An le
kelpe temente, an nugwape tatame
remne kebese kwobo labet. An
be kelowke yite? An be sanetene.
23 Kelow pes tetane. Aren an
selbo, an sate, an Krais rekene
yin temente. Et yenbosubuwai.
24 An kemne kirkir habobo, op-
kap an kelpe temente, an kemne
kebese kwobo late. 25 An gwor
omuteke habobo. An keremkene
som temente. Opkap an kemne
kwobo late, kem omuteke habobo
wule heyar sen okbop tete. An etop
habobo. 26 Ekeya, an kemne sene
lasyate. An keremkene temente,
kem anne okbop ten boteyatete.
Kem Krais Jisas reri sig bukre wete.

*Filipai tatame rem mus meten
taskuren rem God rene habobo
tatame sespe tem.*

27 Bukre wos wuri tetane. Krais
reri Tuma Yenbo kemne nente
webokap, kem etopwou nenbet.
Op nenbet, an kemne lasyate o,
an be yate, an tumawou mette,
an op mette. Kem muresen teten
wuribai wuriwou ten kem yaku
kirkir nenbo. Kem agerbo tatame
remri wuribai lisokobo, rem Krais
reri Tuma Yenbo omuteke kirkir
metbo. An etop mette, selbo.
28 Kem peiktame remne kap akte.

Kwokwos kwokwos kem mol pan tetete. Opkap kemri peiktame rem etop lan sanete, God re kemne kwobo labo, eker rem kemne mapurke teitkwunte. Kerem kem remne kebese teitkwunte. Rem etop sanete. 29 God re kemne yenbo wos nenem. Re kemne lebam, kem Krais reri yaku nenbo. Kem rene omuteke habobo, eker kem reri sigke mus kirkir metbo. 30 Kiyi kem lam, an peiktame remkene naibem. Gwopte kem metbo, an remkene som naibo. Kem anne ei wurate, nem remkene kirkir naite.

2

Nem wuribai wuriwou ten agerbo tatame remne yenbo nente.

1 An kemne wemetbo. Kap, kem Jisas eterkene ten re kemne kitimena newobo? Kap, re kemne pap yewon kem pap yenbo tetane? Kap, God Reri Wow re kemne kwobo labo? Kap, kem awosein awosein pap meten kwobo labo? 2 Etop tetane wete, an kemne omuteke op webo. Kem kirkir te. Kem awosein awosein pap yewo. Kem purere wuribai wuriwou te. Kem op nente, an nugwape metekwaste. 3 Kem kworer mane habon tuma kap naurate. Kem sig bukre kworer potte, kap habote. Kem kworer teitkwunen awosein awosein yenbo nenbet. Kem agerbo tatame remne op habote. Rem tatame yenbo, rem anne teitkwuntene. 4 Kem kemri woswou kap habon lakerete. Kem awosein awosein lakeren kwobo labet.

Krais re kworer teitkwunemke, God re reri sig bukre wem.

5 Krais Jisas reri wuribai purerekap kem etop habon nenbet.

6 Krais re God eterkap kiyi temenem, gwopte som tetane. Re kworer teitkwunen God re tetanekap tete be habom.

7 Eterri wuribaike re kiyi temenemkap pelebiten re yaku nen tame tem. Re more tame ten nemkene tamesip tamesip tem.

8 Op tem, re reri sig kworer teitkwunem, God re rene webemkap, re etopwou nenen yin sam. Re God reri kulke temenem, rem rene tame yaperkap mek kwuren peikkeren sam.

9 Op tem, God re rene wow sene newom, rene ikyawai tetane emik nenewayen teten rene sig bukrewai newom. Er newom sig re aboyei sig teitkwuntene.

10 Sene aboyei Hevenke tetane wos, aboyei nowselke tetane wos, aboyei sel purik tetane wos, aboyei, rem Jisas reri tewo tobok gulke pate.

11 Gulke pate, rem aboyei kwom geike op wete. Jisas Krais re Keryen Yen. Op wetek, Apiy God reri sig hadebaswai tete.

(Aisaia 45:23)

Nem tatame etemne tuwkap keremente.

12 Ari tame nowu yenbo. Kiyi an keremkene temenem, kem ari tuma heyar meten nenbem. Gwopte an keremkene be tetane, kem sene etop heyarwai nenbet. God re kemne potte wem. Op tetane, kem kworer teitkwunen aken polpolen yaku keren yin God re kemne ek potte. 13 God re keremkene tetane. Kwokwos kwokwos re kemne wuribai yenbokene kitmenakene newobo, opkap reri webokap kem kirkir ten kebese nenbet.

14 Be wos kem nente, kem tuma kap kente, tuma kap naurate. 15-16 Kem etop nentek, kem yaper wos wuri be nente, kem yenbo woswou nente. Kem God reri yen yenbo ek temente. Kem nowselri tatame etemkene tetane,

kem etemne tuwkap kerete. Rem yikokobo, rem wule yaper nenbo tatame. God re tatame remne potbo tuma kem remne wesowte. Kem etop nentek, Krais re Tatame Remne Se Pete Yabelke an kemne metekwaste tetane. An op habote tetane. An kemne nenbem yaku, bupo be tem. Yehow. Ari nenbem yaku et yenbo tem, opkap an kemne metekwaste.
17 Kem God rene omuteke habon reri yaku nenbo, et kem God rene kwar pebokap. God eterri wos. An kemne kwobo lan sate, et ari nep eterne kirkir kwar pebokap. Etop tetek, an kirkir ten metekwaste. An keremkene boteyaten metekwaste. 18 Etopkap, kerem mere, kem metekwasen arenkene boteyaten metekwaste.

Pol re Timoti rene Filipaike werasen yite wem.

19 Haneyen Jisas re kirkir tetek, keraket tete, an Timoti rene werasen re kemne lasyate. Kerem tetanekap re anne sene yan wesowte, an pap kwuye mette. 20 Timoti eterwou re arenkene nes wuribai wuriwou ten kemne nugwape habobo. 21 Nugwape tatame rem etemri woswou nente habobo. Rem Jisas Krais reri yaku be habobo. 22 Timoti re God reri yaku yenbo nenbo tame, kem etop mettene. Nes Timotikene nes yen hakap Tuma Yenbo wesow yaku nes kirkir etop nenbo. 23 Be wos anne tete, an sanete, an rene agetage werasen re kemne lasyate. 24 An Haneyen rene omuteke habon wemetbo, keraket tete, aren mere, an kemne lasyate.

Pol re Epafroditus rene Filipaike werasen yite wem.

25 An habobo, an nemri mase, Epafroditus, rene kirkir weraste, re kemne lasyate. Re ari wuri yaku nen sip, re ari tame nowu. Kiyi kem rene anne werasen yan re anne kwobo labem. 26 Re sanetene, kem metem re yaper bukre metem, eker re pap yaperwai ten kemne tekatekan lasyate wem. 27 Tuma sekene. Kiyi re yaper bukre metem, re sate keraket tem. Sene God re rene pap meten heyarem. God re eternewou pap be metem. Yehow. Re anne pap kirkir meten re be samke, an pap yaperwai be tem. 28 Op tem, an tekatekan rene, kemne werasen yate nenbo. Opkap kem rene sene late, kem okbop tete. Aren mere, an pap kwuye mette. 29 Epafroditus re kemne lasyate, kem Haneyen reri sigke rene okbop ten nar potte. Eterkap tatame remne kem sig yenbo wete. 30 Kiyi kem Epafroditus rene werasen anne kwobo late wem, re etop heyar habon nenbem. Re reri wesomwou be habom, re Krais reri yaku nenen yin re sate keraket tem.

3

Krais rene omuteke habobo tatame rem tatame yenbo.

1 Ari gesmase, an kemne tuma kera sene wete. Kem Haneyen eterkene tetane tatame, kem rene metekwasbet. An habobo, gwor tuma et keremne kwobo late tuma. Opkap an kemne kiyi wem tuma kupakene sene basrasbo.

2 Kem ei site. Wule yaper nenbo tame rem tetane. Rem wale yaperkap. Rem kemne wes tate yak rin eger tebo. 3 Etem rem mare tumas kutebo wule bupo me nenbo. Nem bo. Nem wule sekene op nenbo. God Reri Wowke nem God rene heyar lomyokwobo. Nem Krais Jisas eterkene ten metekwasbo. Nem tamek nenbo wule omuteke be habobo. 4 Metye. Tamek nenbo wule nenbo tame, re yenbo tete wem, an tamek nenbo wule kirkir nente wem. Tamek nenbo wule sebo tame, remne an teitkwuntene. 5 Kiyi nawiy te anne warwiyem, yabel letrane kelare pes kere tem, rem

anne mare tumas kutem. Ari nawiy apiy rep Israelri tatame, rep Benjamin reri tame beig. Rep Hibru tumak namrebem, aren mere etop tetane. Moses Reri Wule aboyei an sen Farisi tame tetane. 6 An Moses Reri Wule sikabe sebemke, an pap nugwape yokbem, Jisas rene habobo tatame remne yaper nenbem. Moses Reri Wule ab heyar sebokap, an wule wuri be biragiyem. Rem anne etop sanetene. 7 Kiyi an habom, an Moses Reri Wule ab sen et wos anne kwobo bukre labem. Sene bo. Gwopte an Krais rene omuteke habobo, an kiyiri wule magel tayem. 8 Moses Reri Wulewou bo. An webo, aboyei tamek nenbo wule mere, et wule bop. Tatame rem naku betake septibokap, an agerbo wule ab septim. An areri Haneyen Krais Jisas rene heyarwai sanete, an er wulewou sete habobo. Et wule bukrewai. An Krais eternewou semowbo, eker an aboyei agerbo wule mesegenem. An rene heyar keikeren 9 eterkene wuribai wuriwou tem. An sene be habote, an Moses Reri Wule heyarwai setek, an tame yenbo tete. Yehow. An wule wuriwou nenbo, an tame yenbo tebo. An Krais eternewou omuteke habobo. Nem rene omuteke habobo, God re nemne tatame yenbo webo. 10 Krais re tetanekap, an etop heyar sanete selbo. Re wow sene poten selek sene wayen yim, an er kitimena kirkir sanete selbo. Eter mus meten taskurbemkap, an kirkir taskurte selbo. Re wule yaper teitkwunen samkap, an kirkir etop sate selbo. 11 Opkap, an op habobo. An sate, God re anne wow sene newon sele meike nenewayen site.

Pol re murese amen God reri kubu tobo potte selbo.

12 An be webo, an Krais reri wule ab nenen an tame yenbo tem. Yehow. An webo, Krais Jisas re anne heyar keikeretene, eker an yaku bukre som nenen reri wule heyar sete pap som tewo tewobo. 13 Jisas rene habobo gesmase. Ari tuma sekene. An Krais reri wule aboyei heyar be setene. Wos wuri an nenbo. An kiyi temenemkap sene be habobo. An yuri tementekap etopwou habon yaku bukre nenen potte. 14 Opkap an amen saguna yin kubu tobo potte selbo. Kubu tobo re gwopkap. Krais Jisas eterke God re anne wepotem, an Hevenke yawun heyar somsom etek temente.

15 Nem Jisas rene habobo sespe tem tatame, nem etopkap wuribai tetane. Kem rane kem etopkap wuribai be tetane, God re kemri wuribai heyarte. 16 Metye. Wule yenbo nem kiyi poten sebokap, nem etop heyar omuteke som sete.

17 Gesmase, aren nenbokap, kem kirkir etop nenbet. Nem kemne wule yenbo peterabem. Nemri nenbokap nenbo tame, remne kem heyar late, remri nenbokap kem kirkir etop nenbet. 18 Nugwape tatame rem wule yaper som nenbo, rem Krais reri mek kwuren peiken sam tuma be habobo. Rem reri peiktame tetane. Tewo nugwape an kemne etop wesowbem. An kemne etop sene wesowbo, an pap yaper ten kirabo. 19 Er tatame rem remri wesomwou habon nenbo, et rem sukwiye wurabo wule nenbokap. Rem sebera yabo wos nenbo. Rem nowselri woswou habobo. Op nenbo tatame rem ker kwomke yite tetane. 20 Nem opkap bo. Neremri kwom et Heven. Nem Nemne Potbo Tame, Haneyen Jisas Krais eterne kowtene. Re Heven mesegenen yerte, re nemne potte tetane. 21 Krais reri kitimena et bukrewai, re aboyei wos kebese teitkwunen rem reri kulke temente. Re yate yabel, re nemri kitimenakene bo more wesom

lugen reri wesom hadebaswaikap, re nemne newote.

4

Nem wuribai yenbo wuriwou ten metekwaste.

1 Ari tatame nowu. An kemne weyekap, kem Haneyen eterke mol pan tetete. Kem ari meseke mogul. An kemne tekatekan gabon metekwasbo.

2 Yuodiakene Sintikekene, kep Jisas rene habobo ta. Kep tasip tasip. Setate. An kepne omuteke webo, kep wuribai wuriwou te. 3 Ari yaku nen tamesip yenbo, an nene kirkir webo. Ne ta pes repne kwobo late, rep gwule kelmenate. Rep Klemenkene agerbo tamekene rem arenkene yaku kirkir nenbem sip. Nem yaku bukre keren God eterri Tuma Yenbo wesowbem. Somsom temente tatame etemri sig basrastene siglowke, etemri sig etek kirkir tetane.

4 Haneyen re keremkene tetane, eker kem rene kwokwos kwokwos metekwasbet. An kemne sene webo. Kem metekwasbet.

5 Kem tatame remne heyar elen me nenen wule yenbo peterate. Kem habo. Haneyen re sene yate yabel matnaye. 6 Kem hekna habona wos sou kap habote. Kem be wos merinte, kem God rene wese an rene ek wemete. 7 Etop nente, God re kemne pap pultete tetane. Reri pap pultebo wule re burkrewai, nem tatame nem kebese be sanete. Er wulek, kemri purere wuribaikene Krais Jisas eterkene heyar temente.

8 Gesmase, an kemne tuma wuri nab wete. Keremri wuribaike kem gwopkap wulewou habobet. Be wule et wule sekene, wule yenbokene kem etopkap wule habobet. Be wule et sebera ya wule bo, be wule et yaper bo, kem etop habobet. Be wule et sig yenbokene wule, kem etop habobet. Le kwuye labo wos kem etop habobet. Be wule reri sig bukre wetek, kem etop kirkir habobet. Kem etopkap woswou habobet. 9 An kemne kiyi wepeikbem tumakene kemne kiyi peterabem wulekene, kem etop som nenbet. Nemne pap yenbo tebo wule newobo God, re kemkene temente.

Filipai rem Pol rene kel newopitim, Pol re remne okbop tem.

10 Kiyi kem anne kwobo lam, gwopte kem anne sene habon kel newopitim, eker an Haneyen eterkene okbop tebo. An be webo kem anne kwobo sene be labo. Yehow. Kiyi kem anne kwobo late habom, kem anne be kelowke newopitite yate wem. 11 Tatame rem anne kwobo be labo, an be webo. Yehow. An opkap purere potem. Be wos an tetane, an metekwasbo. An sou sagkene an pap yenbo temente. An wosbas heiksete, an pap yenbo som temente. 12 An wosbas heikse temenem, an sou sagkene temenem. Eker an berasmenem purere op potem. Be wos be wos arenkene tetane, an pap yenbo tetane. An kwoi meg sibo, an awos an seke tebo, an pap yenbo temenbo. An nugwape wos sebo, an wos merinbo, an pap yenbo som temenbo. 13 Mapkap mapkap wos anne tete, Krais re anne kitimena newobo, eker an kitimena poten kebese taskurbo.

14 Kem anne kwobo lam, kem wule yenbo anne nenem. 15 Kem Filipairi tatame, gwopkap kem mettene. Kiyi an God reri Tuma Yenbo tobotan wesowbem, an keremri yokwo, Masedonia, mesegenen yimke, agerbo kwomri Jisas rene habobo tatame rem anne kwobo la kel be newobem. Keremwou kem anne kel newobem. 16 Sene an Tesalonaika kwomke temenem, an kel merinemke, tewok tewok kem anne kwobo la kel newopiti yabem. 17 An kel potte be habobo. An selbo, kem wule yenbo som

nenbet, eker God re kemne tokwo yenbo sein degerbokene newote tetane. 18 Epafroditus re kemri newopiti yam kel, anne sen yan newom. An potem, an kebesem. An heyarwai tetane. Er kel et God rene kwar pebokap. God re opkap kwar bos yenbo metbo, kemri yenbo nenbokap labo, re okbop ten boteyatebo. 19 Be wos be wos kem merinte, ari God re kemne newote tetane. Re nugwape nugwape yenbo wos tetane. Eker re Krais Jisas eterke kemne kebese newobet. 20 God re neremri Apiy, re neremri Keryen Yen. Nem reri sig hadebaswai som webet. Et sekenewai.

Pol re Filipai remne pir wem.

21 Godkene Krais Jisaskene repri tatame, kemne wulare wulare an pir webo. Arenkene tetane Jisas rene habobo gesmase rem kemne kirkir pir webo. 22 Gwotek tetane God reri tatame aboyei rem kemne pir webo. Keryen Yen Sisar eterri akek tetane tatame, reri yaku nenbo tatamekene rem kemne nugwape pir webo.

23 Haneyen Jisas Krais reri pap meten kwobo labo wule re keremkene wulare wulare temente.

Kolosi

Pol re Kolosi kwomri tatame remne basrasem siglow.

Kiyi late tuma.

Gwor siglow Pol re basrasem, Kolosi kwomke temenem Jisas rene habobo tatame remne newopitim. Kolosi kwomkene Efesus kwomkene rep mekni meknik tetane, rep Esia yokwo, Turki nowselke tetane. Pol re Kolosi tatame remne Jisas rene webo tuma be yin wesowem. Re Efesus kwomke temenem, re agerbo tame remne kwomke kwomke werasen yim. Rane rem Kolosi kwomke yin God Reri Tuma etek wesowbem, rem omuteke metem.

Yuri Pol re metem, rane tame rem Kolosike temenem Jisas rene habobo tatame remne yikokon op wem. Nemri kemne webo wule kem kirkir sete. Kem God reri kwomri tame remne kirkir lom yokwote. Kem mare tumas kutebo wule kirkir sete. Kem rane a noyi tebo wule kirkir sete. Rem remne etopkap yikokom.

Opkap Pol re Kolosiri Jisas rene habobo tatame remne gwor siglow basrasen op wem. Remri kemne webo tuma et kemne kwobo be late. Kem agerbo agerbo wule mane sete. Kem God eterri wulewou sete. Krais eterwou re aboyei wosri Tare Si Tame. Aboyei wos God re Krais eterke nenem. Krais eterke God re aboyei wos potte tetane. Krais re neremkene tetane, nem eterkene tetane. Yuri nem eterkene Hevenke temente tetane. Nem tatame ager tem, eker nem eterri wulewou heyar sebet. Kem agerbo wule mane sete. Pol re remne etop basrasem, re Tikikus rene werasen re gwor siglow Kolosi kwomke sen yin newom. Onesimus re Tikikus rekene anepoi yim. Kiyi Pol re er tame, Onesimus, rene habom, re Filemon rene siglow basrasem.

Krais re aboyei wosri Tare Si Tame. Re God eterkapwai tetane.

(Sapta 1:1—3:4)

1 An Pol. God eter wemke, an Krais Jisas reri werasen yi tame tetane. Neremri mase, Timoti eter, arenkene nes kemne gwor siglow basrasbo. 2 Kem Kolosi kwomke tetane God eterri tatame. Kem Krais rene omuteke heyar habobo gesmase. Nemri Apiy God re kemne pap meten kwobo labet. Re kemri pap pultebet, kem pap yenbo temente.

Kolosi tatame rem Jisas rene omuteke habobem.

3 Nes kemne habon God rekene tuma namrebo, nes rene wese abo. Re neremri Haneyen Jisas Krais eterri Ha. 4-6 Kemri nenbokap nes op metem. Kiyi rane tame rem Jisas reri Tuma Yenbo sekene kemne wesowem, er yabelke kem omuteke metem. God re kemne reri kwomke tetane wos newote wem, kem omuteke kirkir metem. Etop tem, kem Krais Jisas rene omuteke som habon pap yenbo ten er wos late heyar kowtene. Kem God reri tatame remne pap yewobo, nem etop metem. God reri pap meten kwobo labo wule kem kiyi meten heyarwai sanetenekap, nugwape nowselri tatame rem et Tuma Yenbo kirkir omuteke metbo. Sene rem wule yenbo agerbo tatame remne kirkir nenbo. 7 Epafras re God reri pap meten kwobo labo wule kemne peikbem, kem heyar metbem. Re neremri yaku nen tamesip. Nem rene metekwasbo. Re Krais reri yaku omuteke nenbo tame. 8 Re nesne kirkir op wem. God Reri Wow re kemne pap yewobo wule newon kem tatame remne pap heyar yewobo.

Pol re God rene wemetem, re Kolosi tatame remne kitimena newote.

9 Nes Epafras reri tuma metem, eter yabelke nes ek tobotan kwokwos kwokwos God rene kemne op wemetbo. Re kemne kwobo labet, kem reri wuribai heyar metbet. God Reri Wow re kemne nugwape wuribai purere yenbo newobet. Nes rene etop wemetbo. 10 Opkap, kem Haneyen reri habobo woskene reri metekwasbo woskene kem kebese nenbet. Kem metkereke yenbo wos nugwape nenbet. Kem purere som poten God reri tetanekap kem heyar sanete. 11 Nes God rene kirkir op wemetbo. Reri kitimena yenbo bukrewai tetane, eker re kemne kitimena newobet. Opkap, mapkap wos yaper kemne tete, kem som taskuren yin et yaper wos legete. 12 Kem metekwasen Apiy rene wese abet. Eter re kemne tatame yenbo nenem. Kem eterri tatamekene kem reri yabelkap pastene kwomke tetane wos yenbo kebese kirkir potte. 13 Kiyi nem kerneir kitke temenem. Sene God re nemne potem, nem reri meseke mogulri Yen eterri tame beig tem. 14 God Reri Yen re nemri wule yaper kelmenam, eker God re nemne tuma sene be nente.

Krais eterri wulekene eterri yakukene.

15 God rene nem lek be labo. Krais, God Reri Yen, re God eterkap sekene, nem rene lam. Re God eterri Masetobo Yen. Re God reri nenem aboyei wosri Tare Si Tame. 16 Krais eterke, God re aboyei wos nenem. Nelke tetane wos, nowselke tetane wos, lek labo wos, lek be labo wos, nelke tetane kitimenakene wos, kwom panen sibo wos, kitimenakene omugambo, sikele arkwukene remne re kirkir nenem. Krais eterke God re aboyei wos nenen Krais rene newom. 17 Krais re kiyi temenem, aboyei wos rem yuri tem. Eter re aboyei wos lakerebo, eterri kitimenak aboyei wos heyar tetane. 18 Re rene habobo tatame etemri Tare Si Tame, rem eterri wesom. Eterke rem pow tetane. Re God Reri Masetobo Yen. Eter re sele meike temnas wayen yim, eker eterwou re etemri Temnas Yi Tame. 19 God eterri wuribaike re op wem. Ari Yen re arenkapwai temente. Opkap God reri wule, reri kitimena, reri purere wuribai, aboyei Eterri Yen eterke tetane. 20 God reri wuribai op temenem. Re aboyei nowselri wos, nelri wos remne potte wem. Eker Reri Yen rene rem mek kwuren peikkeren sam, eterri nepke God re remne potem. Eker wos nugwape rem God reri peiktame sene be tem. Rem purere wuri tem.

21 Kiyi kem wuribai yaper temenem, kem wule yaper nenbem. Eker kem God eterri peiktame temenen rene kaike temenem. 22 Sene God Reri Yen re more tame ten rem rene mek kwuren peikkeren sam. Op temke, God re kemkene kelmenan kem eterri nowu tem. Yuri re kemne poten kem eterri bitmik teten re kemne tatame yenbowai late. Re kemne wule yaper be wuri late. Re kemne sebera ya wos be wuri lan potte. 23 Kem God rene kap mesegente. Kem mol pan teten rene omuteke som habobet. Be wos wuri kemne kap keikere yakeren kem Hevenke yite tuma kap pelebitete. Kem kiyi metem Tuma Yenbo kap mesegente. Gwor Tuma Yenbo aboyei nowselri tatame rem metbo. An Pol, an gwor Tuma Yenbo wesowbo yaku nen tame tetane.

Pol re Kolosiri tatame remne kwobo lam.

24 Gwopte an kemne kwobo lan mus metbo, an metekwasbo. An Krais eterkene tetane, eker re rene habobo tatame remne kwobo lan metbem mus tep, an kirkir etop meten legebo. 25 God re anne

lebam, an reri tatame remri yaku nen tame ten remne kwobo labo. Eker an God Reri Tuma aboyei heyar wesowbo. 26 Nabe nugwape nugwape er tuma re berasmenem. Kiyi temenem tatame rem be metmenem. Gwopte God re er tuma tegek wem, reri tatame rem welepe metbo. 27 God reri wuribai re op habom. Reri berasmenem tuma re reri tatame remne peterate. Et hadebaswai Tuma re aboyei tatame remne kebese kwobo late. Berasmenem tuma tobo gwor. Krais re keremkene tetane, eker kem God eterri hadebaswai tetane kwomke yin eterkene heyar temente tetane. 28 Eker nem Krais rene aboyei tatame remne wesowbo. Nem purere wuribai yenbo potemke, nem remne tuma kwobke webo, rem yaper wos kap nente. Nem remne God Reri Tuma kirkir murese wepeikbo. Opkap, Krais eterke rem sespe tete. Yuri nem remne wulare wulare panen yin rem God eterri bitmik tetete. 29 Krais re anne kwobo labo, re anne kitimena bukre newobo, eker an gwor yaku bukre murese som nenbo.

2

Nem Jisas rene omuteke habon nem yikoko tuma teitkwunte.

1 An webo, kem etop mette. An yaku bukre nenbem, tatame nugwape remne kwobo labem. An keremne, Laodisia kwomri tatame etemne, agerbo anne be latene tatame etemne mere, an remne kwobo labem. 2 Opkap, kem pap kitimena poten kem pap yewobo wule awosein awosein nente. Kem God eterri wule heyarwai sanete, kem wuribai pes be tete. Opkap kem God eterri berasmenem tuma heyar mette. Gwor berasmenem tuma tobo, et Krais eter. An kemne webo, kem etopkap tete, eker an kemne yaku bukre nenbo. 3 God eterri aboyei berasmenem purerekene wuribaikene Krais eterkene tetane. Re et yenbo wos nemne peterabo.

4 An kemne webo. Agerbo tame rem kemne yan weyenbo kayenbo tuma yikokote, kem remri tuma mane omuteke mette. 5 An keremkene be tetane, ari wuribai an keremkene tetane. Opkap an metekwasen habobo, kem Krais rene omuteke habobo wule kitimenakene sebo. Kem wuribai wuriwou som tetane.

Nem Krais eterke tetane, nem heyar tete.

6 Kem Krais Jisas rene omuteke habon rene Haneyen webo, eker kem eterke te. 7 Me nen selke keikerebokap, ake re kitimenakene segke tetetanekap, kem Krais eterke te. Kemne peikbem tuma kem etop omuteke habon heyar sen kitimenakene tete. Kwokwos kwokwos kem God rene wese abet.

8 Kem heyar la. Rane tame rem kemne kap yikokote. Rem tame etemri wuribaike tuma bop wesowbo. Rem yei warege etemri sike wesowbo. Rem nowselke tetane, nelke tetane omugambo etemri tuma wesowbo. Et Krais eterri tuma bo. Kem remri tuma omuteke mane mette. Rem kemri wuribai kap nalgwomte.

9 Kem mettene. Krais re more tame temenem, re God eterkapwai temenem. 10 Re Keryen Yen bukre. Aboyei kitimenakene omugambo rem Krais eterri kulke tetane. Kem eterkene tetane, eker kem pow ten heyarwai tetane. 11 Kem Krais eterkene tetane, opkap kem mare tumas kutem tame sekene tetane. Et more tame etem wesomke nenem wos bo. Yehow. Krais re kemri nenbem wule yaperkene kemri kiyiri wuribai yaperkene poten septim, et mare tumas kutebo wule sekenewai. 12 God re Krais rene wow sene newon rene sele meike nenewayem. Kem reri kitimena omuteke habom, eker rem kemne okke tirmunbo wule nenem. Etop nenemke,

God re kemne Krais eterkene sele meike kirkir rasen kemne Krais eterkene sele meike kirkir nenewayem. 13 Kiyi kem wuribai yaper temenem, kem wule yaper som nenbem. Op temenem, kem sa tamekap temenem, kem God eterri tatame be temenem. Sene God re kemne Krais eterkene sele meike kirkir nenewayem. Eterke kem pow tem. Re nemri yaper nen wos kelmenan magel tayen nemne tuma sene be nente. 14 Nemri yaper nenbo wule et nemne tuma nente siglowke basrasmenem. God re er siglow poten Krais eterne me kwuren peikem mek kirkir peikkeren rekene kirkir sam. Op nenem, er siglowke basrasem tuma sene be tetane. 15 Krais re er kwuren peikem mek temenem, re aboyei kitimenakene omugambo, sikele arkwukene remne teitkwunkeipem. Re remri kitimena kelpe emik septim. Re remne kepke bogen nugwape tatame etemri bitmik panen yin rem sebera bukre yam.

Nem Krais eterkene sam, eker tamek nenem wule nemne kwobo be late.

16 Yike tame rem kemne putuwen op wete, kem awoskene okkene abo wule, God rene lom yokwobo yabelri wule, liyp geibile yabelri wulekene, Egesi Yabelri wulekene biragiyebo. Kem remne sewayen op wete. Nem opkap tamek nenbo wuleri kulke be tetane. 17 Rem kemne nente webo wule et yuri tete wosri okneilke labokap. Et wos sekene bo. Krais eter re sekene. 18 Rane tame rem op webo. Nem nugsikap labo tame, nem sig kworer teitkwunbo tame, nem God reri kwomri tame remne lom yokwobo tame. Kem etop be nenbo, kem tame yaper. Op webo tame kem remri tuma mane mette. Opkap tame rem nowselri wuribai tetane, rem remri sig kworer bukre webo. 19 Er tame rem Krais eterri kulke be tetane. Krais re Tare Si Tame, reri kulke tetane tatame etemwou rem eterri wesom. Re remne kitimena newobo, re remne keikeretene, rem wuriwouke natirtene. God eter webokap rem muyen bukre tebo.

20 Metye. Kem Krais eterkene samke, eker kem nowselri kwom panen sibo omugambo, sikele arkwu, kitimenakene wos remri kulke sene be tetane. Berke kem nowselri wuribai som sebo? Berke kem nowselri wule som nenbo? 21 Nowselri wule kemne op nente webo. Opkap wos kem mane sete. Opkap awos kem mane ate. Opkap wos kem let mane kerete. 22 Er awos abo wulekene ok abo wulekene tame re tewo wuriwou nenen eipye yaper tebo. Et tamek nenbo wule. Et tamek peikbo wule. 23 Rane tame rem op habobo, tamek nenbo wule et lom yokwobo wule yenbo. Et sig kworer teitkwunbo wule yenbo. Et wesom kworer pebo wule yenbo. Op habobo tame rem webo, er wule purerekene wule. An kemne sene op webo. Tamek nenbo wule et wuribai yaper kebese be teitkwunte.

3

Nem Krais eterkene pow tem.

1 God re Krais rene sele meike nenewayemke, Krais re pow tem, nem kirkir pow tem. Krais re Hevenke tetane, re God eterri let mame yokwok sin kwom panen sitene. Opkap, kem Hevenke tetane wos pap tewo tewobet. 2 God eter tetane emi, kem etop habobet. Gwor nowselke tetane wos kem mane habobet. 3 Kem sam, eker kemri wow Krais eterke God rekene berastene. 4 Krais eterke kem pow tetane. Re sene yan tegek tete, reri hadebaswai tetanekap kem kirkir tete tetane.

Krais re neremkene tetane, nem tatame ager tem.

(Sapta 3:5—4:18)

Nem tatame ager tem.

5 Sene keremri wuribaike tetane nowselri wule, kem ab pen sate. Gwopkap wule kem teitkwunen sene mane nente. Kem muye bisi mare bisi mane yite. Kem sebera yabo wule mane nente. Kem yaper wos pap mane tetete. Kem metkereke wule yaper mane sene habon nente. Kem nowselri wos mane ayekutete. Wos ayekutebo wule, et sukwiye wuran lom yokwobo wulekap. 6 Opkap nenbo tatame rem God Reri Tuma nasweibo, eker God re remne pap bukre yokbo. 7 Kiyi kerem mere, kem opkap wule yaper nenbem tame remkene temenem, kem kirkir nenbem.

8 Gwopte kem gwopkap wule yaper mesegen. Pap yokbo wule, eimolbo wule, agerbo tatame remne wuribai yaper tebo wule, tame kwuyebo wule, suyogu wurabo wule, opkap wule yaper kem mane sene nente. 9 Kem keremwou keremwou tuma mane yikokote. Kem kemri kiyiri wuribai yaper mesegenem, opkap kem er wule yaper sene mane nente. 10 Kem wuribai ager potem. Er wuribai God re nenem. Kwokwos kwokwos re kemne purere wuribai yenbo som newobo, opkap, kem eterkap tebo. Kemne nenem God rene kem yuri heyar sanete. 11 Nem tatame ager tem, opkap nem kena kena bo. Sene nem op be habobo, nem Juda tame o nem Juda tame bo. Nem mare tumas kutebo tame o nem mare tumas be kutebo tame. Nem agerbo tuma namrebo tatame o nem tuma wuriwou namrebo tatame. Nem yaku bop nenbo tame o nem kel yaku nenbo tame. Opkap wule nem be habobo. Nem op habobo. Krais eterne nem omuteke kirkir habobo, eker nem tamesip tamesip tetane. Krais re nemkene aboyei tetane. Re aboyei wosri somo.

Nem agerbo tatamene pap yewobo wule sete.

12 God re kemne pap yewon kenem, kem eterri tatame. Op tem, kem gwopkap wule nenbet. Kem agerbo tatame remne pap meten wule yenbo nenbet. Kem kworer teitkwunbet. Kem agerbo tatame remne tuma kwobke kap wete. Tatame rem kemne yaper nente, kem remne gwule agetage kap tete. 13 Kem awosein awosein yenbo nente. Kem tame rene tuma nente, kem awosein awosein kelmenate. Haneyen re kemri wule yaper tuma be nenem, kem awosein awosein etop kirkir nenbet. 14 Sene kem wule bukre degerbokene nenbet. Kem tatame remne pap nugwape yewobet. Kem etop nente, kem wuribai wuriwou ten nawo wuriwouri yenkap tete. 15 Krais re reri pap kwuye metbo wule kemne newobo, kem wuribai wuriwou ek tebo. Er pap kwuye metbo wule re kemri wuribai keikeren kem wule yenbo habon nente. God re kemne wepotemke, kem pap kwuye meten wesom wuriwoukap tete. Kwokwos kwokwos kem Godkene agerbo tatamekene remne wese abet. 16 Krais reri tuma yenbo kem heyar meten et keremri wuribaike temente. Purere yenbok kem reri tuma keremwou keremwou heyar peikbet. Kem God rene metekwasen wese an Keryen Yen Devit reri basrasem sekwo lombet. Jisas rene habobo tatame remri basrasem sekwokene God Reri Wow reri kemne newobo sekwokene kem etop kirkir lombet. 17 Mapkap mapkap tuma kem wete, mapkap mapkap wos kem nente, aboyei wos kem Haneyen Jisas eterri sigke ek nente. Eterri sigke kem Apiy God rene wese abet.

Pol reri nawohakene yenkene remne wem tuma.

18 Kem tamekene ta, kem keremri tame etemri kulke temente. Haneyen re kemne etop nente wem. 19 Kem takene tame, kem kemri ta remne pap yewon heyar temente. Rem pap yaper kap tete, eker kem remne yaper kap nente.

20 Yen, kem nawoha remri kemne webo tuma kem aboyei heyar meten nenbet. Kem op nente, Haneyen re late, re kemne metekwaste. 21 Ha, kem yen remne gwule kap tete, rem pap yaper kap tete.

Yaku nenbo tatamekene yaku lakerebo tatamekene Pol re remne wem tuma.

22 Kem yaku nenbo tatame, kem kemri yaku lakerebo tame remri tuma aboyei heyar meten nenbet. Remri bitmik kem yaku yenbo nenbet, rem kemne tame yenbo wete. Rem be temente, kem yaku welepe be nenbet. Etopkap wule mane nente. Kem yaku nente, kem pap yenbo ten Haneyen rene habote. 23 Mapkap mapkap yaku kem nente, kem tatame etemnewou kap habon ek nente. Kem Haneyen eterne habon er yaku murese lamse nenbet. 24 Kem op habo. Haneyen eter, re kemri Yaku Lakerebo Tame sekene. Eter, re reri tatame remne tokwo yenbo newote wem, opkap re kemne kirkir newote tetane. 25 Yaper nenbo tatame remne re tokwo yaper sein newote tetane. Tatame remri nenbokap, God re remne etop sein nente tetane. Re tatame remne heyar se pebo.

4

1 Kem yaku lakerebo tame, kem sanetene, Hevenke tetane Yaku Lakerebo Tame re kemri yaku lakerebo tame mere. Kem etop habon kem kemri yaku nen tame remri nenbo yaku lan remne heyar sein etop nenbet.

Nem Apiy God rekene tuma murese namren wule yenbowou nente.

2 Kem ei sin lakeren tewok tewok God rekene tuma murese namrebet. Kem kap pwoyte. Kem rene wese abet. 3 Kem rekene namrebet, kem nemne habon rene wemette. Re nemne kelow peterate, nem reri tuma ek wesowbet. Krais rene kiyi berasmenem tuma nem tegek wesowbet. An er tuma kiyi wesowbem, eker gwopte an ake yaperke tetane. 4 Kem God rene wemettek, reri anne newom yaku an kebese nenen reri tuma wesowte, tatame rem tuma tobo welepe mette.

5 Kem Krais rene be habobo tatame remkene temente, kem reri wule remne petera. Kem wuribai yenbo ten ei sin kowte, kem remkene tuma namren remne heyar nenbet. 6 Tuma yenbokene wan kwuye metbo tumakene kem remkene heyar namrebet. Remri kemne wemetbo tuma, kem kiyi habon remne heyar sein ek wete.

Pol re Kolosi tatame remne pir wem.

7 Nemri mase yenbo, Tikikus, re Haneyen reri yaku omuteke nenbo tame. Re nemri yaku nen tamesip. Re kemne lasyan ari tetanekap kemne wesowte. 8 An rene eker werasen yibo. Nemri tetanekap re kemne wesowte, kem pap kwuye mette. 9 Keremri tame wuri, Onesimus, rene an kirkir werasen yibo. Re neremri meseke mogulri mase yenbo. Mapkap mapkap wos gwok nenbo, rep kemne heyar wesowte tetane.

Pol re Kolosi kwomri Jisas rene habobo tatame remne pir wem.

10 Arenkene ake yaperke tetane tame, Aristarkus, re kemne pir webo. Barnabas reri mase, Mak, eter mere, re kemne pir webo. Kem ari tuma kiyi metemkap,

re kemne lasyate, kem rene pap yewote. 11 Jisas Jastus eter mere, re kemne pir webo. Er Juda tame mur, rem Krais rene omuteke habobo. Etemwou rem God reri panen sitene kwomri tuma arenkene kirkir wesowbo. Rem anne yaku kwobo bukre labo.

12 Epafras, eter mere, re keremri tame wuri, re kemne pir webo. Re Krais Jisas eterri yaku nen tame. Kwokwos kwokwos re kemne habon Apiy God rene omuteke op wemetbo. Kem wuribai pes kap tete, kem Jisas rene omuteke habobo wule kap mesegente. Kem mol pan teten Krais rene omuteke habobo tame sespe tete. God reri webo tuma aboyei, kem heyar meten nenbet. Re God rene etop wemetbo. 13 An rene, kemne wesowbo, re yaku burkre nenen keremkene Laodisia kwomri tatamekene Hierapolis kwomri tatamekene kemne kwobo labem. 14 Luk re neremri meseke mogul, re dokta, rep Demas rekene kemne pir webo.

15 Kem Laodisia kwomri gesmase remne wesowte, an remne pir webo. Nimfa etetkene teri akek wuriwouke wuren Jisas rene habobo tatame, etemne mere, an remne pir webo. 16 Kem gwor siglow lakeiptek, sene kem Laodisia kwomri Jisas rene habobo tatame remne newopitite, remkene late. Etopkapwou an Laodisiari gesmase remne newopitim siglow, rem kemne newopite yan kem kirkir poten late. 17 Kem Arkipus rene op wete. Haneyen re nene wem yaku, ne etop nenkeipte. Rene etop wesowte.

18 An Pol, an kersep poten kemne pir wen basrasbo. Setate. Kem anne habobet. An ake yaperke som tetane.

God re kemne pap meten kwobo labet.

1 Tesalonaika

Pol re Tesalonaika kwomri tatame remne kiyi basrasem siglow.

Kiyi late tuma.

Gwor siglow Pol re basrasen Tesalonaika kwomke temenem God rene omuteke habobem tatame remne newopitim. Tesalonaika kwom et Masedonia yokwok tetane. Gwopte rem kwom sig Selonike webo. Et kwom bukre.

Pol re Pilipai kwom mesegenen Tesalonaika kwomke yin Jisas rene omuteke habobem tatame remne tuma wesowbem. Aposel 17:2 op webo. Re Tesalonaikak temenem, rane Juda tame rem rene pen sate wemke, re Tesalonaika kwom mesegenen yim. Sene re agerbo agerbo kwomke yin tuma wesowbem, re Tesalonaikake God rene omuteke habobem tatane remne habon siglow pes remne basrasen newopitim. Gwor siglow et kiyi basrasem siglow.

Pol re remne habon op basrasem. Kem Jisas rene omuteke habobo, kem agerbo tatame remne pap meten heyar nenbo, et yenbo. Kemri kwomri tatame rem kemne yaper nenbo, kem pap yaper kap tete. Kem Jisas rene omuteke som habobet.

Kiyi Tesalonaika tatame rem Pol rene op wemetem. Krais re sene be yamente, God rene omuteke habobo tatame rem sate, rem somsom temente o bo? Pol re gwor siglow basrasen tuma sein op wem. Ekeya. Rem somsom heyar temente tetane.

Tesalonaika tatame rem rene kiyi agerbo tuma op wemetem. Makapke Krais re sene yate? Pol re gwor siglow basrasen tuma sein op wem. Krais re sene yate yabel nem be mettene. Nem er yabel kowen nem yaku nentek, yuri Krais re sene yate. Pol re etop pap kwuye met tuma remne basrasen newopitim.

Polkene reri yaku nenbem tamesipkene rem Tesalonaikari tatame remne habobem.

(Sapta 1—3)

1 Kem Tesalonaika kwomri tatame kem God rene omuteke habobo. Kem Apiy Godkene Haneyen Jisas Kraiskene etepri tatame. Nem Pol, Sailas, Timoti, nem kemne gwor siglow basrasbo.

Nemri Apiy God re kemne pap meten kwobo late. Re kemne pap pultete, kem pap yenbo me temente.

Tesalonaikari tatame rem God rene omuteke habobem, Pol re okbop tem.

2 Kem Krais rene omuteke habobo tatame tem, eker nem God rene kwokwos kwokwos wese abo. Nem God rekene tuma namren rene wemetbo, re kemne heyar nente. 3 Kem Apiy God rene kwokwos kwokwos habobo, eker kem yaku yenbo nenbo. Kem agerbo tame remne pap metbo, eker kem yaku bukre nenen remne heyar nenbo. Kem neremri Haneyen Jisas Krais rene kowtene, eker kem rene mesegente be habobo. Kem etopkap nenbo, eker nem kemne habon nemri Apiy God rekene tuma namrebo. 4 God rene omuteke habobo gesmase, God re kemne pap meten heyar nenbo. Re kemne kiyi kenem, kem eterri tatame.

5 Nem God Eterri Tuma Yenbo kemne wesowem, nem tumawou be wesowem. Yehow. God Eterri Wowkene reri kitimena bukrekene et neremkene kirkir temenem. Kem nemri omuteke habobokap lam. Nem keremkene temenem, nemri nenbemkap kem lam, nem kemne kwobo labem.

6 Nemri nenbemkap wos et Haneyen reri nenbemkap, kem

etop nenbem. Kem God Reri Tuma metem, agerbo tatame rem kemne gwule ten kemne yaper wos nenem, kem mus bukre meten kem God rene be mesegenem. Yehow. God Reri Wow re kemne gureremenem, eker kem okbop tem. 7 Kem op nenbem, Masedonia nowselri God rene omuteke habobem tatame, Akaia nowselri God rene omuteke habobem tatame rem aboyei kemri yenbo nenbemkap wos metem, rem etop kirkir nenem. 8 Haneyen Jisas reri tuma kem mekap pebem, Masedonia nowselri tatame, Akaia nowselri tatame rem metem. Etemwou bo. Kem God rene omuteke habobokap, nugwape genek tetane tatame rem ab kirkir etop metem. Opkap, nem worwor be namrete. 9 Rem nemne op wem. Polnage rem Tesalonaikari tatame remne lasyim, Tesalonaikari tatame rem remne pap meten heyarwai nenem. Rem sukwiye wurabo wule mesegenem, rem somsom temente God sekene rene omuteke habon reri yaku nenbem. 10 God Reri Yen re Heven mesegenen sene yate. Kem rene kowtene. God Reri Yen, Jisas, re kiyi sam, God re rene wow sene newon re sene wayen sim. Op temke, Jisas re nemne potte, eker God re nemne gwule sene be tete. Re omuteke be habobo tatame etemnewou gwule ten yaper nente tetane.

2

Pol re Tesalonaika kwomke temenen nenbem yaku re wesowem.

1 Gesmase, kiyi nem kemne lasyan God reri yaku kemkene nenbem. Er yaku re kelpe emik be yim. Kem etop sanebo. 2 Kiyi nem kemne be lasyamenem, nem Filipai kwomke temenem, rem nemne tame kwuyen yaper nenbem. Sene nem kemne lasyam, God re nemne kitimena newom, nem mol pan teten God Reri Tuma Yenbo kemne heyar wesowbem. Nemne sewayen yaper nenbem tatame nem remne be akbem. 3 Nem kemne God rene omuteke habobo wule wesowbem, nem kemne tuma yaper be webem. Nem kemne be yikokobem. 4 God re nemri wuribai purere kiyi seilam. Sene re nemne werasen nem tatame remne God Reri Tuma Yenbo wesowbo. Eker nemri kemne weiwebo tuma et God eter nemne weiwem tuma. Tame rem nemri yaku okbop tete, nem etop be habon nenbo. God eter re nemri yaku okbop tete, nem etop habon nem eker nenbo. God eter re nemne se pen labo tame. 5 Nemri nenbokap God re labo, nem kemne weyenbo kayenbo tuma be webem. Nem kemne tuma wesowbem, nem kemri wos potte be habobem. 6 Kem nemri sig bukre wete, agerbo tatame rem nemri sig bukre wete, nem etop be habobem. 7 Sekene. Nem Krais eterri werasen yi tame. Eker nem kemne kebesi wete, kem nemne sig bukre wete. Nem kemne etop be wem. Yehow. Nem kemkene temenem, nem elen me temenem. Nawo rem remri yen muk newon abemkap, nem kemne etop temenem. 8 Kem nemri meseke mogul. Nem kemne okbop ten boteyatebo. Eker nem God Reri Tuma Yenbo kemne wesowte selbem. Etopwou bo. Nem kemne pap bukre meten nem op wem. Kem nemri tametiy sekene, eker nem kemne kwobo lan sate, et nem metekwaste.

9 God rene omuteke habobo gesmase, kem sene habote. Nem kemkene temenem, nem yaku bukre nenbem. Nem God Reri Tuma Yenbo kemne wesowbem, nem kemne awos be wemetbem. Yehow. Nem neirkene yabelkene yaku nenen tokwo poten nem awos ek tupan abem.

10 Kem God rene omuteke habobo tatame, nem kemne wule

yenbo nenbem. Er wule nem kemne nenbem, re yenbowai. Eker tatame rem nemne mapurke tuma wete? Nemri nenbemkap kem lam, God eter mere re kirkir lam. 11 Kem mettene. Ha rem remri yen remne heyar nenbokap, nem kemne wulare wulare etop nenbem. 12 Nem kemri wuribai lisokote tuma wem, kemne pap kwoye met tuma wem. Nem kemne noubke wem, God eter tetanekap kem etopkap tete. God re kemne eterri kwomke yite tebo, eterri kwomke kem etek yin simente tetane.

Jisas rene omuteke habobem tatame rem mus metbem, rem kitimena potem. Yaper wos remne be teitkwunem.

13 Kwokwos kwokwos nem God Reri Tuma kemne wesowbem, kem op webem. Er tuma et tameri tuma bo. Et God Reri Tuma. Kemri op webem tuma et sekene. Kem God rene omuteke habobo tatame, kem er tuma heyar keikeretene, er tuma re kemri wuribai heyar nenbo. Nem op labo, nem God rene kwokwos kwokwos wese bukre abo. 14 Gesmase, Judiak tetane Krais Jisas rene omuteke habobo tatame kem etemkap tem. Juda rem remne yaper nenen rem mus metbemkap, kemri maime kwomri tame rem kemne etopkap kirkir nenbem. 15 Juda tame rem Haneyen Jisaskene God Reri Tuma wesowbem tamekene remne pen sam. Rem nemne wekrokem. Rem nugwape tame remri peiktame. Remri nenbemkap God re muwen magel tayem. 16 Rem nemne weragerbo, nem God Reri Tuma agerbo tatame remne kap wesowte. God re agerbo tatame remne kap potte, rem muwebo. Eker kwokwos kwokwos rem wule yaper nenbo, remri nenbo wule yaper re bukre tebo. Eker God re remne pap yokbo wule meknik yan tetane.

Pol re Tesalonaika tatame remne sene late selem.

17 Gesmase, nem keremkene temenem, Juda rem nemne lelen amem. Towyen rem remri nawoha habon remne tekatekabokap, nem kemne etopkap habon tekatekabem. Nem gene genek temenem, nemri wuribai keremkene temenem. Nem kemri bitmi late tekatekabem, nem kemne lasyate kelow sopbem. 18 Nem kemne sene lasyate habom. An Pol, an kemne sene yin late tewok tewok seilabem. Eker, Satan re nemne sewayen kelow tukem, eker nem kemne be lasyam. 19 Yuri nemri Haneyen Jisas re sene yate yabelke nem eterri bitmi tobok tetete tetane. Nem tetete, nem be wos potte habote? Nem be wos okbop tete? Nem be wos gabote? Nem okbop tete wos et keremwou. 20 Sekene. Nem kemne okbop tebo. Keremke nem pap yenbo tetane.

3

Pol re Timoti rene Tesalonaika kwomke werasen yin re remne kwobo lam.

1 Nem kemne kenakem habom. Nem habom, nem be kowte. Nes tuma namren Atens kwomke temente wem. 2 Nes Timoti rene werasen kemne lasyam. Timoti re neremri God rene omuteke habobo mase. Re God eterri yaku nen tame, re Krais Reri Tuma Yenbo wesowbo tame. Nes rene werasem, re kemne kwobo late. Kem Apiy God rene omuteke som habobet, kem kitimena potbet, eker re kemne kwobo late yim. 3 Be wos yaper kemne tete, be mus yaper kem mette, kem kap op habo op habote. Kem sanebo, God re kemne lebam, eker kem mus mette. 4 Kiyi nem keremkene temenem, nem kemne op wem. Yuri tatame rem nemne yaper wos nente tetane. Nem God rene omuteke habobo tatame, nem mus mette tetane. Er tuma re

sekenek tem. Nemri metem mus kem ab lam. 5 Kemri metem mus an pap yaper tem. Eker an Timoti rene werasen kemne lasyim. Re kemri omuteke habobo wule late yim. Kap, Satan re kemne seilabem? Kap, nemri nenem yaku bupo kelpe emik yim? An op habolaweyem, eker an Timoti rene kemne werasen yim.

Timoti re sene yan tuma yenbo wesowem, Pol re boteyatem.

6 Op tem, Timoti re sene yan re nemne tuma yenbo op wesowem. Tesalonaika kwomri God rene omuteke habobo tatame rem God rene omuteke som habobo. Rem agerbo tatame remne pap meten heyar nenbo. Rem kemne kwokwos kwokwos nugwape habobo, rem kemne late selbo. Re nemne etop wesowem. Nem kemne late selbokap, kem nemne kirkir etop late selbo. 7 Gesmase, kem God rene omuteke habobo wule heyar sebo, nem etop metem, nem kitimena poten pap kwuye metem. Be wos yaper nemne tebo, nem mus metbo, nem kemne habobo, nemri pap kwuye metbo. 8 Kem Haneyen reri tumakene reri wulekene heyar sete, nem boteyatete, nem heyarsubu temente. 9 Nem kemne habon God rene wese abo. Nem rekene namrebo, nem keremne okbop ten boteyatebo, eker nem rene wese abetbo. 10 Neirkene yabelkene nem God rene omuteke wemetbo, re nemne kelow peteran nem kemne lasyate. Kem rene nugwape be habobo, eker God Reri Tuma nem kemne wesowtek, kem rene omuteke nugwape habote.

Pol re God rene wemetem, re remne lasyite.

11 Nem selbo, nemri Apiy God-kene nemri Haneyen Jisaskene rep nemri kelow heyartek, nem kemne lasyate. 12 Kem awosein awosein pap metbokap, kem agerbo tatame remne kirkir pap metbokap, re nugwapewai tete. Nemri kemne pap nugwape meten heyar nenbokap, kemri pap metbokap et etopkap nugwapewai tete. Nem Haneyen rene etop wemetbo. 13 Opkap, re kemri wuribai yenbowai nente. Yuri Haneyen Jisas re reri tatame remkene yate yabel, kemri wuribai heyar me temente. Er yabelke nemri Apiy God re kemne late, re kemne tatame yenbosubuwai late. Re kemne yaper wos be wuri late.

Tesalonaikari tatame rem wete, rem wule yenbo nugwape nente.

(Sapta 4—5)

4

Nem muye bisi mare bisi kap nente.

1 Gesmase, nem kemne peteram, be wule kem nente, kem God reri selbokap nente. Et wule kem etop nenbo. Haneyen Jisas eterri sigke nem kemne op webo. Kem etopkap heyar som nenbet.

2 Nemri kemne kiyi wesowbem tuma kem ab mettene. Haneyen Jisas re nemne werasen nem kemne er tuma wesowem. 3 God reri selbokap re gwopkap. Kemri wuribai kem aboyei Apiy rene newotek, kem tatame yenbowai tete. Muye bisi mare bisi mane yite. Re etop webo. 4 Kemri wuribai, purere, wesomkene kem heyar me lakerete, kem wule yenbo nente, kem God reri selbokap nente. 5 Wuribai yaperkene wule yaperkene kemri pap kap tetete. God rene omuteke be habobo tatame rem mare bisi yibokap kem kap nente. 6 Kem God rene omuteke habobo lakemase remne yaper kap nente. Kem lakemase remne kap yikokote. Remri ta remne kap saberte. Opkap wule kem kap nente. Et tuma nem kemne kiyi wesowbem, nem kemne omuteke weiwebem. Keryen Yen God re yaper wos

nenbo tatame remne yaper sein nente tetane. 7 God re nemne ten op wem. Kem wule yaper mane yite. Kem yenbo woswou nente. 8 Gwor tuma yike magel taite, rem tamene be magel taibo. Yehow. Rem God eterne magel taibo. Er God re Reri Wow kemne newobo.

Wule yenbo re bukre tete, eker nem yaku nente.

9 God rene omuteke habobo gesmase remne pap meten yenbo nenbo wule an kemne sene be basraste. God reri kemne pap metbo wule re kemne peteram. 10 Kem Masedoniari God rene omuteke habobo gesmase remne pap meten heyar nenbo. God rene omuteke habobo gesmase, nem kemne omuteke webo. Kem remne tewok tewok pap nugwapewai som metbet. 11 Kem gwor tuma heyar habon yaku nente. Be wos kem nente, kem elen me keremri yakuwou nente. Kem yaku keremri letke nente, kem kworer lakerebet. Er tuma nem kemne kiyi omuteke wem. 12 Opkap kem wos be wuri merinte. God rene omuteke be habobo tatame rem kemri nenbo wule yenbo late, rem kemri wule okbop tete.

Haneyen re sene yate, sam tatame rem sene wayen site.

13 Gesmase, nem habobo, kem sam tatame rem tetanekap heyar sanete. God rene omuteke be habobo tatame rem sa tatame rem sene wayen site yabel be kowtene. Yehow. Rem remne nugwape yabel mokwo sibo. Kem sa tatame remne mokwo sou kap site. 14 Nem omuteke op habobo. Jisas re sam, re wow sene poten wayen sim. Opkap nem mettene, God re wem, eterne omuteke habon sam tatame etem rem Jisas reri kitimenak eterkene sene wayen site. Nem etop omuteke habobo.

15 Haneyen reri tuma nem kemne op wesowbo. Haneyen re sene yate yabelke kiyi sam God rene omuteke habobem tatame, rem temnan yaute. Nem le kelpe som tetane, God rene omuteke habobo tatame nem tiptuwu yaute tetane. 16 Haneyen re yerte nenbet, God re yaye tete tetane. Reri kwomri tame remri tare sibo tame re puw yaye tete, nowselke tetane tatame rem puw reri taye mette. Op mette, Haneyen re Heven mesegenen ek yerte tetane. Krais rene omuteke habon sam tatame rem kiyi wayen site tetane. 17 Sene nem le kelpe som tetane tatame, nem God rene omuteke habobo tatame, nem remne semowen nem etemkene nel gwanke yaute. Nem Haneyen eterkene etek wuri-wouke wurte tetane. Op tete, nem eterkene somsom temente tetane. 18 Ari kemne basrasye tuma kem awosein awosein wesowen pap yenbo temente.

5

Haneyen re sene yate tetane, eker nem rene heyar kowen lakerete.

1 Gesmase, Haneyen reri yate yabelkene yuri tete woskene kem kiyi heyar metem. Er tuma nem kemne sene be basraste. 2 Bisi a tame rem neirke elen me yabokap, Haneyen re etopkap sene yate tetane. Kem etop mettene. 3 Jisas rene be habobo tame rem op wete tetane. Gwopte yabel et yabel yenbo. Nem heyar tetane. Etop wete, agetage rem yaper tete tetane. Ta rem yen wurbo mus agetage metbokap, rem agetage etop yaper tete tetane. Rem sekiyen amelaweite tetane. 4 Gesmase, kem kerneirke be tetane. Bisi a tame yabo, tame re danekene sekete, er yabel tete, ne danekene be sekete. 5 Kem aboyei, kem yabel geiri yen, kem kerneirri yen bo, nem yabelri yen. 6 Opkap, agerbo tame rem tuknatenekap, nem kap tuknate. Nem le nowsin heyar lakerete. 7 Tuknabo tame

rem neirke tuknabo. Ok yaper abo tame rem neirke an sisi pen belebo. 8 Nem etopkap bo. Nem yabel geiri tatame, nem heyar habote. Jisas rene omuteke habobo wulekene pap metbo wulekene nem etop nenen heyar temente, et ei nai tame rem tame oub kapak nenen wubokap. Ei nai tame rem tare gurerebokap kapak nenen gumbokap, God re nemne sene potbo wule nem etop omuteke habon heyar temente. 9 God re nemne kenem, re gwule ten yaper sein nente be wem. Neremri Haneyen Jisas Krais eterke God re nemne potte wem. 10 Krais re nemne kwobo lan sam. Nem samente o nem le kelpe temente, nem eterkene heyar somsom temente tetane. 11 Opkap, kem awosein awosein tuma yenbo wete. Op nente, kem kemri wuribai kitimena newote. Kemri nenbokap kem etop som nenbet.

God re eterne omuteke habobo tatame remne kwobo labo, rem wule yenbowai potte.

12 Gesmase, nem kemne omuteke op webo. Kemne kwobo labo tatame remri kulke kem temente. Haneyen re remne lebam, rem kemne lakeren tuma peikte, kemri nenbo wule heyar tete. 13 Rem yaku yenbo kemne nenbo, kem remne pap meten heyar nenbet. Kem wuribai wuriketwou tete.

14 Gesmase, nem kemne omuteke op webo. Yaku pwoibo tatame remne kem tuma heyar weiwete. Akbo tatame remne kem purere lei newote. Kem kitimenakene bo tatame remne kwobo late. Kem nugwape tatame remne tuma elen me wete.

15 Tatame rem kemne wule yaper nente, kem yaper sein mane nente. Kwokwos kwokwos kem God rene omuteke habobo tatamekene agerbo tatamekene remne kem heyar nenbet.

16 Kem okbop ten boteyatebet. 17 Tewok tewok kem God rekene tuma namrebet. 18 Be wos be wos kemne tete, kem God rene wese abet. God re selbo, kem Krais Jisas rekene bogtene tatame kem etopkap wule nente.

19 God Reri Wow re kemne wos wuri nente wete, kem rene kap weragerte. 20 God re tame remne wen wesowte tuma rem kemne wete, er tuma kem mu kap wete. 21 Kem aboyei tumakene wulekene heyar se pen late. Wos yenbo kem potte. 22 Aboyei wule yaper kem amekwunte.

23 God re pap yenbo metbo wuleri tobo. Kemri wow, wuribai, wesom re heyar lakerebet. Haneyen Jisas Krais re sene yate yabelke re kemne op wete tetane. Kem yaper wos be nenem. 24 Kemne tam tame eter webokap re etopwou nenbo. Reri nente webo tuma re nenbo.

25 Gesmase, kem nemne God rekene tuma wemette, re nemne kwobo late.

26 God rene omuteke habobo tatame remri wulekap kem aboyei gesmase remne pir wese an ragi boite.

27 Haneyen reri sigke an kemne omuteke op webo. Aboyei gesmase remne kem gwor sigelow lan wesowte.

28 Nemri Haneyen Jisas Krais re kemne pap meten kwobo labet.

2 Tesalonaika
Pol re Tesalonaika kwomri tatame remne yuri basrasem siglow.

Kiyi late tuma.

Gwor siglow Pol eter basrasem. Re Tesalonaika kwomke temenem God rene omuteke habobem tatame remne newopitim. Re siglow pes remne basrasem. Gwor eter remne yuri basrasem siglow.

Jisas re sene yate tuma, Tesalonaika kwomri God rene omuteke habobem tatame rem welepe be metmenem. Rane rem op habom. Jisas re sam, re sene wayen sin God reri kwomke yim. Yin temenem, re sene yam. Eker Pol re gwor siglow basrasen remne op wem. Jisas re God reri kwomke yim, re sene be yatene. Re be yamentek, nowselri tame rem nugwape yaper wos kiyi nente tetane.

Nowselri keryen yen yaper re tete. Re Jisas reri peiktame tete. Re tetek, Jisas re sene ek yate. Re yate, re nemne potte. Opkap, be wos be wos tete, kem Jisas rene omuteke som habobet. Kem yaku yenbo som nenbet. Kem yaku kap pwoyte. Kem agerbo tatame remne kwobo som labet. Pol re remne etop basrasem.

Haneyen reri yuri tete yabel.

(Sapta 1-2)

1 Nem Pol, Sailas, Timoti, nem kemne gwor siglowke basrasbo. Kem Tesalonaika kwomri God rene omuteke habobo tatame, kem neremri Apiy Godkene Haneyen Jisaskene etepri tatame.

2 Nem selbo, Apiy God, Haneyen Jisas Krais rep kemne pap meten kwobo late. Rep kemne pap pultete, kem pap yenbo temente.

Tesalonaikari God rene omuteke habobem tatame rem mus metbem, rem taskurbem.

3 Gesmase, kwokwos kwokwos nem God rene kemne wese abo. Nem op nenbo, et yenbo. Mapurke nem op nenbo? Kem omuteke habobo wule nugwape nenbo. Pap meten heyar nenbo wule kem awosein awosein nugwape nenbo. Opkap nem God rene wese abo. 4 God rene omuteke be habobo tatame rem kemne yaper nenbo, kem mus nugwape metbo. Op metbo, kem taskuren omuteke habobo wule heyar som sebo. Eker nem kemne gabon okbop tebo. Keremri nenbokap, nem God reri agerbo kwomke tetane tatame remne nem etop wesowbo.

God re nemne wule yenbok heyar se pete tetane.

5 Rem kemne yaper nenbo, kem mus meten kem taskuren Apiy God rene som habobo. Opkap, God re kemne lan op webo. Kem wule yenbo nenbo. Aren panen sitene kwom, Heven, kem etek yite tetane. Op webo. Opkap nem mettene, God re nowselri tatame remne heyar se pete. 6 God re wule yenbo gwop nente. Re kemne yaper nenbo tame remne yaper sein nente tetane. 7 Kem mus metbo tatame, God re wem, kem neremkene kwuye meten egesite tetane. Haneyen Jisas re yate, nem ege ek site. Re eterri kwomri kitimenakene tame etemkene Heven mesegenen yate tetane. Rem ker bukrewaikene yate. 8 God rene be habobo tatame remne re yaper sein nente tetane. Haneyen Jisas reri Tuma Yenbo be meten nenbo tatame remne re kirkir yaper sein nente tetane. 9 Rem tokwo yaper potte. Rem Haneyen rene genek tete, rem reri bitmi, reri kitimena bukre, reri tuw malebokap sene be late tetane, rem yaper somsom temente tetane. 10 Krais re yate yabelke rem yaper tete tetane. Er

yabel reri tatame rem rene sig bukre wete tetane. Rene habobo tatame rem rene tuma yenbo wete tetane. Nemri wem tuma kem heyar meten omuteke habobo, eker kerem mere, kem etemkene temente tetane.

Rem God rene wemetbem. Re Tesalonaikari tatame remne kitimena newote.

11 Yuri tete wos nem habobo, eker kwokwos kwokwos nem nemri God rene gwor tuma wemetbo. Re kemne ten wule yenbo nente wemkap, re kemne kwobo late, kem er wule heyar sete, kem tatame yenbo ek tete. Kemri yenbo nente selbokap, kemri omuteke habobokap, re eterri kitimenak kemne kwobo late, kem ek kebese nenkeipte. 12 Opkap tete, keremke nemri Haneyen Jisas reri sig bukre tete. Eterke kemri sig bukre tete. Nemri Godkene Haneyen Jisas Kraiskene rep kemne pap meten kwobo late, er wos ek tete tetane.

2

Wule biragiyete tame re yate.

1 Gesmase, Haneyen Jisas Krais reri sene yate tumakene nemri rekene wuriwouke wurte tumakene an kemne wete nenbo. 2 Kem wuribai yaper kap ten belete. Rane tame rem op webo. Haneyen re sene yate yabel re kiyi tem. Kap, tame wuri re wem, God Reri Wow re remne etop wem, eker rem etop webo. Kap, tame rem etemri wuribaike bupo etop webo. Kap, rem yikokon op webo. Polnage rem siglow etop basrasem. Rem me yikokobo, kem kap op habo op habote, pap yaper kap tete. 3 Tame rem kemne yikokote, kem etemri wule o etemri tumak kap omuteke mette. Kem met. Er Yabel re bupo be tete. Yehow. Kiyi nugwape tatame rem God Reri Tuma nasweyen rene magel taite. Sene God reri wule biragiyebo tame wuri re tete tetane. Er tame re ker kwomke yite tetane. 4 Er tame re aboyei God rene lom yokwobo wule nasweyen teitkwunte tetane. Nowselri tatame remri lom yokwobo wos re teitkwunte. Teitkwunte, re eter kworer sig bukre wen re God Eterri Kwoborke wuren site, re op wete. Kem anne lom yokwote. An Keryen God.

5 Kiyi an keremkene temenem, Wule biragiyebo tame rene an kemne wesowem. Kap kem er wem tuma serem o bo? 6 Gwopte wule biragiyebo tame reri kelow sikiretene. Reri kelow sikirebo tame rene kem mettene. God eter wetek, wule biragiyebo tame re tegek ek tete. 7 Gwopte wule biragiyebo tame re yaku me berasen nenbo. Re yaku nenen yin reri kelow sikiretene tame re kelow sekiyte. 8 Wule biragiyebo tame re tegek tete. Haneyen re rene eterri tuma yumuke op tete, wule biragiyebo tame re ek sate tetane. Ekeya. Jisas re yate, re tuwkap tobkuwen yate tetane. Wule biragiyebo tame re etop late, re sate tetane. 9 Metye. Wule biragiyebo tame re yan tegek tete, re Satan eterri nugwape kitimenak yate. Satan eterri yikoko wule re Satan eterri kitimenak nente, metkereke bukre wos meipte tetane. 10 Re nugwape yaper wos nenen yikokote, tatame rem meten yaper tete. God re remne potte tuma sekene remne wete, rem er tuma muwete. 11 Rem God Reri Tuma omuteke be mette, opkap God re wete, remri wuribai yaper tete, rem wule biragiyebo tame eterri yikoko tuma omuteke mette. 12 God Reri Tuma sekene omuteke be habobo, wule yaper okbop tebo tatame remne God re tuma nente tetane, rem yaper tete tetane.

God re kemne kiyi kenem, re kemne potte.

13 Gesmase, God re kemne pap yewobo. Eker nem habobo, nem

kemne habon kwokwos kwokwos nem kemne God rene wese abo. Kiyisapewai re kemne kenem, God Reri Wow reri kitimenak re kemne sene potem, kem tuma sekene omuteke habom, re kemne sene potem. Re wem, kiyi kem tuma sekene omuteke metem, agerbo tatame rem yuri omuteke metem. 14 God re selem, kem Haneyen Jisas Krais eterri hadebaskap tete. Eker nem God Reri Tuma Yenbo kemne wesowem, kem metem. 15 Eker, gesmase, kem mol pan tetete. Nem kemne peikem tuma sekene kem etop heyar sete. Nemri kemne webem tumakene, kemne siglowke basrasem tumakene kem heyar sen tobotate.

16 Nemri Haneyen Jisas Krais eter, nemri Apiy Godkene rep nemne pap yewobo. Rep nemne pap metbo, nem pap kwuye somsom metbo. Rep nemne kwobo labo, nem omuteke habobo, nem God rene kowtene, re nemne yenbo nente. 17 Rep kemne kitimena newote, kem mol pan teten nugwape yaku yenbo nenbet, nugwape tuma yenbo webet.

Tesalonaika tame rem yaku welepe be nenbo tame remri wule heyar nente.

(Sapta 3)

3

Kem God rene wemette, re nemne kwobo late.

1 Gesmase, tuma wuri tetane. Kem Apiy God rene wemette, re nemne kwobo labet. God reri tuma nem heyar wesowte, kemri nenemkap, nugwape tatame rem agetage meten rem God reri sig bukre webet. 2 Kem God rene sene wemette, yapersaper tame rem nemne yaper kap nente. Nugwape tame rem God rene be habobo. Er tame rem nemne yaper kap nente. Kem rene etop wemetbet.

3 Haneyen re tetane, be wos be wos nem rene wemette, re nente. Re kemne kitimena newobet, kemne kwobo labet. Op nente, Satan re kemne yaper be nente. 4 Haneyen re tetane, eker nem omuteke op habobo. Nemri kemne wemkap, kem etop som nenbo. Yuri kem etop som nenbette tetane. Nem etop omuteke habobo.

5 Nem selbo, Haneyen re kemne wete, kem God reri pap metbo wule heyar mette, kem Krais eterke mol pan taskuren tetebo wule heyar nente.

Nugwape tame rem yaku nente.

6 Gesmase, Haneyen Jisas Krais eterri sigke nem kemne omuteke op webo. Yaku pwoybo gesmase, nemri tuma be metbo gesmase remne kem amekwun. 7 Kem mettene, nemri nenbemkap kem etop nente, et yenbo. Nem kemkene temenem, nem bupo me be simenem. Nem yaku be pwoybem. 8 Nem kemri awos bupo be potbem. Yehow. Nem kelke awos ek tupabem. Nem kemne a yaku ker be rasbem. Neirkene yabelkene nerem nem yaku nenen ker mus warbem. 9 Nem Haneyen reri tuma wesow tame, nem kemne awos kebese wen potte. Nem etop be nenbem. Yehow. Nem kemne yaku nenbo wule peterate habom. Eker nem kemne awos be wemetbem. 10 Ekeya. Nem kemkene temenem, nem kemne op wem. Yaku nente muwebo tame re awos kap ate. Nem etop kemne wem.

11 Berke nem kemne opkap webo? Nem metem, kemri rane tatame rem bupo me sitene, rem yaku be nenbo. Agerbo tame remri yaku rem bupo me namren sewurbo. 12 Haneyen Jisas Krais eterri sigke nem er tame remne omuteke op webo. Kem elen me ten a yaku heyar nentek, kem awos ek potte. Remne etop webo.

13 Gesmase, kem wule yenbo
nente kap pwoyte. Kem som
nenbet. 14 Kap tame wuri re
nemri basrasbo tuma be nente,
kem eterne tuma wen meknik
kap tete. Op nente, re sebera yan
wule yaper mesegente. 15 Kem
rene kap op habote. Re nemri
peiktame. Yehow. Kem mase
remne nenbokap, kem rene etop
nenen op wete. Ne wule yaper kap
nente.

Pol re remne pir wem.

16 Pap kwuye metbo wuleri mu-
tame et Haneyen eter. Kwokwos
kwokwos re kemne heyar nen-
bet, be wos be wos temente, kem
pap kwuye metbet. Haneyen re
keremkene temente.

17 An Pol, gwor pir webo tuma
aren an areri letke basrasbo. Ari
siglow wulare wulare an ari sigke
opkap basrasbo. Basras et aren
basrasem. Setate.

18 An selbo, nemri Haneyen Jisas
Krais re kemne aboyei pap meten
kwobo labet.

1 Timoti

Pol re Timoti rene kiyi basrasem siglow.

Kiyi late tuma.

Gwor siglow Pol re basrasen Timoti rene newopitim. Re Timoti rene siglow pes newopitim. Gwor siglow et kiyi basrasem siglow.

Timoti re God rene omuteke habobem muyen siyen tame. Re Galesia yokwori kwom Listrake yam tame. Re Juda tame bo. Reri nawet te Juda ta, reri har re Grik tame. Pol re God eterri tuma Listra kwomke yin wesowbem, Timoti re er tuma metem, re Jisas rene omuteke habom. Aposel 16:1 etop webo. Yuri re Pol rekene God eterri yaku nenbem. Sene re Efesus kwomri God rene omuteke habobem tatame etemri lakere tame tem. Pol re Timoti rene wem, re heyar la. Tatame rem God rene omuteke habobokap, agerbo tame rem yaper kap nente. Er tame remri habobemkap et kena, rem op webo. Nowselri wos et yenbo bo. Eker tatame rem heyar tete wete, rem rane awos sewaite, tame rem ta remne kap panete. Sene re rene God rene lom yokwobo wulekene God rene omuteke habobem tatame remne lakere yaku tumakene basrasem. Sene re Timoti rene wem, re Jisas Krais reri yaku nente tame yenbo tete. Re God rene omuteke habobo tatame wurlare wulare remne nente wule re basrasem.

Timoti re reri nenbokap lakerete, re God rene omuteke habobo tatame remri nenbokap kirkir heyar lakerete.

(Sapta 1—6)

1 An Pol, an Krais Jisas reri werasen yi tame. God re nemne sene potem, Jisas Krais rene nem rene late kowtene, rep anne lebam, an repri werasen yi tame tem.

2 Timoti, ne Krais Jisas rene omutek habobo, ne ari yen sekenekap tem. An nene gwor siglow basrasbo. Nemri Apei Godkene nemri Haneyen Jisas Kraiskene rep nene pap meten kwobo late. Rep nene pap pultete, ne pap yenbo temente.

Yikoko tuma nem teitkwunte.

3 Kiyi an Masedonia nowselke yibem, an nene wem tuma an nene sene webo. Ne Efesus kwomke som temente. Etek tetane tame, rane rem God rene omuteke habobo tatame remne wule yaper wesowbo. Ne remne sewaite. Rem yikoko tuma kap wesowte. 4 Rem sike bop kap wesowte. Rem yeiwarege remri sig nogwape kap namrete. Opkap tumake rem wuribai pasupte, rem God reri wule omuteke be habote. God re nemne nentekap, rem heyar be mette. 5 God re nemne nente yaku et tatame rem God rene omutekewai habote, God re remne late, rem tatame yenbo. Rem sanete, God re labo, rem yaper wos be nenbo. Etopkap wule et remne lesokte, rem agerbo tatame remne pap yewote. 6 Rane tame rem er wule sekene mesegenem, rem wor ten agerbo agerbo tuma bupo me namrebo. 7 Rem selbo, rem God reri wule peikbo tame tete. Remri webo tuma rem habobo, et sekene. Remri webo tuma tobo rem heyar be metbo, rem tuma bupo me webo.

8 Nem santene. Tatame rem God re Moses rene newom Wule heyar meten tobote, et wule yenbo rem tobote. Etop tete, nem wete, et wule yenbo. 9 Ekeya! Nem mettene, God re Moses rene newom Wule re yenbo nenbo tatame remne be sewaibo. Yehow. Re yaper nenbo tatame remne sewayen tuma webo. Gwopkap

tatame God re remne sewayen tuma webo. Wule biragiyebo tame, God Reri Tuma be metbo tame, sebera ya wos nenbo tatame, God rene tame kwoyabo tame, nowselri wule nenbo tame, nawoha repne pen sabo tatame, alwo pen sabo tame, 10 muye bisi mare bisi yibo tatame, tame rem agerbo tamesip tamesip wule yaper nenbo, ta rem agerbo tasip tasip wule yaper nenbo, agerbo tameri yen bisi potbo tatame, yikokobo tame, tuma nen akek yikokobo tame, tuma sekene be meten nenbo tatame. God re Moses rene newom Wule re opkap tatame remne sewayen tuma webo. 11 Er tuma et God reri Tuma Yenbo re anne wesowte werasemkap. Er tuma et Keryen Yen God rene webo, re yenbosubuwai. Re me malobo.

God re Pol rene pap metem, eker Pol re God rene wese am.

12 An neremri Haneyen Krais Jisas rene wese abo. Re anne kitimena newobo, an yaku nenbo. Re anne se pen lan op wem. Pol re ari yaku kebasi nente tame. Op wem, re anne gwor yaku werasem. Eker an rene wese som abo. 13 Sekene, kiyi an rene tuma yaper wen kwoyan God rene omuteke habobo tatame remne yaper nenbem. An Krais rene be metmenem, an wor temenem, an etop nenbem. Eker God re anne pap metem. 14 Neremri Haneyen Krais Jisas re anne pap meten kwobo labo wule yenbowai nenem, an rene omuteke habon agerbo tatame remne pap yewom. Re kemne mere etop nenbo.

15 Gwor et tuma sekenwai. An selbo, nugwape tatame rem er tuma poten God rene omuteke mette. Krais Jisas re God reri kwom mesegenen nowselke yam, re yaper wos nenbo tatame remne potte yam. Metye. Kiyi an tame yaper etemkap temenem, an remne aboyei teitkwunen wos yaperwai nenbem. 16 Op temenem, eker God re anne pap metem. Tatame rem mette, Krais Jisas re anne yaper sein be nenem. Yehow. Re anne pap meten heyarem. Op mette, Jisas rene yuri omuteke habote tatame rem op habote, Pol re tame yaperwai temenem, Krais Jisas re rene heyarem. Eker re nemne etop kirkir nente. Re nemne kwobo late, nem heyar somsom temente. Etop habote, eker God re anne kiyi pap bukre metem. 17 An God eterri sig bukre som webo. Re kiyiri tatame, yuri tete tatame etemri Keryen Yen bukre. Re be sate. Re somsom temente. Nem rene lek be labo. Eterwou re nemri Keryen Yen bukre. Nem eternewou som lom yokwobet. Et sekene.

Timoti re ei bukre nayen wule yaper teitkwunte.

18 Timoti, ne areri yen. An nene wete tuma ne etop nente. Kiyi God Reri Tuma wesowbem tame rem neri nenbo wule wem. Et tuma ne poten ei nayen wule yaper teitkwunte. 19 Ne omuteke som habobet, ne wurbai yenbowou nenbet, ne peiktame remkene kebasi nayen yin teitkwunte. Rane tame rem wuribai yenbo be nenbem, rem wule yaper nenbem, eker rem God rene som be habobo. 20 Tame pes, Himeneuskene Aleksanderkene rep etopkap nenem. Rep God rene tame kwoyabo. Eker an repne Satan reri letke rasen re repne yaper nente. Repne yaper nente, rep purere poten God rene tame sene be kwoyate.

2

Nem God rene wemette, re aboyei tatame remne kwobo late.

1 An nene webo tuma gwor. Temnas yi tuma, ne nugwape tatame remne wete, rem God rekene kwokwos kwokwos namrebet. Rem rene wemetbet, re

aboyei tatame remne kwobo labet. Rem rene wese abet. 2 Rem nowselri keryen yenkene gavman tamekene remne habon God rene, remne wemetbet, re remne kwobo late. Etop nente, nem heyar site, nem God re habobo wule nem nente. 3 Et wule yenbo. Nem etop nente, nemne Sene Potbo God re nemne metekwaste. 4 Re aboyei tatame remne potte selbo. Rem eterri tuma sekene reri tobo heyar mette, re etop selbo. 5 Nem mettene, God wuriketwou tetane. Tame wuriwou re tatamekene God eterkene etemri borborke tetane. Er tame re Krais Jisas. 6 God reri kiyi wem yabelke Krais re reri wesom be habom, re aboyei tatame etemri gwulek tupan sam. Op nenem, nem mettene, God re aboyei tatame remne potte selbo. 7 Opkap, God re anne lebam, re anne werasen yaku newom, an Juda bo remne eterri tuma wesowbo. An tuma sekene webo, an be yikokobo. Juda bo tatame rem God Reri Tuma sekene heyar meten rene omuteke habote, eker an God Reri Tuma remne peikbo.

8 An selbo, aboyei kwomri tatame rem let nenuwte, God rekene tuma namrebet. Er tatame rem remri purere wuribai God rene newon yenbowai tete. Rem pap be yokte. Rem gwule be tete. Op nente, rem God rekene heyar namrete.

Yaku yenbo nenbo wule et ta remri wolebo kerapkap.

9 An Jisas rene omuteke habobo ta remne webo. Rem wuribai yenbo ten tame oub yenbo wolete. Rem tame oub kap leketakette. Rem tare take kap baste. Rem tokwo bukrek tupabo tame oub, nekel wankel kap tupan wolete. 10 Ta rem God Reri Tuma tobote, rem metkereke wule yenbo heyar nente. Op nentek, et etemri kerap yenbokap. 11 Ta rem kworer teitkwunen elen me sin God Reri Tuma mette. 12 An sewaibo, ta rem tameyen remne God Reri Tuma kap peikte, remne kap teitkwunte. Yehow. Ta rem elen me sin wan taite. 13 Berke an etop webo? God re Adam rene kiyi nenem, yuri re ta lv tene nenem. Eker an etop webo. 14 Adam re yikoko tuma omuteke be metem. Iv etet, te Satan reri tuma omuteke metem, te God reri wule biragiyem. 15 Ta remri yaku rem yen sete. Ta rem Krais rene omuteke som habobet, rem elen me sin tatame remne heyar som nenbet, rem wule yenbowou nenbet. Er ta God re remne pap meten potte, rem pow tete tetane.

3

God rene omuteke habobo tatame remri lakere tame rem wule yenbo nente.

1 Gwor tuma at tuma sekene. Yike tame re God rene omuteke habobo tatame remne lakerete yaku nente selbo, re yaku yenbowou selbo. Er tuma et sekenewai. 2 God rene omuteke habobo tatame remne lakere tame rem gwopkap nenbet. Rem wule yenbowou nente. Tatame rem er tame remri wule wuri yaper be late. Rem ta wuriketwou panete. Rem ok yaper o awos nugwape kap ate. Rem wuribai yenbo temente, rem agerbo tatame remne yenbowou nente. Rem let papkene tame temente, rem sipkwom yabo tame remne awos newon ate. Rem God Reri Tuma agerbo tatame remne heyar peikte. 3 Rem ok yaper be an sisi be pete, rem pap be yoken agerbo tamekene ei be naite. Rem ei be nogwate, rem agerbo tatame remkene heyar me site. Rem kel sou be habote. 4 Rem remri yenta heyar lakerete, yenta rem etemri kulke temente, rem heyar temente. Rem yen remne be wos nente wete, yen rem mangure be tete, rem remri tuma mette. 5 Tame rem etemri yenta remne heyar be lakerete, rem God rene omuteke habobo

tatame remne mapurke heyar lakerete? 6 God rene samsamke habobo tame rem God reri tatame remne lakerete yaku kap potte. Rem er yaku potte, rem kworer sig bukre wete. Op tete, God re Satan rene tuma nenemkap, re er tame remne etop kirkir nente tetane. 7 God rene omuteke be habobo tatame rem tame rene tame yenbo webo, er tame eterwou re God rene omuteke habobo tatame remne lakerete yaku potte. Re sig yenbo bo, tatame rem er tame rene tuma yaper webo, Satan eterri watep rene potte tetane.

God rene omuteke habobo tatame remne yaku nen tame etemri nenbo wule.

8 God rene omuteke habobo tatame remne yaku nen tame rem remri yaku heyar habote. Rem taule pes kap tete. Rem wain ok yaper nugwape kap ate. Rem kel nugwape potte kap habote. 9 Rem habote, God re remne labo, rem yaper bo. God re rene omuteke habobo tame nemne peteram tuma sekene rem heyar sete. 10 Yaku nente tame ne remri nenbo yaku kiyi seilate. Rem yaku yenbo nente, rem God rene omuteke habobo tatame remne yaku nenbet. 11 Remri ta etem mere, rem etemri nenbokap heyar habote. Rem kerabo tuma kap wete, rem ok o awos nogwape kap ate. Bo wos rem nente, rem yenbowou nenbet. 12 God rene omuteke habobo tatame remne yaku nen tame rem ta wuriwou panete. Rem remri yenta remne heyar lakerete. 13 God eterri yaku heyar nenbo tatame rem wos pes potbo. Wos wuri et rem sig yenbo potbo. Wos wuri et eme Krais Jisas eterne kenawaike abobokap reme mol pan teten tatame remne heyar wesowbo.

God eterri wule reri tobo et bukre wos.

14 An habobo, an agetage kemne lasyate nenbo. An nene gwor siglow kiyi basrasbo, an habobo, et yenbo. 15 An agetage be yatek, kem gwor siglow late. God eterri tatame remri nenbokap an kemne basrasbo. Nem somsom tetane God eterri tame beig. Nem nawo segkap, nem tuma sekene heyar sebo. 16 Ekeya. God eterri wule tobo et kik tetane tuma. An tuma sekene webo. Et gwopkap.

Re more tame tem. Aboyei
tatame rem rene lam.
God Reri Wow re nemne
peteram, reri nenbemkap
et yenbowai.
God eterri kwomri tame
rem rene lam.
Tame rem eter nenbem wos
kwomke kwomke
wesowbem.
Aboyei nowselri tatame
rem rene omuteke habom.
God re rene Hevenke panen
yawum, re sig bukre potem.

4

Agerbo agerbo yikoko tuma et tatame remri wuribai yaperke nenbo.

1 God Reri Wow re tuma kwudi site op wem. Yuri rane tatame rem Krais rene mesegente tetane. Rem arkwu gabwo remri yikoko tuma meten nente tetane. Re etop wem. 2 Er yikoko tame rem nugwape tatame remne tuma yikokote. Yikoko tame remri wuribai yaperwai. Remri yaper nenbokap rem be habobo. 3 Er tame rem ta panebo wule rem suwaibo. Rane awos rem tatame remne suwayen be ate. God re etop be webo. Re aboyei awos nenen op wem. Kem anne omuteke habobo tatame, kem tuma sekene metbo tatame, kem nogwape awos poten anne wese an awos ek ate. 4 Nem mettene, aboyei wos God re nenem, er wos et yenbo woswou. Eter nenem wos nem kap sewaite. Yehow. Nem rene wese an potte.

5 Opkap, be awos nem poten God
Reri Tumakene God rene wese abo
wulekene God re op wete. Er awos
et awos yenbo.

*Timoti re Krais eterri yaku nen
tame yenbo tete.*

6 An nene basrasbo tuma ne God
rene omuteke habobo gesmase
remne weiwete, ne Krais Jisas
eterri yaku nen tame yenbo tete.
Nemri omuteke habobo tuma
ne kitimena bukre potte. Tuma
sekene ne heyar meten nenbo,
eker ne kitimena potbo. 7 Nowselri
tatame etemri yeiwarege sike
ne kap meten kap namrete. Et
sike bop. Et God Reri Tuma bo.
Kwokwos kwokwos ne God eterri
wulewou nenbet, ne Jisas rene
habobo tame sespe te. 8 Wesom
kitimena potte wule nem kwokwos
kwokwos nenbo, et nemne kwobo
sow be labo. Nem God eterri
wule kwokwos kwokwos nenbo,
et nemne kwobo nugwape labo.
Nem nowselke temente, et nemne
kwobo late, nem heyar temente.
Yuri nem Hevenke yaute, nem
heyar somsom temente. 9 Er tuma
et sekene. An selbo, aboyei tatame
rem er tuma poten omuteke
mette. 10 God re aboyei tatame
remne Sene Potbo Tame. Nem
rene omuteke habobo tatame, re
nemne potte tetane. Nem somsom
temente Keryen Yen God rene
omuteke habobo, re nemne potte
yabel nem etop kowtene. Eker
gwopte nem yaku bukre keren
mus metbo.

11 Er tuma ne tatame remne he-
yar weiwen peikte. 12 Ne muyensi
yen tame. Tatame rem kap op
wete. Timoti re muyensi yen. Re
tame bop. Rem etop kap wete,
eker ne God rene omuteke habobo
tatame remne wule yenbo peter-
ate. Ne tuma yenbowou wete. Ne
yenbo woswou nente. Ne tatame
remne pap yewote. Ne Api rene
omutekewai som habote. Ne wule
yaper mane nente. 13 Yuri an nene
lasyate. An agetage be yate, ne
anne kowmente, ne tatame remne
God Reri Siglowri tuma lan wesow-
bet. Ne remne tuma heyar wei-
webet, heyar peikbet. 14 God Reri
Wow re nene kiyi newom kitimena
ne som habon nenbet. Kiyi God
eterri tuma wesow tame re nene
op wem. Re kitimena potte. Op
wem, God rene omuteke habobo
keryen tame rem nene let tarek
rasem, God Reri Wow re nene kiti-
mena ek newom. 15 Kwokwos
kwokwos ne God reri yaku nen-
bet. Ne agerbo wos kap habote.
Op nente, tatame rem neri yaku
late, rem op wete. Timoti re
Jisas rene habobo tame sespe tem.
16 Neri nenbokap ne heyar lan
habote. Ne remne peikbo tuma
ne heyar meten habote. Ne etop
som nenbet. Ne etopwou nente,
God re nene potte. Neri tuma
metbo tatame etemne mere, God
re remne potte.

5

*Timoti re tatame etemne eterri
gesmasekap late.*

1 Ne ker tame remne gwulek
kap tete. Ne remne tuma heyar
wesowte. Nereri ha, ne rene
webokap, ne remne etopkap wete.
Ne neri mase remne nenbokap,
agerbo muyensi yen rem God
rene omuteke habobo, ne remne
etop nente. 2 Ne neri nawo tene
nenbokap, ne agerbo ker ta remne
etopkap nente. Ne neri gesi remne
nenbokap, ne muyensi yen ta
remne etopkap nente. Ne remne
wule yenbowou nente.

*Yike rem wana ta etemne lak-
erete?*

3 Wane ta te lakemase bo, o
nare o yenken e bo, ne tene he-
yar kwobo late. 4 Yennan tetane
wane ta, yennan rem tene he-
yar lakerete. Kiyi te remne he-
yar nenbem, sene rem tene heyar
sein nente. Op nente, God eterri

webo wule rem yenbo nente. Opkap nenbo tatame remne God re metekwasbo.

5 Wane ta te wiysage tetane, te God eternewou omuteke habobo. Te God rene omuteke habon re tene kwobo late, te neirkene yabelkene God rekene tuma namrebo, re etop nente. 6 Rane wana ta rem kworer habobo, rem remri wuribaiwou nenen yaper wos nenbo. Op nenbo wane ta rem tetane, rem sam takap. 7 Ne ta remne wete, rem God rekene tuma namrete. Etop nente, rem wule yenbowou nenbet, tatame rem temne ta yaper be wete. 8 An webo. Yike tame re reri nawoha, owyi heyar be nenbo, reri akek tetane tatame remne be lakerebo, er tame re God rene omuteke habobo wule mesegenbo, re tame yaperwai. God rene be habobo tame rem opkap yaper wule be nenbo.

9 Wane ta sekene rem nabe nugwape (60) tetane, rem tame wuriketwou yimenem, opkap wane ta ne remri sig poten remne kwobo late, 10 Wane ta rem yaku yenbo nenbem ta. Rem remri yen remne heyar lakerebem. Ren sipkwom yabem tatame remne pap yewon remne awos newon abem. Rem God rene omuteke habobo tatame remne heyar nenbem. Rem God rene omuteke habobo tatame remri tewo ok keyabem. Pap yaper tebem tatame o mus metbem tatame remne rem heyarbem. Rem agerbo agerbo yaku yenbo pap teten nenbem. Opkap wane ta remri sig ne poten tene kwobo late.

11 Wane ta rem ker bo, ne remri sig kap potte, remne kel kap newote. Opkap wane ta rem Krais eterri yaku nente webo, yuri rem tame yite habobo, rem Krais rene magel taibo. 12 Op nente, God rene kiyi natebom tuma rem biragiyebo. 13 Etopwou bokem. Opkap muyensi yen wane ta rem yaku pwoibo, rem agerbo agerbo akek yin tuma wesow sapen sewurbo. Rem etopkapwou be nenbo. Rem kerabo tuma namrebo. Rem yaper nenbo. Eker ne remne kwobo kap late. 14 An selbo, wane ta rem ker ta bo, rem tame sene yin yen sete, rem yenha remne heyar nenbet. Opkap nente, nemne yaper nente webo tame rem late, rem nemne tuma yaper be wete. 15 Kem mettene, rane wane ta rem wule yenbo kiyi magel tayem, rem Satan reri wule nenbo. 16 Metye. Wane ta rem yen tetane, o lakemase o nare tetane, etem rem tene heyar lakerete. Op nente, God rene omuteke habobo tatame rem et wane ta tene yaku bukre be kerete. Rem wiysage tetane wane ta etemnewou kebasi lakerete.

Jisas rene habobo tatame remri keryen tame rem yaku yenbo nenbo, nem remne heyar lakerete.

17 God rene habobo tatame keryen tame rem yaku yeno nenbo, kem remri sig bukre newote, remne kem tokwo degerbekene newote. Tame rem yaku bukre nenen God Reri Tuma heyar wesowbo, God eterri wule heyar wesowbo tame kem remne tokwo degerbekene newote. 18 God Eterri Siglow re tokwo newobo wule op webo. Kem rais supa tetbesbo bulmakau remri tumas kep kap peikte. Kem remne pelebiten rem hame rais supa rane ate. Et yenbo. God Reri Siglow sene op webo. Yaku nenbo tame rem tokwo potte. 19 God rene omuteke habobo tame remne lakerebo tame rene tame wuri re tuma op wete. Gwor keryen tame re wos yaper nenem. Op wete, ne reri tuma epye omuteke kap mette. Agerbo tame pes o mur rem etemri lek kirkir layekap rene tuma nente wetek, ne remri tuma omuteke mette. 20 Op nente, ne sanete, re yaper nenem, eker ne nugwape tame etemri bitmik rene tuma ek

nente. Op nente, agerbo tame rem lan akte, yaper wos be nente.

21 Metye. God, Krais Jisas, God eterri kwomri tame etem mere, rem tetane. Remri bitmik an nene omuteke op webo. An nene weye tuma ne heyarwai nente. Rane tame ne remne tuma putuwte, agerbo tame, neri kwomri tame, ne remne pap meten tuma be wete, et yaper. Ne etopkap kap nente. Tame rem nenbokap, ne remne tuma putuwte o sig yenbo wete. 22 Ne God rene omuteke habobo tatame remri keryen tame remne epye kap leban rem God reri yaku nente. Tame rem yaper nenbokap ne mane nente. Ne kworer heyar lakerete, God re late, ne tame yenbowai.

23 Neri sigowk tewo nogwape mus yabo, eker an nene webo. Ne kelpokwou kap ate. Ne wain ok kera kirkir ate, neri sigowk kwuye mete.

24 Rane tatame rem yaper wos kwom geike nenbo, agerbo tatame rem remne tuma nugwape putuwbo. Rane tatame rem yaper wos berasen nenbo. Remri yaper wos et yuri tegek tete tetane. 25 Yenbo nenbo wule mere, rane tame rem nenbo, nugwape tatame rem labo. Rane rem yaku yenbo nenbo, nugwape tame rem remri nenbo yaku gwopte be labo. Remri nenbo yaku yenbo et yuri tegek tete tetane.

6

Yaku bop nenbo tame rem wule yenbo nente.

1 God rene omuteke habobo tame rem agerbo tame remne yaku nenen tokwo be potbo, rem yaku bupo me nenbo tame. Er tame rem remri yaku lakere tame remne wule yenbowou nente. Op nente, tatame rem God reri sigkene nemri peikbo tumakene yaper be wete.

2 God rene omuteke habobo lakere tame remri yaku bupo me nenbo tame rem kap op wete. Nem God rene omuteke habobo tamesip tamesip, eker nem remri tuma be mette. Rem etop kap wete. Rem op habote. Nemri lakere tame rem Krais rene omuteke habobo tame, nem remne pap yewote. Op habote, rem remri yaku yenbowai nenbet.

Kel sou habobo wule et wule yaper eterri tobo.

Ne Jisas rene omuteke tatame remne kwokwos kwokwos neluwen er tuma heyar peikbet, rem wule yenbo nente, ari nene weye tuma ne remne etop wete. 3 Nemri Haneyen Jisas Krais re nemne God reri wule heyar peikem. Tame rem agerbo wule peikte, rem Jisas reri peikem wule sekene be peikte, et yaperwai. 4 Op peikbo tame rem purerekene bo. Rem remri sig kworer bukre bupo me webo. Op webo tame rem wuribai yaper tetane, rem tuma naurabo. Remri webo tuma et tame niyok papyok tuma webo. Remri tuma metbo tatame rem sene gwule tebo, rem ragiy eibo, rem ei naibo, tame kwoyebo, rem lakemase remne yaper habobo. 5 Kwokwos kwokwos rem tuma naurabo. Opkap tame remri wuribai yaperwai. Rem tuma sekene kebese be metbo. Rem op habobo. God reri yaku et kel potbo kelow.

6 Tuma sekene. Tatame rem God eterri wule heyar nenbo, God re remne newobokap rem okbop tebo, er tatame rem heyarwai tetane. Rem woskene tatamekap. 7 Nemne nawo warwiyem wule nem wosbas be sen yam. Yuri nem sate wule nem wosbas mapurke sen yite? 8 Eker, gwopte nem awoskene kerap wole woskene tetene, nem okbop ten op wete. Et yowkem. Et yenbo. 9 Nugwape wos potte habobo tame remne Satan re keikeren seilate tetane, omap rem manke wurbokap re remne

seilate. Opkap tame rem agerbo agerbo wos yaper nente tetane. Rem yaper wos nenen wuribai yaper tete tetane. Yuri rem sate, rem yaperwai tete tetane. 10 Kel potte okbop tebo wule, et wule yaper reri tobo. Rane tame rem kel okbop tebo, rem God rene mesegente, rem lim nugwape sete tetane.

Tame re kitimenakene amete, re heyar somsom temente wow potte tetane.

11 Timoti, neren, ne God eterri tame. An nene webo. Ne wule yaper magel taite. Ne wule yenbowou sete. Ne Krais eterkap tete. Ne eternewou omuteke habote. Ne agerbo tatame remne pap meten heyar nente. Ne lim sen heyar tetete. Ne agerbo tatame remne elen me wen heyar nente. 12 Tame re Krais rene omuteke habote, re tame re amebokap. Ne rene omuteke som habote, ne heyar somsom temente tetane. Ne etop nente, God re nene wepotem. Ne rene omuteke habobo, ne nogwape tatame remne etop wesowem, ne heyar somsom temente tetane.

13 Aboyei wos heyar lakerebo God re tetane. Pontius Pailat rene heyar sein wem tame, Krais Jisas eter mere, re kirkir tetane. Repri bitmik an nene op webo. 14 Ne God eterri wule heyar som sete. Ne wule yaper kap nente, agerbo tame rem er wule kap teitkwunte, yaper kap wete. Ne er yaku nenen yin Haneyen Jisas Krais re sene yate tetane. 15 God re wem yabel tetek, Jisas re tegek tete tetane. Metekwasbo wule reri tobo et God eter. Re kwom panen sitene tame remri Kwom Panen Sitene Tare Tame. Re keryen yen tame remri Keryen Yenwai. Re haneyen remri Haneyenwai. 16 Eterwou re be sate tetane. Re yabel bukre pastene emik tetane, eker tatame rem rene mekni be yite. Rem rene be latene, rem rene kebesi be late. God reri kitimena bukre somsom temente tetane. Nugwape tatame rem God reri sig yenbo som webet. Et sekene.

Wos nugwape tetane tame rem God rene omuteke habon agerbo tatame remne kwobo late.

17 Ne nowselri wosbas nugwape tetane tame remne op wete. Kem kemri sig kworer bukre kap wete. Kem agerbo tatame remne kap teitkwunte. Nowselri wos et agetage yaper tete tetane. Opkap, kem kap op habote. Nowselri wosbas et nemne kwobo late. Yehow. Kem God rene omuteke habote. Re let papkene tame, re nemne agerbo agerbo wos yenbo newobo, nem metekwasbo. Ne remne etop wete. 18 Ne wosbaskene tame remne sene op wete. Kem yaku yenbo nente. Kem nugwape yaku yenbo nente, kem metekwaste. Kem gesa kap tete, kem let papkene tete. 19 Kem wule yenbo op nentek, yuri God re kemne yenbo sein nente tetane, kemne op wete. Kem heyar somsom temente. Et wule sekene. Ne wosbaskene tatame remne etop wete.

Timoti re reri yaku heyar lakerete.

20 Timoti, God re nene newom yaku ne heyar lakerete. Rane tame rem God reri tuma be namrebo. Er tuma ne magel taite. Etop namrebo tame rem yikokon op webo. Nemri namrebo tuma et purerekene tuma. Er tuma webo tame remne ne meknik kap yite. 21 Rane tame rem er tuma omuteke metem, rem God rene mesegenen rene omuteke sene be habobo.

God re kemne pap meten kwobo late.

2 Timoti
Pol re Timoti rene yuri basrasem siglow.

Kiyi late tuma.

Gwor siglow Pol re basrasen Timoti rene newopitim. Re Timoti rene siglow pes basrasem. Gwor et yuri basrasem siglow. Pol re Romri ake yaperke temenem. Rom tame rem rene pen sate nenem, eker re gwor siglow basrasem. Timoti re Efesus kwomke temenem, re God rene omuteke habobem tatame remne lakere yaku etek nenbem.

Pol re Timoti reri hakap. Pol re rene God Reri Tuma wesowem, re meten God rene omuteke habobem tame tem, eker Pol re rene yen webem.

Pol re rene basrasem, re God rene omuteke habobo tatame remne lakere yaku murese nenbet. Be wos be wos tete, re Jisas rene omuteke som habobet. Re rene kap mesegente. Kwokwos kwokwos re Jisas reri tuma heyar wesowte. Re kap akte. Re er yaku kap mesegente. Pol re God reri yaku nenbemkap, Timoti re etop nenbet. Pol re etop basrasem.

Timoti re yaku kitimenak nente, re God reri yaku nen tame sekene tete.

(Sapta 1—4)

1 An Pol, an Krais Jisas reri werasem tame. God re wem, an Krais Jisas rene omuteke habobo tatame remne God reri wem tuma wesowbo, rem heyar temente tetane.

2 Timoti, ne ari yen sekene, an nene gwor siglow basrasbo. Apiy Godkene nemri Haneyen Krais Jisas, rep nene pap meten kwobo late. Rep kemri pap pultete, ne pap yenbo temente.

Nem God Reri Tuma Yenbo wesowte, nem sebera kap yate.

3 Ari yeiwarege rem pap yenbo ten God Reri Tuma meten reri yaku heyar nenbemkap, an etopwou nenbo. An habobo, an wule yenbo nenbo. Kwokwos kwokwos, neirkene yabelkene, an God rekene tuma narembo wule an nene habon God rene nerene wese abo, rene wemetbo, re nene heyar nenbet. 4 Neren kiramkap, an etop sene habobo, eker an nene tekatekabo, an nene sene late selbo. An nene late, an okbopwai tete. 5 An heyar mettene, ne Krais rene omuteke habobo. Opkap wule neri owyi Loiskene neri nawo Yuniskene rep heyar etop sebem. Be yabel an neri omuteke habobokap habobo, 6 an neri wuribai op lisokote habobo. Kiyi an neri tarek let kerem, God re nene kitimena bukre wuri newom. Tame rem ker lisen ker re ein wayen bukre tebokap, neren potem kitimena ne God reri yaku yenbo nenbet, er kitimena re sene bukre tete tetane. 7 Ne mettene. God re Reri Wow nemne newom, nem be akbo. Yehow. Re nemne kitimena potbo wule kirkir newom. Re nemne agerbo tatame remne pap meten heyar nenbo wule kirkir newom. Re nemne wuribai yaper kebasi sewaibo wule kirkir newom.

8 Opkap, ne nemri Haneyen reri tuma wesowte, ne sebera kap yate. An Haneyen reri tame, eker rem anne ake yaperke wen wurem. Ne etop sebera kap yate. An God reri yaku nenen mus metbokap, ne God reri kitimena poten reri Tuma Yenbo wesowen ne mus kirkir mette. 9 God re nemne reri tatame tete wepotem. Nerem nenbem yaku yenbok boker re nemne sene wepotem. Yehow. Reri wuribaike re nemne pap meten kwobo lan sene potem. Kiyisapewai re nowsel be nenmenem, re nemne habon Krais Jisas eterke nemne

potte wem. 10 Sene God reri pap metbo wule re tegek tem. Nemne Sene Potem Tame, Krais Jisas, re yam, re tame sabo wule teitkwunem. Re God Reri Tuma Yenbo nemne wesowbem. Eker nem mettene, tatame rem rene omuteke habote, rem sene be sate, rem heyar somsom temente tetane.

11 God re anne leban anne God Reri Tuma wesowte wem. Eker, an reri werasen yi tame tem, an reri tuma peikbo tame tem. 12 Eker, an gwopkap mus metbo, an sebera be yabo. Yehow. Aren omuteke habobo tame rene an mettene. Re anne newom yaku re heyar lakeren yin re sene yate Yabel tete.

13 An nene peikbem tuma sekene ne heyar habobet. An nene peikbemkap, ne agerbo tatame remne etop kirkir peikbet. Ne Krais Jisas rene omutekewai habote. Neri pap ne rene newote. Op nente, ne tatame remne tuma yenbo wesowte. 14 God re neri letke rasem Tuma Yenbo ne heyar lakerete. God Reri Wow re nemri wuribaike tetane. Eter re nene kwobo late, reri kitimenak ne er wos heyar lakerete.

15 Ne metem, nugwape Esia nowselri tame rem anne magel tayen anne mesegenen yim. Tame pes, Figeluskene Hermogeneskene, etep mere rep anne mesegenem.

16 Onesiforus re etop be nenem. Yehow. Tewo nugwape re anne lasyabem, an pap kwuye metbem. Op nenem, an Haneyen rene wemetbo, re rene reri yentakene remne pap mette. An ake yaperke temenem, re anne lasyate be aken sebera be yam. 17 Yehow. Re Rom kwomke yam yabelke re anne sopen yin anne ek lam. 18 Ne metem. Kiyi an Efesus kwomke temenem, re anne kwobo labem. An Haneyen rene wemetbo, re tatame remne tuma nente Yabel re Onesiforus rene pap meten rene heyar nente tetane.

2

Timoti re Krais Jisas reri ei nai tame yenbo tete.

1 Ari yen, Timoti. Nem Krais Jisas eterke potbo pap meten kwobo labo wule, ne nugwape pot. Ne er kitimenak muresen tete. 2 An nene tuma peikbem, an nugwape tame remri bitmik wesowbem. Tame rem God eterri tuma heyar sebo, ne er tuma remne peikte. Sene er tame rem agerbo tatame remne kebasi kirkir sene peikte.

3 Ne Krais Jisas reri ei nai tame yenbo tete. Nem reri yaku nenen mus metbokap, ne mus kirkir mette. 4 Ei nai tame rem akwulri wos o kel potte yaku be habon nenbo. Yehow. Rem remri taresi tame reri tumawou meten nenbo. Rem selbo, taresi tame re remne okbop tete, eker reri tumawou rem meten nenbo. 5 Tame re tewo gelas nateite, re tewo gelas nateitbo wule heyar nente. Re heyar be nente, re tokwo be potte. 6 Tame rem now yaku bukre nente, er tame rem now awos kiyi potbo. 7 Ari weye tuma ne heyar habote. Haneyen Jisas re nene kwobo late, ne er tuma tobo heyar kebasi sanete.

8 Ne Jisas Krais rene habote. Re Devit reri tame beig. Re sam, re wow sene poten wayen yim. Er Tuma Yenbo an tatame remne wesowbo. 9 Er Tuma Yenbo an wesowbo, eker an mus metbo. Rem anne ake yaperke wen wurem, rem tame yaper peikbokap rem anne etop kepke peiktene. Rem anne kepke peiktenekap, rem God reri Tuma Yenbo rem kepke mapurke peikte? 10 Eker an mus bukre metbo, an be habobo. God eter kenem tatame an etemnewou habobo, rem God Reri Tuma Yenbo omuteke mette. Sene Krais Jisas

re remne sene poten rem eterkene heyarwai somsom temente.

11 Gwor tuma et sekene, nem omuteke mette.
Nem Jisas eterkene sate,
yuri nem eterkene heyar somsom temente tetane.
12 Nem metbo mus me taskurte, opkap yuri nem Jisas rekene kwom panen site tetane.
Nem rene magel taite, eter mere re nemne magel sein taite tetane.
13 Nem rene omuteke habote wete, sene nem be habote, God re nente wemkap, re nente. Re kworer be yikokote.

Timoti re yaku bukre nente, re God reri yaku nen tame sekene tete.

14 Er wos kwokwos kwokwos ne God rene omuteke habobo tatame remne wuribai lisokote. God reri bitmik ne remne omuteke op wete. Kem tuma kap naurate. Et tuma et tatame remne kwobo be labo. Naurabo tuma metbo tatame rem etop mette, remri wuribai yaper tete tetane.

15 Neri nenbo yaku God re metekwaste, ne etop selte. Etop selte, eker ne tuma wesow yaku murese nente. God Reri Tuma sekene ne heyar peikte, ne etop heyar wesowte. Op nente, God re nene metekwaste, ne sebera be yate. 16 Metye. Tuma bop et God eterri wuribairi tuma bo, kem kap namrete. Tatame rem er tuma namrete, rem God rene magel taibo. 17 Remri opkap namrebo tuma et nai tewo bukre tebokap et tatame remne yaper nenbokap. Etop namrebo tame remri tame pes rep Himeneuskene Filetuskene. 18 Er tame rem God Reri Tuma sekene mesegenen op webo. Nem kiyi sam, nem wow sene potem. Sene nem wow be potte. Op webo, rem rane omuteke habobo tatame remri omuteke habobo wule yaper nenbo.

19 Metye. God reri heyar yewom nawo seg et som heyar yewotene. Er seg et gwor tuma etek basrastene. Haneyen re reri tatame remne heyar mettene. Gwor tuma kirkir etek basrastene. Tatame rem op webo. An Haneyen eterri. Op webo tatame rem wule yaper mesegente. Etop basrastene.

20 Woskene tatame rem ake bukrek temenbo, rem agerbo agerbo oukene warekene tetane. Rane ou rem golke nenem, rane rem silvak nenem. Er ou rem ou yenbo, mikta oukap. Er ou mutame re awos bukre nenbo yabelke re er ou poten awos etek nenbo. Agerbo ou et mek teyem, agerbo ou et selke nenem. Er ou tatame rem poten agerbo agerbo yaku nenbo. 21 Tame re yaper nen wos mesegenen wule yenbowou nente, God re rene lan re tame yenbo. Re ou yenbokap re, re yaku yenbo nente. Re God sekene reri tame tete, re Haneyen rene kwobo late. Re metkereke yaku yenbo nente.

22 Muyensi yen tame remri yaper nenbokap, ne op late, ne pap kap tetete. Opkap tame ne remne mesegenen amekwunte. Ne yaku bukre nente, ne yenbo wulewou nenbet. Ne God rene omuteke habon yaku yenbo nente. Ne agerbo tatame remne pap yewote. Ne agerbo tatame remkene heyar site. Haneyen rene omuteke habon rekene tuma namrebo tatame, rem God rene wemetbo, re remne kwobo late, re remkene temente. 23 Wor tetane tame etem namrebo tuma ne kap namrete. Rem er tuma namren yibo, sene rem ei nugwobo. 24 Haneyen Jisas reri yaku nen tame re tatame remkene kap ei nugwote. Re aboyei tatame remne wule yenbo nente. Tatame rem rene tuma yaper wete, re remne sein be wete. Re God eterri wule remne peikte. 25 God Reri Tuma magel taibo tame

remne ne God Reri Tuma heyar elen me peikte. Ne op nente, kap God re rene magel taibo tame remne kwobo lan rem wuribai yaper mesegenen tuma sekene omuteke mette. 26 Kiyi Satan re remne manke keikeren rem reri tuma meten nenem. Rem tuma sekene omuteke habote, remri wuribai sene yenbo tete, rem Satan eterri man mesegenen amen yite.

3

Jisas re sene yate yabel tatame rem nugwape wule yaper nente tetane.

1 Ne gwor tuma sanete. Jisas reri yate yabel matnate, nugwape yaper wos tete tetane. 2 Er yabel nugwape tatame remri nentekap gwor. Rem remri kworer wesomwou habote. Rem kelwou potte habote. Rem sig bukre kworer wete. Rem agerbo tame remne wekwoya makwoyate tetane. Rem nawohanem remri tuma nasweite. Tatame rem remne wule yenbo nente, rem pir wese be ate. God reri wule rem magel taite tetane. 3 Rem tatame remne pap be mette. Rem gwule be kelmenate. Rem kerebo tuma som webet. Rem remri wuribai yaper nente, rem agerbo tatame remne paku yaper pete. Wule yenbo rem muwete. 4 Rem tametiy remne yena ten pir sagwu newote. Remri wuribai yaper rem agetage nente. Rem op wete. Neremwou nem keryen tame. Rem God rene okbop be tete. Rem nowselri wulewou okbop tete. 5 Rem God rene omuteke habobo wule bupo me sete. Rem God rene omuteke habobo wuleri kitimena magel taite. Opkap tame ne remne amekwunte.

6 Opkap tame rane rem wuribai yaper tetane, rem wuribai kitimenakene bo ta remri akek elen me wuren remne yikokobo. Er ta rem wuribai yaper, rem metkereke yaper wos nugwape nente pap tetebo. 7 Er ta rem purere potte wen seilaweibo. Rem tuma sekene omuteke mapurke mette? 8 Kiyi Janeskene Jambreskene rep Moses reri peiktame temenemkap, er yikokobo tame rem tuma sekene remri peiktame tetane. Remri wuribai et yaper, rem God rene omuteke be habobo. 9 Remri nenbokap et bukra be tete. Tatame rem late, remri wule et yaperwai. Kiyi tatame rem Janeskene Jambreskene repri nenbem wule rem yaper lamkap, remri nenbo wule rem yaperwai late.

Timoti re God Reri Tuma heyar keikeren sete.

10 Ne arenkene temenem, an God Reri Tuma peikbemkap, aren nenbem wulekap, ari wuribai ne etop latene. An God rene omuteke habobo. An tatame remne pap be yokbem, an remne pap metbo. An limkene wos taskuren kebese sebo. Ne etop latene. 11 Agerbo tame rem anne yaper wos nenbemkap, an mus metbemkap, ne etop mettene. Ne metem, Antiok tame, Aikoniam kwomri tame, Listra kwomri tame rem anne yaper nenbem. Yaper nenbem, Haneyen eter, re anne kwobo lam, an heyar tem. 12 Sekenewai. Yike tatame rem Krais Jisas eterkene temente, rem God eterri wule sete selbo, agerbo tatame rem remne yaper nente tetane. 13 Tame yaperkene yikoko tuma wesowbo tamekene rem etop yaper som nenen yin rem nugwapewai tete tetane. Rem tatame remne som yikokote, agerbo tatame rem remne sein yikokote.

14 Tatame rem nene peikbem tuma sekene, ne omuteke habobem, et tuma sekene. Ne etop omuteke som habon sebet. Nene God Reri Tuma peikbem tame ne remne heyar mettene.

15 Ne eisuw yen temenen yan ne
God Reri Siglow Yenbori tuma
heyar metbem. Er tuma re nene
purere kebese newote, ne Krais
Jisas rene omuteke habon re nene
sene potte. 16 Kiyi God re wemke,
tame rem reri wem tuma aboyei
siglowke basrasem. Er tuma et
yenbowai, et nemne tuma sekene
peterabo. Nem yenbo be nenbo,
eker God Reri Tuma et nemne
sewayen nemne kelow yenbo
peterabo. Eterri tuma et nemne
wule yenbo weiwebo. 17 Opkap
nenbo, God eterri yaku nenbo
tame rem wule yenbo potte, rem
aboyei metkereke yaku yenbo
kebese nente.

4

Timoti re God Reri Tuma heyar wesowte.

1 Krais Jisas re kelpe temente
tatamekene sam tatamekene
remne aboyei se pete tetane. Re
tegek tete tetane, re kwom panen
site tetane. Eker Godkene Krais
Jisaskene repri bitmik an nene
tuma wuri omuteke op webo.
2 Ne God Eterri Tuma Yenbo som
wesowbet. Yike rem neri tuma
mette muwete, ne kap habote.
Ne omuteke som wesowbet. Ne
remri wuribai teitkwunbet, rem
omuteke mette. Ne remne wen
rem remri wule yaper mesegen-
tek, rem yenbo woswou nente. Ne
remne purere yenbo newote, ne
remne pap kap yokte. Kwokwos
kwokwos ne remne tuma heyar
peikbet. 3 Metye. Yuri nugwape
tatame rem tuma sekene be mette
wete. Rem yikoko tuma wesowte
tame remri tuma mette pap tetete.
Eker rem yikoko tuma wesow tame
nugwape remne wepoten remri
tuma okbop ten mette tetane.
4 Rem tuma sekene magel tayen
sene be mette, rem sike bopwou
wan tayen metbet. 5 Neren, ne
wuribai yenbo som temente. Ne
mus meten me tairuwte. God Reri
Tuma ne tatame remne wesowte.
Ne tatame remne kwobo late, er
yaku ne aboyei heyar nenen yin
nenkeipte.

Pol re op wem. An sate matnaye.

6 Aren, an sate matnaye. Juda
rem wain ok God eterne kwar
pebo tiyke sirbokap, ari nep sirte
nenbo. An gwor nowsel mesegente
matnaye. 7 An yaku bukre
nenkeipem. God re anne werasem
yaku an legem. An God rene
omuteke som habobo. 8 God re
anne newote tokwo yenbo et heyar
rastene. Tatame remne heyar Se
Pen Labo Tame, Haneyen eter, re
anne newote tetane. Eter sene
yate Yabel re arennewou boker be
newote. Yehow. Re tegek tete Yabel
tekatekabo tatame remne aboyei
re er tokwo remne newote tetane.
Er tokwo re gwopkap. Re nemne
tatame yenbo wete nenbo.

Timoti re Pol rene agetage lasyate.

9 Ne anne agetage lasyate.
10 Demas re nowselri wos okbop
tem, re anne mesegenen Tesalon-
aika kwomke yim. Kresens re
Galesia yokwok yim. Taitus re
Dalmesia kwomke yim. 11 Luk
eterwou re arenkene tetane. Ne
yate, ne Mak rene panen kep anne
lasyate. Mak re anne yaku kwobo
late. 12 An Tikikus rene Efesus
kwomke werasen yim.

13 Ne yate, ne ari tame oub la-
guna sen yate. Kiyi an Troas kwom
mesegenem, an er wos Karpus
eterne mesegenem. Ari siglow ne
kirkir sen yate. Ne heyar la. Tuma
basrastene portob weske nenem
siglow ne kap serte. Ne etop kirkir
sen yate.

14 Aleksander re agerbo agerbo
wos ainke nenbo tame, re anne
yaperwai nenem. Eter nenemkap,
Haneyen re rene sein nente tetane.
15 Ne rene heyar la. Re nene yaper
kap nente. Nerem wesowbem
tuma re omuteke nasweyem.

16 Kiyi Romri tame rem anne
tuma nenem, yike tame be wuri
anne kwobo be lam. Yehow. Rem
anne mesegenen yim. An God
rene wemetbo, re remne yaper
sein kap nente. 17 Haneyen re
anne ei wuram. Re anne kitimena
newom, an God Reri Tuma ab he-
yar wesowkeipem, agerbo agerbo
nowselri tatame aboyei rem er
tuma metem. Haneyen re anne
kwobo lan anne sene potem, rem
anne be pem. Por bukre re yen
wuri tate nenbo, ha re rene eipye
potbokap, Haneyen re anne etop-
kap potem, an pow tem. 18 Be wos
yaper anne tete, Haneyen re anne
sene potte, reri nelke tetane panen
si kwom re anne etek panete, an
pow tete. Eterri sig nem bukre
somsom webet. Et sekene.
19 Ne Prisilakene Akwilakene
repne wesowte, an repne pir
webo. Onesiforus reri yentakene
etemne mere, an kirkir pir webo.
20 Erastus re Korin kwomke
som tetane. Trofimus re yaper
metem, an rene Miletus kwomke
mesegenem. 21 Ne agetage anne
lasyate. Worwu kiyi kap tete, nene
kelow kap tukte.

Yubulus, Pudens, Linus, Klodia
etem, agerbo nugwape lake-
masekene rem nene pir kirkir
webo.
22 Haneyen re neri wowke
temente. God re kemne aboyei pap
meten kwobo labet.

Taitus
Pol re Taitus rene basrasem siglow.

Kiyi late tuma.

Gwor siglow Pol re basrasem, re Taitus rene newopitim. Taitus re Juda tame bo. Re Jisas rene omuteke habobem tame tem, re Pol rekene yaku nen tamesip tem. Sene re Kritke yim, re Jisas rene omuteke habobem tatame remne lakere yaku etek nenbem. Krit et kersepkap okke tetane kwowyen.

Pol re wem, nugwape Krit tame rem yenbo bo. Tame re Jisas rene omuteke habobo tatame remri temnas yi tame tete habote, re wule yenbowou nenbet. Sene re Taitus rene keryen tatame, muyensi yen tame, yaku bop nenbo tatame remne weiwete tuma wesowem.

Pol re rene op basrasem. Taitus, ne tame yenbo lebate, rem Jisas rene omuteke habobo tatame remne yaku nente. Jisas rene omuteke habobo tatame remne ne tuma weiwebo wule an nene basrasbokap, ne etop nente. Kem heyar temente. Kem gwule kap tete, kem kap pekate. Kem wule yenbo awosein awosein nente. Pol re etop basrasem.

God rene omuteke habobem tatame rem Kritke temenem, Taitus re remne kitimenakene tuma weiwebem, remri omuteke habobo wule remri nenbo wule yenbo tete.

(Sapta 1—3)

1 An Pol, an God reri yaku nen tame. An Krais Jisas reri werasen yi tame. God re kenem tatame remne re anne werasen yim, an er tatame remne kwobo labo, rem God rene omuteke nugwape habobo, rem Kraist reri tuma sekene heyar metbo. 2 Er tuma sekene rem omuteke mette, rem heyar somsom temente. Eker rem etop habon kowtene. Kiyisapewai God re nowsel be nenmenemke, re op wem. Anne omuteke habote tatame rem heyar somsom temente tetane. Apiy God re yikokobo tame bo. Reri wem tuma et tuma sekene. 3 God eter wem yabelke re tame remne wen rem reri tuma wesowem, reri tuma et tegek tem. Nemne Sene Potbo God, eter re anne werasen yim. An er tuma wesowbo.

4 Taitus, Haneyen rene omuteke habobo wulek ne areri yen sekene, an gwor siglow nene basrasbo. Neser wulek kirkir sebo. Apiy God eter, nemne Sene Potbo Tame, Krais Jisas eter, rep nene pap meten kwobo late. Rep nene pap pultete, ne pap yenbo temente.

Taitus re God rene omuteke habobo tatame remri temnas yi tame remne lebate.

5 An nene Kwowyen Krit etek mesegenem. Mesegente nenbem, an nene op wem. Rane yaku nem be nentene, er yaku ne nenkeipte. Yaku wuri, ne kwomke kwomke yin Jisas rene omuteke habobo tatame remri temnas yi tame remne lebate. An nene wemkap, ne etop nente. 6 Ne gwopkap tame remne lebate. Tatame rem tame rene yenbowou webo, er tame ne remne lebate. Ta wuriketwou panetene tame ne lebate. Remri yen rem Krais rene omuteke habobo, rem yen yenbo. Tatame rem er yen remne etop be webo. Rem yaper wos nenbo, rem nawoha repri tuma nasweibo. Yike tame rem etopkap yen tementek, ne er tame remne lebate. 7 Tame rem God reri yaku lakere nente, eker rem wule yenbowou nenbet. Er tame remne agerbo tatame rem remri wule yaper be wuri be late. Rem taule

be kutebo. Rem pap epye be yokbo. Rem ok yaper an sisi be pebo. Rem tatame remkene be naibo. Rem kel potte pap be tebo. 8 Er wos rem be nenbo. Rem gwopkap nenbo. Rem sipkwom yabo tatame remne awos newon abo, remne tukna emi newobo. Rem wule yenbo okbop tebo. Rem wuribai yenbowou nenbo. Rem tame yenbowai. Rem God reri wule heyar sebo. Rem kitimenakene, eker rem yaper wos nen pap be tebo, rem er wos magel taibo. 9 Kiyi omuteke metem tuma sekene rem omuteke som habon sete. Rem er tuma sekene reri tobo agerbo tatame remne wesowte, rem heyar me tete. Rem tuma heyar wesowte, tuma sekene nasweibo tame rem remri nenbo wule yaperkap sanete.

Tuma yikoko tame nogwape rem Kwowyen Kritke temenem, rem God rene omuteke habobem tatame remne yaper nenbem.

10 Nogwape tame rem tuma bop wen agerbo tatame remne yikokobo. Er tame, nugwape rem Juda tame. 11 Er tame rem tatame remne yikoko tuma peikbo, rem remri kel poten sebera be yabo. Yaper nente wule rem etop peikbo. Nugwape tame remri yentakene rem tame remri tuma metbo, rem wuribai pasupbo. Er tuma yikoko tame remne ne sewaite. 12 Kiyiri Krit tame wuri re purerekene tame, re op wem. Kritri tatame rem aboyei rem tuma yikokobo. Rem porwale yaperkap tatame. Rem awos nugwape abo. Rem yaku me pwoibo. 13 Reri wem tuma et tuma sekene. Eker ne Krit tatame remne tuma kwobke wete, rem remri nenbo yaper wos mesegenen rem God rene omuteke sene habote. 14 Juda remri agerbo agerbo sike bop rem sene kap mette. God Reri Tuma sekene magel taibo tame remri tuma rem sene kap mette.

15 Wuribai yenbo tetane tatame rem labo, aboyei wos et yenbo. Wuribai yaper tetane tatame, Krais rene omuteke be habobo tatame rem labo, aboyei wos et yaper. Remri wuribai, remri purere et yaper, eker rem labo wos et yaper. 16 Remri tumaske rem op webo. An God rene habobo. Remri nenbokap nem op labo, et yaper. Op nenbo, rem God rene magel taibo. God re remri nenbokap muwai webo. Rem God reri tuma nasweibo. Opkap rem wule yenbo mapurke nente.

2

Ker tatame rem God reri wuribai meten nenbet.

1 Neren, ne tatame remne peikte, rem God Reri Tuma Yenbo tobobo wule nente. 2 Ne ker tame remne op wete. Rem ok yaper an sisi kap pete. Rem wule yenbowou habote. Rem remri wuribaikene wesomkene heyar lakerete, rem yaper wos kap nente. Rem omuteke habobo wule heyar som sete. Rem pap yewobo wule heyar som sete. Be wos yaper remne tete, rem taskurte.

3 Ker ta rem gwopkap wule nente. Ta rem God rene omuteke habon yenbo nenbokap, rem etopwou nente. Rem kerebo tuma kap wete. Rem ok yaper abo wuleri kulke kap wurte. Rem wule yenbo agerbo ta remne peterate. 4 Eker muyensi yen ta rem gwopkap wule nente. Rem remri yentame remne pap yewon yenbo nente. 5 Rem remri wuribai heyar lakerete, rem yaper kap nente. Rem ake yaku heyar nente. Rem remri yentame remne heyar nente. Rem tame remri tuma heyar meten nente. Op nente, agerbo tatame rem God reri wule yaper be wete.

Muyensi yen tame remne webo tuma.

6 Muyensi yen tame remne ne
kirkir omuteke wete. Rem gwop-
kap wule nente. Rem remri we-
somkene wuribaikene heyar lak-
eren yaper wos kap nente. 7 Neren
mere, be wos be wos ne nente, ne
wule yenbowou nenbet. Op nente,
ne muyensi yen tame remne wule
yenbo peterate. Tuma peikbo yaku
ne omuteke nente, ne tuma seke-
newou wete, barow sou kap tete.
Ne wule yenbowou habon tuma
yenbo peikte. 8 Ne purerekene
tumawou wete, tatame rem nene
tuma be wete. Neri peiktame rem
nene tuma yaper welaweite, eker
rem sebera yate tetane.

*Yaku nen tatame rem remri
lakere tame remri tuma mette.*

9 Ne yaku bop nen tatame remne
wete, rem gwopkap wule nenbet.
Rem yaku lakere tame remri kulke
temente. Yaku lakere tame remri
selbokap rem nente. Remri lakere
tame remri tuma rem yaper sein
kap wete. 10 Rem remri wos bisi
mane ate. Yaku lakere tame remri
tuma rem meten omuteke nente,
yaku lakere tame rem metekwaste.
Op nenbet, nemne Sene Potbo
Tame, God, eterri Tuma re sig
yenbo potte.

*Nem God reri wule yenbo nenen
yin Krais re sene yate Yabel kow-
mente.*

11 Nem mettene, God re aboyei
tatame remne pap meten kwobo
lan potte wule et tegek tem. 12 Reri
wule re nemne op webo. Nem
God reri wule magel sene kap
taite, nem nowselri wuribai sene
kap nente. Nem wuribai yenbo
poten God eterri wule heyar sete.
Nem nowselke temente, nem
etopwou nenbet. 13 Etop nenbet,
nem yenbosubu Yabel okbop ten
kowtene. Nemri Keryen Yen
God bukre, nemne Potbo Tame,
Jisas Kraiskene rep hadebaswai
tetanekap et tegek tete tetane.
14 Kiyi nem yaperwai temenem, re
nemne kwobo lan sam. Re nemne
potem, nem reri tatamewou tem.
Sene re nemne kwobo som labo
nem wule yenbowou nente pap
tetebo.

15 Gwor tuma ne tatame remne
kwokwos kwokwos peikbet. God
re nene wemkap, ne remne tuma
putuwen weiwete, rem er tuma he-
yar meten pap kitimena ek potte.
Etemri wuri re nene yaper kap
wete.

3

*God re nemne yenbowai nenen
eker nem wule yenbo murese nen-
bet.*

1 Ne tatame remri wuribai op
lisokote. Rem keryen tamekene
gavman tamekene remri kulke
temente, remri tuma heyar mette.
Rem yenbo wos nente late, rem
nente. 2 Rem agerbo tatame
remne yaper kap wete. Rem
ei kap negwote. Rem remkene
tuma yenbo elen me namrete.
Rem aboyei tatame remkene wule
yenbowou nenbet.

3 Kiyi nem wor be tokwo tatame
temenem. Nem tuma be metbem.
Nem yaper nenbem. Nem agerbo
agerbo barow yaperkene wesom
pap tetebo woskene okbop ten
etopwou nenbem. Kwokwos
kwokwos nem agerbo tatame
remne pap yaper ten remri wos
ayekwotebem. Tatame rem
nemne peiktame tem, nem remne
sein peiktame tem.

4 Sene nemne Potbo Tame, God,
eterri pap yewon heyar nenbo
wule et tegek tem. 5 Eker re nemne
sene potem. Nem be wos yenbo
be wuri nenem, re nemne ek sene
potem. Yehow. Re nemne pap
meten nemne potem. God Reri
Wowke re nemne ok wiyruwen
heyarem, nem geibile yenkap
tatame ager tem. 6 Nemne Potem
Tame, Jisas Krais eterke God re
Reri Wow reri kitimena nemne
nugwape me sirem. 7 Er pap

yewon kwobo labo wulek God re nemne tatame yenbo webo. Eker nem God rekene heyar ten somsom temente. Nem etop omuteke kowtene. 8 Er tuma nem omuteke habote.

An selbo, gwor tuma ne remne omuteke webet. God rene omuteke habobo tatame rem heyar habon nugwape yenbo wos murese nenbet. Opkap rem tatame remne yenbo nenen kwobo late. 9 Metye. Wor tebo tuma, yeiwarege sig, gwule tuma ne remkene sou kap naurate. God re Moses rene newom Wule ne remkene tuma kap naurate. Op naurabo tuma et tatame remne kwobo be late.

10 Yike tame wuri re God rene omuteke habobo tatame remkene tuma nayen pekate wete, ne rene tewo pes sewaite. Op nente, re neri tuma be mette, kem rene magel taite. 11 Ne sanebo, opkap tame re wuribai yaper tetane. Reri yaper nenbokap et rene kworer tuma nenbo.

Taitus re Pol rene yan late.

12 An Artemas eterne o Tikikus eterne werasen nene lasyate, ne kelow heyar sopen Nikopolis kwomke anne etek lasyate. Worwu tete, an et kwomke temente. 13 Romri wule purerekene tame Senas eter Apoloskene rep kwomke kwomke yite webo, eker ne repne kwobo late. Rep kelow sewurte, rep be wos kap merinte.

14 Neremri tatame rem wos merinbo tatame remne kwobo labo purere potte. Jisas rene omuteke habobo tatame rem bupo me kap tete.

15 Arenkene tetane tatame aboyei rem nene pir webo. Nem nemri God rene omuteke habobo tatamesip remne pir webo.

God re kemne pap meten kwobo labet.

Filemon
Pol re Filemon rene basrasem siglow.

Kiyi late tuma.

Gwor siglow Pol re basrasen Filemon rene newopitim. Pol re Romri ake yaperke temenem, re gwor siglow basrasem.

Filemon re Kolosi kwomri God rene omuteke habobem tame. Re kel wurkene tame. Reri yaku bop nenbem tame, Onesimus, re Filemon reri kel bisi an amen yim. Yuri re Pol rene lasyim, re Jisas rene omuteke habobem tame tem. Opkap, Pol re gwor siglow basrasen Filemon rene op wem. Filemon, ne Onesimus rene sene poten pap yewote. Kiyi re tame yaper temenem, sene re Jisas rene omuteke habobo. Opkap, ne rene potte. Re neri mase tem. Pol re etop basrasem.

Filemon reri yaku bop nenbem tame re Filemon rene mesginen amen yim. Yuri re God rene omuteke habobem, Pol re rene Filemon rene werasen yim.

1 An Pol, an Krais Jisas eterri tuma wesowbemke, rem anne ake yaperke wen wurem. Nemri mase Timoti rekene nes kemne siglow basrasbo. Filemon, ne nesesri tametiy yenbo, ne nesesri yaku nen tamesip mere. 2 Nemri geisi, Apia etet, nemri mase Arkipus eterkene nes kepne gwor siglow kirkir basrasbo. Arkipus, nerenkene nem God eterri peiktame remkene naibo, opkap nem ei nai tamesip tetane. Neri akek wurbo Jisas rene omuteke habobo tatame etemne mere, nes remne gwor siglow kirkir basrasbo.

3 Nes selbo, nemri Apiy God-kene Haneyen Jisas Kraiskene rep kemne pap meten kwobo labet. Rep kemne pap pultebet, kem pap yenbo temenbet.

Filemon re nenbem wule yenbo Pol re metekwasbem.

4 Mase Filemon. An ari God rekene tuma namrebo wule an nene habon rene wese abo. 5 An metem, ne Haneyen Jisas Krais rene omuteke habobo, ne God reri tatame aboyei remne pap yewobo, eker an God rene wese abo. 6 An God rene gwopkap wemetbo. Nem Krais rene omuteke habobo tamesip, nem sin gerabo wulek nem Krais rekene bogtene wule heyar sanete. Krais re nemne yenbowai nenbokap, nem etop heyar sanete. 7 Mase yenbo, ne God reri tatame remne pap yewobo, rem aboyei rem pap yenbo tebem. An etop metem, an okbop ten pap yenbo tem.

Filemon re Onesimus rene reri masekap sene potte.

8 Krais eterke an neri lake, eker an mol pan teten nene kebese yak rin nene yaku wuri nente wete. 9 An nene etop be nente. Yehow. Pap yewobo wule et nesne keikeretene, eker an er yaku nene elen me wemette. Ekeya. An Pol, an ker tame. Krais Jisas eterri yakuk an ake yaperke tetane. 10 An nene wemetbo, Onesimus rene pap mette. Krais eterke re areri yen. An ake yaperke temenem, re anne lasyan an rene kwobo lam, re God rene omuteke habom. Opkap, an webo, re ariri yenkap tetane. 11 Kiyi re neri yaku welepe be nenbem tame. Re nene kwobo be labem. Sene re nesne kwobo late.

12 Rene an nene werasen yibo. Ari meseke mogul et eterkene yibo. 13 An God Reri Tuma Yenbo wesowbem, rem anne ake yaperke wen wurem. Eker re arenkene temente an etop selbo. Opkap re

neri emi poten re anne kwobo late.
14 Ne anne kwobo late, an nene
yak rite muwebo. Ne neri wuribai
nente, an etop selbo. Ne kirkir be
wete, an rene be keikerete.

15 An op habobo. Onesimus re
nene mesegenen keraket tem, eker
re nene lasyite, re nerenkene som-
som temente. 16 Gwopte he yaku
bop nenbo tamewou bo. Krais
eterke re nemri meseke mogul
mase. An rene kenakem habobo.
Neren ne etop habote. Re neri yaku
bop nen tame, re neri God rene
habobo mase mere. Opkap ne rene
kenakem kirkir habote.

17 Ne anne op habobo, an neri
yaku nen tamesip. Eker an nene
lasyan ne anne pap yewobokap,
ne Onesimus rene etopkap pap
yewote. 18 Kap, kiyi re nene yaper
nenem, o re neri kel potem, ne
anne wesowte, an nene kel sein
newote. 19 An Pol, an ari letke
op basrasbo. Aren, an nene sein
newote tetane. Ne habote. Kiyi
an nene God Reri Tuma nene we-
sowbem, ne Apiy rene omuteke
habobem. Op nenem, an nene be
wete, ne anne wos sein newote.
Yehow. 20 Ari mase, setate. An
nene wemetye wos ne Krais eterri
sigke nente. Krais eterke nes lake
mase. Ne op nente, an pap kwuye
meten okbop tete.

21 An gwor siglow nene bas-
rasbo, an omuteke habobo, an
nene webokap, ne etop nente
tetane. Ne degerbokene nente.
22 Etop tete, ne anne tukna emi
heyarte. An habobo, God re
keremri wemetbokap re etop
meten nente, re anne werasen an
kemne lasyate.

Pol reri sukuw rem Filemon rene pir webo.

23 Epafras re Krais Jisas reri
tuma wesowbem, re arenkene
ake yaperke tetane. Re nene pir
webo. 24 Ari yaku nen tamesip,
Mak, Aristarkus, Demas, Luk etem
mere, rem nene pir webo.

25 Haneyen Jisas Krais re kemne
pap meten kwobo labet.

Hibru
Hibru tatame remne newopitim siglow.

Kiyi late tuma.

Gwor siglow basrasem tame reri sig nem be mettene. Re siglow basrasem, re God rene omuteke habobem Juda tatame remne newopitim.

Agerbo tame rem er God rene omuteke habobem Juda tatame remne yaper nenbem, rem mus nugwape metbem, eker gwor siglow basrasem tame re remne pap kwuye met tuma basrasem.

Re op basrasem. Jisas re God Reri Yen sekene. Re nowselke temenem, re nugwape mus metem, re God rene be mesegenem. Op nenem, re nemne kebese kwobo late. Re God Reri Tuma wesowbem tatamekene God reri Akeri tamekene remne teitkwunem.

God re Jisas rene lebam, re God Reri Akerri keryen tame som temente. Etop nenem, re Juda tatame remri God Reri Akeri yaku nenbem tame remne teitkwunem.

Jisas re er yaku Hevenke nenbo, re rene omuteke habobo tatame remne kebese sene potte tetane. Moses reri Juda tatame remne wesowem wule re Jisas eter nenbem yaku bukre remne wesowem.

Gwor siglow tatame rem lan tobote, rem God rene omuteke heyarwai habote. Kiyi temenem tame rem God rene omuteke habobemkap, nem etop habote. Nem rene kap mesegente. Be yaper wos tatame remne tete, rem God rene omuteke habon ek sate. Rem Jisas reri wule tobote, yaper wos remne tete, rem mol pan taskuren tetete.

Jisas re God reri kwomri tame remne teitkwuntene.

(Sapta 1—2)

God Reri Yen re nemne tuma wesowem.

1 Kiyi God re nemri yeiwarege remne agerbo agerbo yabelke re remne agerbo agerbo wulek tuma ek wesowbem. Re reri tuma wesowbem tame remne kiyi wesowbemke, sene rem er tuma nemri yeiwarege remne ek wesowbem. 2 Gwopte nowsel legete matnaye, God re Reri Yen rene tuma weiwen re nemne er tuma wesowbem. Re kiyi wem, er yen re lip, yabel, nowsel nenem. Nowsel legete, Yen re aboyei wos potte tetane. 3 God eter malebokap er yen re etop malebo. Re har God eterkap, re God eterri tame yopkap. Reri tuma et kitimena bukre tetane, eker eter webokap, nowsel re som tetane. Re tatame remri yaper nen wos poten septikeipem, re Hevenke yawun Keryen Yen God eterri mame yokwok sim. God re Keryen Yen bukrewai.

God Reri Yen re God reri kwomri tame remne teitkwuntene.

4 God re Yener rene sig bukrekene yenbokene newom, eker, Yener re God reri kwomri tame remri keryen yen tem, rem eterri kulke tetane. 5 Kiyi God re Yener rene op wem.

Ne ari Yen.
Gwopte an neri ha teye.
(Buk Song 2:7)

Re sene op wem.
An eterri Ha. Re Areri Yen.
(2Samuel 2:4)

God re reri kwom tame remne etop kirkir be wem. Yehow. 6 Re reri masetebo Yen rene nowselke yerte weraste nenbem, re op wem.

Ari kwomri tame rem
aboyei eterne lom yokwote.
7 God re reri kwom tame
etemne habon op wem.
Ari kwom tame rem polikap
tete.
Ari kwom tame rem ker
taulekap tete.

(Buk Song 104:4)
8 Re Reri Yener rene op wem.
God, ne kwom panen si
tame somsom temente.
Ne neri tatame remne
kwom panen sibo,
ne yenbo wulewou nenbo.
9 Wule yenbo ne okbop tebo.
Wule yaper ne muwai
webo.
Juda tame rem etemri
keryen yen remne kwar
tarek sirbokap,
God re nene lebam, nene
keryen yen wem.
Eker ne okbopwai tebo, ne
2 sig bukre tetane.
Re nene heyar nenemkap,
re agerbo tame remne etop
be nenem.
(Buk Song 45:6-7)
10 God re rene sene op wem.
Haneyen, kiyisapewai ne
nowsel nenem.
Nelri wos mere, ne neri
letke nenem.
11 Nelkene selkene rep yaper
tete tetane.
Neren, ne yaper be tete. Ne
som temente tetane.
Tame oub rem suba ten
weyarbokap,
nelkene selkene rep suba
ten weyarte tetane.
12 Tatame rem tame oub lugen
gwolben rasbokap,
ne nelkene selkene repne
etop nente tetane.
Tatame rem tame oub lugen
agerbo tame oub wubokap,
ne nelkene selkene repne etop
sene nente tetane.
Nerenwou ne etopwou som
temente tetane.
Ne etopkap som temente
tetane.
(Buk Song 102:25-27)
13 Kiyi God re yener rene op wem.
Ne areri let mame yokwok
site.
Yuri an neri peiktame
remne poten neri tewo kulke
pete wurte tetane.
(Buk Song 110:1)
God reri kwom tame remne re
etop be wem. 14 God reri kwom
tame rem mapkap? Aboyei rem
wow. Rem God reri yaku nenbo
tame. God re remne werasen yibo,
God eter potte tatame remne rem
kwobo labo. Rem etop nenbo.

2

God re nemne sene potbo, et wule bukre.
1 Nerem metem tuma sekene,
nem murese heyar nenbet. Pere
poririn yibokap, nem etopkap kap
tete. Nem God eterri wule kap
mesegenen poririte. 2 Metye. Kiyi
God re reri kwomri tame etemri
tumaske wem tuma, er tuma re
sekene. Er tuma nasweyem o
be nenem tatame remne God re
yaper sein nenem. Rem yaper nen-
emkap, re remne sein etop nenem.
3 Sene God re nemne potte yaku
bukre kerem. Eker, nem reri yaku
magel taite wete, tatame remne
yaper sein nente wule nem ma-
purke amekwunte?
Haneyen eter, re tatame remne
sene potbo wule kiyi wesowem.
Eterri tuma metem tatame rem
nemne op wem. Et tuma sekene.
Rem etop wem. 4 God eter mere,
re nemne peteram, er tuma re
sekene. Re agerbo agerbo kitime-
nakene wos bukre nenbem. Reri
kitimena bukre re tatame remne
peteram. Eterri wuribaike re
eterri Wow reri nenbokap re rane
tatame remne newom. Opkap
nenem, nem sanebo, Haneyen reri
wem tuma et tuma sekene.

Jisas re nemne potte tame bukre-wai.
5 Yuri tete nowselkene nelkene
an etop webo. God re reri kwomri
tame remne op be wem. Kem yuri
tete nowselkene nelkene lakeren
kwom panen site. Yehow. 6 God
eterri siglow op webo.
Keryen Yen God, ne tame
bukrewai.
Berke ne nemne more
tatame habobo?

Tame rem be wos?
Berke ne remne heyar
lakerebo?
7 Ne nemne nenem.
Keraket tem, nem neri
kwomri tame remri kulke
temenem.
Ne nemne sig bukrekene sig
yenbokene newom.
8 God re wem, tatame rem
aboyei wos lakerete.
Be wos wuri be mesegente.
Aboyei wos et etemri kulke
temente.
Gwopte nem labo, aboyei
wos et tatame etemri kulke
be wurtene.
(Buk Song 8:4-6)

9 Nem labo, Jisas re sig bukre potem. Kiyi God re wemke, re sig eisow potem, re God eterri kwomri tame remri kulke temenem. Re etopkap keraket tem. Op temenem, God re tatame remne pap meten kwobo lamke, Jisas re aboyei tatame etemri yaper nenbem wulek sam. Re mus bukre meten samke, God re rene sig bukre, sig yenbo ek newom.

10 God eter nenbokap et yenbowai. Re aboyei wos nenen lakerebo tame. Re reri tatame nugwape remne poten Hevenke tete wem, eker re Jisas rene werasen re mus bukre meten sam. Op nenem, Jisas re tame yenbowai tem, re tare sibo yen tem. Re temnas yim, re God eterri tatame remne kelow ager takwem, God re remne sene poten rem pow tete. God re etop nenem, re yenbowai nenem. 11 Jisas re tatame remri yaper wos poten septim, rem yenbowai tetane. Jisas eter, reri heyar nenen yenbo tem tamekene remri ha wuriketwou. Opkap, Jisas re remne gesmase webo, re sebera be yabo. 12 Re op webo.
Apiy God, neri nenbokap an
ari gesmase remne wesowte.
Neri tatame rem wurisubuk
sin nene lom yokwote,
an sekwo lomen neri sig yenbo
etek wete.
(Buk Song 22:22)

13 Re sene op webo. Aren, an God rene omuteke habote. Re sene op webo. Gwok la. An tetane. God re anne newom yen, etem mere, rem arenkene tetane.

Jisas re nemne kwobo late wem, eker re more tame tem.

14 God reri yen rem more tatame. Rem wesomkene nepkene tatame. Eker Jisas re etemkap more tame tem. More tame tem, re sam, re tatame remne pen sabo tame, Satan, eterne teitkwunem. 15 Nugwape tatame rem sate akbo. Nabe nugwape er sate akbo wule et tatame remne omuteke keikeremenbo. Jisas re sam, re opkap tatame remne saukrasen rem pow tem. Eker re sam.

16 Tuma sekene. Re God reri kwom tame remne kwobo be labo. Yehow. God reri siglow op webo. Re Abraham reri yenan remne kwobo labo. 17 Re etop nenem, eker re eterri gesmase etemkap tem. Re more tame sekene tem. Op tem, re God Eterri Ake yaku nen tame etemri keryen yen tem. Re keryen yen tem, re tatame remne pap metbo tame, re God eterri yaku omuteke nenbo tame. Eker, re tatame etemri yaper nenbo wos kebese poten septibo. 18 Re more tame temenem, nugwape wos rene seilabem, re mus nugwape metbem. Op rene tem, eker be wos be wos nemne seilabo, re nemne kebese kwobo labo.

Jisas reri sig bukre re Moses reri sig bukre teitkwunem.

(Sapta 3:1—4:13)

3

Jisas reri sig bukre re Moses reri sig bukre teitkwunem.

1 God rene omuteke habobo gesmase, God re kemne wepotem. Kerem, kem Jisas eterne heyar

habo. Re God reri werasen yi tame.
Re God Reri Ake Keryen Yen Bukre
tem. Nem rene omuteke habobo,
eterri sigke nem tuma wesowbo.
2 Rene lebam tame eterri yaku
re heyar nenkeipem. Kiyi Moses
re God eterri tatame remri borke
yaku heyar nenbemkap, Jisas re
etop nenbem. 3 God re Jisas rene
sig bukrewai newom, re Moses
reri sig teitkwunem. Berke re
etop nenem? Tame re ake nenbo,
nem ake reri sig bukre be webo.
Yehow. Ake nenbo tame reri sig
nem bukre webo. Etopkap God
re Jisas rene sig bukre newom,
et sig re Moses reri sig teitkwun-
tane. 4 Wulare wulare ake tame
rem nenem. Aboyei wos God eter
nenem. 5 Moses re God reri yaku
nenbem tame, re God reri akek
yaku nenbem. Re yaku nen tame,
re God re yuri wetekap re etop we-
sowem. 6 Krais eter, re God Reri
Yen, re God reri ake lakerebo, reri
tatame remne lakerebo. Nerem,
nem eterri tatame, nem eterri ake.
Nem omuteke som habon okbop
ten Haneyen reri nentekap rene
heyar som kowte wete, re nemne
heyar nente, opkap nem God reri
akekap. Sekene.

Mangure tebo tatame, rem ege be site.

7 Eker God Reri Wow reri webo
tuma nem etop mette. Re op webo.
Gwopte kem God Reri
Tuma mette wete,
8 Kem mangure kap tete. Kiyi
kemri yeiwarege rem man-
gure
tebem, rem ari tuma muwen
anne
magel taibem.
Rem tamekene bo emik
temenem, rem anne
seilabem. Rem mangure
tebem.
9 Rem etek temenem, nabe
nugwape (40) rem ari
nenbemkap labem.
Labem, rem anne som
seilabem.
10 Op nenbem, an er tatame
remne pap nugwape yoken
remne op wem.
Kwokwos kwokwos remri
wuribai et yaper sene tebo.
Ari wule rem be sebo. Op
wem.
11 An pap bukre yokem, an
areri sigke puromon
op wem.
Ari tetane emi rem ege be
yan site.
(Buk Song 95:7-ll)

12 Gesmase, kem heyar la.
Keremri tame wuri re wuribai
yaper kap poten re omuteke
habobo wule kap mesegenen re
somsom temente God rene kap
magel taite. 13 Gwopte yabel som
tetane wete, kem wule yenbowou
nente, kem tuma yenbowou awo-
sein awosein weiwebet. Aboyei
yabel kem etop nenbet. Yaper
nenbo wule et keremri tame wuri
rene kap yikokon re mangure
kap tete. 14 Nem Krais rene ager
yeki omuteke habomkap, nem
etopkap omuteke som habon yin
nem woryu me pe sa warte, nem
Krais eterri tatame sekene tete.
Tete, eter potte wos nem kirkir
potte. 15 God Reri Tuma op webo.
Gwopte kem God Reri
Tuma mette wete,
kem mangure kap tete.
Kiyi kemri yeiwarege rem
mangure tem,
rem ari tuma muwen
anne magel tayem.
Remri nenbemkap kem etop
kap nente.
(Buk Song 95:7-8)

16 Yike rem mangure ten God
Reri Tuma muwen rene magel
tayem? Moses eter panen Isip
nowsel mesegenen yim tatame
etem, rem aboyei mangure ten
rene magel tayem. 17 Nabe
nugwape (40) God re yaper wos
nenbem tame rem tamekene bo
emik sayewom, etemne God re
pap yokem. 18 God re et mangure

tem tatame etemne re puromon op wem. Rem ari tetane emi ege be yan site. 19 Op tem, nem sanebo, rem God rene omuteke be habom, eker rem reri egesi emik be yim.

4

God reri tatame rem egesite tetane.

1 God reri natebom tuma re nemne som op webo. Kem ari egesi emik yan arenkene site. Op webo, nem akte. Nemri yike kap yaper wos wuri nenen God re remne kap se pen rem egesi emik kap be yite. 2 Israel tatame rem God Reri Tuma metbemkap, nem etop metem. Rem metem, rem wanwouke meten tebem. Rem omuteke be habom. Eker God Reri Tuma et remne heyar be nenem.

3 Nem omuteke habobo tatame nem God reri egesibo emik yite tetane. Kiyisape God re nowselkene nelkene nenem, re yaku ab legem, re egesim. Israelri tatame re remne op wem.

An pap yoken ari sigke
puromon remne op wem.
Ari egesi emi rem be yate
tetane.
(Buk Song 95:11)

4 Letrane kelare pes kere yabelri tuma et God Eterri Siglowke basrasem. Et op webo.

God re reri nenbem yaku ab
nenkeipemke,
yabel letrane kelare pes
kere we yabel re egesim.
(Stat 2:2)

5 Eter siglowke re sene op webo.
Ari egesi emi rem be yate tetane.
(Buk Song 95:11)

6 Tuma yenbo kiyi metem tatame rem God reri egesi emik be yim. Rem omuteke be metem, eker rem be yim. Agerbo tatame etem rem reri egesi emik yin eterkene temente. 7 Opkap, God re agerbo yabel wuri sene wem. Er yabel et gwotepte. Nabe nugwape yimke, er yabelri tuma God re Devit rene wesowem, Devit re etop basrasem. Ari kemne kiyi basrasye tuma op webo.

Gwopte kem God Reri
Tuma mette wete, kem
mangure kap tete.
(Buk Song 95:7-8)

8 Moses reri yaku potem tame, Josua, re Israel tatame remne God reri egesi emik panen yite wem, God re agerbo yabel egesite sene be wete wem. 9 Eker, nem sanebo, God reri tatame rem egesite tetane. God re letrane kelare pes kere we yabelke egesimkap, rem etopkap egesite tetane. 10 Kiyi God re yaku nenen mesegenen egesimkap, God reri egesi emik yite tatame rem remri yaku mesegenen egesite tetane. 11 Opkap, nem yaku bukre nente, nem er egesi emik yite. Kiyi etem mangure ten tuma nasweyen egesi emik be yimkap, nem etop kap nente. Nem mangure tete, nem ege si emik be yite.

12 God Reri Tuma re kitimena bukre tetane, re yaku bukre nenbo. Er tumari wun bukre tetane, re kin pakukene pi wun teitkwunbo. Re wuren wuribaikene wowkene bogtene, kugwule yagwuleri kep tetane emik wuren pebo. Opkap, tatame remri wuribaike habobo wos, remri pap tetebo wos re etop heyarwai se pebo. 13 God re aboyei wos labo. Wos wuri rene mapurke beraste? Reri nenem wos aboyei et tegewouke tetane. Re nemne kirkir se pen labo. Nemri nenbokap nem rene wesowte.

Jisas re Hevenke tetane, re God Eterri Akeke yaku nenbo tame etemri keryen yenkap. Re sigelow agerri keryen yen.

(Sapta 4:14—10:38)

Jisas re nemri God reri akek yaku nenbo tame etemri keryen yen.

14 God Eterri Akeke yaku nen keryen yen bukre re tetane. Re Hevenke yin God reri bitmi tobok yin tetebo. Re Jisas, God Reri Yen, neremri Haneyen. Re tetane, eker nemri wesowbo God rene omuteke habobo wule nem omuteke sebet. 15 Nemri God Reri Akeri keryen yen, re nemri tetanekap mettene. Nem kitimenakene bo, re etop mettene, re nemne pap metbo. Satan re nemne seilabokap, re nemri keryen yen rene kiyi etop seilabem. Seilabem, re yaper nen wos be wuri be nenem. Opkap, re nemne pap metbo. 16 Eker, nem mol pan teten God eter sitene wolbaye meknik yan tetete. Re nemne pap meten kwobo late. Nem be wos merinte, re nemne pap meten kwobo late tetane.

5

God Reri Akeri keryen yen, Jisas, re nemne kebese potte.

1 God Reri Akeri yaku nen tame remri keryen yen remne lebabo wule gwopkap. God reri yaku nen tame remri wuri rem leban re keryen yen ten Godkene tatamekene etemri borborke temenem. Tatame rem yaper wos nenbem, God re er tatame remne gwule tebem. Op tebem, er borborke temenem tame re God rene kwar pen rene sipsip o kwokwo o agerbo awos newobem. Re etop nenbem, God re remri yaper nen wos poten septibem. 2 Op nenbem keryen yen re more tame, re kitimenakene be temenem. Re wor temenem tatame o wule yenbo be nenbem tatame remne kebese pap meten wule yenbo remne elen me peterabem. 3 Re kitimenakene be temenem, eker, re tatame remri yaper nen wos God rene kwar pebem, re reri yaper nen wos God rene kirkir kworer kwar pebem.

4 God Reri Akeri Keryen Yen reri yaku et sig bukre potbo yaku. Tame rem etemri wuribaike er yaku be potbo. Yehow. God eter re er yaku newobo. Kiyi re Aron rene leban er yaku rene newomkap, sene re agerbo tame remne etop kiyi leban keryen yen yaku ek newobo.

5 Krais eter mere. Eterri wuribaike re er yaku yenbo be potem. Yehow. God eter, re rene leban rene er yaku werasen op wem.

Ne Areri Yen.
Gwopte an neri ha teye.
(Buk Song 2:7)

6 Sene re rene op wem.

Ne Melkisedek eterkap tete,
ne God reri akeri yaku nente,
ne som me nenbet.
(Buk Song 110:4)

7 Kiyi Jisas re more tame temenem, re God rekene tuma namrebem. Re metmenem, God re wetek, re rene kebese sene poten re be sate, re pow tete tetane. Eker, Jisas re rekene tuma namrebem, re taye piten lerok yerbem. Op nenbem, re kworer teitkwunen God eterri kulke temenem, eker God re Jisas reri wemetebem tuma heyar metbem. 8 Jisas re God Reri Yen, eter re mus bukre metbem. Mus metbem, God re rene purere lei newom, re God Reri Tuma meten nenbem. 9 God re lam, re tame yenbowai temenem. Re yaper wos be nenbem. Eker, re reri tuma meten nenbo tatame remne kwobo lan sene potbo, rem heyar somsom temente tetane. 10 Op nenem, God re rene leban op wem. Ne Melkisedek eterkap tete, ne Areri Akeri Keryen Yen tete.

Nem geibile yenkap kap temente.

11 Melkisedek reri yaku tuma nugwape som tetane. Nem kemne wesowte selbo. Kem wuribai pasupbo, eker nem yaku bukre keren kik tetane tuma kemne wesowbo. 12 Nabe nugwape kem God rene omuteke habobem, eker

nem habobo, gwopte kem agerbo tatame remne God Reri Tuma peikbo tamekap tete. Kem etop be nenbo. Yehow. Kem purere merintene, eker agerbo tame rem God reri eilik tetane tuma kemne som peikbo. Kem kiti nak kebese be abo. Kem muk som abo. 13 Muk abo yen rem eisow yen. Rem be sanetene, wule et yenbo o yaper. 14 Kiti nak abo yen, rem tatame bukre. Rem purere pottene, rem wule yenbokene wule yaperkene kebese se pebo.

6

Nem muresen teten God rene kowte, re nemne heyar nente.

1-2 Krais reri eilik tetane tuma kem kiyi metem, opkap nem er tuma sou kap peikte. Tatame rem wule yaper mesegenen wuribai yenbo potbo tuma, God rene omuteke habobo tuma, okke waren tirmunbo tuma, tare letke kerebo tuma, sam tatame rem sene wayen yite tuma, God re tatame yaper remne se pen rem yaper somsom temente tuma, er tuma kem kiyi metem. Sene kem sespe tem, eker kem God rene omuteke habobo tatame etem namrebokap kem etop namrete. 3 God re kirkir wetek, nem God reri agerbo tuma meten sespe tete.

4-6 Rane tatame rem God reri wuribai potem, rem yabel geike tem. God reri kwomri wos rem poten alam, rem God Reri Wow potem. God Reri Tuma rem meten op wem. Et yenbowai. God reri yuri tete wos reri kitimena rem kera lam. Sene er tatame rem God rene muwen rene magel tayem, rem God rene sene lasyin wuribai yenbo potte kelow nenlaweyem. Yaper wos nenbo tatame rem God Reri Yen rene sene poten rene mek kwuren peikerebo, rem rene tuma sene kwoyabo, re sebera yabo.

7 Tewok tewok mou tibo, sel re okkene tebo. Tatame rem er selke now nenbo, awos supa rem heyar rekwan wayen yuri rem okwobo. Sene tatame rem nugwape awos potbo. God eter er sel heyar nenbok, tatame rem awos nugwape ek potbo. 8 Sel re lagkene kupunubor o top yaperwou rekwan site, opkap sel et sel yaper. Opkap sel re keraket tete, God re er sel rene yaper nente. Opkap sel re kerke liste.

9 Gesmase yenbo, nem opkap webo, nem habobo, kem etopkap bo. Nem webo, God re kemne sene poten heyar nente, kem pow tete tetane. 10 God re kemne yaper be nente. Kemri nenbo yaku re be serte. God rene omuteke habobo tatame remne kem kiyi kwobo labemkap, gwopte kem remne kwobo som labokap, re etop som habobo. Kemri remne op nenbo wule, et kem rene etop kirkir nenbo. 11 Nem omuteke op selbo. Kem wulare wulare, kem etopkap wule som nenbet, kem woryu me pesate. Op nente, kemri late wem wos kem late tetane. 12 Nem selbo, kem kap pwoite. God rene omuteke habon yaku be mesegenbo tatame God re remne newote wem wos rem potbokap, kem etopkap kirkir potte tetane.

God reri natebom tuma nem omuteke som habobet.

13 Kiyi God re Abraham rekene tuma natebom, re eterri sigke kworer puromom. Agerbo tame remri sig God reri sig be teitkwuntene. Opkap, re eterri sigke kworer puromon tuma ek natebom. 14 Re tuma op natebom. An nene heyarsubuwai nente tetane. Neri yennan rem nugwapesubuwai tete tetane. Op wem. 15 Abraham re omuteke som habon elen me sin kowem, re God reri natebom wos potem.

16 Puromobo wule re gwopkap. Tame rem sig bukre tetane woske puromobo. Remne teitkwunbo wos remri sigke rem puromobo. Eker, rem op nenbo, remri

puromobo tuma rem ei sene be negwobo. 17 God re wen reri wos potte tatame remne peterate, re reri wem tuma re nente, eker re natebom tumawouke be wem. Re reri sigke kworer kirkir puromom. 18 Er tuma pes tetane. Natebom tumakene reri sig kworer puromom tumakene rep etop wem, eker re be yikokote? Eker, nem wule yaper mesegenen eterke amen mekni yin berasem tatame, nem pap kwuye meten God reri nemne wemkap nem omuteke habon kowtene. 19 God reri wem tuma nem omuteke habon kowtenekap, et pere kep yibumeike heyar tentenekap. Er omuteke habobo wule et God Reri Akeke eistene mate tagwen op yokwo kebese wurbokap. Et God eter sitene emi etek heyar wurte. 20 Jisas re nemne kwobo late, re etek kiyi temnas yin wurem. Re Melkisedek eterkap, re God Reri Akeri keryen yen tem. Eker re nemne kwobo late, re etek kiyi temnas yin wurem. Er yaku re etopwou som nenbo.

7

Melkisedek re sig bukre tetane.

1 Kiyi Melkisedek re Salem kwomri keryen yen. Re Ukiyewai Keryen Yen God eterri akek yaku nenbem tame. Kiyi Abraham re agerbo kwomri keryen yen remkene nayen remne pen san re sene yabemke, Melkisedek re rene kelowke lan op wem. God re nene heyar nente. 2 Op nenem, Abraham reri ei nayen potem wos re ab giriy letpeis rasem, wuri re Melkisedek rene newom. Melkisedek reri sig tobo et Wule Yenbori Keryen Yen. Re Salem kwomri keryen yen mere, er tuma tobo et gwopkap. Re Pap Kwuye Metbo Wuleri Keryen Yen. 3 Re nawohakene bo. Re yeiwaregekene bo. Yike nawo rene be wurem. Re be sam. Re God Reri Yenkap. Re God Reri Akek yaku nen keryen yen somsom temente tetane.

4 Kem Melkisedek rene heyar habo, re reri sig bukre tetane tame. Nemri kiyi temenem warege, Abraham, re ei nayen yenbo kanbo wos potemke, re giriy letpeis rasen giriy wuri re Melkisedek rene newom. Op nenem, re Melkisedek reri kulke temenem. 5 Livai re yuri temenem tame, reri yennan rane rem God Reri Akek yaku nenbem tame. God reri Moses rene newom Wule et Livai tame remne op webo. Juda tame rem remri potbo kel o wos giriy letpeis rasen giriy wuri Livai tame remne newobet. Livai tame, agerbo Juda tame etem mere, rem Abraham eterri nan. Livai rem op nenbo, rem remri Juda tamesip remri wos potbo. 6 Melkisedek re Juda tame bo, re Livai tame etemri wuri bo. Abraham reri giriy letpeis rasem wos Melkisedek re wuri potem. Sene re God rekene tuma natebom tame, Abraham, rene op wem. God re nene heyar nente. 7 Nem op mettene. Tame re agerbebo tame rene op wete. God re nene heyar nente. Op webo tame, re sig bukre tetane tame. Re rene wem tame, re sig eisow tetane tame. 8 Livai tame rem Israel tatame remri giriy letpeis rasbo wos potbo tame. Rem more tame, rem aboyei sabo. Melkisedek re Abraham reri giriy letpeis rasem wos wuri potem, re som tetane, re be sam. God reri sigelow etop webo. 9 Nem op webo. Livai tame rem wos giriy wuri potbo tame. Kiyi Abraham re Melkisedek rene giriy wuri newom, opkap et Livai tame etem mere, rem Abrahamke Melkisedek rene giriy wuri newom. 10 Berke nem etop webo? Melkisedek re Abraham rene kelowke lan rene wos newom yabel, Livai re yei Abraham eterri kugene yagenek som temenem, rene be lamenem.

Sene God Reri Akeke yaku nenbo

tame ager, re kiyi temenem God Reri Akeke yaku nen tame remne teitkwunem.

11 Kiyi Israel tatame rem Moses Reri Wule potem. Er wule et op webo. Livai tame beig etemwou rem God Reri Akeke yaku nente. Livai rem yaku yenbo nente wem, Israel tatame rem tatame yenbo tete wem. Tatame rem yenbo tete wem, God re agerbo tame beigri tame rene be lebate wem. Opkap, God re Aron reri tame beig, Livai remne mesegenem. Re Melkisedek eterri tame beigri tame rene lebam. 12 Agerbo tame rem God Reri Akeke yaku nen tame tete wete, agerbo wule kirkir sene tete wete. 13 God reri wem tame, re agerbo tame beigri tame, re somsom temente. Er tame beig rem God Reri Akeke yaku kiyi be nenbem. 14 Nem mettene. Nemri Haneyen re Juda etemri tame beig. Moses re er tame beig remne God Reri Akeke yaku nente be wem.

Jisas re Melkisedek eter nenbemkap etop som nenbo.

15 God Reri Akeke yaku nen tame agerbo re tetane. Re Melkisedek eterkap. 16 God Rereri Akeke yaku nen tame re yeiwaregeri wulek re er yaku be potem. Eterri tame beigri wulek re er yaku be potem. Yehow. Er tame re somsom temente, re kitimenakene, eker re er yaku potem. 17 God Reri Siglow eterne op webo.

Ne Melkisedek eterkap,
ne God Reri Akeri yaku
nen tame som temente.
(Buk Song 110:4)

18 Kiyiri wule et kitmenakene bo, et tatame remne kwobo be labem, eker God re er kiyiri wule poten septim. 19 Tatame rem God reri Moses Rene Newom Wule sebem, rem tatame yenbowai be tem. Sene agerbo wule re tetane. Er wule re yenbowai, re kiyiri wule teitkwunem. Eter wulek nem God rene meknik yin tebo.

20 God Reri Akeri yaku Jisas rene wemke, re eterri sigke kworer puromon rene er yaku ek newom. Kiyi Livai tame rem er yaku potem, rem opkap be nenem. Yike remri be wuri puromon God Reri Akeke yaku nenbem. Yehow. 21 Jisas re yaku potem, God re eterri sigke kworer puromom.

Keryen yen re eterri sigke
kworer puromom,
re agerbo wuribai sene be
potte.
Re op wem. Ne ari
Akeri yaku som nenbet.

22 Op nenem, nem sanebo, God reri nemne yuri natebom tuma re tuma yenbowai, et kiyiri tuma teitkwuntene.

23 God reri akek yaku nenbem kiyi temenem tame rem nugwape. Rem sabem, agerbo tame rem remri yaku potbem. Eker rem nugwape temenem. 24 Jisas eter, re somsom temente, eker re God Reri Akeke yaku som nenbet. 25 Jisas re somsom temenbo, re tatame remne som habon God rene wemetbet. Opkap, yike tatame rem Jisas eterri sigke God rene lasyite wete, Jisas re remne sene kebese potte, rem pow tete, rem heyar somsom temente tetane.

26 Jisas re God Reri Akeri Keryen Yen, eterwou re nemne kebese kwobo late. Re more yenbosubuwai. Re be yaper wos be nenem. Re God reri wule be biragiyem. Re wule yaper nenbo tame etemkap bo. God re labo, re tame yenbowai. God re wem, Hevenri wos rem eterri kulke tetane. 27 God Reri Akeke yaku nenbem kiyi temenem tame rem kwokwos kwokwos God rene kwar pebem. Kiyi rem remri nenbem yaper wos kwar pebem, sene rem nugwape tatame remri yaper nen wos kwar ek pebem. Jisas re opkap be nenbo. Re God rene kwar be pebo. Yehow. Tewo

wuriketwou re tatame remri yaper nen wos kwar pen eterri wowkene wesomkene God rene newom. Tewo wuriketwou newom. 28 God reri Moses Rene Newom Wule re kitimenakene bo tame remne lebabem, rem God Reri Akeri yaku potbem. Yuri God re reri sigke kworer puromon Reri Yen rene lebam, re God Reri Akeri Keryen Yen tem. Re tame yenbowai, re etopkap som temente.

8

Jisas re God eterri Hevenke tetane Akeri Keryen Tame.

1 Ari webo tuma reri tobo re gwopkap. God Reri Akeri keryen yen re nemne kwobo labo tame, re gwopkap. Re Hevenke yawum, re Keryen Yen God bukre eterri wolbaye mame yokwok sin kwom panen sitene. 2 God Reri Akeke re yaku nenbo. Et God Eterri Ake sekene. Keryen Yen eter re Ake nenem. More tame rem be nenem.
3 God Reri Akeri keryen yen rem God rene wos newobo, rene kwar pebo. Jisas re God Reri Akeri keryen yen. Eter mere, re God rene wos newote wem. 4 Re nowselke temente, re God Reri Akeke yaku nenbo tame remri keryen yen be temente. Moses rene newom Wule rem etop nenbo, rem God rene agerbo agerbo wos newobo. Opkap, nem webo, Jisas re nowselke som temente wem, re God Reri Akeke yaku be nente wem. 5 God Reri Akeke yaku nenbo tame, rem gwor nowselke yaku nenbo, rem yaku sekene be nenbo. God Reri Ake sekene et Hevenke tetane, et nowselke be tetane. Kiyi Moses re God Reri ake sipsip weske nente nenem, God re rene op wem. Ne Sainai kwowke temenem, an nene ake heyar nente wule peteramkap, ne etopwou nente. Op wem.

6 Gwopte Jisas re God Reri Akeke yaku nenbo, reri nenbo yaku et Reri Akeke yaku nenbo tame remri yaku teitkwunbo. Re borborke tetane tame, re yuri natobom tuma yeno heyar nenbo, er tuma re kitimenakene. Opkap er tuma re kiyiri tuma teitkwunem. Agerke natobom tuma re kiyiri tuma teitkwunem. Tuma ager re tatame remne wos newote webo. Er tuma re kiyiri wos newote wem tuma rene teitkwunem.

God reri agerke natobom tuma re kiyiri tuma teitkwunbo.

7 God re Moses rene kiyi newom Wule re kelpe emik be yite wem, God re Krais eterke nemne agerbo wule kena sene be newote wem. 8 Tatame rem er wule nenlaweyem, God re remne op wem.

Keryen Yen re op webo.
Metye. Yuri tete yabelke,
an Israel tatame
remkene tuma ager
natebote tetane.
Juda tame beigri tatame
remkene an etop nente
tetane.
9 Ari remne wete tuma
et remri yeiwarege
remkene kiyi natebom
tumakap bo.
Ha rem yen remne let tobo
keren yibokap, remri
yeiwarege an remne panen
Isip nowsel mesegenen
etopkap yam.
Remne panen yam yabelke
an remkene tuma natebom.
Er tuma rem be nenem.
Rem ari wule biragiyem,
opkap an remne sene be
lakerem. Keryen Yen re
etop webo.
10 Keryen Yen re sene op wem.
Sene an gwopkap tuma
Israel tatame remkene
natebote.
Yuri tete yabelke an remne
gwop nente.
Ari wule an remri
wuribaike raste, ari wule
an remri papke basraste.
An etemri Keryen Yen God

tete, rem areri tatame tete.
11 Yike agerbo tame rene tuma
be peiken op wete. Ne
Keryen Yen rene mette.
Aboyei rem anne mette. Sig
bukre tetane tamekene sig
be tetane tamekene
rem anne aboyei mettene.
12 An remne pap meten
remri yaper nen wos poten
septite, remne yaper sein be
nente.
Remri nenem yaper wos an
aboyei serte tetane. Keryen
Yen re etop webo.
13 God re agerbo tuma ager remkene natebom, eker kiyiri tuma mesegenen re magel tayem. Be wos et kiyiri et yaper tem. Et wos et keraket ten sene be temente tetane.

9

Kiyi God Reri Akek yaku nenbem tame remri keryen yen rem bulmakau nepke God rene kwar pebem.

1 Kiyi God re tatame remkene tuma natebom, re eterne lom yokwote wule remne newom. Rene lom yokwobem ake tatame rem gwoter nowselke nenem. 2 Er ake rem sipsip weske nenem. Mate bukre rem borborke eisen ake puri pes temenem. Ake rer yokwok rasen yamenem wos remri sig gwor. Lam wuri tukmenem. Tiy wuri kirkir temenem. God rene newobem geil etek kirkir temenem. Ake rer yokwo rem sig op webem. Ake Puri Yenbo. 3 Mate wuri ake borborke eisen kwuremenem, sib yokwo ake puri rem sig op webem. Ake Puri Yenbowai Sekene. 4 Wos pes et sib yokwo ake purik etek temenem. Wuri et golke nenem tiy. Et bos yabo aseneka lisbo tiy. Rem er me take lisbem, God re bos meten re okbop tebem. Peswe et yeka. Yeka rem nenem, sene rem gol poten eilik wusem. Er yeka rem sig op webem. God Reri Tuma Yewomenem Yeka. Yeka puri wos etek yewomenem. Wuri et golke nenem ou. Awos eter ou meike yewomenem. Er awos rem sig op webo. Mana. Kiyi God re webem, er mana re nelke yerbem, Israel tatame rem poten abem. Kera rem poten ouke yewobem. Aron reri kwokul kiyi re kilpem, er kwokul re yekak kirkir yewomenem. God reri kiyi natobem tuma basrasem pa pes eter yekak kirkir yewomenem. 5 Wurye pes rep yeka luwke tetemenem. Wurye rep God eterri kwomri tamekap. Tame rem wurye repne labem, rem habobem, Keryen Yen re gwotek tetane. Rep op yokwo op yokwo tetpiti pete yamenem. Repri tipe kere petemenem, borbor et bulmakau nep sirbem emi. Et God eterne kwar pebem emi, God re remne pap metbem emi. Er ake reri tuma nugwape som tetane. Gwopte an er tuma sou be wesowte.

6 Akeri wos opkap temenem, kwokwos kwokwos God reri akek yaku nenbem tame rem remri yaku nenbem, rem God reri bulmakau weske nenem ake rer yokwowouke wurwurabem. 7 God reri akek yaku nenbem tame etemri keryen yen eterwou re sib yokwok temenem ake purik wiysage wurbem. Tewo wulare wulare re nabek karbem. Re bupo be wurbem. Yehow. Re bulmakau pen nep poten sen ek wurbem. Wurbem wule kiyi re reri yaper nenbem wos habon nep ek siren God rene kwar pebem. Sene re wor ten yaper nenbem tatame remri yaper nenbem wos habon nep ek siren God rene kwar pebem. 8 Remri opkap nenbem wule, God Reri Wow re nemne op peterabo. Bulmakau weske nenem Ake re som temente, God reri Ake Puri Yenbosubuwai nem kebese be wurte. 9 Remri kiyi nenbem wule et nemne gwopte tetane tatame

nemne purere newobo, nem op sanebo. Tatame rem God rene kwar pen rene wos newobo, remri op nenbo wos rem remri wuribai yenbo be nenbo. Remri God rene lom yokwobo wule remne kwobo be late. 10 Er wule et awos abo wule, ok abo wule, ok wiybo wule, wesomri wule. Er wule rem nenen yite, yite, God re aboyei wos heyarte yabelke tete tetane.

Krais re reri nepke God rene kwar pem.

11 Sene Krais re yam, re God Reri Akeri keryen yen tem, gwopte tetane wule yenbo re er wule lakerebo. God eterri bulmakau weske nenem ake bukre, ake yenbowai, re etek wurem. Er ake yenbowai, et kiyiri ake teitkwuntene. Er Ake more tame rem be nenem. Er Ake et nowselke be tetane. 12 Re meme nep o bulmakau yenri nep be sen er Ake Puri Yenbosubuwaike wurem. Yehow. Tewo wuriketwou re eterri nepke nemri nenbem yaper wos aboyei tupam. Eker, nem heyar somsom pow temente. 13 Juda remri nenbo wule gwopkap. Tatame rem wos yaper nenbem, rem tatame yaper tebem. Op tebem, sene God Reri Akeke yaku nenbem tame rem kerke lisbem bulmakau nawo teri suwbuw potem, rem meme nepkene bulmakau taure reri nep kirkir poten er tatame remri wesomke nibiran sewurem. Opkap, rem God eterri bitmik tatame yenbo sene tebem. Rem etop nenbem. 14 Krais reri nep re er wule teitkwunbo. God Reri somsom temente Wow re Krais rene kitimena newom, Krais re reri kworer wesom God rene newom. Re yaper wos be nenem, reri wesom et yenbowai temenemke, re God rene kwar pem. Opkap, eterri nepke nem wuribai yenbo poten yaku yaper mesegenem, nem somsom tetane God reri yaku kebese nenbo.

Krais eterri nepke yuri natebom tuma re kitimena potem.

15 Jisas eterri nepke God re nemne labo, nem tatame yenbo. Krais re yuri natebom tuma lakerebo tame. Tatame rem kiyi natebom tuma semenem, rem yaper nenbem. Krais re sam, re remri gwule tupam. Krais eter, re Godkene tatamekene etemri borborke tetane. Opkap, God re remne yaper sein be nente. Krais eterke God reri wepotem tatame remne God re wem, rem heyar somsom temente, rem etopkap heyar somsom temente tetane.

16 Nemri wule wuri re gwopkap. Tame re lekelpe som temenbo, re op habobo. Yuri an sate, ari wosbas rem ari yen remne wusate. Ari wosbas potte yen remri sig an kiyi siglowke basraste, yuri an sate, rem ari wos ek potte. Yen re wos potte, tame rem kirkir wete, har re sam, re wos ek potte. 17 Siglow basrasem tame re be samente, er siglow rem bupo me rasmente. Tame re satek, rem siglow lan wos ek wusate. 18 Etopkap, kiyi God re Juda tatame remkene tuma op natebom. Rem bulmakau poten wak regen nep poten sirbem. Op nenbem, God re natebom tuma nenbem. Tame rem bulmakau be pete wem, God re reri wem tuma re be nente wem. 19 Kiyi Moses re tatame remne God reri wule remne kiyi ab wesowemke, sene re bulmakau yen reri nepkene meme nepkene poten okke anelesem. Sene re me sese wuri potem. Me sig et hisop. Re sipsip take poten kuwp keren me sesek leyen nepke keipoten nibiran sewurbem. God Reri Tuma basrasmenem siglow kirkir nibiram. Re tatame remne kirkir nibiran sewurbem. 20 Nibiran sewurbem, re op wem. God re keremkene natebom tuma re kemne etop nente tetane. Gwor nep nem labo, nem sanebo. God

reri natebom tuma re nente tetane.
21 Op wemke, sene God rene lom
yokwobem sipsip weske nenem
Akekene akek rasmenem lom
yokwobem woskene Moses re nep
etek nibiran sewurbem. 22 God
reri Moses rene newom Wule et op
wem. Nugwape wos nep nibirate,
er wos et yenbo tete. Tatame remri
nenbo yaper wos, nep be yerte, er
yaper nen wos God re be poten
septite. Er wos re som habobet.

Krais re samke, God re nemri sebera ya wos poten septim.

23 Hevenke tetane wos et wos
sekene. God reri nowselke
temenem sipsip weske nenem
Akekene Akeke rasmenem
woskene et Hevenke tetane
woskap muwkuwteken nenem. Et
wos sekene bo. Eker Juda tatame
rem bulmakau pen rem er wos
nep etek nibirabem. Er wos God
re yenbo webem. Hevenke tetane
wos et wos sekene. Agerbo nep
yenbo re er wos heyar nenem,
God re er wos yenbo webo. 24 Kiyi
God Reri Akeke yaku nen tame
rem God rene kwar pebem, rem
tamek nenem Akeke wuren kwar
etek pebem. Er ake et God reri
Ake sekene bo. Er Ake et Hevenke
tetane Akekap muwkuwteken
nenem ake. Er tamek nenem Ake,
Krais re be wurem. Re God eter
tetane kwom Hevenke wurem.
Gwopte re God eterkene tetane,
opkap re nemne kwobo labo.

25 Nabek nabek God reri Akeke
yaku nen tame remri keryen
yen re Ake Puri Yenbosubuwaike
bulmakau nep sen wuren God
rene kwar pebo. Krais re tewok
tewok be wuren etop be nenem.
26 Krais re tewok tewok etop nente
wem, opkap nowsel tem yabel
yan gwopte som tetane, re tewok
tewok mus bukre metbet. Gwopte
nowsel legete nenbo yabelke Krais
re tewo wuriketwou yan re op
wem. An kworer God rene kwar
pete. Op wem, rem rene pen sam,
re tatame remri nenbo yaper wos
poten septim. 27 God re op wem.
Aboyei tatame rem tewo wuriwou
sate, sene an remne tuma nente
tetane. 28 Krais re etopwou nenem.
Re tewo wuriketwou God rene
kwar pen sam. Re nugwape tatame
remri yaper wos poten septite sam.
Yuri re sene yate, re tatame remri
yaper wos poten septite be yate.
Yaper wos poten septibo wule re ab
kiyi nenem. Re sene yate, re eterne
kowmente tatame etemnewou re
potte yate tetane.

10

God rene kiyi kwar pebem wule et nemri yaper nenbo wos be poten septite.

1 God reri Moses rene newom
Wule et wule sekene bo. Nem
Moses rene newom Wule labo,
nem yuri tete yenbo wos oknelke
labokap. Moses rene newom Wule
sebo tame rem nabek nabek bul-
makau nep som kwar pebo. Op
nenbo, er wule re God rene lom
yokwobo tatame remri yaper nen
wos mapurke aboyei poten sep-
tite? Rem tatame yenbo mapurke
tete? 2 Berke rem God rene kwar
som pebo? God rene lom yok-
wobo tatame remri yaper nen wos
God re poten septin rem tatame
yenbo tete wem, rem remri yaper
nen wos sene be habote wem. Op
temente wem, rem God rene kwar
sene be pete wem. 3 Etopkap bo.
Nabek nabek rem God rene kwar
som pebo, eker rem remri yaper
wos som habobo. 4 Metye. Bul-
makau nepkene meme nepkene et
yaper nen wos mapurke poten sep-
tite?

5 Opkap, Krais re nowselke yate
nenbem yabel, re God rene op
wem.

Tatame rem nene wos
newobo, rem bulmakau pen
nene kwar pebo, ne etop be
selbo.

Eker ne anne more tame
remri wesow newote nenbo.

6 Tatame rem bulmakau o
sipsip pen wiywiy kerke
lisen nene kwar pebo.
Rem agerbo agerbo wos
kwar pebo.
Rem remri yaper nen wos
tupate kirkir kwar pebo.
Rem etop nenbo, et ne
okbop sou be tebo.
7 Sene an rene op wem.
God, an gwor.
An neri wuribaike
habobokapwou nente yawo.
Kiyi rem anne habon
basrasemkap,
an neren webokap etop
nente tetane.
(Buk Song 40:6-8)
8 Re kiyi op wem. God, tatame rem nene kwar pebo, nene wos newobo, ne etop be selbo.
Moses rene newom Wule rem gwopkap nenbo. Rem bulmakau pen kerke lisen remri yaper nen wos tupate kwar pebo. Ne op labo, ne okbop be tebo. 9 Sene re op wem. God, an neri wuribaike habobokap nente yawo. Op wem, re kiyiri kwar pebo wule teitkwunen re God reri yuri wem wule heyar meten nenem. 10 Jisas Krais re God reri wuribai tobom. Tewo wuriketwou re reri wesomke God rene kwar pem. Eker nem God reri tatame yenbo tem.

Krais re God rene kwar pem, re nemri yaper wos kebese poten septim.

11 Kwokwos kwokwos God Reri Akeke yaku nenbo tame rem teten yaku nenbo. Kwar pebo wule rem etopwou tewok tewok nenbo. Op nenbo, rem tatame remri yaper nen wos kebese be poten septibo. 12 Tewo wuriketwou Krais re God rene kwar pen tatame remri yaper nen wos kelmenam. Re somsom aboyei kelmenakeipem. Kelmenakeipem, re God eterri mame yokwok yin sitene. 13 Re etek sin kowtene. God re reri peiktame remne poten reri tewo kulke piti wurte tetane. 14 Krais re God rene tewo wuriket kwar pen re tatame remri yaper nen wos poten septikeipem. Eker, rem tatame yenbo somsom temente.

15 God Reri Wou re nemne kiyi etop kirkir wem.

16 Haneyen re op wem. Sene
an gwopkap tuma Israel
tatame remkene natebote.
Yuri tete yabelke an remne
gwopkap nente.
Ari wule an remri
wuribaike raste.
Ari wule an remri papke
basraste.
17 Re sene op wem.
Remri yaper nen wos,
remri yaper nenbokap an
aboyei serte. An sene
sene be habote. 18 God re tatame remri yaper nen wos sene be habote, eker rem kwar sene be pete.

Nem God rene omuteke habon rene meknik yin tete.

19 Ari gesmase, Jisas re nemri yaper nenbem wos poten septim, nem eterri nepke nem sebera be yabo, eker re sam, nem God Reri Akeri Puri Yenbosubuwai kebese wurte, nem be akte. 20 Jisas re nemne somsom temente wule ager nemne peteram. Reri wesom et God eterri ake purik eistene matekap. Jisas re sam, re er mate tagwerasem, nem God eterri emi yenbowai kebese wurbo. 21 God Reri Akeri yaku nen tame remri keryen yen wuri tetane. Re God reri tatame remne lakerebo. 22 Reri nep re nemri wuribai yaper aboyei nibiram, nem wuribai yenbo sene tem. Ok yenbok re nemne wiyruwem. Eker, nem wuribai yenbo poten God rene omuteke habon rene mekni yin tete. 23 God re nemne wemkap, re etop nente tetane. Eker, nemri

kowtene wos, nemri wesowbo wos nem etop omutekewai habote. Nem wuribai pes kap tete. 24 Nem wulare wulare nem God rene omuteke habobo gesmase remne kwobo late. Rem gesmase remne kwobo late, remne yaku yenbowou nente. 25 Kem God rene omuteke habobo tatame kem wuriwouke sin God rene lom yokwobet. Kem kap mesengente. Rane tatame rem etop be nenbo, et yaper. Kem mettene, Haneyen re sene yate Yabel matnaye, eker kem wulare wulare kem yaku murese nenbet, tatame rem God rene omutekewai habote.

Nem God Reri Yen rene kap magel taite.

26 God Reri Tuma sekene metbo tatame rem remri wuribaike yaper wos som nenbet wete, rem God rene kwar sene mapurke pen God re remri yaper nenbo wos mapurke poten septite? 27 Yehow. Er tatame rem aken God eter remne tuma nente tetane yabel kowtene. Er yabel God re reri peiktame remne ker bukrek seitte tetane. 28 Moses rene newom Wule sebo tatame rem gwopkap nenbo. Yike Moses Reri Wule biragiyete, agerbo tame pes o mur rem etop late, rem rene tuma nente. Rem rene pap be mette, rem rene pen sate. 29 God Reri Yen rene magel taibo tame rene kem map habobo? Er tame rene yaper wos nugwapewai tete tetane. Krais reri nepke God reri natebom tuma ager re kitimena potem, er tame re God reri yen tem, re tame yenbowai tem. Sene re God Reri Yen rene magel tayem, re Krais reri nep yaper webo. Re God reri pap meten kwobo labo Wow rene tame kwuyebo. Opkap tame God re rene kenakem pete tetane. 30 God reri webokap nem mettene. Re op webo. Aren, an remne yaper sein nente. Aren, an etop nente tetane. Sene re op webo. Haneyen re reri tatame remne se pen tuma nente tetane. 31 Somsom tetane God re tame remne yaper sein nente wete, er tame re kenakem akte tetane.

Nem God rene omutekewai som habobet.

32 Kiyi kem God Reri Tuma omuteke meten rene omuteke habom. Er yabel kem sene habote. Er yabel tatame rem kemne yaper nenbem, kem mus bukre metbem. Mus metbem, kem mol pan teten taskurbem. 33 Rane yabel rem kemne nugwape tatame etemri bitmik wen teten rem kemne tame kwuyen kemne pebem. Rane yabel rem kemri God rene omuteke habom gesmase remne yaper nenbem, kem remne kwobo labem. 34 God rene omuteke habobem gesmase rem ake yaperke temenem, kem remne pap meten heyar nenbem. God reri peiktame rem kemri wosbas potbem, kem pap yaper be tebem. Kem pap yenbo som ten omuteke op habobem. Yuri God re nemne som temente wos yenbowai newote tetane.

35 God re kemne heyarwai nente tetane, eker kem God rene omuteke habobo wule kap mesegente. 36 God reri wem tuma kem som nenbet. Kem kap pwoite. Kem etop nente, reri tuma kem be mesegente, God re newote wem woskap, kem etop potte tetane. 37 Ekeya. God reri siglow op webo.

Keraket tete, yate webo
tame re yate.
Re sou be kowte.
38 Ari tatame yenbo rem anne
omuteke som habote, rem
heyar somsom temente.
Remri rane rem anne
mesegente, an remne okbop
be tete.

39 God rene mesegenbo tatame rem yaper tete tetane. Nem etopkap bo. Nem God rene omuteke som habobo, eker nem heyar somsom temente tetane.

Nem God rene omuteke habon murese tetete.
(Sapta 11—13)

11

Omuteke habobo wule eterri tobo.

1 God rene omuteke habobo wule re gwopkap. Nemri wuribaike nem op habobo. God reri wem tuma re nente tetane. Nemri lek be labo wos nem wuribaike op habobo. Er wos re sekene. Re tetane. Nem etop omuteke habobo. 2 Kiyi temenem tame rem God Reri Tuma omuteke habobem, God re remne lan op wem. Er tame remri nenbokap et yenbo. 3 Nem God rene omuteke habobo, nem mettene, kiyi God re tumawou wem, nelkene nowselkene ek tem. Opkap kiyi lek be lam wos, nem gwopte labo. Eker nem sanebo, God re lek be labo wos poten re lek labo wos ek nenem.

Abel, Enok, Noa rem God rene omuteke habom.

4 Kiyi temenem tame Abel re God rene omuteke habon rene kwar pem. Reri God rene kwar pem wos et wos yenbo, re laker, Kein, reri kwar pem wos teitkwunem. Re God rene omuteke habom, eker reri God rene newom wos God re potem, re rene okbop ten rene tame yenbo wem. Abel re kiyi sam, reri omuteke habobem wule re nemne som webo.

5 Kiyi temenem tame, Enok, re God Reri Tuma omuteke habobem, God re rene poten reri kwom Hevenke panen yim. Re be samenem, re lekelpe temenemke, God re rene ek panen yim, eker tame rem rene soplaweyem. God reri siglow op webo. God re Enok rene be potmenem, er yabel Enok reri nenbemkap God re rene okbop tebem. 6 Tatame rem God Reri Tuma omuteke be habote, God re remne okbop be tete. Tatame rem God eterkene tete wete, er tatame rem God rene omuteke op habote. God re tetane. Tatame rem rene meknik yin tete wete, God re remne heyar sein nente tetane.

7 Kiyi temenem tame, Noa, re God reri wem tuma kirkir omuteke habom. God re rene yuri tete yaper woskap aboyei kiyi rene wesowem. Noa re er wos be lamenem, re God reri tuma omuteke meten re pere wuri nenen ake etek kerem. Nenem, re yentakene rem eter perek wurem, ok bukre wayen kwusyewom, re yentakene rem heyar temenem. Noa re God rene omuteke habobem. Omuteke be habobem tatame nugwape rem yaper tem. Noa re God Reri Tuma omuteke habobem, eker God re rene tame yenbo wem. Re yaper be tem.

Abrahamkene Sarakene rep God rene omuteke habobem.

8 Kiyi temenem tame, Abraham, re God Reri Tuma omuteke habobem, God re rene op wem. Ne neri kwom mesegenen yin agerbo nowselke yin tete. Er nowsel an nene newote. Op wemke, Abraham re God rene omuteke habom, eker re God reri tuma heyar meten nenem. Re reri nowsel mesgenen kiyi be lamenem nowselke re etek yin tem. 9 Re God rene omuteke habom, eker God re rene newote wem nowselke re etek yin tem. Re agerbo tame remri nowselke temenem, re yatamekap temenem. Re sipsip weske nenem akek temenem. Aisakkene Jekopkene rep etopkap akek kirkir temenem. God re repne er nowsel kirkir newote wem. 10 Abraham re omuteke habom, Hevenke tetane God reri nenem somsom temente kwom sag re etek yite wen habom, eker re heyar som kowmenem.

11 Abraham reri ta, Sara, etet mere te God reri wem tuma omuteke habobem. Te ker tem, God re tene op wem. Ne yen sete. Te op habom. God reri webo tuma

et sekenewai. An yen sete tetane. Op habom, God re tene kitimena newom, te yen ek sem. 12 Opkap, tame wuriwou, Abraham, re kerwai tem, re sate nenbemke, reri yennan rem nugwapewai ek tem. Rem nelke labo sowkap, selke labo wereger pagerkap tem. Rem nugwapewai remne kebese be karte.

13 Abraham re reri yennankene rem God reri wem wos omuteke habon yin rem ek sam. God re remne newote wemkap, rem etop be potmenemke, rem ek sam. Yuri temente kwom sag rem lek be lamenem, rem omuteke habon okbop ten op wem. Nem gwor nowselke tetane, nem yatamekap. Nowsel et nemri maime kwom bo. 14 Opkap webo tatame rem remri maime kwom sopbo. 15 Remri mesegenen yam kwom rem be tekatekabem. Yehow. Rem op nente wem, rem sene yite wem. 16 Rem kwom yenbo, Hevenke tetane kwomke yite pap tebem. Eker rem God rene Keryen Yen God webem, re sebera be yabem. Re remne kiyi habon remri kwom sag nenem, eker re remne sebera be yam.

17-18 Kiyi God re Abraham rene op wem. Neri yen, Aisak, eterke neri nan rem nugwapewai tete tetane. Op wem, Abraham re God Reri Tuma omuteke metem. Sene God re Abraham reri omuteke habobem wule seilan op wem. Abraham, ne neri yen, Aisak, rene anne kwar pete. Abraham re God reri kiyi wem tuma omuteke habom, eker re God rene be sewayem, re reri wuriwou yen rene newote wem. 19 Re op habom. Yen re sate, God re rene wow sene newote tetane. Op habom, Abraham re yener rene kwar pete nenbem, God re rene sewayem. Opkap, nem sikur sakur tuma op webo. God re Aisak rene wow sene newom, Abraham re reri yen sene potem.

Aisak, Jekop, Josep rem God rene omuteke habobem.

20 Aisak re God Reri Tuma omuteke habobem, eker re reri yen pes, Jekopkene Isokene, repne tuma yenbo op wem. Yuri God re kepne heyar nente tetane. 21 Jekop eter mere, re God reri wem tuma omuteke habobem, re op habom. God re nemne heyar nente tetane. Re sate nenbemke, re reri yen Josep reri tauryen pes repne op wem. God re kepne heyar nente tetane. Re reri kwokulke yayen God rene lom yokwon re repne etop wem. 22 Josep re Isip nowselke temenem, re God rene omuteke habobem. Re sate nenbem, re God reri wem tuma omuteke habom, eker re reri sukuw remne op wem. Yuri God re Israel tatame remne Isip nowsel mesegente wete, re nemne yuri newote nowsel yenbok kemne werasen yite tetane. Op tete, kem ari yaku yatare poten kirkir sen yin etek pertaite.

Moses re God rene omuteke habobem.

23 Moses reri nawoha rep God reri wem tuma omuteke habom, eker nawo te Moses rene wurem, rep lam, re yen hadebas. Op lam, Isip nowselri keryen yen re Juda remri geibile yen pen sate wem tuma be akem. Rep yen rene liyp mur me berasen akek lakerebem. Rep Isipri keryen yen reri wem tuma biragiyete be akem.

24 Moses re haneyen tem, re God rene omuteke habobem, eker re Isip keryen yen reri yen teri yenkap tete muwem. 25 Re remkene yaper wos nenen okbop kera tete muwem. Re God reri tame beig etemkene mus kirkir etop mette selem. 26 Re op habom. Isip nowselri yenbo kanbo wos an potte, an okbop be tete. An God eterri tatame etemkene temente, Krais eterne omuteke habobet,

agerbo tatame rem anne tame kwuyete, et yenbo. Yuri God re anne heyar nente tetane.

27 Moses re God rene omuteke habobem, eker re Isip nowsel mesegenen yim. Re lek be labo Keryen Yen God rene labem, eker re kitimena potbem, God reri wemkap re etop nenem. Opkap, Isipri keryen yen re rene pap yokem, re be akem. 28 Moses re God reri wem tuma omuteke metem. Eker re God Re Israel Tatame Remne Isip Remri Letke Potem Yabel wem, re Israel tatame remne wen rem sipsip pen om an nep rem remri ake eruk nibiran sewurem. Nibiran sewurem, God reri kwomri pen sabo tame re yam, re Isip tatame remri masetebo yen tauryen remne aboyei pen saiwom. Israel remri masetebo yen tauryen remne re be pen sam.

Nugwape Israelri tatame rem God rene omutekewai habobem.

29 Israelri tatame rem God rene omuteke habom, eker rem Isip mesegenen yin Kupkap Ok Peik kelaruke wute nenbem, ok re agetage sel sok tem. Op temke, rem kelaru kebese wum. Isipri tame rem remne semowen yin borborke temenem, ok re sene wayem, rem ok an aboyei saiwom.

30 Israelri tatame rem God rene omuteke habom, rem remri peiktame remri kwom Jerikoke yabel letrane kelare pes kere etek wukurem, Jeriko kwomri sar bukre, pak peikmenem ser, re gwarasem, rem kwomke wuren peiktame remne pen saiwom.

31 Kiyi mare bisi yibem ta, Rahap, te God rene omuteke habom, eker Israelri tame pes rep Jeriko kwom kase late yim, te repne kwobo lam. Sene Israelri tame rem Jerikoke temenem wule yaper nenbem tatame remne pen saiwom, rem Rahap tene be pen sam.

32 Nugwape Israelri tatame rem God rene omuteke habobem. Gideon, Barak, Samson, Jepta, Devit, Samuel, tuma wesowbem tame etem, remri nenbemkap an kebese be wesowkeipte. Et yabelkene warte tuma. 33 Er tame aboyei rem God reri wem tuma omuteke habobem, eker rem nugwape nowselri keryen yen remri ei nai tame remkene nayen remne teitkwunem. Rem tatame remne heyar panen sibem. God re remne heyar nente wemkap, rem etop nenem. Tame tabem laion mow wale mere, rem remne weragerbem, rem remne be tabem. 34 Rem God rene omuteke habobem, eker rem ker bukre kebese botkubem. Tame rem remne pik pete nenlaweyem. Rane Israelri tame rem kitimena be temenem, sene God re remne kitimena newom. Rem molkene ei nai tame ten agerbo kwomri ei nai tame remne ab lelen amebem. 35 Rane ta rem God rene omuteke habom, eker remri sam tame rem wow sene potem, rem ta etemkene sene temenem. God reri peiktame rem rane Israel tatame remne keikeren remne yaper nenen op webem. Kem God rene magel taitek, nem kemne ek pelebiten kem ek yite. Op webem, Israel tatame rem wow sene poten Hevenke yin heyar somsom temente habobem, eker rem peiktame remne sewaibem. Sewaibem, peiktame rem remne pen sabem.

36 Peiktame rem God rene omuteke habobem tatame rane remne tuma kwoyabem, remne paku pebem, rane remne kepke bogen ake yaperke wen wurbem. 37 Peiktame rem remne pa seten botkun rem sabem. Rem rane remne remri wesom rem gerekwon bor pes tebem. Rane remne rem pik pen sabem. Rane rem tame oubkene bo, eker rem sipsip wes o meme wes poten matekap peiken sewurbem. Rem wosbaskene bo. Tame rem remne yaper nenbem, rem mus nugwape

metbem. 38 Rem kwom akekene
bo, rem tamekene bo emik etek
yin sewurbem. Rem kwowke
yawen rem pa puri, sel puri, etek
wuren tebem. Rem God reri
tatame yenbo. Nowselri tatame
rem remne be habobem, eker rem
remne yaper nenbem.
39 God re lam, er tatame aboyei
rem God rene omuteke habom.
Rem nowselke temenem, rem God
reri wem wos be potmenemke,
rem ek sam. 40 Kiyi God reri nente
wemkap et yenbowai. Re reri kiyi
sam tatame etemnewou heyar be
nente wem. Yehow. Re nemne
gwopte tetane tatame kirkir habon
etemkene neremkene kirkir heyar
nente tetane.

12

Nem Jisas eternewou leklek ten eternewou omuteke habote.

1 Sene nem berke nente? God
rene omuteke habobem kiyi
temenem tatame rem nugwapē-
wai, rem nemne gwankap kitk-
eretene. Eker, nem wule yaper
mesegente. Er wule et nemne
mekni kap temente. Nemne
keikeretene yaper nen wos nem
mesegente. Op nente, nem kiti-
mena poten God reri nemne yite
wem kelow, nem etek yin heyar
tewo gelas nateite. 2 Nem Jisas
eternewou leklek tete. Eter, re
temnas yibo tame, re omuteke
habobo wule nemne peterabo. Re
nemne kwobo labo, nem omuteke
wule heyar sebo. God re rene
yuri heyar nente wemkap, re
etop okbop tem, eker rem rene
me kwuren peikerem, re mus
metem, re me taskurem. Remri
rene nenem yaper wos re be
habom. Sene gwopte re God reri
Hevenke tetane wolbaye bukre
mame yokwok sitene.

God re nemne tuma putuwen nemne purere lei ek newobo.

3 Jisas reri nenbemkap kem
heyar habobet. Tame yaper rem
rene yaperwai nenbem, re me
taskurbem. Kem etop habote,
kem God reri wule sete be pwoite,
kem pap yaper be tete. 4 Kem
wule yaper teitkwunte yaku bukre
kerebo. Op nenbo wule kem sate
busbus be tebo. Kemne nep be
wuri yerbo. 5 God reri pap kwuye
met tuma reri yenem remne webo
tuma, kap kem me serbo? Re op
webo.

Areri yen, Haneyen re nene
paku pete, ne purere lei
potte.
Re nene tuma wete, ne kap
op habote. Et bukre wos.
Yehow. Ne pap yaper kap
tete.
6 Opkap, Haneyen rene pap
yewobo tatame rem yaper
wos nenbo, re remne tuma
putuwen paku pebo.
Re tame wuri poten rene
reri yen webo, re rene paku
pen tuma putuwbo.

7 God re kemne pen tuma
putuwte, kem taskuren purere lei
pot. Nowselri ha rem yen remne
pen tuma putuwen rem purere
lei potbokap, ha rem remri yen
remne nenbokap, God re kemne
etop nenbo. Kem eterri yen, eker
re kemne etop nenbo. 8 God re reri
yen remne pen tuma putuwbo. Re
kemne paku be pete wete, kem
sanete, kem eterri yen bo. Kem
kelow yen. 9 Nemri nowselri ha
rem nemne purere lei newote
selbem, rem nemne paku pebem.
Op nenbem, nem habobo, rem
yenbo nenbem. Opkap, nemri
Hevenke tetane Apiy re nemne
paku pete, nem eterri kulke wuren
tete. Re etop nente, nem heyar
somsom temente. 10 Nem eisow
yen temenem, nemri nowselri
ha rem etemri wuribaike nemne
paku keraket pebem. God re
nemne etop habom. An remne
paku pete, remne kwobo lan
rem arenkap tete, rem tatame
yenbowai tete. 11 Nemne paku

pebo yabel nem okbop be tebo. Yehow. Nem mus meten pap yaper tebo. Yuri nem er yabel sene habon op webo. Apiy re anne paku pen an purere lei potem, sene an wule yenbo nenbo. Nem aboyei wule yenbo nente, nem pap elen me tete.

Nem heyar mol pan tetekerete.

12 Opkap, kem kemri kitimenakene bo let nenewayen yaku nente. Kem kitimenakene tewo tetane, kem wayen tetete. 13 Kem kelow yenbok yite. Kem tewo heyar teit. Kem op nente, kemri tewo et yaperwai sene be tete. Yehow. Kemri tewo yenbowou tete.

14 Kem yaku nenen nugwape tatame remkene heyar sin gwule kap nente. Kem yaku bukre nenen kemri wuribai God rene nowen reri wule yenbo nente. Tame rem God reri wule yenbo be nente, rem rene be late tetane. 15 Kem heyar habon la. Kemri tame wuri re God reri pap meten kwobo labo wule magel kap taite. Kem heyar la. Kemri tame wuri re kwole yabo mekap kap tete. Re kap kemne yaper wos nenen kem God reri bitimik wule yaper kap nente. 16 Kem heyar la. Kemri ta o tame rem mare bisi o muye bisi kap yite. Iso reri nenemkap kemri tatame rem kap nente, rem God rene magel kap taite. Iso re sikwoi samenem, re God reri Iso rene yenbo nente wem wule maser Jekop rene newom. Iso re awoswou potem. 17 Kem mettene. Yuri Iso re har re rene newote wem wos potte wemetem, God re me sewayem. Iso re wos potte kiram, re reri nenem yaper wos sene heyarte kelow soplaweyem.

Hevenke tetane Jerusalem kwom yenbo, nem etek tetane.

18 Kiyi Israel tatame remri yan lek lam wos, letke kerem wos, kem be yan latene. God re Juda tatame remne reri wule wemke, rem reri temenem kwow, Sainai, meknik yin tem. Rem lam, neir borwai tem, ker bukre kwowke eibem, mou marye bukrewai yabem. 19 Sene rem puw taye bukre metem. Rem God reri taye bukre metem, rem kenakem akbem. Rem Moses rene omuteke op wem. Nem sene kap mette. 20 Rem God reri tuma me akem. God re remne op wem. Tatame o portob gwok kap yate. Yate, kem pa poten remne botkun sate. 21 Remri lam wos rem kenakem akem. Moses eter mere, re er wos lam, re op wem. An ku, let, tewokene polpolen kenakem akbo.

22 Kem opkap wos be lam. Yehwo. Kem Saion Kwowke yam, somsom tetane God eterri Hevenke tetane Jeruselem kwomke yam. God reri kwomri tame nugwape nugwapewai etem wuriwouke wuren okbop tebem kwomke yam. 23 God eterne omuteke habobo masetebo yen rem etek tetane. Remri sig et Hevenke tetane sigelowke basrastene. Tatame remne Se Pebo Tame re aboyei tatame etemri Keryen Yen, re etek tetane. Re God. Tatame yenbo remri wow rem yenbowai tem, rem etek kirkir tetane. Kerem mere kem eter emik yam. 24 Kem Jisas eterke yam. Re God reri yuri natebom tuma lakerebo tame. Reri nep re nemne nibiram, eker re nemne pap metbo wule newom. Abel reri nep et tatame remne sein pebo wule webo. Opkap, Jisas reri nep re Abel reri nep rene teitkwunbo.

Nem heyar la. Jisas reri wem tuma nem kap mesegente.

25 Kem heyar met. Kemne tuma wesowbo tame, kem rene kap sewaite. Kiyi God re nowselri tame, Moses, eterri tumaske tatame remne tuma wesobem, rem rene sewayen magel tayem, eker God re

remne yaper sein nenem. Gwopte God re Hevenri tame, Jisas, eterri tumaske nemne tuma wesowbo. Nem rene sewayen magel taite wete, re nemne yaper sein nente tetane. Nem mapurke amen yite.
26 Kiyi God re tatame remne tuma wesowem, reri taye et bukrewai, nowsel re ninakap yam. Sene re nemne op wem. An tewo wuri sene wete, nina et nowselwouke be yate. Et nelke kirkir ninakap yate tetane. 27 Er wem, tewo wuri. Tewo wuri tuma et gwopkap. God re kiyi nenem nowselkene nelkene ninakap yate, er wos rem yaper ten ab legete tetane. Yaper be tete wos etemwou rem heyar somsom temente tetane.
28 God reri panen sitane kwom re yaper be tete tetane. Er kwom re nemne newobo, eker nem rene wese ate. Nem rene aken omuteke habon rene lom yokwobet. Nem op nente, re nemne okbop ten metekwaste.
29 Berke nem op nente? Nemri God re ker bukrekap, re nugwape wos ab sowte tetane. Eker, nem rene akbet.

13

Nem gesmase remne pap meten heyar nente.

1 Kem God rene omuteke habobo tatame, kem awosein awosein pap meten heyar nenen yite. 2 Kem agerbo kwomri tatame remne pap yewote. Rem kemri kwomke yate wete, kem remne awoskene tukna emikene newote. Rane tatame rem etop nenem, eker rem be sanem, rem God reri kwomri tame remne awos newon am.
3 Kem ake yaperke tetane tatame remne habote. Remri tetanekap kem etemkene kirkir temente habon remne pap meten heyar nente. Tatame rem mus mette, kem remne habote. Kem wesom kirkir tetane, opkap kem remne pap meten heyar nente.
4 Kem aboyei, kem ta panebo wule heyar sete. Kem mare bisi muye bisi kap yite. Op nenbo tatame God re remne tuma nente tetane. 5 Kem kel nugwape potte kap habote. Kem mapsen temente wete, kem op habote. Gwor kel et yow. God re kemne op wem. An kemne be mesegente. Be wos kem mirinte, an kemne lek be late. God re op wem. 6 Opkap, nem omuteke op webo.

Haneyen re anne kwobo
labo,
eker, an be akbo.
Agerbo tame rem anne
yaper be nente.

Nem Jisas rene semowte, nem sebera kap yate.

7 Keremri kiyi temenem tatame remne habote. Rem God rene omuteke habobo tatame etemri keryen yen. Rem God Reri Tuma kemne wesowbem. Rem God rene omuteke habobo wule heyar sen yin ek sam. Remri nenbemkap kem etop nente.
8 Jisas Krais re wule wuriketwou nenbo. Kiyi re nenemkap, gwopte re nenbokap, yuri re etopwou somsom nente tetane. 9 Kem God reri wule sekene kap mesegente. Kem metkereke agerbo agerbo wule kap sete. Metkereke awos abo wule sebo tatame remne er wule kwobo be labo. God reri pap meten kwobo labo wule et kemne kitimena newobo. Et wule yenbo.
10 Nem God rene omuteke habobo tatame, nem kwar pebo tiy tetane. God reri sipsip weske nenem akek yaku nenbo tame rem Moses rene newom Wule som sebo tame, rem nemri kwar pebo tiyke awos kap yan ate. 11 Remri God Reri Akeri keryen yen re bulmakau nepkene sipsip nepkene God Reri Ake Puri Yenbosubuwaike sen wurbo, Juda tatame remri yaper nen wos God rene kwar pebo. Bulmakau omkene sipsip omkene rem poten yin kwom mesegenen

kerke lisbo. 12 Eker Jisas re
etopkap nenem. Re kwom sagri
pisi mesegenen yin rem rene pen
sam. Op nenem, re eterri nepke
yaper wos nenbo tatame remne
wiyruwem, eker rem God eterri
tatame yenbo tem. 13 Opkap, nem
rene yite, nem eter yin mus metem
emik yite. Eter yam seberakap,
nem etop kirkir sebera yate.
14 Nemri somsom temente kwom
yenbo et gwor nowselke be tetane.
Eker, nem yuri temente kwom
yenbo tekatekabo. 15 Jisas eterke
nem God reri sig yenbo som webet.
Nem op nente, nem God rene kwar
pebo. Ekeya. Kwokwos kwokwos
nemri tumaske nem God reri sig
bukre webet. 16 Agerbo tatame
remne yenbo nenbo wule, remne
kwobo labo wule kem kap serte.
Opkap wule et God rene kwar pebo
wulekap. Re etop metekwasbo.

God re nemne heyar nenen nem yenbo tete tetane.

17 Kemri God rene omuteke
habobo tatame remne lakerebo
tame remri kulke kem wuren
temente. Reri kemne webo tuma
kem etop heyar meten nente.
Remri nenbo yaku rem God rene
wesowte, eker rem kemne heyar
lakerebo, rem ege be sibo. Kem
remri tuma heyar meten nente,
rem okbop ten kemne heyar
lakerete. Kem remri tuma be
mette, rem pap yaper ten kemne
kwobo be late.
18 Kem God rene wemette, re
nemne kwobo late. Nem habobo,
nem wuribai yenbo tetane. Nem
yenbo woswou nente habobo, eker
nem kemne webo. Kem nemne
habon Apiy God rene nemne som
wemetbet. 19 An kemne omuteke
webo. Kem God rene wemette, re
anne kwobo lan an kemne sene
agetage lasyate.
20 Nemri Haneyen Jisas re sip-
sip Lakerebo Tame Bukre. Reri
nep yeirem, eker God reri na-
tobom tuma re kitimena bukre
potem. Eker God re rene wow sene
newom, re sele meike sene wayen
sim. 21 An God rene op wemetbo, re
kemne kwobo lan purere wuribai
yenbo newote, kem reri wurib-
aike habobo wos kebese nente.
God eter habobokap, re Jisas Krais
eterke nemne etop nente. Nem
reri sig bukre som webet. Tuma
sekene.

Tuma tep.

22 Gesmase, ari kemne basrasbo
tuma et nugwape bo, eker an
kemne omuteke webo. Ari kemne
webo tuma kem elen me sin heyar
mette. 23 Kem met. Nemri mase,
Timoti, re ake yaper sene mesege-
nen wuram. Re anne agetage
lasyatek, nes pespes kemne ek
lasyate tetane.
24 Kemne lakerebo tamekene
kemri God rene omuteke habobo
tamesipkene nem remne pir
webo. Kem remne etop wesowte.
Itali nowselri God rene omuteke
habobo tatame rem kemne pir
webo.
25 God re kemne aboyei pap
meten kwobo labet.

Jems

Kiyi late tuma.

Gwor siglow Jems re basrasem, re God rene omuteke habobem Juda tatame remne newopitim. God rene omuteke habobem Juda tatame rem remri nowsel mesegenen agerbo agerbo kwomke yin temenem, eker Jems re remne metkereke purerekene tuma remne basrasem. Re remne sikwur sakwur tuma remne basrasem.

Re remne op basrasem. Kem nowselri wos kap habote. Kem Satan rene wekrokte. Kem wule yenbowou nente. Kem Jisas rene omuteke habote. Kem tuma yenbowou wete. Kem ei kap negwote. Kem kemri kworer sig bukre kap wete. Kem Apiy God rekene tuma namrete. Etopkap tuma Jems re remne basrasen newopitim.

Nemne be wos seilate, nem muresen teten nem Apiy rekene heyar temente.

(Sapta 1:1-18)

Jems reri basrasem siglow.

1 An Jems, an God reri, Haneyen Jisas Krais repri yaku nen tame. Kem Israelri letpeis tewo pes kere tame beig, kem Israel nowsel mesegenen agerbo agerbo nowselke yikwute yakwutem. An kemne pir wen kemne gwor siglow basrasbo.

Seilabo wos rem nemne kitimena newobo.

2 Ari gesmase, metkereke yaper wos kemne seilate, kem okbop tete. 3 Kem mettene, be yaper wos kemne seilate, kem God rene omutekewai habote. Etopkap nentek, kemne seilabo wos kem kebese teitkwunen taskurte. 4 Kem som muresen taskurte, kem limkene wos heyar sete. Som taskuren yin kem tatame yenbo ten kem sespe tete tetane. Opkap kem yenbo ten kem be wos wuri be merinte. Kemri wule et heyar yenbowai tete.

Tatame rem purere yenbo merinte, rem God rene wemette.

5 Yike tame wuri re purere merinte, re God rene wemette, God re rene newote tetane. Rene wemetbo tatame God re remne nugwape wos newote tetane. 6 Kem God rene wemette, kem omuteke habon ek wemette. Kem kap op habo op habote. Opkap tatame rem ok burowkap. Marye yan ok burow re tenebulan tanebulabokap, rem etopkap. 7 Opkap tatame rem kap op habote, God re remne wos newote. 8 Er tatame remri wuribai pes tetane. Remri nenbo wule et kelow wuriwouke be yibo.

Jems re wosbas bo tatamekene suwsagkene tatame remne basrasem tuma.

9 Wosbaskene bo tame re God rene omuteke habobo, rekene metekwaste. God re rene labo, re tame yenbo, re reri sig bukre webo. 10 Suwsagkene tame, God re reri sig teitkwunte, er tame re okbop tete. Tame re nugwape wos potte habote, re walkwu yan keraket ten ek lekkwunbokap, suwsagkene tame rem etopkap tete. 11 Ekeya. Me walkwu yabel pasen agetage sok ten yerebokap, suwsagkene tame re tokwo pot yakuwou nente, re yaper agetage etopkap tete tetane.

God re nemne heyar nenbo, re nemne wule yaper be nente webo.

12 Metkereke yaper wos tatame remne sailabo, rem heyar som sen taskurbo, rem metekwaste. God re kiyi wemkap, tatame rem rene pap yewobo, re remne sein heyar nente, rem heyar som temente tetane. 13 Tame re yaper wos nente habote, re kap op wete. God re anne seilaye, an yaper wos nenye.

Yehow. Re etop kap wete. Yaper wos et God rene be seilabo. God re tatame remne yaper wos nente be seilabo. 14 Remne seilabo wule et gwopkap. Remri wuribaike rem wos yaperwou nente habobo. 15 Tatame rem remri wuribaike rem yaper wos nente habobo, sene rem yaper wos ek nenbo. Eker, rem yaper wos nugwape som nenen yibet, rem sate tetane.

16 Ari gesmase yenbo, kem kap op habote, God re nemne yaper nente seilabo. Et me yikokobo tuma. 17 Wos yenbokene wos hadebaskene Hevenke yerbo. Lip, yabel, sow nenem God, re nemne wos yenbowou newobo. Re wule yenbowou nenbo. Re agerbo be nente. 18 Eterri wuribaike re heyar habon tuma sekene wemke, nem reri tatame ek tem. Nem temnas yi tatamekap tem. Agerbo tatamekene agerbo woskene rem neremri kin yekwok tem.

Nem God rene omutekewai habote, nem wule yenbowou nente.

(Sapta 1:19—5:6)

Nem tuma heyar meten nente.

19 Ari gesmase yenbo, kem op habote. Kem tuma agetage mette. Kem tuma agetage kap wete. Kem pap agetage kap yokte. 20 Pap yokbo tatame rem God reri wule yenbo be nenbo. 21 Kem wulare wulare wule yapersaper mesegente. Kem God reri kulke temente, reri kemri wuribaike rasem tuma kem heyar habobet. Eter tumak et nene sene poten kem heyar tete.

22 Kemri metem tuma kem etop nente. Kem wanwouke meten be nente, kem kworer me yikokobo. 23 Yike tame re God Reri Tuma meten be nenbo, re reri bitmi kworer oknelke labo tamekap. 24 Re reri bitmi lan re sene puboten yibo, reri laye bitmikap re agetage sene serbo. 25 Yike tame re God reri basrastene tuma heyar som sebet, re er tuma meten be serte, re heyar meten nenbet, wule yaper re er tame remne be keikerete. Be wos er tame re nente, God re rene kwobo late.

26 Tame wuri re habote. An God rene omuteke habobo tame yenbo. An God reri sig bukre webo. Opkap tame re reri taule heyar be lakerebo, re kworer tuma yikokobo. Etopkap nenbo, reri omuteke habobo wule God reri sig bukre webo wule kelpe emik yibo. 27 God rene omuteke habobo tatame remri nenbo wule yenbowai sekene Apiy God re metekwasbo, re gwopkap. Rem yen kowenekene wane takene remne mapkap wos nenen rem mus metbo, rem remne kwobo labo. Rem nowselri wule amekwunen wule yenbowou nenbo.

2

Nem aboyei tatame remne wule wuriwou nenbet.

1 Ari gesmase, kem Haneyen Jisas Krais rene omuteke habobo. Re Hevenke tetane wos yenbo etemri haneyen. Eker kem tatame remne gwopkap wule kap nente. Kem sig bukre tetane tatame remne wule yenbo nenbo, sigkene bo tatame remne kem magel taibo. Kem etopkap wule kap nente. 2 Kap suwsagkene tame wuri re God rene lom yokwon keremkene wuriwouke wurte. Re kerap yenbo wolen akek wurte. Tame wuri re suwsagkene bo tame, re kerap yaper wolen akek wuren etek kirkir site. 3 Kap kem repne wule pes nente? Kerap yenbo woletene tame rene kem op wete. Setate, ne gwor wolbaye yenbok site. Kap kem suwsagkene bo tame rene op wete. Ne op yokwok tete, o ne neremri tewo tobok yan selke si. 4 Kem opkap wule nente, et kem keremri wuribai yaperke agerbo

tatame remne se pebo. Kem heyar be habon tatame remne wule wuriwouke be se pebo. Yehow. Tatame remne se pebo tame, rem etemri wuribai yaperke se pebo.

5 Ari gesmase yenbo, kem wan tai. God re op wem. Nowselri wosbaskene bo tatame rem anne omutekewai habote tetane. An kiyi wemkap, anne omuteke habobo tatame rem ari panen sitene kwomke yin heyar somsom temente. Eker an wosbaskene bo tatame remne lebam, rem ari kwomke yan temente. 6 Kerem, kem wosbaskene bo tatame remne wule yaper nenbo. Kem habote. Yike kemne wule yaper nenbo? Yike kemne tuma nenbo? Wosbaskene bo tame rem kemne etep be nenbo. Yehow. Suwsagkene tame etem kemne etepkap nenbo. 7 God re Jisas Krais reri sig yenbo kemne newom. Yike er sig yenbo tame kuyebo? Suwsagkene tame etem rem etop nenbo.

8 God re neremri Keryen Yen. Reri siglowke re nemne wule wuri newom. Er wule re op webo. Kem kworer wesom heyar nenbokap, kem agerbo tatame remne kirkir heyar etop nenbet. Er wule et Keryen Yen eterri wule. Kem er wule heyar tobote, kem wule yenbo nente. 9 Kem tame wuri rene wule yenbo nente, agerbo tame rene magel taite, opkap wule et kem wule yaper nenbo. Opkap nente, kem God reri wule biragiyebo. 10 Tame wuri re wule aboyei tobobo tame, re wule wuri biragiyete, et re wule aboyei biragiyebo. 11 Nem mettene, God re op wem. Kem muye bisi mare bisi mane yite. Sene re op wem. Kem alwo pi kap pete. Tame re muye bisi be yite, re alwo pi pete, er tame re wule biragiyebo. 12 Kem heyar habote. God eterri wulek re kemne yaper nen wos saukrasem. Eter wulek re kemri webokap, kemri nenbokap se pete tetane. Eker kem wule yenbori kulke wuren tuma yenbowou webet, wule yenbowou nenbet. 13 Pap be metbo tatame remne God re se pete, re remne pap be mette tetane. Pap metbo tatame remne God re se pete, re remne pap sein mette tetane. Pap metbo wule et se pebo wule teitkwunbo.

God rene omuteke habobo tame re wule yenbo be nente, reri habobokap et kelpe emik yite.

14 Ari gesmase, tame wuri re op wete. An Krais rene omuteke habobo. Sene re wule yenbo be nenbo. Opkap tame God re rene mapurke potte? Buposubuwai. 15 Kap God rene omoteke habobo gesmase remri tame oub yaper, o rem awos be temente, 16 kem remne op wete. Setate. Kem pap kwoye met. Kem yin tame oub poten wute, kem yin awos poten an se kette. God re kemne kwobo late. Kem op wen remne wos be newote, kemri webo tuma remne kwobo mapurke late? 17 God rene omuteke habobo wule re gworkap. Tatame rem God rene omuteke habobo, rem wule yenbo kirkir be nenbo, remri omuteke habobokap et kelpe emik yibo.

18 Kap tame wuri re yan op wete. Ne omuteke habobo, an wule yenbo nenbo. Op wete tame an rene sein op wete. Ne webo, ne omuteke habobo. Neri omuteke habobo wulekene wule yenbo ne be nenbokene ne anne peterate. An nene ari omuteke habobo wule peterate. Ari nenbo wule yenbo ne late, ne sanete, an Krais rene omuteke habobo. 19 Ne omuteke op habobo. God eterwou re wuriwou tetane. Ne op habobo, et yenbo. Arkwu gambo etem mere, rem etop omuteke habobo, rem aken polpolbo. 20 Ne wor tetane tame! Ne God rene omuteke habon yenbo wos be nenbo, neri omuteke habobokap et kelpe emik yibo. An

nene omuteke habobo wule heyar wesowte nenbo.
21 Nemri warege Abraham, re God reri tuma omuteke meten re reri yen, Aisak, rene kwar pebo tiyke rasen pen sate nenem. God re Abraham reri nenem wule yenbo lam, re Abraham rene tame yenbo wem. 22 Kem heyar habote. Abraham reri God rene omuteke habobem wulekene reri nenem wule yenbokene rep yaku wuriwouke nenem. Abraham re op nenem, reri omuteke habobem wule re yenbowai sekene tem. 23 God Reri Siglowri Tuma op webo.

Abraham re God rene
omuteke habobem, eker
God re rene tame yenbo
wem. (Stat 15:6; 2 Stori 20:7; Aisaia 41:8)

God re Abraham rene wem. Re areri nowu. Et tuma sekene tem. 24 Kem sanetene. Tame re God rene bupo me omuteke habobo, re wule yenbo kirkir be nenbo, God re rene op be wete. Ne tame yenbo. Yehow. Tame re God rene omuteke habon wule yenbo kirkir nenbet, God re rene op wete. Ne tame yenbo.
25 Kiyi temenem mare bisi yibem ta, Rahap, te etopwou nenem. Te wule yenbo nenem. Juda tame rep kase late yim, te repne heyar berasen agerbo kelowke werasen yim, peiktame rem repne be pem. Op nenem, God re tene ta yenbo wem. 26 Sabo tatame remri wesom et wou be tetanekap, God rene omuteke habobo tatame, rem wule yenbo kirkir be nenbo, remri omuteke habobo wule et sa tamekap.

3

Nem nemri gwusi taule heyar lakerete.
1 Ari gesmase, kemri nugwape tame rem God Reri Tuma peikbo tame tete kap habote. God reri tatame remne se pete yabel re tuma peikbo tame nemne heyarwai se pete tetane. 2 Nem aboyei nem rane wos heyar be habobo, nem wor ten yaper nenbo. Tame re be tuma wete, re kiyi heyar habon tuma yenbowou ek webo. Opkap tame re tame yenbo. Reri wesom kirkir re kebese lakerebo. 3 Nem ain eisow poten hos por reri tumaske rasen peikbo, re nemri webokap ek nenbo. Nem mak yite wete, hos re etek yite. 4 Kem sip kirkir habote. Sip rem sikabe wos. Sip kerepiti peteyabo wos et eisow wos. Marye yabo, ok burow re sip rene poten sen yibetbo. Sip mutame re agerbo emik yite selbo, re er kerepiti peteyabo wos sene kerepiti peteyate, sip re kebese etek yibo. 5 Etopkap, tatame remri gwusi taule et eisow wos. Er gwusi taule repri nenbokap rep kworer gabobo.

Kem habote, tame rem guwb taimute, er ker re ein bukre tete, nugwape guwb aboyei kebese ein pekate. 6 Gwusi taule et ker taulekap wos. Re metkereke yaper wos nemri wesomke liskerebo. Re sene bukre ten nugwape emik ein yibo. Er ein yibo emi et yaper tebo. Er ker re ker kwomke yam. 7 Agerbo agerbo boulri wos, portob, omap, mogworwase, kworwoale, tame rem remne poten awos newon abo. Rem etemri kulke tetane. 8 Tame rem remri gwusi taule kebese be keikere yakerebo. Gwusi taule re yaper saper tuma webo. Rene mapurke sewaite? Re tame tabo biyirkap. 9 Gwusi taulek nem Keryen Yen God, nemri Apiy God, rene wese abo. Sene eter gwusi taulek nem God reri eterkap nenem tatame remne suwyogu wurabo. 10 Tumas wuriwouke nem tuma yenbokene tuma yaperkene ek webo. Ari gesmase, nem etopkap kap nente. 11 Ok sekbo emi et ok yenbokene

ok yaperkene rep wurik be sekbo. Yehow. 12 Ari gesmase, wate nawobek base supa kebese be yate. Keibi nawobe kirkir wate supa kebese be yate. Kersepkap okke nem ok yenbo be tite.

Tame re purere yenbo tetane, re wule yenbo nenbo.

13 Kemri tame wuri re purere wuribai yenbo temente? Er tame re reri nenbo wule yenbo tegek kap wesowsapte. Wule yenbo rem elen me nenbo, rem sig yenbo kworer be wete. Nem etop late, nem metbo, rem porerekene. 14 Kem agerbo tatame remne wuribai yaper habobo, o remne pap yokbo, o remne gesa tebo. Er wule yaper kem kap kworer gabote. Opkap et kem me yikokobo. Yikokobo tuma re tuma sekene kap teitkwunte. 15 Opkap wuribai purere et yaper. Et Hevenke yabo purere bo. Et nowselri purere. Et Satan eter newobo purere. 16 Metye. Tatame rem agerbo tatame remne yaper habon gwule tebo, o kworer habobo, er tame rem heyar be site. Rem etop nenbo, rem agerbo agerbo wule yaper kirkir nenbo. 17 Tatame rem God reri newobo purere wuribai potbo, rem gwopkap nenbo. Rem yenbosubuwai tetane. Rem gwule be tebo. Rem elen me tebo. Rem mangure be tebo. Rem tatame remne pap metbo, rem remne yenbowou nenbo. Nem remne wule pes be nenbo. Rem yikene wule yaper be nenbo, rem remne aboyei wule yenbowou nenbo. 18 Gwule kelmenabo tatame rem nowke wos nanekwobo tamekap. Tame rem now wos nanekwon yuri supa kutebokap, gwule kelmenabo tame rem gwule kelmenabo, yuri tatame rem heyartemente.

4

Nowselri wule nenbo tatame rem God eterri peiktame.

1 Berke kem awosein awosein gwule ten ei naibo? Kem wos potte wuribaike tebo, eker kem awosein awosein gwule ten ei naibo. 2 Kem wos potte selbo, kem be potbo, eker kem tame pen sate selbo. Kem wos ayekutebo, kem be potbo, eker kem ei negwon naibo. Kem God rene be wemetbo, eker kem wos be potbo. 3 Kem wemetbo, kem be potbo. Kem poten yaper wos nente habobo. Eker God re kemne be newobo. 4 Kem God rene mesegenbo, kem ta te tame rene mesengenen mare bisi yibo takap. Metye. Nowselri wule sebo tatame rem God eterri peiktame. Yike rem nowselri wulewou kep pete selbo, rem God eterri peiktame. 5 God Reri Siglowri Tuma op webo. God re nemne wow newom, er wow re nowselri wos kenakem habobo. Kem map habobo? God re er tuma bupo me webo o?

6 God re nemne pap meten kwobo labo wule nugwape newobo. God Reri Siglowri Tuma op webo.

Kworer be habobo tatame,
God re remne pap meten
kwobo labo.
Kworer gabobo tatame, God
re remne teitkwunbo.
(Gutpela Sindaun 3:34)

7 Eker, kem God eterri kulke wuren tete. Kem Satan rene nasweyen sewaite, re kemne mesegenen amen yite. 8 Kem God rene meknik yin tete, God re kemne mekniwaike yan tete. Tatame rem let ok keyabokap, wule yaper nenbo tatame kem wuribai yenbo pot. Wuribai pes tetane tatame, kem wuribai yaper mesegen. 9 Kem mokwo sin kirate. Kem sak sene kap keyete, kem mokwowou sibet. Kem okbop sene kap tete, kem pap yaper ten kirabet. 10 Kem Keryen Yen reri tewo tobok yan gulke pate.

Op nente, re kemne nenewayen teteruwen kemne sig yenbo wete.

Kem gesmase remne kap se pete.

11 Ari gesmase, kem God rene omuteke habobo gesmase remne tuma kap kukwonte. Gesmase remne tuma kukwonbo tame rem gesmase remri nenbo wulekap kirkir se pebo. Op nenbo tame, rem God reri wule yenbo kirkir se pebo. Opkap tame rem God reri wule yenbo be sebo. Yehow. Rem er wule yenbo ab se pebo. 12 Wule yenbo newobo tame, wule se pebo tame wuriketwou tetane. Et God eter. Eterwou re tatame remne sene potbo o re remne pen sabo. Kemri agerbo tatame remne se pebo wulekap, et God reri yakukap kem potbo.

Kem taule kap kutete.

13 Rane kem op webo. Wore o yuwu nem agerbo kwomke yin nabe wuri nem yaku etek nenen tokwo nugwape potte. Op webo tame, kem ari tuma met. 14 Worek tete woskap, kem be sanetene. Tatame kem gwankap. Gwan et sou be tebo. Keni gwan kitbo, kerakap tebo, sene gwan berabo. Tatame kem etopkap. 15 Kem gwopkap wete, et yenbo. Haneyen re kirkir wete, nem etek yin ten yaku ek nente. Op wete, et yenbo. 16 Kem opkap be webo. Yehow. Kem kemri sig bukre wen kworer gabobo. Et yaper. 17 Kem heyar habote. Wule yenbo sanebo tame re er wule yenbo be nente, re wule yaper nenbo.

5

Suwsagkene tame rem yaper tete tetane.

1 Kem suwsagkene tatame, kem heyar met. Yaper wos kemne tete tetane, kem kiran taye pitte. 2 Kemri nugwape wosbas aboyei kupa tem. Kemri tame oub kesewule rem aboyei regyewom. 3 Golkene silvakene kupoksemaukke mauktene. Er kupoksemauk re kemri wule yaper nemne peterabo, kemri wesom kerke eikap eite tetane. Yuri rem yaper tete tetane. Jisas re sene yate yabel matnayek, kem nugwape wosbas bupo me tupan akek ek rastene. 4 Metye. Kemri now yaku nenbo tame remne kem yikokon tokwo tep keikerem. Kemri keikerem tokwo tep rem tebo. God re kemne yaper sein nente. Now yaku nenbo tame remri kera taye Kitimena Bukre Tetane Keryen Yen re metem. 5 Kem nowselke tetane, kem wosbas yenbo kanbo nugwape tetane, kem nowselri wule okbop tebo. Kem awos nugwape an wes me gergerbo porkap tetane. Kemne pen sate yabel tete nenbo. 6 Kem wule yenbo nenbo tatame remne tuma nenen pen sabem. Kem op nenbem, rem kemne be sewaibem. Rem kemne sein be naibem.

Nem kitimenakene ten God rekene tuma namren Haneyen re sene yate yabel kowte.

(Sapta 5:7-20)

Nem kitimena poten taskuren Haneyen reri sene yate yabel kowte.

7 Ari gesmase, kem kitimena poten taskuren Haneyen reri sene yate yabel heyar kowte. Kem labo, now nenbo tame rem heyar kowbo tame. Kiyi rem wos nanekwobo. Sene rem mowkene yabelkene kowbo. Mou tibo, yabel pasbo, yuri er wos rem okwobo, rem poten ek abo. 8 Etopkap, kem taskuren elen kowte. Haneyen re sene yate matnaye.

9 Ari gesmase, kem awosein awosein gwule kap tete, tuma kap kukwonte. Tatame remne Se Pete Tame re opkap tatame remne yaper sein nente tetane. Metye. Er Se Pete Tame re eruk tetetane.

10 Ari gesmase, kem God reri kiyi tuma wesowbem tame remri nenbemkap habote. Rem Haneyen reri sigke tuma wesowbem, tatame rem remne yaper nenen rem mus bukre meten taskurbem. Kem etop nenbet. 11 Nem op webo. Tatame rem me taskurbo, rem metekwasbo tatame. Kem Jop reri nenemkap mettene. Re mus bukre meten taskurbem. Sene Keryen Yen God re rene heyarem. Ekeya. Keryen Yen re let papkene tame, re tatame remne pap meten heyar nenbo tame.

Kem kap puromote.

12 Ari gesmase, tuma bukre an kemne wete nenbo. Kem warege kap puromote. Kem warege puromote wete, nelri wos o nowselri wos o agerbo wos mane puromote. Kem ekeya wete, kem ekeyawou wen nente. Kem yehow wete, kem yehowou wen nente. Kem etopwou nente, God re kemne tuma be wete.

God rekene namrebo tuma et kitimenakene.

13 Be yaper wos kemri tatame remne temente wete, er tatame rem Apiy God rekene namrete. Kemri tatame rem boteyatete wete, er tatame rem God rene sekwo yenbo lomen reri sig bukre webet. 14 Ta o tame sikanuma nenmente wete, re God rene omuteke habobo tatame remri keryen yen remne wen yate. Rem rekene sin Haneyen reri sigke sikanuma nen tame rene kwar kereruwen God rene wemette, re er tame rene kwobo late. 15 Rem God rene omuteke wemette, er sikanuma sene boite. God re rene kitimena newote, er tame re sene kwuye mette. Reri nenbem yaper wos, God re poten septin rene tuma be wete. 16 Kem kwuye mette selbo? Op selte, kemri nenbo yaper wos kem God rene omoteke habobo gesmase remkene awosein awosein wesowen remkene awosein awosein habon Apiy God rene wemetbet. Op nente, sikanuma sene boite. Tatame yenbo remri God rekene namrebo tuma et kitimenakene tuma, et tatame remne kwobo late. 17 Elaija re neremkap more tame temenem, re God rene omuteke op wemetbem. Mou kap tite. Op wemetbem, God re mou tite sewayem, nabe tep wuri wiywiy mur mou be tim. 18 Sene re God rene mou tite wemetemke, mou ek sene tim. Mou tim, awos sene heyar rekwan yam.

Tame re God rene mesegente wete, nem rene sene panen yate.

19 Ari gesmase, kemri wuri re God reri wule sekene mesegente, God rene omuteke habobo agerbo tame re rene sene kwobo lan re God reri wule sene sete, 20 er tame re wule yenbowai nenbo. Kem heyar habote. Tame re yaper wos nenbo tame rene kwobo lan re wule yaper mesegenen God rene sene lasyate, er tame re reri wow sene potbo. Eker re be sate, re heyar som temente. Etopkap wulek God re nugwape yaper nenbem wule ab poten septite.

1 Pita
Pita eter kiyi basrasem siglow.

Kiyi late tuma.

Gwor siglow Pita re basrasem, Turki nowselke temenem Jisas rene omuteke habobem tatame remne newopitim. Romri gavman tame rem remne kwom panen simenem, rem er Jisas rene omuteke habobem tatame remne yaper nenbem. Rem nugwape mus meten pap yaper tebem, eker Pita re remne gwor siglow basrasen remne pap kitimena newobo tuma remne basrasen newopitim.

Re remne op basrasem. Kem Jisas rene som habobet. Kem reri wule som nenbet. Jisas eter, re mus bukre meten taskuren sam, re wow sene poten sene wayen sin yim. Re sene yate tetane, re nemne potte. Er yabel kem habon heyar kowte.

God re kemri omuteke habobokap seilabo. Kem rene mesegente o rene be mesegente, re etop late, eker agerbo tame rem kemne yaper nenbo. Kem rene be mesegente, re kemne tokwo yenbosubuwai Hevenke newote tetane. Eker kem God eterri wule heyar sete. Pita re etop basrasem.

Nem God eterri sukuw sekene tem, eker nem wule yenbowou nenen yin yuri potte yenbo wos heyar kowbet.

(Sapta 1:1—2:10)

1 An Pita, Jisas Krais eterri werasen yi tame. Kem God eterri tatame, an kemne gwor siglow basrasbo. Kem keremri maime kwom mesegenen yikwute yakwutem, kem Pontus, Galesia, Kapadosia, Esia, Bitinia yokwok yin, kem yatamekap etek tetane.

2 Kiyisapewai Apiy God re kemne habon kenem, re kemne eterri tatame tete wem. Jisas Krais reri nepke nemri wule yaper wiykiyam, kem eterri tuma heyar meten nente wem, eker God Eterri Wow re kemne heyarem, kem tatame yenbowai tem. God re kemne pap meten kwobo nugwape late. Re kemne pap pultete, kem pap yenbo temente.

Nem Hevenke yite, nem heyarwai temente.

3 Neremri Haneyen Jisas Krais eterri Ha, eterri Keryen Yen God, rene nem wese abo. Re nemne pap bukre metem, re Jisas Krais rene wow sene newom, eker nem wuribai ager poten eterri tatame tem. Etop tetane, nem yuri tetekap metekwasen heyar kowtene. 4 God re reri tatame remne nentekap, remne newotekap, re nemne etop kirkir nente tetane. Er yenbosubu wos, et yaper be tete, kupa be tete, kwuta be tete. Yehow. Er wos re Hevenke lakerebo, re kemne newote tetane. 5 Kem God rene omuteke habobo, eker eterri kitimena bukrek re kemne heyar lakeren kem heyar tete tetane. Nowsel legete yabel tetek, re kwom geike kemne poten kem pow tete tetane.

6 Kem er tuma som habon okbop te. Gwopte yabel God re webo, metkereke yaper wos kemne ten kem pap yaper tete. Er yabel keraket ten tibaite tetane. 7 Etopkap God re kemri omuteke habobo wule etop seilabo. Kap, kemri omuteke habobo wule sekene o sekene bo? Re etop late selbo. Gol et yenbo wos, sou be temente wos. Tame rem gol kerke lisen op seilabo. Et gol sekene o sekene bo? Keremri omuteke habobo wule et gol rene teitkwunbo wos. Opkap, yaper wos kemne tete, et kemri omuteke habobo wule seilabo. Kem kebese taskuren omuteke som habote, Jisas Krais re tegek

tete yabelke, re kemne pir wen tuma yenbowai wete. Kem sig bukre kirkir potte tetane. 8 Kem Jisas rene be latene, kem rene pap yewobo. Gwopte mere, kem rene be latene, kem rene omuteke habobo. Kem okbop nugwapewai tebo. Kem er tebo okbopkap re bukrewai, kem kebese be wesowte. 9 Kemri rene omuteke habobokap, God re kemne potte tetane, kem heyarsubu somsom temente tetane.

10 God eterri kiyi temenem tuma wesowbem tame rem op wem. God re kemne pap meten potte. Rem etop wem, rem tuma tobo omuteke sopen wemetbem. 11 Krais Eterri Wow re etemkene temenem, etopkap Krais eterri mus metemkap eter Haneyen bukre temenemkap rem etop heyar wesowbem. Rem op wemetbem. God re berke nente, re tatame remne potte? Be yabel re etop nente? 12 God re remne op wem. Kerem wesowbo tuma et keremne kworer kwobo be late. Yehow. Et yuri tete tatame etemne kwobo late tuma. Re etop wem. Er yuri tete wem tatame, rem kerem. Rem wesowbem tuma, God Eterri Tuma Yenbo wesowbo tame rem kemne wesowbem. God re Eterri Wow rene werasem, re Heven mesegenen yan eterri kitimenak rem kemne er Tuma Yenbo wesowbem. Etem kemne wesowbem tuma, God reri kwomri tame mere, rem er wos heyar late habobo.

God re nemne tatame yenbowai tete wepotem.

13 God re kemne potte wem, eker kem wuribai heyar habon kowte. Kem kworer heyar lakere. Jisas Krais eter tegek tete yabelke re kemne yenbowai nentekap, kem etop omuteke habobet. 14 Kem God Reri Tuma wan wurik meten nen. Kiyi kem wor temenem, kem yaper wos nente habobem. Kem etopkap sene kap nente. 15 Kemne wepotem God, re yenbowai. Re wule yenbowou nenbo. Kerem mere, kem tatame yenbowai te. Be wos kem nenbet, kem yenbo wulewou nenbet. 16 God Reri Basrastene Tuma et op webo.

Aren, an yenbowai. Eker kerem mere, kem yenbowai te.
(Wok Pris 11:44-45; 19:2)

God re nemne tokwo bukrek tupan potem.

17 Kem God rekene namrebo, kem rene Apiy webo. God re aboyei tatame remne se pete, re remri sig be habote, re remri nenbokapwou sin lan se pete. Opkap, kem nowselke ten yan kem rene aken reri kulke temente. 18 Kem mettene, yeiwarege rem kemne newom wule et kelpe emik yim, eker God re kemne tupan potem. Kem mettene, yaper tebo kel, golkene silvakene, etopkap kelke re kemne be tupam. Yehow. 19 God re kemne tokwo bukrewaike tupam. Re kemne Krais eterri nepke tupam. God rene kwar pebo wule, Juda tatame rem sipsip yen yenbo, wesom me gergerbo sipsip remne poten God rene kwar pebo. Krais re wesom me gergerbo sipsipkap, re yenbosubuwai. 20 Nelkene nowselkene be nenmenem, God re Krais rene leban werasen yate wem. Re kemne kwobo late wem, opkap gwopte nowsel legete matnabo wulek Krais re tegek tem. 21 Krais eterke kem God rene omuteke habobo. Re samke, God re rene wow sene newon re selek sene wayen sim. God re rene sig hadebaswai newom. Opkap, kem God rene omuteke habobo, eter kemne nente wemkap kem okbop ten heyar kowbo.

Nem Jisas rene omuteke habobo gesmase remne pap yewobet.

22 Kem wule sekene heyar meten
nenbem, eker kem kemri wuribai
kworer heyar tem. Op tem,
kem God rene omuteke habobem
gesmase remne omuteke pap
yewobo. Opkap kem pap teten
awosein awosein muresen pap
yewobet. 23 God reri somsom
temente kitimenakene Tumak,
kem tatame ager tem, kem eterri
yen tem. Keremri Apiy re more
tame bo. Kemri Apiy re somsom
temente tetane. 24 God Reri Tuma
op webo.

More tatame rem som be temenbo.
Rem topkap. Remri kiti-
mena, purere et me walk-
wukap. Top rem sok ten
sabo. Me walkwu rem sok
ten yerbokap tatame rem
sabo wule kitimenakene pu-
rarekene aboyei kirkir sabo.

25 Keryen Yen God Reri Tuma et
somsom temente tetane.
(Aisaia 40:6-8)

Er tuma et Tuma Yenbo rem kemne
wesowbem.

2

Haneyen re somsom yeworuwem kwobor nawo segkap.

1 Kem wuribai ager potem.
Opkap, kem yaper saper wos
sene mane nente. Kem tuma
mane yikokote, kem agerbo
agerbo yikoko wule mane nente.
Kem tatame remri wos, remri
nenbokap mane ayekutete. Kem
kerebo tuma mane wete. Opkap
wule kem mesegen. 2 Geibile yen
rem muk ate tekatekabokap, kem
God eterri wule potte tekatekabo.
Op nente, kem God eterri tatame
sespe ten God rekene heyar
temente. 3 God Reri Siglowri Tuma
op webo.

Haneyen re kemne nenbo wule
kem seilan op sanetene.
Haneyen re kemne yenbo nenbo.
(Buk Song 34:8)

4 Kem Haneyen rene meknik
yan te. Re somsom yeworuwem
nawo segkap. Tatame rem rene
yaper lan mesegenem. God re
rene kenem, re rene yenbowai
wem. 5 Kerem, kem kelpe tetane
ake teban, magel, taikwokap.
Kem kirkir ten God Reri Wow re
kemne poten God Eterri Kwobor ek
nenbo. Opkap kem Reri Kwoborri
yaku nenbo tatame yenbowai
tete. Sene Jisas Krais eterke kem
keremri yakukene wesomkene
God rene etek newon re kemne
metekwaste.

6 God Reri Siglowri Tuma op
webo.

Metye. An kenem nawo seg yenbo
ake Saion kwowke nenbo.
Er seg rene omuteke habote
tatame, rem pap yaper be
tete.
(Aisaia 28:16)

7 Kem rene omuteke habobo
tatame, kem op webo. Krais re
nawo seg yenbowai. Omuteke be
habobo tatame rem gwopkap.

Ake nenbo tame remri
muwen mesegenem seg,
re kwobor nawo seg tem.
(Buk Song 118:22)

8 Sene God Reri Siglowri Tuma op
webo.

Er segke tatame rem tewo
etek tubanete tetane.
Remne tewo er segke
tubanen rem waren yaper tete
tetane.
(Aisaia 8:14-15)

God eter kiyi wemkap, rem eterri
tuma be meten nenem, eker rem
tewo etek tubanen waren tuknan
yaper tem.

9 Kem God reri kenem tatame.
Kem Keryen Yen God eterri
Kwoborri yaku nenbo tatame.
Kem tame beig yenbowai tetane.
Kem God eterri tatame sekene.
Kiyi kem kerneirke temenem,
sene God re kemne wepotem,
kem eterri yabel geike tetane.
Re kemne lebam, kem reri wule
yenbo nugwape tatame remne
etop wesowbet. (Kisim Bek 19:5-
6; Lo 4:20; Aisaia 9:2, 43:21)
10 Kiyi kem God eterri tatame be

temenem. Sene kem God eterri tatame tem. Kiyi kem God eterri pap metbo wule be metmenem, gwopte God re kemne pap metbo.

Nem agerbo tatame remkene temente, nem wule yenbowou nenbet.

(Sapta 2.11—3.22)

Nem God eterri yaku nen tatame temente.

11 Ari gesmase sekene, gwor nowsel et keremri maime nowsel bo. Kem gwotek yatamekap tetane. Eker, an kemne webo. Wesomri wule yaper re kemri wuribai som naibo. Opkap kem wesomri wule yaper me sewayen magel tai. 12 Kem God Reri Tuma be metbo tatame remkene temente, kem wule yenbowou nenbet. Opkap rem kemne tuma nente, yuri rem op habote. Kem wule yenbowou nenem. God re sene yate yabelke, rem kemri nenbo yenbo wule sene habon God rene pir wete tetane.

13 Kem Haneyen rene habote, kem gavman tatame remri tuma heyar meten etop nenbet. Gavman keryen yen re taresi tame bukre, reri tuma kem meten nenbet. 14 Reri werasem wulare wulare yokwokri gavman taresi tame etemri tuma mere, kem heyar meten nenbet. Re er tame remne wem, rem wule yaper nenbo tatame remne yaper sein nenbo. Wule yenbo nenbo tatame remne rem sig yenbo webo. 15 God re selbo, kem wule yenbo som nenbet. Eker tuma bop webo tamekene wor tetane tamekene rem tuma ribo tete. 16 Kem keremri wuribaike nente, kem wos yaper kap berasen nente. Kem God eterri yaku bop nen tatame temente. 17 Kem aboyei tatame remne wule yenbowou nenbet. Kem God eterri tatame remne pap yewon kwobo late. Kem God rene aken reri kulke temente. Kem nowselri keryen yen bukre rene tuma yenbowou wete.

Krais re nenbemkap, nem mus meten taskurte.

18 Kem yaku nenbo tatame, kem keremri yaku lakere tame etemri kulke wuren temente, remne tuma yenbowou webet. Kemne yenbo nenbo yaku lakere tame etemwou bo. Kemne yaper nenbo yaku lakere tame etem mere, kem remri kulke ten remne tuma yenbowou sein webet. 19 Rem kemne yaper bupo me nente, kem God eterri kulke ten mus meten taskurte. Kem be semarkwute, God re kemne metekwasen yenbo nente. 20 Kem yaper nente, rem kemne paku sein pete. Sene kem taskurte, kem map habobo, God re kemne metekwaste? Yehow, God re kemne be metekwaste. Kem yenbo wos nente, rem kemne yaper bupo me sein nente, kem taskurte, God re kemne ek metekwaste.

21 Krais re kemne kwobo lan mus nugwape meten taskurbem. Opkap re kemne taskurbo wule peteram, kem er wule sete. God re kemne etop nente wem. 22 God Reri Siglowri Tuma op wem.

Re wos yaper be wuri nenem. Re tuma be wuri yikokom.

(Aisaia 53:9)

23 Rem rene tame kwuyem, re remne tame sein be kwuyem. Rem rene yaper nenbem, re mus metbem, re remne yaper sein nente be wem. Re omuteke op habobem. God re aboyei tatame remne Heyar Se Pebo Tame. Eker re kworer God eterri letke rasem. 24 Rem mek kwuren Krais rene etek peikkeremke, re nemri nenbo yaper wos aboyei poten sen re ek sam. Re nemne kwobo lan sam, eker nem wos yaper kebese mesegenen wule yenbowou nenbet. Eter mus metem wulek, nem tatame yenbo tem.

25 Sipsip rem kwom mesegenen boulke belen yibemkap, kem kiyi

etopkap temenem. Sene kem kemri Sipsip Lakerebo Tame rene yan semowbo. Re kemri Wow Lakerebo Tame tetane.

3

Nar panetene tatame etemne webo tuma.

1 Kem tamekene ta, kem keremri tame etemri kulke temen. Kemri God Reri Tuma be mettene tame, rem kemri nenbo wule yenbo late, rem God rene kirkir omuteke habote. Kem remne tuma wuri be weiwote, rem God rene omuteke habote. 2 Kem God rene aken wule yenbo nenbo ta, rem kemne etop late, opkap rem God rene omuteke habote. 3 Rem kemne kwuye late, kem kerap kworer kap wolete. Tare take basbo, golke nenem kerap wolebo, agerbo agerbo yenbo kanbo kerap wolebo. Yehow. Et kerap sekene bo. 4 Tatame rem kemne kwuye late, kem gwopkap nente. Kem keremri wuribaikene papkene kerap yenbo kanbo etek wolete. Kem wuribai yenbo potte, pap yenbo ten tuma heyar namrete. Er wule et yaper be tebo golke nenem gaituk yenbokap. God re er wule metekwasbo. 5-6 Kiyi temenem ta yenbosubu rem God rene omuteke habon remri tame etemri kulke wuren temenem, agerbo tatame rem remne kwuye labem. Abraham eterri ta, Sara, te etop nenbem. Te tame reri tuma heyar meten rene keryen yen webem. Kem wule yenbo nenen be wos be wos be akte, kem Sara teri yen tete.

7 Kem takene tame, kem keremri ta remkene heyar site. Kem sanetene, ta rem keremkap bo, rem kitimena bukre bo. God re ta remne pap kirkir meten keremkene potte tetane. Opkap kem remne heyar habon wule yenbo nenbet. Kem remne etop nente, God re kemri rekene namrebo tuma kebese mette tetane.

Kwokwos kwokwos nem agerbo tatame remne wule yenbowou nenbet.

8 Tuma legete nenbo, eker an kemne op webo. Kem aboyei, kem wuribai wuriwou te. Kem awosein awosein ne pap an pap metbet. Kem gesmase remne pap meten yewobet. Kem kworer kap gabote. 9 Tatame rem kemne yaper nente, kem remne yaper sein kap nente. Rem kemne yogu townete, kem remne yogu sein kap townete. Rem kemne yaper nente, kem God rene wemette, re remne yenbo nente. God re kemne wepotem, re kemne etopwou nente wem. Eker kem remne wule yenbo sein nente. 10 God Reri Siglowri Tuma op webo.

Yike tatame rem pap yenbo
ten metekwaste habote,
rem heyar temente habote,
rem op nente.
Rem tuma yaper kap wete.
Rem tuma kap yikokote.
11 Rem wule yaper magel
tayen yenbo wos nenbet.
Rem agerbo tatamekene
wuribai wuriwou ten pap
tetete.
12 Wule yenbo nenbo tatame
remne Keryen Yen re
lakerebo.
Remri wemetbokap re
aboyei heyar metbo.
Wule yaper nenbo tatame
remne God re sewaibo.
(Buk Song 34:12-16)

Nem wule yenbo nenen mus mette, nem metekwaste.

13 Kem wule yenbo omuteke nente pap tetebo, yike tame rem kemne yaper nente. 14 Kem wule yenbo nente, sene rane tame rem kemne yaper nente, kem metekwaste. Kem remne kap akte. Kem kap op habo op habote. 15 Kemri wuribaike kem Krais rene op habote. Re ari

Haneyen. Opkap agerbo tatame rem keremri omuteke habobokap kemne wemette, kem kiyi heyar habon remne yenbo sein ek weiwete. 16 Kem remne sein wete, kem remne tuma tobokene elen me weiwen wule yenbo nente. Kem yaper wos kap nente, opkap kemri wuribai yenbo temente. Kem etop nente, agerbo tatame rem kemne tuma yaper wete, rem sebera yate. Kem Krais eterri sukuw, kem wule yenbowou nenbo, rem kemne tuma yaper bupo me webo, eker rem sebera yate. 17 God re kirkir tete, kem wule yenbo nenen rem kemne yaper sein nente, et yenbo. Opkap, kem sig yenbo potte. Kem wule yaper nente, rem kemne yaper sein nente, kem sig yenbo be potte. Yehow. Kem sig yaper potte.

Krais re sam, re sene wayen sim, eker re nemne potte.

18 Krais eter re kemri nenbem yaper woske sam. Tewo wuriket re aboyei yaper nen woske sam. Et yow, re sene be sate. Re tame yenbo, re nemne tame yaper kwobo lan sam. Opkap, re nemne God rene panen yite. Eterri more wesom rem pen sam, sene God re rene Hevenri Wow newom, re som tetane. 19 Eterri Wow re gambo kwomke yin gambo remne tuma wesowbem. 20 Noa re temenem yabel, rem more tatame temenem, rem God Reri Tuma nasweibem. God re remne kowlaweyem, rem wuribai yenbo be potem. Er yabel Noa re pere bukre wuri nenem. Tatame letrane kelare mur kere, etemwou rem perek warem, rem okke be abun sam. Etemwou rem pow tem. 21 Rem ok mesegenen pow temkap, et gwotepte kem okke waren tirmunbo wule pow tebokap. Okke tirmunbo wule et ok wiyen wes sili kerebo wule bo. Yehow. Tatame rem wuribai yenbo poten God rene tuma teikten op webo. An neri tuma heyar meten wuribai yaper mesegenbo. Op webo tatame remne okke tirmunte. Jisas Krais re san sene wayen yim, eker God re remne potte tetane. 22 Krais re Hevenke yawum, re God eterri let mame yokwok sitene. Etek sitene, God eterri kwomri tamekene kitimenakene omugambokene aboyei kitimenakene wos, aboyei, rem Krais eterri kulke tetane, re remne panen sibo.

Yaper seilabo wule bukre Jisas reri tatame remne tem, rem taskurem.

(Sapta 4—5)

4

Nem kiyiri wuribairi wule yaper mesegente.

1 Krais re eterri wesomke mus bukre metbem, eker re reri wuribaike habomkap, kem etop habon purere potte. Wesom mus metbo tatame rem yaper wos sene be nenbo. 2 Opkap, kem gwor nowselke temente, kem nowselri tatame etemri metkereke wuribai sene kap nente. Kem God eterri wuribaiwou nenbet. 3 God rene be habobo tatame rem nenbokap, kiyi kem etop nenbem. Rem bisi yibem, rem wule yaper pap tetebem, rem ok yaper an sisi pebem, rem sekwo yaper lomun yage taibem, rem bulpare tebem, rem sukwiye yaper wurabem. Kiyi kem opkap nenbem, et yow. 4 Sene kem God Reri Tuma be metbo tatame remkene opkap yaper saper wos be nenbo, eker rem danekene seken kemne tame kwuyebo. 5 Yuri rem Tuma Metbo Tame eterri bitmi tobok teten rem remri yenbo o yaper nenbo wulekap rene wesowte, re remne tuma nente tetane. Tuma Metbo Tame re le kelpe tetane tatamekene sam tatamekene remne se pete tetane. 6 Etop tete tetane, eker sam tatame

rem Tuma Yenbo metem. Aboyei tatame remne sin lan se pebo wulek God re remne wem, rem kiyi sam. Gwopte rem wow som tetane. God eter tetanekap, rem wowkene som temente.

God re nemne kitimena newobokap nem yaku heyar me nente.

7 Aboyei wos legete yabel matnaye, eker kem wuribai yenbo ten heyar habo. Op nente, kem God rekene tuma kebese namrete. 8 Bukre wos wuri kem kiyi nen. Kem awosein awosein habon pap omuteke yewobet. Pap yewobo wule re nugwape wule yaper subragerbo. 9 Kem kemne lasyabo tatame remne pap yewon awos newon an tukna emi newote. Kem etop nente, kem kap semarkwute. 10 God re kemne wulare wulare pap meten metkereke kitimena newom. Kem er kitimena heyar sen agerbo tatame remne kwobo labet. Kem etop nente, kem God eterri pap metbo wule heyar lakeren yaku yenbo nenbet. 11 Tuma wesowbo kitimena potem tame, rem God Reri Tumawou wesowbet. Tatame remne kwobo labo tatame, rem God re remne newom kitimenak yaku etek heyar nenbet. Eker be wos be wos tete, tatame rem Jisas Krais eterke God rene sig bukre wete. Re hadebaswai som temente tetane. Reri kitimena sikabe som temente tetane. Et sekenewai.

Krais re mus metemkap, nem kirkir mette, nem okbop tete.

12 Ari gesmase yenbo, be wos be wos yaper kemne seilan kem mus mette, kem danekene kap sekete. Et danekene sekebo wos bo. 13 Er yaper wos kemne tete, kem op habote. Krais eter metem muskap nem kirkir metbo, opkap nem okbop tebo. Yuri Krais reri sig hadebas tegek tete, kem okbopwai ten boteyatete tetane. 14 Kem Krais eterri sukuw, er kwobo, agerbo tatame rem kemne tame kwuyete, kem okbop tete. Opkap tete, nem sanete, sig hadebaskene Wow, et God Eterri Wow, re keremkene tetane. 15 Kem heyar la. Kem wule yaper nenen mus bukre mette, kemkene mette, tuma bo. Alwo pen sabo, bisi abo, wule biragiyebo, o kerebo tuma webo, etop nenbo tatame rem mus bukre mette tetane. Kem etopkap mus kap kirkir mette. 16 Kem Krais rene omuteke habobem, rem kemne yaper nenen kem mus mette, kem sebera kap yate. Kem Krais eterri sigkene, eker kem God rene wese ate.

17 God re aboyei tatame remne tuma nente yabel matnaye. Eterri tatame remne re kiyi tuma nente. Sene re reri Tuma Yenbo meten nasweibo tatame remne berke nente? Re remne yapersubuwai nente tetane. 18 God Reri Siglowri Tuma op webo.

Yaku bukre keren wule
yenbo nenbo tatame remne
God re heyarte tetane.
Wule yaper nenen God rene
magel taibo tatame,
remne re paku pete tetane.
(Gutpela Sindaun 11:31)

19 Opkap, God re kiyi mus mette wem tatame, rem wule yenbo som nenbet. Rem remne nenem God rene omuteke som habobet. Re remne yenbo nente wem, re etop nente tetane.

5

Kem keryen tame, kem God reri tatame remne heyar lakerebet.

1 Sene an Jisas rene omuteke habobo tatame remri keryen tame, kemne tuma wuri wete. Aren mere, an Jisas rene omuteke habobo tatame remri keryen tame wuri. Krais re mus metbem, an etop ari lek labem. Krais re hadebaswaikene tegek tete, aren, keremkene nem etop lan hadebaswaikene kirkir potte tetane. Eker an kemri wuribai lisokon yaku tuma wesowte nenbo. 2 An

kemne webo, kem God eterri tatame remne heyar lakere. Rem sipsipkap. God re remne keremri letke rasen lakerete wem. Tame rem kemne yak kap rin kem er yaku nenbet. Kemri wuribaike kem er yaku okbop ten nenbet. God re etop selbo. Kem tokwo potte kap habote. Yehow. Kerem, kem er yaku pap teten murese nenbet. 3 Kem keremri kulke tetane tatame remne kap teitkwunen remne tuma kap kwobke kwobke wete. Kem God reri wule yenbowou nenen remne wule yenbo ek kebese mukutekte. 4 Op nente, kemne Lakere Tame Bukre, re tegek tete, kem hadebas som temente wos ek potte tetane.

Nem kworer God eterri letke raste.

5 Kem muyensi yen tatame, kem etopwou nente. Kem keryen tame etemri kulke temente. Kem aboyei, kem kworer teitkwunen awosein awosein kwobo labet. God Reri Tuma op webo.

Kworer gabobo tatame
God re remne teitkwunbo.
Kworer teitkwunbo tatame
remne God re pap meten
heyar nenbo.
(Gutpela Sindaun 3:34)

6 Kem kitimenakene God eterri kulke temente. Kem keremri sig kworer teitkwunte. Op nente, God eter wete yabelke re kemne sig bukre wete tetane. 7 God re kemne habobo, eker kemri op habo op habobo wos kem eterri letke raste.

8 Kem ei heyar sin kowte. Kemri peiktame, Satan, re meknik sewurbo. Boulri laion mow wale re sewuren taye pitbokap, Satan re etopkap nenbo. Re tame wuri rene tan kuw yakene ate sopbo. 9 Kerem mus metbokap, agerbo nowselri God rene omuteke habobo gesmase, rem er mus kirkir metbo. Kem etop mettene, eker kem God rene omutekewai habon murese teten Satan rene sewaite. 10 Kem mus meten rane yabel tetek, Pap Meten Kwobo Nugwape Labo God eter, re kemne heyaren nenewayen teteruwen kitimena sene newote tetane. Kem murese sene tetete. Ekeya. Krais eterke God re kemne wepoten kem eterri hadebaswai kwomke yin heyar somsom etek temente tetane. 11 Eterri kitimena bukre somsom temente. Et sekenewai.

Tuma tep.

12 Sailas re anne kwobo lan an gwor tuma eisow kemne basrasbo. An webo, re Jisas eteri yaku omuteke nenbo tame. Kem pap yenbo tete, an etop selbo, eker an gwor tuma kemne basrasbo. Et God eterri pap meten kwobo labo wule sekene. Kem er wule omutekewai habon muresen te.

13 Babilon kwomke tetane Jisas rene omuteke habobo tatame etemne mere, God re remne wepotem, rem kemne pir webo. Ari yen, Mak, eter mere, re kemne pir webo. 14 Krais reri pap yewobo wulek kem awosein awosein pir wen tak ne kere an kerete.

Kem Krais rekene bogtene tatame, kem pap yenbo temente.

2 Pita

Pita re yuri basrasem tuma.

Kiyi late tuma.

Gwor siglow Pita re yuri basrasem, re God rene omuteke habobem tatame nugwape remne newopitim.

Er yabel rane tame rem God Reri Tuma welepe be wesowbem. Rem God rene omuteke habobem tatame remne yikokon agerbo wule remne kirkir sete wem. Eker Pita re God rene omuteke habobem tatame remne op basrasem. Kem yikoko tuma peikbo tame remri tuma kap mette. Rem webo wule yaper, kem kap sete. Jisas reri werasen yi tame remri webem tuma, kem etopwou op mette, Jisas eterri wulewou kem sete. Jisas reri werasen yi tame rem Jisas rene remri lek lam, Jisas reri peikem tuma rem metem.

Rane tame rem webo, Jisas re sene be yate. Gwor siglow et webo, Jisa re sene yate tetane. Nem labo, re eipye be yatene. Pita re remne op basrasem. Tame wuri re yaper tete, God re muwem. Aboyei tatame rem wuribai yaper mesengente, re etop selbo. Eker re remne pap meten kowtene.

Nem wule yenbo muresen nente. Nem tame yaper remri tuma nasweite.

(Sapta 1—3)

1 An Saimon Pita, an Jisas Krais reri yaku nen tame, an reri werasen yi tame wuri. Nemri Godkene nemne Sene Potbo Tame Jisas Kraiskene kem omuteke habobo wule yenbo potem, eker an gwor siglow kemne basrasbo. Jisas reri wule yenbok nem omuteke habobokap, kem etop kirkir omuteke habobo. 2 Kem God eterkene nemri Haneyen Jisaskene repne heyar mettene. Eker kem repri pap meten kwobo labo wule nugwape potbo. Rep kemne pap pultete, kem pap yenbo temente.

God re nemne kenem, nem eterri sekene.

3 God reri kitimenak re aboyei wos nemne kwobo late newom, eker nem rene sanen reri wule yenbo kebese nenbet. Re nemne kenem, eker nem rekene temente, nem reri hadebaswai tetanekap reri yenbowai tetanekap kirkir temente. 4 Nemne teiktem tuma yenbosubuwai, re nemne etop nenbo, re nemne kitimena newobo. Er kitimena kem poten nowselri wule yaper kebese amekwunbo. Er wule yaper tatame rem wos yaper pap tetebo, er wule re tatame remne yaperwai nenbo. Kem kebese amekwunbo, eker kem God eter tetanekap tete.

5 Kem etop habon yaku murese gwopkap nente. Kem omuteke habobo, sene kem wule yenbo kirkir nenbet. Sene kem purere yenbo kirkir potte. 6 Sene kem kemri wuribai yaper teitkwunte. Sene kem taskuren tetete. Sene God re nenbokap, kem etop nente. 7 Sene kem Jisas rene omoteke habobo geismase remne habon kirkir yenbo nente. Etop nente, sene kem agerbo tatame remne habon kirkir yenbo nente.

8 Nemri Haneyen Jisas Krais kem rene mettene. Er wule kem nugwape som nente, kemri mettenekap et kelpe emik be yite. Yehow. Kem supa nugwape yabo mekap tete. 9 Er wule yenbo be nenbo tatame rem lesitene tamekap tete. Er tatame God re remri yaper nen wos kiyi poten septim, rem tatame yenbo tem. Sene rem etop wuribai pasupbo, eker rem yenbo wos sene be nenbo. 10 Ari geismase, God re kemne kenen kemne wepotem,

kem reri tame beigke tetane. Opkap kem reri wule murese nente. Kem etop nente, kem God rene be mesegente. 11 Etop nente, kemne Sene Potbo Tame, kemri Haneyen Jisas Krais, eterri somsom temente kwom kem kebese yawun temente tetane.

12 An kemne weye tuma, er tuma sekene kem kiyi metem, kem heyar tetetane. Kem kap serte, eker kwokwos kwokwos er tuma an kemri wuribai som lesokwobet. 13 An le kelpe som temente, an kemne God Reri Tuma kupakene som webet. An habobo, an etop nente, an wule yenbo nenbo. 14 An sanebo, an sate matnaye. Keraket tete, an gwor more wesom mesegente. Nemri Haneyen Jisas Krais re anne er tuma wesowem. 15 Gwopte an tetane, an yaku bukre nenen kemne tuma som webet. An sate, an kemne webo tuma kem be serte, kem som habobet.

Aboyei werasen yi tame rem lam, God reri hadebaswai wule re Krais eterkene temenem.

16 Nemri Haneyen Jisas Krais re kitimenakene, re sene yate. Nem kemne etop kiyi wesowem, nem tameri wuribaike yikoko sike bop kemne be wesowbem. Nem reri kitimena bukre nemri lek lamkap, nem kemne etop wesowem. Remne pik pete tame re 17 Apiy God re Krais rene sig bukre wem yabel nem kirkir temenem. Re rene tuw bukre kerebo wos newom, re me malbem. God re hevenri tuwke temenem, re op wem. Gwor tame re Areri Yen. An rene metekwasbo. 18 God reri temenem kwow yenbo nem Jisas rekene etek temenem, Hevenke yam tuma nem etek metem. 19 Nem etop metem, nem God reri kiyi tuma wesowbem tame remri wesowbem tuma omutekewai sene habobo. Kerem mere kem er tuma omutekewai habote, et yenbo. Remri tuma et kerneirke kukumenbo tuwkap. Er tuw re ei bera sowkap re kemri wuribaike eikap berabo.

20 Gwor tuma bukre kem kiyi heyar sanete. Nem God Reri Tuma wesowbo, nem nemri wuribaike kap wete. Kiyi temenem tame rem God Reri Tuma wesowem. God reri Siglowke basrasbem Tuma nem wesowte. 21 God Reri Tuma wesowbem tame rem remri wuribaike be wesowem. Yehow. God Reri Wowke rem God Eterri Tuma tobo heyar meten wesowem.

2

Tame yaper rem God rene omuteke habobo tatame remne yikokobo, rem wuribai yaper potbo. (Jut 4-13)

1 Sekene. Kiyi rane yikoko tuma peikbem tame rem kiyi Israel tatame remne yikoko tuma peikbem. Rane yikoko tuma peikbo tame rem kemne lasyate, rem kemne wuribai yaper kap newote. Rem agerbo agerbo yikoko tuma wesowte. Remne Sene Potem Haneyen rene rem nesen op wete. Krais re be tetane. Etop wete, rem agetage yaper tete tetane. 2 Nugwape tatame rem yikoko tuma peikbo tame remri wule yaper lan nente. Op nente, God rene ometeke be habobo tatame rem God reri wule sekene peterabo Kelow tuma yaper wete tetane. 3 Er yikoko tuma peikbo tame rem nugwape wosbas potte pap teten rem kemne yikokon yen tuma yen tuma wen kemri kel potte. Kiyisapewai God re remne tuma nenen rem yaper tete wem. Remne pik pete tame, re be tuknatene, re ei sin leklek tetane.

4 Kiyi God reri kwomri tame rane rem yaper wos nenem. God re remne lewouke be lan mesegenem. Yehow. Re remne ker kwomke seiten kepke peikkerem. Rem kerneirkap sel meike tetane, rem God re tatame remne Se Pete Yabel kowtene. 5 Kiyi temenem tatame, rem God rene magel

taibem tatame, God re remne lewouke be lan mesegenem. Yehow. Re mow nugwape wen tin ok re wayen kusyowen rem okke saiwokeipem. Noa re wule yenbo wesowbem tame, eker, eter, letrane kelare pes kere yentakene etemnewou God re sene poten rem pow tem. 6 Kwom sag pes, Sodomkene Gomorakene repri tatame rem wule yaper nenbem, eker God re er kwom pes repne tuma nenen ker werasen yeren eikeipem. Op tem, sene God rene magel taibo tatame rem etop habote, God re remne nente tetanekap, rem etop sanete. 7 Lot re Sodom kwomke temenem, God re Lot rene kwobo lan re pow tem. Lot re tame yenbo, reri kwomri tatame rem wule biragiyen muye bisi mare bisi yibem, re etop labem, re pap yaper metbem. 8 Er tame yenbo re tame yaper remkene temenem, kwokwos kwokwos re remri yaper nenbemkap labem, remri tuma yaper re metbem, eker re pap yaperwai tebem. 9 God re remne nenem wos nem habote, nem sanete, yaper wos et God rene habobo tatame remne seilabo. Keryen Yen re remne sene potte kelow tetane. Keryen Yen re tame yaper remri wule mettene, re remne sein nenen yin tatame remne Tuma Nente Yabel tete. 10 Re rane tame remne sein yaper nente. Muye bisi mare bisi yite pap tetebo tatamekene mangure ten God Reri Tuma nasweibo tatamekene God re remne yaper sein nente tetane.

Er tame rem kemri borke tetane, rem tuma be metbo, rem mol pan teten remri wuribai yaper etopwou nenbo. Rem God reri kwomri tame remne be akbo, rem tuma yaper webo. 11 God reri kwom tame rem etop be nenbo. Rem kitimena bukrewai tetane, rem yikoko tuma peikbo tame remne teitkwuntene. Op tetane, rem remne tuma yaper sein be webo, rem remne Haneyen reri bitmi tobok tuma be nenbo.

12 Yikoko tuma peikbo tame rem purarekene bo porwalekap. Rem remri selbokapwou nenbo. Tame rem portob remne pen sabokap, God re er tame remne etopkap nente tetane. Rem be sanebo wos rem etop yogu townebo. Tame rem portob pen sabokap, God re remne etop pen sate tetane. 13 Rem tatame remne yaper nenen rem metbo muskap, God re remne etop yaper sein nente, rem mus mette tetane. Rem sebera ya nen wos kwom geike nenen okbop tebo, wain ok yaper an sisi pen belebo. Rem keremkene awos sin abo, rem kemne yikokon okbop tebo. Eme etop nenbo, kemri sig et yaper tebo. 14 Rem ta remne lek lan wuribai yaper potbo, muye bisi mare bisi yite pap tetebo. Kwokwos kwokwos rem sebera ya nen wos se kwoirik sabo. Rane tatame remri omoteke habobokap et kitimenakene bo, tatame rem remne yaper nente seilabo. Nugwape wos potbo wule rem aboyei purarek potkeipem. God re remne yaperwai nente tetane. 15 Rem saguna kelow yenbo magel tayen kelow me belebo. Kiyi temenem tame, Beor reri yen, Balam, re yibem kelow yaperke rem etek yibo. Re yaper wos nenen kel poten okbop tebem tame. 16 Donkipor rem tuma be namrebo. Balam reri donki por re tame tumakap wen har Balam reri yaper nenbemkap sewayem. Opkap, er tuma wesowbem tame, Balam, re donkipor reri tuma heyar meten wuribai yaper mesegenem.

17 Er yikoko tuma peikbo tame rem ok gerabo ok meikap. Marye yan gwan beran yibokap, rem etopkap. God re kiyi wem, rem kerneirwaike temente tetane. 18 Rem kworer gabon tuma bop

wen karbo. Tame rem tuma yaper lisokobo. Tame rem boulri omap manke potbokap, rem wule yaper opu mesegenebo tatame remne yen tuma yen tuma wen remne muye bisi mare bisi yite seilan rem yaper wos sene nenbo. 19 Er tame yaper rem op webo. Kem neremkap tete. Nemne be wos wuri be keikeretene. Nem nemri wuribaiwou nenbo. Op webo, eker rem wule yaper nenbo. Er wule yaperke rem yaper tete tetane. Ekeya. Be wule tatame remne teitkwuntene, rem er wule reri kulke tetane. 20 Sekene. Tatame rem metem, Jisas Krais re Haneyen, re nemne Sene Potbo Tame. Etop metem, et remne kwobo lan rem nowselri wule yaper amekwunem. Sene rem wule yaper nenen reri kulke wuren tete wete, etop nenbo tatame rem yaperwai tete tetane. Kiyi rem yaper temenem, sene rem er wule yaper remne teitkwunte, rem yaperwai tete tetane. 21 Op tem, rem wule yenbo reri kelow be late wem, rem yaperwai be tete wem. Er yikoko tuma peikbo tame rem wule yenbo meten God reri wule yenbo potem, sene rem er wule magel tayem. 22 Remri nenbokap, et sange tame rem webo. Wale rem kwusrasbo, rem sene yin abo. Rem sene op webo. Por rem ok wiybo, rem sene yin tilbubo.

3

Sekenewai. Haneyen re yate tetane.

1 Ari tametiy yenbo, gwor siglow et peswu sigelow an kemne sene basrasbo. Kem yenbo woswou habote, gwor sigelow peske an kemne tuma yenbo basrasen kemri wuribai etop lisokbo. 2 God reri kiyi temenem tuma wesowbem tame yenbowai, rem wesowbem tuma kem sene habo. Nemri Haneyen re nemne Sene Potbo Tame, eter kemne nente webem tuma, kem kirkir habo. Jisas reri werasen yi tame rem kemne er tuma wesowbem. Er tuma kem sene habote, an etop selbo.

3 Tuma bukre kem kiyi sanete. Jisas re sene yate yabel matnaye. Rane tame rem remri pap tebo yaper woswou nenbet tetane. Rem kemne lasyan kemne tame kwuyen op wete. 4 Jisas re sene yate wem. Re mak tetane? Re be yate. Kiyi yeiwarege rem temen-emkap, gwopte mere, etopkap som tetane. Kiyi nowsel sekim yabelkap, etopwou som tetane. Jisas re be yate. Rem etop wete tetane. 5 Rem er tuma habote muwem. Kiyisape God re wem, nel ek tem. Sene God re ok poten sel et ok borborke tem. 6 Op tem, yuri God re wemke, nugwape ok bukre wayen kusyewon nowsel aboyei yaperwai tem. 7 God Reri Tumak nelkene nowselkene rep som tetane, rep wos yaper kerke eikeipte yabel kowtene. God rene magel taibo tatame yaper remne re tuma nenen kerke eikeipte yabel rep kowtene.

8 Ari tametiy yenbo, tuma wuri kem kap serte. Haneyen re op habobo. Yabel wuri et nabe nugwapekap (1,000). Nabe nugwape (1,000) et yabel wurikap. Re etop habobo. 9 Haneyen re sene yan tatame yaper remne tuma nente, re etop wem. Rane tatame rem op webo. Re etop be nente. Metye. Haneyen re nente wemkap, re etop nente tetane. Tatame rem yaper tete, re etop be selbo. Yehow. Tatame rem wule yaper mesegente, re etop selbo. Eker re eipye be yan kemne eipye be potte.

Gwor selkene nelkene legete tetane.

10 Haneyen reri yate Yabel re agetagewai bisi a tame yabokap yate tetane. Er Yabel kukwon

bukre nelke mette tetane yabel, nel sene be temente. Nelri sow aboyei remne kerke eikeipen sene be temente. Nowsel re eikeipen sene be temente tetane. Nowselke tetane wos aboyei kerke eikeipen sene be temente tetane. 11 Kem habote. Aboyei wos etopkap legete tetane. Opkap, sene kem berke nente? Kem wule yenbowou nenbet. God re webokap, kem etopwou nenbet. 12 God reri Yabel kem etop kowen wule yenbowou murese nenbet, eker er Yabel eipye tete. Kem etop nente. Er Yabelke nel re kerke eikeipen sene be temente tetane. Nelke tetane wos, liyp, yabel, sow rem aboyei kerke ein oksubu tete tetane. 13 God re nel agerkene nowsel agerkene sene kena nente wem. Er emi wule yenbowou temente tetane. Eker, nem etop kowtene.

Nem heyar lakeren Haneyen rene kowte.

14 Ari tametiy yenbo, er wos tete Yabel kem etop kowtene, eker kem wule yenbo murese lamsi nenbet, kem yaper wos kap nente. Etop nente, God re late, kem tatame yenbo temente, re kemne eike be tete, kem rekene heyar me temente. 15 God re yaper nenbo tatame remne eipye be pebo. Yehow. Re remne sene potte habobo, eker re etop kowtene. Er tuma, nemri mase yenbo, Pol, re kemne etop kiyi basrasem. God re rene purere wuribai yenbo newon re kemne etop basrasem. 16 Eter basrasbem sigelow aboyei re er tuma etop basrasbem. Reri basrasbem tuma, rane et kik tetane tuma. Wor tetane tame rem agerbo agerbo tuma omuteke metbo, rem Pol reri tuma welepe be metbo, rem tuma yaper wesowbo. God reri agerbo basrastene tuma mere, rem etopwou nenbo. Op nenbo tame rem yaper tete tetane.

17 Tametiy yenbo, er wos et tete tetane. Yuri tete wos kem mettene. Opkap, kem heyar lakerete. Wule biragiyebo tame rem nenbo yaper wos kem kap nente. Kem heyar tetanekap, kem kap sene mesegente. 18 Jisas Krais re neremri Haneyen, re nemne Sene Potbo Tame. Kem rene heyar som met. Reri pap meten kwobo labo wule kem heyar som met. Eker kem sespe tete. Gwopte re hadebaswai. Re hadebaswai somsom temente tetane. Sekenewai.

1 Jon
Jon re kiyi basrasem siglow.

Kiyi late tuma.

God re tame wuri rene yaku newom. Tame, reri sig Jon, re siglow mur basrasem. Gwor siglow Jon re kiyi basrasen God rene omuteke habobem tatame remne lakerebem tame remne newopitim.

Er yabel rane tame rem God Reri Tuma heyar be wesowbem. Rem op webem. Tame remri wuribaike rem yenbo wos habobo, wesomke rem yaper wos nenbo. Rem etop nenbo, et yenbo. Sene rem op webem. Jisas re more tame be tem. Rem wow, eker re tatame remri wuribaiwou labo, rem wesomke nenbokap re be habobo. Rem sene op webem. Tatame remri wesom et God reri kwom be yite. Wuribaikene wowkene etopwou God reri kwomke yite. Opkap, nem yenbo wos wuribaike habobo, yaper wos wesomke nenbo, et tuma bo. Rem etop webem, eker rem God rene omuteke habobem tatame remne yikokobem.

Jon re remri webem tuma nasweite wem, eker re gwor siglow God rene omuteke habobem tatame remne op basrasem. Jisas, God Reri Yen, re more tame sekene temenem, Satan re rene seilaweyem. Nem Jisas rene omuteke habote, nem wule yenbowou nente. Nem agerbo tatame remne pap meten heyar nenbet. Jon re etop basrasem.

Nem tuwke sewurte. Neirke sewurbo tatame rem nemne kap yikokote.

(Sapta 1:1—3:10)

Som temente tuma re geinik tem.

1 Nem wowkene Tuma rene kemne basrasbo. Kiyisapewai nelkene nowselkene be temenem, er Tuma re temenem. Nem reri tuma metbem, nemri lek nem rene labem, nem rene let kerebem. 2 Er somsom temente Tuma re more tame tem, nem rene lam, nem tatame remne etop wesoubo. Er somsom temente Tuma, kiyi re Apiy God rekene temenem, sene re more tame tem, nem rene lam. 3 Ekeya. Nemri meten lam wos nem kemne kirkir wesowbo. Kem neremkene bogtene. Nem Apiy Godkene Reri Yen, Jisas Krais, repkene bogtene. 4 Nem nugwape okbop ten boteyate, eker nem kemne gwor tuma basrasbo.

Nem tuwke sewurbet.

5 Gwor tuma nem God Reri Yener eterke metem, nem kemne op wesoubo. God re yabel geikap. Re yenbosubuwai nenbo. Re tektekapke be tetane. Re yaper wos be nenbo. 6 Tektek sewuren yaper wos nenbo tatame rem kap op wete. Nem God rekene bogtene. Op webo tuma et me yikokobo tuma. Op webo tatame rem wule yenbo sekene be sebo. 7 Eter, re tuw. Nem er yabel geike sewuren wule yenbo nente, nem God rene omuteke habobo gesmase remkene nawoha wuriwoukap temente. God Reri Yen reri nepke God re nemne wiyruwbo, nemri nenbo yaper wos aboyei sene be temenbo.

8 Nem kap op wete. Nem yaper wos be nenbo. Op webo tame rem kworer me yikokobo. Tuma sekene et neremkene be tetane. 9 Nemri nenbo yaper wos nem kap beraste. Nem God rene ab heyar weso ute. Re wule yenbo nenbo tame, re webokap, re etop nenbo. Eker, re nemne tuma be wete. Re nemri yaper wos aboyei poten septite, nem tatame yenbo ek tete. 10 God re op webo. Aboyei tatame rem yaper wos nenbo. Nem kap

op wete. Nem yaper wos be nenbo. Nem opkap webo tuma nem kirkir op webo. God re tuma yikokobo tame. Op webo tame, God Reri Tuma et remri wuribaike be tetane.

2

Krais re nemne Kwobo Labo Tame.

1 Ari eisow yen, kem yaper wos kap nente, eker an gwor siglow kemne basrasbo. Yike tame re yaper wos nente, tame yenbosubuwai, Jisas Krais, re tetane, re nemne kwobo lan Apiy God rene omuteke wemette, re nemne tuma be nente. 2 Krais re nemri gwulek sam, eker God re nemkene kelmenabo, re nemne gwule sene be tebo. Neremri gwulewou bo. Aboyei nowselri tatame remri gwule rem Krais eterke kelmenabo.

Tame re God rene omutekewai habobo, re God reri wule tobob

3 Nem God reri aboyei wule heyar meten nente, opkap nem heyar sanete, nem rene mettene.

4 Tame re op wete. An God rene meten sanetene. Op webo, re God reri webokap be nenbo, er tame re tuma yikokobo. Tuma sekene eterkene be tebo. 5 Tame re God reri webokap heyar meten nenbo, er tame re God rene pap sekene yewobo. Tatame rem God rekene bogtene, rem etopkap nenbo.

6 Tame wuri re op webo. An God rekene bogtene. Op webo tame, Krais reri nenbemkap, re etop nenbet. 7 Ari tametiy, an kemne basrasbo wule et wule ager bo. Et kiyiri wule, kem er wule kiyi potem. Et kiyiri wule, et tuma kem kiyi metem. 8 An gwor wule kemne basrasbo, et wule ager. Krais re er wule heyar setene. Kerem mere, kem er wule heyar setene. Metye. Neir legete nenbo, yabel sekene re wayen pasbo.

9 Tame re op webo. An God reri yabelkapke sewurbo. Op webo tame re sene God rene omuteke habobo gesmase remne gwule tebo, re kerneirke som tetane. 10 Tame re gesmase remne pap yewon heyar nenbo, re God reri yabel geikapke tetane. Er tame re heyar tetane, re yaper wos be nenbo. 11 Tame re God rene omuteke habobo mase rene gwule tebo, re kerneirke tetane. Re kerneirke sewurbo, eker re le sitene tamekap, re kelow me belebo.

12 Ari eisow yen, Krais eterri sigke God re kemri yaper nen wos poten septin gwule kelmenam. Eker an kemne gwor siglow basrasbo.

13 Kem ha, kem heyar sanetene. Kiyisapewai Krais re temenem, re som tetane, eker an kemne gwor tuma basrasbo.

Kem muyen siyen tame, kem Satan rene teitkwuntene, eker an kemne gwor tuma basrasbo.

14 Yen, kem Apiy God rene meten sanetene, eker an kemne gwor tuma basrasbo.

Kem ha, kiyisape temenem, som tetane tame rene kem meten sanetene, eker an kemne gwor tuma basrasbo.

Kem muyen siyen tame, kem kitimena tetane, God Reri Tuma et kemri wuribaike tetane, kem Satan rene teitkwuntene, eker an kemne gwor tuma basrasbo.

Nem nowselri wule muwete.

15 Kem nowselri wulekene nowselri woskene kap habon pap yewote. Tame re nowselri wule habon pap yewobo, re Apiy rene be habon rene pap be yewobo. 16 Nem mettene, nowselri tame aboyei rem gwopkap wule nenbo. Rem yaper wos nente pap tetebo. Rem agerbo tatame remri wos lek lan ayekwutebo. Rem kworer gabobo. Opkap wule et Apiy eterri wule bo. Et nowselri wule. 17 Nowselri wulekene nowselri ayekwuten

pap tetebo woskene rem aboyei yaper ten sene be temente tetane. Yike tatame rem God Reri Tuma tobote, etemwou rem heyar somsom temente tetane.

Krais reri peiktame re yan tetane.

18 Ari yen, nowsel yaper tete yabel matnaye. Kem kiyi metem, Krais reri peiktame re yate. Krais reri peiktame nogwape rem yan tetane, eker nem sanebo, nowsel yaper tete yabel matnaye. 19 Er peiktame rem nemri tame beig bo, eker rem nemne mesegenen yim. Rem nemri tame beig temente wem, rem nemne be mesegente wem. Rem nemne mesegenen yim, eker nem sanetene, rem God reri tame beig bo.

20 Kem God Reri Wow potem, eker kem wule sekene sanetene. 21 Kap kem tuma sekene be mettenek, an kemne gwor tuma basrasbo. Yehow. Kem tuma sekene mettene. Tuma sekene et yikokobo tuma bo. Kem etop sanetene.

22 Tuma yikokobo tame re yike? Tame re op webo. Jisas re God reri wen yam tame bo. Op webo tame re God reri peiktame. Re Yenha repne magel taibo. 23 Tame rem Yener rene magel taibo, rem Ha rene kirkir magel taibo. Tame rem Yener rene habon pap yewobo, rem Ha rene kirkir habon rene pap yewobo.

God Reri Wow re nemne tuma sekene peikbo.

24 Kemri ager yekike metem tuma, er tuma kem murisi som omuteke habobet. Kem op nente, kem Yenken Hakene repkene som temente. 25 Krais re nemne op wem. Kem heyar somsom temente tetane.

26 Rane tame rem kemne yikokolate nenbo, eker an kemne gwor siglow basrasbo. 27 Krais re Reri Wow kemne newom. Re keremkene som tetane, kem purere be merintene, eker an kemne aboyei tuma be peikbo. Yehow. God Reri Wow re kemne tuma peikbo, er tuma et tuma sekene, et yikoko tuma bo. Reri webo tuma kem etop meten nente, kem Krais eterkene temente.

Nem God reri yen.

28 Ekeya. Ari yen, kem eterkene som bogmente. Op nente, re tegek tete yabel kem kitimenakene tetete. Kem be berasen sebera be yate. Yehow. Kem pap yenbo tete. 29 Krais re tame yenbosubuwai, kem etop sanetene. Opkap, yike rem wule yenbo nenbo, rem God reri yen.

3

1 Apiy God re nemne pap kenakem metbo, eker re nemne reri yen webo. Et tuma sekene. Nem reri yen. Nowselri tatame rem God rene be meten sanetene, eker rem neremne mere be meten sanebo. 2 Ari tametiy yenbo, nem God reri yen. Nem yuri tementekap nem be mettene. Wos wuri nem metbo. Krais re kwom geike tete yabelke, reri tetanekap, nem heyar late, eke nem eterkap tete tetane. 3 Tatame rem Krais rene kowtene, er tatame rem remri wuribai yaper mesegenbo. Krais re yenbo tetanekap, rem etopkap tebo.

4 Yaper wos nenbo wule et wule biragiyebo wule. Opkap, tatame rem yaper wos nenbo, rem God reri wule biragiyebo. 5 Krais re tatame remri yaper nen wos poten septite yam. Re yaper nen wos be wuri nenem. Kem etop mettene. 6 Krais rekene bogtene tatame rem yaper wos be nenbetbo. Tame re yaper wos som nenbetbo, nem mettene, re Krais rene be mettene, rene be latene.

7 Ari eisow yen, kem heyar lakerebet. Agerbo tatame rem kemne kap yikokote. Wule yenbo nenbo tatame rem tatame yenbo. Krais re yenbo tetanekap, rem etopkap. 8 Wule yaper nenbetbo

tatame rem Satan reri anepoi tame. Kiyisapewai Satan re yaper wos nenbem. Gwopte mere, re etop som nenbo. Er kwobo, God Reri Yen re Satan reri yaper nenbokap re sowte yam. 9 God reri yen tem tatame, rem wule yaper be nenbetbo. God re remkene tetane, eker wule yaper rem be nenbo. Yehow. Rem God reri yen. 10 God reri yenkene Satan reri yenkene rem kena kena. Remri nenbokap nem kebese op labo. Wule yenbo be nenbo tatame, gesmase remne pap be meten heyar be nenbo tatame, rem God reri yen bo.

Nem wulare wulare nem agerbo tatame remne pap yewote.

(Sapta 3:11—5:21)

Jisas re nemne gesmase remne pap nugwape yewobo wule peteram.

11 Ager yeki kem God Reri Tuma metem, kem op metem. Nem gesmase remkene awosein awosein ne pap an pap meten heyar nenbet. 12 Nem Kein eterkap kap tete. Re Satan reri tame, re reri mase rene alwo pi pen sam. Berke Kein re rene pen sam? Mase re yenbo wos nenbem, Kein re yaper wos nenbem, eker re mase rene pap yoken alwo pi pen sam.

13 Ari gesmase, nowselri tatame rem kemne muwete, kem kap op habo op habote. 14 Nem God rene omoteke habobo tatame remne pap meten heyar nenbo. Op nenbo, eker nem sanebo, yuri nem sate, nem gambo kwom be yite. Yehow. Nem heyar somsom temente. Pap be metbo tatame, rem sate, rem heyar somsom be temente. 15 Tatame rem remri gesmase remne muwai wen yaper nenbo, rem alwo pi pebo tamekap. Alwo pi pebo tame rem heyar somsom be temente. Kem etop mettene. 16 Krais re nemne kwobo lan sam. Op nenem, nem sanebo, re pap metbo wule nenem. Nerem mere, nem op nente. Nem gesmase remne kwobo lan sate. 17 Wosbaskene tame rem wos merinbo gesmase remne lewouke lan pap be mette, er tame re kap op wete. God reri pap yewobo wule an setene. Er tame re etop kap wete. 18 Ari eisow yen, nem pap metbo tuma bupo me kap wete. Yehow. Nem gesmase remne pap sekene meten heyar nenbet. Et wule sekene.

God rene omuteke habobo tatame rem God reri bitmik kitimenakene tetete.

19-20 Nem tatame remne pap metbo wule nenbo, nem op sanebo, nem wule sekene nenbo. Nemri wuribai nemne kworer tuma nente wete, nem God reri bitmik elen me ten op habote. God re wuribai purere bukre tetane. Nemri wuribai purere et eisow. God re aboyei wos sanebo. 21 Ari tametiy yenbo, nemri wuribai nemne kworer tuma be nente, nem kebese Apiy eterri bitimik kitimenakene tetete. 22 Nem God reri webokap reri metekwasbokap nenbo, eker nem rene wemetbokap, re nemne etop nenbo. 23 Reri wule et gwopkap. Nem God reri Yen Jisas Krais rene omuteke habote. Krais re nemne wemkap, nem etop nente. Nem awosein awosein ne pap an pap meten heyar nenbet. Re nemne etop nente webo. 24 God reri webokap nenbo tatame rem God rekene bogtene, God re remkene tetane. God re Reri Wow nemne newom, reri Wow re nemne peterabo, God re nemkene tetane.

4

Kem late, wow et God eterke yam o bo.

1 Ari gesimase yenbo, nugwape yikoko tuma peikbo tame rem kwomke kwomke sewuren yikoko tuma wesoubo. Rem op webo.

God Reri Wow re nemkene tetane, eker nem tuma wesoubo. Op webo tame remri tuma kem omuteke epye kap mette. Kem remne se pen late. Remkene tetane wow et God eterke yam o bo? Kem remne etopkap se pen late. 2 God Reri Wow tetane tatame rem op webo. Jisas Krais re more tame ten yam. Op webo tatame, God Reri Wow re remkene tetane. Kem etop sanete. 3 Yike tatame rem Jisas rene etop be webo, God reri Wow re remne be gureretene. Yehow. Krais reri peiktame reri wow re remne gureretene, rem etop webo. Er wow re yate tetane. Kem etop kiyi metem. An webo, er wow yaper re nowselke yan tetane.

4 Ari eisow yen, kem God reri yen. Reri Wow re kemkene tetane. Keremkene tetane Wow reri kitimena re bukre. Nowselri tatame remkene tetane wow reri kitimena et eisow. Eker, kem yikoko tuma peikbo tame remne teitkwuntene. 5 Rem nowselri tame, eker remri tuma et nowselri tuma, nowselri tatame rem remri tuma heyar metbo. 6 Nem God reri tatame. God rene meten sanetene tatame rem nemri tuma metbo. God rene be meten sanetene tatame rem nemri tuma be metbo. Op tetane, tuma sekene webo Wowkene yikoko tuma webo wowkene nem repne kebese se pete.

Tatame rem God re rene pap yewobokap, rem agerbo tatame remne pap yewobo.

7 Tametiy yenbo, nem gesmase remkene nem awosein awosein ne pap an pap meten heyar nenbet. Pap metbo wule et God eterri wule. Pap metbo tatame rem God reri yen, rem God rene heyar meten sanetene. 8 God re tatame remne pap metbo. Eker pap be metbo tatame rem God rene be meten sanetene. 9 God re nemne pap metbokap, re nemne etop peteram. Re Reri wuriwou Yen rene nowselke werasen yam. Opkap, nem rene omuteke habote, nem heyar somsom temente tetane. 10 Tatame remne pap metbo wule et God eterri wule. Nem kap op habote, nem God rene pap kiyi metbem. Yehow. Eter, re nemne kiyi pap metem. Opkap re Reri Yener rene werasen yam, re nemri yaper nenbo wos kelmenan poten septim.

11 Tametiy yenbo, God re nemne etopkap pap metem, eker nem awosein awosein ne pap an pap metbet. 12 Yike tame be wuri God rene lek be latene. Nem awosein awosein pap mette, God re nemkene temente. Reri pap metbo wule re neremke bukre tete.

13 God re Reri Wow nemne newom. Eker, nem mettene, nem rekene tetane, re nemkene tetane. 14 Apiy God re Reri Yener rene nowselri tatame remne potte werasen yam. Nem etop lam, eker nem etop wesowbo. 15 Jisas re God Reri Yen. Yike tatame rem etop webo, God re remkene tetane, rem God rekene tetane. 16 Opkap, nem omuteke op mettene. God re nemne pap metbo. Nem etop sanebo.

Tatame remne pap metbo wule reri tobo et God eter. Pap metbo tatame rem God rekene bogtene, God re remkene tetane. 17 Nem etopkap tetane, pap metbo wule re neremkene tetane, re kitimenakene tete. Opkap, God re tatame remne se pete yabelke nem be akte, nem pap yenbo som temente. Et sekene, nem nowselke tetane, nem Krais eterkap tetane, eker nem be akte. 18 Tame re tatame remne pap metbo, re be wos be wuri akbo. Agerbo tatame remne pap metbo wule re akbo wule teitkwunbo. Akbo wule reri tobo gwor. Tatame rem yaper wos nenbo, God re remne yaper sein nente, eker rem etop akbo. Opkap, tatame rem be wos akbo, nem mettene, rem pap metbo wule heyar be sebo.

19 God re nemne kiyi pap metem,
eker nem tatame remne pap
metbo. 20 Tame wuri re op wete.
An God rene pap yewotene. Op
webo, re God reri tatame remne
pap be metbo, re God rene kirkir
pap be metbo. Tatame rem op
webo. Nem God rene omuteke
habobo. Op webo, sene rem God
rene omuteke habobo tatame
remne muwebo. Opkap tame
re me yikokobo. Tame wuri re
God rene be latene. Tame re
reri latene tatame remne pap be
yewobo, re God rene be latene, re
rene pap be yewobo. 21 Krais re
nemne gwopkap nente webo. God
rene omuteke habobo tatame rem
gesmase remne pap meten heyar
nenbet.

5

God rene omuteke habobo tatame rem gwor nowselri kitimena teitkwunbo.

1 Jisas re Krais, God eter werasen
yam yen. Opkap omuteke habobo
tatame rem God eterri yen. Har
rene pap yewobo tatame rem reri
yener remne kirkir pap yewobo.
2 Nem God rene omuteke habon
reri webokap nenbo, eker nem
mettene, nem God reri yen remne
pap meten heyar nenbo. 3 Nem
God rene omuteke habobo, reri
wule nem kirkir meten nenbo.
Nem op nente, nem lim be sete.
Nem kebese nente. 4 God reri
yen aboyei rem nowselri wule
kebese teitkwunbo. Nem God
rene omuteke habobo, eker nem
nowselri wule kebese teitkwunbo.

God re op wem. Jisas re Areri Yen.

5 Yike nowselri wule teitk-
wunbo? Tame re omuteke habobo,
Jisas re God Reri Yen. Er tame
re nowselri wule teitkwunbo.
6 Jisas Krais re yam. Re okke
waren tirmunbo wulekene nep
yeren sabo wulekene sen yam.
Ok waren tirmunbo wulewou re
be sen yam. Yehow. Re okke
waren tirmunbo wulekene nep
yeren sabo wulekene sen yam. Ari
kemne webo tuma, God Reri Wow
re etop webo. Et tuma sekene.
God Reri Wow re tuma sekene
eterri tobo, re Jisas Krais reri wule
etop webo. 7 Wos mur rem etop
webo. 8 God Reri Wowkene okkene
nepkene er wos mur rem kirkir ten
tuma wuriketwou webo.

9 Tame rem wesowbo tuma nem
omuteke metbo. God reri we-
soubo tuma et tuma bukre, et
tame remri wesoubo tuma teitk-
wunbo. God re Reri Yen rene
tatame remne wesoubo. 10 God
Reri Yen rene omuteke habobo
tatame rem remri wuribaike op
habobo. God reri webo tuma et
sekene. God re Reri Yener rene
webo tuma, God rene omuteke
be habobo tatame rem er tuma
omuteke be metbo. Eker, rem
op webo. God re tuma yikokobo
tame. 11 God reri webo tuma
sekene re gwopkap. Re nemne
sene poten nem heyar somsom
temente. Eterri Yenke nem he-
yar som temente. 12 Reri Yenke
bogtene tatame rem heyar som-
som temente tetane. God Reri
Yenke be bogtene tatame rem he-
yar somsom be temente tetane.

Nem somsom temente, nem etop meten sanetene.

13 Kem God Reri Yen reri sig
omuteke habobo tatame, kem
heyar somsom temente tetane.
Kem etop heyar mette, eker an
kemne etop basrasbo. 14 Nem God
rene be tuma wemetbo, nem eterri
wuribaikap habon ek wemetbo,
opkap nemri wemetbo tuma re
heyar metbo. Nem rene be akbo.
Yehow. Nem rene meknik yibo.
15 Nem rene wemetbo tuma re
heyar metbo. Nem etop sanebo.
Eker, nem rene wemetbo wos re
nemne etop newobo.

16 Tame re late, God rene
omuteke habobo mase re yaper
wos nenbo. Reri nenbo yaper wos
et bukre bo, re be sate. Opkap,
tame re rene God rene wemette,

re er tame rene kwobo lan re be sate. Tame re yaper wos nente, re God rene wemette, re be sate. An etopkap tame etemne webo. Agerbo yaper wos tame rem nenbo, rem sate tetane. Opkap tame an etemne be webo, kem God rene wemette, re rene kwobo late. 17 Tatame rem be yaper nen wos nenbo, rem wule biragiyebo. Rane yaper nenbo wos tatame rem nente, rem be sate.

18 God reri yen rem yaper wos be nenbetbo. Yehow. Nem etop sanetene. God re remne lakerebo, eker Satan re remne yaper be nente. 19 Nem sanetene, nem God reri yen. Nem kirkir sanetene, aboyei nowsel et Satan eterri kulke tetane.

20 Nem sanetene, God Reri Yen re yan nemne wuribai purere newom, nem Keryen Yen God sekene rene meten sanetene. Nem Yener, Jisas Krais, rekene bogtenekap, nem Keryen Yen God sekene rene kirkir bogtene. Krais re Keryen Yen God sekene. Re heyar somsom temente wule eterri tobo.

21 Ari eisow yen, kem sukwiye wurabo wule magel taite.

1 2 Jon
Jon re peswu basrasem siglow.

Kiyi late tuma.

Gwor siglow et Jon re peswu basrasem siglow. Re basrasen ta wuri teri yenkene remne nowepitim. Rane tame rem habobo, er ta wuri teri yenkene et sikur sakur tuma. Tuma tobo et kwom wuriri God rene omuteke habobem tatamekene remne lakere tamekene remne Jon re gwor siglow newopitim.

Re remne op basrasem. Kem agerbo tatame remne pap meten heyar nenbet. Be wos be wos Apiy God re kemne wete, kem etop nente. Kem yikoko tuma kap mette. Jon re remne etop basrasem.

Nem God Reri Tuma sekene heyar sete. Tame rem agerbo tuma wesowte, nem remne heyar late.

1 God reri kenem ta teri yenken an kemne gwor siglow basrasbo. An omuteke habobo tatame remri temnas yi tame, God Eterri Tuma sekenek an kemne pap meten heyar nenbo. Arenwou bo. Nugwape tuma sekene mettene tatame rem kemne etop kirkir nenbo. 2 Er tuma sekene et neremkene tetane, et neremkene somsom temente. Eker, nem kemne pap meten heyar nenbo. 3 Apiy Godkene Reri Yen, Jisas Kraiskene, rep nemne wule sekene nenbo, rep nemne pap yewobo. An selbo, rep nemne pap meten kwobo labet. Rep nemne pap pultete, nem pap yenbo temente.

Nem pap metbo wule heyar tobobet.

4 Apiy re nemne webokap, neri yen rane rem etop nenbo, rem er wule sekene nenbo. An op metem, an okbop ten boteyatebem. 5 Ta yenbo, an nene omuteke op webo. Nem awosein awosein ne pap an pap meten heyar nenbet. Ari nene webo tuma et tuma ager bo. Et tuma kem kiyi metem. 6 Tatame remne pap metbo wuleri tobo re gwor. Nem God reri wule nente. Kiyi kem metem, reri pap metbo wule op webo. Kem agerbo tatame remne pap mette.

Krais reri tuma nem heyar sete.

7 Metye. Nugwape yikoko tuma peikbo tame rem kwomke kwomke sewuren op webo. Jisas Krais re more tame be tem. Op webo tame rem me yikokobo tame. Rem Krais eterri peiktame. 8 Kem heyar la. Kem yaku bukre keren God rene omuteke habobo tame tem. Eker, kem tame yaper remri tuma kap meten kemri yaku kelpe emik kap yite. God re kemne newote wem tokwe kem er tokwe aboyei potkeipte. 9 Tatame rem Krais reri peikbem tuma heyar be sete, rem er tuma mesegenen agerbo tuma sene potte. Er tatame rem God rekene be tetane. Tatame rem Krais reri tuma heyar som semente, Hakene Yenkene rep etemkene som temente. 10 Tame re kemne lasyan Krais reri tuma be peikte wete, kem rene pap kap yewon kemri akek kap panen yite. Kem rene pir kap wete. 11 Rene pir webo tame rem reri nenbo wule yaper kirkir kwobo labo.

Tuma tep.

12 Nugwape tuma an kemne basraste selye. Er tuma an siglowkene kersepkenek be basraste. An kemne lasyan nem heyar sin tuma namrete. Op nente, nem nugwape okbop ten boteyatete. 13 Neri mase, God re tene kenem, teri yen rem kemne pir webo.

1 3 Jon
Jon re murwu basrasem siglow.

Kiyi late tuma.

Gwor siglow et Jon re murwu basrasem siglow. Re siglow basrasen Gaius rene newopitim. Gaius re Jisas rene omuteke habobem tame yenbo. Re God rene omuteke habobem tatame remne pap yewon kwobo labem tame. Jon re rene wese an rane tuma rene wesowem. Re Gaius rene wem, tame wuri, Diotrefes, ne rene heyar late.

Nem God reri yaku nen tame remne kwobo late.

1 An Jisas rene omuteke habobo tatame etemri keryen yen, an Gaius nene siglow basrasbo. Gaius, ne ari Jisas rene omuteke habobo mase sekene. An nene sekenewai webo, an nene nene pap yewotene.

2 Ari tametiy yenbo, an Apiy rene wemetbo, ne heyar me temente. Nene sikanuma be nente. An mettene, neri wuribai et heyar tetane. 3 Rane Jisas rene omuteke habobo mase rem anne lasyan op wem. Gaius re God reri tuma sekene meten nenbo tame. An op metem, an okbop nugwape ten boteyatem. Et sekene, ne tuma sekene meten nenbo tame. 4 Ekeya. Ari yen rem tuma sekene meten nenbo, an op metbo, an okbopwaisubu tebo. Agerbo wos an opkap okbop be tebo.

Gaius re yaku yenbo nenbem.

5 Tametiy yenbo, agerbo kwomri Jisas rene habobo gesmase rem nene lasyabo, ne remne pap yewon kwobo labo. Kiyi be lamenem mase remne ne etop kirkir nenbo. Et yenbowai. 6 Rem nene gwor kwomri gesmase remne op webo. Gaius re nemne pap yewobem. An nene webo, rem kwomke kwomke sewurte wete, be wos rem merinte, God reri yaku ne etop habon remne kwobo late. Ne op nente, God re nene metekwaste. 7 Rem Krais reri yaku nenen sewurbo, rem Jisas rene omuteke be habobo tame remri wos be potbo. 8 Nerem, nem er tatame remne kwobo labet. Opkap nenbo wule yenbo nem remri yaku nen tamesip ten God Reri Tuma sekene murese nente.

Diotrefes re yaper wos nenbem.

9 Jisas rene omuteke habobo tatame rem neri kwomke tetane, kiyi an siglow remne basrasem. Diotrefes re er tatame remne panen site selbo. Re ari basrasem tuma be metbo. 10 An yate, an reri nenbokap wesowte. Reri webo yikoko tumakene nemne tame kwoyabo tumakene an wesowte. Re etopwou be nenbo. Yehow. Re sipkwom yabo mase remne kirkir pap be yewobo, remne reri akek be panebo. Remne pap yewote webo tatame, re remne sewaibo. Sene rem remkene God reri akek wurte webo, re remne sene sewayen wekrokbo.

Demitrius re wule yenbo nenbem.

11 Tametiy yenbo, tame yaper rem nenbokap, ne opkap kap nente. Tame yenbo rem nenbokap, ne etop nente. Wule yenbo nenbo tatame rem God reri yen. Wule yaper nenbo tatame rem God rene be latene.

12 Nugwape tatame rem op webo. Demitrius re yenbo wos nenbo tame. God Reri Tuma sekene Demitrius rene etop yenbo webo. Aren mere an etop kirkir webo. Ne meten sanetene, an tuma sekene webo tame.

Keryen re Gaius rene late wem.

13 An nene tuma nugwape basraste selye. Er tuma an siglow
wurik be basraste. 14 An nene agetage lasyate selye. Eter yabelke nes
heyar sin ek namrete.
15 Ne pap yenbo me temente.
Neri tametiy aboyei, rem nene pir
webo. Nemri tametiy an remne pir
webo, ne remne wulare wulare op
wesowte.

Jut
Jut reri basrasem siglow.

Kiyi late tuma.

Gwor siglow Jut re basrasem, re God rene habobem tatame remne newopitim.

Jut re op basrasem. Kem God rene omuteke habobo tatame, kem heyar la. Rane tame rem God Reri Tuma heyar be wesowbo. Rem me yikokobo. Rem tame yaper. Kem remri tuma kap mette. Kem God eterri wule sekene etopwou heyar sete. Jut re remne etop basrasem.

God reri sig bukre webo wule yenbo et ves 24-25 etek tetane.

Kem kemri omuteke habobo wule yenbo heyar lakeren Jisas Krais Reri Tuma Yenbo reri peiktame remri webo tuma nasweite.

1 An Jut, an Jisas Krais eterri yaku nen tame. An Jems eterri mase. God re kemne kenen wepotem tatame, an kemne gwor siglow basrasbo. Apiy God re kemne pap yewon heyar nenbo. Jisas Krais eter re kemne lakerebo. 2 God re kemne pap nugwape som metbet, kem pap yenbo som temente. Re kemne pap som yewon kemne heyar som nenbet.

God Reri Tuma Yenbo teitkwunbo peiktame rem meknik tetane, rem kemri borke tetane.

3 Tametiy yenbo, God re nemne sene potbo wule an kemne etop basraste haboye. An sene op haboye, an kemne agerbo tuma basraste. God re reri tatame yenbo remne omuteke habobo wule newom. Kem er wule heyar meten tobote. Op nente, kem God reri wule teitkwunbo peiktame remri webo tuma nasweite. God re reri tatame nemne er wule wuriwou newom. Tame wuri re er wule yaper be nente. 4 God rene be habobo tame rane, rem berasen elen me yan neremkene tetane. Rem neremri Haneyen wuriwou, neremri Keryen Yen wuriwou, Jisas Krais, repne magel taibo. Rem sebera yabo wule kirkir nenbo, eker rem God reri pap meten kwobo labo wule tuma yaper webo. Kiyisape God reri Siglow tuma op wem, opkap tame remne tuma nente tetane.

5 Keryen Yen re Israel tatame remne kiyi nenemkap, kem etop mettene. Kemri wuribai an lisokote, kem er tuma sene habote. Israel tatame rem kiyi Isip nowselke temenem, God re remne panen rem Israel nowselke yan etek heyar temenem. Yuri rane tatame rem God rene omuteke be habobem, eker re remne pen sam. 6 Kem habote. Kiyi God reri kwomri tame mere, rem yaper nenbem, God re remne yaper sein nenem. Rem yaku yenbo God reri kwomke nenbem, sene rem er yaku er kwom mesegenem. Op nenem, God re remne emi yaperke wen yim, re remne somsom temente kepke peikem. Yuri God re tatame remne se pen yaper sein nente yabel tetek, re reri kwomri tame yaper remne tuma ek mette tetane. 7 God reri kwomri tame rem yaper nenbemkap, Sodom kwom, Gomore kwom, agerbo etepkene mekni temenem kwom mere, er kwomri tatame rem yaper kirkir nenbem. Rem muye bisi mare bisi yibem, tame rem etemwou etemwou wule yaper nenbem. Op nenbem, God re remne wule yaper sein nenem. Re er tatame remne somsom temente ker tetane emi remne wen yim.

Et wos rem kiyik nenem. Nem remri kiyi nenem wos kap habote. Remri nenbem yaper wos nem kap habon nente. 8 Kiyi nenbem

wulekap, tame rem kemne yikoko tuma wesowbe, rem etopkap nenbo. Rem remri nugsik tuknalabo wos yaper nenbo, et rem remri kworer wesom yaper nenbo. Rem Keryen Yen God reri kulke temente muwebo. Rem Keryen Yen God reri kwomri tame yenbowai remne tame kwoyabo. 9 God reri kwomri tame rem remri peiktame remne tuma yaper be wem. Maikel re God eterri kwomri tame etemri keryen yen. Reri nenem wule rem etop be nenbo. Kiyi re Satan rekene Moses reri kupa potte tuma nauram, re Satan rene tame be kwoyam. Yehow. Re Satan rene op wem. God re nene yaper sein nente. 10 Er tame rem be tuma tobo be sanebok, rem tame ek kwoyabo. Rem portob etemri wuribaike nenbokap rem etopkap nenbo. Opkap nenbo wule rem sate tetane. 11 Rem heyar la. Kiyi temenem tame, Kein, reri nenem wule yaperkap, rem etop nenbo. Balam re kel potte wen nenbem wule yaperkap, rem etopwou habon nenbo. Kora re Moses reri tuma nasweyemkap rem etopwou nenbo. Eker God re remne aboyei pen saiwokeipte tetane.

12 Kem awosein awosein habon wuriwouke wuren awos abo, rem keremkene wuren awos abo wule yaper nenbo. Rem taule kuten okbop ten awos mame etemwou poten abo. Rem op nenbo, rem sebera be yabo. Rem mow be tibo gwan, poli yan yibera yaberabo gwankap. Supa be yabo me, tame rem teyen somokene kirkir gwaren septibokap, remne etopkap nente tetane. 13 Rem yaper wos nenbo, remri yaper nen wos et peikke yabo ok burowkap. Remri yaper nenbo wos et tegek tebo, rem sebera be yabo. Sow rem remri nelke yibo kelow sekene be yibokap, er tame remri nenbo yaper wos etopkap. Eker, God re remne kerneir kitwaike tetane emi nenem. Rem etek somsom temente tetane.

14 Adam reri letrane kelare pes kere gur nan reri sig Inok. Kiyisape re yuri tete yikoko tuma peikbo tame remne habon op wem. Yuri Haneyen re yate, re reri kwomri tame nugwapewai remne panen yate tetane. 15 Re aboyei yaper nenbo tatame remne tuma nente tetane. Rem God Reri Tuma be metbem, rem reri wule be nenbem, rem God rene tame kwoyen weyegorebem. Eker God re remne yaper sein nente tetane. 16 Ari kemne webo tame, rem kwokwos kwokwos tuma kenbo. Rem tatame remne ker rasen rem etemwou etemwou kerebo tuma namrebo. Rem etemri wuribaiwouke habobo wule yaper nenbo. Rem taule kuten remri sig bukre kworer gabobo. Rem remri habobo wos nente selbo, eker rem tatame remne weyenbo kayenbo tuma webo.

Kem Jisas rene omuteke habobo wule muresete.

17 Ari tametiy, Haneyen Jisas Krais reri yaku nenbem tame rem kemne yuri tete wos wesowem tuma, kem etop sene habote. 18 Rem kemne op wem. Jisas re sene yate yabel matnate tetane, tatame rem kemne wekeyete tetane. Rem God rene magel tayen rem etemri wuribaike habobo yaper woswou nenbet tetane. 19 Er tame rem God rene omuteke habobo tatame remne tuma yaper weiwebo, eker tatame rem wuribai kena kena ten rem pekabo. Nowselri tatame etemri wuribaikap, rem etopwou nenbo. God Reri Wow re remkene be tetane.

20 Tametiy yenbo, kem God rene omuteke habobo wule yenbo sen kem sespe tete. God Reri Wow eterri kitimenak kem God rekene tuma namrebet. 21 God re kemne pap yewon heyar nenbo. Eker kem rene kap mesegente,

re kemne etop som nenbet. Kem Haneyen Jisas Krais rene kowte. Reri pap metbo wule et tegek tete. Re nemne pap metbo, eker re yate, nem rekene heyar somsom temente tetane. 22 Wuribai pes tetane tatame remne kem pap meten kwobo late. 23 Kerke warte nenbo tatamekap, kem remne agetage kwobo lan sene potte, rem pow tete. Yaper wos nenbo tame, kem remne pap mette. Kem kirkir akte. Kupa yabo wos nem let be kerebokap, kem remri nenbo yaper wos let kap kerete, kem aken me amekwunte.

Nem God reri sig bukre wete.

24 God eter, re kemne kebese lakeren kem yaper wos be nente. Eter, re kemne kebese heyaren kem eterri kwom yenbok yin tete. Kem reri bitmi late, kem okbop bukrewai tete. 25 Eterwou re Keryen Yen God. Nemri Haneyen Jisas Krais eterke re nemne sene potbo. Nem reri sig bukrewai webo. Re Keryen Yen bukrewai. Re kitimena bukrewai tetane. Re aboyei kwom panen sitene. Kiyisape re etop temenem, gwopte re etop som tetane, yuri etopwou, re etop som temente tetane. Et sekenewai.

Revelesen
Krais re Jon rene berasmenem tuma tegek wesowen peteram.

Kiyi late tuma.

Gwor siglow Jisas reri werasen yi tame, Jon, re basrasem. Jon re Patmos kwowyenri ake yaperke temenem, Krais re Jon rene nugwape wos peteram. Jon re lam wos re etop siglowke basrasen re Turki nowselri Esia yokwok temenem kwom letrane kelare pes kere etek temenem Jisas rene habobo tatame remne newopitim. Rom tame rem er nowsel panen simenem.

Er yabel nugwape tame rem Jisas rene habobo tatame remne yaper nenbem. Rem Jon reri siglow lam, remri pap kitimena poten rem pap kwuye metem. Nem gwor tuma late, nem pap kitimena poten pap kwuye kirkir mette.

Jon re nugsikap lamke, Krais re rene nugwape yuri tete wos heyar wen peteram. Peteram wosri tobo gwor. Jisas Krais re Keryen Yen Bukre. Re sene yate, re Satankene aboyei wule yaper nenbo tatamekene remne teitkwunte. Re rene omuteke som habobo tatame remne poten yenbowai nente. Re nelkene nowselkene ager nente, rem etek temente. Wule yaper sene be temente, tame sabo wule kirkir sene be temente. Jisas re Keryen Yen Bukre ten aboyei tatamekene woskene rem rene lom yokwote, re remne somsom panen site. Jon re etop lan basrasem.

Kem gwor tuma kirkir late: Daniel 7-12; Matyu 24; Mak 13; Luk 21; 1Tes 4:13-18.

Jisas Krais re letrane kelare pes kere kwomri rene habobo tatame remne siglow newopitim.

(Sapta 1—3)

1 Gwor kiyi berasmenem tuma, Jisas Krais re tegek wem. God re Jisas Krais rene gwor berasmenen yuri tete wos peteran op wem. Ne ari yaku nenbo tatame remne gwor tuma wesowte, rem heyar mette. Eker Jisas re God reri kwomri tame wuri rene werasen yam, be wos be wos eipye tete nenbo, re anne etop wesowen peteram. An Jon, God reri yaku nenbo tame. 2 An Jon, be wos an lamkap, an er wos aboyei wesowem. God reri webem tumakene Jisas Krais reri webem tumakene an gwor siglow basrasbo. Er tuma, re sekene.

3 Ari kemne basrasbo tuma et God Reri Berasmenem Tuma. Re wem yuri tete wos, et matnaye. Eker, tatame rem gwor siglow lan wete, rem okbop tete. Tatame rem gwor tuma heyar meten nente, etem mere, rem okbop tete.

Jon re letrane kelare pes kere kwomri Jisas rene habobo tatame remne siglow basrasem.

4 Kem kwom letrane kelare pes kerem Esia yokwok tetane Jisas rene habobo tatame. An Jon, an gwor tuma kemne basrasbo. God re kiyi temenem, gwopte re som tetane. Yuri re yate tetane. Re kemne pap meten kwobo labet. Re kemri pap pultete, kem pap yenbo temente. Wow letrane kelare pes kere, rem God reri wolbaye bitmi yokwok tetane. Etem mere, rem kemne pap meten kwobo late, kem pap yenbo temente. 5 Jisas Krais re God Reri Tuma nemne omutekewai wesowbem. Eter re san sene wayen sin temnas yi tame tem. Re aboyei nowselri keryen yen etemri

Keryen Yen. Eter mere, re kemne pap meten kwobo late, kem pap yenbo temente.

Re nemne pap yewobo. Eter samke, re nemri yaper nen wos reri nepke wiykeyam. Opkap, nemri wule yaper nemne sene be keikeretene. 6 Eter wemke, nem God Reri Kwoborri yaku nen tame tem. Opkap, nem Jisas reri Ha, reri God, eterri yaku nenbo. Jisas Krais reri hadebas sigkene reri kitimenakene bukre som temente tetane. Et sekenewai.

7 Ikya la. Jisas re gwanke yerbo. Aboyei tatame rem rene late tetane. Rene pik pen sam tame etem mere, rem rene late tetane. Aboyei nowselri tatame rem rene habon mokwo sibet. Rem pap yaperwai ten kiraterte tetane. Etop tete tetane. Tuma sekenewai.

(Daniel 7:13; Sekaraia 12:10)

8 Kitimena Sikabewaikene Keryen Yen God re op webo. An Temnas Yi Tame. An Tiptiwu Yate Tame. Eter re kiyisape temenem, gwopte re som tetane. Yuri re yate tetane.

(Kisim Bek 3:14)

Jon re Krais rene lam.

9 An Jon, an kemri lake. An keremkene nem Jisas eterri tame beig. God re nemne panen sitene, opkap nem mus meten taskurbo tamesip. An God Reri Tumakene Jisas reri tumakene wesowbemke, tame rem anne Patmos kwowyenri ake yaperke panen yin wuren tem. 10 Haneyen eterri yabelke, God Reri Wow re anne gureremenem, an tuma wuskiy bukre areri kin yokwok metem. An metem tuma wuskiy puw tayekap. 11 Gwor tuma re anne op wem. Neri late wos ne siglowke basrasen kwom letrane kelare pes kereri Jisas rene habobo tatame remne newopitite. Er kwom rem Esia yokwok tetane. Kwom sig et Efesus, Smerna, Pergamum, Taiataira, Sardis, Filadelfia, Laodisia.

12 An er webem tuma petkwo lam. An lam, golke nenem lam tukbo tiy letrane kelare pes kere etek tukmenem. 13 Tame wuri re more tamekap an rene kirkir lam, re er tukmenem lam tukbo tiy borborke tetemenem. Re keryen yen remri tame oub laguna wumenem. Re golke nenem somokep merguwke simenem. (Daniel 7:13,10:5) 14 Reri tare take et wulkapwai. Nel gei weskap. Reri le an lam, le ker taulekap kukumenem. (Daniel 7:9; 10:6) 15 An lam, reri tewo kerke lisen me bandebem braskap malebem. Reri tuma wuskiy kwowke yerbo ok pi ken rik metbemkap. (Esekiel 1:24) 16 An lam, sow letrane kelare pes kerem re eterri let mamek semenem. Pi wuri rer pes wunkene, eterri tumaske wuramenem. Reri bitmi yabel bukre rik pasmenem.

17 An rene op lam, an aken reri tewo tobok selke yerisyan sa tamekap tuknamenem. Re reri mame yokwo letke anne keren op wem. Ne kap akte. An Temnas Yi Tame. An Tiptiwu Yate Tame. (Aisaia 44:6) 18 An tetane. Kiyi an sam, gwopte an som tetane. Sene an somsom temente tetane. Tatame sabo wulekene gambokene rem areri kulke tetane. 19 Be wos ne labo, ne etop basraste. Gwopte tetane woskene yuri tete woskene ne etop basraste. 20 Ari let mamek setene sow letrane kelare pes kere, ne labo. Golke nenem lam tukbo tiy letrane kelare pes kere, ne kirkir labo. Er wosri berasmenem tuma tobo, an nene wesowte. Lam tukbo tiy letrane kelare pes kere, et kwom letrane kelare pes kere etemri Jisas rene habobo tatame. Sow letrane kelare pes kere et God reri kwomri tame letrane kelare pes kere. Rem et kwomri Jisas rene habobo tatame remne lak-

erebo tame.

2

Efesus kwomri Jisas rene habobo tatame remne wem tuma.

1 Er tame re anne op wem. Ne siglow Efesus kwomri Jisas rene habobo tatame etemne lakerebo God reri kwomri tame rene op basraste. An sow letrane kelare pes kere areri let mame yokwok heyar setene tame. An golke nenem lam tukbo tiy letrane kelare pes kere etemkene sewurbo tame. An kemne op webo.

2 Kemri nenbokap an latene. Kemri nenbo yaku bukre an latene. Kem mus meten taskurbokap, an latene. Kem wule yaper nenbo tatame remne magel taibo. Yikoko tuma wesowbo tame remne kem heyar sin lan sanen op webo. Kem Jisas reri werasen yi tame bo. 3 Rane tame rem metem, kem anne omuteke habobo, eker rem kemne yaper nenbo. Op tebo, kem mus meten taskurbo. Kem ari yaku be mesegenbo. 4 An kemne tuma wuri tetane. Kiyi kem Jisas rene habobo tatame agerke temenem, kem anne pap yewobem. Sene kem anne pap be yewobo. 5 Kiyi kem wule yenbo nenbem. Sene kem ari wule mesegenen genewaike yin tem. Kem yaper nen wos magel tayen wuribai yenbo sene pot. Kiyiri pap yewobem wule kem sene nen. Kem yaper nen wos magel be taite, an yan kemri lam tukbo tiy berate. 6 Kem wule yenbo wuri tetane, an etop metekwasbo. Nikolas eterri sukuw remri nenbo wule yaper, kem muwai webo. Aren mere an kirkir muwai webo.

7 Wankene tatame kem God Reri Wow re kwomri kwomri Jisas rene habobo tatame remne webo tuma, kem heyar met. Wule yaper teitkwunte tatame, etemne an wen rem kelpe som temente meri supa ate. Er me re God Eterri Nowke rekwatene.

Smerna kwomri Jisas rene habobo tatame remne wem tuma.

8 Sene er tame re anne op wem. Ne siglow Smerna kwomri Jisas rene habobo tatame etemne lakerebo God reri kwomri tame rene op basraste. An Temnas Yi Tame. An Tiptiwu Yate Tame. Kiyi an sam, sene an pow tem. Aren, an kemne op webo.

9 Yaper wos kemne tebokap, kemri metbo mus bukrekene an latene. Kem wosbas heiksetene, an etop kirkir latene. Kemri nugwape wos God reri kwomke tetane. Kemne tame kwuyebo tuma, an mettene. Op webo tame, rem kworer op webo, nem Juda tame. An webo, rem Juda tame bo, rem Satan eterri tame. 10 Yaper wos bukre kemne tete nenbo. Metye. Kem be wos kap akte. Satan re kemne seilate nenbo. Re kemri rane remne ake yaperke panen wurte tetane. Yabel letpeis re kemne yaperwai nente tetane. Rem kemne paku pete wete, rem kemne pen sate wete, kem anne kap mesegente. Kem anne omuteke som habon rem kemne pen sate wete, kem taskuren tete. Op nente, an kemne wule yenbo nenen kem somsom temente tetane.

11 Wan tetane tatame kem God Reri Wow re kwomri kwomri Jisas rene habobo tatame remne webo tuma, kem heyar met. Tatame rem wule yaper teitkwunte, rem tewo pes be sate, rem yaper be tete.

Pegamum kwomri Jisas rene habobo tatame remne wem tuma.

12 Sene er tame re anne op wem. Ne Pegamum kwomri Jisas rene habobo tatame remne lakerebo God reri kwomri tame, rene siglow op basraste. An rer pes wunkene pi setene tame. An kemne op webo.

13 Kemri tetane kwom an latene. Satan re er kwom panen sitene. Re etek tetane. Op tetane, kem anne omuteke som habobo. Er kwomri tame yaper rem ari tuma

murese wesowbem tame, Antipas, rene pen sam. Op tem yabel, kem anne be mesegenem. 14 An kemne tuma pes tetane. Kemri rane tatame, rem Balam reri wule yaper nenbo. Kiyi Balam re Balak rene peteramke, re Israel remne yikokon rem wule yaper nenbem. Balak re sukwiye kwar pebem kiti poten Israel tatame remne newon abem. Re muye bisi mare bisi yibo wule remne kirkir peteram, Israel tatame rem etop nenbem. 15 Tuma wuri som tetane. Kemri rane tatame rem Nikolas, eterri sukuwkene nenbem wule yaper som nenbo. Et yaperwai. 16 Kem wule yaper mesegenen wuribai yenbo sene pot. Kem op be nente, keraket tete, an yan er tame etemkene naite. Areri tumaske tetane pi an remne etek pete tetane.

17 Wan tetane tatame kem God reri Wow re kwomri kwomri Jisas rene habobo tatame remne webo tuma heyar met. Tatame rem wule yaper teitkwunte, an berastene awos yenbo remne newon ate. Awos reri sig mana. Wulkap pa sig ager etek basrastene, an remne wulare wulare kirkir newote. Agerbo tame rem er sig be sanete. Pa potte tatame etemwou rem er sig ager sanete tetane.

Taiataira kwomri Jisas rene habobo tatame remne wem tuma.

18 Sene er tame re anne op wem. Ne Taiataira kwomri Jisas rene habobo tatame remne lakerebo God reri kwomri tame rene siglow op basraste. An God Reri Yen. Ari le ker taulekap kukutene. Ari tewo me bandebem braskap malebo. Aren, an kemne op webo.

19 Kemri nenbo wule an ab latene. Kemri pap yewobo wulekene anne omuteke habobo wulekene an latene. Kem agerbo tatame remne kwobo labo wulekene kemri taskurbo wulekene an kirkir latene. Kiyi kem wule yenbo nugwape be nenbem, sene kem wule yenbo nugwape nenbo. An etop latene. 20 An kemne tuma wuri tetane. Ta wuri, Jesebel, tene kem be wekroktene. Te me yikokon op webo. An God Reri Tuma wesowbo ta. Te areri yaku nenbo tatame remne yikokon wule yaper peikbo. Te remne muye bisi mare bisi wulekene sukwiye kwar pebo kiti abo wulekene kirkir peikbo. 21 An selbo, te wule yaper mesegente, eker an tene lek lam. An tene kowlaweyem. Te muye bisi mare bisi be mesegentene. 22 Metye. Te yaper wos be mesegentene, opkap an tene sikanuma bukre newote, te mus bukre mette. Tekene muye bisi yibo tame etem mere, rem mus bukre mette tetane. Rem wule yaper gwotepte be mesegente, opkap an remne yaper sein nente tetane. 23 Teri sukuw remne an ab kirkir pi yewote. Op nente, aboyei Jisas rene habobo tatame rem sanen op wete. God re aboyei tatame remri purere wuribai latene. Nem wule yenbo nenbem, God re nemne wule yenbo seinsein nente. Nem wule yaper nenbem, God re nemne wule yaper seinsein nente tetane.

24 Kem rane Taiataira kwomke tetane tatame, kem Jesebel teri wule yaper peikbo tuma be metem. Kem Satan reri kik berastene purere yaper be potem. Eker an kemne agerbo tuma be wete. 25 Ari kemne kiyi wem wule kem etopwou heyar som semen yin an ek yate.

26 Yike tatame rem wule yaper teitkwunen ari wule heyar sen yin an yate yabel tetek, er tatame remne an kitimena bukre newote. Rem nugwape nowselri tatame remne panen site. 27 Ari Apiy re anne taresi tameri yaku nente wemkap, an remne taresi tameri yaku newote, rem nugwape nowselri tatame remne panen site. Rem ainke nenem gela paku sen

remne heyar panen site. Tame re ou selke teren butbokap, rem nowselri tatame remri kiyiri wule yaper teitkwunte. 28 An remne ei bera wulek waibo sow kirkir newote.
29 Wan tetane tatame rem God Reri Wow re kwomri kwomri Jisas rene habobo tatame remne webo tuma heyar met.

3

Sardis kwomri Jisas rene habobo tatame remne wem tuma.
1 Sene er tame re anne op wem. Ne Sardis kwomri Jisas rene habobo tatame remne lakerebo God reri kwomri tame rene siglow op basraste. An God Reri Wow letrane kelare pes kerekene tetane Tame. An sow letrane kelare pes kere setene Tame. Aren, an kemne op webo.

Metye. Kemri nenbokap an latene. Agerbo tame rem kemne lan op webo. Kem heyarwai tetane, kem yaku yenbo nenbo. Aren, an kemne op labo, kem sa tatamekap tetane. 2 Kem wayen si. Kemri kitimena ab kap sakeipte, eker kem kitimena sene pot. Ari God re labo, kem wule yenbowai be nentene. An etop labo. 3 Kemne kiyi peikem tumakene kemri kiyi metem tumakene, kem sene habo. Kem wule heyar se. Kem wule yaper mesegen. Kem op be nente, an neirke bisi a tamekap yate. Ari yate yabel kem kiyi be mette. An yate, an kemne paku pete. 4 Kemri Sardis kwomri tatame rane, nugwape bo, rem wule yaper be nenbo, remri tame oub sigerbo be tem. Remne an tuma bo. Op tetane, rem kebesewai, rem wulkap tame oub wun arenkene sewurbet. 5 Wule yaper teitkwunem tatame rem etopkap wulkap tame oub wute. Remri sig et somsom temente tatameri sig basrastene siglowke etek wur tetane. An remri sig be sibate. An areri Apiykene eterri kwomri tamekene etemri bitmik teten an remne kwom geike op wete. Er tatame rem ari tatame.
6 Wan tetane tatame rem God Reri Wow re kwomri kwomri Jisas rene habobo tatame remne webo tuma heyar met.

Filadelfia kwomri Jisas rene habobo tatame remne wem tuma.
7 Sene er tame re anne op wem. Ne Filadelfia kwomri Jisas rene habobo tatame remri lakerebo God reri kwomri tame, rene siglow op basraste. An yenbowai, an sekene. Devit reri ki an setene. An eru tagwote, tame wuri be kitkerete. An eru kitkerete, tame wuri be tagwote. Aren, an kemne op webo.
8 Kemri nenbokap an labo. Kem kitimena eisow tetane, kem ari wule heyar sebo, kem anne magel be taibo. Ek la. An kemne eru tagwotene. Yike er eru be kitkerete. 9 Metye. Satan reri tuma metbo tame rem kemne op yikokobo. Nem Juda tame sekene. An webo, rem Juda tame bo. An er tame remne wete, rem kemne yan tewo tobok gulke pan op wete. Nem labo. God re kemne pap yewobo. Rem kemne etop wete tetane. 10 Kem ari tuma heyar metem, kem mus meten taskurem, eker an kemne op nente. Yuri an nowselke tetane tatame nugwape remne seilate, yaper wos nugwape remne tete tetane. Er yaper wos kemne be tete. An kemne etop nente. 11 Keraket tete, an yate tetane. God re kemne newom wule kem heyar se. Agerbo tame rem kemri tokwo yenbo bisi kap ate.

12 Tatame rem wule yaper teitkwunte, rem areri Keryen Yen God eterri Kwobor segkap tetete. Rem er Kwobor sene be mesegente. An remri weske ari Keryen Yen God reri sigkene reri kwom sag sigkene etek basraste. Et kwom et Jerusalem ager, et God

reri kwom Hevenke mesegenen yeren tete. Ari sig ager an etemri weske kirkir etek basraste.

13 Wan tetane tatame kem God Reri Wow re kwomri kwomri Jisas rene habobo tatame remne webo tuma kem heyar met.

Laodisia kwomri Jisas rene habobo tatame remne wem tuma.

14 Sene er tame re anne op wem. Ne Laodisia kwomri Jisas rene habobo tatame etemri lakerebo God reri kwomri tame rene siglow op basraste. Aren, an Tuma Sekene. God reri webo tumakene reri natobom tumakene an sekene webo, an omuteke nenbo. Aboyei wos God re nenbem, er wos somo et aren. Aren kemne gwor tuma op webo.

15 Kemri nenbokap an labo. Kemri pap re kerkene bo, re negelmet bo. Et yaper. An omuteke selbo, kem kermokkap tete, o kem negelmet okkap tete. 16 Kem ker purbo okkap, eker an ari tumaske kemne aulekwunte. 17 Kem op webo. Nem kelkene tame, nem wosbas nugwape tetane. Wos wuri nem be merinbo. Kemri webo tuma, et sekene bo. An kemne pap metbo. Kem yaperwai tetane. Kem wosbas heikse tame. Kem le sitene tame. Kem kerap wole wos bo tame. Opkap kem be mettene. 18 Etop tetane, an kemne wuribai newote webo. Kem yan kerke lisem gol yenbosubuwai arenke tupate. Op nente, kem kel nugwape temente. Kem yan wulkap tame oub arenke tupate. Opkap, kem bupo be sewurte, kem sebera be yate. Kem yan leri kwar arenke tupate. Opkap, kemri le welepete. 19 Metye. Ari pap yewobo tatame remne an tuma putuwen paku pebo. Eker kem muresen wule yaper mesegen. 20 Ekla. An ake eruke teten pemetbo. Tatame rem ari tuma wuskiy meten eru tagwote, an remri akek wuren remkene awos ate, rem arenkene awos ate. 21 Kiyi an wule yaper teitkwunem, an ari Apiy eterkene wolbayek sitene. Opkap, tatame rem wule yaper teitkwunte, an remne wete, rem ari wolbayek kirkir site.

22 Wan tetane tatame kem God Reri Wow re kwomri kwomri Jisas rene habobo tatame remne webo tuma heyar met.

Sipsip Yen re siglow peikmenem kep berareyewom, nowselri tatame rem yaper tebem.

(Sapta 4—11)

4

Rem God rene reri kwomke lom yokwobo.

1 Op tem, an nugsikap sene op lam. God reri kwomri eru, re tagworasmenem. Ari kiyi metem puw tayekap tuma wuskiy, an sene metem. Re anne op wem. Ne gwotek waye. An nene yuri tete wos peterate. 2 Agetage God Reri Wow re anne gurerem, an God reri kwomke tetane Keryen Yen reri wolbaye lam. Tame wuri re etek simenem. 3 Tame reri bitmi re pa peskap malemenem. Pa wuri reri sig et jaspa. Wuri re kupkap, reri sig konilian. An lam numarekware wolebayek kur rasmenem. Numarekware re saye wes emeral pakap malebem. 4 Agerbo wolbaye tame wuriri ok wuriri eis kere, Keryen Yen God reri wolbaye kur rasmenem. Keryen tame, tame wuriri ok wuriri eis kere, eter wolbayek simenem. Er tame rem wulkap tame oub laguna wumenem, golke nenem tare gurere gummenem. 5 Sene an lam, Keryen Yen reri wolbayek pelale abem, ken bukre metbem, wakte kutebem. Er wolbaye bitmi tobo tuw letrane kelare pes kere kukumenem. Er

tuw letrane kelare pes kere et God Reri Wow letrane kelare pes kere. 6 Keryen Yen reri wolbaye bitmi yokwo an oknelke nenem kersepkap ok lam. Er peikmei kebesewai nerewarte.

Kelpe wos eis rem Keryen Yen eterri wolbaye ganke kur rasmenem. Kelpe wos eis remri le nugwape. Le bitmi yokwokene kin yokwokene kirkir temenem. 7 Kelpe wos wuri re laion mow walekap. Wuri re bulmakau taurekap. Wuri re tameri bitmikap temenem. Wuri re bititin sewurbo numarekap. 8 Er kelpe wos eis rem wulare wulare tipe letrane kelare wuri kere temenem. Rem le nugwape temenem, bitmi yokwokene kin yokwokene op temenem. Remri tipe aboyei lewou temenem. Neirkene yabelkene rem sekwo yenbo som lombem. Rem ege be sibem. Rem sekwo op lombem.

Kitimena Sikabewaikene
Keryen Yen God re yenbowai,
re yenbowai, re yenbowai.
Re kiyi temenem,
gwopte re som tetane,
yuri re yate tetane.
(Esekiel 1:18; 10:12; Aisaia 6:2-3)

9 Kelpe tetane wos eis rem wolbaye bukrek sitene somsom temente Tame, rene sekwo lomun tuma hadebaswai webo, rem reri sig bukre wen wese abo. Rem etop nenbo, 10 keryen tame, tame wuriri ok wuriri eis kere, rem gulke pan waren tuknan wolbaye bukrek simenem Keryen Yen rene kirkir lom yokwobo. Rem somsom tetane Keryen Yen rene habon remri golke nenem tare gurere eter sitene wolbaye bitmi tobok raspitin rene sekwo op lombo.

11 Neremri Keryen Yen,
ne neremri God.
Ne kebesewai, nem
nene tuma hadebaswai webo.
Nem neri sig bukre webo.
Ne kitimena bukrewai tetane,
eker nem neri kulke tetane.
Ne aboyei wos nenem.
Nereri wuribaike ne wem,
nugwape wos ek tem,
er wos som tetane.

5

Kepke peikmenem siglow Jon re lam.

1 Sene an lam, wolbaye bukrek simenem Keryen Yen re gwolbemenem siglow let mamek semenem. Er siglow kulkene eilikene tuma basrasmenem. Er siglow kep letrane kelare pes kere peiken gwas keremenem. 2 Sene an lam, God reri kwomri kitimenakene tame wuri re teten yaye op tem. Yike tame yenbo re kep kebese sauken siglow ek berarete? 3 Op tem, God reri kwomke tetane tame, nowselke tetane tame, gambo kwomke tetane tamekene, remri yike be wuri er gwolbemenem siglow beraren lam. 4 Siglow beraren tuma late tame yenbosubuwai rem soplaweyem. An etop lam, an pap yaper ten kenakem kiram. 5 Sene keryen tame wuri re anne sewayen op wem. Ne kap kirate. Ekla. Juda tame beig remri Laion mow wale re tetane. Re Keryen Yen Devit eterri Nan. Re wule yaperkene peiktamekene remne teitkwunem, eker re kep letrane kelare pes kere kebese saukte, siglow ek berarete. (Stat 49:9; Aisaia 11:1,10)

Jon re Sipsip Yen rene lam.

6 Sene an lam, Sipsip Yen wuri re tetemenem. Rene kiyi pen samkapker lam. Re Keryen Yen eterri wolbaye bukre borke tetemenem. Kelpe wos eiskene tame wuriri ok wuriri eis kere keryen tamekene rem rene kur rasmenem. Reri tare akiykap wos letrane kelare pes kere etek temenem. Reri le rem letrane kelare pes kere temenem. Er akiykap woskene lekene et God Reri Wow letrane kelare pes kere.

God re remne kiyi werasen rem agerbo agerbo nowselke yikwute yakwutem. (Aisaia 53:7; Sekaraia 4:10) 7 Sipsip Yen re Keryen Yenri wolbayek simenem Tame reri let mamek semenem siglow potem. 8 Kelpe wos eiskene tame wuriri ok wuriri eis kere keryen tamekene, rem Sipsip Yen eterri tewo tobok gulke pan waren tuknam. Rem wulare wulare gitakap woskene golke nenem warekene semenem. Er ware wulare wulare rem boskene wos lisen yewomenem. Aseneka boskap wayebem. Er boskene wos et God eterri tatame etem God rekene namrebo tuma bos. 9 Rem sekwo ager rene op lomum.

Nerenwou ne siglow kebese
poten kep ek saukte.
Kiyi rem nene pen sam,
nereri nepke ne tatame
remne tupam.
Tupam, rem God reri tatame
tem.
Ekeya. Agerbo agerbo
tame beig,
agerbo agerbo
tuma namrebo tatame,
agerbo agerbo wes
ten yatene tatame,
agerbo agerbo nowselri
tatame remne ne tupam,
eker ne siglow kep
kebese saukyewote.
(Buk Song 33:3; 98:1; Aisaia 42:10)
10 Ne remne wem, rem
neremri God eterri Kwoborke
yaku nenbo tatame tem.
Rem God eterri kulke
tetane,
rem reri yaku nenbo.
Rem nugwape nowselri
tatame remne panen
site tetane.
(Kisim Bek 19:6)

Rem Sipsip Yen reri sig bukre wem.

11 Sene an op lam. God reri kwomri tame nugwape nugwape, nugwapesubuwai remri tuma wuskiy an metem. Rem Keryen Yen reri wolbaye, kelpe wos eis, keryen tamekene remne teten kur rasmenem. 12 Aboyei rem yaye op lomum.

Kiyi pen sam Sipsip Yen
re yenbosubuwai,
eker aboyei wos
reri kulke tete.
Re nugwape wos yenbo
kebese potte.
Re nugwape purere
yenbo potte.
Re kitimena bukre potte.
Tatame rem reri sig
bukre wete.
Rem rene tuma
yenbowai wete.
Rem rene pir wen
wese ate.

13 An metem, aboyei God reri kwomke tetane wos, nowselke tetane wos, nowsel kik tetane wos, kersepkap okke tetane wos, rem aboyei sekwo kirkir op lombo. Aboyei wos agerbo nelri emik tetane rem sekwo kirkir etop lombo.

Keryen Yen eterri wolbayek
sitene Tamekene Sipsip
Yenkene
repne nem pir bukre webo.
Nem repri sig
hadebaswai webo.
Nem repne tuma
yenbowai webo.
Rep kitimena bukrewai.
Nem etop
sekwo som lombet.

14 Etop lomum, kelpe wos eis rem op wem.

Et sekenewai.

Keryen tame rem gulke pan waren tuknan repne lom yokwobem.

6

Sipsip Yen re siglow peikmenem kep berareyewom.

1 Sene an lam, Sipsip Yen re siglow peikmenem kep wuri berarem. Kelpe wos wuri reri tuma wakte rik kuten op wem. Opu ya. 2 An lam, wulkap hos wuri re yam. Tame eter hoske simenem, re nau

semenem. Rem ei taresi tame reri tare gurere rene newom. Re peiktame remne peyewote yim.

3 Sene an lam, Sipsip Yen re kep peswe sene berarem. Peswe kelpe wos re op wem. Opu ya. 4 Op wem, an lam, agerbo hos wuri sene wuram. Reri wes kupkapwai. Hoske simenem tame rene rem op wem. Ne kitimena poten nugwape kwomri tame remne ei sipte. Ne nugwape nowselri tatame remne ei naite wete. Rem awosein awosein pik naite. Op wem, rem rene pi wuri newon re ei naite yim.

5 Sene Sipsip Yen re kep murwe sene berarem. Murwe kelpe wos re op wem. Opu ya. Op wem, an lam, kersepkap hos wuri etek temenem. Hoske simenem tame re lim nenewayen labo sabun letke semenem. 6 Sene kelpe wos eis etemri borborke tuma wuskiy an op metem. Omyen wuri tupate, et tokwo bukre, tame wuriri ok. Nak kwobor ou murke yewote, tokwo et tame wuriri ok. Awos reri tokwo bukrewai tete. Awos nenbo kwarkene wain okkene repne ne yaper kap nente.

7 Sene an lam, Sipsip Yen re kep eiswe sene berarem. Kelpe wos eiswe re op wem. Opu ya. 8 Op wem, an hos wuri lam, reri wes kayokokap. Tame re etek simenem, reri sig Satame. Agerbo tame wuri re rene tiptuwun yam, reri sig et Gambo Kwom. Rem repne op wem. Nowselri tatame rem tame beig eis tem. Kep kitimena bukre potte, tame beig wuri kep ab pemunte. Rane remne kep pik peyewote, rane rem a kwobo sate, rane sikanuma bukrek sate, rane mow walek tan sate.

9 Sene Sipsip Yen re kep letranewe sene berarem. An lam, kiyi sam tatame remri wow rem God rene kwar pebo tiy kulke temenem. Kiyi er tatame rem be akem, rem God reri tuma heyar wesowbem. Eker God reri peiktame rem remne pen sam.

10 Rem yaye op wem. O Keryen Yen, ne aboyei kwom panen sitene. Ne yenbowai. Neri wule et sekenewai. Nowselri tatame rem nemne pen sam. Makapke ne remne tuma nente? Mapkapke ne remne sein pete?

11 Re remne wulare wulare wulkap tame oub laguna newon sein op wem. Wai. Kem ege kera si. Nowselri tame rem kemne pen samkap rem kemri wuri yaku nen tamesipkene kemri gesmasekene remne kirkir pen sate. God re kiyi wem tame okkap aboyei pen sate, re remne yaper sein ek nente.

12 Sene an lam, Sipsip Yen re kep letrane kelare wuri kerewe sene berarem. An lam, nina bukrewai ek yam. Yabel re kersepkap mate kutakap tem. Liyp te kupkap ten tame nepkap tem. 13 Sow rem selke yerkwutem. Marye ya me supa gurokwunbokap, sow rem selke etopkap gurokwunem. 14 Tatame rem tukna rewo gwolben yin mesegenbokap, nel sene etopkap be temenem. Aboyei kwowkene kersepkap ok tetane kwowyenkene remri temenem emi rem pelebiten yim. 15 Op tem, aboyei nowselri keryen yen, aboyei ei nai tame remri keryen yen, aboyei kel nugwape temenem tame, aboyei kitimena bukre temenem tame, aboyei yaku bop nenbem tatame, aboyei kel yaku nenbem tatame rem kenakem akem, rem sel purik wuren berasen yam. Nugwape rem kwowke yawun pa kulke berasen yam. 16 Rem kwowkene pakene remne yaye op wem. Kem bun yeren nemne ragerkere. Keryen Yenri wolbayek sitene Tame re nemne kap late. Sipsip Yen re nemne pap yoktene. Re

nemne kap late. 17 Repri yaper sein
nente Yabel teye. Nem mapurke
amen yin beraste. Yike repri
kitimena nasweite.

7

God re nugwape Israel tatame (144,000) remne reri ket pem.

1 Sene an lam, God reri kwomri
tame eis rem tetemenem. Wuri re
nowsel yale yokwok tetem. Wuri
re nowsel yow yokwok tetem.
Wuri re nowsel weiwarke tetem,
wuri re nowsel yawarke tetem.
Op tetem, tame eis rem polikene
maryekene keikerem. Nowsel
poli marye be yam. Kersepkap
ok poli marye be yam. Me take
be sayalem. Poli marye legem.
2 Sene an lam, God reri kwomri
agerbo tame wuri re yale yokwok
wayem. Wayem, re somsom tetane
God reri sig basrasmenem kep
semenem. Re tame eis, God re
remne selkene kersepkap okkene
yaper nente wem tame, remne
yaye op wem. 3 Wai. Kem nowsel,
kersepkap ok, top boul yaper eipye
kap nente. Nemri God reri sig,
nem eterri yaku nen tatame remri
mokwok ket pete. Op nenkeiptek,
kem er wos yaper ek nente. 4 Rem
anne wem, God reri sig mokwok
ket pem tatame rem nugwapewai,
144,000. Rem Israelri letpeis tewo
pes kere tame beigri tatame. 5 Juda
tame beig reri tatame nugwape
(12,000) remne ket pem. Ruben
reri tatame nugwape (12,000)
remne ket pem. Gat reri tatame
nugwape (12,000) remne ket pem.
6 Aser reri nugwape (12,000)
remne ket pem. Naptali reri
nugwape (12,000) remne ket pem.
Manase reri nugwape (12,000)
remne ket pem. 7 Simeon reri
nugwape (12,000) remne ket pem.
Livai reri nugwape (12,000) remne
ket pem. Isakar reri nugwape
(12,000) remne ket pem. 8 Sebulun
reri nugwape (12,000) remne ket
pem. Josep reri nugwape (12,000)
remne ket pem. Benjamin reri
nugwape (12,000) remne ket pem.
Rem er tatame remne God reri sig
mokwok ket peikeipem.

Nugwape tatame rem God rene lom yokwobem.

9 Sene an lam, nugwape nug-
wape tatame rem wuriwouke
duwem. Yike remne kebese
be karte. Nugwapewai. Rem
agerbo agerbo nowselri tatame,
rem agerbo agerbo wes ten
yatene tatame, rem agerbo agerbo
tame beig, rem agerbo agerbo
tuma namrebem tatame. Rem
laguna wulkap tame oub wun
yamenem, rem yewo wiy, rere
wiy setermenem. Rem Keryen
Yenri wolbaye bitmi yokwok
tetemenem, rem Sipsip Yen
eterri bitmik teten yaye op wem.
10 Nemri God re wolbayek sitene,
Sipsip Yen re tetane. Etep, rep
nemne potem, nem pow tetane.

11 God reri kwomri tame nug-
wape rem Keryen Yen reri wolbaye
kur rasmenem. Keryen tamekene
kelpe wos eiskene rem etek kirkir
kur rasmenem. Rem aboyei okbop
ten gulke pan waren tuknan God
rene lom yokwobem.

12 Rem op wem. Sekenewai.
Nem nemri God rene pir
webo. Nem rene tuma
yenbowai webo. Reri
purere yenbowai. Nem rene
wese abo, reri sig burkre
webo. Aboyei wos et eterri
kulke tetane. Reri kitimena
bukrewai. Etop somsom me
temenbo. Et sekenewai.

Er tatame rem mus sene be mette.

13 Sene keryen tame etemri wuri
re anne op wemetem. Tame oub
laguna wulkap wutene tatame rem
yike? Rem mari? 14 An rene sein
op wem. Ne mettene. An bo.
Re anne op wem. Peiktame rem
er tatame remne yaperwai nenen

rem mus metbem. Remri tame oub laguna rem Sipsip Yen reri nepke keyam, remri tame oub wulkapwai tem. 15 Eker rem God reri wolbaye tobok tetetene. Neirkene yabelkene rem eterri Kwoborke reri yaku nenbo. Keryen Yenri wolbayek sitene Tame re remkene tetane, re remne heyar lakerete, rem yaper sene be tete. 16 Sene rem kwoi be sate, rem ok be segete. Yabel re remri weske be paste, rem wes ker be yate. 17 Keryen Yen reri wolbaye borborke tetane Sipsip Yen, re remri Lakere Tame. Re remne wasipeik okke panen yite. Rem er wasipeik ok ate, rem pow somsom temente. God re remri lerok aboyei pute. Rem sene be kirate.

8

Sipsip Yen re kep letrane kelare pes kerewe berarem.

1 Sipsip Yen re siglowri kep letrane kelare pes kerewe berarem. God reri kwom sekiyekene be tem. Etop keraket tem. 2 Op temke, an lam, God reri kwomri tame letrane kelare pes kere rem God eterri bitmi yokwok tetemenem. Rem puw letrane kelare pes kere potem.

3 Sene God reri kwomri agerbo tame wuri re golke nenem ker yewobo mikta ou semenem. Re yan God rene kwar pebo tiy meknik tetem. Rem rene nugwape bow wayebo bosri wos newom. Re poten aboyei God reri tatame remri wemetbo tumakene bow wayebo boskene wos golke nenem kwar pebo tiyke raste nenbem. Kwar pebo tiy et Keryen Yen reri wolbaye bitmi yokwok tukmenem. 4 God reri kwomri tame re God reri bitmi yokwok tetem. Reri letke semenem bos yenbo yabo ker bowkene God reri tatame remri wemetbo tumakene rep etop yaubem. 5 Sene er tame re kwar pebo tiyke temenem ker poten mikta ouke yewom. Sene re mikta ou nowselke sokwunen terem. Op ten wakte kutebem, ken bukre metbem, pelale abem, sel nina yabem.

God reri kwomri tame eis rem puw tem.

6 God reri kwomri tame letrane kelare pes kere rem puw sen tete nenbem.

7 God reri kwomri tame wuri re reri puw tem. Negelmet pakene kerkene rep nepkene bolen selke mou teriykap yerbem. Op nenem, nowsel rem mur tem, wuri kerke eikeipem. Me kirkir kerke eikeipem, top mere aboyei kerke eikeipem.

8 Sene God reri kwomri tame peswe re reri puw tem. Rem ker eibo kwow bukrekap poten kersepkap okke sokwunem. Kersepkap ok mur tem, wuri nep bop tem. 9 Er kersepkap okke temenem wos rem mur tem, wurik temenem hekna habona kelpe wos rem aboyei saiwokeipem. Kersepkap okke yibem sip etem mere mur tem. Wuri yaper tem.

10 Sene tame murwe re reri puw tem. Tem, sow bukre re nel mesegenen selke yerem. Re tuwkap kukun yerem. Wasipeikkene peikkene rem mur tem, er sow re etemri wurik yerem. 11 Sow reri sig Kwole Ya Ok. Nowselri ok wuri kwole ya ok tem. Op tem, nugwape tatame rem er ok an sam.

12 Sene tame eiswe re reri puw tem. Tem, liyp, yabel, sow remri wuri yaper tem, pes heyar temenem. Er yaper tem wuri, rem heyar be pasbem. Neir kera yabel kera be pasbem. Som tektemenem.

13 Sene an niruw lam, numare wuri re nel geike sewurbem. An metem, re yaye op webem. An nowselri tatame remne pap metbo. Pap metbo. Pap metbo. God reri kwomri tame mur rem puw tete nenbo. Puw taye mette,

nowselke tetane tatame rem yaperwai tete tetane.

9

God reri kwomri tame letranewe re reri puw tem.

1 Sene tame letranewe re reri puw tem. An lam, sow wuri re nel mesegenen selke yerem. Selmei kik tetane ki, rem sow rene newom. 2 Er sow re selmeiri eru tagwom. Netsa akesa ker bow selmeike wayen nelke tetem. Nelkene yabelkene kerneir kitem. 3 Mus nugwapewai rem eter ker bowke yan wurakwuten nowselke yikwute yakwutem. Mus rem wargel etemri kitimena bukrekap poten tatame remne tate. 4 Rem mus remne op wem, kem topkene agerbo agerbo me amekene kap ate. God reri sig mokwok ket be petene tatame etemnewou kem tate. 5 Liyp letrane kem er tatame remne som tabet. Kem remne kap tan sate. Er tatame rem wargelke tabo mus bukrekap mette. 6 Er yabel mus metbo tatame rem sate habote, rem sate kelow soplaweite. Rem sate pap tete, sabo wule re remne amekwunte.

7 Mus remne an lam, rem ei naite yibo hoskap. Rem golke nenem ei naibo kerap tarek gurerem. Bitmi remri tameri bitmikap. 8 Remri tare take ta etemri tare take lagukap. Rer remri laion mow waleri rerkap. 9 Remri merguw rem baguworke subrasmenem. Er mus rem bititibem tipe ken nugwape metbem. Ei nai tame rem peiktame kwom lelebo ei gwurgwur metbemkap an etopkap ken metbem. 10 Remri kin wargel kinkap. Rem tame etek tabo, tame rem mus metbo. Liyp letrane rem tatame remne tan yin rem mus bukre metbet. 11 Mus remri keryen yen re selmei genewairi keryen yen. Juda tumak rem reri sig op webo. Abadon. Grik tumak rem reri sig op webo. Apolyon. Reri sig tobo et Aboyei Wos Yaper Nenbo Tame.

12 Tatame remne yaper nenbo wos wuri tem. Wos yaper pes som tetane, rep yuri tete tetane.

God reri kwomri tame letrane kelare wuri kerewe re reri puw tem.

13 Sene God reri kwomri tame letrane kelare wuri kerewe re reri puw tem. An tuma wuskiy metem. God eterne golke nenem kwar pebo tiyri akiykap wos eis tuma wuskiy etek yam. Akiykap wos rem op yokwo op yokwo tumakupa etek temenem. Er kwar pebo tiy et God eterri bitmi yokwok temenem. 14 Er tuma wuskiy re God reri kwomri tame letrane kelare wuri kerewe rene op wem. God reri kwomri tame eis, rem Yufretis peik bukrek peikkeretene. Ne remne saukrasen yite. 15 Er peikkeremenem tame eis rem nowselri tatame remne pen sate kowmenem. Rem er nabe, er liyp, er yabelke tete kowmenem. Er yabel tete, rem nowselri tatame kelare wuri kere remne pen sate. Kelare pes kere remne be pete. Rem etop kowmenemke, puw semenem tame re remne saukrasen yim. 16 Rem anne wesowem, hoske simenem ei nai tame remri tame ok et nugwapesubuwai, 200 milion. 17 An nugsikap som op labem, an er hoskene hoske simenem tamekene remne op lam. Rane tame remri wumenem siot kapa et kupkap, rane remri maimokwo weskap, rane rem gworkap wumenem. Hos remri tare laion mow wale etemri tarekap. Kerkene ker bowkene, remri elemoike yan wurabem. Gworkap kerkene salfa pa rem remri elemoike kirkir yan wurabem. 18 Remri elemoike yan wurabem wos mur nugwape tatame rem etek sam. Tame kelare wuri kere rem eter ker, ker bow, gworkap kerkene pak sam. Kelare pes kere rem heyar temenem.

19 Hos remri tumaskene kinkene rem kitimena bukre temenem. Remri kin et tarekene sopokap, rem tatame remne etek yaper nenbem.
20 Er yaper wos mur remne be tan sam tatame, rem wuribai yenbo be potem, rem remri letke nenbem sukwiye tare magel be tayem. Rem remri arkwu gambo remne som kwar pebem, rem sukwiye som lom yokwobem. Rem sukwiyekene wuryakene som nenbem, rem gol, silva, bras, pa, mekene poten ek nenbem. Nenbem, rem remne lom yokwobem. Er sukwiyekene wuryakene rem le be labem, rem wan be metbem, rem tewok be sewurbem.
21 Er tatame rem alwo pi som pebem, nubakene piraruwkene som nenbem, muye bisi mare bisi som yibem, bisi som abem. Rem wule yaper be mesegenem.

10

God reri kwomri tame re Jon rene siglow newom, Jon re er siglow me am.

1 Sene an lam, God reri kwomri kitimenakene tame wuri re God reri kwom mesegenen yerem. Rene gwankapke leipitem. Reri tare numarekware pamenem. Reri bitmi yabelkap pasmenem. Reri tewo kerkap kukumenem.
2 Re gwolbemenem siglow eisow beraren letke semenem. Re mame yokwo tewo kersepkap okke teitmenem. Giriy yokwo tewo re nowselke teitmenem.
3 Re yaye ek tem. Reri tem taye laion mow waleri tayekap metem. Temke, tewo letrane kelare pes kere wakte kuten tuma sein wem.
4 Wakte kutem tuma an basraste nenbemke, sene tuma wuskiy wuri God reri kwomke wekwunen anne op wem. Tewo letrane kelare pes kere wakte kuteye tuma, ne kap basraste. Ne me beras.
5 Kersepkap okkene nowselke teitmenem God reri kwomri tame, re reri let mame yokwo God reri kwomke sen tetem.
6 Som temente God, nelkene nowselkene kersepkap okkene aboyei wos nenem God, eterri sigke re God rene puromon op wem. Tuma sekenewai. Yabel legete nenbo. God re be kowte tetane.
7 God reri kwomri tame letrane kelare pes kerewe, re reri puw tete, er yabelke God reri berasen wem tuma, re nente tetane. Et Tuma Yenbo re reri tuma wesow tamekene reri yaku nen tamekene remne wesowem.
8 God reri kwomke yam tuma wuskiy, an sene metem. Re anne op wem. Nowsel kersepkap okkene teitene God reri kwomri tame, reri letke beraren setene siglow, ne yin pot.
9 An rene yin op wem. Ne anne er siglow eisow newote. Re anne sein op wem. Ne opu poten a. Ne ate, owur owur yen pikap kutete. Ne akwunte, sigowk mus yate.
10 An er siglow eisow er tame reri letke poten am. Am, owur owur yenri pikap kutem. An akwunem, ari sigowk mus yam.
11 Re anne op wem. God reri yuri tete tuma ne sene wesow. Re agerbo agerbo tame beig, agerbo agerbo nowselri tatame, agerbo agerbo tuma namrebo tatame, agerbo agerbo keryen yen remne nente woskap aboyei, ne remne sene wesowte.

11

Yen pes rep tuma wesowem.

1 Sene re ake kubusel anne newon op wem. Ne wayen teten gwor kubusel poten sen yin God Reri Kwoborkene God rene kwar pebo tiykene kubusel seylan yite. Op nenkeipte, sene ne God rene Kwoborke lom yokwobo tatame, remri tame ok karte.
2 God Reri Kwobor makele kubusel kap seylate. Er makele et God rene be habobo tatame etem wurbo makele. Liyp tame pesri ok

pes kere (42), Jerusalem kwom yenbowai er tatame rem teitkerete tetane. 3 Ari Tuma wesowbo yen pes repne an werasen rep ari tuma wesowte. Rep mokwo sibo tame oub wumente. Yabel nugwape (1,260) rep ari tuma wesowbet.

4 Er yen pes rep oliv me peskap, rep lam peskap. Aboyei nowselri Keryen Yen God eterri bitmi yokwok rep etek tetetane. 5 Yike tame rem repne yaper nente seilate, ker repri tumaske wuran peiktame remne etek ein sate. Yike repne yaper nente seilate, rem etopkapwou sate tetane. 6 Rep God Reri Tuma wesowte, God re repne agerbo agerbo kitimena bukre newote. Rep wete, mou be tite. Rep wasipeik remne wete, wasipeik ok nep tete. Rep wete, metkereke yaper wos nowselri tatame remne tete. Rep etop tewok tewok nente habote, rep nente.

7 Rep God Reri Tuma wesowen yaku legete, mowyis por re selmei bukrek mesegenen wayen repkene naite. Re repne teitkwunen taraste. 8 Repri kupa kwom sag bukreri kelowke raste. Sikur sakur tuma er kwom sag sig op webo. Sodomkene Isipkene. Er kwom rem Haneyen Jisas rene mek kwuren peikkeren sam. 9 Yabel mur tep, nina let kere tem, repri kupa bupo me rasmente. Agerbo agerbo nowselri tatame, agerbo agerbo tame beig, agerbo agerbo tuma namrebo tatame, agerbo agerbo wes ten yatene tatame, rem yan repri kupa leklek tete. Rem sewayen repri kupa kap pertaite. 10 God Reri Tuma wesowbo tame pes rep sate, nowselri tatame rem okbopkene tete. Rep aboyei tatame remne mus bukre newote. Eker rem sekwo lomun yage taite, awos an wos awosein awosein ip yi gwop yate.

11 Yabel mur nina let kere tem, God re repne yumu newon rep wow sene poten wayen tetem. Op lam, tatame rem kenakem akem. 12 God Reri Berastene Tuma wesow yen pes rep God reri kwomke yam tuma wuskiy op metem. Kep gwotek waye. Repri peiktame rem lam, rep sel mesegenen gwan purik wuren God reri kwomke yawum. 13 Sou be tem, nina bukre yam. Kwom sag kelare wuri yaper tem. Letrane kelare eis kere rem yaper be tem. Tatame nugwape (7,000) rem sam. Be samenem tatame rem kenakem akem, rem Hevenke tetane Keryen Yen God rene pir wem. 14 Yaper wos peswe tem. Metye. Kereket tete, yaper wos murwe tete nenbo.

God reri kwomri tame letrane kelare pes kerewe re reri puw tem.

15 Sene God reri kwomri tame letrane kelare pes kerewe, re reri puw tem. God reri kwomri tuma wuskiy nugwape rem yaye op wem.

Gwopte nemri
Keryen Yen Godkene
reri Lebam Tamekene
rep nowselri tatame
etemri Keryen Yen tete.
Haneyen re aboyei kwom
somsom panen
simente tetane.
(Kisim Bek 15:18; Daniel 2:44; 7:14,27)

16 Op wemke, tame wuriri ok eis kere keryen tame, rem remri wolbayek God eterri bitmi yokwok simenem. Sene rem gulke pan waren bitmi selke rasen yan God rene lom yokwom. 17 Rem lom yokwon op wem.

Kitimena Sikabewaikene
Keryen Yen God.
Kiyisape ne temenem,
gwopte ne som tetane.
Ne reri kitimena bukre
poten ne aboyei
kwom panen site
yaku tobotam.
Eker nem nene
wese abo.

18 Neri pap yokbo yabel teye.

Ne sam tatame remne
tuma nente, yabel teye.
Eker nene be habobo
tatame rem nene
pap yokbo.
Ne neri yaku nenbo
tatamekene neri tuma
wesow tamekene
nene habobo tatamekene,
ne remne yenbo sein
nente, yabel teye.
Sigkene tatame,
sig bo tatame
remne ne kirkir
yenbo sein nente.
Nowsel yaper nenbo tatame
remne ne yaper sein
nente, yabel teye.
(Buk Song 2:5; 110:5; 115:13)

19 Keryen tame rem etop wem, God reri kwomri tame rem God reri kwomke tetane Kwobor eru tagwom. God Reri Tuma Yewomenem Yeka rem eter Kwobor purik lam. Pelale abem, ken bukre yabem, wakte kutebem, nina yabem, negel met pa moukap tibem.

Satankene reri sukuwkene rem yaper tekeipem.

(Sapta 12—20)

12

Jon re takene arkwu logwokene lam.

1 An danekene sekebo wos bukre nelke lam. Ta wuri te yabel poten tame oubkap wumenem. Liyp etetri tewo kulke temenem. Sow letpeis tewo pes kere teri tarek gummenem. 2 Te yen wurte seikaibo, te mus bukre meten taye pitbo. 3 Sene an agerbo danekene sekebo wos nelke lam. An lam, kupkap arkwu logwo bukre wuri etek temenem. Reri tare letrane kelare pes kere, akiykap wos letpeis kirkir temenem. Reri tare wulare wulare keryen yen etemri tare gurere etek gummenem. 4 Arkwu logwo re reri kinke akwulkap hakwun sow nugwape rem nowselke yerkwutem. Nelri sow kelare mur temenem, kelare wuri rem nowselke yerkwutem.

Sene re yen wurte nenbem ta etetri bitmi yokwok teten kwomenem. Te yen wurte, re teri yen poten ate habom. 5 Er ta te tauryen wuri wurem. God re wem, er yen yuri re ainke nenem gila paku sen aboyei kwom heyar panen site. Yen wurem, rem yen rene agetage tukwus poten God rene sen yawum, God reri wolbaye temenem emik sen yawum. 6 Ta te tamekene bo emik amen yin temenem. God re teri temenem emi kiyi heyarem, te etek yin temente. Yabel nugwape (1,260) rem tene etek heyar lakerete.

7 Sene rem Hevenke ei bukre tasen naibem. God reri kwomri tame, Maikel, reri ei nai tamesipkene rem arkwu logwo reri ei nai tamesipkene etop naibem. Rem awosein awosein naibem. 8 Rem arkwu logwokene reri ei nai tamesipkene remne teitkwunen wekroken rem God reri kwomke sene be temente. 9 God reri kwomri tame rem arkwu logwo bukre reri sukuwkene remne nowselke sokwunem. Er arkwu logwo re kiyisapek temenem sopo yaper. Reri sig Satan, Tatame Remne Tuma Nenbo Tame. Re aboyei tatame remne yikokobem.

10 Sene God reri kwomke temenem tuma wuskiy an metem. Tuma yaye op wem. Gwopte God re tatame remne potye. Gwopte God re kitimenakene yan aboyei kwom panen sitene. Gwopte re wem Tame, Krais, re remri Keryen Yen teye. Gwopte God re Satan rene selke sokwunye. Kiyi neirkene yabelkene re neremri gesmase remne God reri bitmi yokwok tuma nenbem. 11 Nemri gesmase rem remri wesom be habobem, rem sate kirkir tem. Sipsip Yen eterri nepkene reri Tuma

Sekene wesowbem wulekene rem Satan rene teitkwunem. 12 Eker God reri kwomkene, etek tetane tatamekene, keremwou kem okbop ten boteyatete. Nowselkene kersepkap okkene kem pap yaperwai tete. Setate. Kem yaperwai tete tetane. Satan re kerem tetane nowselke ek yerem, re pap kenakem yokbo. Re op sanetene, God re rene pete yabel matnaye, eker re kemne yaperwai nente tetane.

13 Arkwu logwo re lam, rem rene nowselke sokwunemke re tauryen wurem ta tene lelem. 14 Op tem, rem ta tene numare bukreri tipe pes newon te tamekene bo emik kebese bititin yite. Nabe mur liyp letrane kelare wuri kere rem er emik tene heyar lakeren awos newon abet. Arkwu logwo re tene mapurke tate. 15 Sene arkwu logwo re ok aulem. Aulem ok re nugwape geyen ta tene lelem. Re op habom. Op tetek, ta tene ok abun sate. 16 Op tem, nowsel eter re ta tene kwobo lam. Re reri tak guran arkwu logwo reri aulem ok ab an legem. 17 Sene arkwu logwo re ta tene pap bukre yokem, re yin teri agerbo yen nan etemne pete yim. Teri yen nan rem God reri wule heyar meten nenbo tatame. Jisas re remne peteram wule sekene, rem omuteke nenen wesowbo. 18 Sene er arkwu logwo re kersepkap ok barke tetemenem.

13

Mowyis por pes.

1 Sene an lam, mowyis por wuri re kersepkap okke wayebem. Re tare letrane kelare pes kere temenem. Reri akiykap wos letpeis kirkir temenem. Keryen yen etemri tare gurere et akiykap wos wulare wulare gummen yamenem. Reri tare wulare wulare sig yaper etek basrasen yamenem. Er sig et God eterne yogu townebem sig. 2 Er mowyis por re lepat mow walekap. Reri tewo et bea mow wale etemri tewokap. Reri tumas et laion mow wale etemri tumaskap. Arkwu logwo re er mowyis por rene eterri kitimena bukre newon rene op wem. Ne ari wolbayek sin aboyei nowselri tatame remne panen site.

3 Mowyis por reri tare wuri rem kiyi pen sam. Er pi tauk bukre re sok tem, tare re heyar sene temenem. Aboyei nowselri tatame rem etop lam, rem danekene seken reri tuma heyar meten nenbem. 4 Arkwu logwo re er mowyis por rene kitimena newom, eker tatame nugwape rem rene lom yokwobem. Rem mowyis por rene kirkir lom yokwon op wem. Mowyis por re keryen yen bukre. Yike tame re mowyis por eterkap bo. Yike tame rene kebese be teitkwunte.

5 Mowyis por re reri sig kworer bukre wen God rene yogu townebem. Eterri purerek re nowselri tatame remne panen sim. Liyp nugwape kera (42) etopwou God re mowyis por rene me la leikwumenem. 6 Op tem, mowyis por re God rene piswayen wesburbem. Re God reri sig, reri kwom, reri kwomri tatame remne kirkir etopwou nenbem. 7 Re God eterri tatame remne ei nayen teitkwunbemke, God re rene me lewouke labem. Opkap mowyis por re kitimena bukre poten nowselri tatame nugwape remne panen sibem. Re agerbo agerbo tame beig, agerbo agerbo nowselri tatame, agerbo agerbo tuma namrebo tatame, agerbo agerbo wes ten yatene tatame, remne panen simenem. 8 Nugwape nowselri tatame rem mowyis por eterne lom yokwote. Er tatame remri sig pen sam Sipsip Yen reri siglowke be basrastene. God re nowselkene nelkene be nenmenem, re somsom temente tatame etemri sigwou er

siglowke basrasem. Tatame remri sig er siglowke be basrastene, rem mowyis por rene lom yokwote tetane.
9 Wan tetane tatame, kem wan heyar met. 10 God re wete, reri rane tatame rem ake yaperke yite, rem yite. God re wete, reri tatame rane remne pik pen sate, rem sate. Op temente, God eterri tatame rem taskuren God rene omuteke som habobet.
11 Sene an lam, agerbo mowyis por re sel purik wuram. Re sipsip yen remri akiykap wos pes reri tarek temenem. Reri tuma et arkwu logwo eter webo tumakap. 12 Er peswe mowyis por reri kitimena et kiyiri mowyis por eterri kitimena bukrekap. Re kiyiri mowyis por reri kulke ten reri yaku nenbem. Re nowselkene aboyei nowselri tatamekene remne yak rin tiri tarin rem kiyiri mowyis por rene lom yokwobem. Er mowyis por reri pi tauk kiyi sok tem, re pow tem. 13 Peswe mowyis por re agerbo agerbo kitimenakene bukre wos nenbem. Re webem, ker nel mesegenen selke yerbem. Aboyei tatame rem etop labem. 14 God re rene me lewouke lamke, re kiyiri mowyis por reri bitmik kitimenakene bukre wos nenben aboyei nowselke temenem tatame remne yikokobem. Re remne op wem. Pik pem, som tetane mowyis por reri tame nelkap kem wurya regen re sig bukre potte. 15 God re som me lewouke lamenemke, peswe mowyis por re kiyiri mowyis por reri wurya rene reri yumu optemke, wurya re yumukene tem. Yumukene tem, re tuma kebese namrem. Yike tatame rem wurya rene be lom yokwom, re remne pen sam.
16 Sene peswe mowyis por re aboyei nowselri tatame remne yak rin tiri tarin remri mokwok o remri mame yokwo let eili weske ket pen yamenem. Sig bukre temenem tatame, sigkene bo tatame, wosbaskene tatame, wosbaskene bo tatame, kel yaku nenbo tatame, yaku bop nenbo tatame, aboyei rem ket pen yamenem. 17 Tatame rem mowyis por reri sig o reri sigri namba be ket pemenem, rem wos getke be tupate. Rem wos kirkir natokwo be kerete. 18 Purerekene tatame kem met. Wuribai purere yenbo tetane tatame, rem mowyis por reri nambari tobo heyar met. Er namba 666, et tame wuriri sig.

14

Sipsip Yen eterri tatame rem sekwo ager lombem.

1 Sene an lam, Sipsip Yen re Saion Kwowke tetemenem. Nugwape tatame, 144,000, rem eterkene etek tetemenem. Sipsip Yen reri sigkene eterri Ha reri sigkene etemri mokwok ket pen yamenem.
2 Sene God reri kwomke yam tuma wuskiy an metem. Er tuma wuskiy et kwowke yerbo ok pi bukre ken rik metbem, wakte kutebo ken rik metbem. Er tuma wuskiy et tame rem gitakap wos pebo ken rik kirkir metbem. 3 Er 144,000 tatame rem sekwo ager Keryen Yen reri wolbaye tobok lombem. Rem kelpe wos eiskene keryen tamekene etemri bitmik etek lombem. God re er nowselri tatame remri wule yaper tupam. Etemwou rem er sekwo kebese meten lombem. 4 Er tame rem takene be tuknabem, rem wule yaper be nenbem. Sipsip Yen re mak yibo, rem etek kirkir yibo. Er nowselri tame remne God re tupan temnas yi potem. Rem Godkene Sipsip Yenkene repri tame beig temnas yi tame tem. Opkap rem God rene newobo now ager awos potbokap. 5 Rem yikoko tuma be wuri webem, rem wos yaper be wuri nenbem.

God reri kwomri tame mur rem tuma wesowem.

6 Sene an lam, God reri kwomri agerbo tame wuri re nel geike bititin yabem. Re nowselke temenem tatame remne somsom temente Tuma Yenbo wesowte nenbem. Agerbo agerbo tame beig, agerbo agerbo nowselri tatame, agerbo agerbo tuma namrebo tatame, agerbo agerbo wes ten yatene tatame, remne re wesowte. 7 Re yaye op wem. God re tatame remne tuma nenen se pete yabel matnaye. Eker kem rene aken rene tuma yenbo webet. Re nelkene nowselkene nenem. Re kersepkap okkene wasipeik okkene nenem. Kem rene lom yokwobet.

8 Sene God reri kwomri tame peswe re temnas yi tame rene semowen op wem. Kwom sag bukre, Babilon, re yaper teye. Ekeya, re yaper teye. Re aboyei nowselri tatame remne wule yaper peterabem. Re remne eterri wain ok newon abem, rem muye bisi mare bisi yibem.

9 Sene God reri kwomri tame murwe re repne semowen yan yaye op wem. Tatame rem mowyis por rene lom yokwobo, reri wurya lom yokwobo, rem mowyis por reri sig poten etemri let eili wes o mokwok ket pemenem, 10 er tatame God re remne pap yoken yaper sein nente tetane. Reri yokbo pap re warek siren temenbo tuma kutebo wiyokok tarekap. Re kelpok kirkir be sirbo. Rem er tuma kutebo wiyokok tarekap akeipte, rem mus bukre meten pap sekte tetane. Remne ker salfa pak eibo kerke eite. Remne er kerke ein rem mus bukre mette tetane. Sipsip Yenkene God reri kwomri tame yenbowaikene etemri bitmik God re remne etop sein nente tetane. 11 Etemne ein mus metbo ker bow re som me wayebet. Neirkene yabelkene mowyis por rene lom yokwobo tatame, reri wurya lom yokwobo tatame, reri sig ket pemenem tatame rem ege be site, rem mus bukre som metbet tetane. 12 Op tete, God reri wule sen Jisas rene omuteke som habobo tatame, rem som taskuren tetete.

13 Sene an God reri kwomke yerin tuma wuskiy op metem. Ne op basras. Haneyen rene omuteke habobo tatame rem gwopte sate o rem yuri sate, rem Haneyen reri yaku som nenen metekwasbet. Sene God Reri Wow re kirkir op wem. Ekeya. Rem metekwasbet. Remri nenbem yaku yenbo etemkene kirkir yite tetane. Opkap, remri yaku legen rem ege sin metekwasbet.

Nowselri awos ok kwoye perwurte yabel teye.

14 Sene an lam, wulkap nel gwanke temenem. More tamekap tame re nel gwanke simenem, re keryen yen reri golke nenem tare gurere gummenem, re wunkene arep letke semenem. 15 Sene God reri kwomri tame wuri nab, re God Reri Kwobor mesegenen wuram. Re nel gwanke simenem tame rene yaye op wem. Ne arep sen yin nowri awos perwurte. Aboyei nowselri awos ok kwon yatene. Gwotepte awos perwurte yabel teye. 16 Op wemke, nel gwanke simenem tame re arep puwurem, nowselri awos aboyei perwurem.

17 Sene an lam, God reri kwomri agerbo tame re God reri kwomke tetane Kwobor mesegenen wuram. Eter mere, re wunkene arep semenem. 18 Sene God reri kwomri agerbo tame, re God rene kwar pebo tiy mesegenen yam. Er tame re ker lakerebo tame. Re wunkene arep semenem tame rene yaye ten op wem. Ne arepke yaku nen. Wain supa ok kwon yatene. Ne nowselri wain supa munkene lowen poten owete. 19 Op wemke, tame re arep sen ya taurem, nowselri wain supa lowen poten nak ti rewo sikabek yewobem. Et

God re pap bukre yokbokap. 20 Er wain supa teitbesbo rewo re kwom sag bukre gwop yokwok temenem, rem wain supa etek teiten besbem. Er tatame remri nep rewo bagwok teybem. Nep re wame geibo okkap geyem. Er wame reri lagu 300 kilomita. Wame reri mei tame wakke tem.

(Aisaia 63:3; Krai 1:15)

15

God reri kwomri tame letrane kelare pes kere rem tatame remne yaper nente wos wulare wulare semenem.

1 Agerbo sikabe wos wuri an nelke lam. An lam, an danekene seken op habo op habom. God reri kwomri tame letrane kelare pes kere rem nowselri tatame remne yaper nente wos letrane kelare pes kere semenem. God re pap yokem, re er yaper nente wos werasem. Er yaper wos nenkeipte, et ab eteke. God re pap sene be yokte.

2 Sene an oknelkene kerkene nenem kersepkap ok lam. Wule yaper teitkwunem tatame remne an kirkir lam. Er tatame rem mowyis por eterne, reri wuryakene, nambakene sig tetane mowyis porkene remne ab teitkwunem. Rem oknelkap kersepkap ok barke tetemenen God re remne newom gitakap wos rem letke semenem. 3 Rem God reri yaku nen tame, Moses, reri sekwo wuri op lombem. Sipsip Yen eterri sekwo rem kirkir op lombem.

Kitimena Sikabewaikene
Keryen Yen God.
Neri nenbo wos et bukre,
et hadebaswai.
Ne aboyei nowselri tatame
etemri Keryen Yen.
Neri nenbo wule et yenbo,
et sekenewai.
(Kisim Bek 15:1)

4 Aboyei tatame rem nene akbo.
Aboyei tatame rem neri
sig bukre webo.
Nerenwou ne yenbowai.
Aboyei nowselri tatame
rem neri nenbo wule
yenbo labo,
eker rem yan nene
lom yokwobet.
(Jeremaia 10:7; Buk Song 86:9)

5 Sene an lam, God reri kwomke tetane Kwobor eru tagworasmenem. God reri Sipsip Weske Nenem Ake et Kwobor purik temenem. 6 God reri kwomri tame letrane kelare pes kere rem Kwoborke yan wuram. Rem tatame remne yaper nente wos letrane kelare pes kere semenem. Rem malebem tame oub yenbo wumenen golke nenem somokep merguwke simenem. 7 Sene kelpe wos eis remri wuri re yan God reri kwomri tame letrane kelare pes kere remne golke nenem ware wulare wulare newon yam. Somsom tetane God reri pap yokbo wule ware letrane kelare pes kerek yewomenem. 8 Ker bow re God Reri Kwoborke pulaumenem. Er ker bow et God reri hadebaswaikene reri kitimena bukrek yam. Tame rem kwobor mapurke wurte. Reri kwomri tame letrane kelare pes kere, rem letrane kelare pes kere yaper wos nenkeipte, tame rem kebese ek wurte.

16

Rem God eterri pap yokbo wule yewotene warek letrane kelare pes kere sirem.

1 Sene an metem, tuma wuskiy bukre God Reri Kwoborke yan tame letrane kelare pes kere remne op wem. Kem yin God reri pap yokbo wule yewotene warek letrane kelare pes kere sen yin nowselke sirkwunte.

2 God reri kwomri tame wuri re temnas yin reri semenem ware re selke sirkwunem. Mowyis por reri wurya lom yokwobem tatamekene reri sig ket pemenem tatamekene rem nugwape nai tewo naibem. Remri obop sikabewai tem.

3 Sene God reri kwomri tame
peswe reri semenem ware re
kersepkap okke sirkwunem.
Kersepkap ok re sam tame etemri
nepkap tem. Op tem, kersepkap
okke temenem kelpe wos, rem
aboyei saiwokeipem.
4 Sene God reri kwomri tame
murwe reri semenem ware re
wasipeikene wamekene etek
sirkwunem. Er ok re nep tem. 5 An
metem, ok lakerebo tame, re God
reri kwomri tame, re op wem.
O Keryen Yen God.
Ne Tame Yenbowai,
ne kiyi temenem,
ne gwopte som tetane.
Ne tatame remne heyar lan
sanetene.
Sene ne remne yaper sein
nenbo, et wule yenbo.
6 Kiyi er tatame rem neri
tatamekene neri
tuma wesowbem tamekene
remne pen san remri nep
yerem.
Gwopte ne remne opkap
tokwo yaper sein newobo,
ne remne nep okkap newon
abo.
7 Sene an metem, God rene kwar
pebo tiyke tuma wuskiy wuri etek
yam. Re kirkir op wem.
Ekeya. Kitimena
Sikabewaikene Keryen Yen
God.
Ne wule sekene nenbo.
Rem nenbemkap,
ne remne etop sein nenbo.
Neri wule et yenbowai.
Et sekene.
8 Sene God reri kwomri tame
eiswe re semenem pap yokbo wule
warek yewomenem, re yabelke
sirkwunem. God re kirkir temke,
yabel re sikabewai pasen tatame
remne yabel kerke eim. 9 Remne
nugwape kerke eibem, rem God
rene kenakem piswayen rene yogu
townebem. Rem metem, er yaper
nenbem wos rem God reri kulke
temenem. Rem remri nenbem
yaper wos be mesegenem. Rem
God reri sig bukre be wem.

10 Sene God reri kwomri tame
letranewe reri warek yewomenem
pap yok wule re mowyis por
reri wolbaye bukre tukmenem
emik sirkwunem. Mowyis por
eterri panen simenem kwom,
nugwape neir bukre tektem. Rem
mus bukrewai sekene meten rem
taule kworer tabem. 11 Rem
metbem muskene etem temenem
numakene rem habon Hevenke
tetane God eterne piswayen yogu
townebem. Rem remri yaper nen
wos be mesegenem, rem wuribai
yenbo be potem.
12 God reri kwomri tame letrane
kelare wuri kerewe reri warek
yewomenem pap yok wule re
Yufretis peik bukrek sirkwunem.
Er peik re ok pelen aboyei ger-
ayewom. Geb sok tem, kelow re
bukre tem. Yale yokwori keryen
yen rem er kelowke kebese yate.
13 Sene an lam, arkwu gambo mur
rem atekwobukap, rem arkwu
logwo, mowyis por, yikoko tuma
wesowbo tame etemri elemoike
wuram. Rem arkwu gambo
yaperwai. 14 Rem kitimenakene
bukre wos kebese nenbo. Rem
aboyei nowselri keryen yen remne
lasyin op webem. Kem kemri
ei nai tame remne panen yan
wuriwouke duwen kem peiktame
remkene ei naite. Kitimena
Sikabekene Keryen Yen God, Eterri
Yabel Bukrek kem ei naite tetane.
15 Metye. An bisi a tamekap
yate tetane.
Tame re be tuknamente,
re le som nowsin anne
kowmente, re reri tame oub
meknik rasen lakerebet,
er tame re metekwaste.
Re kwom geike sogwul
bop be sewurte.
Re sebera be yate.
16 Sene arkwu gambo rem nug-
wape nowselri keryen yen remne
we pot a poten rem emi wurik
duwem. Er emi Hibru tumak rem
Armagedon webo.
17 Sene God reri kwomri tame
letrane kelare pes kerewe reri

ware re poli taukke siryewom. An metem, tuma wuskiy bukre God Reri Kwoborke tukmenem wolbayek op webem. Aboyei wos yaper tekeipye. Ab eteke. 18 Sene pilale nugwape abem, wakte kutebem. Agerbo agerbo kukwon an metbem. Nina bukrewai yam. Kiyi opkap nina be yabem. Yei warege mere rem opkap nina bukre be lam. Et nina burkrewai. 19 Er kwom sag bukre, Babilon, re kelare mur germem. Nowselri net ake kwomri kwomri aboyei tereiwem. Kiyi God re Babilon kwom sagri tatame remne lewouke labem. Sene re remri nenbem yaper wos habon pap kenakem yokem. Re remne reri warek yewomenem wain ok newon am. Er wain ok et reri pap yok wule nugwapewai. Re remne pap be metem, re remne yaperwai sein nenem. 20 Kersepkap okri kwowyen rem sene be tem. Kwow bukre mere rem sene be tem. 21 Nugwape negel met pa nel mesegenen nowselri tatame remne yeren botkuyewom. Pa wulare wulare remri lim 50 kilogram. Er pa tatame remne yaperwai nenbem, eker rem God rene piswayen wesburbem.

17

Sig bukrekene mare bisi yibem ta te yaper tem.

1 Sene God reri kwomri tame letrane kelare pes kere ware semenem tame etemri wuri, re yan anne op wem. Ne opu ya. An nene op peterate. Sig bukrekene mare bisi yibo ta tene yaper sein nente nenbo. Te nugwape peik tekbik sitene kwom sag bukre. 2 Nowselri keryen yen nugwape rem tekene mare bisi yibem. Rem sukwiye wuran wule yaper nenbem. Nugwape nowselri tatame etem mere, rem tekene wule yaper saper nenbem, rem teri wain ok an sisipen belebem.

3 God Reri Wow re anne gureren God reri kwomri tame re anne tamekene bo emik panen yim. An lam, ta wuri te kupkap mowyis por reri magelke simenem. Er kupkap mowyis por re God eterne piswayen yogu townebo tuma eterri wesomke basrasmenem. Reri tare letrane kelare pes kere temenem. Reri akiykap wos letpeis kirkir temenem. 4 Er ta te kupkapkene kilapunen kwoi weskapkene tame oub wumenem. Te golke nenem kerap wole woskene kel bukre tupabo pakene gaituk yenbokene wolemenem. Te golke nenem ok abo ware letke semenem. Wule yaperkene mare bisi yibo wulekene etek yewomenem. Teri nenbem wule yaper er warek pulaumenem. 5 Sig wuri teri mokwok ket pemenem. Er sig et sikur sakur tuma tobo op basrasmenem. An Babilon kwom sag bukre. An mare bisi yibo takene nowselri wule yaperwai nenbo tatamekene etemri nawo sekene. Op basrasmenem. 6 An lam, er ta te ok an sisipen belebem. Te God reri tatame remne pen sam. Rem Jisas rene be mesegenem, eker te remne pen sam. Te remri nep an sisipen bolparetebem. Op an lam, an danekene seken op habo op habobem.

7 God reri kwomri tame re anne op wemetem. Berke ne danekene seken op habo op habobo? Er takene mowyis porkene repri berastene tobo an nene heyar wesowte. Ta tene sen yibo mowyis por re tare letrane kelare pes kere tetane, re akiykap wos letpeis kirkir tetane. Repri tobo an nene wesowte. 8 Mowyis por, kiyi re temenem, gwopte re be tetane. Re sel mei bukrek sene wayete nenbo. Re yin yaper tete. Rane nowselri tatame rem etop late rem danekene sekete. God re nelkene selkene be nenmenem, re somsom temente tatame etemri

sig siglowke basrasem. Nowselri tatame remri sig er siglowke be basrastene, etemwou rem rene lan danekene sekete. Er mowyis por re kiyi temenem, gwopte re be tetane, yuri re tegek sene tete.

9 Op temente, God eterri tatame rem purere poten er wos kebese sanete. Tare letrane kelare pes kere tetane mowyis por et letrane kelare pes kere kwow. Ta te er kwowke sitene. 10 Er tare rem letrane kelare pes kere nowselri keryen yen mere. Keryen yen letrane rem yaper tem. Wuri re tetane. Sene wuri re keryen yen yuri tete tetane. Re keryen yen tete, re nowselri tatame remne keraket panen site. 11 Kiyi re temenem, sene re be tetane mowyis por, re kelare mur kerewe keryen yen tete tetane. Re keryen yen letrane kelare pes kere etemri wuri. Re keryen yen tete, sene re yin yaper tete tetane.

12 Mowyis por reri akiykap wos letpeis et yuri tete keryen yen letpeis. Er tame rem keryen yen reri yaku be pottene. Rem saberawiy potte, rem mowyis por eterkene rem keryen yen yaku keraket nente. 13 Er keryen yen letpeis rem wuribai wuriwou ten rem mowyis por rene op wete. Nem nereri kulke wuren tete. Nem nemri kitimenakene saberawiykene nene newote. 14 Sene rem Sipsip Yen rekene ei naite. Sipsip Yen re haneyen etemri Haneyenwai, re keryen yen etemri Keryen Yenwai, eker re reri sukuwkene rem remne teitkwunte tetane. Sipsip Yen re kiyi wepotem tatame, reri lebam tatame, rene be mesegenem tatamekene rem eteri sukuw, rem remne aboyei teitkwunte.

15 God reri kwomri tame re anne sene op wem. Ne lam, mare bisi yibo ta te nugwape peik tekbi etek sitene. Et peik bo. Et nugwape tatame. Rem agerbo agerbo tame beig, agerbo agerbo wes ten yatene tatame, agerbo agerbo tuma namrebo tatame, agerbo agerbo nowselri tatame. 16 Akiykap wos letpeiskene mowyis porkene rem mare bisi yibo ta tene muwai wete. Rem tene yaperwai nente. Rem teri wos aboyei potte, te wes bop temente. Rem teri om ate, rem tene kerke ab lisen eikeipte. 17 Rem remri purerek be nente. God re kiyi wemkap, er keryen yen letpeis rem wuribai wuriwou poten rem remri keryen yenri kitimena mowyis por rene newote. Opkap, God re wem tuma sekene tete. 18 Neri lam ta te kwom sag bukre. Aboyei nowselri keryen yen rem teri kulke tetane.

18

Babilon kwom yaper tem.
(Aisaia 21; 47; 48:20; Jeremaia 50; 51)

1 Sene an lam, God reri kwomri agerbo tame wuri re Heven mesegenen yerem. God re rene saberawiy newom, reri wesom yabelkap pasemke, nowsel eikap beran yabel buwbokap tem. 2 Re tuma yaye op wem.

Kwom sag bukre Babilon,
te yaper teye.
Te yapersubuwai teye.
Gwopte arkwu gambokene
omugambokene rem
etek tetane.
Metkereke yaper saper ap
rem etek kirkir tetane.
(Aisaia 21:9; 13:21)

3 Aboyei nowselri tatame rem
Babilon kwom etetri
ok yaper an sebera ya
wule nenbem.
Nowselri keryen yen rem
tekene muye bisi yibem.
Teri wos hogiye potbo wulekap,
nowselri kel yaku nenbo
tame rem kel nugwape
etopkap wulek potbem.
(Aisaia 23:17; Jeremaia 51:7)

4 Sene an metem, agerbo tuma
wuskiy Hevenke op webem.
Ari tatame. Kem Babilon
kwom mesegen. Kem
tene mesegen.
Kem teri nenbo wule yaper
mane nente.
An tene yaper sein nente
tetane. Kem tekene
kirkir yaper kap tete.
(Aisaia 48:20; Jeremaia 50:8; 51:6)
5 Teri wule yaper te putuwen
yawun Hevenke tem. Teri
nenbo wule yaper God re
som habobo. Re be serte.
6 Teri kemne nenbemkap,
kem tene sein etop
nente.
Te kemne yaper nenbemkap,
kem sein tene tewo pes
yaper nente.
Te ok yaper warek tin
kemne newon abemkap,
kem tene sein ok yaper
tewo pes newon ate.
7 Te teri sig kworer gabon
op habom.
An keryen ta bukre.
An keryen yenri wolbayek sitene.
An wane ta bo.
An mokwo mapurke site.
Te teri sig kworer
nenuwbemkap,
te wosbas nugwape
potbemkap,
kem tene yaper etopkap
sein nente.
Te mus tewok tewok
meten kirate.
(Aisaia 47:7-9)
8 Kitimena Sikabewaikene
Keryen Yen God,
re tene tuma nenen yaper
sein nente tetane.
Yabel wuriwouke te
sikanuma bukre potte,
te kirate, te akwoi site,
tene kerke eite tetane.
9 Nowselri keryen yen rem
tekene muye bisi yibem. Metk-
ereke wule yaper rem tekene
kirkir nenbem. Tene eibo ker
bow late, rem er kwom sag lan
pap yaperwai ten kirate. (Es-
ekiel 26:16-17) 10 Rem teri kira
taye mette, rem me aken tekene
yaper kap ten kaike teten leklek
tete. Rem lan op wete. Pap
metbo. Babilon kwom sag bukre,
kitimenakene kwom sag. Yabel
wuriwouke God re nene yaper sein
nenye.
11 Nowselri natokwo kerebo
tame rem tene kirkir kira mok-
wote. Tatame rem remri wosbas
sene be tupate. 12 Remri wosbas
gwor. Gol, silva, malebo pa,
gaituk yenbo, agerbo agerbo
sepatebiy yenbo, wulkap, kupkap,
kilapunen kwoi weskap sepatebiy,
hekna habona boskene me, por
rerke nenbem wos, tokwo bukrek
tupabo mek nenbem wos, braske
nenbem wos, ainke nenbem wos,
pak nenbem mikkene wos, 13 awos
nenen abo me wes, sikiy, aseneka,
boskene me ner, kwar yenbo, wain
ok, teya kwar, wit sibuw, wit supa,
bulmakau, sipsip, hos, hoske liten
yibo pere, yaku bop nenbo tatame,
kwom lelen keikerem tatame etem
mere. Er wos nugwape rem sene
be tupate. 14 Kel yaku nenbo tame
rem Babilon tene op wete. Neri
potte pap tetebo wos, rem yaper
tekeipye. Nugwape hekna habona
wosbas yenbo kanbo rem ab yaper
teye. Sene ne er wos soplaweite
tetane.
15 Babilon kwom kel yaku nenen
kel nugwape potbem tame, rem
akte, rem teri metbo mus kirkir
kap mette. Eker rem kaike teten
pap yaper ten kiraterte.
16 Rem op wete. Pap metbo. Kwom
sag bukre tene pap metbo. Kiyi
te wulkap tame oub yenbo wun
sowurbem. Te agerbo agerbo
kupkap sepatebiy, kilapunen kwoi
weskap sepatebiy wolebem. Kiyi
te gol, me malebo pa, gaituk yen-
bokene kerap wolebem. 17 Yabel
wuriwouke teri nugwape kelkene
wosbaskene rem yaper teye.
Aboyei sip berai kerebo

tamekene sip tupan yibo tatamekene sip yaku nenbo tamekene agerbo agerbo kersepkap okke kel yaku nenbo tamekene rem kirkir Babilon kwom kaike tetemenem. 18 Rem Babilon kwom eibem ker bow lan yaye kirgwowon op wem. Babilon et kwom sag bukrewai. Agerbo kwom opkap bo. 19 Rem pap yaperwai ten rem til waren kirawe basewe tuma op wem. Pap metbo. Kwom sag bukre te yaperwai teye. Aboyei kersepkap okke yibo sip mutame rem teri kel poten wosbas nugwape tame tem. Sene bo. Pap metbo. Yabel wuriwouke et kwom te yaperwai teye. (Aisaia 23:14; 24:8; Esekiel 27:26-36)

20 God reri kwomke tetane tatame kem okbop te. God reri tatame, Jisas reri werasen yi tame, reri tuma wesowbo tame, kem metekwasen okbop te. Babilon kwom te kemne yaper nenbemkap, God re tene tuma nenen yaper sein nenbo. Eker, kem metekwasen okbopwai te.

(Lo 32:43; Jeremaia 51:48)

21 Sene God reri kwomri kitimenakene tame wuri, re pa sapekene, wit supa besbo pakap, nenewaye poten kersepkap okke sokwunen op wem. An er pa sokwunbokap, Babilon kwom bukre etopkap yaye sokwunte tetane. Tatame rem er kwom sene be late. 22 Gitakap wos taye, tatame tuma wuskiy, ame puw taye, puw bukre taye, sene be mette. Er kwomri metkereke yaku nenbo tame remne sene be late. A yaku om yaku nenbo kukwon er kwomke sene be mette. 23 Er kwom kerkene tuwkene sene be late. Agerke narpanetene tatame remri tuma wuskiy sene be mette. Babilon kwomri natokwo kerebo tame kiyi remri sig bukre temenem, sene bo. O Babilon. Ne aboyei nowselri tatame remne yikokon piyaruw yaper nenbem, sene bo.

24 Babilon kwom te God Reri Tuma wesow tamekene rene omuteke habobem tatamekene remne pen sabem. God re remri nep eter Babilon kwomke lam. Nowselke temenem pen sam tatame remri nep kirkir, re etekwou lam. (Jeremaia 51:48-64)

19

Babilon kwom yaper tem, nugwape tatame rem okbop tem.

1 Sene an metem, God reri kwomke tetane tatame nugwape nugwape remri taye bukrekap an metem. Rem op wem.

Haleluya. Nem neremri Keryen Yen God rene pir hadebaswai webo.

Re nemne sene poten nem pow tem.

Reri kitimena bukretamewai.

2 Re tatame remne heyar sin lan sanebo.

Re remne heyar wulek tuma sekene nenen remne sein yaper nenbo.

Mare bisi yibo ta, te tatame remne sebera yabo wule peterabem.

Te God reri yaku nenbem tatame remne pen sabem.

God re tene yaper sein nenem.

3 Rem yaye op sene wem.

Haleluya. Nem God reri sig nenuwbo.

Babilonke eibo ker bow re som wayebet.

4 God re eterri wolbaye bukrek simenemke, tame wuriri ok wuriri eis kerem keryen tame etem, kelpe wos eiskene, rem gulke pan waren tuknan rene lom yokwon op wem.

Sekenewai. Haleluya. Nem God rene pir webo.

5 Sene an metem, wolbaye bukrek yam tuma wuskiy re op wem.

God reri yaku nenbo tatamekene God rene habobo tatamekene, sig tetane tatamekene sig bo tatamekene, kem neremri God rene pir webet.

Sipsip Yen re ta panem, rem awos bukre am.

6 Sene an nugwape tatame remri tuma tayekap metem. Er taye re kwowke yerbo ok pi bukre kenkap metbo, wakte kutebo kenkap metbo. Rem op wem.

Haleluya. Kitimena Sek-abowaikene Keryen Yen God re nowselri tatame remne panen sitene.

7 Sipsip Yen re ta panete yabel teye.

Panete nenbo ta te teri kerap wol-eye.

Nem okbop ten boteyatete.

Nem rene pir wen rene tuma yen-bowai wete.

8 God re tene me malebo tame oub wulkap yenbosubuwai wo-lete newom.

Tame oub yenbo et God rene omuteke habobo tatame etem nenbem wule yenbo.

9 Sene God reri kwomri tame re anne op wem. An nene wete tuma ne etop basras. Sipsip Yen re ta panete, re tatame remne wepoten rem ta pane kisbo awos yan ate. Er tatame rem okbop tebo. Re anne sene op wem. Gwor tuma et God Reri Tuma sekene. 10 Op metem, an eter tame eterri tewo tobok gulke pan waren tare selke rasen rene lom yokwote nenbem. Re anne sewayen op wem. Ne mane op nente. An kirkir neri ges-masekene yaku nen tamesip. An etemkene nem Jisas eter wesowem tuma sekene kirkir omuteke sebo. Ne God eternewou lom yokwo. Nem metene, Jisas reri wesowem tuma sekene et God Reri Tuma we-sow tame remri wuribai lisokobo.

Jon re lam, tame wuri wulkap hoske simenem.

11 Sene an lam, God reri kwomri eru tagworasmenem. Wulkap hos wuri etek tetemenem. Tame re hos magelke simenem, reri sig wuri et Yaku Omuteke Nenbo Tame. Sig wuri nab et Wule Yenbo Sekene Sebo Tame. Re sekene wulek tuma nenen peiktame remkene naibo. 12 Le reri kerkap kukumenem. Keryen yen bukre remri tare gurere nugwape reri tarek gureremenem. Reri weske sig wuri etek basrasmenem. Sig reri tobo eterwou re mettene. 13 Reri wumenem tame oub laguna nepke wusemenem. Rem reri sig op webem. God Eterri Tuma. 14 God reri kwomri ei nai tame nugwape nugwape rem rene semowmenem, rem wulkap tame oub yenbo wun wulkap hoske sin yamenem. 15 Temnas Yi Tame re wunkene pi reri tumaske wuram, re nowselri tatame remne er pik pen sate. Re ainke nenem gela paku sen remne heyar lakerete. Wain supa teitbilsibo rewo bukrek re wain supa etek teitbilsite tetane. Er wain supa teitbilsibo rewo et Kitimena Sikabewai Keryen Yen God reri pap yok wule. 16 Reri tame oubkene tewokene sig op basrasmenem. Re keryen yen etemri Keryen Yenwai, re haneyen etemri Haneyenwai.

17 Sene an lam, God reri kwomri tame wuri re yabel supake tetemenem. Re nel geike yi yabem ap remne yaye op tem. Kem opu yan wuriwouke duw. God re kemne awos bukre newon ate weye. 18 Kem keryen yen remri kupa, ei nai tame remri keryen yen remri kupa, molkene tame remri kupa, hos remri kupa, hoske simenem tame remri kupa, kem remri kupa yan ate. Yaku bop nen tame remri kupa, kel yaku nen tame remri kupa, sig bukre tame remri kupa, sig eisow tame remri kupa, kem yan ate.

19 Sene an lam, mowyis por re nowselri keryen yen etemkene remri ei nai tame nugwapekene rem yan wuriwouke duwem. Rem wulkap hos luke simenem Tame eterkene eterri ei nai tame etemkene naite wem. 20 Hoske simenem Tame re mowyis

porkene yikoko tuma wesow tamekene repne keikerem. Kiyi er yikoko tuma wesow tame re mowyis por reri bitmi yokwok agerbo agerbo kitimenakene bukre wos nenbem. Mowyis por reri sig ket pemenem tatamekene mowyis por reri wurya lom yokwobem tatamekene re remne etopkap yikokobem. Rem mowyis porkene yikoko tuma wesow tamekene repne kelpe kelpe nenewayen ker tetane peik kupak sokwunem. Er peik kupa gworkap salfa pa etek eibo. 21 Hoske simenem Tame re repri ei nai tame remne aboyei pen saiwom. Eterri tumaske wuram pik re remne pen saiwom. Op tem, ap rem yan tame remri kupa an seke ten pulawem.

20

Satan rene nabe nugwape bograsem (1,000).

1 Sene an lam, God reri kwomri tame wuri re God reri kwom mesegenen yerem. Re somo bo okmeiri ki letke semenem, re kitimenakene kep kirkir semenem. 2 Re yan arkwu logwo rene keikerem. Re er kiyiri sopo yaperwai. Re Satan, re Tatame Remne Tuma Nenbo Tame. Rene kitimenakene kepke bograsmente nabe nugwapewai, 1,000. 3 God reri kwomri tame re rene poten somo bo okmeik sokwunen eru ab suben kitkerem. Op nenem, Satan re etek temente, re nowselri tatame remne mapurke yikokote. Nabe nugwapewai, 1,000 tetek, rem rene kep sene saukrasen re keraket sewurte.

4 Sene an nugwape keryen yenri wolbaye lam. Tame rem etek sin yamenem. God re er tame remne wem, rem tatame remne tuma nenen se pete. Kiyi sam tatame remri wow an kirkir lam. Er sam tatame, kiyi rem Jisas reri nenbemkap tumakene, God Reri Tumakene wesowbem. Eker agerbo tame rem remne pen sabem, remne wak regbem. Er sam tatame rem mowyis porkene reri wuryakene be lom yokwobem. Mowyis por reri sig etemri mokwok o let eili weske ket be pemenem. Rem san wow sene poten Krais eterkene rem keryen yenri yaku kirkir nenbem. Er yaku rem nabe 1,000 nenbem. 5 Er tatame rem temnas yin wow sene potem tatame. Nabe nugwape, 1,000 yitek, agerbo sam tatame rem sene wayen sin wow sene potte. 6 God re temnas yi wow potem tatame remne heyar nente, rem okbop tete. Rem sene be sate. Rem Godkene Kraiskene etepri Kwobori yaku som nenbet. Nabe 1,000 rem Krais eterkene nowselri tatame remne panen site.

Satan re yaperwai tem.

7 Nabe 1,000 tetek, rem somo bo okmei eru tagworasen Satan re sene wayen yite. 8 Re nowselri tatame remne sene yin yikokote. Yale yokwo, yow yokwo, weiwar, yawari tatame remne re yikokote. Re Gokkene Magokkene repri sukuwkene remne kirkir, Satan re remne wete, rem pi wol poten wuriwouke wurte. Rem nugwape tame ok. Remne me take ame takekap late. 9 Agerbo agerbo kwomri tame rem pi wol sen yan rem God rene omuteke habobem tatame remri temenem emik kur rasem. Rem God eter okbop tebo kwom sag bukre kirkir kur rasbemke, ker Hevenke yeren pi wol setermenem tame remne aboyei ein saiwom. 10 Sene nowselri tatame remne yikokobem tame, Satan rene, God re keikeren nenewayen ker tetane peik kupak sokwunem. Er peik kupa gworkap salfa pa etek eibo. Mowyis porkene yikoko tuma wesow tamekene repne God re etek kiyi sokwunem. Neirkene yabelkene er tame mur rem mus etek som metbet.

Tuma bukre nenem.

11 Sene an lam, Keryen Yen reri wulkap wolbaye bukre temenem. Wolbayek sitane Tame rene an kirkir lam. Nelkene nowselkene rep rene aken amen yim. Repne sene be lam. 12 Sene an kiyi sam tatame, sig bukrekene sig eisowkene remne lam. Rem Keryen Yenri wolbaye bitmi yokwok tetemenem. God reri kwomri tame rem siglow nugwape tagworasem. Tatame remri nenbem wos er siglow ab etek basrastene. Sene agerbo siglow wuri, somsom temente tatame remri sig basrastene siglow, rem tagworasem. Tuma Metbo Tame re siglowke basrastene tuma lan sam tatame etem nenbemkap remri wule se pen tuma nenbem. 13 Kersepkap okke sam tatame rem ok mesegen rem ab yam. Tame Sabo Wule re keikeremenem sam tatame remne mesegenen rem kirkir yam. Gambo kwomke temenem tatame etem mere rem yam. Tuma Metbo Tame re remri kiyi nenbemkap aboyei sin lan sanen re remne tuma nenem. 14 Tuma nenkeipen re Tame Sabo Wulekene Gambo Kwomkene poten ker tetane peik kupak sokwunem. Er ker tetane peik kupa et tewo peswe sabo emi. 15 Tatame remri sig somsom temente siglowke be basrastene, remne kirkir poten ker tetane peik kupak sokwunem.

God re aboyei wos ager nenem.

(Sapta 21—22)

21

Nelkene nowselkene ager tem.

1 Nelkene nowselkene ager an lam. Kiyiri nelkene nowselkene rep be temenem. Kersepkap ok re kirkir be temenem. (Aisaia 65:17; 66:22) 2 Sene an lam, God reri nenem Kwom Sag Yenbowai re Heven mesegenen yan yerbem. Er Kwom Sag et Jerusalem kwom ager. Kwom te kerap yenbo wolemenem. Ta te tame yite wolebo kerapkap te etop wolemenem. 3 Sene an metem, tuma wuskiy wuri Keryen Yenri wolbayek yan yaye op wem. Gwopte God re tatame etemkene tetane. Rem kwom wurik temente, rem eterri tatame tete. Ekeya. God eter re remkene temente, re etemri God somsom temente. (Esekiel 37:27; Wok Pris 26:11-12) 4 Re remri lerok aboyei pute. Rem sene be kirate. Tame sabo, mokwo sibo wule, mus metbokap, rem sene be temente. Kiyiri wule, kiyiri wos sene be temente.

5 Sene wolbayek simenem Tame re op wem.

Gwopte An aboyei wos ager nenbo.
Sene re anne op wem.
An webo tuma et sekenewai,
tatame rem kebese omuteke mette. An webo tuma ne basraste.
6 Re sene op wem.
An nenbo wos ab legeye.
Aren an Temnas Yi Tame.
Aren an Tiptiwu Yabo Tame.
Aren an Aboyei Wos Tobotabo Tame.
Aren an aboyei wos legebo Tame.
Wak sok tebo tatame An remne wasipeik ok yenbo bupo me newon ate. Rem be tupate. Er ok et heyar somsom temente wuleri ok.
7 Wule yaper teitkwunte
tatame rem ari yen tete.
An remri God tete.
8 Wule yaper nenbo tatame
rem ari yen be tete.
Mol be pan tetebo tatame,
anne mesegenbo tatame,
yaper wos nente habobo tatame,
alwo pi pebo tatame,
muye bisi mare bisi yibo tatame,
nubakene piyaruwkene nenbo tatame,
sukwiye wurabo tatame,
tuma yikokobo tatame,
rem aboyei etemri kwomke yite.
Remri kwom et salfa pakene

ker bukre eibo peik kupa.
Et tatame yaper rem
tewo peswe sabo emi.

Jon re Jerusalem kwom ager lam.

9 God reri kwomri tame wuri re anne lasyam. Re letrane kelare pes kere tame etemri wuri. Re tatame remne tiptuwu yaper nenem wos yewomenem ware letrane kelare pes kere semenem tame etemri wuri. Re anne yan op wem. Ne opu ya. Sipsip Yen reri Panetene Ta, an nene peterate. 10 Sene God Reri Wow re anne gureren God reri kwomri tame re anne kwow bukrek sen yawum. Re anne Jerusalem, Kwom Sag Yenbowai, peteram. Er kwom re God reri kwom. Re Heven mesegen yerbem. 11 God reri hadebaswai wule re er kwomke malebem. Tokwo bukrek potbo jaspa pa malebokap, er kwom re etopkap malebem. Re oknelkap malebem. 12 Er kwom rem rene ikya tetane ser bukre pen kur rasmenem. Er ser re eru letpeis tewo pes kere kuten yamenem. God reri kwomri tame letpeis tewo pes kere rem er eruke wulare wulare lakerebem. Israel tatame etemri tame beig letpeis tewo pes kere tame remri sig wulare wulare eter eruke basrasmenem. 13 Er pem ser kutemenem eru, yow yokwo mur temenem, yale yokwo mur temenem, weiwar yokwo mur temenem, yawar yokwo mur temenem. 14 Pa sikabe letpeis tewo pes kere kwom sagri ser tobok ragerkeren yimenem. Sipsip Yen eter werasen yi tame letpeis tewo pes kere remri sig ete pak wulare wulare basrasmenem.

15 Arenkene tuma namrebem tame, re God reri kwomri tame. Re golke nenem kubusel semenem. Re kwom sag, aboyei eru, serkene kubuselke seyte nenem. 16 Er kwom sag reri lagukene barekene rep kirkir. God reri kwomri tame re er kwom sag kubusel seyem, re lam. Kwom reri lagukene barekene, reri yawum lagu rem aboyei kirkir tem. Rem 2,200 kilomita. 17 Re kwomri ser kirkir kubusel seyem, ser reri yawum lagu et 144 meta. More tame etem sebo kubuselkap seybo, re etopkap sen seybem.

18 Er kwom sag, God re kelkap pak ser pem. Pa reri sig jaspa. Et kwom, God re golwouke nenem. Et kwom re oknel rik malebem. 19 Ser tobok ragermenem pa letpeis tewo pes kere remne God re ab kerap woleruwem. Tokwo bukrek potbo pak woleruwem. Pa wuri re jaspa pak woleruwem. Peswe re negwoma wes sapaia pak woleruwem. Murwe re aget pak woleruwem. Eiswe re me take weskap emeral pak woleruwem. 20 Letranewe re kupkapkene wulkapkene sadonikis pak woleruwem. Letrane kelare wuri kerewe re kupkap konilian pak woleruwem. Letrane kelare pes kerewe re gworkap krisolait pak woleruwem. Letrane kelare mur kerewe re saye weskap beril pak woleruwem. Letrane kelare eis kerewe re gworkap topas pak woleruwem. Letpeiswe re me take weskapkene gworkapkene krisopres pak woleruwem. Letpeis tewo wuri kerewe re saye weskapkene maimokwo weskapkene haiasin pak woleruwem. Letpeis tewo pes kerewe re pa kilapunen kwoi weskap pa ametis pak woleruwem. 21 Ser letpeis tewo pes kere eru re tokwo bukrek tupabo wulkap gaituk pel yenbok nenem. Eru wulare wulare re gaituk pel bukrek nenem. Kwomri kelow re golke nenem, gol re oknelkap malebem.

22 An lam, er kwom God eterri Kwobor be temenem. Kitimena Sikabewaikene Keryen Yen God eter, Sipsip Yen eterkene, rep

etemri Kwobor. 23 God reri hadebaswai eter kwom sagke tetane. Sipsip Yen re tuwkap keretene. Eker er kwom et liypkene yabelkene bo. 24 Aboyei tatame rem er kwom re pastene tuwke heyar sewurte. Aboyei nowselri keryen yen rem etemri wos yenbo kanbo eter kwomke sen wurte. 25 Kwomri eru som tagworasmente. Er kwom re neir be tektete, eker rem eru be kitkerete. 26 Nowselri tatame rem hekna habona wosbas yenbo purere yenbokene eter kwomke sen yan wurte. 27 Wos yaper er kwom be wurte. Wule yaper nenbo tatame, yikoko tuma webo tatame, rem er kwom be wurte. Somsom temente tatame, remri sig Sipsip Yen eterri siglowke basrastene, etemwou rem er kwomke wurte.

22

Jon re somsom temente okri wulekene meri wulekene lam.

1 Sene God reri kwomri tame re anne peik wuri peteram. Er peik re somsom temente wuleri ok etek yerbem. Re oknelkap me malebem. Er peik re Godkene Sipsip Yenkene etepri wolbayek yabem. 2 Peik re kwom kelow borborke yibem. Peik bar op yokwo op yokwo somsom temente wuleri me etek tetemenem. Er me re supa liypke liypke yabem. Nabe wuri re supa letpeis tewo pes kere yabem. Er me take re nowselri tatame remne heyar nenbo me take. 3 God reri muwen wekrokte wos, rem sene be temente.

Godkene Sipsip Yenkene repri wolbaye eter kwomke temente. God reri yaku nen tatame rem rene etek lom yokwobet. 4 Rem God reri bitmi late. Reri sig etemri mokwok basrasmente. 5 Neir sene be tektete. Etemri Keryen Yen God re yabel rik pasmente. Eker yabel be paste, tuw be kerete. Rem Keryen Yen yaku somsom nenbet. (Aisaia 60:19; Daniel 7:18)

Jisas re yate matnaye.

6 God reri kwomri tame re anne sene op wem. Gwor tuma et sekenewai, tatame rem kebese omuteke mette. Keryen Yen God re Reri Wow reri tuma wesow tame remne newobo. Re eterri kwomri tame rene werasen re God reri yaku nen tatame remne matnaye wos peterate. 7 Jisas re op wem.
Metye. An yate matnaye.

Tatame rem gwor siglowke basrastene yuri tete tuma heyar meten nente, rem okbop tete tetane.

8 An Jon, an aboyei tuma meten an aboyei wos lam. Lakeipemke, God reri kwomri tame, re anne er wos peteramke, an eterri tewo tobok gulke pan waren tuknan rene lom yokwote nenbem. 9 Op nenbem, re anne sewayen op wem. Ne opkap kap nente. Aren, neren, neri masekene nem God Reri Tuma wesow yaku nen tamesip. Neremkene gwor siglowke tetane tuma heyar metbo tatame etem mere, nem yaku nen tamesip. Eker ne anne mane lom yokwote. Ne God eternewou lom yokwo. 10 Sene re anne op wem. God re nente wem wos yabel matnaye, eker gwor siglowke basrastene tuma ne kap teitkerete. 11 Yaper wos nenbo tatame rem etop som nenbet. Sebera yabo wos nenbo tatame rem etop som nenbet. Yaku yenbo nenbo tatame rem yaku yenbo som nenbet. Yenbowai tetane tatame rem yenbowai som temente.

12 Jisas re op wem.
Metye. An yate matnaye.

An tokwo yenbokene yaperkene sen yate.
Tatame remri nenbemkap wule,
an remne tokwo sein wulare wulare newote tetane. (Aisaia 40:10, 62:11; Buk Song 28:4)

13 Aren an Temnas Yi Tame.
Aren an Tiptiwu Yate Tame.
An aboyei wos tobotabo Tame.
An aboyei wos legebo Tame.
(Aisaia 44:6)

14 Tatame rem remri tame oub laguna ok keyam, rem okbop tete. Er tatame rem kwom sagri eruke wuren rem somsom temente wuleri me supa kebese poten ate.
15 Yaper wos nenbo tatame rem er kwom sag be wurte. Nuba piyaruw nenbo tatame, muye bisi mare bisi yibo tatame, alwo pebo tatame, sukwiye wuran kwar pebo tame, yikokobo wule nenbo tatame, yikoko tuma webo tatame rem er kwom be wurte. Rem gwop yokwo wurak temente.
16 An Jisas, an ari kwomri tame rene werasen re kemne lasyan gwor tuma wesowte. Kem arenne omuteke habobo tatame kemne re er tuma wesowte. An Devit eterri Nan, an eterri tame beig. An ei bera wulek wayebo sow. (Aisaia 11)
Jisas re etop wem.

17 God Reri Wowkene, Sipsip Yen Eterri agerke Panetene Takene rep op webo. Opu ya. Gwor tuma metbo tatame etem mere, rem op wete. Opu ya. Ok segebo tatame, kem opu ya. Somsom temente wuleri ok ate selbo tatame, kem er ok yan pot. God re kemne bupo me newote. (Aisaia 55:1)

Gwor siglow labo tatame remne Jon re tuma kwobke wem.

18 Gwor siglowke yuri tete wosri tuma metbo tatame, an kemne ei me pebo. Yike tatame rem gwor tuma meten sene rem etemri wuribaike tetane tuma agerbo tirte, God re remne yaper nente tetane. Gwor siglowke basrastene wos yaper, yuri God re etemne yaper sen tewok tewok nente tetane. (Lo 4:2; 12:32)
19 Yike tatame rem gwor siglowke basrastene tuma rane teitkerete, God re remne sewaite, rem Kwom Sag Yenbowaike be wurte tetane. Rem somsom temente wuleri me supa be ate. Er me reri tumakene er kwom reri tumakene gwor siglowke heyar basrastene.
20 Gwor tuma wesowbo Tame re op webo.
Sekenewai. An yate matnaye.
Sekenewai. Haneyen Jisas, ne opu ya.
21 Haneyen Jisas re tatame remne aboyei pap meten kwobo labet.